Bundel van de Gemeenteraad van 5 juli 2018

Agenda bijlagen

Agenda RAAD 05-07-2018

1 Opening en mededelingen

2 Trekken van het lot ter bepaling van het raadslid bij wie een eventuele stemming zal beginnen

3 Vragenhalfuurtje voor raadsleden

4 Spreekrecht voor niet-raadsleden

5 Vaststelling van de agenda

6 Vaststelling van het verslag van de vorige vergadering

BV18.0088 Verslag raadsvergadering 14 juni 2018

BV18.0090 Verslag raadsvergadering van 15 juni 2018

7 Lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018

*<P>De lijst ingekomen stukken (T18.09064) en de wijze van afdoening vast te stellen.</P>
Griffie
*

Voorstel Raad 11639

T18.09064 Overzicht lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018

T18.09206 Moties 07 - 05-07-2018 Raad

T18.09178 Toezeggingenlijst 06 - 03-07-2018 B&W

8 Bespreekpunten

8.a Vaststellen jaarstukken 2017 (alleen ter bespreking onderdeel reserve RWS; brief van college hierover)

<OL>
<LI>
<OL>
<LI>De programmarekening 2017, waarvan het resultaat € 11.812.179 voordelig bedraagt, vast te stellen, onder de voorwaarde dat er in de twee weken van ter inzage legging geen bezwaren binnen komen.</LI>
<LI>Instellen nieuwe reserve ten behoeve van de “overdracht schoolgebouwen”. Het doel van deze reserve is het uitvoeren van onderhouds- en reparatiewerkzaamheden om de scholen gereed te maken voor overdracht aan de schoolbesturen (conform Wet op het primair onderwijs). De voeding van de reserve is het jaarrekeningresultaat 2017, de hoogte is maximaal € 900.000 en de verwachte looptijd is twee jaar (tot 31-12-2019). Hiervan zal in 2018 €465.000 onttrokken worden, het restant in 2019;</LI>
<LI>In te stemmen met de volgende resultaatbestemmingen:
<OL>
<LI>€ 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 van de jaarstukken worden deze voorstellen nader beschreven;</LI>
<LI>€ 900.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ten behoeve van “overdracht schoolgebouwen” opdat de schoolgebouwen aan de besturen overgedragen kunnen worden;</LI>
<LI>De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiende uit de instroom in 2018/2019 plaatsvinden;</LI>
<LI>De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.</LI></OL></LI>
*<LI>Vrij laten vallen van de reserve Parkzoom ter grootte van € 257.000 ten gunste van de Algemene Reserve.</LI></OL></LI></OL>
Albert Abee
FIN
*

Voorstel Raad 10819

T18.04706 Jaarstukken 2017

T18.07505 Verslag van de archivaris over het toezicht op het informatiebeheer van de Gemeente Lansingerland in 2017

U18.06468 Accountantsverslag 2017

U18.06017 Brief Toelichting reserve € 900.000,- overdracht schoolgebouwen

T18.08264 Reconstructie gang van zaken dak Westpolder 1 school (bijlage bij U18.06017)

T18.08608 JIEO 2017

T18.08658 Antwoorden technische vragen Jaarrekening 2017

T18.08716 Accountantsverslag 2017 was getekend

T18.08826 Controleverklaring was getekend

9 Hamerstukken

9.a Bekrachtiging vertrouwelijkheid gemeenteraad 5 juli 2018

<OL>
<LI>De door de burgemeester in brief U18.07264 opgelegde geheimhouding aan de raad op brief U18.07134 van 29 juni 2018 over Beantwoording vragen m.b.t. inkomsten A13/A16 ex art. 25 lid 2 sub b te bekrachtigen.</LI>
*<LI>De geheimhouding op te heffen op het moment dat de A16 Rotterdam opgeleverd wordt.</LI></OL>
Griffie
*

Voorstel Raad 11727

U18.07264 Geheimhouding opleggen U18.07134

U18.07489 Geheimhouding Overeenkomst RWS jaarstukken 2017

9.b Vestigen voorkeursrecht (Wvg) op gronden Klapwijkseweg 39

*<P class=OpmaakprofielLijst2Links0cmEersteregel0cm>Een voorkeursrecht op grond van artikel 2 jo. 3 van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op de percelen kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9621 (groot 00.40.60 hectare) en sectie B nummer 9623 (groot 00.07.16) en perceelgedeelte groot 01.00.24 hectare van het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9622 (totaal groot 01.24.25 hectare), alle gelegen aan en nabij de Klapwijkseweg 39 in de wijk Westpolder, te Berkel en Rodenrijs. De betrokken gronden zijn weergegeven op de bijgevoegde tekening en kadastrale gegevens (T18.05653 en T18.05655).</P>
Albert Abee
RO
*

Voorstel Raad 11315

T18.05653 Kaart bestemmingsplan en gronden Wvg

T18.05655 Kadastrale gegevens van percelen en perceelgedeelte

9.c Marktverordening Lansingerland 2018

<P><STRONG>Gevraagde beslissing</STRONG></P>
<OL>
<LI>De Marktverordening Lansingerland 2018 (T18.03197) vast te stellen.</LI>
<LI>De Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 in te trekken.</LI></OL>
*<P align=left> </P>
Kathy Arends
VH
*

Voorstel Raad 11140

T18.03197 Marktverordening Lansingerland 2018

T18.05374 Artikelsgewijze toelichting Marktverordening Lansingerland 2018

T18.05375 Overzicht wijzigingen Marktverordening Lansingerland 2018

9.d Voorbereidingsbesluit Wilderszijde

<OL>
<LI>Te verklaren dat een herziening van de bestemmingsplannen Wildersijze I en Wilderzijde II wordt voorbereid</LI>
<LI>Te verklaren dat de uit dit besluit voortvloeiende verplichting om de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning aan te houden geldt voor het hele gebied zoals aangegeven op de kaart.</LI>
*<LI>Te besluiten dat dit besluit in werking treedt op 6 juli 2018.</LI></OL>
Kathy Arends
RO
*

Voorstel Raad 11492

T18.07913 begrenzing voorbereidingsbesluit

9.e Benoeming leden van de commissie die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert

*<P>Te benoemen in de commissie die die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert:
1. De heer Matthijs Ruitenberg (CDA)
2. De heer Don van Doorn (L3B)
3. Mevrouw Petra Verhoef (PvdA)
4. De heer Leon Hoek (WIJ)</P>
Griffie
*

Voorstel Raad 11570

9.f Benoeming leden Werkgeverscommissie Griffie

<P>Te benoemen als leden van de Werkgeverscommissie Griffie:</P>
*<P>Nelleke Bouman (CDA)
Jan Pieter Blonk (L3B)
Ineke den Heijer (D66)
Marko Ruijtenberg (GL)</P>
Griffie
*

Voorstel Raad 11571

9.g Vaststelling bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 (zienswijzen in iBabs map stukken met persoonsgegevens)

<P><STRONG>Gevraagde beslissing</STRONG></P>
<OL>
<LI>De Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen.</LI>
<LI>Het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, met identificatiecode NL.IMRO.1621.BP0130-VAST, waarbij gebruik is gemaakt van een ondergrond die is ontleend aan de GBK van 11 juni 2014, gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de van dit besluit deel uitmakende Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”.</LI>
*<LI>Geen exploitatieplan vast te stellen.</LI></OL>
Kathy Arends
RO
*

Voorstel Raad 11343

T18.07141 Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bp HEW 119

T18.07140 Vast te stellen bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

T18.07962 Bijlagen 1-3 bij de toelichting

T18.07964 bijlagen 4-7 bij toelichting

T18.07965 bijlagen 8-12 bij toelichting

T18.07111 M.e.r.-beoordelingsbesluit

U18.07155 bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

T18.09014 aanpassing paragraaf 6.8.1 n.a.v. toezegging in de commissie

10 Sluiting

GEMEENTE Lansingerland

Aan de leden van de geme

enteraad van Lansingerland

Dagtekening : woensdag, 27 juni 2018
Onderwerp : Raadsagenda

Hierbij nodig ik u uit tot het bijwonen van de vergadering van de raad van de gemeente Lansingerland op **donderdag 5 juli 2018** om 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.

De voorzitter,

Pieter van de Stadt

Agenda

NR ONDERWERP

Beginpunten

1. Opening en mededelingen

2. Trekken van het lot ter bepaling van het raadslid bij wie een eventuele stemming zal beginnen

3. Vragenhalfuurtje voor raadsleden

4. Spreekrecht voor niet-raadsleden

5. Vaststelling van de agenda

6. Vaststelling van het verslag van de vorige vergadering

7. Lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018
De lijst ingekomen stukken (T18.09064) en de wijze van afdoening vast te stellen.

Bespreekpunten

8. Bespreekpunten

8.a. Vaststellen jaarstukken 2017 (alleen ter bespreking onderdeel reserve RWS; brief van college hierover)

1.
    1. De programmarekening 2017, waarvan het resultaat € 11.812.179 voordelig bedraagt, vast te stellen, onder de voorwaarde dat er in de twee weken van ter inzage legging geen bezwaren binnen komen.
    2. Instellen nieuwe reserve ten behoeve van de “overdracht schoolgebouwen”. Het doel van deze reserve is het uitvoeren van onderhouds- en reparatiewerkzaamheden om de

scholen gereed te maken voor overdracht aan de schoolbesturen (conform Wet op het primair onderwijs). De voeding van de reserve is het jaarrekeningresultaat 2017, de hoogte is maximaal € 900.000 en de verwachte looptijd is twee jaar (tot 31-12-2019). Hiervan zal in 2018 €465.000 onttrokken worden, het restant in 2019;

3. In te stemmen met de volgende resultaatbestemmingen:
    1. € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 van de jaarstukken worden deze voorstellen nader beschreven;
    2. € 900.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ten behoeve van "overdracht schoolgebouwen" opdat de schoolgebouwen aan de besturen overgedragen kunnen worden;
    3. De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiende uit de instroom in 2018/2019 plaatsvinden;
    4. De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.
4. Vrij laten vallen van de reserve Parkzoom ter grootte van € 257.000 ten gunste van de Algemene Reserve.

Hamerstukken

9. Hamerstukken

9.a. Bekrachtiging vertrouwelijkheid

9.b. Vestigen voorkeursrecht (Wvg) op gronden Klapwijkseweg 39

Een voorkeursrecht op grond van artikel 2 jo. 3 van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op de percelen kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9621 (groot 00.40.60 hectare) en sectie B nummer 9623 (groot 00.07.16) en perceelgedeelte groot 01.00.24 hectare van het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9622 (totaal groot 01.24.25 hectare), alle gelegen aan en nabij de Klapwijkseweg 39 in de wijk Westpolder, te Berkel en Rodenrijs. De betrokken gronden zijn weergegeven op de bijgevoegde tekening en kadastrale gegevens (T18.05653 en T18.05655).

9.c. Marktverordening Lansingerland 2018

Gevraagde beslissing

1. De Marktverordening Lansingerland 2018 (T18.03197) vast te stellen.
2. De Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 in te trekken.

9.d. Voorbereidingsbesluit Wilderszijde

1. Te verklaren dat een herziening van de bestemmingsplannen Wildersijze I en Wilderzijde II wordt voorbereid
2. Te verklaren dat de uit dit besluit voortvloeiende verplichting om de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning aan te houden geldt voor het hele gebied zoals aangegeven op de kaart.
3. Te besluiten dat dit besluit in werking treedt op 6 juli 2018.

9.e. Benoeming leden van de commissie die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert

Te benoemen in de commissie die die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert:

1. De heer Matthijs Ruitenberg (CDA)
2. De heer Don van Doorn (L3B)
3. Mevrouw Petra Verhoef (PvdA)

4. De heer Leon Hoek (WIJ)

9.f. Benoeming leden Werkgeverscommissie Griffie

Te benoemen als leden van de Werkgeverscommissie Griffie:
Nelleke Bouman (CDA)
Jan Pieter Blonk (L3B)
Ineke den Heijer (D66)
Marko Ruijtenberg (GL)

9.g. Vaststelling bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 (zienswijzen in iBabs map stukken met persoonsgegevens)

Gevraagde beslissing

1. De Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen.
2. Het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, met identificatiecode NL.IMRO.1621.BP0130-VAST, waarbij gebruik is gemaakt van een ondergrond die is ontleend aan de GBK van 11 juni 2014, gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de van dit besluit deel uitmakende Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Eindpunten

10. Sluiting

Alle raadsstukken zijn te vinden op www.lansingerland.nl, via de link “de gemeente”, “vergaderschema”, vervolgens de juiste datum aanklikken. In de centrale hal van het gemeentehuis kunt u de stukken digitaal inzien.

VERSLAG
Gemeenteraad

Datum vergadering : 14 juni 2018

Aanwezig:
Raadsleden:

Leefbaar 3B	: Wouter Hoppenbrouwer, Jan Pieter Blonk, Henk Meester, Leon Erwich, Simon Fortuyn, Georgine Zwinkels, Don van Doorn, Johan Phillippens
CDA	: Matthijs Ruitenberg, Nelleke Bouman, Hans van der Stelt, Dave Bergwerff, Frans Ammerlaan
VVD	: Kathy Arends, Alexander Kuipers, Nathalie van Bakel, Eric Kampinga, Ed van Santen, Mauriel van As, Matthijs Machielse
D66	: Michiel Muis, Ineke den Heijer, Erik Jonker
CU	: Kees-Willem Markus, Jurjen Dieleman, Ankie van Tatenhove
PvdA	: Petra Verhoef
WIJ Lansingerland	: Leon Hoek, Jan Jumelet
GroenLinks	: Marco Ruijtenberg, Selgei Gabin

Voorzitter	: Pieter van de Stadt
Griffier	: Marijke Walhout

Wethouders	: Albert Abee, Jeroen Heuvelink, Ankie van Tatenhove
Gemeentesecretaris	: mevrouw Hammer

Afwezig:

Leefbaar 3B	: Marjolein Gielis
WIJ Lansingerland	: Petrine van Olst
Gemeentesecretaris	: Ron Jeltema

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen van harte welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Gielis en de heer Jeltema. Laatstgenoemde wordt vervangen door mevrouw Hammer. De heer Hoek meldt, dat mevrouw Van Olst ook niet aanwezig is.

2. Trekken van het lot ter bepaling van het raadslid bij wie een eventuele stemming zal beginnen

Mocht er sprake zijn van een hoofdelijke stemming, dan is de heer Machielse, de primus inter pares.

3. Vragenhalfuurtje voor raadsleden

Er zijn geen vragen ingediend.

4. Spreekrecht voor niet-raadsleden

Er zijn geen insprekers.

5. **Vaststelling van de agenda**

De agenda wordt ongewijzigd vast gesteld.

6. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 31 mei 2018

Het verslag van de vorige vergadering wordt conform vastgesteld. Aldus besloten.

7. Factsheets 2018 verbonden partijen

De heer Dieleman vindt de factsheets altijd handig. Tip voor nieuwe raadsleden: alle informatie over verbonden partijen staat in de factsheets, netjes overzichtelijk op een rijtje. Aan de nieuwe raad en het nieuwe college wil hij meegeven: denk eraan om goed terug te koppelen wat er gebeurt in de verbonden partijen. De raad heeft er weinig zicht op, omdat het op afstand staat en het lastig is om er vat op te krijgen. Denk dus aan een goede terugkoppeling, ook als wethouder. Wat zou helpen is een vergaderkalender, waar zowel de vergaderingen op staan waar raadsleden heen gaan als waar collegeleden heen gaan. Bij voorkeur met een koppeling aan het agendapunt verbonden partijen bij de commissies, zodat duidelijk is welke vergaderingen er geweest zijn en wie er namens de gemeente naar toe is geweest en zodat het teruggekoppeld kan worden. Dit zou een erg handig hulpmiddel zijn.

De heer Blonk heeft weinig toe te voegen aan de woorden van de heer Dieleman. L3B wil van de gelegenheid gebruik maken om bij een drietal verbonden partijen toch een enkele opmerking te maken,

om zorg te uiten. L3B maakt zich t.a.v. de SVHW zorgen over de wijze waarop soms inwoners te woord worden gestaan door medewerkers van de SVHW. Inwoners, bij wie financieel het water soms tot aan de lippen staat; dat vraagt een empathische benadering door medewerkers van de SVHW. Graag wil L3B dit met de SVHW te bespreken. Het streven van de SVHW om een laag kostenniveau te behalen is lovenswaardig, maar dit mag niet ten koste gaan van een fatsoenlijke omgang met de inwoners. Het tweede punt betreft jeugdhulp Rijnmond. Het toenemende zorggebruik in een open einderegeling is een financieel zorgenpunt waar weinig in te sturen is, zodat het een hoog financieel risico heeft. Het is en blijft een zorgplicht en zo kijkt L3B er ook naar. Tot slot Eneco. Dit is meer zorgelijk dan wat ook maar op tafel ligt. L3B maakt zich veel zorgen over Eneco, zie het uitgebreide artikel in NRC van zaterdag 9 juni 2018. De RvB, de RvC, de aandeelhouderscommissie, de AVA en de OR staan allemaal in de vechtstrand en dat is slecht voor Eneco. Of iemand voorstander of tegenstander van verkoop van aandelen is, zo'n vechtstand is in alle gevallen slecht voor Eneco. De kop in NRC 'hoe wantrouwen en grote ego's Eneco in de chaos hebben gestort' van zaterdag en de kop in het FD van 14 juni 2018 met de kop 'president commissaris van conflictueus Eneco wankelt' , binnen de top heeft iedereen ruzie gehad met iedereen, de huidige rust zou louter toneelspel zijn, aldus de quotes in de kranten. Het is heel slecht wat hier gebeurt, het jaagt klanten weg en het is triest voor die 250 mensen die onlangs ontslagen zijn. Het enige wat de gemeente kan verlangen van de hoofdrolspelers is: gebruik je gezonde verstand. Daar wil hij het bij laten v.w.b. de factsheets.

De heer Kampinga zegt dat de VVD warme belangstelling heeft voor Eneco. Dat zegt hij niet ironisch. Gisteren is bij de ondernemerskamer een schouwspel opgevoerd van alle partijen, de aandeelhouderscommissie, de COR, de RvC, de RvB. Wat het leuke aan de uitspraak van de rechter is, dat hij het advies gaf om de dingen, die weer aan het opbloeien zijn de ruimte te geven. Daar werd ook door de COR gretig op ingegaan.

De heer Muis vindt het handige instrumenten, die factsheets. Ze zijn niet alleen bedoeld om te kijken naar de uitvoering, hoe de raad haar volksvertegenwoordigende rol kan pakken, maar juist ook om te beoordelen of extra kaderstellende of controlerende instrumenten nodig zijn op basis van wat opgemaakt kan worden uit de factsheets. Jeugdzorg Rijnmond, SVHW en Eneco springen eruit, vanwege hoge bestuurlijke risico's of hoog financieel risico. Genoeg reden om er extra aandacht aan te besteden. De vraag is dan wat die extra aandacht moet zijn. Bij de agendapunten hierna komt hij daarop terug. De zorg m.b.t. Eneco deelt D66. Wat is de invloed van de aandeelhouders op de RvB en RvC en hoe kan die worden versterkt? D66 wil dat er voldoende zicht is op het transactieproces m.b.t. de aandelen van Eneco. Wat zijn de financiële opties? Wat kan er met de opbrengst gedaan worden om rendement te realiseren, waarmee minimaal een structurele dividend van € 1,6mln gecompenseerd kan worden? Misschien geen vraag voor nu, maar D66 is daar wel zeer geïnteresseerd in, zeker met het oog op morgen (installatie wethouders, MJ). De vraag is of het hetzelfde dividend oplevert. Dus twee vragen: hoe kan de invloed versterkt worden? En wanneer krijgt de raad meer zicht op de financiële opties? M.b.t. jeugdzorg Rijnmond heeft de heer Jonker bij agendapunt 11 een inbreng. Er zijn veel financiële veranderingen. Wat is hier de strategie? Welk instrument kan gebruikt worden? Of moet geaccepteerd worden, dat het een open einde regeling is? Moet telkens het budget aangepast worden? Dat is ook een strategie, maar er zijn betere te bedenken.

De heer Jumelet heeft een vraag m.b.t. de factsheet Bleizo en Hoefweg. WIJ mist daar de corridor A12. Dat is een bijzondere, belangrijke ontwikkeling. In de stukken komt het niet prominent terug. Wellicht heeft het tijdsaspect een rol gespeeld, zodat niet de actualiteit erin verwerkt is. In hoeverre is het waardevol om de corridor A12 wat prominenter in deze factsheets op te nemen? Om meer duiding te krijgen over de autonome bevoegdheid m.b.t. de ontwikkeling van deze twee gebieden.

De heer Ruitenberg spreekt zijn waardering uit voor de factsheets, ook richting de ambtelijke organisatie. Het is altijd een monnikenklus om alles bij elkaar te rapen en overzichtelijk in een schema te zetten. Het CDA is het eens met de categorisering in bestuurlijke en financiële risico's. Daarmee worden de juiste verbonden partijen eruit gelicht. Straks bij de volgende agendapunten komen de individuele verbonden partijen aan de orde.

Mevrouw Verhoef wil een aantal algemene woorden zeggen over de verbonden partijen. Dank voor de factsheets. De PvdA sluit zich aan bij de woorden van de heer Dieleman. Het is cruciaal om goed terug te rapporteren vanuit de verschillende vergaderingen van de verbonden partijen. De PvdA is er blij mee, dat er een goede afspiegeling is vanuit de raad, van minder en meer ervaren leden. Door het jaar heen moeten de wethouders goede gereedschappen of opdrachten mee krijgen naar de verschillende vergaderingen, zodat de gemeente pro-actiever is. Zo'n vergaderkalender kan daarbij helpen. Over Eneco wil zij specifiek nog iets zeggen. Het wordt aangekaart als hoog bestuurlijk risico en gemiddeld financieel risico. Dat onderschrijft de PvdA. Eind vorig jaar is het principebesluit genomen om de Eneco-aandelen te verkopen. De PvdA vraagt zich af in wiens belang het verkopen van de aandelen is. Er is veel onrust binnen Eneco; het is uiterst onzeker welke koers het bedrijf gaat varen. Het conflict maakt het

risico groter. Bij verkoop moet zowel het belang van de aandeelhouders als het belang van de onderneming zelf in de gaten worden gehouden. Hoe gaat dat verlopen? De kans dreigt, dat een groot deel van de Eneco gelden, mochten de aandelen worden verkocht, worden gebruikt voor de schuldaflossing. De PvdA vindt dat een vrij gemakkelijke manier om de schuldenproblematiek op te lossen. Wat de PvdA betreft, had dat moeten gebeuren door beter de best te doen op de grondexploitaties. Dus meer grond verkopen en bouwen, want daarmee worden schulden afgebouwd. De PvdA wil dat bij verkoop het geld grotendeels wordt aangewend voor duurzaamheid, bijvoorbeeld een investeringsfonds voor energietransitie. Tot slot een concrete vraag. Welke opdracht geeft de wethouder nu precies in de algemene vergaderingen van de Eneco-aandeelhouders? Is duidelijk welke koers nu verder gevaren wordt in deze zogenaamde transactieperiode? D66 wilde ook meer duidelijkheid hebben m.b.t. de volgende stappen in het proces van mogelijke verkoop van Eneco-aandelen. De PvdA stelt voor om nogmaals hierover van gedachten te wisselen in een commissie of in de raad. Zij wil graag horen wat de andere fracties hiervan vinden.

Wethouder Abee gaat eerst in op de opmerking van L3B m.b.t. SVHW, weinig empathie. De wethouder pakt deze boodschap op en zal het overbrengen. Het kan nooit zo zijn, dat zuinig omgaan met geld het fatsoenlijk te woord staan van mensen in de weg staat. Empathisch te woord staan lijkt hem het uitgangspunt. De wethouder pakt dit op. Diverse sprekers hebben iets gezegd over Eneco. De krantenkoppen spreken voor zich. L3B zegt: gebruik je gezonde verstand. Daar zouden partijen zich inderdaad aan moeten houden: gebruik gezond verstand. Dit wordt vanuit Eneco op dit moment weldegelijk geprobeerd. Voor de verhoudingen tussen RvB, RvC en OR heeft mediation plaats gevonden. Er was een sterke positie gecreëerd, die alle partijen vertrouwen gaf, men was weer on speaking terms en sprak dezelfde taal; er waren dezelfde doelstellingen en opdrachten geformuleerd. Helaas bleek dit dan weer niet zo te zijn. Wordt vervolgd. De wethouder heeft vertrouwen vanuit de AC, dat en vanuit de RvB en vanuit RvC mensen het belang van Eneco op het oog hebben. De wethouder heeft namens deze raad de opdracht om de belangen van de aandeelhouders Eneco goed te behartigen, dat is inclusief het vastgestelde document m.b.t. o.a. duurzaamheid. Deze opdracht heeft elke wethouder mee gekregen. Het belang van de aandeelhouder is belangrijk, maar ook het belang van Eneco als bedrijf, omdat het met werkgelegenheid te maken heeft. Dat weegt zeker mee. De voorgenomen besluitvorming tot verkopen is genomen. De raad krijgt een definitief moment om te besluiten tot verkoop of om de aandelen niet te verkopen. De tendens, mede m.b.t. de Delft en Den Haag, versterkt het idee om de aandelen te verkopen. De raad zal hier uiteindelijk over beslissen met een definitief voorstel.

Wethouder Heuvelink had even zitten dromen, maar heeft begrepen, dat de vraag van WIJ was of de A12 corridor niet ondergebracht kan worden bij de verbonden partijen, omdat het er een financieel risico in de discussie zit. Hij zal hier een technisch antwoord op geven. De A12 corridor is niet een verbonden partij of een organisatie an sich. Dit past derhalve niet in het regime. Het is niet meer dan een samenwerkingsovereenkomst. Mocht er ooit een organisatie uit naar voren komen, bijvoorbeeld een gezamenlijke marketingorganisatie, dan is het logisch om het op te nemen. Over het dossier A12 corridor zelf, hoe het verloopt en de financiële risico's hierbij, zou de nieuwe wethouder telkens moeten terugkoppelen, zoals hij zelf dit ook gedaan heeft. De financiële risico's zijn terug te zien bij de risicoreserveringen voor Bleizo dan wel op de begroting van de gemeente. De heer Jumelet licht zijn vraag toe. Bij Bleizo en Hoefweg wordt de A12 corridor zijdelings geraakt in de tekst, terwijl de invloed vrij groot is. Waarom is de ontwikkeling A12 corridor niet meegenomen in de tekst van de factsheets, omdat het een grote invloed heeft op de ontwikkeling van Bleizo. Wethouder Heuvelink denkt vooral nog aan een bestuurlijk risico. Het is pas een financieel risico als het aan een aantal voorwaarde voldoet; daar voldoet het nu nog niet aan. Dan zouden er al afschrijvingen gedaan moeten worden, maar dat is niet aan de orde. Het is wel terecht om het te duiden als een bestuurlijk risico. Er zijn veel vragen gesteld over jeugdzorg. De wethouder wil daar nu wel wat over zeggen, maar het lijkt hem logischer om dit bij het betreffende agendapunt te doen. Dan is er een complete discussie.

Tweede termijn

De heer Blonk wil reageren op de vraag van de PvdA. L3B vindt nog steeds, dat de aandelen Eneco verkocht moeten worden.

De voorzitter sluit aan bij de oproep van de heer Dieleman. Denk aan de terugkoppeling. Belangrijk om elkaar op de hoogte te houden m.b.t. verbonden partijen.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming. Door middel van handopsteking stemt de raad unaniem in met het voorstel, waarmee het voorstel is aangenomen.

8. Begroting 2019, jaarverslag 2017 en jaarrekening 2017 DCMR

De heer Meester heeft zich geconcentreerd op de zienswijze. Hij sluit aan bij de kritische toon van de zienswijze. Als DCMR de zaak niet financieel rond krijgt, moeten ze zelf maar de eindjes aan elkaar

knopen. Dit neemt niet weg, dat er best iets bijzonders aan de hand kan zijn, maar dan zou hij daar graag een behoorlijke analyse van willen zien, voordat bijdragen en tarieven fors omhoog gaan. De indexering is op dit moment 2,6%, dat is ruim boven de inflatie. Ze zouden eigenlijk over moeten houden. Misschien kan de wethouder hier iets over zeggen. L3B is het eens met de teneur van de zienswijze.

De heer Dieleman sluit zich hier bij aan. Goed, dat er een aantal kritische noten wordt gemaakt in de zienswijze. DCMR geeft meer geld uit dan er binnen komt en gebruikt daarvoor de bestemmingsreserves. Dat kan een tijdje, maar het houdt een keer op. Goed om daar kritisch op te zijn.

De heer Van der Stelt kan zich hier ook bij aansluiten. DCMR is een ongelooflijk belangrijke organisatie voor de gemeente, voor de uitvoering van het beleid. De kritische reactie in de zienswijze ondersteunt het CDA van harte. Het lijkt hem goed, dat er een nadere analyse komt, wanneer dit patroon zich op deze manier voort zet.

Wethouder Heuvelink hoort dezelfde reactie als zijn eigen reactie, toen hij de informatie tot zich kreeg. Hij was een beetje pissig, omdat hij vond dat het DB van DCMR haar informatierol richting AB niet goed had vervuld. Op zich klopt het; de begroting is gebaseerd op allerlei uitgangspunten die netjes zijn vast gesteld, maar vervolgens worden er winstwaarschuwingen bij gegeven naar de toekomst, die nog niet op hun merites met het AB zijn gedeeld. Daar gaat het AB voorlopig heel kritisch voor liggen. De kostenverhogende elementen moeten eerst goed in het AB naar voren gebracht worden, zodat er een weging gemaakt kan worden of het noodzakelijk is, zoals de inrichting van nieuwe meldkamers. Ook de vraag waar de autonome kostenstijgingen vandaan komen. Er zijn ook nog andere keuzes dan alleen maar bijlappen. Er kan ook gekeken worden naar de uitvoering van de programma's. Die discussie moet nog stevig gevoerd worden in het AB. Dit zal ook gebeuren. Tegelijkertijd schiet de bijdrage van Lansingerland voor het werkprogramma ook omhoog. Dat heeft aan de ene kant met de conjunctuur te maken; er zijn meer aanvragen voor vergunningen. Aan de andere kant is er geen scherp regime, wanneer wel of niet advies aan DCMR gevraagd wordt. Mensen vragen advies als dat nuttig is voor de klus, waar hij of zij mee bezig is. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar het moet scherpen in rij en gelid gezet worden om te kijken of er onnodige kosten gemaakt worden.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming d.m.v. handopsteking. Hij constateert, dat de raad met algemene stemmen akkoord gaat met het voorstel.

9. Zienswijze begroting 2019 SVHW

De heer Phillippens begint met een vraag aan de wethouder. In het raadsvoorstel staat, dat de zienswijze uiterlijk 6 juni 2018 ingediend kan worden. Het is nu 14 juni. Is de zienswijze al ingediend? Zo ja, kan deze nog gewijzigd worden? Zo nee, kan de zienswijze nog ingediend worden? L3B is het eens met de complimenten in de zienswijze m.b.t. het lage kostenniveau van de SVHW. Met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening heeft de heer Blonk wel een kanttekening gemaakt. Lage kosten zijn mooi, maar dat mag niet ten koste gaan van een fatsoenlijke omgang met inwoners. Helaas treedt de gemeente Molenwaard ten gevolge van de gemeentelijke herindeling uit. Hierdoor ontstaat een schadepost van € 135.000. Op dit moment wordt dat gecompenseerd door de uitkeringsvergoeding van € 403.000, die de gemeente Molenwaard zelf betaalt. Over 3 jaar is dat potje leeg. Gaat de gemeente Lansingerland actief sturen op het verder terugbrengen van de bedrijfskosten? Of betaalt de gemeente over 3 jaar alsnog de rekening van het vertrek van de gemeente Molenwaard uit de SVHW? De SVHW biedt meerdere diensten aan, zoals volledige uitvoering van de BAG, basisregistratie adressen en gebouwen. De gemeente Lansingerland doet hier niet aan mee. Desondanks betaalt de gemeente in 2019 wel € 28.000 aan dit onderdeel. Deze vraag is in 2016 en in 2017 al door de heer Dieleman gesteld. L3B stelt hem nog een keer: is het niet verstandig om alsnog de BAG uit te besteden aan het SVHW?

De heer Dieleman wist nog dat hij de vraag had gesteld. Het antwoord heeft hij iets minder scherp. Hij is dus benieuwd naar het antwoord van de wethouder.

De heer Ruitenberg was best tevreden, toen hij de stukken van de SVHW las. In het verleden zijn er zorgen geweest over de financiële situatie bij SVHW. Het idee was dat dit in een stijgende lijn zat. Dit stelt het CDA wat gerust. Het CDA kan zich vinden in de vraag over de BAG-registratie. In het verleden is ervoor gekozen om dit niet te doen. Wat waren de argumenten om dit intern te houden? Kan de wethouder hierop ingaan?

De heer Muis vindt het een gedegen verhaal van de SVHW. Het geeft meer vertrouwen dan enkele jaren geleden. Ook het uittreden van Molenwaard is goed opgevangen, zo te zien. D66 ondersteunt de inzet om meer taken op te pakken. D66 is akkoord met de zienswijze.

Wethouder Abee bevestigt, dat de termijn voor de zienswijze verlopen is. Net als vorig jaar is er contact opgenomen om aan te geven wanneer de zienswijze te verwachten is. Het is nog niet ingediend, maar

men is telefonisch op de hoogte gesteld. De wethouder heeft maandag aangegeven, dat het erop leek, dat er geen bijzondere dingen uit de raad zouden komen. Gezien de inbreng lijkt dit te kloppen. Formeel wordt de zienswijze nu pas ingediend, nadat de raad het heeft vastgesteld. Het potje van Molenwaard is inderdaad over 3 jaar leeg. Dit bedrag was mede gebaseerd op het feit, dat er 3 jaar nodig is om de kosten te verminderen. Dit heeft met verloop van personeel te maken. Men gaat ervan uit, dat er over 3 jaar geen kosten meer zijn. Wat de BAG betreft, geeft de wethouder aan, dat er de aanname was dat dit voor de gemeente zeer profijtelijk zou zijn. Het zou gunstig zijn om alsnog die BAG administratie te laten uitvoeren, omdat de kosten toch al betaald werden. Ruim een jaar geleden is hier uitvoerig over gesproken in de raad. Toen is geconstateerd, dat de kwalitatieve meerwaarde van het uitbesteden van de BAG niet op voorhand te verwachten was. Sterker, binnen de organisatie was er de voorkeur om toch bepaalde administratieve handelingen hier te houden, omdat de gemeente ook met andere zaken te maken heeft. Hier komt bij, dat de financiering van de SVHW op de schop staat. Als de BAG afgenomen wordt, wordt daar voor betaald. Als het niet afgenomen wordt, betaalt de gemeente daar niet voor. Op dit moment is er geen reden om het door de SVHW te laten doen. Niet uit financieel oogpunt, maar om het bij voorkeur aan de gemeente te binden. De wethouder heeft geen informatie om er anders tegenaan te kijken.

Tweede termijn

De heer Phillippens bedankt de wethouder. Hij heeft nog één puntje. Hij hoorde de wethouder zeggen, dat niet deelnemen niet betalen betekent. Maar er wordt wel € 28.000 betaald. Graag iets meer informatie waar dit bedrag dan voor is. De gemeente Krimpenerwaard heeft eenzelfde aantal WOZ objecten als Lansingerland. De kosten voor uitbesteding van de BAG komen voor Lansingerland uit op € 40.000 waarschijnlijk. De gemeente doet nu de BAG administratie zelf. Hoeveel betaalt de gemeente er nu zelf voor? Om hoeveel kosten voor de gemeente gaat het?

Wethouder Abee is even de bladzijde kwijt. Wethouder Fortuyn heeft destijds, als zijn vervanger, afgesproken, dat het wordt teruggedraaid naar een situatie die de wethouder zojuist aangaf. De afbouw vindt plaats in 2 jaar. Hij ziet van 2 kanten een geknik, dus hij gaat ervan uit, dat dit het correcte antwoord is. M.b.t. de vergelijking tussen de 2 gemeenten kan de wethouder niet aangeven of het om dezelfde dienstverlening gaat. Het antwoord heeft hij niet paraat, maar kan uitgezocht worden als daar prijs op gesteld wordt. Dit zal de wethouder schriftelijk doen toekomen.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming d.m.v. handopsteking. Hij constateert, dat de raad met algemene stemmen akkoord gaat met het voorstel.

10. Zienswijze begroting 2019 gemeenschappelijke regeling GGD-RR

De heer Hoppenbrouwer beperkt zich tot drie opmerkingen. L3B is blij met de waarneming, dat de GGD tot de 20% goedkoopste van het land is behoort. Het lijkt hem goed, dat het nieuwe college dit als harde norm blijft hanteren. Wel een punt van zorg. De indruk wordt gewekt, dat de kostenstijging vooral in de overhead zit, in het bijzonder in het onderdeel ondersteuning van bestuur. L3B roept de nieuwe wethouder op om focus te blijven leggen op de kwaliteit van de zorg, waar het uiteindelijk om gaat. Dan een Heintje Davids-moment. In dit huis heeft L3B al een aantal keer gevraagd wat de rol is van de kring van gemeentesecretarissen om een besluit te nemen over de kostenindicatie. Een indexering van 2,6% is nogal hoog. De raad heeft het budgetrecht, dus de raad bepaalt de verhoging. Dit wil hij aan de nieuwe wethouder mee geven, om dit bespreekbaar te maken. Hij hoopt een toezegging van het college te krijgen. Als het volgend jaar weer terug komt op de agenda, dan zal L3B een amendement indienen. Maar hij gaat ervanuit, dat de wethouder het gaat oppakken.

De heer Markus kan instemmen met de zienswijze. Vier jaar geleden heeft de GGD hier een presentatie gegeven om nader te duiden aan nieuwe raadsleden wat de GGD allemaal doet en wat ze kan betekenen voor de gemeente. Een vraag aan de wethouder om dat voor de komende periode weer te laten doen, zeker in relatie met de nieuwe omgevingswet.

Wethouder Van Tatenhove moet het antwoord schuldig blijven m.b.t. de indexering. Wethouder Abee kan hierop reageren. De wethouder neemt de zorg van L3B mee. Het is goed om heel scherp te blijven over wat er gebeurt bij de GGD. De suggestie van de heer Markus neemt ze over. Afgelopen week heeft zij het hier al over gehad. Het is goed bevallen en het gebeurt in meer gemeenten. Ze is zeker van plan om dit te doen.

Wethouder Abee zegt dat de tarieven en de mogelijkheden van indexatie complex in elkaar zitten. De vorige gemeentesecretaris is daar altijd zeer consciëntieus mee omgegaan. Hij besteedde er zeer veel tijd aan. Het is niet alleen het inflatiecijfer van een bepaald jaar, maar er zitten ook allerlei aannames en afspraken in verwerkt m.b.t. andere kostenstijgingen, zoals personeel. Het gaat om 3 tot 5 elementen, die samen tot een indexatie komen. Laat onverlet, dat het altijd goed is om kritisch te

kijken naar de toekomst van dit soort dingen, of er niet te gemakkelijk mee omgegaan wordt. Het is dus niet alleen maar de inflatie van een jaar, maar ook looncomponenten en andere afspraken. De heer Meester zou het waarderen als duidelijk gemaakt wordt, dat men een andere prijsindex hanteert. Het zou prettig zijn als het op een CBS prijsindex geënt is. Wethouder Abee denkt dat hier wat voor te zeggen is. Hij neemt de suggestie mee en zal het aankaarten om te kijken of het mogelijk is. Hij kan de reikwijdte niet overzien, maar hij zal het bespreken en later op terugkomen.

Tweede termijn

De heer Hoppenbrouwer dankt zijn collega. Hij neemt aan, dat het om een toezegging gaat. De voorzitter verwijst naar de brief, waar de indexaties in staan, die voor alle gemeenschappelijke regelingen gelden. Daar staan de componenten ook in. Hij stelt voor om die brief naar de raad te sturen, zodat de raad kennis kan nemen van de samenstelling. De toezegging van de wethouder blijft staan. Hier kan dan een apart debat gevoerd worden. Het zijn zaken, die in de regio zijn afgestemd, dus het is niet eenvoudig eenzijdig te veranderen. De heer Hoppenbrouwer heeft de toezegging. Als antwoord krijgt hij de brief. Dan zal bekeken worden of hij het wil bespreken.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming d.m.v. handopsteking. Hij constateert, dat de raad met algemene stemmen akkoord gaat met het voorstel.

11. Zienswijze Begroting GR Jeugdhulp Rijnmond 2019

De heer Markus heeft de stukken en de zienswijze gelezen. De zienswijze is vrij vriendelijk van aard. Dat is sjiek richting de gemeenschappelijke regeling, maar hij mist de scherpte m.b.t. het forse nadelige resultaat van vorig jaar. De GR heeft hier maatregelen op genomen. Begin februari zijn de risico's nog besproken, inclusief de weerstand. Het lijkt de CU goed, dat de gemeente aangeeft in de zienswijze dat het nadelige resultaat zeer serieus genomen wordt. Nog serieuzer moet genomen worden, dat er een goede beheersmaatregel opgenomen wordt en dat hier actief op gestuurd wordt in de GR. Samen met CDA, PvdA en GL wil de CU het volgende amendement indienen:

De zin in de zienswijze 'gezien het belang van' tot en met 'toepassing hiervan' te vervangen door:
Het afgelopen jaar is GRJR geconfronteerd met een fors nadelig resultaat, veroorzaakt door verschillende oorzaken. De ingezette resultaatgerichte inkoop heeft mede als doel om risico's ten aanzien van de stijgende kosten van de jeugdhulp te beperken. Daarnaast moet deze wijze van financiering leiden tot een betere zorg. We gaan ervan uit, dat u de eerdere opgestelde beheersmaatregelen uitvoert om de kosten in de jeugdhulp te beheersen, zonder te kort te doen aan de kwaliteit. Mochten deze maatregelen niet voldoende zijn, dan verwachten wij van u dan u aanvullende beheersmaatregelen treft. Wij verzoeken u ons op de hoogte te houden van de effecten van de beheersmaatregelen.

Mede ingediend door CDA, PvdA en GL.

Mevrouw Verhoef merkt op, dat sinds 2012 Jeugdhulp Rijnmond al bezig is om in samenwerking de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten tot stand te brengen. De gemeenschappelijke regeling bestaat al 4 jaar, namelijk sinds 2014. Dit heeft een duidelijke meerwaarde, daar is iedereen het over eens. De heer Markus heeft duidelijk uitgelegd, dat het belangrijk is om de financiën inzichtelijk te maken en uiteindelijk de zaken financieel op orde te krijgen. De PvdA steunt het amendement, maar eigenlijk wil zij een stap verder gaan. Het financiële tekort speelt al jaren. Dit speelt ook in andere regio's, dus het zou kunnen zijn dat het financiële tekort een indicatie is, dat de gemeenschappelijke regeling in de jeugdzorg niet werkt als het gaat om het behalen van de beleidsdoelstellingen. De decentralisatie en transformatie hadden tot doel om de zorg en ondersteuning voor de jeugd dichterbij te brengen, in de veronderstelling dat de gemeente dat beter kan doen, omdat ze dichter bij de burgers staat. Preventie zou meer in beeld komen door die transformatie. Maar men blijft over de budgetten heen gaan en dat is toch een signaal dat het beleid faalt. Men kan blijven hameren op het waarom van de tekorten, maar men moet verder kijken. Wat is er aan de hand? Misschien moet het landelijk worden opgepakt. Hoe reflecteert de wethouder hierop?

Mevrouw Gabin steunt het amendement van de CU, omdat ze een kritische noot heeft jegens de beheersmaatregelen. De resultaatgerichte financiering van de jeugdhulp brengt namelijk risico's met zich mee op het gebied van prijzen en tarieven in de jeugdhulp, inrichting van een goed functionerend systeem en de werking van de nieuwe systematiek in de praktijk. Er zijn onvoldoende beheersmaatregelen genomen om verdere stijgingen van de kosten voor jeugdzorg en jeugdhulp te beperken. Hieraan moet meer aandacht worden besteed, naar de mening van GL.

De heer Hoppenbrouwer zegt het maar even op z'n Hopsiaans: de GR Jeugdhulp Rijnmond is een risicovolle financiële tijdbom. Toch is hij iets positiever dan de indieners van het amendement. Tijdens de presentatieavond is o.a. gesproken over de verantwoording van het sociaal domein 2017 en is een

aantal onderzoeken aangekondigd om een beter beeld te krijgen van de vraag naar zorg. Dat komt deels terug in de zienswijze. Verder is er een brief geschreven, waarin duidelijk wordt aangegeven dat men weet wat de achtergronden en oorzaken zijn. Er zijn beheersmaatregelen genomen. Geef het vertrouwen, geef het een kans. Dat is ook de start van dit nieuwe collegejaar, dat er vertrouwen gegeven wordt. De heer Markus zegt nergens in het amendement, dat er geen vertrouwen is in de beheersmaatregelen. Hij wil alleen in de zienswijze benadrukken, dat de focus gehouden moet worden op de beheersmaatregelen die men gaat nemen. Mocht dat onvoldoende zijn, moeten er aanvullende maatregelen genomen worden. De brieven, die gestuurd zijn, onderschrijft hij van harte. Dit is een extra steuntje in de rug, een extra aanscherping richting de GR. De heer Hoppenbrouwer voelde dit al aankomen. Als het een steuntje in de rug is, gaat hij daar niet voor liggen. Maar zijn eerste gedachte was, dat het spijkers op laag water zoeken is, omdat door het ambtelijk apparaat en de wethouder is aangegeven wat eraan gedaan wordt. Van die beheersmaatregelen moet niet teveel verwacht worden. In het raadsvoorstel staat, dat er 4 oorzaken zijn en veruit het grootste deel wordt veroorzaakt door het verhoogd zorggebruik. Daar moet meer de nadruk op gelegd worden dan een paar beheersmaatregelen. Hij wacht het advies van de wethouder af. Als hij het als steuntje ervaart, gaat hij er niet voor liggen. De heer Markus denkt, dat hij een eigen afweging moet kunnen maken, gelet op het dualisme. De heer Hoppenbrouwer doet dat dus. Het overall beeld is: spijkers op laag water zoeken. De lijn is al uitgezet. Het is bestaand beleid, de ambtenaren werken eraan om er achter te komen. Hij waardeert dat en vertrouwt dat.

Mevrouw Arends hoort de heer Hoppenbrouwer het woord Hopsiaans gebruiken. Wat is Hopsiaans? Hij lacht, dus blijkbaar is het iets leuks. Ze wordt graag deelgenoot. Ze wordt er helemaal niet blij van, dat jaar op jaar geld bijgelegd moet worden. Daar wordt zij niet vrolijk van. Uiteraard liggen hier argumenten onder, maar de decentralisatie was er nou net voor bedoeld om het terug te brengen. Met zorg dicht bij huis, met een preventief karakter, moet voorkomen, dat er veel specialistische zorg nodig is. Voor een deel blijft er specialistische zorg nodig; dat is in heel Nederland zo. Maar ze is het met de CU en de PvdA eens, dat het iets scherper mag. Wat adviseert de wethouder de nieuwe wethouder, die dit dossier gaat overnemen? Hoe kan het tij gekeerd worden? Het klinkt alsof de gemeente moeilijk kan sturen, maar daar gelooft zij niet zo in. Volgens de heer Hoppenbrouwer zit het probleem in het feit, dat er nu een constatering is gedaan, dat het niet meer een eenmalig probleem is, maar dat de problemen complexer worden. Het gaat om een ontzettende toename. In het sociaal verslag 2017 is te zien, dat er een mega groei is. Daar zit de pijn. Dit wordt niet opgelost door preventieve maatregelen. Hij zou het graag willen, maar dit is de kern van het probleem. Mevrouw Arends heeft daar een ander beeld over. Ze heeft een andere kijk op de zorgvraag. Uiteraard zijn er zorgvragen, opvoedvragen en opgroeivragen. Maar Nederland is eigenlijk een heel welvarend land met heel veel gezonde kinderen, die het super goed doen. Het is opvallend, dat in één van de beste landen zoveel kinderen uit huis geplaatst zijn. Haar kritiek is om terug te gaan naar het normale, dat elk kind wel wat heeft, maar dat moet niet geproblematiseerd en gemedicaliseerd worden. Hier moet echt een kentering gemaakt worden. Misschien kan wethouder Heuvelink hier nog wat over zeggen richting de nieuwe portefeuillehouder. Zij denkt echt dat dat mogelijk is. Tot slot gaat zij in op het overzicht van de vlaktax. Ze vindt het opvallend, dat Lansingerland er uit springt, hoeveel Lansingerland procentueel omhoog gaat ten opzichte van andere gemeenten in de regio. Heeft dat te maken met de groei van het aantal jonge inwoners? Of kan dat met andere redenen te maken hebben? Er zijn 4 argumenten, maar die zijn er ook in andere gebieden.

Mevrouw Bouman doet ook nog even een duit in het zakje. Bij het lezen van de stukken en de factsheets nam haar zorg over de jeugdzorg alleen maar toe. Voor 2018 moet er al € 3ton bij. Voor 2019 moet er een bijraming bij van € 7ton. Het is niet ondenkbaar, dat voor de komende jaren er nog 30% bij kan komen. Dat is wel een zorgpunt. Aangegeven wordt, waar deze stijging uit voort komt. Stijging van het aantal jeugdigen in de gemeente; hoe zit dat bij andere gemeenten? Zijn daar meer jeugdigen? En een toenemende zorgdruk. In de stukken van de GR staat omschreven dat er beheersmaatregelen genomen gaan worden: besturen op inkoop, ondersteuning, wachtlijsten. Daar gaat men zich op focussen. Voor 2018 is een aantal maatregelen genomen o.a. samenwerken met de medische sector, de huisartsen. Dat zou geïntensiveerd moeten worden, m.n. met de specialistische hulp, want daar zit een gigantische bottleneck. Onderzoek zou gedaan worden naar de toename van de jeugdhulpverlening. Er is hier iets aan de hand, want Lansingerland zit op 1:11, terwijl het landelijk 1:9 is. Wat is er aan de hand? Zou de wethouder een tipje van de sluier op kunnen lichten; is er al samenwerking met huisartsen? Is er al iets bekend over het onderzoek? Dan het amendement, wat het CDA mede wil ondertekenen. Het CDA mist de scherpte in de zienswijze en ziet dit graag nodig aangevuld t.a.v. de inkoop ondersteuning, de wachtlijsten enz. Iets scherper sturen; de reden voor het CDA om het amendement te steunen.

De heer Hoek denkt niet dat de financiën de tijdbom zijn, maar de jongeren. Daar gaat men aan voorbij. De hele transformatie is in het leven geroepen om met preventieve maatregelen zware indicaties te voorkomen. Met andere woorden: gelukkige jongeren te creëren. In feite is er iets aan de hand, wat ervoor zorgt dat dat niet van de grond komt. Dat zou eerste prioriteit moeten hebben, om dat te onderzoeken. Dan kan mevrouw Arends zeggen, dat er niet gehospitaliseerd moet worden. Het is niet

waar. Tegelijkertijd behoren de jongeren hier ook tot de gelukkigste jongeren van de wereld, met grote afstand tot de buurlanden. Kennelijk wordt er ook iets goed gedaan. Maar het is wel de moeite waard om in een veel groter verband, misschien wel landelijk, te onderzoeken waar het fout gaat in het kader van de transformatie. De doelstellingen waren prima, maar bij de uitvoering loopt men tegen andere cijfers aan. Dat is de tijdbom. Men moet achter de jongeren gaan staan en ervoor zorgen, dat ze in een goede, gelukkige atmosfeer op kunnen groeien. In zijn optiek kan dit met preventie, maar kennelijk gaat er gaandeweg het traject iets fout. Daar krijgt men de vinger niet achter, maar is wel noodzakelijk. Dat is de tijdbom.

De heer Jonker begint met te zeggen, dat D66 jongeren niet echt als een tijdbom ziet. Maar dat bedoelde de heer Hoek wellicht ook niet. Hij zal niet alle behartigenswaardige woorden van zijn collega's gaan herhalen, want dan wordt het een lang verhaal. Voor D66 gaat het om 2 dingen. Allereerst om de inhoud, zorgen dat de jeugdzorg beter wordt, dat de kwaliteit stijgt, ook in de beleving van de inwoners. Maar dat is nu niet aan de orde. Wat wel aan de orde is, is de onzekerheid m.b.t. waar men terecht komt en hoe het zich gaat ontwikkelen. De komende maanden en jaren moet er blijvende aandacht zijn voor ramingen en daar moet op geanticipeerd worden. Een paar jaar geleden zat men nog aan het begin van een ontwikkeling, toen waren de cijfers nog niet duidelijk. Er zijn steeds meer data en ervaringscijfers, de populatie is goed bekend, bekend is wat wel of niet werkt. Wat D66 betreft, moet het mogelijk zijn om de ramingen betrouwbaar te maken. Bij de tabel met het financiële overzicht zijn de begrotingen 2018 en 2019 te zien, maar vanaf 2020 gaat het om vlakke bedragen. Iedereen die de CBS cijfers kent, weet dat jeugd goed te voorspellen is. Zo zijn er meer dingen te voorspellen. Informeer de raden beter over financiële ontwikkelingen. Hier is nog een goede slag te maken. Dit wil D66 mee geven aan de volgende wethouder. M.b.t. het amendement: ook D66 vindt het zorgelijk, de overschrijding, en zal daarom het amendement steunen.

Wethouder Heuvelink heeft het amendement gelezen. Hij heeft geen problemen met het amendement, hij zou het kunnen ondersteunen, aanraden of overnemen, maar hij wil er wel wat bij zeggen om de raad bewust te maken van waar het over gaat. Als de raad de indruk heeft, dat met financiële beheersmaatregelen voor de GR de situatie beheerst kan worden, dan heeft de raad het verkeerd. Het is goed om dit met elkaar te delen. Het vermeende tekort uit het verleden komt telkens terug. 2017 is het eerste jaar wat met een tekort is afgesloten bij de GR Jeugd. Op een begroting van € 207mln valt € 4mln tekort wel mee. Dit neemt niet weg, dat het een tekort is. Ook voor de toekomst worden tekorten geprognotiseerd. Dat probleem is reëel. Lansingerland heeft in het verleden op jeugd geen tekorten gekend. Hoe kunnen de uitgaven van de GR Jeugd beheerst worden? Dat kan onderverdeeld worden in: waar de gemeente over gaat en wat de GR gaat doen. De GR is alleen maar een inkooporganisatie. Het mandje van instrumenten, die met inkoop te maken hebben, kan de GR inzetten. Dat gebeurt ook. Het gaat dan over productieplafonds. De wethouder heeft er hard voor gevochten, dat de productieplafonds er blijven. Hij had er geen vertrouwen in, dat het wel goed zou komen zonder productieplafonds. Verder wordt er kostprijsonderzoek gedaan. In alle sectoren, waar jeugdhulp ingekocht wordt, wordt kostprijs onderzoek gedaan. Ook is in de contracten opgenomen dat als blijkt dat de kostprijs niet goed is, er halverwege de rit heronderhandeld kan worden. Dit gebeurt ook. Zeker bij de GGZ valt er nog veel te onderhandelen. Kwaliteit is ook een vraagstuk. De discussie over wachtlijsten wordt altijd op een ander moment gevoerd dan de discussie over financiën, maar die 2 hebben wel wat met elkaar te maken. Het gaat goed met de wachtlijsten, maar dat heeft wel een prijs. En die prijs is terug te zien. Als er gesproken wordt over beheersen van kosten, moet er ook over kwaliteit gesproken worden. Hetzelfde over Veilig Thuis. Die organisatie heeft het moeilijk. Er wordt hard gewerkt en er hangen rekeningen in de lucht. Dat zijn reële vragen, die politiek beantwoord moeten worden. In het DB is men tot de conclusie gekomen, dat de grootste slagen te maken zijn in de toegang. De gemeente gaat over de toegang, niet de GR. De gemeente krijgt mensen aan de balie en bepaalt welke jeugdhulp gegeven gaat worden. Daar zijn slagen te maken. Dat is een gevoelig punt van de GR richting gemeenten, want gemeenten willen niet dat de GR en Rotterdam zich bemoeien met de gemeenten. Dat betekent, dat er iets geüniformeerd moet worden in de regio. Dat zijn allemaal lastige discussies; deze krijgt de gemeente op haar bordje de komende periode. Er worden grote woorden gebruikt door GL en PvdA. Daar herkent de wethouder zich niet in: de GR werkt niet voor het behalen van de doelen, het beleid faalt, het tekort is een indicatie dat het beleid faalt en hoe de wethouder hier op reflecteert. De wethouder denkt niet, dat op basis van één indicator, namelijk het budget, überhaupt dit soort statements gemaakt kunnen worden. Het zou zelfs een indicatie kunnen zijn, dat het beleid het fantastisch doet, namelijk dat er veel meer kinderen bereikt worden. Daar ging inderdaad de vraag van mevrouw Verhoef over. Als er een overschrijding van het budget is, is dat omdat er meer indicaties worden afgegeven. Werkt de transformatie, die iedereen voor ogen had? Is het beleid aan het slagen? Dit was een vraag, geen statement. Wethouder Heuvelink vond het overkomen als een statement. De indicaties verzwaren. Dat is geen signaal dat men aan het afschalen is naar meer preventief bezig zijn. Hier zit dus weldegelijk een grote vraag. Mevrouw Arends vroeg om een advies voor zijn opvolger. Dat heeft hij en dat is tegelijk een advies aan de gehele raad. Ga niet snijden op preventie. Ga niet weghalen wat net in gang is gezet onder financiële druk, want dat zal een averechts effect hebben. Op langere termijn zal het dan toch weer om

stijgende kosten gaan. Ook worden kinderen geen recht gedaan. Dat is de oproep van de wethouder. De wethouder heeft geen problemen met het amendement. Iedereen die de GR bestuurt is zich enorm bewust van de vraagstukken. Het geeft dus ook geen steun in de rug, want men is er al mee bezig. M.b.t. de vlaktax: opvallend dat Lansingerland eruit springt, komt dat door de groei van het aantal inwoners. Nee, dat komt niet door de groei van het aantal inwoners, want de bijdrage is niet gebaseerd op het aantal inwoners. De bijdrage is gebaseerd op het zorggebruik van de afgelopen 3 jaar gemiddeld. Het reflecteert een verhoging van de consumptie. Als er minder is ingelegd dan men had moeten inleggen, dan wordt dat over 3 jaar betaald. Dat is het vervelende effect, want daarmee schiet het omhoog. In het verleden was er sprake van onderproductie; dus een voordeel. Nu is er het nadeel. De wethouder heeft aangegeven, dat hij dit anders wil doen, bijvoorbeeld in één keer aftikken. De nieuwe wethouder zal dit moeten bespreken. Het CDA vroeg naar andere gemeenten. Bij de rapportage sociaal domein zit een redelijk uitgebreide bijlage, waarin onderzocht is hoe het precies zit. Waar de wethouder nog op zat te puzzelen is de vergelijking tussen gemeenten. Het is niet een eenduidige trend. De wethouder heeft er geen verklaring voor. Over het onderzoek is de wethouder nog niet ingelicht; er zijn nog geen uitkomsten. Met de huisartsen zijn in het verleden al veel pogingen gedaan om de samenwerking te verbeteren. Sommige huisartsen zijn hier redelijk resistent tegen geworden. Het CJG heeft een jeugdarts in dienst genomen en die heeft goed werk gedaan in het leggen van een relatie met huisartsen. Huisartsen verwijzen in toenemende mate door naar de jeugdarts en dat is goed. Voorheen werd naar GGZ doorverwezen en het is de vraag of dat de juiste doorverwijzing is. Het is ook duurder, dus hier is een kostenreductie. D66 wil dat er beter geraamd wordt. Daar is de wethouder het mee eens. Er zijn gegevens bekend over 2015, 2016 en 2017; dit is een basis om voorspellingen of ramingen te doen. Niet alleen de beheersbaarheid moest vergroot worden, maar ook de voorspelbaarheid. Dit is als actiepunt opgenomen n.a.v. de evaluatie van de GR.

Tweede termijn

De heer Hoppenbrouwer heeft het verhaal van de wethouder gehoord en hij wil vragen aan de heer Markus om zijn amendement in te trekken. De wethouder heeft aangegeven, dat wat beoogd wordt niet haalbaar is. De uitgavebeheersing zit in andere zaken. Is het zinvol om op dit issue een amendement in te dienen?

De heer Markus houdt het amendement aan. In februari is een stuk besproken, waarbij allerlei risico's benoemd werden m.b.t. beheersmaatregelen. De wethouder heeft ook allerlei maatregelen genoemd in zijn beantwoording. Het is goed om als raad te onderstrepen, dat de GR scherp aan de wind moet zeilen. De raad houdt dit goed in de gaten en verwacht een terugkoppeling vanuit de GR. Het is een belangrijke gemeenschappelijke regeling, er gaat veel geld in om. En nog belangrijker: de jeugdigen hebben er ook mee te maken. Voor de CU is het van belang om er scherp in te zijn. Het amendement wordt aangehouden.

Mevrouw Verhoef wil de heer Markus hierin steunen. De wethouder zei, dat als het via de financiën beheerst wordt, dat men dan mis zit. Verder had hij het over inkooporganisatie, percelen, productieplafonds, kostprijzenonderzoek. Volgens haar is het in ieder geval belangrijk om de kosten en uitgaven duidelijker te krijgen. Daar gaat het amendement over. Het moet duidelijker zijn, waar de kosten liggen en hoe ze beter beheerst kunnen worden. De heer Hoppenbrouwer vindt het nu exclusief worden, met al die tijdbommen. Hij wil een schorsing om met zijn fractie te overleggen. Het is wel een bijzonder moment, want hij had een speech voorbereid voor wethouder Heuvelink, maar die mag hij niet houden. Daarom voegt hij dit nu even in, want er was toch een soort haat/liefde verhouding, maar nu bij deze laatste vergadering zijn ze het helemaal met elkaar eens. Dat is zo geweldig. Wethouder Heuvelink zegt: meneer Hoppenbrouwer, u heeft gelijk, want het zit niet in de beheerskosten. Het zit in de kwaliteit, in de toegang en de inkooporganisatie. Hij werd daar heel gelukkig van. Het zwitserlevengevoel. Dat maakt meteen het bruggetje naar mevrouw Arends. Soms heeft hij de gewoonte om uitspraken te doen, die vaak maar uit één mond komen, namelijk uit zijn mond. Die heeft hij verbasterd, afgeleid van Keynes, de Keynesiaanse benadering, is er de Hopsiaanse benadering. Het is boeiend als men dat nu pas merkt, maar dat geeft niet. Woorden als zwitserlevengevoel en knexen zijn Hopsiaanse uitspraken. De heer Markus stelt een bingo voor, zodat het bijgehouden kan worden. De heer Hoppenbrouwer vindt dat een goed idee. Hij zal een amendement indienen of een motie vreemd aan de orde. Hij is in ieder geval heel happy. Wethouder Heuvelink heeft het over de toegang, het zou goed zijn als hier een onderzoek naar komt. Bij de presentatie is gezegd, dat door het CJG er minder doorverwijzing is. Hier kan dus energie in gestopt worden. Hij wil even schorsen.

De heer Hoek vindt het prima als er scherp aan de wind gezeild wordt, maar niet nadat er een goede analyse heeft plaats gevonden m.b.t. de kostenoverschrijding. Is het omdat de transformatie een andere kant op dreigt te gaan of omdat er meer jongeren bereikt worden? Daar zal eerst een analyse op losgelaten moeten worden, voordat gesteld kan worden dat er sprake van een overschrijding is. Deze stelling maakt het amendement overbodig. WIJ zal het amendement derhalve niet steunen.

Mevrouw Bouman bedankt de wethouder voor de beantwoording. Zij zal zeker het amendement ondersteunen. Twee dingen moeten onderscheiden worden: de beheersmaatregelen, die door de GR worden of zijn genomen, en de beheersmaatregelen, die de gemeente zelf neemt of in onderzoek zijn. Dit laat onverlet, dat men gewoon de vinger aan de pols moet houden hoe e.e.a. zich binnen de GR en binnen de gemeente zich ontwikkelt. Het onderzoek is gaande; dat wacht ze rustig af. De vinger aan de pols houden, scherp aan de wind zeilen en zeker horen wat de reden is van toename van zorg, die de jeugd behoeft. Dat geeft toch wel zorg.

Er is niet echt een vraag gesteld aan wethouder Heuvelink. Hij zal reflecteren op wat mevrouw Verhoef zegt, omdat hij dat een risico vindt. Hij meent te bespeuren, dat zij graag alle informatie wil hebben die gaan over productieplafonds en over kostprijzen. Mevrouw Verhoef wil dat niet hebben. De wethouder deed alleen voorkomen, dat de kosten niet beheerst zouden kunnen worden, terwijl dat volgens haar wel kan. Het pleidooi van wethouder Heuvelink is het volgende. De raad kan ervan uitgaan, dat de bestuurders en de ambtenaren, die met de GR bezig zijn, alle mogelijkheden bekijken als het gaat over de technische kant van de kostenbeheersing, zoals kostprijzen, productieplafonds, contracten. De toegevoegde waarde van de bespreking hier is niet zozeer om dat allemaal over te doen. Ga niet dat pad op. De toegevoegde waarde is dat de raad het aandurft om de echte keuzes, die hier achter liggen, met elkaar te bespreken. Die keuzes gaan over de vraag: hoeveel kinderen willen wij eigenlijk helpen? Of wordt met een productieplafond de kraan halverwege het jaar dicht gedraaid? De keuzes zijn: gaan we voor een top Veilig Thuis, waar aanmeldformulieren binnen 2 dagen worden afgehandeld? Of gaat de gemeente op het budget zitten? Dan kan het weleens 3 weken duren, met alle risico's van dien. Dat zijn de echte vragen, die bij de raad op tafel komen te liggen. De meerwaarde van de raad is om dat soort besluiten te nemen. De wethouder wil de raad waarschuwen om niet weg te zakken in discussies over beheersmaatregelen en kostprijzen. Mevrouw Verhoef is het eens met de wethouder. Haar betoog eindigde met de oproep om verder te kijken. Landelijk is er de trend, dat er meer gebruik gemaakt wordt van jeugdzorg. Wat zit hier achter? Zou het landelijk opgelost moeten worden en niet het ei van Colombus uitvinden in de eigen GR? De heer Hoek hoort nu iets wat indruist tegen de strekking van het amendement. Mevrouw Verhoef heeft uitgelegd, waarom zij het amendement steunt. Het is belangrijk om beheersmaatregelen te nemen waar het kan. In haar vervolg is zij ingegaan op het tijdbomverhaal. Het gaat om kinderen. Wat is de reden voor de meervraag? De heer Hoppenbrouwer vraagt zich af of mevrouw Verhoef niet vindt dat ze te snel haar logo op het amendement heeft geplaatst. De heer Hoek had dit gevoel ook. Opmerkelijk om te zeggen, dat ze eerst onderzoek wil laten doen, maar ondertussen steunt ze het amendement. Dat bijt elkaar. Wat gaat de PvdA nu doen? Steunt ze het amendement of voelt ze meer voor wat WIJ zegt. Mevrouw Verhoef heeft het in haar eerste termijn uit elkaar getrokken. Aan de ene kant zegt zij, dat als de beheersmaatregelen uitgebreid kunnen worden, dit gedaan moet worden. Dit wordt aangekaart via het amendement. Vervolgens heeft zij gezegd, dat het probleem zit in de vraag waarom er meer vraag is naar jeugdzorg. Het is een landelijk probleem. Ze wil dat de wethouder hierover nadenkt. Kan hij dit bij collega's of in de Tweede Kamer verder aankaarten. De heer Hoek merkt toch, dat er een hoog dicht draaien van de kraan gehalte in zit. Dit was absoluut niet de strekking van mevrouw Verhoef. Een kraan die op de verkeerde wasbak loopt, zou wellicht dicht gedraaid moeten kunnen worden. Een andere zou dan open kunnen. Als de zorg maar terecht komt, waar het moet komen. De voorzitter constateert, dat de heer Heuvelink hier niets meer aan toe te voegen heeft.

De voorzitter schorst de vergadering voor een minuut.

Na de schorsing brengt de voorzitter het amendement in stemming. De heer Jonker geeft een stemverklaring. D66 heeft goed geluisterd naar de inbreng van WIJ en de reactie van de wethouder. Na overweging is besloten om het amendement niet te steunen, omdat D66 denkt dat het overbodig is, mede gezien de omvang op de totale begroting en genoemde opmerkingen van collega's. De voorzitter constateert dat bij handopsteking vóór het amendement zijn de fracties van CDA, VVD, CU, PvdA en GL. Daarmee is het amendement aangenomen.

De voorzitter brengt het geamendeerde voorstel in stemming. Hij constateert dat bij handopsteking het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

12. Jaarstukken 2017, 1e begrotingswijziging 2018 en programmabegroting 2019 GR Bleizo

De heer Phillippens zegt dat L3B het eens is met de zienswijze van de gemeente. Mooi om te zien, dat de bouw van het vervoersknooppunt volgens schema en binnen de financiële kaders verloopt. Met betrekking tot het omliggende gebied is te zien, dat er naar verwachting na 2018 geen bouwrijpe kavels worden uitgegeven. Dit komt, omdat niet voorzien kon worden in de planologische conditionering. Met de vaststelling van bestemmingsplan Hoefweg zuid, het oostelijk gedeelte, is deze planologische conditionering er wel. Door de raad van Lansingerland is de weg vrij gemaakt voor de GR Bleizo. De GR Bleizo is nu aan zet. L3B kijkt uit naar de resultaten. Interessanter is om de positieve opbrengst van € 9mln als gevolg van het vervallen van de verkoop van gronden t.b.v. transportium te benoemen.

Opbrengst door het niet verkopen van gronden, dat is interessant. De verwachting is, dat de vrijgevallen gronden in de toekomst voor meer verkocht gaan worden, waarmee het klopt. De raad moet ervoor waken, dat men niet achterblijft met een volle begroting, maar met een leeg bedrijventerrein. De verkoop van een grote kavel aan Adventure World is nog steeds hoogst onzeker. Als voorzitter van de rekeningcommissie Bleizo wil hij een lans breken voor deze commissie. Door de politieke omstandigheden zijn vier van de vier commissieleden nieuw. Het kost tijd om deze materie in te lezen en deze tijd was er nu niet. Vandaar dat vanuit de rekeningcommissie slechts een advies op hoofdlijnen gegeven is. In de toekomst kan meer verwacht worden. Dit durft hij te zeggen, omdat hij de commissieleden, waaronder raadslid Ammerlaan, als zeer kundig heeft leren kennen. Door deze kundigheid, aangevuld met tijd, verwacht hij in het volgende jaar een omvattend en positief kritisch advies te kunnen overhandigen.

De heer Ammerlaan kan het ook eens zijn met de zienswijze. Twintig jaar geleden is de grond al aangekocht. Inwoners weten nog precies hoe het gegaan is en soms komt er weer het e.e.a. boven water. Ook in Zoetermeer zit er links en rechts nog wat gevoel. Het doel van de GR Bleizo is het ontwikkelen van een gebied rondom OV knooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit. Het moet een knooppunt zijn van Greenport, vanuit Westland via Lansingerland naar Boskoop. Ontspanning vanuit het Rottemerengebied, richting Zoetermeer en Bentwoud. En een vervoersknooppunt. Het is een mooi knooppunt. Het doel van de gemeente Lansingerland is om de agrarische cluster te laten ontwikkelen, versterken en het landelijk en internationaal op de kaart te zetten. In 2010 werd er al gesproken van World Greenport Centre. Een aantal weken geleden is ingestemd met een bestemmingsplanwijziging. Dit biedt een verruiming van de mogelijkheden van het oostelijk gedeelte. Als dit onherroepelijk is, is het de verwachting dat er best wel wat gaat gebeuren, na 20 jaar. Van groot belang is, dat er ook snel duidelijkheid komt m.b.t. de railterminal. Snelheid, duurzaamheid en omvangrijk vervoer is van groot belang van het agrarische cluster en daaraan gelieerde bedrijven. De railterminal vormt met de reeds gevestigde en nog te vestigen logistiekbedrijven een uitstekende logistieke hotspot aan de A12 corridor. Na oost komt west. Over het westelijk gedeelte wordt binnenkort ook gesproken. Er wordt gestudeerd op een alternatief programma. Uitgangspunt daarbij is dat het moet bijdragen aan de vervoerswaarde. De uitkomst kan leiden tot aanpassing van het plan. Het CDA wil de raad erop wijzen, dat Lansingerland bij een onderzoek naar een alternatief programma de uitgangspunten van Lansingerland goed in gedachten moet houden: een gunstig economisch klimaat en interessant werk- en woongebied creëren voor inwoners, gericht op een zeer sterk agrarisch cluster. In het coalitieakkoord staat, dat het cluster tuinbouwgebied van onderscheidend belang is voor Lansingerland. Een aantrekkelijke vestigingsplaats voor (inter)nationale en regionale ondernemingen, waarbij inwoners van Lansingerland werk kunnen vinden. Dat moet in ogenschouw gehouden worden.

Wethouder Abee zou zich kunnen voorstellen, dat er enige verwarring is rondom het feit, dat gronden niet verkocht worden en dat de opbrengst dan omhoog gaat. Dat heeft te maken met de aanname m.b.t. opbrengsten van Adventure World. Als dit los gelaten wordt, gaat men terug naar een normale verwachting van de opbrengst. Dit blijkt gelukkig hoger te liggen. Dat is geen doel op zich en de gemeente zal zeker moeten doorzetten waar het verkopen van grond betreft. De wethouder is het eens met de statement van de heer Ammerlaan m.b.t. zijn toekomstverwachting als het station gerealiseerd is en de aantrekkende markt. De afgelopen jaren is er fors verkocht tegen goede prijzen. Ook de railterminal en de ontwikkelingen rond de A12 zullen daar aan bij dragen.

De voorzitter brengt de zienswijze in stemming. Hij constateert, dat de raad unaniem akkoord gaat met het voorstel.

13. Jaarstukken 2017, 1e begrotingswijziging 2018 en programmabegroting 2019 Bedrijvenschap Hoefweg

De heer Meester vindt de zienswijze tamelijk summier. Hij kan zich erin vinden. Toch twee opmerkingen m.b.t. het raadsvoorstel. De begrotingswijziging is nogal fors. Dat gebeurt bij Hoefweg en Bleizo wel vaker en hij begrijpt ook hoe dat komt. Maar deze keer is het wat merkwaardig dat de lasten nogal fors worden gecorrigeerd, en deze zijn juist het best te voorspellen, terwijl de opbrengsten hetzelfde blijven. Kan de wethouder hier iets over vertellen? Verder staat in het raadsvoorstel, dat 24 hectaren aangekocht is. Hiervan wordt gezegd, dat het voordeliger is en geldelijk voordeel geeft. Als de juiste economische bedragen zijn genoemd, zoals aankoopkosten, rente, dan is het voordeel precies gelijk aan de waarde van het risico, dat het bedrijvenschap Hoefweg extra loopt. Het risico is gelijk aan de waarde van het voordeel. Dat betekent, dat het bestuur goed moet letten op het beheersbaar blijven van het risico. De vertegenwoordigers in het AB en DB moeten op het hart gebonden worden, dat zij hier goed op letten, want het gaat om een vrij fors bedrag.

Wethouder Abee gaat in op de opmerking m.b.t. de aankoop van 24 hectaren. Het gaat niet zozeer om een extra risico van de gemeente. De gemeente is in 2021 verplicht om de gronden uit te nemen, linksom of rechtsom, verkocht of niet verkocht. De verplichting om uit te nemen is er sowieso. Doordat het

eerder uitgenomen is met een nieuwe financiering is er een lagere rente. Dit heeft een aantal tonnen voordeel opgeleverd. Het is niet zozeer het risico, maar echt een hard gegeven, omdat de verplichting van uitname er aan vast zat. De lasten zijn fors gecorrigeerd, terwijl de opbrengst hetzelfde is gebleven. Dit heeft te maken met het feit, dat er kosten naar voren gehaald zijn m.b.t. de structuur die moet worden aangelegd. De heer Meester geeft dat daarmee in feite gezegd wordt, dat de plannen nogal fors veranderd zijn. De verwachting zou zijn, dat als plannen bijgesteld worden, dit geleidelijk gebeurt. Als het fors moet gebeuren, heeft men een tijd lang niet zitten opletten. Wethouder Abee zegt dat er inderdaad besloten is om kosten naar voren te halen. Dit heeft te maken met de zogenaamde kerstboom rondom Prisma, die zo snel mogelijk afgebouwd wordt. Met het bouwrijp maken probeert men verkoopbare kavels te krijgen, zodat er snel gehandeld kan worden bij verkoop. De geweldig ingewikkelde constellatie bij Prisma met marktpartijen en overheden kan afgebouwd worden als dat nodig is.

Tweede termijn

De heer Meester denkt, dat de verplichting om het uit te nemen een zekerheid is, waarmee rekening gehouden moet worden bij calculatie. In de tussentijd neemt het bedrijvenschap eerder het risico dan gepland was. De wethouder zegt dat het een overzienbaar risico is en dat hoopt hij dan ook, maar het is niet zo dat het risicoloos is.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming. Hij constateert, dat de raad unaniem akkoord gaat met het voorstel.

14. Jaarstukken 2017 en programmabegroting 2019 Recreatieschap Rottemeren

De heer Blonk heeft geen opmerkingen m.b.t. de jaarrekening 2017. Bij de zienswijze begroting 2019 zou hij graag wat willen toevoegen. Hij zou graag de ontwikkeling van recreatieve vaarmogelijkheden op de Rotte van Rotterdam tot aan de A12, naar het groene hart van Zuid Holland, op de agenda van het AB en DB van het recreatieschap willen hebben. Hij wil dat graag met de nu voorliggende zienswijze willen doen. De voorgestelde tekst in de zienswijze stelt L3B als volgt voor: In de begroting 2019 zouden wij graag zien, dat de Pekhuisbrug weer in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht en daarvoor budget wordt opgenomen. Van de raad van Lansingerland is al eerder actie ondernomen om de Pekhuisbrug weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen. Het is een investering van € 180.000. Een goede recreatieve vaarverbinding op de Rotte vanaf de A12 tot in Rotterdam wordt van steeds groter belang. Het zijn in ieder geval de ondernemers langs de Rotte en de stichting Plezierrivier de Rotte, die de aantrekkelijkheid en de grote recreatieve waarden van het gebied graag willen vergroten. Het weer in oorspronkelijke staat terug brengen van die brug past daar in. Het zou mooi zijn als ook de andere bruggen worden aangepast. Mogelijk moet er een derde fase vaarnetweg worden opgenomen in de programmabegroting. In dit verband is het ook van belang te weten, dat vanuit de gemeente Zoetermeer onderzoek wordt gedaan naar een recreatieve vaarverbinding van de Rotte met de Oude Rijn en de Vliet. De mogelijkheid is dan aanwezig om vanuit Rotterdam via de Rotte recreatief naar het groene hart van Zuid Holland te varen. Deze tekst is opgenomen in een amendement met als doel het in de zienswijze op te nemen. Het amendement is dinsdag al naar raads- en collegeleden gestuurd. Hij wil de fracties verzoeken in de eerste termijn hierop te reageren. De PvdA heeft aangegeven het amendement mede te willen ondertekenen.

De heer Dieleman heeft geen opmerkingen m.b.t. de zienswijze. Rest hem iets te zeggen over het amendement van L3B en PvdA. Dank voor het rondsturen. Hij heeft er nog telefonisch contact over gehad met de heer Blonk. De afgelopen raadsperiode is vaker gesproken over deze brug. Sinds een aantal jaar kan hij niet meer open. In de commissie Ruimte is gesproken over de vraag of de brug weer open moet kunnen, ja of nee. Het standpunt van de CU is eigenlijk nog hetzelfde. Op dit moment ziet CU niet de toegevoegde waarde van het open gaan van de Pekhuisbrug. Het gaat om best wel wat geld, die € 180.000. Met het openen van deze brug wordt het vaargebied van schepen met een bepaalde hoogte zeer minimaal vergroot. Iets verderop ligt de Rottebanbrug, dan komt er nog een brug en dan de Irenebrug. Al die bruggen zijn betrekkelijk laag. Op dit moment gaat het weinig oplossen. Wel interessant is de doortrekking naar de Oude Rijn en de Vliet, een project wat ook in het investeringsprogramma van de metropoolregio is opgenomen. Gekeken wordt of dit wel of niet mogelijk is. Er zijn nog wat hick-ups, maar onderzoeken moeten aanwijzen of het wel of niet mogelijk is. Hij ziet de wethouder fronsen en bedenkelijk kijken. Als de Rotte wordt doorgetrokken in die richting, moet er naar nog meer bruggen gekeken worden, zoals bij de A12 en het spoor. Het bedrag van € 180.000 wordt dan peanuts. Op dit moment lijkt het hem niet opportuun om het op te nemen in de zienswijze. De CU zal het amendement niet steunen.

De heer Machielse geeft aan, dat het inderdaad eerder gespeeld heeft. Hij heeft wat extra informatie van mevrouw Arends, die in het AB heeft gezeten. In opdracht van het AB is een onderzoek uitgevoerd naar het al dan niet in ere herstellen van de Pekhuisbrug. Los van de financiële situatie, is toen

gebleken, dat er onvoldoende draagvlak is; te weinig plezierjachten zullen er gebruik van maken. Dat zal anders zijn als de route wordt doorgetrokken naar Zoetermeer. Hij wil dus eigenlijk de deur open houden richting de indieners van het amendement, om het amendement wordt aan te passen met die voorwaarde. De VVD ziet de belangen van ondernemers daar; er is een meerwaarde voor die vaarroute als deze wordt doorgetrokken. De VVD is er terughoudend mee om nu al een brug aan te passen, waar misschien nooit voldoende schepen gebruik van gaan maken. Dan besteedt de VVD het geld liever elders. Mochten er geen mogelijkheden zijn, is het altijd goed voor de ondernemers en stichting Plezierrivier Rotte om in contact te treden met het bestuur van het recreatieschap en het daar aan te kaarten. Wellicht kan het dan heroverwogen worden. Voor nu graag een aangepaste versie van het amendement.

De heer Van der Stelt kan grotendeels aansluiten bij vorige spreker. Het is een sympathiek amendement. Hij kan zich voorstellen, dat het in die richting gaat. Maar het gaat om één brug en dat biedt geen oplossing. € 180.000 zal niet genoeg zijn, omdat het hele traject bekeken moet worden om een mooie doortocht te kunnen bieden. Hij nodigt uit om het zo te formuleren, zodat het in het totale perspectief van herziening van de Rotte en doortrekken geplaatst kan worden.

Mevrouw Den Heijer kan akkoord gaan met de zienswijze. Bij het amendement heeft zij het idee, dat L3B een eigen bonfuutje (van Bon Fut, MJ) te pakken heeft. Zij zal dit toelichten voor de mensen die nieuw zijn. De heer Hoppenbrouwer zal dit soort dingen wel leuk vinden. Een bonfuutje is een onderwerp, dat door een partij eerder is ingebracht, maar waar toen geen draagvlak voor was. De partij grijpt vervolgens steeds de gelegenheid aan om het onderwerp opnieuw naar voren te brengen. Mevrouw Verhoef vindt het fijn, dat mevrouw Den Heijer al een keer of drie de Bon Fut heeft genoemd. De reden waarom de PvdA iedere keer toch weer terug komt op de noodzaak van de halte Bon Fut is dat er mensen zijn, die daar graag willen opstappen. Ze fietst al 5 maanden lang over de Landscheiding en iedere ochtend en iedere middag lopen daar mensen, die ongeveer anderhalve kilometer moeten lopen om naar huis te komen, vanaf station Rodenrijs. Mevrouw Den Heijer bedoelde het als moment tussen L3B en haar; eigenlijk had Bon Fut er niets mee te maken. Maar ze is het er mee eens, dat ze dit uitlokte. Het amendement is charmant, maar D66 zal het niet steunen. Ze heeft het samen met mevrouw Arends een keer naar voren gebracht in het recreatieschap op verzoek van L3B, zij waren toen AB leden. In die vergadering is nut en noodzaak besproken. Er is bewust voor gekozen, dat herstel op dit moment nog niet aan de orde is. De wethouder kan vast een aantal argumenten boven tafel halen en toelichten. Wat D66 wordt het niet via de zijdeur opnieuw ingebracht. Bovendien is het een schap, waar meerdere partijen in zitten. Een tweede argument is, dat er een heel gebiedsproces gaande is. Allerlei partijen hebben wensen en belangen. De raad heeft niet de rol om op deze manier interventie te plegen. Het is een bonfuutje, dus het komt vast weer op een andere manier terug.

De heer Jumelet leest in het amendement, dat het om een steeds groter belang gaat. Welk groter belang? Wie bepaalt dat? Hij weet het niet. Misschien van die 2 schippers met een grotere boot. De heer Blonk vindt dat er laagdunkend gedaan wordt over een paar schippers. Het zijn ondernemers langs de Rotte en Plezierrivier die L3B benaderd hebben. Dat zijn niet een paar schippers. De heer Jumelet komt hier op terug. Hij wil zelf de natuurwaarde noemen en duurzaamheid. Hij vraagt zich af welke balans gezocht wordt als het daar om gaat voor het gebruik van dat gedeelte van de Rotte. Wellicht wil men niet, dat daar grotere schepen komen. Ze moeten draaien, want ze kunnen niet onder de A12 door. Voegt het wat toe aan het gebied of niet, als het gaat om het behoud van het gebied en de natuurwaarde? WIJ denkt van niet. Het gaat om een best fors bedrag en wellicht komen er nog andere kosten bij. In de zienswijze wordt geschreven dat de gemeente blij is met de sluitende begroting. Het is gelukt. En vervolgens moet er € 180.000 vrij gemaakt worden. Mevrouw Den Heijer gaf een aantal argumenten. Ook WIJ ziet nut en noodzaak niet. En daarbij de vraag of het in balans is met natuurwaarden en het nut van een aantal schippers, die er gebruik van willen maken. WIJ zal het amendement niet steunen.

Wethouder Heuvelink valt gelijk maar met de brug in huis. Hij raadt het amendement af. De Pekhuisbrug was oorspronkelijk een beweegbare brug. Ooit is er iemand tegen aan gevaren, waardoor het mechaniek kapot is gegaan. De brug is zo kwetsbaar, als iemand anders er tegen aan vaart, is er hetzelfde probleem. De kosten van € 170.000 is exclusief BTW. Dit kan beter in iets anders geïnvesteerd kunnen worden. Als het beweegbaar gemaakt wordt, is er nog geen route, want verderop liggen weer twee bruggen, even hoog als de Pekhuisbrug. Richting de A12 zijn er de spoorbrug en de A12-brug; deze zijn ook laag en niet beweegbaar. Het levert nauwelijks wat op in kwaliteitsverbetering. In de tijd dat de brug niet meer kon bewegen, bleken er 13 personen te zijn, die de brug konden bedienen. Dat geeft aan hoe groot het gebruik ervan was. Wel is even gezocht naar het belang achter de brug. Hij kwam een zeilschool tegen, maar die wilde er zelfs niet over praten. Toen vroeg hij zich af hoe urgent het is. Dan de toekomstdroom Rotte – Oude Rijn – Vliet. Dat is een mooi verhaal, het doortrekken van de Rotte naar de Rijn en de Vliet, maar het is en enorm project wat financieel en maatschappelijk niet uit kan. Dat gaat niet gebeuren. Er is een soort no-regret maatregel, wat te maken heeft met het stukje boven de A12, maar dat levert geen grote vaarroute op. De wethouder heeft altijd de stelling aangehangen, dat het vooral economisch iets

op moet leveren voor het Rottegebied. Het moet de kans voor ondernemers vergroten. Mocht het ooit zo zijn, dat de Rotte – Rijn – Vliet ooit weer op de agenda komt, dan moet gekeken worden naar het soort investering om de economische kansen van de vaarroute uit te nutten. Dat dat de Pekhuisbrug zal zijn, ligt niet voor de hand. Het zouden ook andere dingen kunnen zijn. Het nu al koppelen van de Pekhuisbrug aan de Rotte – Rijn – Vliet route is af te raden. Dat geld kan beter ingezet worden.

Tweede termijn

De heer Blonk vraagt om een schorsing. De voorzitter schorst de vergadering voor een paar minuten.

Na de schorsing zegt de heer Blonk dat hij verheugd is met het bonfuutje. Het is een hele sterke. Dat vindt hij wel leuk. Of het een echt bonfuutje wordt, zal de toekomst leren. Hij garandeert niet, dat het het niet wordt. De woorden charmant, vriendelijk en sympathiek vond hij ook wel leuk. Dit streelt hem, maar niet heus. Waarom kan die brug niet open? Een aantal jaar geleden heeft een baggerschuit, die in opdracht van het recreatieschap aan het baggeren was, de brug kapot gevaren. Het vervelende is, dat het recreatieschap verzuimd heeft die baggeraar aansprakelijk te stellen. Dan had de brug gerepareerd kunnen worden. Dat was een kwalijke zaak van het recreatieschap. In het verleden heeft hij dit ook al aangegeven. De verbinding van de Rotte met het groene hart van Zuid Holland komt ook niet uit de lucht. Een D66-wethouder heeft daar behoorlijk veel tijd in gestoken. Hij is er nog steeds mee bezig. L3B heeft het niet allemaal zelf verzonnen. Hij kan knopen tellen en hij ziet dat het amendement het bij lange na niet haalt. Dat is duidelijk. Hij heeft samen met mevrouw Verhoef van de PvdA besloten om het amendement terug te nemen, af te voeren van de agenda. Daarvoor wil hij wel een motie inbrengen. Deze luidt als volgt:

Overwegende, dat vanuit de gemeente Zoetermeer onderzoek wordt gedaan naar een recreatieve vaarverbinding van de Rotte met de Oude Rijn en de Vliet; dat de ondernemers langs de Rotte en de stichting Plezierrivier de Rotte de aantrekkelijkheid en de grote recreatieve waarde van het gebied graag willen vergroten; dat het weer in oorspronkelijke staat brengen van de Pekhuisbrug daar volgens hen in past en mogelijk ook aanpassingen aan andere bruggen aan de Rotte;
Verzoekt de vertegenwoordigers van het college in het AB en DB van recreatieschap Rottemeren: de recreatieve vaarroute van Rotterdam naar het groene hart van Zuid Holland te agenderen in het DB en AB; daarbij de rol van de Pekhuisbrug te betrekken en in overleg te gaan met het college van Zoetermeer om de haalbaarheid van de nieuwe recreatieve vaarroute van de Rotte naar de Oude Rijn en de Vliet te onderzoeken, en gaat over tot de orde van de dag. Ondertekend door de heer Blonk, de heer Erwich en mevrouw Verhoef.

De heer Dieleman vindt het een prachtig exposé van de heer Blonk. Bijna poëtisch aan het beging, over dat baggerschip wat er tegen aan voer. Hij ziet het helemaal voor zich. Het zou een brug te ver zijn om het een baggermotie te noemen. De heer Blonk houdt wel van dit soort grapjes. De ernst van de zaak is, dat het recreatieschap € 180.000 door de vingers heeft laten glippen. Dat is een baggerargument. De heer Dieleman heeft ook een inhoudelijke onderbouwing. De motie is sympathiek. De wethouder zou echt wel op pad gaan met deze boodschap. Het doortrekken van de Rotte is echter al lang besproken in het AB en DB. Dat er dan iets met de Pekhuisbrug gedaan moet worden, is ook allang besproken. Er staat hier niets nieuws in. Het is een zinloze motie. Mevrouw Verhoef zegt, dat er 2 havens zijn in het Rottemeren gebied. Zij derven inkomsten, omdat bepaalde grote zeilschepen iedere keer de mast moeten laten zakken als ze in of uit de havens gaan. Er is wel degelijk ook vanuit de ondernemers daar, die zeer gewaardeerd worden, een behoefte. De heer Dieleman ziet geen relatie met zijn betoog. Het is al vele malen besproken, zowel in de raad als in het recreatieschap. De CU zal tegen de motie stemmen.

De heer Machielse verzoekt om een schorsing. De voorzitter wil eerst de termijn afmaken. De heer Machielse kan zijn inbreng niet doen zonder schorsing. De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten.

De heer Machielse bedankt de raad voor het geduld. Hij is blij dat initiatiefnemers van het amendement hebben ingetrokken om het te verplaatsen naar een motie. Zoals hij al aangaf, dient deze discussie niet hier in de raad plaats te vinden, maar in het recreatieschap, waar zij zelf de afweging moeten maken. De heer Jumelet herinnert zich, dat de heer Machielse zei dat hij de geschiedenis goed opgenomen had. Heeft hij dan gemist, dat er in 2016 al over gesproken is? In de Heraut stond dat het recreatieschap heeft gezegd, dat die € 180.000 teveel geld is voor de Pekhuisbrug. Hoe plaatst de VVD dit stukje geschiedenis? De heer Machielse heeft juist deze geschiedenis voor ogen. De situatie is wellicht veranderd. De raad moet deze discussie niet voeren, maar het recreatieschap zelf. De VVD kan de motie steunen, omdat die nieuwe vaarroute besproken moet worden, van de Rotte naar Zoetermeer en de aansluiting met o.a. de Vliet. De heer Dieleman merkt op, dat die vaarroute uiteraard besproken gaat worden. Het is het grootste gedeelte van wat er doorgetrokken moet worden. Natuurlijk staat dat op de agenda van het recreatieschap. Er is uitgebreid gezegd, hoe het in de historie gegaan is. De heer Kampinga zit op de

achtergrond instemmend te knikken. De heer Kampinga trok zijn schouders op. De heer Jumelet wil de woorden van de wethouder in herinnering roepen bij de heer Machielse, over de kansrijkheid van het doortrekken van de vaarroute. De wethouder was hier vrij duidelijk over. De heer Machielse beaamt, dat de wethouder vrij duidelijk was. De kans is klein, maar niet uitgesloten. Er is een kans. Het gaat om een wens van ondernemers, van de stichting Plezierrivier. Daar moet de raad aan tegemoet komen, als vertegenwoordigers van inwoners en ondernemers. De heer Jonker vraagt om hoeveel ondernemers het gaat. De gemeenplaatsen springen in het rond. De heer Machielse merkt op, dat ondernemers iets van de gemeente maken, ook al hebben ze niet altijd stemrecht. Hij wil terug naar de kern. Waarom kan de VVD deze motie wel steunen? Omdat er de voorwaarde in zit van het realiseren van de vaarroute en omdat de rol van bruggen, waaronder die van de Pekhuisbrug, heroverwogen moet worden. De wethouder gaf al aan, dat er meer bruggen zijn. De heer Jumelet vindt het op salami-tactiek lijken. Eerst deze brug en dan volgen er meer bruggen. Dan gaat het niet over € 180.000, maar over heel veel geld. De VVD geeft nu juist een argument om niet voor de motie te stemmen. Feitelijk wordt een vinger gegeven en straks is men de hele arm kwijt. De heer Machielse zegt, dat hij zijn arm mag houden. De motie draagt ertoe op om het te bespreken in het recreatieschap. Het recreatieschap heeft eigen financiële middelen en het bestuur mag zelf beslissen hoe ze dat besteden. De discussie wordt op de verkeerde plaats gevoerd. Juist het recreatieschap zelf moet de beslissing nemen. Dat het al linksom of rechtsom al op de agenda staat, is prima. De raad kan er wel extra aandacht op vestigen. Dat Lansingerland dit belangrijk vindt. Mevrouw Den Heijer maakt hieruit op, dat hij vindt dat mevrouw Arends deze discussie niet goed gevoerd heeft in het recreatieschap. Hij wil dat het opnieuw gebeurt. De heer Machielse denkt dat zij hem verkeerd begrijpt. De VVD stond indertijd achter de bespreking in het bestuur. Hem was toen niet bekend, dat de vaarroute doorgetrokken zou kunnen worden. Daarom wil hij het opnieuw op de agenda van het recreatieschap hebben. De aandacht van VVD heeft het, juist vanwege de wens van ondernemers en stichting Plezierrivier de Rotte. De VVD zou graag zien, dat het opnieuw besproken wordt in het recreatieschap.

De heer Van der Stelt kan goed aansluiten bij de uitstekende woorden van de heer Machielse. Het is volstrekt legitiem, dat de nieuwe raad met nieuwe ambities, met nieuwe dromen komt, en dat dit wordt besproken in het AB, ook al is dat in het verleden al vele keren gedaan. Nieuwe wensen verdienen het om door te klinken in het AB. Hij complimenteert de indieners van deze motie met de hoeveelheid aandacht, die dit onderwerp heeft gekregen. Het ging allemaal om die Pekhuisbrug. Als deze wordt open gesteld en als het bijdraagt aan de doorstroming van deze vergadering wordt het alleen maar mooier.

De heer Jumelet heeft nog steeds geen antwoord op zijn vraag. Wat is het steeds groter wordende belang? Het wordt in algemeenheden verwoord. Een sleutel van de Pekhuisbrug kost bijna € 16.000. Dus dat zijn dure sleutels. Als men realistisch is: waar gaat het eigenlijk over? Vanavond is een goede start gemaakt m.b.t. besturen op hoofdlijnen. Richting de coalitie: ga zo door. Schors vaak, want dan wordt het lekker laat. Het bestuur van het recreatieschap is in 2016 en vaker heel helder geweest. Er zijn geen nieuwe feiten die aanleiding geven om de vertegenwoordiger of wethouder met een mission impossible op pad te sturen. De heer Blonk denkt, dat de heer Jumelet onderschat wat in de MRDH het belang is van groen, water en recreatie. Het is één van de hoofdpunten om een goed werk- en woonklimaat te hebben, om dit dicht bij elkaar te hebben. Plezierrivier de Rotte is daar met name mee bezig. Daar is hij op ingesprongen. Dat kan geridiculiseerd worden, maar hij gaat door om er een goed, prachtig recreatieve situatie te krijgen rondom de grote steden. De heer Jumelet heeft de woorden duurzaamheid en natuurwaarde gebruikt. Hier wordt totaal niet over gesproken. Wat is de belasting op het gebied? Fijn, dat L3B de groenwaarde ondersteunt. De motie gaat verder dan het amendement. WIJ zal het niet steunen.

Mevrouw Den Heijer zegt, dat ook D66 de motie niet zal steunen vanwege zowel inhoudelijke gronden als de manier waarop. Zo wordt geen positie bepaald in een GR. Zij krijgt steeds meer het idee, dat het een bonfuutje is, want een ander kenmerk van een bonfuutje is, dat het wars is van feitelijke onderbouwing en onderzoek. Daarmee is het beeld compleet. Mevrouw Verhoef geeft aan, dat er dagelijks 50 mensen opstapte. De heer Blonk hoort weer over een bonfuutje. Het maakt hem belachelijk. Het onderkennen en wegzetten van een groep ondernemers vindt hij niet kunnen. Hij zou dat niet voor zijn rekening willen nemen.

Wethouder Heuvelink wilde zeggen, dat zijn allerlaatste termijn hier over de Pekhuisbrug gaat. Dat is een bonfuutje, die hem 4 jaar lang achtervolgd heeft. Hij is oprecht blij met een deel van de teneur van het debat. Iedereen onderkent dat voor het Rottemeren gebied de ondernemers belangrijk zijn. Daar is de wethouder het van harte mee eens. Hij heeft 4 jaar deze portefeuille gehad en hij heeft gemerkt, dat de ondernemers meer steun verdienen dan ze tot nu toe krijgen. De nieuwe portefeuillehouder heeft iets moois te doen. De wethouder wil dan wel een mythe in het debat weg halen, namelijk dat de ondernemers in hun geheel of de stichting Plezierrivier voorstander zouden zijn van het repareren van de Pekhuisbrug. Dat heeft de wethouder in die vier jaar nog nooit gemerkt. Dat is niet tegen hem gezegd, het staat niet in de stukken. Ze zijn voorstander van het ontwikkelen van het gebied, economisch beter

uitnutten, vaarroutes verbeteren, maar er is nooit gezegd, dat de Pekhuisbrug opgeknapt moet worden. Tot nu toe gaat het om een zeilschool in de buurt; daar gaat het over. Dan de motie. De wethouder kan niet anders dan het ontraden van de motie. Het gaat over de vraag of er geld gestoken gaat worden in de Pekhuisbrug en alle andere argumenten worden erbij gezocht. De heer Blonk vindt het gek, dat de wethouder opmerkt, dat het alleen om de Pekhuisbrug gaat en dat alle andere dingen er met de haren bij gesleept zijn. Dat is niet zo. Hij heeft contact gehad met de ondernemers. Wat de wethouder zegt, is pertinent onjuist. Wethouder Heuvelink legt uit, dat het haalbaarheidsonderzoek, waartoe wordt opgeroepen in de motie, is uitgevoerd. Daaruit blijkt, dat het onhaalbaar is. Het lijkt hem niet verstandig om de wethouder op pad te sturen met de opdracht bij het college van Zoetermeer om een haalbaarheidsonderzoek te doen. Daarmee zet hij zichzelf voor gek. Het was niet het college van Zoetermeer, die opdrachtgever was, maar de wethouder zag het als een mooi idee en zag een coalitie om zich heen, die het wilde onderzoeken om het verder te brengen als het wat zou kunnen worden. Ten tweede loopt men een risico. Uit de studie is een no-regret maatregel gekomen; het verbreden van de Rotte boven de A12. Dat kost een hoop geld. De wethouder is niet tegen die verbreding, maar hij ziet er geen enkel nut voor Lansingerland in. Het heeft ook geen economische meerwaarde voor de bedrijven in het Rottemeren gebied, maar het kost wel enorm veel geld. De wethouder doet niet mee. Als de wethouder met deze boodschap die kant op wordt gestuurd, wordt er voorgesorteerd op de rekening die komt. Dat wil de wethouder echt niet aanraden. M.b.t. het bespreken in het AB en DB van het recreatieschap: of het nu gaat over de Pekhuisbrug of de verbinding richting Rijn en Vliet, ze zijn allebei besproken in het recreatieschap. Er liggen geen nieuwe argumenten op tafel, die besluitvorming anders zouden kunnen laten verlopen. De wethouder raadt de motie af.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming en constateert, dat de raad unaniem akkoord gaat met de zienswijze.

De voorzitter brengt de motie in stemming door handopsteking. Hij constateert, dat de fracties van PvdA, L3B, VVD en CDA vóór de motie stemmen. Daarmee is de motie aangenomen.

15. Hamerstukken:

15.a Bekrachtiging vertrouwelijkheid
De voorzitter constateert, dat hier geen voorstel ligt.

16. Afscheid wethouder Jeroen Heuvelink
De voorzitter geeft aan, dat niet alleen afscheid wordt genomen van wethouder Heuvelink, maar ook van raadslid Heuvelink. Leden van de raad, leden van het college en andere aanwezigen, beste Jeroen. Het democratisch bestel, waar men soms lovend over is, is soms ook meedogenloos. Het noopt ons om afscheid te nemen van mensen, die vaak met hart en ziel de publieke zaak vol overtuiging hebben gediend en daarmee, naar hun gevoel, nog niet klaar waren. Als democraat in hart en nieren, Jeroen, ken jij die harde wetten maar al te goed. Na de verkiezingsuitslag van 21 maart en het daaropvolgende formatieproces maak je dat mee. Dit was je laatste raadsvergadering. Wij nemen afscheid van de wethouder Heuvelink. It's not easy, being green. Dat waren ooit, in 2010, bijna je eerste woorden als fractievoorzitter van een kersverse D66 fractie. Het zal de actieve volgers van je twitter account niet verbazen, dat je Engelse woorden gebruikte, intensief volger van internationale politiek. Je twittert daar met regelmaat over, een citaat van een groot staatsman mag dan niet ontbreken. Zo ook dit citaat, waarmee jij je debuut maakte in onze raad, namelijk van groot staatsman Kermit de Kikker. Jeroen, je begon je politieke loopbaan in deze gemeente als raadslid. In 2010 was je de lijsttrekker van D66, de partij waar jij mee bent gestart. En meteen in de raad gekomen met 2 zetels. Bij de installatie op 11 maart 2010 was je nog enigszins verrast, dat je het woord moest voeren. Die verrassing was eenmalig, want zelden heb je daarna om woorden verlegen gezeten, dan wel kansen gemist om jezelf te profileren. Vooral op de onderwerpen waar jij je hard voor maakte: duurzaamheid, natuur- en recreatieontwikkeling, verbetering van leefomgeving. Onderwerpen, die jij 4 jaar later, toen je na de verkiezingen van 2014 wethouder werd, in je portefeuille kreeg. En ik mocht een groot deel van die 4 jaar daarvan getuige zijn. Ik maakte een wethouder mee, die staat voor zijn gemeente. In het college was je nooit te beroerd om mee te denken over oplossingen voor de uitdagingen waar wij voor stonden, ook als het niet jouw eigen portefeuille betrof. Niet in de laatste plaatst wist je altijd wel raad met het overblijvende broodje kroket. Niet dat dat vaak gebeurde. Jeroen, een politiek bestuurder laat iets na. In jouw geval is dat niet gering. Je hebt 4 nieuwe scholen geopend en die hebben we de komende jaren nog hard nodig om alle kinderen in de gemeente klaar te stomen voor de toekomst. De laatste jaren is Lansingerland de gemeente met de meeste kinderen. Welke rol heeft de wethouder jeugd hierbij gespeeld? In jouw geval weten we dat voor 2 van die kinderen, waar je altijd voor klaar staat. Je neemt je rol als vader minstens even serieus als je rol als wethouder. Je hebt ook stappen gemaakt in de gemeente op het gebied van duurzaamheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Als wethouder heb je ook bange momenten mee gemaakt. Dat zegt veel over jouw functioneren als wethouder, want die bange momenten waren niet hier in de raadszaal. Wel toen je boven op de uitkijktoren in het recreatiegebied

stond. Dat leverde mooie plaatjes op van een enigszins angstig kijkende wethouder, die zich moedig en heldhaftig naar beneden stortte. Als wethouder duurzaamheid stimuleerde jij de laadpalen voor elektrische auto's en de zonnepanelen. En soms week dat duurzaamheidsprofiel ook even voor het pragmatisme, wat bij een D66-er past. Dat was vooral als je eigen auto onder handen werd genomen door Bolle John en jij met een iets minder verantwoorde vierwieler de dag door moest. Jeroen, er komt nog een gelegenheid voor alle mensen met wie je hebt gewerkt om op gepaste wijze afscheid te nemen hier in huis, op donderdag 28 juni. Voor nu wil ik jou namens ons allen, namens deze raad, namens het college zeer, zeer bedanken voor alles wat jij als politicus voor ons en onze gemeente hebt betekend. Ik dank je daar zeer, zeer hartelijk voor. Ik wens jou veel succes in je nieuwe functie bij het ministerie. Jeroen, het ga je goed. (applaus)

De heer Muis richt zich tot wethouder Heuvelink en spreekt: Wij kennen elkaar al lang, sinds een jaar of 10, de fase waarin D66 weer nieuw leven werd ingeblazen in Lansingerland en Pijnacker Nootdorp. Er is een gezamenlijk bestuur en jij was lid van het eerste uur. We zullen niet de hele geschiedenis vertellen, omdat jij geen lang verhaal wil en het gaat nu om je afscheid als wethouder en als raadslid. Samen met andere actieve leden hebben we de afdeling opgebouwd en voorbereidingen getroffen voor de verkiezingen in 2010. Toen had je al grote ambities. Je werd lijsttrekker en we kwamen samen met 2 zetels nieuw in de raad. Nog niet direct in het college, want we hadden eerst nog wat te leren. Ook vanuit de oppositie hebben we samen en als fractie veel bereikt. Bijvoorbeeld, de zondagsopenstelling van de winkels was een groot succes. Gelukkig is dat toen gelukt, want met het nieuwe college in aantocht zie ik een verdere verruiming van de openingstijden niet zo snel gebeuren. Bij de verkiezingen in 2014 verdubbelde D66 en kwamen we met 4 zetels terug in de raad. Jij startte als wethouder met een behoorlijk grote portefeuille. Perfect passend bij de speerpunten van D66. De portefeuille bleek achteraf ietsje te groot, je kunt dus ook te goed onderhandelen. Je gaf sport daarom terug aan Ankie. In die tijd deed je zelf ook wat minder met sport, dus dat kwam goed uit. Ook dat is veranderd. Ik weet niets van de broodjes kroket, maar je bent zelf sportiever geworden. Iets met trimhockey. Als wethouder was je altijd zeer inhoudelijk gedreven. Een soort super ambtenaar. Niet alle informatie was altijd nodig voor een debat of discussie, maar je vond het fijn zaken goed en precies uit te leggen. Ook als er geen vragen waren gesteld. Zeker als het over bestemmingsplannen ging en de heer Neeleman zijn eigen theorie erop los liet, kon je het niet weerstaan. Voor de gemeente heb je door je deelname aan het college veel bereikt. Recent is een mooie film gemaakt door mensen uit de fractie over je 4 jaar als wethouder. Wie hem nog niet heeft gezien: kijk op de facebookpagina van D66 Lansingerland. De speerpunten goed onderwijs, meer groen, betrouwbaar bestuur werden in 2014 omgezet in je portefeuilles onderwijs en jeugdzorg, duurzaamheid, groen en ruimtelijke ordening. Naast de bijdrage aan het op orde brengen van de financiën en de bestuurlijke stabiliteit even kort wat highlights uit je portefeuille. Nieuwe scholen geopend voor basis en voortgezet onderwijs, er komt een Wolvert Lansing aan, er is een onderwijsvisie gemaakt met ouders, besturen en leerlingen, decentralisatie van de jeugdzorg is goed geland, er is extra geïnvesteerd in preventie en jeugdbescherming, onderwijs en jeugdzorg zijn meer met elkaar verbonden, waardoor pubers ook een volwaardige plek hebben gekregen. Op het gebied van duurzaamheid en groen heb je ook veel gerealiseerd. Duurzaamheid werd een speerpunt van het gehele college, waar er voorheen geen geld, geen ambtelijke capaciteit voor was en geen enkel beleid. Nu zullen mensen denken: dat kan toch niet waar zijn? Maar het was echt zo. Er is een concreet project gestart om de glastuinbouw binnen 7 jaar van het gas af te halen. Er wordt voortgebouwd op gasloos. Het aantal laadpalen is flink uitgebreid, sportvelden krijgen LED verlichting, de Groenzoom is geopend, het Hoekse Park gerealiseerd etc. Kijk op facebook, dan krijg je een completer beeld. Ter afsluiting: als fractie hebben we een symbolisch cadeau voor je. Het is niet alleen symbolisch, het is ook echt handig en praktisch. Zeker als je op kampeervakanties gaat. (En dan komt nu mijn lieftallige assistente.) Het ziet er klein uit, maar je moet het in elkaar zetten. Ik zal zeggen wat het is. Het is een waka waka lamp. Dat is een lamp, een powerbank en zonnepaneel in één. Voor elke lamp die wordt verkocht, wordt eenzelfde product weg gegeven in een ontwikkelingsland, want er zijn nog steeds 1,2 miljard mensen, die geen elektriciteit hebben. Het vervelende is wel, dat gisteren in de krant stond, dat Waka Waka failliet is, maar er vindt een doorstart plaats. Ook een les voor de nieuwe coalitie: het is ingewikkeld om en sociaal en duurzaam te zijn. De symboliek van de lamp spreekt voor zich. Het is een lichtje, wat begon te schijnen in de oppositie en wat de weg wees naar een meer duurzame gemeente Lansingerland. En jij hebt vanuit het college gezorgd voor die verandering. Dan kom ik terug op mijn begin. En nu? Je keert niet terug in de raad, maar na raadslid, fractievoorzitter, lijsttrekker, wethouder is de volgende stap misschien wel de provincie of statenlid. Hoewel, jou kennende, zal minstens jouw ambitie zijn om gedeputeerde te worden. We volgen het met interesse. Voor nu veel succes bij de rijksoverheid, waar je aan de slag gaat. Jeroen, bedankt, het ga je goed. (applaus)

Wethouder Heuvelink zal niet op elk detail ingaan. Dat is zijn slechte kant. Bij elk functioneringsgesprek kreeg hij te horen, dat hij te langdradig was. Gelukkig heeft de raad dat 4 jaar lang kunnen zien voordat hij wethouder werd. Dank voor alle speeches. Hij krijgt nog een afscheid en gaat nog uit eten. Zijn woorden nu heeft hij toegespitst op het afscheid van het college en de raad: Ik neem afscheid van de raad, van het wethouderschap, ik neem afscheid van het college, maar ik neem geen afscheid van de

politiek. Het is waar, in 2010 kwam D66 nieuw in de raad. Dat was overigens de enige raad ooit in de geschiedenis van Bergschenhoek en Lansingerland, waar de heer Hoek niet in zat. Ik leefde in de blijde veronderstelling, in 2014, dat de heer Hoek een nieuw raadslid was. Maar dat was helemaal niet het geval. Ik moest nog bijleren op dat punt. De mensen, die die raadsperiode hebben meegemaakt, van 2010 tot 2014, weten dat dat een bewogen periode was. We hadden grote financiële problemen, er waren integriteitsdiscussies en we hadden veel bestuurlijke perikelen. De debatten waren daar dan ook naar. Ik moet zeggen, één van de moeilijkste debatten of één van de meest impactvolle debatten, die wij met elkaar hebben moeten voeren in die tijd, waren over het integriteitsrapport van wethouder Jan den Uil. Ik vond dat een erg ingewikkeld debat, omdat ik in het rapport vond, dat de heer Den Uil eigenlijk niets te verwijten was. Maar tegelijkertijd was hij al zo door het slijk gehaald, dat het de vraag was of hij nog wel serieus genomen kon worden door de buitenwereld. Ik vond dat echt heel erg ingewikkeld. Jan den Uil heeft mij door zijn aftreden uit dat dilemma verlost. Dat tekent de moeilijkheid, die wij het z'n allen hadden. Nu jaren later, denk ik bij mezelf: waarom hebben we dat op die manier gedaan? Dat hadden we echt niet moeten doen. We hebben ook moeilijke debatten gehad over de financiën. 2013 was het jaar, dat er flink bezuinigd moest worden. Er is hard afgeschreven op de grondexploitaties. Vanaf deze plek wil ik Werner ten Kate een ontzettend compliment geven. Hij is degene geweest, die een start heeft gemaakt met het saneren van de financiën. Ik denk, dat hij daar onvoldoende complimenten voor gehad heeft. Voor zijn hele werk overigens. Dat was ook een zware last, die wij met elkaar droegen. Een vrolijker debat vond ik zelf, was over de komst van Factory Outlet Centre. Daar waren de meningen flink over verdeeld in de raad. Daar konden we lekker over debatteren. Ik zie Matthijs alweer smilen. Ik heb achter de schermen nog hard gelobbyd om mijn eigen Statenfractie mee te krijgen, want die was nog niet overtuigd, maar dat is uiteindelijk gelukt. Maar goed, de provincie zette een streep door de rekening. En natuurlijk in die periode mijn pièce de résistance: de zondagsopenstelling met een mooie volksraadpleging. Mensen konden zeggen of ze voor of tegen waren. Tot mijn afschuw waren er meer mensen tegen dan voor, maar voor jullie was dat natuurlijk fantastisch. Ook als wethouder heb ik hier debatten gevoerd, die ik toch even terug wil halen. Spannend, over een angstig moment gesproken, vond ik het debat over de financiële problemen bij de Groenzoom. Ik heb dat probleem samen met Jaap op mijn bord gekregen. Wij hebben achteraf tegen elkaar gezegd: wij hebben echt op het randje van de afgrond gelopen. Zo hebben wij dat gevoeld. Maar het debat ging naar zijn beleving goed. Wel vond hij het spannend. Ook een bijzonder debat vond ik het debat over de woning van de heer M. aan de Noordeindseweg. Ik stond in mijn eentje tegenover de hele raad een positie te verdedigen, die rechtstreeks voort kwam uit een besluit door de raad genomen, maar jullie wilden er niets van weten. Voor mij was het de zoektocht: hoe kom ik goed uit dit debat, zonder dat iedereen boos op me wordt? Dat is wel gelukt. Ook één van de meest absurde debatten, die ik ooit gevoerd heb, was in het begin over de hoogte van de bladvaste haag bij het horecacluster in Prisma, waar ik stante pede werd gebombardeerd tot expert in bladvaste hagen. Daar had ik natuurlijk totaal geen verstand van. Ik heb daarna nooit meer klachten gehoord, dus ik denk dat we een goed besluit hebben genomen om het een halve meter op te hogen. De raad is natuurlijk niet alleen maar inhoud, het gaat ook over mensen en relaties. Daar heb ik ook wel gevoelens bij. In mijn beleving hebben wij in de oppositie met het CDA een band opgebouwd. Die was er ook in de coalitieperiode en nu door het schuiven van de panelen anders zou lijken, maar dat is niet het geval. Ik heb het idee, dat die band blijft. Dan heb je verschillende soorten politici rond lopen. Degene waar ik al die tijd het meest van genoten heb, is Jan Pieter. Want Jan Pieter is een sluwe vos. Hij weet altijd precies hoe hij de boel moet bespelen. Zojuist was er een debat over de Pekhuisbrug en het was precies hetzelfde. Jan Pieter kon met iets bezig zijn en dan dacht ik bij mezelf: nee, nee. Maar dan moest ik wel mee bewegen en dan ging ik met hem samenwerken. Dan wilde ik het ook goed hebben. Volgens mij voelden wij elkaar feilloos aan, Jan Pieter. Ik weet niet hoe jij dat beleefd hebt. We hadden allebei veel lol in het spelen van dit spel. Dat houd ik bij me. Ook had ik nog een politieke zielsverwant in de raad. Ze is er nu niet bij, maar ze is wel deelraadslid. Dat was Ivana. Ivana en ik liggen politiek gezien dicht bij elkaar. We zijn verschillende partijen, maar het verschilt niet veel. Dat merkten we samen, zeker toen we in de oppositie zaten. Toen ik later wethouder werd, ging die relatie veranderen, omdat ik een andere positie kreeg en andere belangen kreeg om rekening mee te houden. Maar het gevoel is altijd gebleven. Er is nog één bijzonder figuur, die ik nog even wil noemen. En dat is Eddy. Iedereen die deze raad heeft mee gemaakt, kan Eddy niet ontgaan zijn. Ik mis hem eigenlijk een beetje. Jullie geloven mij eigenlijk niet, maar ik mis hem. Hij was een kleurrijk figuur in deze raad. Hoewel hij lastig was, en vervelend, en zeker voor mij als wethouder een hoop werk heeft opgeleverd, ben ik er wel van overtuigd, dat hij niet kwaadaardig was. Wat hij uitzocht en vond, geloofde hij daadwerkelijk. Op dat punt deed hij het vanuit goedheid. Hij dacht oprecht dat er iets aan de hand was. Dat was niet zo, maar hij dacht het wel. Dat vind ik dan ook bijzonder en dat kan ik dan ook wel waarderen. Ik mis hem dus eigenlijk wel een beetje. Tot zover de raad. Ik neem ook afscheid als wethouder. Ik zal jullie vertellen: het is de mooiste baan, die ik ooit heb gehad. Waarom was het zo mooi? Dat is moeilijk te duiden, maar je kan de dingen, die jij belangrijk vindt, de manier waarop jij de dingen wil veranderen, dat kan je doen. Het is niet de hele wereld, maar het kan wel. Dat geeft enorm veel voldoening om te mogen doen. Je mag het ook nog eens doen op jouw manier. Als je dingen belangrijk vindt in de benadering van mensen, mag je het op die manier doen. Het ligt dus heel dicht bij jezelf. Dat heb ik heel erg prettig gevonden om te doen. Het is ook heel uitdagend. Je opereert in heel

veel arena's. Of het nou met burgers is, de politiek of met ambtenaren, de pers, de regio, maatschappelijke partijen, het vraagt iedere keer weer iets anders van jou als mens, met vaardigheden, waar je op moet inspelen. Je moet al die arena's bij elkaar brengen. Als je dat niet doet, kan je geen besluitvorming voor elkaar krijgen. Dat is de grote taak van de wethouder. Kathy, jij gaat straks op die stoel zitten. Ik wens jou in alle oprechtheid evenveel plezier, voldoening en geluk toe op deze plek als ik heb gehad. Gefeliciteerd. Dan het college. Ik neem ook afscheid van het college. Wij waren een team. Een team dat werkte en op elkaar was ingespeeld. Het goed deed. Dat is raar, want we zijn nooit geselecteerd als team. We zijn gewoon bij elkaar gezet om politieke redenen. Ik kwam uit mijn achterban, Simon werd ergens van straat geplukt, Albert is eigenlijk nog steeds niet hier, hij zit nog steeds in Hendrik-Ido-Ambacht. Hoe kan het zijn, dat dit werkt als team? Dat is geluk aan de ene kant. Maar ook omdat wij elkaar vertrouwen en vertrouwen in elkaar gaven. Er zat geen zwakke broeder bij, niemand had hulp nodig om zijn dossiers te managen. Het ging allemaal prima. Maar we wisten ook, dat we elkaar dingen moesten gunnen, omdat we allemaal een verschillende politieke achtergrond hebben. Dat je niet alleen moet bereiken, wat je met elkaar hebt afgesproken in het collegeakkoord, maar dat iedereen ook naar zijn achterban bepaalde dingen moet realiseren. Daarin hebben we elkaar geholpen en de ruimte gegeven. Elkaar nooit bevochten. Dat zijn de elementen voor succes. We waren allemaal anders. Ik ben een ontzettende ambtenaar. Dat heeft zijn voordelen. Simon is ondernemer, dat is af en toe raar, maar heeft ook zijn voordelen. Die combinatie werkte. Als team hebben we een grote prestatie neergezet. Wij hebben deze gemeente verder gebracht, op allerlei inhoudelijke punten. We hebben de financiële problemen overwonnen. Iedereen zal zeggen: we hadden het tij mee. Dat klopt, maar we hebben ook strakke lijnen moeten voeren, om dat voor elkaar te krijgen. We hebben de reputatie van Lansingerland sterk verbeterd, we worden weer voor vol aangezien door de buitenwereld. Als klap op de vuurpijl hebben we ook een flinke stap gezet om de organisatie te verbeteren. Als ik daar op terug kijk, ben ik over onze teamprestatie trots, heel tevreden. We gaan nog uit eten, dan gaan we het er nog lachend over hebben. Ik vond het prachtig om lid te zijn van een team. Dan de laatste. Het is geen afscheid van de politiek. Ik ben een politiek dier, dat gaat niet veranderen. Ik stoor me aan de manier, waarop in het maatschappelijke debat in de pers over politiek wordt gesproken en gedacht. In mijn beleving is politiek iets moois. Iets zuivers. Iets wat intrinsiek goed is. Politiek bedrijf je, omdat je zorg hebt voor de samenleving en zorg hebt over de samenleving. Omdat je dingen waardevol vindt, ongeacht voor welke partij je ook bent. Dat heb je en daar zet je jezelf voor in. Dat is puur. Voor mij gaat het over dat we over 30 jaar nog een planeet hebben, waar je nog normaal kan rondlopen. Dat we niet vanuit onze kortzichtigheid de hele boel aan het vernietigen zijn. Dat we onze kinderen kunnen laten opgroeien tot zelfstandige, kansrijke en zelfbewust individuen. Ik ben een liberaal, ik ben een D66'er, individualist. Zelfverwezenlijking vind ik belangrijk. Maar ook een samenleving, waar dingen als rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, persoonlijke vrijheid voorop staan. Dat lijken grote en abstracte woorden in de context van de gemeentepolitiek, maar dat is niet waar. Je kan in de gemeentepolitiek dat soort dingen letterlijk in de praktijk brengen. Die ervaring vond ik heel mooi en ga ik niet los laten, want ik vind het veel te belangrijk, dus ik blijf ermee bezig de komende jaren. In welke positie, dat zullen we wel zien. Het zal in ieder geval bij D66 zijn, want het staat onomstotelijk vast dat D66 mijn partij is. Jullie allemaal bedankt voor deze 8 jaren. Het zal mij goed gaan, daar ben ik van overtuigd. Ik wens het jullie ook allemaal toe. (applaus)

17. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 23.05 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

drs. Marijke Walhout

VERSLAG
Gemeenteraad

Datum vergadering : 15 juni 2018

Aanwezig:
Raadsleden:

Leefbaar 3B	: Wouter Hoppenbrouwer, Jan Pieter Blonk, Marjolein Gielis, Henk Meester, Leon Erwich, Simon Fortuyn, Georgine Zwinkels, Don van Doorn, Johan Phillippens
CDA	: Matthijs Ruitenberg, Nelleke Bouman, Hans van der Stelt, Dave Bergwerff, Frans Ammerlaan
VVD	: Kathy Arends, Alexander Kuipers, Nathalie van Bakel, Eric Kampinga, Ed van Santen, Mauriel van As, Matthijs Machielse
D66	: Michiel Muis, Ineke den Heijer, Erik Jonker
CU	: Kees-Willem Markus, Jurjen Dieleman, Ankie van Tatenhove
PvdA	: Petra Verhoef
WIJ Lansingerland	: Leon Hoek, Petrine van Olst, Jan Jumelet
GroenLinks	: Marco Ruijtenberg

Voorzitter	: Pieter van de Stadt
Griffier	: Marijke Walhout
Wethouders	: Simon Fortuyn, Kathy Arends, Albert Abee, Ankie van Tatenhove
Gemeentesecretaris	: Ron Jeltema

Afwezig:

GroenLinks	: Selgei Gabin

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen van harte welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Gabin. De heer Van der Stelt komt later.

2. Trekken van het lot ter bepaling van het raadslid bij wie een eventuele stemming zal beginnen

Mocht er sprake zijn van een hoofdelijke stemming, dan is nummer 26, de heer Phillippens, de primus inter pares.

4. Spreekrecht voor niet-raadsleden

Er heeft zich één inspreker gemeld: de heer Dietz van belangenvereniging Buurtschap Kruisweg.

De heer Dietz voelt zich een beetje een party-crasher. Hij was van plan de raad mee te nemen in de nieuwe visie op de Kruisweg, maar voor deze gelegenheid zal hij het korter houden. Afgelopen jaren is de samenwerking met de gemeente alleen maar beter geworden. Er zijn goede contacten met de wethouders en er is regelmatig overleg. Er is op tijd informatie. Een heel andere situatie dan een aantal jaar geleden. Met name wethouder Heuvelink heeft hier enorm aan bijgedragen. Soms een appje of een berichtje, waarmee een heleboel dingen opgelost kunnen worden. Daarvoor hartelijk dank. Nu treedt er een nieuwe periode in, een nieuwe raad, één nieuwe wethouder. In het vorige coalitieakkoord stond de Kruisweg beschreven als ‘buurtschap Kruisweg vormt een karakteristiek deel van onze gemeente en dient als zodanig behouden te blijven’. Dat vond het buurtschap een mooie zien. Regelmatig heeft het buurtschap dat bij inspraak gebruikt. Helaas heeft deze tekst het niet meer gehaald. Inspreker is geen complotdenker, maar hij hoopt niet dat dit betekent dat het college de Kruisweg vergeten is. Of dat het iets anders betekent. Het woord Kruisweg kwam er één keer in voor, namelijk in verband met het geluidsscherm. Dat is wel fijn, maar het zinnetje is verdwenen. Inspreker helpt de raad hier even aan herinneren. Hij hoopt van harte dat het college en de raad de komende 4 jaar weer net zo actief wil samenwerken als de afgelopen 4 jaar. Dat iedereen er samen voor staat om de Kruisweg leefbaar te houden. Voor de nieuwe raadsleden en kandidaat wethouders heeft de Kruisweg meteen een uitnodiging. De burgemeester heeft ook weleens een uurtje gefietst in de buurt. Dat geeft een behoorlijk goede indruk van hoe het er aan toe gaat. Van harte uitgenodigd om daar een keer voor te komen. Rest inspreker nu de raad een mooie avond te wensen en mooie nieuwe periode. De voorzitter dacht dat het langer dan een uur fietsen was, want de Kruisweg is nog aardig groot.

5. Vaststelling van de agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Aanbieding van en debat over coalitieakkoord 'Groeien - Versterken - Koesteren'

De heer Paans vindt het een eer om uiteindelijk hier, op 15 juni 2018, in Lansingerland in de raadszaal te mogen staan. Tot voor kort was het hem gegeven om een niveau hoger, maar wel in een kleinere zaal, te mogen verkeren. En dat zo iedere avond van 18.00 uur tot ongeveer na 23.00 uur. Dat schetst een beetje zijn dagelijkse routine. En Alblasserdam moest het er maar mee doen. Nu is hij hier om het coalitieakkoord voor de periode 2018 – 2022 aan te bieden. Het coalitieakkoord heeft wat langer op zich laten wachten dan iedereen hier in de raadszaal lief is. Zeker de betrokken onderhandelaars, maar dan bedoelt hij ook alle 8 lijsttrekkers met wie hij intensief contact heeft gehad. Verder spreekt hij de volgende woorden: Donderdag 5 april werd ik gevraagd procesbegeleider te zijn voor het vormen van een coalitie van vier partijen in Lansingerland. 10 weken verder is er veel gebeurd, veel besproken én er ligt een resultaat. Begonnen aan de opdracht om een stabiele meerderheidscoalitie te vormen. Gefundeerd op een kernachtig coalitieakkoord en een goed team met kandidaat wethouders als basis voor een stabiel college. Vandaag presenteer ik u: een stabiele meerderheidscoalitie. Gebaseerd op vierentwintig zetels verdeeld over de vier partijen Leefbaar3B, VVD, CDA en ChristenUnie. Een coalitieakkoord: kernachtig en gebaseerd op een raamwerk van 12 thema's waar zeven van de acht partijen van hebben aangegeven het onder hun randvoorwaarden te kunnen onderschrijven. Vier partijen zijn daar door hun handtekening nu aan gehouden. Drie partijen herkennen wellicht nog veel van het oorspronkelijke raamwerk plus enkele punten van hun eigen inbreng die door de coalitie in wording zijn opgenomen in het akkoord. Een partij heeft beargumenteerd kenbaar gemaakt een andere politieke lijn te willen volgen. Vier kandidaat wethouders, waarvan drie bekende gezichten en één nieuwkomer: Simon Fortuyn namens Leefbaar3B, Kathy Arends namens de VVD, Albert Abee namens het CDA en Ankie van Tatenhove namens de ChristenUnie. Allen met een eigen set aan portefeuilles die, na benoeming, via het college als portefeuilleverdeling zal worden vastgesteld. Een team dat op de door de coalitie gevraagde wijze aan de slag wil gaan en daar ook voor heeft getekend. Het coalitieakkoord draagt de treffende titel:

Groeien ~ Versterken ~ Koesteren

Lansingerland **groeit**, niet zonder reden, maar ook niet oneindig. Primair voor de eigen behoefte, secundair voor het nakomen van afspraken en het invullen van regionale volkshuisvestingsopgaven. Deze coalitie hecht waarde aan het markeren van een streefgetal als maximum omvang: 75.000 inwoners op termijn. De bouwcapaciteit van vier tot zeven duizend woningen zal daaraan bijdragen. Lansingerland **versterkt** zijn dienstverlening. Burgernabij, handelend vanuit de basishouding om zaken mogelijk te maken onder het motto "ja, mits". Het huishoudboekje wordt versterkt door versneld aflossen van schulden en aflossen van dure leningen. Ook de leefbaarheid wordt versterkt: op straat. Hogere kwaliteit van beheer en onderhoud van de buitenruimte, aanwijzen van duurzaam groen te houden gebieden, ruime opzet van woongebieden en versterking van de levendigheid van de dorpscentra. Inwoners merken deze inspanningen onder gelijktijdige verlaging van de lokale lasten richting het landelijk gemiddelde in 4 jaar tijd. Inzet is om dat in 2019 al gepaard te laten gaan met een gemiddelde verlaging van 4% van de OZB. Lansingerland **koestert** het groene karakter van de gemeente én het dorpse karakter van de dorpscentra. Lansingerland koestert ook Kruisweg. Het was de eerste straat, die onder zijn aandacht werd gebracht in de gesprekken vanaf 5 april. Weet, dat het gaat over de aandacht, maar wel onder de condities, waar u mee te maken heeft. Een geluidscherm moet er nu echt komen, vindt deze coalitie. De afspraken moeten worden nagekomen. Deze coalitie gaat zich daar hard voor maken. Ook de daarmee gepaard gaande kwaliteit van leven wordt gekoesterd. Wat betekent dat stevig wordt ingezet op het voorkomen van verdere verstedelijking door hoogbouw en eenvormigheid van de gebouwde omgeving. Het maken van een mooie mix van woningen, nog mooier dan er al te vinden is, zodat de doorstroming tussen woningtypen verder wordt gestimuleerd. Dat inwoners van Lansingerland hier willen blijven, omdat er iets nieuws van hun gading te vinden is. Te beginnen bij starters, eindigend in woonmilieus die het verschil kunnen maken in blijven of vertrekken. Daar wil de coalitie zich voor inzetten. Door het tuinbouwcluster te koesteren en te faciliteren kan de energietransitie innovatief worden ingezet en economisch rendabel worden gemaakt, mede door het voorbereiden van aftakkingen naar nieuw en bestaand bebouwd gebied. Een duurzame aanpak, waarin deze 4 partijen ervoor kiezen, dat de mensen centraal staan. Ieder mens, ongeacht rang of stand, heeft de potentie om bij te dragen aan zijn eigen levensloop. Sommigen hebben daar meer steun bij nodig dan anderen, die het op eigen kracht kunnen. Deze coalitie investeert en intensiveert het faciliteren van mensen die ondersteuning nodig hebben. Vanuit de vaste overtuiging dat ieder mens iets kan bijdragen aan de samenleving waarin we leven, door te werken, door te participeren, door ondanks beperkingen van nut te zijn voor zichzelf en voor anderen. De inzet is erop gericht om het hen beter te laten gaan. Voor de mensen die zich daaraan actief blijven onttrekken is er een strenge, consequente doch rechtvaardige aanpak. Ondermijning wordt aangepakt. Vergrijzing treedt op, maar deze coalitie wil ook jongeren binden aan de gemeenschap. Extra inspanningen zijn voorzien voor jongeren én voor ouderen. Cultuurinstellingen en sportverenigingen

weten waar zij aan toe zijn. Huurtarieven worden bevroren. Lansingerland koestert zijn verleden én heden. Hier wil je wonen, hier wil je zijn.

Voorzitter, ik heb Lansingerland leren kennen als een geweldige gemeente, met een achttal constructieve politieke leiders. Die hebben aangetoond om onder leiding van een onafhankelijke derde over de ongemakkelijke drempel van een patstelling heen te stappen. Een stap die ook meteen een opdracht was. Aan mij. Een opdracht om een zo transparant vervolgproces te organiseren waarin niet iedereen het met de einduitkomst even tevreden zou zijn. Maar wel één waar men vanuit betrokkenheid, inzicht en faire behandeling het gevoel kon overhouden dat er recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag, de inbreng op inhoud en de wil om samen de schouders te zetten onder opgaven die Lansingerland wachten in de periode 2018-2022. Het coalitieakkoord staat op papier. Dat is geduldig. De samenwerking binnen de coalitie en in uw raad gaat nu beginnen. Blanco pagina's liggen klaar om beschreven te worden. Rest mij om mij tot een aantal mensen te richten. Persoonlijk, bij voornaam als u mij toestaat. In de eerste plaatst tot de fractie van WIJ Lansingerland. Wij en Ik hebben een klik. Leon en Petrine, ik wil jullie danken voor het in mij vanaf 5 april gestelde vertrouwen. Deelname aan de coalitie was jullie even zo goed gegund als de partijen die er nu in deelnemen. Maar zoals jullie weten: de keuze is beargumenteerd anders gevallen. Dat is zuur en tegelijk ook een kans om waar te maken wat jullie mij gedurende verschillende gesprekken hebben aangegeven: jullie hadden er zin in om deel te nemen maar even zoveel zin in om het eigen geluid te versterken en uit te breiden in deze komende raadsperiode. Constructief én onderscheidend. Ik wens jullie succes. In de tweede plaats: Michiel, Marko en Petra. Dank ook aan jullie voor de constructieve gesprekken die ik met jullie soms langer, soms korter mocht voeren. Ik heb daarbij altijd het vertrouwen gevoeld. Dank voor de zorgvuldige manier waarop ook jullie samen met jullie fracties inhoud hebben gegeven aan de reactie op het raamwerk. Dat heeft respect opgeleverd, van mij maar belangrijker nog: ook van de vier andere fracties. Ik wens jullie een constructieve oppositieperiode toe waarin ik zeker weet dat er punten liggen die verzilverd kunnen worden. In de derde plaats: de fracties van Leefbaar3B, VVD, CDA en ChristenUnie.
Voor u was ik de onzichtbare speler, van horen zeggen, in een proces waarin ook u lang op uw handen heeft moeten zitten. Mijn verontschuldigingen voor het op de proef stellen van uw geduld. U heeft blijk gegeven van kracht, moed en precisie op de twee momenten dat u aan zet was. De uitkomsten van uw beraad maakten mijn werk makkelijker en dat siert u. Dank daarvoor. In de vierde plaats: de onderhandelingsdelegaties; mijn gesprekspartners. Simon, Wouter en Don namens Leefbaar 3B, Kathy, Alexander en Erik namens de VVD, Matthijs en Albert namens het CDA, Kees Willem en Ankie namens de ChristenUnie. Dank voor jullie vertrouwen, inzet, humor en doorzettingsvermogen. In de laatste weken hebben jullie er met elkaar voor gezorgd dat een leidend team van twee delegaties werd omgetoverd tot een ingespeelde coalitie van acht personen die elkaar aanvullen en versterken. Een boeket bloemen in de knop, divers van kleur dat tot bloei kwam. Met een beetje voeding, iedere dag opnieuw, voldoende water en veel zonneschijn. Wat dat betreft was het een aangename tijd, dertig keer heen en weer rijdend naar Lansingerland. Met het raam en dak open of de airco aan. Schitterende zonsondergangen, behalve op die ene dag. Met dat zwarte randje. Als de keiharde realiteit van de kwetsbaarheid van het leven ook onze overlegtafel bereikt: een moeder met twee kinderen. Midden uit het hart van de samenleving van Lansingerland weggerukt. Het maakt stil, onderdanig en relativeert.

Voorzitter, ik kom tot een afronding, maar niet nadat ik een speciaal woord van dank heb gericht tot het ondersteunend personeel in dit gemeentehuis: van secretariaat, beveiliging, catering, bodes, voorlichters tot ambtelijk adviseurs, directie, griffie, griffier en gemeentesecretaris. Zij hebben ons geweldig gefaciliteerd. Allen verdienen een pluim. De grootste pluim gaat uit naar de personen die ons gedurende het hele proces aan tafel hebben bijgestaan: betrokken notuliste Marianne Jansen én ambtelijk secretaris en eerste adviseur Marjolein Teunissen. Mag ik jullie naar voren vragen? (applaus) Zij hebben de finish iedere dag een stukje dichterbij gebracht. Een avonddertigdaagse zonder blaren én met voldoening. Daar passen mooie bloemen bij. Zij verdienen een groot applaus en eervolle vermelding in het notuul van deze vergadering. Liefst gepaard gaande met de bulderende lach van de politiek leider van de grootste fractie.

Voorzitter, als laatste in rij bedank ik u. Als collega's kennen we elkaar goed. U heeft het in de afgelopen twee maanden vooral moeten doen met mijn tussenstanden en updates. Dank ook voor uw vertrouwen. Ik ben er van overtuigd dat ik uw raad een stabiele meerderheidscoalitie aflever en het college onder uw leiding een enthousiast team van kandidaat wethouders aankondig. Rest mij nu u het getekende exemplaar van het coalitieakkoord te overhandigen. Ik wens u, uw raad en het nieuwe college veel succes bij uw werkzaamheden voor de inwoners, bedrijven en instellingen in Lansingerland. Zij merken uw inzet. Waar nodig ben ik beschikbaar voor het beantwoorden van vragen over het gelopen proces. Dank u wel voor uw aandacht!

De formateur overhandigt het coalitieakkoord aan de voorzitter van de gemeenteraad. Applaus.

De voorzitter wist vanaf het begin van het proces, dat het in zeer capabele handen was. Niet alleen veel ervaring als burgemeester van Alblasserdam, maar ook de Rotterdamse politiek is hem niet vreemd.

Gepokt en gemazeld, hij heeft gezien, dat hij het proces tot een goed einde kon brengen. Namens de gemeenschap en deze mooie gemeente dankt de voorzitter de formateur hartelijk voor wat hij heeft gedaan, namelijk zorgen voor een stabiel bestuur. Het is nu aan hen om dat te bewijzen, oppositie en coalitie te samen. Hij heeft er veel vertrouwen in. Dank voor al het werk, want dat is niet mis geweest. (applaus)

De voorzitter opent het debat.

De heer Hoek vindt het prettig om een volle publieke tribune aan te treffen. Dat betekent, dat er vanavond iets belangrijks op het spel staat. En dat is natuurlijk ook het geval. Van harte welkom. Op voorhand wil hij de heer Paans bedanken voor zijn inspanningen en zijn deskundigheid. En hij wil zijn oprechte felicitaties aan het college doen uitgaan, naar CDA, VVD L3B en CU. De basis van deze coalitie vormt het coalitieakkoord Groeien – Versterken – Koesteren. Eén van de schrijvers stelt in de krant, dat het veel avonden had gekost en dat het erg laat was geworden. Daar heeft hij zelf een volledig beeld bij. Er kan gesproken worden van een bijzonder uitgebreid, hij durft zelfs te zeggen kaderstellend, coalitieakkoord. Dat heeft alles te maken met de inhoud, wat er allemaal dichtgetimmerd is en de hoe-vraag wordt in zijn optiek ook nog voor een deel bij de raad gelegd. Dit zou andersom moeten zijn. Ondanks het feit, dat WIJ het raamwerk ondertekend heeft, en in de overtuiging leefde, dat men er met WIJ uit zou komen, is WIJ niet aan tafel uitgenodigd uiteindelijk. Met name hoe WIJ tegen veiligheid aankijkt en de jeugd- en jongerenparagraaf waren breekpunten. Over jeugd en jongeren heeft WIJ niets gezegd in het commentaar. Niets. WIJ is zelf jarenlang de trekker van de jeugd en jongeren geweest. WIJ heeft niets gezegd en is er zeer tevreden over. Over veiligheid heeft WIJ op onderdelen een andere mening. WIJ heeft een mening over veiligheid versus schijnveiligheid. Maar volgens WIJ is er altijd samen uit te komen en dat heet onderhandelen. WIJ had er graag uit gekomen. In de gesprekken met huidige coalitiepartners werd gesteld, dat WIJ bepaalde zaken te stellend hadden aangekaart. Niet diplomatiek genoeg. Te stellend aangekaart. Er stond een WIJ handtekening onder het raamwerk. Vandaag heeft hij de heer Paans nog horen zeggen: het gaat niet altijd om wat er opgeschreven wordt, maar het gaat ook nog om de intentie. Die mist hij. In zijn optiek is er veel tijd gaan zitten in het opstellen van de huwelijksakte. Echter, in een huwelijk gaat het om de chemie tussen de partners op basis van gelijkwaardigheid. Wanneer een huwelijksakte afgezet wordt tegen het raamwerk, is het voor 85% VVD en L3B beleid. Er is één partij in dit huis, die 2 verkiezingen op rij gewonnen heeft. Dat is WIJ, die constructief positief oppositie heeft gevoerd. Dat is WIJ, een partij die de overeenkomsten zoekt en niet de verschillen. Ook dat is WIJ. Niet uitgenodigd. Zet uw handtekening bij het kruisje en u bent een ronde verder. Jammer. Dan de inhoud. Zoals gezegd, een kaderstellend coalitieakkoord. Eerlijk is eerlijk, op hoofdlijnen heeft WIJ de handtekening gezet, in het kader van een onderhandelingsdocument. Hoewel erg uitgebreid zijn er veel zaken waar WIJ zich in kan vinden. Een aantal punten wil hij aankaarten. Dat komt negatief over, omdat het de zaken zijn waar verschillend over gedacht wordt, maar hij wil het toch aankaarten, omdat het het DNA van WIJ weer geeft. Hij bladert het coalitieakkoord door. Daarbij valt op dat er gebouwd wordt voor de eigen behoefte. Dat is een bijzonder opmerkelijke en gewaagde uitspraak. Want bij het raamwerk zat een stuk, waaruit bleek dat dit absoluut niet kan. De coalitie geeft dit zelf ook toe, want er staat: uiteraard worden lopende afspraken in regionaal verband gerespecteerd. Dit is een loze belofte. Lansingerland wil geen grootschalige opvang voor asielzoekers. Waarom wordt dit in een coalitieakkoord gezet? Waarom? Stel eens voor, er dient zich morgen een nieuwe vluchtelingencrisis aan. De Commissaris van de Koning vraagt de gemeente om een inspanning te plegen. Wat zegt Lansingerland dan? Nee, dat is in het coalitieakkoord afgedicht, stuur ze maar naar Pijnaker-Nootdorp, want Lansingerland heeft daar een duidelijke mening over. Nee, natuurlijk niet. Als het zover komt, zal WIJ met een motie komen om toch bij te dragen en verantwoordelijkheid te nemen. Dan het gratis OV. Dat is beloofd tijdens de verkiezing, maar wellicht is het toch achteraf te duur. Een loze belofte dus. Maar goed, het wordt anders ingezet. Nu gaat de coalitie voor gratis OV zorgen voor eenzame ouderen. Dat is bijzonder apart, want daarmee denkt men eenzaamheid op te kunnen lossen in het verstrekken van een gratis OV kaart. Als het zo makkelijk zou zijn, dan zouden er geen eenzame mensen meer zijn. Daar is toch iets meer voor nodig. Verkeersveiligheid, gesproken wordt van klaar-overs. Prachtig. Hij wil wel in herinnering roepen, waarom dit soort prachtige initiatieven uiteindelijk gestopt zijn. De leefomgeving: de bezuinigingen van de afgelopen jaren op de openbare ruimte worden vanaf 2019 stapsgewijs terug gedraaid. Dat vindt WIJ echt goed, want veel mensen geven aan er last van te hebben. Het irriteert. Maar wat gaat dit nou kosten? Overigens mist hij in het hele stuk de doorrekening. De OZB wordt 4% verlaagd, maar niet duidelijk is wat de financiële consequenties zijn. Het is toch zaak, dat dit bekend is alvorens een handtekening gezet wordt. Zorg en ouderen: er zitten 2 C's in het college en het maatschappelijke middenveld wordt in dit stuk helemaal niet genoemd. Terwijl hij denkt, dat de kerken een belangrijker speler zijn. Jammer. Jeugd en onderwijs: een prima stuk. Er ligt een goede notitie, een visie op het onderwijs. Pubers in de spotlights, daar heeft WIJ keihard aan getrokken, om jeugd en jongeren absoluut op de agenda te krijgen. Er ligt een prima notitie, prachtig. Ga daar vooral mee door. Cultuur en sport: absoluut goed. De cultuurnota Bruisen – Binden – Boeien ziet er prima uit. Goed, vooral doorgaan. Sport: goed dat naar behoefte de clubs kunnen groeien als het aantal inwoners stijgt. Dat is een logisch gevolg, maar goed dat het opgenomen wordt. De komende 4 jaar worden de huurtarieven

bevroren, prima. Dan de bouw van het nieuwe zwembad. Hij citeert. Hij denkt dat er geld bij geleverd moet worden, bij de planologische uitbreiding, want het zwembad is tenslotte van de gemeente. Het had toch een prima ambitie geweest als gezegd was dat het nieuwe bad ook CO2 neutraal zou worden. Dan had de coalitie een statement gemaakt. Werk en inkomen: de toezicht op handhaving op uitkeringsfraude wordt uitgebreid, binnen de eigen ambtelijke organisatie. Wat is de noodzaak en aanleiding van het feit, dat dit opgenomen is? Loopt Lansingerland landelijk gezien heel erg uit de pas. Waarom? Wat WIJ betreft, is het beter om met meer jobcoaches te werken om deze mensen te verleiden om weer aan het werk te gaan. Dat werkt beter. Lokale economie: het gaat over leegstand voorkomen en het winkelarsenaal. Maar in de bullets die volgen, wordt daar helemaal niet over gesproken. Leegstand heeft alles te maken met de hoogte van de huur en het aantal vierkante meters winkeloppervlakte wat gebouwd wordt. Duurzaamheid: echt jammer, een gemiste kans. Er staat echt weinig concrete ambitie in. Antarctica is aan het smelten, Groenland lost vanzelf op en Lansingerland verschuilt zich achter landelijke wet- en regelgeving en wil er vooral geen geld in steken. Dat is echt een gemiste kans. Veel wordt overgelaten aan de glastuinbouw. Dat snapt hij, want zij zijn hoofdsponsor van dit onderdeel. Dat moet niet de insteek zijn, volgens hem. Woningen gasloos was al besloten. Deze coalitie heeft de ambitie, maar er wordt niet gezegd dat het in 2022 geregeld is, om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Een gemiste kans. Er staat weinig concreets in. Jan Terlouw, een prominent D66'er zei: duurzaamheid is leiderschap. WIJ mist leiderschap. Waarom wordt niet gezegd, dat er zonnepanelen komen op alle nieuw te bouwen woningen? Dat het gemeentewagenpark elektrisch gemaakt wordt? Het gemeentehuis is in 2022 CO2 neutraal. Een nieuw te bouwen zwembad is CO2 neutraal. Van de woningen die gebouwd gaan worden, zijn er 150 ingericht, zoals de modelwoning in Berkel en Rodenrijs. Waarom wordt dat niet in het coalitieakkoord gezet? Dan worden er slagen gemaakt en is Lansingerland geloofwaardig. Veiligheid: daar zit WIJ iets anders in. WIJ is ook van de veiligheid, alleen de aanvliegroute is iets anders. Hij komt regelmatig op het Marconiplein en daar staat een prachtige slogan: repressie is een negatief gevolg van bezuinigen op preventie. Daar heeft WIJ altijd een lans voor gebroken. WIJ is erg van preventie om zo repressie te voorkomen. Als repressie toegepast gaat worden, verliezen jongeren hun vertrouwen in de samenleving. Het aantal BOA's wordt uitgebreid. Prima. WIJ heeft hiervan gezegd, dat één van de drie een jeugd- en jongerenwerker is, die 's avonds of 's nachts ingezet moet kunnen worden. Regelmatig gaan de jongerenwerkers de chillplekken langs. Waarom dan toch vast houden aan 3 BOA's, uniformen werken als een rode lap op een stier. Dan het veiligheidsgevoel, dit wordt versterkt door het ophangen van camera's. Hij was bang, dat er al één hing, maar het blijkt een flitser te zijn. Gelukkig wordt hij niet de hele tijd opgenomen. Veiligheidsgevoel komt niet terug door het ophangen van camera's. In Brussel staan op iedere hoek van de straat mensen met mitrailleurs en groene pakken. Dan kan men denken: ik voel me veilig, want als er iets gebeurt, zijn er 100 militairen. Maar bij hem werkt het averechts. Hij dacht: wat is hier aan de hand? Dat werkt met camera's ook zo. Bovendien, als jongeren in de gaten hebben, dat er een camera hangt, dan staan ze morgen op de andere hoek. Dan staat de camera morgen ook op de andere hoek, maar dat wordt een beetje kat en muis spel. Ook wordt er tijdig geëvalueerd over het aspect privacy. Dat is bijzonder opmerkelijk. Jongens, sla de krant open, daar is heel veel over bekend. Daar hoeft men echt niet over te evalueren. Er zijn veel steden, die met camera's werken. Lees die evaluaties maar eens, die zijn ook niet onverdeeld gelukkig met dit fenomeen. Nogmaals, WIJ zit niet anders in het veiligheidsdossier, maar WIJ vliegt het anders aan. WIJ vindt ook, dat als jongeren beroofd worden van hun telefoon onder bedreiging, dan moet er keihard ingegrepen worden. Maar de nadruk zal wat WIJ betreft op preventie moeten liggen. Dienstverlening: er wordt een bepaalde basishouding in het coalitie akkoord beschreven. Dat is bijna een onterecht verwijt aan de ambtenaren. Zelf wordt hij altijd netjes geholpen, empathisch. Waarom wordt dit opgeschreven? Het referendum, ook nog zoiets moois. De haalbaarheid en toepasbaarheid wordt verkend. Het instrument om de politiek dichter bij de burger te brengen was ooit het referendum. En wat gebeurt er nu? Juist doordat het referendum is ingevoerd, verwijderen mensen zich van de politiek. Ze hebben hun stem uitgebracht, terwijl er niets mee gedaan wordt. Wel een mooi onderwerp voor het eerste referendum. Het gaat over de Rotte. Blijft de Rotte groen en landschappelijk? Of wordt de Rotte commercieel geëxploiteerd? Dat zou een bijzonder interessante zijn. Over de financiën heeft hij al iets gezegd. Er zit veel ambitie in dit plan, dat is mooi. WIJ heeft moeite met een paar punten en dat heeft hij uitgelegd. Maar WIJ mist iedere doorrekening. Nu al wordt trots gezegd, dat de OZB met 4% omlaag gaat, terwijl er geen berekeningen aan ten grondslag liggen. Of de oppositie is daarvan weg gehouden, maar daar gaat hij niet van uit. Tot slot wenst hij dit college heel veel succes bij de uitvoering van de plannen. De coalitie kan op WIJ blijven rekenen als een positief constructief meedenkende partij. Wat de toekomst brenge moge, WIJ kan over 4 jaar gewoon weer gebeld worden, geen enkel probleem. Wel denkt WIJ dat de gehele procedure gezamenlijk onder de loep genomen moet worden, want er zitten wel verbeterpunten in. Daar is WIJ in ieder geval tegen aan gelopen. Dat heeft irritatie opgeleverd. Dit geldt voor meerdere partijen. De procedure moet snel weer onder de loep genomen worden, zodat het nog vers in het geheugen zit. College, alle succes van de wereld. Over 4 jaar… je weet het nooit.

De heer Muis spreekt de volgende woorden. Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen. Half Lansingerland zong dit vorig weekend uit volle borst mee met Blof tijdens het succesvolle popconcert Lansingerland live. Een mooie zin. Maar ook erg toepasselijk voor hoe wij als D66 staan in de

samenleving. Iedereen is van de wereld, de gemeente is voor iedereen. Wij staan open voor iedereen, voor iedereen is er plek in Lansingerland. Ook andersom, de wereld is van iedereen, dus we hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor deze wereld en voor deze gemeente te zorgen. Door verder vooruit te kijken en over grenzen heen, zodat we de gemeente beter achterlaten dan we hem aantroffen. Sommige partijen noemen het rentmeesterschap. Ik kom hier later in mijn bijdrage op terug. Wat vindt D66 van het akkoord Groeien, versterken en koesteren? D66 heeft gereageerd op het raamwerk. We maken bij de beoordeling een driedeling: herkenning, verrijking en gemiste kansen. Herkenning: We hebben eerder aangegeven ons op veel onderdelen van dit programma te herkennen. Zeker waar het gaat om een kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte, het bieden van kansen voor jongeren en ouderen, investeren in participatie, betere dienstverlening, duurzame financiën. Wij hebben ook constructief meegedacht en zaken toegevoegd. Dank voor het waarderen en overnemen van een groot deel van onze verrijkingen. Ik benoem ze kort. Het gaat om: aandacht voor klimaatadaptatie bij woningbouw; inzetten op verhogen frequentie Randstadrail; aanpassing plannen Berkel centrum tav verkeersveiligheid; prioriteit bij de aanpak van verkeersonveilige rotondes; jeugd actief betrekken bij het opstellen van beleid; zorgen dat iedereen die kan werken, ook een eerlijke kans krijgt op werk; minder regels in de APV, meer ruimte en verantwoordelijkheid bij ondernemers en inwoners zelf; experimenten met mengvormen van detailhandel en horeca (het door D66 geïntroduceerde wijntje bij de kapper); evalueren van de inzet van mobiele camera's; het opstellen van een visie energietransitie glastuinbouw. Volgens mij zijn er nog meer punten, die zijn overgenomen, waarvoor hartelijk dank. Wij zullen jullie er kritisch op volgen en komen met uitwerkingsvoorstellen en verdere suggesties. Dan de gemiste kansen. Of positiever geformuleerd, de kansen die nu nog niet worden gegrepen door de coalitie. Naast onze overgenomen verrijkingen zijn er namelijk nog veel punten waarop wij ruimte zien om vanuit de raad samen met andere fracties en inwoners, bedrijven, scholen en maatschappelijke organisaties met alternatieve voorstellen te komen. Voorstellen die ervoor zorgen dat we ook voor de lange termijn visie vormen, de juiste keuzes maken en grotere stappen zetten. Daarbij gaat het met name om: de benodigde bredere visie op mobiliteit en bereikbaarheid, investeringen in onderwijs, meer aandacht voor een gezonde leefomgeving en gas geven op duurzaamheid. Voor ik op deze punten in ga, een klein zijstapje. De implementatie van de AVG is nog niet klaar. We zien namelijk geen activiteiten in het coalitieakkoord. Dit moet gewoon. Dus deze activiteiten met deadlines zien wij wel graag z.s.m. terug in de commissie. Het college zit er nog niet, dus zullen we het volgende week in de commissie nog een keer vragen. Bereikbaarheid: In het coalitieakkoord staat dat we moeten voorkomen dat de verkeersdruk zo groot wordt dat de bereikbaarheid in gevaar komt. Nu, die is al in gevaar. Het staat op verschillende plekken in de gemeente 's ochtends al vast. We missen de vertaling en verbinding van onze lokale verkeerscirculatieplannen met onze omgeving. Focus op ontsluiting van alleen de kernen is onvoldoende. D66 is van mening dat er snel en met spoed (in samenwerking met provincie, omliggende gemeenten) een visie en een plan van aanpak moet worden gemaakt op vervoer en ontsluiting om te voorkomen dat we onze mooie gemeente niet meer uitkomen. Onderwijs: We zijn blij met het continueren van de uitvoering van de onderwijsvisie en het beschikbaar stellen van de daarvoor benodigde financiën. Bij de bouw van nieuwe scholen hanteert de coalitie de rijksbijdrage als uitgangspunt. In de basis wordt hier uitgegaan van een leefbare en gezonde leeromgeving. Als dat kan vanuit de rijksbijdrage is dat mooi, maar we weten dat voor duurzame scholen meer nodig is. Het is niet toekomstgericht, duurzaam of economisch verstandig bijvoorbeeld bij de bouw van nieuwe scholen niet direct rekening te houden met alle mogelijke duurzaamheidsmaatregelen. Want als we doen wat we deden, krijg je wat je altijd kreeg en wordt het dus nooit beter. Gezonde leefomgeving: Dat geldt ook voor een gezonde leefomgeving. In het coalitieakkoord lijkt het zich te beperken tot verminderen van geluidsoverlast. Bij RTHA, HSL, A16 wordt alleen geluidshinder genoemd. Bij deze projecten missen we de urgentie t.a.v. luchtkwaliteit en inpassing. We hebben raadsbrede afspraken dat we de A16 zo min mogelijk moeten horen, zien of ruiken. Motie saldo 0 is daarbij nog steeds het uitgangspunt. Los van deze projecten is een meer proactieve aanpak nodig om de luchtkwaliteit te verbeteren. Duurzaamheid: Duurzaamheid is inderdaad leiderschap zoals voorgaande spreker zei. Bij duurzaamheid was de stelling van het college: Geen extra lokale middelen voor nationale en provinciale doelen. Gelukkig is het gewijzigd; nu staat er: geen substantiële lokale middelen voor nationale en provinciale doelen. Maar dit blijft voor D66 als duurzaamheidspartij echt een punt van zorg voor de komende vier jaar. We zijn blij dat bij nieuwbouw gasloos bouwen wel het uitgangspunt blijft. Dat is mooi. Voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad is het een utopie te denken dat inwoners en bedrijven dat geheel zelf zullen doen zonder steuntje in de rug van hun eigen gemeente. Deelname aan een proeftuin levert een financiële bijdrage op vanuit het rijk. Maar ook hier is lokaal geld nodig. Hetzelfde geldt voor provinciale subsidies, die krijg je alleen als je er zelf geld naast zet. Ga er dus maar vanuit dat de raad het de komende jaren nog vaak gaat hebben over de definitie van niet-substantiële bijdrage vanuit dit nieuwe college. Sociaal gezicht: Naast de genoemde kansen missen we ook het sociale gezicht. Het gaat dan over de manier van denken over mensen die asiel en bescherming zoeken, mensen die aan het werk willen of op een andere manier van betekenis willen zijn, of mensen die 'gewoon' zichzelf willen zijn. Daar is nog veel voor nodig. Zeker als je vindt dat de gemeente er voor iedereen moet zijn. En iedereen evenveel kansen moet bieden. De oorspronkelijk tekst 'geen ACZ' is gelukkig genuanceerd; de coalitie zal wel zijn verantwoordelijkheid nemen voor

noodopvang. Dat is mooi, maar ook echt het minimale wat je mag verwachten van een sociale samenleving. Wanneer alle gemeenten het minimale doen, wordt nergens voldoende echte hulp geboden. De opvangvraag is nu niet actueel, maar D66 gelooft dat onze samenleving best kleinschalig en voor de iets langere termijn mensen wil opvangen die vanwege oorlog of vervolging moeten vluchten. Wat we als D66 nog verder al gemiste kans en zorg zien, is dat mensen in dit akkoord worden gestigmatiseerd of gelabeld. Hoe bepaal je, beargumenteer je, eenduidig en objectief, dat iemand 'niet wil' werken? Dat kan alleen als iemand dat zegt. Dan nog moet gekeken worden hoe hij geholpen kan worden. Die criteria willen wij zien. We gaan er vanuit dat deze ook naar de raad en de rest van de samenleving glashelder worden gecommuniceerd. Inclusief de uitleg hoe een andere behandeling van inwoners zich verhoudt tot het in de grondwet vastgelegde gelijkheidsbeginsel en of het voldoet aan de AVG. Op beide punten komen wij uitgebreid terug. Hetzelfde geldt voor onze suggestie om een Regenboogakkoord te sluiten. Want, de wereld en ook Lansingerland is er wat D66 betreft voor iedereen! Wij wensen het nieuwe college veel wijsheid en succes toe. Dankuwel.

De heer Ruijtenberg bedankt de heer Paans voor zijn werk, wat hij hier gedaan heeft. Hij heeft de heer Paans leren kennen als een bijzonder plezierig mens, die op zeer constructieve en integere wijze hard heeft gewerkt om dit voor elkaar te krijgen. Het was een genot om onder zijn leiding te mogen werken aan dit eventuele coalitieakkoord, waar GL uiteindelijk niet voor uitgenodigd is. Dank. Dan het coalitieakkoord. De 2 voorgaande sprekers hebben al veel gezegd, waar GL zich in herkent. Geconstateerd wordt, dat Lansingerland nu een conservatieve coalitie heeft. Een progressieve oppositie moet hier tegenwicht aan bieden. Groeien, versterken, koesteren. Dat is de inspirerende titel van het coalitieakkoord. Na het lezen van het coalitieakkoord, komt GL echter tot een heel andere titel. GL dacht meer aan continueren, elimineren, supprimeren. Het continueren van het huidige beleid, het elimineren van klimaatambities en het supprimeren van verstandige woningbouw. Het akkoord spreekt van een maximale bouwhoogte van 15 meter, tenzij er sterke stedenbouwkundige argumenten zijn. Wat zijn dan die sterke bouwkundige argumenten? Het lijkt alsof er met de haren een disclaimer bij gezocht is, die geen stand kan houden. Tevens wordt gesproken over het vergroten van woningen voor lagere inkomens. Het voornemen is om meer middeldure huurwoningen te bouwen tussen de € 700 en € 1.000. De simpelste manier om het aanbod van woningen voor lagere inkomens te vergroten is om het aandeel van sociale huur te vergroten. Dit is verstandig om meerdere redenen. Ten eerste zijn er meer dure scheefwoners dan goedkope scheefwoners in Lansingerland. Dat betekent, dat er meer mensen zijn die teveel betalen en op zoek zijn naar een goedkope woning, dan andersom. Daarnaast is het in lijn met de regionale afspraken. Afspraken, waarbij de provincie eist dat er in de periode 2020-2030 voldoende sociale voorraad is, die ook nog eens evenwichtig verspreid is in de regio. Het gemiddelde in de regio is 35%. Lansingerland blijft daar met nu 18% ver onder. De fractie van GL vraagt dan ook om in ieder geval in de nieuw te ontwikkelen wijken een percentage van 30% vast te houden om te voldoen aan de vraag en om het huidige percentage te repareren. Verder constateert hij, dat ook het PVV corvee de burelen van de lokale VVD heeft bereikt. Anders kan GL de passage, die gewijd is aan het ACZ niet duiden. Het speelt, ACZ's sluiten zelfs en wat als er ergens een humanitaire crisis uitbreekt? Gaat deze gemeente dan zeggen: na ons de zondvloed? In het kader van bereikbaarheid constateert GL, dat het college vast houdt aan het uitvoeren van het mobiliteitsplan Berkel. GL heeft het vaker gevraagd en vraagt het nogmaals: welk probleem wordt hiermee opgelost? Het grootste knelpunt in Berkel en Rodenrijs is de Molenwerfstraat. Dit knelpunt wordt niet opgelost. Dan leest GL ook een gebrek aan visie van de vertramming van de ZoRo. Er staat dat er een toegevoegde waarde moet zijn voor Lansingerland. GL roept het nieuwe college op om te gaan omdenken. Ga eerst vertrammen, dan volgt de toegevoegde waarde vanzelf. Tot slot m.b.t. OV. Er volgt een onderzoek naar OV naar het SFG en het GHZ. GL zegt: doe onderzoek naar de mogelijkheid van huisartsenpraktijken in de kernen, te beginnen in Bleiswijk. Daar profiteren alle inwoners van. Verkeersveiligheid: GL betreurt het, dat een onderzoek naar een tunnel Oudelandselaan / Klapwijkseweg als sneeuw voor de zon verdwenen is, daar waar VVD, PvdA en GL in voorgaande periode gedrieën gestreden hebben voor een onderzoek. Het is een gevaarlijke rotonde, men mag de ogen niet sluiten voor een onderzoek. Noem het zijn persoonlijke Bon Fut. Voorts leest hij, dat de inzet is, dat de geluidshinder van vliegtuigen niet toeneemt en dat de geluidsruimte van RTHA niet toeneemt. GL had graag gezien, dat ook de uitstoot van CO2 en ultrafijnstof meegenomen waren in dit akkoord. Dat geldt ook voor de A16; alleen het voorkomen van geluidshinder is opgenomen. Maar de motie saldo nul gaat ook over zien en ruiken. De vraag is waarom bij deze onderdelen alleen de geluidshinder is meegenomen en niet de overige schadelijke uitstoot. Dan werk en inkomen. Hoe triest is het, dat er niets gelezen wordt over voornemens om mensen met problematische schulden te helpen. Zelfs huidig staatssecretaris T. van Ark start met experimenten daartoe. In de gemeente Vlaardingen krijgen arme kinderen een fiets. Hier in Lansingerland niks. De 800 arme kinderen worden niet genoemd. Niks over time-outs bij schulden, niks over één loket voor stapelproblematiek, het hele hoofdstuk is één lange litanie van stigmatisering, waarbij de opmerking 'voor inwoners die niet kunnen werken blijft het financiële vangnet bestaan' het meest steekt. Dat is namelijk gewoon een wettelijke taak. Dan duurzaamheid. Waar is de ambitie? Het klimaat verandert. Nu zelfs zo, dat met het smelten van Antarctica een kritische grens bereikt is en het waarschijnlijk onomkeerbaar is. Maar dit nieuwe college houdt vast aan het huidige beleid, zoals een drenkeling aan wrakhout. Men moet het hout durven los te

laten en te zwemmen naar het dichtstbijzijnde eiland. De voorzitter vraagt om een moment pauze voor de automatische zonwering, die wat afleidt. Hij vraagt daarna weer om onverdeelde aandacht. De heer Ruijtenberg vervolgt zijn betoog. Durven is niet het aan de glastuinbouw over laten, maar zelf de regie pakken. Dat is gasloos bouwen, in het eerste kwartaal 2019 een plan klaar hebben om ook bestaande bouw van het gas te krijgen. Zo snel mogelijk DIFTAR invoeren, wat bewezen bijdraagt aan de reductie van afval. GL reikt de hand uit naar de coalitie om samen te zwemmen en dat eiland te bereiken. Dat is iedereen verplicht aan de generaties na ons. Dan veiligheid. GL is niet content met de inzet van mobiele camera's. Er is namelijk geen enkel bewijs, dat daarmee het veiligheidsgevoel vergroot wordt. GL zal derhalve scherp toezien op de evaluaties, vooral juist op het gebied van privacy. Tevens is GL van mening, dat het vooralsnog een gemiste kans is, dat Lansingerland niet wenst deel te nemen aan de proef voor legale wietteelt voor medicinale doeleinden. Bij juist een gemeente als deze was een meer dan uitstekende proeftuin gewenst. GL zal de uitkomsten van de proef scherp monitoren en wellicht in de toekomst een bespreekpunt indienen om alsnog deel te nemen. Financiën. GL is nog steeds van mening, dat de aandelen Eneco niet verkocht dienen te worden. Als dat toch gebeurt, moet de helft van de opbrengst gebruikt worden voor aflossing van de schulden en de andere helft voor duurzame projecten, gericht op energietransitie en klimaatadaptatie. Dat is een accentverschuiving t.o.v. het voorgestelde beleid. Overigens mist ook GL een financiële doorrekening. De lokale lasten gaan omlaag. De schulden worden verlaagd. De bezuiniging in de openbare ruimte wordt hersteld en er wordt structureel € 1mln toegevoegd aan de bestuurlijke plannen uit dit akkoord. Dat klinkt als gratis bier. Is GL dan helemaal nergens positief over? Jazeker. GL kan zich vinden in de voorgestelde verhouding van man/vrouw in het college, het aanwijzen van duurzame groene gebieden, waar niet gebouwd mag worden, het streven naar versterking van de inheemse biodiversiteit, er wordt niet meer uitgesloten dat er gemeentelijk geld naar landelijke en provinciale duurzaamheidsdoelen gaat, tevens steunt GL de inzet voor meer wijkagenten. Sinds vandaag is bekend, dat er meer dan 700 wijkagenten bij gaan komen, dus dat moet zeker lukken. En de verantwoordelijkheid van de burgemeester, niet alleen m.b.t. veiligheid, maar ook P&O en de gemeentelijke organisatie vindt GL een goede zaak. GL zal de komende 4 jaar kritisch en constructief oppositie voeren. Goede plannen van het college zal GL steunen. En GL reikt de hand naar de coalitie om meer te doen op duurzame en sociale aspecten.

Mevrouw Verhoef dacht dat er een limiet van 5 minuten was, maar ze pakt nu toch maar even haar tijd. Wat haar opvalt, is dat de oppositie op één lijn zit, voor 90%. Dat is goed nieuws. Het is een mooie dag voor Simon, Kathy, Albert en Ankie. Het akkoord van Leefbaar3B, VVD, CDA en CU wordt vandaag aan de raad aangeboden en zij worden als wethouders beëdigd. Ook voor iedereen die hieraan heeft bijgedragen is het een mooie dag. Voor Kathy is het wethouderschap nieuw, maar met haar passie en daadkracht zal zij er vol voor gaan. Zo ken ik haar. Ankie en de beide heren zijn ervaren en goed op elkaar ingespeeld. Je weet wat je aan ze hebt. Bijna 3 weken was er nodig om van een raamwerk naar een, lichtjes aangepast, akkoord te komen. Mooie foto's en lay-out, glossy, prachtig. Helaas geen tijd om de inwoners te betrekken, die zagen alleen wat witte rook uit een wigwam in de verte komen, maar Klukkuk, de inwoner was daar niet bij. Formateur Paans had zojuist een aansprekend verhaal, waarvoor dank. Ook dank voor zijn constructieve inzet bij de totstandkoming van deze coalitie. Als enige partij onderschreef de PvdA het raamwerk dat de opmaat was naar dit akkoord niet. Flauw? Nee. Er lag voor ons onvoldoende stevig basis voor een lange-termijn, toekomstgericht, regionaal ingebed collegeprogramma. Het raamwerk las bijna als een verkiezingsprogramma, een schets waarin vooral korte-termijn doelen werden gesteld en de inwoners een gevoel van veiligheid in een groene, vertrouwde, dienstverlenende gemeente krijgen. Een gemeente met een degelijk financieel beleid, dat wel. Een plek waar gelukkig ook voldoende woningen moeten komen voor jongeren, mensen met lagere inkomens en kleinere huishoudens. Dat laatste sprak ons natuurlijk aan, maar de inhaalslag moet groter zijn, vooral voor sociale woningen. In het algemeen hamert de PvdA al jaren op meer en sneller bouwen. Ook het voornemen om 'vooral te bouwen voor onszelf' vonden we misleidend en contraproductief in de regio. Drie dorpen tussen de grote steden; "passen op de dorpswinkel" had er ook boven kunnen staan. Het paste niet bij de ambities die mijn partijgenoten en ik hadden opgesteld en in de vorm van een verkiezingsfolder bij vele huishoudens in de bus hebben gestopt. Soms waren er afgebladderde deuren, kapotte bellen en kinderfietsjes, gordijnen potdicht. Achter de voordeur te veel zorgen om te sporten en in al dat groen te recreëren. Soms waren er nette, grote huizen, met hier neergestreken stedelingen die wel degelijk beseffen dat ze in een metropoolregio wonen en niet in een dorp. Onze ambities voor Lansingerland zijn duurzamer, progressiever en socialer. De PvdA was ook zeer verbaasd over de zinsnede m.b.t. AZC. Ook opmerkingen m.b.t. het regenboogakkoord miste de PvdA. Ze gaat kort de punten langs, waarin de PvdA zich niet kon vinden. Duurzaamheid wordt in het akkoord grotendeels overgelaten aan de glastuinbouw en andere bedrijven. De zeer urgente energietransitie is van te lage ambitie. Er komt geen extra lokaal geld voor duurzaamheid beschikbaar. D66 en GL hadden het ook over de luchtkwaliteit, die echt onderbelicht is. Het saldo nul A16, dat heeft de PvdA ook gemist. Economie, bereikbaarheid en openbaar vervoer: De samenwerking mét en het positioneren in de stadsregio en de metropoolregio worden nauwelijks uitgewerkt, terwijl deze juist vitaal zijn voor de verdere ontwikkeling van Lansingerland. Dat gaat over economische kansen, zoals werkgelegenheid, maar ook bereikbaarheid en openbaar vervoer. Van het Metropoolregio-concept "Roadmap to next economy" is nauwelijks iets terug te vinden in het akkoord.

Zonder de uitwerking van de Roadmap op lokaal niveau komen we in de metropoolregio bestuurlijk en economisch aan de zijlijn te staan. Daarnaast zal er de komende jaren druk komen op de gemeenten en provincies om mede bij te gaan dragen in de investeringslasten voor de bereikbaarheid via auto, fiets en openbaar vervoer. Het rijksbudget is niet voldoende, de ruimte voor de Vervoersautoriteit in de Metropoolregio om te investeren in nieuw openbaar vervoer is vrijwel nul. Het is belangrijk, dat hier over nagedacht wordt. Hoe wordt er geïnvesteerd om bereikbaarheid en OV op peil te houden? En erg jammer: Leefbaar3B vervult een grote verkiezingsbelofte niet. Gratis OV voor mensen met AOW (bij ons: gratis OV voor 65+) is teruggebracht tot het instellen van een onderzoek naar de introductie van gratis openbaar vervoer (een wijkbus) voor ouderen die al eenzaam zijn. Wat de PvdA betreft, wordt het paard achter de wagen gespannen. Participatie: In het verhaal rondom de participatie ligt veel nadruk op fraudeopsporing, sancties en tegenprestatie, stempel plakken op de 'luie donders' en te weinig op leiden naar werk en geven van cliëntondersteuning. De passage over de 'grondhouding bij de dienstverlening' (pagina 41) is een interessante. Kunnen we het college bij de uitvoering van de Participatiewet en de armoedebestrijding houden aan uitspaken als: "Onze houding is 'Ja tenzij' en we zijn empathisch in onze beantwoording; de inwoner staat centraal en niet de regels." Als dat ook bij armoedebestrijding en participatie, het aanvragen van een uitkering, zou dat voor de PvdA veel betekenen. Verkeersveiligheid is erg minimalistisch uitgewerkt. Ook heeft de VVD de komst van een fietstunnel bij de rotonde Oudelandselaan, waarin zij samen met de PvdA en GL optrokken, laten varen. Erg jammer. OZB-verlaging: wat de PvdA betreft, is dit juist nog aan de lage kant. Ze gaat het niet over de doorrekening hebben, maar vergeleken met de regio is hier de OZB erg hoog. Ieder jaar is er geld over aan het eind van het jaar. Dat kan in de pot gestopt worden, of er wordt meer terug gegeven aan inwoners, die daar ook voor heeft betaald. Nog een bestuurlijk punt, namelijk de burgemeester. De PvdA heeft veel vertrouwen in de burgemeester, maar het valt op, dat er een zware bestuurlijke agenda ligt voor de burgemeester. Hij wordt verantwoordelijk voor de zeer belangrijke organisatieontwikkeling, veiligheid, bestuurlijke vernieuwing, integratie en discriminatie en bestuurlijke samenwerking. Feitelijk dus de basis van het functioneren van het gemeentebestuur. Is dit een bewuste keuze? Wij hebben vertrouwen in hem, maar het is een flink aantal taken bij elkaar. Gaat de PvdA nu 4 jaar zitten mauwen? Nee hoor. Geen zorgen, net als in voorgaande jaren zullen we steun verlenen en meedenken op sterke lijnen in het collegeprogramma en flink tegengas geven op de punten waar we vinden dat het beleid beter kan of anders moet. Denk maar aan onze Code Oranje in het Sociale Domein. Uit betrouwbare bron weten wij dat onze voortdurende agendering de basis heeft gevormd voor het Beleidsplan Sociaal Domein. De oppositie is in onze ogen wel te klein gemaakt (9 tegenover 24 zetels), bijna naar Noord-Koreaans model, maar we zullen vanuit de PvdA, samen met oppositie of andere fracties, blijven agenderen op de punten armoedebestrijding, socialer participatiebeleid, meer ontmoetingsplekken voor jong en oud, sneller bouwen, OV, investeren in sociale voorzieningen en vooral ook het versterken van onze positie in de metropoolregio. We zullen goed contact houden met de inwoners. Kathy houdt van bloemschikken en zij en de andere wethouders kunnen erop rekenen dat onze PvdA roos, sociaal met een vuist, bij tijd en wijlen in het boeketje zit. De PvdA fractie wenst het college van Lansingerland in de periode 2018-2022 heel veel succes. Van harte gefeliciteerd.

De heer Van Doorn houdt het wat korter, want de heer Paans heeft een inspirerend en krachtig betoog gehouden over het coalitieakkoord. Dat is voor hem niet te overtreffen. Wel wil hij ingaan op drie aspecten, namelijk het proces, waarom hij juist trots is en gelooft in dit programma en de samenwerking, waarom hij heel veel DNA van L3B in het programma ziet. Tot slot benoemt hij de relatie, die wat butsen had opgelopen. Bij de vorige sprekers is een aantal rode draden te bespeuren. Veel vragen m.b.t. de uitvoering, daar komt hij op terug. Een prima bevestiging van waar men verschillend in de wedstrijd zit. Dat is prima, dat mag, dat hoort. Daar komen mooie debatten van de komende 4 jaar. Het betrekken van inwoners is in het proces keurig geborgen; geen zorgen hier over. Als rode draad hoort hij ook veel waardering, kritiek op een aantal punten, maar in de essentie veel draagvlak voor dit programma. Dank daarvoor. Het is een goede basis om de komende 4 jaar invulling te geven. Het was een stevige reis voorafgaand. Iedereen heeft het over het moment van de verkiezingsuitslag, maar het betrekken van inwoners begon vorig jaar juli al. Dan begint het samen met bedrijven, inwoners, instellingen formuleren van doelstellingen en dit vertalen naar een verkiezingsprogramma. Bewoners worden aan de voorkant al betrokken en niet aan de achterkant als het bijna klaar is. Een goede verkiezingscampagne. Ook is enthousiast gestart met de formatie. Er kwamen hobbels, maar hij wil een compliment geven aan het bestuur van deze gemeente. Op het moment dat men klem kwam te zitten, ging men met elkaar aan tafel zitten. De ego's werden aan de kant gezet en met elkaar werd een proces afgesproken, wat heeft geleid tot wat nu voor ligt. Dat is een dik compliment waard. Niet alleen voor de 4 partijen, die de hele rit hebben volgeschreven, maar juist ook aan de partijen, die in de rol van oppositie zitten. Zij hebben net zo hard mee gewerkt aan dit programma. De heer Muis herkende zijn bijdrage tot grote tevredenheid. Hetzelfde is gedaan met de tips van de andere partijen. Waar het kon en paste, is dit een mooie plek. Waarom de cirkel rond is in dit proces is het daadwerkelijke uitvoeringsplan. Bij de totstandkoming van het collegeakkoord zullen inwoners, bedrijven en instellingen worden betrokken. Veel vragen zijn gesteld m.b.t. het proces en over wat er niet in is opgenomen; dit gaat straks een prima plek krijgen. Hij heeft er alle vertrouwen in. Dan het DNA van L3B in dit

programma. Er werd gesteld dat het om 85% gaat, maar zelf heeft hij het niet uitgerekend. L3B kijkt met grote tevredenheid naar het akkoord, wat betekent dat een groot deel van de verkiezingsbeloften wel zijn nagekomen. Het accent kan gelegd worden op één speerpunt, die nog niet in volle omvang wordt genoemd, maar een marathon begint ook met een eerste stap. Laat dit onderzoek een mooie stap naar het vervolg zijn. Het is geen breken van een belofte, maar een eerste stap op weg naar. De andere punten die zijn binnengehaald. Veiligheid, een herkenbaar en belangrijk thema voor L3B. Er komen BOA's bij, wijkBOA's, met het accent op jeugd. In deze samenleving is de angst voor uniformen wat minder. Was er maar iets meer angst, dan werden ze minder uitgescholden. Ze zijn juist getraind om het gesprek op een fatsoenlijke manier aan te gaan. Met het introduceren van nog meer BOA's wordt niet gezegd, dat preventie aan de kant gezet wordt. Het is een samenhangend geheel. Het gesprek moet aangegaan worden, want er zitten ook jongeren bij die willens en wetens de boel verstieren. Daar moet men op durven doorpakken. Vandaar de warme ondersteuning naar meer wijkagenten en een politiebureau met fatsoenlijke openingstijden, inderdaad een lik-op-stuk-beleid. Maar L3B is ook voor de ketenaanpak. En geconstateerd wordt, dat de drugsproblematiek groeiend is, met een steeds serieuzere omvang. Dit wordt geprioriteerd, geagendeerd en aangepakt. Want niet iedereen is met een goed gesprek op het goede pad te brengen. Er wordt primair gebouwd voor de eigen doelgroepen en behoefte, en toewijzing wordt ondersteund. Dat wil niet zeggen, dat er verder niets meer gedaan wordt; dat is een verengde blik op het grotere geheel. L3B wil juist luisteren naar wat er in de samenleving speelt, waar behoefte aan is en daar een antwoord op geven. De vereenzaming van ouderen, dat is een erg actueel punt. Blij dat het er in staat. Het kan gekoppeld worden aan het gratis OV, maar de samenhang in het programma moet gelezen worden. Er zitten elementen in op zorg. Het praatje pot is bedoeld als contact met mensen. De OV ontwikkeling, veel fijnmaziger en maatwerk; niet meer alleen de bus, maar tot aan de voordeur, zodat mensen met elkaar verbonden worden. Die eenzaamheid wordt niet opgelost met gratis OV, maar wel met goed OV en een goed zorgnetwerk rondom de ouderen. L3B wil ze langer thuis laten wonen, ook in de bouwopgave aan die kant maatwerk. Duurzaamheid wordt veel genoemd. Het is een thema van hoe meer hoe beter, nooit genoeg. Dat is waar, maar vier jaar geleden was er nog bijna niets en inmiddels is de gemeente al een stuk opgeschoten. Kijkend naar dit programma worden nog meer meters gemaakt op dat gebied. Er moet goed nagedacht worden over het tijdpad en de fasering, waarop stappen gezet worden. Dat wil niet zeggen, dat duurzaamheid een klein onderwerp is. L3B wil een haalbaar, realistisch en betaalbaar programma. Tot slot een zeker belangrijk punt voor L3B, namelijk dienstverlening. Niet alleen de dienstverlening an sich, maar juist in wat de heer Hoek aanhaalde, het gedrag naar de samenleving toe. Dit wil niet zeggen dat het nu allemaal slecht is, integendeel, maar het blijft een belangrijk punt, dat de inwoners, de ondernemer, de instelling centraal staat en dat de gemeente hier dienstbaar aan is. Dit wordt nog specifiek opgeschreven en benoemd. In het proces is veel gebeurd en er is veel gevraagd, ook op de onderlinge relaties en het vertrouwen in elkaar. Vandaag is teleurstelling te horen en daar heeft hij alle begrip voor. Omgekeerd zou hij het zelf ook hebben. Tegelijk heeft hij veel waardering dat er door de teleurstelling heen veel waardering is en dat er veel steun is. Veel waardering voor die professionele instelling. Deze raad geeft daarbij aan, dat het ego ondergeschikt is aan de belangen van de drie dorpen. Hij doet de handreiking om op deze manier verder te gaan. Samen verder werken aan een beter Lansingerland. Houd de coalitie scherp in de debatten, dat zal de coalitie andersom ook doen. Met elkaar wordt gewerkt aan een leefbaar Lansingerland. Tot slot nog een woord van dank aan de fantastische begeleiding, de griffie, het ambtelijk apparaat, echt geweldig. Zonder die hulp had het echt langer geduurd. Hij wil 3 mensen daaruit naar voren halen, omdat het contact intens was. Jaap Paans, ik heb onwijs prettig met je samengewerkt, je enthousiasme, je geloof in succes was inspirerend, je zat vol energie, je was creatief waar het kon en je was streng als het moest. Je bent een verbinder pur sang, enorm veel waardering voor. Je pakkende speech van zojuist bevestigt dat beeld. Dank voor alles wat je gedaan hebt, echt geweldig. Marjolein Teunissen, je hebt al een prachtige bos gehad, dat ga ik niet overtreffen. Wat een energie en wat een discipline. Het werd wel eens na twaalven, maar de volgende dag lag alles uitgewerkt, in grote brokken klaar om het volgende gesprek te kunnen voeren. Razendsnel op orde. Een belangrijke schakel in dit hele proces. En tot slot Marianne Jansen, enthousiast, vrolijk, betrouwbaar, een top bijdrage. Dank daarvoor. Met elkaar hebben we een mooi proces doorgemaakt met een fantastisch resultaat.

De heer Kuipers wil op deze feestelijke gelegenheid van deze start van deze nieuwe coalitie graag een paar woorden zeggen over de deelname van de VVD en spreekt: Allereerst zijn we tevreden over hoe uiteindelijk de coalitie is gevormd. Na een haperende start, waarbij de VVD liet weten behoefte te hebben aan een wat bredere verkenning naar mogelijke coalities, hebben we dankzij het vastberaden optreden van de heer Paans snel met Leefbaar 3B kunnen werken aan een raamwerk. Alle partijen namen vervolgens de moeite daar uitgebreid op te reageren, inclusief de PvdA die om haar moverende redenen niet wilde deelnemen aan een coalitie op basis van dit raamwerk. Heel hartelijk dank dus aan alle zes fracties. Het overleg met Leefbaar 3B en in tweede instantie met het CDA en de ChristenUnie was voortvarend, constructief en steeds met het oog voor het algemeen belang. Dat belooft veel goeds voor de komende vier jaar. Mijn fractie heeft er zin in, kan ik u zeggen. Voor ons als VVD, en voor onze ruim vijfduizend kiezers, zijn er goede afspraken opgenomen in het coalitieakkoord. Ik noem u er vijf. We gaan divers bouwen, voor alle denkbare doelgroepen in Lansingerland. Mensen met een smalle beurs,

starters, ouderen, mensen die groter willen wonen of juist kleiner. De nadruk komt op doorstroming. We gaan de lokale lasten verlagen. Ik vraag me af hoeveel nieuwe coalities in Nederland dat kunnen aankondigen. Het doel is om te zakken naar het landelijk gemiddelde. Dit college gaat het regelen. Het college en de ambtenaren gaan actief aan de slag voor mensen met een uitkering. Het doel is werk, en het gemeentelijke aanbod om mensen daarbij te helpen is ruim en wordt op maat gesneden. Er komt een gigantische duurzaamheidsopgave op ons af. Dat vraagt een enorme inzet van ons ambtelijk apparaat en die leveren we. Het bedrijfsleven en vooral de glastuinbouw willen er ook graag mee aan de slag en zij vragen de gemeente dat te coördineren. Gaan we ook doen. Ten slotte noem ik de veiligheid. Veiligheid in het verkeer, maar zeker ook de veiligheid op straat en de aanpak van crimineel gedrag. We blijven uit volle overtuiging inzetten op preventie, maar we lopen ook niet weg voor repressieve maatregelen als dat nodig is. Wie vernielt of bedreigt verdient straf, en de burgemeester, de politie en de boa's kunnen op onze steun rekenen als er wordt opgetreden. Voorzitter, we zullen alle afspraken en voornemens de komende jaren voorbij zien komen. Deugdelijk gemotiveerd en voorzien van een helder prijskaartje. Wij nemen vol vertrouwen deel aan deze coalitie. En we hopen dat de oppositie ons voorziet van tips en kritiek waarmee we plannen kunnen aanscherpen en verbeteren. De prijs die de VVD-fractie moet betalen voor deelname aan deze coalitie, is het vertrek van Kathy Arends. Zij wordt wethouder, en ik kan u zeggen dat we haar met lede ogen uit ons midden zien vertrekken. Wij zijn ervan overtuigd dat ze met haar inzet en humor een geweldige rol gaat spelen in het college. We bevelen haar van harte bij u aan. Kathy, heel veel succes de komende periode. Gelukkig hebben we in Marloes Draak een dijk van een opvolger voor je. Marloes, heel veel succes bij ons in de raad. Rest mij nog om Jaap Paans heel hartelijk te bedanken. Hij heeft zijn werk als formateur heel grondig en energiek gedaan. Er zijn avonden geweest, dat er reacties binnen kwamen en verwerkt konden worden, maar dan begon Jaap gewoon weer op pagina 1, van voren af aan. Even kijken hoe het er in past en netjes verwerkt kan worden, hoe ieders bijdrage recht gedaan kon worden. Het waren lange avonden, maar de grondigheid was hard nodig. Hartelijk dank daarvoor. En met Jaap willen we ook de ambtelijke ondersteuners heel hartelijk danken. We hebben op dit gemeentehuis een paar grote toppers rondlopen. Wie durft te beweren dat ambtenaren alleen van negen tot vijf werken, weet niet waar ie over praat. Ten slotte, Marianne, je zit in de zaal, maar als je dit terugluistert op de band om het verslag te maken: ook jij veel dank voor de geleverde diensten. Voorzitter, de VVD-fractie is er klaar voor. Dank u wel.

De heer Ruitenberg vond het een turbulente periode. Na een intensieve verkiezingscampagne, een teleurstellende uitslagenavond en een impasse in de coalitiebesprekingen kwam er dan toch een oplossing doordat Leefbaar 3B en VVD een raamwerk op hoofdlijnen hebben opgesteld. Dit raamwerk was voor het CDA een document dat op veel delen heel dicht bij ons verkiezingsprogramma stond. Wij konden dan ook zonder enige terughoudendheid aangeven dat wij het raamwerk konden onderschrijven en uiteraard hebben we op verschillende onderdelen voorstellen gedaan ter verrijking. Een groot deel van die voorstellen zijn ook opgenomen. Wij denken dat er een goed en voldragen coalitieakkoord ligt. Uiteraard begrijpt het CDA ook de teleurstelling van de partijen die er niet bij zijn gekomen. Bij het CDA staat altijd de deur open en gaat graag het gesprek aan om deze gemeente zo goed mogelijk te blijven besturen. Tijdens de onderhandelingen hebben wij een buitengewoon constructieve sfeer ervaren. Ik wil daarvoor alle medeonderhandelaars: Simon Fortuijn, Don van Doorn, Kathy Arends, Alexander Kuipers, Eric Kampinga, Albert Abee, Kees Willem Markus en Ankie van Tatenhove hartelijk bedanken. Het was intensief, maar door de prettige sfeer nooit zwaar. Daarnaast wil ik vanaf deze plek ook mijn grote waardering uitspreken voor het goede werk en de enorme inzet van Jaap Paans. Goed werk, een enorme inzet en dat allemaal vrijwillig met een baan als burgemeester er naast. Petje af. Je hield ons steeds bij de les. Het proces is heel strak begeleid. Iedere avond is goed afgehecht: zijn er volgende stappen gezet, is het verder gegaan? Ik neem er mijn hoed voor af. Een topklus. En natuurlijk ook Marjolein Teunissen, die tot taak had om van al onze gedachten kloppende en lopende teksten te maken. De avond was laat, maar de dag erna lagen ze er al weer. Een enorme hulp, dank! Dan zag ik je ook nog in de straat met de hond lopen; dat ging ook gewoon nog door. En tenslotte Marianne Jansen, die vele pagina's met notulen heeft uitgewerkt. Een monnikenklus. Ook hier heeft hij bewondering voor. Net als voor alle andere ondersteuners en de catering. Dan de inhoud van het akkoord. Het CDA is hier trots op en vinden het een ambitieus coalitieakkoord, waarin we Lansingerland willen laten groeien, Lansingerland sterker willen maken zonder dat we onze waarden en ons dorpskarakter kwijt raken. Dat koesteren we. Verbetering met behoud van het goede. De groei zien we uiteraard terug in het aantal inwoners, dat we gestaag laten groeien tot circa 75.000. Wat het CDA betreft een mooi aantal, want bij dit aantal kunnen we ons groene en dorpse karakter koesteren en tegelijkertijd ook moderne en eigentijdse voorzieningen voor onze inwoners behouden of realiseren. Ook wordt gesteld, dat er grenzen aan de groei zijn. Met die 75.000 inwoners is het mooi geweest, zoals ook in het verkiezingsprogramma stond. De versterking zien we op tal van terreinen terug. We versterken de Lansingerlandse economie, door verder te gaan met de realisatie van moderne bedrijventerreinen die enorm veel werkgelegenheid met zich meebrengen, door vol in te zetten op de Holland Railterminal waardoor we een logistieke hotspot blijven voor zowel bedrijven uit de Greenport, de glastuinbouw, als andere logistieke bedrijven, door versterking van de bereikbaarheid, maar bovenal ook door een zeer ambitieus programma als het gaat om duurzaamheid. Door in te zetten op het mogelijk maken van de warmterotonde kunnen wij enorme stappen zetten in het

van het gas afhalen van woningen. Daarbij stimuleren we inwoners en bedrijven om hun pand goed te isoleren, zodat alternatieve technieken om huizen te verwarmen ook een beter kans van slagen hebben. Klimaatadaptatie wordt een vast onderdeel bij afwegingen van investeringen in de openbare ruimte. Maar dit doen we niet alleen. We zetten in op bewustwording van onze inwoners en bedrijven, want van onderop en met de samenleving kunnen we echte verduurzaming realiseren. Richting D66 zeg ik: het is een utopie om te denken, dat de enorme opgave van het gas afhalen betaald zou kunnen worden door een gemeente als Lansingerland. Dat is niet realistisch, daarbij is het rijk en de EU meer dan nodig. En we versterken de dienstverlening en de organisatie van de gemeente. Proactief, flexibel en gewoon doen. Uiteraard geldt dat voor alle inwoners, zeg ik tegen mevrouw Verhoef. Financieel gezien gaan we scherper aan de wind zeilen, om dit programma uitvoerbaar te maken. Een uitdaging, maar die gaan wij niet uit de weg. We koesteren ons dorpse karakter. Wat groen is willen we groen houden, we bouwen de groene ruimte niet verder vol. We doen dit ook door te zorgen dat onze straten en buurten er netjes uitzien en veilig zijn. We verhogen het niveau van het groenonderhoud, verhogen de inzet op veiligheid, houden een nulbeleid voor coffeeshops, zetten meer in op verkeersveiligheid en zetten in op aanspreken en uiteindelijk ook handhaven van mensen die zich niet aan de regels houden. Maar we zetten ook in op het koesteren van onze sterke lokale samenleving. Sterke centra in alle kernen, met ontmoeting en gezelligheid. Voor senioren plekken waar ze elkaar kunnen ontmoeten en gezellig kunnen samenzijn, verenigingen die mee kunnen groeien met het aantal inwoners en die betaalbaar blijven doordat de huren worden bevroren. Voor het CDA maakt dit akkoord en deze coalitie Lansingerland nog schoner, nog veiliger, nog groener, nog duurzamer, nog sterker, nog levendiger en nog betaalbaarder dan het al is. Het CDA is er daarom trots op om hieraan te mogen bijdragen. Dank u wel.

De heer Markus hoopt dat het publiek het nog even volhoudt. Hij spreekt: De verkiezingen zijn wij ingegaan met het thema Waardevol voor Lansingerland. Dit vanuit het besef dat we ons willen inzetten voor een gemeente waarin jong en oud gezond kan opgroeien en leven. Waar iedereen kan wonen in een aantrekkelijke omgeving en dat we een overheid hebben die betrouwbaar en open is. Dat willen inzetten heeft best lang geduurd. De coalitievorming kende op zijn zachts gezegd nogal wat hobbels en kuilen en verdiende lang niet altijd de schoonheidsprijs. Uiteindelijk hebben we als alle 8 partijen een proces gekozen van het schrijven van een raamwerk en het daarop inschrijven of niet. Toen het raamwerk er lag hebben we hier een uitgebreide inhoudelijke reactie op gegeven. Na het opsturen kreeg je toch weer een beetje dat ‘ben ik wel geslaagd’ gevoel. Maar Jaap Paans belde op met de goede mededeling, dat we aan tafel mochten komen. We waren dan ook blij dat we na lange tijd stil zitten konden gaan werken aan een stabiele coalitie samen met L3b, VVD en het CDA. Na 2 intensieve weken ligt er dan een coalitie akkoord. En voorzitter, terugkijkend waren het inderdaad intensieve weken maar gaven deze weken ook een tevreden gevoel. En dit om de volgende redenen. Er werd echt gewerkt aan het vertrouwen en het smeden van een nieuw team. De gesprekken waren open en eerlijk en er was ruimte voor ieders standpunt. Wij vinden dat er hiermee een stevige basis ligt voor een goede inhoudvolle samenwerking. Wij zijn ook tevreden met de portefeuilleverdeling: In ons verkiezingsprogramma hebben wij ingezet op een gezonde gemeente en gezonde leefomgeving. Een gemeente waarin er ruimte is voor jong en oud. Een gemeente die hulp biedt aan de mensen die het nodig hebben een gemeente die streeft naar een samenleving waarin iedereen er mag zijn. Hierbij past uitstekend de portefeuille die Ankie krijgt met het sociaal domein, jeugd en onderwijs, sport en cultuur en ook het programma omgevingswet. Ankie zal deze portefeuille uitstekend uitvoeren. Ook het coalitieakkoord stelt ons tevreden. De basis voor dit akkoord was het raamwerk. Wij zijn blij dat we dit raamwerk op punten hebben kunnen verrijken en op punten de scherpe randen er net iets af hebben gehaald. Dit coalitieakkoord bevat 4 partijlogo’s en is daarmee niet het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie, hoe waardevol die ook was. Maar er ligt wat ons betreft wel een akkoord waar inwoners echt iets van gaan merken door onder andere een stevige investering in de buitenruimte. Een echte stap om van de buitenruimte die buitenruimte te maken, die bijdraagt aan de gezond van onze inwoners. Ook zet dit akkoord de koers voort die is ingezet in het sociaal domein, door te onderstrepen dat we het beleidsplan gaan uitvoeren. Onderdeel hiervan zijn de nota Grip op Geld en Elk kind een Kans. Dit zijn juist de punten m.b.t. armoede, die zijn benoemd door GL en PvdA. Daarover geen zorgen, we gaan het doen. Ook zijn wij blij met de cultuurnota en de aandacht voor groen en biodiversiteit en gaan er stappen gezet worden om echt die dienstbare overheid te worden. We zijn ook tevreden over Jaap Paans: beste mensen, geef Jaap Paans een opdracht en hij rond hem prima af. Beste Jaap, het was voor jou een intensieve periode die je uiterst succesvol hebt afgerond. Je bleef vasthouden en geloofde erin dat er een stabiel gemeentebestuur zou komen. De woorden stabiel gemeentebestuur heb je de afgelopen weken het meest gebezigd. We bedanken je voor je tomeloze inzet en die vele telefoontjes die je al dan niet vanaf het hockeyveld pleegde, waarbij je een doelpunt van je dochter miste. Naast Jaap willen we ook Marjolein en Marianne bedanken. Zonder jullie hulp en ondersteuning waren we waarschijnlijk nu nog aan het schrijven geweest dank voor jullie inzet. Wij zijn er ook tevreden over, dat dit akkoord openingen biedt. Door de 4 oppositiepartijen is terecht aangegeven, dat er nog dingen zijn om te verrijken. Dat is mooi. Een voorbeeld hiervan is duurzaamheid. Hiervoor wordt een visie opgesteld. Een mooi moment om met alle 8 de partijen te werken aan een visie die recht doet aan het verduurzamen van Lansingerland. Wij hopen in alle oprechtheid dat we als 8 partijen constructief samenwerken met daarin uiteraard de focus om elkaar

scherp te houden. Kort nog een reactie naar de 4 oppositie partijen. WIJ Lansingerland: we hebben een bijzondere periode achter de rug met elkaar. In een mogelijke coalitie, uit een coalitie, dan weer onzeker en dan weer helemaal niet. Voor jullie teleurstellend en dat begrijpen we. Het zal een moeilijke periode zijn geweest. We kennen jullie, jullie gaan je er hier overheen zetten. Jullie zijn de partij die op zoek gaat naar de overeenkomsten en niet de verschillen. D66: we hebben met jullie 4 jaar lang heel prettig samengewerkt. We vonden elkaar op thema's als duurzaamheid en sociaal domein. Deze prettige samenwerking zetten wij graag voort, zij het op een andere manier. Hou ons als coalitie scherp en blijf dit doen met een kwinkslag en dan komen er naast een bonfutje vast en zeker nog heel wat Lansingerlandse termen bij. GroenLinks: de hele formatieperiode hebben jullie je heel constructief opgesteld en dat heeft ons positief verrast. Er was altijd de bereidheid om verantwoording te nemen en mee te denken. Ook al heeft dit voor jullie niet geleid tot het gewenste resultaat, hopen wij wel dat dit kritische meedenken erin blijft. PvdA: Als enige partij onderschreven jullie het raamwerk niet. Dit is uiteraard jullie goed recht. We hopen wel dat jullie de komende 4 jaar ons op positieve wijze scherp houden en dat we met elkaar op inhoud de discussie aan gaan. De reacties van de 4 oppositiepartijen bieden genoeg mogelijkheden om de samenwerking met elkaar aan te gaan. Voorzitter, ik rond af. Eindelijk kan het college aan de slag en kan de nieuwe periode echt beginnen. Vanaf deze plek wensen wij alle 33 raadsleden, de 4 nieuwe wethouders, burgemeester, griffie en ambtelijke apparaat veel wijsheid en Gods zegen toe. Laten we met elkaar werken en datgene wat Waardevol is voor Lansingerland. Dank u wel.

De voorzitter heeft het gevoel, dat alle partijen hun duit in het zakje hebben gedaan. Hij concludeert, dat er geen tweede termijn nodig is. Hij ziet instemmend geknik. Hij wenst de raad veel succes toe. Hij is trots op hoe het proces gelopen is en hoe de raad, na deze formatieperiode, samen weer verder gaat. Om kracht te ontwikkelen moet er samen gewerkt worden. Van de voorzitter zullen de woorden coalitie en oppositie niet veel gehoord worden. Er is primair één raad, die het belang van de inwoners dient te behartigen en zal behartigen.

7. Benoeming wethouders en afleggen eed of gelofte

De heer Muis heeft een vraag m.b.t. de controlerende taak van de raad. Vier jaar geleden werden de uitkomsten van de risicoanalyses per wethouder gedeeld met de raad en met de samenleving. Nu ligt er een zeer beknopte, summiere samenvatting van integriteitstoetsen, wat in feite zegt: er wordt getoetst op een aantal dingen en geloof de portefeuillehouder, het is oké. Nu gelooft hij hem ook, maar hij heeft ook een rol als controlerend raadslid. D66 zou willen, dat de integriteitstoetsen openbaar worden gemaakt. Vier jaar geleden was het een andere tijd. Privacy aspecten snapt hij ook. Als die het niet toelaten, dan wil hij de integriteitstoetsen vertrouwelijk in kunnen zien. Of een gekuiste versie openbaar maken. Graag een reactie.

De voorzitter geeft aan, dat er in de basis een dilemma aan ten grondslag ligt. Vier jaar geleden is er smal getoetst. Er zijn maar beperkt wettelijke eisen, waaraan getoetst wordt. Dat kan dan vrij gemakkelijk openbaar gemaakt worden. Nu is er vrij breed getoetst, zoals BKR onderzoek, relaties van familieleden, zakelijke relaties van familieleden met deze gemeente e.d. Daarbij worden steeds meer personen genoemd, zoals partners en familieleden en steeds meer private informatie. Dit hoeft iemand niet ongeschikt te maken; een relatie, strafbare feiten, faillissement. Dit maakt iemand niet ongeschikt, dat is wettelijk niet vereist, maar het is wel zeer persoonlijk. In deze rapporten staat dat allemaal niet. In die zin is het geen groot probleem om het openbaar te maken, maar over 4 jaar zou dat wel zo kunnen zijn. Als dan besloten wordt om het niet te doen, is er meteen sprake van een verdachtmaking. Dat is het dilemma. De voorzitter kan 2 dingen doen. Hij kan het bespreken in het college en de suggestie over nemen. Dan kan besproken worden wat wel of niet openbaar gemaakt kan worden. Ook kan er een breder debat zijn, een volgende keer in het presidium, over de vraag of er breed getoetst wordt, waarbij geheimhouding en privacy aspecten sterker naar voren komen, of wil men het beperken, zodat het gepubliceerd kan worden. Dat is het dilemma, waar de voorzitter mee worstelt. Wat hij ook kan doen: er staan 4 aanbevelingen in. In de brief staat dat er geen integriteitsrisico's zijn bij deze 4 wethouders. Waar nodig zijn aanbevelingen gedaan op aspecten. Er zijn 4 aanbevelingen gedaan over de 4 personen, niet ieder één. Deze zijn allemaal licht, heel licht. Alle 4 zijn bekend bij de raad. Daarbij moet gewoon gedacht worden aan normale dingen, zoals iemand ergens heeft gewerkt, of iemand woont ergens. Meer is er niet. Dat kan de voorzitter hier zeggen. De betreffende personen hebben geen bezwaar tegen het openbaar maken van die 4 aanbevelingen. De simpele conclusie is: er is niks. De risico's zijn heel licht. Dit kan gedeeld worden. De voorzitter zal in het college bespreken of dit openbaar gemaakt zal worden of dat het ter inzage wordt gelegd. Is dat een antwoord? De heer Muis denkt het wel. Het heeft geen zin om hier nu een debat over te voeren. Hij spreekt namens D66, maar hij kan het zich voorstellen, dat andere fracties er ook iets van vinden. Goed om het ook neer te leggen in het presidium. D66 wil vertrouwen geven aan de voorkant, maar wil ook informatie waarop dat gebaseerd kan worden. Akkoord met het voorstel van de voorzitter. De voorzitter begrijpt en deelt het verzoek. Aan de andere kant: er zijn soms verdachtmakingen, die niet terecht zijn. Eén zaak, die de afgelopen jaren vaak is gedeeld, staat niet in de aanbevelingen. Dit kan helpen om de wethouders te beschermen. Er is een gezamenlijk

belang. Goed besproken moet worden wat verwacht mag worden van het privéleven van de kandidaat wethouders. De heer Kuipers stelt voor om dit eerst in het presidium te bespreken en daarna pas, als het nog opportuun is, in het college. De voorzitter geeft aan, dat er tijdens de eerste collegevergadering sowieso gesproken wordt over integriteit en de integriteitsrapporten. Het antwoord zal hij voor zich houden tot er in het presidium over gesproken is. Dat is een goede suggestie.

De voorzitter brengt de stemming aan de orde. De griffier deelt de stembriefjes uit. Het is één stembriefje met de 4 namen. Hij verzoekt een ieder dringend te blijven zitten totdat alle briefjes zijn opgehaald.

De voorzitter schorst de vergadering. Tijdens de schorsing telt de griffie de stemmen.

De voorzitter heropent de vergadering. Hij constateert, dat er 32 raadsleden aanwezig zijn en dat er 32 geldige stembriefjes ingeleverd zijn. De uitslag: wethouder Abee 31 stemmen voor, 1 tegen. Wethouder Arends 32 stemmen voor. Wethouder Fortuyn 32 stemmen voor. Wethouder Van Tatenhove 31 stemmen voor en 1 blanco. Daarmee gaat hij over tot de benoeming van deze 4 personen tot wethouder in de gemeente Lansingerland. Hij vraagt ze alle vier naar voren komen. De griffier verzoekt alle aanwezigen om op te staan.

De voorzitter leest voor:
Ik zweer of ik verklaar en beloof, dat ik om tot wethouder benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer of verklaar en beloof, dat ik om iets in het ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer of verklaar en beloof, dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw Ankie van Tatenhove (ChristenUnie): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer Simon Fortuijn (Leefbaar 3B): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw Kathy Arends (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

De heer Albert Abee (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Applaus, felicitaties en bloemen.

8. Toelating en beëdiging nieuwe raadsleden: Machiel Crielaard, L3B, Marloes Draak, VVD en Paul Lieverse, CU

8.a Aanwijzen leden van de commissie onderzoeken geloofsbrieven
De voorzitter verzoekt de heer Muis om als voorzitter op te treden in de commissie onderzoeken geloofsbrieven. De heer Van Santen en de heer Ammerlaan verzoekt hij om plaats te nemen in genoemde commissie.

8.b Onderzoek geloofsbrieven
De commissie onderzoek geloofsbrieven gaat met de griffie mee. De voorzitter schorst de vergadering totdat de commissie zijn werk heeft gedaan.

8.c Verslag van de voorzitter van de commissie onderzoek geloofsbrieven
De voorzitter heropent de vergadering en verzoekt de voorzitter van de commissie geloofsbrieven zijn verslag uit te brengen.

De heer Muis spreekt: aan de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland. De commissie uit de gemeenteraad van Lansingerland in wier handen werden gesteld de geloofsbrieven en verdere bij de kieswet gevorderde stukken, ingezonden door Machiel Crielaard, wonende te Bergschenhoek, Marloes Draak, wonende te Bergschenhoek, Paul Lieverse, wonende te Bleiswijk, benoemt tot leden van de raad van de gemeente Lansingerland op 15 juni 2018, rapporteert de raad dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is, dat de benoemden aan alle in de gemeentewet gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert daarom tot hun toelating als lid van de gemeenteraad. Gefeliciteerd. Applaus.

8.d Vaststelling tot toelating van de nieuwe leden van de gemeenteraad
De voorzitter constateert, dat conform het advies van de commissie geloofsbrieven besloten wordt tot toelating tot de gemeenteraad van de volgende benoemde raadsleden: de heer Crielaard, M.B. (Machiel),

wonende te Bergschenhoek. Mevrouw Draak, M.L. (Marloes), wonende te Bergschenhoek en de heer Lieverse, P.J. (Paul), wonende te Bleiswijk. Hij verzoekt hen naar voren te komen.

8.d Installatie van de nieuwe leden van de raad: afleggen van de eed of gelofte
De voorzitter leest voor:
Ik zweer of verklaar en beloof, dat ik om tot lid van de raad benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer of verklaar en beloof, dat ik om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer of verklaar en beloof, dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Machiel Crielaard (Leefbaar 3B): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw Marloes Draak (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

De heer Paul Lieverse (CU): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De voorzitter constateert, dat de raad weer compleet is. Applaus, felicitaties en bloemen.

9. Benoeming lid in commissie Samenleving
De voorzitter geeft aan, dat dit voorstel uit het presidium komt. Het betreft de benoeming van de heer Lieverse als lid van de commissie Samenleving en als plaatsvervangend lid in de commissie Ruimte en Algemeen Bestuur.

De voorzitter constateert, dat de raad akkoord gaat met het voorstel.

10. Benoeming van vertegenwoordigers in verbonden partijen
De voorzitter verwijst naar het voorstel en vraagt of er behoefte is aan beraadslagingen. Dit is niet het geval, zodat hij het voorstel in stemming kan brengen. Hij constateert, dat het voorstel met unanieme stemmen wordt aangenomen.

11. Woonplaatsontheffing wethouder Albert Abee
De heer Ruijtenberg zegt dat de fractie van GL voornemens is om tegen deze woonplaatsontheffing te stemmen, voor het vijfde jaar achter elkaar. De fractie van GL is namelijk van mening, dat het van belang is, dat een wethouder van de gemeente Lansingerland ook daadwerkelijk woonachtig is in Lansingerland. De heer Abee werk hier, soms tot diep in de nacht, maar hij verblijft hier niet, hij recreëert hier niet en nog belangrijker voor een wethouder financiën, hij betaalt geen belastingen. Daarom zal GL niet voor de woonplaatsontheffing stemmen.

De heer Hoek heeft 2 jaar geleden gesteld, dat het een bijzonder geval was. In bijzondere gevallen kan er invulling gegeven worden aan de woonplaatsontheffing, schrijft de wet. Hij had hier toen beeld en geluid bij. Maar nu is het bijzondere geval niet duidelijk. Als hij de aanvraag van de heer Abee bekijkt, dan wordt er geen reden gegeven, waarom er ontheffing verleend moet worden. Hij kan niet toetsen of er sprake is van een bijzonder geval. Daarnaast heeft de burgemeester bij het inwerkprogramma van de nieuwe raadsleden een lans gebroken, dat een wethouder onderdeel moet zijn van de lokale samenleving om de dynamiek te proeven. Nog even heeft hij de ijdele hoop gehad, dat de heer Abee hier kwam wonen, want hij zag een camper voor de deur staan. Dat bleek niet het geval te zijn. Twee jaar geleden heeft hij gezegd er geen punt van te maken, maar als de heer Abee in een volgende periode terug zou komen, vond hij het netjes als er een inspanning gepleegd zou worden om hier te gaan wonen. Derhalve zal WIJ niet instemmen met het voorstel.

De heer Muis zegt dat D66 een consequente lijn volgt. Die is niet afhankelijk van het gegeven dat D66 in de coalitie zit of in de oppositie, het hangt ook niet af van de periode of de stand van het gewas. De wet is achterhaald, de raad bepaalt naar eigen inzicht. Het gaat om een afweging van een binding met de gemeente en een professionele bestuurder. Voor D66 is het van belang, dat de wethouder er is, wanneer hij er moet zijn, zich voldoende verdiept, weet wat er in de samenleving speelt en vooral of hij zijn werk, het dagelijks besturen van deze gemeente, goed doet. En daar heeft D66 geen enkele twijfel over. D66 kan hem daarom ontheffing verlenen van de wettelijk vastgelegde woonplaatsvereiste. Er wordt verwezen naar de motivatie van voorgaande jaren. Het zou handig zijn om volgend jaar die motivatie bij de stukken te doen, ook al is het dezelfde motivatie, want dan hoeven raadsleden niet de archieven in te duiken. Vanuit transparantie: doe het er gewoon bij, dan gaat het sneller.

De heer Ruitenberg zegt dat het CDA gekozen heeft voor kwaliteit. In het verkiezingsprogramma heeft het CDA nadrukkelijk gezegd, dat kwaliteit belangrijker is dan de woonplaats. De beste man of vrouw op

de beste plaats. Voor hem heeft de heer Abee meer dan bewezen deze man te zijn. Het CDA is trots om hem opnieuw als wethouder voor het CDA benoemd te hebben gekregen. Kwaliteit is meer dan waar iemand woont, is meer dan kennis. Kwaliteit is ook zichtbaarheid, inzet, arbeidsethos en meer. De heer Abee heeft meer dan bewezen de afgelopen jaren consequent te zijn, hier te zijn als het nodig is, 80 uur per week. Dan vindt het CDA het niet erg dat hij 's avonds naar huis toe rijdt om bij zijn Lucie te slapen. Het CDA vindt deze benoeming op deze portefeuille, voor iemand die bewezen heeft kwaliteiten te hebben met dit soort complexe dossiers, het beste voor de inwoners. De fractie en de partij nemen de discussie, die hier bij hoort, met liefde voor lief.

De heer Meester spreekt op persoonlijke titel en niet namens de fractie van Leefbaar 3B de volgende woorden. Ik wil op enkele punten reflecteren in de hoop dat mijn opmerkingen tot nadenken stemmen. Een belangrijk argument voor de fusie van de 3B-gemeenten destijds was dat de bestuurskracht zou toenemen. Maar als we nu terugkijken op ruim tien jaar Lansingerland dan blijkt dat we niet minder dan vijf wethouders van buiten de gemeente nodig hadden. Tijdens de jongste raadsdag zei u, voorzitter, dat wethouders bij voorkeur uit de eigen politieke gelederen moeten komen. Dat is ook het uitgangspunt van de gemeentewet. Richting de heer Muis: dit gaat niet veranderen. Er hoeft alleen niet meer elk jaar ontheffing verleend te worden. Ik ben dat met de burgemeester eens. Maar het lukt niet zo goed, ook bij mijn eigen partij niet. Het CDA heeft klaarblijkelijk in de afgelopen vier jaar evenmin een geschikte wethouderskandidaat in de gemeente kunnen vinden. We moeten met zijn allen toch beter ons best doen om capabele mensen uit de eigen gemeente aan ons te binden. Het gaat hem nadrukkelijk niet om de persoon, maar om het principe. Dan over het voorliggende voorstel. Tot op heden heb ik vier keer voor de gevraagde ontheffing gestemd, daarbij zowel de heer Abee als het CDA het voordeel van de twijfel gevend. Het verhaal is echter in een ander licht komen te staan. De naam van de heer Abee verscheen op de lijst van het CDA bij de gemeenteraadsverkiezingen. De kieswet schrijft voor : "Indien ... op een lijst de naam voorkomt van een kandidaat die geen ingezetene is van ... de gemeente, dient bij de lijst te worden overgelegd een door de kandidaat ondertekende verklaring, waaruit blijkt dat hij voornemens is zich bij benoeming te vestigen in ... de gemeente". De heer Abee heeft dus een verklaring met deze strekking ondertekend, maar nu, een paar maanden later, is het voornemen weer verdwenen. In het summiere briefje van de heer Abee ontbreekt de verklaring voor deze ommezwaai. Ik vind dat niet geloofwaardig en zou dus eigenlijk tegen moeten stemmen, maar ik ben waarschijnlijk niet zo lenig van geest als de VVD-collega's en zal dus toch opnieuw voorstemmen. Voorzitter, het woord 'wethouder' betekent 'handhaver van de wet' en mijn wens is dat de heer Abee en de andere wethouders dit woord niet zien als een neutrale aanduiding van een functie, maar als een verplichtende opdracht. Ik dank u.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming per stembrief. Hij verzoekt aanwezigen te blijven zitten totdat alle stembriefjes zijn opgehaald. De griffie deelt de stembriefjes uit. De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering. Hij constateert, dat er 32 raadsleden aanwezig zijn en dat er 32 geldige stemmen zijn uitgebracht. Vóór de ontheffing van het woonplaatsbeginsel hebben gestemd 27 leden en tegen 5. Daarmee is het voorstel aangenomen.

12. Hamerstukken

12a. Bekrachtiging vertrouwelijkheid

Niet van toepassing.

13. Sluiting

De voorzitter vraagt aandacht voor twee dames van de catering. Van hen wordt afscheid genomen vanwege de nieuwe aanbesteding. Zij worden met applaus van de aanwezigen binnen gehaald. De voorzitter spreekt:
Lieve Marja en Monique, gisterenavond hebben we afscheid genomen van één van de wethouder, Jeroen Heuvelink, en toen heb ik gezegd: politiek is een hard vak. Want ook als je heel goed functioneert, geniet van je werk, je best doet, zijn er verkiezingen en moet je soms weg. Maar we mogen er best bij stil staan, dat dit voor veel meer mensen in de samenleving geldt. Dat je je best doet, dat je naar volle tevredenheid functioneert en dat er toch een moment komt van afscheid nemen, simpelweg door een aanbesteding. We mogen best bij aanbestedingen stil staan, dat dit voor het persoonlijke leven van mensen heel veel betekent. Ik ben jullie beiden, namens de hele raad, ontzettend dankbaar voor al jullie inspanningen de afgelopen jaren, om ons te voorzien van ons natje en droogje tijdens deze vergaderingen. Jullie deden dat zoveel mogelijk onopgemerkt, dat is de bedoeling, maar zeker opgemerkt door ons allen. Dank jullie wel voor al jullie inzet. Ik heb bloemen Het ga jullie goed. Applaus.

De voorzitter sluit de vergadering om 22.43 uur onder dankzegging voor ieders inbreng.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

drs. Marijke Walhout

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder

Registratienummer
BR1800069

Onderwerp
Lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018

Gevraagde beslissing

De lijst ingekomen stukken (T18.09064) en de wijze van afdoening vast te stellen.

Toelichting

U wordt gevraagd om de lijst van ingekomen stukken en de daarbij aangegeven wijze van afdoening vast te stellen.
- A Voor kennisgeving aannemen;
- B Ter voorbereiding van besluitvorming in handen stellen van het college;
- C Ter afdoening in handen stellen van het college;
- D Vaststellen van de lijst met toezeggingen en moties en instemmen met het afvoeren van grijsgemaakte toezeggingen en moties.

De ingekomen stukken zijn beschikbaar voor raads- en commissieleden op het ris (via het tabblad vergaderen, onderdeel lijst ingekomen stukken). Voor overige geïnteresseerden zijn de (openbare) stukken gepubliceerd op de website.

Bijlagen
- Overzicht van ingekomen stukken van de raad van 5 juli 2018, T18.09064
- Overzicht van de toezeggingen, wordt later toegevoegd aan de stukken
- Overzicht van de moties, wordt later toegevoegd aan de stukken

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800069

Onderwerp
Lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Besluit
De lijst ingekomen stukken (T18.09064) en de wijze van afdoening vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Overzicht Lijst ingekomen stukken raad 5 juli 2018

Lijst bevat de stukken die t/m maandag 25 juni 2018 bij de griffie zijn binnengekomen

Corsanummer T18.09064

Datum raad	Omschrijving	Afzender	Categorie
05-07-2018	A01-Email betr. wat te doen zonder aardgas	Dhr.	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A02-Email betr. onvoorwaardelijk basisinkomen	Stichting Leven met de Aarde	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A03-Email betr. oproep aan gemeenten om gezamenlijk doeltreffend op te treden	Comité 21 maart	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A04-Email betr. uitkomsten onderzoek toekenning vergoedingen lokale dierenhulpverleners	Stichting Dierenlot	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A05-Aanbiedingsbrief van een toolkit NLVOW om gemeenten te ondersteunen bij projecten voor de oprichting van windparken		A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A06-Informatieverstrekking inzake dierenwelzijn	Stichting Dierenlot	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A07-Einduitspraak Vervoersknoop Bleizo In het geding met Dunea	Raad van State	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A08-Informatieverstrekking inzake de zorg over regenwater, afvalwater en grondwater	Stichting Rioned	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A09-Informatieverstrekking betreffende motie verhoging BTW voedsel	Gemeente Velsen	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A10-Verzoek om verspreiding van het Magazine Toon, informatie over kansen en	Stichting Dorp, Stad en Land	A - Voor kennisgeving aannemen

	veranderingen door de Omgevingswet		
05-07-2018	A11-Uitspraak beroep bestemmingsplan Groenzoom	Raad van State	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A12-Verzoek om aandacht voor duurzaamheid, coalitieakkoord 2018/2022	Natuur- en Vogelwacht Rotta	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A13-Informatieverstrekking inzake overlast door houtrook	Informatieverstrekking inzake overlast door houtrook	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A14-Oproep tot deelname met manifestatie "Stop Luchtvaartgroei"op 23 juni a.s.	Stichting Bewoners tegen Vliegtuigoverlast	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A015-Hoofdpunten meicirculaire 2018	VNG	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A016-Wereldmilieudag en burgerschapslessen	Stichting Leven met de Aarde	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A017-Waterkwaliteitsrapportage 2017	Hoogheemraadschap Delfland	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A018-Invoering abonnementstarief Wmo, Transformatiefonds en verlengde pleegzorg	VNG	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	A019-Aangenomen motie in gemeenteraad Cranendonck met aanbeveling	Gemeente Cranendonck	A - Voor kennisgeving aannemen
05-07-2018	B01-Brief betr. zienswijze ondergrondse containers 1b	Diverse bewoners Parkwijk 1	B - Ter voorbereiding van besluitvorming in handen van het college
05-07-2018	B02-Zienswijze op ontwerp uitwerkingsplan "Wilderszijde II" Voortgezet onderwijs	Gasunie	B - Ter voorbereiding van besluitvorming in handen van het college
05-07-2018	B03-Controle jaarrekening 2017	Mazars Accountants	B - Ter voorbereiding van besluitvorming in handen van het college

05-07-2018	B04-Rapport Scheidend Vermogen over afvalbeleid Lansingerland	Rekenkamer Lansingerland	B – Ter voorbereiding van besluitvorming in handen van het college
05-07-2018	C01-Brief betr. uw gemeente en openbaar vervoer	Metrocov	C – Ter afdoening in handen van het college
05-07-2018	C02-Stukken inzake het beroep BP Groenzoom met verzoek verweerschrift in te dienen	Raad van State	C – Ter afdoening in handen van het college
05-07-2018	C03-Verzoek om een beslissing inzake wijziging van bestemmingsplan voor het perceel Weg en Bos 113 te Bergschenhoek	Van Schaik c.s. advocaten	C – Ter afdoening in handen van het college

2016	Inhoud motie	Datum	Status	Afd.	Wijze van afdoening	Geaccordeerd in raad d.d.
M2016-026	WIFI op plaatsen waar jongeren samenkomen	27-10-2016	Aangenomen	E&MO	Uitvoering van dit plan is vastgelegd in raadsbrief U17.12651. De subsidie-regeling is geopend en wij hebben op 15 mei een aanvraag ingediend. De invulling van de motie wordt gecombineerd met de uitvoering van de bouwsteen ‘chillplekken’ uit het beleidsaccent 'Pubers in de spotlight'.	

2017	Inhoud motie	Datum	Status	Afd.	Wijze van afdoening	Geaccordeerd in raad d.d.
M2017-010	Meer nieuwbouw woningen met een huur tussen de € 710 en € 850	29-6-2017	Aangenomen	RO	Is gekoppeld aan ontwikkeling Wilderszijde.	
M2017-025	Motie vreemd aan de orde: Aansluiten bij project Open Raads Informatie	28-9-2017	Aangenomen	BI&F	Er loopt op dit moment een pilot voor het project Open Raadsinformatie. Als de pilot is afgerond volgt verder opschaling en kan gemeente Lansingerland eventueel aanhaken. Wij verwachten dat dit rond de zomer 2018 gaat spelen. Deelname betekent dat wij onze leverancier (iBabs) toestemming geven om de openbare raadsinformatie beschikbaar te stellen voor hergebruik. De informatie in het besloten (niet openbare) deel is en blijft goed afgeschermd. Het is nog niet bekend wat de kosten voor deelname zullen zijn. Wij stellen voor dat de nieuwe raad een besluit neemt over de deelname van gemeente Lansingerland , zodra opschaling aan de orde is en er meer duidelijkheid is over de kosten.	
M2017-028	Bouw woning nabij Noordeindseweg 380	26-10-2017	Aangenomen	RO	Q4 2018.	
M2017-033	In elk van de drie winkelcentra minimaal één openbaar toilet	2-11-2017	Aangenomen	E&MO	In Q3 2018 ontvangt de raad een voorstel.	

M2017-040	Pendelbus Bleiswijk- Station Lansingerland/Zoetermeer	2-11-2017	Aangenomen	RO	Q2 - 2018.	
M2017-043	Klantreizen	2-11-2017	Aangenomen	PZ	Q1 - 2019	
M2017-051	Schuldquote	2-11-2017	Aangenomen	FIN	In brief U18.04662 is een bijgewerkte prognose met toelichting aan de raad gepresenteerd.	
M2017-052	Percentage zelf opwekken energie vergroten	2-11-2017	Aangenomen	V&H	Na het vaststellen van de visie rond de zomer van 2018 stellen wij uitvoerings-plannen op, waarvan het onderwerp 'zelf energie opwekken' onderdeel is.	
M2017-053	Energieneutrale scholen	2-11-2017	Aangenomen	E&MO	Wij verwerken deze motie in het PO, we starten de actualisatie in het najaar van 2018. In de planvorming nemen we apart een onderdeel voor het Voortgezet Onderwijs op.	
M2017-057	Onze (jeugd)zorg houdt niet op bij 18 jaar	30-11-2017	Aangenomen	E&MO	Het college doet onderzoek en presenteert in 2018 een plan van aanpak aan de gemeenteraad.	
M2017-058	VOG-leges voor vrijwilligers	21-12-2017	Aangenomen	PZ	Q3 - 2018.	
M2017-060	Motie vreemd aan de orde: Deelname WaarStaatJeGemeente-onderzoek	21-12-2017	Aangenomen	BI&F	Eind 2018.	

2018	Inhoud motie	Datum	Status	Afd.	Wijze van afdoening	Geaccordeerd in raad d.d.
M2018-003	Motie vreemd aan de orde: (Fiets)veiligheid van en naar scholen en sportvelden nieuwbouwplan Berkel Centrum.	1-2-2018	Aangenomen	RO	Afgehandeld met brief U18.05312.	

TL 2015	Inhoud toezegging	Verantw. Wethouder	Tijdens	Datum	Afd.	Stand van zaken	Geaccor-deerd in raad d.d.
T2015-61	Prins Mauritsschool: Het college stuurt de raad een tussen-rapportage aan het eind van het 3e jaar/begin 4e jaar over de stand van zaken bij het gebruik van het gebouw aan de Orionstraat als dislocatie van de Prins Johan Friso School.	Ankie van Tatenhove	fvc b	18-5-2015	E&MO	Planning: eind 2018.	
T2015-156	Vaststellen door de raad van een nieuwe handhavingsmatrix waarin de taken versus beschikbare boa-capaciteit in prioriteiten wordt verdeeld indien de inzet van een BOA bij GBA huiscontroles standaard wordt (Antw. 125)	Van der Stadt	ATVB16	16-10-2015	V&H	Bij het in 2018 op te stellen nieuwe 4-jarige integrale veiligheidsplan nemen wij dit als onderdeel mee.	

TL 2016	Inhoud toezegging	Verantw. Wethouder	Tijdens	Datum	Afd.	Stand van zaken	Geaccordeerd in raad d.d.
T2016-133	Nota activabeleid: de wethouder bekijkt volgend jaar nader de afschrijvingen sport en koppelt de bevindingen terug aan de commissie AB.	Simon Fortuyn	Commissie Algemeen Bestuur	5-10-2016	E&MO	In juli volgt er een collegebrief aan de raad.	
T2016-184	Begroting 2017, mbt motie M2016-38 interactie met de samenleving tijdens vergaderingen: de wethouder neemt de ideeën uit de motie mee bij de verder ontwikkeling van de website.	Simon Fortuyn	Raad	3-11-2016	BI&F	De planning voor de door-ontwikkeling van de website is 2018.	

TL 2017	Inhoud toezegging	Verantw. Wethouder	Tijdens	Datum	Afd.	Stand van zaken	Geaccordeerd in raad d.d.
T2017-038	Herstel en aanpassingen Gemeentehuis: De wethouder stelt alles in het werk om de werkzaamheden binnen het gestelde budget uit te voeren.	Simon Fortuyn	Raad	30-3-2017	RO	Q3 - 2018, zie brief U17.13900.	
T2017-048	Cultuurnota: de nog niet uitgevoerde projecten van de vorige cultuurnota worden betrokken bij de uitwerking van de plannen van deze cultuurnota om te bezien wat er alsnog uitgevoerd kan worden.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	6-4-2017	E&MO	Afgehandeld. De niet uitgevoerde activiteiten uit de Cultuurnota van 2009 betreffen het evenementenbeleid en kunst in de buitenruimte. Het evenementenbeleid is inmiddels apart vastgesteld. Kunst in de openbare ruimte gaat mee naar de uitwerking van de PM-posten uit de cultuurnota zoals bedoeld in toezegging T2017-051. Zie raadsbrief U18.06820.	
T2017-051	Cultuurnota: alle PM-posten worden nog uitgewerkt in voorstellen (inhoudelijk en financieel) en komen later in de raad.	Ankie van Tatenhove	Raad	6-4-2017	E&MO	De openstaande PM-posten uit de Cultuurnota van 2017 zijn kunst in de openbare ruimte en Museum Lansingerland. Beide onderwerpen komen aan bod bij een beeldvormende avond op 31 oktober 2018 en krijgen daarna verdere uitwerking. Zie raadsbrief U18.06820.	
T2017-062	Internet buitengebied: de wethouder zal in een financieel overzicht zo concreet mogelijk aangeven waar het geld aan besteed wordt.	Kathy Arends	Cie Ruimte	16-5-2017	E&MO	Bij de Zomerrapportage 2018 geven we het gevraagde overzicht.	

T2017-090	Rond de najaarsnota wordt een plan gepresenteerd over de uitbreiding van watertappunten.	Simon Fortuyn	Raad	29-6-2017	B&O	Watertappunt Vierkantje/Berkel meegenomen in Centrumplan. Watertappunt Bergschenhoek-Centrum wordt meegnomen in overleg met BIZ B'hoek-Centrum door Roel van Wensen. Realisatie beide punten uiterlijk najaar 2018.	
T2017-112	Nieuwbouw scholen De Kwakel en PWA: de wethouder maakt de terugverdientijd van kosten van duurzaamheid bij deze scholen inzichtelijk en rapporteert de commissie hierover.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	22-6-2017	E&MO	Zoals in raadsbesluit "Vervangende nieuwbouw schoolgebouw basisscholen Prins Willem Alexander en De Kwakel" van 6 juli 2017 (met kenmerk BR1700041) staat genoemd op pagina 7 onder argument 2.3.2 "*Mogelijk leidt (een deel van) deze duurzaamheidsmaat-regel(en) tot een hogere investering. Op dat moment leggen wij uw raad een voorstel voor.* "	

T2017-113	Nieuwbouw scholen De Kwakel en PWA: het definitieve voorstel komt nog terug in de raad voor besluitvorming.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	22-6-2017	E&MO	Zoals in raadsbesluit “Vervangende nieuwbouw schoolgebouw basisscholen Prins Willem Alexander en De Kwakel” van 6 juli 2017 (met kenmerk BR1700041) staat genoemd op pagina 7 onder argument 2.3.2 “Mogelijk leidt (een deel van) deze duurzaamheidsmaat-regel(en) tot een hogere investering. Op dat moment leggen wij uw raad een voorstel voor." • 2.2.2 “(Eventuele) budgettaire gevolgen leggen wij naar verwachting aan uw raad voor in de Voorjaarsnota 2018” • 2.3.2 “Mogelijk leidt (een deel van) deze duurzaamheids- maatregel(en) tot een hogere investering. Op dat moment leggen wij uw raad een voorstel voor.” • 2.4 “Als dit niet mogelijk blijkt, dan leggen wij uw raad op dat moment een voorstel voor om budget toe te voegen”	
T2017-128	Principebesluit Hoekeindseweg 147 (Vonk caravanstelling): de raad wordt geïnformeerd als het voorontwerpbestemmingsplan gereed is.	Kathy Arends	Brief/memo	21-9-2017	RO	Q3 - 2018.	
T2017-136	Snip: het college komt met een nieuw voorstel voor invulling van de Snip dat vooraf gedeeld wordt met de raad via een beeldvormingsbijeenkomst.	Simon Fortuyn	Cie Samenl	5-10-2017	RO	Week 26 presentatie aan CIE.	

T2017-140	Aantallen sociale huurwoningen en woningen voor starters: Deze aantallen kunnen bij de volgende Begroting (2019) met meer zekerheid worden ingeschat en zullen dan ook worden opgenomen in de tabel met kengetallen.	Kathy Arends	Brief/memo	20-10-2017	RO	Q4 - 2018.	
T2017-154	Begroting: de wethouder zorgt er voor dat in de eerstvolgende begroting (2019 e.v.) de omslag gemaakt wordt om alle afzonderlijke doelstellingen uit de programma's zo concreet mogelijk in geld te vertalen.	Albert Abee	Cie AB	24-10-2017	FIN	In aanloop naar de Begroting 2019-2022 zijn de mogelijkheden onderzocht. Tijdens de Beeldvormende avond van de Kaderbrief (d.d. 28-06-2018) wordt de informatiebehoefte met de raadsleden besproken.	
T2017-155	Begroting: de wethouder komt schriftelijk terug op de vraag van de CU over een digitaal klantenscherm in het gemeentelijk servicepunt in de Spil in Bleiswijk.	Simon Fortuyn	Cie AB	24-10-2017	BI&F	Q3 - 2018.	
T2017-169	Moties wifi/EU en motie Wifi voor jongeren: Zodra de subsidieregeling opent, dient het college een aanvraag voor subsidie in. Het college informeert de raad gedurende het traject mondeling of schriftelijk over de voortgang en relevante ontwikkelingen.	Ankie van Tatenhove	Brief/memo	1-11-2017	E&MO	De invulling van de motie wordt gecombineerd met de uitvoering van de bouwsteen 'chillplekken' uit het beleidsaccent 'Pubers in de spotlight'. Tijdens de commissie Samenleving van 21 juni jl. is mondeling de tussenstand gemeld.	
T2017-172	Voorontwerpbestemmingsplan "Wethouder Schipperstraat": na inspraak en het voor-overleg en de verwerking daarvan in een ontwerpbestemmingsplan wordt de raad geïnformeerd over het ontwerp-bestemmingsplan.	Kathy Arends	Brief/memo	2-11-2017	RO	Q3 - 2018.	

T2017-173	Panden “de Snip” en “Pecto’s”: De twee panden uit het gemeentelijk vastgoed, “de Snip” en "Pecto’s", worden niet verkocht voordat een voorstel over de definitieve bestemming van “de Snip” en of "Pecto’s" behouden moet blijven voor jongeren ter besluitvorming is voorgelegd aan de raad.	Simon Fortuyn	Raad	2-11-2017	RO	Q3 - 2018.	
T2017-176	Klantreizen: De ervaringen van de pilot Klantreizen in 2018 worden aan de raad teruggekoppeld.	Simon Fortuyn	Raad	2-11-2017	PZ	Q1 - 2019.	
T2017-177	Stresstest weerextremen: bij de uitvoering van de stresstest worden de inwoners van Lansingerland betrokken.	Simon Fortuyn	Raad	2-11-2017	B&O	Gemeente stelt Klimaatvisie op met als onderdeel Stresstest (denk aan onderdelen hittes-tress, droogte en wateroverlast). Dit jaar pakken we de uitkomst van de Stresstest en de gevolgen daarvan met bewoners op.	
T2017-190	Bomenverordering: Bij het opstellen van de boomverordening wordt bekeken hoe bij grotere kap, waarbij de woonomgeving aangetast wordt, de bewoners meer betrokken kunnen worden.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	14-11-2017	B&O	Teneinde participatie met belanghebbenden goed vorm te kunnen geven nemen we meer tijd om een toegankelijke en digitaal raadpleegbare Groene Kaart op te stellen. Planning uitgesteld naar Q4 - 2018, U18.04194. Samenhang met T2018-001.	
T2017-192	Beleidsaccent Leraar trekt aan de bel: de wethouder doet navraag bij de gemeente Rotterdam naar de meerwaarde en de effecten van het schoolmaatschappelijk werk bij middelbare scholen.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	16-11-2017	E&MO	Volgt in Q4 - 2018 (bij de uitvoering plan van aanpak).	

T2017-198	Het rapport van de audit IT wordt ter bespreking geagendeerd in de commissie AB. (Afspraak gemaakt namens wethouder Abee in BAC van 23/11)	Albert Abee	Cie AB	23-11-2017	CS	Q3 - 2018.	
T2017-199	Verkeersveiligheid oversteekplaats Merenweg: de raad wordt geïnformeerd over de uitkomst van het overleg met Staatsbosbeheer en hockeyclub HV Bleiswijk.	Simon Fortuyn	Brief/memo	5-12-2017	B&O	Uitvoering van de verkeers-stellingen op de Merenweg wordt eind mei/begin juni. Resultaten worden eind juni besproken met Staatsbosbeheer en hockey- vereniging. Info op RIS in augustus 2018.	
T2017-204	De wethouder zal de raad rapporteren bij de eerste IHP-beeldvorming over de huisvestingsproblematiek in Bleiswijk de Anne Frankschool maakt daar onderdeel vanuit.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	7-12-2017	E&MO	Volgt in de tweede helft van 2018.	

TL 2018	Inhoud toezegging	Verantw. Wethouder	Tijdens	Datum	Afd.	Stand van zaken	Geaccordeerd in raad d.d.
T2018-001	Voortgang deregulering Bomenverordening Lansingerland: een aangepaste verordening en een analoge vorm van de groene kaart komt in het tweede kwartaal van 2018 naar de raad. Na vaststelling door de raad wordt de kaart gedigitaliseerd in de zomer van 2018.	Simon Fortuyn	Brief/memo	12-1-2018	B&O	Planning uitgesteld naar Q4 - 2018, U18.04194. Onderhanden (zie T2017-190).	
T2018-002	(Tijdelijke) maatregelen auto parkeren station Rodenrijs: de markt- en capaciteitsanalyse komt in mei/juni 2018 naar de raad.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	16-1-2018	RO	Q3 - 2018.	
T2018-003	(Tijdelijke) maatregelen auto parkeren station Rodenrijs: er komt een gesprek met de bewoners van de Rozendaallaan en de Penninghlaan om over de bestaande situatie te spreken met betrekking tot parkeerontheffingen.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	16-1-2018	B&O	De cie. Ruimte staat unaniem achter het instellen van de parkeerschijfzone met ontheffing voor bewoners. Zoals in de brief aan de cie is gemeld wordt hiervoor een verkeersbesluit voorbereid. De geplande invoering is eerste kwartaal 2019.	
T2018-009	Uitwerking motie Toezicht en Handhaving: De vraag van CU André Nieuwlaat over de opslag van de informatie die de boa's moeten verwerken, wordt schriftelijk beantwoord.	Pieter van de Stadt	Cie AB	17-1-2018	V&H	Met de verzending van brief U18.05395 d.d. 7 mei hebben wij deze toezegging afgehandeld.	
T2018-010	Huisvesting voor arbeidsmigranten in Lansingerland: het beleid wordt in 2018 aan de gemeenteraad voorgelegd.	Kathy Arends	Brief/memo	25-1-2018	RO	Q4 - 2018.	

T2018-011	Pecto's: Bij de gesprekken van de gemeente met de Scouting en Jeugd en Jongerenwerk zal ook Pecto's uitgenodigd worden.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	18-1-2018	E&MO	Deze gesprekken vinden nu plaats. We informeren de gemeenteraad over de laatste stand van zaken in Q2/Q3.	
T2018-013	Pecto's: De wethouder zal de commissie informeren zodra er meer duidelijkheid is over de situatie van Pecto's tov het vastgoed in Bleiswijk. O.a. hoe zit het met de huuropzegging en wanneer moet Pecto's het gebouw verlaten.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	18-1-2018	E&MO	Afgehandeld. De commissie is hierover geïnformeerd met brief U18.05232.	
T2018-015	Onderwerp: Verkeerssituatie sportpark het Hoge Land. Er wordt uiterlijk op woensdag 28 februari 2018 een inhoudelijk antwoord gegeven op de vraag welke maatregelen mogelijk zijn om de verkeerscirculatie op het sportpark te verbeteren.	Simon Fortuyn	Brief/memo	5-2-2018	B&O	Sportverenigingen op Het Hoge Land hadden een ander circulatieplan dat naar hun mening beter aansluit op de verkeersstromen op het sportpark. Hun plan wordt nu verder uitgewerkt en als proef gerealiseerd in mei/juni 2018. Evaluatie in sept/okt 2018.	
T2018-018	Vaststelling Welstandsparagraaf A16: in gesprekken met de directie van Rijkswaterstaat wordt de wens voor energieopwekkende geluidsschermen ingebracht.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	6-2-2018	RO	Afgehandeld. Zie voortgangsrapportage V&V T18.06800 van 8 mei 2018.	
T2018-021	Fietsveiligheid scholen bij uitbreiding Berkel centrum: de wethouder vraagt na hoe het overleg tussen de scholen en de gemeente terug gekoppeld wordt naar de ouders en meldt dit aan de raad.	Albert Abee	Raad	1-2-2018	RO	Afgehandeld met brief U18.05312.	
T2018-023	Evenementenvisie: Er wordt nagekeken of het naast de in de visie genoemde elektriciteitspunten, schoonwaterpunten en vuilwatertanks ook mogelijk is de evenemententerreinen uit te rusten met wifi-punten.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	8-2-2018	E&MO	Bij de Zomerrapportage doen wij een investeringsvoorstel voor de evenemententerreinen. De wifi-punten zullen we meenemen in dit voorstel.	

T2018-025	Brief college aan raad d.d. 26 februari 2018 (U18.01139) met onderwerp Overschrijding renovatie kunstgrasvoetbalvelden: bij de overstap naar duurzaam opvulmateriaal bij kunstgrasvelden (TPE) verwerkt het college de eventuele meerkosten hiervan in de zomerrapportage 2018.	Ankie van Tatenhove	Brief/memo	26-2-2018	E&MO	Na één van de twee aanbestedingen dit jaar (2018) is er nog geen sprake van overschrijding. Eventuele toekomstige meerkosten (uit een aanbesteding) worden opgenomen in de reguliere Planning & Controlcyclus.	
T2018-026	Brief college aan cie samenleving d.d. 15 februari 2018 (U18.01058) met onderwerp Uitwerking scenario's uitvoering Wet sociale werkvoorziening: De businesscase wordt uiterlijk in juni ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.	Ankie van Tatenhove	Brief/memo	15-2-2018	E&MO	Afgehandeld met brief U18.05702.	
T2018-028	Antwoord raadsvraag d.d. 5 april 2018, U18.03691: Dit kalenderjaar wordt er een nieuwe sportnota opgesteld. Daarbij wordt onderzocht de mogelijkheid onderzocht om in vakantieperiodes bv via huurdispensatie extra sportieve activiteiten voor bepaalde doelgroepen te faciliteren.	Ankie van Tatenhove	Brief/memo	5-4-2018	E&MO	De kick-off van de nieuwe Sport- en Beweegnota was op dinsdag 17 april 2018. Het is de bedoeling dat de raad de nieuwe Sport- en Beweegnota in Q4 - 2018 vaststelt.	
T2018-034	De wethouder zoekt uit of de pilot met de provincie (waar woningen van gas af kunnen dmv vervangen installaties, het boren van warmte/ koude) in aanmerking komt voor de criteria van de pilot van minister Ollongren om bestaande wijken aardgasvrij te maken.	Albert Abee	Cie Ruimte	10-4-2018	V&H	“Uitvoering toezegging is opgeschort i.v.m. coalitieonderhandelingen”.	
T2018-035	Nationale bijenstrategie: De wethouder zoekt uit wat het effect en de kosten zouden zijn van een initiatief.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	10-4-2018	B&O	De Wageningen Universiteit (WUR) onderzoekt wat onze mogelijkheden zijn om een bijdrage te leveren aan de Nationale Bijenstrategie. Wij verwachten de uitkomsten hiervan in Q4 - 2018.	

T2018-036	Houtstookcentrale aan de Molenlaan in Pijnacker: Mede gelet op de advertentie in Hart van Holland op 10 april 2018 komt het college met een technische brief met heldere informatie over dit onderwerp.	Albert Abee	Cie Ruimte	10-4-2018	V&H	Met de verzending van de raadsinformatiebrief U18.05575 op 5 juni 2018 is deze toezegging afgehandeld.	
T2018-037	Uitvoering Wet banenafspraak: het college laat door WSP aanvullend onderzoek doen naar mogelijkheden op andere afdelingen dan de buitendienst. In Q4 - 2018 informeert het college de raad over de uitkomst.	Pieter van de Stadt	Brief/memo	23-4-2018	BI&F	Q4 - 2018.	
T2018-038	Poller Noordeindseweg: Het college informeert de raad op korte termijn over het vervolgproces voor de pollertijden.	Pieter van de Stadt	Brief/memo	5-4-2018	RO	Q3 - 2018.	
T2018-039	BAC: Afwijkingen op het inkoop- en aanbestedings beleid: Het college geeft vóór de raad van 31/5 schriftelijk een verklaring over de ontstane situatie en over welke maatregelen het college denkt te nemen om voor volgende jaren afwijkingen op het inkoop- en aanbestedingsbeleid te voorkómen.	Simon Fortuyn	Cie AB	8-5-2018	BI&F	Met de verzending van brief U18.05656 d.d. 25 mei 2018 is deze toezegging afgehandeld.	
T2018-040	Bestemmingsplan Rodenrijseweg 54: De wethouder laat schriftelijk weten welk type woningen er komen.	Kathy Arends	Cie Ruimte	15-5-2018	RO	Afgehandeld, met brief U18.05827.	
T2018-041	RET-vervoerplan 2019: De wethouder verstuurt de beschikbare cijfers (reistijd, aantal reizigers etc) van het afgelopen jaar naar de commissie Ruimte.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	15-5-2018	RO	De MRDH verwacht in het najaar het jaarlijkse overzicht van de concessie prestatieindicatoren gereed te hebben. Het overzicht over 2016 is beschikbaar op: https://mrdh.nl/vergadering/bestuurscommissie-va-7-juni-2017.	

T2018-042	De wethouder vraagt in de MRDH aandacht voor de werkzaamheden aan de Coolsingel in Rotterdam en de betekenis daarvan voor het parkeerterrein Meijersplein.	Simon Fortuyn	Cie Ruimte	15-5-2018	RO	Zoals in het coalitieakkoord is opgenomen, gaat Lansingerland met MRDH en Rotterdam in gesprek over de rol van Meijersplein in de regionale P+R opgave. De ervaringen tijdens de werkzaamheden aan de Coolsingel nemen we hierin mee. Ons is geen toegenomen parkeerdruk bekend.	
T2018-043	1e Begrotingswijziging 2018 en Begroting 2019 VRR: de zienswijze wordt aangepast om een krachtiger signaal neer te zetten over de zorgen over de verhoging van de bijdrage.	Pieter van de Stadt	Cie AB	16-5-2018	BIF	Is aangepast.	
T2018-044	1e Begrotingswijziging 2018 en Begroting 2019 VRR: op korte termijn zal de burgemeester schriftelijk inzicht geven over het verschil van de berekening van het aantal inwoners bij de VRR en de MRDH	Pieter van de Stadt	Cie AB	16-5-2018	BIF	Q3 - 2018.	
T2018-045	BIZ Centrum Bergschenhoek: de commissie wordt schriftelijk geïnformeerd hoe en bij wie (eigenaar en/of gebruiker) de heffing geïnd wordt.	Kathy Arends	Cie AB	16-5-2018	E&MO	Afgehandeld met brief U18.06338.	
T2018-046	De Snip: de wethouder informeert de commissie schriftelijk aan welke bestemmingen gedacht wordt als het gaat om een tijdelijke invulling van een pand.	Simon Fortuyn	Cie Samenl	17-5-2018	RO	Q3 - 2018.	
T2018-047	De rondvraag van Petra Verhoef (PvdA) over jonggehandicapten wordt schriftelijk beantwoord.	Ankie van Tatenhove	Cie Samenl	17-5-2018	E&MO	De vraag is beantwoord bij de schriftelijke vragen omtrent de Jaarrapportage Sociaal Domein (zie T18.08635).	
T2018-048	De inspreker krijgt van de gemeente antwoord op zijn aanbod, er zal contact met hem opgenomen worden. Het aanbod wordt aangemerkt als een vorm van burgerparticipatie omtrent de Sport en Beweegnota	Ankie van Tatenhove	Raad	31-5-2018	E&MO	Q3 - 2018.	

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder
Albert Abee

Registratienummer
BR1800011

Onderwerp
Vaststellen jaarstukken 2017

Gevraagde beslissing

1. De programmarekening 2017, waarvan het resultaat € 11.812.179 voordelig bedraagt, vast te stellen, onder de voorwaarde dat er in de twee weken van ter inzage legging geen bezwaren binnen komen.
2. Instellen nieuwe reserve ten behoeve van de "overdracht schoolgebouwen". Het doel van deze reserve is het uitvoeren van onderhouds- en reparatiewerkzaamheden om de scholen gereed te maken voor overdracht aan de schoolbesturen (conform Wet op het primair onderwijs). De voeding van de reserve is het jaarrekeningresultaat 2017, de hoogte is maximaal € 900.000 en de verwachte looptijd is twee jaar (tot 31-12-2019). Hiervan zal in 2018 €465.000 onttrokken worden, het restant in 2019;
3. In te stemmen met de volgende resultaatbestemmingen:
    a. € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 van de jaarstukken worden deze voorstellen nader beschreven;
    b. € 900.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ten behoeve van "overdracht schoolgebouwen" opdat de schoolgebouwen aan de besturen overgedragen kunnen worden;
    c. De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiende uit de instroom in 2018/2019 plaatsvinden;
    d. De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.
4. Vrij laten vallen van de reserve Parkzoom ter grootte van € 257.000 ten gunste van de Algemene Reserve.

Samenvatting

Het college van B&W biedt u hierbij de Jaarstukken 2017 aan ter verantwoording van het in 2017 gevoerde (financiële) beleid. De jaarstukken bestaan uit:

- het jaarverslag met de programmaverantwoording (beleidsverantwoording) en paragrafen;
- de jaarrekening (cijfermatige verantwoording van het resultaat en de balans);
- de bijlagen.

Financiële consequenties

De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 8,3 miljoen. Daarnaast hebben wij bij de Najaarsnota al rekening gehouden met een resultaat van € 3,5 miljoen positief. Hierdoor bedraagt het totale begrotingsresultaat voor resultaatbestemming € 11,8 miljoen positief.

De volgende bestemming van het resultaat 2017 wordt voorgesteld (afgeronde bedragen):

a. € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 van de jaarrekening worden deze voorstellen nader beschreven;
b. € 900.000 te bestemmen voor het onderhoud van de schoolgebouwen opdat ze aan de besturen overgedragen kunnen worden.
   De begroting 2018 blijkt niet voldoende om de resterende werkzaamheden bij twee schoolgebouwen te bekostigen. Deze bekostiging is noodzakelijk om aan onze wettelijke plicht uit de Wet op het primair onderwijs te voldoen om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting. Wij willen voorstellen om een deel van het resultaat van de Jaarrekening 2017 toe te voegen aan de reserve “overdracht schoolgebouwen”. Het gaat om:
   - € 435.000,- voor het aanpassen van de installaties van schoolgebouw Meerpolder 1 ter verbetering van het binnenklimaat. De kosten bedragen circa € 500.000,-, maar Laurentius, het schoolbestuur van basisschool Het Baken, neemt € 62.500,- voor haar rekening.
   - € 465.000,- voor het vervangen/herstellen van het dak van schoolgebouw Westpolder 1.

   In totaal is € 900.000,- noodzakelijk om de beide schoolgebouwen in goede staat in gebruik te kunnen geven. De Raad wordt hier ook afzonderlijk over geïnformeerd middels brief U18.06017 met bijlage T18.08264.
c. De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiend uit de instroom die in 2018/2019 plaatsvinden;
d. De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.

Reserve Parkzoom
Met ingang van 1 januari 2016 (nieuwe BBV) mogen er geen rechtstreekse bijdragen meer gedaan worden vanuit een reserve aan een grondexploitatie. Omdat alle kosten al gemaakt zijn en er geen toevoegingen vanuit de reserve op de grondexploitatie begroot staan, stellen wij voor om de reserve per 31-12-2017 op te heffen ten gunste van de algemene middelen.

Verdere procedure
De vastgestelde Jaarstukken 2017 dienen uiterlijk 15 juli 2018 aan de provinciale toezichthouder te worden aangeboden.

Juridische aspecten
Volgens artikel 197 van de Gemeentewet legt het college aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Met het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening verleent de raad decharge aan het college van B&W voor het gevoerde financiële beleid.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
De jaarstukken versturen wij na vaststelling aan Gedeputeerde Staten en publiceren wij op de gemeentelijke website.

Duurzaamheid
Niet van toepassing

Bijlagen
- Jaarstukken 2017 Gemeente Lansingerland (T18.04706)
- Toelichting op reserve € 900.000; voor overdracht schoolgebouwen (U18.06017) (deze bijlage volgt nog)
- Reconstructie gang van zaken dak Westpolder 1 school (T18.08264) (deze bijlage volgt nog)
- Verslag van de archivaris over het toezicht op het informatiebeheer van de gemeente Lansingerland in 2017 (T18.07505)

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800011

Onderwerp
Vaststellen jaarstukken 2017

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
de gemeenteraad de Jaarstukken vaststelt en het resultaat van de jaarrekening bestemt.

Gelet op
- artikel 197 en 198 van de Gemeentewet;
- de verslaggevingsvoorschriften, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- de interne regelgeving, zoals opgenomen in de beheers- en controleverordeningen 212, 213 en 213a van de Gemeentewet;
- de nota Reserves en Voorzieningen 2016;
- de BBV.

Besluit(en)
1. De programmarekening 2017, waarvan het resultaat € 11.812.179 voordelig bedraagt, vast te stellen, onder de voorwaarde dat er in de twee weken van ter inzage legging geen bezwaren binnen komen.
2. Instellen nieuwe reserve ten behoeve van de “overdracht schoolgebouwen”. Het doel van deze reserve is het uitvoeren van onderhouds- en reparatiewerkzaamheden om de scholen gereed te maken voor overdracht aan de schoolbesturen (conform Wet op het primair onderwijs). De voeding van de reserve is het jaarrekeningresultaat 2017, de hoogte is maximaal € 900.000 en de verwachte looptijd is twee jaar (tot 31-12-2019). Hiervan zal in 2018 €465.000 onttrokken worden. Het restant in 2019;
3. In te stemmen met de volgende resultaatbestemmingen:
    a. € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 van de jaarstukken worden deze voorstellen nader beschreven;
    b. € 900.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ten behoeve van “overdracht schoolgebouwen” opdat de schoolgebouwen aan de besturen overgedragen kunnen worden;
    c. De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiende uit de instroom in 2018/2019 plaatsvinden;
    d. De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.

4. Vrij laten vallen van de reserve Parkzoom ter grootte van € 257.000 ten gunste van de Algemene Reserve.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

GEMEENTE Lansingerland

Jaarstukken 2017

Juli 2018

Afdeling Financiën

Corsanummer: T18.04706

Inhoudsopgave

1. Inleiding 6
   1.1 Managementsamenvatting 8
   1.2 Financiële verschillen t.o.v. najaarsnota 11
   1.3 Leeswijzer 13
2. Programmaverantwoording 16
   2.1 Programma 1: Bestuur en dienstverlening 18
   2.2 Programma 2: Sport, cultuur en onderwijs 25
   2.3 Programma 3: Maatschappelijke ondersteuning 35
   2.4 Programma 4: Lansingerland schoon, heel en veilig 46
   2.5 Programma 5: Lansingerland ontwikkelt 54
   2.6 Programma 6: Grondzaken 71
   2.7 Overzicht algemene dekkingsmiddelen 77
   2.8 Overzicht Overhead 80
3. Paragrafen 83
   3.1 Paragraaf Lokale heffingen 85
   3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 92
   3.3 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 101
   3.4 Paragraaf Financiering en Treasury 105
   3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 111
   3.6 Paragraaf Verbonden partijen 118
   3.7 Paragraaf Grondbeleid 139
   3.8 Paragraaf Taakstelling en reserveringen 148
   3.9 Paragraaf Interbestuurlijk Toezicht 149
4. Overzicht van baten en lasten en toelichting 152
   4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 155
5. Balans en toelichting 170
   5.1 Balans 171
   5.2 Toelichting op de balans 173
6. Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen 199
7. Single Information Single Audit (SiSa) 203
8. Overzicht incidentele baten en lasten 209
9. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld 213
10. Overheveling incidentele budgetten 217
11. Rapportage Interbestuurlijk Toezicht 221
12. Verplichte BBV indicatoren 227

1. Inleiding

1.1 Managementsamenvatting

1.1.1 Financieel resultaat

Voor u liggen onze jaarstukken 2017. De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 11,8 miljoen. Van dit resultaat wordt voorgesteld om een bedrag van € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar 2018. Per saldo resteert dan een bedrag van € 11,1 miljoen. In de najaarsnota 2017 werd uitgegaan van een positief resultaat van € 3,5 miljoen. Het positieve verschil met de najaarsnota bedraagt derhalve € 7,6 miljoen.

Het voordeel van € 7,6 miljoen wordt veroorzaakt door diverse posten. De belangrijkste post daarbij betreft inkomsten als gevolg van het afsluiten van een overeenkomst met Rijkswaterstaat als vergoeding voor een aantal kosten die Lansingerland maakt in het kader van de A16 ad € 4,1 miljoen. Daarnaast zijn er ook extra leges-inkomsten door de aantrekkende woningmarkt en door een wijziging in de systematiek van het toerekenen van een deel van de leges inkomsten (samen circa € 1,6 miljoen). Voor de verdere detaillering verwijzen wij u naar hoofdstuk 1.2 – financiële verschillen t.o.v. najaarsnota.

Het positieve jaarrekeningresultaat wordt in principe gedoteerd aan de algemene reserve. Wij willen echter voorstellen om een deel van het resultaat 2017 anders te bestemmen (afgeronde bedragen):

- € 707.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2018. In hoofdstuk 10 worden deze voorstellen nader beschreven;
- € 900.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve ten behoeve van “overdracht schoolgebouwen” opdat de schoolgebouwen aan de besturen overgedragen kunnen worden;
- De in 2017 via de algemene uitkering beschikbaar gestelde en niet benutte decentralisatie-uitkering asielinstroom van € 270.000 in 2018 toe te voegen aan het formatiebudget omdat de werkzaamheden voortvloeiend uit de instroom in 2018/2019 plaatsvinden;
- De resterende € 9,9 miljoen te doteren aan de algemene reserve.

Het totale resultaat van de jaarrekening betreft voor resultaatbestemming € 11,8 miljoen. In de primitieve begroting is echter al uitgegaan van een positief resultaat van € 2,0 miljoen. Het resultaat ten opzichte van de primitieve begroting bedraagt derhalve € 9,8 miljoen. Zoals in het collegeprogramma is aangegeven streven wij naar een saldo dat maximaal € 3 miljoen afwijkt van het (primitieve) begrotingssaldo. Deze maximale afwijking heeft enkel betrekking op verschillen waar wij als gemeente direct invloed op hebben. Een deel van het resultaat is echter niet beïnvloedbaar. In de tabel hieronder zijn de grootste posten weergegeven waar wij als gemeente geen invloed op hebben. Het restant bedraagt € 4,0 miljoen en is door ons geclassificeerd als zijnde beïnvloedbaar. Hiermee zitten we boven de onszelf opgelegde norm.

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)
Resultaat	11.812
Resultaat primitieve begroting	2.032
Resultaat tov primitieve begroting	9.780
Niet beïnvloedbaar	
Overeenkomst Rijkswaterstaat	4.100
Gewijzigde systematiek toerekenen leges inkomsten	1.000
Aantrekken leges woningmarkt	600
Beïnvloedbaar resultaat	**4.080**

1.1.2 Beleidsinhoudelijk resultaat

Het college startte in 2014 onder een moeilijk financieel-economisch gesternte, waarbij de gemeente nog onder preventief toezicht stond van de provincie en Lansingerland genoteerd stond in de top tien van Nederlandse gemeenten met de hoogste schuldenlast per inwoner. In het collegeprogramma 2014-2018 getiteld: “Delen, Durven, Doen” vormde het op orde brengen van de financiën daarom het belangrijkste speerpunt. We hebben de financiën op eigen kracht weer op orde gekregen. De lastenverlichting voor onze bedrijven en inwoners en de groei van ons weerstandsvermogen, zetten ook in 2017 structureel door.

In 2017 is Lansingerland als kinderrijkste gemeente van de regio zeer populair onder met name jonge gezinnen uit de regio Rotterdam. In 2017 zijn er 3.171 nieuwe inwoners bijgekomen. De gemeente ontleent haar aantrekkingskracht onverminderd aan de goede ontsluiting, strategische ligging tussen Den Haag en Rotterdam, uitgestrekte groengebieden, openbare veiligheid, moderne voorzieningen zoals scholen, sportaccommodaties en speelplaatsen en het ruime aanbod van nieuwbouwwoningen en -typen.

In 2014 heeft het college in haar collegeprogramma: Delen, Durven, Doen 5 speerpunten benoemd:

- Financiën op orde
- Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen
- Gezonde en krachtige samenleving
- Realistisch duurzaam
- Anders besturen met wijkgericht werken en slimmer organiseren.

Wat heeft het college bereikt in 2017 op deze speerpunten

Financiën op orde
Door forse bezuinigingen, het op orde brengen van de gemeentelijke financiële organisatie en prudent financieel beleid zijn de financiën van de gemeente ook in 2017 verder verbeterd. Ook voor de komende jaren, is de verwachting dat de gemeentefinanciën weer gezond zijn, wat ons de ruimte geeft om naast het verlagen van de lokale lasten verder te werken aan het verhogen van het weerstandsvermogen (financiële buffer) en het verlagen van de gemeentelijke schuldenlast.

Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen
De woningmarkt is volledig aangetrokken en ook de verkoop van bedrijfskavels komt goed op gang met o.a. de verkoop van bedrijfskavels op Leeuwenhoekweg en Oudeland. De gemeente blijft echter sterk afhankelijk van de verkoop van gronden voor het verder afbouwen van haar schuld en het verder verlagen van de lokale lasten tot een gemiddeld niveau. Maar met de komst van NS Station Lansingerland-Zoetermeer en plannen voor een energie neutrale railterminal in Bleiswijk wordt een structurele versterking van de lokale economie als geheel en de innovatieve glastuinbouwcluster in het bijzonder verwacht.

Gezonde en krachtige samenleving
Een sterke samenleving is ondernemend, neemt verantwoordelijkheid, heeft oog voor kwetsbaren en kan tegen een stootje. Wij zien deze kracht in onze samenleving en we stimuleren dat iedereen daarin meedoet en zijn plek heeft. Binnen het sociaal domein zetten we in op gezonde, evenwichtige jongeren, zelfredzame en betrokken volwassenen en vitale, zelfredzame ouderen. Waar mogelijk lossen we problemen samen op, zodat de inwoner weer op eigen kracht verder kan. We doen dat met de Lansingerlandse Standaard, ons totaalpakket aan vrij toegankelijke- en maatwerkvoorzieningen in het sociaal domein. Daarnaast verstevigen we de Standaard met 10 accenten en experimenteren we met pilots in een permanente verbetercyclus. Daarmee versterken we de veerkracht van het individu en van de samenleving.

In 2017 is het Beleidsplan Versterken van Veerkracht vastgesteld, hebben we uitvoeringsplannen opgesteld voor de 10 accenten en hebben we een start gemaakt met het uitrollen daarvan. We hebben

een deel van onze pilots omgezet in een aanbod binnen de Standaard. Inmiddels zijn alweer nieuwe pilots in gang gezet, waarover we in 2018 rapporteren. We hebben stevig ingezet op monitoring, omdat dat, naast signalen en trends, de basis vormt voor onze verbetercyclus. Door het verstevigen van het contractmanagement, meer aandacht voor de kwaliteitsaspecten van gesubsidieerde activiteiten en informatiemanagement kunnen we meer zeggen over het effect van ons beleid. We hebben in 2017 de ondersteuning voor mantelzorgers stevig verankerd. We zijn succesvol geweest in het terugdringen van het aantal uitkeringsgerechtigden en hebben brede aandacht voor de jeugd.

Met de vaststelling van de cultuurnota Bruisen, binden, boeien geven we vanaf 2018 een extra impuls aan cultuur in Lansingerland, culturele verenigingen en organisaties. Ook is hierdoor vernieuwde aandacht voor cultureel erfgoed, cultuureducatie en is in Bleiswijk het eerste cultuurhuis geopend.
In 2017 heeft het verenigingsleven laten zien hoe sterk hun positie is in de Lansingerlandse samenleving. Door de krachten te bundelen is in het kader van 10 jaar Lansingerland een prachtig evenement georganiseerd: Expeditie Lansingerland. Dat heeft laten zien dat de inwoners van Lansingerland vitaal en sportief zijn. Ook daarom worden sportaccommodaties uitgebreid en kunstgrasvelden verduurzaamd.

Realistisch duurzaam
Een duurzame samenleving is beter voor de toekomst van mens en milieu. Daarom streven we aan de hand van het actieprogramma Realistisch Duurzaam naar een duurzame en energie-neutrale gemeente. Lansingerland levert een bijdrage aan energiebesparing, onder andere door meerdere energieavonden te organiseren waar inwoners tips kregen over energiebesparing. Ook werkten we aan de ontwikkeling naar ‘van-gas-los’ door samen met ketenpartners de mogelijkheden van wijkpilots te onderzoeken en werkten we aan de energietransitie via de Warmterotonde en de ontwikkeling van windenergie en zonne-energie.
In 2017 nam het aantal duurzame initiatieven van inwoners toe. Zo professionaliseerde de energiecoöperatie NLS zich met de start van diverse werkgroepen op het gebied van energiebesparing, windenergie en zonne-energie, het regelmatig uitbrengen van een nieuwsbrief en de organisatie van meerdere energiemarkten. Het Platform Duurzaam Lansingerland lanceerde een website waarop allerlei duurzame initiatieven gedeeld worden ter lering en stimulering van nieuwe initiatieven. Bij de bestaande woningen organiseerden we onder andere een energiemarkt en faciliteerden we een collectieve inkoop van zonnepanelen. Ook nam het aantal openbare laadpalen toe en bereidden we de uitvoering voor van de vervanging van veldverlichting bij sportverenigingen door LED-verlichting. Bij nieuwbouw stelden we een kader duurzame gebiedsontwikkeling op en introduceerden we groene leges; een korting op leges bij duurzame (ver-)bouwingen.

Anders besturen met wijkgericht werken en slim organiseren
Gewoon Doen wordt gewoon in Lansingerland. Inwoners en bedrijven vinden steeds makkelijker de weg om mee te doen aan de lokale democratie en zo ook zelf een rol te pakken in de Lansingerlandse samenleving.
In 2017 waren er weer tal van voorbeelden die laten zien dat anders besturen ook echt werkt. Zo was er een Right to Challenge voor de Leeuwenkuil in Bergschenhoek. En opende cultuurhuis ’t Web in Bleiswijk de deuren nadat in 2015 tussen de diverse partijen een alliantie was gesloten over het behoud van ‘t Web.
En er was een noviteit in 2017: het Lansingerlands Initiatief, een nieuwe manier om burgerinitiatieven in te dienen en te wegen. Negen initiatiefnemers hebben een pitch gehouden voor de gemeenteraad en uiteindelijk heeft de raad tijdens een feestelijke bijeenkomst aan vier initiatieven een aanmoedigingsbedrag toegekend. Het vernieuwen van de lokale democratie en invulling geven aan een dienstbare overheid heeft in 2017 continue aandacht gehad.

1.2 Financiële verschillen t.o.v. najaarsnota

In deze paragraaf gaan wij nader in op de financiële verschillen in de jaarrekening ten opzichte van hetgeen wij in de najaarsnota hebben gemeld. Deze afwijkingen zijn als volgt te specificeren:

Tabel 1.2 Financiële verschillen t.o.v. najaarsnota *bedragen x €1.000*

	Resultaat 2017	Voordeel / nadeel	Inc / Str.
0. Saldo Najaarsnota*	3.481	Voordeel	
1. Budgetoverhevelingen (zie hoofdstuk 10)	707	Voordeel	Inc.
2. Overeenkomst Rijkswaterstaat	4.100	Voordeel	Inc.
3. Extra leges opbrengsten	1.600	Voordeel	Inc.
4. Realisatie beheer openbare ruimte	412	Voordeel	Inc.
5. Realisatie PGB's WMO	360	Voordeel	Str./Inc.
6. Lagere eigen bijdrage WMO	264	Nadeel	Inc.
7. Nadeel lokale heffingen	342	Nadeel	Inc.
8. Extra inkomsten leges reisdocumenten	234	Voordeel	Inc.
9. Overig	1.523	Voordeel	Inc.
Saldo 2017	**11.812**	**Voordeel**	

* Het saldo van de Najaarsnota 2017 is € 250.000 lager dan in het boekwerk opgenomen. Dit komt door de nagekomen budgetoverhevelingen (zie raadsvoorstel BR1700109).

Hieronder vindt u per afwijking een korte toelichting.

1. Budgetten niet besteed die worden overgeheveld (€ 707.000 voordeel)
   Een aantal incidentele budgetten voor 2017 zijn niet (volledig) besteed en zorgen voor een voordelig effect op het jaarrekeningsaldo. Voorgesteld wordt, omdat de activiteiten van deze budgetten in 2018 doorlopen, om dit bedrag over te hevelen. Voor een nadere toelichting op dit voorstel wordt verwezen naar hoofdstuk 10.

2. Overeenkomst Rijkswaterstaat (€ 4,1 miljoen voordeel)
   Eind 2017 is een bilaterale overeenkomst gesloten met Rijkswaterstaat over de A16, waarin financiële afspraken zijn opgenomen. Onderdeel van deze afspraken is een vergoeding voor een aantal kosten die Lansingerland maakt zoals de uitbreiding van het beheerareaal en kosten voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen. Tegenover dit voordeel op de baten staat een ophoging van de lasten vanaf 2018 en verder. In de zomerrapportage 2018 en de begroting 2019 zal hier verder invulling aangegeven worden.

3. Extra leges opbrengsten (€ 1,6 miljoen voordeel)
   De woningmarkt trok sterker en sneller aan dan verwacht. Hierdoor namen het aantal en de omvang van de aanvragen voor grote woningbouwprojecten en vergunningaanvragen bij uitgifte van bedrijfskavels gedurende het jaar flink toe en richting het einde van het jaar explosief toe. Dit leidde tot een extra voordeel van circa € 600.000.
   Daarnaast verklaart de gewijzigde systematiek van toerekenen voor een deel de stijging van de legesinkomsten: tot vorig jaar boekten we de leges in het jaar waarin we deze inden en maakten we alleen voor zeer grote projecten (waaronder Bleizo) een verdeling over de jaren waarop deze betrekking had. Naar aanleiding van onze eigen bevindingen en een opmerking in de managementletter van de accountant eind 2017 hebben wij besloten ook voor andere aanvragen het jaar van in behandeling nemen van de aanvraag als leidend te nemen.

4. Realisatie beheer openbare ruimte (€ 412.000 voordeel)

Door herrubricering van een stuk grond/weg, lagere uitgaven aan openbare verlichting, uitstel van baggerwerkzaamheden en hogere inkomsten door verkoop van percelen is een voordeel ontstaan op het beheer van de openbare ruimte.

5. Realisatie PGB´s WMO (€ 360.000 voordeel)
Wij hebben een breed pakket aan Zorg in Natura beschikbaar voor onze inwoners en daarom kiezen inwoners vaak voor een ZIN product in plaats van een PGB. Dit leidt tot een voordeel ten opzichte van de begroting.

6. Lagere eigen bijdrage WMO (€ 264.000 nadeel)
Dit nadeel wordt veroorzaakt door lagere inkomsten uit de eigen bijdrage van Wmo-voorzieningen.

7. Nadeel lokale heffingen (€ 342.000 nadeel)
In 2017 is voor niet-woningen een aantal verminderingen en vernietigingen door SVHW verwerkt. Voor woningen is door het arrest Waterverdedigingswerkenvrijstelling eind 2017 de areaalwaarde naar beneden bijgesteld. Het structurele effect van dit arrest is reeds verwerkt in de begroting 2018. Daarnaast zijn voor woningen verminderingen door bezwaren verwerkt door het SVHW. Tenslotte is voor de uitvoering van de Wet WOZ licht meer kosten gemaakt.

8. Extra inkomsten leges reisdocumenten (€ 234.000 voordeel)
De hogere inkomsten leges burgerzaken komen grotendeels voort uit een onvoorziene stijging van het aantal aanvragen van reisdocumenten.

9. Overig (€ 1.523.000 voordeel)
Het restant betreft het saldo van een groot aantal verschillende posten. Voor een gedetailleerde toelichting verwijzen wij naar de verschillenanalyse per programma in hoofdstuk 4.

1.3 Leeswijzer

De opbouw van deze jaarstukken is, conform het BBV, gelijk aan die van de programmabegroting 2017-2020. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening (de balans en toelichting op de balans, overzicht van baten en lasten en toelichting daarop en de SISA-bijlage).

De programmaverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 2 van deze jaarstukken. Het bevat de beleidsmatige verantwoording over 2017, verdeeld over de zes programma's plus de overzichten algemene dekkingsmiddelen en overhead. Bij alle onderwerpen en speerpunten die in de begroting zijn genoemd wordt ingegaan op de vraag of we bereikt hebben wat we ons ten doel hebben gesteld en wat we daarvoor hebben gedaan. Waar mogelijk en zinvol wordt op basis van de laatste ontwikkelingen een doorkijk naar 2018 gegeven.

In hoofdstuk 3 zijn de BBV-paragrafen opgenomen. Deze paragrafen geven inzicht in een aantal aspecten van de bedrijfsvoering van de gemeente, als een dwarsdoorsnede van de programma's. In de paragrafen worden beheersmatige aspecten behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De volgende paragrafen zijn opgenomen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering en Treasury
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Interbestuurlijk toezicht
- Taakstellingen en reserveringen

Elk programma presenteert een antwoord op de vraag 'Wat heeft het gekost?'. De belangrijkste financiële afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting worden toegelicht in hoofdstuk 4.

De jaarrekening 2017 bevat de financiële verantwoording over het afgelopen boekjaar en bestaat uit hoofdstuk 4 (overzicht van baten en lasten met de toelichting op de belangrijkste verschillen), hoofdstuk 5 (de balans met de toelichting) en hoofdstuk 6 (niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen).

Gemeenten zijn verplicht om in de jaarstukken ook de verantwoordingsinformatie van specifieke uitkeringen op te nemen. Deze zogenaamde SISA-bijlage (Single Information Single Audit) is als hoofdstuk 7 opgenomen bij de jaarrekening en bevat de verantwoordingsinformatie van de voor onze gemeente voorgeschreven regelingen. Jaarlijks ontvangt de gemeente van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een opgave van de regelingen waarvoor deze verantwoordingsinformatie moet worden opgenomen. De bijlage is daarom verplicht in het boekwerk van de jaarstukken.

Ten slotte zijn onder de 'Overige stukken' het overzicht van incidentele baten en lasten (hoofdstuk 8), het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (hoofdstuk 9), het voorstel voor overheveling van incidentele budgetten naar het begrotingsjaar 2018 (hoofdstuk 10), de rapportage Interbestuurlijk Toezicht (hoofdstuk 11) en de verplichte BBV indicatoren (hoofdstuk 12) opgenomen.

JAARVERSLAG

2. Programmaverantwoording

Inleiding

In hoofdstuk 2 worden de 8 programma's beschreven. Iedere beschrijving start met een duiding van het beoogd maatschappelijk effect van het programma en een overzicht van de totale baten en lasten.

Ieder programma is opgebouwd uit meerdere beleidsvelden. Per beleidsveld wordt het volgende gepresenteerd:

- Wat hebben we bereikt? In de begroting 2017-2020 is zo concreet mogelijk beschreven wat aan het eind van de collegeperiode bereikt moet zijn. Hier wordt aangegeven wat de stand van zaken is per eind 2017.
- Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan? Hier wordt aangegeven wat er in 2017 precies is gebeurd om bij te dragen aan het te bereiken doel. Zoveel als mogelijk zijn daarbij output gerichte resultaten geformuleerd. In de tabel wordt met ja/nee/deels aangegeven in hoeverre het beoogde resultaat is bereikt. Dit wordt in de tekst daaronder nader toegelicht.
- Wat heeft het gekost? De baten en lasten per beleidsveld worden gepresenteerd, waarbij de lasten worden onderverdeeld in directe lasten, doorbelasting en kapitaallasten.

Ten slotte wordt nog een overzicht gegeven van relevante kengetallen/indicatoren die iets zeggen over het programma. Er wordt niet actief gestuurd op deze kengetallen, het zijn resultanten van het ingezette beleid.

2.1 Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Beoogd maatschappelijk effect
In Lansingerland is het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren. De gemeente heeft een daadkrachtig bestuur, dat samenwerking hoog in het vaandel heeft, en biedt een uitstekende en betrouwbare dienstverlening. De gemeente speelt snel in op nieuwe ontwikkelingen en veranderingen, zodat ze de inwoners, ondernemers en instellingen optimaal van dienst kan zijn.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de baten en lasten van het gehele programma gepresenteerd.

bedragen x €1000

Totaal Programma 1	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	9.781	4.548	5.258	5.447	-189
Totaal baten	1.426	921	1.103	1.340	237
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-8.355	-3.627	-4.156	-4.108	48
Toevoeging reserves	-	-	-	0	0
Onttrekking reserves	6	-	-	-	0
Gerealiseerd resultaat	-8.349	-3.627	-4.156	-4.108	48

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Gemeenteraad, college en griffier;
- Samenwerking;
- Dienstverlening.

2.1.1 Beleidsveld gemeenteraad, college en griffie

Wat hebben we bereikt?
Lansingerland streeft naar voldoende bestuurskracht en efficiënt en integer bestuur, waarbij openheid de norm is. Het college informeert de raadsleden adequaat en tijdig, zodat ze hun werk goed kunnen doen. Betrokkenheid bij en van de inwoners en ondernemers is essentieel voor een goed bestuur. Gezamenlijk werken we aan een goede balans tussen de representatieve en participatieve democratie. Het bestuur heeft vertrouwen in de kracht van de inwoners en andersom.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
1.1	Bestuurlijke planning	Raad, college en organisatie beschikken over een consistente, leesvriendelijke en permanent te raadplegen actuele bestuurlijke planning	Ja

1.1 Bestuurlijke planning
De bestuurlijke planning wordt iedere maand door het college ingebracht bij de agendacommissie en vormt een instrument voor prioritering en tijdig inzicht in te verwachten bestuurlijke besluitvorming.

Wat heeft het gekost?

Beleidsveld: Gemeenteraad, college en griffier

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	2.640	1.926	2.226	2.482	-257
Doorbelasting	1.926	156	162	155	7
Kapitaallasten	11	5	5	5	0
Totaal lasten	4.576	2.086	2.393	2.642	-249
Totaal baten	-	-	-	-	0
Saldo	-4.576	-2.086	-2.393	-2.642	-249

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.1.2 Beleidsveld samenwerking

Wat hebben we bereikt?
Ook in 2017 heeft de gemeente Lansingerland gebruik gemaakt van de kracht van de inwoners en bedrijven bij beleidsvorming en uitvoering. Inwoners weten wat er speelt in hun buurt, zijn ervaringsdeskundigen en willen ook bijdragen aan de samenleving. Dit kan onder andere via het Lansingerlands initiatief, wijkplannen, right to challenge en het aangaan van allianties.
Op bestuurlijk en ambtelijk niveau vindt op diverse onderwerpen samenwerking plaats met de ons omringende gemeenten en andere gemeenten binnen de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag (MRDH).

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
1.2	Maatwerk leveren op en verbinding leggen tussen alle allianties, wijk- en participatie-initiatieven van inwoners, bedrijven of instellingen.	Inwoners dienen onder eigen verantwoordelijkheid (informele) burgerinitiatieven in. We helpen zo veel mogelijk mee aan het ontstaan van nieuwe initiatieven. We geven daarbij actief ruimte aan de verschillende initiatieven en leggen verbindingen waar die een maatschappelijke meerwaarde hebben.	Ja
1.3	Wijkgericht werken wordt verder ontwikkeld	Voortzetten van wijkgericht werken, de wijkspreekuren, de alliantie-avond en Gewoon Doen!	Ja
1.4	Het construeren en actief onderhouden van een regionaal netwerk	We werken samen met als doel: verhoogde kwaliteit, efficiency en stevige regionale positionering. Eind 2017 weten de regiogemeenten waarvoor ze bij Lansingerland moeten zijn en andersom. Onze bijdrage aan en deelname in de MRDH is actief en gericht op een regionaal sterke positie van Lansingerland.	Ja

1.2 en 1.3 Anders besturen door maatwerk en gewoon doen!
Lansingerland biedt een breed palet aan mogelijkheden om deel te nemen aan de lokale democratie. Zowel bedrijven als inwoners weten steeds meer hun weg te vinden en gebruik te maken van de verschillende vormen van lokale democratische instrumenten. De gemeente Lansingerland sluit aan bij wat er in de samenleving speelt en geeft ruimte aan initiatieven. In 2017 is gebruik gemaakt van een Right to Challenge voor de Leeuwenkuil in Bergschenhoek. De gemeente heeft hiervoor niet van te voren spelregels en kaders geformuleerd die belemmerend kunnen werken. Het uitgangspunt is wat hebben de deelnemers nodig (van de gemeente) om een right to challenge te realiseren. Dit past binnen Gewoon doen! De gemeente heeft wel afspraken gemaakt over budget en evaluatiemomenten. In 2017 is ook het cultuurhuis ’t Web in Bleiswijk geopend, nadat in 2015 tussen de diverse partijen een alliantie was gesloten over het behoud van ‘t Web. In 2017 is voor de eerste keer het Lansingerlands Initiatief georganiseerd: een nieuwe manier om burgerinitiatieven in te dienen en te wegen. Negen initiatiefnemers hebben een pitch gehouden voor de gemeenteraad en uiteindelijk heeft de raad tijdens een feestelijke bijeenkomst aan vier initiatieven een aanmoedigingsbedrag toegekend. Het vernieuwen

van de lokale democratie en invulling geven aan een dienstbare overheid heeft in 2017 continue aandacht gehad.

1.4 Regionaal netwerk

Naast de bestaande structuren van Rijk, provincie en gemeenten zijn regionale samenwerkingsverbanden steeds belangrijker. Gezamenlijk met andere gemeenten in de MRDH werken we vanuit de inhoud samen om te kunnen investeren, innoveren en te groeien (zie www.investeringsprogramma.nl). In 2017 heeft de eerste evaluatie van de MRDH plaatsgevonden. De MRDH-samenwerking heeft draagvlak en betrokkenen zien de meerwaarde. Er is de afgelopen drie jaar een stevige basis gelegd voor versterking van de positie van onze regio, een basis die verder kan worden uitgebouwd. Bestuurders (raad en college) hebben een actieve rol in advies- en bestuurscommissies. In 2017 is het algemeen bestuur van de MRDH met portefeuillehouders gaan werken en heeft de burgemeester de portefeuille Financiën. Ook investeren we in regionale netwerken en positioneren we daar ons in én werken we actief mee aan verschillende (formele) samenwerkingsverbanden. Er is een toenemende aandacht voor governance voor het waarborgen van onderlinge samenhang en de wijze van (be)sturen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Samenwerking

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	216	220	220	221	-1
Doorbelasting	137	124	126	119	7
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	353	344	346	340	5
Totaal baten	277	-	0	2	2
Saldo	-76	-344	-346	-339	7

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.1.3 Beleidsveld dienstverlening

Wat hebben we bereikt?
In 2017 zijn de eerste (interne en externe) processen ingevoerd in het zaaksysteem. Voor inwoners betekent dit dat zij inzage hebben in de status van hun (aan)vraag. Door een efficiencyslag over de producten, ontstaat een vlottere dienstverlening en zijn er minder telefonische vragen. Ook in 2017 is er weer een stijging te zien in het aantal huwelijken. We zien dat Lansingerland echt op de kaart staat en er steeds meer verzoeken komen vanuit inwoners uit andere gemeenten om hier te kunnen trouwen. Goede gebiedspromotie! De kwaliteit van de Basis Registratie Personen (BRP) is door het Rijk wederom als uitstekend beoordeeld. Het voorkomen van (identiteits)fraude en adreskwaliteit staan voorop.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken, hebben we in 2017 op dit beleidsveld de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
1.5	Dienstverlening ingericht op de behoefte.	De wachttijden bij het gemeentelijk contactcenter (zowel callcenter als aan de servicepunten) zijn acceptabel.	Ja
1.6	Inwoners, bedrijven en instellingen kunnen op snelle en eenvoudige wijze zaken doen met hun gemeente.	• Inwoners kunnen informatie gemakkelijk vinden. • Inwoners kunnen producten eenvoudig. • De afhandeling is snel en adequaat. De digitale verbinding is open en snel. Via sociale media reageren we snel op vragen en opmerkingen (webcare). • Invoeren van het zaaksysteem leidt tot effectieve en efficiënte digitale dienstverlening. De meeste e-formulieren hebben we gedigitaliseerd.	Deels
1.7	We organiseren de Tweede Kamer verkiezingen rechtmatig, en klantgericht.	Stembureaus zijn gevestigd op locaties die voor inwoners eenvoudig te bereiken zijn. Zoveel mogelijk inwoners van Lansingerland hebben gestemd bij de Tweede Kamerverkiezingen. Om dat te bereiken maken we gebruik van goede voorlichting.	Ja
1.8	Onze dienstverlening is toekomstproof.	De organisatie is goed bereikbaar en reageert vlot en adequaat op brieven, e-mails, terugbelnotities en berichten op social media.	Deels
1.9	Wij handelen klachten, bezwaren en (Wob)verzoeken tijdig en correct af en leren hiervan.	Eind 2017 hebben we meer klachten binnen de afhandeltermijn afgehandeld.	Ja

1.5 Dienstverlening ingericht op behoefte

Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente alleen op afspraak gaan werken. Het doel was om het verkeer beter te verspreiden over het jaar heen, zodat er geen wachttijden zouden zijn. Al snel bleek dit middel niet doeltreffend. Niet alleen de vervaldatum van een document is leidend, maar ook bijvoorbeeld de vakantieplanning van een inwoner. Dit maakt dat de gemeente halverwege 2016 een combinatie van afspraken en inloop is gaan bieden. In 2017 zien wij dat dit een optimale mix is, waarin wij voorzien in de behoefte om zowel op afspraak als op inloop langs te kunnen komen. Van inwoners krijgen wij terug dat het huidige diensterleningsmodel waarbij wij op inloop en op afspraak helpen, goed werkt.

1.6 Inwoners, bedrijven en instellingen kunnen op snelle en eenvoudige wijze zaken doen met hun gemeente. Wij richten onze bedrijfsvoering efficiënt in.

Door de huidige inrichting van de dienstverlening is het nu niet altijd mogelijk om snel in te spelen op pieken en/of dalen. Er is een vaste formatie die aan alle contactstromen het hoofd moet bieden. Inspringen op pieken lukt hierdoor niet altijd zonder extra inzet te plegen. Hierdoor ontstaan soms wachttijden op de inloop. We kunnen snel inspringen op fluctuaties in de contactstromen. De implementatie van zaakgericht werken is in 2017 op volle stoom gekomen. In 2017 zijn er ongeveer 40 processen live gegaan in de organisatie. Dit zijn bijna allemaal processen geweest die direct de dienstverlening aan inwoners en bedrijven raken (TOP 10 taken) en daarmee beter digitaal ontsluiten en het contact vergemakkelijken. In totaal zijn er in 2017 al ruim 10.000 zaken aangemaakt in het zaaksysteem. Eind 2017 werkten er ongeveer 140 medewerkers met het zaaksysteem. Voor 2018 is er een roadmap opgesteld van de processen die in dit jaar gemodelleerd en geïmplementeerd worden. Omdat er ook een aantal interne processen (o.a. het postproces en de telefoonnotities) gereed komen zal in 2018 de hele organisatie actief werken met het zaaksysteem.

1.7 We organiseren de Tweede Kamer verkiezingen rechtmatig, en klantgericht

De tweede kamer verkiezingen zijn rechtmatig en klantgericht verlopen. Aandachtspunten aangaande de toegankelijkheid en aantallen van stemlokalen zijn opgepakt en doorgevoerd voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

1.8 Onze dienstverlening is toekomstproof

Een sterke digitalisering van het werk, ontwikkelingen op landelijk niveau en een andere (24/7) behoefte van onze inwoners, hebben grote impact op de bezoekers- c.q. contactstromen. En dus impact op de bezetting en wat er wordt gevraagd van het team. Het werk zal in de toekomst meer complex van aard worden en dit vraagt andere vaardigheden. Het gemeentelijk servicecenter is de ogen en de oren van de organisatie en kan als geen ander de behoeften van onze inwoners in kaart brengen. In 2017 hebben wij het dienstverleningsmodel opnieuw onder de loep genomen en zijn wij aan de slag gegaan met de herinrichting hiervan. Het monitoren van de ervaring van onze bezoekers op de diverse kanalen en daar verbeteringen in onze dienstverlening op doorvoeren is daarbij een belangrijk punt van aandacht. Hierdoor zorgen we dat de organisatie goed bereikbaar is, vlot en en adequaat reageert op brieven, e-mails, terugbelnotities en berichten op social media.

1.9 **Tijdig en correct afhandelen klachten, bezwaren en (WOB)verzoeken**

Het aantal binnengekomen klachten is gedaald. Dit is het resultaat van het leereffect van de informele aanpak in de afgelopen jaren. Ook in 2017 is het merendeel van de klachten informeel afgehandeld; circa 15% is formeel afgehandeld. In het aantal bezwaren zien we een lichte afname. Ook hier zien we het leereffect van het de afgelopen jaren. De kwaliteit van de genomen besluiten is toegenomen; mede door de input die we hebben gekregen uit het afhandelen van bezwaren met ambtelijk horen. De complexiteit en daarmee de bewerkingstijd van de bezwaren is wel toegenomen. Kwaliteit en klanttevredenheid wegen in dit proces zwaarder dan tijdigheid van een besluit. Indien meer tijd nodig is voor een correcte afhandeling, gebeurt dit altijd in overleg met de bezwaarmaker. In de afhandeltermijnen hebben we een flinke verbeterslag gemaakt.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Dienstverlening

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	728	668	1.008	1.006	2
Doorbelasting	4.117	1.444	1.506	1.453	53
Kapitaallasten	7	7	7	7	0
Totaal lasten	4.852	2.119	2.520	2.465	55
Totaal baten	1.149	921	1.103	1.337	235
Saldo	-3.703	-1.198	-1.417	-1.128	290

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.1.4 Kengetallen programma 1

	Begroting 2017	Resultaat 2017
Gemeenteraad, college en griffier		
Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)	90%	96,5%
Samenwerking		
Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel	1800	1410
Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel	4	3
Aantal verbonden partijen	16	14
Dienstverlening		
Aantal uren balies geopend per week	34	34
Gemiddelde wachttijd aan de balie met afspraak	< 1 min.	3:21 min.
Gemiddelde wachttijd aan de balie zonder afspraak	15 min.	14:08 min.
Telefonische bereikbaarheid binnen 30 seconden	< 25 sec	22 sec
klachten	75	77
bezwaren	210	157
claims	90	74
ingebrekestellingen	2	4
Wob-verzoeken	75	32
Percentage van het binnen de termijn afgehandelde:		
- klachten	90%	96%
- bezwaren	90%	93%
- ingebrekestellingen	100%	100%
- Wob-verzoeken	95%	100%
Betaalde dwangsommen per jaar	0	0

2.2 Programma 2: Sport, cultuur en onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect
Lansingerland is een gezonde, krachtige en zorgzame samenleving (een van de speerpunten van het collegeprogramma) met een ruim aanbod van onderwijs en een mooi voorzieningenniveau. De voorzieningen zorgen voor sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid in onze kernen. In Lansingerland dagen we de inwoners - jong en oud - uit om een gezonde en actieve leefstijl te hebben en actief mee te doen op allerlei terreinen. Wij gaan daarbij uit van de eigen kracht en zelfredzaamheid van onze inwoners. Het zelf organiserend vermogen is kenmerkend voor onze wijken, buurten en verenigingen.

In het programma onderwijs, sport en cultuur betekent dit dat wij een basisinfrastructuur bieden van algemene voorzieningen, zoals scholen, sportaccommodaties, kinderopvang en een bibliotheek. Op deze plekken kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen. Zo ontstaan (informele) netwerken.

Verenigingen, evenementen en culturele activiteiten zorgen voor binding en samenhang. We zijn actief met de verenigingen op zoek naar mogelijkheden om het verenigingsleven in Lansingerland op peil te houden en nieuw elan te geven. Dat betekent dat we tijd steken in onze relatie met de (sport)verenigingen.
In dialoog met het onderwijs, de kinderopvang, leerlingen en ouders kwam in 2017 een integrale visie op onderwijs tot stand, met daarin onder meer het doorontwikkelen naar brede schoolconcepten of integrale kindcentra.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de baten en lasten van het gehele programma gepresenteerd.

bedragen x €1000

Totaal Programma 2	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	15.893	14.209	14.646	14.217	429
Totaal baten	1.675	1.661	1.665	1.729	64
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-14.218	-12.548	-12.980	-12.487	493
Toevoeging reserves	602	409	509	509	0
Onttrekking reserves	858	844	1.019	648	-370
Gerealiseerd resultaat	-13.961	-12.113	-12.471	-12.348	123

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Sport;
- Cultuur;
- Onderwijs en kinderopvang.

2.2.1 Beleidsveld Sport

Wat hebben we bereikt?

Expeditie Lansingerland - stimulerende rol gemeente

De stimulerende rol die de gemeente heeft op het gebied van sport is in 2017 mede opgepakt door het organiseren van Expeditie Lansingerland in het kader van 10 jaar Lansingerland. In samenwerking met sportverenigingen, cultuurverenigingen en middelbare scholen hebben we een groot evenement georganiseerd ter promotie van de sport (en cultuur) in Lansingerland. We hebben de sport en cultuur onder de aandacht gebracht bij de scholieren en hen laten zien hoe leuk het is om te sporten.

Keuze opvulmateriaal kunstgrasvelden

Wij willen dat onze inwoners kunnen voetballen op duurzame velden. De recente maatschappelijke onrust over SBR leidde tot een evaluatie van het opvulmateriaal. Conclusie van deze evaluatie is dat SBR geen gezondheidsrisico's vormt, maar wel een milieurisico. Bij renovatie of nieuwbouw van kunstgrasvelden past het opnieuw gebruiken van SBR daarmee niet bij de ambitie van het college: realistisch duurzaam. In april 2017 hebben we daarom besloten dat we bij renovatie van kunstgrasvoetbalvelden een ander opvulmateriaal gebruiken dan SBR-rubbergranulaat. Het alternatieve opvulmateriaal is schoner, beter voor het milieu en duurzamer.

Uitbreiding Sportparken Het Hoge Land en Sporthoek

Daarnaast is Lansingerland een groeigemeente en dit betekent dat niet alleen het aantal inwoners maar ook het aantal sporters groeit. Om iedereen de mogelijkheid te geven om te sporten, is in 2017 besloten de capaciteit op sportpark Het Hoge Land uit te breiden. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten dat in 2018 en 2019 een natuurgrasvoetbalveld wordt omgebouwd tot kunstgrasvoetbalveld en een nieuw hockeyveld wordt aangelegd. Voor in Bergschenhoek is in 2017 besloten dat in 2018 een tennisveld wordt omgebouwd tot kunstgrasvoetbalveld om sportvraag en -aanbod in de gemeente beter te matchen.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?

Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
2.1	Actualiseren tarievenbeleid 2019 e.v.	We hebben een Tarievennota vastgesteld.	Nee
2.2	Aandacht voor doelgroepen	We hebben 'doelgroep-plannen', vastgesteld en uitgevoerd. Deze houden in dat we sporten voor mensen met een beperking en voor senioren stimuleren.	Deels
2.3	Vitale verenigingen	We ondersteunen verenigingen vraaggericht en projectmatig.	Ja
2.4	Sport in de sportlight!	We organiseren een Avond van de Sport en een Talentenbal.	Ja

2.1 Actualiseren tarievenbeleid 2019 e.v.

In 2018 wordt, gezamenlijk met de nieuwe sportnota, het tarievenbeleid geactualiseerd. Voor de sportverenigingen is het op tijd om in (de eerste helft van) 2018 de tarievennota vast te stellen.

2.2 Aandacht voor doelgroepen

Sportsubsidie 2018

In 2017 zijn subsidiebeleidsregels opgesteld voor de nieuwe sportsubsidie die per 1 januari 2018 wordt verleend. Deze subsidie is gericht op het ontwikkelen van nieuwe activiteiten die de volgende groepen structureel in beweging krijgen:

- Jeugd (tot 18 jaar) met overgewicht en/of een bewegingsachterstand
- Ouderen
- Mensen die een aantoonbare beperking hebben bij reguliere sportbeoefening.

Grenzeloos Actief voor mensen met een beperking

In 2017 is een start gemaakt en een plan van aanpak geschreven voor het project Grenzeloos Actief. Dit project is een regionaal samenwerkingsproject waaraan een stimuleringsbudget vanuit het Rijk is gekoppeld. Grenzeloos Actief maakt sporten en bewegen voor iedereen met een beperking mogelijk. In 2018 wordt verder invulling gegeven aan de regionale uitwerking.

2.3 Vitale verenigingen

Regelmatig hebben wij contact met de sportverenigingen in de gemeente. Wij ondersteunen de sportverenigingen vraaggericht en projectmatig. Daarnaast zijn in 2017 subsidiebeleidsregels opgesteld voor de Sportsubsidie 2018. Deze subsidie kan sportverenigingen een steuntje in de rug bieden bij het opstarten van een nieuwe (structurele) activiteit gericht op sportstimulering.

2.4 Sport in de spotlight!

In 2017 stond de sport in de spotlights. Zo hebben wij drie grotere evenementen/activiteiten georganiseerd. In juni 2017 vond het jaarlijkse Talentenbal plaats, waarbij we jonge talenten uit de Sport en kunst & Cultuur sector hebben gehuldigd voor hun geleverde prestaties. In september 2017 vierden wij de sport (en 10 jaar Lansingerland) met Expeditie Lansingerland. Daarnaast organiseerden wij in november 2018 de traditionele Avond van de Sport. Tijdens deze avond stonden thema's als crowdfunding (op verzoek van lokale ondernemers), sportsubsidie 2018 en het Vrijwilligers Informatie Punt Lansingerland centraal.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Sport

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	1.754	2.106	2.193	1.890	303
Doorbelasting	460	307	314	299	14
Kapitaallasten	2.863	2.156	2.133	2.136	-3
Totaal lasten	5.077	4.570	4.639	4.325	314
Totaal baten	1.086	1.103	1.104	1.108	4
Saldo	-3.991	-3.466	-3.535	-3.217	318

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.2.2 Beleidsveld Cultuur

Wat hebben we bereikt?
In 2017 hebben verschillende verenigingen en instellingen subsidie gekregen voor muziek-, dans- en theaterlessen voor de jeugd. We bevorderen de cultuureducatie en -participatie van onze inwoners en schenken daarbij met name aandacht aan kwetsbare groepen. Hiermee tonen wij aan dat culturele activiteiten een duidelijke meerwaarde opleveren voor de participatie en de zelfredzaamheid van onze inwoners.

In samenspraak met de inwoners en culturele organisaties hebben we een beleidskader ontwikkeld waarmee we het beleidsterrein Cultuur nadrukkelijker dan voorheen op de kaart hebben gezet. In het voortraject hebben we raadsleden en de verengingen meegenomen in een verkenning van het werkveld door een bezoek aan een aantal eigentijdse voorzieningen. De raad heeft in een BOB traject intensief geparticipeerd en gecommuniceerd met de samenleving en in een enquête zijn de inwoners diverse keuzes voorgelegd. De bevindingen daarvan en de uitkomst van twee inspraakbijeenkomsten zijn verwerkt in Bruisen – binden – boeien, de Cultuurnota Lansingerland.

In de Cultuurnota hebben we een inhoudelijk kader vastgesteld en hiermee een belangrijke impuls gegeven aan het culturele leven in onze gemeente. Door het vaststellen van de deelnotities Cultuurhuizen in Lansingerland en de Bibliotheeknota hebben we vervolgens een aanvang gemaakt met de verdere uitwerking.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
2.5	We stimuleren cultuur door subsidiëring van creatieve, kunstzinnige en muzikale vorming en de ontwikkeling van een cultuurhuis.	• We subsidiëren creatieve, kunstzinnige en muzikale activiteiten voor kinderen t/m 18 en kwetsbaren. • In het schooljaar 2016- 2017 stellen wij extra middelen van de rijksbijdrage beschikbaar voor combinatiefunctionarissen kunst en cultuur. Het totaal aantal fte's is nu 1,1. Deze functionarissen versterken de binding tussen cultuur en school. • De kwaliteit van cultuureducatie binnen het primair onderwijs borgen we door een nieuwe subsidieaanvraag in te dienen bij het fonds voor cultuurparticipatie voor het project de E-lijn 2017 -2020. • In samenwerking met verenigingen hebben we ideeën uitgewerkt voor een cultuurhuis. We onderzoeken in hoeverre we deze ideeën kunnen concretiseren.	Ja Ja Ja Ja

2.6	We stimuleren via het bibliotheekwerk de informatieve, educatieve en lees/literaire ontwikkeling van kinderen t/m 18 jaar, en kwetsbare inwoners.	In samenwerking met Bibliotheek Oostland definiëren we een toekomstvisie voor de bibliotheekfunctie.	Ja
2.7	We voeren de Mediawet uit door het subsidiëren van een lokale omroep.	In Lansingerland bestaat er een goed functionerende lokale omroep, die voldoet aan de eisen van de Mediawet 2016 en het Commissariaat van de Media.	Ja
2.8	We onderhouden de kunstobjecten in de openbare ruimte en geven er bekendheid aan.	De kunstobjecten in de openbare ruimte zijn onderhouden.	Ja
2.9	We stimuleren gemeente brede activiteiten en evenementen die gericht zijn op het vergroten van de leefbaarheid en de identiteit van de gemeente Lansingerland.	(Culturele) evenementen, zoals een openluchtconcert - of bioscoop, dragen bij aan ontmoeting en verbinding tussen de inwoners en een positieve beleving van de woonomgeving.	Ja

2.5 Creatieve, kunstzinnige en muzikale vorming en cultuurhuis
In 2017 hebben wij een nieuwe impuls gegeven aan specifieke culturele activiteiten. Door het verstrekken van waarderings- en prestatiesubsidies zijn er diverse activiteiten voor de jeugd en kwetsbare volwassenen mogelijk gemaakt. Zoals de activiteiten van de muziekverenigingen en een koor voor ouderen. Het ZEIL-fonds heeft diverse culturele initiatieven van onze inwoners ondersteund, zoals een bezoek van kwetsbare inwoners aan het lenteconcert van Concordia met ondersteuning vanuit Welzijn Lansingerland en Humanitas.

Lansingerland heeft zich in 2017 opnieuw voor vier jaar verbonden aan het project Cultuureducatie met Kwaliteit, de zogenaamde E-lijn. Een gevarieerd lesprogramma stelt leerlingen in staat kennis te maken met uiteenlopende kunstdisciplines. Hiermee stimuleren wij de inbedding van het cultuuronderwijs bij het primair onderwijs. In 2017 hebben 7 scholen deelgenomen en zijn 3 scholen gestart met het opleiden van interne cultuurcoördinatoren om zich ook aan te kunnen sluiten bij de E-lijn. Het programma voor de komende jaren richt zich op de uitbreiding van het aantal scholen dat we hiermee bereiken.

In de Cultuurnota en de deelnotitie Cultuurhuizen in Lansingerland is de ambitie vastgelegd om in de drie kernen een cultuurhuis te realiseren. In 2017 is Cultuurhuis ’t Web geopend in Bleiswijk met de bibliotheek als nieuwe eigenaar van het pand. In Bergschenhoek is het Spectrum aangewezen als toekomstig cultuurhuis. Voor Berkel en Rodenrijs moet nog een locatie worden gerealiseerd.

2.6 Bibliotheekwerk
De bibliotheek heeft zich weer verder ontwikkeld en werkt steeds meer samen met andere maatschappelijke partners. Het Taalhuis is in 2017 nog verder doorgegroeid. Dit is een ontmoetingsplaats waar iedereen terecht kan die hulp nodig heeft bij de basisvaardigheden lezen, schrijven en begrijpen van de Nederlandse taal. Het ledenaantal van de bibliotheek is licht toegenomen. Het aantal volwassen leden is gedaald, dit komt overeen met de landelijke tendens. Het aantal jeugdleden is gestegen door de inzet op deze doelgroep en de groei van Bibliotheek op School. Scholen en peuterspeelzalen zien steeds meer het belang van lezen. Daarbij zijn ze ook vaker gericht op leesplezier en niet alleen op begrijpend lezen. De bibliotheek speelt hierop in en heeft ook oog voor ontwikkelingen zoals digitalisering en richt daar ook het aanbod verder op in. De Bibliotheeknota bevat handvatten om de traditionele invulling van het bibliotheekwerk steeds verder los te laten en de mogelijkheden die de bibliotheek heeft optimaal te benutten om inwoners hun talenten te laten ontwikkelen en hen mee te laten doen in de samenleving.

2.7 Lokale omroep

Met een subsidie aan de lokale omroep RTV Lansingerland hebben wij voldaan aan de door de Mediawet opgelegde bekostigingsverplichting om het functioneren mogelijk te maken van een lokale publieke media-instelling. In overleg met RTV Lansingerland hebben wij in 2017 de ontwikkelingen richting de vorming van streekomroepen kritisch gevolgd.

2.8 Onderhoud kunstobjecten
Het onderhoud van kunstobjecten is dit jaar planmatig uitgevoerd conform onderhoudscontracten. Het resultaat hiervan is dat de functionaliteit en de veiligheid van kunstobjecten behouden is.

2.9 Stimuleren gemeente brede activiteiten en evenementen die gericht zijn op het vergroten van de leefbaarheid en de identiteit van Lansingerland
Inmiddels een belangrijk jaarlijks terugkerend evenement is de Kunsttoer waar veel inwoners aan deelnemen en kunstenaars in de gelegenheid zijn zich te presenteren. De diverse publieksuitvoeringen in de openbare ruimte door de plaatselijke muziekverenigingen dragen ertoe bij dat inwoners zich verbonden voelen met elkaar en hun gemeente. Ook het Straattheater levert een jaarlijkse bijdrage bij het culturele leven in Lansingerland.

Veel inwoners, jong en oud, en diverse organisaties hebben de weg gevonden naar het Annie M.G. Schmidtpark. Ook op andere locaties organiseren inwoners en organisaties culturele activiteiten. Door de bijdragen uit het ZEIL Fonds hebben inmiddels ook diverse culturele evenementen plaatsgevonden die door inwoners en/of organisaties zijn georganiseerd. Hierbij is ook gedacht aan de toegankelijkheid en participatie van kwetsbare inwoners.

We hebben opnieuw bijgedragen aan de organisatie en communicatie rondom de “Open Monumentendag”. De Oudheidkundigen verenigingen zijn op verschillende momenten betrokken en dragen met hun activiteiten bij aan de identiteit van onze gemeente.

Met de vaststelling van de Cultuurnota kan Lansingerland vanaf 2018 een extra impuls geven aan cultuur met onder meer extra subsidies voor culturele organisaties, nieuwe aandacht voor cultureel erfgoed en cultuureducatie en een kwartiermaker die aan de slag gaat met de cultuurhuizen in de drie kernen.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Cultuur

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	1.073	986	986	998	-11
Doorbelasting	140	168	170	161	9
Kapitaallasten	2	0	0	-	0
Totaal lasten	1.215	1.154	1.157	1.158	-2
Totaal baten	8	8	8	11	3
Saldo	-1.207	-1.147	-1.149	-1.148	1

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.2.3 Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang

Wat hebben we bereikt?
We kiezen voor samenhang in het beleid en in de uitvoering van onze wettelijke taken rond onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en de voor- en vroegschoolse educatie (taalkundige ontwikkeling).

We hebben voorzien in onze wettelijke taak voor voldoende en adequate onderwijshuisvesting door:
- De uitvoering van Programma Voorzieningen Huisvesting Onderwijs 2017 en de vaststelling van 2018.
- We hebben uitvoering gegeven aan het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2013 voor het huisvestingsvraagstuk vervangende nieuwbouw Prins Willem Alexander / De Kwakel (werknaam: Kindcentrum Rodenrijs). De gemeenteraad heeft een aanvullend investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van buitenschoolse en peuteropvang, we hebben een architect geselecteerd en zijn gestart met de ontwerpfase.
- We hebben het gebruik beëindigd van een gehuurd schoolgebouw aan Groeneweg 81-83 in Bergschenhoek.
- Afgelopen periode zijn wij in gesprek/onderhandeling geweest met drie schoolbesturen: Laurentius, Spectrum en Scholengroep Holland. Onderwerp van gesprek is het formeel in gebruik geven of in eigendom overdragen van de vier resterende schoolgebouwen: Startpunt, Mozaiek, Westpolder 1 school en Meerpolder 1 school. In totaal is € 900.000,- noodzakelijk om twee van deze schoolgebouwen in goede staat in gebruik te kunnen geven.
- Het nieuwe schoolgebouw van de Melanchthon Businessschool is feestelijk geopend.
- Er is een grondovereenkomst afgesloten voor de nieuwbouw van Wolfert Lansing. Deze nieuwbouw is op dit moment in de ontwerpfase.
- Er is een overeenkomst tot doordecentralisatie afgesloten voor de Melanchthon Blesewic. Hiermee zijn alle Lansingerlandse scholen in het voortgezet onderwijs succesvol gedoordecentraliseerd.

Sinds augustus 2016 wordt het leerlingenvervoer in Lansingerland uitgevoerd door RMC uit Rotterdam. Aan dit bedrijf is het leerlingenvervoer gegund na een Europese aanbesteding. Direct na de start van het schooljaar 2016-2017 constateerden we problemen in de uitvoering van het leerlingenvervoer. Rond de jaarwisseling was naar onze mening sprake van een stabiele situatie. In het voorjaar van 2017 is vervolgens het plan opgevat om aan het einde van het schooljaar een KTO uit te voeren, waarmee we zicht konden krijgen op het oordeel van de gebruikers (of hun ouders) van het leerlingenvervoer. Uit het Rapport Klanttevredenheidsonderzoek leerlingenvervoer blijkt dat het algemeen oordeel over het leerlingenvervoer over de periode augustus 2016 t/m december 2016 het rapportcijfer 6,03 krijgt. Over de periode januari 2017 t/m juni 2017 is dit rapportcijfer een 7,55. Hieruit blijkt dat het beeld van de ouders overeenkomt met onze eigen indruk. In het eerste helft van het schooljaar liet de kwaliteit van het leerlingenvervoer te wensen over; het laatste gedeelte van het schooljaar 2016-2017 wordt een ruime voldoende gescoord.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
2.10	Activiteiten Visie Onderwijs	We hebben aantal in de Visie Onderwijs geconstateerde punten doorontwikkeld.	Ja
2.11	Actualiseren Integrale Huisvestingsplannen	Vastgestelde IHP's PO en VO gelden als leidraad voor een goed onderwijshuisvestingsbeleid in de komend jaren.	Nee
2.12	We toetsen de kwaliteit van kindercentra en peuterspeelzalen	Wij voldoen aan alle wettelijke taken voor het toezicht en de handhaving van de kwaliteitseisen kinderopvang.	Ja

2.10 Visie Onderwijs
Afgelopen jaar is de Visienota Onderwijs "met het oog op de toekomst" vastgesteld. Deze visie is opgesteld na een intensief participatietraject met leerlingen, ouders, scholen, kinderdagopvang, het Centrum voor Jeugd en Gezin en andere partners in het onderwijs. In de visie is vastgesteld dat de gemeente een actievere rol gaat innemen om de mening en behoefte te vertegenwoordigen van haar inwoners richting het onderwijs. Na vaststelling in oktober zijn wij gestart met uitvoering geven aan de nieuwe ambities zoals deze zijn benoemd in de visienota. Zo is bijvoorbeeld in samenwerking met het Nederlands Jeugd Instituut en de middelbare scholen in Lansingerland gestart met een verbetertraject onderwijs en jeugdhulp. Ook ontwikkelen wij samen met de Stichting Onderwijs en Bedrijfsleven Oostland een plan ter verbetering van de aansluiting VMBO-MBO-bedrijfsleven.

2.11 Actualiseren Integrale Huisvestingsplannen
Een uitwerkingspunt van bovengenoemde visienota betreft de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs. In 2017 hebben wij ter voorbereiding op deze actualisatie de leerlingenprognose laten opstellen met onder meer de meest recente leerlingtellingen en woningbouwplanning.

2.12 Kindercentra en peuterspeelzalen
De GGD Rotterdam Rijnmond heeft in 2017 inspecties uitgevoerd op de locaties voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. De details krijgen een plek in het gemeentelijk jaarverslag Wet Kinderopvang (WKO) 2017 dat wij in maart 2018 verwachten.

De gemeente ontvangt jaarlijks van het Rijk een budget voor het bestrijden van onderwijsachterstanden bij kinderen in de leeftijd van 2 tot 12 jaar. De middelen zijn ingezet voor het aanbieden van voorschoolse educatie op vier peuterspeelzalen (peuteropvanglocaties) en in drie kinderdagverblijven verspreid over de drie kernen, deskundigheidsbevordering van leidsters en leraren, een project ter ondersteuning van de taalontwikkeling door de bibliotheek (Taaltrein) en het aanbieden van schakelklassen in het basisonderwijs.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Onderwijs en kinderopvang

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	5.338	5.566	5.948	5.810	139
Doorbelasting	838	532	556	521	35
Kapitaallasten	3.425	2.388	2.346	2.402	-56
Totaal lasten	9.601	8.485	8.850	8.733	118
Totaal baten	581	550	553	610	57
Saldo	-9.019	-7.935	-8.297	-8.122	175

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.2.4 Kengetallen programma 2

	2017 Begroting	2017 Resultaat
Sport		
Aantal binnensportaccommodaties (zaaldelen)	28	28
Aantal buitensportaccommodaties (velden)	75	75
Cultuur		
Aantal jongeren t/m 18 jaar verenigingsleven (met subsidie)	1.000	Circa 1.000
Aantal jeugd- en volwassen leden van de bibliotheek	Ca. 12.500	11.986
Lokale omroep	1	1
Aantal onderhouden kunstobjecten	29	34
Aantal evenementen per jaar	3	10
Onderwijs en kinderopvang		
Aantal basisscholen	22	22
Aantal scholen voortgezet onderwijs	6	6
Aantal Integrale Huisvestings Projecten	5	2
Totaal aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer	230	255
Aantal uitgevoerde reguliere inspecties bij:		
- kindercentra		
- peuterspeelzalen	71	63*
- gastouders	1	1
Het aantal gesubsidieerde kindplaatsen voor:	25	27
- regulier peuterspeelzaalwerk		
- waarvan voorschoolse educatie	190	235
- waarvan kindplaatsen VVE in kinderdagverblijven	39	19
	48	NB
Percentage leerplichtige kinderen dat naar school gaat	100%	99,9% (10 langdurig thuiszitters 14607 leerplichtigen)
Percentage voortijdig schoolverlaters	1,3%	1,3%

* Inschatting, definitieve cijfers volgen in gemeentelijk jaarverslag Wet Kinderopvang (WKO) 2017

2.3 Programma 3: Maatschappelijke ondersteuning

Beoogd maatschappelijk effect
Lansingerland is een gemeente met een gezonde en zorgzame samenleving. Alle inwoners leveren daaraan een bijdrage. Iedereen doet naar vermogen mee. Dit is een van de speerpunten van het collegeprogramma. Lansingerland is een relatief jonge gemeente met een ruim aanbod aan onderwijs en een mooi voorzieningenniveau. Kenmerkend voor onze wijken, buurten en verenigingen is het zelf-organiserend vermogen. Inwoners kennen elkaar en weten wat er speelt. Ze maken deel uit van formele en informele netwerken. Ze dragen hun steentje bij waar mogelijk en ze kunnen zelf ook terugvallen op deze netwerken als dat nodig is. Waar dat nodig is, is aanvullende professionele hulp beschikbaar. Op deze manier houden onze inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun leven. In Lansingerland kiezen we voor een integraal model voor het hele sociaal domein. Het sociaal domein valt in zijn geheel binnen het programma maatschappelijke ondersteuning.

Onze uitgangspunten
Binnen het sociaal domein ligt onze nadruk op het stimuleren van zelfredzaamheid en participatie, ofwel 'het meedoen' van inwoners. We nemen de mogelijkheden van de mensen als uitgangspunt, niet hun beperkingen. We benutten eigen kracht en het sociaal netwerk en werken samen aan toekomstperspectief. In 2017 heeft de Raad deze aanpak vastgesteld in het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022. Dit beleidsplan bevat een integraal kader voor al onze inspanningen binnen het Sociaal Domein, zowel voor vrij toegankelijke als maatwerkvoorzieningen.

Een belangrijk onderdeel van het beleidsplan zijn de tien beleidsaccenten. Met de uitvoering van deze accenten versterken we de Lansingerlandse Standaard op punten waar onze inwoners behoefte aan hebben en waar wij mogelijkheden voor verbetering zien. Bij het vaststellen van het beleidsplan heeft de Raad een keuze gemaakt in de intensiteit van de invulling hiervan op de verschillende accenten: licht, middel of zwaar. Door deze intensivering van onze ondersteuning spelen we in op de actuele vragen en behoefte van inwoners en maken wij het verschil voor onze inwoners. In de loop van 2017 hebben wij voor ieder accent een plan van aanpak opgesteld. Aan de hand van deze plannen starten wij in 2018 met de uitvoering.

Vooruitlopend op het beleidsplan hebben we geëxperimenteerd op verschillende terreinen in de vorm van pilots. Alle pilots hadden een vernieuwend element in zich, bijvoorbeeld het ontschotten van verschillende financieringsvormen, een integrale aanpak vanuit verschillende beleidsvelden of wetten en het aanvullen van maatwerkvoorzieningen met vrij toegankelijke voorzieningen. Een aantal van de pilots is inmiddels zo succesvol gebleken dat we ze voor 2018 binnen de Lansingerlandse Standaard onderbrengen.

Resultaten
Ook op het gebied van de uitvoering hebben wij in 2017 belangrijke stappen gezet. In het kader van de uitwerking van het beleidsplan hebben wij in 2017 geïnvesteerd in de monitoring en verantwoording van de effecten van ons beleid. Aan de hand van het in het beleidsplan vastgelegde afwegingskader voor de inkoop hebben wij onze inkoop geëvalueerd en verschillende aanbestedingen doorlopen, waarbij wij bij enkele producten gekozen hebben voor vernieuwende methoden. Ook hebben wij geïnvesteerd in de optimalisering van systemen en de samenwerking met onze maatschappelijke partners. Hierdoor komen wij in steeds grotere mate 'in control'.

Het resultaat van deze inspanningen zien wij op verschillende terreinen terug. Onze cliënten lijken de ondersteuning die zij ontvangen in toenemende mate te waarderen. Het cliënt-ervaringsonderzoek dat medio 2017 door een onafhankelijke onderzoeksbureau is uitgevoerd onder onze inwoners laat een

toenemende tevredenheid over zowel de kwaliteit van de dienstverlening als de resultaten hiervan zien. Binnen het beleidsveld werk en inkomen is sprake van een trendbreuk: het aantal bijstandsuitkeringen daalt en de uitstroom naar werk stijgt. Wij zien echter ook aandachtspunten. Onze toegangspartners signaleerden in de loop van 2017 een toename van de complexiteit van de ondersteuningsvragen op het gebied van Wmo en de Jeugdwet. In de Jaarrapportage Sociaal Domein 2017 analyseren en duiden wij deze ontwikkelingen in detail.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de baten en lasten van het gehele programma gepresenteerd.

bedragen x €1000

Totaal Programma 3	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	33.955	34.810	35.984	33.976	2.008
Totaal baten	9.481	10.024	10.510	8.855	-1.655
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-24.473	-24.786	-25.474	-25.121	353
Toevoeging reserves	13	13	13	13	0
Onttrekking reserves	12	107	504	397	-107
Gerealiseerd resultaat	-24.474	-24.692	-24.984	-24.738	245

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Jeugd (jongeren van 0-23 jaar);
- Maatschappelijke ondersteuning (volwassenen tussen 18-67 jaar en volwassenen 67+);
- Participatie (volwassenen tussen 18-67 jaar).

2.3.1 Beleidsveld Jeugd

Wat hebben we bereikt?
Ons doel is dat jongeren in Lansingerland (0-23 jaar) zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen tot zelfredzame burgers. Hiertoe zetten wij een breed palet van ondersteuning in, variërend van preventieve en vrij toegankelijke voorzieningen tot zeer intensieve en specialistische maatwerkvoorzieningen.

In 2017 hebben wij de basis die wij sinds de transitie hebben opgebouwd verder uitgewerkt. Speerpunten hierbij waren het verbeteren van het ondersteuningsaanbod voor jeugdigen en hun ouders, investeringen in de kwaliteit van de toegang door integrale deskundigheidsbevordering en trainingen en het verstevigen van het accountmanagement. Hierbij hebben wij extra ingezet op het in beeld brengen en voorkomen van wachtlijsten en het bieden van laagdrempelige en lokale toegang.

Door de bovenstaande inspanningen krijgen wij een steeds beter beeld van de ondersteuningsbehoefte van deze groep in onze gemeente en slagen wij erin om ons ondersteuningsaanbod af te stemmen op de vraag van onze jeugdigen. We hebben ons hierbij het afgelopen jaar vooral gericht op het verbeteren van de preventie en vroegsignalering. We hebben nieuwe projecten gesubsidieerd (bijvoorbeeld Home Start) en ook het huidige aanbod uitgebreid (voorlichting, trajecten ouderbegeleiding). Op deze manier pakken we problemen aan voordat deze escaleren. Dit is ook noodzakelijk. Binnen de doelgroep jeugd signaleren wij een toenemende mate van complexiteit, want de problemen waar wij en onze toegangspartners tegenaan lopen lijken vaker multi-problematiek te zijn. Ook zien wij een stijging in het aantal indicaties van jeugdigen. In de Jaarrapportage sociaal domein 2017 geven wij nadere duiding aan deze cijfers, trends en de oorzaken hiervan.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
3.1	<u>Preventieve en lichte ondersteuning:</u> We stimuleren een sterke samenleving en voorkomen problemen bij opgroeien en opvoeden door vroegtijdig ingrijpen en lokaal aangeboden lichte ondersteuning.	• Er zijn laagdrempelige voorzieningen voor voorlichting, cursussen/trainingen voor kinderen en ouders beschikbaar. • Er is vrij toegankelijke lichte ondersteuning aan jeugdigen en/of zijn ouders (door geschoolde vrijwilligers, professioneel jeugd- en jongerenwerk, kortdurende begeleiding jeugd- en gezinscoach) beschikbaar.	Ja Ja
3.2	<u>Intensieve ondersteuning/maatwerk:</u> Wanneer lichte ondersteuning niet toereikend is bieden wij intensieve ondersteuning conform de Jeugdwet.	• Er zijn maatwerkvoorzieningen jeugdhulp (GGZ, J&O, JmeB, JB/JR) voor inwoners <18 jaar beschikbaar.	Ja

3.1 Bieden van preventie en lichte ondersteuning

In het eerste halfjaar hebben wij gewerkt aan de aanbesteding voor begeleiding voor Jeugd met een beperking. We zorgen voor een breed aanbod dat aansluit bij de vraag van jongeren en gezinnen in deze doelgroep. Tevens hebben we, in het kader van het beleidsaccent *'geen kind in de knel'*, het preventieve aanbod opnieuw aanbesteed. We beschikken met dit aanbod over trainingen voor het versterken van sociale vaardigheden van kinderen in bijvoorbeeld een echtscheidingssituatie of de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs. We hebben beide aanbestedingen afgerond en er is nieuw, innovatief aanbod gecontracteerd per 1/1/2018, waaronder diverse vormen van trainingen op het gebied van sociale vaardigheden en weerbaarheid in combinatie met sport of drama, een training voor ouders om hun kinderen te begeleiden bij bepaald gedrag of na echtsscheidingen.
Met ingang van 1 januari 2017 werken wij met lokale contracten voor basis-ggz en dyslexiezorg, in plaats van regionale contracten. Door intensief contact is een betere samenwerking tussen de GGZ aanbieders en de gemeente tot stand gekomen. In de sfeer van preventie hebben wij met de uitwerking van het beleidsaccent *'de leraar trekt aan de bel'* ingezet op verbetering van de zorgstructuur rondom het kind op school. Hierbij ligt de nadruk op verbinding, samenwerking en integraliteit van partijen rondom het kind en het verbeteren van het (vroeg)signaleren van problematiek.

3.2 Bieden van intensieve ondersteuning

In 2017 heeft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (hierna: GRJR) de uitvoering van het totale pakket aan specialistische jeugdhulp aanbesteed. Bij deze aanbesteding is gekozen voor een nieuwe systematiek, die erop gericht is om bij de inzet van ondersteuning minder product- en meer resultaatgericht te werken, met meer vrijheid voor de professionals. Ook zijn vanuit de GRJR voorbereidingen getroffen voor het vormen van een nieuwe stichting Veilig Thuis per 1/1/2018. De voormalige Advies- en steunpunten Huiselijk Geweld en advies- en meldpunt Kindermishandeling zijn nu één integrale organisatie.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Jeugd

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	10.645	11.300	11.255	11.362	-107
Doorbelasting	779	497	693	653	39
Kapitaallasten	1	1	1	1	0
Totaal lasten	11.425	11.798	11.948	12.016	-68
Totaal baten	33	33	35	50	15
Saldo	-11.391	-11.765	-11.914	-11.967	-53

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.3.2 Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we bereikt?
Ons doel is dat inwoners zo zelfstandig als mogelijk werken, wonen en participeren. Dit doen zij voor zover mogelijk op eigen kracht en waar dat niet kan, met de hulp uit eigen omgeving, met vrij toegankelijke voorzieningen en indien nodig met maatwerkvoorzieningen. We richten ons hierbij op twee leeftijdsgroepen:

A. Volwassenen tussen 18-67 jaar: zorgzelfstandigheid door arbeidsparticipatie en wanneer dat niet mogelijk is, maatschappelijke participatie.
B. Volwassenen 67+: ondersteuning gericht op het zo zelfstandig mogelijk blijven functioneren, wonen en participeren.

2017 startte met een onderzoek onder de Lansingerlandse inwoners (door onderzoeksbureau AEF) naar de behoefte aan ondersteuning vanuit de Wmo en naar de ervaringen met het gebruik van een aantal voorzieningen, waaronder de pilots Take Care en huishoudelijke hulp voor mantelzorgers. Dit onderzoek gaf ons verschillende inzichten en bevestigde daarnaast ook een aantal beelden en signalen. In de Jaarrapportage sociaal domein 2017 staan we hier inhoudelijk uitgebreider bij stil.

Mede naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek van AEF zetten we in 2017 de volgende veranderingen in gang:

- In de zomer van 2017 startten we de nieuwe aanbesteding voor huishoudelijke ondersteuning. Vanaf april 2018 vindt indicatie van huishoudelijke ondersteuning niet meer plaats op basis van resultaten, maar op basis van uren. Dit leidt tot meer duidelijkheid en transparantie voor de inwoner.
- De pilots ter ondersteuning van mantelzorgers (Take care, huishoudelijke ondersteuning voor mantelzorgers en de Verwendagen) zijn succesvol gebleken. Dit geldt met name voor Take Care. De groep inwoners die hier gebruikt van maakt is sterk toegenomen. Inwoners voelen zich zeer goed geholpen met de combinatie van huishoudelijke ondersteuning en begeleiding. Om die reden hebben we in 2017 voorbereidingen getroffen om van dit aanbod vanaf 2018 een vast aanbod binnen de Lansingerlandse Standaard te maken.
- We zijn gestart met het maken van een communicatieplan voor het sociaal domein, gericht op zowel inwoners, aanbieders en op de interne organisatie.
- We hebben een aantal accenten uit het beleidsplan 2018 – 2022 voorbereid. Sommige onderdelen uit de plannen over eenzaamheid, intergenerationeel wonen en vrijwilligers en mantelzorgers zijn al gestart met de uitvoering. Zo is de Blijversregeling al operationeel en hebben we met partners een Manifest tegen eenzaamheid ondertekend.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
3.3	<u>Preventie en lichte ondersteuning:</u> We bevorderen de sociale samenhang en voeren een preventief ondersteunings- en gezondheidsbeleid. We bieden lichte ondersteuning voor (oudere en) minder zelfredzame inwoners via vrij toegankelijke voorzieningen.	• Inwoners zorgen steeds meer voor zichzelf en voor elkaar. • Voor mantelzorgers is goede ondersteuning beschikbaar. • We stimuleren vrijwilligerswerk. • Bij de toegang vindt een brede uitvraag plaats. Hierbij bespreken we met de inwoner de	Ja Ja Ja Ja

		beschikbaarheid van een breed aanbod van vrij toegankelijke voorzieningen. Waar nodig verwijzen wij de inwoner door naar maatwerkvoorzieningen. Voor iedereen met een hulpvraag is cliëntondersteuning beschikbaar. • Het aantal ouderen met een hulpvraag dat gebruik maakt van vrij toegankelijke voorzieningen neemt toe.	Ja
3.4	Maatwerk: We ondersteunen minder zelfredzame en kwetsbare ouderen met een maatwerkvoorziening om hen (weer) zo zelfredzaam mogelijk te maken of hen te stabiliseren.	We bieden een breed en passend aanbod van diverse maatwerkvoorzieningen, beschikbaar voor alle inwoners met een wat meer specialistische hulpvraag.	Ja

3.3 Preventieve en lichte ondersteuning
Het aanbod van vrij toegankelijke voorzieningen is al enkele jaren stabiel. We hebben goede relaties met onze maatschappelijke partners en voeren op regelmatige basis accountgesprekken. We zien dat steeds meer inwoners gebruik maken van dit vrij toegankelijk aanbod. We zien tevens dat de complexiteit toeneemt. Een van de mogelijke oorzaken hiervan is de beweging dat kwetsbare inwoners (zowel ouderen als volwassenen met psychische problematiek) steeds langer thuis wonen. In de Jaarrapportage sociaal domein 2017 geven wij nadere duiding aan deze ontwikkeling.

Sinds medio april is de Inloop GGZ weer gevestigd in De Koepel bij de Hergerborch. Professionals en vrijwilligers zijn hier aanwezig om op een laagdrempelige manier ondersteuning te bieden aan inwoners met GGZ-problematiek.

3.4 Maatwerk
Eén van de doelstellingen van het onderzoek van AEF was het ophalen van de ervaringen met de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. De resultaten bevestigden ons beeld dat de huidige werkwijze niet altijd duidelijk is voor de inwoners. Daarom gaan we vanaf april 2018 weer terug naar P*Q financiering en weten inwoners weer precies hoeveel uur huishoudelijke ondersteuning zij krijgen.

Als onderdeel van de implementatie van de beleidsaccenten uit het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 hebben wij (voor het accent *'voorkomen van zorgmijding'* door lastenverlichting) met ingang van juni 2017 een drietal aanpassingen in de berekeningswijze van de Eigen Bijdrage bij Wmo-maatwerkvoorzieningen doorgevoerd. Door deze aanpassingen wordt de hoogte van deze eigen bijdrage voor verschillende categorieën kwetsbare huishoudens verlaagd. Hiermee beogen wij de toegankelijkheid en betaalbaarheid van deze voorzieningen te verbeteren en zo zorgmijding tegen te gaan.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Maatschappelijke ondersteuning

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	6.485	7.847	7.867	7.439	428
Doorbelasting	1.852	972	1.175	1.109	67
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	8.337	8.819	9.043	8.548	495
Totaal baten	812	1.083	759	541	-219
Saldo	-7.524	-7.736	-8.283	-8.007	276

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.3.3 Beleidsveld Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?
Voor de doelgroep volwassenen (18-67 jaar) streven wij binnen het beleidsveld Werk en Inkomen naar financiële zelfstandigheid door arbeidsparticipatie. Voor sommige van onze inwoners is dit echter (tijdelijk) niet haalbaar. Voor deze inwoners is maatschappelijke participatie dan het hoogst haalbare, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk.

2017 stond voor wat betreft Werk en Inkomen in het teken van een trendbreuk, in positieve zin. De stijgende lijn in het aantal bijstandsuitkeringen sinds 2014 is onderbroken en er is zelfs sprake van een lichte daling van het bestand. Nadat het bestand in het voorjaar van 2017 was gestegen tot 633, daalde het bestand sindsdien tot zo'n 590. Inmiddels is het bestand al enige tijd stabiel net onder de 600.

Een van de oorzaken van deze daling is dat we in 2017 meer dan in 2016 kandidaten naar betaald werk hebben kunnen begeleiden. Mede dankzij de inzet van de gemeente zijn deze inwoners weer financieel zelfredzaam. Naast deze volledige uitstroom had ook een groot deel van onze kandidaten inkomsten uit parttime werk. Zij hadden dus slechts een aanvulling op hun eigen inkomsten nodig.

Daarnaast hebben wij in 2017 de drie accenten *'Werken aan Werk'*, *'Grip op Geld'* en *'Elk Kind een Kans'* voorbereid. Hierdoor zijn deze accenten op 1 januari 2018 voortvarend van start gegaan. Deze accenten hebben als doel het aan het werk helpen van kwetsbare jongeren en arbeidsbeperkten en het voorkomen dan wel bestrijden van armoede, met daarbij specifiek aandacht voor gezinnen met kinderen.

Tot slot hebben we ook weer veel inwoners, jong en oud, kunnen bereiken met ons inkomensondersteuningsbeleid. Mede door de extra middelen van voormalig staatssecretaris Klijnsma konden we hier een extra impuls aan geven, door bijvoorbeeld het Jeugdsportfonds uit te breiden met een zwemdiplomaregeling en door Stichting Jarige Job toe te voegen aan het aanbod van Stichting Leergeld.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
3.5	Onze kandidaten zetten zich in voor een succesvolle re-integratie. Wij ondersteunen hen hierbij met een actieve werkgeversbenadering en de inzet van diverse re-integratie-instrumenten, waaronder onze groepsaanpak.	Zoveel mogelijk kandidaten stromen uit naar een betaalde baan. Indien dit (nog) niet haalbaar is participeren zij op een andere manier in de maatschappij, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk.	Ja
3.6	We verstrekken alleen uitkeringen aan inwoners die hier recht op hebben. Hierbij hebben we oog voor fraudepreventie en fraudebestrijding.	We verstrekken uitkeringen zo rechtmatig mogelijk.	Ja
3.7	Met onze inkomensondersteuning staan we inwoners met een laag inkomen financieel bij en voorkomen of beperken we sociale uitsluiting. Daarnaast bieden we hulp bij het voorkomen of oplossen van schulden.	Inwoners met een laag inkomen kunnen aanspraak maken op inkomensondersteuning. Inwoners met (dreigende) schuldenproblematiek worden geholpen door de gemeente.	Ja

3.5 Werkgeversbenadering en re-integratie
Zoals gezegd, hebben wij in 2017 meer kandidaten naar betaald werk begeleid. Hierbij maakten wij onder andere gebruik van de Werkacademie. Dit is een traject van de gemeente Zoetermeer, gericht op het jobready maken en vervolgens bemiddelen van kandidaten. Ook hebben onze kandidaten werkervaringsplaatsen vervuld bij onder andere Biesieklette en Rataplan. Voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werken wij samen met Middin in ons project Participeer. Jongere werkzoekenden krijgen ondersteuning van de Jonge Krijger en voor inwoners met een arbeidsbeperking kopen wij plaatsen in bij de sociale werkvoorziening. Daarnaast draaiden we in 2017 drie verschillende pilots op het gebied van de begeleiding van asielgerechtigden. Door deze pilots hebben we een goed beeld gekregen van welke trajecten werken. Dat heeft vervolgens geresulteerd in de inkoop van trajecten voor deze doelgroep, die in 2018 gaan starten. Ook zoeken wij de samenwerking met werkgevers die verantwoordelijkheid willen nemen voor het opleiden van inwoners. Tot slot werken we binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal samen om werkgevers zo goed mogelijk te helpen bij het vinden van goed personeel.

3.6 Verstrekken van uitkeringen
De daling van het bijstandsbestand is zoals gezegd ten dele het resultaat van onze inspanningen op het gebied van re-integratie. Daarnaast speelt ook mee dat we in 2017 relatief weinig nieuwe instroom hadden als gevolg van het huisvesten van asielgerechtigden. Dit komt doordat we veel asielgerechtigden hebben geplaatst in het kader van een gezinshereniging. In zo'n geval is er geen sprake van een extra bijstandsuitkering.

Naast onze inzet op uitstroom, proberen we uiteraard de instroom ook zoveel mogelijk te beperken. Hier hebben wij echter weinig invloed op; wie een uitkering nodig heeft, dient deze immers te krijgen. Wel waren we in 2017 succesvol met het aan het werk helpen van inwoners nog tijdens hun uitkeringsaanvraag. Hierdoor voorkwamen wij dat deze inwoners instroomden in de bijstand.

Tot slot hebben we over het jaar 2016 in 2017 een Vangnetuitkering aangevraagd, ter compensatie van het tekort op ons budget voor bijstandsuitkeringen. U bent geïnformeerd over de positieve uitslag van deze aanvraag. In 2018 dienen wij wederom een aanvraag in voor een Vangnetuitkering, dit keer over het jaar 2017. Wij betrekken u hier in het voorjaar bij in de vorm van een raadsvoorstel.

3.7 Inkomensondersteuning en hulp bij schulden
In 2017 hebben wij weer diverse inwoners kunnen helpen via ons inkomensondersteuningsbeleid. Zo konden 254 kinderen sporten of cultuur beoefenen via het Jeugdsportfonds of het Jeugdcultuurfonds. 68 hiervan hebben hun zwemdiploma kunnen halen via de nieuwe zwemregeling. Stichting Leergeld heeft in totaal 923 aanvragen gehonoreerd, waarvan bijvoorbeeld 291 kindpassen, 231 schoolspullenpassen en 55 verjaardagspakketten van Stichting Jarige Job. Ook waren er in totaal 721 inwoners collectief verzekerd voor hun zorgkosten. Voor de collectieve zorgverzekering in 2018 hebben we daarnaast een nieuwe aanbesteding doorlopen. Hieruit is DSW naar voren gekomen als nieuwe partij, hun product sluit het best aan bij de behoefte van onze inwoners. Tot slot konden inwoners met een laag inkomen en met bijzondere noodzakelijke kosten een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand.

Naast inkomensondersteuning boden wij in 2017 ook ondersteuning bij schulden. Dit deden wij zowel door onze gemeentelijke schuldhulpverlening als door preventie via informele trajecten bij Humanitas en Schuldhulpmaatje.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Werk en inkomen

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	11.726	12.699	12.963	11.376	1.588
Doorbelasting	2.468	1.494	2.030	2.036	-6
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	14.193	14.193	14.993	13.412	1.581
Totaal baten	8.636	8.908	9.716	8.264	-1.452
Saldo	-5.557	-5.285	-5.277	-5.147	130

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.3.4 Kengetallen programma 3

Kengetal	2017 Begroting	2017 Resultaat
Jeugd		
Preventief		
Ontmoetings- en recreatieve voorzieningen voor jeugd		
- scouting	350 kind	370 kind
- vakantieactiviteiten	750 kind	750 kind
- professioneel jeugd- en jongerenwerk	1000 kind	855 kind
Bereik jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar (consultatiebureau)[1]	97%	99%
Bereik jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (jgz op school)	95%	98%
Elke kern een JGZ locatie	3	3
Laagdrempelige voorzieningen voor voorlichting, cursussen/ trainingen voor kinderen en ouders	150 deeln	137[3]
Aantal kinderen bereikt door cofinanciering School Maatschappelijk Werk met scholen	300 kind	nnb
Vrij toegankelijke lichte ondersteuning aan jeugdigen en/of zijn/haar ouders[2]	120 deeln	111
Intensieve ondersteuning/maatwerk		
Aantal inwoners <18 jaar dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening jeugdhulp *(aantal individuele cliënten einde vierde kwartaal)*	1100	1247
Wmo		
Aantal geregistreerde vrijwilligers[4]	200	207
Aantal geregistreerde mantelzorgers[5]	450	700
Aantal inwoners dat hulp en ondersteuning ontvangt via vrij toegankelijke voorzieningen	3000	3100
Aantal maatwerkvoorzieningen *(lopende indicaties einde vierde kwartaal)*	2750	2314
Werk en inkomen		
Aantal kandidaten uitgestroomd naar (parttime) betaald werk	80	200[6]
Aantal kandidaten in de groepsaanpak "Werken aan toekomstperspectief"	250	216[7]
Aantal lopende bijstandsuitkeringen aan het eind van het jaar	700	597
Waarvan uitkeringen voor asielgerechtigden die zich in 2016 of 2017 in Lansingerland vestigden	140	149
Tijdig aangeboden schuldhulpverlening	100%	100%
Aantal deelnemers informeel hulptraject administratie	85	117
Benutting van het budget voor inkomensondersteuning	100%	91%

[1] Gebaseerd op rapportage Q2 2017

[2] Door geschoolde vrijwilligers (maatjesprojecten, t/m Q2) of kortdurende begeleiding door jeugd- en gezinscoach.

[3] Gebaseerd op halfjaarrapportages 2017

[4] Aantal inschrijvingen bij VIP.

[5] Aantal inschrijvingen bij Steunpunt mantelzorg en aantal ouders bekend bij MEE dat zorg verleend aan kinderen.

[6] 76 kandidaten zijn volledig uitgestroomd naar werk, daarnaast hadden we in 2017 gemiddeld per maand 124 kandidaten met inkomsten uit deeltijd werk. Vanaf de begroting 2018 zijn dit twee aparte kengetallen.

[7] Eind 2016 (na het vaststellen van dit kengetal) hebben wij de groepsaanpak Werken aan Toekomstperspectief in de toenmalige vorm stopgezet. In plaats daarvan zijn wij gaan werken met meer gerichte groepsbijeenkomsten; de Werkacademie in Zoetermeer, een workshop met een uitzendbureau, een workshop over rechten en plichten en Participatieworkshops specifiek voor asielgerechtigden. Dit aantal vormt het totale aantal deelnemers aan alle workshops samen.

2.4 Programma 4: Lansingerland schoon, heel en veilig

Beoogd maatschappelijk effect
De openbare ruimte van Lansingerland is duurzaam ingericht en draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en de veiligheid van de gemeente. Inwoners zijn betrokken bij het beheer en bij het veilig houden van hun eigen wijk. Dit past bij de speerpunten 'Anders besturen met wijkgericht werken' en 'Realistisch Duurzaam.'

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de baten en lasten van het gehele programma gepresenteerd.

bedragen x €1000

Totaal Programma 4	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	32.722	27.076	25.058	24.354	704
Totaal baten	13.533	13.176	13.436	13.522	86
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-19.189	-13.900	-11.621	-10.832	790
Toevoeging reserves	3.856	502	2.112	1.246	866
Onttrekking reserves	6.816	1.378	1.378	174	-1.204
Gerealiseerd resultaat	-16.229	-13.024	-12.355	-11.903	452

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Beheer openbare ruimte;
- Veiligheid en leefbaarheid;
- Afval- en afvalwatermanagement.

2.4.1 Beleidsveld Beheer openbare ruimte

Wat hebben we bereikt?
We streven naar een duurzaam ingerichte en onderhouden leefomgeving, die technisch op orde is en aansluit op de behoeften van gebruikers. Om dit te bewerkstellingen werkten we in 2017 onder meer aan:

- Diverse integrale reconstructies, bijvoorbeeld Zuidersingel Oost in Berkel en Rodenrijs en Anthuriumweg in Bleiswijk.
- De organisatie van diverse buurtgesprekken en wijkschouwen in het kader van wijk- en buurtgericht werken.
- De vervanging van conventionele openbare verlichting door energiezuinige en dimbare verlichting.
- Het faciliteren van zelfbeheer van openbaar groen door bewoners. In totaal zijn er inmiddels ongeveer 170 initiatieven.
- Het begeleiden van diverse burgerinitiatieven die in het kader van Het Lansingerlands Initiatief zijn ingediend.
- De aanleg van de Bushalte Tobias Asserlaan aan de Boterdorpseweg.
- Afsluiting van de Bonfut met een elektrische paal ter verbetering van de leefbaarheid en verkeersveiligheid.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid:

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
4.1	We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de (geactualiseerde) beheerplannen uit.	• Het areaal van de openbare ruimte voldoet aan het gestelde beeldkwaliteitsniveau C of een equivalent hiervan. • De openbare ruimte kent geen onderhoudsachterstanden.	Ja Nee
4.2	We beheren en onderhouden de openbare ruimte om te voldoen aan de behoeften van gebruikers van de buitenruimte.	100% van de wijken scoort op beleving van behoefte van de gebruikers een 6,2 of hoger.	Ja
4.3	We dragen zorg voor een veilige buitenruimte.	Lansingerland heeft maximaal 10 gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen per jaar	Ja
4.4	We handelen storingsmeldingen in de buitenruimte snel en naar tevredenheid af.	Minimaal 85% van de storingsmeldingen zijn binnen de gestelde termijn naar tevredenheid afgehandeld.	Nee

4.1 We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de deelprogramma's uit
Schouwresultaten wijzen uit dat het beeldkwaliteitsniveau behaald is. Dit jaar voerden we echter minder onderhoudswerkzaamheden uit voor wegen (groot onderhoud) en openbare verlichting (vervanging) dan vooraf gepland. Ook zijn er voor deze elementen van de openbare ruimte minder herinrichtings- en renovatieprojecten uitgevoerd dan gepland. Hierdoor zijn waarneembare onderhoudsachterstanden ontstaan zoals het vaker optreden van storingen in de openbare verlichting. Belangrijke oorzaak hiervan is langdurig ziekteverzuim. Inhuurconstructies namen het productieverlies niet helemaal weg.

4.2 We beheren en onderhouden de openbare ruimte om te voldoen aan de behoeften van gebruikers van de buitenruimte

Tweejaarlijks vindt er een Lemon-onderzoek plaats waarin inwoners aangeven hoe ze groenvoorzieningen en de woonomgeving in de gemeente ervaren. Uit het laatste Lemon-onderzoek (2016) blijkt dat we voor het belevingscijfer ruimschoots voldoen aan de doelstelling van een 6,2. In de begroting 2018 stelden we het te behalen belevingscijfer naar boven bij (naar een 6,7). Dit vanwege de verhoging van het beeldkwaliteitsniveau op zichtbare onderdelen in de openbare ruimte (onkruidbestrijding, zwerfvuil, vegen en maaien in de woonkernen) en de hogere belevingscijfers die uit het meest recente Lemon-onderzoek naar voren zijn gekomen.

4.3 We dragen zorg voor een veilige buitenruimte

Over 2017 zijn er 5 aansprakelijkheidsstellingen gegrond verklaard. Daarmee voldoen we aan de doelstelling van maximaal 10 per jaar.

4.4 We handelen storingsmeldingen in de buitenruimte snel en naar tevredenheid af

Onze inwoners deden in 2017 ruim 7000 meldingen over de buitenruimte. Dit aantal is vergelijkbaar met vorig jaar. De doelstelling om 85% van de meldingen binnen vijf werkdagen af te handelen is bijna gehaald; circa 80% van de meldingen is in 2017 tijdig afgehandeld. Inwoners melden het vaakst storingen aan de openbare verlichting (24%), groen (17%) en verharding (8%). Een belangrijke oorzaak voor de vertraging in de afhandeling van meldingen is de beperktere personele bezetting door langdurig ziekteverzuim. Met behulp van inhuur is deze doelstelling alsnog bijna gehaald.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Beheer openbare ruimte

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	7.384	8.104	6.543	5.926	617
Doorbelasting	4.608	3.096	3.255	3.120	135
Kapitaallasten	7.150	1.839	1.633	1.968	-335
Totaal lasten	19.142	13.039	11.431	11.014	417
Totaal baten	1.073	720	790	934	144
Saldo	-18.068	-12.319	-10.641	-10.080	561

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.4.2 Beleidsveld Veiligheid en leefbaarheid

Wat hebben we bereikt?
In 2017 werkten we hard aan het bevorderen van de veiligheid en de leefbaarheid. Onze inzet op het gebied van het tegengaan van woninginbraken, ondermijnende criminaliteit en jeugdproblematiek was intensief. De samenwerking met de ketenpartners op het gebied van jeugd verbeterde en onder de convenanten voor de jeugdgroepenaanpak werkten we samen met onze partners aan drie zorgwekkende jeugdgroepen. Voortdurend werkten we aan het verstevigen van de netwerken met onze partners. Die netwerken leveren ons nu, maar ook in de toekomst, meer slagkracht op. Doordat we ons instrumentarium op het gebied van bestuurlijke maatregelen sneller en beter benutten, waren we in staat om helder en zichtbaar overheidsoptreden te verzorgen. We sloten diverse woningen nadat we productie of bewerking van drugs constateerden. In 2017 kregen we ook te maken met motorclub gerelateerde problematiek, waarbij we scherp zijn op het tegengaan van vestiging van een chapter van OMG (Outlaw Motor Gangs) in de gemeente Lansingerland. We merken een toename aan inspanningen die het aantal grote evenementen vraagt van team veiligheid en APV.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
4.5	We stimuleren zelfredzaamheid en werken met inwoners aan het vergroten van veiligheid en leefbaarheid.	We streven naar een gemeente brede dekking van buurttoezicht, WhatsApp groepen en andere veiligheid gerelateerde initiatieven. We informeren inwoners en ondernemers op frequente basis over preventieve maatregelen die ze zelf kunnen nemen.	Deels
4.6	We vergroten naleefgedrag, bestrijden overlast en criminaliteit.	We werken integraal en proactief tegen criminaliteit en overlast. We zetten in op preventie en verzorgen zichtbare acties ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit en overlast.	Ja
4.7	We voeren crisismanagement en incidentbestrijding professioneel, efficiënt en effectief uit.	We hebben een nieuwe kleine maar hoogwaardige crisisorganisatie, waarbij sleutelfunctionarissen competent en geoefend zijn. Piketsituaties worden in intergemeentelijk verband effectief afgehandeld.	Ja

4.5 Zelfredzaamheid
Inwoners kunnen zelf veel doen om een positieve bijdrage te leveren aan de veiligheid en leefbaarheid van de eigen leefomgeving. Om deze zelfredzaamheid te stimuleren en mensen op de eigen mogelijkheid te wijzen om de veiligheid te vergroten, hielden we diverse preventie acties. Deze richtten we onder andere op fietsverlichting, woninginbraken, auto-inbraken en veilig vuurwerkgebruik.
Daarnaast maakten we nadere samenwerkingsafspraken met het buurttoezicht om de komende jaren intensiever en effectiever samen te werken aan een verbeterde veiligheids- en leefbaarheidssituatie. Daartoe is het aantal WhatsApp-groep deelnemers van buurttoezicht flink uitgebreid.

4.6 Vergroten naleefgedrag bestrijden overlast en criminaliteit

Door in te zetten op preventie en goed te handhaven op de door de raad gestelde prioriteiten, stimuleren we een goed naleefgedrag. Daarbij zochten we naar integraliteit en zichtbaarheid in onze acties.
Dit gaat om zichtbaar optreden tegen overlast en criminaliteit, waarbij we ook in toenemende mate ondermijning aanpakken. Dit jaar sloten we diverse panden die te relateren waren aan productie of handel in verdovende middelen. Steeds meer kiezen we voor een gebiedsgerichte benadering in het bestrijden van overlast en criminaliteit, hetgeen een vervolg krijgt in het komende jaar, onder ander met de inzet van de wijkboa's.

4.7 Crisismanagement

In 2017 werkten we voor het eerst volledig met de kleinere crisisorganisatie, waarbij de functionarissen zijn gekozen op basis van competenties. Tijdens de oefeningen bleek dat de mensen goed zijn opgeleid en toegerust op hun taak. De deelname aan het intergemeentelijk KLM piket verliep goed. De officieren van dienst bevolkingszorg van de drie gemeenten (Krimpen a/d IJssel, Lansingerland en Maassluis) zorgden voor goede en slagvaardige afhandeling van diverse incidenten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Veiligheid en leefbaarheid

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	2.956	3.452	3.302	3.186	116
Doorbelasting	1.476	821	839	829	10
Kapitaallasten	7	5	4	4	0
Totaal lasten	4.439	4.278	4.146	4.019	126
Totaal baten	95	106	106	102	-4
Saldo	-4.344	-4.172	-4.040	-3.918	122

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.4.3 Beleidsveld Afval en afvalwatermanagement

Wat hebben we bereikt?
In 2017 steeg het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval verder. De dienstverlening aan de inwoners is uitgebreid, de inzameling Plastic is uitgebreid naar PMD (Plastic, Metaal en Drankkartons) en de inzameling van de PMD-fractie vindt nu wekelijks plaats. Ook realiseerden we diverse mini-milieuparken voor grondstoffen door de hele gemeente.

Om uitvoering te geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn er in 2017 raamovereenkomsten afgesloten voor rioolinspectie en –reiniging, grondwatermonitoring en gemalenbeer. Ook brachten we verbeteringen aan in de analyse van beheergegevens en namen we rioolprocessen op in het centrale zaaksysteem. De realisatie van het communicatieplan Water, samen met de organisatie van de “week van ons water”, vormden een andere mijlpaal.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 op dit beleidsveld de volgende activiteiten ontplooid:

	Wat gaan we daarvoor in 2017 doen?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
4.8	We leveren voldoende afvoercapaciteit voor hemelwater om wateroverlast te voorkomen, pas bij zwaardere buien blijft water op straat staan.	Wateroverlast bij regenval mag maximaal 2 keer per jaar lokaal voorkomen.	Ja
4.9	We leveren een betrouwbaar rioleringssysteem om bij droog weer het aanbod van afvalwater te verwerken.	Maximaal 1 storing per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen.	Ja
4.10	We handelen storingsmeldingen over het riool snel en naar tevredenheid af.	Minimaal 85% van de storingsmeldingen zijn binnen de gestelde termijn naar tevredenheid afgehandeld.	Ja
4.11	We leveren een efficiënte huishoudelijke afvalinzameling.	Minimaal afvalscheidingspercentage van 57% in 2017 en maximaal 195 kg restafval per inwoner.	Nee
4.12	We leveren, via de inzamelaars, een goede service en dienstverlening.	Minimaal 85% van de meldingen worden binnen de gestelde termijnen afgehandeld.	Nee

4.8 We voorkomen wateroverlast
Er was geen sprake van extreme wateroverlast met problemen en incidenten. Daarmee voldoen we aan de doelstelling. Het rioolsysteem is doorgaans in staat om hevige regenval te verwerken waarbij tijdelijk water op straat is toegestaan. Daarentegen zien we wel dat daar waar in de systemen nog hemelwater op het riool aangesloten is, het langer duurt om regenwater te verwerken. Hierdoor is er niet op tijd een buffer om een volgende bui op te vangen. Dit leidde niet tot een slechtere kwaliteit van het oppervlaktewater.

4.9 We leveren een betrouwbaar rioleringssysteem
Er was in 2017 geen storing die langer dan 24 uur heeft geduurd, daarmee is de doelstelling behaald. Wel zien we in 2017 een stijging van het aantal storingen. Langdurig ziekteverzuim zorgde voor een achterstand in het gemalenbeheer. Dit leidt nu tot effecten op het operationele functioneren van het

gemalensysteem. In 2017 is nader onderzoek gestart naar de juiste aanpak voor een modernisatie en onderhoudsinhaalslag die in 2018 gestart wordt.

4.10 We handelen storingsmeldingen over het riool zo snel mogelijk af
Over 2017 kwamen circa 1.380 meldingen binnen over de riolering. Van deze meldingen handelden we 88% binnen de gestelde termijn af. Hiermee voldoen we aan de doelstelling.

4.11 We leveren een efficiënte inzameling van het huishoudelijk afval
In 2017 realiseerden we scheidingsresultaat van 53%, daarmee bleven we iets achter op de doelstelling. Dit geldt ook voor de hoeveelheid restafval per inwoner (212 kg in plaats van de beoogde 195 kg). In vergelijking met 2016 nam het scheidingsresultaat wel toe. Zie ook onderstaande tabel.

Scheidingsresultaten		
2015	**2016**	**2017**
45%	51%	53%

Bovenstaande cijfers wijken af van hetgeen in de jaarrekening 2016 is gemeld over het behaalde resultaat. Dit komt doordat de door hoofdinzamelaar (Renewi) geleverde cijfers nauwkeuriger zijn bepaald aan de hand van een nieuwe berekeningsmethode. Uit de actuele cijfers blijkt wel dat er de afgelopen jaren duidelijk sprake is van een opgaande trend. Om deze opgaande trend vast te houden en te versnellen zijn de komende jaren meer inspanningen nodig.

Om een beter scheidingsresultaat te realiseren is er in 2017 ingezet op het verhogen van het serviceniveau. Op 16 locaties in de gemeente plaatsten we ondergrondse mini-milieuparken voor het gescheiden inzamelen van de grondstoffen PMD, glas, textiel en papier. In 2017 ging een grootschalige voorlichtingscampagne van start om bij inwoners het kennisniveau en bewustwording rondom afvalscheiding te vergroten.

4.12 We leveren, via de inzamelaars, een goede service en dienstverlening
Meldingen die bij de gemeente binnenkomen over *afvalinzameling* worden direct doorgezonden naar het callcenter van de hoofdinzamelaar voor afhandeling. Er is echter onvoldoende inzicht in de mate waarin de hoofdinzamelaar voldoet aan de afhandeling van meldingen. Daarmee kunnen we dus niet stellen dat aan de doelstelling om 85% van de afvalmeldingen binnen de gestelde termijn af te handelen is voldaan. Er zijn dit jaar al wel stappen gezet om hier verbetering in aan te brengen. Overigens handelt de gemeente meldingen over *afvalbeleid* zelf af. Van deze meldingen handelden we 88% binnen de gestelde termijn af.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Afval- en afvalwatermanagement

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	5.983	7.344	7.053	6.991	61
Doorbelasting	1.436	959	1.064	1.022	42
Kapitaallasten	1.723	1.457	1.364	1.307	57
Totaal lasten	9.142	9.759	9.481	9.320	160
Totaal baten	12.364	12.350	12.540	12.486	-54
Saldo	3.223	2.591	3.060	3.166	106

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.4.4 Kengetallen programma 4

Kengetal	2017 Begroting	2017 Resultaat
Beheer openbare ruimte		
Percentage areaal openbare ruimte met minimaal beeldkwaliteit C of het equivalent hiervan	100%	100%
Percentage van de wijken dat op beleving van behoefte van de gebruikers een 6,2 of hoger scoort	100%	100%
Aantal aansprakelijkheidsstellingen	10	5
Percentage afgehandelde storingsmeldingen openbare ruimte binnen gestelde afhandelingstermijn	85%	80%
Veiligheid en leefbaarheid		
Aantal domeinen waarin BTL actief is	48	48
Aantal afstemmingsoverleggen	18	18
Aantal instructie- cq. trainingsavonden	10	4
Aantal preventie acties boa's op prioriteit en actualiteit	30	30
Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht	40	12
Aantal controles op vergunningsvoorwaarden	10	10
Aantal Beke-groepen	1	3
Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen	95%	95%
Aantal officieren van Dienst bevolkingszorg	2	2
Afval- en afvalwatermanagement		
Gemiddeld aantal keren wateroverlast bij regenval	2x/jr	0x/jr
Maximaal storingen per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen	1x/jr	0x/jr
Percentage afgehandelde storingsmeldingen riolering binnen gestelde afhandelingstermijn	85%	88%
Kg restafval per inwoner	195	212
Efficiënte huishoudelijke afvalinzameling met een afvalscheidingspercentage	57%	53%
Percentage afgehandelde servicemeldingen huishoudelijke afvalinzameling binnen gestelde afhandelingstermijn	85%	88%

2.5 Programma 5: Lansingerland ontwikkelt

Beoogd maatschappelijk effect
Lansingerland ontwikkelt zich als gemeente waarin inwoners en ondernemers op een aantrekkelijk en op duurzame wijze kunnen wonen, werken en recreëren. Hiermee geven we invulling aan de speerpunten van het college 'Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven van gronden en woningen' en Realistisch Duurzaam'. We bieden gevarieerde woonmilieus en woningen en goed geoutilleerde bedrijventerreinen. Onze gemeente is goed bereikbaar per auto, fiets en openbaar vervoer.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de baten en lasten van het gehele programma gepresenteerd.

bedragen x €1000

Totaal Programma 5	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	8.412	6.631	8.023	7.154	870
Totaal baten	2.077	1.809	2.903	8.460	5.557
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-6.336	-4.822	-5.120	1.306	6.426
Toevoeging reserves	112	41	41	80	-39
Onttrekking reserves	14	71	241	170	-71
Gerealiseerd resultaat	-6.434	-4.792	-4.920	1.397	6.317

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Ruimtelijke ordening;
- Infrastructuur en mobiliteit;
- Economische ontwikkeling;
- Duurzaamheid.

2.5.1 Beleidsveld Ruimtelijke ordening

Wat hebben we bereikt?
Diverse bestemmings- en uitwerkingsplannen zijn afgerond of in procedure genomen. Voor het tuinbouwgebied van Bleiswijk is het bestemmingsplan geactualiseerd (bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk). Voor belangrijke ontwikkelingen als die van Berkel Centrum is een bestemmingsplan in procedure gebracht. Het bestemmingsplan voor Hoefweg Zuid stagneert. Met name over de bedrijvenbestemming voor het gedeelte ten westen van de HSL is in regionaal verband discussie. Wilderzijde werkt aan een ambitiedocument.
Wij zijn volop bezig ons voor te bereiden op de Omgevingswet. Aan de pilot Omgevingsplan Lint Zuid wordt gewerkt. Voor een Omgevingsvisie voor de kern Bleiswijk is een startnotitie en plan van aanpak gemaakt.
De corridor A12 wordt ontwikkeld tot een logistieke hotspot. Ontwikkelingen als die van bedrijfsterreinen en de railterminal kunnen daarvan profiteren.
De externe oriëntatie van Lansingerland verbreedt en verdiept. De samenwerking in het verband van de A12 corridor is daarvan een voorbeeld. Betrokkenheid bij ontwikkelingen en studie gericht op openbaar vervoer en verstedelijking zijn andere voorbeelden.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
5.1	We faciliteren ontwikkelingen. Dit doen we door nieuwe bestemmingsplannen te maken, bestaande te actualiseren, visies en stedenbouwkundige randvoorwaarden op te stellen, aanvragen omgevingsvergunning te behandelen en waar nodig te handhaven. In de MRDH nemen we een actieve positie in.	• We hebben diverse bestemmingsplannen afgerond en opgestart voor nieuwe ontwikkelingen en actualisaties; • Het programma aanpak implementatie Omgevingswet is gereed; • We hebben een Omgevingsplan gemaakt als pilot voor de Omgevingswet; • We hebben stedenbouwkundige randvoorwaarden opgesteld voor nieuwe ontwikkelingen; • We hebben een Omgevingsvisie ontwikkeld; • Vergunningverlening, toezicht en handhaving gebeurt vlot en adequaat; • We hebben de A12 corridor verder uitgewerkt.	ja ja deels ja deels Ja ja
5.2	Ontwikkelen van de Groene Schil om Lansingerland.	• In de Vlinderstrik worden watergangen gegraven, een speelveld aangelegd en bomen geplant; • Er vindt besluitvorming plaats over governance Recreatieschap Rottemeren.	ja ja

5.3	Vergroten van keuzevrijheid en een gevarieerd woningaanbod. Bieden van gevarieerde en veilige woonmilieus. Versterken van een duurzame woon- en leefomgeving.	• Er worden 20 zorgeenheden gebouwd voor mensen met langdurig geheugenverlies in Westpolder/Bolwerk en 24 op de locatie Brandweerkazerne Berkel & Rodenrijs • In het starterssegment (koop en huur) worden er vanaf 2017 circa 220 woningen voorbereid in de projecten Westpolder/ Bolwerk, Parkzoom en Rodenrijsezoom. • We monitoren en evalueren de prestatieafspraken. • We voeren een huisvestigingsbeleid.	deels ja ja Ja
5.4	We gaan of blijven in overleg met andere overheden om de negatieve impact van externe ontwikkelingen op de kwaliteit van wonen, leven en werken te minimaliseren. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar HSL, A13/A16 en RTHA.	• ProRail werkt een maatregelenpakket voor de HSL uit; • Lansingerland werkt mee aan draagvlakonderzoek voor een van de (groei)scenario's voor de luchthaven; • Om de belangen van Lansingerland te waarborgen blijft de gemeente ook na het Tracébesluit nauw bij het planproces A16 Rotterdam betrokken; • Voorgesteld wordt een welstandsparagraaf A16 Rotterdam aan de welstandsnota toe te voegen.	Deels Ja Ja Ja

5.1 Faciliteren van ontwikkelingen
Overeenkomstig het Plan van Aanpak actualisatie bestemmingsplannen zijn in 2017 de bestemmingsplannen Lint-Zuid en Buitengebied Bleiswijk vastgesteld. Ook voor een aantal nieuwe ontwikkelingen zoals Hoogvliet, Groenzoom, Manege Hillegersberg, Houtlijn en woningbouwlocatie Hoeksekade Noord zijn bestemmingsplannen vastgesteld.

Voor de uitbreiding van het centrum Berkel hebben we een bestemmingsplan in procedure gebracht.
De locatie Hordijk loopt achter op de planning. Dit komt omdat de afspraken met de ontwikkelaar langer op zich hebben laten wachten en omdat de plannen met de gemeente Rotterdam moeten worden afgestemd. Met de voorbereiding van een bestemmingsplan voor de A16 is een begin gemaakt.
Voor Wilderszijde is een ambitiedocument vastgesteld. Dit document vormt het vertrekpunt voor het Masterplan waar wij sinds eind 2017 aan werken.
Het Omgevingsplan Hoefweg-Zuid kan nog niet vastgesteld worden. Er is eerst regionale afstemming nodig. In afwachting van regionale afspraken is de vaststelling van het Omgevingsplan Hoefweg-Zuid voorlopig opgeschort.

Omgevingswet
De invoering van de Omgevingswet is door de minister uitgesteld naar 1 januari 2021. De overgangstermijn blijft voorlopig ongewijzigd. Dit betekent dat er vanaf 2021 minder tijd is voor gemeenten om de eigen regels in overeenstemming te brengen met de Omgevingswet. De urgentie om de komst van de Omgevingswet voor te bereiden, blijft daarmee aanwezig. In 2017 is een programmamanager Omgevingswet aangesteld. In september is de Startnotitie programma Omgevingswet vastgesteld door de raad. Onderdeel van het programma is het organiseren van pilots. In 2017 is gestart met een pilot Omgevingsplan Lint-Zuid en is begonnen met het proces om te komen tot een

Omgevingsvisie Bleiswijk. Daarnaast is er vanuit van de Programmagroep contact gelegd met andere gemeenten binnen de regio Rijnmond, de provincie Zuid-Holland en de DCMR. Want ook de relatie met externe partijen verandert met de komst van de Omgevingswet.

Voor Lint-zuid wordt een Omgevingsplan voorbereid, conform de nieuwe Omgevingswet. Als tussenstap, om legessancties te voorkomen, is eind 2017 een conserverend bestemmingsplan Lint-Zuid 2017 vastgesteld. Met het Omgevingsplan is in 2017 een start gemaakt, door eerst de kernwaarden voor het gebied te bepalen. In september 2017 zijn de bewoners uitgenodigd om mee te praten over de kernwaarden van het gebied. De opkomst was boven verwachting (ca 90 bewoners) en de mogelijkheid tot burgerparticipatie werd zeer gewaardeerd. In een interactieve sessie is ook met de gemeenteraad over de kernwaarden gesproken. In 2018 wordt het proces van het Omgevingsplan voortgezet. Eind 2018 kan het plan worden vastgesteld.

In 2017 is gestart met de voorbereiding van de pilot Omgevingsvisie Bleiswijk. Er is een startnotitie opgesteld. Daarin is aangegeven dat we een gebiedsgerichte omgevingsvisie gaan maken voor de kern Bleiswijk. In de startnotitie is aangeven welke leerdoelen we nastreven, zoals die benoemd zijn in het Programma Omgevingswet Lansingerland. De startnotitie is uitgewerkt in een plan van aanpak, dat via een interactieve sessie met de raad tot stand is gekomen. In 2018 wordt de omgevingsvisie Bleiswijk verder uitgewerkt.

De kosten voor de omgevingsvisie zijn in de begroting van 2017 opgenomen. Aangezien in 2017 alleen de voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd en het daadwerkelijk opstellen van de visie in 2018 gebeurt, dient het (resterend) budget overgeheveld te worden naar 2018.

In overleg met belanghebbende partijen zijn uitgangspunten (modellenstudie) opgesteld voor de herinrichting van het plein bij ’t Vierkantje en de omliggende straten (Nieuwstraat, Kerkstraat, Herenstraat en Centrumpassage). Vervolgens is, in gezamenlijk overleg, een concreet inrichtingsplan opgesteld dat kan rekenen op veel draagvlak. In 2018 wordt de herinrichting uitgevoerd.

Het project deregulering is inmiddels afgerond en in de raad besproken.

Vergunningverlening
Bij vergunningverlening hielden we met behulp van het toetsingsbeleid (zowel technisch als planologisch en op het gebied van welstand) de doorlooptijd zo kort mogelijk. We bleven, ondanks een toenemend aantal aanvragen, binnen de fatale termijnen. We optimaliseerden enkele werkprocessen, stimuleerden actief een goede ketensamenwerking en sloten aan bij innovatieve ontwikkelingen zoals de vergroening van de leges.
Bij toezicht en handhaving werkten we consequent op basis van het vastgestelde toezichts- en handhavingsbeleid. Dit beleid is risicogericht en legt, conform de landelijke standaard, de nadruk op veiligheid, gezondheid en, in het verlengde daarvan, tevens duurzaamheid. We voerden daarnaast ook preventieve controles uit bij zorginstellingen. Tot slot hielden we het vergunningenbestand up-to-date door meerdere oudere vergunningen waar geen zicht op realisatie bestaat, in te trekken.

Met de provincie maakten we afspraken over de overdracht van de vergunningverlenende bevoegdheid voor het plaatsen van windmolens[1]. Om het ruimtelijk proces te faciliteren stelden wij het beleids- en toetsingskader windenergie op. Hiermee maakten wij duidelijk onder welke voorwaarden wij vergunning verlenen voor het daadwerkelijk plaatsen van windturbines.

MRDH
De MRDH heeft samen met de 23 gemeenten het Actieplan Werklocaties MRDH. Dit Actieplan Werklocaties MRDH is opgesteld omdat de provincie Zuid-Holland de regio’s uitdrukkelijk vraagt om regionale afspraken te maken. In dit actieplan is een kwalitatieve verdiepingsslag gemaakt op het

[1] Provinciale Staten hebben op 20 december 2017 de locaties voor windenergie aangewezen

kwantitatieve onderzoek van de provincie Zuid-Holland. Dit resulteert in diverse acties ten aanzien van de onderwerpen detailhandel, kantoren en bedrijventerreinen. Tevens wordt er vanuit de werklocaties een link gelegd met het verstedelijkingsvraagstuk en een Investeringspakket Werklocaties ingericht. Daarmee is deze actieagenda ook in lijn met de aanbevelingen van de OESO om versnippering van onze ruimtelijk-economische structuur tegen te gaan, en gezamenlijk de ruimtelijk-economische opgave van deze regio aan te pakken.
De opzet tot samenwerking in Corridor A12 is samen met alle betrokken partijen verder verdiept om de Corridor A12 te ontwikkelen tot een logistieke hotspot. De basis hiervoor is gelegd in het advies van de kwartiermakers en is vervolgens nader uitgewerkt met als doel te komen tot een kwalitatief optimale positionering van de verschillende logistieke bedrijventerreinen, dat planologische procedures met succes kunnen worden doorlopen, er extra logistiek aangetrokken kan worden en onnodige onderlinge concurrentie wordt vermeden. De hoofdlijnen van de afspraken worden vastgelegd in een bestuursovereenkomst welke begin 2018 ondertekend gaat worden. In 2018 volgt vervolgens verdere uitwerking van de afspraken.

5.2 Ontwikkelen van Groene Schil om Lansingerland
De Vlinderstrik en het Triangelpark verbinden de Ackerdijkse Plassen via het Hoeksepark en het Lage Bergse Bos met het Rottemerengebied. Het in Lansingerland gelegen deel van de Vlinderstrik (de Zuidpolder) nadert zijn voltooiing. In 2017 is gestart met het grondwerk, zoals het graven van de watergangen. Verder is er een start gemaakt met de aanplant van bomen en struiken. De gemeenten Rotterdam en Lansingerland hebben, in overleg met de bewoners van de Rodenrijseweg e.o. en belanghebbende partijen, een beplantingsplan gemaakt voor de reserveringszone tussen de Vlinderstrik en het tracé A16 Rotterdam.
De inrichting van het Triangelpark kan niet los worden gezien van de aanleg van A16 Rotterdam. Het door Lansingerland gemaakte inrichtingsplan wordt uitgevoerd in combinatie met de A16 Rotterdam. Hiervoor is een Uitvoeringsovereenkomst met Rijkswaterstaat gesloten.
Met het Gebruikersplatform voor de Groenzoom hebben wij regelmatig contact. Zowel ambtelijk, vanuit onze beheerverantwoordelijkheid, als bestuurlijk.

Door het uittreden van de provincie Zuid-Holland uit het Recreatieschap Rottemeren heeft een aanpassing van de governance van het Recreatieschap Rottemeren plaatsgevonden. Dit proces heeft eind 2017 geresulteerd in een door de drie deelnemende gemeenten (naast Lansingerland zijn dat Rotterdam en Zuidplas) vastgestelde collegeregeling. Staatsbosbeheer heeft alle taken van Groenservice Zuid-Holland overgenomen als uitvoerder van de taken van het Recreatieschap.
De essentaksterfte is een groot probleem in Nederland en raakt ook het Rottemerengebied. Meer dan een kwart van de houtopstanden in het recreatiegebied, ruim 40 ha, heeft de es als hoofdboomsoort. Op dit moment wordt door Staatsbosbeheer geïnventariseerd in hoeverre de essen in het gebied al ziek zijn. Vooralsnog is de lijn die gehanteerd wordt dat alle risicobomen worden verwijderd. De werkzaamheden zullen op zo'n manier worden uitgevoerd dat er zo min mogelijk schade aan paden, onder beplanting en andere bomen ontstaat. Voor de overige aangetaste bomen zal een plan van aanpak worden opgesteld voor de komende jaren waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheden die het planmatig beheer biedt. Hierbij wordt een goed communicatietraject opgestart om nut en noodzaak uit te leggen.

5.3 Bieden van een gevarieerd woonaanbod
De 20 zorgeenheden in Westpolder/Bolwerk voor mensen met langdurig geheugenverlies zijn opgeleverd. De 24 woningen op de locatie Brandweerkazerne in Berkel en Rodenrijs zijn in ontwikkeling en worden in 2018 opgeleverd. Van de 220 te ontwikkelen starterswoningen zijn er 13 opgeleverd in Bergschenhoek. Met de corporaties zijn de prestatieafspraken geëvalueerd en zijn nieuwe afspraken gemaakt voor 2018 en 2019. De uitvoeringsmaatregelen van de woonvisie zijn gemonitord. Van velen daarvan is inmiddels het resultaat behaald. De huidige regionale Huisvestingsverordening heeft nog een werkingsduur tot de zomer 2019. In 2018 wordt het proces om tot een volgende te komen gestart. De taakstelling huisvesting asielgerechtigden is behaald.

5.4 Externe ontwikkelingen

HSL
Lansingerland werkt in de Corealisatiegroep samen met ProRail, de Stichting Stop Geluidsoverlast HSL en het ministerie van I&W aan het maatregelenpakket voor de HSL. In de periode 2017-2018 worden de voorbereidende onderzoeken uitgevoerd op basis waarvan de keuzes voor het maatregelenpakket worden gedaan. Deze werkzaamheden zijn nog in volle gang. In 2017 is gestart met intensivering van de communicatie over dit proces via de sociale media. Ook is met de deelnemende partijen een Memorandum of Understanding getekend waarin de samenwerking in het corealisatieproces bestuurlijk is bevestigd.

Rotterdam The Hague Airport
De verkenning naar het draagvlak voor nieuwe (groei)scenario's voor RTHA is afgerond en heeft geresulteerd in een gezamenlijk advies van de Bestuurlijke Regiegroep RTHA aan de staatssecretaris van I&W. Vervolgens heeft de BRR een werkdocument opgesteld waarin aangegeven is op welke wijze de in het BRR-advies opgenomen regionale doelstellingen voor RTHA uitgewerkt gaan worden.

A16 Rotterdam
Met Rijkswaterstaat hebben wij drie overeenkomsten gesloten. In de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) zijn afspraken gemaakt over de condities waaronder de directe omgeving van de nieuwe snelweg wordt aangelegd zoals bijv. de breedte van de diverse over te dragen fietspaden, type verlichting, aan te leggen ecologische voorzieningen etc., maar ook afspraken over het bouwverkeer en de bouwcommunicatie (uitvoeringsfase) en afspraken over nieuwe eigendoms- en beheergrenzen.
In de Bilaterale Overeenkomst zijn de voorwaarden vastgelegd voor de uitvoering van een aantal projecten die geen onderdeel vormen van het Tracébesluit A16 Rotterdam maar door de regio of de gemeente gewenst zijn. Bijvoorbeeld de door Lansingerland gewenste onderdoorgang N209/verbinding Park de Polder-Triangelpark en de inrichting van de kruising Bergweg-Zuid/Tunnelmond-Entree Lage Bergse Bos.
In de vastgoedovereenkomst is opgenomen onder welke condities de voor de aanleg van de rijksweg benodigde gronden worden overgedragen aan RWS.
In samenwerking met de gemeente Rotterdam is er een Welstandstandsparagraaf gemaakt. Daarin zijn de esthetische eisen ten aanzien van de snelweg vastgelegd.

Verstedelijkingsopgave
De vraag naar stedelijk wonen in de Zuidelijke Randstad met onderwijs, werk en voorzieningen binnen bereik blijft groot. Om aan de woningvraag te kunnen voldoen, moet in de Zuidelijke Randstad in de periode 2016 tot 2030 circa 230.000 woningen worden toegevoegd. Het afgelopen jaar is samengewerkt met de regiogemeenten, de provincie Zuid-Holland en de MRDH om de effecten en mogelijkheden verder te onderzoeken. In Lansingerland worden tot 2030 nog ruim 5.500 woningen gerealiseerd. Hiermee levert Lansingerland met haar huidige woningbouwopgave al een aanzienlijke bijdrage aan de verstedelijkingsopgave van de Zuidelijke Randstad. Ook na 2030 zijn er nog potentiële locaties waar woningbouw mogelijk is. Een aantal van deze locaties zijn benoemd in de Toekomstvisie 2040 en de Structuurvisie. Nieuwe inzichten en veranderende marktomstandigheden maken dat er op termijn eventueel nog andere locaties aan toegevoegd zouden kunnen worden.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Ruimtelijke ordening

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	1.883	2.461	2.803	2.128	675
Doorbelasting	3.676	2.378	2.543	2.471	73
Kapitaallasten	906	342	984	927	57
Totaal lasten	6.465	5.181	6.331	5.526	805
Totaal baten	1.880	1.672	2.683	8.213	5.530
Saldo	-4.585	-3.509	-3.648	2.687	6.335

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.5.2 Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit

Wat hebben we bereikt?
De inzet in 2017 was onverminderd gericht op een verkeersveilige gemeente, die goed bereikbaar is per fiets, openbaar vervoer en de auto.
Via het Burgerpanel zijn 1700 meldingen binnengekomen van verkeersonveilige locaties voor fietsers. Na analyse en prioritering hebben deze meldingen een plek gekregen in het Fietsveiligheidsplan.
De groei van het aantal reizigers in metrolijn E zette zich ook in 2017 door. Dat heeft geleid tot een regionaal besluit om de metrofrequentie te verhogen. In het weekend is –als proef- de nachtmetro gaan rijden.
De bouw van station Lansingerland vordert gestaag.
Met de minister zijn (vervolg)afspraken gemaakt over het aanpakken van regionale bereikbaarheidsopgaven, gericht op openbaar vervoer in samenhang met gebiedsontwikkelingsopgaven.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
5.5	We werken aan de bevordering van fietsgebruik en de fietsveiligheid.	• We voeren het Fietsveiligheidsplan uit; • We hebben de haalbaarheid van een bewaakte fietsenstalling Rodenrijs onderzocht; • We hebben de subsidiemogelijkheden om het fietsnetwerk verder te optimaliseren onderzocht.	Ja deels ja
5.6	We werken aan een adequate en vlotte verkeerscirculatie	• We werken het Mobiliteitsplan Berkel verder uit; • We monitoren het onderliggend wegennet om consequenties van de A16 Rotterdam te kunnen analyseren. • Het Ontwerp Verlengde Hoogseweg is gereed.	ja ja ja
5.7	We werken aan een toename van het aantal OV reizigers	• We zetten in op uitbreiding van de capaciteit op Metrolijn E; • Er is een netwerkvisie op het Hoogwaardig Openbaar Vervoer; • De parkeerproblemen Parkeren halte Rodenrijs zijn aangepakt.	ja ja deels
5.8	We zetten in op een actieve betrokkenheid bij de MRDH	• We leveren een inbreng bij het opstellen en uitvoeren van regionaal verkeers- en vervoersbeleid MRDH.	Ja

5.5 Bevordering fietsgebruik en fietsveiligheid
In januari 2017 is gesproken over de ambities van het Fietsveiligheidsplan. Dit werkten we verder uit. Daarvoor organiseerden we twee (interactieve) beeldvormende raadsavonden.

De Fietsersbond en de inwoners (via het burgerpanel) hebben onveilige locaties gemeld. Dit leverde 1.700 meldingen op. Hieruit blijkt een prioriteit om de rotondes op de Boterdorpseweg/Klapwijkseweg als eerste verkeersveiliger te maken. Daarnaast is gehoor gegeven aan de behoefte aan openbare verlichting op het Landscheidingsfietspad. Voor beide onderdelen is in de begroting 2018 geld gereserveerd
Eind 2017 is de eindversie van het fietsveiligheidsplan gereed gekomen voor bestuurlijke behandeling.

Op basis van tellingen van de Metropoolregio en eigen tellingen zijn verbetermaatregelen voor halte Rodenrijs opgesteld. Fietsparkeren is daarin een belangrijk element.
Voor het aanbrengen van openbare verlichting op het Landscheidingsfietspad, en het aanleggen van een alternatief voor fietsers voor het Berkelsdijkje hebben we subsidie aangevraagd bij de Metropoolregio.

5.6 Adequate en vlotte verkeerscirculatie
Als onderdeel van het Mobiliteitsplan is in 2017 de aangepaste Planetenweg/Oostersingel opgeleverd.
In een intensief traject met ondernemers en omwonenden is een concreet plan opgesteld voor het autoluw maken van het plein bij het Vierkantje en de Herenstraat. Daarnaast is de planvorming voor het fietsvrij maken van het Berkelsdijkje gestart. Hetzelfde geldt voor de herinrichting van de Noordeindseweg, inclusief de openstelling naar de rotonde Oostermeerlaan/Planetenweg.
Met de gemeente Rotterdam, Rijkswaterstaat en de Provincie Zuid-Holland maakten wij afspraken over het verkeersonderzoek naar de effecten van de A16 op het onderliggend wegennet.
De Verlengde Hoogseweg werkten we in 2017 verder uit.

5.7 Toename OV reizigers
In november besloot de Bestuurscommissie Vervoersautoriteit tot financiering van de keervoorziening op metrolijn E. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de gewenste spitsfrequentieverhoging van de metro.
In 2017 is de netwerkvisie Randstadrail afgerond. De bevindingen leidden tot afspraken met het Rijk over een Gebiedsprogramma ‘Duurzame Bereikbaarheid Rotterdam-Den Haag’. Hierin onderzoeken we verder op welke wijze nieuwe hoogwaardige OV-lijnen kansrijk zijn.
De P+R-visie van de Metropoolregio is vastgesteld en wordt in 2018 concreet uitgewerkt.

5.8 Actieve betrokkenheid bij de MRDH
Ambtelijk en bestuurlijk is er actief bijgedragen aan de Metropoolregio en de regionale opgaven. Zo droegen wij bij aan de MIRT-verkenning Bereikbaarheid Rotterdam-Den Haag en het daaruit volgende ‘Gebiedsprogramma duurzame bereikbaarheid Rotterdam Den Haag’. Ook een project als de capaciteitsuitbereiding Metrolijn E heeft geleid tot regionale besluitvorming. Mede dankzij een bijdrage van Lansingerland is eind 2017 de nachtmetro als pilot van start gegaan.
De gemeenteraad diende diverse zienswijzen in, zoals reactie op bijvoorbeeld het Programma van Eisen Bus en de Evaluatie van de Metropoolregio.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Infrastructuur en mobiliteit

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	120	339	344	249	95
Doorbelasting	612	392	468	448	20
Kapitaallasten	83	76	78	70	9
Totaal lasten	814	807	890	767	123
Totaal baten	13	15	15	31	15
Saldo	-801	-792	-875	-736	139

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.5.3 Beleidsveld Economische ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?
In Lansingerland nam de bedrijvigheid in 2017 toe. Ook in de belangstelling voor het kopen van kavels op onze bedrijventerreinen zagen wij dat terug. De marketing- en acquisitieactiviteiten leidde tot verkoop van in totaal bijna 11 hectare bedrijventerrein, ruim het drievoudige van de jaardoelstelling.

De planvorming voor de uitbreiding van Berkel Centrum is ver gevorderd en voor de centra van Bergschenhoek en Bleiswijk stelden we actieplannen op. De gemeente Lansingerland werkt - samen met winkeliers, vastgoedeigenaren, BIZ en omwonenden in de kern Bergschenhoek – aan de verbetering van de vitaliteit van het centrum. Vitale horeca en detailhandel zijn belangrijk voor een levendig woon- en leefklimaat in onze kernen. Deze bedrijvigheid vormt bovendien een belangrijke pijler van onze lokale economie.

Het multimodaal vervoer staat door de verdere onderzoeken naar de mogelijkheden van de Holland Railterminal steviger op het netvlies van alle actoren.

De investeringsbereidheid in de glastuinbouw groeide in 2017. Het glasareaal nam met 7 hectare aan nieuw glas toe.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Resultaat 2017	Resultaat bereikt?
5.9	We stimuleren de lokale economie door nieuwe bedrijven en winkels aan te trekken en bestaande bedrijven te behouden. en de bezettingsgraad van de markt te behouden/verbeteren.	• Het jaarlijks saldo van vestigende en vertrekkende bedrijven is positief. • We presteren regionaal goed in (lage) leegstand Bedrijfsvastgoed. • We geven duidelijkheid over de haalbaarheid Holland Railterminal Bleiswijk; • We organiseren een bijeenkomst voor startende ondernemers. • Het Economisch Platform organiseert Meet & Greet. • Economisch Platform Lansingerland komt 3x bij elkaar. Economisch Platform Oostland, één keer. • De Economische Visie 2017-2021 is gereed. • Eerste ontwikkelingen op bedrijventerrein Leeuwenhoekweg. • We staan in MRDH-verband op de PROVADA.	Ja Ja Deels Ja Nee Ja Ja Ja Ja
5.10	We stimuleren de glastuinbouwsector in Lansingerland.	• We zetten in op het behoud van het areaal duurzame glastuinbouw. • Er is duidelijkheid over haalbaarheid van een warmterotonde Oostland. • De mid-term evaluatie Position Paper Glastuinbouw Lansingerland is uitgevoerd.	Ja Deels Ja

		• We organiseren 2 x Koplopersbijeenkomst • Het Valorisatienetwerk WUR is opgericht. • We ontvangen internationale delegaties.	 Ja Ja Ja
5.11	We voeren het marktreglement en het standplaatsenbeleid uit	• De bezettingsgraad van de markt blijft tussen de 95 en 100%; • Er is een goed aanbod van standplaatsen, dat voldoet aan de wens van inwoners en dat in balans is met het aanbod van de winkels.	Ja Ja

5.9 Stimuleren lokale economie

Onze activiteiten, zoals beschreven in het marketingplan bedrijventerreinen en ondersteund door de aantrekkende economie, slaan aan: we verkopen meer gronden, krijgen meer verzoeken om informatie en we voeren meer gesprekken met belangstellende bedrijven. In totaal werden in 2017 onder 15 koopcontracten de handtekening gezet (10,8 hectare). Daarnaast tekenden bedrijven nog voor 6 reserveringsovereenkomst (13,7 hectare). Ook private partijen met grondpositie op bedrijventerrein Prisma verkochten (in een gezamenlijke deal) in 2017 kavels. Beursbezoeken aan Berlijn en München leidden tot concrete contacten en verkopen. De accountmanagers voor alle bedrijven bezoeken bijeenkomsten met lokale en regionale ondernemers en winkeliers en zijn daarmee direct aanspreekbaar door ondernemers.
Elsevier publiceert jaarlijks een onderzoek Economische Toplocaties dat een beeld schetst van de economische prestaties per gemeente. Door een wijziging in de methodiek vanaf 2017 is de indicator niet meer consistent (2017: positie 134) en niet meer bruikbaar zoals in het verleden. Inzicht ontbreekt momenteel in de achterliggende indicatoren. In 2018 bekijken we dit.
De detailhandel en horeca in Lansingerland groeien gestaag met nieuwe vestigingen en uitbreidingen. We werkten mee aan het mogelijk maken van een horecavestiging in Bergschenhoek Centrum: een belangrijke ontwikkeling om de levendigheid van dat centrum verder te verbeteren. We stelden, samen met winkeliers, vastgoedeigenaren en bewoners, de actieprogramma's voor de centra van Bergschenhoek en Bleiswijk op.

De in 2017 uitgevoerde capaciteitsanalyse en impactstudie van de Holland Railterminal Lansingerland (HRT) zijn positief. Ondernemers richtten, in samenwerking met onder andere de gemeente, een entiteit op die een trekkersrol vervult in dit proces. In 2017 spraken wij af dat zij in 2018 een businesscase opstellen die uitsluitsel geeft over de haalbaarheid van de HRT.

ZZP-ers en potentiële zelfstandigen kwamen in grote getalen af op de Regionale Startersavond in november. Wij organiseerden deze startersavond met workshops en een informatiemarkt, samen met de gemeenten Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp.

Met brede input van Lansingerlandse ondernemers en andere stakeholders kwam de Economische Agenda Lansingerland 2018-2025 tot stand. De Agenda werd eind 2017 aangeboden aan de commissie Algemeen Bestuur. De raad stelde deze op 1 februari 2018 vast. In het Activiteitenprogramma van de Economische Agenda staan alle economische activiteiten die we gaan oppakken in 2018 en verder.

De eerste ontwikkelingen op Leeuwenhoekweg vonden plaats. Het eerste vastgoed is opgeleverd. In 2017 zijn de handtekeningen gezet voor ongeveer de helft van de beschikbare oppervlakte. De ontwikkeling van dit bedrijventerrein zit in een opwaartse spiraal. Daarbij is ook aandacht voor parkmanagement.
In MRDH-verband namen we deel aan de vastgoedbeurs PROVADA. Dit was succesvol doordat we veel bekendheid konden gegenereerd. We haalden daar veel bestaande contacten aan en we deden nieuwe contacten op.

5.10 Glastuinbouw

Binnen de gemeente Lansingerland ligt een belangrijk deel van het belangrijkste glastuinbouwcomplex ter wereld. Als tweede glastuinbouwgemeente van Nederland zijn we erin geslaagd onze toppositie te behouden en te verstevigen. Ook in Lansingerland kwam de sector in algemene zin goed uit de economische crisis. De investeringsbereidheid nam in 2017 toe. Wij begeleidden diverse partijen bij hun uitbreiding. Zo realiseerde onder andere Solyco met begeleiding vanuit de gemeente 7 hectare aan nieuwe kassen.

Ook in 2017 merkten we dat de sector in onze gemeente van wereldformaat is. Diverse internationale delegaties uit zowel het westen als het verre oosten bezochten de gemeente. Doel daarvan is het aangaan van economische relaties. De gemeente faciliteert hierbij. Ook leidde Lansingerland een handelsdelegatie van Nederlandse (glas)tuinbouwbedrijven op de 18e Agri Expo van Shouguang en trad daar op als “guest of honour”. 30 Nederlandse bedrijven participeerden, waarvan 8 uit Lansingerland.

Om de toppositie te behouden sloot de gemeente zich aan bij het Valorisatienetwerk: de club van 100. Dit netwerk zorgt voor kennisontwikkeling in de sector. Dit is van vitaal belang om internationaal voorop te blijven lopen. Ook organiseerde wij twee bijeenkomsten met de koplopers uit de sector. We bespraken met hen de toekomst van de glastuinbouw. Dit heeft mede geleid tot de ‘mid-term evaluatie Position Paper Greenport Lansingerland’.

In 2017 promootten wij de glastuinbouw als aantrekkelijke sector om in te werken. Dit deden we door ondersteuning aan: (a) Kom in de Kas, (b) World Food Day en (c) Dutch Agri Food Week.
In de glastuinbouw speelt energie(besparing) een belangrijke rol en dat neemt in de toekomst alleen maar toe. Om die reden faciliteerden wij ondernemers bij de oprichting van drie warmtecoöperaties in Lansingerland. Zij verkennen in hoeverre een aftakking op de toekomstige warmterotonde Oost mogelijk is.

Ook op regionaal niveau (MRDH, Provincie en Rijk) zetten wij de verschillende innovatieve bedrijfsinitiatieven op de agenda, waardoor (financiële) steun ontstaat. Ook brachten wij verschillende subsidies - via netwerkbijeenkomsten en social media- onder de aandacht van greenportbedrijven. Dit resulteerde in diverse energiesubsidies voor de lokale greenportbedrijven.

Regionaal beleid

Het Plan van aanpak voor een bovenlokale glastuinbouwvisie en -beleid op economisch en ruimtelijk gebied is opgesteld. In dit traject werken we samen met de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Pijnacker-Nootdorp, Zuidplas en Waddinxveen. In 2017 bepaalden we het traject, dat uit drie fasen bestaat. Fase 1 is het gestandaardiseerd verzamelen en bijhouden van voor de toekomst van het Oostland relevante data. Fase 2 is het onderzoeken van ambities en het ontwikkelen van in de visie en beleid voor een toekomstbestendig glastuinbouwgebied Oostland. Resultaten uit fase 2 worden in Q1 2019 verwacht. Fase 3 is de implementatie en het maken van regionale afspraken inzake de uitvoering van de ruimtelijke - economische visie en -beleid. Dit traject hangt samen met andere bovenlokale trajecten als de verstedelijkingsopgave, de samenwerking Corridor A12 (bedrijventerreinen & railterminal), energie & verduurzaming en het MIRT. Dit zal in de loop van 2018 plaatsvinden.

De meerwaarde van een warmterotonde Oostland is duidelijk en staat op vele gremia hoog op de agenda. De vraag hoe en wanneer we het beste een warmterotonde realiseren, was in 2017 en blijft nog volop onderwerp van onderzoek en gesprek. In 2017 intensiveerden wij de samenwerking met Pijnacker-Nootdorp op dit onderwerp, sloten we een energieakkoord met Greenport Holland af en namen deel aan overleggen hierover met Provincie, MRDH en andere gemeenten.

5.11 Uitvoeren marktreglement & standplaatsenbeleid

In het centrum van Berkel en Rodenrijs is op de woensdag een weekmarkt. In de kernen Bergschenhoek en Bleiswijk zijn geen weekmarkten. Hier is er sprake van een verzameling van standplaatsen.
In de kern Berkel en Rodenrijs zijn ook (vaste) standplaatslocaties aanwezig.

De huidige bezettingsgraad van de weekmarkt is 95%. Nog altijd is er animo voor een plek op de weekmarkt.

In 2017 was het, net als andere jaren, belangrijk de weekmarkt in Berkel Centrum minimaal in zijn huidige omvang te behouden en met standplaatsen te blijven werken in de (winkel)kernen. Het was relatief rustig in 2017 op de markt. Er was goed overleg tussen winkeliers en marktlieden. We controleerden meerdere keren op het overtreden van het fietsverbod op marktdagen en traden daar ook verbaliserend op. In het najaar zijn we gestart met de voorbereiding op de tijdelijke verplaatsing van de markt als gevolg van de herinrichting van het plein bij café 't Vierkantje. Ook de relevante standplaatsen betrekken we hierbij. De weekmarkt en de standplaatsen zien we als een belangrijke economische stimulans voor de kernen als aanbod richting de bewoners en bezoekers. De gemeente stimuleert ondernemers om in te spelen op de trends en ontwikkelingen op de weekmarkt.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Economische ontwikkeling

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	154	118	199	279	-79
Doorbelasting	648	414	423	400	23
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	802	533	622	679	-57
Totaal baten	183	121	205	217	12
Saldo	-619	-411	-417	-462	-45

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.5.4 Beleidsveld Duurzaamheid

Wat hebben we bereikt?

Het voeren van duurzaam beleid is niet alleen beter voor de toekomst van mens en milieu, maar levert ook een belangrijk economisch voordeel op. Daarom is de ontwikkeling van Lansingerland tot een duurzame, energie neutrale gemeente, met een klimaatbestendig, leefbaar en gezond bedrijfsleven één van de speerpunten van dit college. Ook in 2017 bereikten we, zoals hieronder beschreven, diverse resultaten die bijdragen aan deze doelstelling.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
5.12	We voeren het actieprogramma Realistisch Duurzaam 2015-2016 uit.	• Eind 2017 is er een toename van het aantal duurzame initiatieven door bewoners. Daartoe stimuleren en faciliteren we in ieder geval het Platform Duurzaam Lansingerland en de op te zetten energie coöperatie(s) van inwoners; • Het kweekstation voor bijen en wilgen is operationeel; • De winnaar van de prijsvraag van Ondernemend Lansingerland voor emissieloos vervoer is bekend en bezig met de uitvoering van zijn idee; • We voerden minimaal twee keer een wijkgerichte aanpak voor energiebesparing bestaande woningvoorraad uit; • De, eind 2016 gestarte, aanpak om sportverenigingen en maatschappelijke instellingen te verduurzamen leidt tot concrete resultaten; • Duurzaamheid is eind 2017 onderdeel van de standaardwerkwijze van de gemeente, binnen alle afdelingen en projecten; • We hanteren een aanpak voor het verduurzamen van de gemeentelijk infrastructuur, zoals gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting; • Zowel in nieuwbouw als bij renovatie houden we standaard rekening met het aanleggen van een infrastructuur voor elektrisch rijden en andere duurzame aspecten; • In de nieuwbouw benutten we openliggende kansen voor verdere verduurzaming; • Er zijn aanzienlijk meer openbare laadpalen in de gemeente; • Tot slot verwachten we dat we eind 2017 uitvoering geven aan een raadsbesluit over de komst van windenergie en over de ontwikkeling van een warmterotonde.	Ja Ja Nee Ja Ja Ja Ja Ja Ja Ja Deels: wel opgesteld, besluitvorming was op 1-2-2018

5.12 Uitvoering actieprogramma realistisch duurzaam

In 2017 zagen wij een toename van het aantal duurzame initiatieven door inwoners. Zo professionaliseerde de energiecoöperatie NLS zich met de start diverse werkgroepen op gebied van energiebesparing, windenergie en zonne-energie, het regelmatig uitbrengen van een nieuwsbrief en de organisatie van meerdere energiemarkten. Het Platform Duurzaam Lansingerland lanceerde een website waarop allerlei duurzame initiatieven gedeeld worden ter lering en stimulering van nieuwe initiatieven. Het kweekstation voor bijen is operationeel. De prijsvraag van de Stichting Innovatieve Topsectoren is gestopt vanwege een combinatie van redenen. Bij de bestaande woningen organiseerden we een energiemarkt waarbij lokale ondernemers en inwoners elkaar ontmoetten en tips uitwisselden over de manieren waarop een woning verduurzaamd kan worden. Ook voerden we twee wijkacties uit waarbij middels energiecafé's inwoners informatie kregen over dit onderwerp. We participeerden in mei 2017 in de collectieve aankoop van zonnepanelen waarbij 164 inwoners 1876 zonnepanelen aanschaften voor hun woning. We voerden overleg met 3B wonen over de wijze waarop we beide duurzaamheidsagenda's op elkaar af gaan stemmen. In elk nieuwbouwproject was duurzaamheid een vast onderdeel van de onderhandelingen. Ook stelden we eind 2017 een visie op duurzaam bouwen op, die begin 2018 in de raad besproken wordt. 'Van gas los' is daar en belangrijk onderdeel van. Eind 2017 stelde de raad de legesverordening vast waarmee we een pilot uitvoeren met betrekking tot 'groene leges'. Hierbij verstrekken we korting op de legeskosten aan particulieren en ontwikkelaars als deze meer dan de vereisten uit het Bouwbesluit (ver-)bouwen, zoals bijvoorbeeld een nul-op-de-meter woning. Duurzaamheid staat in de hele organisatie hoog op de agenda en is steeds meer onderdeel van het dagelijkse afwegingkader. Zo houden we bij renovatie van wijken rekening met duurzame verbeteringen en infrastructuur van laadpalen en vindt onderhoud aan gemeentelelijke gebouwen zo duurzaam mogelijk plaats. We bereiden de aanbesteding voor de vervanging van veldverlichting door ledverlichting bij de sportverenigingen en het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke daken. Er zijn in 2017 44 nieuwe openbare laadpalen geplaatst en/of in behandeling, waarvan 3 strategische laadpalen en 41 vraaggestuurde laadpalen. Met betrekking tot windenergie sloten we een overeenkomst met de provincie voor de overdracht van de vergunningverlenende bevoegdheden en stelden we een beleids- en toetskader windenergie op. We intensiveerden de samenwerking met Pijnacker-Nootdorp en andere overheden over de kansen van een warmterotonde en sloten een energieakkoord met de Greenport over de verduurzaming van de glastuinbouw. In de zomer van 2017 zijn we gestart met het opstellen van een visie op duurzaamheid. Deze visie, die we in 2018 ter vaststelling aan de raad voorleggen, leidt tot het opstellen van een nieuw 4-jarig actieprogramma met uitvoeringsplannen. Tot slot leidde de vaststelling van de gemeentelijke meerjarenbegroting tot een forse uitbreiding van mensen en middelen bij duurzaamheid. Wij zijn daarom eind 2017 meteen gestart met de werving van deze nieuwe collega's.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de kosten van dit beleidsveld gepresenteerd.

Beleidsveld: Duurzaamheid

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	136	110	180	182	-2
Doorbelasting	194	-	-	-	0
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	330	110	180	182	-2
Totaal baten	-	-	-	-	0
Saldo	-330	-110	-180	-182	-2

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.5.5 Kengetallen Programma 5

Kengetal	2017 Begroting	2017 Resultaat
Ruimtelijke ontwikkeling		
Aantal starterswoningen	Ca 220 in voorbereiding	13 opgeleverd, circa 200 in voorbereiding
Aantal zorgeenheden	20 Westpolder Bolwerk + 24 brandweerkazerne BenR	20 opgeleverd, 24 in voorbereiding
Aantal zorgwoningen (Ds. Koetsveldstraat)	Nvt.	NVT
Aantal gehuisveste statushouders (taakstelling)	Pm.	124
Aantal nieuwbouwwoningen	Ca 400	334
% aanvragen voor omgevingsvergunning binnen wettelijke termijn afgehandeld	95%	100%
Aantal aanvragen	500	556
Aantal ingetrokken vergunningen	15	49
Aantal handhavingszaken	50	47
-waarvan verzoek om handhaving afgehandeld	15	9
-uitmondend in last onder dwangsom, resp. last onder bestuursdwang	15, resp. 1	4, resp. 1
Aantal geactualiseerde bestemmingsplannen	2	2
Aantal planuitwerkingen	5	6
Aantal beoordeelde principe verzoeken	40	112 (VH)
Aantal bestemmingsplannen nieuwe ontwikkelingen	6	7
Infrastructuur en mobiliteit		
Ontwikkeling slachtofferongevallen [8]	48	ntb
Aantal Ov-reizigers	8700	
Gemiddelde snelheid Lansingerland-ring (NB: = 95% provinciale infrastructuur)	55 km/u	55 km/h
Economische ontwikkeling		
Aantal bedrijven	2.900	3.000
Vloeroppervlak winkels	77.500	79.771
Aantal verkochte kavels op bedrijventerrein	6	15
Bezettingsgraad markt	95%	95%
Aantal parkmanagementorganisaties	6	6
Aantal bijeenkomsten met bedrijfsleven	3	3
Duurzaamheid		
De hoeveelheid vermeden CO2 uitstoot	150 ton CO2	Niet bekend
De hoeveelheid duurzaam opgewekte energie	35.000 Kwh	Idem
Het aantal opgestarte initiatieven en projecten	30	>30

N.b.: Zoals vermeld in de evaluatie 2016-2017 van het actieprogramma Realistisch Duurzaam dekken deze indicatoren niet de lading en onderzoeken we de mogelijkheid om aan te sluiten bij bestaande (landelijke) monitoring zoals klimaatmonitor.nl of waarstaatjegemeente.nl.

[8] Tot 2014 werden er alleen politiegegevens gebruikt, waarbij bekend was dat de registratiegraad door de politie vanaf 2010 zeer onnauwkeurig is. Sinds 2015 zijn de politiegegevens aangevuld met gegevens uit ziekenhuizen, waardoor de registratiegraad voor slachtofferongevallen verbeterd is.

2.6 Programma 6: Grondzaken

Beoogd maatschappelijk effect
Ontwikkelingen in ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische /maatschappelijke doelstellingen realiseerbaar maken.

In onderstaande tabel presenteren wij de baten en lasten van het gehele programma.

bedragen x €1000

Totaal Programma 6	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Totaal lasten	66.131	25.004	33.054	29.842	3.212
Totaal baten	83.161	23.774	31.112	30.053	-1.059
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	17.031	-1.231	-1.942	211	2.153
Toevoeging reserves	4.045	-	-	5.933	-5.933
Onttrekking reserves	10.123	258	696	4.947	4.250
Gerealiseerd resultaat	23.109	-973	-1.246	-775	471

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting verwijzen wij naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Het programma kent de volgende beleidsvelden:
- Vastgoedbeleid;
- Grondexploitatie.

2.6.1 Beleidsveld Vastgoedbeleid

Wat hebben we bereikt?
In 2017 voerden we het vastgestelde vastgoedbeleid verder uit.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
6.1	We geven uitvoering aan het vastgoedbeleid en voeren de toekomstvisie verder uit.	• De toegepaste huurtarieven zijn marktconform; • We voeren de toekomstvisie sociaal-cultureel vastgoed uit.	Ja
6.2	We streven naar een efficiënt gebruik van onze maatschappelijke panden om te komen tot een gezonde exploitatie.	• In samenwerking met Optisport, die namens de gemeente beheer en exploitatie doet, verhogen we waar mogelijk de intensiteit van het gebruik van het maatschappelijk vastgoed; • In overeenstemming met het beleid stoot de gemeente panden af die niet efficiënt in gezet kunnen worden. Daarbij zijn wij in gesprek met de huidige gebruikers over verkoop of denken mee in eventuele verplaatsingen.	Ja

6.1 Uitvoeren vastgoedbeleid en toekomstvisie
In 2017 is het vastgoedbeleid van de gemeente verder ontwikkeld. Tarieven worden marktconform vastgesteld. Hiervoor gebruiken wij vaste tarieven en waar nodig en kan leveren wij maatwerk. Met ons beleid willen wij gemeentelijke objecten beter inzetten. Hierbij wordt een bewuste keuze gemaakt of het eigendom bij de gemeente moet blijven of juist niet. In 2017 zijn 3 objecten verkocht. Zo is in 2017 ’t Web overgedragen aan Bibliotheek Oostland met als uitgangspunt een goed maatschappelijk gebruik van dit pand. Ook het rouwcentrum in Bleiswijk en de gemeentewerf Bleiswijk zijn verkocht. In 2017 zijn daarnaast voorbereidingen getroffen om van het Spectrum een bloeiend cultuurhuis te maken, waarbij in dit geval het eigendom bij de gemeente zal blijven.

6.2 Streven naar efficiënt gebruik van maatschappelijke panden
Ook in 2017beheerde Optisport samen met de gemeente de gemeentelijke accommodaties naar tevredenheid van de gebruiker. In 2017 is een aanbesteding gehouden om te komen tot een nieuw contract voor deze werkzaamheden. In de aanbesteding is vooral gekeken naar prijs, verbetering van de accommodaties en duurzaamheid. Sportfondsen had hierbij de beste aanbieding. Hiernaast zijn in 2017 een aantal trajecten in het kader van het afstoten van vastgoed vervolgd. Dit betreft zowel het bepalen van de wenselijkheid van afstoting als de voorbereidingen om tot daadwerkelijke afstoting te komen. Het gaat o.a. om de objecten MFR Anthuriumsingel, Pecto’s, de Snip, Laan van Koot en het Polderhuis. Uiteraard in overleg met alle betrokkenen.

Wat heeft het gekost?
In onderstaande tabel presenteren wij de kosten van dit beleidsveld.

Beleidsveld: Vastgoedbeleid

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	3	2	83	49	34
Doorbelasting	-	-	-	-	0
Kapitaallasten	137	163	163	147	17
Totaal lasten	140	165	246	195	51
Totaal baten	156	254	5	5	0
Saldo	16	89	-241	-190	51

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting verwijzen wij naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.6.2 Beleidsveld: Grondexploitatie

Wat hebben we bereikt?
In 2017 is op alle projecten voortgang geboekt. Er zijn diverse gronden uitgegeven en realisatie- en verkoopovereenkomsten getekend. Daarmee is weer meer zekerheid verkregen dat de productie ook de komende jaren van de grond komt.

Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?
Om deze maatschappelijke effecten te bereiken hebben we in 2017 de volgende activiteiten ontplooid.

	Wat hebben we daarvoor in 2017 gedaan?	Beoogd resultaat 2017	Resultaat bereikt?
6.3	We verkopen bouwgronden voor zowel woningbouw als bedrijfsterreinen in aansluiting op de marktvraag. Dit is verwerkt in de planning van de grondexploitaties.	De planning in de grondexploitaties is gehaald en de oplevering van het geraamde aantal woningen is gewaarborgd.	Ja
6.4	We verkopen bouwgronden voor een marktconforme prijs.	De in de grondexploitaties geraamde opbrengsten voor bouwkavels en bedrijfsterreinen zijn gerealiseerd.	Ja
6.5	We leveren extra inspanningen op het gebied van marketing en acquisitie vooral voor bedrijfsterreinen om de geraamde omzet te kunnen halen.	We hebben de bouwgronden verkocht zoals geraamd in de grondexploitaties.	Ja
6.6	We zorgen ervoor dat grondexploitaties en de inschattingen van de risico's actueel zijn.	We actualiseren de grondexploitaties 1x per jaar volledig gelijktijdig met de jaarrekening en zorgen voor een (globale) doorkijk bij de begroting. Ditzelfde geldt voor de financiële vertaling van de risico's. Risicomanagement is dagelijkse praktijk.	Ja
6.7	We beperken de negatieve effecten van de bestaande risico's zo veel mogelijk.	We formuleren beheersmaatregelen en maken mogelijke effecten inzichtelijk.	Ja

6.3 Verkoop bouwgronden voor woningen en bedrijven aansluitend op de markt
Er zijn in 2017 diverse gronden uitgegeven en realisatie- en verkoopovereenkomsten getekend voor zowel de woningbouwlocaties als de bedrijventerreinen. Daarmee is weer meer zekerheid verkregen dat de productie ook de komende jaren van de grond komt. In totaal zijn er in 2017 334 woningen opgeleverd.

6.4 Verkoop van bouwgronden voor een marktconforme prijs
Wij verkopen gronden alleen voor een marktconforme prijs. Deze prijzen komen op diverse wijzen tot stand. Bijvoorbeeld via een openbare aanbesteding (hieruit volgt automatisch de marktconforme prijs), taxatie, vergelijkingsprijzen of conform de al eerder gesloten contracten. De huidige marktomstandigheden leiden tot meer positieve onderhandelingsresultaten en ook de prijzen voor vrije kavels zoals opgenomen in de kaderbrief Grondprijzen worden in de meeste gevallen nu gehaald.

6.5 Inspanningen op het gebied van marketing en acquisitie
In 2017 is verder uitvoering gegeven aan het marketing- en acquisitieplan voor Bedrijventerreinen, nationaal en internationaal. Met succes: in 2017 sloten wij diverse verkoopovereenkomsten voor de bedrijventerreinen Oudeland, Leeuwenhoekweg en Prisma. Ook zijn er 3 betaalde optieovereenkomsten gesloten, waarvan naar verwachting een groot deel in 2018 omgezet wordt naar verkoopovereenkomsten.

6.6 Grondexploitaties en risico's zijn actueel

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd (per 1-1) en, gelijktijdig met de Jaarrekening, vastgesteld via de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Bij de Begroting is de raad per brief geïnformeerd over de voortgang (grote afwijkingen) en een globale doorkijk naar het MPG 2018. Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt ook de inschatting van de risico's opnieuw beoordeeld en waar nodig bijgesteld.

6.7 Beperken negatieve effecten van bestaande risico's

Risicomanagement is onderdeel van ons dagelijkse werkproces. Er worden continu afwegingen gemaakt tussen resultaten van vandaag en toekomstige resultaten als gevolg van mogelijke risico's in de toekomst. Voor de bestaande risico's formuleren wij beheersmaatregelen. Bij de Begroting en Jaarrekening informeren we de raad over de risico's en de mogelijke effecten hiervan via de paragraaf Weerstandsvermogen en de paragraaf Grondbeleid.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel presenteren wij de kosten van dit beleidsveld.

Beleidsveld: Grondexploitatie

bedragen x €1000

	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Directe lasten	63.772	22.720	30.682	27.671	3.011
Doorbelasting	2.218	2.119	2.126	1.976	150
Kapitaallasten	-	-	-	-	0
Totaal lasten	65.991	24.839	32.808	29.647	3.161
Totaal baten	83.005	23.520	31.107	30.048	-1.059
Saldo	17.015	-1.319	1.701	401	2.102

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse per programma.

Kengetallen Programma 6

Kengetal	2017 Begroting	2017 Resultaat
Vastgoedbeleid		
Aantal verkochte panden	2	3
Grondexploitatie		
Aantal woningen (opgeleverd)	360*	334
Verkoop van bedrijventerreinen binnen eigen grexen (aantal hectare excl. GR)	1 ha	Verkoopovk voor ca. 3,4 ha, waarvan ca. 0,5 ha geleverd
Aantal volledige actualisaties van de grexen, inclusief risico's (excl. globale doorkijk bij de begroting)	1	1

*In de begroting stond hier 400 woningen. Dit is via de vaststelling van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2017 bijgesteld naar 360 woningen.

2.7 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

2.7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de andere programma's kunnen worden gedekt. In het overzicht van baten en lasten is de financiële samenhang tussen de programma's en de algemene dekkingsmiddelen weergeven.

De voornaamste vrij besteedbare inkomensbronnen van de gemeente zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de verschillende lokale heffingen, zoals de Onroerende Zaakbelasting (OZB), de hondenbelasting en de precariobelasting. Daarnaast maken financiering en uitvoering van de Wet WOZ deel uit van dit programma.

2.7.2 Overzicht baten en lasten algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien is als volgt:

Tabel 2.7.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en post onvoorzien *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Lasten					
Lokale heffingen	470	390	390	**439**	-49
Algemene Uitkering gemeentefonds	-	-	-	**-**	-
Dividend	19	8	56	**74**	-17
Financieringsfunctie	1	1	4.071	**3.946**	125
Algemene dekkingsmiddelen	3.356	2.571	1.593	**978**	616
Onvoorzien	-	250	-	**-**	-
Subtotaal lasten	**3.846**	**3.219**	**6.111**	**5.437**	**674**
Baten					
Lokale heffingen	14.872	15.438	15.638	**15.345**	-293
Algemene Uitkering gemeentefonds	57.274	56.949	57.741	**57.747**	6
Dividend	3.330	3.316	3.365	**3.372**	7
Financieringsfunctie	2.604	408	4.751	**4.762**	11
Algemene dekkingsmiddelen	1.994	1.197	1.491	**1.478**	-13
Onvoorzien	-	-	-	**-**	-
Subtotaal baten	**80.074**	**77.308**	**82.985**	**82.703**	**282**
Resultaat voor bestemming	**76.228**	**74.089**	**76.874**	**77.266**	**-392**
Toevoeging reserves	5.045	65	736	**770**	-34
Onttrekking reserves	-5.409	-81	-1.084	**-1.011**	-73
Resultaat na bestemming	**75.865**	**74.074**	**76.527**	**77.025**	**-499**

2.7.3 Lokale heffingen

Lokale heffingen (waarvan de besteding niet gebonden is) zijn heffingen waarbij geen sprake is van een één-op-één verband tussen de gemeentelijke dienstverlening en de belasting. Van de opbrengsten lokale heffingen Onroerende Zaakbelasting en hondenbelasting kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel 2.7.2 Lokale heffingen 2017 *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Begroting 2017 voor wijziging	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Onroerende zaakbelasting	14.331	15.097	15.097	**14.801**	-296
Hondenbelasting	300	295	295	**304**	9
Precariobelasting, kabels en leidngen	202	0	200	**201**	1
Precariobelasting	40	45	45	**39**	-6
Totaal	**14.873**	**15.437**	**15.637**	**15.345**	**-292**

In 2017 is voor niet-woningen een aantal verminderingen en vernietigingen door SVHW verwerkt. Voor woningen is door het arrest Waterverdedigingswerkenvrijstelling eind 2017 de areaalwaarde naar beneden bijgesteld. Hierdoor is de netto-opbrengst van de onroerende zaakbelasting lager dan begroot.

2.7.4 Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het gemeentefonds vormt de grootste inkomstenbron voor gemeenten. Twee factoren bepalen de uitkering aan een gemeente:

- De totale omvang van het gemeentefonds. De omvang hangt met name af van de algemene groei en van taakmutaties. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgeeft, gaat het gemeentefonds ook omhoog en omgekeerd.
- Het aandeel van een gemeente in de totale omvang van het gemeentefonds. Dit aandeel hangt af van de zogenaamde verdeelmaatstaven. Het aantal inwoners is een voorbeeld van een verdeelmaatstaf. In totaal zijn er circa 50 verdeelmaatstaven.

Op basis van de decembercirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is de opbrengst van de algemene uitkering 2017 berekend. Dit geeft het volgende overzicht:

Tabel 2.7.3 Algemene uitkering 2017 *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Algemene uitkering gemeentefonds en aanvullende bijdrage	57.274	56.949	57.741	**-57.747**	6
Totaal	**57.274**	**56.949**	**57.741**	**57.747**	**6**

Doormiddel van de raadsbrief U17.16573 op het Raadsinformatiesysteem bent u geïnformeerd over dit effect van de decembercirculaire.

2.7.5 Dividend

Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend over haar deelnemingen. In 2017 ontvangen wij het dividend van het jaar 2016. Over het dividendjaar 2017 geeft dat het volgende overzicht:

Tabel 2.7.4 Dividend 2017 *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Dividend	3.311	3.309	3.309	**3.298**	11
Totaal	**3.311**	**3.309**	**3.309**	**3.298**	**11**

In de jaarrekening 2017 is, op basis van het AB - besluit van Eneco, Stedin en de BNG, het dividend verantwoord dat betrekking heeft op het aan de aandeelhouders uit te keren deel van het rekeningresultaat 2016 van deze ondernemingen.

2.7.6 Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het renteresultaat. Het renteresultaat ontstaat door het verschil tussen de werkelijk betaalde rente en de doorbelaste rente. De systematiek achter het renteresultaat wordt toegelicht in de paragraaf Financiering en Treasury.

2.7.7 Algemene stelposten en post onvoorzien

Tabel 2.7.5 Stelposten 2017 *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Stelpost Formatiegroei en inhuur	-	1.428	-215	-	-215
Stelpost Areaaluitbreiding	-	369	245	-	245
Stelpost bezuinigingen Sociale panden	-	-110	-110	-	-110
Overige Algemene dekkingsmiddelen	-	14	164	-	164
Stelpost onvoorzien incidenteel	-	250	-	-	-
Totaal	**-**	**1.952**	**84**	**-**	**84**

Stelpost Formatiegroei en inhuurbudget

De stelpost formatiegroei en inhuurbudget geeft een saldo van € 215.000 tekort. Deze stelposten hebben een relatie met de formatie- en inhuurbudgetten van de individuele afdelingen. De ambtelijke organisatie stuurt op het totaal van deze budgetten. Individuele afdelingen kunnen een beroep doen op een budget uit het centraal budget wanneer er knelpunten zijn in de formatie. Ook kan eventuele ruimte in het budget van de ene afdeling worden ingezet bij een andere afdeling. Het 'tekort' in de stelposten wordt dan gecompenseerd door overschotten op andere formatie- en inhuurbudgetten in de begroting. Op totaalniveau is er in 2017 sprake van een 'licht' overschot op de formatie en inhuurbudgetten incl. deze stelposten. Dit 'overschot' komt tot uitdrukking op de beleidsvelden en het overzicht overhead (conform toepassing van het BBV).

Stelpost Areaaluitbreiding
De begrote stelpost areaaluitbreiding is bij de voorjaarsnota met één derde verlaagd. Het resterende begrotingsbudget (€ 245.000) is niet benut omdat de exploitatie toereikend was voor het onderhoud.

Stelpost Onvoorzien
Er is dit jaar geen aanspraak gedaan op de stelpost onvoorzien. Deze is afgeraamd bij de najaarsnota 2017.

Stelpost bezuinigingen Sociale panden
Bij de bezuinigingen in de kadernota 2015 is deze stelpost ingesteld door vier sociale panden af te stoten. Deze bezuinigingsstelpost is in 2017 nog niet geheel ingevuld wegens verschillende redenen (zoals lopende bestemmingsplanprocedure, verkoopprocedures of discussie omtrent de invulling van de panden). De Raad is lopende 2017 hierover geïnformeerd en zal in 2018 ook geïnformeerd blijven indien er ontwikkelingen zich voortdoen.

Overige algemene dekkingsmiddelen
Dit betreft de stelpost VPB. Deze is in 2017 niet ingezet. Daarnaast heeft de raad met de voorjaarsnota structureel een budget opgenomen voor het in dienst nemen van mensen met een arbeidshandicap. Uit onderzoek bleken slechts mogelijkheden te bestaan buiten de reguliere functies. Het plan van aanpak om deze functies duurzaam in te zetten binnen de gemeentelijke organisatie zal Q1 van 2018 gereed zijn en worden gedeeld met de raad. Hierdoor is het budget dat beschikbaar was voor 2017 incidenteel (nog) niet gebruikt.

2.8 Overzicht Overhead

Na de vernieuwingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt voorgeschreven dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's worden opgenomen. Overhead is gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Met ingang van 2017 begroten we op een centrale begrotingspost: het 'overzicht overhead'. In deze begrotingspost zijn de huisvestingslasten, de automatiseringslasten en diverse materiele overheadlasten (drukwerk, opleidingskosten, catering, etc.) opgenomen. Daarnaast zijn de personele lasten opgenomen van die functies die we op grond van de 'notitie overhead' van de commissie BBV kwalificeren als overhead. Om inzichtelijk te maken waar de overhead uit bestaat, is deze verdeeld in vier onderdelen: personeel, uitbestede bedrijfsvoering, huisvesting en automatisering. In de tabel hieronder geven wij inzicht in de realisatie van de overhead afgezet tegen de begroting 2017.

bedragen x €1000

Overzicht Overhead	Realisatie 2016	Raming 2017 voor wijziging	Raming 2017 na wijziging	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Lasten					
Huisvesting	0	1.701	2.196	1.899	297
Automatisering	0	1.659	1.643	1.581	62
Uitbestede bedrijfsvoering	0	632	672	639	33
Personeel	0	9.801	10.192	10.049	143
Grondexploitaties (dekking)	0	-942	-857	-770	-87
Subtotaal lasten	0	12.850	13.847	13.398	449
Baten					0
Huisvesting**	0	0	-216	-160	-55
Automatisering	0	0	0	0	0
Uitbestede bedrijfsvoering	0	0	0	0	0
Personeel**	0	0	-22	-18	-4
Grondexploitaties (dekking)	0	0	0	0	0
Subtotaal baten	0	0	-238	-179	-59
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	0	12.850	13.609	13.220	390
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	12.850	13.609	13.220	390

* Voor Realisatie 2016 zijn geen cijfers beschikbaar aangezien we pas vanaf de Begroting 2017 het Overzicht Overhead hanteren.

**In dit overzicht staan de baten als negatief weergegeven

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 4.2.1 Verschillenanalyse.

2.8.1 Huisvesting

De huisvestingskosten bestaan uit alle kosten gerelateerd aan het gemeentekantoor en de gemeentewerf. Dit zijn onder andere de kapitaallasten, onderhoudskosten, diverse belastingen en heffingen, gas-, water- en elektriciteitskosten en verzekeringspremies. De opbrengsten die worden ontvangen voor de verhuur van delen van het gemeentekantoor aan derden zijn in mindering gebracht op deze kosten.

2.8.2 Automatisering

Tot de automatiseringskosten worden de kosten gerekend voor hard- en software voor algemeen gebruik (v.b. corsa en intranet) en de kosten voor hard- en software voor de ondersteunende afdelingen (v.b. Key2Financien en Centric). De hard- en software die direct toe te rekenen zijn aan activiteiten, zijn doorbelast naar de betreffende programma's (v.b. Suite4Sociale regie, Key2Burgerzaken en Key2GBA).

2.8.3 Uitbestede bedrijfsvoering

Uitbestede bedrijfsvoering zijn werkzaamheden die tot de overhead worden gerekend volgens de BBV, maar die de gemeente Lansingerland heeft uitbesteed aan derden. Het gaat om kosten voor de catering voor zowel het bedrijfsrestaurant als ook voor de catering tijdens commissie- en raadsvergaderingen. De kosten voor het externe archief, schoonmaak, onderhoud van de elektrische fietsen en scooters, onderhoud van de planten in het gemeentekantoor en de beveiliging worden gerekend tot de uitbestede bedrijfsvoering.

2.8.4 Personeel ondersteunende afdelingen + Personeel uitvoerende afdelingen
De post personeel bestaat uit de medewerkers van de ondersteunende afdelingen en de medewerkers van de uitvoerende afdelingen die tot de overhead worden geteld conform de definitie 'overhead' van de BBV. Tot de ondersteunende afdelingen worden onder andere gerekend de directie, bestuurszaken, concern control, personeel en organisatie, automatisering, communicatie, facilitaire zaken en financiën. De overhead van de uitvoerende afdelingen bestaat uit de afdelingshoofden, teamleiders voor 50%, secretariaat en bedrijfsvoeringsfunctionarissen. Het personeel dat wordt toegerekend aan de overhead bedraagt ongeveer 1/3 van het totale personeelsbestand in FTE's.

2.8.5 Grondexploitaties
De overheadkosten die betrekking hebben op de grondexploitaties mogen middels het integrale uurtarief en bijbehorende doorbelastingen toegerekend worden aan de grondexploitaties.

3. Paragrafen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen in de programmabegroting. Zij geven, als een dwarsdoorsnede door de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoeringaspecten van de gemeente. De paragrafen zijn:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid;
- Interbestuurlijk toezicht;
- Taakstelling en reserveringen.

Paragraaf Interbestuurlijk toezicht is niet verplicht vanuit de BBV, maar is toegevoegd naar aanleiding van de wet revitalisering generiek toezicht. De paragraaf Taakstelling en reserveringen is toegevoegd naar aanleiding van een advies in de begrotingscirculaire van de Provincie Zuid-Holland 2014-2017.

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

Bij de lokale heffingen wordt onderscheid gemaakt tussen heffingen waarvan de besteding gebonden is (zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke heffingen waarvan de besteding niet van te voren is bestemd (zoals de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting).
Naast een overzicht met vergelijkende cijfers van de gemeentelijke woonlasten over 2016 wordt in deze paragraaf ingegaan op een aantal ontwikkelingen in het afgelopen jaar.

De gemeente Lansingerland kent de volgende belastingen en rechten:

1. Onroerende zaakbelasting (OZB);
2. Afvalstoffenheffing;
3. Rioolheffing;
4. Lijkbezorgingsrechten;
5. Leges burgerzaken;
6. Leges bouw;
7. Hondenbelasting;
8. Marktgelden;
9. Precariobelasting.

3.1.2 Overzicht opbrengst lokale heffingen

De onderstaande tabel geeft de gerealiseerde opbrengsten van de lokale heffingen in 2017 weer.

Tabel 3.1.1 Opbrengsten lokale heffingen *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2016	Begroting 2017 voor wijziging	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
OZB woningen	8.810	9.096	9.096	**8.967**	-129
OZB niet-woningen	5.521	6.001	6.001	**5.834**	-167
Afvalstoffenheffing	6.209	5.638	5.638	**5.652**	14
Rioolheffing	5.701	5.887	5.887	**5.958**	71
Lijkbezorgingsrechten	205	212	212	**203**	-9
Leges burgerzaken	669	506	650	**790**	140
Leges bouw	1.452	1.390	2.190	**3.827**	1.637
Hondenbelasting	300	295	295	**304**	9
Marktgelden	65	71	71	**60**	-11
Precariobelasting, uitstallingen	40	45	45	**39**	-6
Precariobelasting, kabels en leidngen	202	0	200	**201**	1
Totaal belastingen en rechten	**29.174**	**29.141**	**30.285**	**31.835**	**1.550**

Hierna wordt een toelichting gegeven op de afzonderlijke belastingen en rechten.

3.1.3 Onroerende zaakbelasting (OZB)

Er zijn twee soorten OZB: de eigenarenbelasting en de gebruikersbelasting. Voor woningen bestaat er alleen een eigenarenbelasting. Voor niet-woningen (onder andere bedrijfspanden, maatschappelijke voorzieningen zoals scholen en zwembaden, maar ook bouwgronden) bestaat er zowel een eigenaren- als een gebruikersbelasting. Jaarlijks bepaalt de gemeente de waarde van de onroerende zaak, de zogeheten WOZ[9]-waarde.

Lansingerland kent een tariefdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Een dergelijke tariefs-differentiatie tussen woningen en niet-woningen wordt overigens in vrijwel heel het land toegepast.

[9] **Wet Waardering Onroerende Zaken**

Tarieven
Het OZB-tarief wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde. Het verloop van de OZB-tarieven over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Tabel 3.1.2 Ontwikkeling tarieven onroerende zaakbelasting

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Stijging t.o.v. 2016
Eigenaar (woning)	0,1505%	0,1454%	**0,1407%**	-3,23%
Eigenaar (niet-woning)	0,2446%	0,2508%	**0,2548%**	1,59%
Gebruiker (niet-woning)	0,1960%	0,2010%	**0,2042%**	1,59%

De begrote en gerealiseerde opbrengsten van de onroerende zaakbelasting 2017 bedragen:

Tabel 3.1.3 Opbrengst onroerende zaakbelasting *bedragen in hele euro's*

Opbrengst OZB	Rekening 2016	Begroting 2017 voor wijziging	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Woningen (eigenaren)	8.809.561	9.096.255	9.096.255	**8.966.944**	-129.311
Niet-woningen (eigenaren)	3.268.724	3.567.200	3.567.200	**3.465.805**	-101.395
Niet-woningen (gebruikers)	2.252.031	2.434.064	2.434.064	**2.368.523**	-65.541
Subtotaal niet-woningen	5.520.755	6.001.264	6.001.264	**5.834.328**	-166.936
Totaal opbrengst OZB	**14.330.316**	**15.097.519**	**15.097.519**	**14.801.272**	**-296.247**

Toelichting:
Op grond van de uitgangspunten in kadernota 2017, zijn de geraamde OZB-opbrengsten in 2017 met 1,1% verhoogd (inflatiecorrectie). De tarieven zijn hierbij gecorrigeerd voor waardeontwikkeling; +4,5% voor woningen en -0,5% voor niet-woningen. In 2017 is voor niet-woningen een aantal verminderingen en vernietigingen door SVHW verwerkt. Voor woningen is door het arrest Waterverdedigingswerkenvrijstelling eind 2017 de areaalwaarde naar beneden bijgesteld. Hierdoor is de netto-opbrengst van de onroerende zaakbelasting lager dan begroot.

3.1.4 Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

Uitvoering
SVHW te Klaaswaal voert per 1 januari 2013 de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit voor onze gemeente.

Waarderingskamer
De Waarderingskamer (WAKA) heeft de uitvoering van de WOZ binnen het voorzieningengebied van SVHW beoordeeld als “voldoende”. Dit algemeen oordeel is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van voldoende kwaliteit levert en op de belangrijkste onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Zie hiervoor de website van de Waarderingskamer: https://www.waarderingskamer.nl/nc/alle-beoordelingen/gemeentepagina/lansingerland/

Bezwaarschriften
Tabel 3.1.4 Afhandeling bezwaarschriften WOZ

Aantallen bezwaarschriften WOZ	2015	2016	2017	mutatie t.o.v. 2016
Ingediend	433	377	**456**	21%
Nog in behandeling (28 januari 2018)	0	8	**5**	-38%
Waarvan afgehandeld:				
Toegekend	206	151	**186**	23%
Afgewezen en anderszins afgedaan	227	218	**265**	22%

Toelichting:
Het aantal ingediende bezwaarschriften is met 20% toegenomen ten opzichte van 2016. Dit is te verklaren door een hoger aantal ingediende bezwaren door No-cure-no-pay bureaus. Van de ingediende bezwaarschriften is in 2017 ongeveer 40% toegekend, dit is in lijn met voorgaande jaren.

3.1.5 Hondenbelasting

Tarieven
Voor de hondenbelasting bestaat een tarief voor de eerste hond, een tarief voor de tweede en volgende hond en voor een geregistreerde kennel. Het verloop van de tarieven hondenbelasting over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Tabel 3.1.5 Ontwikkeling tarieven hondenbelasting

Hondenbelasting	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Stijging t.o.v. 2016
Eerste hond	€ 80,28	€ 80,63	**€ 81,48**	1,1%
Elke volgende hond	€ 112,32	€ 112,92	**€ 114,12**	1,1%
Geregistreerde kennel	€ 240,84	€ 242,04	**€ 244,68**	1,1%

3.1.6 Afvalstoffenheffing

Tarieven
De gemeente Lansingerland kent voor de afvalstoffenheffing een tarief voor éénpersoonshuishoudens en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. Het verloop van de tarieven over de afgelopen jaren is als volgt:

Tabel 3.1.6 Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing

Tarieven afvalstoffenheffing	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Afname t.o.v. 2016
Eenpersoonshuishoudens	€ 285,60	€ 229,92	**€ 205,68**	-10,5%
Meerpersoonshuishoudens	€ 356,88	€ 287,28	**€ 257,16**	-10,5%

Baten en lasten afvalstoffenheffing en dekkingspercentage

Tabel 3.1.7 Baten en lasten afvalinzameling *bedragen in hele euro's*

Afvalinzameling (- = nadelig, + = voordelig)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Lasten (toegerekende kosten, inclusief BTW)	4.059.745	5.637.900	**5.018.591**	619.309-
Baten afvalstoffenheffing	6.209.444	5.637.900	**5.652.167**	14.267
Saldo	2.149.699	-	**633.576**	633.576
Dekkingspercentage	1,53	1,00	**1,13**	

Toelichting:
Door nieuwe inzichten op het gebied van het verbeteren van scheidingsgedrag en zwerfvuil zijn niet alle acties uitgevoerd en voeren we een aantal projecten later uit. Voor het werk dat wel is uitgevoerd zijn de kosten lager uitgevallen. Het resterende saldo van afvalinzameling is toegevoegd aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing.

3.1.7 Rioolheffing

Tarieven
Eind 2015 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de planperiode 2015-2020 voor Lansingerland vastgesteld. Het uitgangspunt bij de rioolheffing is, op grond van het vastgestelde GRP, dat de kosten voor de rioleringsvoorzieningen voor 100% worden gedekt uit de rioolheffing. Als heffingsgrondslag wordt een vast bedrag per 500 m^3 waterverbruik aangehouden, met een maximum van 10.000 m^3. In het GRP 2015-2020 is ervan uitgegaan dat:

- De rioolheffing per (equivalente) heffingseenheid een vastgestelde 1,7% indexatie, naast de eventuele index voor inflatie (deze is voor 2017 vastgesteld op 1,1%) kent;
- De rioolheffing maximaal kostendekkend mag zijn: de geraamde opbrengsten (in de beschouwde periode) mogen de geraamde lasten niet overstijgen (*Gemeentewet artikel 229b*);
- Reserveren voor toekomstige vervangingsinvesteringen - door dotaties aan de (spaar)voorziening – is toegestaan;
- Reserveren enkel voor uitbreiding van het voorzieningenniveau niet is toegestaan;
- De opbrengsten van de rioolheffing niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) mogen worden aangewend ofwel een relatie hebben met de verbrede watertaken.

Tabel 3.1.8 Ontwikkeling tarieven rioolheffing

Tarieven rioolheffing	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Stijging t.o.v. 2016
Woningen	€ 229,32	€ 230,52	**€ 237,00**	2,81%

Het GRP wordt periodiek geëvalueerd om te bewaken dat de kostendekkendheid van de rioolheffing gehandhaafd blijft.

Baten en lasten rioolheffing en dekkingspercentage

Tabel 3.1.9 Baten en lasten rioolheffing *bedragen in hele euro's*

Rioolheffing (- = nadelig, + = voordelig)	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Lasten (toegerekende kosten, inclusief BTW)	4.573.437	4.936.178	**5.011.584**	75.406
Baten (rioolheffing en overige heffingen)	5.705.815	5.900.317	**6.007.549**	107.232
Saldo baten en lasten	1.132.378	964.139	**995.965**	31.826
Mutatie voorziening "riolering" (- = storting)	1.132.378-	964.139-	**995.965-**	31.826-
Saldo na mutatie voorziening	-	-	**-**	
Dekkingspercentage	1,25	1,20	**1,20**	

Toelichting:
Het saldo van baten en lasten van € 995.965 wordt gestort in de voorziening 'Riolering'. Hiervan was reeds € 964.139 in de begroting geraamd. Door het systeem van verwerking van het saldo van baten en lasten riolering via de voorziening 'riolering' komt een voordelig verschil uiteindelijk ten gunste van de voorziening.

Met betrekking tot het dekkingspercentage wordt nog het volgende opgemerkt. In het vastgestelde GRP is niet per jaar sprake van 100% kostendekkendheid. Voor het bepalen van de kostendekkendheid is de gehele planperiode die loopt tot 2073 beoordeeld. Voor deze totale planperiode is sprake van een 100% kostendekkendheid. De jaarlijkse mutatie, zijnde het verschil tussen de baten en lasten van rioolheffing verloopt via de voorziening 'Riolering'.

3.1.8 Leges burgerzaken

Opbrengst
De opbrengsten van de gemeentelijke leges burgerzaken in 2016 en 2017 staan in onderstaand overzicht nader gespecificeerd.

Tabel 3.1.10 Opbrengsten leges burgerzaken *bedragen in hele euro's*

Opbrengst leges burgerzaken	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil t.o.v. begroting
Leges burgerlijke stand	79.969	52.617	**91.343**	38.726
Leges basisadministratie persoonsgegevens	45.263	24.274	**45.361**	21.087
Leges reisdocumenten	353.735	333.000	**413.514**	80.514
Leges rijbewijzen	174.038	205.000	**220.907**	15.907
Leges naturalisatie (vanaf 2014 inclusief overige leges)	9.528	35.149	**11.444**	-23.705
Leges gehandicaptenparkeerkaart	6.274	0	**7.324**	7.324
Totaal	**668.807**	**650.040**	**789.893**	**139.853**

Toelichting:
De baten uit de leges burgerzaken bleken voor meerdere leges hoger dan geprognotiseerd in verband met een onvoorziene stijging van het aantal aanvragen. Voor 2018 zijn de prognoses bijgesteld en vanaf 2019 wordt een daling van de aanvragen reisdocumenten verwacht. Voor een nadere toelichting van het verschil ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar de verschillenanalyse programma 1 in paragraaf 4.2.1.

3.1.9 Leges bouwzaken

Tarieven en opbrengst
De leges voor bouwaanvragen zijn per 1 januari 2017 aangepast aan de geraamde kostentoerekening (uurtarief afdeling x tijdsbesteding van het betreffende product).

Tabel 3.1.11 Opbrengsten leges bouwzaken *bedragen in hele euro's*

Opbrengst leges bouwzaken	Rekening 2016	Begroting 2017 voor wijziging	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Leges bouw	€ 1.451.612	€ 1.390.000	€ 2.190.000	**€ 3.826.708**	€ 1.636.708

Toelichting:
De legesinkomsten bedragen veel meer dan aanvankelijk begroot. De markt trok sterker en sneller aan dan verwacht. Hierdoor namen het aantal en de omvang van de aanvragen voor grote woningbouwprojecten en vergunningaanvragen bij uitgifte van bedrijfskavels gedurende het jaar flink toe en richting het einde van het jaar explosief toe. Daarnaast verklaart de gewijzigde systematiek van toerekenen ook een deel van de legesinkomsten: tot vorig jaar boekten we de leges in het jaar waarin we deze inden en maakten we alleen voor zeer grote projecten (waaronder Bleizo) een verdeling over de jaren waarop deze betrekking had. Naar aanleiding van onze eigen bevindingen en een opmerking in de managementletter van de accountant eind 2017 hebben wij besloten ook voor andere aanvragen het jaar van in behandeling nemen van de aanvraag als leidend te nemen. Voor een nadere toelichting van het verschil ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar de verschillenanalyse programma 5 in paragraaf 4.2.1.

3.1.10 Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten zijn per 1 januari 2017 conform de uitgangpunten van de begroting 2017 – 2020 met 1,1% (inflatie) verhoogd. Zie tabel 3.1.1 voor de begrote en gerealiseerde bedragen in 2016 en 2017.

3.1.11 Marktgelden

De marktrechten zijn per 1 januari 2017 conform de uitgangpunten van de begroting 2017 – 2020 met 1,1% (inflatie) verhoogd. Zie tabel 3.1.1 voor de begrote en gerealiseerde bedragen in 2016 en 2017.

3.1.12 Precariobelasting

De tarieven voor standplaatsen zijn per 1 januari 2017 conform de uitgangpunten van begroting 2017 – 2020 met 1,1% (inflatie) verhoogd. Zie tabel 3.1.1 voor de begrote en gerealiseerde bedragen in 2016 en 2017.

3.1.13 Kwijtscheldingen van belastingen en rechten

Aanvragen
De ontwikkelingen met betrekking tot de aangevraagde kwijtscheldingen geeft het volgende beeld:

Tabel 3.1.12 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	2016	2017	toename t.o.v. 2016
Ingediende aanvragen	1.195	**1.021**	-14,56%
Nog in behandeling (februari 2018)		**0**	
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend (geheel of gedeeltelijk)	788	**824**	4,57%
Afgewezen	407	**197**	

De uitgaven aan kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen en rechten geeft het volgende overzicht:

Tabel 3.1.13 Lasten kwijtschelding gemeentelijke belastingen *bedragen in hele euro's*

Lasten kwijtschelding	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Afvalstoffenheffing	202.655	229.800	**183.576**	46.224
Rioolheffing	174.224	189.200	**182.826**	6.374
Hondenbelasting	-	-	**-**	-
Onroerende-zaakbelasting	3.906	-	**4.711**	4.711-
Totaal	**380.785**	**419.000**	**371.113**	**47.887**

Toelichting:
Het totaal aantal aanvragen tot kwijtschelding is in 2017 licht gedaald ten opzichte van 2016. Het aantal toegekende kwijtscheldingen is gestegen door toename van het aantal geautomatiseerde kwijtscheldingen aan een stabiele groep die reeds meerdere jaren in aanmerking komt voor kwijtschelding. De realisatie kwijtschelding is lager dan begroot met een realisatie van € 371.000.

3.1.14 Overzicht en vergelijking gemeentelijke woonlasten 2016 en 2017

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar de zogeheten “Atlas van de lokale lasten”. Onderdeel van deze atlas is een tarievenoverzicht. Het overzicht 2017 is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van Lansingerland:

Tabel 3.1.14 Tarieven lokale heffingen

	Laagste 2017	Gemiddelde 2017	Hoogste 2017	Lansingerland 2017	Percentage van het gemiddelde
OZB woningen (eigenaar)	0,0446%	0,1237%	0,2669%	**0,1407%**	113,74%
OZB niet-woningen (eig./gebruiker)	0,0748%	0,4693%	1,1742%	**0,4590%**	97,81%
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	€ 12	€ 260	€ 408	**€ 257**	98,91%
Rioolheffing	€ 0	€ 192	€ 404	**€ 237**	123,44%
Hondenbelasting (1e hond)	€ 16	€ 55	€ 124	**€ 81**	149,31%
Woonlasten	€ 487	€ 723	€ 1.211	**€ 878**	121,48%

De bovenstaande tabel laat zien dat de door gemeente Lansingerland gehanteerde tarieven boven het landelijk gemiddelde zitten.

Woonlasten 2016 en 2017 Lansingerland en omliggende gemeenten
In de Atlas van de lokale lasten wordt ook een inzicht gegeven in de gemeentelijke woonlasten. Daarbij wordt het gemiddelde bedrag berekend dat een meerpersoonshuishouden op basis van de gemiddelde WOZ waarde van een eigen woning in de betreffende gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de ons omringende gemeenten hebben de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zich als volgt ontwikkeld:

Tabel 3.1.15 Gemiddelde gemeentelijke woonlasten (meerpersoonshuishoudens)

Gemeenten	Gemeentelijke woonlasten		Stijging t.o.v.
	2016	2017	2016
Lansingerland	**€ 897**	**€ 878**	**-2,12%**
Delft	€ 831	**€ 845**	1,68%
Pijnacker-Nootdorp	€ 832	**€ 839**	0,84%
Zuidplas	€ 811	**€ 815**	0,49%
Zoetermeer	€ 723	**€ 714**	-1,24%
Rotterdam	€ 721	**€ 714**	-0,97%

De woonlasten 2017 bedragen landelijk gemiddeld € 723 (2016: € 749), ofwel een daling van 3,5%. Ten opzichte van onze buurgemeenten laat Lansingerland de grootste daling zien (2,1%), maar zijn de woonlasten nog wel het hoogst.

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van het risicoprofiel. Daarnaast beschrijft de paragraaf op hoofdlijnen op welke wijze 'risicobeheersing' onderdeel is van de bedrijfsvoering van de gemeente.

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze paragraaf een aantal verplichte financiële kengetallen en een toelichting bij deze kengetallen. Dit om de leden van provinciale staten en de gemeenteraad makkelijker inzicht te geven in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Aanvullend op de verplichte kengetallen bevat deze paragraaf ook een duiding van de kengetallen op basis van de signaleringswaarden die door de Provincie Zuid-Holland zijn geformuleerd in het kader van haar financiële toezicht functie.

3.2.1 Risicobeheersing in de gemeente Lansingerland

De nota risicobeleid en weerstandsvermogen (2015) beschrijft op welke wijze Lansingerland haar risico's beheerst.

Op basis van de huidige inzichten loopt Lansingerland haar grootste financiële risico's bij de grondexploitaties. Het risico op de grondexploitaties houdt verband met de hoge boekwaarde van reeds gedane investeringen in grond en de marktomstandigheden. Het risico is dat grond niet, later of voor een lagere prijs wordt verkocht dan nu voorzien. Om dit risico te 'beheersen' moeten we vooral inspelen op de marktontwikkelingen en het onderscheidende vermogen van de gemeente als toekomstige woongemeente of vestigingsplaats voor een bedrijf. Dit is daarom ook een speerpunt van het college. Om de boekwaarde op de huidige grondexploitaties niet (verder) op te laten lopen is de gemeente terughoudend met het doen van nieuwe uitgaven. Uitgaven doen we pas als deze noodzakelijk zijn om 'inkomsten' genereren. Waar mogelijk benutten we daarbij schaalvoordelen om werkzaamheden te clusteren. In 2017 is de boekwaarde van de meeste projecten afgenomen. Dit betekent dat de inkomsten uit grondverkopen hoger zijn geweest dan de uitgaven. Voor een verdere toelichting op de risico's van de grondexploitaties wordt verwezen naar Paragraaf 3.7 Grondbeleid.

3.2.2 Inventarisatie risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland kan worden bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. Daarbij maken we onderscheid tussen 'incidentele risico's' en het risico op structurele tegenvallers. Incidentele risico's dienen te worden afgedekt door het beschikbare weerstandsvermogen en voor het opvangen van structurele risico's zal voldoende 'flexibiliteit' in de begroting aanwezig moeten zijn. Dit laatste maken we inzichtelijk door in de paragraaf weerstandsvermogen een aantal scenario's te schetsen die zich voor kunnen doen en daarbij aan te geven wat de financiële impact is op de saldi van de meerjarenbegroting.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang zullen voordoen. Indien dat wel het geval is, zou op basis van de in beeld gebrachte risico's, hiermee een bedrag gemoeid zijn van € 113,5 miljoen (feitelijk het absoluut maximum aan financieel gevolg van de in beeld gebrachte risico's).

Dit is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

Algemene dienst	€ 12,5 miljoen
Grondexploitaties	€ 101 miljoen

Top 10 risico's gemeente Lansingerland

De top 10 aan risico's zijn op basis van hun aandeel in het totaal benodigde weerstandsvermogen:

Nr.	Risico	Kans	Maximaal bedrag (x 1.000)
1	Wilderszijde wordt niet meer ontwikkeld en grond afboeken naar restwaarde.	30%	€ 23.060
2	Fiscale optimalisatie Westpolder wordt niet gerealiseerd.	30%	€ 11.500
3	Vraag naar bedrijventerrein Oudeland komt onder druk.	10%	€ 23.200
4	Niet of later verkopen incourante rest kavels Oudeland	30%	€ 6.200
5	Tekort op ontwikkeling Bleizo	N.v.t.	€ 1.750
6	Projectrisico's opbrengsten Westpolder (uitwerking deelplan 7 en 4west, woningbouwprogramma).	30%	€ 4.100
7	Lagere grondprijs Oudeland ook na 2021.	10%	€ 12.435
8	Projectrisico's uitvoering Westpolder (parkeren, fietsen, ontsluiting)	30%	€ 2.500
9	Lagere grond opbrengsten deel Wilderszijde	50%	€ 1.440
10	De rente stijgt vanaf 2025 naar 4,5% voor project Oudeland	10%	€ 6.100

Uit het voorgaande tabel blijkt dat onze grootste risico's betrekking hebben op de grondexploitaties, waarvan Oudeland en Wilderszijde de grootste invloed hebben. De genoemde bedragen zijn de mogelijke verdere verliezen op de grondexploitaties als de ontwikkelingen niet lopen zoals we nu inschatten op basis van de huidige marktomstandigheden. Naast bovenstaande incidentele effecten zijn er, als het risico zich voordoet, ook structurele effecten omdat schulden niet of minder snel kunnen worden afgelost. Op basis van de huidige rekenrente grondexploitaties van circa 2% betekent elke € 10 miljoen verdere verlies name op de grondexploitatie een toename van de structurele rentelast op de begroting van € 0,2 miljoen. Voor wat betreft het risico op het moeten afboeken van Wilderszijde merken wij op dat de signalen in de markt steeds positiever zijn. Ontwikkelaars benaderen de gemeente actief met het verzoek ontwikkelingen te mogen starten in het gebied. Daarnaast stelde de Raad in 2017 de ontwikkelvisie vast voor Wilderszijde. De komende periode werken we de ontwikkelvisie uit in ruimtelijke en financiële kaders voor Wilderszijde. Omdat deze uitwerking nog niet gereed is handhaven we vanuit voorzichtigheid vooralsnog het risico, maar verlagen we wel de kans van optreden naar 30%.

Bij risico 5 (Bleizo) is bij de kans van optreden 'n.v.t.' vermeld omdat het in de stukken van de gemeente opgenomen bedrag is gebaseerd op de berekening vanuit de gemeenschappelijke regeling Bleizo en door Bleizo al rekening is gehouden met kansen van optreden van risico's. Daarbij heeft, in lijn met de aanbeveling van de Rekenkamer Lansingerland, de gemeente geen rekening gehouden met eventuele positieve risico's. Het zekerheidspercentage dat door de gemeente wordt gehanteerd (90%) wijkt af van het zekerheidspercentage van Bleizo (82,5%). De risico's van Bleizo zijn herrekend naar 90% conform het risicobeleid van de gemeente. Daarom is het risicobedrag dat de gemeente bepaalt hoger dan het bedrag dat door Bleizo is bepaald.

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn een aantal risico's uit de top 10 gemuteerd. Het risico op verminderde vraag naar grond op bedrijventerreinen schat het college lager in dan bij de begroting 2018. Op Leeuwenhoekweg zijn inmiddels een aantal kavels verkocht (en daarmee is het risico op het niet in ontwikkeling gaan en de financiële gevolgen daarvan nihil) en ook voor Oudeland zijn onderhandelingstrajecten over verkoop van grond in een ver gevorderd stadium. Het risico dat fase 2 van Oudeland niet meer ontwikkelt wordt is vervallen. Dit risico maakte onderdeel uit van risico 2 uit de

begroting 2018 (vraag naar bedrijventerrein Oudeland komt onder druk). Zowel de kans als de mogelijke impact van dit risico zijn daarom verlaagd. Vanuit de verkaveling ontstaat een risico op incourante kavels. Dit risico is nieuw t.o.v. de begroting 2018.

Het renterisico op Oudeland is naar beneden bijgesteld. De rente is nog steeds zeer laag. Financiering trekken we aan tegen 'negatieve' rentes op dit moment. Het risico op een rente van 4,5% betekent een stijging van de rente t.o.v. de huidige standen van ruim 4,5%. De kans hierop is aanwezig, maar schatten we als laag in.

Het benodigde risicobedrag voor een eventueel tekort op Bleizo is verlaagd. Deze (per saldo) verlaging hangt samen met het feit dat het verwachte resultaat van de grondexploitatie Bleizo is verbeterd in 2018 ten opzichte van 2017. Het risicoprofiel van Bleizo daarentegen is verslechterd. Per saldo is de verbetering van het verwachte resultaat van de grondexploitatie groter dan de toename van de risico's. Per saldo leidt dit dus tot een lager benodigd risicobedrag voor Lansingerland. Een eventueel tekort bij Bleizo komt voor de eerste € 9,5 miljoen ten laste van de gemeente Zoetermeer.

Risico's verbonden partijen

De gemeente Lansingerland neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is een overzicht hiervan opgenomen en is per partij ook inzicht gegeven in de risico's bij de verbonden partij.

De risico's van Bleizo en het effect hiervan op het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente zijn in de vorige paragraaf toegelicht. Uit de grondexploitatie jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg blijkt dat de risico's die Hoefweg loopt nog opgevangen kunnen worden binnen de eigen grondexploitatie (de grondexploitatie bevat zelf nog voldoende weerstandscapaciteit). De gemeente zelf hoeft op basis van de huidige inzichten geen weerstandscapaciteit voor Hoefweg aan te houden.

Het project Bleizo betreft de ontwikkeling van het gebied rondom het nieuw te realiseren NS station op de kruising van de bestaande spoorlijn Utrecht – Den Haag en de nog aan te leggen verlengde Oosterheemlijn. De ambitie is in dit gebied een mix te realiseren van hoogwaardige bedrijvigheid, kantoren en overige functies. De bouw van OV knooppunt is inmiddels in volle gang. Momenteel bereidt de gemeente een nieuw omgevingsplan (bestemmingsplan_ voor om dit mogelijk te maken. Een onderdeel van de onderbouwing van het bestemmingsplan betreft de 'Ladder van duurzame verstedelijking'. Het omgevingsplan voldoet aan de gestelde voorwaarden (o.a. ladder voor duurzame verstedelijking). In februari 2018 is een bestuursovereenkomst gesloten met de gemeenten Zoetermeer, Waddinxveen en Lansingerland en de Provincie Zuid-Holland en VNO-NCW om gezamenlijk de Corridor A12 te versterken. Een onderdeel hiervan is dat gekeken wordt naar de bedrijventerreinen in dit gebied. Voor Bleizo is de afspraak gemaakt dat tot de zomer 2018 nader onderzoek plaatsvindt naar de (on)mogelijkheden van een aangepast ontwikkelprogramma voor Bleizo. Hierbij is afgesproken dat partijen zich inspannen om de financiële gevolgen voor de GREX Bleizo hierbij te minimaliseren. Doel hiervan is de huidige dubbelbestemming voor grootschalige logistiek, zoals opgenomen in het in procedure zijnde omgevingsplan, overbodig te maken. Daarmee ontstaat elders in de A12-corridor ruimte voor nieuwe terreinen voor grootschalige logistiek. Mocht naar aanleiding van het onderzoek worden geconcludeerd dat de programmering van Bleizo en het bestemmingsplan Hoefweg-Zuid moeten worden aangepast én alle partijen afspraken hebben gemaakt over (de verdeling van) de financiële consequenties en risico's hiervan, dan zal dit aan het aan de gemeenteraden van Zoetermeer en Lansingerland ter besluitvorming worden voorgelegd en (indien nodig) de grondexploitatie hier op worden aangepast.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de middelen die de gemeente heeft of ter beschikking kan krijgen om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Het uitgangspunt daarbij is dat structurele risico's opgevangen moeten worden door structurele 'weerstandscapaciteit' en incidentele risico's

opgevangen worden door incidentele ‘weerstandscapaciteit’. Dit onderscheid is ook van belang met het oog op het ‘structureel evenwicht’ in de begroting en de toets van de Provincie hierop.

Incidentele weerstandscapaciteit
De gemeente Lansingerland rekent alleen de algemene reserve tot de incidentele weerstandscapaciteit. De overige reserves rekenen wij niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en de stille reserves. Bestemmingsreserves worden niet meegenomen omdat hier al een bestemming aan is toegekend. Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van de activa lager is dan de verkoopwaarde) worden niet meegenomen omdat deze pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht wordt. Echter, als er expliciete besluiten worden genomen om stille reserves te gelden te maken, dan worden deze toegevoegd aan de weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit
De structurele weerstandscapaciteit betreft de flexibiliteit die er in de begroting is. Dit betreft de mate waarin lasten verder zijn terug te brengen (door bezuinigingen), inkomsten te verhogen en de inzet van de post onvoorzien.

Zodoende bestaat structurele weerstandscapaciteit uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien;
- Bezuinigingspotentieel lastenniveau tot wettelijke taken.

De onbenutte belastingcapaciteit is in theorie niet gemaximeerd. Er zijn geen maximum tarieven voor de ozb. Wel zijn er landelijk afspraken over de maximale jaarlijkse stijging van de ozb (macro-norm) en geldt voor het doen van een aanvraag tot artikel 12 dat de ozb boven de drempelpercentages ligt (gebaseerd op 120% van het landelijk gemiddelde ozb-percentage).

De post onvoorzien bedraagt in de begroting op dit moment € 250.000. Op grond van de financiële verordening 2017 bepaalt het college jaarlijks opnieuw de omvang van de post onvoorzien en motiveert de omvang in de begroting. De post onvoorzien in de begroting 2017 is niet aangewend en in de Najaarsnota 2017 afgeraamd.

Ten behoeve van de kadernota 2015 is het bezuinigingspotentieel in beeld gebracht indien de gemeente alleen de wettelijke taken zou uitvoeren en op taken met een inspanningsverplichting het minimale zou doen. In dat geval zou de gemeente nog enkele miljoen kunnen bezuinigen. Dit zou dan wel gepaard gaan met veel maatschappelijke onrust en de bezuinigingen zijn veelal niet direct in het eerstvolgende begrotingsjaar in te voeren. De flexibiliteit op dit punt is dus beperkt.

Risicobuffer in grondexploitaties en projecten
In de grondexploitaties en kredieten is meestal ook een post ‘onvoorzien’ opgenomen. Binnen de grondexploitaties en projecten zelf is dus ook enige mate van weerstandscapaciteit aanwezig. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen op gemeenteniveau houden we geen rekening met deze posten ‘onvoorzien’.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit
De grootte van risico’s zijn na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico’s is de risicosimulatie uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico’s kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 39,8 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen:

Algemene dienst	€ 3,0	miljoen
Grondexploitaties	€ 36,8	miljoen (incl. Bleizo)

De Rekenkamer Lansingerland gaat als 'benchmark' voor de risico's op grondexploitaties uit van een benodigde weerstandscapaciteit van 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties in exploitatie en 10% van de nog te realiseren opbrengsten. Op basis van de jaarrekening 2017 en de onderliggende grondexploitaties is dan € 49 miljoen nodig voor de gemeentelijke grondexploitaties. Voor Hoefweg is dit € 3,5 miljoen en voor Bleizo € 9 miljoen. Totaal dus circa € 61,5 miljoen. Deze berekeningswijze van de Rekenkamer is sterk genormeerd en houdt geen rekening met de specifieke omstandigheden. Enige afwijking tussen deze berekening en de eigen berekening is dus logisch. De eigen berekening van circa € 37 miljoen is circa € 24,5 miljoen lager dan de € 61,5 miljoen op basis van de methode Rekenkamer. De afwijking zit voor € 3,5 miljoen in het feit dat op basis van ons eigen risicobeleid we geen weerstandsvermogen hoeven aan te houden voor Hoefweg (de risico's van Hoefweg zijn nog op te vangen binnen het verwachte positieve resultaat van Hoefweg) en voor circa € 7,5 miljoen in Bleizo. Op basis van de risico-analyse van Bleizo (aangepast naar grondslagen Lansingerland) is € 1,7 miljoen nodig. Op basis van de Rekenkamer is dit € 9 miljoen. Verschil zitten deze beide inschattingen zit vooral in het feit dat in de risico analyse van Bleizo de omvang van het risico op dalende grondprijzen lager is dan de methode waar de Rekenkamer mee rekent. Reden is dat vanaf de actualisatie 2014 van Bleizo reeds met een neerwaartse bijstelling van de grondprijzen rekening is gehouden. Het risico bedrag voor daling van de grondprijzen is daarmee ook lager. Daarnaast staat de gemeente Zoetermeer voor € 9,5 miljoen garant voor een tekort op de exploitatie Bleizo. De systematiek van de Rekenkamer houdt daar geen rekening mee. Voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde nog in exploitatie te nemen deel) is op basis van de methode Rekenkamer € 49 miljoen nodig. In de benodigde weerstandscapaciteit is dit € 35 miljoen. Het verschil zit vooral in het project Oudeland. In dit project is in de grondexploitatie zelf al rekening gehouden met een risicoreserve voor grondprijzen/vertraging. Afdekking via het weerstandsvermogen is dan niet nodig. Op basis hiervan is er geen reden het risicoprofiel van de gemeente bij te stellen voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

3.2.5 Beoordeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Lansingerland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Ultimo 2017 ziet het weerstandsvermogen er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Weerstandsvermogen jaarstukken 2017	Voorstel resultaatbestemming 2017	Reserves onderdeel weerstandsvermogen
Stand algemene reserve 31/12/2017 voor resultaat 2017		81.610
Weerstandsvermogen jaarstukken 2017 voor bestemming resultaat		**81.610**
Resultaatbestemming jaarrekening 2017:		
a. Overheveling incidentele budgetten 2017 naar 2018	707	
b. Overhevelen in 2018 in te zetten deel decentralisatie-uitkering asielinstroom	270	
c. Bestemmen onderhoud schoolgebouwen ter overdracht	900	
d. Toevoeging aan algemene reserve	9.935	9.935
Subtotaal	*11.812*	*9.935*
Vrijval reserve Parkzoom		257
Totale weerstandscapaciteit ultimo 2017		**91.803**
Benodigde weerstandscapaciteit		**39.810**
Ratio weerstandsvermogen		**2,3**

In de nota risicomanagement is opgenomen dat de gemeente Lansingerland streeft naar een ratio van 1,2 op de lange termijn. Bij de begroting 2018 werd nog een ratio van 1,5 verwacht per eind 2017. Door het hogere saldo van de jaarrekening 2017 dan dat voorzienbaar was bij het opstellen van de Najaarsnota 2017, het positieve resultaat van de herziening grondexploitaties en met name de afname van het risicoprofiel van de grondexploitaties is de ratio eind 2017 circa 2,3.

Doordat we ook de komende jaren overschotten op de begroting verwachten neemt de algemene reserve naar verwachting verder toe. De benodigde weerstandscapaciteit neemt naar verwachting verder af indien de begroting wordt gerealiseerd en de verwachte grondopbrengsten binnen komen.

3.2.6 Prognose ontwikkeling weerstandsvermogen en (risico) Vennootschapsbelasting

In de begroting 2018 is de meest recente prognose van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen opgenomen. Door het hogere saldo van de jaarrekening 2017 dan waarmee in de begroting 2018 rekening kon worden gehouden is de verwachting dat deze prognose positiever wordt. Het eerstvolgende moment voor actualisatie van de prognose van het weerstandsvermogen is de begroting 2019. In de begroting zullen we, net als bij de begroting 2018, ook weer een aantal scenario's zichtbaar maken met daarbij de invloed op de ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Met ingang van 2016 is de gemeente voor haar ondernemersactiviteiten belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een analyse van PWC gaan we er vooralsnog vanuit dat Lansingerland voor het grondbedrijf (nog) niet door de ondernemingspoort gaat en daardoor geen Vpb hoeft te gaan betalen. Mocht dit wel het geval zijn, dan wordt de jaarlijkse belastinglast geschat op circa € 0,5 miljoen per jaar.

3.2.7 Financiële kengetallen

Naar aanleiding van het rapport van de commissie Depla over vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten is het BBV gewijzigd. Vanaf 2015 zijn gemeenten verplicht om een set van kengetallen op te nemen in de jaarstukken. Waar in de tabellen hieronder 'begroting 2017' staat wordt bedoelt de cijfers die begroot waren per 31 december 2017 ten tijde van het opstellen van de begroting 2017 (en waren opgenomen op blz. 97 en 98 van de begroting 2017). De kengetallen in deze paragraaf zijn wat betreft de vergelijkende cijfers 2016 aangepast na enkele wijzigingen in de weergegeven cijfers 2016. Voor verdere toelichting zie ook de toelichting op de balans (hoofdstuk 5).

Het betreft de volgende kengetallen:

- Netto schuldquote;
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- Solvabiliteitsratio;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit;
- Grondexploitatie.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	273.051	243.037	257.479
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.767	9.651	17.550
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.834	19.064	19.568
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	376	15.832	376
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	23.166	0	28.463
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.356	14	1.005
G	Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	3.013	9.000	3.423
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	167.807	128.674	147.780
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		**171%**	**192%**	**177%**

De netto schulden (A+B+C-D-E-F-G) van de gemeente zijn in 2017 met circa € 25 miljoen afgenomen. De netto schuldquote is in 2017 echter wel gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2017. Dit komt vooral omdat de totale baten van de gemeente met circa € 20 miljoen zijn gedaald. Deze daling komt vooral doordat in de jaarrekening 2016 er een grote 'bate' was als gevolg van de positieve bijstelling van de grondexploitaties.

De werkelijke schuld per 31 december 2017 ligt hoger dan begroot in de oorspronkelijke begroting 2017. Dit komt omdat in de oorspronkelijke begroting 2017 (vastgesteld in november 2016) de gevolgen van de aankoop van gronden in Westpolder (raadsbesluit december 2016) nog niet was opgenomen. Zonder de aankoop van de gronden Westpolder zou de netto schuld eind 2017 in lijn liggen met hetgeen begroot was in de oorspronkelijke begroting 2017.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	273.051	243.037	257.479
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.767	9.651	17.550
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.834	19.064	19.568
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	4.992	15.164	4.798
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	23.166	0	28.463
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.356	14	1.005
G	Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	3.013	9.000	3.423
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	167.807	128.674	147.780
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		**168%**	**192%**	**174%**

Zie de toelichting bij de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De minimumnorm voor de solvabiliteit ligt tussen de 25 en 40%.

Solvabiliteit		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	92.311	77.175	105.328
B	Balanstotaal	427.777	368.644	423.608
Solvabiliteit (A/B) x 100%		**22%**	**21%**	**25%**

Ten opzichte van de jaarrekening 2016 en de begroting 2017 is de solvabiliteit fors toegenomen. Dit komt door de positieve jaarresultaten 2016 en 2017 (positievere jaarresultaten dan bij de oorspronkelijke begroting 2017 was voorzien).

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft het structurele en reële evenwicht van de begroting weer. Thans wordt er onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Zowel de begroting 2017 als de jaarrekeningen 2017 en 2016 zijn (structureel) in evenwicht.

Structurele exploitatieruimte		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	Totaal structurele lasten	96.220	126.918	129.581
B	Totaal structurele baten	105.662	126.834	138.777
C	Totaal structurele toevoegingen aan reserves	877	971	971
D	Totaal structurele onttrekkingen aan de reserves	323	775	425
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	167.807	128.674	147.780
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%		**5%**	**0%**	**6%**

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden
De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde ten opzichte van het landelijk gemiddelde (t-1) weer. Een percentage > 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente hoger is dan het landelijk gemiddelde.

		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	388,63	367,60	367,60
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	230,52	237,00	237,00
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	287,28	257,16	257,16
D	Eventuele heffingskorting			
E	Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	906,43	861,76	861,76
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	716,00	716,00	723,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%		**127%**	**120%**	**119%**

De woonlasten in Lansingerland liggen nog boven het landelijk gemiddelde maar zijn in 2017 verder gedaald. Zowel de OZB als de afvalstoffenheffing.

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft een indicatie van risico's van de boekwaarde van de bouwgronden op de totale baten van de gemeente. De boekwaarde van de bouwgronden moeten terugverdiend worden via de totale baten. Het betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de bouwgronden en de totale baten. > 100% betekent dat de boekwaarde hoger is dan de totale baten in enig jaar. Dit betekent een verhoogd risico voor de gemeente.

		Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017
A	Niet in exploitatie genomen gronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)			
B	Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	178.173	160.555	174.015
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	167.807	128.674	147.780
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%		**106%**	**125%**	**118%**

De boekwaarde van de grondexploitaties is in 2017 afgenomen. Dit komt doordat de inkomsten uit de grondexploitaties hoger zijn dan de uitgaven. De hogere boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de begroting 2017 komt o.a. door de aankoop van de gronden Westpolder en door de lagere voorziening voor de grondexploitaties. Doordat de totale baten van de gemeente in 2017 lager waren (zie ook de toelichting bij de netto schuldquote) is het kengetal 2017 (optisch) verslechterd.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie
Door de Provincie zijn een aantal signaleringswaarden geformuleerd voor de kengetallen:

Kengetal	**Categorie A Minst risicovol**	**Categorie B Neutraal**	**Categorie C Meest risicovol**
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 100%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Samengevat ziet het beeld voor Lansingerland er op basis van de jaarrekening 2017 als volgt uit:

Kengetal	**JRK 2016**	**Begr. 2017**	**JRK 2017**
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	171%	192%	177%
b. met correctie doorgeleende gelden	168%	192%	174%
2. Solvabiliteitsratio	22%	21%	25%
3. Grondexploitatie	106%	125%	118%
4. Structurele exploitatieruimte	5%	0%	6%
5. Belastingruimte	127%	120%	119%

Uit de kengetallen blijkt dat de financiële positie van de gemeente is verbeterd in 2016. Vooral de solvabiliteit is toegenomen en de structurele exploitatieruimte neemt toe. De schuldquote en het kengetal grondexploitatie zijn verslechterd, maar dit hangt vooral samen met lagere totale baten van de gemeente (zie ook de toelichting bij de netto schuldquote). De totale netto schuld van de gemeente is in 2017 afgenomen en ook het geïnvesteerde bedrag in de grondexploitaties is afgenomen (dat laatste is een gunstige ontwikkeling voor het risicoprofiel).

De solvabiliteit lift in de categorie ‘neutraal’. Het eigen vermogen van de gemeente is vrij hoog, maar ook de schulden zijn hoog (en daarmee het balanstotaal). In de grondexploitaties zit nog een fors geïnvesteerd vermogen dat de komende jaren afneemt door de verkoop van gronden. Dan nemen ook de schulden af en zal de solvabiliteit toenemen naar verwachting. Zie hiervoor ook de begroting 2018.

3.3 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

3.3.1 Algemeen

De kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn wegen, straten & pleinen, kunstwerken & water, openbare verlichting, groen, spelen, riolering en accommodaties. Een duurzaam beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is nodig om het kapitaal in stand te houden en kapitaalvernietiging als gevolg van achterstallig onderhoud te voorkomen. De tabel geeft de kerncijfers weer van de genoemde kapitaalgoederen en van bebording & straatmeubilair.

Kapitaalgoederen	Areaal	m²/st	Vervangingswaarde
Wegen	3.061.260	m²	€ 173.000.000
Openbare verlichting	15.000	stuks	€ 18.000.000
Bebording & straatmeubilair	22.500	stuks	€ 7.000.000
Riolering	559	km	€ 253.000.000
Civiele kunstwerken (Water)	2100	stuks	€ 115.000.000
Spelen	960	stuks	€ 7.000.000
Groen - bomen	21.000	stuks	€ 18.000.000
Groen - overig	2.550.000	m²	
Accommodaties	65	stuks	€ 143.000.000
Sportvelden /- parken	3	stuks	€ 26.000.000
Totale vervangingswaarde			**ca. € 760.000.000**

Kader

Het Integraal Beheerplan 2017-2024 vormt het kader voor nagenoeg alle beheerproducten en geeft aan welke wet- en regelgeving van toepassing is en welke uitgangspunten we hanteren bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Er is bewust gekozen voor een integrale aanpak. Integrale samenwerking en afstemming van onderhoud tussen de verschillende beheerproducten zorgt voor efficiency en mondt uit in een verlaging van kosten en een reductie van risico's. In het Integraal Beheerplan is product specifieke informatie opgenomen in deelbeheerplannen.

In 2017 waren er bij de onderdelen wegen, straten en pleinen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en riolering vertragingen ontstaan door langdurig ziekteverzuim en onderbezetting. Hierdoor zijn de doelen deels behaald. Inhuurconstructies namen het productieverlies niet helemaal weg.

3.3.2 Areaaluitbreiding

Door de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijfsterreinen is Lansingerland een typische groeigemeente. Dit betekent dat het areaal openbare ruimte jaarlijks groeit. De uitbreiding vond in 2017 vooral plaats in de Vinexwijken Westpolder, de Wadden, Parkzoom, bedrijventerrein Hoefslag, bedrijventerrein Prisma en de Laan van Mathenesse. Daarnaast is de Groenzoom opgeleverd en overgedragen.

3.3.3 Wegen, straten en pleinen

Hoewel alle gestelde doelen zijn behaald, is het onderhoudsprogramma niet volledig uitgevoerd. Hierdoor is sprake van een beperkte kwalitatieve onderhoudsachterstand.

Circa 70% van het investeringsbudget is ingezet voor de realisatie van het investeringsprogramma 2017. Niet alles is uitgegeven omdat we een gedeelte van het werk van de Noordersingel en de Pastoor Verburghweg, door slechte weersomstandigheden eind 2017, pas in 2018 uitvoeren. Voor de Vogelbuurt leidden de integrale aanpak en participatie op gebied van duurzaamheid tot een later dan geplande start van de uitvoering.

Uitgevoerde projecten:
- Zuidersingel (oost) in Berkel en Rodenrijs;
- Noordersingel in Berkel en Rodenrijs (90%);
- Pastoor Verburghweg in Berkel en Rodenrijs (90%);
- Anthuriumweg in Bleiswijk.

Projecten in de voorbereidingsfase:
- Anjerweg;
- Julianastraat en Dorpsstraat (gedeeltelijk) in Bergschenhoek;
- Dorp Noord-Oost in Bergschenhoek;
- Bomenbuurt;
- Bloemenbuurt;
- Vogelbuurt.

Bij de reconstructie en onderhoud van wegen pasten we duurzame materialen toe. Er waren in 2017 geen ontwikkelingen die leiden tot een veranderend lange termijn perspectief.

3.3.4 Openbare verlichting
In 2017 is 35% van de preventieve vervanging van lampen niet uitgevoerd. Dit heeft geen consequenties voor het kwaliteitsniveau van de openbare verlichting en de veiligheid van de weggebruikers. Bij de vervanging van een aantal conventionele lampen en armaturen is energiezuinige en dimbare verlichting toegepast. Dit om de openbare verlichting te verduurzamen en energiekosten te verlagen.

Dit jaar zijn twee projecten vertraagd: project Dorp Noord-Oost in Bergschenhoek pakken wij op in 2019, omdat wegen en riolering dan integraal worden aangepast. Er waren ook extra wensen op het gebied van duurzaamheid waardoor de inrichting van de wijk toekomstbestendig wordt. Er was vertraging bij het project ‘Optimalisatie van de installaties voor openbare verlichting’. Dit heeft beperkte consequenties voor het technische kwaliteitsniveau van de openbare verlichting. In 2017 deden zich geen ontwikkelingen voor die leiden tot een veranderd lange termijn perspectief.

3.3.5 Civiele kunstwerken en Water
Alle doelen voor 2017 zijn bereikt, het onderhoud verliep volgens plan. Waar mogelijk pasten we duurzame materialen toe.

In 2017 is het vervangen van beschoeiingen in Bleiswijk en de brug Bergweg-noord vertraagd. Voor het vervangen van de beschoeiing van de Esdoornlaan/Oostersingel zijn de werkzaamheden goedkoper afgerond. In 2017 waren er geen ontwikkelingen die leiden tot een veranderd lange termijn perspectief.

3.3.6 Groen
Alle doelen voor 2017 zijn bereikt. Om deze doelen te bereiken verrichten we cyclisch dagelijks onderhoud, voeren we inspecties uit en vervangen we groen waar dat noodzakelijk is. Daarbij hanteren we een duurzame aanpak. Voorbeelden daarvan zijn de toepassing van social return, verbetering van ecologisch maaibeheer en het treffen van klimaatbestendige maatregelen zoals de aanleg van een wadi (tijdelijke opvang voor hemelwater) aan de Spiraeadreef te Bleiswijk. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud en er hebben zich in 2017 geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een wijzigend lange termijn perspectief.

3.3.7 Spelen

Alle doelen voor 2017 zijn bereikt. Om deze doelen te bereiken verrichten we cyclisch dagelijks onderhoud, voeren we inspecties uit en vervangen we speeltoestellen waar dat noodzakelijk is. Daarbij hanteren we een duurzame aanpak. Een voorbeeld daarvan is levensduur verlengend onderhoud op speeltoestellen. Dit jaar is er minder slijtage / vandalisme aan speelvoorzieningen, waardoor er ook minder onderzoekskosten en begeleiding nodig waren.

Het investeringsbudget is ingezet voor vervanging van toestellen op het Deventerpad en Bachplein in Berkel en Rodenrijs en Hertshoornvaren in Bergschenhoek. In het eerste kwartaal van 2018 vinden er nog afrondende werkzaamheden plaats.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud en er hebben zich in 2017 geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een wijzigend lange termijn perspectief.

3.3.8 Riolering

In de exploitatiebegroting is circa 90% van de gestelde doelen voor 2017 doelen bereikt. Door vertragingen bij de uitwerking van planvorming, onderhoudsplannen en de gemaleninspectieplannen haalden we niet alle doelen. De vertragingen leidden tot nadelige effecten (achterstand) op het operationele functioneren van het rioolsysteem, vooral in het gemalenbeheer.

Bij de investeringen is circa 70% van de voorgenomen doelen behaald tegen besteding van circa 63% van beschikbare investeringsbudgetten. Er waren minder kosten dan voorzien voor het verhelpen van restpunten na oplevering van de projecten en de gereserveerde budgetten voor onvoorziene kosten hoefden we niet volledig te benutten.

De lagere uitputting van het investeringsbudget is veroorzaakt door uitstel in de uitvoering. Een hoofdzakelijke oorzaak van de lagere investeringen is het veranderen van de voorbereiding van integrale renovatieprojecten. Voor de Vogelbuurt geldt dat bewonersparticipatie zorgde voor een gewijzigde scope voorafgaand aan de technische voorbereiding. Bij twee investeringsprojecten in de uitvoeringsfase zijn werkzaamheden uitgesteld door extra afstemming tussen externe partijen (onder andere grondeigenaren, nutsbedrijven). Wel zijn deze projecten gestart en verlopen inmiddels voorspoedig en worden opgeleverd in 2018.

In 2017 deden zich geen ontwikkelingen voor die leiden tot gewijzigde inzichten voor de vrijvervalleidingen. Bij de rioolgemalen is er echter een toename van het aantal storingen en achterstallig onderhoud in de vorm van ontbrekende keuringen en daaraan gerelateerde werkzaamheden. Nader onderzoek is gestart in 2017 en er is structureel capaciteit ingezet om de achterstand in te lopen.

3.3.9 Accommodaties

Gebouwen

De gemeente is juridisch eigenaar van 65 gebouwen. De gebouwenportefeuille bestaat onder meer uit het gemeentehuis, gemeentewerf, sporthallen, maatschappelijke accommodaties, kinderdagopvang, strategische objecten en onderwijsgebouwen. Van deze laatste groep (onderwijsgebouwen) zijn 19 stuks overgedragen aan schoolbesturen. De schoolbesturen zijn daarmee economisch eigenaar. Van 4 onderwijsgebouwen is de gemeente wel economisch eigenaar, maar zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebouwen.

De gemeente streeft naar een hoge mate van efficiency in het vastgoedbeleid. Uitgangspunt is dat er alleen sprake is van eigendom en/of exploitatie daar waar dat noodzakelijk is voor de uitoefening van een publieke taak. We pakken mogelijkheden om niet essentieel vastgoed van de hand te doen actief op. Dat heeft geleid tot de sloop van een aantal strategische objecten (met name in Westpolder/Bolwerk) en

de overdracht van de voormalige werf van Bleiswijk, het rouwcentrum in Bleiswijk en ’t Web in 2017. Ook zijn gesprekken over MFR Anthuriumsingel, Pecto’s en het Polderhuis verder geïntensiveerd.

Het beheer en de exploitatie van een groot aantal gebouwen is door de gemeente bij een externe partij belegd. In 2017 was dit bij Optisport ondergebracht. Sportfondsen heeft de aanbesteding van deze taak voor 2018 – 2020 gewonnen. Het groot onderhoud wordt uitgevoerd door de gemeente, conform het Beheerplan Gebouwen en het bijbehorende Meerjaren-onderhoudsprogramma (MJOP). De kosten voor het groot onderhoud worden gedekt door de bestemmingsreserve Gebouwen. Daar waar sprake is van vervanging kijken we of er mogelijkheden zijn om de producten te verduurzamen.

Er is geen sprake van een onderhoudsachterstand en er hebben zich in 2017 geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een wijzigend lange termijn perspectief.

Sportvelden

Het onderhoud van sportparken is uitgevoerd op basis van het beheerplan 2017-2024. De gestelde doelen zijn bereikt, het onderhoud ligt goed op schema. Voor ieder type sportveld is er een eigen beheerstrategie. De onderhoudsstrategie wordt dus gekenmerkt door maatwerk. Voordat er over wordt gegaan tot vervanging inventariseren we of het mogelijk is om met een tijdelijke duurzame oplossing de vervanging uit te stellen.

In 2017 zijn in lijn met het beheerplan twee grasvoetbalvelden gerenoveerd en zijn noodzakelijke aanpassingen aan de infrastructuur van sportpark het Merenveld uitgevoerd. Daarnaast is, zoals gepland, de renovatie aan het honk- en softbalveld in Bergschenhoek gestart, met oplevering in het eerste kwartaal 2018. Totaal is 72% van investeringsbudget gebruikt, de overige 28% wordt uitgegeven in het eerste kwartaal van 2018. Dit betreft geen onderhoudsachterstand maar wordt veroorzaakt door de renovatie van honk- en softbalveld.

Er is geen sprake van een gewijzigd lange termijn perspectief.

3.4 Paragraaf Financiering en Treasury

Inleiding
Het doel van deze paragraaf is om u te informeren over het treasurybeleid (3.4.1) en de beheersing van financiële risico's (3.4.2). Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

3.4.1 Treasurybeleid

Primair richt het treasurybeleid zich op het waarborgen van financiële continuïteit door het resultaat en vermogen te beschermen tegen financiële risico's. Deze risico's komen voort uit zowel de financieringsbehoefte, als uit de mutaties van de bestaande portefeuilles zoals (vervroegde) aflossingen, herfinanciering en renteaanpassing.
De gemeente onderscheidt een drietal doelstellingen van de treasuryfunctie:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van het Treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten.

Deze doelstellingen leiden tot het zo nauwkeurig mogelijk op elkaar afstemmen van opgenomen en benodigde gelden, waarbij de financieringslasten zoveel mogelijk beperkt worden in relatie tot het risico dat wij lopen. Gelden worden overigens alleen aangetrokken in euro's, zodat er geen valutarisico's ontstaan.

Op basis van de laatst geactualiseerde liquiditeitsprognose constateerden wij in de loop van het jaar een liquiditeitsbehoefte van circa € 20 miljoen. Ter dekking hiervoor hebben wij een nieuwe langlopende lineaire lening aangetrokken ter waarde van € 20 miljoen tegen een licht negatief rentepercentage voor een periode van 5 jaar.

In 2017 is één lening afgelost voor een totaalbedrag van circa € 12 miljoen (met een rente van 4,7%). De lening portefeuille voor Lansingerland per einde jaar 2017 ziet er als volgt uit:

Tabel x Analyse leningportefeuille t.b.v. gemeente Lansingerland
Stand per ultimo 31 december 2017 *bedrag x € 1.000*

Resterende	Rente						
looptijd	0,0% < > 1,5%	1,5% < > 2,5%	2,5% < > 3,5%	3,5% < > 4,5%	4,5% < > 5,5%	5,5% < > 6,5%	Eindtotaal
0 tot 2 jr.		-	-	1.359	17.057	204	18.620
2 tot 4 jr.	12.000	-	21.000	-	-	-	33.000
4 tot 6 jr.	20.000	-	50.000	-	7.000	-	77.000
6 tot 8 jr.	48.000	-	-	-	-	-	48.000
8 tot 10 jr.	-	-	16.667	-	-	-	16.667
meer dan 10 jr.	17.333	12.833	-	30.000	-	-	60.167
	97.333	12.833	87.667	31.359	24.057	204	253.453

Daarnaast hebben wij in de loop van 2017 verschillende kasgeldleningen aangetrokken om tijdelijke fluctuaties in de liquiditeit te kunnen opvangen. De looptijd van deze leningen is doorgaans kort (circa 3 maanden). In oktober is een lening aangetrokken van circa € 10 miljoen voor de duur van 3 maanden tegen een licht negatieve rente. Alleen deze lening is jaargrensoverschrijdend.

3.4.2 Risicobeheer

De risico's ten aanzien van treasury vallen in de volgende soorten uiteen:

- Renterisico's op vlottende en vaste schuld (opgenomen geld);
- Liquiditeitsrisico's;
- Kredietrisico.

Renterisico op vlottende schuld: de kasgeldlimiet

Om een grens te stellen aan korte termijn financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden < 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. De behoefte aan vreemd vermogen mag daarom maar voor een gelimiteerd deel met korte leningen worden ingevuld. De kasgeldlimiet voor gemeenten bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Deze wordt gedefinieerd als alle lasten op de begroting vóór verdeling van de reserves. Het begrotingstotaal voor het jaar 2017 is € 128,3 miljoen, hetgeen een kasgeldlimiet oplevert van € 10,9 miljoen. Indien de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de gemeente de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder (Provincie), met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet (bijvoorbeeld overgaan tot financiering met lang geld).

In de loop van het jaar zijn er verschillende kasgeldleningen aangetrokken die vaak ook gedurende het jaar weer afgelost worden. Alleen in het tweede kwartaal ontstond er hierdoor een overschrijding op de vastgestelde kasgeldlimiet. De andere kwartalen blijft de gemiddelde vlottende schuld onder de kasgeldlimiet. Dit is ook zichtbaar in onderstaande tabel.

Tabel x Toets op kasgeldlimiet 2017 *bedrag x € 1.000*

		1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Gemiddelde netto vlottende schuld (+), dan wel		5.386	11.863	10.883	-5.836
gemiddelde overschot vlottende middelen (-)					
Kasgeldlimiet		10.910	10.910	10.910	10.910
Ruimte onder kasgeldlimiet		5.524	-	27	16.745
Overschrijding kasgeldlimiet		-	953	-	-
Begrotingstotaal		128.349	128.349	128.349	128.349
Percentage vastgesteld per min. regeling	8,50%				
Kasgeldlimiet		10.910	10.910	10.910	10.910

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

In het kader van de wet Fido wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van de renterisiconorm is spreiding in de leningenportefeuille, waardoor mogelijke renterisico's worden beperkt. Hierin wordt dan specifiek gekeken naar de momenten waarop renteherziening of herfinanciering plaatsvindt. Door deze spreiding wordt voorkomen dat op een bepaald moment veel leningen op hetzelfde moment moeten worden afgelost. Is dan herfinanciering aan de orde, dan kan de dan geldende marktrente grote gevolgen hebben op de begrotingssaldi.

De renterisiconorm wordt bepaald op 20% van de op 1 januari bestaande omvang van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor het jaar 2017 is € 128,3 miljoen, hetgeen een renterisiconorm oplevert van € 25,7 miljoen. Dit betekent dat in 2017 maximaal € 25,7 miljoen nieuw kapitaal kan worden aangetrokken of leningen kunnen worden afgelost. Afgelopen jaar hebben we in totaal € 35,4 miljoen aan aflossingen betaald.

In voorgaande begrotingen en jaarrekeningen is al aangegeven dat Lansingerland de renterisiconorm overschrijdt. De huidige leningenportefeuille kan namelijk niet zonder hoge kosten worden aangepast.

Wanneer herfinanciering aan de orde is zal bij het afsluiten van nieuwe leningen de renterisiconorm in acht worden genomen. Dit doen we door in beginsel voor nieuwe leningen te kiezen voor lineaire leningen gecombineerd met een spreiding in looptijd.

Liquiditeitsrisico
Liquiditeitsrisico is het risico dat wij als gemeente over onvoldoende middelen beschikken om aan onze directe verplichtingen te voldoen. In onze liquiditeitsprognose wordt onze geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Deze liquiditeitsprognose wordt regelmatig geactualiseerd.
Daarnaast is het risico dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn, volgens onze geldverstrekkers voor gemeenten, verwaarloosbaar.

Kredietrisico
De gemeente Lansingerland loopt zelf ook risico bij het verstrekken van gelden. Afhankelijk van het type instelling kan een zeker risico worden bepaald. De verstrekte leningen kunnen verdeeld worden in verstrekte leningen en garantstellingen (zie 3.4.3).

3.4.3 Renteschema
In de notitie rente 2017 is een renteschema opgenomen. De commissie BBV adviseert deze op te nemen in de jaarstukken en begroting. Met dit schema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het schema voor Lansingerland is als volgt:

Schema rentetoerekening 2017	2017 x € 1000	2017 x € 1000
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 6.375	
De externe rentebaten		
Saldo externe rentelasten en rentebaten		€ *6.375*
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	€ -4.617	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ -	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ *-4.617*
Saldo door te rekenen externe rente		€ *1.758*
Rente over eigen vermogen	€ -	
Rente over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	€ -	
Totaal rentetoerekening intern		€ -
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)		**€ 1.758**
Boekwaarde vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari		€ *216.702*
Berekende omslagrentepercentage		*0,81%*
Gekozen renteomslagpercentage (mag 0,5% afwijken van berekend)		**1,25%**
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		€ 2.709
Renteresultaat op het taakveld treasury		**€ 951**

<u>Rentelasten</u>
De rentelasten voor 2017 bedragen € 6,4 miljoen. Dit bestaat uit € 6,5 miljoen aan rente voor langlopende geldleningen en € 130.000 aan negatieve rente voor herfinanciering.

Wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten
In 2017 is € 4.617.000 toegerekend aan onze grondexploitaties. De rente die aan investeringen wordt doorberekend was voorheen gebaseerd op onze interne rekenrente. Deze interne rekenrente is met de vernieuwing in het BBV komen te vervallen en vervangen door een renteomslagpercentage.

Renteomslagpercentage
De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in Euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.

Het berekende omslagrentepercentage bedraagt voor Lansingerland voor 2017 0,81%. Wij kiezen ervoor om te rekenen met een gekozen renteomslagpercentage van 1,25%. Uit het oogpunt van voorzichtigheid kunnen we eventuele rentetegenvallers bij een herfinanciering hiermee opvangen. Indien de werkelijke rentelasten in Euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in Euro's die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

Dit gekozen renteomslagpercentage van 1,25% vervangt de interne rekenrente en wordt gebruikt voor het doorrekenen van rente aan onze investeringen.

Bij projectfinanciering wordt een lening specifiek aangetrokken voor een project. Lansingerland heeft geen projectfinanciering, wij hanteren een integrale financiering waarbij de gehele gemeentelijke financieringsbehoefte is betrokken.

De gehanteerde boekwaarde is de laatst vastgestelde boekwaarde. Deze bedraagt € 216,70 miljoen per 31 december 2015. Hiermee is nog geen rekening gehouden met het versneld afschrijven van maatschappelijk vaste activa in 2016. Wanneer wij hier rekening mee houden stijgt het berekende renteomslagpercentage.

Renteresultaat
Het renteresultaat op het taakveld Treasury bedraagt € 951.000. Dit is het verschil tussen de rente die wij werkelijk aan taakvelden toerekenen (€ 1,7 miljoen) en het saldo van de externe rentebaten en rentelasten (€ 2.7 miljoen).

3.4.3 Garantstellingen en borgstellingen
Aan verenigingen, onderwijsinstellingen en zorginstellingen zijn garantstellingen en waarborgen afgegeven. Deze financieringen zijn door onze gemeente gewaarborgd in het kader van het maatschappelijk belang van door hen gedane investeringen. Daarnaast zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen. WSW neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als WSW deze betaalverplichting niet uit de overige buffers in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten Rijk en gemeenten bijspringen.

Ten slotte zijn er gemeentegaranties onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De stichting staat borg voor de verstrekking van bepaalde hypotheken aan particulieren. Sinds 1 januari 2011 is de achtervang van nieuwe hypotheken geheel naar het rijk geschoven, waardoor jaarlijks het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen afneemt met de door particulieren gedane aflossingen.

Per 31 december 2017 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 220,4 miljoen. Dit is als volgt opgebouwd:

Tabel 3.4.4 Specificatie waarborgsommen en garantieleningen *bedragen x € 1.000*

Waarborgsommen en garantieleningen	primaire zekerheid	secundaire zekerheid	tertiaire zekerheid	oorpronkelijk bedrag	restant 31-dec-16	restant 31-dec-17
Garantiefonds WSW	woningbouwver.	WSW	gem.(50%)	192.014	187.586	**181.382**
Garantiefonds SWS	sportver.	SWS	gem.(50%)	335	267	**244**
Hypotheken particulieren	particulier	WEW	gem.(50%)	4.179	3.552	**3.215**
Hypotheken personeel	personeel	gem.(100%)	-	455	590	**376**
Onderwijsinstellingen	instelling	gem.(100%)	-	38.600	28.880	**32.861**
Overige instellingen	instelling	gem.(100%)	-	2.391	1.393	**1.311**
Totaal				**237.974**	**222.268**	**219.389**

Dit totaalsaldo betreft de volledige garantstelling en komt niet geheel voor rekening van de gemeente. Voor het Garantiefonds WSW en SWS en de particuliere hypotheken is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

Onder het Garantiefonds WSW vallen leningen voor meerdere corporaties, waarvan veruit de meeste betrekking hebben op Woningbouwvereniging 3B (€ 166,9 miljoen). Ook hiervoor geldt dat de gemeente voor 50% van dit bedrag garant staat.

De gemeente Lansingerland verstrekt enkel garantstellingen wanneer er zekerheden (onderpand) door de garantieaanvrager overlegd kan worden. In aanloop naar de jaarrekening 2017 is contact geweest met alle instellingen voor een specifieke onderbouwing van de verschillende restantschulden. In de jaarrekening zijn deze cijfers conform verwerkt.

Met betrekking tot de Nationale Hypotheek Garantie wordt jaarlijks door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen een liquiditeitsprognose opgesteld. Aan de hand hiervan krijgt de gemeente inzicht in mogelijke toekomstige aanspraak op de achtervangfunctie. Op basis van deze liquiditeitsprognose verwacht de Stichting WEW geen aanspraken op de achtervangfunctie.

De garantie inzake de hypotheken van personeel betreffen een tweetal hypotheekleningen afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO), dochteronderneming van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Sinds enkele jaren geleden worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven. In 2017 is de garantstelling op één aflossingsvrije hypotheeklening komen te vervallen waardoor het resterende bedrag voor de oorspronkelijke leningen lager is dan het restant ultimo 2016.

In 2017 is een nieuwe garantstelling verstrekt van € 5,0 miljoen in het kader van de doordecentralisatie van De Blesewic van het Melanchthon in Bleiswijk. Uw raad is hierover geïnformeerd met raadsbrief U17.08175.

3.4.4 Kasstroomoverzicht

Onderstaand overzicht geeft het kasstroomoverzicht weer volgens de directe methode:

Kasstroomoverzicht (Directe methode) (x € 1.000)		2017
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Ontvangsten van afnemers	176.216	
Betalingen aan leveranciers en werknemers	-158.825	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Ontvangen interest	198	
Ontvangen dividend	3.371	
Betaalde interest	-6.899	
Kasstroom uit operationele activiteiten		**14.061**
Kasstroom uit grondexploitaties		
Investeringen	-14.180	
Verkopen	21.700	
Kasstroom uit grondexploitaties		**7.520**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	-	
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	-	
Investeringen in materiële vaste activa	-6.128	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2.710	
Investeringen in financiële vaste activa	-	
Desinvesteringen in financiële vaste activa	-	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-3.418**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangen aflossingen op verstrekte geldleningen	195	
Opgenomen geldleningen - langlopende schulden	20.000	
Aflossing geldleningen - langlopende schulden	-35.582	
Opgenomen geldleningen - kortlopende schulden	90.000	
Aflossing geldleningen - kortlopende schulden	-90.000	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten.		**-15.387**
Netto kasstroom boekjaar		**2.775**
Beginstand liquide middelen		9.876
Eindstand liquide middelen		12.651
Mutatie liquide middelen inclusief vordering 's-Rijks Schatkist		**2.775**

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen
In 2017 speelden een hoop ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering, maar 2017 stond vooral in het teken van de 'organisatie' ontwikkeling. In de hierna volgende paragrafen lichten we per onderwerp de resultaten toe.

3.5.1 Planning & control

Om een organisatie goed op koers te houden is een goed werkend systeem van planning & control een randvoorwaarde. Hieruit vloeit immers informatie voort die nodig is om te kunnen sturen.

Wat hebben we gedaan in 2017?

1. We stelden de jaarrekening 2016 op aan de hand van de geactualiseerde richtlijnen van het BBV en pasten formats voor de jaarrekening en begroting aan de nieuwe eisen aan.
2. We bleven ambtelijk strak sturen op de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van de (financiële) resultaten. Naast de reguliere P&C-documenten continueerden we in 2017 de periodieke budgetreviews en hielden in het voorjaar van 2017 alle afdelingshoofden een 'in-control'-gesprek met de gemeentesecretaris.
3. We hielden een aanbesteding voor de aanschaf van nieuwe P&C-software en kozen voor Pepperflow. In 2018 implementeren we deze software. Hierdoor kunnen we efficiënter P&C-documenten samenstellen en deze digitaal aanbieden aan de Raad en digitaal publiceren voor onze inwoners.
4. We stelden een nota 'Planning & control' op. Eind 2017 stelde de Raad deze nota vast. Uitgangspunt van de nota is een efficiëntere P&C-cyclus en een cyclus die meer recht doet aan de rolverhoudingen tussen Raad en college. De raad krijgt nadrukkelijk de kader stellende en controlerende rol. Zo vervangen we de Kadernota met ingang van 2018 met een Kaderbrief en vervangen we de voor- en najaarsnota door een zomerrapportage. In 2019 evalueren we het eerste jaar werken met de nieuwe cyclus.
5. We deden in 2017 voor het eerst aangifte Vennootschapsbelasting. Omdat de huidige activiteiten op dit moment niet kwalificeren als 'onderneming' deden we een zogenoemde 'nihil'-aangifte.
6. We gebruikten actief landelijk beschikbare informatie om effecten van beleid te evalueren en beleid bij te stellen. Zo deden we in 2017 mee aan de benchmark formatie van Berenschot (als input voor het project 'Kennis in kaart') en besloot de Raad om in 2018 (net als in 2016) deel te nemen aan de burgerpeiling ten behoeve van www.waarstaatjegemeente.nl.

3.5.2 Audit en AO/IC

In de huidige organisatie is een nadrukkelijke scheiding aangebracht tussen de beslissende, financieel beleid makende en beheersende rol en de toetsende en controlerende rol. De eerste rol is belegd bij de vak afdelingen en de afdeling Financiën. De toetsende en controlerende rol is nadrukkelijker belegd bij de Concernstaf. Binnen gemeentelijke organisaties zien we een toenemende behoefte aan deze onafhankelijke rol en positie. Zo eist de nieuwe AVG[10] (intern) onafhankelijk toezicht op het systeem van privacy borging in de organisatie en is deze onafhankelijke rol ook nodig in het kader van ENSIA[11]. In 2017 zagen we dan ook een verschuiving/verbreding van controle en advisering op het gebied van financiën en rechtmatigheid naar controle en advisering op gebieden als privacy en informatiebeveiliging.

Wat hebben we gedaan in 2017?

[10] Algemene Verordening Gegevensbescherming
[11] Eenduidige Normatiek Single Information Audit

- We voerden de reguliere interne controles uit voor rechtmatigheid. Dit in overleg met de externe accountant en ter voorbereiding op de controle van de jaarrekening 2017.
- Ook in 2017 was, net als in 2016, nog extra inzet en inspanningen nodig t.a.v. de verantwoording en controle in het sociale domein. Uiteindelijk resulteerde dat in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2016 van de gemeente, maar bijvoorbeeld ook de GR Jeugd ontving over het jaar 2016 een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening.
- In 2017 voerden we, net als alle andere gemeenten, ENSIA in. De noodzakelijke audits en werkzaamheden zijn tijdig uitgevoerd en vastgelegd in de zogenoemde ENSIA-tool. Deze tool vormt de basis voor de verantwoording over informatiebeveiliging die het college gelijktijdig met de jaarstukken 2017 aflegt aan de gemeenteraad. Voor de uitkomsten van ENSIA verwijzen wij naar paragraaf 3.5.9.

3.5.3 Organisatie en personeel

In 2017 kreeg het voorkomen van en adequaat omgaan met ziekteverzuim veel aandacht. We zien dat het tegengaan van overbelasting van medewerkers een aandachtspunt blijft. We doen met een beperkt aantal medewerkers een toegenomen hoeveelheid werk en medewerkers zijn zo gedreven dat ze hard doorwerken en tegen hun grenzen aanlopen. Leidinggevenden en medewerkers blijven hier alert op en maken dit bespreekbaar.
Met de invoering van het Individueel Keuze Budget kregen medewerkers meer keuzevrijheid voor geld of vrije tijd. We zien dat ieder daar naar eigen behoefte invulling aan geeft.
We onderzochten hoe we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plaats in de organisatie kunnen geven, zoals bijstandsgerechtigden en mensen met een verstandelijke of lichamelijke handicap. Begin 2018 is het plan van aanpak klaar en starten we met de implementatie.
Het afgelopen jaar merkten we dat de arbeidsmarkt weer aantrekt doordat we meer moeite hadden vacatures in te vullen. Door een creatieve werving en selectie en extra budget voor de werving is het tot nog toe grotendeels gelukt de vacatures in te vullen, maar soms was het nodig terug te vallen op inhuur als we niet direct de juiste mensen konden vinden. We verwachten dat dit de komende jaren nog meer inzet zal vragen.

Met het in de begroting 2018 toegekende extra formatiebudget krijgen we de basis op orde en hopen we de overdruk te reduceren. Deze formatie moet wel nog nader verdeeld worden op basis van de analyse en het plan van aanpak van de interim gemeentesecretaris. Vooruitlopend op het plan van aanpak besloot het college eind 2017 om vanuit de ‘basis op orde’ 3 FTE toe te kennen bovenop de ‘reguliere’ groei van de formatie. De overige groei van de toegestane formatie per 1/1/2018 ten opzichte van 1/1/2017 betreft de reguliere groei-gerelateerde formatie (team Veiligheid, bouw- en woningtoezicht, sociaal domein en beheer en onderhoud), de 5 FTE voor duurzaamheid (zie begroting 2018), 2 FTE BOA’s en 1 FTE voor CISO/FG.

Ontwikkeling formatie (ambtelijke organisatie incl. griffie)

	1-1-2011	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Toegestane formatie in fte	358	356	338	325	324	328	340	362
Aantal inwoners per 1/1	54.081	55.270	56.512	57.137	58.133	59.039	60.042	61.152
Aantal fte per 1.000 inwoners	6.62	6.44	6.00	5.68	5.57	5.56	5.66	5.92

Van de in de begroting 2018 genoemde formatie op orde is nog circa 5 FTE in te vullen op basis van het plan van aanpak van de interim gemeentesecretaris.

Wat hebben we nog meer gedaan?

- Naar aanleiding van het onderzoek van Necker Van Naem is het organisatieontwikkeltraject gestart met als doel de organisatie meer toekomstbestendig te maken. Hierdoor wordt de professionaliteit van de organisatie en kwaliteit van dienstverlening verder versterkt. In opdracht van een stuurgroep maakten twee werkgroepen met medewerkers uit de hele organisatie een advies over respectievelijk een toekomstbestendige structuur voor de organisatie en welke kennis en kunde de organisatie nodig heeft om toekomstbestendig te zijn. Een vanuit de organisatie samengestelde klankbordgroep adviseerde en reflecteerde op de werkzaamheden van de twee werkgroepen. De adviezen van deze twee werkgroepen zijn meegegeven aan de interim gemeentesecretaris zodat hij deze kan verwerken in zijn eigen analyse en plan van aanpak dat in april 2018 naar verwachting gereed is.
- Er is een verdiepende verzuimanalyse gemaakt en alle leidinggevenden zijn in de gelegenheid gesteld om zich te trainen in het voeren van verzuimgesprekken

3.5.4 Communicatie

In 2017 vierde de gemeente Lansingerland haar 10 jarig bestaan. Dit thema stond, waar mogelijk, centraal in alle gemeentelijke communicatie. De viering van het 10 jarig bestaan en de vele grote publieksevenementen (Ride for the Roses, Foodtruck festival XL, Monumentendag/Open Huis, Strongman Run en huldiging Chantal Blaak etc.), heeft Lansingerland als aantrekkelijke woon- en vrijetijdsgemeente verder op de kaart gezet.

Voor potentiele inwoners van de gemeente Lansingerland lanceerde we als onderdeel van de online marketing strategie een nieuwe website. Deze website www.woneninlansingerland.nl verving www.buitenleveninderandstad.nl. Door de koppeling met Funda te maken, toont deze website altijd het actuele aanbod van woningen binnen onze gemeente. Gekoppeld aan deze website hebben we circa 9 maanden gewerkt met betaalde advertenties op social media om geïnteresseerden van buiten onze gemeente te attenderen op het wonen in Lansingerland in het algemeen en op de aantrekkelijke woonkernen van Lansingerland in het bijzonder.
Voor de ondernemers die geïnteresseerd zijn in het kopen van een bedrijfskavel, hebben we als onderdeel van de online marketing strategie de website www.bedrijventerreinen-lansingerland.nl vernieuwd. Door het toevoegen van een tweetal video's over het koopproces van een bedrijfskavel, een keuzehulp voor bedrijfskavel en een geactualiseerd overzicht van beschikbare kavels maken we ondernemers makkelijker om te kiezen voor Lansingerland.

Bestaande inwoners en ondernemers zijn ook in 2017 actief betrokken bij beleidsuitvoering en -vorming middels burgerparticipatie en interactieve beleidsvorming, in de publiekscommunicatie is hier veel aandacht aan besteed. Vier Lansingerlandse burgerinitiatieven (het zangfietspad; het labyrint; herbouw Tol 't Meerhek en Energiebank LansingerZon) hebben van de gemeenteraad een aanmoedigingssubsidie ontvangen.

Wat hebben we gedaan in 2017?

1. De Contentredactie heeft in 2017 een pilot gedraaid met WhatsApp. Het kanaal heeft zijn functionaliteit ruimschoots bewezen.
2. In 2017 is in samenwerking met team Reizen, Wonen, Leven gestart met een pilot klantreizen. De eerste klantreis is in 2017 grotendeels afgerond. De Motie (CU) over de mogelijkheden van Klantreizen in onze organisatie sluit hier goed op aan. In 2018 starten we een pilot met 4 klantreizen binnen Publiekszaken (reizen, wonen en leven). De verwachtingen zijn hoog gespannen om in de toekomst deze klantreizen te implementeren in onze werkprocessen;
3. De projectgroep digitale medialandschap is hard aan de slag gegaan met onder andere de vervanging van de website. Hiervoor zijn marktverkenningsbezoeken aan andere gemeenten afgelegd, kwalitatief onderzoek gedaan onder de kwetsbaren in onze gemeente en een prestatieonderzoek van de huidige website. Daarnaast heeft de projectgroep in samenspraak met MT en college een keuze gemaakt om de nieuwe website met open source software te bouwen en aan te sluiten bij het open webconcept dat ontwikkeld is door de gemeente Buren. Samen gaan

wij dit concept uitbreiden, ontwikkelen en beschikbaar maken voor Nederlandse gemeenten. Eind 2018 staat de live-gang van de nieuwe website gepland.

4. In september 2017 zijn we met een nieuw onderdeel van onze app live gegaan. Hierin zijn de gemeentelijke monumenten opgenomen met tekst en beeld over het monument waar men op dat moment staat. De input van deze teksten is tot stand gekomen in samenspraak met de Erfgoedcommissie.
5. In 2017 hebben we weer maandelijks persconferenties voor de lokale kranten en het college georganiseerd
6. In 2017 heeft de gemeente Lansingerland o.l.v. burgemeester Pieter van de Stadt een grote handelsdelegatie van Nederlandse Greenport bedrijven begeleid en deelgenomen aan de grootste Agri-Expo van China in Shouguang, de grootste glastuinbouwgemeente van China. Team EZ heeft i.s.m. communicatie ook in 2017 diverse buitenlandse delegaties in het gemeentehuis ontvangen. Het college heeft verder individuele en collectieve bezoeken gebracht.
7. In afwachting van de nieuwe website van financiën hebben we in 2017 een duidelijke infographic gemaakt over de begroting, waarin we de inkomsten en uitgaven en lokale lasten duidelijk hebben verbeeld.
8. Reguliere taken (publieksvoorlichting) in 2017, o.a. veranderingen in het afvalbeleid, duurzaamheid, de mogelijke uitbreiding van de luchthaven, de aanleg van de A16 Rotterdam, participatieproces HSL, vitale kernen, gemeentelijke dienstverlening en sociaal domein.
9. Voor wat betreft de interne communicatie. Het gebruik en belang van de sociale intranetsite @work groeit verder.
10. De Nieuwjaarsreceptie, de viering van Koningsdag, Dodenherdenking, 5 mei, lintjesregen en Veteranendag faciliteert en organiseert communicatie. Samen met de afdelingen VVH en EMO heeft communicatie bijgedragen aan de totstandkoming van het nieuwe evenementenvisie.
11. In 2017 hebben we met veel succes het Lansingerlandse Kwartetspel (als vervolg op en actualisatie van de toekomstvisie 2040) uitgebracht en in de samenleving geïntroduceerd.

Digitale media	
Facebook	3.661 fans, (+ 887 nieuwe fans in 2017)
Twitter	4.230 volgers, (+ 274 nieuwe fans in 2017)
Whatsapp	1.343 gesprekken
Instagram	402 volgers
YouTube	76 abonnees
YouTube	89 filmpjes geplaatst in 2017
Gemeentenieuwsbrief	2.727 abonnees in 2017 (+ 386 in 2017)
Website	278.041 unieke bezoekers
Readspeaker	2381 voorgelezen items

3.5.5 Informatievoorziening en ICT

Informatievoorziening en ICT ondersteunen de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur in de uitvoering van haar (wettelijke) taken en zijn van groot belang voor onze (digitale) dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Wij werken voortdurend aan de kwaliteit, veiligheid, continuïteit en beschikbaarheid van de IT-infrastructuur en informatievoorziening. Zo ook het afgelopen jaar. In grote lijnen hebben wij de volgende activiteiten uitgevoerd.

Techniek

In 2017 hebben we de servers en opslagfaciliteit (storage) vervangen. Dit is een belangrijke basis van de IT-Infrastructuur. Verder is de aanbesteding van de printers afgerond en zijn er nieuwe netwerkprinters geplaatst. Een aantal vervangingstrajecten hebben wij doorgeschoven naar 2018 vanwege de relatie met het project TOP werken (Tijd- en Plaats-onafhankelijk werken).

Informatievoorziening
Er is het afgelopen jaar veel energie gestoken in de verdere implementatie van het zaaksysteem. Het zaaksysteem heeft als doel onze dienstverlening verder te optimaliseren, persoonsgebonden informatie zo veel mogelijk digitaal en laagdrempelig te ontsluiten, efficiënter te werken en kosten te reduceren door het verminderen van het aantal gebruikte systemen. In 2017 zijn ruim 30 processen (verdeeld over de verschillende vakafdelingen) geïmplementeerd. Eind 2017 waren er ongeveer 8300 nieuwe zaken aangemaakt en werkten er al 104 medewerkers met het zaaksysteem. Deze stijgende lijn zetten we door in 2018.

Wat hebben we nog meer gedaan?

- Er is eind 2017 een start gemaakt met de koppeling tussen de Berichtenbox van "Mijnoverheid.nl" en de applicatie van Burgerzaken. Daardoor kunnen we inwoners binnenkort digitaal een bericht sturen over bijvoorbeeld het verlopen van een reisdocument. Een volgende stap is de koppeling met het zaaksysteem waardoor wij op termijn het gebruik van de Berichtenbox kunnen uitbreiden. Hiervoor moeten nog wel enkele technisch hobbels genomen worden
- Wij hebben een nieuwe GIS Viewer (Geografisch Informatiesysteem) aangeschaft waardoor wij beter in staat zijn informatie (afkomstig van verschillende bronnen) op kaarten te presenteren
- In 2017 is de aanbesteding voor mobiele telefonie en andere telecomdiensten (internet) afgerond. De migratie van de abonnementen en lijnverbindingen is gepland in het 1e kwartaal van 2018
- Eind 2017 is de aanbesteding van de nieuwe Firewall opgestart. Begin 2018 wordt deze geïmplementeerd
- Het project TOP werken (Tijd- en Plaatsonafhankelijk werken) is van start gegaan. Dat betekent een vernieuwing van de IT-Infrastructuur, bijvoorbeeld de vernieuwing van het netwerkbesturingssysteem en werkplekinrichting (virtuele desktop en mobiele devices)

In het kader van informatiebeveiliging besteden wij vanuit ICT veel tijd en aandacht aan het up to date houden van de hard- en software m.b.t. beveiligingsupdates. Dit is een doorlopende (belangrijke) activiteit.

3.5.6 Inkoop en aanbestedingen

In het afgelopen jaar hebben we de doorontwikkeling van inkoop binnen de organisatie verder doorgezet. We borgen de uitvoering conform de uitgangspunten uit het Inkoop- en aanbestedingsbeleid. Binnen het zaaksysteem is het contractbeheersysteem ingericht. Hiermee hebben we doelstelling op het gebied van contractmanagement uit het collegeprogramma behaald. In 2017 is het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ondertekend en vanuit Inkoop wordt het actieplan hiervoor opgesteld. We werken hierin nauw samen met team Duurzaamheid en sluiten aan op het Visietraject/de Routekaart Duurzaamheid.

Wat hebben we nog meer gedaan?

- We hebben een update gedaan op de standaard aanbestedingsleidraden voor Europese, Nationale en meervoudig onderhandse aanbestedingen.
- We hebben factsheets opgesteld over het inkoopproces en aanbestedingsprocedures.
- We hebben een spendanalyse over de uitgaven 2016 gemaakt, zowel organisatiebreed als per afdeling.
- We hebben nieuwe Algemene Inkoopvoorwaarden ICT (GIBIT) vastgesteld, waarmee we aansluiten op de VNG.
- We hebben oog voor lokale economie en hebben in dat kader regelmatig overleg met Ondernemend Lansingeland gevoerd en een Meet Up georganiseerd.

3.5.7 Huisvesting, facilitaire zaken en DIV

De facilitaire ondersteuning intern is gericht op ontzorgen zodat collega's zich kunnen richten op hun primaire werkzaamheden. Wij geven uitvoering aan het Vastgoedbeleid doordat wij eerste

contactpersoon zijn van de huurders van het kantoorgebouw voor facilitaire zaken en het verhuren van de openbare ruimten voor incidentele evenementen/activiteiten. Het gebruik van het publieksgebouw door andere bedrijven en verenigingen is toegenomen.
Ook in 2017 hebben we gezorgd dat de kwaliteit van het archief- en informatiebeheer binnen onze organisatie op orde is. Het rapport over de archiefinspectie van het Stadsarchief bevestigt dit.

Wat hebben we nog meer gedaan?

- Diverse evenementen ondersteund, zoals de concerten van Concordia, het optreden van Jay's Place, Wereldlichtjesdag, debat scholieren Wolfert Pro, Energiemarkt en de nieuwjaarsreceptie.
- We zorgden voor het inrichten van exposities in de publiekshal.
- We hebben de aanbesteding multifunctionals en de voorbereiding voor de (maatschappelijke) aanbesteding catering uitgevoerd.
- We hebben de nieuwe paragraaf in het Vastgoedbeleid voor de incidentele verhuur in het gemeentehuis uitgewerkt (vastgesteld in 2018).
- We hebben alle werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van de archiefinspectie.
- We hebben de archiefbescheiden van de gemeente Bleiswijk 1978-2006 overgedragen aan het Stadsarchief.
- De fysieke en digitale dossiers die dit jaar in aanmerking kwamen voor vernietiging zijn tijdig vernietigd.
- In 2017 heeft het stadsarchief zijn tweejaarlijkse archiefinspectie uitgevoerd. Conclusie is dat het fysieke/digitale archief en informatiebeheer goed op orde is. De aanbevelingen hebben betrekking op het op orde houden van deze kwaliteit met de implementatie van het zaaksysteem. Deze aanbevelingen nemen wij over.

3.5.8 Burgerparticipatie

Beleid maken in Lansingerland gebeurt in principe samen met de inwoners. Wij betrekken de inwoners al in een zo vroeg mogelijk stadium, zowel bij de beleidsvoorbereiding als bij de uitvoering. Steeds vaker zijn het niet meer de inwoners die mogen meepraten met de gemeentelijke plannen, maar vragen inwoners de gemeente zich aan te passen aan hun wensen en initiatieven. De gemeente participeert en faciliteert steeds vaker bij initiatieven van de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties (overheidsparticipatie). Het burgerpanel is een vast instrument om de meningen van inwoners op een grootschalige wijze te peilen, naast de mogelijkheden die we hebben om persoonlijk het gesprek aan te gaan met inwoners.

Wat hebben gedaan in 2017?

1. In 2017 is voor de eerste keer het Lansingerlands Initiatief georganiseerd: een nieuwe manier om burgerinitiatieven in te dienen en te wegen. Negen initiatiefnemers hebben een pitch gehouden voor de gemeenteraad en uiteindelijk heeft de raad tijdens een feestelijke bijeenkomst aan vier initiatieven een aanmoedigingsbedrag toegekend.
2. Er is een ambtelijke werkgroep voor het uitwisselen van kennis en ervaring van participatie en het aanreiken van handvatten om inwoners te inspireren en op weg te helpen. Alle nieuwe medewerkers krijgen een basistraining burgerparticipatie.
3. Er is actieve (ambtelijke en bestuurlijke) kennisdeling met andere overheden op het gebied van participatie en democratische vernieuwingsinstrumenten.
4. De ondersteuning van wijkgericht werken is een van de prioriteiten van communicatie.
5. Het meldpunt burgerparticipatie en burgerinitiatieven fungeert als begeleidings- en adviespunt in de organisatie. Deelnemers en het Lansingerlands Initiatief begeleiden we bij het indienen en het uitvoeren van hun initiatief. Overige initiatieven begeleiden we binnen de organisatie om deze zo kansrijk en succesvol mogelijk te maken. Daarnaast levert het meldpunt intern kennis en advies bij participatievraagstukken (in 2017 o.a. voor wijkaanpak Vogelbuurt, Omgevingsvisie Bleiswijk).
6. In het burgerpanel zijn in 2017 drie grote peilingen gehouden:
   Peiling Verkeersveiligheid;
   Peiling Afval;

Peiling Evenementenbeleid.

3.5.9 Informatiebeveiliging en privacy

De stand van zaken omtrent informatiebeveiliging en privacy wordt toegelicht in het document "Verantwoordingsinformatie informatiebeveiliging en privacy".

3.5.10 Betalingsgedrag Gemeente Lansingerland

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk percentage van de binnengekomen facturen op tijd (binnen 30 dagen) door de Gemeente Lansingerland is voldaan.

Betaaltermijn	2014		2015		2016		2017	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Binnen 30 dagen na ontvangst	**6.078**	**63%**	**8.333**	**83%**	**7.625**	**85%**	**6.912**	**85%**
Te laat	**3.606**	**37%**	**1.772**	**17%**	**1.314**	**15%**	**1.198**	**15%**
Tussen 0 en 30 dagen te laat	3.075	32%	1.392	14%	1.094	12%	1.036	13%
Tussen 30 en 90 dagen te laat	398	4%	242	2%	136	2%	98	1%
Meer dan 90 dagen te laat	133	1%	138	1%	84	1%	64	1%
Totaal	**9.684**		**10.105**		**8.939**		**8.110**	

Het percentage wat binnen 30 dagen (na registratiedatum) wordt voldaan is in 2017 gelijk gebleven t.o.v. 2016 (85%). Het streven is om alle facturen op tijd te betalen. Daarbij moet worden aangetekend dat er altijd een aantal facturen is dat dusdanig wordt aangeleverd, dat tijdige verwerking door de gemeente niet haalbaar is.

3.6 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien de gemeente risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als de gemeente aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, vanwege vertegenwoordiging in het bestuur of vanwege het hebben van stemrecht.

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen
De 'Nota verbonden partijen 2016 – 2020', aangevuld met een addendum geven een goed beeld van onze visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Als gemeente kunnen wij door toenemende uitbreiding en complexiteit niet al onze taken meer zelfstandig uitvoeren. Samenwerking met andere partners, waaronder andere overheden, kan dan een oplossing bieden. De nota geeft geen eensluidend antwoord op de vraag of we al dan niet moeten deelnemen aan een verbonden partij. Iedere afzonderlijke situatie vraagt om een specifieke afweging en een politieke keuze. In de afweging om wel of niet een samenwerking aan te gaan lopen we een stappenplan door.

Als de gemeente de uitvoering van een publieke taak op afstand zet, is (volledige) directe invloed en sturing door de gemeente niet meer van toepassing. Aan de andere kant zijn verbonden partijen samenwerkingsverbanden die institutioneel en beleidsmatig geworteld zijn in de (deelnemende) gemeenten en ontlenen daaraan hun taakopdracht en hun democratische legitimatie. Dit maakt het omgaan met verbonden partijen complex. Het is een andere manier van besturen. Daarom hebben we in de nota een hoofdstuk governance opgenomen waarin we de beschikbare mogelijkheden en (extra) instrumenten om bestuurlijk en ambtelijk invulling te geven aan '(be)sturen op afstand' te beschrijven.

Ontwikkelingen 2017
Deelname van Lansingerland aan verbonden partijen is dynamisch. In januari 2017 heeft de verplichte splitsing plaatsgevonden tussen Eneco en Stedin. Dit zijn vanaf 2018 twee aparte verbonden partijen. Door uittreding van de provincie uit de GR Recreatieschap Rottemeren per 1 januari 2018 zijn alle bepalingen waarin de provincie de positie van deelnemer heeft en bepalingen inzake zetelverdeling, stemverhoudingen en kostenverdelingen dientengevolge aangepast en door de raad in 2017 vastgesteld. De huidige gemengde regeling is per 1 januari 2018 gewijzigd in een collegeregeling.

De 'Nota verbonden partijen 2016 – 2020' is aangevuld met een addendum op het uitvoeringsdocument met de omschrijving van de rollen van de burgemeester, wethouders, en de afgevaardigde raadsleden. De nota geeft inzicht in het (wettelijk) kader en geeft het afwegingskader een handvat voor het toe- en uittreden bij verbonden partijen. De nota gaat ook in op de vertegenwoordiging in verbonden partijen. Daarnaast besteedt de nota aandacht aan de spelregels voor governance en het uitvoeren van risicomanagement met de bestaande (wettelijke) instrumenten van informatievoorziening en aanvullende mogelijkheden om bij te dragen aan de kaderstellende, toezichthoudende en controlerende rol van de raad.

Eneco Groep en Stedin Groep
Op 31 januari 2017 is Eneco Holding gesplitst is in een commercieel productie- en leveringsbedrijf Eneco Groep en een regionale netbeheerder Stedin Groep. Om deze reden vindt in de jaarrekening 2017 separate rapportage plaats over beide verbonden partijen.

In 2017 heeft Lansingerland besloten het aandelenbelang in het commercieel productie- en leveringsbedrijf Eneco Groep af te bouwen. Van alle aandeelhouders heeft bijna 75% van de

vertegenwoordiging in het aandelenkapitaal dit afbouwbesluit genomen. In 2017 is het vervolgproces gestart wat kan resulteren in een concreet bod of in de financiële contouren van een voorgestelde beursgang. De uitkomst van dit transactieproces is nog niet bekend.
Lansingerland continueert het aandeelhouderschap in de regionale netbeheerder Stedin Groep.

Overzicht
In onderstaand overzicht staat de meest essentiële financiële informatie van de verbonden partijen. In de latere tabellen staat per verbonden partij de informatie die op grond van artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht is. Daarnaast schrijft artikel 15 BBV voor dat de lijst van verbonden partijen, wordt onderverdeeld in:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen
4. overige verbonden partijen.

Met ingang van de jaarstukken 2016 hanteren we deze onderverdeling naar rechtspersoonlijkheid.

De uitgebreidere informatie per verbonden partij is in de zogenaamde factsheets opgenomen. Deze zijn 15 juni 2017 door de raad vastgesteld. Op de website van Lansingerland staat, conform artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), het register Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Bijdrage 2016	Begroting 2017	Bijdrage 2017
Bleizo	5. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
Bedrijvenschap Hoefweg	5. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
DCMR Milieudienst Rijnmond	5. Lansingerland Ontwikkelt	€ 1.183.512	€ 1.191.000	€ 1.209.553
Jeugdhulp Rijnmond	3. Maatschappelijke ondersteuning	€ 6.659.476	€ 5.408.000	€ 5.781.798
MRDH (Metropoolregio Rotterdam-Den Haag)	7. Algemene dekkingsmiddelen	€ 143.539	€ 147.000	€ 147.002
Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond	3. Maatschappelijke ondersteuning	€ 294.422 gezondheidszorg en € 81.080 inspectie kinderopvang	€ 301.000 gezondheidszorg en € 86.000 inspectie kinderopvang	€ 300.895 alg. deel € 91.533 variabel deel / inspectie kinderopvang
Recreatieschap Rottemeren	5. Lansingerland Ontwikkelt	€ 186.562	€ 188.000	€ 187.582
Schadevergoedings-schap HSL-Zuid	5. Lansingerland Ontwikkelt	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)	7. Algemene dekkingsmiddelen	€ 480.356	€ 532.000	€ 532.000
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	1. Bestuur en dienstverlening	€ 2.691.512 basiszorg en € 28.000 individuele taken en	€ 2.896.000 basiszorg en € 28.000 individuele taken en bijdragen	€ 2.895.595 basiszorg en € 28.000 individuele taken en bijdragen

		bijdragen		

Vennootschappen en coöperaties	Programma	Bijdrage 2016	Begroting 2017	Bijdrage 2017
Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	7. Algemene Dekkingsmiddelen	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
Eneco Groep	7. Algemene Dekkingsmiddelen	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.
Stedin Groep	7. Algemene Dekkingsmiddelen	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.

Stichtingen en verenigingen	Programma	Bijdrage 2016	Begroting 2017	Bijdrage 2017
Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)	5. Lansingerland Ontwikkelt	€ 56.737	€ 57.000	€ 56.737 Incidenteel € 21.689

Overige verbonden partijen	Programma	Bijdrage 2016	Begroting 2017	Bijdrage 2017
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	7. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.

*** = minimaal voorgeschreven volgens artikel 15 BBV**

Gemeenschappelijke regelingen

Naam verbonden partij *	BLEIZO
Vestigingsplaats *	Bergschenhoek, gemeente Lansingerland.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Het doel van deze GR is het ontwikkelen van het gebied rondom het OV knooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit. Met de ontwikkeling van een OV-knooppunt en het gebied daarom heen wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en een interessant werk- en woongebied creëren voor de inwoners.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer nemen beiden voor 50% deel in deze gemeenschappelijke regeling. (art. 32 GR Bleizo) Beide gemeenten staan ervoor in dat de GR Bleizo altijd over voldoende middelen beschikt om verplichtingen aan derden te voldoen. Verder komt een batig/nadelig saldo voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland, waarbij tevens de afspraak is gemaakt dat Zoetermeer garant staat voor een bedrag van € 9,5 mln. (nadelig saldo) in relatie tot de bijdrage die GR Bleizo levert aan de financiering van het OV Knooppunt Bleizo.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 0 Per 31 december 2017: € 0
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 58,5 miljoen Per 31 december 2017: € 59,0 miljoen (concept cijfers)
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 0 (concept cijfer)

Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Geen
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer nemen beiden voor 50% deel in deze gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie van GR Bleizo per 1-1-2017 is positief: € 2,4 mln. Netto Contante Waarde (NCW). Bleizo heeft een risicoprofiel, waarbij ook rekening wordt gehouden met kansen, van ca. € -3,6 mln. De risico's betreffen het uitgiftetempo, grondprijsontwikkeling en kostenstijging. In Lansingerland is in de Begroting 2017-2020 rekening gehouden met een bruto risicoprofiel van € 3,7 mln. voor Bleizo (zonder rekening te houden met kansen: in de risicocalculatie houden we dus alleen rekening met de risico's en niet met mogelijke meevallers). Van dit bedrag is 50% meegenomen in de berekening voor het benodigd weerstandsvermogen. Bij de opheffing en liquidatie van GR Bleizo staat de gemeente Zoetermeer bij een negatief resultaat van de grondexploitatie garant voor maximaal € 9,5 mln. (minus eventuele aanpassingen als gevolg van een lagere investeringsbijdrage en/of een positief resultaat van GR Bedrijvenschap Hoefweg). Een negatief resultaat van de grondexploitatie boven de € 9,5 mln. komt gelijkelijk ten laste van de gemeente Zoetermeer en Lansingerland.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De samenwerking Corridor A12 is voor Bleizo van belang. Het eerste half jaar van 2018 gaat gestudeerd worden op een alternatief programma voor het westelijke deel van Bleizo. De vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan Hoefweg-Zuid, zodat gronden kunnen worden uitgegeven voor uiteenlopende functies zoals bedrijven, leisure en kantoren. Aandachtspunt hierbij is de Ladder-onderbouwing van duurzame verstedelijking. De gronduitgifte is eveneens een aandachtspunt, specifiek t.b.v. Adventure World, welke afhankelijk is van de financiering van deze marktinitiatieven.

Naam verbonden partij *	**Bedrijvenschap Hoefweg**
Vestigingsplaats *	Bleiswijk, gemeente Lansingerland.
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland (voorheen gemeente Bleiswijk) en gemeente Zoetermeer.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg (Hoefweg Noord) voor vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Met de ontwikkeling van dit gebied wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en daarmee indirect een interessant werk- en woongebied creëren voor de inwoners.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Geen structurele bijdrage aan of van het Bedrijvenschap. Art. 24 en 25 van de GR: de gemeente levert een financiële bijdrage aan het startkapitaal, de gemeenten zorgen voor voldoende middelen zodat de GR aan verplichtingen aan derden kan voldoen. De inbreng en risicoverdeling is op 50%- 50% voor elke gemeente vastgesteld. De GR neemt voor 30% deel aan de CV Prisma Bleiswijk en voor 31% in Prisma Bleiswijk Beheer BV.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 0 Per 31 december 2017: € 3,5 miljoen (concept cijfers)
Vreemd vermogen begin en	Per 1 januari 2017: € 11,1 miljoen

einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 31 december 2017: € 53,3 miljoen (concept cijfers)
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Financieel resultaat 2017: € 3,4 miljoen (concept cijfers)
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Geen, het belang van de gemeente is niet veranderd. Door gronduitgifte is de grondexploitatie verbeterd.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Geen
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer nemen beiden voor 50% deel in deze gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg per 1-1-2017 is positief: € 8,5 mln. Netto Contante Waarde (NCW). Bedrijvenschap Hoefweg heeft een risicoprofiel, waarbij ook rekening wordt gehouden met kansen, van ca. € -2,3 mln. De risico's betreffen het uitgiftetempo en grondprijsontwikkeling. In Lansingerland is in de Begroting 2017-2020 bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen geen rekening gehouden met risico's voor Bedrijvenschap Hoefweg. De grondexploitatie Hoefweg bevat nog voldoende weerstandscapaciteit om de risico's zelf op te vangen.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De samenwerking Corridor A12 is voor Bleizo van belang. Het eerste half jaar van 2018 gaat gestudeerd worden op een alternatief programma voor het westelijke deel van Bleizo.

Naam verbonden partij *	**DCMR Milieudienst Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Schiedam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Uitvoeren van de Wet Milieubeheer voor de Gemeente Lansingerland en advisering op milieugebied. Het publieke belang is het bereiken van een goed leefmilieu voor burgers en bedrijven.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	2017: € 1.209.553 (Bijdrage werkplan € 1.190.613 + EED-bijdrage € 18.940)
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 14.053.000 Per 31 december 2017: € 7.948.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 9.524.000 Per 31 december 2017: € 11.839.000
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	2017: € 2.640.000
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat	Er zijn geen veranderingen in de bijdrage voor 2017. Met de invoering van artikel 8 van de Europese Energie-Efficiency Directive (EED) zijn gemeenten bevoegd gezag voor het toezicht op de uitvoering van energie-audits door

de gemeente in de verbonden partij heeft*	grote ondernemingen. De DCMR voert deze taak voor Lansingerland uit. Omdat dit een nieuwe taak voor gemeenten is heeft het Rijk besloten geld beschikbaar te stellen aan het bevoegd gezag via het gemeentefonds. Lansingerland heeft een bedrag van ongeveer € 19.000 ontvangen voor de uitvoering van het toezicht op de uitvoering van energie-audits. Dit bedrag is overgeheveld naar de DCMR, omdat zij deze taak voor Lansingerland uitvoert.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Op grond van de Wet VTH en het bijbehorende Besluit omgevingsrecht zijn gemeenten per 1 juli 2017 verplicht om basistaken over te dragen aan de omgevingsdienst. De meeste basistaken heeft Lansingerland al overgedragen aan de DCMR. Alleen het toezicht bij asbestsanering is nog niet overgedragen aan de DCMR. Aan de overdracht van deze taak zijn uiteraard kosten verbonden. Het jaar 2018 gebruikt DCMR om te ervaren hoeveel tijd en capaciteit de uitvoering van deze taak kost, zodat we hierover in het werkplan voor 2019 concrete afspraken kunnen maken.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De potentiële risico's van de DCMR hebben betrekking op het verlenen van toestemming voor het uitvoeren van activiteiten waarvoor geen toestemming had moeten worden verleend, het niet of onvoldoende waarnemen van afwijkingen van verleende toestemmingen of verstoringen in de organisatievorming en de bedrijfsvoering van de DCMR (bijvoorbeeld het informatiesysteem RUDIS). Met de afhandeling van de verkoop van het oude kantoorpand van de DCMR is het grootste (financiële) risico afgewend.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	We zien de laatste twee jaar een ontwikkeling ontstaan dat de DCMR meer werkzaamheden uitvoert dan vooraf afgesproken. Dit heeft enerzijds te maken met de economische situatie in Lansingerland; het gaat financieel beter, waardoor meer ondernemers inrichtingen starten en (milieu)vergunningen nodig hebben. Anderzijds vragen we ook meer van de DCMR bijvoorbeeld op het gebied van horeca en duurzaamheid. Dit leidde tot een lichte overschrijding van het werkplan in 2016 en een zware overschrijding in 2017. Deze fluctuatie in de afrekening van het werkplan vangen we op met het 'voorschot met een specifiek bestedingsdoel', dat we bij de DCMR opgebouwd hebben vanuit onderschrijdingen in voorgaande jaren. Door de overschrijding van het werkplan 2017 met ca. 10% is dit voorschot aanzienlijk afgenomen. Ook voor het werkplan 2018 verwachten we een overschrijding op basis van de rekenmethodiek en de ervaringen van afgelopen jaren.

Naam verbonden partij *	**Jeugdhulp Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	De GR heeft 3 doelstellingen: ▫ Uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen tot regionale samenwerking uit de Jeugdwet in het kader van Veilig Thuis (AMHK), jeugdreclassering en jeugdbescherming. ▫ Het uitvoeren van bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp, -reclassering en -beschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet. ▫ Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de aangesloten gemeenten.

Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De GR Jeugdhulp is opgericht voor de inkoop van verschillende vormen van jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn. De inleg van de gemeente Lansingerland bedraagt in 2017 € 5.661.719.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Algemene reserve: 31 december 2017: € 2.249.090 31 december 2016: € 3.648.144
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Vreemd vermogen: 31 december 2017: € 36.107.263 31 december 2016: € 32.808.137 Overlopende passiva: 31 december 2017: € 35.264.553 31 december 2016 € 32.639.074
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 0,-
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	• Door middel van het raadsvoorstel BR1700132 heeft uw raad ingestemd met een zienswijze op de vorming van de Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Onderdeel van deze besluitvorming was een verhoging van de bijdrage voor de aangesloten gemeenten vanaf 2018. Voor Lansingerland gaat het hierbij om € 60.355 structureel vanaf 2018, aangevuld met € 17.850 incidenteel in 2018. Bij deze besluitvorming werd vastgelegd dat wij deze extra middelen dekken binnen programma 3. Hierdoor heeft deze extra bijdrage geen netto-effect op de vastgestelde begroting. De Raad is hierover geïnformeerd middels voorstel BR1700132 • Bij het vaststellen van de definitieve inleg van de bij de GRJR aangesloten gemeenten over 2018 heeft een aantal verschuivingen plaatsgevonden. Deze worden veroorzaakt doordat bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 door een aantal aanbieders nog geen juiste toedeling was van de kosten van verleende ondersteuning aan individuele gemeenten. Voor Lansingerland leidt deze verschuiving tot een extra (incidentele) bijdrage van € 152.941 over 2018. Dit financiële resultaat wordt meegenomen in het berekenen van de bijdragen van de jaren na 2018 door middel van de *'vlaktaksmethode'*. (zie kopje *'financiële risico's'*). De Raad is hierover geïnformeerd middels brief U18.01810. • Tijdens het Algemeen Bestuur van 15 februari 2018 heeft het Algemeen Bestuur van de GRJR besloten in te stemmen met het indexeren van de jaarlijkse bijdrage aan onze Gecertificeerde Instellingen met het percentage uit het zogenaamde OVA-convenant. Dit leidt tot een verhoging van onze bijdrage over 2018 met € 22.479,-.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Wij voorzien een toename van onze benodigde bijdrage aan de GRJR. Deze stijging heeft drie oorzaken: A. De hierboven beschreven algemene verhoging van de begroting werkt door in onze bijdrage aan de GRJR voor de komende jaren. B. Er is sprake van stijging van het gebruik van via de GRJR ingekochte vormen van ondersteuning. C. Door middel van de zogenaamde 'vlaktaks' worden afwijkingen ten opzichte van de geraamde productie in drie jaar verrekend in onze jaarlijkse bijdrage.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	- Toenemend zorggebruik in een open einde regeling De jeugdwet bevat een open einde regeling. Omdat er sprake lijkt te zijn van een toenemend zorggebruik is Lansingerland levert dit een financieel risico

	op. Wij sturen hierop door middel van de (lokale) toegang, de samenwerking met onze toegangspartners en samenwerking met huisartsen. - Resultaatgerichte inkoop 2018 Met ingang van 1 januari 2018 is de GRJR overgegaan op het resultaatgericht inkopen van ondersteuning. De insteek hiervan is om bij de inzet van ondersteuning minder product- en meer resultaatgericht te werken. De insteek van deze gewijzigde inkoop is budgetneutraliteit. Niettemin houdt deze wijziging een zeker risico van een verhoging van de kosten in.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Aandachtspunten zijn: - Duiden van het toenemende gebruik van specialistische jeugdzorg en het implementeren van beheersmaatregelen. - Implementeren van het resultaatgerichte inkoopmodel. - Het zorgen voor prikkels bij aanbieders om te transformeren.

Naam verbonden partij *	**Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Doel is het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De Brede Doeluitkering (BDU) voor verkeer en vervoer is de belangrijkste dekking voor de kosten van de programma's Verkeer en Openbaar Vervoer. De geraamde lasten en baten bedragen in 2017 € 756,4 miljoen. De inwonerbijdrage voor het programma Economisch Vestigingsklimaat is in 2017 geïndexeerd met 1 % en brengt de inwonerbijdrage op € 2,49.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 2.590.025 Per 31 december 2017: € 7.425.581
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 566.216.670 Per 31 december 2017: € 1.348.170
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 4.835.556
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	De begroting 2017 is sluitend en kent een omvang van € 764,7 miljoen. Tot en met 2017 blijven de investeringsprogramma's en de bijbehorende fondsen van de voormalige stadsregio's gescheiden, pas na die datum zal van integratie sprake zijn; de jaarlijkse contributie van de Haaglanden-gemeenten aan het Mobiliteitsfonds is tot en met 2017 vastgelegd; er mag sprake zijn van overplanning (= negatief saldo) binnen het investeringsprogramma, mits binnen tien jaar het saldo weer nul is. Overplanning houdt in dat er in de planning rekening mee wordt gehouden dat er meer aan projecten gepland wordt in enig jaar dan er BDU-geld beschikbaar is. De praktijk leert dat gemeenten vaak optimistisch plannen. De werkelijke bestedingen ijlen dan soms een paar jaar na.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar	Geen. De MRDH ontvangt als vervoerregio de bevoegdheden en middelen op het gebied van openbaar vervoer. Conform het besluit van de bestuurscommissie vervoersautoriteit van 7 december 2016 wordt er vanaf 2018 geen aparte inwonersbijdrage van de voormalige regio haaglanden gemeenten meer geheven. De MRDH is er voor en door gemeenten. Ook Lansingerland levert een actieve bijdrage aan bepaalde

te verwachten voor LL?	projecten/onderwerpen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Met enige reserve heeft de raad ingestemd met het principe tot overbesteding bij de programma's Verkeer en Openbaar Vervoer in 2017 waarbij de maximale overbesteding is gelimiteerd op € 90 miljoen onder de voorwaarde dat binnen een periode van tien jaar de voor de programma's Verkeer en Openbaar Vervoer beschikbare financiële middelen ten minste nul zijn. De onderbouwing voor de overbesteding staat uitvoerig in de begroting 2017 opgenomen. De MRDH gaat de komende jaren (meer) voorfinancieren vooruitlopend op de toekomstige BDU-gelden. Ook vanwege de overname van de financiering van materieel van de RET/HTM. Hierdoor moet de MRDH gaan lenen en nemen de schulden van de MRDH toe en daarmee ook indirect de schuldenpositie van de deelnemers. In het treasury-statuut is er extra aandacht voor financieringsarrangementen voor bepaalde projecten waarbij ook sprake is van leningen, borgstellingen en garanties.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Als gevolg van kortingen op de BDU door voorgaande kabinetten en stijgende kosten van beheer, onderhoud en vervanging van metro, lightrail en tram staat de investeringsruimte van de VA onder grote druk. De MRDH lobbyt voor van regionale en stedelijke bereikbaarheid; een goede bereikbaarheid is en randvoorwaarde is om de MRDH verder te ontwikkelen. De MRDH kijkt ook naar andere vormen van financiering, zoals (private) investeerders. Als gevolg van de ernstige vertraging van de ingebruikname van de Hoekse Lijn is een akkoord bereikt voor de dekking van de meerkosten. De financiële bijdrage wordt deels gedekt door Rotterdam en deels door een mix van meevallers en reserves in de exploitatiebegroting OV. Hoewel lopende projecten hierdoor niet geraakt worden, impliceert dit wel een verminderde reserve.

Naam verbonden partij *	**Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel: - het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; - het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; - alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Lansingerland draagt in 2017 € 392.428 bij aan de gemeenschappelijke inkoop van het basistakenpakket. Dit bedrag bestaat uit € 300.895 voor het algemene basistakenpakket en € 91.533 voor de inspecties kinderopvang (variabel deel basistakenpakket). De werkelijke verrekening van het variabele deel van het basistakenpakket vindt plaats in 2019.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017*	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de

(Uit: jaarrekening 2017)	gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg", dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017'.
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017'.
Hoe is de accountantscontrole geregeld?	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017'.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Geen, voor zover nu bekend.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	De omvang van het basispakket wordt steeds voor vier jaar vastgesteld. De huidige begrotingscyclus loopt van 2015-2018. Vanaf 2019 start een nieuwe cyclus. In februari 2018 neemt het Algemeen Bestuur een principebesluit over de begroting voor 2019. Aanpassingen in het basispakket vinden slechts plaats indien alle gemeenten hiermee akkoord gaan.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen. De gemeente Rotterdam is risicodrager.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Uitvoering van de verplichtingen uit de Wet publieke gezondheid (WPG) tegen een aanvaardbare kostprijs blijft een aandachtspunt. Het basispakket moet garanderen dat wij voldoen aan de verplichtingen die wij hebben vanuit de Wpg.

Naam verbonden partij *	**Recreatieschap Rottemeren**
Vestigingsplaats *	Schiedam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openluchtrecreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Deelnemers: Rotterdam 91%, Lansingerland 5% en Zuidplas 4%. Bijdrage 2017 was €187.582 en is voor 2018 begroot op € 187.807
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 18.059.187 Per 31 december 2017: € 17.242.221
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 4.306.572 Per 31 december 2017: € 5.397.134
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 650.168
Veranderingen gedurende	De begroting 2017 baseert zich op de begroting 2016 met toepassing van een

het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	indexeringspercentage van 0,1%.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Door uittreding van de provincie uit de GR Recreatieschap Rottemeren per 1 januari 2018 zijn alle bepalingen waarin de provincie de positie van deelnemer heeft en bepalingen inzake zetelverdeling, stemverhoudingen en kostenverdelingen dientengevolge aangepast en door de raad in 2017 vastgesteld. De huidige gemengde regeling is per 1 januari 2018 gewijzigd in een collegeregeling. In deze nieuwe GR blijft de bijdrage van Lansingerland ongewijzigd t.o.v. de huidige situatie, te weten 5% van de exploitatiebegroting. In deze nieuwe GR blijft de bijdrage van Lansingerland ongewijzigd t.o.v. de huidige situatie, te weten 5% van de exploitatiebegroting.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Concrete risico's, waarvan de kans op optreden oplaag en middel niveau worden ingeschat, worden genoemd bij de weerstandsparagraaf in de begroting van het recreatieschap: Invoering Vpb voor overheidsondernemingen; koersrisico, essentaksterfte, locatie asfaltfabriek, baggeren watergangen, nazorg grondwaterverontreiniging stortplaats HBB, claim aansprakelijkheidsstelling, warmteleiding.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De uitvoering van de nieuwe gemeenschappelijke regeling en de vormgeving van het toekomstige terreinbeheer. Staatsbosbeheer verzorgt dit voor de jaren 2017 en 2018. Het komende jaar moet besloten worden over de werkwijze na 2018. Daarnaast geldt als aandachtspunt aansluiting te houden bij de provinciale geldstromen voor ontwikkeling van recreatief groen. Voor de komende jaren is een goede inpassing van de A16 in het Lage Bergse Bos en gelijktijdige realisatie van een kwalitatief en recreatief aantrekkelijk Lage Bergse Bos (extra 2,5 miljoen euro uit de Algemene Reserve Recreatieschap) van bijzonder belang. De essentaksterfte raakt ook de Rottemeren. Het komende jaar zal in combinatie met groot onderhoud de populatie bomen aangepakt worden om te komen tot een gezonde en vitale opstand.

Naam verbonden partij *	**Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4.**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland en vrijwel alle gemeenten over wiens grondgebied het tracé van de HSL-Zuid is aangelegd, alsmede de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen; *"Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A-16 (...), respectievelijk de A-4 (…), en de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie."*
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen neemt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor haar rekening.
Eigen vermogen begin en	

einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Er is geen sprake van een eigen vermogen.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Er is geen sprake van vreemd vermogen.
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ (nog niet bekend).
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Vanwege het feit dat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&M, is er geen sprake van financieel belang voor de gemeente.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Er zijn thans geen financiële risico's bekend. Het Schap heeft met het Ministerie de afspraak gemaakt dat wanneer er een schadeverzoek met een aanmerkelijk belang wordt ingediend dat deze, met het oog op risicomanagement, direct kenbaar wordt gemaakt bij het Ministerie.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Naar verwachting zal medio 2018 inzicht bestaan in het effect van het maatregelenpakket. Het Schap kan de nieuwe en aanvullende aanvragen tot schadevergoeding eerst in behandeling nemen als door Movaris (belast met de akoestische berekeningen) uitsluitsel wordt gegeven op de vraag of er sprake is van een toename van geluid en het mitigerend effect van de maatregel bekend is.

Naam verbonden partij *	**SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)**
Vestigingsplaats *	Klaaswaal
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	(art 3 GR) Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot - de heffing en invordering van belastingen - de uitvoering van Wet waardering onroerende zaken (woz) - de administratie van vastgoedgegevens - het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De bijdrage van Lansingerland voor 2017 bedraagt € 532.000,- inclusief BTW. Na aftrek van compensabele BTW bedraagt de netto-bijdrage met betrekking tot 2016 € 484.300. In 2017 is nog een afrekening voldaan over 2016 voor een totaalbedrag van € 32.000. De totale netto-kosten in 2017 komen hiermee op een totaalbedrag van € 516.300.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 690.000 Per 31 december 2017: € 1.273.000
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 5.490.000 Per 31 december 2017: € 5.633.000
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 583.000
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat	Geen.

de gemeente in de verbonden partij heeft*	
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Het financieel beleid van SVHW voor de komende jaren blijft gericht op maximalisatie van de ontvangsten in combinatie met kostenbesparingen en een restrictief uitgavenbeleid. Aanpassing van het huidige tariefmodel kan alleen plaatsvinden als alle deelnemers akkoord gaan met de aanpassingen.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Het SVHW streeft ernaar om risico 's zoveel mogelijk te ondervangen. Dat is de reden waarom diverse verzekeringen afgesloten zijn voor het onroerend goed, inventaris en personeel. De risico's waarmee het SVHW geconfronteerd zou kunnen worden zijn: • automatiseringsomgeving; • calamiteiten van huisvesting; • renterisico op een geldlening; • personeel. SVHW is een belangrijke organisatie voor haar deelnemers. Continuïteit van de bedrijfsvoering is daarom essentieel. Het borgen van de bedrijfsvoering dient op het niveau van directie en DB te kunnen worden beslist. Bij het opvangen van de gevolgen van calamiteiten is het onwenselijk dat de organisatie afhankelijk zou zijn van de besluitvorming van de deelnemers. Gelet op genoemde risico's en de behoefte aan continuïteit van de bedrijfsvoering is het gewenst een financiële buffer in stand te houden. In de vergadering van het Algemeen bestuur van 5 december 2013 is daarom besloten de omvang vast te stellen op minimaal € 400.000 en maximaal € 700.000.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Geen.
Programma	7. Algemene dekkingsmiddelen
Op welke wijze heeft verbonden partij bijgedragen aan realisatie van de doelstelling van het programma?	SVHW heeft namens de gemeente in 2017 op een efficiënte wijze de lokale belastingen geheven.

Naam verbonden partij *	Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Het openbaar lichaam heeft tot doel[12]: A. Het doelmatig organiseren en coördineren van werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en overigens het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen; B. Het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongeval slachtoffers in ziekenhuizen of andere instelling voor intramurale zorg; C. Het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; D. Het geven van invulling aan de regionale taken ten aanzien van het waarborgen van de fysieke veiligheid van de organisatie en het voorbereiden op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verband houdende multidisciplinaire samenwerking, waaronder begrepen de Gemeenschappelijke Meldkamer als integraal informatieknooppunt. Het publieke belang wordt behartigd door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Bijdrage 2017 is € 2.923.595 dit bedrag is als volgt opgebouwd: € 2.895.595 (Basiszorg) en € 28.000 (Individuele taken en bijdragen).
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 8.903.629 Per 31 december 2017: € 10.902.995
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 74,393 miljoen Per 31 december 2017: € 76.442.468
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ € 2.262.000
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Door groei van ons inwonersaantal is de gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2017 verhoogd. Dit werkt structureel door naar 2018.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Vanaf 2018 is de bijdrage 100%.
Welke financiële risico's	In de begroting 2018 is een aantal risico's opgenomen, waaronder:

zijn er nu bekend?	- Vrijwaring van gemeenten voor aansprakelijkheid van niet verzekerbare risico's; - Wegvallen opbrengsten openbaar meldsysteem (OMS); - Gevolgen van (veranderde) wet- en regelgeving niet tijdig op kunnen vangen; - Samenvoeging meldkamers Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond; - Vertraagd tempo en/of onvoldoende aanpassingen bijdragen van stakeholders van de VRR t.b.v. kostenontwikkeling; - Wegvallen en niet toereikend zijn van subsidie impuls omgevingsveiligheid; - Wegvallen en niet toereikend zijn van gelden Landelijk Expertisecentrum (LEC); - Niet voldoen aan de zorgnorm door de ambulancediensten (te laat komen). De Nederlandse Zorgautoriteit kan een (straf)korting opleggen indien de norm voor aanrijtijden niet wordt gehaald; - Bestaansrecht organisatie.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	- Verhoging van de bijdrage aan de VRR door tariefwijziging; - Lage weerstandscapaciteit van de VRR; - Mogelijke herijking financieringssystematiek; - Overdracht van de Landelijke Meldkamerorganisatie in 2020; - Aanbesteding ambulancevervoer 2020 en Cooperatie AZRR U.A.; - Beroepsziekte; - cao-wijziging en het 2e loopbaanbeleid; - Indexering van de lasten; - Invoering Wet Algemene Bepalingen omgevingsrecht (WABO); - Herijking bijdrage instituut Fysieke Veiligheid; - De VRR groeit toe naar een dynamische en risicogerichte vorm van brandweerzorg. Voor de uitvoering van het Programma Brandweerzorg is het Plan Brandweerzorg 2017-2020 opgesteld. Dit plan geeft een richtlijn om de brandweerzorg opnieuw in te richten. Het Plan brandweerzorg leidt niet automatisch tot een goedkopere of duurdere brandweerzorg en is ook niet bedoeld als bezuinigingsoperatie. De toekomst moet uitwijzen hoe dit uitpakt. De burgemeester heeft er bij de VRR op aangedrongen om de kazernes in Bleiswijk en Berkel en Rodenrijs te behouden en zorgvuldig om te gaan met de vrijwilligers Dit dient meegenomen te worden bij de ontwikkeling van het toekomstige beleid. De VRR streeft ernaar het dekkingsplan in 2018 gereed te hebben.

Vennootschappen en coöperaties

Naam verbonden partij *	NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland Handelsnaam Dunea
Vestigingsplaats *	´s Gravenhage
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	Dunea wil een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming. De strategie focust op drie pijlers: 1 toekomstbestendige producten en diensten; 2 maatschappelijk ondernemen; 3 vitale organisatie.

	Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan alle klanten binnen het verzorgingsgebied en het natuurbeheer in de duingebieden.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren. Lansingerland bezit 175.542 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2013) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2016: € 184,5 miljoen Per 31 december 2016: € 193,3 miljoen *Jaarrekening 2017 nog niet beschikbaar*
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 391,7 miljoen Per 31 december 2017: € 401,7 miljoen *Jaarrekening 2017 nog niet beschikbaar*
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 8,8 miljoen *Jaarrekening 2017 nog niet beschikbaar*
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Geen
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	Geen
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De aandachtspunten blijven het verzorgen van een goede drinkwatervoorziening en beheer van het duingebied.
Programma	7. Algemene dekkingsmiddelen
Op welke wijze heeft verbonden partij bijgedragen aan realisatie van de doelstelling van het programma?	Lansingerland is aandeelhouder en ziet erop toe dat een goede drinkwatervoorziening geborgd wordt door Dunea.

Naam verbonden partij *	**Eneco Groep**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	N.v.t.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Algemeen structureel dekkingsmiddel in de meerjarenbegroting. Lansingerland is in grootte de vijfde aandeelhouder met een aandeel van 3,38% in het aandelenkapitaal van Eneco Groep. Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst in Eneco Groep en Stedin Groep. Om die reden vindt per 31 december 2017 separate rapportage plaats over deze beide verbonden partijen.

Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017 Eneco Holding: € 5.310 miljoen Per 31 december 2017 Eneco Groep: € 2.869 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017 Eneco Holding: € 4.502 miljoen Per 31 december 2017 Eneco Groep: € 2.787 miljoen
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Eneco Groep N.V. € 127 miljoen, waarvan de helft als dividend uitgekeerd wordt aan aandeelhouders.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst is in een commercieel productie- en leveringsbedrijf Eneco Groep en een regionale netbeheerder Stedin Groep. Deze splitsing is verplicht op basis van de Wet Onafhankelijk Netbeheer. De gemeente Lansingerland is nu aandeelhouder in twee ondernemingen namelijk van Eneco Groep en van Stedin Groep. In beide ondernemingen heeft de gemeente Lansingerland een aandelenbelang van 3,38%.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	N.v.t.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting. De omvang van het uit te keren dividend is afhankelijk van de netto winst in enig jaar. De mogelijke tegenvallers in de nettowinst van de onderneming én een eventuele verkoop van het aandelenbelang zijn een financieel risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	De gemeente Lansingerland heeft zich in 2017 bezonnen op het toekomstig aandeelhouderschap van Eneco Groep. Daartoe is in 2017 een traject gelopen, gezamenlijk met alle aandeelhouders van Eneco, om hier op een zorgvuldige wijze naar te kijken. In dit proces is de raad intensief betrokken. Uitkomst is dat Lansingerland constateert dat het aandeelhouderschap in Eneco niet noodzakelijk is om publieke belangen te realiseren of te borgen, dat de zeggenschap over Eneco beperkt is en dat het risicoprofiel van Eneco significant veranderd is en op basis van de huidige strategie verder veranderen zal. Daarom heeft Lansingerland op 31 oktober 2017 besloten om het aandelenbelang in Eneco af te bouwen. De cijfermatige uitkomst van de consultatie is dat 52 van de 53 aandeelhouders een principebesluit hebben genomen om hun aandelenbelang te willen afbouwen of te houden. Eenenveertig aandeelhouders (74,55% van het geplaatste aandelenkapitaal) namen een principebesluit tot afbouw. De gemeente Lansingerland maakt onderdeel uit van deze groep. Elf aandeelhouders (24,77% van het geplaatste aandelenkapitaal) namen een principebesluit tot houden. Eén aandeelhouder (0,68% van het geplaatste aandelenkapitaal) heeft nog geen principebesluit genomen, maar wacht de uitkomsten van het transactieproces af. Eind 2017 is het transactieproces gestart. Op enig moment kan het transactieproces resulteren in een concreet bod of in de financiële contouren van een voorgestelde beursgang. Op dat moment is er dus concreter zicht op de uiteindelijke waarde van het te verkopen aandelenpakket. Algehele of gedeeltelijke afbouw van het

	aandelenbelang heeft onder meer een direct effect op de omvang van het jaarlijkse geprognotiseerde dividend van Eneco én de totale financieringspositie van de gemeente.

Naam verbonden partij *	Stedin Groep
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	De waarborging van levering van energie binnen het verzorgingsgebied.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Algemeen structureel dekkingsmiddel in de meerjarenbegroting. Lansingerland is in grootte de vijfde aandeelhouder met een aandeel van 3,38% in het aandelenkapitaal van Eneco Groep. Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst in Eneco Groep en Stedin Groep. Om die reden vindt per 31 december 2017 separate rapportage plaats over deze beide verbonden partijen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017 Eneco Holding: € 5.310 miljoen Per 31 december 2017 Stedin Groep: € 2.583 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017 Eneco Holding: € 4.502 miljoen Per 31 december 2017 Stedin Groep: € 2.583 miljoen
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Stedin Groep € 89 miljoen, waarvan de helft als dividend uitgekeerd wordt aan aandeelhouders.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Op 31 januari 2017 is Eneco gesplitst is in een commercieel productie- en leveringsbedrijf Eneco Groep en een regionale netbeheerder Stedin Groep. Deze splitsing is verplicht op basis van de Wet Onafhankelijk Netbeheer. De gemeente Lansingerland is nu aandeelhouder in twee ondernemingen namelijk van Eneco Groep en van Stedin. In beide ondernemingen heeft de gemeente Lansingerland een aandelenbelang van 3,38%.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	N.v.t.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	De dividenduitkering is een vast dekkingsmiddel in onze begroting. De omvang van het uit te keren dividend is afhankelijk van de netto winst in enig jaar. De mogelijke tegenvaller in de nettowinst van de onderneming is een financieel risico.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	N.v.t.

Stichtingen en verenigingen

Naam verbonden partij *	Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)
Vestigingsplaats *	Lansingerland
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	De stichting heeft ten doel: a. het uitvoeren of doen uitvoeren van het algemeen management voor de dienstverlening met als doel het initiële kwaliteitsniveau van en het verblijfsklimaat op bedrijvenpark Oudeland te behouden en waar mogelijk te verhogen, een en ander overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; b. het uitvoeren of doen uitvoeren van terreinbeveiliging op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; c. het (doen) realiseren, (doen) beheren en (doen) onderhouden van bedrijfsverwijzingen op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; d. het beheren en onderhouden of doen beheren en onderhouden van de openbare ruimte op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig het daartoe opgestelde beheerplan; en voorts al hetgeen met een en ander verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het publieke belang is het creëren van een gunstig economisch klimaat. Daarnaast is de taak van de stichting PMBO het organiseren, in stand houden en daar waar mogelijk verbeteren van het kwaliteitsniveau (ruimtelijk, technisch en voor veiligheid) op bedrijvenpark Oudeland.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De gemeente Lansingerland draagt het beschikbare budget voor beheer en onderhoud over aan de stichting PMBO. Het gaat daarbij alleen om het budget behorende bij de taken die daadwerkelijk worden overgedragen, dit is voor de gemeente dus budgetneutraal.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 261.417 Per 31 december 2017: € 292.981
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 13.386 Per 31 december 2017: € 40.803
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 1.564
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	In 2017 is gebleken dat op basis van de huidige afspraken er verschil bestond tussen overgedragen taken en het overdragen budget. Dit is met terugwerkende kracht gecorrigeerd door een incidenteel bedrag van € 21.689. Structureel zal de bijdrage ca. € 6.000 worden verhoogd. Binnenkort wordt het beheerplan, waarin de overdracht van taken is vastgelegd geactualiseerd.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen	Het beheerplan wordt geactualiseerd en de ontwikkeling van fase 2 zal op termijn in beheer worden overgedragen. Naar aanleiding van de actualisatie van het beheerplan zal de financiële bijdrage aangepast worden. De actualisatie wordt naar verwachting in het eerste kwartaal 2018 afgerond.

zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	Geen bijzonderheden.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	Belangrijk aandachtspunt is alle ondernemers/eigenaren van Oudeland betrokken te houden bij de in stand houding van de kwaliteit van het bedrijvenpark. Tevens het benutten van alle mogelijkheden om gronden uit te geven aan nieuwe ondernemers en het bedrijvenpark te laten groeien. Ook in 2017 zijn weer nieuwe ondernemers op het bedrijvenpark welkom geheten.

Overige verbonden partijen

Naam verbonden partij *	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats *	Den Haag
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*) *	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Wij dragen financieel niets bij. Als aandeelhouder van 15.015 van de totaal circa 56 mln. aandelen ontvangen wij 0,027% van de netto winst die uitgekeerd wordt aan aandeelhouders.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 4.486 miljoen Per 31 december 2017: € 4.220 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	Per 1 januari 2017: € 149.514 miljoen Per 31 december 2017: € 135.805 miljoen
Financieel resultaat 2017* *(Uit: jaarrekening 2017)*	€ 536 miljoen
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2017 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	N.v.t.
Welke mogelijke veranderingen in de financiële bijdrage van LL of wijzigingen in systematiek van bijdragen zijn er de komende 2 jaar te verwachten voor LL?	N.v.t. Lansingerland draagt niet financieel bij, maar krijgt als aandeelhouder een dividenduitkering, mits de bank een netto winst heeft behaald en in de AVA besloten wordt om aan de aandeelhouders een deel van deze winst uit te keren aan de aandeelhouders.
Welke financiële risico's zijn er nu bekend?	N.v.t.
Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten of mogelijke knelpunten voor LL de komende 2 jaar?	N.v.t.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

3.7.1 Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld volkshuisvesting, economie, groen en recreatie, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren. In de nota Grondbeleid 2015-2018 is het beleid vastgelegd. De nota Grondbeleid geeft onder meer inzicht in de verschillende vormen van grondbeleid, de instrumenten die we als gemeente inzetten om het beleid te realiseren en de spelregels die we hierbij toepassen. De nota wordt in 2018 geactualiseerd. Hierbij kijken we onder meer of ons beleid nog aansluit bij de huidige ruimtelijke doelstellingen en marktvraag, ook voor bijvoorbeeld actuele thema's als sociale woningbouw / starters en duurzaamheid. Vaststelling van de nota Grondbeleid 2019-2022 staat gepland voor het 4^{e} kwartaal 2018.

Vanuit de VINEX-opgave heeft de gemeente in het verleden vooral een actief grondbeleid gevoerd. Hierdoor bezit de gemeente voldoende grond om ook de komende jaren uitvoering te kunnen geven aan haar beleidsdoelstellingen, zoals vastgelegd in onder meer de Structuurvisie, Woonvisie en Economische visie. Aan een actief grondbeleid zijn ook risico's verbonden, waarbij een toename van de financiële risico's voor de gemeente niet gewenst is. Op basis hiervan wordt voor nieuwe gebiedsontwikkelingen vaker gekozen voor een (meer) faciliterend grondbeleid.

Bij verkoop van grond hanteren we marktconforme grondprijzen. Jaarlijks stellen we een Kaderbrief Grondprijzen op waarin staat hoe we onze grondprijzen bepalen. Daarnaast benoemen we voor een aantal categorieën zoals vrije kavels en kavels voor bedrijven concrete prijzen en/of bandbreedtes.

Het college staat open voor nieuwe, private initiatieven. Hierbij wegen we wel telkens af in hoeverre deze initiatieven van meerwaarde of aanvullend zijn ten opzichte van de reeds bestaande plannen. Bij particuliere ontwikkelingen gaan we op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) uit van een volledig verhaal van de door de gemeente gemaakte en nog te maken kosten. Hiertoe sluiten we met de grondeigenaren een zogenaamde anterieure overeenkomst. Bereiken we hierover geen overeenstemming, kunnen we overgaan tot het opstellen van een exploitatieplan en de kosten via de publiekrechtelijke weg alsnog verhalen.

3.7.2 Materiële vaste activa

Lansingerland bezit meerdere gronden die ook ooit aangekocht zijn met het doel deze te ontwikkelen, maar waarvan de ontwikkeling op dit moment nog niet in uitvoering is. Deze gronden zijn tegen de huidige boekwaarden ondergebracht onder de materiele vaste activa.

De meest in het oog springende gronden zijn de gronden voor de toekomstige ontwikkeling van Wilderszijde. Jaarlijks vindt een toets op marktwaarde plaats voor deze gronden. Conform de voorschriften van het BBV mag de balanswaarde niet hoger zijn dan de marktwaarde. Dit is ook nu weer getoetst. Hieruit concluderen we dat marktwaarde op dit moment hoger is dan de huidige boekwaarde (aanschafwaarde -/- voorziening). De boekwaarde blijft dan ook ongewijzigd. Conform het BBV rekenen we geen rente meer toe.

De waarde van de overige gronden in Bleiswijk is begin 2015 door een externe deskundige bepaald. Daarbij is de huidige bestemming als voornamelijk glastuinbouwgebied uitgangspunt geweest voor het bepalen van de waarde. Voor de jaarrekening 2017 heeft geen nieuwe taxatie plaatsgevonden. Er hebben zich in de markt geen zodanige wijzigingen voorgedaan, dat dit noodzakelijk is.

3.7.3 Grondexploitaties

De gemeente Lansingerland voert een groot aantal grondexploitaties, zowel voor woningbouw als voor bedrijfsterreinen. Per 1-1-2017 heeft Lansingerland 14 lopende grondexploitaties, zie onderstaand

overzicht. In 2017 sloten we geen grondexploitaties af. We sluiten projecten af wanneer 100% van de opbrengsten gerealiseerd zijn en 90% van de kosten.

Kern	Woningbouw	Bedrijven-terreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder Westpolder/Bolwerk Rodenrijse Zoom RvR Groenzoom	Oudeland	Berkel Centrum	
Bergschenhoek	Wilderszijde (doorlopende deel) Parkzoom Kavels Boterdorp	Leeuwenhoekweg	Bergschenhoek Centrum	Landscheidingspark Horeca
Bleiswijk	De Tuinen		Vluchtheuvel	

In juni 2017 stelde de raad, gelijktijdig met de Jaarrekening 2016, de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2017 vast. Per 1-1-2018 heeft een volledige herziening van alle grondexploitaties plaatsgevonden. Hierbij zijn de parameters opnieuw vastgesteld, de boekwaarden verwerkt, de ramingen voor nog te maken kosten en opbrengsten waar nodig bijgesteld en is ook de fasering aangepast aan de huidige inzichten.

In het MPG 2018 worden de (algemene) uitgangspunten, marktontwikkelingen en alle grondexploitaties nader toegelicht. Hierbij wordt ook ingegaan op de verschillen ten opzichte van het MPG 2017 en de aan de grondexploitaties verbonden risico's.

Resultaat MPG 2018
De totaalresultaten van het MPG 2018 zijn als volgt weer te geven:

Tabel actualisatie grondexploitaties (in miljoenen €)

	MPG 2018 Nominale waarde	MPG 2018 Rente & indexering *(toekomstig)*	MPG 2018 Eindwaarde	MPG 2018 NCW *per 1-1-2018*
Totaal negatieve grexen	€ -44,17	€ -6,38	€ -50,56	€ -45,63
Totaal positieve grexen	€ 19,37	€ -14,65	€ 4,71	€ 3,35
Totaal alle grondexploitaties	**€ -24,81**	**€ -21,04**	**€ -45,84**	**€ -42,29**

Conform de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV zijn de resultaten in bovenstaande tabel ook weergegeven op nominale waarde. Bij de nominale waarde wordt geen rekening gehouden met toekomstige rente en indexering van kosten en opbrengsten. In de eindwaarde is hier wel rekening mee gehouden. Bij de netto contante waarde wordt dit resultaat op eindwaarde teruggerekend naar het heden (prijspeil 1-1-2017), waarmee de resultaten van de grondexploitaties onderling vergelijkbaar zijn.

Ten opzichte van de het MPG 2017 is het resultaat van het MPG 2018 – na winstneming - afgenomen met ca. € 0,74 mln miljoen.

Let op: Dit bedrag is inclusief een (verplichte) tussentijdse winstneming voor Rodenrijse Zoom en Scholen Boterdorp van in totaal € 1,09 mln. Deze winstnemingen zijn als kosten in de grondexploitaties verwerkt, en worden als positieve resultaten vermeld in het betreffende jaarrekeningresultaat.

Tabel actualisatie grondexploitaties (in miljoenen €)

Prijspeil	A= MPG 2017 / JR 2016 *1-1-2017*	B = MPG 2018 / JR 2017 *1-1-2018*	C = Verschil B t.o.v. A
Totaal negatieve grexen op NCW per 1-1-2017	€ -45,47	€ -45,63	€ -0,16
Totaal positieve grexen op NCW	€ 3,91	€ 3,35	€ -0,57
Totaal op NCW	**€ -41,55**	**€ -42,29**	**€ -0,74**

Verschillenverklaring
Het verschil in resultaat ten opzichte van het MPG 2017 wordt onder meer veroorzaakt door de volgende belangrijkste wijzigingen:

Algemeen:
- VTA: verhoging van het interne uur tarief van € 111 naar € 118 als gevolg van hogere loon- en overheadskosten (nadelig effect);
- Opbrengstenstijging woningbouw: neerwaartse bijstelling van de parameter voor de opbrengstenstijging voor woningbouw van 2% naar 1% voor de periode 2022 t/m 2027 (nadelig effect, tenzij opbrengstenstijging contractueel vastgelegd. In dat geval geldt het contract);
- Vrijval onvoorzien / risicoreservering naar mate project vordert: voor een aantal grote projecten geldt dat deze in een meer afrondende fase komen. Hiermee komt meer zicht op de laatste te realiseren kosten en opbrengsten. Deze kunnen nauwkeuriger worden ingeschat en het risico op onvoorziene tegenvallers neemt af. Dit leidt in een aantal gevallen, zoals nu bij De Tuinen, Parkzoom en Meerpolder, tot gedeeltelijke vrijval van bijvoorbeeld de posten onvoorzien (kosten) en de gereserveerde financiële ruimte voor evt. programmawijzigingen en/of onderhandelingen (opbrengsten). Beide hebben een voordelig effect op het resultaat;
- Tussentijdse winstneming (positieve grexen): zie paragraaf 5.2;
- Rentetoerekening en indexatie over 2017: dit was in de grondexploitaties reeds voorzien, maar leidt op nominale waarde tot een verschil (wijziging prijspeil van 2017 naar 2018).

Projecten:
Op projectniveau heeft zich ten opzichte van 2017 de grootste wijziging voorgedaan in het project Berkel Centrum. De geraamde kosten voor CTW en VTA zijn aanzienlijk verhoogd door een afname van het

aantal uitgeefbare meters, een hoger kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en maatregelen voor een goede verkeersafwikkeling. In totaal verslechtert het resultaat met ca. € 3,9 mln op netto contante waarde.

Voor meer informatie over de verschillen en de overige projecten wordt verwezen naar de het MPG 2018 en de toelichtingen per project.

Tussentijdse winstneming
Het BBV schrijft een tussentijdse winstneming voor bij winstgevende projecten, naar rato van de voortgang. De regelgeving omtrent deze tussentijdse winstneming is in 2017 aangescherpt en de methodiek van de winstbepaling wordt landelijk toegepast. Dit wijkt af van het tot op heden door de gemeente Lansingerland gehanteerde beleid dat we pas resultaat boeken (winstnemen) bij afsluiting. Waarbij we pas afsluiten en winstnemen indien alle opbrengsten zijn gerealiseerd en tenminste 90% van de kosten.

Voor het tussentijds winstnemen gelden 3 voorwaarden:
- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De hoogte van de tussentijdse winstneming wordt, per project, bepaald op basis van het zogenaamde percentage of completion (POC). Eventuele onzekerheden (risico's) mogen hierop in mindering worden gebracht.

Op basis van bovenstaande is bij de Jaarrekening 2017 in totaal ca. € 1,09 mln aan tussentijdse winst genomen. Dit betreft de volgende grondexploitaties:
- Scholen Boterdorp € 0,52 mln
- Rodenrijse Zoom € 0,57 mln

Het project Oudeland kent ook een positief resultaat. De nog te realiseren opbrengsten en de daarmee gepaard gaande risico's zijn echter dusdanig van omvang, dat een tussentijdse winstneming voor dit project niet verantwoord is.

De tussentijdse winstneming is bij de actualisatie als kostenpost opgenomen in de grondexploitaties en toegevoegd aan de algemene reserve. De gepresenteerde resultaten van de betreffende (positieve) grondexploitaties en het MPG 2018 zijn hierdoor lager.

Verwerking van tekort en totaal voordeel
Het tekort op de grondexploitaties neemt af. Voor het tekort, ofwel het totaal aan verliesgevende grondexploitaties, moet een verliesvoorziening aanwezig zijn. Op grond van het MPG 2017 was op basis van het totaal van de verliesgevende grondexploitaties een verliesvoorziening benodigd van € 45,47 miljoen. Per 31-12-2017 is een verliesvoorziening benodigd van 45,63 mln. Dat betekent dat bij de Jaarrekening 2017 per saldo een bedrag van € 0,16 vanuit algemene reserve moet worden toegevoegd aan deze voorziening. In de Begroting 2017 is al rekening gehouden met een toename van de voorziening (a.g.v. de contante waarde) van ca. € 0,79 mln. Hiervan kan nu dus een deel vrijvallen.

Per saldo komt het totale voordeel a.g.v. de actualisatie daarmee per 31-12-2017 op:

€ 1,09 mln Tussentijdse winstneming (zie paragraaf 5.2)
-/- € 0,16 mln Toevoeging aan verliesvoorziening
+ € 0,79 mln Vrijval verwachte toename voorziening o.b.v. Begroting 2017
==========
€ 1,72 mln.

Conform de beleidslijn zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2016 is de vrijval van de verliesvoorziening per 31-12-2017 bij de Jaarrekening 2017 vóór resultaatsbestemming toegevoegd aan de algemene reserve. Dit geldt ook voor de tussentijdse winstneming.

BBV en 10 jaars termijn
Het BBV geeft bepalingen en richtlijnen voor de gemeentelijke grondexploitaties. Eén van deze bepalingen heeft betrekking op de looptijd van een grondexploitaties. Deze luidt als volgt:

"Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen.

Deze termijn wordt gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden bezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren."

Risicobeperkende beheersmaatregelen Oudeland
Lansingerland kent op dit moment 1 grondexploitatie met een looptijd langer dan 10 jaar: Oudeland. De grondexploitatie Oudeland loopt tot en met 31-12-2036 en overschrijdt daarmee de richttermijn van 10 jaar. Om de risico's van de (lange termijn) ontwikkeling van Oudeland te beheersen heeft de gemeente de volgende maatregelen getroffen en vastgesteld via het MPG 2017:

1. Niet meer indexeren opbrengsten na 10 jaar (= conform de door de commissie BBV aangedragen voorbeeld maatregel);
2. Financieel beleidsuitgangspunt dat er geen onnodige uitgaven voor bijvoorbeeld bouw- en woonrijp maken worden gedaan voordat er voldoende zekerheid is t.a.v. de nog te verwachten opbrengsten; we proberen de boekwaarde van de grondexploitatie (behoudens de rente) dus zo minimaal mogelijk te laten doen toenemen;
3. Periodiek vindt er marktonderzoek plaats en worden deze gegevens gebruikt bij het toetsen of de gehanteerde uitgangspunten voor tempo van afzet en grondprijs nog realistisch zijn. Indien nodig vindt bijstelling van de grondexploitatie plaats. De huidige fasering en looptijd van Oudeland sluit aan bij het meest recente onderzoek (uit 2015);
4. De fasering van de uitgifte is gebaseerd op een voorzichtige, gemiddelde uitgifte van 1,5-3 ha per jaar. Bij uitgifte van grotere kavels kan de looptijd mogelijk worden verkort;
5. Er wordt een actief acquisitie/verkoopbeleid gevoerd waarbij resultaten worden gemonitord en waar nodig zijn speciale instrumenten (zoals koop op afbetaling en/of een korting op de grondprijs bij afname van (zeer) grote kavels) inzetbaar om de afzet van grond te realiseren. De voorwaarden van deze instrumenten zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid 2015-2018;
6. We bepalen bij iedere actualisatie het risicoprofiel van Oudeland (waaronder vertraging in afzet, en/of lagere prijzen. Op basis van het risicoprofiel is een benodigde weerstandscapaciteit bepaalt voor Oudeland. Dit is een belangrijk onderdeel van de totaal benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente (zie Kadernota 2018 en de Jaarstukken 2017). Gezien de ontwikkeling van de weerstandsratio en het meer dan sluitend zijn van de begroting kunnen we tegenvallers binnen Oudeland opvangen als gemeente.

Ten opzichte van het MPG 2017 zijn er voor Oudeland op basis van de huidige marktomstandigheden en gesloten verkoop- en optieovereenkomsten 2 wijzigingen doorgevoerd die een relatie hebben met bovenstaande risicobeperkende beheersmaatregelen:

- De eerste wijziging is het naar voren halen van de kosten voor het bouwrijpmaken van fase 2, zoals ook toegelicht in het vorige hoofdstuk. Het is van belang na het sluiten van een verkoopovereenkomst snel te kunnen leveren. De oorspronkelijke fasering van de kosten was

gekoppeld aan de gemiddelde uitgifte. Op basis van de getekende, betaalde optieovereenkomsten is de verwachting dat de uitgifte wordt versneld door verkoop van grotere kavels ineens. Het niet snel, in bouwrijpe staat, kunnen leveren van de gronden, leidt tot een ongewenst afbreukrisico voor de te sluiten verkoopovereenkomsten. Het financiële effect van deze wijziging is op basis van de huidige parameters voor rente (2,15%) en kostenstijging (2%) zeer beperkt.

- De tweede wijziging is dat het we bij het risicoprofiel van Oudeland er niet meer vanuit gaan dat fase 2 in zijn geheel niet meer zal worden ontwikkeld. Op basis van reeds gesloten verkoop- en reserveringsovereenkomsten en huidige marktomstandigheden achten wij dit scenario niet meer realistisch. Wel is er in de risicoanalyse nog rekening gehouden met mogelijke vertraging, daling van de grondprijzen en/of het niet (volledig) kunnen uitgeven van incourante restkavels.

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven wordt jaarlijks getoetst of er sprake is van een onderneming. Op basis van een advies van PriceWaterhouseCoopers (PWC, 2016) en de cijfers uit de Actualisatie Grondexploitaties en het MPG 2017 gaan we er op dit moment vanuit dat dit voor Lansingerland nu niet het geval is. Dit standpunt wordt onderschreven door onze huidige (externe) fiscaal adviseur. Op basis van de cijfers uit het MPG 2018 voeren wij in 2018 opnieuw een toets uit en vullen wij ons Vpb-dossier met de uitkomsten van deze toets aan.

Eind 2016 lichtten wij ons standpunt aan de Belastingdienst toe. De Belastingdienst herkende de situatie van de gemeente Lansingerland (tekorten op de grondexploitaties), herkende de toegepaste methode om tot ons standpunt te komen (quick scan grondbedrijf) en gaf aan dat voor veel andere gemeenten hier ook sprake van is. In 2017 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst voor het jaar 2016 en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Hier hebben wij nog geen reactie op ontvangen.

Binnen de Belastingdienst en andere gemeenten is op dit moment nog veel onduidelijk over de Vpb in relatie tot het grondbedrijf. In de praktijk zien we dat de bestaande handreikingen op verschillende manieren kunnen en worden geïnterpreteerd (bijvoorbeeld als het gaat om toerekening van historische rente, bijdragen uit het verleden etc.) en twee jaar na invoering van de Vpb ook nog nieuwe handreikingen verschijnen die wederom op verschillende manieren kunnen en worden geïnterpreteerd. Wij achten ons standpunt dat wij niet door “de poort” gaan nog steeds reëel en onderbouwd. In de Begroting geven we in de paragraaf Weerstandsvermogen inzicht in scenario’s (onzekere gebeurtenissen) die zich kunnen voordoen en het mogelijke effect hiervan op de begroting. Hierbij is ook een indicatie van het mogelijke effect van de Vpb meegenomen indien wij wel door de zogeheten ondernemerspoort komen.

3.7.4 Risico’s

Ondanks dat we de ramingen binnen de grondexploitaties met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opstellen, blijven er risico’s bestaan. Niemand kan de toekomst voorspellen en de berekeningen zijn gebaseerd op aannames en uitgangspunten, die in de praktijk anders (zowel positief als negatief) kunnen uitvallen. De belangrijkste risico’s die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, de prijs en het programma. Voor de komende 4 jaar zijn de opbrengsten op een totaal van bijna € 50 miljoen geraamd, gemiddeld zo’n € 12,5 miljoen per jaar. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

De positieve lijn van de afgelopen twee jaar zette zich in 2017 voort. Voor zowel de woningbouwprojecten als de bedrijventerreinen ondertekenden we in 2017 diverse contracten. Op basis van deze contracten en de in 2017 gerealiseerde verkopen is wederom een deel van de financiële ruimte

voor evt. programmawijzigingen en/of onderhandelingen (risicoreservering) in de grondexploitaties vrijgevallen. Dit betreft onder meer Meerpolder en de Tuinen. Indien de positieve woningmarkt zich voortzet, zal deze ruimte komende jaren mogelijk verder kunnen vrijvallen. Dit heeft een positief effect op het resultaat van de grondexploitaties.

Hier tegen over staan ook negatieve scenario's. Voor een deel is de markt te beïnvloeden, maar voor een ander deel ook niet. Of de stijgende lijn blijft, is lastig te voorspellen. Het tempo in de bouw wordt nu bijvoorbeeld beperkt door gebrek aan menskracht en materialen. Mochten door omstandigheden de geraamde opbrengsten voor de komende jaren maar voor een deel worden gerealiseerd, dan lopen de rentelasten snel op (incidenteel én structureel). Ook loopt de gemeente renterisico. Indien de rente gaat stijgen dan heeft dit effect op de saldi van de jaarschijven (en de resultaten van de grondexploitaties). In combinatie met een tegenvallende grondverkoop kunnen dit dan forse tegenvallers zijn.

Gekoppeld aan de actualisatie van de grondexploitaties vindt ook altijd een actualisatie van de risico's plaats. Per project beoordelen we of de risicoanalyse nog actueel en volledig is. Waar nodig worden risico's toegevoegd of bijgesteld (naar beneden of boven). Hierbij schatten we, naast het risicobedrag, ook in wat de kans is dat het risico zich zal voordoen. Dit leidt tot een gewogen risicoprofiel per project. Om het verloop van de risico's te kunnen monitoren in de tijd is (indicatief) een indeling gemaakt naar 3 profielen: hoog (gewogen risico groter dan 2,5 mln), midden (gewogen risico 1 mln tot 2,5 mln) en laag (gewogen risico tot 1 mln). Bij een voorspoedige ontwikkeling nemen de risico's af naar mate de ontwikkeling vordert. In het begin van een project zal er doorgaans sprake zijn van aannames met een hoge mate van onzekerheid. Naar mate de ontwikkeling concreter wordt, kunnen ook de cijfers nauwkeuriger worden ingeschat. Hieronder volgt een overzicht van de projecten met de daarbij behorende risicoprofielen van zowel de het MPG 2017 als het MPG 2018.

Tabel risicoprofielen

	2017	2018
Parkzoom	Laag	Laag
Wilderszijde	Midden	Midden
De Tuinen	Laag	Laag
Leeuwenhoekweg	Hoog	Laag
Scholen Boterdorp	Laag	Laag
Centrum Bergschenhoek	Laag	Laag
Meerpolder	Laag	Laag
Berkel Centrum	Laag	Laag
Westpolder	Hoog	Hoog
Oudeland	Hoog	Hoog
Rodenrijse Zoom	Laag	Laag
Vluchtheuvel	Laag	Laag
RvR Groenzoom	Laag	Laag
Landscheidingspark Horeca	Laag	Laag

Bleizo	Hoog	Hoog
Hoefweg	Hoog	Hoog

Wilderszijde (MVA)	Hoog	Hoog

Op basis van het MPG 2018 zijn meest in het oog springende risico's en wijzigingen ten opzichte van het MPG 2017:

- <u>Oudeland:</u>
  Het risicoprofiel van Oudeland is naar beneden bijgesteld. Wij gaan er niet meer vanuit dat fase 2 in zijn geheel niet meer zal worden ontwikkeld. Op basis van reeds gesloten verkoop- en

reserveringsovereenkomsten en huidige marktomstandigheden achten wij dit scenario niet meer realistisch. Wel is er in de risicoanalyse nog rekening gehouden met mogelijke vertraging, daling van de grondprijzen en/of het niet (volledig) kunnen uitgeven van incourante restkavels. Door de omvang en lange resterende looptijd van het project kent Oudeland nog wel steeds een hoog risicoprofiel.

- Westpolder Bolwerk (gelijk aan vorig jaar):
    - Het marktrisico op de ontwikkeling van Westpolder. Door de omvang en resterende looptijd van het project kent Westpolder Bolwerk op basis van het bedrag en de gehanteerde indeling in risicoprofielen nog steeds een hoog risicoprofiel.
    - Het risico dat als gevolg van bijvoorbeeld gewijzigde wetgeving het resultaat van de fiscale optimalisatie in Westpolder niet wordt behaald.
- Leeuwenhoekweg:
  Het risicoprofiel van Leeuwenhoekweg is naar beneden bijgesteld. Net als bij Oudeland achten wij het scenario dat Leeuwenhoekweg niet wordt ontwikkeld niet meer realistisch. Er is nog ca. 5 ha uit te geven, waarvan slechts 2 ha. aan grond waarvoor geen verkoopovereenkomst en/of (betaalde) reserveringsovereenkomst is gesloten.
- Rodenrijse Zoom:
  Het risicoprofiel is iets opgehoogd door het vertragingsrisico van de appartementen (mogelijk minder of geen opbrengsten).
- Wilderszijde MVA (nog te ontwikkelen):
  Het al eerder genoemde risico dat ontstaat als de nog te ontwikkelen locatie van Wilderszijde in zijn geheel niet ontwikkeld kan worden. Wij achten de kans hierop echter klein. Bij het opstellen van de grondexploitatie voor dit deel zal ook een uitgebreide risicoanalyse worden opgesteld.

Op totaalniveau is het risicoprofiel gekoppeld aan de benodigde weerstandscapaciteit. De actualisatie van de risico's bij het MPG 2018 leidt tot een verlaging van het risicoprofiel en daarmee de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandscapaciteit van de jaarrekening 2017.

FINANCIËLE OVERZICHTEN

Tabel verloop grondexloitaties

Verloop grondexploitaties	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Kostensoort				
Verwerving	€ 2.140.595	€ 6.098.302	€ 282.303	€ 278.660
Tijdelijk beheer	€ 263.478	€ 225.934	€ 235.706	€ 214.056
Sloop	€ 116.179	€ 84.669	€ 10.718	€ 10.932
Milieu	€ 508.662	€ 260.411	€ 2.734.682	€ 67.685
Civiel technische werken	€ 16.644.354	€ 14.575.276	€ 10.903.636	€ 6.441.164
VTA	€ 4.636.515	€ 3.606.804	€ 2.801.516	€ 2.078.714
Fondsen en afdrachten	€ 707.832	€ 423.458	€ 204.294	€ 314.633
Rente	€ 650	€ -	€ -	€ -
Totaal kosten	**€ 25.018.266**	**€ 25.274.855**	**€ 17.172.855**	**€ 9.405.843**
Opbrengstensoort				
Grondopbrengsten	€ 32.177.614	€ 39.876.938	€ 45.086.077	€ 26.798.846
Overige opbrengsten	€ 3.955.458	€ 1.762.453	€ 1.918.193	€ 1.965.952
Totaal opbrengsten	**€ 36.133.072**	**€ 41.639.391**	**€ 47.004.270**	**€ 28.764.798**
Saldo kosten en opbrengsten	**€ 11.114.807**	**€ 16.364.536**	**€ 29.831.415**	**€ 19.358.955**
Boekwaarden per einde jaar	**€ -207.667.215**	**€ -195.124.674**	**€ -158.315.340**	**€ -142.468.541**
Boekwaarde 31-12-2017	**€ -214.293.558**			

3.8 Paragraaf Taakstelling en reserveringen

Inleiding
Naar aanleiding van een advies in de begrotingscirculaire van de Provincie Zuid-Holland 2014-2017 nemen wij deze Paragraaf 'taakstelling en reserveringen' op. Deze paragraaf toont per einde jaar 2017 een integraal beeld van de voortgang van de in de Begroting 2017-2020 opgenomen bezuinigingen/ taakstellingen in de programma's.

Deze paragraaf bevat enkel informatie over de (nog) niet gerealiseerde bezuinigingen en taakstellingen uit de Begroting 2017. Deze zijn:

bedragen x € 1.000

Stelposten en reservering	2017
Stelposten	
1. Verkoop vier sociaal culturele panden (programma 7)	110
2. Lagere onderhoud- en beheerlasten nav zaaksysteem (programma 1)	
3. Banenafspraak arbeidsbeperkten	150
Reservering	
1. Vennootschapsbelasting, niet overheidstaken (programma 7)	-14
2. Nieuw beleid coalitieakkoord 2014 (programma 7)	
Totaal	**246**

"+ = lagere lasten: - = hogere lasten"

Stelposten
In de Begroting 2017 waren de volgende twee stelposten (nog te effectueren voorgenomen bezuinigingen) nog niet ingevuld:

Stelpost bezuinigingen Sociale panden
Bij de bezuinigingen in de kadernota 2015 is deze stelpost ingesteld door vier sociale panden af te stoten. Deze bezuinigingsstelpost is in 2017 nog niet geheel ingevuld wegens verschillende redenen (zoals lopende bestemmingsplanprocedure, verkoopprocedures of discussie omtrent de invulling van de panden). De Raad is lopende 2017 hierover geïnformeerd en zal in 2018 ook geïnformeerd blijven indien er ontwikkelingen zich voortdoen.

Banenafspraak arbeidsbeperkten
De raad heeft met de voorjaarsnota 2017 structureel een budget opgenomen voor het in dienst nemen van mensen met een arbeidshandicap. Uit onderzoek bleken slechts mogelijkheden te bestaan buiten de reguliere functies. Het plan van aanpak om deze functies duurzaam in te zetten binnen de gemeentelijke organisatie zal Q1 van 2018 gereed zijn en worden gedeeld met de raad. Hierdoor is het budget dat beschikbaar was voor 2017 incidenteel (nog) niet gebruikt.

Reservering
In de Begroting 2017 is één reservering (begrotingsruimte die gereserveerd is voor uitgaven) nog niet ingevuld. Dit betreft het geraamde nadelige effect van de invoering van de vennootschapsbelasting voor de niet-grex taken voor een bedrag van € 14.000. Aangezien de vennootschapsbelasting nog niet is ingevoerd staat deze reservering nog steeds op een stelpost.

3.9 Paragraaf Interbestuurlijk Toezicht

Inleiding
Op 1 oktober 2012 is de wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) in werking getreden. In deze paragraaf legt het college overeenkomstig deze wet verantwoording af over de uitvoering van wettelijke taken. Wij voegen hiertoe de Rapportage IBT toe conform de afspraken met de provincie. De rapportage treft u onder Overige Stukken.

Verantwoording
Het college dient per thema in de Rapportage IBT aan te geven of zij dit thema geheel op orde heeft (groen), op één of enkele aspecten na (oranje) of op meerdere aspecten niet op orde (rood). De informatie in de Handreiking Interbestuurlijk Toezicht van de bestuursovereenkomst bevat een toelichting op de door de provincie opgestelde nadere criteria om te komen tot de beoordeling (groen, oranje of rood) en is tevens ter toelichting opgenomen onder Overige Stukken. De onderbouwing van de Rapportage IBT is waar mogelijk voorzien van cijfermateriaal en verwijzingen naar evaluaties, kaarten en rapporten.

Verantwoording per thema
Alle verantwoordingsinformatie is opgenomen in de Rapportage IBT. Hierbij willen wij voor onderstaande thema's nog een opmerking maken:

<u>Omgevingsrecht</u>
De provincie geeft aan dat het uitvoeringsprogramma uiterlijk 1 februari van het jaar waarop het betrekking heeft door B&W vastgesteld dient te worden. Het uitvoeringsprogramma 2017 is gelijktijdig met de evaluatie 2016 vastgesteld door B&W. Vanwege de koppeling met de evaluatie is dit iets later geweest dan 1 februari, namelijk 14 februari. De geconstateerde tekortkoming is echter zeer gering. Daarom geeft de provincie op basis van de geleverde gegevens toch score 'groen' voor omgevingsrecht.

<u>Huisvesting Vergunninghouders</u>
Op dit moment vindt er nog discussie plaats tussen de provincie, de gemeente en het COA (centraal orgaan opvang asielzoekers) over de administratie omtrent de definitieve cijfers. Eind vorig jaar was er een achterstand ontstaan in het huisvesten van vergunninghouders. Uit onze cijfers blijkt dat deze achterstand in de loop van 2017 is ingelopen. Na het eerste halfjaar resteerde er nog een achterstand van 36 te huisvesten vergunninghouders. Aan het eind van 2017 was er geen achterstand meer.

JAARREKENING

4. Overzicht van baten en lasten en toelichting

4.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

bedragen x €1.000

	Raming 2017 voor wijziging			Raming 2017 na wijziging			Realisatie 2017			Begrotings-
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	resultaat
1. Bestuur en dienstverlening	4.548	921	-3.627	5.258	1.103	-4.156	5.447	1.340	-4.108	48
2. Sport, cultuur en onderwijs	14.209	1.661	-12.548	14.646	1.665	-12.980	14.217	1.729	-12.487	493
3. Maatschappelijke ondersteuning	34.810	10.024	-24.786	35.984	10.510	-25.474	33.976	8.855	-25.121	353
4. Lansingerland schoon, heel en veilig	27.076	13.176	-13.900	25.058	13.436	-11.621	24.354	13.522	-10.832	790
5. Lansingerland ontwikkelt	6.631	1.809	-4.822	8.023	2.903	-5.120	7.154	8.460	1.306	6.426
6. Grondzaken	25.004	23.774	-1.231	33.054	31.112	-1.942	29.842	30.053	211	2.153
Subtotaal programma's	**112.280**	**51.366**	**-60.914**	**122.024**	**60.731**	**-61.294**	**114.990**	**63.959**	**-51.031**	**10.263**
Lokale heffingen	390	15.438	15.048	390	15.638	15.248	439	15.345	14.906	-342
Algemene uitkeringen	-	56.949	56.949	-	57.741	57.741	-	57.747	57.747	6
Dividend	8	3.316	3.309	56	3.365	3.309	74	3.372	3.298	-11
Saldo financieringsfunctie	1	408	407	4.071	4.751	680	3.946	4.762	816	136
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.557	1.197	-1.360	1.579	1.491	-89	978	1.478	500	589
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**2.955**	**77.308**	**74.353**	**6.097**	**82.985**	**76.888**	**5.437**	**82.703**	**77.266**	**378**
Overzicht overhead	12.850	-	-12.850	13.847	238	-13.609	13.398	179	-13.219	390
Bedrag van de heffing voor de VpB	14	-	-14	14	-	-14	-	-	-	14
Post onvoorzien	250	-	-250	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**128.349**	**128.674**	**325**	**141.982**	**143.953**	**1.972**	**133.825**	**146.842**	**13.017**	**11.045**
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves:										
1. Bestuur en dienstverlening	-	-	-	-	-	-	0	-	-0	-0
2. Sport, cultuur en onderwijs	409	844	435	509	1.019	510	509	648	139	-370
3. Maatschappelijke ondersteuning	13	107	94	13	504	490	13	397	383	-107
4. Lansingerland schoon, heel en veilig	502	1.378	876	2.112	1.378	-734	1.246	174	-1.072	-338
5. Lansingerland ontwikkelt	41	71	30	41	241	200	80	170	90	-110
6. Grondzaken	-	258	258	-	696	696	5.933	4.947	-986	-1.683
Algemene dekkingsmiddelen	65	81	15	736	1.084	348	770	1.011	241	-107
Overzicht overhead										
Subtotaal mutaties reserves	**1.030**	**2.737**	**1.707**	**3.411**	**4.921**	**1.510**	**8.552**	**7.347**	**-1.204**	**-2.714**
Gerealiseerde resultaat	**129.379**	**131.411**	**2.032**	**145.393**	**148.874**	**3.481**	**142.377**	**154.189**	**11.812**	**8.331**

4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

4.2.1 Verschillenanalyse per programma

Belangrijke verschillen tussen de programmabegroting (na wijziging) en de realisatie worden systematisch toegelicht voor ieder afzonderlijk deel van de programmarekening.

Hieronder een samenvatting van deze verschillen. In de kolom “verschil 2017 na bestemming” staat het resultaat per product ten opzichte van de begroting. Daarachter in de volgende kolommen staat welk aandeel hiervan incidenteel en welk aandeel structureel is.

4.2.1 Verschillenanalyse per programma *bedragen x €1.000*

Programma	Verschil 2017 voor mutaties reserve	Verschil 2017 na mutaties reserve	Incidenteel	Structureel
1. Bestuur en dienstverlening	48	48	48	0
2. Sport, cultuur en onderwijs	493	123	123	0
3. Maatschappelijke ondersteuning	353	244	44	200
4. Lansingerland schoon, heel en veilig	790	452	362	90
5. Lansingerland ontwikkelt	6.426	6.317	6.317	0
6. Grondzaken	2.153	471	471	0
7. Algemene dekkingsmiddelen	378	271	181	90
Overhead	390	390	390	0
Bedrag van de heffing voor de VpB	14	14	14	0
Post onvoorzien	0	0	0	0
Totaal	**11.045**	**8.330**	**7.950**	**380**

In onderstaande verschillenanalyse lichten wij per beleidsveld toe hoe dit resultaat is samengesteld. De afwijkingen vanaf € 100.000 tussen de begroting en de realisatie worden voor zowel baten als lasten toegelicht. De afwijking kan daarnaast zowel incidenteel als structureel van aard zijn. Dit wordt bij de toelichting aangegeven.

Het is mogelijk dat een afwijking op beleidsveldniveau gecompenseerd wordt door een hogere of lagere mutatie op een bestemmingsreserve bij het programma. Per saldo is er € 465.000 toegevoegd aan de reserves. Begroot was een onttrekking van circa € 1,5 miljoen.

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B1.1 Gemeenteraad, college en griffier			
De afwijking valt uiteen in een aantal categorieën: deels zijn de lasten voor het college € 60.000 hoger uitgevallen dan begroot (oa door de hogere vergoeding voor het college en de raad als gevolg van het toenemende aantal inwoners, de toevoeging aan pensioensvoorziening, verplichtingen ex-wethouders, verplichte WKR regeling). Anderzijds zijn er hogere kosten gemaakt in verband met het vertrek van de gemeentesecretaris, hiervan is de beëindigingsvergoeding verantwoord in dit beleidsveld voor € 75.000, conform eerdere communicatie hierover in brief U17.15548 . De kosten voor het aangaan van een mobiliteitsverband van € 310.000 zijn verantwoord onder de post overhead.	-256.636	-	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	7.447		Inc.
Totaal	**-249.190**	**-**	
B1.2 Samenwerking			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-1.462		Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	6.895	1.509	Inc.
Totaal	**5.434**	**1.509**	
B1.3 Dienstverlening			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	2.007		Inc.
De hogere leges burgerzaken komen grotendeels voort uit een onvoorziene stijging van het aantal aanvragen reisdocumenten. Zowel de rijksleges (€ 91.000) als de gemeentelijke leges (€ 81.000) op reisdocumenten vallen hoger uit dan geraamd. Op de overige leges zit een voordeel van € 63.000. De hogere rijksleges geven aan de uitgavenkant een nadeel aangezien zij één op één moeten worden afgedragen aan het Rijk.		234.713	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	52.942		Inc.
Totaal	**54.949**	**234.713**	
Programma totaal	**-188.807**	**236.222**	

Programma 2 Sport, cultuur en onderwijs

Toelichting	Baten/ Lasten	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structureel
B2.1 Sport				
In het beheerplan hanteren we een planning voor de werkzaamheden aan de sporthallen. De bestemmingsreserve gebouwen voorziet daarbij in de dekking voor verwachte kosten. We voeren op tijd een keuring uit om te bepalen of de geplande werkzaamheden daadwerkelijk al nodig zijn. Zo niet, dan schuiven we de werkzaamheden een jaar door. Verschillende werkzaamheden waren in 2017 nog niet noodzakelijk en werden in de planning verschoven naar 2018 of verder (incidenteel voordeel € 299.000). Het verschuiven van bepaalde werkzaamheden geldt met name voor de sportaccommodaties Sterrenhal Wilgenlaan 5 (€90.000), Oostmeer Het Hoge Land (€ 89.000), De Ackers Groeneweg 27 (€ 82.000) en Lijsterlaan Lijsterlaan 8 (€ 30.000). De onttrekking uit de reserve gemeentelijke gebouwen is hiervoor dit jaar dus lager, zie programma 7. Tezamen met overige kleine verschillen verklaart dit het incidentele voordeel op beleidsveld sport van € 299.000.	Lasten	299.311		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	Baten		-1.283	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	Lasten	14.251	5.602	Inc.
Totaal		**313.562**	**4.318**	
B2.2 Cultuur				
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	Lasten	-11.113	250	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	Lasten	9.307	2.290	Inc.
Totaal		**-1.806**	**2.539**	
B2.3 Onderwijs en kinderopvang				
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	Lasten	82.743	38.587	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	Lasten	34.821	18.367	Inc.
Totaal		**117.564**	**56.954**	
Programma totaal		**429.321**	**63.812**	

Programma 3 Maatschappelijke ondersteuning

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B3.1 Jeugd			
In verband met hogere kosten voor specialistische jeugdzorg op totaalniveau van de deelnemende gemeenten aan de GR is aan de deelnemers een aanvullende bijdrage opgelegd om de exploitatie rond te krijgen.	-107.468		Inc.
Dit kleine verschil wordt verklaard door niet-geraamde inkomsten in het kader van eigen bijdrage van het CAK (€ 1.584), hogere terugvordering PGB jeugd (€ 1.639) en overige afwijkingen (€ 407).		3.630	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	39.434	11.177	Inc.
Totaal	**-68.035**	**14.807**	
B3.2 Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)			
Dit voordeel wordt veroorzaakt door het saldo van een aantal verschillende ontwikkelingen. 1. Lager gebruik van PGB's (€ 359.000 voordeel) Wij hebben een breed pakket aan Zorg in Natura beschikbaar voor onze inwoners en daarom kiezen inwoners vaak voor een ZIN product in plaats van een PGB. Dit leidt tot een voordeel ten opzichte van de begroting. 2. Hoger gebruik van collectieve vervoersvoorzieningen (€ 112.000 nadeel) Doordat een groter aandeel dan geraamd van de ritten door de (vrij toegankelijke) 3B bus wordt uitgevoerd ligt het aantal gerealiseerde ritten van Taxi Woning lager dan in de aanbestedingsdocumenten is vastgelegd. Op basis hiervan hebben wij in 2017 een éénmalige compensatieregeling getroffen. In 2018 vindt de nieuwe aanbesteding collectief vervoer plaats, waarbij we in het contract rekening houden met het actuele aantal ritten. Een andere oorzaak voor de overschrijding is dat bij de voorjaarsnota in 2017 een te hoog bedrag van 180.000 euro is afgeraamd. 3. Hogere kosten Wmo Begeleiding (€ 86.000 nadeel) In 2017 is de inzet op Begeleiding Specialistisch (groep en individueel) toegenomen. Daar staat een afname van Begeleiding Basis tegenover. Op de budgetten voor Begeleiding zijn tevens lokale en regionale onderzoeken geboekt. Deze onderzoeken vonden plaats in relatie tot inkoop en financiering van de Wmo. 4. Lagere kosten mantelzorgcompliment (58.000 voordeel) Het budget Mantelzorgcompliment is in 2017 niet volledig benut, omdat een deel van de mantelzorgondersteuning in het afgelopen jaar is bekostigd uit andere budgetten. Denk hierbij aan de Verwenweekenden en de toeleiding tot de verschillende vormen van mantelzorgondersteuning. 5. Minder rolstoelen & individuele vervoersvoorzieningen (€ 122.000 voordeel) Er zijn in 2017 minder indicaties voor rolstoelen en individuele vervoersvoorzieningen (bv. scootmobielen) uitgegeven, doordat de vraag naar deze vorm van ondersteuning lager was dan geraamd. 6. Overige afwijkingen (saldo € 87.000 voordeel)	428.051		Str./Inc.
Dit nadeel wordt veroorzaakt door lagere inkomsten uit de eigen bijdrage van Wmo-voorzieningen (€ 264.000 nadeel). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het lagere gebruik van het product huishoudelijke ondersteuning. Een verzameling kleinere afwijkingen van per saldo € 29.000 voordeel verklaart het totale saldo.		-235.334	Str.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	66.602	16.730	Inc.
Totaal	**494.653**	**-218.604**	

B3.3 Werk en inkomen			
Dit voordeel wordt veroorzaakt door het saldo van een aantal verschillende ontwikkelingen. 1. Lagere uitgaven aan bijstandsuitkeringen en Bbz (€ 506.929 voordeel) In 2017 waren minder inwoners dan begroot afhankelijk van een bijstandsuitkering. Daarnaast hebben ook minder ondernemers een beroep gedaan op een uitkering in het kader van de Bbz. Een deel van de kosten voor de Bbz kunnen wij declareren bij het Rijk, waardoor dit ook leidt tot lagere inkomsten (zie de afwijking aan de batenkant). 2. Lagere kosten sociale werkvoorziening (€ 46.840 voordeel) Een deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door de verandering van de betalingssytematiek van het Rijk: vanaf 2017 betaalt de werkgemeente in plaats van de woongemeente. In 2016 hebben we een raming gedaan van de te verwachten kosten. Deze zijn lager uitgevallen dan vooraf ingeschat. Een ander deel wordt veroorzaakt doordat een lager aantal SE (sociale eenheid) in rekening is gebracht. Dit kan komen doordat SW'ers zijn uitgestroomd of minder zijn gaan werken. 3. Lagere kosten kwijtschelding lokale lasten (47.887 voordeel) In 2017 hebben minder mensen een beroep gedaan op kwijtschelding van de lokale lasten (rioolrecht, OZB en afvalstoffenheffing) 4. Verschuiving baten en lasten op aangeven van de accountant heeft op de gekorte inkomsten algemene bijstand een verschuiving in de baten en de lasten plaats gevonden ter hoogte van circa €937.000. 5. Overige afwijkingen (saldo € 47.725 voordeel)	1.587.575		Inc.
De lagere baten worden grotendeels veroorzaakt door het lagere aantal uitkeringen in het kader van de bijstand en de Bbz (490.201 nadeel). Doordat minder inwoners een bijstandsuitkering ontvangen, kunnen wij minder parttime genoten inkomsten als baat inhouden op de bijstand. Een deel van de kosten die wij maken in het kader van de Bbz kunnen wij declareren bij het Rijk. Doordat wij minder kosten hebben gemaakt in 2017 (zie ook de afwijking bij de lasten), leidt dit ook tot lagere inkomsten. Daarnaast heeft op aangeven van de accountant op de gekorte inkomsten algemene bijstand een verschuiving in de baten en de lasten plaats gevonden ter hoogte van circa €937.000. Tenslotte zijn er enkele kleinere afwijken die per saldo leiden tot € 33.467 nadeel.		-1.461.862	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vind plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-6.221	10.224	Inc.
Totaal	**1.581.355**	**-1.451.638**	
Programma totaal	**2.007.973**	**-1.655.436**	

Programma 4 Lansingerland schoon, heel en veilig

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B4.1 Beheer openbare ruimte			
In onze administratie was Randweg-Oost als 'grond' gecategoriseerd. Bij nader onderzoek, blijkt hierop een weg te zijn aangelegd. Omdat we op grond niet afschrijven en op wegen wel, is er een inhaalafschrijving (€ 350.000) in één keer ten laste van 2017 gebracht. Lagere uitgaven waren er onder andere bij openbare verlichting (€ 235.000) door lagere transportkosten en het toepassen van energiezuinige verlichting. Daarnaast is door onvoldoende capaciteit de uitvoering op dagelijks onderhoud van openbare verlichting vertraagd. Het baggeren van een aantal baggervakken is uitgesteld na overleg met de hoogheemraadschappen (€ 230.000). Periodiek vinden er overleggen plaats om de samenwerking te bevorderen. Dit om de maatschappelijke kosten te verlagen, de kwaliteit te verhogen en de overlast te beperken. De onderschrijding op baggeren (€ 205.000) wordt met € 76.000 verrekenend met de reserve baggeren (programma 7). Het restant van € 37.679 wordt verklaard door overige afwijkingen.	281.679		Str./Inc.
In 2017 is een aantal grotere percelen restgrond verkocht met een hoge opbrengst. Dit was niet voorzien. Daarnaast zijn door een actievere aanpak van het illegaal in gebruik nemen van gemeentegrond extra opbrengsten verkregen. Hierdoor zijn de werkelijke baten € 124.000 hoger dan begroot. Het restant van € 6.511 wordt verklaard door overige afwijkingen.		130.511	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vind plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	135.417	13.755	Inc.
Totaal	**417.096**	**144.266**	
B4.2 Veiligheid en leefbaarheid			
Vooral voor wijkbeheer is minder ad hoc uitgegeven dan begroot (€ 42.000). Bij een aantal projecten hebben we, op basis van nieuwe informatie, de start later gepland of zijn de kosten lager uitgevallen. Op een aantal overige posten van dit beleidsveld zoals opvang van zwerfdieren (€ 36.000) en de bijdrage aan de Veiligheidsregio Rotterdam (€ 28.000) is incidenteel minder uitgegeven dan begroot.	115.997		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		-4.211	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	10.165		Inc.
Totaal	**126.162**	**-4.211**	
B4.3 Afval- en afvalwatermanagement			
Door nieuwe inzichten op het gebied van het verbeteren van scheidingsgedrag en zwerfvuil zijn niet alle acties uitgevoerd en voeren we een aantal projecten later uit (€ 194.000). Bijvoorbeeld het plaatsen van de prullenbakken wordt nu in 2018 en 2019 uitgevoerd. Voor het werk wat wel is uitgevoerd zijn de kosten lager uitgevallen. Door langdurig ziekteverzuim bij Riolering en gemalen hebben we extra personeel ingehuurd en we hebben meer storingen verholpen bij rioolgemalen (- € 76.000). Zowel het resultaat op afval als op riolering wordt verrekend met de egalisatiereserves (programma 7).	117.966		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		-59.699	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	42.290	5.727	Inc.
Totaal	**160.256**	**-53.973**	
Totaal programma	**703.514**	**86.083**	

Programma 5 Lansingerland ontwikkelt

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B5.1 Ruimtelijke ordening			
De afwijking op dit beleidsveld bestaat uit een aantal verschillende componenten: 1) In de Kadernota 2017 is een incidenteel budget van € 150.000 aangevraagd voor de omgevingsvisie. Hiervan is in 2017 € 4.100 verbruikt (kosten plan van aanpak), waardoor nog € 145.900 resteert. In 2017 is gestart met het vaststellen van een Startnotitie. Het vervolgproces zoals het vaststellen van het plan van aanpak en vervolgens de (ontwerp)visie vindt in 2018 plaats. We doorlopen voor de omgevingsvisie een zorgvuldig pilotproces, waarin alle stakeholders goed worden meegenomen. Dit kost meer tijd. 2) De uitgaven aan de verschillende N209 projecten zijn lager door vertraging in de start aanleg geluidsschermen. Hier tegenover staat dat ook minder inkomsten op dit product benodigd zijn (€ 200.000). Daarnaast is er een onderbesteding op Werken door derden en overige goederen en diensten (€ 62.000) 3)Via anterieure overeenkomsten worden gemeentelijke kosten met betrekking tot ruimtelijke plannen verhaald op particuliere initiatiefnemers. De hoogte van de te verhalen kosten wordt vastgelegd bij het sluiten van de overeenkomst. De werkelijke kosten kunnen hier van afwijken. Dit leidt tot een voor- of nadeel (tussentijds of bij afsluiting). Dit levert in 2017 een voordeel op van € 70.000 4) In afwachting van de toekomst van De Snip, is besloten om het groot onderhoud uit te stellen. Hierdoor is er in 2017 niks uitgegeven. In 2018 wordt het besluit rondom De Snip genomen. Het voordeel bedraagt € 40.000 5) Bij verkoop van het 't Web is rekening gehouden met een hogere boekwaarde van het actief. Dit leverde bij verkoop een voordeel op van € 45.000. 6) Daarnaast heeft er minder inhuur plaatsgevonden dan begroot. Dit leidt tot een voordeel van € 93.000. 7) Het resterende verschil wordt veroorzaakt door diverse kleinere voordelen op dit beleidsveld (circa €76.000).	732.235		Inc.
De legesinkomsten bedragen veel meer dan aanvankelijk begroot. De markt trok sterker en sneller aan dan verwacht. Hierdoor namen het aantal en de omvang van de aanvragen voor grote woningbouwprojecten en vergunningaanvragen bij uitgifte van bedrijfskavels gedurende het jaar flink toe en richting het einde van het jaar explosief toe. Dit leverde ongeveer 600.000 euro aan niet-begrote extra inkomsten op (o.a. woningbouw onvoorzien: 3 aanvragen Westpolderbolwerk van 150.000 euro totaal en bedrijfskavels onvoorzien: 2 aanvragen Prisma van 270.000 euro totaal). Daarnaast verklaart de gewijzigde systematiek van toerekenen ook een deel van de legesinkomsten: tot vorig jaar boekten we de leges in het jaar waarin we deze inden en maakten we alleen voor zeer grote projecten (waaronder Bleizo) een verdeling over de jaren waarop deze betrekking had. Naar aanleiding van onze eigen bevindingen en een opmerking in de managementletter van de accountant eind 2017 hebben wij besloten ook voor andere aanvragen het jaar van in behandeling nemen van de aanvraag als leidend te nemen. Dit leidt tot een voordeel van circa € 1 miljoen (waarvan € 700.000 aan legesinkomsten voor de aanvraag van een distributiecentrum). Er is een bilaterale overeenkomst A16 Rotterdam gesloten met Rijkswaterstaat (RWS), waarin financiële afspraken zijn opgenomen. Onderdeel van deze afspraken is een vergoeding door RWS voor een aantal kosten die Lansingerland maakt zoals de uitbreiding van het beheerareaal en kosten voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen. Dit bedrag van in totaal ca. € 4,1 miljoen was voor 2017 niet begroot. Tegenover dit voordeel op de baten staat een ophoging van de lasten vanaf 2018 en verder. In de zomerrapportage 2018 en de begroting 2019 zal hier verder invulling aangegeven worden. De met de uitgaven verband houdende inkomsten(zie hierboven) zijn evenredig lager door de lagere		5.523.336	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vind plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	72.870	6.283	Inc.
Totaal	**805.105**	**5.529.619**	
B5.2 Infastructuur en mobiliteit			
Dit verschil betreft nog niet uitgegeven plan- en onderzoekskosten ten behoeve van het mobiliteitsplan Berkel. Niet alle onderdelen uit het mobiliteitsplan zijn gelijktijdig gestart. Het vervolg van de uitvoering vindt plaats in 2018, het resterende budget (€ 74.000) wordt overgeheveld. Het restant €29.000 wordt verklaard door een aantal kleinere verschillen.	103.407		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		12.791	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vind plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	19.964	2.602	Inc.
Totaal	**123.371**	**15.393**	

B5.3 Economische ontwikkeling			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-79.152	-	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	22.610	11.451	Inc.
Totaal	**-56.542**	**11.451**	
B5.4 Duurzaamheid			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	-2.083		Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-		Inc.
Totaal	**-2.083**	**-**	
Totaal programma	**869.850**	**5.556.463**	

Programma 6 Grondzaken

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B6.1 Vastgoedbeleid			
De inhuur van de medewerker vastgoedbeleid viel lager uit dan geraamd.	50.879		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		306	Inc.
Totaal	**50.879**	**306**	
B6.2 Grondexploitatie			
Het verschil op het beleidsveld grondexploitaties wordt vooral verklaard door een positief resultaat op de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. Het voordeel uit tussentijdse winstneming bedraagt € 1,09 miljoen (nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid). Daarnaast valt de geprognosticeerde toevoeging aan de verliesvoorziening voor de grondexploitaties a € 790.000 voor een groot deel vrij. Op basis van het MPG bedraagt de werkelijke toevoeging aan de verliesvoorziening € 162.000. Tegenover de tussentijdse winstneming en de toevoeging aan de verliesvoorziening staat voor beide een reserveboeking in programma 7. De reserve Parkzoom is afgesloten, waarbij het restant van € 275.000 vrij valt. De reserve was ingesteld voor de bekostiging van de toegangswegen vanuit Parkzoom naar de overgangen over de HSL. Deze werkzaamheden zijn inmiddels afgerond. Daarnaast zijn de werkelijke kosten voor afrondende werkzaamheden in het Annie MG Schmidt park in 2017 lager dan verwacht. Het restant wordt uitgegeven in 2018 (€ 95.000).	3.010.933		Inc.
Het verschil op het beleidsveld grondexploitaties wordt vooral verklaard door een positief resultaat op de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. Het voordeel uit tussentijdse winstneming bedraagt € 1,09 miljoen (nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid). Daarnaast valt de geprognosticeerde toevoeging aan de verliesvoorziening voor de grondexploitaties a € 790.000 voor een groot deel vrij. Op basis van het MPG bedraagt de werkelijke toevoeging aan de verliesvoorziening € 162.000. Tegenover de tussentijdse winstneming en de toevoeging aan de verliesvoorziening staat voor beide een reserveboeking in programma 7. De reserve Parkzoom is afgesloten, waarbij het restant van € 275.000 vrij valt. De reserve was ingesteld voor de bekostiging van de toegangswegen vanuit Parkzoom naar de overgangen over de HSL. Deze werkzaamheden zijn inmiddels afgerond. Daarnaast zijn de werkelijke kosten voor afrondende werkzaamheden in het Annie MG Schmidt park in 2017 lager dan verwacht. Het restant wordt uitgegeven in 2018 (€ 95.000).		-1.066.664	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	150.396	7.326	Inc.
Totaal	**3.161.329**	**-1.059.338**	
Totaal programma	**3.212.208**	**-1.059.032**	

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
B7.1 Lokale heffingen			
Voor de uitvoering van de Wet WOZ zijn licht meer kosten gemaakt, dit wordt verklaard door een afrekening over 2016 van SVHW (€ 30.000) en een lagere compensabele BTW dan begroot (€ 20.000)	-49.426		Inc.
In 2017 is voor niet-woningen een aantal verminderingen en vernietigingen door SVHW verwerkt (€ 160.000). Voor woningen is door het arrest Waterverdedigingswerkenvrijstelling eind 2017 de areaalwaarde naar beneden bijgesteld (€ 90.000). Het structurele effect van dit arrest is reeds verwerkt in de begroting 2018. Daarnaast zijn voor woningen verminderingen door bezwaren verwerkt door het SVHW (€ 40.000).		-292.666	Str./Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-	-	
Totaal	**-49.426**	**-292.666**	
B7.2 Algemene uitkering gemeentefonds	-		
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	6.033		Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vind plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-	-	
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-		
Totaal	**6.033**	**-**	
B7.3 Dividend			
De raad heeft een principebesluit genomen om ons aandelenpakket van Eneco te verkopen. Om dit proces optimaal te begeleiden is ervoor gekozen hier op in te huren. De kosten hiervoor bedragen circa € 17.000 hoger dan begroot omdat het proces met Eneco complexer bleek dan verwacht.	-17.179		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		6.505	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	-	-	
Totaal	**-17.179**	**6.505**	
B7.4 Financieringsfunctie			
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	50	-3.634	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	124.934	14.452	Inc.
Totaal	**124.983**	**10.818**	
B7.5 Algemene dekkingsmiddelen en saldo kostenplaatsen			
De afwijking op deze post bestaat uit verschillende componenten: 1) Een deel van deze afwijking heeft betrekking op het vervangen van de gevels. Hiervoor is in 2016 in de jaarrekening reeds een voorziening gevormd. In de begroting 2017 was hier een bedrag voor beschikbaar gesteld, dat was derhalve niet meer nodig. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 260.000. 2) Daarnaast ontstaat een voordeel van € 150.000 doordat het budget voor het in dienst nemen van mensen met een arbeidshandicap nog niet is gebruikt. 3) Tenslotte is de begrote stelpost areaaluitbreiding bij de voorjaarsnota met één derde verlaagd. De resterende begroting (€ 245.000) is niet benut omdat de exploitatie toereikend was voor het onderhoud. 4) Het resterdende verschil wordt verklaard door verschillende kleinere nadelen van per saldo € 74.000	581.178		Inc.
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000		-12.821	Inc.
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	34.446	200	Inc.
Totaal	**615.624**	**-12.620**	
tsen			
B7.6 Mutaties reserves			
Deze post betreft het totaal aan mutaties op reserves. De individuele afwijkingen per reserve worden toegelicht op de programma's.	-5.140.278	2.426.218	Str./Inc.
Totaal	**-5.140.278**	**2.426.218**	
Totaal Programma	**-4.460.243**	**2.138.255**	

Overzicht Overhead

Toelichting	Afwijking (€) Lasten	Afwijking (€) Baten	Incidenteel/ structuree
Niet nader toegelichte verschillen < € 100.000	84.394		
Apparaatskosten Het restant van de afwijking vindt plaats door doorbelaste apparaatskosten. Een toelichting op deze afwijking is te vinden in paragraaf 4.2	364.177	-58.635	

4.2.2 Apparaatslasten

De apparaatslasten bestaan uit onder andere personeelskosten (zowel vast als ingehuurd personeel), huur van gebouwen en kapitaallasten (rente en afschrijvingen). Deze kosten worden middels een doorbelasting aan de verschillende beleidsvelden toegerekend. Onderstaande tabel geeft het effect per kostensoort weer.

Tabel 4.2.2 Apparaatskosten *bedragen x € 1.000*

Apparaatskosten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil t.o.v. begroting
Salarissen en sociale lasten	22.234	**20.835**	1.398
Belastingen	202	**209**	-6
Duurzame goederen	242	**93**	149
Ingeleend personeel	2.002	**2.674**	-672
Uitgeleend personeel	-15	**-143**	128
Huren	-177	**-122**	-55
Leges en andere rechten	-	**-0**	0
Overige goederen en diensten	4.620	**4.656**	-36
Rente	6.451	**6.231**	221
Afschrijvingen	1.611	**1.378**	233
Toegerekende rente en bespaarde rente	-6.717	**-6.636**	-81
Totaal	**30.453**	**29.174**	**1.279**

De bedragen in bovenstaande tabel sluiten aan met de genoemde apparaatslasten in de toelichting op de verschillenanalyse per beleidsveld hierboven. De verschillen resulteren in een totaal effect van € 1.279.000 voordeel. Het grootste verschil komt door salarissen en sociale lasten (€ 1.398.000 voordeel). Dit komt voornamelijk door lagere loonkosten, moeilijk vervulbare vacatures en extra inkomsten die niet begroot waren (onder andere vergoedingen van het UWV). Daartegenover staan vertrekregelingen van voormalig personeel. Door de moeilijk vervulbare vacatures en vervanging als gevolg van (langdurig)ziekteverzuim zijn er extra uitgaven geweest op ingehuurd personeel (nadeel). Een deel van dit nadeel is geboekt als apparaatslast (€ 672.000 nadeel), daarnaast is ook een deel direct op de exploitatie geboekt (€ 573.000). Per saldo (voordeel salarissen minus nadeel ingehuurd personeel) resulteert in een totaal voordeel op personeelsasten van € 153.000.
Het voordeel van € 220.000 op rente ontstaat doordat de marktrentes momenteel lager liggen dan de percentages waarmee wij begroten. Zo hebben wij leningen afgesloten voor licht negatieve rentepercentages, maar begroten wij met een herfinancieringsrente van 1,5% zoals afgesproken in de Kadernota 2017.
Het verschil op duurzame goederen wordt grotendeels (circa € 80.000) verklaard doordat verbouwingen aan het gemeentehuis vertraagd zijn. De reden hiervoor is dat er eerder nog geen huurders beschikbaar waren die hier gebruik van konden/wilden maken. In hoofdstuk 10 wordt voorgesteld dit budget over te hevelen naar 2018.
Tenslotte is er een voordeel van € 230.000 op de afschrijvingslasten. Dit is voornamelijk het gevolg van het doorschuiven van enkele grote investeringen waarbij de afschrijvingslasten al in 2017 waren begroot, maar die uiteindelijk pas in de jaren daarna afgerond worden (waarna afschrijving plaatsvindt).

4.2.3 WNT-norm

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Lansingerland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Gemeente Lansingerland is € 181.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Tabel 4.2.3a Bezoldiging topfunctionarissen

Functiegegevens	A.A. Eijkenaar Secretaris	M.S. Walhout Griffier	C.J. van 't Hart Raadsadviseur/v m griffier	S. Hammer Afdelingshoofd/w aarnemend secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 30/11	1/1 - 31/12	1/1 - 12/4	5/12 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	0,56	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Ja	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.135	103.220	13.170	8.571
Beloningen betaalbaar op termijn	15.290	15.087	2.088	1.591
Subtotaal	140.425	118.307	15.259	10.162
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	**165.627**	**181.000**	**28.849**	**15.373**
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	140.425	118.307	15.259	10.162
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	Nvt
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1	1	0,56	Nvt
Beloning	107.454	97.428	36.309	Nvt
Belastbare onkostenvergoedingen	394	496		
Beloningen betaalbaar op termijn	14.596	14.346	4.673	Nvt
Totale bezoldiging 2016	122.444	112.270	40.982	Nvt
Toepasselijk WNT-maximum	179.000	179.000	179.000	

Tabel 4.2.3b Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Functiegegevens	A.A. Eijkenaar
Functie(s) gedurende dienstverband	Secretaris
Omvang dienstverband (in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017
Ontslaguitkering	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
-/- Onverschuldigd deel	N.v.t.
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Waarvan betaald in 2017	75.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.

4.2.4 Verloop van het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting

In 2017 zal naar verwachting leiden tot een nihilaangifte. Het begrote bedrag ad. € 14.000 is derhalve in 2017 niet besteed.

4.2.5 Verloop van de post 'Onvoorzien'

De post onvoorzien was in 2017 opgenomen voor € 250.000. Bij de Najaarsnota 2017 is deze afgeraamd.

Tabel 4.2.5 Verloop van de post onvoorzien *bedrag x € 1.000*

Omschrijving	Raadsbrief	Bedrag
Stand post onvoorzien per 1/1 (conform begroting)		250
Afboeken post onvoorzien bij Najaarsnota 2017	BR1700109	-250
Restant 31 december 2017		**0**

4.2.6 Rechtmatigheid

De gemeente ontvangt en besteedt publieke gelden. Daarom moet het handelen van de gemeente rechtmatig zijn. De accountant geeft zijn oordeel over de rechtmatigheid en gaat bij de controle van de jaarrekening na of de lasten, baten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen. Om over de rechtmatigheid te kunnen oordelen, stelt de accountant eisen aan het systeem van administratieve organisatie en de interne controle (ao/ic) en het interne systeem van risicoafwegingen.
De financiële rechtmatigheid wordt beoordeeld op basis van een tweetal onderdelen: Begrotingsrechtmatigheid (exploitatie en investeringen) en overige financiële beheershandelingen (werkprocessen). Per onderwerp zal hieronder worden toegelicht in hoeverre er sprake is van onrechtmatigheden in de jaarrekening 2017.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. In het controleprotocol 2017 heeft de gemeenteraad aangegeven welke typen begrotingsoverschrijding verwijtbaar zijn en daarom meetellen in het oordeel van de accountant:

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die: - In de Najaarsnota verwerkt hadden kunnen worden; - Niet in Najaarsnota verwerkt hadden kunnen worden.	X	X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten		X

	genomen.		
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belasting-naheffing). - Geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar; - Geconstateerd na verantwoordingsjaar.	X	X
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijving- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - Jaar van investeren; - Afschrijving- en financieringslasten in latere jaren.	X	X
8	Kostenoverschrijdingen inzake de grondexploitatie die leiden tot aanpassing van de in de laatst vastgestelde exploitatieopzet totale uitgaven of inkomsten: - In de Najaarsnota verwerkt hadden kunnen worden; - Niet in Najaarsnota verwerkt hadden kunnen worden.	X	X

Het bedrag van de begrotingsonrechtmatigheid kan nooit de totale overschrijding op programmaniveau overstijgen. In onderstaand overzicht wordt van die programma's waar een overschrijding heeft plaatsgevonden groter dan € 100.000 de grootte van deze overschrijding gemeld en aangegeven in hoeverre deze overschrijding rechtmatig was. Daarbij wordt tevens de aard van de overschrijding kort toegelicht.

bedragen x €1.000

Programma	Bedrag	Onrecht-matigheid telt wel mee	Onrecht-matigheid telt niet mee	Toelichting
1. Bestuur en dienstverlening	70		x	De overschrijding wordt veroorzaakt door een hogere storting dan begroot in de voorziening pensioenen wethouders. Deze extra dotatie is noodzakelijk gebleken door verlenging van de pensioenleeftijd en een bijstelling vanwege herberekende actuariële waardeberekeningen. Dit betreft kostenoverschrijdingen die passen in het bestaande beleid en die (qua bedrag) niet eerder gesignaleerd konden worden. Daarmee geen onrechtmatigheid die meetelt voor het oordeel over de rechtmatigheid.
Lokale heffingen	49		x	Overschrijding komt door een hogere afrekening SVHW over 2016 en een nadeel op de BTW-compensatie voor de SVHW. Gezien de omvang van de overschrijding valt deze binnen de marges van de financiele verordening (100.000) en telt dus niet mee voor het oordeel over de rechtmatigheid.
Dividend	18		x	De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere lasten voor de ondersteuning bij de mogelijke verkoop van de aandelen Eneco. Gezien de omvang van de overschrijding valt deze binnen de marges van de financiele verordening (100.000) en telt dus niet mee voor het oordeel over de rechtmatigheid.

bedragen x €1.000

Programma	Bedrag	Onrecht-matigheid telt wel mee	Onrecht-matigheid telt niet mee	Toelichting
6. Grondzaken	5.305		x	De overschrijding van de begrote 'storting' reserves voor het programma 'Grondzaken' betreft de hogere storting dan begroot aan de Algemene reserve. Conform het beleidsuitgangspunt uit de nota reserves en voorzieningen worden voordelen Grondexploitaties gestort in de Algemene reserve. Zoals elders toegelicht in de jaarstukken zijn de resultaten van de grondexploitaties positiever dan geraamd voor 2017. Dit voordeel is gestort in de algemene reserve.

Rechtmatigheid financiële beheershandelingen in processen

In 2017 zijn interne controles uitgevoerd die de werking van de financiële beheers handelingen (werkprocessen) onder de loep hebben genomen. Bij de interne controles zijn 'fouten' en 'onzekerheden' aan het licht gekomen. De rechtmatigheidcontroles 2017 hebben de volgende fouten en onzekerheden opgeleverd:

Proces	Aard tekortkoming/fout	Financiële omvang
Participatiewet, IOAW en IOAZ	Aantal fouten/tekortkomingen t.a.v. recht, hoogte en duur op bijstand	€ 29.379
WMO	PGB WMO-begeleiding overschrijdt maximale vergoeding volgens verordening Sociaal Domein	€ 10.513
Inkoop en aanbesteding	Afwijkingen Europese aanbestedingsregels	€ 649.881
Totaal tekortkomingen		**€ 689.773**

Proces	Aard onzekerheid	Financiële omvang
WMO	Onzekerheid t.a.v. prestatie PGB	€ 18.024
Participatiewet, IOAW en IOAZ	Aantal onzekerheden t.a.v. recht, hoogte en duur op bijstand	€ 43.392
Inkoop en aanbesteding	Mogelijke afwijkingen Europese aanbestedingsregels	€ 1.662.000
Totaal onzekerheden		**€ 1.723.416**

Bij de interne controle zijn afwijkingen geconstateerd van het door de Raad vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid. Op 31 mei 2018 besloot de gemeenteraad aan deze afwijkingen geen consequenties te verbinden voor het oordeel over de rechtmatigheid en besloot de Raad het college op te dragen om maatregelen te nemen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Naast afwijkingen van het door de Raad vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn ook afwijkingen geconstateerd van de Europese aanbestedingsregels en mogelijke afwijkingen van deze regels.

5. Balans en toelichting

5.1 Balans

ACTIVA		31-12-2017		bedragen x € 1.000 31-12-2016
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		**8.496**		**8.608**
-Kosten van onderzoek en ontwikkeling	55			
-Bijdragen aan activa van derden	8.441		8.608	
Materiële vaste activa		**202.786**		**206.845**
-Overige investeringen met economisch nut	158.027		163.453	
-Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	26.450		25.935	
-Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.308		17.456	
Financiële vaste activa		**5.420**		**5.615**
-Kapitaalverstrekkingen aan:				
-Deelnemingen	606		606	
-Overige verbonden partijen	17		17	
-Leningen aan:				
-Woningbouwcorporaties	4.062		4.242	
-Overige langlopende leningen	359		374	
-Overige uitzettingen met looptijd langer dan 1 jaar	376		376	
TOTAAL VASTE ACTIVA		**216.702**		**221.068**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**174.015**		**178.173**
-Grond- en hulpstoffen:				
-Niet in exploitatie genomen bouwgronden				
-Grond- en hulpstoffen overige				
-Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	174.015		178.173	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**28.463**		**23.166**
-Vorderingen op openbare lichamen	8.395		9.382	
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	14.310		8.430	
-Overige vorderingen	5.758		5.354	
Liquide middelen		**1.005**		**2.356**
-Kassaldi	1		1	
-Bank- en girosaldi	1.004		2.355	
Overlopende activa		**3.423**		**3.013**
-De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel			**461**	
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	3.423		**2.552**	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**206.906**		**206.709**
TOTAAL-GENERAAL		**423.608**		**427.777**

PASSIVA			*bedragen x € 1.000*
	31-12-2017		31-12-2016
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen		**105.328**	**92.311**
-Algemene reserve	81.610		74.292
-Bestemmingreserves	11.905		11.532
-Oververdeeld resultaat	11.812		6.488
Voorzieningen		**23.683**	**19.813**
-Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.543		7.669
-Egalisatievoorzieningen			
-Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	13.140		12.144
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**257.479**	**273.051**
-Obligatieleningen			
-Onderhandse leningen van:			
-Binnenl. pens.fondsen en verzekeringsinst.			
-Binnenl. banken en overige financiële inst.	257.457		273.039
-Waarborgsommen	22		12
TOTAAL VASTE PASSIVA		**386.490**	**385.175**
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**17.550**	**21.767**
-Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.000		10.000
-Debetsaldi bank	-		
-Overige schulden	7.550		11.767
Overlopende passiva		**19.568**	**20.834**
-Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	11.531		12.644
-De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	8.034		8.187
-Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	3		4
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**37.118**	**42.601**
TOTAAL-GENERAAL		**423.608**	**427.777**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen		*214.387*	*222.267*

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 22 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen afgerond op € 1.000, waardoor tussen de verschillende tabellen kleine afrondingsverschillen kunnen bestaan.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV het volgende; gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdrage door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Waarderingsgrondslagen
Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal vier jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van realisatie van het gerelateerde materiële vaste actief.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden met ingang van 1 januari 2016 verantwoord onder de immateriële vaste activa, in plaats van financiële vaste activa (BBV artikel 34). Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan alle voorwaarden zoals genoemd in artikel 61 BBV wordt voldaan. Waardering vindt plaats tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa
In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;

c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor de rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, watergangen en viaducten zijn, conform de Nota Activabeleid 2016, gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en afgeschreven in 20 jaar.

Afschrijvingen
De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte levensduur zonder rekening te houden met een restwaarde. De afschrijvingsperiode vangt aan op 1 januari volgend op het jaar van ingebruikname c.q. gereedkomen. Op de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut mag extra worden afgeschreven. Activa onder de € 25.000 worden in één keer afgeschreven.
De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd conform de richtlijnen in de financiële verordening:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten • nieuwbouw • renovatie en restauratie	 40 25
Bedrijfsgebouwen • nieuwbouw • renovatie en restauratie • tijdelijke gebouwen/noodlokalen	 40 25 PM
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken • aanleg en reconstructie wegen en kunstwerken (bruggen e.d.) • aanleg en renovatie riolering • aanleg en renovatie rioolgemalen • openbare verlichting • aanleg en renovatie openbaar groen • verkeers- en straatmeubilair • speeltoestellen	 20 40 15 15 25 5 10
Voertuigen Vrachtwagens	5 8
Bouwkundige installaties (brand/luchtbehandeling/warmwater)	15

Overige materiële vaste activa • kantoor- en schoolmeubilair en overige • automatisering (hardware)	10 4

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken; de actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.
Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende Activa

Voorraden

In de balans worden onder de voorraden afzonderlijk opgenomen:

a. grond- en hulpstoffen;

b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;

c. gereed product en handelsgoederen;

d. vooruitbetalingen.

Afschaffing balanscategorie niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)
In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de balanscategorie 'niet in exploitatie genomen bouwgronden' komen te vervallen. Deze wijziging is met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 van toepassing. Dit betekent dat gemeenten niet in exploitatie genomen gronden moeten herrubriceren van de voorraden naar terreinen en gronden bij de materiele vaste activa.

Grond- en hulpstoffen
De overige grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie: Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

De lagere marktwaarde is bepaald, rekening houdend met de nog te realiseren uitgaven en inkomsten. De contante waarde per 31 december 2017 van een eventueel tekort op eindwaarde van een exploitatie is in mindering gebracht op de balanswaarde door middel van een balansverkorting. Vanaf 2016 moet de toegestane toe te rekenen rente aan BIE worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Voor het jaar 2017 betekent dit dat voor de doorrekening van de GREXen gerekend wordt met een omslagrente van 2,15%. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen
Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetalingen
Voor de inkomsten en uitgaven op de grondexploitatie en dan meer specifiek de aan- en verkoop van grond worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. Grondaankopen worden meegenomen op moment dat de verplichting tot koop is aangegaan en de ontbindende voorwaarden zijn vervallen. Grondverkopen worden geregistreerd als gerealiseerde opbrengsten als de daadwerkelijke juridische overdracht van de grond heeft plaatsgevonden.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva
Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld in geval van reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. Door de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) op 1-1-2017 met daaraan gekoppeld de omzetting van de opbouwperiode van de vakantietoelage, betalen we in het eerste jaar van het IKB 19 maanden in plaats van 12 maanden vakantietoeslag. Waar tot 2017 de opbouw van vakantietoeslag namelijk plaatsvond over de periode van juni tot en met mei verandert dit met de invoering van het IKB naar een opbouw van januari tot en met december. Aangezien 7 maanden van de vakantietoeslag 2017 worden opgebouwd in de periode van juni 2016 tot en met december 2016 zorgt dit voor een éénmalige extra last van 7 maanden vakantiegeld in 2016 van ongeveer € 640.000. In de vergelijkende cijfers 2016 staat dit bedrag opgenomen als vlottende schuld.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, worden op grond van artikel 49 BBV geclassificeerd onder de overlopende passiva. In de toelichting op de balans is per uitkering van EU, Rijk en provincies met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van ontvangen voorschotbedragen in een overzicht weergegeven, conform artikel 52a BBV.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Algemene uitkering
Met betrekking tot de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Bouwleges
De opbrengsten uit bouwleges worden verantwoord op het moment van aanvragen van de bouwvergunning. Op grond van de legesverordening zijn bouwleges al opeisbaar op het moment van in behandeling nemen van de aanvraag tot beoordeling van een bouwvergunning.

Dividend
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

5.2.2 Toelichting op de balans: activa

Vaste Activa

Tabel 5.2.2.1 Specificatie immateriële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	**55**	
Bijdragen aan activa van derden	**8.441**	**8.608**
Totaal	**8.496**	**8.608**

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2017 is als volgt:

Tabel 5.2.2.2 Verloop immateriële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2016	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2017	Investering	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief				55				**55**
Bijdragen aan activa van derden	**8.608**		8.608			167		**8.441**
Totaal	**8.608**		**8.608**	**55**		**167**		**8.496**

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief:

- Dit betreffen de voorbereidingskosten ten behoeve van de ontwikkeling van Wilderszijde.

Bijdragen aan activa van derden:

- In 2017 zijn er geen investeringen gedaan op dit onderdeel.

Materiële vaste activa

Tabel 5.2.2.3 Specificatie materiële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Materiele vaste activa met economisch nut	**158.027**	**163.453**
Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**26.450**	**25.935**
Materiele vaste activa met maatschappelijk nut	**18.308**	**17.456**
Totaal	**202.786**	**206.845**

Materiële vaste activa met economisch nut

Tabel 5.2.2.4 Specificatie Materiele vaste activa met economisch nut *bedragen x € 1.000*

Materiele vaste activa met economisch nut	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	**54.171**	**54.137**
Woonruimten	**3**	**4**
Bedrijfsgebouwen	**95.275**	**100.348**
Grond, weg- en waterbouwkundige werken economisch nut	**7.020**	**7.404**
Vervoermiddelen	**197**	**220**
Machine's, apparaten en installaties	**564**	**404**
Overige materiële vaste activa economisch nut	**797**	**936**
Totaal	**158.027**	**163.453**

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut is als volgt:

Tabel 5.2.2.5 Verloop boekwaarde materiele vaste activa met economisch nut *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2016	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2017	Investering	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	**54.137**	34	**54.171**					**54.171**
Woonruimten	**4**		**4**			1		**3**
Bedrijfsgebouwen	**100.348**		**100.348**	1.138	2.511	3.699		**95.275**
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	**7.404**		**7.404**	478		861		**7.020**
Vervoermiddelen	**220**	36	**257**	30		89		**197**
Machine's, apparaten en installaties	**404**	103	**507**	113		57		**564**
Overige materiële vaste activa	**936**	-139	**797**	137		137		**797**
Totaal	**163.453**	**34**	**163.488**	**1.895**	**2.511**	**4.845**		**158.027**

Gronden en terreinen:
- De herrubricering betreft een stukje grond bij de Randweg Oost wat is overgeheveld van grond-, weg- en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut.

Woonruimten:
- In 2017 zijn er geen investeringen gedaan op dit onderdeel.

Bedrijfsgebouwen:
- In 2017 heeft de gemeente de opstallen van Indaver voor € 1.070.000 gekocht. Verdere investeringen betreffen renovatie aan de Tobias Asserlaan, vervangende nieuwbouw schoolgebouw Berkel en Rodenrijs en de bouwkosten permanente 2e Westpolderschool.
- De desinvesteringen betreffen de verkoop van het Melanchthon De Blesewic, Hoekeindseweg 7A in Bleiswijk en MKC 't Web, Nachtegaallaan 4 in Bleiswijk.
- Conform de Nota Activabeleid worden het nieuwe gemeentehuis en het zwembad vanaf 2017 ook lineair afgeschreven. In overeenstemming met raadsbesluit BR1600145 is de afschrijvingstermijn van het nieuwe gemeentehuis vanaf 2017 aangepast van 50 jaar naar 40 jaar.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:
- Dit betreffen voornamelijk investeringen in de aanleg en renovatie van sportvelden binnen de gemeente.

Vervoermiddelen:
- De herrubricering betreft de Stratos Strooier die overgeheveld is van machines, apparaten en installaties.
- In 2017 is er een Giant V4502T tele knik-telescooplader aangeschaft.

Machines, apparaten en installaties:
- De herrubricering betreft de Stratos Strooier die is overgeheveld naar vervoermiddelen en investeringen ICT 2015 hardware die zijn overgeheveld van de overige materiële vaste activa.
- In 2017 is er geïnvesteerd in de liftaanpassing van het gemeentehuis, computerapparatuur, beregeningsinstallatie sportpark Sporthoek en in openbare laadpalen.

Overige materiële vaste activa:
- De herrubricering betreft de investeringen ICT 2015 hardware die zijn overgeheveld naar machines, apparaten en installaties.
- In 2017 heeft de gemeente geïnvesteerd in computerapparatuur en zijn er in de gemeente speeltoestellen vervangen.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Tabel 5.2.2.6 Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. *bedragen x € 1.000*

Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**26.450**	**25.935**
Totaal	**26.450**	**25.935**

Het verloop van de materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

Tabel 5.2.2.7 Verloop Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2016	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2017	Investering	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2017
Grond, weg- en waterbouwkundige werken waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**25.935**		**25.935**	1.468		953		**26.450**
Totaal	**25.935**		**25.935**	**1.468**		**953**		**26.450**

De investeringen betreffen vervangingen, aanleg en renovaties van riolering.

Investeringen met maatschappelijk nut

Tabel 5.2.2.8 Specificatie Materiele vaste activa met maatschappelijk nut *bedragen x € 1.000*

Materiele vaste activa met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	**17.534**	**16.710**
Machine's, apparaten en installaties	**257**	
Overige materiële vaste activa	**517**	**746**
Totaal	**18.308**	**17.456**

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut is als volgt:

Tabel 5.2.2.9 Verloop materiële vaste activa met maatschappelijk nut *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2016	herrubricering	Boekwaarde 1-1-2017	Investering	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2017
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	**16.710**	**-310**	**16.400**	2.732	116	1.482		**17.534**
Machine's, apparaten en installaties		**276**	**276**			18		**257**
Overige materiële vaste activa	**746**		**746**	63		292		**517**
Totaal	**17.456**	**-34**	**17.422**	**2.795**	**116**	**1.793**		**18.308**

Grond, weg en waterbouwkundige werken:

- De herrubricering betreft de overheveling van armaturen naar machines, apparaten en installaties met maatschappelijk nut en de overheveling van een stukje grond van de Randweg Oost naar grond en terreinen met economisch nut.
- De grootste investeringen zijn op wegen, te weten aanleg wegen Overbuurtsepolder (bl), aanleg fietsvoorziening Pastoor Verbrughweg (br), herinrichting Noordersingel (br), reconstructie Zuidersingel (br), reconstructie Anthuriumweg (bl). Ook zijn er kosten gemaakt ter vervanging van de bushalte Boterdorpseweg.

- De desinvestering heeft betrekking op de bijdragen die zijn gefactureerd voor het Fietspad Wilderszijde en gebruikers van de wegen Overbuurtsepolder.

Machines, apparaten en installaties:
- Dit betreft de herrubricering van het vervangen van masten en armaturen van grond-, weg-, en waterbouwkundige werken.

Overige materiële vaste activa:
- In 2017 is er voor € 63.075 besteed aan het vervangen van hekwerken, bebording en straatmeubilair.

Financiële vaste activa

Tabel 5.2.2.10 Specificatie financiële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen aan:		
Deelnemingen	**606**	**606**
Overige verbonden partijen	**17**	**17**
Leningen aan:		
Woningbouwcorporaties	**4.062**	**4.242**
Overige langlopende leningen	**359**	**374**
Overige uitzettingen met een looptijd van > 1 jaar	**376**	**376**
Totaal	**5.420**	**5.615**

Het verloop van de financiële vaste activa in 2017 is als volgt:

Tabel 5.2.2.11 Verloop financiële vaste activa *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2016	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijving / aflossing	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:								
Deelnemingen	**606**		**606**					**606**
Overige verbonden partijen	**17**		**17**					**17**
Leningen aan:								
Woningbouwcorporaties	**4.242**		**4.242**			180		**4.062**
Overige langlopende leningen	**374**		**374**			15		**359**
Overige uitzettingen met een looptijd van > 1 jaar	**376**		**376**					**376**
Totaal	**5.615**		**5.615**			**195**		**5.420**

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaan uit:
- Aandelen Eneco Holding NV / Stedin N.V. (168.045 gewone aandelen van € 100 nominaal) en;
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (15.015 gewone aandelen van nominaal € 2,50).

Op 30 januari 2017 is Eneco gesplitst in Eneco Groep en Stedin Group. De gemeente heeft in de vennootschappen Eneco Holding N.V. en Stedin N.V. een belang van 3,38%.

De kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen bestaan uit:
- Maatschappelijk belang bouwkassen BSH
- Grootboek der Nationale Schuld

Leningen aan woningcorporaties
De gemeente heeft leningen verstrekt aan woningcorporatie 3B wonen voor de bouw en renovatie van woningen. Op deze leningen betalen de woningcorporatie jaarlijks rente en aflossing. In 2017 is er een bedrag van € 180.101 afgelost (2016: € 173.944).

Overige langlopende leningen

De post overige langlopende leningen bestaat uit startersleningen, lening aan de stichting Rotonde en een hypotheeklening abtenaren. De startersleningen zijn renteloos en aflossingsvrij. Op de overige leningen worden rente en aflossing ontvangen.
Er worden geen nieuwe hypotheekleningen meer verstrekt.
Door invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) is de lening inzake het fiets privéplan helemaal afgelost.

Overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar
De overige uitzettingen met een looptijd langer dan een jaar betreffen de belegde gelden voor wethouderspensioenen. De waarde van de participaties bedragen ultimo 2017 € 500.013 (2016: € 501.108)

Vlottende activa

Voorraden

Bouwgronden in exploitatie
Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop in het boekjaar 2017 als volgt geweest:

Tabel 5.2.2.12 Specificatie voorraden bouwgronden *bedragen x € 1.000*

Voorraden bouwgronden	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Onderhanden werk / bouwgronden in exploitatie	**174.015**	**178.173**
Totaal	**174.015**	**178.173**

Tabel 5.2.2.13 Verloop bouwgronden in exploitatie 2017 *bedragen x € 1.000*

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2016	Investering 2017	Opbrengsten 2017	Saldering voorziening	Winst- / verlies name	Boekwaarde 31-12-2017
Meerpolder	3.909	1.069	1.213			**3.766**
Centrum	5.194	358	300	-5.252		
Westpolder/Bolwerk	91.085	5.167	7.576			**88.677**
Oudeland	67.955	2.922	1.011			**69.867**
Berkelse Poort	38	1				**39**
Rodenrijse Zoom	-25	62	20		571	**588**
De Tuinen	13.240	609	4.163	-9.686		
Parkzoom	4.926	1.830	5.632			**1.125**
Leeuwenhoekweg	13.290	1.038	538			**13.790**
Centrum B'hoek	367	44		-411		
Wilderszijde	17.042	699	505			**17.235**
Scholen Boterdorp	-468				523	**54**
De Vluchtheuvel	-35	2		34		
Groenzoom RvR	6.368	320	742			**5.947**
Landscheidingspark Horeca		59		-59		
Subtotaal	**222.888**	**14.180**	**21.700**	**-15.375**	**1.094**	**201.088**
Voorziening afwaardering lagere marktwaarde:				stand 31-dec-2016		**45.219**
				waardemutaties 2017		**18.146**
				overige mutaties		
				stand 31-dec-2017		**27.073**
Totaal	**Balanswaarde 31 december 2017**					**174.015**

Voor de projecten Centrum Berkel, De Tuinen, Centrum Bergschenhoek, De Vluchtheuvel en Landscheidingspark Horeca staat een deel van de voorziening opgenomen aan de passivazijde, omdat dat deel van de voorziening boven de huidige boekwaarde uitkomt.

De geraamde kosten, opbrengsten en eindwaarde per complex ziet er als volgt uit:

Tabel 5.2.2.14 Ramingen per complex *bedragen x € 1.000*

Bouwgronden in exploitatie	Te verwachten opbrengsten	Te verwachten kosten	Te verwachten financierings-lasten	Te verwachten eindresultaat
Meerpolder	9.854	8.443	294	-2.650
Centrum	5.934	8.636	816	-8.770
Westpolder/Bolwerk	93.708	11.652	7.033	-13.556
Oudeland	133.830	40.150	19.526	4.287
Rodenrijse Zoom	1.360	466	-4	309
De Tuinen	983	1.333	425	-10.461
Parkzoom	12.301	11.821	-226	-418
Leeuwenhoekweg	7.745	864	1.096	-8.005
Centrum B'hoek	41	74	9	-453
Wilderszijde	25.565	12.612	1.709	-5.991
Scholen Boterdorp	219	52	-4	117
De Vluchtheuvel		39		-5
Groenzoom RvR	17.494	13.800	-220	
Landscheidingspark Horeca	350	568	5	-282

Toelichting op de ramingen per complex

De voorziening is op contante waarde (eindwaarde contant gemaakt tegen 2%).

De uitgangspunten zijn voor alle projecten gelijk:

- De kosten zijn onderbouwd met civieltechnische ramingen en planning inzet VTA;
- De inkomsten en fasering hiervan zijn onderbouwd met marktonderzoeken;
- De rente is gebaseerd op de BBV-systematiek;

Risico's

De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, prijs en het programma. Voor de komende 4 jaar zijn de opbrengsten op een totaal van ruim € 150 miljoen geraamd, gemiddeld iets minder dan € 40 miljoen per jaar. Het college stuurt actief op de realisatie van deze opbrengsten. Zo zijn er in 2017 voor Westpolder Bolwerk en Parkzoom en Meerpolder nieuwe (realisatie)overeenkomsten gesloten voor in totaal zo'n 350 woningen waarin concrete afspraken zijn gemaakt over de momenten van afname en/of betaling. Ook voor de bedrijventerreinen zijn in 2017 meerdere verkoopovereenkomsten gesloten voor de uitgifte van ca. 3,5 ha. Daarnaast zijn er ook (betaalde) optieovereenkomsten gesloten voor nog eens 12,5 ha. Voor een deel is de markt te beïnvloeden, maar voor een ander deel ook niet. In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn deze risico's nader toegelicht.

Planning bedrijfsterreinen

Binnen Lansingerland heeft de gemeente twee terreinen in ontwikkeling, waarvoor de gemeente 100% van het risico draagt: Oudeland in Berkel en Rodenrijs en Leeuwenhoekweg in Bergschenhoek. Daarnaast worden nog twee terreinen ontwikkeld gezamenlijk met de gemeente Zoetermeer: Bleizo en Hoefweg.
Het inschatten van een goede afzetraming voor de bedrijfsterreinen is vanwege de veelheid en omvang van locaties en de onzekere markt lastig. Daarnaast worden er in de praktijk zowel kleine als hele grote kavels uitgegeven. In 2015 is er een onderzoek uitgevoerd naar de (gemiddelde) afzetprognose van Leeuwenhoekweg en Oudeland voor de komende jaren. De uitkomsten van dit onderzoek zijn qua fasering en prijsstelling in de grondexploitaties vertaald en vormen ook nu nog de basis. Daarnaast zijn de reeds gesloten overeenkomsten verwerkt in de grondexploitaties. De (betaalde) optieovereenkomsten voorzichtigheidshalve nog niet. Als deze worden omgezet in verkoopovereenkomsten leidt dit naar verwachting tot een versnelling in de uitgifteplanning.

Geactualiseerde toelichting NEXT-route

Voor de ontwikkeling van het plangebied Westpolder/Bolwerk-West is in 2003 een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten met de ontwikkelcombinatie Westpolder-Bolwerk C.V. (OCW). Voor het eerst voor deelplan 3 hebben de gemeente en OCW binnen de kaders van de SOK hun afspraken zodanig ingevuld dat de gemeente haar kosten zal verhalen door middel van een financieel

voorschrift bij de omgevingsvergunning. Op grond van dit financieel voorschrift zullen de woningkopers gehouden zijn het kostenverhaal aan de gemeente te voldoen. Alvorens deze afspraken zijn vastgelegd heeft de gemeente over de gevolgen voor de BTW-heffing hiervan bij de gemeente in 2014 afstemming gezocht met de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft in 2014 vervolgens schriftelijk bevestigd dat de gemeente geen BTW is verschuldigd over het kostenverhaal op grond van het financieel voorschrift bij de omgevingsvergunning.

Eind 2016 heeft het Ministerie van Financiën, in vervolg op eerder overleg van dat Ministerie met de VNG, een brief gestuurd aan de VNG over de BTW-behandeling van exploitatiebijdragen. Deze brief van het Ministerie brengt het actuele beleid van de Belastingdienst tot uitdrukking ten aanzien van BTW-heffing over exploitatiebijdragen. Gezien dit beleid is het risico aanwezig dat de inspecteur daarin aanleiding ziet om zijn eerdere instemming uit 2014 in te trekken. Op grond van de (fiscale) rechtspraak zal de inspecteur alsdan aan de gemeente een redelijke overgangsperiode moeten bieden om (financiële) schade voor de gemeente te voorkomen

De feitelijke situatie voor Westpolder/Bolwerk is een andere dan die welke in de brief van het Ministerie wordt beschreven. De gemeente is daarom van mening dat de brief van het Ministerie geen aanleiding betekent voor de inspecteur om terug te komen op zijn eerdere instemming met de door de gemeente voorgelegde – en door de inspecteur – akkoord bevonden handelwijze van partijen voor het hele plangebied Westpolder/Bolwerk (met ingang van deelplan 3).

Om elke (mogelijke) verkeerde beeldvorming op dit punt te voorkomen heeft de gemeente, conform de voorwaarden die door de Belastingdienst zijn gesteld, de Belastingdienst geïnformeerd over het vorenstaande. In november 2017 bevestigde de Belastingdienst de eerdere instemming uit 2014 en de daaraan verbonden voorwaarden. Daarnaast gaf zij aan akkoord te zijn met het na afronding van de grondexploitatie Westpolder bepalen van de BTW-positie.

Bij de instemming van de Belastingdienst met de BTW-gevolgen ter zake van het kostenverhaal in het gebied Westpolder-Bolwerk is een voorwaarde opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Als blijkt dat de gemeente de bijdrage toch niet (volledig) in rekening mocht brengen in samenhang met de omgevingsvergunning dan moet de gemeente de inspecteur daarover informeren. De inspecteur zal dan bezien of over het deel van de berekende bijdrage voor zover die de maximaal verhaalbare bijdrage overschrijdt alsnog BTW verschuldigd wordt.

Op basis van de gerealiseerde en nog te realiseren kosten en opbrengsten in de grondexploitatie 2018 zou de indruk kunnen ontstaan dat zich een situatie aandient waarin de gemeente uiteindelijk een hogere exploitatiebijdrage zal berekenen dan het bedrag van de maximaal verhaalbare kosten. Of die situatie zich uiteindelijk ook daadwerkelijk zal voordoen is pas bekend op het moment dat de exploitatie van Westpolder/Bolwerk financieel wordt afgesloten, rekening houdend met de dan geldende bepalingen van de Wet ruimtelijke ordening.

Indien de Belastingdienst zich op het standpunt stelt dat alsnog BTW zal moeten worden voldaan over de hogere exploitatiebijdragen, dan zou het op basis van de huidige uitgangspunten van de grondexploitatie om circa € 3 miljoen aan BTW gaan. Hoewel wij goede aanknopingspunten zien dat heffing (gedeeltelijk) achterwege zal blijven en afrekening waarschijnlijk pas aan het eind van de exploitatieperiode Westpolder zal plaatsvinden is voorzichtigheidshalve bij de waardering van de grondexploitatie Westpolder met deze € 3 miljoen rekening gehouden.

Uitzettingen met een looptijd van ten hoogste één jaar

Tabel 5.2.2.15 Specificatie uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter *bedragen x € 1.000*

Uitzettingen met een looptijd ≤ 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	**8.395**	**9.382**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**14.310**	**8.430**
Overige vorderingen	**4.842**	**4.357**
Debiteuren Sociale Zaken	**916**	**997**
Totaal	**28.463**	**23.166**

Vorderingen op openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen bestaan voor € 4.224.589 uit een vordering op de belastingdienst. De overige € 4.107.674 heeft betrekking op Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.
De vordering op de belastingdienst was in de jaarrekening 2016 ten onrechte vermeld onder de overlopende activa. Door deze aanpassing is het saldo van de vorderingen op openbare lichamen per 31 december 2016 € 8.450.430 hoger dan in de jaarrekening 2016 staat vermeld.

Schatkistbankieren
Op basis van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de gemeente verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. De gemeente is gerechtigd om een bepaald bedrag aan middelen buiten ’s Rijks schatkist aan te houden. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dagbasis buiten ’s Rijks schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.

5.2.2.16a Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren *bedragen x €1.000*

Verslagjaar					
(1)	**Drempelbedrag**	**963**			
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**1.024**	**991**	**950**	**1.165**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	0	0	13	0
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	61	28	0	202
(1) Berekening drempelbedrag					
	Verslagjaar				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	128.349			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	128.349			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,0075 * (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	963			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatlkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	92.132	90.174	87.424	107.173
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.024	991	950	1.165

Overige vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Van de openstaande vorderingen per 31 december 2017 is op 2 maart 2018 nog € 1.659.278 niet voldaan.
Voor de overige debiteuren is de voorziening als volgt bepaald:

- vorderingen op openbare lichamen zijn in principe niet voorzien;
- inbaarheid vorderingen > € 25.000,- (ontstaan vóór 01-01-2016) in overleg met de budgethouder bepaald;
- overige vorderingen ontstaan in 2017 zijn niet voorzien;
- overige vorderingen ontstaan in 2016 zijn voor 25% voorzien;
- overige vorderingen ontstaan in 2015 zijn voor 50% voorzien;

- overige vorderingen ontstaan in 2014 zijn voor 75% voorzien;
- overige vorderingen ontstaan vóór 2014 zijn voor 100% voorzien.

De invordering van gemeentelijke heffingen onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing is met ingang van 1 januari 2013 uitbesteed aan het samenwerkingsverband SVHW. De verwachte oninbaarheid van deze vorderingen wordt door het SVWH bepaald. Door Deloitte accountants is een controleverklaring over de jaarverantwoording afgegeven. Wij zijn akkoord met de door Deloitte bepaalde voorziening.

Debiteuren Sociale Zaken

Tabel 5.2.2.15a Opbouw boekwaarde debiteuren SoZa *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Debiteuren Sociale Zaken	**2.703**	**2.884**
Rijksdeel BBZ 75%	**-329**	**-365**
Voorziening dubieuze debiteuren	**-1.458**	**-1.521**
Totaal	**916**	**997**

Voor de debiteuren Sociale Zaken zijn de volgende principes gehanteerd:

1) Alle debiteuren zijn individueel beoordeeld;
2) Wat is het saldo waarop 1 jaar niet is afgelost;
3) Wat is het saldo waarop 2 jaar niet is afgelost;
4) Wat is de termijn van de vordering (datum ontstaan van de vordering);
5) Wat is het saldo waarop het afgelopen boekjaar is afgelost;
6) Welke vorderingen zijn ouder dan 5 jaar (verjaringstermijn).

Liquide middelen

Tabel 5.2.2.16 Specificatie liquide middelen *bedragen x € 1.000*

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Kassaldi	**1**	**1**
Banksaldi	**1.004**	**2.355**
Totaal	**1.005**	**2.356**

Overlopende activa

Tabel 5.2.2.17 Specificatie overlopende activa *bedragen x € 1.000*

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		**461**
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**3.423**	**2.552**
Totaal	**3.423**	**3.013**

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek doel

Tabel 5.2.2.17.a De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Overige Nederlandse overheidslichamen		**461**
Totaal		**461**

Tabel 5.2.2.17.b De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging 2017	Ontvangsten 2017	Boekwaarde 31-12-2017
SRR-subsidie Snelfietspad Kasteelroute	260	299	559	
SRR-subsidie toegankelijk maken bushalten	144		144	
SRR-subsidie Fietsparkeren WPBW, fase 3	12		12	
SRR-subsidie Belevenisverbinding Noordas	45		45	
Overige Nederlandse overheidslichamen	461	299	760	

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Tabel 5.2.2.17.c Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	**138**	**186**
Voorschotten Sociaal Domein	**55**	**571**
GR Jeugdhulp Rijnmond		**1**
Netto salarissen	**2**	**-3**
Door te belasten kosten	**2**	**8**
Nog te ontvangen rente	**50**	**52**
NTO Bijdragen van het Rijk	**1.699**	**906**
NTO bijdragen van overige overheden	**467**	**31**
NTO Gelden (exclusief overheid)	**1.010**	**800**
Totaal	**3.423**	**2.552**

De vordering op de belastingdienst, groot € 8.450.430, was in de jaarrekening 2016 ten onrechte vermeld onder de overlopende activa. Dit had moeten worden verantwoord onder de vorderingen op openbare lichamen.

5.2.3 Toelichting op de balans: passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland bestaat uit de Algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat. De Algemene reserve is dat deel van het vermogen waar de gemeente vrij over kan beschikken. Het dient om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt het resultaat met de Algemene reserve afgewikkeld.

De verschillende bestemmingsreserves vormen een belangrijk onderdeel van het eigen vermogen. Kenmerkend voor deze categorie reserves is dat het hierbij gaat om door de raad geoormerkte middelen. Dit betekent dat aan deze reserves specifieke bestedingsdoelen zijn gekoppeld. De bestemmingsreserves worden door de raad ingesteld. De raad heeft als enige orgaan de bevoegdheid de bestemming en de omvang van een reserve te wijzigen.

Tabel 5.2.3.1 Specificatie eigen vermogen *bedragen x € 1.000*

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Algemene reserves	**81.610**	**74.292**
Bestemmingsreserves	**11.905**	**11.532**
Oververdeeld resultaat	**11.812**	**6.488**
Totaal	**105.328**	**92.311**

Tabel 5.2.3.2 Verloop reserves *bedragen x € 1.000*

Reserves	Boekwaarde 31-12-2016	Bestemming resultaat 2016	Toevoeging 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserves	74.292	6.488	6.738	5.907		**81.610**
Algemene reserves	74.292	6.488	6.738	5.907		**81.610**
Reserve rekenkamer	6					**6**
Reserve afronding Overbuurtsepolder	789					**789**
Reserve baggeren	1.486		480	76		**1.890**
Reserve 1e inrichting OLP en meubilair	141		59	76		**124**
Reserve tijd. huisvesting primair onderwijs	43					**43**
Reserve A.M.G. Schmidtpark	2.749			318		**2.430**
Reserve Participatie budget	91					**91**
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	2.395		744			**3.139**
Reserve iav bhp begraafplaats onderhoud	125					**125**
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.287		39			**1.326**
Reserve nog te maken kosten GREX	106			38		**68**
Reserve Parkzoom	258			258		
Reserve personeel	45			45		
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	1.732		491	349		**1.874**
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	281			281		
Bestemmingsreserves	**11.532**		**1.814**	**1.441**		**11.905**
Resultaat na bestemming	6.488	-6.488	11.812			**11.812**
Totaal Eigen Vermogen	**92.311**		**20.364**	**7.347**		**105.328**

Algemene reserve

Aard/reden:

1. Het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen die niet rechtstreeks verband houden met de lopende exploitatie en uit calamiteiten;

2. het opvangen van rekeningtekorten;
3. het afdekken van begrotingstekorten, voor zover op basis van een meerjarenbegroting blijkt dat deze niet van structurele aard is.

Looptijd: onbeperkt.

Algemene reserves		In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017			74.291.580
	Resultaatbestemming 2016		6.487.781
	Budgetoverhevelingen NJN 2017		750.000
	Vrijval reserves		54.790
	Winstneming grondexploitaties		1.093.954
	Mutatie voorziening grondexploitaties		466.350
	Onttrekking conform jaarrekening 2016		-1.534.000
Stand per 31 december 2017			81.610.455

Het resultaat na bestemming over 2016 wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het vaststellen van de jaarrekening werd vervolgens € 1.534.000 onttrokken aan de algemene reserves. In de NJN 2017 is besloten om € 750.000 middels een budgetoverheveling toe te voegen aan de algemene reserves. In 2017 zijn voor € 54.789 reserves vrijgevallen ten gunste van de algemene reserves.
De grondexploitaties zijn geactualiseerd. Op de projecten Rodenrijse Zoom en de Scholen Boterdorp moesten we tussentijds winst nemen. Voor de overige projecten is de totale voorziening iets toegenomen.

Reserve rekenkamer

Aard/reden: Deze reserve is ingesteld als onderzoeksreserve voor de Rekenkamer Lansingerland.
Storting vindt plaats op grond van de verordening Rekenkamer Lansingerland.
Looptijd: onbeperkt

Reserve rekenkamer		In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017			5.630
	Toevoeging		251
Stand per 31 december 2017			5.881

Reserve afronding Overbuurtse polder

Aard/reden: Deze reserve is gevormd vanuit de reserve Projecten (bestemd) om de nog te maken kosten van afronding van de Overbuurtse Polder te kunnen opvangen.
Looptijd: 2021

Reserve afronding Overbuurtse polder		In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017			788.895
	Geen mutaties in 2017		-
Stand per 31 december 2017			788.895

Reserve baggeren

Aard/reden: Deze reserve is gevormd om de onderhoudslasten ten behoeve van baggerwerkzaamheden evenredig over de tijd te kunnen verdelen.
Looptijd: onbeperkt

Reserve baggeren		In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017			1.485.733
	Toevoegingen	2017 PR	480.333
	Gemaakte kosten 2017		-75.782
Stand per 31 december 2017			1.890.284

De toevoeging van € 480.333 betreft een jaarlijkse dotatie, conform begroting. De onttrekking aan de reserve van € 75.782 is ter dekking van gemaakte kosten van baggerwerkzaamheden.

Reserve 1e inrichting OLP en meubilair

Aard/reden: De reserve is ingesteld voor de bekostiging van toekomstige aanvragen "eerste inrichting onderwijsleer-pakket en meubilair. Voor de toekomstige aanspraken op deze reserve wordt er jaarlijks, conform de begroting, € 59.000 gestort.

Looptijd: 2018

Reserve 1e inrichting OLP en meubilair	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		140.597
Toevoegingen	2017 PR	59.000
Gemaakte kosten 2017		-75.921
Stand per 31 december 2017		123.676

De onttrekking aan de reserve van € 75.921 is ter dekking van gemaakte kosten.

Reserve tijdelijke huisvestiging primair onderwijs

Aard/reden: Dekking van kosten (o.a. sloop tijdelijke huisvesting) gerelateerd aan de realisatie van algemeen primair onderwijs.

Looptijd: 2021

Reserve tijdelijke huisvesting primair onderwijs	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		43.160
Geen mutaties in 2017		-
Stand per 31 december 2017		43.160

De reserve is in 2017 niet aangesproken.

Reserve Landscheidingspark

Aard/reden: De middelen in deze reserve worden ingezet voor de kwaliteitsoptimalisatie van het Landscheidingspark.

Looptijd: 2018

Reserve Landscheidingspark	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		2.748.610
Gemaakte kosten 2017		-318.197
Stand per 31 december 2017		2.430.414

De oorspronkelijke looptijd van de reserve Landscheidingspark loopt tot 31 december 2016. Omdat er nog enkele afwikkelingen nodig zijn voor het park waarbij er nog kosten gemaakt worden, zal de looptijd van deze reserve worden verlengd tot 31 december 2018.

Reserve Participatie

Aard/reden: Deze reserve is gevormd voor participatie-activiteiten voor bijzondere doelgroepen.

Looptijd: 2017

Reserve Participatie budget	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		91.000
Geen mutaties in 2017		-
Stand per 31 december 2017		91.000

De reserve is in 2017 niet aangesproken.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing

Aard/reden: Door het instellen van een egalisatiereserve wordt de afvalinzameling in combinatie met de afvalstoffenheffing een gesloten financieel circuit. Door egalisatie kunnen eventuele toekomstige tariefstijgingen – en dalingen worden gedempt.

Looptijd: 2018

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		2.394.699
Toevoeging		744.184
Stand per 31 december 2017		3.138.883

Het saldo van de kosten en heffingen is gestort in de reserve.

Reserve in afwachting van begraafplaats onderhoudsplan

Aard/reden: Deze reserve wordt als startkapitaal gebruikt bij het instellen van de voorziening begraafplaats-onderhoud, zodra het beheerplan is vastgesteld.

Looptijd: 2019

Reserve iav bhp begraafplaats onderhoud	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		125.000
Geen mutaties in 2017		-
Stand per 31 december 2017		125.000

De reserve is in 2017 niet aangesproken.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Aard/reden: Deze reserve is gevormd voor de aanleg van bovenwijkse voorzieningen zoals opgenomen in de Nota Bovenwijkse Voorzieningen. In de Najaarsnota 2017 is het doel van de reserve aangepast. Het doel van de reserve is dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit investeringen die zijn benoemd in het raadsvoorstel Fons Bovenwijkse voorzieningen (BR1600121).

Looptijd: 2023

Reserve bovenwijkse voorzieningen	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		1.286.776
Toevoeging		39.093
Stand per 31 december 2017		1.325.869

Aan de reserve is € 39.093 toegevoegd vanuit de GREX-en.

Reserve nog te maken kosten GREX

Aard/reden: Dekking voor nog uit te voeren werkzaamheden na afsluiting van de grondexploitaties.

Looptijd: onbeperkt

Reserve nog te maken kosten GREX	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		105.730
Onttrekking		-37.693
Stand per 31 december 2017		68.037

Reserve Parkzoom

Aard/reden: Bekostiging van de nog te realiseren toegangswegen vanuit Parkzoom naar de overgangen over de HSL.

Looptijd: 2017

Reserve Parkzoom	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		257.583
Onttrekking conform Nota R&V	2017 PR	-257.583
Stand per 31 december 2017		-

Conform de begroting is € 257.583 onttrokken aan de reserve.

Reserve personeel

Aard/reden: Bij de Najaarsnota 2009 is deze reserve gevormd voor het opvangen van knelpunten in de personele sfeer, in verband met de forse bezuinigingen die op bedrijfsvoering en personeel in de programma-begroting 2010-2013 zijn opgenomen.

Looptijd: 2021

Reserve personeel	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		45.094
Onttrekking	2017-30 VJN	-45.094
Stand per 31 december 2017		-

Reserve GO gemeentelijke gebouwen

Aard/reden: Dekking van cyclische onderhoudslasten van de gemeentelijke gebouwen.
Looptijd: onbeperkt

Reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		1.732.326
Toevoeging conform Nota R&V	2017 PR	491.000
Gemaakte kosten 2017		-349.427
Stand per 31 december 2017		1.873.899

De toevoeging van € 491.000 betreft een jaarlijkse dotatie, conform begroting. De onttrekking aan de reserve van € 349.427 is ter dekking van gemaakte kosten van groot onderhoud.

Reserve nieuwbouw gemeentehuis

Aard/reden: Gedeeltelijke financiering van het nieuwe gemeentehuis.

Reserve nieuwbouw gemeentehuis	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		280.866
Onttrekking conform Nota R&V	2017-5	-280.866
Stand per 31 december 2017		-

De reserve nieuwbouw gemeentehuis is gekoppeld aan de afwikkeling van de bouw van het gemeentehuis. Het saldo is conform resultaatbestemming vrijgevallen.

Voorzieningen

Tabel 5.2.3.3 Specificatie voorzieningen *bedragen x € 1.000*

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	**10.543**	**7.669**
Van derden verkregen middelen specifiek te besteden	**13.140**	**12.144**
Totaal	**23.683**	**19.813**

Tabel 5.2.3.4 Verloop voorzieningen *bedragen x € 1.000*

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2016	Toevoeging 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Boekwaarde 31-12-2017
Voorziening wethouders	5.441	212	207	29	**5.416**
Voorziening afvloeiingsregelingen personeel		412			**412**
Voorziening onderhoud gevel gemeentehuis	1.725		197		**1.528**
Saldo verliesvoorziening grondexploitaties	504	2.683			**3.187**
Voorz. Voor verplichtingen en risico's	**7.669**	**3.307**	**404**	**29**	**10.543**
Voorziening riolering met specifieke besteding	12.144	996			**13.140**
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	**12.144**	**996**			**13.140**
Totaal voorzieningen	**19.813**	**4.303**	**404**	**29**	**23.683**

Voorziening wethouders

Aard/reden: Deze voorziening is gevormd voor toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (ex-) wethouders. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde. De berekeningen zijn gebaseerd op actuele rekenrente en sterftetabel.

Voorziening wethouders	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		5.440.701
Actualisering toevoeging		211.868
Actualisering onttrekking		-199.638
Vrijval voorziening		-36.661
Stand per 31 december 2017		5.416.270

Door uitgekeerde pensioenen is de voorziening met een bedrag van € 199.638 afgenomen. Voor actualisering is een bedrag van € 211.868 toegevoegd. Door het overlijden van een pensioengerechtigde is er een bedrag van € 36.661 vrijgevallen.

Voorziening afvloeiingsregeling personeel

Aard/reden: Deze voorzienig is gevormd vanwege de verplichting die is ontstaan door afvloeiingsregelingen met ex-medewerkers.

Voorziening afvloeiingsregelingen personeel	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		-
Dotatie 2017		411.872
Stand per 31 december 2017		411.872

Voorziening onderhoud gevel gemeentehuis

Aard / reden: Deze voorziening is gevormd om de kosten van de gevels van het gemeentehuis, die aan renovatie toe zijn, op te vangen. In het verleden is getracht om de kosten te verhalen op de aannemer; deze is echter failliet. In 2016 heeft er onderzoek plaats gevonden over de mogelijkheden en de kosten van het herstel. In 2017 zijn de werkzaamheden gestart.

Voorziening onderhoud gevel gemeentehuis	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		1.724.655
Onttrekking 2017		-197.079
Stand per 31 december 2017		1.527.576

Verliesvoorziening Grondexploitaties

Voor een aantal complexen is, conform de verslaggevingsrichtlijnen, een voorziening opgenomen. Een verliesvoorziening voor een grondexploitatie moet voor zover mogelijk met de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie worden gesaldeerd. Wanneer de voorziening hoger is dan de boekwaarde, is het restant van de voorziening dat kan niet worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd. Dit geldt voor Centrum Berkel, De Tuinen, Centrum Bergschenhoek, De Vluchtheuvel en Landscheidingspark Horeca

Conform de beleidslijn zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2016 wordt de vrijval van de verliesvoorziening bij de jaarrekening 2017 vóór resultaatsbestemming toegevoegd aan de algemene reserve.

bedragen x € 1.000

Saldo verliesvoorziening grondexploitaties	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Meerpolder		**471**
Centrum Berkel	**2.536**	
De Tuinen	**368**	
Centrum Bergschenhoek	**33**	**33**
Vluchtheuvel	**38**	
Landscheidingspark Horeca	**212**	
Totaal	**3.187**	**504**

Voorziening Riolering

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van onderhoud en vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven, ter voorkoming van grote schommelingen in het tarief voor Rioolrecht.

Voorziening riolering	In wijziging	Bedrag (in €)
Stand per 1 januari 2017		12.144.132
Dotatie 2017		995.965
Stand per 31 december 2017		13.140.097

Deze middelen zijn beklemd omdat in de huidige systematiek sprake is van restitutieplicht aan de burgers doordat het saldo van het product riolering leidt tot een aanpassing van het tarief. Dit wordt betrokken bij de evaluatie van het GRP in 2018.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Tabel 5.2.3.5 Specificatie vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *bedragen x € 1.000*

Vaste schuld > 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	**257.457**	**273.039**
Waarborgsommen	**22**	**12**
Totaal	**257.479**	**273.051**

Tabel 5.2.3.6 Specificatie vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *bedragen x € 1.000*

Vaste schuld > 1 jaar	Schuld per 31-12-2016	Verstrekt in 2017	Aflossing in 2017	Schuld per 31-12-2017
Leningen Bank Nederlandse Gemeenten	226.506		30.915	**195.590**
Leningen Nationaal Groenfonds	1.200			**1.200**
Leningen De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	45.333	20.000	4.667	**60.666**
Waarborgsommen	12	10		**22**
Totaal	**273.051**	**20.010**	**35.582**	**257.478**

De totale rentelast voor het boekjaar 2017 voor de vaste schulden bedraagt € 6.505.046 (2016: 7.772.184). Voor nadere toelichting op deze mutaties, zie paragraaf Financiering & Treasury.

Vlottende passiva

Tabel 5.2.3.7 Specificatie vlottende passiva *bedragen x € 1.000*

Vlottende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter daan één jaar	**17.550**	**21.767**
Overlopende passiva	**19.568**	**20.834**
Totaal	**37.118**	**42.601**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

Tabel 5.2.3.8 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar *bedragen x € 1.000*

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Overige Kasgeldleningen	**10.000**	**10.000**
Overige schulden	**7.550**	**11.767**
Totaal	**17.550**	**21.767**

Overige kasgeldleningen
De kasgeldlening is aangegaan om de liquiditeitsbehoefte op korte termijn te dekken. Aangezien er nog onvoldoende zekerheid was over de liquiditeitsbehoefte op langere termijn, is voor deze optie gekozen.

Overige schulden
De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen die grotendeels eind 2017 zijn ontvangen en die een vervaldatum in 2018 hebben.

Overlopende passiva

Tabel 5.2.3.9 Specificatie overlopende passiva *bedragen x € 1.000*

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van	**11.531**	**12.644**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	**8.034**	**8.187**
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende	**3**	**4**
Totaal	**19.568**	**20.834**

Specificatie van verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitontvangen bedragen (excl. overheid)	129	239
Betaling uitkeringen/WMO	706	326
GR Jeugdhulp Rijnmond	122	
Loonheffing	1.507	
Nog te realiseren stortingen fonds dorpsuitl. (bh)		13
Rente leningen	4.244	4.717
Nog te betalen bijdrage van het Rijk		2.408
Nog te betalen bijdragen van overige overheden	2.975	33
Nog te betalen gelden (exclusief overheid)	1.588	3.840
NTB vakantiegeld 2016		703
Anterieure overeenkomsten	260	366
Totaal	11.531	12.644

Specificatie van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen te dekking van lasten van voorgaande begrotingsjaren.

Tabel 5.2.3.10.a De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Het Rijk	**3.088**	**3.214**
Overige Nederlandse overheidslichamen	**4.946**	**4.973**
Totaal	**8.034**	**8.187**

Het verloop kan als volgt worden weergegeven;

Tabel 5.2.3.10.b De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Ontvangen 2017	Uitgaven 2017	Boekwaarde 31-12-2017
Rijksbijdrage onderwijsachterstanden	194	271	197	267
Rijksbijdrage WSW werkvoorziening	221		221	
Rijksbijdrage geluidschermen N209 voorb	571		8	562
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bergschenhoek	1.228			1.228
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bleiswijk	962			962
Rijksbijdrage vbt-subsidie geluidhinderende beperking woningen N209	39		34	5
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Noordeindseweg		45		45
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Bergweg Zuid		18		18
Totaal Rijk	3.214	334	460	3.088
SRR-subsidie Fietspad Triangelpark Wilder	3.157		85	3.073
SRR-subsidie Fietsvoorziening ZORO	26		21	5
SRR-subsidie Belevenisverbinding Noordas		241		241
Provincie subsidie Stad- landverbinding LsL				
SRR-subsidie Project Ontwikkeling Rodenrijs	32			32
Provincie bijdrage waterb. Voorafsche polder	813	16	14	814
GR Groenzoom	142			142
SRR-convenant jeugdwerkloosheid	120		41	79
Nedvang subsidie project zwerfafval	228		66	161
SRR-bijdrage project klimaatagenda	15		7	8
Subsidie Project elektrische deelauto's	23		4	18
SRR-subsidie fietsroute 7 OL	46		46	
3D's Sociaal Domein	372			372
Totaal Overige Nederlandse overheidslichamen	4.973	258	284	4.946
Totaal	8.187	592	744	8.034

6. Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Waarborgen en garanties

Van de gemeentelijke garantstellingen kan het volgende overzicht worden gegeven.

Tabel 3.4.4 Specificatie waarborgsommen en garantieleningen *bedragen x € 1.000*

Waarborgsommen en garantieleningen	primaire zekerheid	secundaire zekerheid	tertiaire zekerheid	oorpronkelijk bedrag	restant 31-dec-16	restant 31-dec-17
Garantiefonds WSW	woningbouwver.	WSW	gem.(50%)	192.014	187.586	**181.382**
Garantiefonds SWS	sportver.	SWS	gem.(50%)	335	267	**244**
Hypotheken particulieren	particulier	WEW	gem.(50%)	4.179	3.552	**3.215**
Hypotheken personeel	personeel	gem.(100%)	-	455	590	**376**
Onderwijsinstellingen	instelling	gem.(100%)	-	38.600	28.880	**32.861**
Overige instellingen	instelling	gem.(100%)	-	2.391	1.393	**1.311**
Totaal				**237.974**	**222.268**	**219.389**

Dit totaalsaldo betreft de volledige garantstelling en komt niet geheel voor rekening van de gemeente. Voor het Garantiefonds WSW en SWS en de particuliere hypotheken is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

Onder het Garantiefonds WSW vallen leningen voor meerdere corporaties, waarvan veruit de meeste betrekking hebben op Woningbouwvereniging 3B (€ 166,9 miljoen). Ook hiervoor geldt dat de gemeente voor 50% van dit bedrag garant staat.

In aanloop naar de jaarrekening 2017 is onze gehele garantstellingsportefeuille met betrekking tot de hypotheken particulieren onderzocht. In de jaarrekening zijn deze cijfers conform de uitkomsten verwerkt. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke vermindering van het bedrag waarvoor wij garant staan.

In 2017 is een nieuwe garantstelling verstrekt van € 5,0 miljoen in het kader van de doordecentralisatie van De Blesewic van het Melanchthon in Bleiswijk. Uw raad is hierover geïnformeerd met raadsbrief U17.08175.

Toelichting juridische geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen. Zo is sprake van enkele geschillen met leveranciers over de kwaliteit van geleverde werken en diensten.

De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden is niet bekend of en zo ja met welke omvang dit plaatsvindt. Om deze reden is geen voorziening en/of vordering in de jaarrekening opgenomen gerelateerd aan juridische geschillen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Tabel 6.2 Specificatie langlopende financiële verplichtingen

Langlopende financiële veplichtingen			Jaarlijkse
Omschrijving	Looptijd	Einddatum	lasten (in €)
Leaseovereenkomsten automatisering:			
550 PC's en 500 beeldschermen	60 maanden	30-apr-2017 *	44.825
Div. printers/multifunctionals	61 maanden	31-11-2022	104.400
Huurovereenkomsten accommodaties:			
Dienstencentrum Smitshoek	20 jaar	15-dec-2019	66.094
Gezondheidscentrum De Tuinen	10 jaar	31-jan-2019	36.521
Centrum Jeugd en Gezin, Noorderparklaan 2	15 jaar en 4 maanden	31-okt-2025	33.636
Verplichtingen uit meerjarige contracten			19.027.000

* Per 30 april is het huurcontract beëindigd. Er wordt nu alleen nog maar een gebruikersvergoeding betaald.

Verplichtingen uit hoofde van de overeenkomsten voor doordecentralisatie

De gemeente heeft met twee stichtingen voor voortgezet onderwijs doordecentralisatie overeenkomsten gesloten. Uit hoofde van deze overeenkomsten is de gemeente verplicht jaarlijks een vergoeding aan de stichtingen te betalen voor de huisvesting.

Een deel van deze overeenkomsten gaat uit van een vast bedrag (€ 1.000) per leerling t/m 2019. Voor 2020 en verder vindt op grond van de overeenkomst bijstelling van de vergoeding plaats. Een ander deel van de overeenkomsten zorgt voor doorbetaling van het bedrag dat de gemeente per leerling krijgt voor huisvesting van het voortgezet onderwijs via de algemene uitkering.

Het jaarlijkse bedrag is dus afhankelijk van het aantal leerlingen VO. Op basis van de huidige prognoses van het aantal leerlingen VO gaat het t/m 2019 om circa € 3,1 miljoen per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente.

In de overeenkomsten zijn ook bepalingen opgenomen rondom de overgedragen scholen en onderliggende grond. Bij beëindiging van de onderwijsbestemming heeft de gemeente het eerste recht op terugkoop van de gebouwen en grond. Indien de gemeente besluit om niet van dit recht gebruik te maken heeft het schoolbestuur twee jaar de tijd om een andere koper te vinden. Lukt dit niet, dan is de gemeente op grond van de overeenkomst verplicht tot terugkoop van de gebouwen en grond. Terugkoop vindt plaats tegen de op het moment van terugkoop geldende WOZ-waarde van de betreffende objecten verminderd met de historische kostprijs van de door de gemeente gemaakte grondkosten.

7. Single Information Single Audit (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	**D9**	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
			€ 192.769	€ 0	€ 0	€ 193.582		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*		
		1		€ 0		€ 0		
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 06*
		1	lenM/bsk-2015/204042	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	lenM/bsk-2015/204056	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 10*	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 11*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 12*
		1	lenM/bsk-2015/204042	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		2	lenM/bsk-2015/204056	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 8.181.726	€ 137.232	€ 528.378	€ 6.425	€ 36.801	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 67.334	€ 5.463	€ 0	€ 75.069	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 62.062	€ 5.000	€ 99.991	€ 39.570	€ 22.620	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			

Toelichting

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole, die voor alle belanghebbenden bruikbaar is. SiSa is de manier waarop medeoverheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk of in enkele gevallen aan de provincie of aan gemeenten verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen of het provinciaal middel hebben besteed.

Vóór 2006 moesten medeoverheden over iedere specifieke uitkering een aparte verantwoording en controleverklaring van de accountant inleveren. Nu worden specifieke uitkeringen verantwoord in de SiSa-verantwoording die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening van de gemeente.

Een doelstelling van Single information en Single audit (SiSa) voor specifieke uitkeringen en vanaf 2015 in toenemende mate dus ook voor provinciale bijdragen, is het verminderen van de verantwoordings- en controlelasten voor gemeenten, provincies en hun samenwerkingsverbanden die zijn ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Enerzijds door als Rijk en/of provincie per specifieke uitkering of financiële bijdrage minder verantwoordingsinformatie te eisen (door te sturen op hoofdlijnen) en anderzijds door minder diepgaande accountantscontrole op regelingniveau. SiSa gaat uit van de reguliere jaarrekening (inclusief controle) van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Door de koppeling aan de jaarrekening(controle) zijn de afzonderlijke verantwoordingen per specifieke uitkering of relevante provinciale bijdrage en de controle daarop (met bijbehorende controleprotocollen) niet nodig.

OVERIGE GEGEVENS

8. Overzicht incidentele baten en lasten

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten	Begroting Primitief 2017	Begroting (na wijz) 2017	Rekening 2017
Programma 1 - Bestuur en dienstverlening			
Extra aanvragen reisdocumenten, rijbewijzen en inhuur, verzoek tot overheveling	-	115	**64**
10 jaar Lansingerland		180	**171**
Verkiezingen	64	64	**68**
Vertrekregeling voormalig personeel	-	-	**75**
Programma 2 - Sport, cultuur en onderwijs			
Aanpassing aan wanden Sporthal Ackers en Oostmeer, verzoek tot overheveling		35	**3**
Dotatie reserve 1e inrichting OLP en meubilair	59	59	**59**
Budgetoverheveling uit 2016:	-		
Opleverpunten overdracht/ingebruikgeving schoolgebouwen.	-	260	**124**
Programma 3 - Maatschappelijke ondersteuning			
Afdelingsplan EMO: Jaarwerk GWS	-	20	**1**
Budgetoverheveling uit 2016:			
Kwaliteitsverbetering toegang sociaal domein	-	25	**15**
Onderzoek en implementatie jeugdhulp - onderwijs	-	30	**228**
Wmo onderzoek	-	30	**88**
Onderzoekskosten “Jeugdparticipatie”	-	50	**37**
Cliëntondersteuning bij het team Participatie	-	22	**27**
Programma 4 - Lansingerland schoon, heel en veilig			
Project Zwerfafval VJN 217	-	150	**52**
Incidentele uitgaven Baggeren	866	181	**76**
Programma 5 - Lansingerland ontwikkelt			
Extra afschrijving verkoop 't Web	-	659	**624**
Invest.bijdr.aan bibliotheek ivm aanpassing 't Web	-	78	**78**
Inhuur derden i.v.m. toename bouwleges (70K), Plantoetsing en bouwinspectie (100K)	-	170	**77**
Kadernota 2017 omgevingsvisie, verzoek tot overheveling	-	150	**126**
Kosten voor Mobiliteitsplan, verzoek tot overheveling	220	220	**146**
Vernieuwing omgevingsrecht, verzoek tot overheveling	-	48	**35**
Ophoging advieskosten Wilderzijde		35	**45**
Budgetoverheveling uit 2016:			
Plantoetsing en bouwinspectie	-	170	**77**
Inhuur en advies duurzaamheidstrajecten	-	70	**70**
Programma 6 - Grondzaken			
Inhuur afdelingsplannen 2017	-	81	**48**
Notaris Kruytstraat aanleggen openbaar gebied	80	80	**0**
Toevoeging verliesvoorziening Grondexploitaties	1.022	790	**162**
Budgetoverheveling uit 2016:			
Groot onderhoud Bosland	-	77	**43**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen			
Programma organisatieontwikkeling, verzoek tot overheveling		313	**139**
Exploitatiebijdrage aan Optisport vanwege prestaties	142	142	**128**
Kostenplaatsen			
Herstel dakkoepels gemeentehuis, verzoek tot overheveling	-	58	**6**
Verbouwingen/kosten inzake verhuur gemeentehuis, verzoek tot overheveling	-	81	**1**
Website, verzoek tot overheveling	-	40	**17**
Implementatie P&C software, verzoek tot overheveling		60	**0**
Vertrekregelingen voormalig personeel		-	**525**

Budgetoverheveling uit 2016:			
Informatiebeveiliging en privacy	-	105	**65**
Organisatieonderzoek	-	10	**10**
Zaaksysteem	-	60	**0**
Project tijd en plaats onafhankelijk werken	-	50	**0**
Inhuur ondersteuning communicatie duurzaamheid	-	20	**20**
Cursussen, seminars en opleidingen	-	11	**11**
Implementatie Vennootschapsbelasting	-	55	**8**
Totaal incidentele lasten	**2.453**	**5.033**	**4.244**

bedragen x € 1.000

Incidentele baten	Begroting Primitief 2017	Begroting (na wijz) 2017	Rekening 2017
Programma 2 - Sport, cultuur en onderwijs			
Onttrekking reserve 1e inrichting OLP en meubilair	93	93	**76**
Programma 3 - Maatschappelijke ondersteuning			
Onttrekking reserve Participatie	91	91	**0**
Programma 4 - Lansingerland schoon, heel en veilig			
Project Zwerfafval VJN 217	-	80	**66**
Extra onttrekking reserve Baggeren	866	181	**76**
Programma 5 - Lansingerland ontwikkelt			
Vrijval voorziening	-	40	**0**
Incidentele baat i.v.m. verkoop pand DCMR/vrijval reserve	-	168	**168**
Afsluiten projecten anterieure overeenkomsten	-	-	**71**
Baten overeenkomst A13-A16 Rijkswaterstaat			**4.060**
Incidentele baten Wabo-leges			**1.800**
Programma 6 - Grondzaken			
Verkoop bibliotheek aan de Notaris Kruytstraat	225	225	**0**
Onttrekking reserve Parkzoom	-	-	**258**
Winstneming Grondexploitaities	-	-	**1.090**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen			
Dividend Eneco	400	400	**400**
Totaal incidentele baten	**1.675**	**1.278**	**8.065**
Saldo incidentele baten en lasten	**-778**	**-3.754**	**3.821**

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve. Per saldo is er € 465.000 toegevoegd aan de reserves. Begroot was een onttrekking van circa € 1,5 miljoen.

bedragen x €1.000

Toevoegingen/onttrekkingen reserves	Begroot	Incidenteel	Structureel	Realisatie	Incidenteel	Structureel
Toevoeging aan de reserves	3.411	2.440	971	8.552	7.580	971
Onttrekking aan de reserves	-4.921	-3.576	-1.345	-7.347	-6.922	-425
Totaal	**1.510-**	**1.136-**	**373-**	**1.204**	**658**	**546**

9. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Rekening 2016		Begroting 2017		Rekening 2017		Verschil	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Hoofdtaakveld: 0								
0.1 Bestuur	276.747-	3.734.717	208-	2.419.345	1.717-	2.602.679	1.509	183.334-
0.10 Mutaties reserves	23.238.280-	37.437.912	4.920.994-	3.411.327	7.347.212-	8.551.605	2.426.218	5.140.278-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	1.823.537	-	3.481.385	-	-	-	3.481.385
0.2 Burgerzaken	1.149.170-	4.407.814	1.102.621-	2.187.370	1.337.334-	2.142.837	234.713	44.533
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	667.888-	102.002	678.060-	195.715	462.361-	89.946	215.699-	105.769
0.4 Overhead	39.382.007-	41.020.713	237.733-	14.318.624	179.987-	13.926.675	57.746-	391.949
0.5 Treasury	29.687.924-	23.698.043	8.116.208-	4.127.792	8.158.657-	4.027.150	42.449	100.642
0.61 OZB woningen	-	469.878	9.096.255-	389.500	8.960.563-	438.926	135.692-	49.426-
0.62 OZB niet-woningen	-		6.001.264-		5.840.710-		160.554-	
0.64 Belastingen overig	542.039-	-	540.000-	-	543.580-	-	3.580	-
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	57.273.505-		57.740.586-		57.746.619-		6.033	
0.8 Overige baten en lasten	152.505-	707.946	-	701.981	101.036-	204.514	101.036	497.467
Totaal Hoofdtaakveld: 0	**152.370.064-**	**113.402.563**	**88.433.929-**	**31.233.039**	**90.679.777-**	**31.984.333**	**2.245.848**	**751.294-**
Hoofdtaakveld: 1								
1.2 Openbare orde en veiligheid	58.867-	1.690.244	70.596-	1.069.057	63.446-	1.028.571	7.150-	40.486
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	36.521-	2.738.258	35.383-	2.976.521	38.322-	2.932.902	2.939	43.619
Totaal Hoofdtaakveld: 1	**95.389-**	**4.428.502**	**105.979-**	**4.045.578**	**101.768-**	**3.961.473**	**4.211-**	**84.105**
Hoofdtaakveld: 2								
2.1 Verkeer en vervoer	662.941-	14.500.498	494.502-	7.387.444	538.537-	7.227.274	44.035	160.170
2.2 Parkeren	953-	61.577	-	57.628	1.421-	67.740	1.421	10.112-
Totaal Hoofdtaakveld: 2	**663.894-**	**14.562.075**	**494.502-**	**7.445.072**	**539.958-**	**7.295.014**	**45.456**	**150.058**
Hoofdtaakveld: 3								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.095.987-	3.148.527	62.495-	-	4.442.938-	3.968.482	4.380.443	3.968.482-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	129.980-	165.441	70.700-	81.824	134.418-	144.987	63.718	63.163-
3.4 Economische promotie	-	636.843	83.482-	540.601	22.863-	533.980	60.619-	6.621
Totaal Hoofdtaakveld: 3	**7.225.967-**	**3.950.811**	**216.677-**	**622.425**	**4.600.219-**	**4.647.449**	**4.383.542**	**4.025.024-**
Hoofdtaakveld: 4								
4.1 Openbaar basisonderwijs	45.375-	372.125	534-	358.058	38.099-	408.392	37.565	50.334-
4.2 Onderwijshuisvesting	235.628-	7.443.758	280.591-	6.558.203	206.587-	6.500.487	74.004-	57.716
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	276.231-	1.342.818	270.550-	1.442.003	350.456-	1.452.786	79.906	10.783-
Totaal Hoofdtaakveld: 4	**557.233-**	**9.158.702**	**551.675-**	**8.358.264**	**595.142-**	**8.361.665**	**43.467**	**3.401-**
Hoofdtaakveld: 5								
5.1 Sportbeleid en activering	-	25.481	208-	73.805	1.159-	85.834	951	12.029-
5.2 Sportaccommodaties	1.492.179-	4.327.640	1.904.722-	5.116.127	1.984.898-	4.783.303	80.176	332.824
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	128.356	413-	171.497	2.328-	169.467	1.915	2.030
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	213.789-	5.405.139	20.898-	5.128.549	152.061-	4.739.294	131.163	389.255
5.6 Media		753.580		676.873		679.557		2.684-
5.5 Cultureel erfgoed		12.177		8.616		7.613		1.003
5.4 Musea	-	30.908	11.223-	33.573	-	37.156	11.223-	3.583-
Totaal Hoofdtaakveld: 5	**1.705.968-**	**10.683.281**	**1.937.464-**	**11.209.040**	**2.140.446-**	**10.502.224**	**202.982**	**706.816**
Hoofdtaakveld: 6								
6.3 Inkomensregelingen	8.591.840-	12.033.579	9.662.745-	13.276.026	9.158.823-	12.753.512	503.922-	522.514
6.4 Begeleide participatie	192-	1.146.709	-	188.875	8.438	145.575	8.438-	43.300
6.5 Arbeidsparticipatie	43.705-	894.105	53.373-	1.304.746	52.289-	1.257.078	1.084-	47.668
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		349.645		516.536		443.603		72.933
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	602.406-	4.310.328	642.813-	5.442.507	391.807-	5.079.175	251.006-	363.332
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	8.135.052	347	8.602.418	5.479-	8.768.462	5.826	166.044-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	570.169-	7.344.649	168.090-	7.326.773	219.228-	6.898.248	51.138	428.525
6.2 Wijkteams		332.230		545.000		512.583		32.417
Totaal Hoofdtaakveld: 6	**9.808.313-**	**34.546.297**	**10.526.674-**	**37.202.881**	**9.819.188-**	**35.858.236**	**707.486-**	**1.344.645**
Hoofdtaakveld: 7								
7.1 Volksgezondheid	25.706-	896.701	30.522-	870.910	34.254-	756.727	3.732	114.183
7.2 Riolering	5.705.815-	5.116.438	5.940.417-	4.591.718	6.007.549-	4.643.715	67.132	51.997-
7.3 Afval	6.658.334-	4.025.117	6.599.975-	4.889.012	6.478.871-	4.676.760	121.104-	212.252
7.4 Milieubeheer	28.520-	1.728.484	367.789-	1.998.829	210.029-	1.779.066	157.760-	219.763
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	216.724-	307.809	297.501-	220.941	281.165-	214.767	16.336-	6.174
Totaal Hoofdtaakveld: 7	**12.635.098-**	**12.074.550**	**13.236.204-**	**12.571.410**	**13.011.868-**	**12.071.035**	**224.336-**	**500.375**
Hoofdtaakveld: 8								
8.1 Ruimtelijke ordening	57.713-	1.612.357	16.678-	1.420.210	4.127.646-	1.171.234	4.110.968	248.976
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	75.974.376-	62.842.055	31.107.233-	32.808.329	25.676.030-	25.678.518	5.431.203-	7.129.811
8.3 Wonen en bouwen	1.621.417-	2.663.862	2.247.274-	1.958.041	3.835.214-	1.783.897	1.587.940	174.144
Totaal Hoofdtaakveld: 8	**77.653.506-**	**67.118.274**	**33.371.185-**	**36.186.580**	**33.638.890-**	**28.633.650**	**267.705**	**7.552.930**
Eindtotaal	**262.715.431-**	**269.925.054**	**148.874.289-**	**148.874.289**	**155.127.256-**	**143.315.077**	**6.252.967**	**5.559.212**

Bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
Vanaf deze Jaarrekening 2017 zijn wij verplicht om een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld op te nemen. Deze bijlage valt ook onder de accountantscontrole. Het BBV bevat geen artikelen waarin vorm en inhoud van dit in de jaarrekening op te nemen overzicht is uitgewerkt. Wel is in artikel 66 BBV aangegeven aan welke eisen *de* uitvoeringsinformatie ten aanzien van de taakvelden moet voldoen en wordt verwezen naar een ministeriële regeling. Deze ministeriële regeling is de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking Iv-3. In deze regeling is een overzicht van de voor de uitvoeringsinformatie te gebruiken taakvelden opgenomen. Hoewel de regels voor de uitvoeringsinformatie formeel niet van toepassing zijn op de jaarrekening, ligt het voor de hand om het overzicht taakvelden in de jaarrekening (zoals bedoeld in artikel 24 lid 3d BBV) op dezelfde wijze in te richten en toe te lichten als voorgeschreven in artikel 66 voor de uitvoeringsinformatie.

Toelichting verdelingsprincipe
In onze gemeente is de programma indeling leidend voor de opbouw van de begroting. De taakvelden zijn daardoor verdeeld over de programma's conform de inhoud van het desbetreffende programma.

10. Overheveling incidentele budgetten

In de Programmabegroting 2017 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van opgelegd rijksbeleid en gemeentelijke politieke besluitvorming. Niet in alle gevallen worden deze incidentele budgetten geheel aangewend in het betreffende jaar. Bijvoorbeeld omdat de geplande activiteiten nog niet, of slechts gedeeltelijk, zijn gerealiseerd.

De geschetste situatie doet zich ieder begrotingsjaar in bepaalde mate voor. Het wordt van belang geacht om het niet bestede deel van de incidentele budgetten naar het volgende begrotingsjaar over te hevelen, zodat budget beschikbaar blijft om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren.

Budgetoverheveling 2017

Programma	Nr.	Omschrijving	Bedrag (€)
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	1	Verwerken aanvragen reisdocumenten	51.000
Programma 2 Sport cultuur en onderwijs	2	Aanpassing aan wanden Sporthal Ackers en Oostmeer	32.217
Programma 5 Lansingerland ontwikkelt	3	Kosten voor Mobiliteitsplan	74.385
Programma 5 Lansingerland ontwikkelt	4	Omgevingsvisie	145.900
Programma 5 Lansingerland ontwikkelt	5	Vernieuwing omgevingsrecht	15.464
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen	6	Programma organisatieontwikkeling	175.000
Programma 8 Kostenplaatsen	7	Herstel dakkoepels gemeentehuis	51.040
Programma 8 Kostenplaatsen	8	Verbouwingen/kosten inzake verhuur gemeentehuis	79.496
Programma 8 Kostenplaatsen	9	Website	22.978
Programma 8 Kostenplaatsen	10	Implementatie P&C Software	60.000
			707.480
Reeds besloten bij najaarsnota 2017:			
Programma 2 Sport cultuur en onderwijs	1	Onderwijsvisie	100.000
Programma 4 Lansingerland schoon heel en	2	Groot onderhoud Zuidersingel West	500.000
Programma 8 Kostenplaatsen	3	Informatiebeveleiliging	40.000
Programma 8 Kostenplaatsen	4	Implementatie zaaksysteem en TOP-werken	110.000
Totaal voorstel budgetoverheveling 2017			**1.457.480**

De volgende budgetoverhevelingen zijn ter besluitvorming bij de jaarrekening 2017:

1. Toename aantal aanvragen reisdocumenten

Ook in 2018 wordt een forse piek in het verkeer van reisdocumenten verwacht. De wachttijden waren in 2017 onacceptabel lang en met de wethouder zijn afspraken gemaakt over de prestatie indicatoren in 2018.
In 2017 hebben we de druk opgevangen door het team meer overuren te laten draaien. De rek is er nu uit. Met een ziekteverzuimpercentage van 18% (2.7 FTE) bij twee subteams, kan het niet anders dan dat de werkdruk voor het bestaande team niet werkbaar groot wordt.
Naast de hoge werkdruk en het ongekend hoge verzuimpercentage zijn er voor 2018 fors meer aanvragen geprognosticeerd en groeit onze gemeente met 2.3% aan inwoners. De groei aan aanvragen, de extra inwoners en de huidige situatie in het team kan niet worden opgevangen zonder in te huren.
Op basis van de prognose voor de Burgerlijke Stand, het Servicepunt en het Callcenter is er begin 2017 ingezet op inhuur voor het gehele jaar, rekening houdend met het verkeer. Er staat nu € 180.000 uit aan verplichtingen. Daarmee wordt het beschikbare budget van 124.000 al overschreden.
We hebben 8.33 FTE beschikbaar en een ziekteverzuim van 2.7 FTE. De prognose stelt dat we 10.4 FTE nodig hebben. Concreet betekent dit dat we 4.77 FTE nodig hebben.

2. Aanpassing aan wanden Sporthal Ackers en Oostmeer

Met de Voorjaarsnota 2017 is een budget van € 35.000 incidenteel aangevraagd voor de aanpassingen aan de wanden van de Sporthallen Ackers en Oostmeer. De onderzoeken in verband met de akoestiek voor de wandbekleding voor de sporthallen de Ackers en Oostmeer hebben langer geduurd dan gewild. Offertes

konden daarom pas later aangevraagd worden. De uitvoering van de werkzaamheden verschuift daardoor naar 2018.

3. Kosten voor Mobiliteitsplan

Voor het Mobiliteitsplan Berkel is voor 2017 een incidenteel budget opgenomen in de Kadernota 2016 van € 220.000. De uitwerking van de onderdelen van het Mobiliteitsplan is gestart in 2017 en loopt door in 2018. In 2017 is € 145.615 aan kosten gemaakt, verblijft als restantbudget € 74.385. Dit restantbudget graag overhevelen naar 2018. Met de uitvoering wordt invulling gegeven aan het vastgestelde Mobiliteitsplan Berkel. Dit heeft bestuurlijke importantie. In 2018 kunnen de resterende verkeersonderzoeken/-uitwerkingsopgaven uitgevoerd worden. Niet alle onderdelen van het Mobiliteitsplan Berkel zijn gelijktijdig gestart. Voor het Berkelsdijkje is rond de zomer 2017 door de gemeenteraad gevraagd om extra onderbouwing van de variantkeuze van het college. Ook is de scope hierin verbreed met een extra variant. Dit levert een verlate start op van de VO-fase. Onderdeel bewegwijzering is deels gestart in 2017 maar de kosten drukken volledig op 2018. Het budget wordt eenmalig overgeheveld, van 2017 naar 2018.

4. Omgevingsvisie

In de Kadernota 2017 (T16.05913) is een incidenteel budget van € 150.000 aangevraagd voor de omgevingsvisie. Hiervan is in 2017 verbruikt: € 4.100 (Kosten plan van aanpak), resteren nog € 145.900. In 2017 is gestart met het vaststellen van een Startnotitie. Het vervolgproces zoals het vaststellen van het plan van aanpak en vervolgens de (ontwerp)visie vindt in 2018 plaats. We doorlopen voor de omgevingsvisie een zorgvuldig pilotproces, waarin alle stakeholders goed worden meegenomen. Dit kost meer tijd.

5. Vernieuwing omgevingsrecht

In de kadernota 2017 (T16.05913) is er een incidenteel budget van € 50.000 aangevraagd voor de Vernieuwing Omgevingsrecht. De inwerkingtreding van de wet is uitgesteld naar 2021. Hierdoor is ook de procedure voor het opstellen van het Omgevingsplan Lint-Zuid vertraagd. Planning is nu dat het Omgevingsplan eind 2018 zal worden vastgesteld. Hiervan is in 2017 verbruikt: € 34.536, resteren nog € 15.464. Dit restantbudget graag overhevelen, de kosten worden in 2018 nog gemaakt.

6. Programma organisatieontwikkeling

Het Programma Organisatieontwikkeling is door de komst van de interim gemeentesecretaris op haar oorspronkelijke planning uitgelopen. Hierdoor zijn minder kosten in 2017 gemaakt dan tevoren begroot. In de begroting 2018 is voor het eerste half jaar budget toegekend (€ 113.000). Voor het tweede halfjaar is aanvullend budget nodig, omdat de verwachting is dat het programma ook in 2018 nog veel interne menskracht gaat vragen en de vervanging van deze medewerkers moet worden ingehuurd. Het budgetoverschot uit 2017 te weten € 175.000 euro kan worden overgeheveld naar 2018 en toegevoegd worden aan het bestaand budget ten behoeve van Organisatieontwikkeling.

7. Herstel dakkoepels gemeentehuis

Er is een budget van € 57.500 toegekend voor het herstel van de dakkoepels van het gemeentehuis met het raadsvoorstel BR1600166 van 30-3-2017. In 2017 is nadat alle kostenramingen van alle deelprojecten van het gemeentehuis bekend waren, nog gesproken over het wel of niet uitvoeren van een deel van de werkzaamheden. In die tijd heeft de uitvoering stil gelegen. De kosten zijn daarom nog niet volledig gemaakt in 2017. Het restantbudget van € 51.040 is nog nodig om de resterende werkzaamheden in 2018 af te ronden.

8. Verbouwingen/kosten inzake verhuur gemeentehuis

Voor 2017 is € 80.880 begroot voor overige duurzame zaken en is € 1.384 aan kosten gemaakt. Verder zijn er geen kosten gemaakt, doordat de belangstelling van de huurders later op gang is gekomen. Hierdoor zijn er nog geen vaste afspraken met huurders gemaakt en nog geen contracten gesloten. Het restant-

budget van € 79.495,00 is nodig voor de nog te maken kosten in verband met de verhuur van het gemeentehuis. Er zijn in 2018 wel contracten gesloten, dus de kosten hiervoor zullen in 2018 worden gemaakt. Dit betreft het plaatsen van glazen systeemwanden, aluminium puien en beveiligingswerkzaamheden.

9. Website

In het budget onderzoek en advies stond in 2017 € 40.000 begroot. Een gedeelte van deze post (€ 23.878) gebruiken we niet in 2017, maar is nodig in 2018. Dit wordt veroorzaakt door verandering van de vorm van aanbesteden. Oorspronkelijk zou de website openbaar aanbesteed moeten worden, uitgaand van het voortzetten van een zogenaamd closed source cms. Door te kiezen voor open source software en het open webconcept is het mogelijk om onderhands aan te besteden. Gezien de kortere doorlooptijd van een onderhandse aanbesteding, wordt hier nu later in het proces mee begonnen. Op basis van dit voortschrijdende inzicht en een andere werkwijze, is een gedeelte van het advies- en begeleidingswerk verschoven naar 2018.

10. Implementatie P&C software

Wegens onvoorziene vertraging bij de aanbesteding van P&C Software start de implementatie in 2018. De geraamde kosten ad € 60.000 voor de technische implementatie en ondersteuning bij het proces zijn daarom verschoven naar 2018. Ook het maken van de interactieve begroting 2018-2021 is uitgesteld naar begin 2018. Het budget hebben wij derhalve in 2018 nodig.

De volgende budgetoverhevelingen zijn in de najaarsnota reeds besloten:

1. Onderwijsvisie

In de Voorjaarsnota is € 100.000 incidenteel beschikbaar gekomen voor de uitvoering van de Onderwijsvisie. Aangezien de raad de onderwijsvisie pas in de raadsvergadering van 26 oktober 2017 definitief vaststelt, resteert er in 2017 geen tijd meer om de € 100.000 nog in dit jaar te besteden.

2. Groot onderhoud Zuidersingel West

De uitvoering van het groot onderhoud aan de Zuidersingel West wordt doorgeschoven van 2017 naar 2018. Het betreft het aanbrengen van nieuw asfalt op het huidige wegdek. Omdat het niet om een vervangingsmaatregel, maar om een levensduur-verlengende maatregel gaat wordt dit gefinancierd vanuit de exploitatie. Derhalve is het noodzakelijk om een deel van het exploitatiebudget (€ 500.000) over te hevelen van 2017 naar 2018. In de najaarsnota 2017 is het budget afgeraamd en in de begroting 2018 is het opgenomen.
De vertraging is te wijten aan enerzijds interne capaciteitsproblemen en anderzijds de hoge dynamiek in het gebied. Tijdens de oriëntatiefase in 2017 is gebleken dat er meerdere stakeholders zijn (o.a. Stedin en het Hoogheemraadschap) met plannen in het gebied. Door de afstemming qua planning en uitvoering met de stakeholders is er vertraging ontstaan en zullen de werkzaamheden nu in 2018 worden uitgevoerd. De afstemming leidt tot een beter integraal resultaat. De weg hoeft maar één keer open en het watersysteem ter plekke krijgt een kwaliteitsimpuls.

3. Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is als project begonnen in 2016. In 2017 is een plan van aanpak opgesteld dat rekening houdend met de capaciteitsvraag die dit project ook op de andere afdelingen legt een langere doorlooptijd kent dan vooraf bedacht. Hierdoor zal een deel van het beschikbare budget voor 2017, te weten € 40.000, niet in 2017 maar in 2018 nodig zijn.

4. Implementatie zaaksysteem en TOP-werken

De implementatiefase van het zaaksysteem is gestart eind 2016. In 2017 is ervaring opgedaan met een reële implementatiekalender. Ook hier is de afhankelijkheid van beschikbare capaciteit binnen de andere

afdelingen groot en is de doorlooptijd van de implementatie verder in de tijd uitgespreid. Hierdoor is het nodig om € 110.000 van het hiervoor gereserveerde personeels(inhuur)budget over te hevelen naar 2018.

11. Rapportage Interbestuurlijk Toezicht

Uitleg criteria en toezichtkader voor de Rapportage Interbestuurlijk Toezicht

FINANCIËN	GROEN / ORANJE/ ROOD	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Beoordeling van deze indicator: Groen: de jaarbegroting is in evenwicht en het laatste jaar van de meerjarenraming is in evenwicht Oranje: in de jaarbegroting of in het laatste jaar van de meerjarenraming ontbreekt evenwicht (dus bijvoorbeeld een tekort in 2018 of een tekort in 2021) Rood: zowel de jaarbegroting als het laatste jaar van de meerjarenraming sluiten met een structureel tekort	Het is de bedoeling dat u de begroting van het lopende jaar gebruikt. Dat betekent dat u in het jaarverslag 2017 de informatie voor dit onderdeel van de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019 – 2021 gebruikt. Deze kolom kunt u gebruiken om een korte nadere duiding te geven van de door u ingevulde kleur.
Is er reden voor extra aandacht?	Hier kunt u aangegeven of er bijvoorbeeld sprake is van een bijzondere toezichtrelatie. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van "Arhi-toezicht".	

RUIMTELIJKE ORDENING	GROEN / ORANJE/ ROOD	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)	Beoordeling van deze indicator: Groen: alle plannen zijn aangepast Oranje:plannen zijn deels nog niet aangepast Rood: geen enkel plan is nog aan de verordening aangepast **Graag hierbij de volgende vragen beantwoorden:** 1.Indien sprake is van "oranje": nader aangeven op welke onderdelen plannen nog niet aan de regels van de verordening zijn aangepast; 2.Bij "oranje"en "rood" tevens aangeven of en wanneer aanpassingen gepland zijn	De Wet ruimtelijke ordening (art 4.1) bepaalt dat Provinciale Staten een verordening kunnen vaststellen waarin ten behoeve van provinciale ruimtelijke belangen regels worden opgenomen over de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. De raad van een gemeente moet die regels dan binnen een jaar na inwerkingtreding van de verordening verwerken in de bestemmingsplannen, tenzij Provinciale Staten een andere termijn vaststellen. Zuid-Holland beschikt over een dergelijke verordening: Verordening Ruimte 2014. In artikel 3.4 van die verordening is de aanpassingstermijn bepaald op drie jaar na inwerkingtreding van de desbetreffende bepaling van de verordening. De Verordening Ruimte 2014 is inwerkinggetreden op 1 augustus 2014. De eerste aanpassingstermijn is daarmee op 1 augustus 2017 afgelopen. Een aantal regels van de verordening zijn uitgezonderd van de aanpassingsplicht (art 3.4 lid 2 verordening).
Is er reden voor extra aandacht?		

OMGEVINGSRECHT (VERGUNNINGVERLENING, TOEZICHT EN HANDHAVING MILIEU, BOUWEN EN WONEN)	GROEN / ORANJE/ ROOD	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. **Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.**	Beoordeling van deze indicator: Groen: als - het beleidsplan VTH vóór 15 mei door B&W is vastgesteld (indien de evaluatie van het voorgaande jaar daartoe aanleiding geeft) en de gemeenteraad en de provincie Zuid-Holland vóór 15 juli van datzelfde jaar hierover zijn geïnformeerd én… - het uitvoeringsprogramma vóór 1 februari van het jaar waarop dit programma betrekking heeft door B&W is vastgesteld en de gemeenteraad en de provincie Zuid-Holland vóór 1 april van datzelfde jaar hierover zijn geïnformeerd én… - de jaarrapportage en de evaluatie vóór 1 mei van het jaar dat volgt op het jaar waarop dit verslag betrekking heeft door B&W zijn vastgesteld en de gemeenteraad en de provincie Zuid-Holland vóór 1 juli van datzelfde jaar hierover zijn geïnformeerd. Oranje: als het beleidsplan VTH, het uitvoeringsprogramma, de jaarrapportage en/of de evaluatie **niet later** dan één maand na bovengenoemde bijbehorende data zijn vastgesteld of als de gemeenteraad of de provincie Zuid-Holland **niet later** dan één maand na bovengenoemde bijbehorende data hierover zijn geïnformeerd. Rood: als het beleidsplan VTH, het uitvoeringsprogramma, de jaarrapportage en/of de evaluatie **niet of later** dan één maand na bovengenoemde bijbehorende data zijn vastgesteld, of als de gemeenteraad of de provincie Zuid-Holland **niet of later** dan één maand na bovengenoemde bijbehorende data hierover zijn geïnformeerd.	De indicator beoogt de betrokkenheid van de gemeenteraad en haar mogelijkheden tot horizontaal toezicht op het proces van vergunningverlening en handhaving te verbeteren. In opdracht van de gemeente voeren omgevingsdiensten een VTH-uitvoeringsprogramma uit. Periodiek rapporteren zij over de uitvoering en de daarmee bereikte resultaten. Op basis daarvan moeten B&W jaarlijks evalueren of de voorgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en of de beoogde doelen zijn bereikt. De evaluatie leidt mogelijk tot aanpassing van het gemeentelijk beleid. Het Besluit Omgevingsrecht (Bor) van 21 april 2017 (art. 7.2, 7.3 en 7.7) eist dat op verschillende momenten tijdens deze beleidscyclus de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de (tussen)resultaten van het uitvoerings- en handhavingsbeleid, het uitvoeringsprogramma, de rapportage over de uitvoering en de evaluatie. De melding aan de provincie kan een afschrift zijn van de agenda van de vergadering waarin de gemeenteraad op de hoogte wordt gebracht van de vastgestelde documenten. De raad moet in de gelegenheid worden gesteld de documenten in te zien. **Wij verzoeken u de meest actuele stand van zaken te rapporteren.**
Is er reden voor extra aandacht?		

MONUMENTENZORG	GROEN / ORANJE/ ROOD	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten	Beoordeling van deze indicator: Groen:de gemeente heeft een adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan (rijks)monumenten op grond van de Monumentenwet en de samenstelling is deskundig Oranje:de gemeente heeft een adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan (rijks)monumenten op grond van de Monumentenwet, maar de samenstelling is **niet** deskundig; **of** de gemeente heeft **geen** adviescommissie op grond van de Monumentenwet maar schakelt wel de wettelijk vereiste deskundigen in Rood: de gemeente heeft **geen** adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan rijksmonumenten op grond van de Monumentenwet	Vanwege de aanwezigheid van (rijks)monumenten dient de gemeente op grond van de Monumentenwet te beschikken over een adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan deze monumenten. Deze commissie moet deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg (betreffende bouwhistorische en bouwkundige opleiding en kennis, tenminste op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuur-historie, restauratie en landschap/ stedenbouw). Bij deze deskundigheid gaat het ook om deskundigheid op het gebied van de (brand)veiligheid.
Is er reden voor extra aandacht?		

ARCHIEF- EN INFORMATIEBEHEER	GROEN / ORANJE/ ROOD	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	Beoordeling van deze indicator: Groen: Het Archief- en informatiebeheer zijn op orde Oranje: Het Archief- en informatiebeheer zijn op enkele aspecten niet op orde Rood: Het Archief- en informatiebeheer zijn op meerdere aspecten niet op orde	Hier geeft u aan waarop u uw oordeel baseert. De onderbouwing is terug te vinden in het door B&W vast te stellen Verslag over het archief- en informatiebeheer, dat u als bijlage bij deze Rapportage IBT dient op te nemen. Het verslag kan worden opgesteld aan de hand van het 'Model van de door de VNG opgestelde kritische prestatieindicatoren voor de Archiefwet'.
Is er reden voor extra aandacht?		

<table>
<tr><th>HUISVESTING VERGUNNINGHOUDERS</th><th>GROEN / ORANJE/ ROOD</th><th>TOELICHTING</th></tr>
<tr><td>Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand</td><td>Beoordeling van deze indicator:

Groen:
Taakstelling is gerealiseerd

Oranje:
Op de bestuurlijke interventieladder in de fase “signaleren” of “informatie opvragen en valideren”

Rood:
Op de bestuurlijke interventieladder in de fase “afspraken maken over acties en termijnen”, “vooraankondiging juridische interventie, waarschuwing”, “besluit tot indeplaatsstelling” of “sanctie”

Voor het bepalen van de kleur geldt de fase op de interventieladder per 31 december.</td><td>In het kader van de Huisvestingswet heeft de gemeente de taak om vergunninghouders te huisvesten. Het Rijk bepaalt voor elk halfjaar de gemeentelijke taakstelling (het aantal vergunninghouders dat de gemeente in het betreffende halfjaar moet huisvesten). Het COA registreert in hoeverre de gemeente de taakstelling per half jaar realiseert. Als een gemeente zijn taakstelling niet realiseert, komt het restant bovenop de taakstelling van het volgende halfjaar. Verder dient de gemeente de vergunninghouders binnen gemiddeld 12 weken, nadat de regievoerder van het COA een vergunninghouder aan de gemeente heeft gekoppeld, te huisvesten. Het COA registreert op dit moment nog niet het gemiddeld aantal weken waarbinnen een vergunninghouder wordt gehuisvest. Daarom houdt de provincie bij het bepalen van de fase van de interventieladder rekening met het aantal op 1 april of 1 oktober gekoppelde vergunninghouders in relatie tot de op die momenten nog resterende taakstelling voor dat halfjaar. De gevraagde informatie kunt u ontlenen aan de brieven die u van de provincie heeft ontvangen. In die brieven is aangegeven of de taakstelling is gerealiseerd en als dat niet het geval is in welke fase van de interventieladder de gemeente is geplaatst, te weten: 1. Signaleren; 2. Informatie opvragen en valideren; 3. Afspraken maken over acties en termijnen; 4. Vooraankondiging juridische interventie, waarschuwing; 5 Besluit tot indeplaatsstelling of 6. Sanctie.

Wij vragen u de volgende gegevens te verstrekken:
<table>
<tr><th>Gevraagde informatie</th><th>Stand van zaken</th></tr>
<tr><td>Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)</td><td></td></tr>
<tr><td>Fase interventieladder</td><td></td></tr>
<tr><td>Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar</td><td></td></tr>
<tr><td>In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders</td><td></td></tr>
<tr><td>Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)</td><td></td></tr>
<tr><td>Fase interventieladder</td><td></td></tr>
<tr><td>Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar</td><td></td></tr>
<tr><td>In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders</td><td></td></tr>
<tr><td>Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)</td><td></td></tr>
<tr><td>Fase interventieladder</td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

FORMAT RAPPORTAGE INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

Financiën	**Groen / Oranje / Rood (inkleuren)**	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De begroting 2018 is structureel en reëel in evenwicht. De begroting 2018 toont een begrotingsoverschot van € 907.000. Ook de meerjarenraming 2019-2021 is structureel en reëel in evenwicht (2019 een overschot van € 356.000, 2020 een overschot van € 658.000 en 2021 een overschot van € 920.000).
Is er reden voor extra aandacht?		Er is geen reden voor extra aandacht
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)		Al onze bestemmignsplannen voldoen aan de verordening ruimte.
Is er reden voor extra aandacht?		Er is geen reden voor extra aandacht
Omgevingsrecht	Groen/Oranje/Rood	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en		
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		De provincie geeft aan dat het uitvoeringsprogramma uiterlijk 1 februari van het jaar waarop het betrekking heeft door B&W vastgesteld dient te worden. Het uitvoeringsprogramma 2017 is gelijktijdig met de evaluatie 2016 vastgesteld door B&W. Vanwege de koppeling met de evaluatie is dit iets later geweest dan 1 februari, namelijk 14 februari. De geconstateerde tekortkoming is echter zeer gering. Daarom geeft de provincie op basis van de geleverde gegevens toch score 'groen' voor omgevingsrecht.
Is er reden voor extra aandacht?		Er is geen reden voor extra aandacht
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		We hebben een Erfgoedcommissie ingesteld. Opgebouwd conform de vastgestelde Erfgoedverordening 2016 m.b.t. deskundigheid.
Is er reden voor extra aandacht?		Er is geen reden voor extra aandacht

Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		In de periode augustus - november 2017 is door het Stadsarchief Rotterdam, via het bijgevoegde inspectierappport, vastgesteld dat het archief- en informatiebeheer van de gemeente Lansingerland van relatief hoge kwaliteit is. Aanbevelingen uit dit inspectierapport, onder andere met betrekking tot de invoering van het zaaksysteem en een kwaliteitssysteem, worden overgenomen en geïmplementeerd.
Is er reden voor extra aandacht?		Er is geen reden voor extra aandacht
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	**TOELICHTING (korte en bondige tekst)**
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie
		Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar 44
		Fase interventieladder op 1 januari informeren en valideren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar 45
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders 52
		achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar 37
		Fase interventieladder op 1 juli informeren en valideren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar 35
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders 51
		stand per 31 december van het verantwoordingsjaar 21
		Fase interventieladder op 31 december informeren en valideren
		eventuele toelichting
		Op dit moment vindt er nog discussie plaats tussen de provincie, de gemeente en het COA (centraal orgaan opvang asielzoekers) over de administratie omtrent de definitieve cijfers. Uit onze cijfers blijkt dat eind vorig jaar er een achterstand was ontstaan in het huisvesten van vergunninghouders. Deze achterstand is in de loop van 2017 ingelopen. Na het eerste halfjaar resteerde er nog een achterstand van 36 te huisvesten vergunninghouders. Aan het eind van 2017 was er geen achterstand meer.
Is er reden voor extra aandacht?		

12. Verplichte BBV indicatoren

#	Taakveld	Indicator	Waarde	Periode
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	5,92 FTE per 1.000 inwoners	2017
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	5,02 FTE per 1.000 inwoners	2017
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 501,56 per inwoner	2016
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	12,8% van totale loonsom + externe inhuur	2016
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	10,0 % van de totale lasten	2017
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	80 per 10.000 inwoners	2016
7.	1. Veiligheid	Harde kern jongeren	0,2 per 10.000 inwoners	2014
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	0,5 per 1.000 inwoners	2016
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,6 per 1.000 inwoners	2016
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	3,9 per 1.000 inwoners	2016
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,7 per 1.000 inwoners	2016
12.	2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met motorvoertuig	12%	2015
13.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	9%	2015
14.	3. Economie	Functiemengingsindex (verh. banen/woningen)	53,10%	2016
~~15.~~	~~3. Economie~~	~~Bruto Gemeentelijk Product (index verh. verwacht/gemeten)~~	Vervallen	~~2013~~
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	126,3 per 1.000 inwoners (15-64 jr)	2016
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	4,22 per 1.000 leerlingen	2016
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	19,58 per 1.000 leerlingen	2016
19.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,70%	2014
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	40,00%	2016
21.	6. Sociaal domein	Banen	675,4 per 1.000 inwoners (15-64 jr)	2016
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,02%	2015
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,00%	2015
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	71,40%	2016
~~25.~~	~~6. Sociaal domein~~	~~Achterstandsleerlingen~~	Vervallen	~~2012~~
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	0,64%	2015
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	18,5 per 1.000 inwoners (18jr e.o.)	2017
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	18,3 per 1.000 inwoners (15-64jr)	2017
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	9,1% van alle jongeren (tm 18 jr)	2016
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	0,20%	2016
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,60%	2016
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	28 per 1.000 inwoners	2017
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	243 kg per inwoner	2014
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	1,1%	2015
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	€ 273.000	2017
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	20 per 1.000 woningen	2015
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	75,10%	2017
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 827	2017
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 878	2017

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (peildatum 13 februari 2018)

Gemeente Rotterdam

Verslag van de archivaris over het toezicht op het informatiebeheer van de Gemeente Lansingerland in 2017

Inleiding

Dit inspectieverslag heeft betrekking op het informatiebeheer van de gemeente Lansingerland. De gemeente Lansingerland werd op 1 januari 2007 in het leven werd geroepen als fusie van de gemeenten Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Bergschenhoek.

Zonder adequaat informatiebeheer kan de gemeente niet goed functioneren. Bij de procesuitvoering produceert zij informatie en gebruikt deze weer voor uiteenlopende doeleinden: als ondersteuning bij het werk, het vastleggen van kennis, als bewijs, ter verantwoording van haar handelen ten overstaan van de burgers en – op langere termijn – als cultuurhistorisch geheugen van de samenleving. Een goed beheer van deze informatie is daarom van groot belang voor de kwaliteit van het functioneren van de organisatie en het waarborgen van de informatiepositie van de burger.

De archiefwet- en regelgeving vormt het belangrijkste kader voor dit beheer. Voor de gemeentelijke informatiehuishouding is vooral artikel 3 van de Archiefwet relevant: “overheidsorganen zijn verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden”. Deze bepaling dwingt overheidsorganen tot actief beheer en betekent vooral in een digitale werksituatie dat op voorhand goed nagedacht dient te worden over de inrichting van het informatiebeheer. Achteraf archiveren is eigenlijk altijd al een probleem geweest, maar is in een digitale omgeving praktisch onmogelijk. Informatiebeheer kan niet los gezien worden van de inrichting en uitvoering van het werkproces zelf en moet daarom, net als aspecten als privacybescherming en informatiebeveiliging, vooraf *by design* ontwikkeld worden.

Met de Archiefwet is tevens bepaald dat de ‘te bewaren archiefbescheiden’ die ouder zijn dan twintig jaar naar ‘openbare archiefbewaarplaatsen’ dienen te worden overgebracht. Aldaar zijn zij in beginsel openbaar en kosteloos te raadplegen. De archiefbewaarplaats wordt beheerd door een archivaris, die tevens toezicht houdt op de naleving van wet- en regelgeving ten aanzien van het beheer van de nog niet naar de archiefbewaarplaats overgebrachte informatie. De gemeentearchivaris van Rotterdam is aangewezen als archivaris van Lansingerland en het Stadsarchief Rotterdam is aangewezen als archiefbewaarplaats van Lansingerland.

Verantwoording

Dit verslag is de neerslag van een inspectie die op grond van art. 32 lid 2 van de Archiefwet 1995 en art. 8 van de Archiefverordening 2011 is uitgevoerd in de periode augustus – november 2017. Op basis van de Archiefverordening 2011 doet de archivaris tweejaarlijks verslag aan het college van B&W over het toezicht op de niet-overgebrachte gemeentelijke archieven. Het college legt vervolgens verantwoording af aan de raad. Dit inspectieverslag vormt daar de basis voor.

Dit verslag schetst een beeld van de mate waarin de gemeente Lansingerland voldoet aan de vereisten van de Archiefwet 1995, het Archiefbesluit 1995 en de Archiefregeling 2010. Daarbij is gebruik gemaakt van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft ontwikkeld bij de invoering van de wet Revitalisering Generiek Toezicht (RGT) per 1 oktober 2012. De KPI-rapportage is voor wat betreft de niet overgebrachte informatie ingevuld door Koen van Wijk namens de gemeente Lansingerland. Tevens is aansluitend gesproken met Dennis Werndlij en Astrid Bauer. Voor wat betreft de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte informatie is dit verslag gebaseerd op het jaarlijkse verslag dat de gemeentearchivaris uitbrengt aan het college van Rotterdam, in dit geval over het jaar 2016. In aanvulling op de bovengenoemde prestatie-indicatoren is met deze inspectie ook gekeken naar de ontwikkelingen bij het invoeren van het nieuwe zaaksysteem (Zaaksysteem.nl) en de implicaties hiervan voor het vervangingsproces.

Een conceptversie van dit verslag is op 22 januari besproken met mevr. Dorst en de heren Van Wijk en Baumann. Tijdens dit gesprek is stil gestaan bij de gedane aanbevelingen. De reactie van de gemeente is verwerkt is deze definitieve versie. Daarnaast is na afloop aanvullende documentatie toegestuurd.

De volgende documentatie is bestudeerd:
- Archiefverordening gemeente Lansingerland 2011
- Besluit Informatiebeheer gemeente Lansingerland 2011
- Calamiteitenplan Archieven Gemeente Lansingerland 2013
- Dienstverleningsovereenkomst Lansingerland Stadsarchief 2013
- Functieboek Lansingerland
- Handboek Vervanging Gemeente Lansingerland 2012
- Kwaliteitssysteem documentair informatiebeheer 2016
- Lokale Selectielijst 2017
- Mandaatregeling Lansingerland 2017
- Metadatamodel Gemeente Lansingerland 2014
- Overeenkomst Lansingerland en Alleleijn Informatie Verzorging 2010
- Factsheet verbonden Partijen 2017
- Ingevuld KPI-formulier gemeente Lansingerland 2017

- Overeenkomst Gemeente Lansingerland en Mintlab B.V. 2016
- Planning Zaaksysteem 2017
- Metadatasjabloon voor Zaaksysteem 2017
- Meerjarenplanning semi-statisch archief + toelichting 2017
- Handboek Inrichting Zaaksysteem, versie 2.0 2017
- Backup Procedure Lansingerland 2012
- Offerte en brochure van archiefweb.eu / GW Crossmedia 2013
- Overeenkomst Abonnement Webcasting 2010
- Verslag van de gemeentearchivaris over het toezicht op het informatiebeheer van de gemeente Rotterdam in 2016
- Impactanalyse Corsa 2017 (na toetsgesprek toegezonden)

Conclusie en aanbevelingen

Conclusie

Het vorige inspectieverslag (2015) concludeerde dat het informatiebeheer bij de gemeente Lansingerland van goede kwaliteit is en sinds de daaraan voorafgaande inspectie (2013) een nog hoger niveau heeft bereikt. Dat was te danken aan drie zaken:
1) Het realiseren van koppelingen tussen diverse backoffice applicaties en het Document Management Systeem (DMS) Corsa.
2) Bereidheid van medewerkers om documenten in het DMS op te slaan.
3) Het feit dat een begin was gemaakt met het opstellen van een kwaliteitssysteem.

De conclusie van het voor u liggende inspectieverslag strookt met bovenstaande bevindingen. Het informatiebeheer is van relatief hoge kwaliteit. Maar door voortschrijdende ontwikkelingen, zoals de invoering van een nieuw zaaksysteem, zijn de drie bovenstaande aspecten onverminderd actueel en behoeven ook de komende periode uw aandacht. Hieronder ga ik hier nader op in.

Corsa wordt vanaf 2018 vervangen door een nieuw zaaksysteem. In de globale planning, die voor de periode 2018-2019 is opgesteld, is opgenomen dat *bepaalde* backoffice applicaties gekoppeld worden en dat alle werkzaamheden waar géén backoffice applicatie voor is in het zaaksysteem plaatsvinden (eind 2019). De vraag in welke backoffice applicaties gewerkt blijft worden na 2019 en of deze in een later stadium aan het zaaksysteem gekoppeld of uitgefaseerd gaan worden is nog niet beantwoord. Vanuit het belang een ‘single point of truth’ vast te stellen, oftewel wat de enige gezaghebbende bron van bewijs en informatie is, is het raadzaam hier duidelijkheid over te krijgen.

Aanbeveling 1
- Breng in kaart welke backoffice applicaties gekoppeld worden aan het zaaksysteem en welke niet.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland geeft aan dat in het document Impactanalyse Corsa staat opgenomen hoe er met de aan Corsa gekoppelde applicaties wordt omgegaan.

In het verlengde van het bovenstaande valt op te merken dat in de Overeenkomst met de leverancier van het zaaksysteem (Mintlab b.v.) is opgenomen dat acceptatie van het opgeleverde systeem gebaseerd zal zijn op een operationeel goed werkend systeem, inclusief koppelingen die *binnen de beïnvloedsfeer* van de opdrachtnemer liggen. Het is vanwege deze bepaling raadzaam in kaart te brengen welke koppelingen de gemeente Lansingerland wil realiseren, hoe deze te realiseren zijn en door welke partij. Het risico bestaat anders dat de gemeente geconfronteerd wordt met onverwachte kosten en/of uitloop op de opgestelde planning.

Aanbeveling 2

- Bepaal voor de applicaties die voor koppeling aan het zaaksysteem in aanmerking komen of en hoe de leverancier Mintlab b.v. deze kan realiseren.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland geeft aan dat hier in de gunningsfase (Proof of Concept) aandacht aan is besteed en er vertrouwen bestaat in de gekozen leverancier.

Koppeling aan het zaaksysteem heeft als voordeel dat overheidsinformatie (hier wordt in wettelijke context de noemer 'archiefbescheiden' voor gebruikt) beheerd wordt in een daartoe ontwikkeld systeem en volgens bepalingen die de Archiefwet daaraan stelt. De verplichting om informatie in 'goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden' is echter van toepassing op *alle* overheidsinformatie. Toetsing of aan deze verplichting voldaan wordt kan bijvoorbeeld op basis van het normenkader DUTO of NEN 2082.

Aanbeveling 3

- Bepaal voor de niet gekoppelde of uit te faseren applicaties hoe gezorgd gaat worden dat de informatie die zich hierin bevindt ook beheerd wordt conform de eisen die de Archiefwet daaraan stelt.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland geeft aan dat in de praktijk korte lijnen bestaan in de organisatie en dat DIV veelal betrokken wordt op het moment dat dit onderwerp actueel is.

Gebleken is dat de gemeente Lansingerland zich ervan bewust is dat het invoeren van zaakgericht werken meer behelst dan het neerzetten van een nieuw systeem. Het vraagt om een grote inspanning qua kennis en capaciteit. Daarnaast betreft het een verandertraject en betekent het voor veel medewerkers een nieuwe manier van werken. Hier hebben zij ondersteuning bij nodig. Zaken als voorlichting, communicatie, opleiden en ondersteunen van medewerkers van betrokken afdelingen zullen bij dit project een belangrijke succesfactor zijn. In een digitale situatie komen bepaalde verantwoordelijkheden voor het informatiebeheer meer bij de behandelende medewerkers te liggen. Dit vraagt om een meer adviserende en coachende rol vanuit DIV.

Aanbeveling 4

- Zorg voor invulling van de adviseursfunctie bij DIV. Continueer tevens uw inzet met betrekking tot het informeren, adviseren en ondersteunen van afdelingen en medewerkers voor ten minste de periode die voor implementatie van het zaaksysteem gepland staat en enige tijd daarna. Stel een visie op voor de toekomstige rol van DIV in de organisatie.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland geeft aan eind 2018 een visie op dit onderwerp gereed te willen hebben en merkt daarbij op dat DIV momenteel al middels 'floorwalkers' meer zichtbaar wil zijn in de organisatie.

In een organisatie als de gemeente Lansingerland, waar het informatiebeheer van hoge kwaliteit is, kan een kwaliteitssysteem een grote meerwaarde vervullen. De systeemaanpak die ten grondslag ligt aan het kwaliteitssysteem stelt het management in staat om te sturen op de doelen die het heeft uitgezet ten aanzien van de kwaliteit van de producten en diensten met betrekking tot het informatiebeheer én op het behalen en verantwoorden van resultaten op dat gebied. Naast het primaire gebruik als toetsingsinstrument, kan een kwaliteitssysteem ook een functie vervullen als referentiekader voor de inrichting van het informatiebeheer en hulpmiddel om prestatie-eisen en normen vast te stellen en is daarmee een goede aanvulling op strategische beleidsdocumenten.

Aanbeveling 5
- Pas het daartoe opgestelde kwaliteitssysteem toe en verwerk de uitkomsten in de jaarplanning. Verwerk opgedane ervaringen om het kwaliteitssysteem als instrument te vervolmaken. In opzet is dit reeds benoemd maar het komt aan op de uitvoering hiervan.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland neemt deze aanbeveling over en geeft daarbij aan dat door personele wisselingen hier nog niet aan toegekomen is, maar dat dit onderwerp in 2018 opvolging zal krijgen.

Overige aanbevelingen

Aanbeveling 6 (KPI 1)
- Bekijk de wijzigingen in de nieuwe modellen voor Archiefverordening en Besluit Informatiebeheer en beoordeel de relevantie voor de eigen gemeente. Stel indien nodig nieuwe regelgeving op ter vaststelling.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland neemt deze aanbeveling over.

Aanbeveling 7 (KPI 1)
- Zorg voor structurele betrokkenheid van de afdeling DIV bij nieuwe (vormen van) samenwerkingen en uitbesteding van taken. Maak daarbij afspraken over het eigenaarschap en beheer van informatie.

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland neemt deze aanbeveling over en geeft daarbij aan middels 'floorwalking' dergelijke ontwikkelingen eerder te willen signaleren.

Aanbeveling 8 (KPI 5)

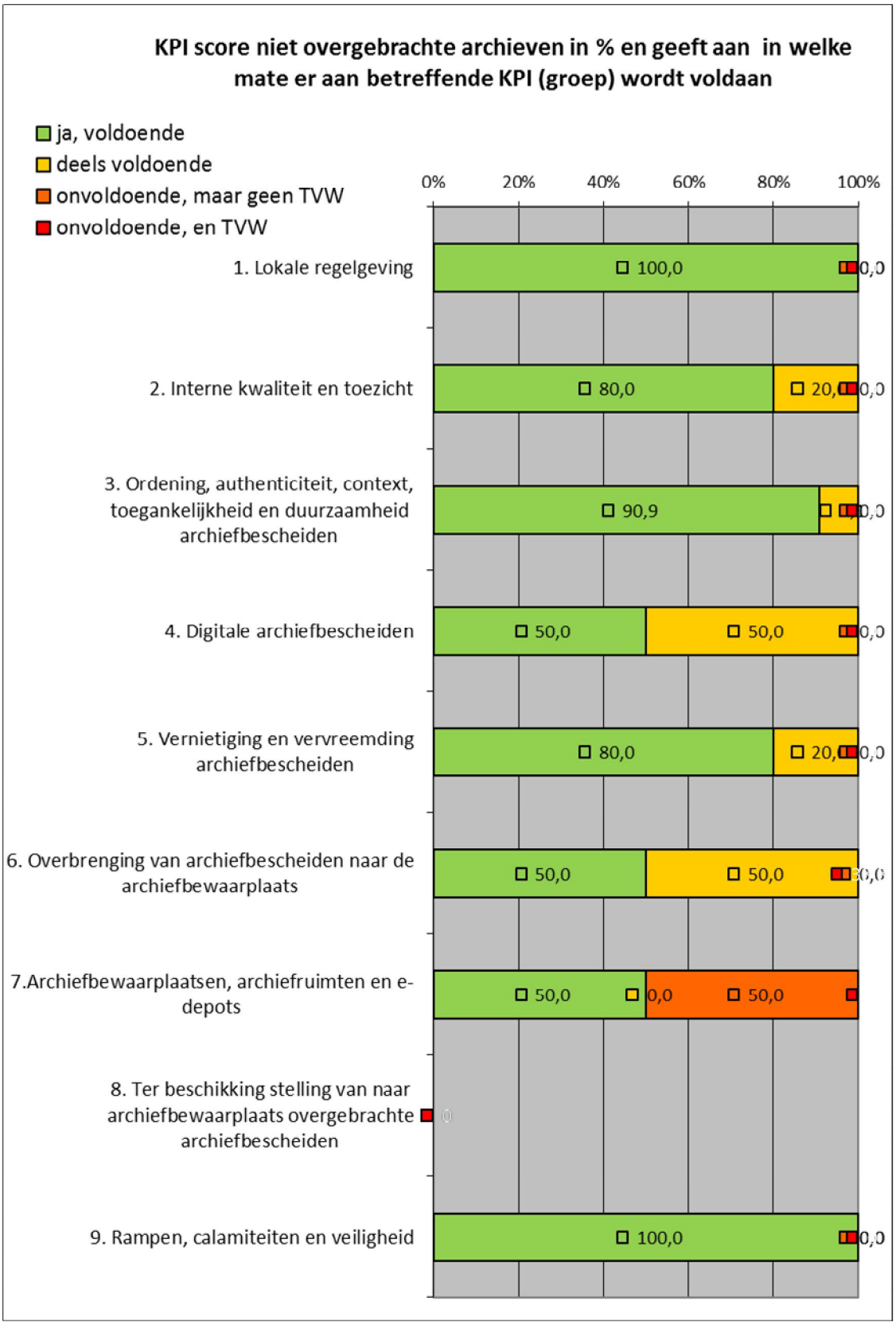
- Beoordeel de wijzigingen in het vervangingsproces met betrekking tot het nieuwe zaaksysteem en verwerk deze in het Handboek vervanging. Neem indien gewenst een nieuw besluit tot vervanging. Doe hierbij een adviesaanvraag aan de gemeentearchivaris.

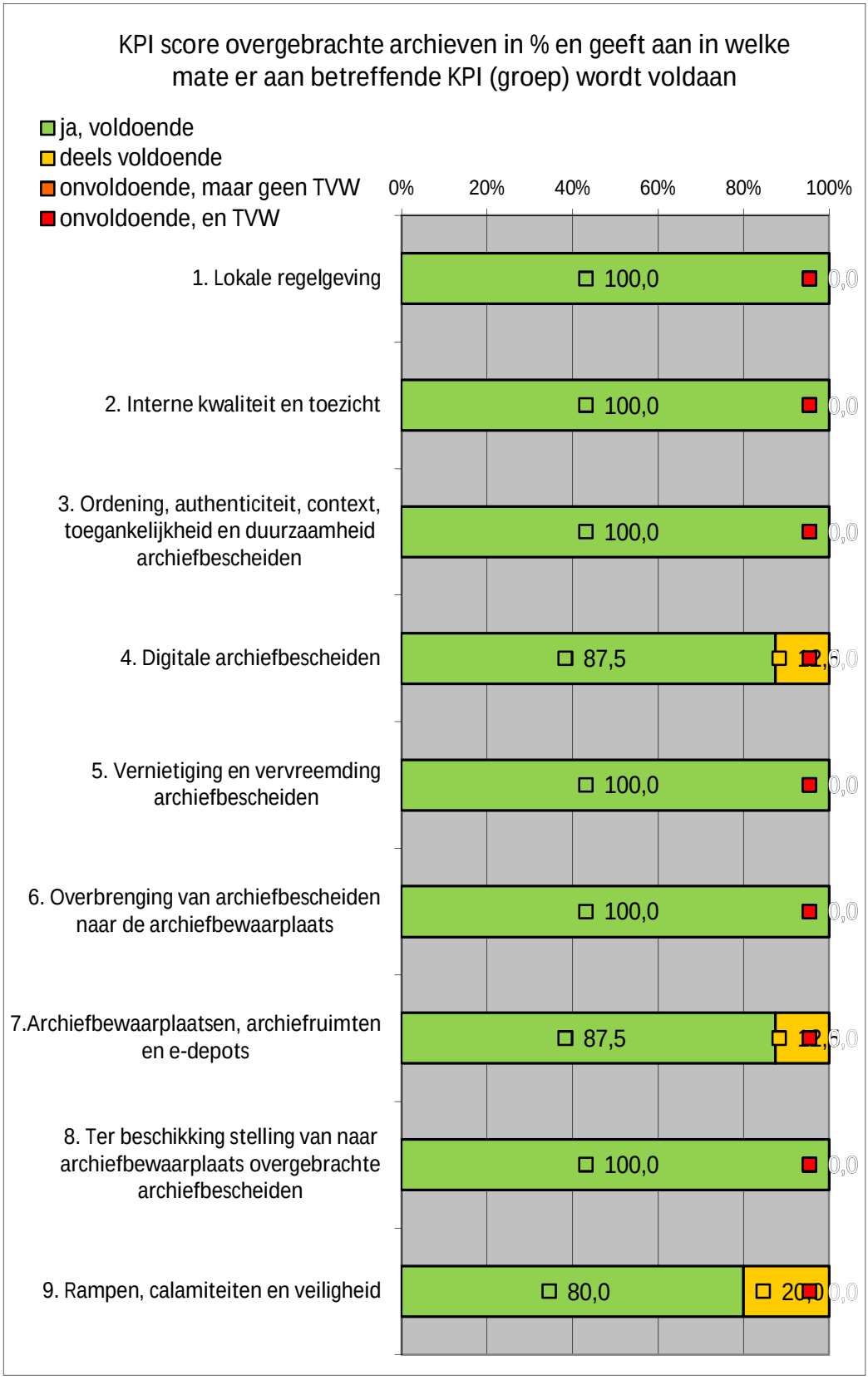
Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland neemt deze aanbeveling over en hierover is reeds contact geweest met het Gemeentearchief.

Aanbeveling 9 (KPI 7)

- Werk het thema Digitale Duurzame Toegankelijkheid uit in de betreffende beleidsplannen en besteed hierbij ook aandacht aan differentiatie in bewaarstrategieën, afhankelijk van in welk bronsysteem de digitale informatie zich bevindt (Corsa, backoffice applicaties en het nieuwe zaaksysteem).

Reactie Lansingerland: De gemeente Lansingerland neemt deze aanbeveling over en geeft daarbij aan te willen aansluiten op het e-Depot van het Gemeentearchief.

KPI score niet overgebrachte archieven in % en geeft aan in welke mate er aan betreffende KPI (groep) wordt voldaan
ja, voldoende
deels voldoende
onvoldoende, maar geen TVW
onvoldoende, en TVW
0%
20%
40%
60%
80%
100%
1. Lokale regelgeving
100,0
0,0
2. Interne kwaliteit en toezicht
80,0
20,0
0,0
3. Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden
90,9
0,0
4. Digitale archiefbescheiden
50,0
50,0
0,0
5. Vernietiging en vervreemding archiefbescheiden
80,0
20,0
0,0
6. Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats
50,0
50,0
7.Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots
50,0
0,0
50,0
8. Ter beschikking stelling van naar archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden
9. Rampen, calamiteiten en veiligheid
100,0
0,0

KPI 10 (mensen en middelen) is buiten deze grafieken gehouden omdat het merendeel van de deelvragen niet met ja-deels-nee kunnen worden beantwoord.

Samenvatting KPI's

1. Lokale regelgeving

Voldoen de regelingen aan de wettelijke eisen?

Nog niet overgebrachte informatie
De Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer van de gemeente Lansingerland leveren als concernkaders de basis voor de uitvoering van de Archiefwet. Beide documenten zijn in 2011 formeel vastgesteld door respectievelijk de raad en het college. De branchevereniging BRAIN (2016) en de VNG (2017) hebben nieuwe concept-modellen voor de Archiefverordening en Besluit Informatiebeheer beschikbaar gesteld.

De gemeente Lansingerland scoort goed op de overige aspecten van deze KPI. Zo is de bevoegdheid om namens de zorgdrager beslissingen te nemen en/of handelingen te verrichten in het kader van archiefbeheer vastgelegd in een mandaatregeling. Ook wordt een register van gemeenschappelijke regelingen bijgehouden.

Een verbeterpunt is dat de afdeling DIV bij nieuwe (vormen van) samenwerkingen nog niet structureel is aangehaakt. Vooral bij ketensamenwerking, zoals dit zich in het sociale of justitiële domein voordoet en waarbij taken aan andere organisaties worden uitbesteed en (gevoelige) informatie wordt uitgewisseld, strekt de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente Lansingerland zich uit tot in de samenwerkingsketen. Het is van belang om verantwoordelijkheden met betrekking tot informatiebeheer expliciet te benoemen. DIV kan hierover adviseren.

Overgebrachte informatie
De gemeentearchivaris van Rotterdam is door de gemeente Lansingerland aangewezen als archivaris en het Stadsarchief als archiefbewaarplaats. Hiertoe is ook een dienstverleningsovereenkomst opgesteld.

2. Interne kwaliteit en toezicht

Werkt de organisatie structureel aan de kwaliteit(sverbetering) van haar informatiehuishouding?

Nog niet overgebrachte informatie
Artikel 16 van de Archiefregeling 2010 stelt dat de zorgdrager (bij gemeenten is dit het college van B&W) ervoor dient te zorgen dat het beheer van zijn archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een door hem toe te passen kwaliteitssysteem. De gemeente Lansingerland heeft in 2016 een kwaliteitssysteem opgesteld op basis van de handreiking Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO). Een kwaliteitssysteem is een nuttig middel omdat het de organisatie in staat stelt om zelf de voortgang van de kwaliteitsverbetering te toetsen. In 2017 zal het

kwaliteitssysteem voor het eerst toegepast worden, maar dit was op het moment van inspectie nog niet gebeurd, daarom valt nog niet te zeggen of het informatiebeheer volledig aan de eisen van het kwaliteitssysteem voldoet.

Een aspect dat opvalt bij analyse van het kwaliteitssysteem is dat eis 7.1.6. voorschrijft dat informatie geclassificeerd wordt op basis van risicoklasse, waarbij de risicoklasse vervolgens het beheerregime bepaalt. Maar bij de verdere operationele eisen wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen beheerregimes/risicoklassen.

Overgebrachte informatie
De koepel van archiefinstellingen BRAIN beheert een landelijke kwaliteitsmonitor dienstverlening archieven en een kwaliteitshandboek voor archieven, in het kader waarvan benchmarking wordt toegepast. Het Stadsarchief neemt hier aan deel. De Archiefinspectie heeft in 2016 een aanvullend kwaliteitssysteem geïmplementeerd en monitort de PDCA-cyclus binnen de hele organisatie.

3. Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden

Geschiedt de ordening planmatig, waarborgen het systeem en de materialen de authenticiteit, context en toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archiefbescheiden?

Nog niet overgebrachte informatie
De gemeente Lansingerland scoort goed op deze prestatie-indicator. De organisatie heeft het informatiebeheer in de digitale informatiesystemen zaakgewijs ingericht. Vanwege het feit dat de organisatie in een transitiefase zit naar een nieuw zaaksysteem kunnen bepaalde vragen niet eenduidig beantwoord worden. Dit verkleurt lichtelijk de scores. Zo is er in Corsa een achterstand met het toekennen van bewaartermijnen omdat dit handmatige inzet vereist. Maar in het zaaksysteem krijgen informatieobjecten automatisch een bewaartermijn toegekend. De achterstand in Corsa wordt opgepakt binnen het project 'Uitfasering Corsa'.

Overgebrachte informatie
Eén van de kerntaken van het Stadsarchief is het toegankelijk maken van archieven en collecties om de openbaarheid aan de burger te kunnen garanderen. Alle overheidsarchieven zijn toegankelijk gemaakt tot op dossierniveau en de inventaris is te raadplegen via de website. De beschrijving van de metagegevens is vastgelegd in een metadatamodel, gebaseerd op nationale en internationale standaarden. Ook een overzicht van alle collecties (zoals beeld en geluid, boeken) is opgenomen in het beheersysteem. Naar schatting 65% daarvan is nog niet op objectniveau toegankelijk. Voor het toegankelijk maken wordt prioriteit gegeven aan de veel gevraagde informatie.
Aan de hand van schade-inventarisatie, overleg over bedreigde informatiedragers, het monitoren van technologische ontwikkelingen en preserveringsplannen wordt gezorgd dat de archiefbescheiden in

goede materiële staat worden gebracht en gehouden. Het papier, de archiefmappen en -dozen die het Stadsarchief gebruikt voldoen aan de duurzaamheidseisen die gesteld worden in de Archiefregeling.

4. Digitale archiefbescheiden

Werkt de organisatie inzake digitale archiefbescheiden systematisch aan digitaal informatiebeheer en voldoet ze aan de specifieke wettelijke voorschriften?

Nog niet overgebrachte informatie

Digitale informatie wordt beheerd in Corsa en later in het nieuwe zaaksysteem. Veel taakapplicaties zijn aan Corsa gekoppeld. De gemeente Lansingerland werkt niet volledig volgens Referentiekader Opbouw Digitaal Informatiebeheer (RODIN). Wel zijn de referentiearchitecturen NORA en GEMMA als uitgangpunt gekozen voor het informatiebeleid en de informatiearchitectuur. De inrichting van Corsa is gebaseerd op zaakdossiers, daarbij worden de i-Navigator gebruikt en een organisatie-eigen metadataschema gebruikt. Soms zijn bij de inrichting praktische keuzes gemaakt, zo worden Excel-, GIS- en mailbestanden (Outlook) dubbel opgeslagen in het DMS (in zowel het originele bestandsformaat, als in PDF). Dit is niet ideaal, maar wel een werkbare en duurzame oplossing.

Overgebrachte informatie

Het Stadsarchief beheert vooralsnog vrijwel alleen analoge bestanden. De aanwezige digitale bestanden betreffen kopieën, die vooral de functie hebben om het publieksbereik te vergroten en het behoud van de fysieke drager te beschermen. De functionele eisen voor digitale archiefbescheiden zijn opgenomen in het metadatamodel van het beherend systeem. Daarnaast zijn ze toegepast bij de pilots met de overdracht van digitaal archief van het Erasmus Medisch Centrum en de Stadsregio Rotterdam naar het e-depot. De resultaten van deze pilots zijn geëvalueerd en verwerkt in de handreiking voor de archiefvormers die hun archief gaan overdragen. In het geval niet meer aan de eisen voor de geordende en toegankelijke staat van de archiefbescheiden voldaan zal gaan worden, wordt tijdig conversie of migratie uitgevoerd. Voor preservering van digitale informatie is beleid vastgesteld.

5. Vernietiging en vervreemding van archiefbescheiden

Weegt de organisatie zorgvuldig af wanneer het bezit van bescheiden niet meer van belang is voor bedrijfsvoering, democratische controle en cultuurhistorie?

Nog niet overgebrachte informatie

De gemeente Lansingerland werkt in hoge mate digitaal. Daartoe is in 2012 een besluit tot vervanging genomen, na hiervoor een positief advies gekregen te hebben van de gemeentearchivaris. Dit betekent dat fysiek ontvangen documenten worden vervangen door digitale reproducties (scans). De reproducties nemen daarbij de plaats in van de fysieke originelen, welke vernietigd moeten worden.

Het vervangingsproces, de kwaliteitsprocedures en technische inrichting staan beschreven in een Handboek vervanging.

De transitie naar een nieuw zaaksysteem betekent een grote wijziging in het vervangingsproces zoals dat beschreven staat in het Handboek vervanging. De gemeente Lansingerland heeft aangegeven het handboek op de gewijzigde aspecten aan te willen passen en te overleggen aan het Stadsarchief Rotterdam. Daarbij is aangegeven dat de gemeente een nieuw formeel besluit tot vervanging wil nemen. Een nieuw besluit op basis van een gewijzigd handboek vereist wederom een adviesaanvraag aan de gemeentearchivaris. Deze werkwijze waarborgt zorgvuldigheid en middels toetsing een hoog kwaliteitsniveau. Deze procedure is als zodanig ook beschreven in het huidige handboek (Change Management procedure).

Overgebrachte informatie
Het vervangen of vervreemden van archiefbescheiden was in de archiefbewaarplaats in 2016 niet aan de orde.

6. Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats

Brengt de organisatie het principe van de Archiefwet 'te bewaren archiefbescheiden na 20 jaar overbrengen, tenzij met redenen omkleed' correct in de praktijk?

Nog niet overgebrachte informatie
Er is sprake van achterstanden bij de overbrenging van archieven naar de archiefbewaarplaats. Deze zijn ontstaan na de fusie van de gemeenten en de prioriteit die daarna gegeven is aan het primaire proces. De gemeente Lansingerland heeft de achterstanden goed in kaart gebracht en beschreven. Daarbij is ook een bewerkingsplan opgesteld (Meerjarenplanning semi-statisch archief) om deze weg te werken. In 2017 is het te bewaren archief van de voormalige gemeente Bleiswijk overgedragen naar het Stadsarchief Rotterdam.

Het Stadsarchief Rotterdam was reeds voor deze inspectie op de hoogte van deze achterstanden, omdat hier contact over is onderhouden. Met het Stadsarchief Rotterdam zijn afspraken gemaakt over het wegwerken van de achterstanden (en de volgorde daarbij). Op dit moment werkt 1 FTE hieraan. Daarmee is de achterstand 'met redenen omkleed' en is 'taakverwaarlozing' bij deze prestatie-indicator niet aan de orde.

Overgebrachte informatie
Deze prestatie-indicator is niet van toepassing op overgebrachte informatie.

7. Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots

Zijn de fysieke en digitale bewaaromstandigheden op orde?

Nog niet overgebrachte informatie
De gemeente Lansingerland beschikt over een archiefruimte (ruimte P0.041 van het gemeentehuis). Deze ruimte voldoet aan de eisen die de wet eraan stelt. De ruimte is bij ingebruikname in 2012 goedgekeurd door de provinciale archiefinspecteur. Daarnaast staan er archieven bij het bedrijf Allbidigit en overgebrachte archieven bij het Stadsarchief Rotterdam. Deze ruimten voldoen ook aan de wettelijke vereisten.

Met betrekking tot het waarborgen van duurzame toegankelijkheid van digitale informatie heeft gemeente Lansingerland aangegeven om aan te willen sluiten bij het e-Depot van het Stadsarchief Rotterdam. In het informatiebeleidsplan is dit voornemen echter niet als 'strategisch' uitgangspunt opgenomen. Ook zijn de mogelijke wijzen waarop aangesloten kan worden en andere aspecten van digitale duurzame toegankelijkheid niet beschreven. Aan de aanbeveling die hierover gedaan in zowel 2013 als 2015 is geen gehoor gegeven. Hoewel veel organisaties nog geen concrete stappen hebben gezet op dit thema is het raadzaam hier wel richtinggevende principes voor vast te stellen.

Overgebrachte informatie
Het Stadsarchief Rotterdam (aan de Hofdijk 651) is met het Besluit Informatiebeheer Lansingerland 2011 aangewezen als archiefbewaarplaats. In het stadsarchief bevindt zich tevens de op 23 maart 2010 door de provincie goedgekeurde serverruimte voor het duurzaam toegankelijk houden van digitale informatie (e-depot). In 2016 zijn nieuwe watermelders geplaatst zodat voldaan wordt aan alle eisen van de Archiefregeling.

8. Ter beschikking stelling van naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden

Voldoet de organisatie in de praktijk aan de openbaarheidseisen van de Archiefwet?

Nog niet overgebrachte informatie
Dit onderdeel maakt geen deel uit van de KPI-monitor voor niet-overgebrachte informatie.

Overgebrachte informatie
Na de overbrenging van informatie naar de archiefbewaarplaats is de informatie in principe openbaar. Tijdens de openingstijden van de studiezaal zijn openbare en originele archiefbescheiden kosteloos te raadplegen. Het opleggen en bewaken van openbaarheidsbeperkingen wordt uitgevoerd conform wet- en regelgeving. Archiefbescheiden worden niet ter inzage gegeven indien de materiële toestand zich daartegen verzet. Het publieksreglement werd in 2009 vastgesteld en gepubliceerd op de website. Daarnaast worden Servicenormen gehanteerd. Veel geraadpleegde bestanden zijn te raadplegen via de website van het Stadsarchief. Daar is ook tarievenoverzicht opgenomen voor bepaalde diensten, zoals het maken van kopieën.

9. Rampen, calamiteiten en veiligheid

Heeft de organisatie plannen voor het behoud van de (te bewaren) archiefbescheiden bij bijzondere omstandigheden?

Nog niet overgebrachte informatie

De gemeente Lansingerland heeft een calamiteitenplan opgesteld voor de fysieke archiefbescheiden die zich bevinden in de archiefruimte van het gemeentehuis Lansingerland. In het plan wordt aandacht besteed aan verantwoordelijkheden en de handelswijze bij calamiteiten. Tevens bevat het calamiteitenplan een prioriteitenlijst waarbij aan archiefbestanden met een cultuurhistorische waarde voorrang wordt gegeven.

Overgebrachte informatie

Naast het informatiebeveiligingsplan beschikt het Stadsarchief over een vastgesteld collectiehulpverleningsplan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Ook vindt regelmatig een oefening plaats in het kader van het calamiteitenplan.

10. Middelen en mensen

Kan de organisatie beredeneerd aangeven, gelet op haar wettelijke taken voor de archiefzorg en het archiefbeheer, hoeveel middelen en mensen zij hiervoor ter beschikking stelt alsmede hun kwaliteitsniveau?

Nog niet overgebrachte informatie

Tot het team DIV behoren 10,48 fte. Qua aanpalende disciplines (Team Informatisering & Automatisering) heeft de gemeente Lansingerland 22,45 fte. In totaal is er 32,93 fte, waarmee het i-aspect kwantitatief goed bezet is. Ten opzichte van het vorige inspectiemoment (2015) valt op dat de adviseur DIV intern een andere functie bekleed en niet langer onder DIV valt. De functie wordt nu middels tijdelijke inhuur ingevuld. Gezien de hierboven beschreven veranderopgave en de grote inspanning in kennis en capaciteit die het implementeren van een nieuw zaaksysteem vraagt acht ik deze functie onontbeerlijk. Daarom adviseer ik u dringend om de invulling van deze functie (al dan niet op tijdelijke basis) te continueren. Zie ook aanbeveling 4.

Overgebrachte informatie

De begroting van het Stadsarchief Rotterdam bedroeg € 4,9 mln in 2016 en de werkzaamheden werden uitgevoerd door 65 fte. Daarvan houdt 2,89 fte toezicht namens de gemeentearchivaris op het informatiebeheer in Rotterdam, bij gemeenschappelijke regelingen en aangesloten regiogemeenten.

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Concernstaf
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Martijn de Quartel
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 13 juni 2018
Ons kenmerk U18.06468

Onderwerp **Accountantsverslag 2017**

Geachte leden van de Raad,

Op 8 juni 2018 heeft Mazars het accountantsverslag over het begrotingsjaar 2017 uitgebracht. Daarin zijn de belangrijkste controlebevindingen samengevat en wordt een analyse gegeven van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van de gemeente. Het concept-accountantsverslag is al in uw bezit. Onderstaand treft u de reactie aan van het College van B&W op het verslag.

Algemene reactie

Het accountantsverslag is over het algemeen positief van toon. Daarbij geeft Mazars een aantal bestuurlijke aandachtspunten aan. Deze punten hebben, zoals ook Mazars aangeeft, al de aandacht van college en organisatie. Mazars geeft aan dat de komende jaren deze aandacht nodig blijft.

Ook het controleproces 2017 kende een aantal knelpunten en op een aantal onderdelen onduidelijke communicatie rondom de planning en de verwachtingen van onze accountant ten aanzien van de op te leveren stukken en de diepgang/uitgebreidheid hiervan. Vooral inzake de controle van de grondexploitaties en het sociaal domein. In de zomer evalueert de organisatie het controleproces 2017 met Mazars en maken we afspraken om te waarborgen dat de genoemde punten zich volgend jaar niet meer voor doen.

Daarnaast is discussie ontstaan rondom een deel van het meerwerk voor 2017. Hierover bent u voor een deel geïnformeerd met raadsvoorstel BR1800023. Voor het overige deel verwijzen wij naar brief U18.06680 vanuit de afdeling Financiën aan de BAC.

Reactie per bevinding

Controleverschillen

De resterende controleverschillen betreffen onzekerheden inzake de prestatielevering binnen het sociaal domein en onjuistheden en onzekerheden inzake het naleven van Europese Aanbestedingswetgeving. Bij de onderdelen ‘Inkoop en aanbesteding’ en ‘Sociaal domein’ gaan wij hier nader op in.

Financiële analyse
In zijn verslag geeft de accountant een analyse van de financiële positie. De conclusie is dat de financiële positie de afgelopen jaren is verbeterd, maar dat het risicoprofiel nog steeds hoog is door het geïnvesteerde vermogen in de grondexploitaties. Strakke sturing op de realisatie van de geplande verkopen en alertheid bij het doen van investeringen blijven volgens de accountant bij de beheersing van dit risico van belang. Het college herkent de analyse van de accountant. De genoemde strakke sturing op de verkopen van grond en alertheid bij het doen van investeringen is al onderdeel van het huidige financiële beleid.

Decentralisaties sociaal domein
Mazars geeft in het verslag aan dat er een onzekerheid in hun controle resteert van € 988.000, omdat zorgaanbieders met een verantwoordingsbedrag lager dan € 125.000 geen verantwoording met controleverklaring hoeven aan te leveren en de gemeente zelf ook geen aanvullende controles uitvoert om vast te stellen dat deze aanbieders de prestatie hebben geleverd. Voor het begrotingsjaar 2017 zijn wij gestart met een interne controle op de prestatielevering bij PGB. Vanaf begrotingsjaar 2018 zijn wij voornemens om in overleg met Mazars dergelijke aanvullende controles ook uit te gaan voeren bij aanbieders van zorg in natura die geen specifieke verantwoording hoeven in te dienen door de grens van € 125.000. Wij verwachten dat daarmee voor 2018 de onzekerheden zullen afnemen.

Grondexploitaties

Bedrijventerrein Oudeland
Zoals uit het MPG 2018 blijkt vinden een aantal uitgaven bij het project Oudeland eerder plaats dan in het MPG 2017 was opgenomen. Mazars geeft aan dat deze werkwijze de indruk wekt dat deze niet in overeenstemming is met de geformuleerde risico beperkende maatregel om geen onnodige uitgaven te doen, voordat er getekende verkoopovereenkomsten zijn. Het college merkt, onder verwijzing naar het MPG 2018, op dat het naar voren halen van de geplande civiele werkzaamheden een bewuste keuze is. Gegeven de verwachte stijging van kosten voor bouw- en woonrijp maken en de huidige rentestand is het financiële effect van het naar voren halen van de uitgaven beperkt. Wel neemt hierdoor de afzetbaarheid van de kavels toe. Er is op dit moment specifieke vraag naar kavels in het gebied waar de werkzaamheden naar voren zijn gehaald. Voor een significant deel van de betrokken kavels zijn ook (betaalde) reserveringsovereenkomsten gesloten. De formulering van de genoemde risico beperkende maatregel heroverwegen wij voor het MPG 2019 en de jaarstukken 2018.

Westpolder-Bolwerk
Mazars schat het risicoprofiel van Westpolder door de omvang van de ontwikkeling en de fiscale optimalisatie hoog in. Ook in het MPG 2018 is het risicoprofiel van Westpolder als hoog ‘bestempeld’. Zoals uit de paragraaf weerstandsvermogen in de jaarstukken 2017 blijkt, sluit de inschatting van het risico rondom de fiscale optimalisatie aan bij het beeld van Mazars. Niet zozeer de kans van optreden is hoog, maar wel de financiële consequenties als het risico zich toch voor zou doen.

Wilderszijde grond niet in exploitatie
Voor Wilderszijde (het nog niet in exploitatie genomen deel) adviseert Mazars ons om bij de actualisatie van de berekeningen van dit project in 2018 het risico van belemmeringen als Rotterdam The Hague Airport en de HSL en de actuele inzichten hierover expliciet te benoemen. Wanneer dit risico voor onze grondexploitatie reëel wordt, nemen wij dit advies zeker mee bij de actualisatie.

Begrotingsrechtmatigheid
Mazars adviseert om in het financiële beleid expliciet op te nemen dat tijdelijke overschrijdingen van investeringskredieten niet onrechtmatig zijn, mits de bestedingen passen binnen het totaal beschikbare krediet. Het college merkt op dat dit al onderdeel is van de gemeentelijke financiële afspraken. Kredieten worden altijd meerjarig beschikbaar gesteld (dus om de gehele investering te doen, ook als deze jaar overschrijdend is). Bij de eerstvolgende actualisatie van de financiële verordening nemen wij deze werkwijze nog explicieter in de verordening op.

Aanbestedingswetgeving
Bij de (interne) controle zijn afwijkingen geconstateerd met betrekking tot de naleving van EU-aanbestedingsrichtlijnen en de naleving van het door de Raad vastgestelde interne inkoop- en aanbestedingsbeleid. Ook is sprake van een aantal onzekerheden. Het merendeel van deze afwijkingen en onzekerheden hebben betrekking op de inhuur van personeel c.q. het uitbesteden van werkzaamheden. De accountant adviseert de gemeente om voor de inhuur van personeel gebruik te maken van een ‘dynamisch aankoopsysteem’. De afgelopen jaren had de organisatie een dergelijk systeem, maar liep de organisatie tegen diverse praktische problemen aan bij de toepassing hiervan waardoor doelmatigheid botste met rechtmatigheid. Het advies van de accountant nemen we daarom op dit punt ook niet over. Wel nemen we maatregelen om te zorgen dat de aanbestedingsrichtlijnen beter worden nageleefd. De belangrijkste maatregelen zijn toegelicht in brief U18.05656 en sluiten ook aan op de overige aanbevelingen die de accountant noemt in het verslag. Naar aanleiding van het in de Raad van 31 mei 2018 aangenomen amendement A2018-010 ontvangt uw Raad binnenkort nog een aanvullende schriftelijke reactie van ons college op dit onderwerp.

Loonbelasting
De accountant adviseert een risicoanalyse te doorlopen inzake een aantal aan de ‘loonbelasting’ gerelateerde onderwerpen. Begin 2017 is door een fiscaal adviseur een zogenoemde ‘loonbelastingsscan’ op met name de WKR gedaan. De aanbevelingen die voortkwamen uit deze scan zijn voor het grootste gedeelte overgenomen. Het overige deel van de aanbevelingen nemen we zo spoedig mogelijk over.

Interne beheersing
Mazars heeft in het accountantsverslag een samenvatting van de management letter opgenomen. Deze management letter is besproken in de BAC van 23 november 2017.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Ron Jeltema
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage(n): I18.18953 Accountantsverslag 2017 Mazars

Aan de leden van de Gemeenteraad

Afdeling
Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Erik Verkade
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 13 juni 2018
Ons kenmerk U18.06017
Uw brief van

Onderwerp **Toelichting op reserve € 900.000,- voor overdracht schoolgebouwen**

Geachte heer, mevrouw,

In raadsvoorstel BR1800011 vragen wij u de programmarekening vast te stellen. Hierbij stellen wij voor om een nieuwe reserve in te stellen voor de overdracht van schoolgebouwen. Deze reserve bedraagt € 900.000,- en wordt gevoed vanuit het resultaat van de jaarrekening 2017. Het geld wordt benut voor het verrichten van onderhoud aan twee schoolgebouwen, opdat ze aan de besturen overgedragen kunnen worden of formeel in gebruik gegeven kunnen worden. In deze brief informeren wij u over de onderbouwing van dit voorstel.

De overdracht van schoolgebouwen
De voormalige gemeenten Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Bergschenhoek en de gemeente Lansingerland hebben in de periode 2005 tot en met 2011 als bouwheer in totaal elf schoolgebouwen gerealiseerd (waaronder twee tijdelijke schoolgebouwen die inmiddels verwijderd zijn). In die periode was de gemeente Lansingerland vooral druk bezig met het feitelijk bouwen van voldoende schoolgebouwen om de leerlingengroei op te vangen. Toen dit gerealiseerd was, is begonnen met het regelen van de eigendomsoverdracht of formele ingebruikgeving van de schoolgebouwen. Tot op heden zijn de onderstaande vijf schoolgebouwen in eigendom overgedragen of formeel in gebruik gegeven:

- Tijdelijke Westpolder 2 school, Berkel en Rodenrijs
- Tijdelijke huisvesting Het Hoge Land, Berkel en Rodenrijs
- Basisschool Anne Frank, Bleiswijk
- Groeneweg 125-129, Bergschenhoek
- Groeneweg 81-83/Turfpad, Bergschenhoek

Er resteren vier schoolgebouwen waarbij de overdracht nog moet plaatsvinden:

- Startpunt, Bergschenhoek
- Mozaïek, Berkel en Rodenrijs
- Westpolder 1, Berkel en Rodenrijs

- Meerpolder 1, Berkel en Rodenrijs

Gesprekken met de directies van de schoolbesturen over de overdracht van deze schoolgebouwen vonden de afgelopen jaren plaats. Voor Startpunt en Mozaïek geldt dat er een situatie is bereikt waarin overdracht aanstaande is. Voor de beide andere schoolgebouwen is een overdracht niet mogelijk, omdat er al jaren problemen zijn met de gebouwen. Hieronder worden deze problemen toegelicht en wordt beschreven hoe we die gaan oplossen.

Overigens is het niet zo dat het oplossen van de problemen aan de gebouwen alleen nodig is omdat we de gebouwen willen overdragen. Bij beide gebouwen is sprake van noodzaak. Onderstaand lichten we per schoolgebouw de situatie toe.

Meerpolder 1, Oudelandselaan 139, Berkel en Rodenrijs

Het schoolgebouw Meerpolder 1 is in 2005 in gebruik genomen. Op dit moment is Basisschool Het Baken de gebruiker van het pand.

Het comfort in het gebouw geeft vanaf de beginjaren al veel klachten. Het betreft met name te warme ruimten en beperkte mechanische luchtverversing, in combinatie met (te) beperkte mogelijkheden om aanvullend ramen te openen.

De omvang van het probleem is er mede oorzaak van dat er tot op heden geen substantiële aanpak is geweest. Er zijn wel aanvragen ingediend voor het Programma voorzieningen huisvesting onderwijs door schoolbestuur Laurentius. De aanvraag voor zonwering bij het Programma 2007 is toegekend. In hetzelfde Programma is een aanvraag voor de installatie van koelunits afgewezen. De reden hiervoor was dat destijds werd geoordeeld dat de bestaande installatie voldoende zou moeten zijn.

In een rapport van de Arbo Unie uit 2010 zijn opmerkingen gemaakt over de knelpunten veroorzaakt door een gebrekkige klimaatbeheersing in het gebouw en de gevolgen hiervan voor de leerlingen en het personeel van de school. Op dat moment is duidelijk geworden dat er sprake was van omvangrijkere problematiek.

In december 2010 is door ons vanuit het budget voor het Programma voorzieningen huisvesting onderwijs een bedrag ter hoogte van € 300.000,- bestemd voor de overdracht van diverse schoolgebouwen. Hierbij

is ook rekening gehouden met kosten voor het aanpakken van het luchtbehandelingsprobleem in Het Baken.

In maart 2012 heeft de gemeente opdracht gegeven voor het vervangen van de multiplex klepramen door ramen met isolatieglas en geïsoleerde ventilatieroosters. De problematiek van de klimaatbeheersing wordt daarmee echter nog steeds niet structureel opgelost.

In 2012 komt een rapport van BRL-Bimon beschikbaar, waarin bevindingen over het comfort binnen het gebouw zijn opgenomen en waarin aanbevelingen worden gedaan om hierin verbetering te realiseren.

Voor het Programma 2014 is een aanvraag voor het aanpassen van de regeltechniek ingediend. Deze aanvraag is afgewezen, omdat toen is besproken dat deze problematiek bij de overdracht van het schoolgebouw zou worden opgepakt.

Het budget van € 300.000,- (minus de op dat moment gedane uitgaven) is vanaf de jaarrekening 2015 bij de budgetoverhevelingen in de jaarrekening terug te vinden. Omdat budgetoverheveling niet onbeperkt kan plaatsvinden, is het eind 2017 nog beschikbare bedrag ter hoogte van € 136.293,70 vrijgevallen.

De klimaatsituatie is voor de gebruikers van het gebouw onaanvaardbaar. Daarom is in 2017 bij de besprekingen over de overdracht van het schoolgebouw overlegd over maatregelen om de problemen structureel op te lossen. Dit heeft in februari 2018 geleid tot een advies van Beekink Installatieadviseurs, waarin een integrale aanpak van de problematiek wordt geadviseerd. Wij hebben met Beekink en het schoolbestuur Laurentius nut en noodzaak van de maatregelen besproken. Dit heeft geleid tot een pakket van goedkoopst adequate maatregelen. De belangrijkste maatregelen zijn:

- Het verbeteren van de luchtinblaas in de klassen door gebruik te gaan maken van textiele luchtverdeelslangen in de klaslokalen.
- Het plaatsen van een aircosysteem door middel van het plaatsen van een recirculatie-koelunit in de ruimten gekoppeld aan centraal op te stellen koelmachines/warmtepompen op het binnenterrein.
- Het updaten van de regeltechniek.

De geraamde kosten bedragen iets meer dan € 500.000,- (incl. BTW). Hiervan is afgesproken dat Laurentius een bedrag ter hoogte van € 62.500,- voor haar rekening neemt.

Westpolder 1, Annie M.G. Schmidtlaan 2-6, Berkel en Rodenrijs

De Westpolder 1 school is opgeleverd in 2006. Op dit moment zijn de basisscholen Prinses Máxima en De Gouden Griffel en BSO Zus en Zo de partijen die gebruik maken van het gebouw. In de beginfase waren ook OBS De Klipper en het Sint Laurenscollege in het gebouw gehuisvest.

Achteraf bezien heeft het dak van het gebouw vanaf het moment van oplevering problemen opgeleverd. Er hebben diverse lekkages plaatsgevonden bij de dakramen die in het zinken dak zijn gemonteerd. Vanwege deze lekkages zijn meerdere reparaties aan de dakramen en de zinken dakdelen uitgevoerd. Uit een rapport van Ridder Skins for Buildings van 15 mei 2018 blijkt dat de lekkages en het wegwaaien van zinken dakplaten tot aanzienlijke hoeveelheden water in de dakconstructie hebben geleid. Hierdoor heeft houtrot plaatsgevonden. Daarnaast is het zinken dak onherstelbaar beschadigd, mede door reparaties die op een ondeskundige wijze zijn uitgevoerd. Het dak wordt nu als lek aangemerkt.

Daarbij komt dat een deel van het dak er tijdens stormen is afgewaaid. Dit heeft tot gevaarlijke situaties geleid. Dergelijke situaties kunnen ook nu nog aan de orde zijn. Dit levert gevaar op voor personen en objecten. Door middel van noodreparaties is het risico hiervan zo veel mogelijk beperkt, maar ervaring wijst uit dat de zinken platen los kunnen laten bij zware storm.

In de recente rapportage van Ridder Skins for Buildings wordt geadviseerd om het dak grotendeels te vervangen. Herstelwerkzaamheden zouden grote kosten met zich meebrengen en leiden tot een situatie waarin geen garantie wordt verleend op het herstel. Daarom is vernieuwing van het (bijna) gehele dak de beste oplossing. De kosten hiervan worden geraamd op € 465.000,- (incl. BTW). Gezien de hoge kosten gaan wij een second opinion laten uitvoeren door een deskundig bureau. Wij stellen voor het bedrag mee te nemen door het instellen van een nieuwe reserve, die wordt gevoed vanuit de resultaatbestemming voor de jaarrekening.

Wij hebben de ambtelijke organisatie verzocht om een reconstructie van de gebeurtenissen voor wat betreft het dak te maken. Daarnaast is een analyse gemaakt van de mogelijk aansprakelijke partijen en de verantwoordelijke organisaties. Tot slot is in beeld gebracht hoe we een dergelijke situatie in de toekomst kunnen voorkomen. In de bijlage bij deze brief (T18.08264) treft u het resultaat hiervan aan.

Hoe voorkomen we dit vanaf nu?
Wij achten de kans groot dat u na het lezen van de reconstructie in de bijlage de vraag heeft hoe we als gemeente in deze situatie terecht zijn gekomen, die uiteindelijk een decennium heeft geduurd. Deze vraag hadden wij ook en wij hechten er daarom aan om u kenbaar te maken dat wij de gebeurtenissen die nu (waarschijnlijk) leiden tot een dure vervanging van het dak ernstig betreuren.

Onder verwijzing naar de bijlage stellen we vast dat de volgende organisatorische lessen geleerd zijn:

- Betere communicatie tussen gemeente en gebruikers van de schoolgebouwen.
- Adequate onderkenning van structurele problemen die zich voordoen in en aan het onderwijsvastgoed.
- Tijdig overgaan tot onafhankelijke advisering, waardoor een objectief beeld ontstaat over de stand van zaken van onze schoolgebouwen.

- Frequente afstemming tussen de beleids- en beheerafdelingen binnen de gemeente over de situatie rond de schoolgebouwen die ons eigendom zijn.
- Als eigenaar van vastgoed delen we informatie over garantieverklaringen en garantieverstrekkers met gebruikers van het vastgoed die verantwoordelijkheid dragen voor reparatie en onderhoud aan gebouwen.

We nemen de volgende maatregelen om herhaling in de toekomst te voorkomen:

- Afsluiten van overeenkomsten met schoolbesturen over de overdracht van schoolgebouwen, waarin de verantwoordelijkheden voor onderhoud en reparatie zijn geregeld (dit loopt inmiddels).
- Elke vier maanden ter plekke uitvoeren van een inventarisatie van lopende reparaties en onderhoudswerkzaamheden aan de schoolgebouwen, waarvan de gemeente eigenaar is. Dit gebeurt in alle gevallen samen met de gebouwenbeheerder(s) namens de gebruikers van het pand. Voorafgaand en na het bezoek vindt afstemming plaats met de accountmanager van de gemeente die het contact met de basisscholen onderhoudt.
- Voor de vier schoolgebouwen die nog overgedragen moeten worden aan de schoolbesturen vindt elke vier weken overleg plaats tussen de schoolbesturen en de betrokken afdelingen van de gemeente.
- Eén keer per vijf jaar voert een extern bureau een audit uit over de staat van onderhoud van de schoolgebouwen (o.a. in relatie tot het opgestelde Meerjarenonderhoudsplan), waarvan de gemeente eigenaar is
- Gegevens over de garantieverstrekkende onderneming en de voorwaarden die verbonden zijn aan de garantieverklaring, worden in alle gevallen aan de gebruikers van de schoolgebouwen beschikbaar gesteld en nader toegelicht.

Resumerend
De werkzaamheden die moeten plaatsvinden aan de beide schoolgebouwen hebben een lange historie. We hebben vastgesteld, o.a. aan de hand van diverse eensluidende adviezen en rapportages, dat het noodzakelijk is om werkzaamheden uit te voeren aan de gebouwen. Verder uitstel hiervan is niet wenselijk en in feite niet mogelijk. Het budget dat beschikbaar was voor de overdracht van de scholen blijkt niet toereikend te zijn om deze grote reparaties en aanpassingen uit te voeren.

De ramingen gaan uit van totale kosten ter hoogte van € 965.000,-. Hieraan wordt door schoolbestuur Laurentius voor € 62.500,- bijgedragen. In totaal is dus van de kant van de gemeente € 903.000,- nodig om de schoolgebouwen in goede staat te brengen. Omdat geen sprake is van offertes, maar van een kostenraming, ronden we dit bedrag in het raadsvoorstel af naar € 900.000,-.

In deze brief hebben wij de maatregelen opgenomen die wij nemen, waardoor het maken van kosten vanwege een soortgelijke calamiteit in de toekomst voorkomen wordt.

We gaan er vanuit u op deze wijze te hebben geïnformeerd over de aanleiding voor het voorstel voor het instellen van de reserve ter hoogte van € 900.000,-.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Ron Jeltema
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage:

- Reconstructie gang van zaken dak Westpolder 1 school (T18.08264)

Reconstructie gang van zaken dak Westpolder 1 school (T18.08264)

De Westpolder 1 school is opgeleverd in 2006. Op dit moment zijn de basisscholen Prinses Máxima en De Gouden Griffel en BSO Zus en Zo de partijen die gebruik maken van het gebouw.

Er is sprake van langjarige problematiek voor wat betreft het dak van het gebouw. Dit leidt vooral bij combinatie van storm en regen tot lekkages. Uit een recent rapport van Ridder Skins for Buildings (verder te noemen: Ridder) van 15 mei 2018 blijkt dat de aansluiting van het zinken dak en de dakramen lek is (al vrijwel geheel de levensduur van de school), dat er stormschade is (afgewaaide afdekkap en ingescheurde felsbanen) en dat er schade is als gevolg van, naar het oordeel van Ridder, ondeskundig herstel.

Ridder adviseert om het dak grotendeels te vervangen. Herstelwerkzaamheden zouden grote kosten met zich meebrengen en leiden tot een situatie waarin geen garantie wordt verleend op het herstel. Daarom is vernieuwing van (bijna) het gehele dak de beste oplossing. De kosten hiervan worden geraamd op € 465.000,- (incl. BTW). Gezien de hoge kosten laten we een second opinion uitvoeren door een onafhankelijk deskundig bureau. Dit is ook wenselijk omdat adviseur Ridder in de loop der jaren een grote betrokkenheid bij dit dossier heeft gehad. Op dit moment achten wij het wenselijk de geraamde kosten voor de vervanging van het dak aan u te melden en het bedrag mee te nemen in de vorm van het instellen van een nieuwe reserve bij de besluitvorming over de jaarrekening.

Er is sprake van een dringende noodzaak om de situatie van het dak nu goed op te lossen. Dit vanwege constante lekkages. Een deel van de nok heeft geruime tijd open gelegen na het wegwaaien van de nok in augustus 2017. Het afwaaien van zinken dakplaten kan leiden tot gevaarlijke situaties, die risico opleveren voor personen en objecten.

Een gedetailleerde blik op de gang van zaken rond het dak

Uiteraard roept het bovenstaande vragen op. Er is sprake van een schoolgebouw dat is opgeleverd in 2006. Vervolgens moet het dak twaalf jaar later vervangen worden. Daarom hebben we een reconstructie van de gang van zaken gemaakt. Hieruit blijkt dat sprake is van een combinatie van een ontwerp- en/of constructiefout, ondeskundig werk, onvoldoende duidelijke afspraken tussen de gemeente en de betrokken gebruikers van het gebouw en niet genoeg regie door de gemeente.

Bij de oplevering van het schoolgebouw in 2006 is een garantieverklaring verstrekt voor het zinkwerk inclusief de geïsoleerde achterconstructie van het dak en een garantieverklaring voor de tuimeldakvensters. Beide garantieverklaringen betreffen een periode van tien jaar, tot 1 juni 2016.

Er doen zich al vrij snel na de oplevering lekkages voor. Documentatie hiervan is bij de gemeente en bij de gebruikers van het gebouw vooralsnog niet beschikbaar.

Eind 2010 wordt een melding gedaan van daklekkage en schade aan het zinkwerk bij de school. De garantieverstrekker van het zinken dak krijgt opdracht dit te herstellen. Hierbij wordt discussie gevoerd over de garantie. De garantieverstrekker verwerpt een beroep op de garantie. Deze discussie en de voortdurende problemen met het dak leiden op 17 augustus 2011 tot het verlenen van een opdracht aan BDA-advies door de gemeente. Hierbij is sprake van twee doelen:

- Vastleggen van de conditie van de bestaande dakbedekkingsconstructie.
- Achterhalen van de oorzaak van de opgetreden windschade.

Op 7 december 2011 wordt het advies afgegeven. Hierin worden de volgende conclusies getrokken:

- De bevestiging en uitvoering van het zinken felsdak- en gevelsysteem voldoet aan de ontwerp- en uitvoeringsrichtlijnen voor zinken dak- en gevelconstructies zoals weergegeven in de reguliere ontwerp- en uitvoeringsrichtlijnen.
- Het dakbedekkingssysteem op de kleine dakkapel is enigszins anders uitgevoerd en vertoont wat betreft bevestiging onvolkomenheden. Het zinken dakbedekkingssysteem op de dakkapel moet opnieuw worden aangebracht.
- De afdekkappen over de nok van het dak moeten worden vastgezet om klapperen en scheurvorming als gevolg van vermoeiing van de zinken afdekkappen te voorkomen.
- Aangetoond moet worden dat de geplaatste kantelramen geschikt zijn om in een dak met een dergelijke hellingshoek te worden toegepast, zodat de afwerking van het systeem rond de ramen op de waterhuishouding kan worden afgestemd.
- De dakaannemer moet aantonen dat de toegepaste bevestigingsmiddelen toereikend zijn om voldoende windweerstand te bieden.

Het rapport van BDA leidt tot een offerte van Ridder (tevens de garantieverstrekker van het zinken dak). Deze offerte betreft het vervangen van drie dakbanen en het zinkwerk van een dakkapel. Opvallend is dat Ridder in de offerte stelt de windbestendigheid van het dak nu niet te hoeven aantonen, omdat conform het bestek gebouwd is. Daarnaast wordt een optioneel onderdeel in de offerte opgenomen voor een betere bevestiging van de nok. Hiervan wordt door de gemeente geen gebruik gemaakt. Voor wat betreft de kantelramen wordt verwezen naar de garantieverstrekker van de ramen. Van nadere actie richting deze garantieverstrekker blijkt uit het dossier niet. Op 2 oktober 2012 verstuurt de gemeente de opdrachtbevestiging naar Ridder en de geoffreerde werkzaamheden worden uitgevoerd.

In de periode 2012/2013 was de gemeente in gesprek met de schoolbesturen over de formele overdracht van schoolgebouwen. Een belangrijk gespreksonderwerp hierbij waren de oplever- en onderhoudspunten. Er werd gewerkt aan een lijst met punten die door de gemeente opgelost moesten worden voordat overdracht van de gebouwen zou kunnen plaatsvinden.

Op 12 maart 2013 verstuurde de gemeente een brief (U13.04038) naar de schoolbesturen met daarbij een bijlage, waarin de status van de diverse oplever- en onderhoudspunten werd vermeld. Voor de Westpolder 1 school werden de volgende punten als uitgevoerd en afgehandeld aangemerkt: zinkwerk van dak gewaaid, zinken plaat tijdens storm half februari 2011 kapot, daklekkage, lekkages zinken hemelwaterafvoer, rapport maken dak, de dakgoot aan de kant van de hoofdingang van de Máxima loopt in het midden leeg. Ook zijn in deze periode in het gebouw door de gemeente de vides aangepast. De open vides leverden gevaar op, omdat naar beneden vallende voorwerpen personen konden raken. In de brief aan de schoolbesturen staat dat vanaf 2013 geen nieuwe ad hoc verzoeken voor onderhoud in behandeling worden genomen. Aanvragen kunnen worden ingediend via het jaarlijkse Programma voorzieningen huisvesting onderwijs.

Daarnaast was de afgesproken werkwijze dat scholen bij incidentele schadesituaties kunnen handelen. De factuur dienen zij vervolgens in bij de gemeente.

Hiermee lijkt de situatie onder controle. Maar in april 2013 wordt bericht ontvangen dat er opnieuw stormschade is geweest. De zinken nokkap is losgeraakt. De hierdoor ontstane lekkage aan de dakramen is opgelost door Ridder. Verdere actie met betrekking tot het dak volgt op dat moment niet. Wel worden in 2014 maatregelen genomen ter verbetering van de brandveiligheid in het gebouw.

In 2014 kreeg schoolbestuur Spectrum een lokaal in gebruik dat daarvoor aan BSO Zus en Zo verhuurd werd. Bij dit lokaal was sprake van lekkages die belemmerend werkten voor het geven van onderwijs. Omdat de gemeente naar de scholen verwees, zijn in die fase noodreparaties uitgevoerd om het onderwijs in het lokaal voort te kunnen laten gaan. Dit is gebeurd in april 2014, december 2015, maart 2017 en juli 2017. Voor de eerste drie heeft Spectrum opdracht gegeven. De laatste reparatie is in opdracht van de BSO gebeurd. Deze noodreparaties zijn niet door de garantieverstrekker uitgevoerd.

Ook in februari 2016 wordt een melding gedaan van stormschade aan het dak. De herstelwerkzaamheden worden in gang gezet. Aangekondigd wordt dat de schadeafwikkeling via het daarvoor bestemde formulier naar de gemeente zal plaatsvinden.

Van schoolbestuur Laurentius wordt door de gemeente op 9 maart 2016 een mail ontvangen. Hierin wordt gemeld dat er regelmatig sprake is van lekkages. Laurentius verzoekt om een advies van een onafhankelijk bureau, waarbij de noodzakelijke onderhouds- en vervangingsacties in beeld worden gebracht. De gemeente stemt in met dit verzoek. In januari 2017 wordt aan BDA gevraagd om een offerte in te dienen voor deze opdracht. Hier gaat veel tijd overheen omdat er in die fase met de schoolbesturen ook wordt overlegd over meerdere zaken die spelen bij de school, zoals een verzakt schoolplein. Na een opdrachtbevestiging op 14 maart 2017 wordt het onderzoek uitgevoerd en dit leidt op 12 oktober 2017 tot een nieuw rapport.

De conclusies van het onderzoek zijn;

- De felsafwerking op de kleine dakkapel moet opnieuw worden aangebracht.
- De detailafwerking van de dakranden, nokkappen en bakgoten moeten worden nagelopen en hersteld en/of aangepast.
- Er is twijfel over de windvastheid van het zinken felssysteem in de rand- en hoekzones. Hiervoor moeten trekproeven worden uitgevoerd.
- De dakramen lekken structureel en zijn niet geschikt om vrijwel verticaal te worden toegepast. De ramen moeten worden vervangen.

In overleg tussen de betrokken schoolbesturen en de gemeente wordt direct na ontvangst van het rapport besloten om de noodzakelijke werkzaamheden uit te voeren. Hiervoor is een technische beschrijving/programma van eisen nodig die onderdeel gaat uitmaken van de aanbesteding. Aan BDA wordt gevraagd om deze technische beschrijving te maken.

Intussen is er op 3 augustus 2017 een zware storm geweest. Hierbij zijn zinken nokstukken van het dak gewaaid. Het dak blijkt gedeeltelijk open te liggen. Op 4 augustus 2017 is een andere aannemer dan Ridder op het dak geweest om een noodvoorziening te treffen.

Belangrijk is dat het op dat moment 1 juni 2016 is geweest. Dit is de datum dat de garanties voor het zinkwerk van het dak en de tuimeldakvensters verstreken zijn.

Ook op 20 november 2017 komt er een melding van de basisschool Prinses Máxima dat er toch weer lekkages zijn. Gevraagd wordt aan de gemeente of Ridder ingeschakeld kan worden. De gemeente verzoekt de scholen om deze opdracht te geven.

Het opstellen van de technische beschrijving loopt vertraging op omdat BDA de opdracht teruggeeft. Zij zijn niet in staat om op korte termijn met een document te komen. Aan Ridder wordt dan gevraagd om dit over te nemen. Ridder gaat het dak op en treft vervolgens de gevolgen aan van de voorafgegane gebeurtenissen. Dit leidt op 15 mei 2018 tot een advies met de volgende bevindingen;

1. De dakramen zijn lek (al vrijwel geheel de levensduur van de school).
2. Er is stormschade (afgewaaide afdekkap en ingescheurde felsbanen).
3. Er is schade als gevolg van ondeskundig herstel.

De periodes waarin het dak heeft opengelegen hebben grote schade opgeleverd. Er is sprake van aanzienlijke hoeveelheden water die in de constructie zijn gelopen. Hierdoor heeft houtrot plaatsgevonden. Het dak wordt nu als lek aangemerkt.

Het advies is om het dak grotendeels te vervangen. Herstelwerkzaamheden zouden grote kosten met zich meebrengen en leiden tot een situatie waarin geen garantie wordt verleend op het herstel. Daarom is vernieuwing van (bijna) het gehele dak de beste oplossing. Dit gaat naar verwachting
€ 465.000,- (incl. BTW) kosten.

Wat is er fout gegaan?

De uitgebreide reconstructie leidt onvermijdelijk tot de conclusie dat er fouten zijn gemaakt. Een dak dat 50 jaar mee zou moeten gaan is na twaalf jaar vermoedelijk afgeschreven. Analyse van de gang van zaken levert het volgende op:

- BDA stelt dat de verticale plaatsing van de dakramen geen goede toepassing was. Als dit zo is, dan zou dit een inschattingsfout van de architect zijn.
- De garantieverstrekker van de dakramen is nooit aangesproken op de garantie. Inmiddels is de garantietermijn verstreken. Overigens is niet uit te sluiten dat de garantieverstrekker niet aan te spreken is geweest. Dit omdat het probleem de positionering van de ramen is; de dakramen zelf lekken niet.
- Ridder heeft in de loop van het proces een beroep op de garantie afgewezen. Niet duidelijk is of dit terecht is; in ieder geval is hierover verder geen discussie gevoerd en is het blijven slepen totdat de garantietermijn verstreken was.
- Omdat ook minimaal één andere aannemer dan de garantieverstrekker op het dak geweest is, kan nu niet meer aangetoond worden wie op welk moment mogelijk ondeskundige reparaties heeft verricht.
- Na ontvangst van het BDA-rapport in 2012 zijn wel reparaties uitgevoerd, maar een betere bevestiging van de nok is achterwege gebleven en de gestelde onderzoeksvragen (over de windbestendigheid van het dak en de kantelramen) worden niet opgehelderd.
- Na de brief aan de schoolbesturen van 12 maart 2013 wordt de situatie tijdelijk door de gemeente als onder controle aangemerkt. De scholen krijgen de verantwoordelijkheid voor het verhelpen van schade en hiervoor indienen van facturen. Hierdoor verdwijnt de regie op de aard van de reparaties en de aannemers die het dak op gaan.
- In maart 2016 keert het besef dat er een structurele aanpak nodig is terug. Het duurt dan 10 maanden voordat een offerte wordt gevraagd voor een nieuw onderzoeksrapport.
- Tijdens de uitvoering van dit onderzoek vindt op 3 augustus 2017 een grote storm plaats, die grote schade aanricht op het dak. De eerste schade wordt op 4 augustus 2017 provisorisch opgelost. De gemeente verzoekt aan de scholen om de lekkages op te lossen. Maar zowel de scholen als de gemeente voorkomen niet dat het dak maandenlang open blijft liggen.

Wie is er verantwoordelijk of aansprakelijk?

Het is van belang helderheid te krijgen over verantwoordelijkheid en/of aansprakelijkheid voor deze situatie.

- De architect: Het heeft er alle schijn van dat de positie van de dakramen een wezenlijk onderdeel vormt van de problematiek. Maar de escalatie na de storm van 3 augustus 2017 is ook een belangrijke factor voor de situatie waar we nu in zitten. Daarnaast is het niet eenvoudig om meer dan twaalf jaar na de oplevering van het gebouw de architect met succes aan te spreken.
- De garantieverstrekkers: De periode van de garanties is per 1 juni 2016 verstreken. Met betrekking tot de dakramen lijkt er geen actie naar de garantieverstrekker te zijn geweest. Dit is voor wat betreft het zinken dak wel gebeurd. Het beroep op de garantie is verworpen en nu is er geen actie meer mogelijk.
- De verantwoordelijke(n) voor ondeskundige reparaties: Op dit moment hebben we geen zicht op de verantwoordelijken voor de ondeskundige reparaties. Het is de moeite waard hier onderzoek naar te doen, omdat het mogelijk moet zijn dit spoor te herleiden. In hoeverre deze ondeskundige reparatie(s) een cruciale rol hebben gespeeld in de nu ontstane schade zal dan moeten blijken.
- De schoolbesturen: Na 12 maart 2013 is de verantwoordelijkheid eenzijdig bij de schoolbesturen neergelegd om het onderhoud op te pakken. Dit heeft geleid tot het oplossen van problemen, het doen van meldingen en verzoeken tot vergoeding van facturen. In de fase na de storm heeft het dak maanden open gelegen. Door de gemeente is gevraagd om dit op te lossen. Maar het is verzuimd om dit tijdig te doen. De schuld hiervan bij de scholen leggen zou niet rechtvaardig zijn. De gemeente is eigenaar van het gebouw en heeft de verantwoordelijkheid voor het

gebouw. Wel kunnen achteraf gezien vraagtekens gesteld worden bij de onderlinge communicatie.

- De gemeente: In ieder geval vanaf 2011 was duidelijk dat er structurele problemen waren met het dak. De gemeente heeft gehandeld, maar dit heeft niet tot een structurele oplossing geleid. Daarvoor zijn wel oorzaken te geven (via tussentijdse reparaties was er telkens het idee dat er controle was; er waren veel actuele lopende onderwijsdossiers en wie had vooraf kunnen bedenken dat het dak op deze wijze binnen twaalf jaar afgeschreven kon worden), maar de gemeente was verantwoordelijk voor het gebouw en hier zijn in ieder geval sinds 2011 fouten gemaakt op het gebied van voortvarendheid, doorpakken en regie.

Wat leren we hieruit voor de toekomst?

Deze situatie doet zich voor bij één van de laatste van de scholen uit de periode van de scholenbouw voor 2011 die we in eigendom geven of in gebruik geven aan de scholen. Deels is dit ook een reden voor wat er nu is gebeurd. Omdat er sprake was langlopende ingewikkelde problematiek met het dak wordt de overdracht van dit gebouw als één van de laatste geregeld.

In de periode na 2010 was de gemeente bij drie projecten bouwheer: Westpolder 2 school, Westpolder 3 school en Kindcentrum Rodenrijs. Bij deze projecten heeft de gemeente met de schoolbesturen afspraken over wie waar verantwoordelijk voor is, vastgelegd in ondertekende overeenkomsten. Hetzelfde geldt voor de vijf schoolgebouwen die de laatste jaren in eigendom zijn overgedragen of formeel in gebruik zijn gegeven: Basisschool Anne Frank in Bleiswijk, Groeneweg 81-83 in Bergschenhoek (inmiddels geen schoolgebouw meer), tijdelijke huisvesting Stationssingel in Berkel en Rodenrijs (inmiddels weg), tijdelijke huisvesting Het Hoge Land in Berkel en Rodenrijs en Groeneweg 125-129 in Bergschenhoek.

Bij al deze schoolgebouwen hebben we voor het afsluiten van een overeenkomst gezorgd, waarin de verantwoordelijkheden voor onderhoud en reparaties zijn geregeld. Deze overeenkomst kent als bijlage een demarcatielijst, waarop in detail wordt geregeld wie waarvoor verantwoordelijk is. Ook de aanspreekpunten zijn bij alle betrokken organisaties benoemd en bekend. Deze duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling is in de praktijk inmiddels ingevoerd en betekent dat de risico's voor wat betreft het niet nemen van verantwoordelijkheid en naar elkaar kijken voor het oplossen van een situatie al aanmerkelijk kleiner zijn.

Concrete actie is nog wel nodig om te bewerkstelligen dat problemen die zich voordoen adequaat en doortastend worden aangepakt. Terugkijkend heeft er teveel symptoombestrijding plaatsgevonden en is een grondige aanpak achterwege gebleven. Ook is verbetering van de communicatie tussen de betrokken partijen van groot belang.

Dit bereiken we door voortaan elke vier maanden ter plekke een inventarisatie te doen van lopende reparaties en onderhoudswerkzaamheden aan de schoolgebouwen, waarvan de gemeente eigenaar is. Dit gebeurt in alle gevallen samen met de gebouwenbeheerder(s) namens de gebruikers van het pand. Voorafgaand aan en na het bezoek vindt afstemming plaats met de accountmanager van de gemeente die het contact met de basisscholen onderhoudt. Frequente inventarisatie en consequente terugkoppeling van bevindingen leidt ertoe dat eerder wordt opgeschaald naar structurele aanpak als zich binnen korte tijd meerdere problemen voordoen.

Voor de vier schoolgebouwen die nog overgedragen moeten worden aan de schoolbesturen (ofwel in eigendom ofwel door formele ingebruikgeving) geldt dat elke vier weken overleg gaat plaatsvinden tussen de schoolbesturen en de betrokken afdelingen van de gemeente. Hiermee kunnen we het proces via een strakke regie afronden.

Daarnaast laten we 1 x per vijf jaar een extern bureau een audit uitvoeren over de staat van onderhoud van de schoolgebouwen (o.a. in relatie tot het opgestelde Meerjarenonderhoudsplan), waarvan de gemeente eigenaar is. Hiermee realiseren we een onafhankelijke toets, die aanvullend werkt op onze eigen bevindingen.

Een laatste punt betreft het omgaan met de garanties. Gegevens over de garantieverstrekkende onderneming en de voorwaarden die verbonden zijn aan de garantieverklaring, worden in alle gevallen aan de gebruikers van de schoolgebouwen beschikbaar gesteld en nader toegelicht. Hiermee verkleinen we de kans dat werkzaamheden door niet-garantieverstrekkers worden uitgevoerd.

HET JAAR 2017 IN ÉÉN OOGOPSLAG

GEMEENTE Lansingerland

Voor u de jaarstukken 2017 in één oogopslag. De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 11,8 miljoen. Verreweg het grootste deel van dit resultaat zullen we doteren aan de algemene reserve (€ 9,9 miljoen). Daarnaast zullen we een aantal uitgaven die in 2017 (nog) niet hebben plaatsgevonden overhevelen naar volgend jaar, zodat ze dan alsnog uitgevoerd kunnen worden. Een uitgebreide toelichting op wat we dit jaar gedaan hebben en de kosten die hiermee gemoeid zijn, vindt u op www.lansingerland.nl.

Het college van burgemeester en wethouders

INKOMSTEN

49,6 MILJOEN + 104,6 MILJOEN = 154,2 MILJOEN

Een derde kregen we van het Rijk.

De rest kregen we uit lokale heffingen en overige inkomsten.

De totale inkomsten in 2017 waren € 154,2 miljoen.

31,8 MILJOEN LOKALE HEFFINGEN

	x1000
Onroerendezaakbelasting (OZB)	€ 14.801
Afvalstoffenheffing	€ 5.652
Rioolheffing	€ 5.958
Afgeven van omgevingsvergunningen	€ -
Bouwleges en overige leges	€ 4.617
Hondenbelasting	€ 304
Lijkbezorgingsrechten	€ 203
Precariobelasting	€ 240
Marktgelden	€ 60

72,8 MILJOEN OVERIGE INKOMSTEN

Rente en dividenden	€ 8.133
Grondexploitaties	€ 30.053
Overige inkomsten	€ 34.567

"Huishoudboekje op orde"

Door het op orde brengen van de gemeentelijke financiële organisatie en verstandig financieel beleid zijn de financiën van de gemeente ook in 2017 verder verbeterd. Ook voor de komende jaren, is de verwachting dat de gemeentefinanciën weer gezond zijn. Dit geeft ons de ruimte om naast het verlagen van de lokale lasten verder te werken aan het verhogen van het weerstandsvermogen (financiële buffer) en het verlagen van de gemeentelijke schuldenlast.

UITGAVEN

142,4 MILJOEN

De totale uitgaven voor 2017 waren : € 142.376.552

Het positieve resultaat van het jaaroverzicht 2017 komt uit op € 11.812.179

BESTUUR EN DIENSTVERLENING — 5,4 MILJOEN

	x1000
Gemeenteraad, college & griffier	€ 2.642
Samenwerking	€ 340
Dienstverlening	€ 2.465

SPORT, CULTUUR EN ONDERWIJS — 14,2 MILJOEN

Sport	€ 4.325
Cultuur	€ 1.158
Onderwijs en kinderopvang	€ 8.733

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING — 33,9 MILJOEN

Jeugd	€ 12.016
Maatschappelijke ondersteuning	€ 8.548
Werk en inkomen	€ 13.411

LANSINGERLAND SCHOON, HEEL EN VEILIG — 24,4 MILJOEN

Beheer openbare ruimte	€ 11.014
Veiligheid en leefbaarheid	€ 4.019
Afval- en afvalwatermanagement	€ 9.321

LANSINGERLAND ONTWIKKELT — 7,2 MILJOEN

Ruimtelijke ordening	€ 5.526
Infrastructuur en mobiliteit	€ 767
Economische ontwikkeling	€ 679
Duurzaamheid	€ 182

GRONDZAKEN — 29,8 MILJOEN

Vastgoedbeleid	€ 195
Grondexploitatie	€ 29.647

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN — 27,4 MILJOEN

Algemene dekkingsmiddelen + overhead	€ 27.386

© 2018, Soet en Blank Tekst en Communicatie, Breda

Cie AB: Jaarrekening 2017; Technische vragen

Partij	Nummer	Vraag	Antwoord
PVDA	1	Waarom was € 7,6 miljoen positief resultaat niet voorzien bij de najaarsnota 2017 (zie blz. 8)?	Het voordeel van € 7,6 miljoen wordt veroorzaakt door diverse posten. De verschillen zijn in detail toegelicht in hoofdstuk 4 van de jaarrekening. Een grote post daarbij betreft inkomsten als gevolg van het afsluiten van een overeenkomst met Rijkswaterstaat als vergoeding voor een aantal kosten die Lansingerland maakt in het kader van de A16 ad € 4,1 miljoen. De exacte invulling van deze overeenkomst werd pas duidelijk tegen het eind van het jaar. Daarvoor was er nog te veel onzekerheid om deze post op te kunnen nemen. Een andere grote post is door een wijziging in de systematiek van het toerekenen van een deel van de leges inkomsten een voordeel van circa € 1 miljoen ontstaan. De wijziging in de systematiek is mede het gevolg van een opmerking in de managementletter van de accountant. Deze kwam eind 2017. Een laatste grote post zijn extra leges-inkomsten door de aantrekkende woningmarkt (circa € 6 ton). Hierdoor namen het aantal en de omvang van de aanvragen voor grote woningbouwprojecten en vergunningaanvragen bij uitgifte van bedrijfskavels gedurende het jaar flink toe en richting het einde van het jaar explosief toe. De explosieve stijging aan het eind van het jaar was niet voorzien.
PVDA	2	Hoe verhoudt zich de € 175.000 aan de incidentele benodigde budgetten (€1.000.000) in relatie tot de organisatieontwikkeling? Komt dit bovenop de 1 miljoen €? (zie blz. 11 en 219).	De 175.000 betreft een incidenteel projectbudget uit 2017 dat bestemd is voor het uitvoeren van het programma. Door vertraging in het project (als gevolg van het wachten op het plan van aanpak van de interim secretaris) zijn deze activiteiten naar 2018 doorgeschoven. De door u genoemde 1.000.000 herkent het college niet direct. Wellicht refereert u aan de nadere inkleuring die recentelijk is gegeven op € 800.000 structurele formatie en € 200.000 incidenteel voor frictiekosten. Deze bedragen dienen een ander doel.
PVDA	3	Bij de 1,6 miljoen € aan extra leges inkomsten is de gewijzigde systematiek niet helder! Worden nu de alle leges als inkomsten geboekt in het jaar van het verlenen van de vergunning? Hoe verhoudt dit zich naar de werkzaamheden mbt legesverlening die nog in volgende jaren gedaan moeten worden? (zie blz 11).	Vanaf het boekjaar 2017 rekenen we de legesinkomsten van aanvragen die in 2017 in behandeling zijn genomen toe aan dat jaar (conform aanbeveling accountant). Ook als ze pas in 2018 of later verleend worden (en het inningsproces van start gaat). Dit gebeurt middels een zogenaamde Staat te Verhalen-post in de jaarrekeningen. Tot 2017 rekenden we de legesinkomsten toe aan het boekjaar waarin de leges daadwerkelijk geïnd werden. Het komt inderdaad voor dat werkzaamheden voor een aanvraag niet per se vallen in hetzelfde jaar als de inkomsten. Omgekeerd gold dit ook voor de oude systematiek. Per saldo maakt het wijzigen van het boekhoudkundig verwerken van de legesinkomsten geen verschil. Het verklaart alleen voor 2017 waarom we meer inkomsten hebben dan geraamd. We wisten bij het opstellen van de begroting 2017 nog niet wat het advies van de accountant zou zijn op dit punt. Door zijn advies over te nemen is dit verschil ontstaan.

PVDA	4	Waarom zijn de eigen bijdragen WMO lager uitgevallen? Betekent dit dat wij minder voorzieningen WMO hebben verleend ? Zo ja! In hoeverre vormen deze eigen bijdragen een obstakel voor het aanvragen van zorg. Is dat niet structureel? (zie blz. 11).	Zoals wij op pagina 158 van de jaarrekeningen aangeven wordt de lagere eigen bijdrage voornamelijk veroorzaakt door het lagere gebruik van het product huishoudelijke ondersteuning. Het gebruik van voorzieningen in de Wmo als geheel is stabiel, dit blijkt o.a. uit de Jaarrapportage Sociaal Domein 2017 (T18.01114). In 2017 hebben wij in het kader van het beleidsaccent 'tegengaan van zorgmijding' een aantal concrete wijzigingen in het beleid doorgevoerd waaronder een aanpassing van de eigen bijdrage. Hierbij richten wij ons op kwetsbare groepen voor wie de hoogte van de eigen bijdrage kan leiden tot ongewenste zorgmijding. Overigens wordt met het instellen van een 'abonnementstarief' voor Wmo-voorzieningen in 2019 de financiële drempel nog lager. Wij verwachten dat het gebruik van huishoudelijke ondersteuning de komende periode toeneemt door de beschreven aanpassingen van de eigen bijdrage, door toename van de doelgroep en de nieuwe contractering van in 2018. Om deze reden zien wij deze afwijking als incidenteel.
PVDA	5	Heeft het voordeel op PGB's een relatie met het nadeel op eigen bijdragen WMO? (zie blz. 11).	Dit lijkt niet waarschijnlijk. Zoals wij op pagina 158 van de rapportage aangeven duidt het voordeel op PGB's erop dat onze inwoners vaker voor een ZIN (zorg in natura) -product kiezen. Ook voor ZIN-producten wordt echter een eigen bijdrage in rekening gebracht.
PVDA	6	Wat is de relatie tussen de € 1,3 miljoen aan minder salariskosten en de eerdere toegekende € 800.000 apparaatsbudget (zie blz. 165)?	Tussen beide zaken is geen directe relatie. In 2017 zijn de begrote salariskosten met € 1,3 miljoen onderschreden (a.g.v. vacatures etc.), maar daar tegenover staat een nadeel op inhuurkosten omdat de capaciteit wel nodig is (en er dus tijdelijk is ingehuurd). Per saldo was de onderschrijding op het totaal van formatie en inhuur circa € 153.000 (zie ook blz. 165). Met de toegekende € 800.000 doelt u waarschijnlijk op het in de begroting 2018 opgenomen bedrag voor de formatieve versterking. Dit bedrag had nog geen betrekking op 2017. Zoals in de begroting 2018 is toegelicht (en later bevestigd in het plan van aanpak organisatieontwikkeling van de interim gemeentesecretaris) is deze structurele versterking van de formatie nodig.
Christen Unie	7	Pagina 32: Wat is het gevolg van het later actualiseren van het Integraal Huisvestingsplan?	Het besluit tot deze actualisatie was onderdeel van de besluitvorming rondom de Visienota Onderwijs. Deze heeft de gemeenteraad in oktober 2017 vastgesteld. Dat is de reden dat de actualisatie niet in 2017 heeft plaatsgevonden. Het gevolg hiervan is dat een voorstel tot besluitvorming over de diverse huisvestingsvraagstukken in het Primair Onderwijs in 2019 plaatsvindt. Met name noemen wij de huisvestingsvraagstukken in Bleiswijk, basisschool Prins Johan Friso locatie Orionstraat in Berkel en Rodenrijs en de leerlingengroei in de wijk Westpolder. Deze zomer starten wij met de voorbereidingen voor de actualisatie. Voor het VO zijn na afronding van de lopende projecten (nieuwbouw Wolfert Lansing en uitbreiding Wolfert Lyceum, Melanchthon Blesewic en Melanchthon Bergschenhoek) zijn er momenteel geen huisvestingsvraagstukken meer. De huidige verwachting van schoolbesturen en de gemeente is dat er de komende 15 jaar geen vraagstukken zijn voor het VO.
Christen Unie	8	Pagina 45: In de tabel staat beschreven hoeveel mantelzorgers en vrijwilligers zijn geregistreerd. Is het mogelijk om een beeld te geven van het werkelijke aantal vrijwilligers en mantelzorgers, ook die niet zijn geregistreerd?	Een absoluut aantal geven is moeilijk, aangezien deze cijfers niet geregistreerd worden. Er zijn wel verschillende bronnen die hier indirect inzicht in geven. Uit de resultaten van de gezondheidsmonitor 2016 blijkt bijvoorbeeld dat het aantal inwoners tussen 19 en 65 jaar dat vrijwilligerswerk doet toegenomen is van 25% naar 35% (sinds de vorige meting). Dit is bovengemiddeld ten opzichte van de regio. Uit het meest recente Client Ervaringsonderzoek Wmo blijkt dat 79% van de respondenten ondersteuning ontvangt van een naaste, en 13% van de respondenten is bang dat 'hun' mantelzorger de zorg niet aankan.

Christen Unie	9	Pagina 52: “Er is onvoldoende inzicht in de mate waarin de hoofdinzamelaar voldoet aan de afhandeling van meldingen”. Wordt er gewerkt aan afspraken met de hoofdinzamelaar om wel inzicht te krijgen in het afdoen van meldingen van inwoners van onze gemeente?	In het contract en het uitvoeringsplan zijn afspraken gemaakt met hoofdinzamelaar Renewi over de registratie en afhandeling van klachten en meldingen over de inzameling. Evaluatie wees uit dat extra informatie wenselijk is. Hier maken wij nu aanvullende afspraken over met Renewi.
Christen Unie	10	Pagina 65: Op de lijst van economische toplocaties is Lansingerland in 2017 behoorlijk lager geëindigd dan in 2016. Het college geeft aan dat dit het gevolg is van een inconsistente indicator. Is er al bekend hoe het komt dat Lansingerland in 2017 zo laag heeft gescoord op de ranglijst? Zo nee, wordt de raad hierover geïnformeerd zodra hier meer over bekend is?	In Elsevier verschijnt jaarlijks een artikel van Bureau Louter naar Economische Toplocaties. De methodiek voor het waarderen van Toplocaties is gewijzigd. In plaats van groeicijfers gaan ze in de nieuwe methodiek uit van de werkelijke/absolute cijfers. Indicatoren als groeicijfers bevolking en verwachte uitgave kavels bedrijventerreinen, waar wij hoog op scoorden, tellen niet meer mee. Het gaat nu om het werkelijke aantal inwoners en verkochte kavels in 2016. Hierdoor zijn we in 2017 lager geëindigd dan voorheen, ondanks dat we op de genoemde indicatoren hoge groeicijfers hadden.
Christen Unie	11	Pagina 115: In 2017 zijn aanbestedingen gedaan voor (mobiele) telefonie en andere telecommunicatiediensten. Heeft Lansingerland hiervoor meegedaan aan de landelijke aanbesteding “Gemeentelijke Telecommunicatie” mobiel of vast van de VNG, waarmee flinke kostenvoordelen zijn behaald? Zo nee, waarom niet?	Nee, Lansingerland heeft hier niet aan meegedaan. Vanwege de specifieke omstandigheden binnen het gebouw (slechte bereikbaarheid) moest Lansingerland aanvullende eisen stellen aan de mobiele telefonie en dit werd niet toegestaan binnen de landelijke aanbesteding die uitging van een standaardpakket aan eisen die voor ons helaas niet voldoende waren.
Christen Unie	12	Pagina 117: Is het document “Verantwoordingsinformatie informatiebeveiliging en privacy” al beschikbaar voor de gemeenteraad?	Deze is 30 mei jl. gepubliceerd op het RIS (brief U18.05463 en verslag T18.06696) op de teampagina Raadsinformatie, te vinden onder Brieven en Memo’s
Christen Unie	13	Pagina 228: Klopt het dat in de tabel nog verouderde cijfers staan? Neem bijvoorbeeld de cijfers over restafval. Daar staan andere, oudere cijfers dan die elders in de jaarstukken zijn terug te vinden.	Dat klopt inderdaad. De bron van deze tabel zijn de cijfers zoals die gepubliceerd staan op waarstaatjegemeente.nl. Waarstaatjegemeente.nl laat voor alle Nederlandse gemeenten aan de hand van thema’s zien waar ze staan. In het indienen en publiceren van deze cijfers zit altijd een behoorlijke vertraging (geld voor alle gemeenten), waardoor onze eigen cijfers altijd actueler zijn.

ACCOUNTANTSVERSLAG

11 juni 2018 Gemeente Lansingerland

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Lansingerland
Tobias Asserlaan 1
2662 SB Bergschenhoek

Rotterdam, 11 juni 2018

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt ons accountantsverslag 2017 waarin wij u verslag uitbrengen over de uitkomsten van onze accountantscontrole op de jaarrekening 2017 van gemeente Lansingerland. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen uit de controle over het afgelopen boekjaar. Daarnaast willen wij u graag informeren over ontwikkelingen op het gebied van verslaggeving en overige aangelegenheden die voor uw organisatie van belang kunnen zijn.

Dit verslag is bestemd voor de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland. Het concept van deze rapportage is op 28 mei 2018 besproken met de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris, de concerncontroller en het afdelingshoofd Financiën van uw gemeente.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet,

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

Was getekend

drs. D.J. Han RA

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting

1. Accountantscontrole 4
   1.1. Conclusie van de controle 4
   1.2. Controleverschillen 4
   1.3. Onze opdracht 6
   1.4. Aandachtspunten 6
   1.5. Controleaanpak 7
2. Financiële analyse 9
   2.1. Analyse van het resultaat 9
   2.2. Analyse van de financiële positie 10
   2.3. Meerjarenperspectief 11
3. Bevindingen jaarrekeningcontrole 13
   3.1. Schattingen 13
   3.2. Decentralisaties sociaal domein 14
   3.3. Grondexploitaties 15
   3.4. SiSa-bijlage 19
   3.5. Begrotingsrechtmatigheid 19
   3.6. Aanbestedingswetgeving 20
   3.7. WNT 22
   3.8. Vennootschapsbelasting 23
   3.9. Loonbelasting 23
4. Interne beheersing 25
5. Mededelingen aan de gemeenteraad 27

MANAGEMENTSAMENVATTING

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

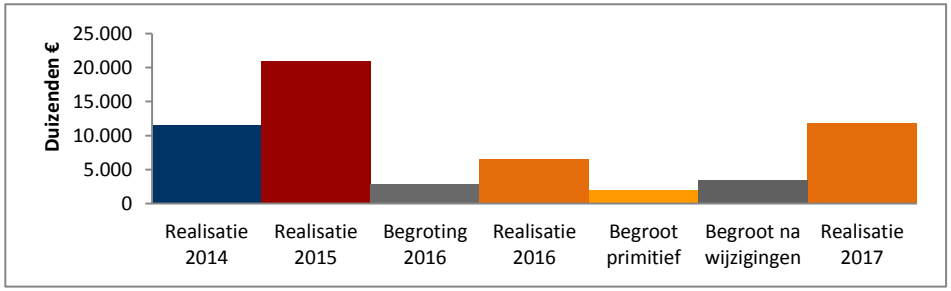
- Wij zijn voornemens een *goedkeurende* controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid te verstrekken bij de jaarrekening 2017 van de gemeente Lansingerland. Ons oordeel omvat zowel de getrouwe weergave van vermogen en resultaat als de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2017.
- Het jaarverslag bevat de vereiste aspecten, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen.
- Uit de actualisatie van de grondexploitaties komt een positief resultaat naar voren, met name omdat investeringen eerder worden uitgevoerd, wat een positief effect heeft. De waardering van de grondexploitaties is sterk afhankelijk van inschattingen van het college van toekomstige kosten en opbrengsten. Het risicoprofiel en deze schattingsonzekerheid zijn adequaat uiteengezet in de jaarstukken van uw gemeente.
- Er is over boekjaar 2017 sprake van totaal aan onzekerheden ad € 1,0 miljoen (2016: € 1,3 miljoen, 2015: € 3,0 miljoen) betreffende de decentralisaties, omdat wij geen toereikende controle-informatie hebben ontvangen (van derden) waaruit de levering van de prestatie door de zorgleverancier blijkt. Het verminderen van de afhankelijkheid van het ontvangen van (betrouwbare) verantwoordingsinformatie van de zorgleveranciers is een aandachtspunt. Deze afhankelijkheid is te verminderen als de gemeente besluit zelf meer werkzaamheden op de prestatielevering uit te voeren.

Bestuurlijke aandachtspunten

Onderstaande bestuurlijke aandachtspunten zijn niet zozeer onderbelicht binnen de gemeente Lansingerland, maar blijven wel voldoende bestuurlijke aandacht vragen:

- In het sociaal domein heeft het aspect prestatielevering (factureren zorgaanbieders enkel daadwerkelijk geleverde zorg en de wijze waarop de gemeente dit kan vaststellen) blijvende aandacht nodig. Dit is met name relevant bij de zorgaanbieders die geen gecertificeerde jaarverantwoording over 2017 overleggen.
- Blijvende monitoring van het risicoprofiel van de grondexploitaties, met name bij de projecten Oudeland en Westpolder-Bolwerk (gelet op de looptijd cq. omvang van het plan) en de stragische gronden Wilderszijde
- Bewaking van fiscale aandachtspunten. In 2017 is meer duidelijkheid ontstaan over de reikwijdte van de belastingplicht voor uw gemeente. De huidige inzichten zijn financieel vertaald en verwerkt in de jaarrekening 2017. Jurisprudentie in komende jaar/jaren kan hier nog wel op van invloed zijn en blijft een thema om te volgen.

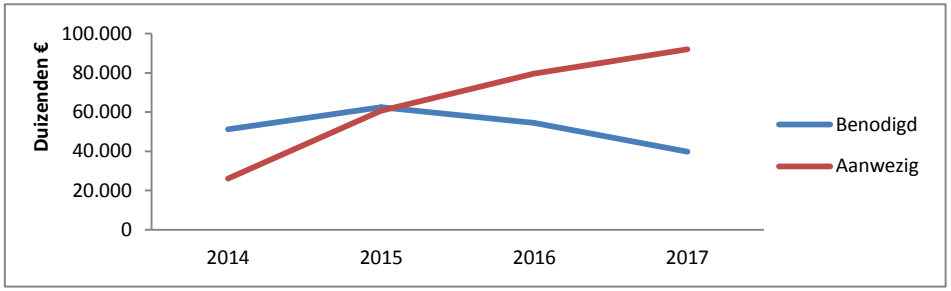
Financiële resultaten

In de jaren 2014 tot en met 2017 is ieder jaar een positief resultaat gerealiseerd in vergelijking met de begroting over dat jaar en de forecast. Deze resultaten zijn niet te herleiden naar één oorzaak. In de jaarstukken is per programma goed inzicht gegeven in de oorzaken die ten grondslag liggen aan het resultaat.

Analyse van het weerstandsvermogen

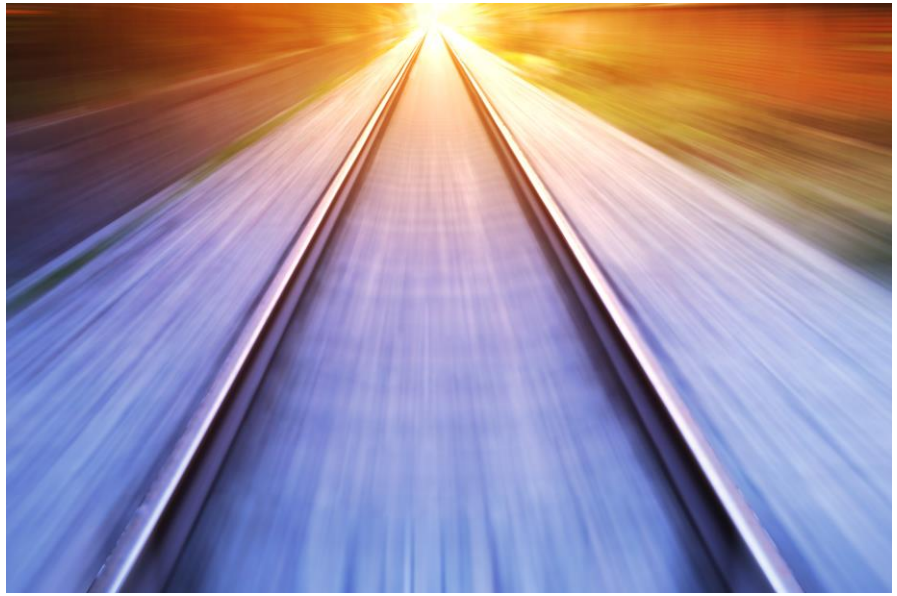
Vergelijking benodigde met aanwezige weerstandscapaciteit afgelopen boekjaren:

Uit de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* blijkt dat de aanwezige weerstandscapaciteit vanaf 2016 ruim voldoende is gelet op het risicoprofiel van uw gemeente, met name door toename van de algemene reserve met 22 miljoen. In 2017 is het benodigde weerstandsvermogen afgenomen met 14,6 miljoen, terwijl het aanwezige weerstandvermogen met ruim 12 miljoen is gestegen.

MAZARS

ACCOUNTANTSCONTROLE

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

1. ACCOUNTANTSCONTROLE

1.1. Conclusie van de controle

Onze conclusies
Op basis van de door ons verrichte werkzaamheden zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring af te geven bij de jaarrekening 2017 van uw gemeente. Deze goedkeurende strekking betreft zowel de getrouwe weergave van vermogen en resultaat in overeenstemming met het *Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)* als de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties.
Daarnaast hebben wij vastgesteld dat het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat, dat de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening en dat het jaarverslag geen materiële afwijkingen op basis van de ons bekende controle informatie bevat.
De verantwoording op basis van de *Wet normering topinkomens (*WNT) in de jaarrekening 2017 hebben wij gecontroleerd met inachtneming van het specifiek daarvoor van toepassing zijnde controleprotocol. Wij hebben geen fouten of onzekerheden bij deze controlewerkzaamheden aangetroffen.
Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de *Nota verwachtingen accountantscontrole 2017*. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de in de SiSa bijlage opgenomen specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te geven over de jaarrekening 2017 van gemeente Lansingerland en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden. Indien onze werkzaamheden aanwijzingen hebben opgeleverd voor opgetreden fraudes of onregelmatigheden, dan hebben wij u daar uiteraard onmiddellijk over gerapporteerd. Dit is niet aan de orde geweest. Een controle is risicogestuurd en brengt daarom nooit alle verschillen aan het licht, maar is gericht op het constateren van fouten die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

1.2. Controleverschillen

In de definitieve jaarrekening resteren enkele ongecorrigeerde controleverschillen, die in de tabel hieronder zijn samengevat.

Ongecorrigeerde controleverschillen		
Omschrijving	Bedrag in €	Verwijzing
Getrouwheid en rechtmatigheid		
Bestedingen WMO, waarbij onvoldoende zekerheid is inzake de prestatielevering	€ 625.000	Hst 3.2

Bestedingen Jeugd, waarbij onvoldoende zekerheid is inzake de prestatielevering	€ 362.000	Hst 3.2
Rechtmatigheid		
Geconstateerde onjuistheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 627.000	Hst 3.6
Geconstateerde onzekerheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 1.662.000	Hst 3.6
Naleving eigen inkoopbeleid	PM	Hst 3.6

Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij een materialiteit van 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves gehanteerd voor fouten en 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor onzekerheden. Dit is in overeenstemming met het controleprotocol van uw gemeente. De (som van) de geconstateerde en niet gecorrigeerde fouten en onjuistheden zijn lager dan deze materialiteit, op grond waarvan wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven. Overigens is onze oordeelsvorming een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Er is geen sprake van kwalitatieve afwegingen op grond waarvan wij geen goedkeurende controleverklaring zouden kunnen verstrekken.

Daarnaast was er sprake van enkele aanpassingen die zijn doorgevoerd in de definitieve jaarrekening in vergelijking met de aan ons ter controle aangeboden concept jaarrekening. De belangrijkste aanpassingen waren:

- Presentatie WNT
- Te salderen overlopende activa en passiva mbt verplichtingen GR Jeugdhulp Rotterdam ad € 3,5 miljoen.
- Toelichting grondexploitaties
- Mutatie reserve afvalstoffenheffing ad € 111.000
- Presentatie vordering publiekrechtelijke lichamen ad € 4.030.000
- Presentatie garantstellingen: € 1 mln te hoog
- Toelichting aangegene verplichtingen mbt meerjarige overeenkomsten

1.3. Onze opdracht

We hebben onze werkzaamheden verricht op basis van de aan ons verstrekte opdracht, zoals vastgelegd in de opdrachtbevestiging jaarrekeningcontrole 2017. De opdracht is gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van uw gemeente over het boekjaar 2017. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland.

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland geldende algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en het controleprotocol van uw gemeente (inclusief normenkader voor de rechtmatigheid), hetgeen betekent dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden en/of onrechtmatigheden van materieel belang bevat. Het doel van onze controle is om een oordeel te geven of de jaarrekening in alle van materieel belang zijnde opzichten in overeenstemming is met het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel en daarmee een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen en het resultaat en of de eisen van financiële rechtmatigheid in alle van materieel belang zijnde opzichten zijn nageleefd.

Onze werkzaamheden zijn dit jaar vanwege gewijzigde wetgeving op een aantal onderdelen anders of uitgebreider dan in afgelopen jaren:

- Voor boekjaren vanaf 2017 moet de accountant vaststellen of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de gemeente en haar omgeving, materiële onjuistheden bevat. Hier is een specifiek werkprogramma voor voorgeschreven.
- Toetsing van een aantal BBV-wijzigingen die in de jaarrekening 2017 verwerkt moeten worden, waaronder de invoering van taakvelden en het vanaf 2017 verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut, waar die voorheen ineens volledig afgeschreven mochten worden.

Wij hebben vastgesteld dat met deze nieuwe elementen adequaat rekening is gehouden in de jaarverslaggeving 2017.

1.4. Aandachtspunten

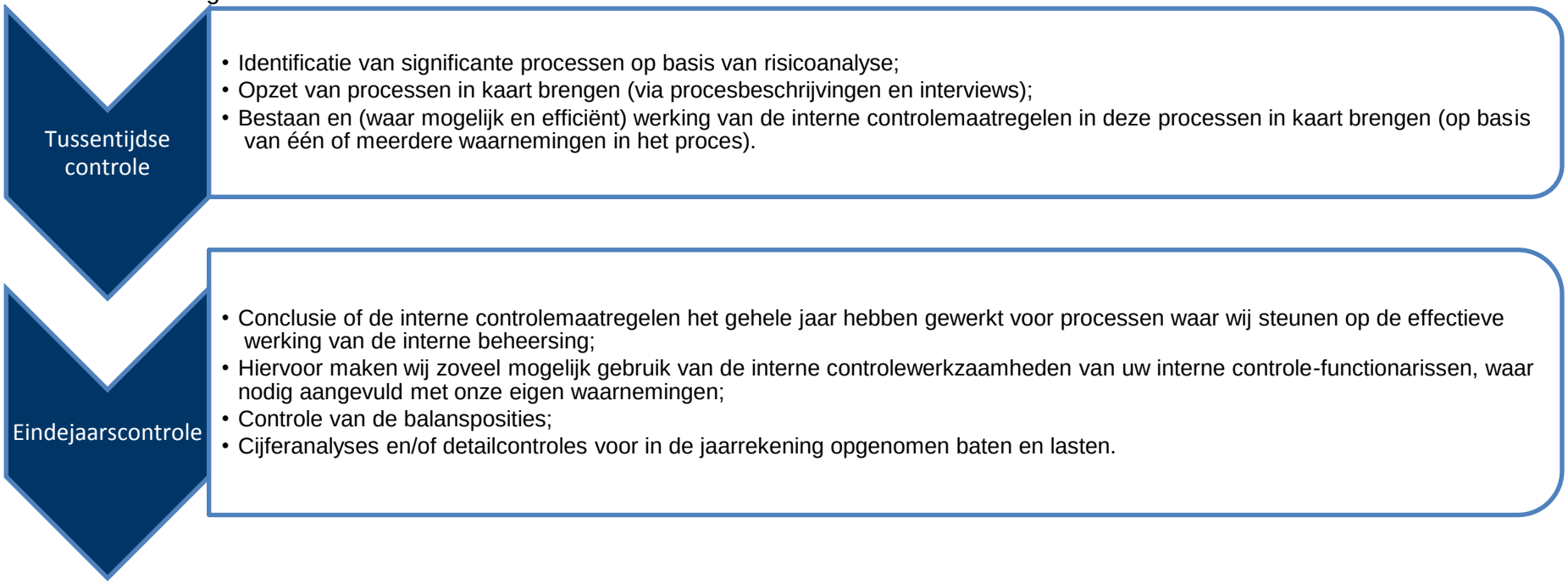
Op basis van onze analyse van de jaarrekening, uitkomsten van de interim controle en vaktechnische actualiteiten hebben wij een aantal aandachtspunten voor onze controle onderkend. Aan de volgende punten werd extra aandacht besteed bij het nader uitwerken van onze controleaanpak:

- Rechtmatigheid van bestedingen in het sociaal domein (met name op het vlak van Jeugd), waaronder het aandachtspunt of de bij uw gemeente in rekening gebrachte zorg ook daadwerkelijk geleverd is door de zorgleverancier aan de rechthebbende (prestatielevering);
- Naleving Europese aanbestedingswetgeving bij het inkopen van diensten, leveringen en werken gedurende het boekjaar 2017;
- Waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening 2017, waaronder het tijdig treffen van (verlies)voorzieningen en het tijdig verantwoorden van tussentijdse winstnemingen;
- Juiste en volledige opname van de gegevens inzake de WNT in de jaarrekening;
- Juiste verwerking van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht in de jaarrekening 2017.

Gedurende de controle van de jaarrekening 2017 was het niet noodzakelijk om wijzigingen aan te brengen in de voorgenomen controleaanpak of in de punten waaraan extra aandacht moest worden besteed.

1.5. Controleaanpak

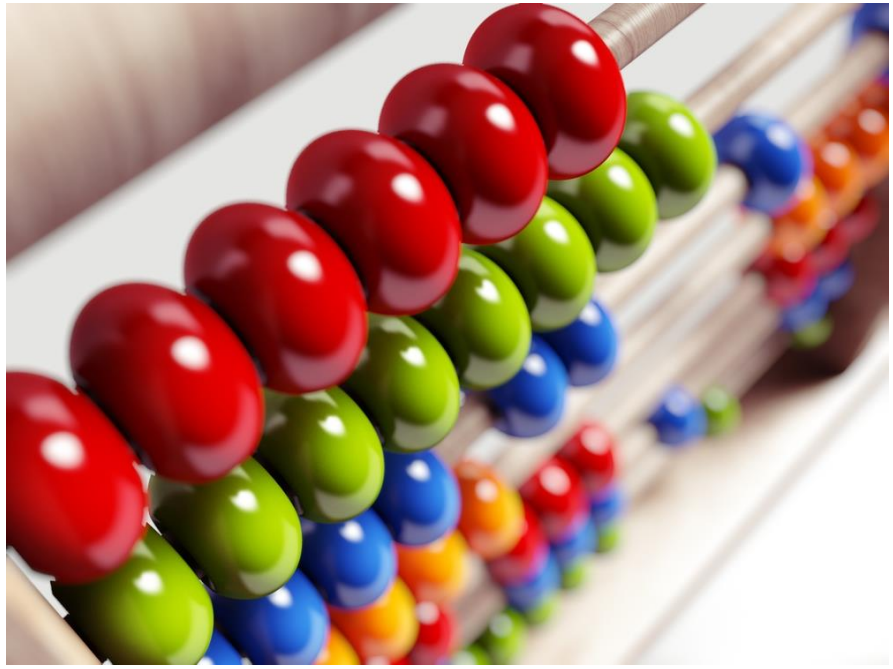
Onze controle valt globaal uiteen in een tweetal momenten:

Naar aanleiding van de tussentijdse controle hebben wij een managementletter uitgebracht en besproken met de portefeuillehouder financiën en het management en vervolgens met de Begeleidingscommissie Accountant Controle (BAC). Een samenvatting van deze managementletter is opgenomen in het hoofdstuk Interne beheersing in dit verslag. De detailbevindingen hebben wij opgenomen in onze managementletter.

De jaarrekeningcontrole is door ons in de laatste weken van maart, aangevuld met een tweede controlemoment voor het sociaal domein, Europese aanbestedingen en de SiSA-verantwoording eind april, uitgevoerd. Wij hebben besproken dat het steeds wenselijk is de controlewerkzaamheden in komende controlejaren tot één controleperiode te beperken, waarin wij alle werkzaamheden kunnen uitvoeren. Dit kan helpen de efficiency van het controleproces (voor beide partijen) te verbeteren. Wij zullen in overleg met uw gemeente de planning van de controle over volgend boekjaar in dat licht bezien.

FINANCIËLE ANALYSE

Grip op de zaak

2. FINANCIËLE ANALYSE

2.1. Analyse van het resultaat

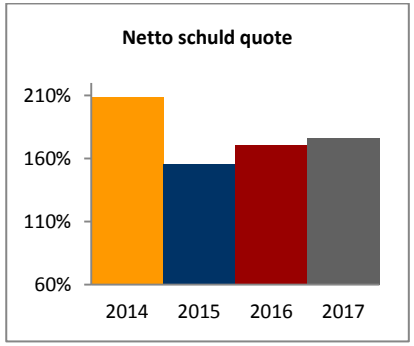
Hieronder is een samenvatting van het resultaat over 2017 opgenomen in vergelijking met de begroting 2017 en de realisatie over 2016 en 2015:

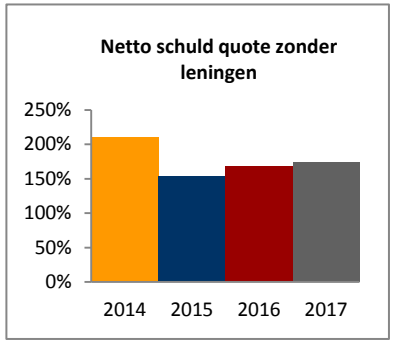
Samenvatting staat van baten en lasten (x € 1.000)				
	2017 realisatie	2017 begroting	2016 realisatie	2015 realisatie
Totaal baten	147.780	143.953	167.807	186.487
Totaal lasten	134.524	141.982	147.119	153.662
Resultaat voor reserve mutaties	**13.256**	**1.971**	**20.687**	**32.826**
Saldo reservemutaties	-465	1.510	-14.200	-11.866
Resultaat	**12.791**	**3.481**	**6.488**	**20.960**

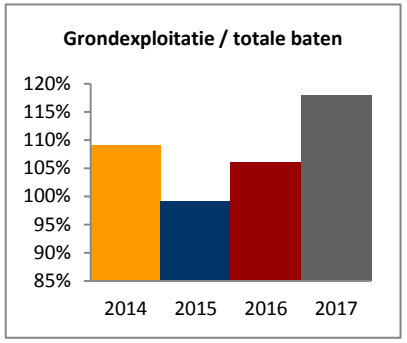
Het jaarverslag van uw gemeente geeft per programma inzicht in de belangrijkste oorzaken van de begrotingafwijkingen. Op totaalniveau is onder andere door de bilaterale vergoeding inzake de overeenkomst A16 met Rijkswaterstaat ad € 4,1 mln, de hogere omgevingsleges ad € 1,3 mln, lagere lasten grondexploitatie ad € 3,0 miljoen en de extra stortingen in de reserves in verband met de voordelen mbt A16 en grondexploitaties zijn belangrijke verklaringen voor de verschillen bij de baten, lasten en de reservemutaties in vergelijking met de begroting.

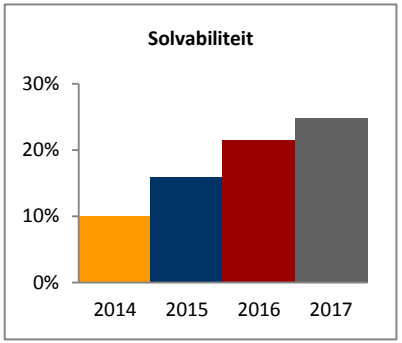
2.2. Analyse van de financiële positie

Met betrekking tot de financiële positie zijn een aantal kengetallen te benoemen, die wij hieronder hebben weergegeven (in vergelijking met de afgelopen twee boekjaren):

Op basis van deze kengetallen zien wij de volgende ontwikkelingen in de financiële positie van uw gemeente:

- De netto schuld quote, bepaald door de netto schuld te delen door de totale baten, is op hetzelfde niveau als vorig jaar, met name door een daling van de totale baten. De daling van de ratio in 2015 ten opzichte van 2014 is grotendeels te verklaren door hogere baten vanwege de nieuwe taken in het sociaal domein. De netto schuld quote is, ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen, hoger dan 130% en daarmee te classificeren als hoog. Belangrijke nuancering daarbij is de hoge boekwaarde aan grondexploitatie van uw gemeente, waardoor een belangrijk deel van langlopende leningen zijn aangetrokken om de investeringen in de grondexploitatie te financieren en de rente die uw gemeente betaald over de langlopende schulden wordt bijgeschreven op de boekwaarde van de grondexploitaties en daarmee niet op de exploitatie drukt. De netto schuld quote zonder leningen gecorrigeerd voor de boekwaarde van de grondexploitatie bedraagt heeft ultimo 2017 een omvang van 56%, ultimo 2016 was de omvang hiervan 62%. Hieruit blijkt dat de netto schuld quote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen en investeringen in grondexploitaties, niet aandachtvragend hoog is.
- De ratio grondexploitatie, zijnde de balanspositie grondexploitatie in verhouding met de totale baten, laat een toename zien ten opzichte van 2016. Dit is met name te verklaren door een afname van de baten in 2017 t.o.v. 2016. De ratio bij uw gemeente blijft relatief hoog, wat duidt op een relatief hoog risicoprofiel. Strakke sturing op de realisatie van de geplande verkopen tegen de geplande prijzen en alertheid bij het doen van investeringen in de grondexploitaties blijven bij de beheersing van dit risico van belang.
- De solvabiliteit, bepaald door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen, laat een stijgende trend zien door een toename van het eigen vermogen vanwege een positief resultaat voor bestemming. Dit is een positieve ontwikkeling.

Samenvattend is de ontwikkeling van de financiële positie naar onze mening positief te noemen. De gemeente Lansingerland blijft een gemeente met een hoog risicoprofiel, wat veroorzaakt wordt door haar grote grondexploitatiepositie.

2.3. Meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief van de gemeente Lansingerland, zoals blijkt uit de programmabegroting 2018-2021, toont voor de jaarschijven 2018 een negatief geraamd saldo van baten en lasten (voor reservemutaties) en voor de jaarschijven 2019-2021 een positief geraamd saldo van baten en lasten. Op basis hiervan bestaat de verwachting dat de reservepositie van de gemeente in de komende jaren op ongeveer gelijk niveau zal blijven. Daartegenover staat dat het vreemd vermogen van de gemeente Lansingerland de komende jaren zal dalen door verkopen binnen de grondexploitaties, waardoor de solvabiliteit ondanks het gelijkblijvend eigen vermogen zal stijgen.

BEVINDINGEN JAARREKENINGCONTROLE

Focus op onderdelen die er echt toe doen

3. BEVINDINGEN JAARREKENINGCONTROLE

3.1. Schattingen

Het toegepaste verslaggevingsstelsel is gebaseerd op wettelijke voorschriften weergegeven in het *Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)*. Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen en grondslagen voor resultaatbepaling voor de significante jaarrekeningposten aanvaardbaar en in overeenstemming met het *BBV*. De grondslagen die per post zijn opgenomen in de toelichting van de jaarrekening zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Het college is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij deze schattingen:

Belangrijke schattingen	Mate van subjectiviteit	Onze beoordeling		Toelichting
		2017	2016	
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Laag			De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de In exploitatie genomen gronden	Hoog			Zie paragraaf 3.3. De grondexploitaties waar de grootste onzekerheid in zit betreffen bedrijventerrein Oudeland i.v.m. afzetraming, woningbouw Westpolder/Bolwerk i.v.m. fiscale optimalisatie en de strategisch gronden Wilderszijde. Op alle drie de onderdelen is de onzekerheid wel afgenomen ten opzichte van vorig jaar.
Voorzieningen	Gemiddeld			De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Laag			Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Laag			Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren (belastingen en overige) geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

Legenda: Evenwichtig Voorzichtig Optimistisch Buiten de bandbreedte

3.2. Decentralisaties sociaal domein

In onze managementletter zijn wij ingegaan op de uitdagingen voor boekjaar 2018 en daarna om de procesbeheersing van de taken in het sociaal domein verder op orde te krijgen. Tevens hebben wij daarin uitgebreid gerapporteerd over ons beeld bij de stappen die gezet worden om de budgetuitputting van de taken in het sociaal domein (met name Jeugdzorg) beter te monitoren.

Bij de jaarrekeningcontrole is onze aandacht met name uitgegaan naar de rechtmatigheid van de bestedingen. Uw gemeente heeft in aanloop naar de jaarrekeningcontrole 2017 wederom veel energie gestopt in de verantwoording van de geldstromen die samenhangen met de decentralisaties. Onze bevindingen zijn als volgt:

- Het landelijke controleprotocol is door uw gemeente van toepassing verklaard, op grond waarvan zorgaanbieders, die een verantwoording met een totaal declaratiebedrag boven € 125.000 indienen, bij deze verantwoording een controleverklaring van hun accountant moeten aanleveren. Het beschikbaar zijn van een goedkeurende controleverklaring geeft een onderbouwing van de daadwerkelijke levering van de zorg (prestatielevering) door de zorgleverancier aan de rechthebbende. Op basis van deze verantwoordingen constateren wij:
    - Een aantal zorgaanbieders heeft geen controleverklaring bij de jaarverantwoording ingediend, of er was sprake van een niet goedkeurende strekking van de controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder.
    - Zorgaanbieders met een declaratiebedrag lager dan € 125.000 hoeven geen controleverklaring in te dienen bij de jaarverantwoording. Hierdoor bestaat er onzekerheid over de prestatielevering.
      Het totaalbedrag aan gedeclareerde zorg dat op basis hiervan onzeker is bedraagt € 362.000 (Jeugd) respectievelijk € 625.000 (Wmo).
- Constatering landelijk is dat van de SVB, die het beheer van de persoonsgebonden budgetten (PGB's) uitvoert, geen sluitende informatie is ontvangen over de getrouwe en rechtmatige besteding van de PGB's. De auditdienst van de SVB heeft geen goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de totale landelijke PGB-bestedingen op kasbasis in 2017. Hierbij is een fout geconstateerd voor zowel WMO (3,88%) als Jeugd (6,88%). Naast de controle van de besteding bij de SVB heeft de gemeente zelf ook een controle op de prestatielevering in relatie tot de betaalde bedragen uitgevoerd. Via een projectiebrief is de geconstateerde fout met betrekking tot de PGB's 2017 vertaald naar de fout mbt Lansingerland. Deze afwijkingen zijn kleiner dan de rapporteringstolerantie en hebben om die reden geen impact op onze controleverklaring. De auditdienst van de SVB heeft aangegeven aanzienlijke verbeteringen te zien in vergelijking met voorgaande jaren. Dit blijkt ook uit de lagere foutpercentages.

3.3. Grondexploitaties

De controle van de grondexploitaties vraagt veel aandacht van ons als accountant, vanwege de hoge mate van schattingsonzekerheid die met deze jaarrekeningpost samenhangt. Wijzigingen in uitgangspunten die bij het doorrekenen van de grondexploitaties gehanteerd worden hebben een grote invloed op de financiële uitkomst van de grondexploitaties en ook op projectniveau dienen te maken kosten en de te realiseren opbrengsten, inclusief de timing daarvan, ingeschat worden.

In de toelichting op de balans is onder de post voorraden toegelicht wat uitgangspunten zijn bij de bepaling van de waardering van de bouwgronden in exploitatie en welke aspecten de hoge mate van onzekerheid van de waardering beïnvloeden. De jaarrekening is gebaseerd op het scenario zoals wordt vastgesteld via het MPG door de gemeenteraad op 31 mei 2018. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is toegelicht wat het mogelijke effect is van negatievere scenario's dan gehanteerd voor de waardering in de jaarrekening. Door de gemeente is bij het opstellen van de jaarrekening berekend dat voor het afdekken van de ingeschatte risico's in de grondexploitaties, rekening houdend met de kans op optreden van de risico's, een bedrag van € 39,9 (2016: € 51,1) miljoen aan weerstandscapaciteit benodigd is.

De bouwgronden in exploitatie hebben een omvang van € 174,0 miljoen (2016: € 178,2 miljoen). Dit betreft historische kosten van € 216,5 miljoen onder aftrek van een verliesvoorziening van € 42,5 miljoen (2016: € 222,9 miljoen resp. € 44,7 miljoen). Naast deze bouwgronden in exploitatie bezit de gemeente de strategische gronden Wilderszijde € 29,8 miljoen (historische kostprijs € 52,4 mln. -/- voorziening € 22,6 mln.). Deze gronden werden in 2015 onder voorraden (NIEGG) gepresenteerd en door BBV-wijziging in 2016 onder de materiele vaste activa. De boekwaarde is hiervan ongewijzigd.

Om te bepalen of de gemeente deze boekwaarden terugverdient, zijn meerjarenprognoses van de grondexploitaties opgesteld binnen de gemeente. Hierin is alle bekende informatie over toekomstige kosten en te verwachten opbrengsten door uw gemeente verwerkt. In totaal bevatten deze prognoses € 309 miljoen aan te realiseren opbrengsten en € 111 miljoen aan te maken kosten (2016: € 321 miljoen resp. € 118 miljoen), exclusief de financieringslasten.

Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij de belangrijkste grondexploitaties van uw gemeente gecontroleerd. Onze bevindingen over het risicoprofiel van de belangrijkste projecten zijn hieronder weergegeven.

Project	Risicoprofiel	Toelichting
Bedrijventerrein Oudeland	Hoog	Bedrijventerrein Oudeland betreft de ontwikkeling van een bedrijventerrein met een looptijd tot 2036. Dit is een looptijd langer dan 10 jaar. In de notitie grondexploitatie, zoals die vanaf de jaarrekening 2016 van toepassing is geworden, is opgenomen dat deze 10 jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden bezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren. Deze zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Als risicobeperkende maatregel was ook opgenomen: "Financieel beleidsuitgangspunt dat er geen onnodige uitgaven voor bijvoorbeeld bouw- en woonrijp maken worden gedaan voordat er getekende verkoopovereenkomsten zijn; we proberen het saldo van de grondexploitatie (behoudens de rente) dus zo minimaal mogelijk te laten doen toenemen." Met betrekking tot Oudeland zijn in de meerjarenprognose 2018 juist de kosten voor bouw- en rijpmaken veel eerder in het project gepland, om kostenvoordelen te realiseren. Het eerder plannen van deze kosten lijkt echter niet in overeenstemming te zijn met de risicobeperkende maatregel. Oudeland betreft een bedrijventerrein, waarbij in de meerjarenprognose de afzet van 50 hectare bedrijventerrein is gepland. In 2015 heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren naar de afzetmogelijkheden van dit bedrijventerrein. De meerjarenprognose is gebaseerd op de afzetverwachtingen zoals benoemd in dit onderzoek. In 2017 heeft de afzet met € 0,9 miljoen lager plaats gevonden dan zoals vorig jaar voor € 2,9 miljoen verwacht. De oorzaak hiervan is dat bij bedrijventerreinen, de afzet minder strak is te voorspellen en meer met gemiddelde afzethoeveelheden wordt geraamd. De gemeente heeft inmiddels wel overeenkomsten afgesloten voor de te leveren gronden in 2018. Als onderbouwing van de gehanteerde prijzen is enerzijds bekend welke verkoopprijzen er over de periode 2008 tot en met 2017 zijn gerealiseerd en anderzijds welke afzetprijzen uit het externe onderzoek uit 2015 bleken. Deze prijsverwachtingen stemmen overeen met de prijzen zoals opgenomen in de meerjarenprognose. Doordat bij de inschatting van afzetprijzen sprake is van bepaalde bandbreedtes kan de omvang van de uiteindelijke prijzen afwijken van de huidige prognoses. Om de risico's die hiermee samenhangen op te vangen is in de meerjarenprognose rekening gehouden met een ruim % onvoorzien en sluit de prognose op een positief resultaat.

Westpolder/Bolwerk	Hoog	Westpolder/Bolwerk betreft een grondexploitatie met een looptijd tot 2024, waarbij vanaf ultimo 2017 de afzet van 1185 woningen gepland. In 2017 is de boekwaarde met € 2,4 miljoen afgenomen, terwijl de verliesvoorziening ongewijzigd is op € 11,8 miljoen. In 2016 is de samenwerkingsovereenkomst met Ontwikkelcombinatie Westpolder/Bolwerk aangepast via een allonge. Door deze aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst is de resultaatsverwachting voor de grondexploitatie Westpolder/Bolwerk fors verbeterd. De belangrijkste redenen van deze verbetering van het resultaat betreffen een verlaging van de inbrengprijs van de grond door de ontwikkelcombinatie en lagere financieringskosten bij financiering door de gemeente in plaats van de ontwikkelcombinatie. De verwachte opbrengsten in de meerjarenprognose van de grondexploitatie sluiten aan op de opbrengstverwachting zoals opgenomen in de allonge bij de samenwerkingsovereenkomst. De kostenramingen voor VTA en Civieltechnische werken zijn gebaseerd op onderliggende gespecificeerde ramingen, zoals ook is toegelicht in de jaarrekening. Door vertraging in de leveringen in 2017 en 2018, zijn de geraamde opbrengsten vooral in de jaren 2020 fors toegenomen. In 2017 zijn de opbrengsten € 9,6 miljoen lager geweest dan vorig jaar geraamd. Bij de grondexploitatie Westpolder/Bolwerk maakt de gemeente gebruik van een fiscale optimalisatie vergelijkbaar met de NEXT-route. Op 28 november 2016 heeft het ministerie van financiën aan de VNG een brief gestuurd, waarin zij aangeeft dat de Belastingdienst de NEXTroute zal gaan bestrijden. De bijdrage voor de gemeenschapsvoorzieningen kan dan alleen nog buiten de btw-heffing blijven als de gemeente geen grond levert en verhaal van de gemeenschapsvoorzieningen verloopt via een financieel voorschrift bij de omgevingsvergunning. De onzekerheid met betrekking tot de jaarrekening die hieruit volgt is dat de Belastingdienst gedurende de restant looptijd van de grondexploitatie de met u afgesproken BTW-verwerkingswijze mogelijk herziet. Ook de gewijzigde allonge en daarmee de grotere grondverwerving kan consequenties hebben op een gewijzigde situatie die op basis van het voorwaardelijke akkoord van de Belastingdienst uit 2014 voorgelegd moet worden.Zoals vorig jaar besproken heeft de gemeente Lansingerland de gewijzigde situatie op 27 juni 2017 voorgelegd aan de Belastingdienst. Dit heeft ertoe geresulteerd dat de Belastingdienst op 15 november 2017 heeft bevestigd dat, conform de reeds geldende situatie, pas na afronding van de grondexploitatie Westpolder-Bolwerk de BTW-positie wordt bepaald. Het voorleggen heeft derhalve vooralsnog niet tot een ander standpunt vanuit de Belastingdienst geleid. Het risicoprofiel met betrekking tot Westpolder/Bolwerk schatten wij als gevolg van de omvang van het project en de toegepaste fiscale optimalisatie als hoog in. Niet zozeer dat we de kans hoog inschatten dat de Belastingdienst achteraf niet akkoord zal gaan met de toegepaste fiscale optimalisatie, maar vooral gezien de omvang van het risico als de Belastingdienst die keuze zou maken.
Bedrijventerrein Leeuwenhoekweg	Laag	Leeuwenhoekweg betreft een bedrijventerrein, waarbij in de meerjarenprognose de afzet van 4,5 hectare bedrijventerrein is gepland. In 2015 heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren naar de afzetmogelijkheden van dit bedrijventerrein. De meerjarenprognose is gebaseerd op de afzetverwachtingen zoals benoemd in dit onderzoek. In 2017 heeft de afzet niet plaats gevonden zoals vorig jaar verwacht. De oorzaak hiervan is dat bij bedrijventerreinen, de afzet minder strak is te voorspellen en meer met gemiddelde afzethoeveelheden wordt geraamd. De gemeente heeft inmiddels wel voor de levering van 2,3 hectare overeenkomsten gesloten. Als onderbouwing van de gehanteerde prijzen is enerzijds bekend welke verkoopprijzen er in het verleden zijn gerealiseerd en anderzijds welke afzetprijzen uit het externe onderzoek uit 2015 bleken. Deze prijsverwachtingen stemmen overeen met de prijzen zoals opgenomen in de meerjarenprognose. Doordat bij de inschatting van afzetprijzen sprake is van bepaalde bandbreedtes kan de omvang van de uiteindelijke prijzen afwijken van de huidige prognoses. Om de risico's die hiermee samenhangen op te vangen is in de meerjarenprognose rekening gehouden met een ruim % onvoorzien. Gezien het type bedrijventerrein Leeuwenhoek ten opzichte van Oudeland, is de prijs per m2 lager dan die bij Oudeland. De kostenramingen voor VTA en Civieltechnische werken zijn gebaseerd op onderliggende gespecificeerde ramingen, zoals ook is toegelicht in de jaarrekening.

Wilderszijde BIE	Hoog	Wilderszijde BIE betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2023. Dit is een verlenging van 1 jaar ten opzichte van vorig jaar. Er moet nog grond voor 260 woningen moeten worden afgezet.
Wilderszijde grond niet in exploitatie	Hoog	De niet in exploitatie genomen grond Wilderszijde, 68 hectare ruwe bouwgrond is gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 43,80 per m2. Door een externe specialist is bevestigd dat de marktwaarde van deze ruwe bouwgrond niet lager is dan de huidige waardering van € 43,80 per m2. De taxatie ten behoeve van de jaarrekening 2017 verwijst naar de uitgangspunten die door de taxateur bij de oorspronkelijke taxatie in 2011 zijn gehanteerd. In de taxatie uit 2011 worden de waarde bepalende factoren en mogelijke belemmeringen vanwege ondermeer de nabijheid van de HSL, de ontwikkelingen van Rotterdam The Hague Airport en de daarbij behorende luchtvaartcontouren beschreven. Wij adviseren bij de actualisatie van de berekeningen voor dit project in 2018 dit risico en de actuele inzichten expliciet te benoemen. Voor Wilderszijde heeft de gemeente in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een maximaal risicobedrag van € 23,1 miljoen vermeld met een kans van 50%.
Meerpolder	Laag	Meerpolder betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2023, waarbij nog grond voor 125 woningen moeten worden afgezet. Ten opzichte van de raming van vorig jaar is bij Meerpolder een hoger dan verwachte opbrengst grondverkopen gerealiseerd. De kosten voor civiel technische werken zijn 0,6 miljoen lager ingeschat op basis van actuele ramingen.
Parkzoom	Laag	Parkzoom betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2022, waarbij nog grond voor 260 woningen moeten worden afgezet. In 2016 is een overeenkomst gesloten voor de afzet van een groot deel van deze woningen. Hiermee is het belangrijkste risico inzake de verkoopopbrengsten ondervangen. Ten opzichte van de raming van vorig jaar van € 3,4 miljoen is bij Parkzoom een hoger dan verwachte opbrengst grondverkopen van € 5,6 miljoen gerealiseerd als gevolg van een versnelling van de afzet.
Berkel Centrum	Gemiddeld	Berkel Centrum betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2022. In 2017 heeft er een wijziging plaatsgevonden in de inhoudelijke plannen. Deze hebben geleid tot een toename van de geraamde kosten met circa € 3,3 miljoen op basis van een gedetailleerde kostenraming.

3.4. SiSa-bijlage

De SiSa-bijlage bevat de verantwoording over aan uw gemeente toegekende subsidies waarvan het Rijk heeft besloten dat de verantwoording via de SiSa-bijlage in de jaarrekening dient plaats te vinden. Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden die wij hebben aangetroffen bij de controle van de SiSa bijlage. Wij constateren dat geen sprake is van financiële fouten of onzekerheden. Dit is hieronder in de voorgeschreven tabel samengevat.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet _gemeentedeel 2017	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) _gemeentedeel 2017	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

3.5. Begrotingsrechtmatigheid

In de jaarstukken 2017 legt het college in de toelichting op de staat van baten en lasten verantwoording af over de realisatie van de lasten en baten ten opzichte van de begroting na wijzigingen. In het jaarverslag is in hoofdstuk 2.1 per programma een toelichting opgenomen over de afwijkingen tussen de realisatie en begroting na wijziging. Tevens is in de jaarrekening in het onderdeel *Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid* een analyse opgenomen. Op basis van deze analyses en onze eigen werkzaamheden concluderen wij dat de overschrijdingen adequaat zijn toegelicht en er geen sprake is van overschrijdingen die wij, op grond van de richtlijnen in de *Kadernota Rechtmatigheid* van de Commissie BBV, als onrechtmatig dienen aan te merken.

Wel merken wij het volgende op: uit de programmaverantwoording blijkt dat bij diverse programma's sprake is van investeringen die eerder gerealiseerd zijn dan geraamd en dat daardoor sprake is van een overschrijding van het voor de jaarschijf 2017 beschikbaar gestelde krediet. Het betreft onder andere de vervangingsinvesteringen bomen en openbaar groen. De overschrijding wordt in mindering gebracht op het voor de jaarschijf 2018 beschikbaar gestelde budget. Wij adviseren expliciet in het financieel beleid te verankeren dat dergelijke (tijdelijke) overschrijdingen niet onrechtmatig zijn, mits de bestedingen passen binnen het totaal beschikbare krediet.

3.6. Aanbestedingswetgeving

Europese aanbestedingsrichtlijnen

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole, zoals vastgesteld door de gemeenteraad, bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw gemeente uitgevoerde inkoopanalyse gecontroleerd of de aanbestedingswetgeving gedurende boekjaar 2017 is nageleefd.

Uw gemeente heeft een adequate eigen analyse van de inkopen 2017 uitgevoerd, die wij als basis voor onze werkzaamheden hebben kunnen gebruiken. Hieruit komen diverse bevinding, die ook grotendeels reeds door uw gemeente waren geconstateerd.

Geconstateerde onjuistheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 626.000
Geconstateerde onzekerheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 1.662.000

Een belangrijke reden voor de onzekerheden bij de controle van de aanbestedingen betreft het inhuur van personeel. In de loop van 2016 is de categorie “2b-diensten” vervallen. Hierdoor is inhuur van personeel, zoals we vorig jaar aan u gerapporteerd hebben, aanbestedingsplichtig geworden. Een hulpmiddel dat veel gemeenten gebruiken om inhuur van personeel Europees aan te besteden is een dynamisch aankoopsysteem. Wij hebben begrepen dan Lansingerland gebruik maakte van een dynamisch aankoopsysteem, maar dat besloten is door het management om dit dynamisch aankoopsysteem niet verplicht te gebruiken voor inhuur van personeel. Wij hebben bij onze controle geconstatateerd dat er nog maar zeer beperkt gebruik is gemaakt van dit dynamisch aankoopsysteem. Wij zien bij andere gemeenten dat het gebruik van een dynamisch inkoopsysteem leidt tot een betere toepassing van de EU-aanbestedingsrichtlijnen bij inhuur en dat de administratieve werkzaamheden van het doen via een aanbesteding via een dynamisch inkoopsysteem voor een gemeente lager zijn dan het Europees aanbesteden via Tenderned. Een nadeel van een dynamisch inkoopsysteem is dat het regelmatig voorkomt dat er geen of onvoldoende gekwalificeerde reacties worden ontvangen, waarna als nog op andere wijze kan worden aanbesteed.
U heeft aangegeven inhuur van personeel niet via en dynamisch aankoopsysteem te willen aanbesteden. Wij adviseren u te overwegen om toch wel de inhuur van personeel via een dynamisch aankoopsysteem te laten plaats vinden.

De afwijkingen en onzekerheden met betrekking tot de Europese aanbestedingen zijn pas op een zeer laat tijdstip in het jaarrekeningproces door u geconstateerd. Hierdoor is tussentijds actie ondernemen bij het constateren van afwijkingen niet meer mogelijk. Wij willen u adviseren om enerzijds de juiste wijze van aanbesteding al te toetsen bij het verstrekken van de opdracht c.q. vastlegging van de verplichting.
Anderzijds adviseren wij u om de interne controle op de naleving van de Europese aanbestedingen periodiek gedurende het jaar te doen en hier tijdig over te rapporteren aan het management.

Eigen inkoopbeleid

In het normenkade voor de rechtmatigheidscontrole heeft u ook het eigen inkoopbeleid opgenomen. In de financiele verordening van de gemeente heeft u opgenomen dat het college zorg draagt voor een inkoop- een aanbestedingsbeleid. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente is echter door de gemeenteraad vastgesteld en om die reden ook in het normenkader opgenomen.

In mei 2018 heeft de gemeenteraad het besluit genomen dat eventuele afwijkingen van het eigen inkoopbeleid niet leiden tot financiele onrechtmatigheden. Door dit besluit leiden de geconstateerde afwijkingen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente niet tot rechtmatigheidsafwijkingen in onze controle van de jaarrekening. De gemeente heeft zelf een deelwaarneming uitgevoerd op 25 opdrachtverstrekkingen met een omvang kleiner dan de Europese aanbestedingsdrempel voor leveringen en diensten. Uit deze deelwaarneming is gebleken dat 6 van deze 25 opdrachtverstrekkingen niet conform het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid heeft plaats gevonden. Daarnaast is voor 3 van deze 25 opdrachtverstrekkingen onvoldoende documentatie inzake aanwezig om na te kunnen gaan of de gehanteerde inkoopprocedure conform het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid heeft plaats gevonden.

Wij adviseren u zorg te dragen voor een inkoopbeleid dat ook door de organisatie kan worden nageleefd en dat achteraf ook controleerbaar is. Hiervoor adviseren wij de volgende punten:

- Ga na of het inkoopbeleid integraal toepasbaar is en als blijkt dat dit niet altijd toepasbaar is, wijzig dan het inkoopbeleid, aan de uitvoerbare mogelijkheden;
- Het gedetailleerde inkoopbeleid zou normaal gesproken een taak van het college moeten zijn. Binnen uw gemeente is het inkoopbeleid echter door de gemeenteraad vastgesteld. In uw financiele verordening heeft u echter opgenomen dat het college zorgdraagt voor een inkoopbeleid. Wij adviseren u na te gaan wie het inkoopbeleid zou moeten vaststellen.
- Afhankelijk van of het college of de raad het inkoopbeleid vaststelt, zou het inkoopbeleid in het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole thuishoren.
- Wij adviseren u om als het inkoopbeleid integraal toepasbare procedures bevat, om uw medewerkers deze procedures dan ook altijd te laten toepassen en de toepassing hiervan te documenteren.
- Daarnaast adviseren wij om de interne controle op de naleving van het eigen inkoopbeleid periodiek gedurende het jaar te doen en hier tijdig over te rapporteren aan het management.

3.7. WNT

Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen (bij een gemeente: de griffier en de gemeentesecretaris) in de publieke en semipublieke sector wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt ook voor niet-topfunctionarissen met een bezoldiging hoger dan de maximale normbedragen.

In het kader van de jaarrekening 2017 heeft uw gemeente een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Deze informatie heeft uw gemeente opgenomen in de toelichting in de jaarrekening. Tevens heeft uw gemeente vastgesteld dat er geen functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de maximale normbedragen hebben ontvangen. Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen verantwoording uit hoofde van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van de Beleidsregels toepassing WNT 2017. Op basis van onze controle, waaraan het door het ministerie van BZK opgestelde Controleprotocol WNT ten grondslag ligt, hebben wij vastgesteld dat de WNT in 2017 is nageleefd en dat de toelichting hierover in de jaarrekening geen fouten en/of onzekerheden bevat.

De maximale WNT-drempel bedraagt in 2017 € 181.000 en wordt in 2018 verhoogd naar € 187.000.

3.8. Schatkistbankieren

In het kader van de Wet Verplicht Schatkistbankieren dienen decentrale overheden, waaronder gemeenten, hun overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden. Alle middelen boven een bepaalde drempel dienen via een speciale bankrekening bij het Rijk te worden aangehouden. Deze drempel bedroeg in 2017 voor de gemeente Lansingerland: € 963.000. In de toelichting op de balans is een tabel opgenomen met de gemiddelde stand per kwartaal van de niet bij het Rijk aangehouden liquide middelen. Hieruit blijkt dat er in de kwartalen 1, 2 en 4 een teveel aan liquide middelen niet bij het Rijk is aangehouden. Dit is een formele onrechtmatigheid inzake de naleving van de Wet Verplicht Schatkistbankieren. Wij adviseren u om na te gaan of de automatische afroomafspraken door de BNG moeten worden aangepast om in continuïteit aan de Wet Verplicht Schatkistbankieren te voldoen. Onderstaand is een overzicht van de overschrijdingen opgenomen, zoals deze ook zijn toegelicht in de jaarrekening.

5.2.2.16a Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren *bedragen x €1.000*

Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	963			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.024	991	950	1.165
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	0	0	13	0
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	61	28	0	202

3.9. Vennootschapsbelasting

De gemeente Lansingerland valt sinds 1 januari 2016 onder de vennootschapsbelastingplicht van overheidsondernemingen (VPB). Voor directe overheidsondernemingen geldt dat zij slechts belastingplichtig zijn *voor zover* zij een onderneming drijven (lees: beperkt vennootschapsbelastingplichtig). U heeft beoordeelt welke activiteiten belast, onbelast, dan wel vrijgesteld zijn voor de vennootschapsbelasting. Daarnaast hebt u per cluster van activiteiten getoetst of de gemeente daarmee 'door de ondernemingspoort' gaat. Uit deze analyse volgt de conclusie dat de gemeente Lansingerland voor het jaar 2017 niet door de ondernemingspoort komt en over het jaar 2017 geen aangifte vennootschapsbelasting hoeft in te dienen. Om deze reden zijn geen lasten of baten vennootschapsbelasting in de jaarrekening opgenomen.

3.10. Loonbelasting

Bij bedrijfsprocessen rondom personeel, van aanname tot ontslag, is het van belang de loonheffingaspecten goed op het netvlies te hebben. Maar met een beheersing van de loonheffingsprocessen binnen de salarisadministratie bent u er nog niet. Ook is het aan te raden regelmatig na te gaan of onbekende risico's worden gelopen bij vergoedingen en verstrekkingen aan werknemers welke bijvoorbeeld niet via de reguliere processen van de salarisadministratie lopen. Op basis van onze ervaringen manifesteren deze risico's zich met name bij organisaties waar de beslissingsbevoegdheden zijn gedecentraliseerd. De loonbelastingspecialisten van Mazars hebben een specifieke aanpak ontwikkeld waarbij wij samen met u de risico's in kaart brengen op het gebied van de loonheffingen. Dit gebeurt door middel van een door ons ontwikkelde gestructureerde risico-analysetool. Ook wordt hierbij gekeken naar kansen die nog niet (volledig) benut worden.

De afgelopen periode zijn bij diverse gemeenten dergelijke analyses uitgevoerd die enerzijds aan het licht brengen welke risico's worden gelopen en waar anderzijds uitkomt wat de omvang van deze risico's is en welke maatregelen moeten worden genomen om deze in te perken. Veel voorkomende risico's liggen op het vlak van de werkkostenregeling en de inhuur van derden (Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (WDBA), Wet Aanpak Schijnconstructies (WAS) en de Wet Ketenaansprakelijkheid (WKA)). Wij raden ook uw gemeente aan deze risico-analyse te doorlopen om na te gaan of op deze onderwerpen of op andere vlakken vervolgacties dienen te worden ondernomen. Een efficiënte methodiek in het vervolgtraject is de toepassing van (gerichte) steekproeven (zoals de Belastingdienst ook doet bij belastingcontroles). Graag bespreken wij de mogelijkheden met u om dit traject te begeleiden.

INTERNE BEHEERSING

Samenvattend beeld van onze managementletter

4. INTERNE BEHEERSING

In onze eerdere tussentijdse rapportage na afloop van onze interim controle hebben wij u nader geïnformeerd over de beheersing in de door ons onderzochte processen. Naar aanleiding van onze werkzaamheden ten aanzien van de interne beheersing kunnen wij u in een samenvattend overzicht het volgende beeld laten zien:

Proces	Onze beoordeling
Planning & control cyclus	Toereikend
Inkopen en aanbesteden	Toereikend, met belangrijke aandachtspunten
Inkomende facturen en betalingsverkeer	Toereikend
Personele lasten	Toereikend
Wmo	Toereikend, met aandachtspunten
Jeugdzorg	Toereikend, met aandachtspunten
Participatiewet	Toereikend
Belastingopbrengsten	Toereikend
Subsidieverstrekkingen	Toereikend
Grondexploitatie	Toereikend

Met name ten aanzien van de werkprocessen binnen het sociaal domein, het verder vormgeven van het contractenregister met gemeentelijke contracten (zodanig dat deze een signaalfunctie geeft bij aflopende contracten en het tijdig (opnieuw) aanbesteden gemonitord kan worden) en het monitoren van de toepassing van juiste aanbestedingsprocedures hebben wij de aandacht van uw gemeente gevraagd.

Reikwijdte werkzaamheden
Wij hebben de administratieve organisatie en de daarin verweven maatregelen van interne beheersing van uw gemeente beoordeeld, voor zover van belang in het kader van onze jaarrekeningcontrole en ter bepaling van de diepgang van de door ons uit te voeren controlewerkzaamheden. Ons onderzoek van de interne beheersing heeft zich niet verder uitgestrekt dan noodzakelijk was om tot een oordeel te komen over de jaarrekening. Daarom kunnen wij u ook geen oordeel over de interne beheersing geven.

MEDEDELINGEN AAN DE GEMEENTERAAD

Vanuit onze rol als onafhankelijk accountant

5. MEDEDELINGEN AAN DE GEMEENTERAAD

Reikwijdte werkzaamheden
Wij bespreken met het college en management de kwaliteit, en niet alleen de aanvaardbaarheid, van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving. In deze bespreking komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals:

- nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen;
- schattingen, beoordelingen en onzekerheden;
- bijzondere transacties;
- waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekening-posten, inclusief het tijdstip waarop transacties plaatsvinden en de periode waarin die worden verantwoord.

Naar onze mening zijn de door de gemeente gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de belangrijke posten in de jaarrekening en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Discussies met het college
Er waren geen verschillen van inzicht met het college of management over de waarderingsgrondslagen, de financiële administratie, de verslaggeving of onze controlewerkzaamheden. Voorts hebben wij op grond van de door ons verrichte werkzaamheden geen discussies gehad met het college over belangrijke alternatieve verwerkingswijzen van posten of transacties.

Niet gecorrigeerde afwijkingen
Na onze controle resteren enkele fouten of onzekerheden die geaggregeerd niet tot afwijking van materieel belang leiden voor het beeld van de jaarrekening. Het overzicht van niet gecorrigeerde afwijkingen is als bijlage bij de bevestiging bij de jaarrekening door het college gevoegd.

Fraudes en andere onregelmatigheden
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en het ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij zowel de gemeenteraad als bij het college. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude en onjuistheden. Het onderzoek van de accountant richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude en onjuistheden. Indien bij de uitvoering van de controleopdracht aanwijzingen voor fraude worden verkregen, dient de accountant een aanvullend onderzoek te verrichten ongeacht de aard en mogelijke omvang van de vermoedelijke fraude. Indien onze controle een afwijking als gevolg van fraude, een vermoedelijke fraude of een onjuistheid signaleert, zullen wij deze informatie uiteraard direct bespreken met het college en met de gemeenteraad en onder bepaalde omstandigheden met regelgevende en justitiële instanties, zoals verwoord in de Verordening op de Fraudemelding.

Tijdens de controlewerkzaamheden met betrekking tot boekjaar 2017 hebben we geen constateringen gedaan die een indicatie kunnen zijn voor een mogelijke fraude.

Gelet op de verantwoordelijkheid van het college adviseren wij het onderwerp fraude periodiek te bespreken in vergaderingen van het college aan de hand van een frauderisicoanalyse.

Onafhankelijkheid
Met betrekking tot de door ons uitgevoerde controle van de jaarrekening van de gemeente Lansingerland over het jaar 2017 zijn ons geen feiten en omstandigheden bekend die onze onafhankelijkheid en objectiviteit voor de door ons verstrekte controleverklaring bedreigd hebben.

Hieronder hebben wij in dat kader een overzicht van de door ons team bestede uren opgenomen (inclusief schatting nog te maken uren):

	Realisatie	Begroting
Partner	30	21
Manager	180	86
Overige teamleden	578	364
Totaal controleteam	**788**	**471**

De hogere tijdsbesteding is met name veroorzaakt door enkele nieuwe elementen (taakvelden, WNT, uitbreiding werkzaamheden jaarverslag). Daarnaast heeft de controle van grondexploitaties en inkoop- en aanbesteding dit jaar nog extra aandacht nodig gehad, omdat de interne beheersing nog niet het gehele jaar adequaat gefunctioneerd heeft (zie bevindingen in de managementletter).

Automatiseringsomgeving
Artikel 2:393 lid 4 Burgerlijk Wetboek vereist dat de accountant in het kader van de controle van de jaarrekening verslag uitbrengt omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Hoewel dit artikel voor een gemeente niet van toepassing is, merken wij in het verlengde hiervan wel op dat de jaarrekeningcontrole geen significante tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht heeft gebracht. Wij hebben de geautomatiseerde gegevensverwerking onderzocht voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constateringen dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden. Onze IT-auditor heeft met betrekking tot algemene IT-beheersingsmaatregelen het volgende geconstateerd:

- Het aantal badges dat toegang geeft tot de serverruimte is meer dan nodig.
- Er is vastgesteld dat er een wijzigingsprocedure is geïmplementeerd mbt GWS, Corsa en Key2Financiën.
- Er is vastgesteld dat er geen procedure is ingericht voor het aanmaken van administrator accounts op het netwerk, Corsa en Key2Financiën.
- Er is vastgesteld dat er geen procedure is ingericht voor het verwijderen van alle soorten accounts op het netwerk, GWS en Key2Financiën.
- Er is vastgesteld dat er geen tussentijdse review plaatvindt op de accounts op het netwerk, Corsa, GWS en Key2Financiën.
- Een gebruiker had nog toegang tot de applicatie Corsa na uitdiensttreding. Hiervan is vastgesteld dat deze gebruiker niet meer heeft ingelogd nadat de persoon uitdienst is gegaan.

Mazars heeft meer in huis dan state-of-the-art kennis op het gebied van accountancy en fiscaliteit. We willen bijdragen aan het succes van onze klanten door, binnen de kaders van ons vak, onverwachte inzichten, verrassende mogelijkheden en nieuwe oplossingen te bieden.
Mazars. Verandert kennis in kansen

Contact
Mazars

drs. D.J. Han RA
Flight Forum 760 - Postbus 8692 - 5605 KR Eindhoven
jankhim.han@mazars.nl
088 27 71 700 l 06 1094 4962

drs. S.C. Dekkinga RA
Watermanweg 80 - Postbus 23123 - 3001 KC Rotterdam
siebe.dekkinga@Mazars.nl
088 27 71 306 l 06 4620 1238

www.mazars.nl

MAZARS

CONTROLEVERKLARING
VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de Gemeente Lansingerland

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2017

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeente Lansingerland gecontroleerd.

Naar ons oordeel
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de gemeente Lansingerland op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de bepalingen bij en krachtens de WNT.
- Voorts zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader bij het controleprotocol 2017 gemeente Lansingerland.

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2017;
2. de balans per 31 december 2017;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 27 oktober 2017 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Watermanweg 80 - Postbus 23123 - 3001 KC Rotterdam
Tel: 088 277 17 34 - jankhim.han@mazars.nl

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.
Statutair gevestigd te Rotterdam (KvK Rotterdam nr. 24402415)

Praxity MEMBER GLOBAL ALLIANCE OF INDEPENDENT FIRMS

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Lansingerland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

MATERIALITEIT

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.433.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de relevante vereisten in titel IV van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

SDE/WHE/105828

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS EN DE RAAD

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader bij het controleprotocol 2017 gemeente Lansingerland.
In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 27 oktober 2017, het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Praxity MEMBER GLOBAL ALLIANCE OF INDEPENDENT FIRMS

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 18 juni 2018

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

Was getekend

drs. D.J. Han RA

Praxity MEMBER GLOBAL ALLIANCE OF INDEPENDENT FIRMS

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder

Registratienummer
BR1800072

Onderwerp
Bekrachtiging vertrouwelijkheid gemeenteraad 5 juli 2018

Gevraagde beslissing

1. De door de burgemeester in brieven U18.07264 en U18.07489 opgelegde geheimhouding aan de raad op brieven U18.07134 van 29 juni 2018 en U18.07488 van 4 juli 2018 m.b.t. inkomsten A13/A16 ex art. 25 lid 2 sub b te bekrachtigen.
2. De geheimhouding op te heffen op het moment dat de A16 Rotterdam opgeleverd wordt.

Samenvatting

De burgemeester heeft op grond van het belang, zoals genoemd in art. 10 lid 2 onder b van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding opgelegd. Indien de raad dit besluit van de burgemeester niet bekrachtigt, vervalt de geheimhouding. Dit volgt uit art. 25 van de Gemeentewet. De geheimhouding op brief U18.07134 van 29 juni 2018 duurt totdat de A16 Rotterdam opgeleverd wordt.

Toelichting

De reden voor de geheimhouding van brief U18.07134 van 29 juni 2018 en U18.07488 van 4 juli 2018 is dat met openbaarmaking van de stukken de financiële belangen van de gemeente in het geding komen.

Bijlage

- Oplegging geheimhouding, brieven van burgemeester d.d. 28 juni 2018, U18.07134 en U18.07489 d.d. 4 juli 2018

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800072

Onderwerp
Bekrachtiging vertrouwelijkheid gemeenteraad 5 juli 2018

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
De door de burgemeester opgelegde geheimhouding ten aanzien van de verstrekte informatie moet worden bekrachtigd voor de raad om vertrouwelijk te blijven

Gelet op
Artikel 25 Gemeentewet en artikel 10, lid 2 sub b Wet openbaarheid van bestuur

Besluit(en)
1. De door de burgemeester in brieven U18.07264 en U18.07489 opgelegde geheimhouding aan de raad op brieven U18.07134 van 29 juni 2018 en U18.07488 van 4 juli 2018 m.b.t. inkomsten A13/A16 ex art. 25 lid 2 sub b te bekrachtigen.
2. De geheimhouding op te heffen op het moment dat de A16 Rotterdam opgeleverd wordt.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Afdeling
Financiën
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Wouter Stapel
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 28 juni 2018
Ons kenmerk U18.07264

Onderwerp **Geheimhouding opleggen**

Hierbij leg ik, Pieter van de Stadt,

1. Op de inhoud van de brief “Beantwoording vragen m.b.t. inkomsten A13/A16” met kenmerk U18.07134, geheimhouding op aan het college conform artikel 55 lid 2 van de Gemeentewet. Deze geheimhouding op te leggen op grond van artikel 10, lid 2 sub b van de Wet openbaarheid van bestuur omdat zowel voor Rijkswaterstaat als voor de gemeente Lansingerland financiële belangen in het geding zijn. De geheimhouding geldt tot het moment van oplevering van de A16 Rotterdam.

Gelet op het belang van de geheimhouding op de inhoud van het rapport Advies kostenverhaal A16 gemeente Lansingerland (I17.40515), waar deze brief uit voortvloeit dient op deze brief dezelfde geheimhouding gelegd te worden. De geheimhouding op de brief geldt voor dezelfde periode als het rapport.

2. Op de inhoud van de brief “Beantwoording vragen m.b.t. inkomsten A13/A16” met kenmerk U18.07134, geheimhouding op aan het Raad conform artikel 25 lid 2 van de Gemeentewet. Deze geheimhouding op te leggen op grond van artikel 10, lid 2 sub b van de Wet openbaarheid van bestuur omdat zowel voor Rijkswaterstaat als voor de gemeente Lansingerland financiële belangen in het geding zijn. De geheimhouding geldt tot het moment van oplevering van de A16 Rotterdam.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

drs. Pieter van de Stadt
burgemeester

Afdeling
Financiën
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Martijn de Quartel
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 4 juli 2018
Ons kenmerk U18.07489

Onderwerp **Geheimhouding opleggen**

Hierbij leg ik, Pieter van de Stadt,

1. Op de inhoud van de brief “Overeenkomst RWS jaarstukken 2017” met kenmerk U18.07488, geheimhouding op aan het college conform artikel 55 lid 2 van de Gemeentewet. Deze geheimhouding op te leggen op grond van artikel 10, lid 2 sub b van de Wet openbaarheid van bestuur omdat zowel voor Rijkswaterstaat als voor de gemeente Lansingerland financiële belangen in het geding zijn. De geheimhouding geldt tot het moment van oplevering van de A16 Rotterdam.

Gelet op het belang van de geheimhouding op de inhoud van het rapport Advies kostenverhaal A16 gemeente Lansingerland (I17.40515), waar deze brief uit voortvloeit dient op deze brief dezelfde geheimhouding gelegd te worden. De geheimhouding op de brief geldt voor dezelfde periode als het rapport.

2. Op de inhoud van de brief “Overeenkomst RWS jaarstukken 2017” met kenmerk U18.07488, geheimhouding op aan het Raad conform artikel 25 lid 2 van de Gemeentewet. Deze geheimhouding op te leggen op grond van artikel 10, lid 2 sub b van de Wet openbaarheid van bestuur omdat zowel voor Rijkswaterstaat als voor de gemeente Lansingerland financiële belangen in het geding zijn. De geheimhouding geldt tot het moment van oplevering van de A16 Rotterdam.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

drs. Pieter van de Stadt
burgemeester

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder
Albert Abee

Registratienummer
BR1800049

Onderwerp
Vestigen voorkeursrecht (Wvg) op gronden Westpolder/Bolwerk

Gevraagde beslissing
Een voorkeursrecht op grond van artikel 2 jo. 3 van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op de percelen kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9621 (groot 00.40.60 hectare) en sectie B nummer 9623 (groot 00.07.16) en perceelgedeelte groot 01.00.24 hectare van het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9622 (totaal groot 01.24.25 hectare), alle gelegen aan en nabij de Klapwijkseweg 39 in de wijk Westpolder, te Berkel en Rodenrijs. De betrokken gronden zijn weergegeven op de bijgevoegde tekening en kadastrale gegevens (T18.05653 en T18.05655).

Samenvatting
Na vestiging van de Wvg moet de eigenaar van de betrokken percelen de gemeente in de gelegenheid stellen de percelen te verkrijgen alvorens hij tot vervreemding aan derden overgaat. Indien de eigenaar zich niet aan de bepalingen van de Wvg houdt, kan de gemeente de nietigheid inroepen van de rechtshandelingen die in strijd met de wet tot stand zijn gekomen.

De gemeente is al sinds 2011 en ook al daarvoor met de eigenaar van de gronden en opstallen, gelegen aan de Klapwijkseweg 39, in overleg over de minnelijke verwerving van in totaal 1,48 ha. De gemeente heeft deze gronden nodig in verband met de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de woningbouwlocatie Westpolder/Bolwerk. Er is geen ‘beweging’ bij de eigenaar om alsnog tot minnelijke verwerving te komen. Om de belangen van de gemeente veilig te stellen en een onverwachte verkoop van de beoogde gronden aan derden te voorkomen, is het opportuun een voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op deze gronden. Het college heeft daartoe bij besluit van 24 april 2018 een voorlopig voorkeursrecht gevestigd op grond van artikel 6 Wvg. Dit besluit komt na drie maanden van rechtswege te vervallen, of zoveel eerder als de raad een voorkeursrecht vestigt op de gronden.

Financiële consequenties
Ten behoeve van het vestigen van de Wvg en eventueel de benodigde onteigeningsprocedure is een budget in de grondexploitatie beschikbaar.

Verdere procedure
De eigenaar van de percelen zal schriftelijk in kennis worden gesteld van het raadsbesluit. Het besluit tot vestiging dient ter inzage te worden gelegd op het gemeentehuis. Dit moet bekend worden gemaakt in de Staatscourant, in één of meer dag- of nieuwsbladen die in de gemeente verspreid worden en voorts op de gebruikelijke wijze. Het besluit treedt in werking de dag na dagtekening van de Staatscourant waarin de terinzagelegging bekend is gemaakt. Het gevestigde voorkeursrecht zal worden ingeschreven in de daarvoor bestemde registers.

Tegen het besluit staat bezwaar en beroep open. Indien en voor zover de eigenaar of anderen reeds bezwaar hebben ingediend tegen het besluit van het college van 24 april 2018, inhoudende het vestigen van het voorlopige voorkeursrecht, wordt dit bezwaar geacht mede gericht te zijn tegen het raadsbesluit tot vestigen van het voorkeursrecht.

Juridische aspecten
Het vestigen van het voorkeursrecht laat onverlet dat de onteigeningsprocedure zal wordt opgestart om de beoogde planning te behalen. Het vestigen van het voorkeursrecht maakt immers niet dat de eigenaar ook verplicht is aan de gemeente te verkopen. Het voorkeursrecht borgt slechts de positie van de gemeente in die zin dat het object bij voorgenomen verkoop door de eigenaar eerst aan de gemeente moet worden aangeboden.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Bijlagen
- Bijlage 1. Kaart Bestemmingsplan en gronden voor de Wvg, T18.05653
- Bijlage 2. Kadastrale gegevens, T18.05655

Toelichting

Inleiding
De gemeente is sinds 2011 en ook al daarvoor met de eigenaar van de gronden en opstallen, gelegen aan de Klapwijkseweg 39, in overleg over de minnelijke verwerving van in totaal 1,48 hectare. Deze gronden zijn thans met name in gebruik als grasland en voorzieningen ten behoeve van het houden van vee en paarden. De betrokken percelen en het perceelsgedeelte hebben op grond van het bestemmingsplan Westpolder/ Bolwerk 2012 (vastgesteld 28 maart 2013 en op 31 mei 2013 inwerking getreden) de bestemming 'Wonen – Uit te werken' met een functieaanduiding 'specifieke vorm van natuur – moeraszone' en gedeeltelijk een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' en een gedeelte de bestemming 'Wonen' met een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2'. De gemeente heeft deze gronden nodig in verband met de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de woningbouw-locatie Westpolder.

Op 24 augustus 2016 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de eigenaar en wethouder Abee. De gemeente heeft sindsdien via de projectleider en een onteigeningsdeskundige opnieuw gesprekken gevoerd om tot minnelijke overeenstemming te komen. Dit heeft onder andere geleid tot proces-afspraken over een gefaseerde overdracht van de gronden. In juni 2017 is daarop een nieuwe gemeentelijke bieding gedaan. Echter, dat voorstel is niet geaccepteerd. Vervolgens zijn tussen de gemeentelijke verwerver en de deskundige die in opdracht van de eigenaar handelt, gesprekken gevoerd en gecorrespondeerd. Er is een tweede bieding door de gemeentelijke verwerver gedaan bij brief van 29 november 2017. Ook dit bod is niet geaccepteerd. De geraamde schadeloosstellingen van beide adviseurs liggen ver uit elkaar. Vervolgens heeft de gemeente een nieuw bod uitgebracht op 2 februari 2018. Daarop is er op 5 april 2018 een nieuw overleg gevoerd tussen de wethouder en de eigenaar. Dit heeft alleen een voorstel opgeleverd om een onafhankelijke deskundige te benoemen. De eigenaar beraadt zich hierover.

Er is inmiddels een lange historie van verwerving en er is geen 'beweging' te bewerkstelligen bij de eigenaar om alsnog tot minnelijke verwerving van de benodigde percelen en perceelgedeelte over te kunnen gaan. Om de belangen van de gemeente veilig te stellen en onverwachte beweging van de eigenaar (met name de verkoop van de beoogde gronden aan derden) te voorkomen, is het opportuun om z.s.m. een voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op deze gronden.

Eerder was er een voorkeursrecht op de (gedeeltelijke) percelen gevestigd op grond van artikel 6 (Wvg oud), welk voorkeursrecht op 1 juli 2013 is komen te vervallen. Omdat dat meer dan twee jaar geleden is, is het college toegestaan een nieuw voorkeursrecht op te leggen. Nu minnelijk overleg nog niet tot overeenstemming heeft geleid is er tevens een noodzaak om opnieuw het instrument van de Wvg aan te wenden.

Voornoemde percelen zijn volgens de kadastrale gegevens in particulier eigendom, hierna volgend aangeduid als de 'eigenaar'.
Uit het kadaster blijkt voorts dat:
- op het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9321, een zakelijk recht als bedoeld in artikel 5, lid 3 onder b van de Belemmeringenwet Privaatrecht is gevestigd ten behoeve van Energie Delfland N.V.
- op het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9623, een opstalrecht nutsvoorzieningen is gevestigd ten behoeve van Dunea N.V.
- op (gedeelten van) het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9622 zakelijke rechten zijn gevestigd als bedoeld in artikel 5, lid 3, onder b van de Belemmeringenwet privaatrecht ten behoeve van Energie Delfland N.V. en de Gemeente. Daarnaast zijn er opstalrechten voor nutsvoorzieningen gevestigd ten behoeve van Stedin Netten B.V. en Dunea N.V.

Beoogd maatschappelijk effect
De verwerving van de benodigde percelen is nodig om de ruimtelijke ontwikkelingen en de beoogde woningbouwprogramma's in het gebied Westpolder/Bolwerk mogelijk te maken.

Argumenten
1.1 Minnelijke onderhandelingen en vervolggesprekken hebben nog niet geleid tot een akkoord.
De gemeente voert al vanaf de periode 2011 en ook al daarvoor informele en formele gesprekken met de eigenaar over een minnelijke verwerving van de (gedeelte van) percelen. Er zijn inmiddels al een aantal biedingen door en in opdracht van de gemeente uitgebracht, echter zonder resultaat. Onteigenen is wellicht nog de enige mogelijkheid om over de gronden te kunnen beschikken om de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen verder van de grond te krijgen. Om de positie van de gemeente te borgen is het vestigen van een voorkeursrecht belangrijk.

1.2 Op grond van een overeenkomst is de gemeente gehouden alle gronden van derden in het projectgebied te verwerven.
Op grond van de door de gemeente gesloten Samenwerkingsovereenkomst met de Ontwikkelingscombinatie Westpolder/Bolwerk is de gemeente gehouden alle gronden van derden in het projectgebied te verwerven. De gemeente heeft zich dus ertoe verbonden inspanningen te verrichten om dit te bereiken. Het vestigen van het voorkeursrecht op grond van de Wvg en eventueel onteigenen worden als in te zetten middelen hiervoor genoemd.

1.3 De ruimtelijke ontwikkelingen en de beoogde woningbouwprogramma's willen we mogelijk maken.
De percelen en het perceelgedeelte zijn gelegen in het gebied dat deel uitmaakt van de woningbouwlocatie Westpolder/Bolwerk. De percelen liggen zodanig strategisch, dat bij gebreke van gemeentelijke verwerving, ook de naastgelegen gronden door de aanwezige hinderzone niet verder ontwikkeld kunnen worden, waardoor de woningbouwproductie nog verder stagneert. De huidige marktomstandigheden laten zien dat het tijdig in ontwikkeling kunnen brengen van projecten in het betreffende gebied gewenst is. Indien de gemeente de beschikking krijgt over de onderhavige gronden kan de gemeente ook verder maximaal sturing geven aan de wijze van uitvoering van de ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente wenst verder uitvoering te geven aan het bestemmingsplan Westpolder/ Bolwerk 2012 en de realisatie van de woningbouw op deze percelen uiterlijk begin 2021 te starten.

1.4. Op de omliggende gronden in het betreffende plangebied wordt inmiddels woningbouw gerealiseerd.
Inmiddels zijn diverse projecten in het betreffende plangebied in ontwikkeling gebracht en zijn diverse woningbouwprogramma's gerealiseerd. Aangezien de onderhavige percelen (nog) niet verworven zijn, is er nu feite al stagnatie in de ontwikkelingen opgetreden.

1.5 Er is budget beschikbaar om de administratieve onteigeningsprocedure te voeren.
Ten behoeve van het vestigen van een voorkeursrecht op grond van de Wvg en eventueel de benodigde onteigeningsprocedure is een budget in de grondexploitatie beschikbaar.

De kanttekeningen
Geen.

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800049

Onderwerp
Vestigen voorkeursrecht (Wvg) op gronden Westpolder/Bolwerk

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel

Overwegende dat
- de betrokken, hierna te noemen percelen benodigd zijn voor de realisatie van bestemmingsplan Westpolder/Bolwerk 2012 (in werking getreden op 31 mei 2013);
- In het bestemmingsplan is aan de betrokken percelen een andere dan agrarische bestemming toegekend en het huidige gebruik wijkt af van dat plan;
- er op deze (gedeelten van) percelen reeds een voorkeursrecht was gevestigd op grond van artikel 6 Wvg (oud), welk voorkeursrecht op 1 juli 2013 is komen te vervallen;
- overleg met de betrokken eigenaar nog niet heeft geleid tot minnelijke overeenstemming;
- om de belangen van de gemeente veilig te stellen en onverwachte beweging van de eigenaar (met name de verkoop van de beoogde gronden aan derden) te voorkomen, het opnieuw vestigen van een voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) kan bewerkstelligen dat de gemeente over deze gronden komt te beschikken;
- het college daartoe reeds een voorlopig voorkeursrecht heeft gevestigd bij besluit van 24 april 2018;
- dit besluit na drie maanden komt te vervallen, tenzij de raad eerder een voorkeursrecht vestigt op dezelfde gronden;
- de raad hierbij overgaat tot het vestigen van het voorkeursrecht in navolging van het college;
- het door de raad gevestigde voorkeursrecht geldt voor de duur van tien jaar na inwerkingtreding van het bestemmingsplan, derhalve tot en met 30 mei 2023;
- het voorkeursrecht wordt gevestigd ten aanzien van de percelen kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9621 (groot 00.40.60 hectare) en sectie B nummer 9623 (groot 00.07.16) en perceelgedeelte groot 01.00.24 hectare van het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9622 (totaal groot 01.24.25 hectare);
- voornoemde percelen zijn volgens de kadastrale gegevens in eigendom van een particulier;
- uit het kadaster blijkt voorts dat:
    - op het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9321, een zakelijk recht als bedoeld in artikel 5, lid 3 onder b van de Belemmeringenwet Privaatrecht is gevestigd ten behoeve van Energie Delfland N.V.
    - op het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9623, een opstalrecht nutsvoorzieningen is gevestigd ten behoeve van Dunea N.V.
    - op (gedeelten van) het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B, nummer 9622 zakelijke rechten zijn gevestigd als bedoeld in artikel 5, lid 3, onder b van de Belemmeringenwet privaatrecht ten behoeve van Energie Delfland N.V. en de Gemeente. Daarnaast zijn er opstalrechten voor nutsvoorzieningen gevestigd ten behoeve van Stedin Netten B.V. en Dunea N.V.

Gelet op
- artikel 2 jo. 3 van de Wet voorkeursrecht gemeenten.

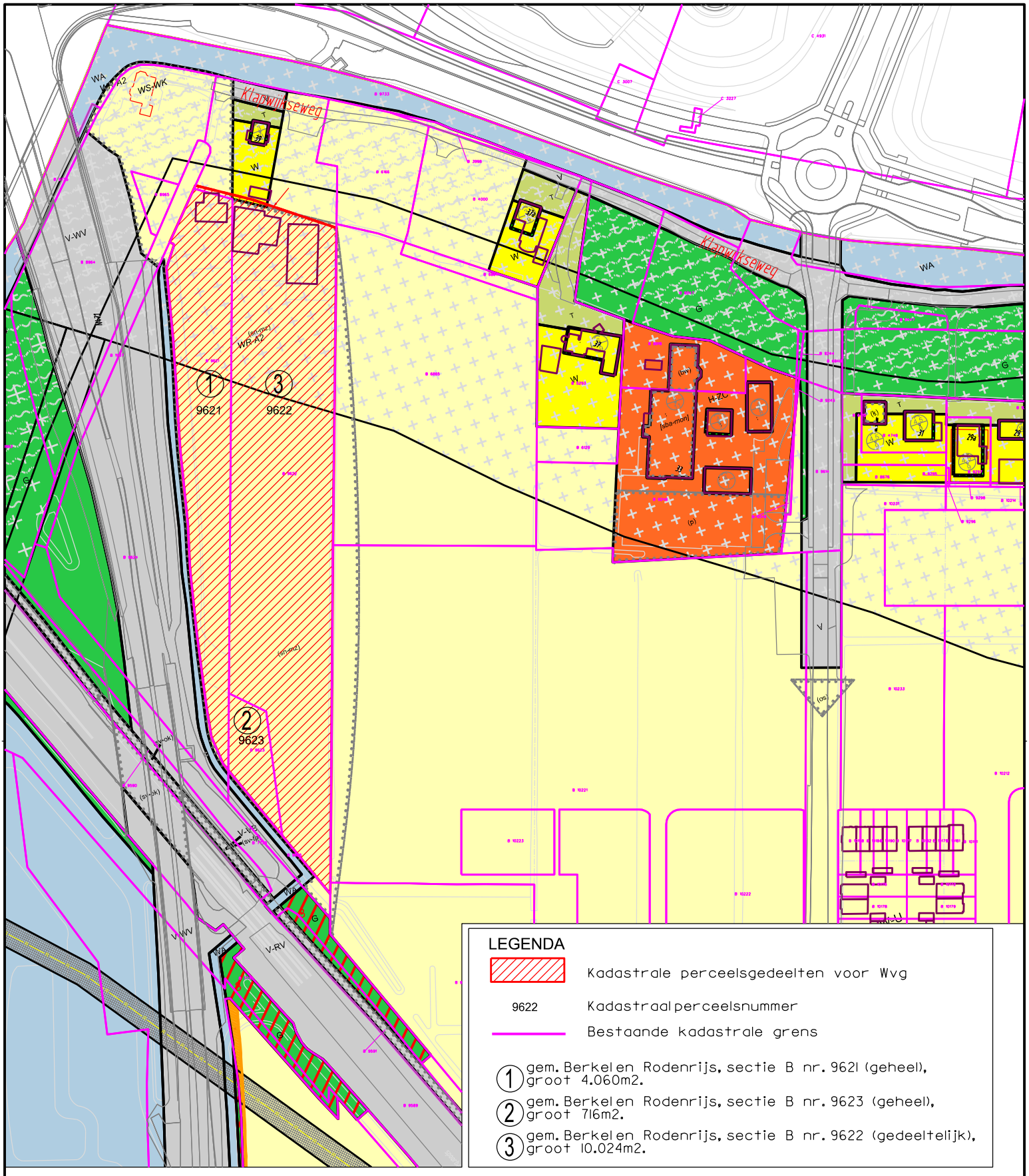
Besluit(en)

Een voorkeursrecht op grond van artikel 2 jo. 3 van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te vestigen op de percelen kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9621 (groot 00.40.60 hectare) en sectie B nummer 9623 (groot 00.07.16) en perceelgedeelte groot 01.00.24 hectare van het perceel kadastraal bekend gemeente Berkel en Rodenrijs, sectie B nummer 9622 (totaal groot 01.24.25 hectare), alle gelegen aan en nabij de Klapwijkseweg 39 in de wijk Westpolder, te Berkel en Rodenrijs. De betrokken gronden zijn weergegeven op de bijgevoegde tekening en kadastrale gegevens (T18.05653 en T18.05655).

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

LEGENDA

	Kadastrale perceelsgedeelten voor Wvg
9622	Kadastraal perceelsnummer
	Bestaande kadastrale grens

1. gem. Berkel en Rodenrijs, sectie B nr. 9621 (geheel), groot 4.060m2.
2. gem. Berkel en Rodenrijs, sectie B nr. 9623 (geheel), groot 716m2.
3. gem. Berkel en Rodenrijs, sectie B nr. 9622 (gedeeltelijk), groot 10.024m2.

Bestemmingsplan "Westpolder / Bolwerk 2012"

Enkelbestemmingen

W	Wonen
W-U	Wonen - Uit te werken
T	Tuin
WA	Water
V	Verkeer

Dubbelbestemmingen

WR-A2	Waarde - Archeologie 2

DATUM	OMSCHRIJVING	WIJZ.	GET.	GEZ.

GEMEENTE Lansingerland

AFDELING RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

filenaam: G:\MSV8\ projecten\ 003WPB-05-GRT-K015-180411.dgn

Berkel en Rodenrijs
Westpolder/Bolwerk
Bestemmingsplan en gronden voor Wvg

GETEKEND: SdM	BESTEK : -	SCHAAL : -
DATUM : 11-04-2018	WIJK : -	FORMAAT : -
GEZIEN : P.d.K.	BLAD : 1/1	NR. : K015-180411.dgn

Bijlage 2. De kadastrale gegevens van de percelen en perceelgedeelte

Nr.	**perceel**	**Totaal groot**	**WVG**	**Gebruik**	**Bestemming**
1	B 6921	00.40.60	00.40.60	Terrein-grasland	Wonen-uit te werken
2	B 9623	00.07.16	00.07.16	Terrein-grasland	Wonen-uit te werken
3	B 9622	01.24.25	01.00.24	Terrein-grasland	Wonen-uit te werken

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder
Albert Abee

Registratienummer
BR1800037

Onderwerp
Marktverordening Lansingerland 2018

Gevraagde beslissing

1. De Marktverordening Lansingerland 2018 (T18.03197) vast te stellen.
2. De Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 in te trekken.

Samenvatting

De huidige Marktverordening van Lansingerland dateert van september 2013. Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving, een wijziging van de model marktverordening van de VNG en ervaringen op de weekmarkt in Berkel en Rodenrijs is het noodzakelijk de marktverordening aan te passen. Bovendien vindt in 2018 een herinrichting van het centrum van Berkel en Rodenrijs plaats, waardoor het een logisch moment is om de verordening te actualiseren.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De opbouw van de Marktverordening Lansingerland 2018 is gelijk aan de opbouw van de model Marktverordening van de VNG;
- Een vaste marktstandplaatsvergunning kan niet meer overgeschreven worden op een voorgedragen gegadigde, maar uitsluitend op een familielid of een medewerker van de vergunninghouder of een mede-eigenaar van diens bedrijf als deze ten minste 5 jaren in loondienst heeft gewerkt bij de vergunninghouder of heeft gefunctioneerd als mede-eigenaar;
- Een dagplaatsvergunning verlenen we niet meer door loting, maar op volgorde van ontvangst van de aanvragen. Bovendien verlenen we voorrang aan marktkooplieden die producten verkopen die nog niet op de markt verkrijgbaar zijn.

In bijlage 3 vindt u een uitgebreid overzicht van alle wijzigingen in de Marktverordening Lansingerland 2018.

Financiële consequenties

De actualisatie van de marktverordening heeft geen financiële consequenties. Het aantal marktstandplaatsen blijft gelijk, ook na de herinrichting van het marktterrein, waardoor er geen sprake is van een toe- of afname van legesinkomsten en marktgelden.

Verdere procedure

Na vaststelling van de marktverordening informeren we de Marktcommissie, de marktkooplieden en de Winkeliersvereniging hierover. Daarnaast publiceren we de marktverordening op www.overheid.nl en onze eigen website. Op grond van de nieuwe marktverordening vervangen we alle vaste marktstandplaatsvergunningen ambtshalve.

Juridische aspecten
Artikelen 147, 149 en 160, lid 1 onder h, van de Gemeentewet.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
Aan het begin van het traject bespraken we ons voornemen om de marktverordening te actualiseren met de Marktcommissie en de Winkeliersvereniging Berkel en vroegen we hen om input daarvoor. De door hen gemaakte opmerkingen en gewenste aanvullingen verwerkten we zoveel mogelijk in de verordening. De concept marktverordening legden we vervolgens weer aan beide gremia voor. Zowel de Marktcommissie als de Winkeliersvereniging gingen akkoord met de inhoud van de verordening.

Duurzaamheid
In de marktverordening schetsen we de kaders van de weekmarkt en stellen we eisen aan de marktkooplieden die deel uit willen maken van de weekmarkt. Deze eisen hebben betrekking op het assortiment van de marktkooplieden en de verkoopwagens of uitstallingen, maar ook of er sprake is van maatschappelijk verantwoord ondernemen door de marktkooplieden.

Bijlagen
1. Marktverordening Lansingerland 2018, T18.03197
2. Artikelsgewijze toelichting Marktverordening Lansingerland 2018, T18.05374
3. Overzicht wijzigingen Marktverordening Lansingerland 2018, T18.05375

Toelichting
N.v.t.

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800037

Onderwerp
Marktverordening Lansingerland 2018

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
- het noodzakelijk is de marktverordening te actualiseren in verband met een wijziging in de wet- en regelgeving en daarmee de model Marktverordening van de VNG;
- het wenselijk is regels te stellen voor een goed en ordelijk verloop van de weekmarkt in Berkel en Rodenrijs.

Gelet op
- de artikelen 147, 149 en 160, lid 1 onder h, van de Gemeentewet.

Besluit(en)
1. De Marktverordening Lansingerland 2018 (T18.03197) vast te stellen.
2. De Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 in te trekken.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Decentrale regelgeving

Overheidsorganisatie	Gemeente Lansingerland
Organisatie die de regeling vaststelt	Gemeente Lansingerland
Vastgesteld door	Gemeenteraad
Titel regelgeving	Marktverordening gemeente Lansingerland 2018
Citeertitel	Marktverordening Lansingerland 2018
Type informatie	Regeling
Onderwerp	Algemeen
Wettelijke grondslag	Gemeentewet, art. Artikel 147, lid 1
Gedelegeerde regelgeving	N.v.t.
Opmerkingen	Op grond van deze verordening is de Marktregeling weekmarkt gemeente Lansingerland 2018 door het college van B&W vastgesteld.
Betreft (aard van de regeling)	Nieuwe regeling
Datum intrekking of inwerkingtreding wijziging regeling	Dag na bekendmaking
Datum inwerkingtreding van (een versie van) een regeling	Dag na bekendmaking
Datum terugwerkende kracht	
Datum ondertekening regeling	5 juli 2018
Bekendmaking geplaatst	op internet
Datum bekendmaking	9 juli 2018
Kenmerk voorstel	T18.03197

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Toepassingsgebied
Deze verordening is van toepassing op de door burgemeester en wethouders ingestelde weekmarkt in Berkel en Rodenrijs die op gezette tijden wordt gehouden.

Artikel 2 Inrichtingsplan
1. Voor de markt stellen burgemeester en wethouders een inrichtingsplan vast, dat in elk geval bevat:
    a. Een aanduiding van de dagen en de uren waarop en eventueel de periode waarin de markt wordt gehouden (markttijd);
    b. Een kaart van de markt.
2. Op de kaart zijn aangegeven:
    a. De grenzen van de markt;
    b. De plaatsen of gebieden die bestemd zijn voor houders van vaste marktstandplaatsvergunningen;
    c. De plaatsen of gebieden die bij voorrang zijn bestemd voor een of meer vaste branches of artikelgroepen.
3. Als een marktstandplaats, bestemd voor de houder van een vaste markstandplaatsvergunning, bij aanvang van de markt nog niet door de vergunninghouder of diens plaatsvervanger is ingenomen, kunnen burgemeester en wethouders daarvoor een dagplaatsvergunning afgeven.
4. Het inrichtingsplan is te allen tijde bij de marktmeester in te zien.

Artikel 3 Vergunningen en verbod standwerkers
1. Het is verboden op de markt zonder vaste marktstandplaatsvergunning of dagplaatsvergunning van burgemeester en wethouders een standplaats voor het uitoefenen van markthandel in te nemen.
2. Een vaste marktstandplaatsvergunning geldt voor onbepaalde tijd en voor de op de vergunning vermelde marktstandplaats, tenzij de vergunning anders bepaalt. Burgemeester en wethouders kunnen in bijzondere gevallen een andere marktstandplaats aanwijzen.
3. Een dagplaatsvergunning geldt voor één dag en voor de op de vergunning vermelde marktstandplaats.
4. Het is verboden zonder bedienvergunning van burgemeester en wethouders vergunninghouders en degenen die hen vervangen of bijstaan tegen betaling te voorzien van voedsel en/of dranken bestemd voor consumptie ter plaatse. Een bedienvergunning geldt voor onbepaalde tijd, tenzij de vergunning anders bepaalt.
5. Aan een vergunning kunnen burgemeester en wethouders voorschriften en beperkingen verbinden.
6. Burgemeester en wethouders verlenen een vergunning enkel aan een handelingsbekwame natuurlijke persoon die gerechtigd is in Nederland arbeid te verrichten.
7. Het is verboden als standwerker op te treden op de markt. Onder standwerker wordt verstaan: iemand die publiek om zich heen verzamelt en dat door een aansprekende uiteenzetting probeert over de halen artikelen te kopen.

Artikel 4 Mandaatverboden
1. De bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van het inrichtingsplan kan niet worden gemandateerd.
2. De bevoegdheid tot het verlenen of het intrekken van een vaste marktstandplaatsvergunning of een bedienvergunning kan niet aan de marktmeester of een andere toezichthouder worden gemandateerd.

Hoofdstuk 2 Vaste marktstandplaatsen

Artikel 5 Vrijgekomen marktstandplaats; plaatsverbetering volgens anciënniteitslijst
1. Voor het toekennen van een vrijgekomen vaste marktstandplaats voor de markt wordt het anciënniteitsstelsel gehanteerd.
2. Burgemeester en wethouders houden een lijst bij van de houders van een vaste marktstandplaatsvergunning met vermelding van de datum waarop de betrokkenen voor het eerst een vaste marktstandplaatsvergunning werd verleend en met vermelding van de branche waartoe zij behoren en/of de artikelen die zij verhandelen (anciënniteitslijst).

3. Als een standplaats vrijkomt die werd ingenomen door de houder van een vaste marktstandplaatsvergunning, kan deze op aanvraag worden toegewezen aan de hoogstgeplaatste aanvrager op de anciënniteitslijst in volgorde van de datum waarop hem voor het eerst een vaste marktstandplaatsvergunning werd verleend. Als de plaats bestemd is voor een specifieke branche of artikelgroep, komt alleen degene die aan dat vereiste voldoet, in aanmerking.

Artikel 6 Nieuwe marktstandplaats; selectiestelsel

1. Voor het toekennen van nieuwe vaste marktstandplaatsvergunningen voor de markt wordt het selectiestelsel gehanteerd.
2. Burgemeester en wethouders maken bekend dat voor de markt een of meer vaste marktstandplaatsvergunningen kunnen worden verleend, voor welke branche of artikelgroep dit geldt en dat gegadigden voor een vergunning vóór de daarbij genoemde datum daarvoor een aanvraag kunnen indienen.
3. De bekendmaking geschiedt door een openbare kennisgeving op de gemeentelijke website.
4. Bij de beoordeling van aanvragen om nieuwe vaste marktstandplaatsvergunningen kennen burgemeester en wethouders, na daartoe advies te hebben ingewonnen bij de selectiecommissie zoals bedoeld in lid 6, punten toe aan de hand van de volgende aspecten en tot het daarbij vermelde maximum aantal:
   a. Of het assortiment van de gegadigde een gewenste toevoeging aan het marktassortiment vormt (40);
   b. De uitstraling van de verkoopwagen of de uitstalling van de kraam (20);
   c. Het marktverleden van de gegadigde en de indruk die hij maakt (20);
   d. Of bij de gegadigde sprake is van maatschappelijk verantwoord ondernemen (20).
5. Voor een vaste marktstandplaatsvergunning kom(t)en slechts die gegadigde(n) in aanmerking als deze een beoordeling krijg(t)en van tenminste 60 punten.
6. Burgemeester en wethouders leggen de aanvragen om advies voor aan een door hen te benoemen vaste selectiecommissie.

Artikel 7 Overschrijving vaste marktstandplaatsvergunning

1. Wenst de houder van een vaste marktstandplaatsvergunning niet langer zelf gebruik te maken van de vergunning of is hij overleden, onder curatele gesteld of blijvend arbeidsongeschikt, dan kunnen burgemeester en wethouders op schriftelijke aanvraag van de vergunninghouder, zijn erven of zijn curator de vergunning en de reeds toegekende vaste marktstandplaats overschrijven op naam van:
   a. zijn echtgenoot of geregistreerde partner;
   b. een andere persoon met wie hij duurzaam samenwoont dan wel samenwoonde;
   c. zijn kind;
   d. een medewerker van de vergunninghouder of mede-eigenaar van diens bedrijf als deze ten minste 5 jaren in loondienst heeft gewerkt bij de vergunninghouder of heeft gefunctioneerd als mede-eigenaar.
2. In geval van overlijden of ondercuratelestelling van de vergunninghouder wordt de aanvraag tot overschrijving binnen acht weken nadien ingediend.
3. Burgemeester en wethouders beoordelen de overschrijving van een vaste marktstandplaatsvergunning op dezelfde wijze als bepaald in artikel 6, lid 4 en 5.
4. Burgemeester en wethouders kunnen van het vorenstaande afwijken voor zover de toepassing daarvan voor een of meer belanghebbenden gevolgen heeft die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de bepalingen te dienen doelen.
5. Burgemeester en wethouders weigeren de aanvraag tot overschrijving alleen als niet wordt voldaan aan de uit artikel 3, lid 7 of dit artikel voortvloeiende eisen.
6. Als de nieuwe vergunninghouder reeds over een vaste marktstandplaatsvergunning voor de markt beschikt, trekken burgemeester en wethouders deze in.

Artikel 8 Intrekking en vervallen vaste marktstandplaatsvergunning

1. Burgemeester en wethouders trekken een vaste marktstandplaatsvergunning in:
   a. Op schriftelijke aanvraag van de vergunninghouder; of
   b. Acht weken na diens overlijden of ondercuratelestelling, tenzij een aanvraag tot overschrijving is ingediend overeenkomstig artikel 7.
2. Burgemeester en wethouders kunnen een vaste marktstandplaatsvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd intrekken:
   a. Als de vergunninghouder ter verkrijging van de vergunning onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt;

b. Als de vergunninghouder, degene die hem vervangt of een persoon die hem bijstaat zich op de markt schuldig heeft gemaakt aan wangedrag of bedrog;
c. Als de vergunninghouder, degene die hem vervangt of een persoon die hem bijstaat een bij of krachtens deze verordening of het inrichtingsplan gestelde bepaling heeft overtreden;
d. Als van de vergunning gedurende ten minste 4 aaneengesloten weken of 10 weken in een kalenderjaar geen gebruik is gemaakt behoudens bijzondere omstandigheden; of
e. Als de vergunninghouder niet of niet tijdig het verschuldigde marktgeld voldoet dat wordt geheven op grond van artikel 229 van de Gemeentewet.

3. In geval van intrekking voor bepaalde tijd kan tevens worden bepaald dat de toegewezen standplaats vervalt.
4. Als de vergunninghouder of zijn overeenkomstig artikel 11 aangewezen vervanger zijn standplaats niet uiterlijk op de in de vergunning genoemde aanvangstijd heeft ingenomen, vervalt de vergunning voor de rest van de dag.

Artikel 9 Persoonlijk innemen marktstandplaats; vervanging

1. De houder van een vaste marktstandplaatsvergunning neemt de hem toegewezen marktstandplaats persoonlijk in.
2. In geval van vakantie of van bijzondere omstandigheden kunnen burgemeester en wethouders toestaan dat de marktstandplaats wordt ingenomen door een vervanger. Een aanvraag daartoe vermeldt de reden en de verwachte duur van de afwezigheid van de vergunninghouder en de naam van de beoogde vervanger.
3. Incidentele vervanging dient mondeling en met opgaaf van redenen vooraf bij het begin van de markt bij de marktmeester te worden gemeld.
4. De vervanger treedt op namens de vergunninghouder. De rechten – behalve die tot vervanging ingevolge lid 2 en 3 van dit artikel – en verplichtingen die bij of krachtens deze verordening gelden voor de vergunninghouder, zijn van overeenkomstige toepassing op de vervanger.

Hoofdstuk 3 Dagplaatsen en bediening

Artikel 10 Dagplaatsvergunning

1. Een dagplaatsvergunning kan worden verleend voor het innemen van een marktstandplaats voor het uitoefenen van markthandel op de markt op plaatsen die niet zullen worden ingenomen door de houder van een vaste marktstandplaatsvergunning omdat voor de plaats geen vergunning geldt, de vergunning is vervallen of omdat de vergunninghouder niet in staat is de plaats in te nemen en niet is voorzien in vervanging overeenkomstig artikel 9.
2. Voor een dagplaatsvergunning komen in aanmerking degenen die daarvoor die dag vóór de aanvang van de markttijd bij de marktmeester een aanvraag hebben ingediend, voldoen aan de van toepassing zijnde branche- of artikelgroep vereiste en die niet zijn uitgesloten omdat zij gedurende een of meer van de voorafgaande vier marktdagen:
   a. zich op de markt schuldig hebben gemaakt aan wangedrag of aan bedrog of een bij of krachtens deze verordening gestelde bepaling hebben overtreden, of
   b. niet tijdig het verschuldigde marktgeld hebben voldaan dat wordt geheven op de grondslag van artikel 229 van de Gemeentewet.
3. Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van een gegadigde bepalen dat een uitsluitingsgrond niet geldt of dat voor de toepassing van het vorige lid een langere termijn in aanmerking wordt genomen.
4. De dagplaatsvergunningen worden verstrekt aan de in aanmerking komende gegadigden op volgorde van ontvangst van de aanvragen. Gegadigden die een artikel of artikelsoort wensen te verkopen dat nog niet op de markt verkrijgbaar is, hebben daarbij voorrang.
5. Een dagplaatsvergunning kan niet worden overgedragen. De vergunninghouder kan zich niet laten vervangen.

Artikel 11 Bedienvergunning

1. Burgemeester en wethouders kunnen op aanvraag een bedienvergunning verlenen. De vergunning vermeldt voor welke artikelen deze geldt.
2. Artikel 8, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 4 Algemene bepalingen voor vergunninghouders

Artikel 12 Bijstand
De houder van een vaste marktstandplaatsvergunning of van een dagplaatsvergunning kan zich doen bijstaan door een of meer andere personen.

Artikel 13 Legitimatieplicht
Degene die een marktstandplaats wenst in te nemen of inneemt op de markt of die handelt met een bedienvergunning, is op eerste verzoek van een toezichthouder verplicht aan te tonen dat hij daartoe gerechtigd is.

Artikel 14 Markttijden in acht nemen
1. Het is een vergunninghouder verboden meer dan 2 uur voor de aanvang en meer dan 2 uur na afloop van de markt ruimte in te nemen of te doen innemen op het marktterrein met een voertuig, met goederen of anderszins, of goederen aan- of af te voeren of te laten aan- of afvoeren.
2. Een vergunninghouder neemt zijn marktstandplaats in tot de sluitingstijd van de markt, behoudens een op aanvraag door burgemeester en wethouders verleende ontheffing. Aan een ontheffing kunnen burgemeester en wethouders voorschriften en beperkingen verbinden.

Artikel 15 Markt schoonhouden
1. Een vergunninghouder is verplicht afval, waaronder verpakkingsmateriaal, dat tijdens de door hem uitgeoefende verkoop op zijn marktstandplaats vrij komt zodanig te bewaren dat het marktterrein daardoor niet wordt verontreinigd en het afval niet door onbevoegden kan worden verwijderd. Hij voert het afval onmiddellijk na afloop van de markt af of laat het afvoeren.
2. Een vergunninghouder is verplicht de door hem ingenomen standplaats en de naaste omgeving daarvan na afloop van de markt veegschoon achter te laten.

Hoofdstuk 5 Handhaving

Artikel 16 Toezichthouders
1. Met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze verordening bepaalde zijn belast de door burgemeester en wethouders aangewezen marktmeester en de overige door hen aangewezen toezichthouders.
2. De marktmeester of diens plaatsvervanger is bevoegd namens burgemeester en wethouders die aanwijzingen te geven die noodzakelijk zijn voor het goed kunnen functioneren van de markt.

Artikel 17 Onmiddellijke verwijdering
Burgemeester en wethouders kunnen een vergunninghouder of iemand die hem bijstaat of vervangt gelasten zich onmiddellijk van de markt te verwijderen als deze zich op de markt schuldig heeft gemaakt aan wangedrag of aan bedrog of een bij of krachtens deze verordening gestelde bepaling heeft overtreden.

Artikel 18 Strafbepaling
Overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze verordening wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 19 Nadere regels
1. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere regels te stellen betreffende het bepaalde in deze verordening.
2. Burgemeester en wethouders beslissen in die gevallen waarin deze verordening dan wel andere wetgeving niet voorziet.

Artikel 20 Intrekking oude verordening en overgangsrecht

1. De Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 wordt ingetrokken.
2. De krachtens de Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 vastgestelde anciënniteitslijst geldt als lijst krachtens deze verordening.
3. Een krachtens de Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 verleende vergunning of ontheffing geldt als vergunning of ontheffing verleend krachtens deze verordening. Burgemeester en wethouders kunnen deze ambtshalve vervangen door een vergunning of ontheffing krachtens deze verordening. Ambtshalve vervanging kan gepaard gaan met een wijziging van beperkingen en voorschriften.
4. Aanvragen om vergunning of ontheffing die zijn ingediend onder de Marktverordening gemeente Lansingerland 2013 maar waarop nog niet is beschikt bij het in werking treden van deze verordening, worden afgehandeld overeenkomstig deze verordening.

Artikel 21 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening wordt aangehaald als: Marktverordening Lansingerland 2018.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad van Lansingerland in de openbare raadsvergadering van 5 juli 2018,

De griffier,

Drs. Marijke Walhout

Artikelsgewijze Toelichting Marktverordening Lansingerland 2018

Auteur: Ellis Hes
Afdeling: Team Veiligheid en APV
Versienummer: 1.0
Datum: 6 april 2018
Corsanummer: T18.05374

Algemeen
Het doel van deze verordening is in principe tweeledig. Ten eerste worden hiermee de kaders gecreëerd om markten zodanig te (her)organiseren dat de gemeentelijke belangen beschermd worden en dat de markten tegelijkertijd aantrekkelijk blijven voor zowel consumenten als marktkooplieden en – voor zover gemeenten daar invloed op uit kunnen oefenen – dat er een divers aanbod is dat van goede kwaliteit is. Ten tweede heeft deze verordening tot doel dit alles op een overzichtelijke, duidelijke manier te regelen, ontdaan van overbodige regels en administratieve lasten.

Artikel 1 Toepassingsgebied
Op grond van artikel 160, eerste lid, aanhef en onderdeel h van de Gemeentewet (Gemw) kunnen burgemeester en wethouders jaarmarkten of gewone marktdagen instellen (en afschaffen of veranderen). Deze marktverordening is van toepassing op dergelijke van gemeentewege ingestelde markten, voor zover het warenmarkten zijn en deze met enige regelmaat plaatsvinden.
Het gaat hierbij om de weekmarkt die wekelijks op woensdag plaatsvindt in het centrum van Berkel en Rodenrijs.

Samenloop met APV
De regulering van andere ambulante handel dan waarop deze verordening van toepassing is, is te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening Lansingerland 2017 (APV). Artikel 2:25 van de APV bevat bijvoorbeeld het vergunningsstelsel voor evenementen, zoals braderieën. Verder bevat hoofdstuk 5 van de APV bepalingen over collecteren (afdeling 2), venten (afdeling 3), standplaatsen niet zijnde standplaatsen op markten (afdeling 4) en snuffelmarkten (afdeling 5). Uit de in de APV opgenomen bepalingen blijkt steeds dat deze niet van toepassing zijn op door burgemeester en wethouders op grond van artikel 160, eerste lid, aanhef, onder h van de Gemw ingestelde markten.

Artikel 2 Inrichtingsplan
Dit artikel schrijft voor dat burgemeester en wethouders per markt een inrichtingsplan vast dienen te stellen en regelt wat daarin geregeld moet en kan worden. Zo kan per markt onder andere bepaald worden wat de markttijd is, welke delen van de markt bestemd zijn voor welke marktactiviteiten en op welke wijze nieuwe vergunningen worden verleend. Ieder inrichtingsplan dient voorzien te zijn van een kaart waarop het hierboven genoemde is aangegeven.
Als een gemeente slechts één markt kent waarop de Marktverordening van toepassing is, of als voor alle markten dezelfde keuzen worden gemaakt met betrekking tot de verlening van vaste marktstandplaatsvergunningen (en eventueel bedienvergunningen), worden die keuzen gemaakt in de verordening zelf. Het inrichtingsplan hoeft er dan niets meer over te bevatten.
In het derde lid is geregeld dat voor standplaatsen die bestemd zijn voor vaste marktstandplaatsvergunninghouders, een dagplaatsvergunning afgegeven kan worden als deze plekken niet tijdig ingenomen zijn.
Het vierde lid bepaalt dat het inrichtingsplan te allen tijde bij de marktmeester in te zien is. De verordening is op die wijze digitaal in te zien. Uiteraard krijgen alle marktkooplieden na vaststelling door de gemeenteraad een (digitaal) exemplaar van de Marktverordening.

Artikel 3 Vergunningen
Uit de vergunning moet in ieder geval blijken voor welke specifieke standplaats deze geldt.
Vaste marktstandplaatsvergunningen gelden in beginsel voor onbepaalde tijd, maar hier kan in individuele gevallen van worden afgeweken (tweede lid). Bijvoorbeeld als gewerkt wordt met een ‘proefperiode’.
Bij bijzondere gevallen (eveneens tweede lid) kan een andere standplaats worden aangewezen. Daarbij kan gedacht worden aan zaken als extreme weersomstandigheden, noodzakelijke reconstructiewerkzaamheden, bepaalde evenementen (bijvoorbeeld op Koningsdag). De bevoegdheid om in bijzondere gevallen een andere standplaats aan te wijzen, wordt gemandateerd aan de marktmeester.

Door de koppeling van de vergunning aan een natuurlijke persoon en eventueel de beperking tot één vergunning per persoon per markt of voor de gemeente (lid 6) wordt een zo eerlijk mogelijke verdeling van vergunningen bewerkstelligd. Uiteraard kan het wel zo zijn dat de natuurlijke persoon een onderneming drijft in de vorm van een rechtspersoon. Ook dan wordt een natuurlijke persoon (bijvoorbeeld de bedrijfsleider) aangemerkt als vergunninghouder. Het is dus niet mogelijk de vergunning op naam van de rechtspersoon te stellen.
Doordat de eis van handelingsbekwaamheid niet gekoppeld is aan een minimumleeftijd (eveneens lid 6) komen ook zestien- en zeventienjarigen aan wie door de kantonrechter handlichting is verleend in aanmerking voor een vergunning. Er is geen reden om minderjarigen die in het rechtsverkeer als handelingsbekwaam beschouwd worden, van de vergunning uit te sluiten.
Het vereiste 'gerechtigd in Nederland in arbeid te verrichten' (eveneens lid 6) ziet met name op vreemdelingen die een vergunning ingevolge de Wet arbeid vreemdelingen nodig hebben.
In lid 7 is sinds 2013 een verbod opgenomen voor standwerkers op de markt. Reden hiervoor was dat er nauwelijks kwalitatief goede en 'echte' standwerkers in Berkel en Rodenrijs aanwezig waren. Het bleek efficiënter en aantrekkelijker om de standwerkersplaatsen te laten vervallen en deze plekken als vaste marktstandplaatsen aan te wijzen.

Artikel 4 Mandaatverboden
Inrichtingsplannen zijn van een zo centraal belang voor het ordenen van de markten dat ze door burgemeester en wethouders zelf behoren te worden vastgesteld. Voor vaste marktsstandplaatsvergunningen en de bedienvergunningen geldt dat het beslissen daarover – zeker als geen wachtlijststelsel wordt toegepast – nogal fraudegevoelig is; daarom is het verstandig - om elke schijn van vooringenomenheid, willekeur of anderszins te voorkomen - daarover niet te laten beslissen door een ambtenaar die geregeld met de betrokkenen in aanraking komt.
Omdat het bijhouden van de anciënniteitslijst een puur administratieve handeling is (na vergunningverlening door burgemeester en wethouders worden de vergunninghouders op een lijst geplaatst) en daarmee niet fraudegevoelig, mandateren we deze specifieke taak aan de marktmeester.

Artikel 5 Vrijgekomen standplaats; plaatsverbetering
Als bij een markt waarvoor een anciënniteitsstelsel wordt gehanteerd, een vaste marktstandplaats vrijkomt, kan deze op aanvraag worden toegewezen aan de hooggeplaatste op de door burgemeester en wethouders bijgehouden anciënniteitslijst. Artikel 5 ziet dus niet op de verlening van nieuwe vergunningen, maar alleen op een wijziging van een reeds verleende vergunning vanwege de toewijzing van een andere, (veelal) betere vaste marktstandplaats.

Artikel 6 Selectiestelsel
In dit artikel is een selectiestelsel uitgewerkt waarmee aanvragen voor de te verlenen nieuwe vaste marktstandplaatsvergunningen op bepaalde aspecten kunnen worden beoordeeld.
In lid 3 wordt de gebruikelijke wijze van bekendmaking onder woorden gebracht. Voor Lansingerland geldt dat de bekendmaking dat er een of meer vaste marktstandplaatsvergunningen verleend kunnen worden, op de gemeentelijke website gebeurd.
Lid 4 geeft de aspecten weer waarop burgemeester en wethouders aanvragen voor een vaste marktstandplaatsvergunning beoordelen. Alle aanvragers worden op alle aspecten beoordeeld; de gegadigde met het hoogste aantal punten komt als eerste in aanmerking voor de vaste marktstandplaats. Wanneer twee marktstandplaatsen beschikbaar zijn, komt de gegadigde met het een na hoogste puntenaantal in aanmerking voor de tweede standplaats. Gegadigden komen alleen in aanmerking voor een vaste marktstandplaats als zij een beoordeling van minimaal 60 punten krijgen (lid 5).
In lid 6 wordt gesproken over de selectiecommissie. De samenstelling en werkwijze van de commissie wordt verder uitgewerkt in het inrichtingsplan.

Artikel 7 Overschrijving vaste marktstandplaatsvergunning
Dit artikel regelt de gevallen en voorwaarden waaronder het mogelijk is om vaste marktstandplaatsvergunning over te schrijven. Het gaat om overschrijving van een vaste marktstandplaatsvergunning met alle daaraan verbonden voorwaarden en beperkingen, waaronder dus de nader bepaalde individuele marktstandplaats. Bij een overschrijving van een vaste marktstandplaatsvergunning vervalt de anciënniteit; de nieuwe vergunninghouder komt onderaan de anciënniteitslijst te staan (de datum van overschrijving is hierbij leidend).
Onder lid 1, sub d kiezen we ervoor om een overschrijving op een medewerker van de vergunninghouder of een mede-eigenaar van zijn bedrijf mogelijk te maken en niet aan 'een voorgedragen gegadigde'. Zo voorkomen we dat de overdraagbaarheid van een vaste marktstandplaatsvergunning een 'economische waarde' krijgt (geld waard wordt).
Lid 3 geeft weer dat we ook een overschrijving van een vaste marktstandplaatsvergunning beoordelen aan de hand van de criteria zoals genoemd in artikel 6, lid 4, sub a tot en met d en lid 5. Dit om te voorkomen dat we door een overschrijving verkoopwagens of marktkooplieden krijgen die niet aan de door de gemeente gestelde eisen voldoen.

Artikel 8 Intrekken en vervallen vaste marktstandplaatsvergunning
In dit artikel staan de gevallen waarin burgemeester en wethouders een vaste marktstandplaatsvergunning kunnen intrekken of laten vervallen. In het inrichtingsplan zetten we uiteen wanneer we een waarschuwing versturen, een betalingsregeling treffen, een vergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd intrekken en voor hoe lang (sanctiebeleid).
In lid 2, onder d staat de term 'bijzondere omstandigheden'. Hieronder verstaan we bijvoorbeeld afwezigheid door ernstige ziekte of zwangerschaps- en bevallingsverlof. In dergelijke gevallen dient de afwezigheid wel verantwoord te worden door middel van een doktersverklaring o.i.d. In lid 2, onder e staat de term 'niet tijdig'. Hiermee bedoelen we niet binnen de betalingstermijn.
Ingeval van tijdelijke intrekking kan burgemeester en wethouders ervoor kiezen de standplaats te laten vervallen (lid 3). Dan zal de vergunninghouder na het verstrijken van de intrekkingstermijn waarschijnlijk genoegen moeten nemen met een minder aantrekkelijke standplaats. Het doen vervallen van de oude standplaats betekent dus een verzwaring van de maatregel.

Artikel 9 Persoonlijk innemen standplaats; vervanging
Dit artikel regelt dat de vergunninghouder zelf zijn vaste marktstandplaats in moet nemen. Uiteraard kan hij zich in geval van vakantie of van bijzondere omstandigheden – te denken valt aan zwangerschapsverlof of langdurige ziekte - voor bepaalde tijd laten vervangen. De vergunninghouder moet burgemeester en wethouders in dat geval (schriftelijk) laten weten wie hem voor welke periode vervangt en om welke reden. Incidentele vervanging is ook mogelijk; de vergunninghouder of zijn vervanger meldt dit voor aanvang van de markt bij de marktmeester.

Artikel 10 Dagplaatsvergunning
Het bepaalde in lid 1 kan zich bijvoorbeeld voordoen als de vergunning voor de betrokken plaats is vervallen voor die marktdag, doordat de vergunninghouder niet tijdig is komen opdagen.
Er is gekozen voor het laten indienen van aanvragen bij de marktmeester op de marktdag zelf, namelijk vóór aanvang van de markt (lid 2).
Het in aanmerking nemen van een langere termijn ex artikel 10, derde lid, betekent dat langer dan vier marktdagen wordt 'teruggekeken' om te zien of de betrokkene zich heeft misdragen of in gebreke is gebleven met de betaling van zijn marktgeld. Ook kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat een uitsluitingsgrond niet geldt; burgemeester en wethouders dienen hier echter terughoudend mee om te gaan om willekeur te voorkomen. Een dergelijke bepaling dient dan ook goed onderbouwd te zijn.
Op grond van lid 4 geldt voor het stelsel van dagplaatsvergunningen het principe van 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. Ter bevordering van een divers aanbod geven burgemeester en wethouders bij het verstrekken van dagplaatsvergunningen voorrang aan gegadigden die een product verkopen dat niet al op de markt te krijgen is.

Artikel 11 Bedienvergunning
Burgemeester en wethouders kunnen een bedienvergunning verlenen. Op deze wijze worden marktkooplieden op ‘gereguleerde’ wijze van drank en voedsel voorzien en wordt ongewenste verkoop ‘uit de rugzak’ voorkomen.
Lid 2 regelt dat burgemeester en wethouders ook de bedienvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd in kunnen trekken.

Artikel 12 Bijstand
In principe is de vergunninghouder verplicht zelf op zijn standplaats aanwezig te zijn. Als de hoeveelheid werk dusdanig is dat de houder van een vaste marktstandplaatsvergunning het niet alleen kan, dan kan hij de hulp inroepen van één of meerdere personen. Wanneer een vergunninghouder zich wil doen bijstaan, meldt hij dit vooraf bij de marktmeester onder vermelding van de naam van degene die hem zal bijstaan.

Artikel 13 Legitimatieplicht
In de oude marktverordening was het verplicht om bij de standplaats duidelijk zichtbaar naam en eventuele bedrijfsnaam aan te geven. Deze verplichting is geschrapt. De houder van een vaste marktstandplaats- of bedienvergunning dient echter wel op verzoek van de marktmeester of zijn vervanger zijn vergunning te kunnen laten zien.

Artikel 14 Markttijden in acht nemen
Het verbod in het eerste lid is opgenomen om te voorkomen dat er voor de winkeliers en de omwonenden veel overlast ontstaat, als de kramen eerder dan 06.00 uur worden opgezet of later dan 19.00 uur worden opgeruimd.
Lid 2 regelt dat de marktkooplieden gedurende de gehele markttijd aanwezig zijn. Dit is in het belang van de aantrekkelijkheid en de diversiteit van de markt. In bepaalde gevallen kan hiervan (incidenteel) afgeweken worden. De vergunninghouder dient in deze gevallen wel een ontheffing van burgemeester en wethouders te hebben.

Artikel 15 Markt schoonhouden
Omdat we willen voorkomen dat afval afkomstig van de markt op straat wordt gegooid, stellen we de vergunninghouders hiervoor verantwoordelijk. Zie dienen het marktafval te verzamelen en na afloop van de markt af te voeren. Van belang is dat het door de vergunninghouder verzamelde afval ook daadwerkelijk legaal wordt afgevoerd en bijvoorbeeld niet in de gemeentelijke containers verdwijnt, waarvoor de inwoners van de stad afvalstoffenheffing betalen.

Artikel 16 Toezichthouders
In artikel 5:11 van de Awb wordt aangegeven dat onder toezichthouder wordt verstaan: een natuurlijk persoon, die bij of krachtens een wettelijk voorschrift is belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift. Een persoon die aangewezen is als toezichthouder beschikt in beginsel over alle in afdeling 5.2 van de Awb opgenomen bevoegdheden. Op grond van artikel 5:14 van de Awb kunnen deze bevoegdheden bij verordening of bij besluit van burgemeester en wethouders worden beperkt.
Het ligt voor de hand de marktmeester als toezichthouder aan te wijzen. Ook is het aan te bevelen dat de marktmeester als opsporingsambtenaar kan fungeren, zodat hij de uitvoering van de marktverordening en een ordelijk verloop van de markten optimaal kan waarborgen.

Artikel 17 Onmiddellijke verwijdering
In artikel 125 van de Gemw is bepaald dat het gemeentebestuur onder andere ter uitvoering van gemeentelijke verordeningen de bevoegdheid heeft een last onder bestuursdwang op te leggen. Artikel 20 van de Marktverordening geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheidsgrondslag om een

specifieke vorm van bestuursdwang (verwijdering) toe te passen als een vergunninghouder zich schuldig maakt aan wangedrag of bedrog op de markt of bij andere overtredingen van de Marktverordening.
Bij deze vorm van bestuursdwang wordt spoedeisendheid als bedoeld in artikel 5:31, eerste lid, van de Awb, verondersteld. Dan kan de bestuursdwang worden toegepast zonder voorafgaande last. Bij zéér spoedeisende gevallen, waarbij een besluit niet kan worden afgewacht, kan bestuursdwang onmiddellijk worden toegepast (artikel 5:31, lid 2 van de Awb).
Wel dient het besluit in dat geval achteraf alsnog bekendgemaakt te worden overeenkomstig artikel 5:31, lid 2 van de Awb jo. Artikel 5:24, lid 3 van de Awb. Het hangt van de omstandigheden van het geval af of er sprake is van een spoedeisend geval, of misschien zelfs van een zeer spoedeisend geval.

Artikel 18 Strafbepaling
Dit artikel bepaalt welke strafrechtelijke sancties opgelegd kunnen worden wanneer het bepaalde bij of krachtens de Marktverordening wordt overtreden.

Artikel 19 Nadere regels
De Marktverordening schetst de kaders voor de weekmarkt in het centrum van Berkel en Rodenrijs. Burgemeesters en wethouders hebben de mogelijkheid om deze kaders verder uit te werken in nadere regels. Deze nadere regels zijn opgenomen in het Inrichtingsplan Weekmarkt Lansingerland 2018.
Lid 2 geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid om te beslissen in gevallen waarin de Marktverordening of andere wetgeving niet voorziet.

Artikel 20 Intrekking oude verordening en overgangsrecht
Deze Marktverordening vervangt de oude Marktverordening. Het op de oude marktverordening gebaseerde marktreglement vervalt daarmee automatisch ook. Deze hoeft dus niet formeel ingetrokken te worden.
Het vervangen van een oude vergunning of ontheffing door een nieuwe vergunning of ontheffing (lid 3) kan van belang zijn als het wenselijk is om wijzigingen te brengen in de voorschriften of beperkingen of nieuwe op te nemen. Bij de ambtshalve vervanging (d.w.z. zonder dat erom verzocht is) van een vergunning of ontheffing gaat het voornamelijk om gevallen waarin de oude vergunning of ontheffing in grote lijnen dezelfde rechten gaf als de nieuwe doet. Overeenkomstig artikel 4:8 van de Awb dient de houder van de ontheffing wel eerst gehoord te worden.

Artikel 21 Inwerkingtreding en citeertitel
Dit artikel regelt de naam van de verordening en de datum waarop de verordening in werking treedt.

Overzicht wijzigingen Marktverordening Lansingerland 2018

Artikelnr.	Titel	Wijziging	Gebaseerd op…	Argumentatie
2	Inrichtingsplan	Toevoeging lid 2, sub c	Wijziging Model Marktverordening	Op de kaart staan ook de plaatsen of gebieden die bij voorrang bestemd zijn voor een of meer vaste branches of artikelgroepen. In Lansingerland gaat het hierbij om de toegewezen bakplaatsen.
		Toevoeging lid 3	Wijziging Model Marktverordening	Dit lid regelt dat voor vaste marktstandplaatsen een dagplaatsvergunning afgegeven kan worden als deze plekken niet tijdig zijn ingenomen.
		Wijziging lid 4	Wens organisatie en marktcommissie	Omdat het niet van deze tijd is om het Inrichtingsplan fysiek op de weekmarkt aanwezig te hebben, namen we op dat het inrichtingsplan te allen tijde (en niet alleen op de marktdag) bij de marktmeester (digitaal) in te zien is.
3	Vergunningen	Omnummering leden	Wijziging Model Marktverordening	Oude lid 4 wordt lid 7. Oude lid 5 wordt lid 4. Oude lid 6 wordt lid 5.
		Toevoeging lid 6	Wijziging Model Marktverordening	Het vereiste ‘gerechtigd in Nederland arbeid te verrichten’ ziet vooral op vreemdelingen die een vergunning ingevolge de Wet arbeid vreemdelingen nodig hebben. In de oude Marktverordening was deze regel opgenomen in artikel 4; in de Marktverordening Lansingerland 2018 staat deze regel in artikel 3, lid 6.
4	Mandaatverboden	Aanpassing leden	Wens organisatie	In de oude Marktverordening was dit artikel 7. Voor de leesbaarheid is het artikel opgesplitst in twee leden.
5	Vrijgekomen marktstandplaats; plaatsverbetering volgens anciënniteitslijst	Toevoeging lid 1	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 9. Het nieuwe lid 1 regelt de wijze waarop een vrijgekomen vaste marktstandplaats wordt toegekend.
		Omnummering leden		Oude lid 1 wordt lid 2. Oude lid 2 wordt lid 3.

6	Nieuwe marktstandplaats; selectiestelsel	Toevoeging lid 2 tot en met 5	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 10. In de leden 2 tot en met 5 beschrijven we de wijze waarop we nieuwe vaste marktstandplaatsvergunningen toekennen. Het gaat hierbij om de bekendmaking van de vrijkomen van een marktstandplaats (lid 2 en 3), de beoordeling van de aanvragen (lid 4 en 5) en de instelling van een vaste selectiecommissie (lid 6).
7	Overschrijving vaste marktstandplaatsvergunning	Samenvoeging lid 1 en 2	Wens organisatie en marktcommissie	In de oude marktverordening was dit artikel 11. Lid 1 en 2 zijn in de nieuwe marktverordening samengevoegd om de leesbaarheid van het artikel te verbeteren.
		Wijziging in overschrijving	Wens organisatie en marktcommissie	Er is voor gekozen om de overschrijving aan een voorgedragen gegadigde (lid 2 oude marktverordening) te vervangen door een overschrijving aan een medewerker van de vergunninghouder of mede-eigenaar van diens bedrijf als deze tenminste 5 jaar in loondienst heeft gewerkt bij de vergunninghouder of heeft gefunctioneerd als mede-eigenaar. Zo voorkomen we dat een overschrijving een economische waarde krijgt (geld waard wordt).
8	Intrekking en vervallen vaste marktstandplaatsvergunning	Wijziging lid 1, sub b	Wens organisatie	De termijn waarop het college een vaste marktstandplaatsvergunning intrekt na een overlijden of een ondercuratelestelling is aangepast van twee maanden naar acht weken. Dit om discussie te voorkomen over de lengte van de maanden.

		Wijziging lid 2, sub d	Wens organisatie	De termijn voor het niet gebruiken van de vergunning of niet innemen van de vaste marktstandplaats, waarna de vergunning ingetrokken kan worden, is aangepast van 13 aaneengesloten weken naar 4 aaneengesloten weken of 10 weken in een kalenderjaar.
		Toevoeging lid 3	Wijziging Model Marktverordening	In geval van een tijdelijke intrekking kan het college bepalen dat de toegewezen vaste marktstandplaats vervalt. Dan moet de vergunninghouder na het verstrijken van de tijdelijke intrekkingstermijn waarschijnlijk genoegen nemen met een minder aantrekkelijke marktstandplaats. Het doen vervallen van de oude marktstandplaats betekent dus een verzwaring van de maatregel. Het oude lid 3 wordt lid 4.
9	Persoonlijk innemen marktstandplaats; vervanging	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 13.
10	Dagplaatsvergunning	Wijziging	Wijziging Model Marktverordening	Het toekennen van dagplaatsvergunningen gebeurt niet meer d.m.v. loting, maar op volgorde van ontvangst van de aanvragen. Gegadigden die een artikel verkopen dat nog niet op de markt verkrijgbaar is, krijgen daarbij voorrang (lid 4).
11	Bedienvergunning	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 15.
12	Bijstand	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 16.
13	Legitimatieplicht	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 17.
14	Markttijden in acht nemen	Wijziging lid 1	Wens Marktcommissie	De termijn waarna het verboden is om ruimte in te nemen op het marktterrein is aangepast van 1 uur na afloop van de markt naar 2 uur na afloop van de markt. In de oude marktverordening was dit artikel 18.

15	Markt schoonhouden	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 19.
16	Toezichthouders	Toevoeging lid 2	Wens organisatie	Lid 2 regelt dat de marktmeester of zijn plaatsvervanger alle aanwijzingen mag geven die nodig zijn voor een goed verloop van de markt. In de oude marktverordening stond deze regel in artikel 6, lid 2.
17	Onmiddellijke verwijdering	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 26.
18	Strafbepaling	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 21.
19	Nadere regels	N.v.t.	Wijziging Model Marktverordening	In de oude marktverordening was dit artikel 8.
20	Intrekking oude verordening en overgangsrecht	Verwijdering lid 5	Wijziging Model Marktverordening	Omdat Lansingerland voor de weekmarkt geen wachtlijst meer hanteert, is lid 5 oude marktverordening geschrapt.

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder
Kathy Arends

Registratienummer
BR1800054

Onderwerp
Voorbereidingsbesluit Wilderszijde

Gevraagde beslissing
1. Te verklaren dat een herziening van de bestemmingsplannen Wildersijze I en Wilderzijde II wordt voorbereid
2. Te verklaren dat de uit dit besluit voortvloeiende verplichting om de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning aan te houden geldt voor het hele gebied zoals aangegeven op de kaart.
3. Te besluiten dat dit besluit in werking treedt op 6 juli 2018.

Samenvatting
Nu de ambities en uitgangspunten voor Wilderszijde zijn vastgesteld wordt er gewerkt aan een masterplan. Dit masterplan zal de basis vormen voor een nieuw bestemmingsplan voor Wilderszijde. Totdat er een nieuw bestemmingsplan is vastgesteld gelden de huidige bestemmingsplannen. Indien ontwikkelaars een bouwplan indienen dat past binnen de huidige bestemmingsplannen moeten we die vergunnen, ook als deze niet strookt met de ambities die we voor Wilderszijde hebben. Dit is ongewenst. Door de raad een voorbereidingsbesluit te laten nemen kunnen aanvragen voor vergunningen voor bouwplannen aangehouden worden tot er een nieuw bestemmingsplan is vastgesteld.

Financiële consequenties
Het opstellen van het bestemmingsplan is voorzien in de grondexploitatie voor Wilderszijde.
Indien geen voorbereidingsbesluit wordt genomen kunnen er leges misgelopen worden. Dit is nadelig voor de exploitatie van Wilderszijde.

Verdere procedure
Het voorbereidingsbesluit vervalt van rechtswege na een jaar, indien er geen ontwerp bestemmingsplan ter inzage is gelegd. De planning van het bestemmingsplan Wilderszijde is erop gericht dat er binnen een jaar een ontwerpbestemmingsplan ter inzage ligt.

Juridische aspecten
Het nemen van een voorbereidingsbesluit is geregeld in artikel 3.7 Wro. Tegen het voorbereidingsbesluit staat geen bezwaar- en beroepsmogelijkheid open.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
N.v.t.

Duurzaamheid
Er wordt een meer duurzame ontwikkeling van Wilderszijde voorgestaan dan in de huidige bestemmingsplannen. Indien op basis van de huidige bestemmingsplannen omgevingsvergunningen

afgegeven moeten worden zal de inrichting van Wilderszijde minder duurzaam zijn dan voorzien is in het Ambitiedocument (nr. T17.11612) en de Nota van Uitgangspunten (nr. T17.40592).

Bijlagen
Kaart (T18.07913)

Toelichting
In een voorbereidingsbesluit geeft de gemeenteraad aan dat ze een nieuw bestemmingsplan of een herziening van een geldend bestemmingsplan voorbereidt. Voorbereidingsbesluiten zijn er om ruimtelijke ontwikkelingen die in het 'nieuwe' bestemmingsplan onmogelijk worden, te voorkomen. Het voorbereidingsbesluit geldt voor één jaar. Binnen deze periode moet de gemeente het 'nieuwe' bestemmingsplan voorbereiden, afronden en het ontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen.
Voor het gebied waar een voorbereidingsbesluit geldt, kan er geen beslissing op aangevraagde omgevingsvergunningen worden genomen. De beslissing op de aanvraag moet dan worden aangehouden. Hierdoor kunnen omgevingsvergunningen die in strijd zijn met het nieuwe (nog niet vastgestelde) bestemmingsplan later alsnog worden afgewezen. Zo kunnen ongewenste ontwikkelingen tegengegaan worden.

Argumenten
1.1 Het huidige bestemmingsplannen worden herzien
Voor Wilderszijde gelden vijf bestemmingsplannen welke herzien worden tot een nieuw bestemmingsplan. Er wordt nu gewerkt aan een masterplan dat vertaald zal worden naar een bestemmingsplan.

2.1 Een voorbereidingsbesluit voorkomt ongewenste situaties
Om te voorkomen dat, tot de tijd dat het bestemmingsplan herzien is, er zich ongewenste situaties voordoen als gevolg van de mogelijkheden die de huidige bestemmingsplannen bieden is het noodzakelijk een voorbereidingsbesluit te nemen. Op basis van het voorbereidingsbesluit worden omgevingsvergunningaanvragen aangehouden.

2.2 Een uit te werken bestemming voorkomt ongewenste ontwikkelingen niet
Voor een aanzienlijk deel van Wilderzijde gelden uit te werken bestemmingen. Indien een ontwikkelaar een plan wil realiseren dat binnen de uitwerkingsregels valt dan is de gemeente verplicht om het bestemmingsplan uit te werken voor dat gebied op basis van de huidige uitwerkingsregels.

2.3 Lopende projecten buiten voorbereidingsbesluit.
Voor de school Wolfert en de vrije kavels aan de Wildersekade en Wilsonerf zal de ingezette lijn zoals opgenomen in het geldende bestemmingsplan niet veranderen. De vrije kavels en de school Wolfert Lansing worden daarom buiten het voorbereidingsbesluit gehouden.
In de zuidoost hoek (Schiebroekseweg-Wildersekade) valt een deel van de gronden in het Bestemmingsplan 'A16 Rotterdam deel Lansingerland' daarom vallen deze gronden buiten het voorbereidingsbesluit.

3.1 Het is wenselijk dat het besluit zo spoedig mogelijk in werking treed
Om te voorkomen dat omgevingsvergunningen ingediend worden die getoetst moeten worden aan het huidige bestemmingsplan is het wenselijk het voorbereidingsbesluit zo spoedig mogelijk in werking te laten treden.

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800054

Onderwerp
Voorbereidingsbesluit Wilderszijde

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
- **de gemeente Lansingerland een bestemmingsplan voorbereidt op het gebied in Wilderszijde, zoals aangegeven op de, bij dit besluit horende, kaart.**

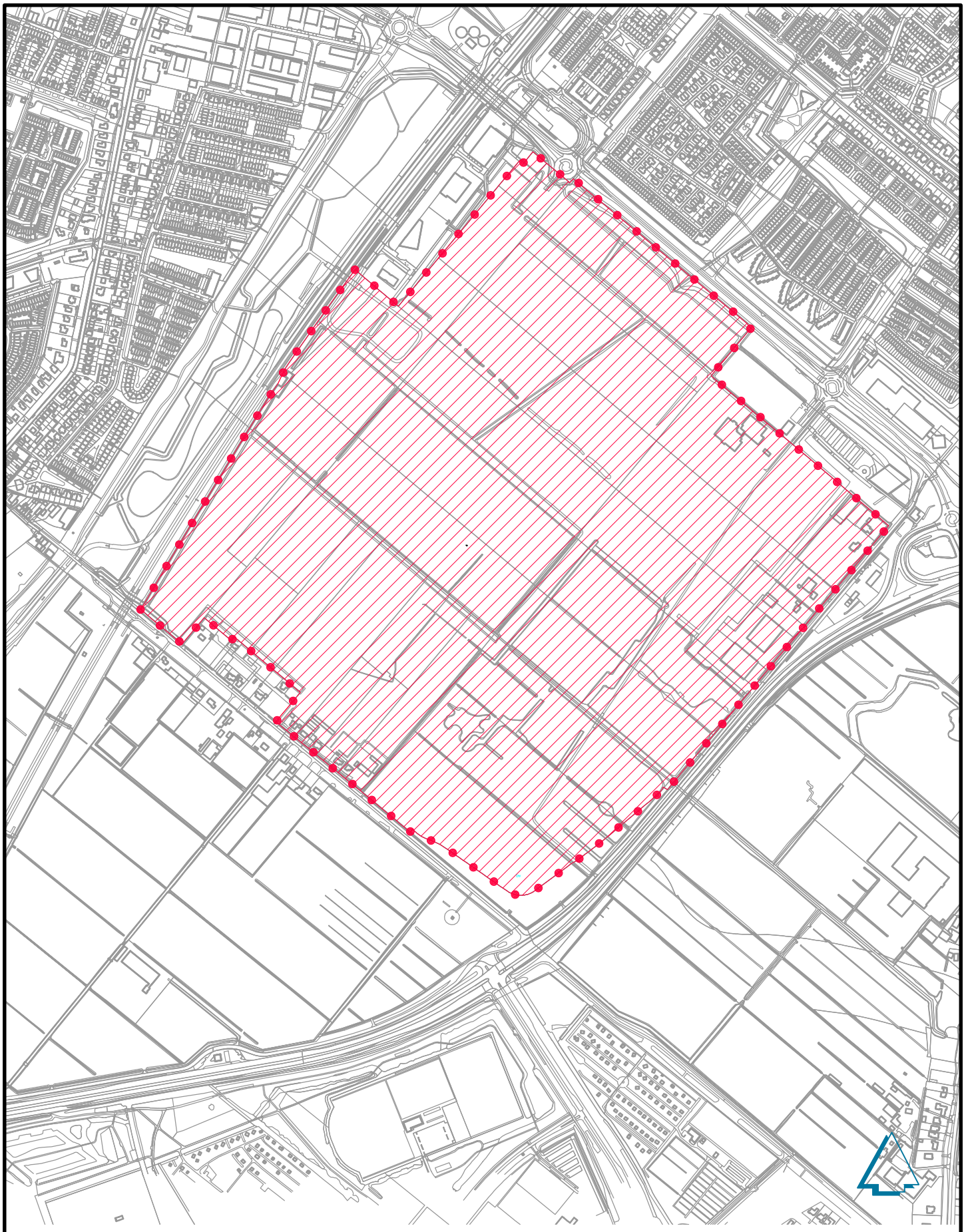
Gelet op
- het bepaalde in artikel 3.7 Wet ruimtelijke ordening

Besluit(en)
1. **Te verklaren dat een herziening van de bestemmingsplannen Wildersijze I en Wilderzijde II wordt voorbereid;**
2. **Te verklaren dat de uit dit besluit voortvloeiende verplichting om de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning aan te houden geldt voor het hele gebied zoals aangegeven op de kaart;**
3. **Te besluiten dat dit besluit in werking treedt op 6 juli 2018.**

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

0 100 200 300 400m

Plangebied

Voorbereidingsbesluit bestemmingsplan Wilderszijde

Gemeente Lansingerland

anteagroup

\\oranjewoud.intra\OWOST\Rprojecten\00430000\00433148\RO-advies\Bestemmingsplan\Kaart + ondergrond\02-433148-VB-VA-WZ-180530.dwg

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Presidium

Registratienummer
BR1800063

Onderwerp
Benoeming leden van de commissie die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert

---

Gevraagde beslissing

Te benoemen in de commissie die die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert:

1. De heer Matthijs Ruitenberg (CDA)
2. De heer Don van Doorn (L3B)
3. Mevrouw Petra Verhoef (PvdA)
4. De heer Leon Hoek (WIJ)

Samenvatting

In de door de raad vastgestelde Verordening op de vertrouwenscommissie 2017 is bepaald dat er jaarlijks een klankbordgesprek met de burgemeester gehouden wordt.

Dit raadsvoorstel voorziet in de totstandkoming van een nieuwe commissie die het komend traject ten aanzien van de klankbordgesprekken met de burgemeester uitvoert.
De leden van de commissie worden voorgesteld door het Presidium.
De commissie wijst uit haar midden een voorzitter aan.
De commissie kent geen plaatsvervangend leden.

De griffier is van rechtswege toegevoegd aan de commissie, deze hoeft niet in persoon benoemd te worden.

Op het moment dat de voorbereiding voor de herbenoeming aan de orde is benoemt de raad daartoe opnieuw leden van de Vertrouwenscommissie, die dan anders van samenstelling kan zijn.

Uitvoering en planning

De gesprekken vinden jaarlijks plaats in september, voorafgaand aan het jaarlijks gesprek dat de Commissaris van de Koning met de burgmeester voert.

-

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018

Registratienummer
BR1800063

Onderwerp
Benoeming leden van de commissie die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert

---

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
Er jaarlijks een klankbordgesprek met de burgemeester gehouden moet worden;

Gelet op
- de Verordening op de vertrouwenscommissie 2017
- de artikelen 84 en 86 van de Gemeentewet

Besluit(en)

Te benoemen in de commissie die die de klankbord gesprekken met de burgemeester voert:

1. De heer Matthijs Ruitenberg (CDA)
2. De heer Don van Doorn (L3B)
3. Mevrouw Petra Verhoef (PvdA)
4. De heer Leon Hoek (WIJ)

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering
Van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Presidium

Registratienummer
BR1800064

Onderwerp
Benoeming leden Werkgeverscommissie Griffie

Gevraagde beslissing

Te benoemen als leden van de Werkgeverscommissie Griffie:

1. Nelleke Bouman (CDA)
2. Jan Pieter Blonk (L3B)
3. Ineke den Heijer (D66)
4. Marko Ruijtenberg (GL)

Samenvatting
Met de de nieuwe raadsperiode dient de raad de leden van een werkgeverscommissie griffie voor deze periode te benoemen. Cf. de verordening is deze commissie samengesteld uit 4 raadsleden, in een evenredige verdeling coalitie/oppositie en is minstens één lid ook lid van het Presidium.

Dit raadsvoorstel voorziet in het benoemen van de leden van de nieuwe werkgevers commissie. De kandidaten zijn voorgedragen vanuit het Presidium. Daarbij heeft het Presidium tevens als leidraad gehanteerd de profielschets voor leden van de werkgevers commissie, opgesteld en aangereikt door de Raadsledenvereniging en de Vereniging van Griffiers.

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800064

Onderwerp
Benoeming leden Werkgeverscommissie Griffie

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
Voor de nieuwe raadsperiode de raad de leden van de werkgeverscommissie dient te benoemen

Gelet op
- Gemeentewet art 83 en art 156
- Verordening werkgevers commissie griffie 2014

Besluit(en)
Te benoemen als leden van de Werkgeverscommissie Griffie:
1. Nelleke Bouman (CDA)
2. Jan Pieter Blonk (L3B)
3. Ineke den Heijer (D66)
4. Marko Ruijtenberg (GL)

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering
Van 5 juli 2018,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Raadsvoorstel

Datum Raad
5 juli 2018

Portefeuillehouder
Kathy Arends

Registratienummer
BR1800050

Onderwerp
Vaststelling bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

Gevraagde beslissing

1. De Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen.
2. Het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, met identificatiecode NL.IMRO.1621.BP0130-VAST, waarbij gebruik is gemaakt van een ondergrond die is ontleend aan de GBK van 11 juni 2014, gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de van dit besluit deel uitmakende Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Samenvatting

Het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” is opgesteld ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling van woonwerk kavels c.q. lichte bedrijvigheid met maximaal milieucategorie 2. De aanleiding voor de ontwikkeling is terug te voeren naar een uitspraak van de Raad van State uit 2008. Geoordeeld is dat de provincie (goedkeuringsbesluit van het bestemmingsplan) zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat de bestemming “Agrarische doeleinden” met als subbestemming “Glastuinbouw” voor het perceel uitvoerbaar is. Naar aanleiding van deze uitspraak is op verzoek van de gemeente in 2011 door de provincie op de functiekaart het perceel gewijzigd van glastuinbouw-bedrijvengebied naar stads- en dorpsgebied. Argumenten daarvoor waren onder andere dat door de vorm en ligging het perceel niet bruikbaar is voor glastuinbouw. Een kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling, in aansluiting op de naastgelegen bedrijven en woningen aan het lint Hoekeindseweg ligt daarom voor de hand.

De eigenaren van het perceel hebben een contract gesloten met een ontwikkelaar. Het college heeft besloten in principe mee te werken aan het plan dat is ingediend door ontwikkelaar Fraanje. Vervolgens heeft de ontwikkelaar het plan uitgewerkt en is het voorontwerpbestemmingsplan opgesteld en in procedure gebracht.

Van 18 juli 2017 tot en met 28 augustus 2017 heeft het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegen. Er zijn drie zienswijzen ingediend die hebben geleid tot het op onderdelen aanpassen van het bestemmingsplan. Daarnaast worden een aantal ambtshalve wijzigingen voorgesteld.

Financiële consequenties

De plankosten komen voor rekening van de initiatiefnemer en zijn verhaald door middel van een anterieure overeenkomst.

Verdere procedure
Op grond van het bepaalde in artikel 3.8, lid 3 Wet ruimtelijke ordening maken burgemeester en wethouders het besluit tot gewijzigde vaststelling bekend. Het besluit tot gewijzigde vaststelling treedt in beginsel in werking nadat de beroepstermijn afloopt.

Juridische aspecten
Tegen de vaststelling van het bestemmingsplan staat voor diegene die een zienswijze naar voren hebben gebracht beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Door andere belanghebbenden kan ook beroep worden ingesteld tegen de gewijzigde onderdelen van het bestemmingsplan. Daarnaast kan een ieder die aantoont niet (tijdig) in staat te zijn geweest een zienswijze in te dienen een beroepschrift indienen tegen het vastgestelde bestemmingsplan.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
Naar aanleiding van de ter inzage legging van het voorontwerpbestemmingsplan hebben twee omwonenden een inspraakreactie ingediend. De inspraakreacties hebben aanleiding gegeven het plan op onderdelen aan te passen. De ontwikkelaar heeft daarover ook contact gehad met de insprekers.

Voorafgaand aan de ter inzage van het ontwerpbestemmingsplan zijn deze omwonenden persoonlijk geïnformeerd. Deze twee omwonenden hebben een zienswijze ingediend op het ontwerpbestemmingsplan omdat ze het niet eens zijn met de beoogde ontwikkeling. Daarbij worden allerlei onderwerpen aangekaart zoals bezonning, behoefte aan bedrijven, verkeer, natuur, inpassing en planschade. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven om het bestemmingsplan deels aan te passen. Zo is er een bezonningsstudie uitgevoerd en is er een uitgebreidere toelichting geschreven met betrekking tot de behoefte aan bedrijven. Ook zijn een aantal regels aangescherpt. In de Nota zienswijzen en staat van wijzigingen worden de zienswijzen samengevat en van een reactie voorzien.

Het raadsbesluit tot vaststelling van het onderhavige bestemmingsplan wordt bekend gemaakt in de Staatscourant en in het gemeenteblad op de gemeentelijke website. De indieners van een zienswijze worden persoonlijk geïnformeerd.

Duurzaamheid
Compact bouwen en zongericht verkavelen zijn binnen de verkavelingsopzet voorzien. Daarnaast komt er meer ruimte voor een robuuste waterstructuur. De te compenseren en aanvullende waterberging wordt gerealiseerd door de bestaande sloten langs het perceel ter verbreden. Daar waar deze twee sloten samenkomen wordt een waterpartij gemaakt. Zo wordt enerzijds tegemoet gekomen aan de waterkwantiteit, ook de doorstroming van de bestaande sloten verbeterd door de verbreding van de watergangen en ontstaat een perceel die zowel waterhuishoudkundig als inrichtingstechnisch is geoptimaliseerd. Ook is er bij de inrichting van het perceel nadrukkelijk aandacht voor een robuuste groenstructuur en beplanting. Parkeervoorzieningen kunnen met half verharding worden uitgevoerd.
Er wordt voldoende flexibiliteit geboden aan een duurzame planontwikkeling op basis van toekomstige wensen en eisen. Binnen de ontwikkeling zijn namelijk voldoende mogelijkheden om voor het totaal, of per kavel, de verschillende duurzaamheidsaspecten in te passen.

Bijlagen
1. Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, T18.07141
2. Vast te stellen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, T18.07140 (Toelichting, regels, bijlagen bij de regels en de verbeelding)
3. Bijlagen 1 t/m 3 bij de toelichting (T18.07962)
4. Bijlagen 4 t/m 7 bij de toelichting (T18.07964)
5. Bijlagen 8 t/m 12 bij de toelichting (T18.07965)
6. Zienswijzen van reclamanten 1 t/m 3, I17.29898, I17.31324, I17.26953 (bevatten persoonsgegevens, zie speciale map in iBABS)
7. M.e.r.-beoordelingsbesluit, T18.07111

Toelichting

Inleiding
Zie samenvatting.

Beoogd maatschappelijk effect
Een kader stellen voor een nieuwe ruimtelijke aanvaardbare (her)invulling van een voormalig agrarisch perceel.

De kernargumenten en kanttekeningen

1.1 De ingediende zienswijzen geven aanleiding het plan aan te passen.
Tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan zijn drie zienswijzen ingediend. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven de toelichting op een aantal onderdelen te actualiseren. Ook wordt een aantal bijlagen bij de toelichting geactualiseerd of toegevoegd. Daarnaast worden de regels en de verbeelding op een aantal punten aangepast. Voor een volledige samenvatting en beantwoording van de zienswijzen wordt verwezen naar de "Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan Hoekeindseweg 119".

Ook uit de ambtshalve beoordeling komen een aantal wijzigingen voort. De wijzigingen hebben vooral betrekking op een aanvulling/aanscherping van de regels.

2.1 *Het bestemmingsplan maakt de beoogde ontwikkeling mogelijk.*
Het bestemmingsplan voorziet in de herontwikkeling van de percelen aan de Hoekeindseweg 119. De ontwikkeling leidt tot een combinatie van bedrijvigheid en woon-werk kavels met maximaal milieu-categorie 2. De planvorming is nog gaande en wordt mede bepaald door potentiële kopers. Daarom is er ook een flexibele regeling opgenomen in het bestemmingsplan waarbij stedenbouwkundige randvoorwaarden zijn vastgelegd. In de toelichting van het bestemmingsplan zijn een aantal varianten beschreven. In totaal is het bruto vloeroppervlak (bvo) van bedrijfsgebouwen beperkt tot 4.500 m^2, waarbij per bedrijfsgebouw een maximum bvo van 600 m^2 is toegestaan. Als uitzondering is één bedrijfsgebouw met een bvo van 1.600 m^2 toegestaan. Een combinatie van een bedrijfswoning met een bedrijf in één gebouw is ook mogelijk.

2.2 *Zo wordt het beoogd maatschappelijk effect behaald.*
Het vaststellen van het plan is de volgende wettelijke stap in het proces om tot een onherroepelijk plan te komen.

3.1 *Het vaststellen van een exploitatieplan is niet vereist of noodzakelijk.*
In artikel 6.12 lid 1 Wro jo. artikel 6.2.1. Bro worden gevallen genoemd waarbij een exploitatieplan moet worden vastgesteld (daarvan kan worden afgeweken indien wordt voldaan aan de in de artikel 6.12 lid 2 Wro gestelde voorwaarden zoals het op een andere wijze verhalen van kosten). Hiervan is in dit plan geen sprake.

Raadsbesluit

Datum Raad
5 juli 2018
Registratienummer
BR1800050

Onderwerp
Vaststelling bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
- de voorbereiding van het plan is aangekondigd overeenkomstig artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro);
- het ontwerpbestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” met de daarbij behorende bijlagen van 18 juli 2017 tot en met 28 augustus 2017 voor een ieder ter inzage heeft gelegen;
- dat de terinzage legging op 17 juli 2017 in de Staatscourant en het gemeenteblad is bekend-gemaakt;
- er zienswijzen zijn ingediend;
- de zienswijzen tijdig ingediend zijn en dus in behandeling zijn genomen;
- de zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot wijziging van het bestemmingsplan, een en ander zoals verwoord in de “Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan Hoekeindseweg 119”;
- een ambtshalve beoordeling van het ontwerpbestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” in de als bijlage opgenomen “Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan Hoekeindseweg 119” zijn weergegeven;
- uit de toetsingskaders, verantwoord in de toelichting, geen planologisch relevante beletselen naar voren zijn gekomen;
- op grond van afdeling 6.4 van de Wro onderzocht moet worden of gelijktijdig met het bestemmingsplan een exploitatieplan moet worden vastgesteld;
- geen exploitatieplan vastgesteld hoeft te worden omdat de plankosten voor het realiseren van bouwplannen anderszins geregeld zijn;
- het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” conform de artikelen 1.2.1 tot en met 1.2.5. Bro in digitale vorm is vastgelegd en wordt vastgesteld.

Gelet op
- Artikelen 3.1 en verder en artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

Besluit(en)

1. De Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen.
2. Het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”, met identificatiecode NL.IMRO.1621.BP0130-VAST, waarbij gebruik is gemaakt van een ondergrond die is ontleend aan de GBK van 11 juni 2014, gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de van dit besluit deel uitmakende Nota zienswijzen en staat van wijzigingen bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 5 juli 2018.

de griffier,

drs. Marijke Walhout

Nota zienswijzen en staat van wijzigingen

bestemmingsplan
“Hoekeindseweg 119”

NL.IMRO.1621.BP0130-VAST
T18.07141
5 juli 2018

Inhoudsopgave **Blz.**

Hoofdstuk 1	**Zienswijzen**	**2**
1.1	Inleiding	2
1.2	Procedure	2
1.3	Zienswijze, gemeentelijke reactie en conclusie	2
1.4	Eindconclusie zienswijzen	17
Hoofdstuk 2	**Staat van wijzigingen**	**17**
2.1	Inleiding	17
2.2	Ambtshalve wijzigingen en motivering	17
Hoofdstuk 3	**Overzicht wijzigingen**	18

1. ZIENSWIJZEN

1.1 Inleiding

Overeenkomstig het bepaalde in de Wet ruimtelijke ordening is op de voorbereiding van een bestemmingsplan de afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De nota zienswijzen bevat een overzicht van de gevolgde procedure (paragraaf 1.2) en een weergave van de zienswijzen en een gemeentelijke reactie op de zienswijzen, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het bestemmingsplan wordt overgegaan (paragraaf 1.3).

1.2 Procedure

In de Staatscourant en in het gemeenteblad van 17 juli 2017 is bekend gemaakt dat met ingang van 18 juli 2017 tot en met 28 augustus 2017 het ontwerpbestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” met identificatienummer NL.IMRO.1621.BP0130-ONTW ter inzage lag. Het plan was in te zien via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl en via de viewer van de gemeentelijke website. Gedurende deze termijn werd een ieder in de gelegenheid gesteld zienswijzen op het genoemde ontwerpbestemmingsplan in te dienen.

1.3 Zienswijze, gemeentelijke reactie en conclusie

De volgende zienswijzen zijn ontvangen:

1. **Reclamant 1: De Haij & Van der Wende advocaten namens [omwonende]**
   Brief d.d. 18 augustus 2017, ingekomen 21 augustus 2017 (I17.29898)

2. **Reclamant 2: Stichting Achmea Rechtsbijstand namens [omwonende]**
   Brief d.d. 28 augustus 2017, ingekomen per fax op 28 augustus 2017, per post op 1 september 2017 (I17.31324)

3. **Reclamant 3: Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond**
   Brief d.d. 17 juli 2017, ingekomen 24 juli 2017 (I17.26953)

De ontvangen zienswijzen zijn tijdig verstuurd, ontvankelijk en worden inhoudelijk beoordeeld. Hieronder is een (ambtshalve) samenvatting gemaakt van de zienswijzen en is per zienswijze een gemeentelijke beoordeling en conclusie vermeld.

Reclamant 1:

Samenvatting

a. Relatie met bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk

Reclamant stelt dat het plangebied van onderhavig bestemmingsplan onderdeel had moeten zijn van het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Het bevreemdt reclamant dat het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk eerder is vastgesteld dan het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119. Door het plangebied Hoekeindseweg 119 uit de besluitvorming omtrent het buitengebied te halen heeft dat tot gevolg dat de samenhang tussen beide bestemmingsplannen niet goed uit te verf komt, hoewel zij onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk is consoliderend van aard. Het uitbreiden en faciliteren van bedrijfsgronden in combinatie met bedrijfswoningen, strookt niet met de groenstructuur in het direct aangrenzende deel van het buitengebied en niet met het consoliderende karakter van het grotere plan. Het bestemmingsplan is in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 zou ook consoliderend van aard moeten zijn, in lijn met het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk.

b. Strijdigheid met de gemeentelijke structuurvisie

Uit de gemeentelijke structuurvisie deel A blijkt dat het plangebied bestemd is voor glastuinbouw met groene verbindingen. Het plan voorziet in de ontwikkeling van gronden met bedrijven in combinatie met bedrijfswoningen. Dat is strijdig met de structuurvisie en om die reden onwenselijk.

c. Behoefte aan bedrijven en bedrijfswoningen

In de notitie inspraak- en overlegreacties staat dat de mogelijk gemaakte combinatie van bedrijven en bedrijfswoningen een bijzondere niche in de markt faciliteren. Omdat het niet zou gaan om een standaard bedrijventerrein, maar om een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit. Hieruit blijkt niet dat de met het plan beoogde ontwikkeling een objectieve behoefte bestaat. Waaruit blijkt de behoefte aan gronden met bedrijven in combinatie met bedrijfswoningen? Reclamant heeft het idee dat de ruimtelijke ontwikkeling wordt gedicteerd door projectontwikkelingsinitiatieven. Dat is ongewenst. Een toelichting op de behoefte waar het plan in zou voorzien en de noodzaak daarvan is volgens reclamant onontbeerlijk.

d. Bezonningsplan

Reclamant voorziet dat de in het bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen zijn gebruiksgenot aantasten, met name het uitzicht, de bezonning en de toename van geluidsoverlast. Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan zijn de bebouwingsmogelijkheden teruggebracht op de bedrijfskavel naast het perceel van reclamant. Het is echter niet duidelijk wat de gevolgen daarvan zijn. Is er een bezonningsplan opgesteld? Zo nee, op welke andere wijze is dan aandacht aan dit aspect besteed. Gevreesd wordt dat achtertuin in de schaduw komt te liggen.

e. M.e.r.-beoordeling

Reclamant legt een relatie tussen de bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk en Hoekeindseweg 119 en de gevolgen voor de m.e.r.-plicht. Is er sprake van een noodzakelijke, voorafgaande toetsing? Zo ja, dat zou dan een forse nieuwe vertraging op gaan leveren, die wellicht niet nodig was geweest als de plangebieden niet waren gesplitst. Reclamant wil graag weten wat effectief de extra vertraging is. En is van mening dat er een m.e.r.-beoordeling dient plaats te vinden.

f. Strijdigheid met provinciaal beleid

Het bestemmingsplan verhoudt zich niet met de structuurvisie Zuid-Holland 2020. Het uitbreiden en faciliteren van bedrijfsgronden in combinatie met bedrijfswoningen strookt niet met de hoofdopgave: “verbondenheid tussen stad en land”. Een van provinciale belangen is de versterking van het stedelijk netwerk en de verbetering van interne en externe bereikbaarheid. Dat gaat uit van “intensief benutten van ruimte in bestaand bebouwd gebied”. Het plangebied is echter in de huidige situatie voor het grootste deel onbebouwd. Het provinciaal belang versterking van het stedelijk netwerk is derhalve geen argument voor de vaststelling van het plan Hoekeindseweg 119.

De provinciale Verordening Ruimte 2014 geeft ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit aan dat een bestemmingsplan kan voorzien in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, maar onder een aantal voorwaarden. Volgens reclamant past de ruimtelijke ontwikkeling niet binnen de bestaande gebiedsidentiteit. In dat geval dient de ruimtelijke kwaliteit te zijn gewaarborgd door een integraal ontwerp, waarin ook aandacht is besteed aan de fysieke en visuele overgang naar de omgeving, daar is evenmin sprake van.

g. Planschade

Reclamant geeft aan dat bij de vaststelling van het bestemmingsplan hij aanzienlijke schade zal lijden en zich dien aangaande alle rechten voorbehoudt.

Beoordeling

a. Relatie met bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk

Er bestaat geen relatie met het bestemmingsplan voor het buitengebied van Bleiswijk afgezien van het feit dat de plannen aan elkaar grenzen. Er is dan ook geen reden te veronderstellen dat onderhavig bestemmingsplan consoliderend van aard moet zijn, in lijn met het bestemmingplan Buitengebied Bleiswijk. Het plangebied Hoekeindseweg 119 is nooit onderdeel geweest van het plangebied voor het Buitengebied Bleiswijk. Bovendien is de gemeenteraad bevoegd om voor elk afzonderlijke ontwikkeling en/of gebied een bestemmingsplan vast te stellen.

Voordat het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk is vastgesteld was aan de westzijde van de N209 het bestemmingsplan Overbuurtsche Polder van kracht. Tegen dat bestemmingsplan is ten aanzien van het perceel Hoekeindseweg 119 beroep ingesteld bij de Raad van State. De Raad van State heeft bij uitspraak van 13 augustus 2008 geoordeeld dat de provincie (goedkeuringsbesluit van het bestemmingsplan) zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat de bestemming "Agrarische doeleinden" met als subbestemming "Glastuinbouw" voor het perceel uitvoerbaar is. Deze uitspraak is mede aanleiding geweest om voor het perceel een andere ontwikkeling dan glastuinbouw mogelijk te maken.

Het bestemmingsplan en de ontwikkeling staat los van het glastuinbouwgebied. Door de vorm en ligging is het perceel niet bruikbaar voor glastuinbouw. De beoogde kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling sluit aan op de naastgelegen bedrijven (o.a. Diepvriesunit) en de woningen aan het lint Hoefweg.

b. Strijdigheid met de gemeentelijke structuurvisie

In paragraaf 3.1.3 van de toelichting wordt ingegaan op de structuurvisie. Daarin is een uitsnede weergegeven van de bij de visie behorende plankaart. De ontwikkeling is niet in strijd met de structuurvisie. Het plangebied ligt in de bestemming 'behoud cultuurhistorisch waardevolle karakter linten' en niet in de bestemming 'glastuinbouw'. In bovengenoemde paragraaf is uiteengezet dat het plan past bij de schaal en maat van het lint en daarom in lijn is met de structuurvisie.

De aanduiding 'uitbouw groene recreatieve routes' betreft een gewenste recreatieve verbinding tussen de noordkant van het Annie M.G. Schmidtpark en de Rottemeren, aansluitend op het bestaande (recreatief) fietspad ten oosten van de N209. Op dit moment worden geen plannen ontwikkeld voor deze verbinding. Het is dan nu ook geen reden om de planontwikkeling aan de Hoekeindseweg 119 tegen dan wel aan te houden. Het betreft daarnaast een indicatief tracé. Bij de mogelijke toekomstige planontwikkeling zal een tracé worden bepaald, rekening houdend met allerlei fysieke barrières en belemmeringen. In het plangebied wordt een strook vrij gehouden van bebouwing (de bouwvlakken liggen niet strak op de grens van het plangebied). Er is in het plangebied voldoende ruimte om een verbinding mogelijk te maken, het plan maakt het niet onmogelijk.

c. Behoefte aan bedrijven en bedrijfswoningen

Zoals in het ontwerpbestemmingsplan onder paragraaf 3.2 van de toelichting over de regionale behoefte is beschreven maakt dit plan de combinatie van bedrijven met bedrijfswoningen mogelijk en faciliteert daarmee een bijzondere niche in de markt. Het gaat hierbij niet om een standaard bedrijventerrein, maar een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit.

Toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte is in verhouding tot de totale voorraad aan bedrijventerreinen (233 hectare, waarvan circa 50% bebouwd, oftewel zo'n 1,17 miljoen m^2)

dermate beperkt, dat de ruimtelijke effecten op de bestaande voorraad nihil zijn. Onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand) als gevolg van deze nieuwe stedelijke ontwikkeling worden dan ook niet verwacht.
Geconcludeerd wordt dat er binnen de gemeente Lansingerland geen hard planaanbod beschikbaar is met een vergelijkbaar profiel als de beoogde nieuwe stedelijke ontwikkeling van Hoekeindseweg 119. De totale vraag naar bedrijfsruimte tot 2.000 m^2 bedraagt circa 6 tot 7 hectare. Het totale aanbod aan bedrijventerreinen, exclusief de veilinggebonden locaties en het regionale terrein voor grootschalige logistiek (Prisma), bedraagt circa 54 hectare netto. Kwalitatieve analyse van het planaanbod resulteert in de conclusie dat Oudeland en Leeuwenhoekweg zich vooral richten op (middel)grote bedrijven (>2.000 m2) die behoefte hebben aan ruimere kavels dan op Hoekeindseweg 119 worden aangeboden. De beoogde doelgroep voor de Hoekeindseweg 119 is daarmee niet te vergelijken met de eindgebruikers op Leeuwenhoekweg en Oudeland. Op Oudeland zijn twee kavels beschikbaar met een min of meer vergelijkbare omvang als op de Hoekeindseweg 119, maar beide kavels zijn door ligging en vorm, weinig geschikt voor de beoogde doelgroep (reguliere MKB bedrijven). Geconcludeerd wordt dat de vraag naar bedrijfsruimte van 600 tot maximaal 1.600 m2 (zoals beoogd op de Hoekeindseweg 119) binnen het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen niet of nauwelijks kan worden opgevangen. Bovendien ligt de leegstand in de gemeente onder frictieniveau (aanbod-voorraadratio van 2,6%). De toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte op een totale voorraad van circa 1,17 miljoen m2 zorgt daarmee niet voor onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand). Zowel kwantitatief als kwalitatief is er behoefte aan bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119.

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van paragraaf 3.2 van de toelichting.

d. <u>Bezonningsplan</u>
Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan is in het ontwerpbestemmingsplan de afstand van de nieuwe bebouwing (bouwvlak) tot de perceelsgrens van reclamant vergroot van 10 naar 20 meter. Binnen die strook is een groenbestemming opgenomen en de bestemming “bedrijventerrein” zonder bouwvlak. Op grond van deze aanpassing wordt niet verwacht dat er in de achtertuin van reclamant schaduwhinder kan ontstaan.

Naar aanleiding van deze zienswijze is een bezonningsplan opgesteld voor de gangbare momenten (21 maart/september, juni en december). Uit het bezonningsplan blijkt dat bij de maximaal toelaatbare bebouwingsvariant er geen schaduwwerking optreedt op de tuin van reclamant. Uit het bezonningsplan blijkt eveneens wat het effect is van de eigen erfbeplanting op het perceel van reclamant. Het bezonningsplan wordt als bijlage bij de toelichting gevoegd.

Zie verder de beantwoording onder 2 e.

e. M.e.r.-beoordeling

Bij de beantwoording onder punt a is ingegaan op het feit dat er geen relatie bestaat tussen onderhavig bestemmingsplan en het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Zo kan er ook geen relatie worden gelegd tussen de bestemmingsplannen en de m.e.r.-plicht. Het zijn afzonderlijke bestemmingsplannen waarbij afzonderlijk is geoordeeld of er sprake is van een m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht.

In paragraaf 6.9 wordt ingegaan op de milieueffectrapportage. Geconcludeerd is dat een MER niet aan de orde is omdat de ontwikkeling niet valt binnen de in bijlage C en D opgenomen categorieën van het Besluit m.e.r. (ruimschoots onder de drempelwaarden). De extra toetsing waar reclamant op doelt (vormvrije m.e.r.-beoordeling) is met de onderzoeken bij dit plan (hoofdstuk 6 van de toelichting) al uitgevoerd en levert dus geen extra vertraging op.

Op 16 mei 2017 is het Besluit milieueffectrapportage aangepast. Voor dit plan heeft dat tot gevolg dat er een apart besluit moet worden genomen bij de vaststelling van het bestemmingsplan over het al dan niet maken van een MER of een mer-beoordeling. Dit besluit zal door het college voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan worden genomen.

f. Strijdigheid met provinciaal beleid

Mede naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State (zie punt a) heeft de provincie in 2011 op de functiekaart het perceel gewijzigd van glastuinbouwbedrijvengebied naar stads- en dorpsgebied. Argumenten daarvoor waren onder andere dat door de vorm en ligging het perceel niet bruikbaar is voor glastuinbouw en dat een kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling, in aansluiting op de naastgelegen bedrijven en woningen aan het lint Hoekeindseweg voor de hand ligt.

In paragraaf 3.1.2 van de toelichting is beschreven dat het plan in overeenstemming is met het provinciale beleid. De ruimtelijke ontwikkeling past binnen de bestaande gebiedsidentiteit. De bij het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsparagraaf en de paragrafen 2.3, 4.2 en 5.2 van de toelichting gaan ook in op de fysieke en visuele overgang van het plan naar de omgeving en inpassing in de omgeving.

g. Planschade

Binnen 5 jaar na onherroepelijk worden van dit plan kan reclamant een verzoek om planschade indienen. Dat verzoek wordt dan in behandeling genomen conform de Planschadeverordening Lansingerland 2010. De kern voor de beoordeling van de aanvraag om planschade wordt gevormd door de planologische vergelijking. Deze bestaat uit de vergelijking tussen het huidige planologische regime (dus niet de feitelijke situatie) en het nieuwe planologische regime. Voor deze vergelijking zijn de Wet ruimtelijke ordening en de rechtspraak over planschade van belang.

C*onclusie*

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het (ontwerp)bestemmingsplan op de volgende punten:

- Het bezonningsplan wordt als bijlage opgenomen bij de toelichting;
- Paragraaf 6.9 wordt geactualiseerd en het college zal voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan een afzonderlijk besluit nemen;
- Paragraaf 3.2 wordt aangepast door de behoefte uitgebreid toe te lichten.

Reclamant 2:

Samenvatting

a. <u>Flora en Fauna onderzoek</u>

De Ecologische Quikscan is van 7 juni 2012 en daarmee niet meer actueel. Het rapport is niet geactualiseerd. Indien een bestuursorgaan inderdaad gebruik maakt van gegevens en onderzoeken die ouder zijn dan twee jaar, dan vereisen het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel, dat het bevoegde bestuursorgaan nader motiveert waarom die gegevens nog immer actueel zijn. Aan deze verzwaarde motiveringsplicht is in dit geval niet voldaan. Dit vormt een gebrek aan het bestreden besluit.

b. <u>Verkeersonderzoek</u>

Reclamant geeft aan dat het verkeersonderzoek geen grondslag biedt voor de conclusie in de toelichting. De bezwaren uit de inspraakreactie ten aanzien van de gevolgen voor het verkeer worden herhaald:

- De Hoekeindseweg kan de stroom fietsers niet aan die zowel in de ochtend als in de middag gebruik maakt van beide zijdes van de weg. Deze fietsen vaak met 4 of 5 naast elkaar, opgeteld 10 fietsers naast elkaar. Er hebben al ongelukken plaatsgevonden. Daar dient bij de planvorming rekening mee te worden gehouden. Het intensiveren van het verkeer door een bedrijventerrein te plaatsen zal het gevaar groter maken dan het reeds is. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom moet daar rekening mee worden gehouden in het ontwerpbestemmingsplan. In het bestemmingsplan komt de verkeersveiligheid/het garanderen daarvan onvoldoende aan de orde.
- De weg is te smal voor een goede draaicirkel. Door het toevoegen van stelconplaten in de berm kunnen de draaicirkels gehaald worden. Groenvoorzieningen zijn hierdoor aangetast of verdwenen. De Hoekeindseweg is niet gebouwd op een extra aansluiting. Door het toevoegen van een extra ontsluiting ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan worden de bezwaren van reclamant niet weggenomen maar nemen juist toe.
- Het mogelijk maken van twee ontsluitingen impliceert naar de mening van reclamant dat 1 ontsluiting voor een bedrijventerrein met deze grootte kennelijk niet volstond. Maar dat zegt meteen iets over de grootte en impact op de directe omgeving van dit plan. Die is aanzienlijk en dat wordt onvoldoende erkend door de gemeente.

- De extra ontsluiting doet echter niets aan de drukte op de Hoekeindseweg. De intensiteit op de Hoekeindseweg zal enkel toenemen. De functie van de weg als connectie tussen twee dorpen is niet berekend op de intensiteit.
- De aansluitingen van de Hoekeindseweg naar de N209 zijn niet aangepast naar het gebruik van vrachtwagens vanwege de beperkte draaicirkel. Een vrachtwagen die voor het stoplicht staat blokkeert beide zijdes van de weg met als gevolg grote opstoppingen voor auto's en fietsers.

c. Ladder Duurzame Verstedelijking

De Ladder is van toepassing ten opzichte van deze ruimtelijke ontwikkeling. Er is sprake van een stedelijke ontwikkeling. Er dient onderzoek gedaan te worden naar de behoefte aan dit soort gecombineerde bedrijfspanden/woningen. In de inspraaknota en de toelichting op het bestemmingsplan wordt gesproken over een bijzondere niche in de markt. Waarop deze bewering is gebaseerd is onduidelijk. Er wordt alleen over een verwachting gesproken dat er voldoende vraag is. Elke onderbouwing in de vorm van een (markt)onderzoek ontbreekt. Ten aanzien van de stelling dat de ontwikkeling van hoge kwaliteit is en zich in een niche markt bevindt beschouwt reclamant als aannames. Deze aannames zijn geen feiten en voldoen daarom niet. Reclamant geeft aan dat er in de gemeente meerdere vergelijkbare initiatieven zijn die al geruime tijd te koop staan. Hiermee staat ook de financiële haalbaarheid van het bestemmingsplan ter discussie.

d. Woningbouwbeleid

Reclamant vraagt zich af hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot het eigen woningbouwbeleid. Een onderbouwing hoe deze ontwikkeling past binnen de woningvoorraad en voorziet in een behoefte in de regio ontbreekt. Dit maakt het besluit qua motivering en zorgvuldigheid gebrekkig.

e. Afstand tot perceelsgrenzen

De bedoeling van het plan is dat er binnen 20 meter van de perceelsgrens van de bestaande woningen geen bedrijven komen in milieucategorie 2. Dat is echter niet vastgelegd op de plankaart. Op de plankaart zijn geen functieaanduidingen vastgelegd waarin deze beperking is opgenomen. In de huidige opzet kunnen tot aan de perceelsgrens van reclamant bedrijven in zowel milieucategorie 1 en 2 gevestigd worden. Achter op het perceel van reclamant staan schuren, daarvandaan zal ook afstand van 20 meter in acht genomen moeten worden.

f. Voorgenomen afstanden geen garanties op minder overlast

Reclamant ziet graag de strook Groen van 10 meter uitgebreid naar een groenbestemming van 20 meter. Nu kan op een strook van 10 meter opslag plaatsvinden of parkeren van (grote) voertuigen, gepaard gaande met geluid, stank en andere soort overlast.

Het is onduidelijk wat binnen de eerste 10 meter is toegestaan. Daar moet meer duidelijkheid over komen om te voorkomen dat dit leidt tot ongewenste toekomstige handhavingstrajecten.

Er dient een regeling opgenomen te worden waarbij een bestemming Groen wordt opgenomen voor de betreffende strook grond die bedrijfsmatig gebruik en bebouwing uitsluit.

g. Lijst van uitgesloten bedrijven

Er blijven bedrijven uit de Staat van Bedrijfsactiviteiten toegestaan die vergelijkbaar zijn qua overlast met de wel uitgesloten (doorgestreepte) bedrijven. Als voorbeeld wordt genoemd dat hotels, cafés en nachtzaken niet zijn toegestaan. Echter dansscholen en fitnesscentra zijn niet doorgestreept. Beide zijn avond/nacht zaken met een hoog horeca gehalte. Daarnaast zijn veel bedrijven niet doorgehaald die wel degelijk een grote belasting zullen geven op het wegennet. Reclamant heeft daarom de lijst met bedrijven toegevoegd en daarbij de bedrijven doorgehaald die naar mening van reclamant eveneens uitgesloten moeten worden om de overlast zoveel als mogelijk te beperken.

h. Groene inpassing

Op bladzijde 19 van de toelichting wordt gesproken over de vereiste groene inpassing op grond van de Visie Transformatiegebied. Uit het bestreden besluit blijkt echter niet hoe deze groene inpassing gegarandeerd wordt. Er kan dan ook niet gezegd worden dat er in dit opzicht wordt voldaan aan het gemeentelijk beleid.

i. Nadelige gevolgen voor het woon- en leefgenot

Uit het ontwerpbesluit blijkt niet dat voldoende rekening is gehouden met de belangen van reclamant en andere bewoners aan de Hoekeindseweg. Het gaat om de volgende factoren:

- Het woongenot zal direct afnemen;
- Het vrije uitzicht zal compleet verdwijnen;
- Gevolgen voor de zonuren;
- Geluidsoverlast;
- Stankoverlast.

j. Handhaafbaarheid

Het gebied direct naast Hoekeindseweg 119 en 141 kent op dit moment meerdere illegale bebouwingen/hallen. De gemeente heeft tot op heden nog geen zichtbare actie ondernomen op deze bebouwingen. Reclamant herhaalt dan ook zijn vrees voor de standvastigheid van de gemeente namens de bewoners naar een ontwikkelaar.

Gevreesd wordt voor onderhuur aan bedrijven die niet voldoen aan het bestemmingsplan, of voor bedrijfsuitbreidingen die niet voldoen aan het bestemmingsplan. De eerder aangehaalde daadkracht van de gemeente en het vertrouwen dat de gemeente adequaat zal reageren heeft reclamant niet. In het verleden heeft een rechtszaak moeten plaatsvinden voor de geluidsoverlast van de koelunits op een dak van een pad gelegen aan de Hoekeindseweg. Ook hier heeft de gemeente geen vuist kunnen maken. Daarnaast vreest reclamant dat wanneer enkele bedrijfsruimtes leegkomen dat deze gevoelig worden voor criminaliteit en hij vreest dan ook voor zijn veiligheid.

k. Waardedaling woning

Reclamant vreest dat zijn woning in waarde daalt na realisering van het bestemmingsplan. Omdat bij planschadeclaims een steeds groter deel van het nadeel voor eigen risico blijft, hoort dit nadeel zo klein mogelijk te blijven. Een goede ruimtelijke ordening vraagt dat het nadeel voor omwonenden waar mogelijk wordt beperkt. Een reden te meer om te zoeken naar andere locaties, waar geen of minder planschade te verwachten valt.

l. Ontwerpbestemmingsplan niet vaststellen

Gevraagd wordt het bestemmingsplan niet vast te stellen. En anders wordt gevraagd tegemoet te komen aan de zienswijze en het plan aan te passen. Reclamant is ten allen tijde bereid om mee te denken over een alternatieve oplossing.

Beoordeling

a. Flora en Fauna onderzoek

Zoals reclamant terecht aangeeft verdient het aanbeveling om het onderzoek uit 2012 te actualiseren of te motiveren waarom de gegevens uit het onderzoek van 2012 nog actueel zijn. Het onderzoek is geactualiseerd. Uit het geactualiseerde onderzoek d.d. 31 oktober 2017 is gebleken dat er een aantal nadere onderzoeken noodzakelijk zijn. Deze nadere onderzoeken zijn in gang gezet maar zijn op het moment van schrijven van deze nota nog niet afgerond. Het staat evenwel de vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg omdat er pas gestart kan worden met verstorende en/of sloopwerkzaamheden wanneer de aanvullende onderzoeken zijn afgerond en eventueel een ontheffing is verleend op basis van de Wet natuurbescherming.

Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd en het nieuwe onderzoek zal het onderzoek uit 2012 vervangen in de bijlagen bij de toelichting.

b. Verkeersonderzoek

Het aantal fietsers dat via de Hoekeindseweg fietst is (op basis van de verkeerstellingen uit september 2017) zonder meer behoorlijk. Niet onlogisch omdat er langs de N209 geen fietspaden aanwezig zijn en de fietsers daarom samen met het overige verkeer gebruik maken van de parallel gelegen verkeersinfrastructuur. Ter hoogte van het plangebied is dit de Hoekeindseweg. Een erftoegangsweg buiten de bebouwde kom, waarvoor een maximumsnelheid van 60 km/uur geldt. De huidige relatief lage verkeersbelasting duidt er op dat de Hoekeindseweg vooral alleen wordt gebruikt door bestemmingsverkeer en daarmee goed functioneert. Dat fietsers in groepsverband (vooral in de piekperioden de schoolgaande jeugd) met meer dan het wettelijk maximum aantal van 2 naast elkaar fietsen is te wijten aan het fiets-/verkeersgedrag waarvoor de wegbeheerder niet verantwoordelijk kan worden gehouden. Dat

fietsers ervoor kiezen om in voorkomende gevallen met meer dan twee naast elkaar te fietsen houdt echter ook verband met het relatief beperkte aandeel snelverkeer. Er zijn in de huidige situatie op bepaalde wegvakken Hoekeindseweg méér fietsers dan automobilisten, waardoor fietsers letterlijk ook meer de ruimte krijgen en dan ook nemen om met meerderen naast elkaar te fietsen. Wanneer de verhouding tussen het aandeel fiets- en autoverkeer wijzigt en het autoverkeer toeneemt zullen fietsers minder gemakkelijk met teveel naast elkaar fietsen en daarmee worden de fietsers meer gedwongen zich aan de geldende verkeersregels (maximaal met twee naast elkaar) te houden. De intensivering van het verkeer vind slechts plaats op een klein deel van de Hoekeindseweg, namelijk van het kruispunt met de N209 tot een van de twee ingangen tot het bedrijventerrein, een afstand van circa 200 meter.

De Hoekeindseweg is als erftoegangsweg (buiten de bebouwde kom) bij uitstek een type weg die bedoeld is voor het ontsluiten van erven. Dat er bij een (nieuwe) erfaansluiting aanpassingen plaatsvinden om het type verkeer dat moet worden ontsloten op een adequate wijze te accommoderen is een logisch gevolg. Niet alleen in het belang van het type bestemmingsverkeer met bijbehorende bochtstralen waarmee gerekend moet worden, maar juist ook om te voorkomen dat bij het in- of uitrijden verkeersonveilige situaties op de Hoekeindseweg ontstaan vanwege ongewenste extra benodigde manoeuvres van vrachtverkeer. Een erfaansluiting die voorziet in voldoende manoeuvreerruimte is verkeersveiliger en de gevolgen ervan voor het huidige groen zijn ondergeschikt aan het belang van de verkeersveiligheid op de Hoekeindseweg.

De beoogde nieuwe uitrit biedt vanwege de benodigde bochtstralen voor het vrachtverkeer meer mogelijkheden voor de inrichting van het plangebied vanwege het ruimtebeslag ter plaatse van de noordelijk gelegen insteekweg naar de verschillende bedrijfskavels die daaraan komen te liggen. Voor de hoeveelheid te verwerken verkeer (intensiteit) is een tweede erfaansluiting zeker niet noodzakelijk, maar wel wenselijk in het voordeel van de reclamant. Waardoor een deel van het toekomstig te verwachten (vracht-)verkeer niet langs de woning van reclamant zal rijden. Het is nog wel aan de wegbeheerder (provincie Zuid-Holland) om te bepalen of toestemming wordt verleend voor deze uitrit waar de planontwikkelaar vanuit is gegaan.

Ten gevolge van het plan neemt de hoeveelheid van het verkeer op de Hoekeindseweg toe. Op basis van kengetallen is de te verwachten verkeerstoename berekend op ruim 400 motorvoertuigbewegingen per etmaal. Volgens het recent uitgevoerde verkeersonderzoek (mechanische dwarsdoorsnedetelling) is de verkeersbelasting op de Hoekeindseweg in de huidige situatie gemiddeld circa 640 motorvoertuigen op een weekdag en circa 665 motorvoertuigen per etmaal op een werkdag. De intensiteiten op de Hoekeindseweg zullen daarmee ten gevolge van het plan naar verwachting op een waarde van circa 1.085 mvt/etmaal uitkomen. Voor een 60 km-zone erftoegangsweg (bubeko) is dat een geringe hoeveelheid verkeer. Bij een verkeersbelasting boven de 3.000 mvt/etmaal wordt van een erftoegangsweg (bubeko) ge-

steld dat deze van een hogere categorie is. Daarbij geldt ook nog dat de parallelle wegenstructuur niet bedoeld is voor doorgaand verkeer en zo ook niet voor verkeer tussen de kernen Bergschenhoek en Bleiswijk, dat zoveel mogelijk gebruik dient te maken van de N209. De huidige relatief lage verkeersbelasting duidt er ook op dat deze parallelstructuur vooral alleen wordt gebruikt door bestemmingsverkeer en daarmee goed functioneert. Er is derhalve geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat de Hoekeindseweg het huidige maar ook het toekomstige bestemmingsverkeer niet kan verwerken.

De aansluiting van de Hoekeindseweg op de N209 ter plaatse van het met een verkeersregelinstallatie (VRI) geregelde kruispunt is met toepassing van overrijdbare bochtverruimingen (rammelstroken) ingericht op het verwerken van grotere voertuigen, zoals deze de huidige percelen bedienen en daarmee ook de nieuw beoogde ontwikkeling op het perceel Hoekeindseweg 119. Het kruispunt is zonder meer geschikt om vrachtverkeer op een adequate wijze te kunnen verwerken.

Paragraaf 2.3.3 van de toelichting wordt naar aanleiding van het bovenstaande geactualiseerd (recente verkeerstelling). Ook wordt bijlage 1 bij de toelichting (notitie verkeer) geactualiseerd.

c. Ladder Duurzame Verstedelijking

De financiële haalbaarheid van het plan staat niet ter discussie. Er is een overeenkomst gesloten tussen gemeente en ontwikkelaar. Daarmee is de planvorming financieel haalbaar. De ontwikkelaar ontwikkelt het plangebied voor eigen rekening en risico. Ten aanzien van de behoefte naar de beoogde bedrijfskavels en woon-werkkavels wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 1c.

d. Woningbouwbeleid

Bedrijfswoningen zijn een specifiek, kwalitatief segment, waarvan in de gemeente Lansingerland momenteel geen planaanbod beschikbaar is. Bovendien is de leegstand in dit marktsegment onder frictieniveau (vergelijkbaar met de reguliere woningmarkt). Het toevoegen van enkele bedrijfswoningen voorziet daarmee in een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Bovendien heeft het toevoegen van maximaal vijf bedrijfswoningen op het totaal van 400 woningen per jaar in de gemeente geen ongewenste ruimtelijke effecten en heeft geen ongewenst effect op lokaal en regionaal niveau.

In de nieuwe paragraaf 3.2 van de toelichting wordt hierop ook uitgebreider ingegaan.

e. Afstand tot perceelsgrenzen

De afstand is juist wel opgenomen op de verbeelding. Binnen een afstand van 20 meter vanaf de perceelsgrens bij de woning tot het bouwvlak van de bestemming “Bedrijventerrein” is geen bebouwing mogelijk. Gezien van het perceel van reclamant is er eerst een 10 meter

strook met de bestemming “Groen” en vervolgens 10 meter een bedrijfsbestemming zonder bouwvlak. Per abuis is de functieaanduiding niet opgenomen op de verbeelding waarbij een koppeling is gelegd naar artikel 3.2.4 lid d. Dat wordt hersteld.
Niet wordt ingezien waarom een afstand van 20 meter tot de schuren in acht moet worden genomen. De schuren hebben geen woonfunctie. Er is bij het plan rekening gehouden met de afstand tot de woningen.

Verder wordt verwezen naar de beantwoording onder 2 f.

f. Voorgenomen afstanden geen garanties op minder overlast

In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming “Groen” niet meer is toegestaan.

Opslag op onbebouwde gronden/terreinen wordt in beperkte mate toegestaan. Daarvoor wordt aan artikel 3 een regeling toegevoegd zodat duidelijk is wat de maximale maatvoering en afstanden zijn. Ter plaatse van de strook bedrijven met categorie 1 (zie beantwoording 2 e) wordt de aanduiding opgenomen “specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten”.

Parkeren op de bestemming “Bedrijventerreinen” buiten het bouwvlak is mogelijk. Het is niet aannemelijk dat dat zal leiden tot overlast. Gelet op de toegestane milieucategorie zijn koelwagens etc. uitgesloten.

g. Lijst van uitgesloten bedrijven

Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan zijn in het ontwerpbestemmingsplan een aantal bedrijven doorgehaald. Het gaat te ver om nog meer bedrijven op de lijst door te halen. Er moeten ook nog wel een aantal mogelijkheden overblijven voor de ontwikkeling anders staat de haalbaarheid van het plan voor de ontwikkelaar onder druk. De hinder voor reclamant wordt beperkt door het vastleggen van de maximale milieucategorie en afstanden tot de woning.

h. Groene inpassing

Aan de bestemming “Bedrijventerrein” wordt een voorwaardelijke verplichting voor de landschappelijke inpassing toegevoegd. Daarbij wordt verwezen naar het Beeldkwaliteitsplan. Het bestaande Beeldkwaliteitsplan wordt aangevuld met een inrichtingsschets/beplantingsplan als landschappelijke inrichting. Het Beeldkwaliteitsplan ziet ook op de inrichting van het perceel met de bestemming “Groen”.

In aanvulling daarop wordt een allonge gesloten op de anterieure overeenkomst, maar dat valt in feite buiten het bestemmingsplan omdat het een privaatrechtelijke overeenkomst betreft tussen de gemeente en de ontwikkelaar.

i. Nadelige gevolgen voor het woon- en leefgenot

Ten opzichte van de feitelijke situatie is er sprake van een wijziging voor het woon- en leefgenot. Er is echter met de planvorming op zorgvuldige wijze rekening gehouden met de belangen van reclamant. Zie daarvoor de beantwoording van de overige punten van deze zienswijze. Er is sprake van een ontwikkeling die past op de locatie.

j. Handhaafbaarheid

Het perceel naast Hoekeindseweg 119 en 141 heeft al geruime tijd de aandacht van de gemeente. De illegale situatie is geïnventariseerd en hangende een handhavingstraject wordt door de eigenaar gewerkt aan een plan dat een einde maakt aan de illegale bebouwing. Het college van burgemeester en wethouders heeft eind augustus 2017 besloten in principe medewerking te verlenen aan een herziening van het bestemmingsplan waarbij de nieuwe bedrijfsbebouwing, ter vervanging van de illegale bebouwing, ruimtelijk en landschappelijk goed wordt ingepast.

Het gebruik van de gebouwen dient overeenkomstig het bestemmingsplan plaats te vinden. Is dat niet het geval dan zal er handhavend worden opgetreden conform het handhavingsbeleid van de gemeente Lansingerland. Dat kan in gang worden gezet door inventarisatie van de gemeente of doordat er een verzoek om handhaving wordt ingediend door derden. Het spreekt voor zich dat de ontwikkelaar als uitgever van de gronden zelf in de hand heeft welke bedrijven zich vestigen. Bij de verkoop van een bestaand gebouw aan een ander zal bij de verkoop duidelijk worden gemaakt welke functies mogelijk zijn op grond van het bestemmingsplan.

Is er sprake van criminele activiteiten in de een van de gebouwen dan is dat een zaak voor handhaving door de politie en het Openbaar Ministerie en een mogelijke sluiting van het pand op last van de burgemeester op grond van zijn bevoegdheid in het kader van de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

k. Waardedaling woning

Binnen 5 jaar na onherroepelijk worden van dit plan kan reclamant een verzoek om planschade indienen. Dat verzoek wordt dan in behandeling genomen conform de Planschadeverordening Lansingerland 2010. De kern voor de beoordeling van de aanvraag om planschade wordt gevormd door de planologische vergelijking. Deze bestaat uit de vergelijking tussen het huidige planologische regime (dus niet de feitelijke situatie) en het nieuwe planologische regime. Voor deze vergelijking zijn de Wet ruimtelijke ordening en de rechtspraak over planschade van belang.

Door een aantal planaanpassingen is het risico op planschade beperkt. Het zoeken naar een andere locatie voor deze ontwikkeling is niet aan de orde.

l. Ontwerpbestemmingsplan niet vaststellen

Reclamant is betrokken geweest in de fase tussen voorontwerp en ontwerpbestemmingsplan. Het plan is aangepast door meer afstand tussen de woning en het bouwvlak van de bestemming bedrijven. Daarnaast is een tweede ontsluiting opgenomen om het verkeer te spreiden en daarmee te voorkomen dat al het verkeer over de ontsluiting naast de woning van reclamant wordt geleid. Alles overwegende wordt de raad voorgesteld het bestemmingsplan vast te stellen.

Conclusie

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het (ontwerp)bestemmingsplan op de volgende punten:

- Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd naar aanleiding van de geactualiseerde ecologische quick scan.
- De ecologische quickscan d.d. 31 oktober 2017 wordt toegevoegd aan de bijlagen bij de toelichting en vervangt de ecologische quickscan uit 2012.
- Paragraaf 2.3.3 wordt geactualiseerd.
- Bijlage 1 bij de toelichting wordt geactualiseerd en vervangt de notitie verkeer uit 2016.
- De functieaanduiding 'bedrijf van categorie 1' wordt opgenomen op het perceel achter dat van reclamanten, tussen de groenstrook en het bouwvlak.
- In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming "Groen" niet meer is toegestaan.
- Aan artikel 3.1.1 wordt een lid toegevoegd waarin buitenopslag wordt benoemd;
- Aan artikel 3.4.4 wordt een specifieke gebruiksregel voor buitenopslag toegevoegd;
- De functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten' wordt opgenomen op dezelfde strook als die van de functieaanduiding 'bedrijf van categorie 1';
- Bij artikel 3 wordt een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de landschappelijke inpassing.

Reclamant 3:

Samenvatting

De VRR kan zich vinden in de wijze waarop haar vooroverlegreactie is verwerkt in het ontwerpbestemmingsplan.

Beoordeling

Hiervan wordt kennis genomen.

Conclusie

De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

1.4 Eindconclusie zienswijzen

De zienswijzen geven aanleiding tot aanpassingen van het ontwerpbestemmingsplan op de punten zoals aangegeven in de puntsgewijze conclusies bij de beoordeling van de zienswijzen. In hoofdstuk 3 is een opsomming van deze wijzigingen opgenomen.

2. STAAT VAN WIJZIGINGEN

2.1 Inleiding

Op basis van een ambtshalve beoordeling van het ontwerpbestemmingsplan zijn op een aantal onderdelen punten geconstateerd die verbeterd/verduidelijkt kunnen worden. Het betreft diverse redactionele aanpassingen in de plantoelichting die niet uitputtend worden opgesomd. Daarnaast hebben zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan in het plangebied die leiden tot onderstaande ambtshalve wijzigingen.

2.2 Ambtshalve wijzigingen en motivering

<u>Regels</u>
Wijziging 1:
Artikel 3.2.6 lid d wordt verwijderd.
Motivering
In artikel 3.2.3 lid a staat al dat er maximaal 5 bedrijfswoningen zijn toegestaan.

Wijziging 2:
Artikel 3.2.4 d wordt verplaatst naar een nieuw artikel 3.1.2 (Specifiek*).*
Motivering
Dat is de gebruikelijke plaats dergelijke functieaanduidingen. Een uitzondering ten opzichte artikel 3.1.1. onder a (Algemeen).

Wijziging 3:
Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting gekoppeld (nieuw artikel 3.2.2a, de rest vernummerd):
"3.2.2a *Voorwaardelijke verplichting -1*
De bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen mogen pas gebouwd worden als de gronden zijn verkaveld, en de gebouwen – en woningen de bouwvorm krijgen, conform de principes van de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat als bijlage 2 bij de regels is opgenomen"

Motivering
In aanvulling op hetgeen in de regels is bepaald is het voor de uitvoering van het plan wenselijk dat de gebouwen en bedrijfswoningen worden gerealiseerd conform de bepalingen uit de Beeldkwaliteitsparagraaf.

Wijziging 4:
In artikel 3.2.4 lid a en lid b worden de woorden 'bedrijf' en 'bedrijven' vervangen door 'bedrijfsgebouw(en)'.
Motivering:
Bij de maatvoering en aantallen gaat het om de bedrijfsgebouwen zoals gedefinieerd in artikel 1.18. Het kan voorkomen dat er in één bedrijfsgebouw meerdere bedrijven/bedrijfsactiviteiten zijn gevestigd.

Wijziging 5:
Artikel 3.4.3 lid b en c worden vervangen door te verwijzen naar de Nota parkeernormen.
Motivering:
Paragraaf 2.3.3. van de toelichting (verkeer) en bijlage 1 bij de toelichting (verkeer) zijn geactualiseerd. Ook ten aanzien van het parkeren. De wijziging van artikel 3.4.3 lid b en c sluit daarop aan.

3 OVERZICHT WIJZIGINGEN

Voor de volledigheid is hieronder een opsomming opgenomen van de wijzigingen in de regels en de aanpassingen in de toelichting ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan die voortkomen uit de beoordeling van de zienswijzen en de ambtshalve beoordeling.

<u>Regels</u>

- In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming "Groen" niet meer is toegestaan;

- Aan artikel 3.1.1 wordt lid c toegevoegd:
  "c. buitenopslag ten behoeve van het eigen bedrijf"

- Aan artikel 3.4.4 wordt een specifieke gebruiksregel toegevoegd:
  "Buitenopslag

Voor buitenopslag geldt dat:

a. de hoogte niet meer mag bedragen dan 5 meter;

b. de afstand tot de zijdelingse perceelgrens niet minder mag bedragen dan 3 meter;

c. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein-buitenopslag uitgesloten' buitenopslag niet is toegestaan."

- Artikel 3.2.6 lid d wordt verwijderd.

- Artikel 3.2.4 d wordt verplaatst naar een nieuw artikel 3.1.2 (Specifiek*).*

- Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting gekoppeld (nieuw artikel 3.2.2a, de rest vernummerd):
  "3.2.2a *Voorwaardelijke verplichting -1*
  De bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen mogen pas gebouwd worden als de gronden zijn verkaveld, en de gebouwen - en woningen de bouwvorm krijgen, conform de principes van de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat als bijlage 2 bij de regels is opgenomen"

- Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de landschappelijke inpassing (nieuw artikel 3.2.2b, de rest vernummerd):
  3.2.2b Voorwaardelijke verplichting - 2
  De bouw van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen is uitsluitend toegestaan indien voorzien wordt in de realisatie en instandhouding van een landschappelijke inpassing binnen de bestemming 'Bedrijventerrein' en 'Verkeer', een en ander conform de inrichtingsschets/beplantingsplan zoals opgenomen in de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat is opgenomen als bijlage 2 bij de regels.

- In artikel 3.2.4 lid a en lid b worden de woorden 'bedrijf' en 'bedrijven' vervangen door 'bedrijfsgebouw(en)'.

- Artikel 3.4.3 lid b en c komen als volgt te luiden:
  b. er dient voorzien te worden in voldoende parkeergelegenheid overeenkomstig de 'Nota Parkeernormen gemeente Lansingerland' die op 29 april 2014 in werking is getreden, of de rechtsopvolger daarvan.
  c. van het bepaalde onder b. kan worden afgeweken, indien kan worden aangetoond dat op andere wijze is voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

<u>Toelichting</u>

- Het bezonningsplan wordt als bijlage opgenomen bij de toelichting;

- Paragraaf 6.9 wordt geactualiseerd en het college zal voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan een afzonderlijk besluit nemen;

- Paragraaf 3.2 wordt aangepast door de behoefte uitgebreid toe te lichten;

- Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd naar aanleiding van de geactualiseerde ecologische quick scan;

- De ecologische quickscan d.d. 31 oktober 2017 wordt toegevoegd aan de bijlagen bij de toelichting en vervangt de ecologische quickscan uit 2012.

- Paragraaf 2.3.3 wordt geactualiseerd.

- Bijlage 1 bij de toelichting wordt geactualiseerd en vervangt de notitie verkeer uit 2016.

<u>Verbeelding</u>

- De functieaanduiding ‘bedrijf van categorie 1’ wordt opgenomen op het perceel achter dat van reclamanten, tussen de groenstrook en het bouwvlak;

- De functieaanduiding ‘specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten’ wordt opgenomen op dezelfde strook als die van de functieaanduiding ‘bedrijf van categorie 1’;

GEMEENTE Lansingerland

Bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”

5 juli 2018 **Vastgesteld**

Gemeente Lansingerland

Bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”

Toelichting

NL.IMRO.1621.BP0130-VAST

Datum: 5 juli 2018

Van Riezen & Partners
bureau voor planologie & planontwikkeling bv

Gemeente Lansingerland
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling

Inhoudsopgave toelichting Blz.

1. INLEIDING 03
- 1.1 Aanleiding 03
- 1.2 Ligging en begrenzing plangebied 03
- 1.3 Vigerend bestemmingsplan 04
- 1.4 Leeswijzer 04

2. PLANBESCHRIJVING 05
- 2.1 Historische situatie 05
- 2.2 Bestaande situatie 07
- 2.3 Ontwikkelingen 09
- 2.4 Juridische aspecten 13

3. RUIMTELIJKE ORDENING 16
- 3.1 Kader 16
- 3.2 Regionale behoefte 25

4. WATER 31
- 4.1 Kader 31
- 4.2 Onderzoek 35
- 4.3 Conclusie 36

5. ARCHEOLOGIE EN CULTUURHISTORIE 37
- 5.1 Archeologie 37
- 5.2 Cultuurhistorie 38

6. MILIEU 43
- 6.1 Algemeen 43
- 6.2 Bodemkwaliteit 43
- 6.3 Akoestische aspecten 45
- 6.4 Luchtkwaliteit 47
- 6.5 Milieuzonering 48
- 6.6 Externe veiligheid 52
- 6.7 Natuur en landschap 57
- 6.8 Duurzaamheid 62
- 6.9 Bezonning 64
- 6.10 Milieueffectrapportage 64

7. UITVOERBAARHEID 66
- 7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 66
- 7.2 Economische uitvoerbaarheid 66
- 7.3 Handhavingsaspecten 66

8. PROCEDURE **68**
8.1 Voorbereidingsfase 68
8.2 Ontwerpfase 68
8.3 Vaststellingsfase 68

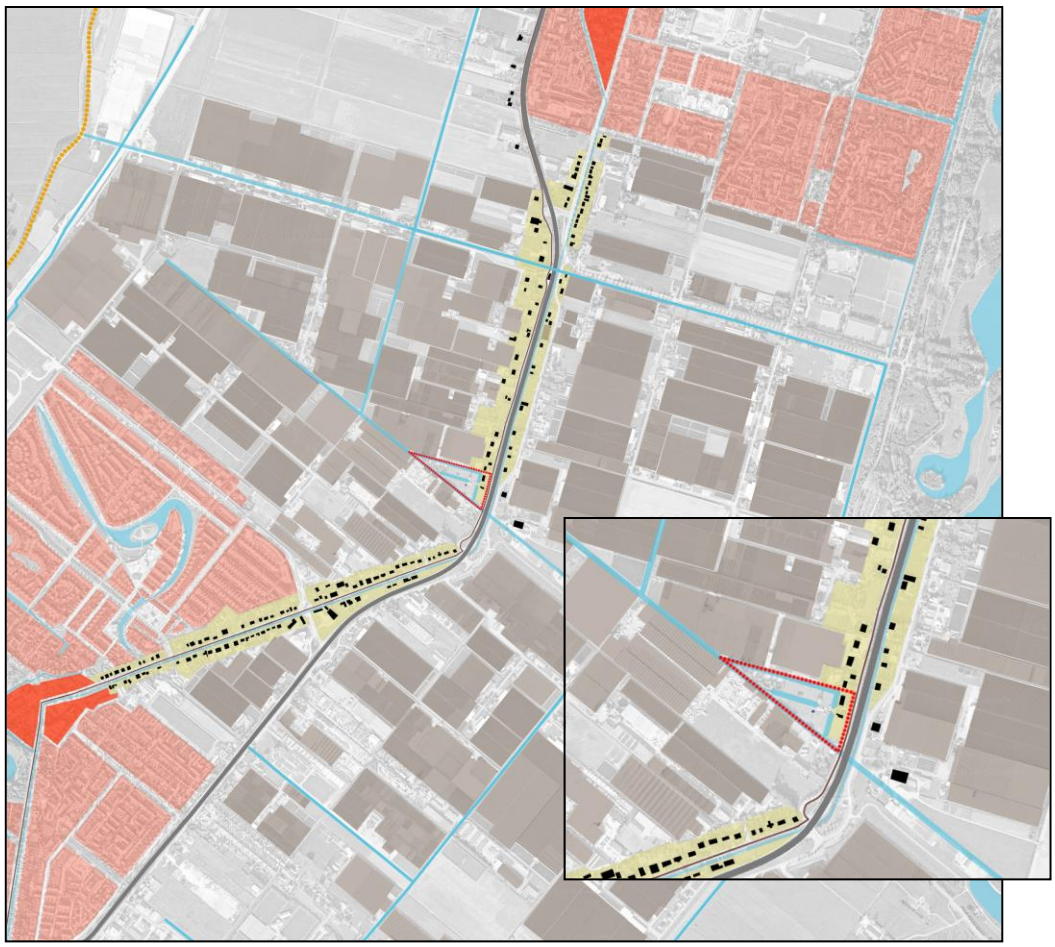
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het voorliggende bestemmingsplan vormt de planologisch-juridische regeling voor het perceel achter het adres Hoekeindseweg 119 te Lansingerland. In het achterland wordt voorzien in een ontwikkeling van de gronden met bedrijven in combinatie met bedrijfswoningen. Het geldende bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor deze ontwikkeling. Dit voorliggende bestemmingsplan heeft tot doel de beoogde ontwikkeling planologisch mogelijk te maken.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied ligt tussen de kernen Bergschenhoek en Bleiswijk aan de westzijde van de Hoekeindseweg. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door glastuinbouwbedrijven. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door de perceelgrenzen van de bedrijven Diepvries Unit Beheer en Havero Tuinmaterialen. Aan de Oostzijde wordt het plangebied begrensd door de lintbebouwing langs de Hoekeindseweg.

Afbeelding: Plangrens van dit bestemmingsplan

1.3 Vigerend bestemmingsplan

Binnen het plangebied vigeert momenteel het volgende bestemmingsplan:

Bestemmingsplan	Vastgesteld	Goedgekeurd
Bleiswijk Overbuurtsche Polder	23 nov. 2006	28 augustus 2007

Bij inwerkingtreding van het voorliggende nieuwe bestemmingsplan vervangt dit bestemmingsplan het bovenstaande bestemmingsplan voor zover gelegen binnen het plangebied. In het bovenstaande bestemmingsplan zijn de gronden voor het grootste deel bestemd voor 'Agrarische Doeleinden', waarbij ook glastuinbouw is toegestaan. De bestaande woningen zijn als bedrijfswoningen aangewezen.

1.4 Leeswijzer

Het bestemmingsplan bestaat uit drie onderdelen, te weten: regels, verbeelding en toelichting. De verbeelding vormt samen met de regels het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting heeft geen juridische status, maar dient ter motivering en verduidelijking van hetgeen in de verbeelding is geregeld.
In hoofdstuk 2 is een beschrijving opgenomen van de historische en de bestaande situatie in het plangebied. Daarnaast worden de nieuwe ontwikkelingen en de juridische aspecten van het bestemmingsplan beschreven. In hoofdstuk 3 wordt het geldende ruimtelijke ordeningskader, het geldende beleid op rijks- provinciaal en gemeentelijk beleid, beschreven en wordt de inhoud van dit bestemmingsplan hieraan getoetst. Hoofdstuk 4 besteedt aandacht aan het aspect water. In hoofdstuk 5 worden de archeologische en cultuurhistorische waarden beschreven. In hoofdstuk 6 worden de in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen getoetst aan alle relevante milieuaspecten. De maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid van het plan wordt besproken in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 wordt de bestemmingsplan procedure toegelicht en worden de uitkomsten uit inspraak en vooroverleg samengevat en voorzien van een beantwoording.

2. PLANBESCHRIJVING

2.1 Historische situatie

Middeleeuwse ontginningen

Daar waar elders in Zuid-Holand in de Vroege Middeleeuwen al werd gewoond op de strandwallen, is in het grondgebied van Lansingerland geen archeologische vindplaats bekend uit de periode 450-1050.

Rond het millenium kwam de eerste grote ontginningsgolf op gang in de uitgestrekte veengebieden. Op initiatief van de graaf van Holland en de bisschop van Utrecht werd ‘woeste grond’ omgezet naar boerenland. Een compleet natuurlandschap maakte plaats voor een agrarisch cultuurlandschap. In de periode van de Grote Ontginning is ook het grondgebied van Lansingerland in cultuur gebracht.

Vanuit de ontginningsbasis, zoals bijvoorbeeld de Rotte of een gegraven waterloop met een weg erlangs, werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren. Zo werden de agrarische percelen verkregen.

Lansingerland kent twee lange ontginningsassen:

- de as Berkel - Rodenrijs - Noordeinde en
- de as Bleiswijk - Bergschenhoek

Van deze laatste as maakt het plangebied deel uit.

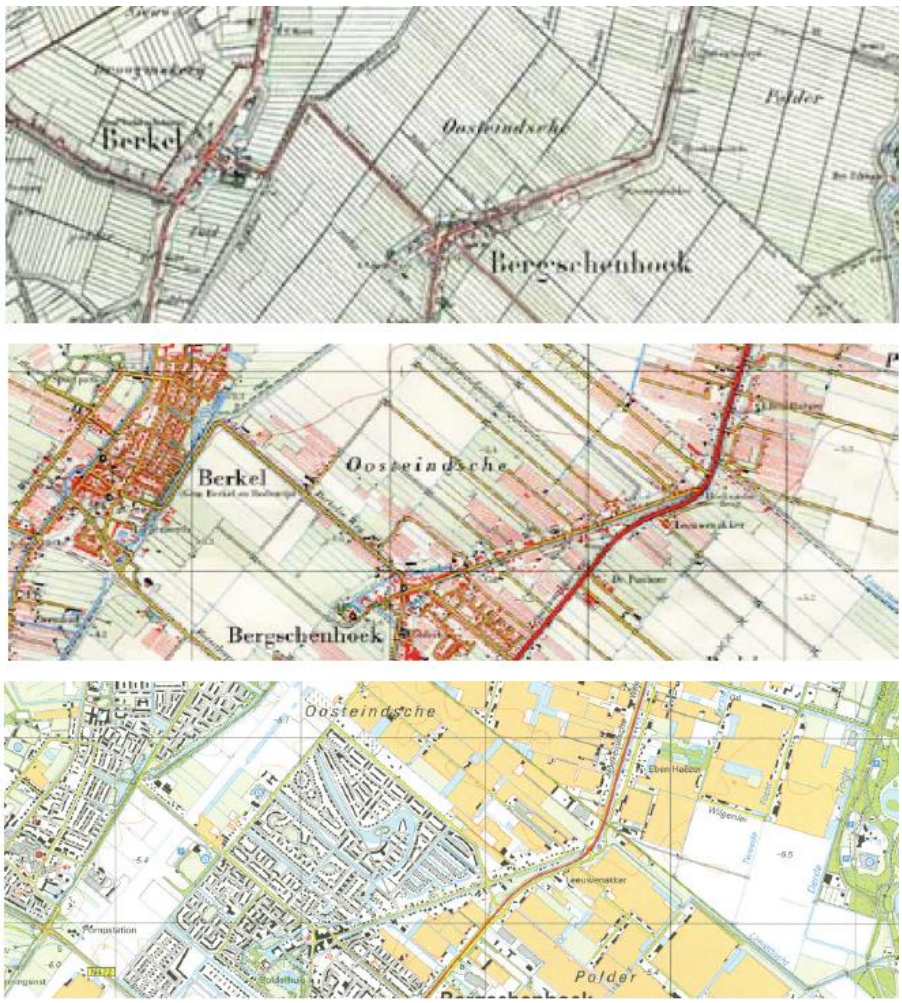
Voor op de kavels, bij de ontginningsbasis, werden de boerderijen gesitueerd. Hierdoor ontstonden lange boerderijlinten. Het landschap bestond uit een lappendeken van agrarische polders, verschillend van grootte, maar op dezelfde wijze verkaveld in lange evenwijdige percelen. De polders werden omgeven door dijken en kades met een wetering erlangs.

Afbeelding: Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenwaard door Tirion (1774)

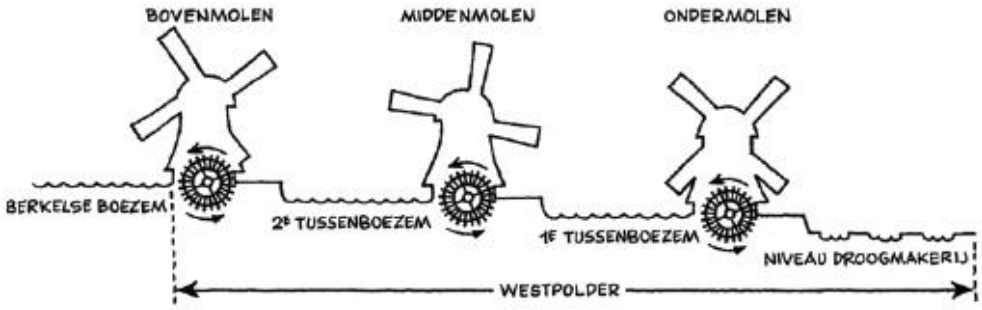
De Vervening van het landschap

Door inklinken van de grond daalde het maaiveld en steeg het grondwater waardoor agrarisch gebruik beperkt werd tot veeteelt. Vanaf 1500 werd een nieuwe bron van inkomsten gevonden. Door het veen af te graven voor turfwinning kon worden voorzien in de groeiende brandstofbehoefte. Toen de bovengrondse turf op was, werd de baggerbeugel uitgevonden, die het turfsteken onder water mogelijk maakte. Tot het midden van de 18e eeuw werd achter de ontginningslinten tot ruim vier meter turf weggestoken. Hierdoor veranderde het landschap wederom ingrijpend in uitgestrekte watervlaktes. Van de oude ontginning bleven veelal alleen de kades, dijken, linten en dorpskernen over. Dit niet-verveend land is het huidige 'bovenland', dat als lange woonlinten aan de watervlaktes grenst.

De droogmakerijen

De grote waterplassen vormden bij harde wind een bedreiging voor de ontginningslinten en dienden geen nut. Door de techniek van het droogmalen van plassen, met behulp van windmolens, konden de grote plassen opnieuw worden omgezet in agrarisch land. De polders van Lansingerland werden in de tweede helft de 18e eeuw door middel van groepen molens in drie- en viergangen drooggemalen. In de 19e eeuw verdwenen de laatste veenplassen uit Lansingerland.

Afbeelding: Droogmakerijen Westpolder

De droogmakerijen lagen veel lager, zijn regelmatiger ingedeeld en een stuk groter dan de veenpolders uit de middeleeuwen. De toegang bleef grotendeels vanaf het 'oude land': de bovenlandranden van de bebouwingslinten. Dit gebruik leidde tot het landschappelijke contrast van enerzijds de verdichte bovenlanden met bebouwing en opgaande beplanting, anderzijds de onbewoonde laaggelegen droogmakerijen waar vrijwel geen bomen voorkwamen.
De droogmakerijen vormden min of meer landschappelijke eenheden, georganiseerd vanaf het middeleeuwse bovenland. De verkavelingsrichting bij Bergschenhoek staat haaks op het lint, net als het patroon van tochten. De verkaveling van de droogmakerij reageerde niet op het bovenland. Bij Bleiswijk lagen de tochten parallel aan het lint en was de polder geheel onbewoond.

De ontwikkeling van de droogmakerij
Het kleidek van voor de veenvorming lag door de droogmakerij weer aan de oppervlakte en deze kalkrijke ondergrond was uitstekend voor akkerbouw en grasland.
Na 1900 deed de glastuinbouw haar intrede. Door de groeiende stedelijke achterlanden, ontwikkelde het gebied rond Lansingerland zich tot een belangrijk glastuinbouwcentrum. Vanaf de historische linten ontwikkelde de glastuinbouw eerst vanaf de linten, later ook langs een aantal dwarsassen. Na 1950 maakte de strokenverkaveling plaats voor grootschaliger blokken en rechthoeken door perceelsvergroting. Met de groei van de glastuinbouw nam ook het oppervlak aan kassen toe. Met name de laatste jaren is ook sierteelt in Lansingerland aan het groeien, zowel in volle grond als in kassen.

2.2 Bestaande situatie

In deze paragraaf wordt onderscheid gemaakt in een algemene beschrijving van de omgeving van het plangebied en het plangebied zelf.

Omgeving plangebied
Het plangebied ligt aan de zuidkant van Bleiswijk, tussen de kernen van Bergschenhoek en Bleiswijk. Het plangebied aan de Hoekeindseweg maakt onderdeel uit van het historisch polderlint. Langs deze weg loopt parallel ook de provinciale weg N209. De N209 vormt een noord-zuid verbinding tussen de A13 bij Rotterdam, de A12 ter hoogte van Zoetermeer en Bleiswijk. Naast de qua functies gemengde polderlint is de omgeving vooral gekenmerkt door grootschalige glastuinbouwbedrijven. Ten zuiden

van het plangebied bevinden zich ook nog diverse bedrijven zoals Diepvries Unit Beheer, een diepvries logistiek bedrijf.

Plangebied

In de huidige situatie is het plangebied voor het grootste deel onbebouwd. Er staan slechts enkele kleinschalige gebouwen.

Afbeelding: Huidige situatie

Afbeelding: (Agrarische) lintbebouwing langs de ventweg

Afbeelding: Bestaande toegang tot het plangebied met zicht op het achterland

2.3 Ontwikkelingen

2.3.1. Bebouwing

Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in de herontwikkeling van de percelen Hoekeindseweg 121 de achter de woningen aan de Hoekeindseweg 119-121 gelegen percelen te Lansingerland. De herontwikkeling leidt tot een combinatie van bedrijvigheid en (bedrijfs)wonen. De planvorming is nog gaande en wordt mede bepaald door potentiële kopers. Er is daarom ook ervoor gekozen om een flexibele regeling in dit bestemmingsplan op te nemen. Hierbij worden stedenbouwkundige randvoorwaarden vastgelegd. In een proefverkaveling wordt uitgegaan van 3 varianten met maximaal 5 bedrijfswoningen en diverse loodsen en bedrijfshallen verdeeld over 7 kavels. Hierbij worden zowel de bedrijfswoningen als de bedrijfsgebouwen als enkelvoudige hoofdvorm gerealiseerd. Voor de bedrijfsbebouwing geldt een maximale goot- en bouwhoogte van 6 respectievelijk 12 meter. Uitzondering vormt het bedrijfsgebouw direct langs de Hoekeindseweg. Hier geldt een maximale goot- en bouwhoogte van 5 respectievelijk 10 meter.

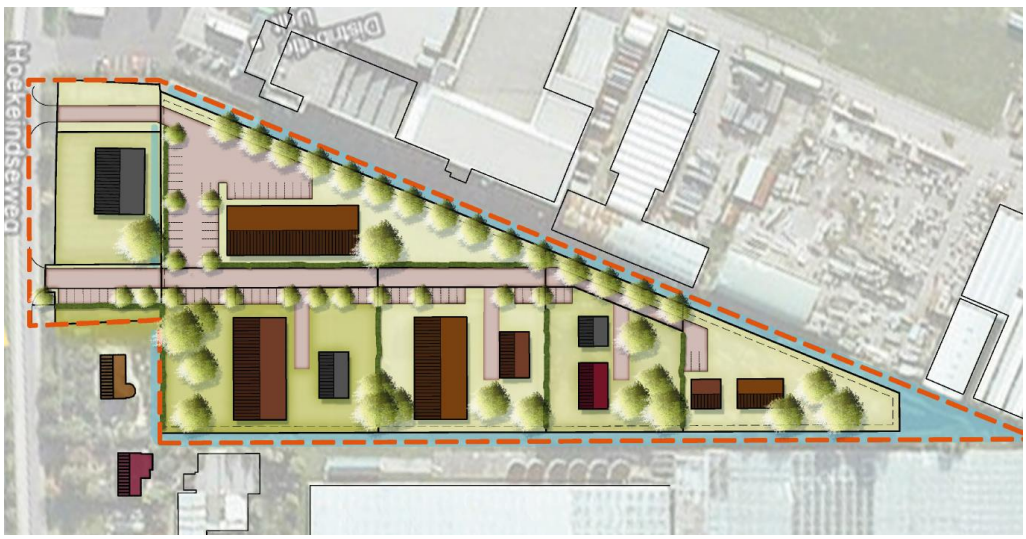
Afbeelding: Voorstel mogelijke verkaveling nieuwe situatie (variant 1)

De goot- en bouwhoogte van de bedrijfswoningen bedraagt maximaal 5 respectievelijk 10 meter. De footprint per bedrijfswoning bedraagt maximaal 150 m^2. Het totale woonoppervlak bedraagt maximaal 350 m^2 per bedrijfswoning.

Afbeelding: Voorstel mogelijke verkaveling nieuwe situatie (variant 2)

Het verschil in de varianten ligt vooral in de verkaveling en de bebouwing direct achter Hoekeindseweg 119. Zo voorziet variant 1 hier in slechts één gebouw. Dit kan werken zijn zonder wonen waarbij de bebouwingslijn is verschoven naar achteren. In variant 2 wordt ook slechts een gebouw voorzien, maar dan kleiner. Dit kan wonen zijn (met bedrijfsruimte in het bedrijfsverzamelgebouw) maar ook een kleine wo-we unit. Voor variant 3 geldt dat de kavels herverdeeld worden, waardoor er zes in plaats van zeven kavels overblijven.

Afbeelding: Voorstel mogelijke verkaveling nieuwe situatie (variant 3)

De huidige bebouwing binnen het plangebied zal gesloopt worden om ruimte te kunnen bieden voor de nieuwbouw en voor de nieuwe bredere ontsluiting van het gebied.

2.3.2 Programma

Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid om bedrijven met één bedrijfswoning per bedrijf toe te staan. In totaal zijn in het plangebied maximaal 5 bedrijfswoningen toegestaan. De bedrijven zijn maximaal van categorie 2 van de bij de regels horende Staat van Bedrijfsactiviteiten. Langs de perceelgrens van de bestaande woningen aan de Hoekeindseweg zijn binnen een zone van 10 meter geen bedrijfsactiviteiten die vallen onder milieucategorie 2 toegestaan. In totaal is het bruto vloeroppervlak (bvo) van bedrijven beperkt tot maximaal 4.500 m^2 in het plangebied, waarbij per bedrijf een maximum bvo van 600 m^2 is toegestaan. Als uitzondering is één bedrijf met een bvo van 1.600 m^2 toegestaan. Een combinatie van een bedrijfswoning met een bedrijf in één gebouw is ook mogelijk. Hierbij mag het maximale bvo van het bedrijf met het maximum woonoppervlak bij elkaar opgeteld te worden. Per bedrijf mag 50% van het bvo gebruikt worden ten behoeve van aan de bedrijfsfunctie ondergeschikte kantoorruimte met een maximum van 200 m^2 per bedrijf.

2.3.3. Verkeer en parkeren

Verkeer
De N209 vormt een belangrijke weg voor het verkeer van en naar het plangebied. Het plangebied is hierdoor goed te bereiken. Het plangebied wordt ontsloten door de Hoekeindseweg, die parallel loopt aan de N209. De N209 heeft een maximumsnelheid van 80 km/u. De Hoekeindseweg heeft een maximumsnelheid van 60 km/u. Het gaat hierbij om wegen buiten de bebouwde kom (bubeko), die beiden in beheer en eigendom van de provincie Zuid-Holland zijn. De huidige toegangsweg tot het achterland krijgt in dit bestemmingsplan de bestemming ‘Verkeer’ en kan daarmee eventueel als een openbare erftoegangsweg worden ingericht. Daarnaast voorziet het plan in een tweede nieuwe ontsluiting (zie volgende afbeelding). Dit biedt de mogelijkheid om de beoogde ontwikkeling op het westelijk gelegen perceel direct te ontsluiten naar de Hoekeindseweg. Waardoor er meer ontwerpmogelijkheden zijn om de inrichting van de verkeersinfrastructuur met parkeerruimte op een adequate en verkeersveilige wijze in te richten in de verdere uitwerking van het plan en de verkeersbewegingen te spreiden ten gunste van de bewoners aan de Hoekeindseweg 119a.

Uit de resultaten van het onderzoek van Sagro Milieu Advies Zeeland B.V. (zie bijlage 1) is gebleken dat er ten gevolge van de beoogde planontwikkeling afhankelijk van de uiteindelijke invulling een verkeerstoename van maximaal 435 extra motorvoertuigbewegingen per etmaal wordt verwacht.

Langs de provinciale weg N209 zijn er geen vrij liggende fietsvoorzieningen aanwezig, waardoor het fietsverkeer is aangewezen op de parallel aanwezige erftoegangswegen, zoals de Hoekeindseweg. Bij de erftoegangswegen bubeko zijn er twee type wegen, zijnde ETW-1 en ETW-2. De ETW-1 is een erftoegangsweg die meer verkeer verwerkt, waarbij het kan gaan om intensiteiten tot 5.000 a 6.000 mvt/etmaal. Op dit type weg komen vaak ook fietsvoorzieningen voor. De ETW-2 is een erftoegangsweg met weinig verkeer waar meestal geen fietsvoorzieningen zijn. De ETW-2 is idealiter een weg die alleen maar dient ter ontsluiting van de aanliggende erven en in principe

alleen maar wordt gebruikt door bestemmingsverkeer. In voorkomende gevallen zijn er op ETW-2 wegen ook fietsvoorzieningen, afhankelijk van de verkeersintensiteiten. Het CROW hanteert de grens van 2.000 à 2.500 mvt/etmaal. Uit het recent verkeersonderzoek (mechanische dwarsdoorsnedetelling uitgevoerd in september 2017) is gebleken dat de huidige verkeersbelasting op de Hoekeindseweg ter hoogte van nummer 119a gemiddeld op circa 650 mvt/etmaal ligt. Met de te verwachten verkeerstoename ten gevolge van de beoogde ontwikkeling loopt de verkeersintensiteit op naar circa 1.050 mvt/etmaal. Een waarde die nog ruimschoots onder genoemde bovengrens van 2.000 à 2.500 mvt/etmaal blijft. De Hoekeindseweg is mede vanwege de rijbaanbreedte en vormgeving met suggestiestroken aan weerszijden van de weg meer een ETW-1 als een ETW-2. De Hoekeindseweg kan daardoor eenvoudig veel meer verkeer verwerken dan waarmee deze weg nu en in de toekomst wordt belast.

Het kruispunt met de provinciale weg N209 waarop de Hoekeindseweg aansluit, is voorzien van een verkeersregelinstallatie (VRI) waardoor de uitwisseling van verkeer tussen beide wegen veilig is geregeld. De capaciteit van betreffend kruispunt is ruim voldoende om de extra verkeersbelasting ten gevolge van het plan goed te kunnen verwerken. De inrichting van het kruispunt met bijbehorende aansluiting van de Hoekeindseweg is goed en ruim genoeg, met dank aan de rammelstrook in de binnenbocht, vormgegeven om ook bedienend expeditie vrachtverkeer de ruimte te bieden die nodig is om veilig te kunnen manoeuvreren zonder daarbij het overige verkeer teveel te hinderen. In de huidige situatie krijgt dit kruispunt ook al vracht- en landbouwverkeer te verwerken en dit leidt in de praktijk niet tot problemen.

Er zijn derhalve geen problemen te verwachten op het vlak van verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid wanneer de hoeveelheid verkeer op de Hoekeindseweg gaat toenemen vanwege de beoogde ontwikkeling.

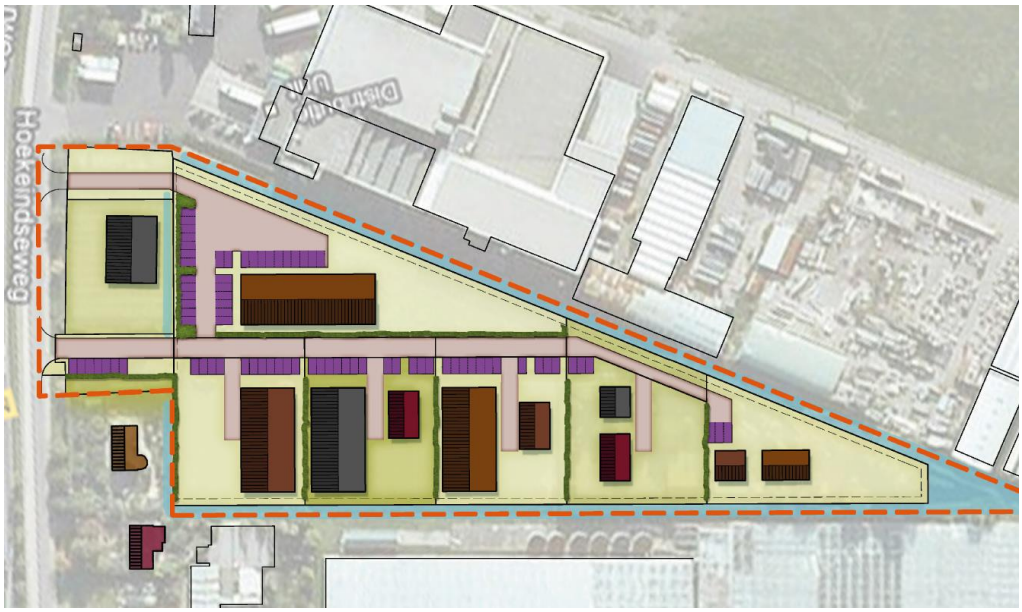
Parkeren

Voor de berekening van de parkeerbehoefte binnen het plangebied moet worden uitgegaan van de geldende door de gemeente vastgestelde en daarmee van toepassing zijnde parkeernormen in de Nota parkeernormen Gemeente Lansingerland.

Ter indicatie is er aan de hand van het maximum mogelijke programma dat binnen de kaders van het bestemmingsplan is toegestaan, een parkeeropgave berekening gemaakt. Gebaseerd op 4.500m^2 bedrijfsruimte en 5 bedrijfswoningen. Voor de bedrijfsfunctie (bedrijfsverzamelgebouw, rest Lansingerland) geldt een parkeernorm van 2,0 parkeerplaatsen per 100 m2 bedrijfsvloeroppervlak. Voor de bedrijfswoningen (koop, vrijstaand, Rest Lansingerland) geldt een norm van 2,4 parkeerplaatsen per woning.
In totaal resulteert dat in een parkeerbehoefte van 102 parkeerplaatsen. Rekening houdend met aanwezigheidspercentages zijn er op het maatgevende moment op een werkdagmiddag 95 parkeerplaatsen nodig. Afhankelijk van het definitief programma is de verwachting van de gemeente dat voor de bedrijfsfunctie (arbeidsextensief/bezoekers extensief, Rest Lansingerland) een norm van 1,1 zal volstaan.

Bij toepassing van die parkeernorm bedraagt de parkeerbehoefte 60 parkeerplaatsen. De proefverkavelingen gaan uit van rond 80 parkeerplaatsen en biedt nog mogelijkheden voor meer parkeerplaatsen en toont daarmee aan dat de beoogde ontwikkeling ook realistisch is in relatie tot de bijkomende parkeeropgave. Indien nodig, dan is er ook nog ruimte voor extra parkeerplaatsen.

De benodigde parkeerplaatsen per kavel zullen op eigen terrein worden gerealiseerd.

Afbeelding: Voorstel mogelijke verdeling parkeerplaatsen, parkeren op eigen terrein (paars)

2.4 Juridische aspecten

2.4.1 Planmethodiek

Dit bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheden voor transformatie van de huidige agrarische bestemmingen tot een bedrijfsbestemming met bijbehorende bedrijfswoningen. Opbouw en inhoud van dit bestemmingsplan is gebaseerd op de standaarden van de gemeente Lansingerland en is hiermee in lijn met recentelijk vastgestelde bestemmingsplannen van de gemeente. De systematiek van de in dit bestemmingsplan opgenomen bestemmingen wordt in het onderstaande toegelicht.

2.4.2. Regels

De regels bestaan uit vier hoofdstukken:
Hoofdstuk 1: Inleidende regels
Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels
Hoofdstuk 3: Algemene regels
Hoofdstuk 7: Overgangs- en slotregels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels
In dit hoofdstuk is een aantal begrippen verklaard dat wordt gebruikt in de regels. Dit voorkomt dat er bij de uitvoering van het plan onduidelijkheden ontstaan over de uitleg

van bepaalde regelingen. Daarnaast is het artikel "Wijze van meten” opgenomen waarin bepaald is hoe de voorgeschreven maatvoering in het plan gemeten moet worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels
In dit hoofdstuk zijn de in het plan voorkomende bestemmingen geregeld. In ieder artikel is per bestemming bepaald welk gebruik van de gronden is toegestaan en welke bouwregels er gelden. Tevens zijn, waar mogelijk, flexibiliteitsbepalingen opgenomen.

Hoofdstuk 3 Algemene regels
In dit hoofdstuk worden, in aanvulling op de bestemmingsbepalingen, aanvullende regels gesteld.

Anti-dubbeltelregel
In deze regel is vastgelegd dat grond die in aanmerking moest worden genomen bij het verlenen van een omgevingsvergunning, waarvan de uitvoering heeft plaatsgevonden of alsnog kan plaatsvinden, bij de beoordeling van een andere aanvraag om omgevingsvergunning niet opnieuw in beschouwing mag worden genomen.

Algemene bouwregels
In dit artikel is een aantal aanvullende bouwregels opgenomen dat voor alle bestemmingen kan gelden. Het gaat bijvoorbeeld om extra bouwmogelijkheden voor ondergeschikte bouwdelen zoals balkons, galerijen en kelders, maar ook om beperking van bouwmogelijkheden als gevolg van, bijvoorbeeld, milieuwetgeving, de geldende keur en de aanwezigheid van molens (molenbiotoop).

Algemene gebruiksregels
In de algemene gebruiksregels is een algemeen verbod op strijdig gebruik opgenomen, en wordt een aantal voorbeelden genoemd wat in ieder geval als strijdig gebruik wordt beschouwd.

Algemene afwijkingsregels
Dit artikel is een aanvulling op de afwijkingsregels uit de bestemmingen. In het artikel is een aantal algemene afwijkingen opgenomen, dat middels een omgevingsvergunning kan worden verleend. Het betreft een standaardregeling van de gemeente Lansingerland, die het mogelijk maakt om bij de uitvoering van bouwplannen beperkte afwijkingen van het plan bij een omgevingsvergunning mogelijk te maken. Het gaat bijvoorbeeld om een geringe overschrijding van de toegestane bouwhoogte of het mogelijk maken van de bouw van schakelkastjes (nutsgebouwtjes) in het openbare gebied.

Algemene procedureregels
Dit artikel regelt de procedure die burgemeester en wethouders dienen te volgen indien toepassing wordt gegeven aan de in dit plan opgenomen nadere eisen regels.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels
In het overgangsrecht is een regeling opgenomen voor bebouwing en gebruik dat al bestond bij het opstellen van het plan, maar dat strijdig is met de opgenomen regeling.

Onder bepaalde voorwaarden mag deze strijdige bebouwing en/of strijdig gebruik worden voortgezet of gewijzigd.
In de slotregel is de officiële naam van het plan bepaald. Onder deze naam kan het bestemmingsplan worden aangehaald.

2.4.3. Geometrische plaatsbepaling

Voor het verbeelden van de geometrisch bepaalde bestemmingen is een GBKN-ondergrond gebruikt. Dit bestand is opgebouwd in coördinaten in het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting, of kortweg Rijksdriehoekscoördinaten (ook wel: RD-coördinaten). Dit zijn de coördinaten die in Nederland worden gebruikt als grondslag voor ondermeer geografische aanduidingen, waarbij de exacte locatie van een gebied wordt vastgelegd. In het plan is met behulp van lijnen, coderingen en arceringen aan gronden (en in dit geval ook wateren) een bepaalde bestemming toegekend. Binnen een bestemmingsvlak zijn met aanduidingen nadere regels aangegeven. Op een afdruk van de geometrische plaatsbepaling, de verbeelding, zijn alle bestemmingen en aanduidingen naast elkaar zichtbaar.

3. RUIMTELIJKE ORDENING

3.1 Kader

3.1.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld. In de structuurvisie is aangegeven dat het Rijk drie hoofddoelen heeft:

a. het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
b. het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
c. het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Uit deze drie hoofddoelen komen onderwerpen voort die van nationaal belang zijn. Structuurvisies hebben geen bindende werking voor andere overheden dan de overheid die de visie heeft vastgesteld. De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, worden daarom geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Deze Amvb is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf.
De realisatie van het project binnen bestaand stedelijk gebied raakt geen nationale belangen die zijn genoemd in de Structuurvisie.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Op 30 december 2011 is het Barro in werking getreden en op 1 oktober 2012 is het Barro aangevuld. In het Barro zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van ondermeer Rijksvaarwegen, hoofdwegen, grote rivieren en de Waddenzee.

Geen van de in het Barro geregelde onderwerpen heeft invloed op het voorliggende bestemmingsplan. De betreffende onderwerpen zijn namelijk niet aan de orde in of nabij het plangebied.

3.1.2. Provinciaal beleid

In de Structuurvisie is het provinciaal ruimtelijk beleid verwoord. In de ruimtelijke verordening is dit in regels vertaald. Het betreft regels omtrent de inhoud van en de toelichting op bestemmingsplannen of andere ruimtelijke besluiten over onderwerpen in zowel het landelijke als het bestaand bebouwd gebied van Zuid-Holland waar een provinciaal belang mee gemoeid is. De provinciale Verordening is bindend voor gemeenten, de Structuurvisie niet – die is alleen bindend voor de provincie zelf.

Beter benutten van bebouwde ruimte, maar ook nieuwe woon- en werklocaties daarbuiten

Beter benutten van de bebouwde ruimte krijgt ruimtelijk invulling door verdichting, herstructurering en binnenstedelijke transformatie. Financieel vormt dat een zware opga-

ve. De woningbouwbehoefte betreft voor een groter deel dan voorheen lagere prijsklassen. Rijkssubsidies voor verstedelijking en stedelijke vernieuwing zijn afgebouwd en het investeringsvermogen van woningcorporaties is verminderd. De exploitatie van plannen is daardoor moeilijker rond te krijgen.

De provincie wil op verschillende manieren bijdragen aan het beter benutten van bebouwde ruimte. Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening hanteren gemeenten de “ladder voor duurzame verstedelijking” om de keuze voor en situering van nieuwe woon- en werklocaties te verantwoorden. De provincie bevordert de consequente toepassing van de ladder door deze op te nemen in de Verordening ruimte en daarbij een aantal begrippen te verhelderen. Een van die begrippen is het “bestaand stads- en dorpsgebied” (BSD). De provincie verstaat daaronder: ‘het bestaand stedenbouwkundig stelsel van bebouwing, met inbegrip van daartoe bouwrijp gemaakte terreinen, ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid (uitgezonderd glastuinbouw), detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur’. Volgens de ladder voor duurzame verstedelijking moet nieuwe stedelijke ontwikkeling primair plaatsvinden binnen het BSD.

Diverse locaties in en nabij het stedelijk gebied zullen een andere functie krijgen die op die plek passender is, zowel vanuit behoefte als vanuit kwaliteit. Dit past bij de provinciale ambitie voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Op een aantal plekken richt de transformatie zich vooral op de herontwikkeling naar gemengd stedelijk gebied. Daarmee kan worden voorzien in de behoefte aan gemengde woon-werkmilieus. Die behoefte neemt toe door een aantal ontwikkelingen: het afnemen van het onderscheid tussen wonen en werken door nieuwe technologische mogelijkheden, de opkomst van de zelfstandige zonder personeel (zzp’er), het zogeheten ‘nieuwe werken’ en de sterke opkomst van de stad. Toename van gemengde milieus draagt ook bij aan het vergroten van de agglomeratiekracht.

De provincie draagt bij aan het beter benutten van de bebouwde ruimte door samen te werken met andere overheden en marktpartijen, en via regelgeving. Dat gebeurt op de volgende manieren:

- Het stimuleren en faciliteren van verdichting, herstructurering en transformatie door met andere overheden en marktpartijen te verkennen waar kennis en best practices kunnen worden gedeeld en waar belemmeringen kunnen worden weggenomen.
- Het bevorderen van een actuele, regionale programmering van plannen voor wonen en werken. Deze regionale programmering wordt vastgelegd in (sub-) regionale visies. De provincie wordt voor zover noodzakelijk en/of gewenst betrokken bij de totstandkoming van deze visies en committeert zich aan afspraken in door haar aanvaarde regionale visies. Indien aan de orde, volgt hierna planologische borging.

Niet alle vraag naar wonen en werken kan en hoeft te worden opgevangen binnen BSD. Een deel van die vraag past qua kwaliteit niet daarbinnen. Daarnaast kunnen er kwantitatieve beperkingen zijn. Een randvoorwaarde bij beter benutten is namelijk dat

de leefkwaliteit in de bebouwde ruimte behouden blijft en waar mogelijk wordt versterkt. Ook kan de kwaliteit van de groene ruimte aanleiding zijn om een kwaliteitsverbetering te realiseren door middel van het toevoegen van stedelijke functies.

Kortom: wonen en werken buiten BSD zijn mogelijk en wenselijk. Voor gebiedseigen ontwikkelingen, die de bestaande ruimtelijke kwaliteit in stand houden of verbeteren, beslist de gemeente voortaan zelf. Bij gebiedsvreemde ontwikkelingen blijft de provincie betrokken. Locaties voor wonen en bedrijventerreinen groter dan 3 ha buiten BSD zet de provincie indicatief op een kaart in het Programma ruimte. Ruimte voor ontwikkelingen van bovenregionaal belang (Valkenburg en Zuidplaspolder) is indicatief aangeduid in het beleidsbeeld ruimtelijke hoofdstructuur. Afspraken over aard en omvang van die ontwikkelingen zijn opgenomen in het Programma ruimte.

Verordening ruimte 2014

De Verordening is op 9 juli 2014 vastgesteld. Op 15 juli 2016 is de geactualiseerde versie in werking getreden. In de Verordening zijn regels opgenomen voor bestemmingsplannen.

In de verordening wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuwe en bestaande ruimtelijke ontwikkelingen. Onder een bestaande ruimtelijke ontwikkeling wordt verstaan hetgeen:

1. ingevolge het op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening geldende bestemmingsplan rechtmatig aanwezig is;
2. waarvoor op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening bij een omgevingsvergunning is afgeweken van het bestemmingsplan of een aanvraag hiertoe is ingediend die kan worden verleend;
3. in overeenstemming met deze verordening tot stand is gekomen of waarvoor ontheffing van deze verordening is verleend of waarover het gemeentebestuur een besluit heeft genomen als direct gevolg van een onherroepelijke uitspraak van een bestuursrechter.

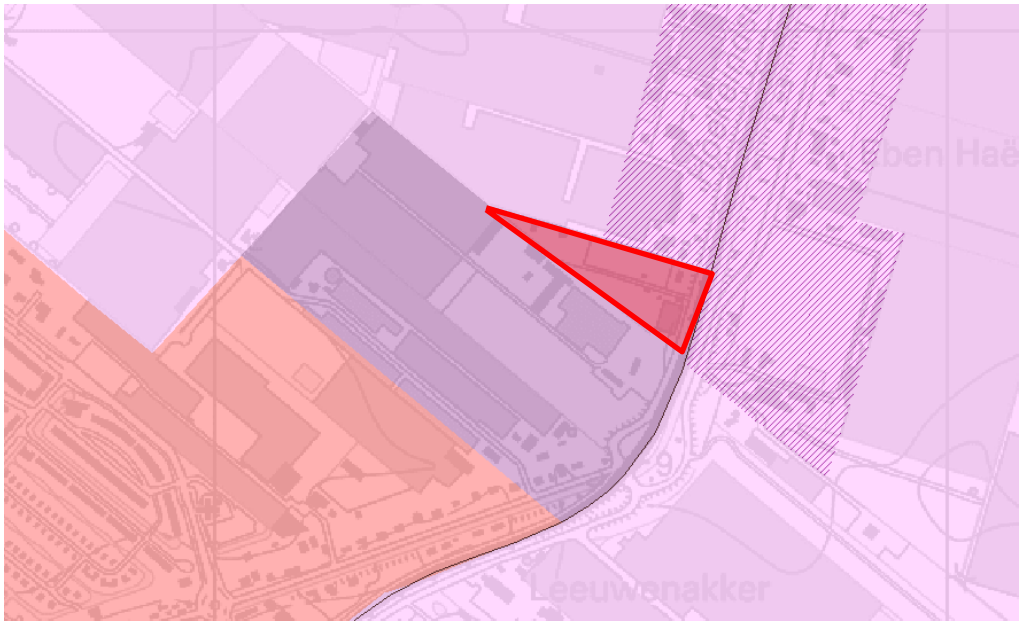
Voor de beoogde ontwikkeling zijn de volgende onderwerpen uit de Verordening van belang:

a. Ladder voor duurzame verstedelijking;
b. Bedrijven;
c. Ruimtelijke kwaliteit;
d. Beeldkwaliteitsparagraaf;
e. Herbestemmen bestaande bebouwing buiten bestaand stads- en dorpsgebied.

Ad a: Ladder voor duurzame verstedelijking

In artikel 2.1.1 is geregeld dat een bestemmingplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient te voldoen aan de eisen met betrekking tot de ‘ladder voor duurzame verstedelijking’. De ladder voor duurzame verstedelijking in de Verordening is identiek aan de bepalingen daaromtrent in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). De eisen ten aanzien van de ladder op grond van de Verordening zijn dan ook geen aanvullende eis ten opzichte van landelijke wetgeving. De provincie heeft de ladder voor duurzame verstelijking ook opgenomen in de verordening, om het provinciaal belang bij toepassing van deze ladder te benadrukken.

Onder een nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt elke ruimtelijke ontwikkeling begrepen, dus ook bestaande. De beoogde ontwikkeling is gelet op de definities in de Verordening en het Bro aan te merken als een nieuwe stedelijke ontwikkeling die door middel van herstructurering buiten bestaand stads- en dorpsgebied wordt gerealiseerd. Op het moment dat over dit plan overleg is gevoerd met de provincie, was het onderhavige plangebied aangewezen als bedrijventerrein en maakte dus wél onderdeel uit van het BSD. De provincie heeft vervolgens aangegeven ook na de wijziging van de verordening akkoord te gaan met dit bestemmingsplan.

Afbeelding: Uitsnede functiekaart provinciale structuurvisie (geconsolideerde versie), 29-02-2012

Stap 1 van de ladder houdt in dat aangetoond wordt dat de stedelijke ontwikkeling voorziet in een actuele behoefte, die zo nodig regionaal is afgestemd. In het Programma ruimte is aangegeven welke voorwaarden de provincie stelt aan regionale afstemming. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de beschikbaarheid van een actuele regionale woonvisie. Ook is in het Programma ruimte aangegeven wat kan worden verstaan onder het begrip ‘regio’. Regionale afstemming hoeft niet voor elke ontwikkeling afzonderlijk plaats te vinden. Ontwikkelingen met een lokaal karakter (bijvoorbeeld kleinschalige voorzieningen met primair een functie op buurt-, wijk- of dorpsniveau) zullen meestal geen regionale afstemming behoeven. Ook kunnen op regionaal niveau gemeenten afspreken welke ontwikkelingen vanwege een lokaal karakter niet afzonderlijk afgestemd hoeven te worden binnen de regio.

Stap 2 houdt in dat wordt onderzocht in hoeverre in die behoefte kan worden voorzien binnen bestaand stads- en dorpsgebied, door benutting van beschikbare gronden door herstructurering, transformering of anderszins, rekening houdend met belangrijke waarden en kwaliteiten van het gebied. Het verdient aanbeveling dit niet per plan te onderzoeken maar vooraf een overzicht te maken met de beschikbare ruimte binnen BSD, bijvoorbeeld in een gemeentelijke of regionale structuurvisie. Voor sommige stedelijke ontwikkelingen zijn in de verordening aanvullende regels opgenomen, zoals

voor kantoren, bedrijven en detailhandel. Ook zijn in de verordening aanvullende regels opgenomen voor de bescherming van belangrijke waarden en kwaliteiten binnen bestaand stads- en dorpsgebied, zoals de molenbiotoop.

Stap 3 houdt in dat indien is gebleken dat de ontwikkeling niet binnen bestaand stads- en dorpsgebied kan plaatsvinden, in die behoefte kan worden voorzien op locaties, die gebruikmakend van verschillende middelen van vervoer, passend ontsloten zijn of als zodanig worden ontwikkeld. Aan deze stap is in de verordening een extra voorwaarde toegevoegd. De ontwikkeling van de betreffende locaties moet ook passen in de richtpunten van de kwaliteitskaart van de Visie ruimte en mobiliteit. Als het gaat om de ontwikkeling van een locatie met een omvang van meer dan 3 ha moet deze locatie ook zijn opgenomen in het Programma ruimte. Bij het opknippen van een bouwlocatie met een omvang van meer dan 3 ha in meerdere bestemmingsplannen blijft de voorwaarde van opname in het Programma ruimte van toepassing. Bepalend is of het gaat om een samenhangende bouwlocatie.

Het begrip ‘bestaand stads- en dorpsgebied’ (BSD) komt vrijwel overeen met het begrip ‘bestaand stedelijk gebied’ als gehanteerd in het Bro. Bouwrijp gemaakte terreinen worden ook beschouwd als BSD. Glastuinbouwgebied vormt geen onderdeel van het BSD.
Voor een motivering van het regionale behoefte wordt hier verwezen naar paragraaf 3.2.

Ad b: Ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen
In artikel 2.2.1 worden voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen regels gegeven met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit. De ruimtelijke ontwikkeling is mogelijk indien deze past binnen de aard en schaal van het gebied en voldoet aan de richtpunten van de kwaliteitskaart (inpassen).

Als de ruimtelijke ontwikkeling qua aard of schaal niet past binnen het gebied (aanpassen), wordt deze uitsluitend toegestaan mits de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijft door:

- zorgvuldige inbedding van de ontwikkeling in de omgeving, rekening houdend met de relevante richtpunten van de kwaliteitskaart, en
- het zo nodig treffen van aanvullende ruimtelijke maatregelen.

Als de ruimtelijke ontwikkeling qua aard én schaal niet past binnen het gebied (transformeren), wordt deze uitsluitend toegestaan mits de ruimtelijke kwaliteit van de nieuwe ontwikkeling is gewaarborgd door:

- een integraal ontwerp, waarin behalve aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied ook aandacht is besteed aan de overgang naar de omgeving en de fasering in ruimte en tijd, alsmede rekening is gehouden met de relevante richtpunten van de kwaliteitskaart, en
- het zo nodig treffen van aanvullende ruimtelijke maatregelen.

In de toelichting op de Verordening is een onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingen die worden gekwalificeerd als inpassing, aanpassing en transformatie. Onder deze vormen van ontwikkeling wordt verstaan:

1. Inpassing. Dit betreft een gebiedseigen ontwikkeling, passend bij de schaal en aard van het landschap. Een voorbeeld hiervan is de uitbreiding van een agrarisch bedrijf in het buitengebied of de herstructurering van een woonbuurt. Bij inpassing veranderen bestaande structuren en kwaliteiten niet tot nauwelijks. De rol van de provincie is hier in principe beperkt, behalve in gebieden met bijzondere kwaliteit. Uitgangspunt is dat bij inpassing een ontwikkeling volledig past binnen de richtpunten zoals weergegeven in de kwaliteitskaart.

2. Aanpassing. Dit betreft een ontwikkeling die niet past bij de aard of de schaal van een gebied en daarmee niet geheel past binnen de richtpunten. Voorbeelden zijn een beperkt aantal nieuwe woningen in het buitengebied, een nieuw landgoed en de verbreding van een provinciale weg. De rol van de provincie zal zich, afhankelijk van het type gebied en het type ontwikkeling, vooral richten op het toewerken naar een kwalitatief optimaal resultaat, Ontwerpoptimalisaties, inpassingsmaatregelen of aanvullende ruimtelijke maatregelen zijn nodig om de ruimtelijke kwaliteit te behouden of te verbeteren.

3. Transformatie. Bij transformatie gaat het om een verandering van een gebied van dusdanige aard en omvang dat een nieuw landschap of stedelijk gebied ontstaat. De ontwikkeling past niet bij de aard en schaal van het gebied. Dit is bijvoorbeeld het geval bij uitleglocaties voor woningbouw en bedrijventerrein of de aanleg van grootschalige recreatiegebieden. Bij transformatieopgaven is bijna altijd een provinciaal doel of belang in het geding en zal de betrokkenheid van de provincie zich richten op een actieve behartiging van provinciale doelen en een kwalitatief optimaal resultaat. Gelet op de verandering van het gebied is het reëel om aan te nemen dat niet aan alle richtpunten kan worden voldaan, maar dat door middel van een nieuw integraal ontwerp er een nieuwe ruimtelijke kwaliteit ontstaat. Ook hierbij kunnen ontwerpoptimalisaties, inpassingsmaatregelen of aanvullende ruimtelijke maatregelen nodig zijn om de ruimtelijke kwaliteit te behouden of te verbeteren.

Vanwege de beperkte omvang van de in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen, vallen deze onder de categorie aanpassing van een gebied.

Ad d: Beeldkwaliteitsparagraaf
Een bestemmingsplan dat een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt bevat een motivering, bij voorkeur vervat in een beeldkwaliteitsparagraaf of -plan, waaruit blijkt dat de ruimtelijke kwaliteit ten minste gelijk blijft. Dit is nodig als het gaat om een ontwikkeling waarbij de richtpunten van de kwaliteitskaart in het geding zijn, of als het gaat om een ontwikkeling die is gelegen op gronden binnen een beschermingscategorie. Dit betekent dat bij een bestemmingsplan voor een ruimtelijke ontwikkeling buiten bestaand stads- en dorpsgebied vrijwel altijd een beeldkwaliteitsparagraaf nodig is. Bij een bestemmingsplan voor een ruimtelijke ontwikkeling binnen bestaand stads- en dorpsgebied, is dat vaak niet het geval. Er zijn namelijk minder richtpunten voor het bestaand stads-en dorpsgebied dan voor het gebied daarbuiten.

In het kader van dit bestemmingsplan is een beeldkwaliteitsparagraaf opgenomen (zie bijlage 2).

Ad e: Herbestemmen bestaande bebouwing buiten bestaand stads- en dorpsgebied
Voor het herbestemmen van bestaande bebouwing buiten het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD), waarbij ander gebruik mogelijk wordt gemaakt, zijn de regels voor ruimtelijke kwaliteit als opgenomen in artikel 2.2.1 van toepassing (zie hiervoor). Aanvullend daarop zijn voor hergebruik van bestaande bebouwing buiten BSD aanvullende regels opgenomen in artikel 2.3.2. Het gaat daarbij onder andere om hergebruik van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Gebruik van kassen voor andere functies dan teelt onder glas is expliciet uitgesloten, met uitzondering van kleinschalige ontwikkelingen voor recreatie en educatie. Met het oog op het vergroten van ruimtelijke kwaliteit is sanering van overbodige kassen uitgangspunt. Daar komt bij dat het vaak gaat om grote oppervlaktes op locaties waar hergebruik voor gebiedsvreemde functies niet wenselijk is. Kleinschalige ontwikkelingen zijn wel mogelijk, bijvoorbeeld een theeschenkerij of een informatiecentrum in een bestaande kas. Het stallen van caravans valt hier nadrukkelijk niet onder en moet worden uitgesloten in het bestemmingsplan.

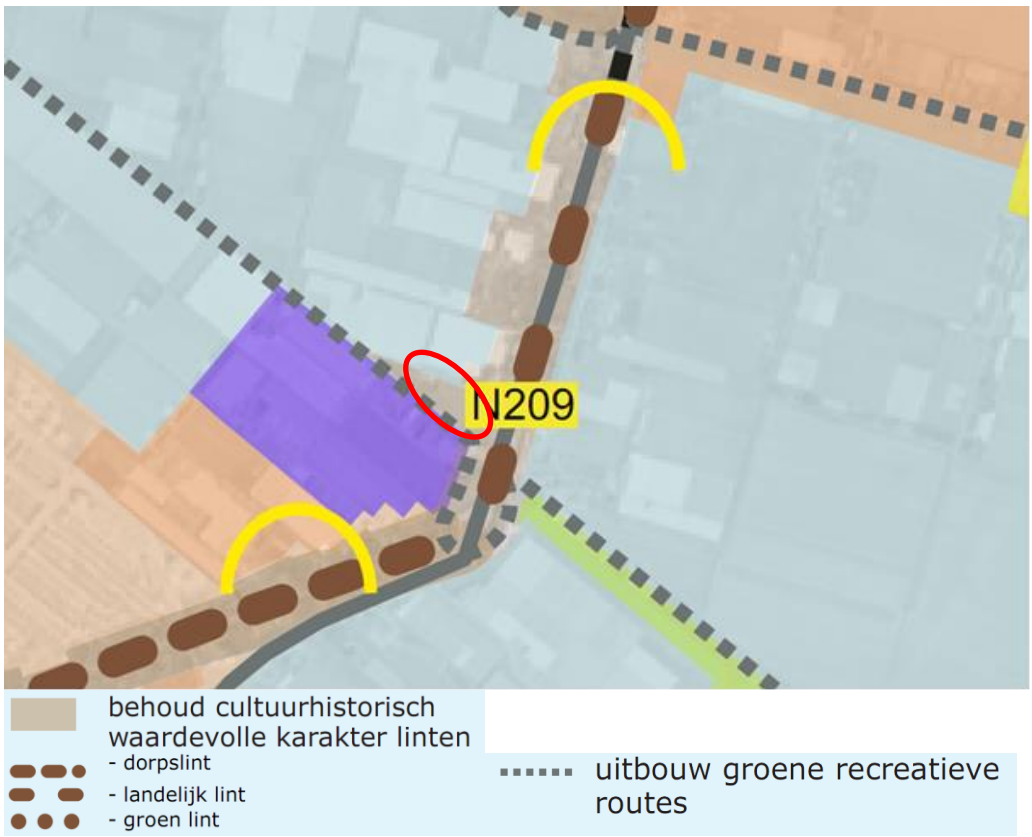
Af*wijkingsmogelijkheid voor bestaande bouw- en gebruiksrechten in een voorgaand bestemmingsplan*
Voor zover in een geldend bestemmingsplan ongebruikte bouw- of gebruiksrechten zijn opgenomen die in strijd zijn met de bepalingen van de verordening, moeten deze bij een planherziening wegbestemd worden. In uitzonderlijke situaties kan de eigenaar of gebruiker hierdoor in onevenredige mate in zijn belangen worden getroffen, bijvoorbeeld als sprake is van een toezegging en concrete plannen zijn ontwikkeld voor gebruikmaking van het betreffende bouw- of gebruiksrecht. Omdat de afweging voor het toekennen van een tegemoetkoming voor planschade een verantwoordelijkheid is van de gemeente, is het logisch de gemeente ook de ruimte te laten om een afweging te kunnen maken over het al dan niet positief bestemmen van het betreffende bouw- of gebruiksrecht. De opgenomen afwijkingsmogelijkheid biedt hiervoor de mogelijkheid. De afwijkingsmogelijkheid is bedoeld voor uitzonderlijke situaties. De provincie verwacht van de gemeenten, dat terughoudend wordt omgegaan met de afwijkingsmogelijkheid.

Dit bestemmingsplan voorziet niet in het herbestemmen van bestaande bebouwing. Bestaande bebouwing wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

3.1.3. Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Lansingerland

Op 18 februari 2010 heeft de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland de Structuurvisie Lansingerland vastgesteld. Hieronder is een uitsnede weergegeven van de bij de visie behorende plankaart, alsook de relevante delen van de legenda. Met de rode cirkel is de projectlocatie aangegeven.

De linten zijn belangrijke dragers van de identiteit van Lansingerland. Behoud en versterking van het cultuurhistorisch waardevolle karakter van de linten is uitgangspunt. Dit houdt onder andere in dat de diversiteit aan functies, bebouwingsvormen en de openheid behouden moeten blijven. Daar waar functies zijn gevestigd die qua aard of schaal als niet meer passend moeten worden beschouwd, is ontwikkeling en of transformatie mogelijk. De ontwikkelingen die de afgelopen jaren mogelijk zijn gemaakt in het lint van Berkel en Rodenrijs zijn te grootschalig en vormen voor toekomstige ontwikkelingen niet de juiste referentie. Ontwikkelingen moeten passen bij de schaal en de maat van het lint. Transformatie is geen doel op zich maar een middel om bij te dragen aan verbetering van de stedenbouwkundige kwaliteit van het lint.

De in dit bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen zorgen voor een verbetering van de stedenbouwkundige kwaliteit van de lint. Het plan past bij de schaal en maat van het lint en is daarom in lijn met de structuurvisie.

Visie Transformatiegebied

In 2009 heeft de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland de Visie Transformatiegebied vastgesteld. Het transformatiegebied is momenteel grotendeels in gebruik als glastuinbouwgebied. Het behouden en versterken van het glastuinbouwareaal vormt het belangrijkste uitgangspunt van deze visie. Deze versterking richt zich met name op het mogelijk maken van schaalvergroting op de lange termijn. In de huidige situatie is direct ten noorden van de kern Bergschenhoek sprake van een relatief kleinschalig glastuinbouwgebied. Deze kleinschaligheid is ontstaan door de uitbreiding van de kern Bergschenhoek en de ligging van de Warmoeziersweg. Voor de gefragmenteerde gebieden direct langs het lint geldt dat deze gebieden op de lange termijn ongeschikt zijn om dienst te doen als glastuinbouwgebied en eventueel kunnen worden getransformeerd naar woon/werk gebied.

Door glastuinbouw als uitgangspunt te nemen voor de visie is grootschalige verstedelijking in het transformatiegebied uitgesloten. Bovendien is grootschalige verstedelijking in dit gebied niet wenselijk vanwege het behoud van de ruimtelijke/functionele scheiding tussen de kernen Bleiswijk en Bergschenhoek. Kleinschalige projectmatige verstedelijking is wel mogelijk direct ten noordoosten van de kern Bergschenhoek (Oosteindsepad/Warmoeziersweg). Dit gebied heeft momenteel zowel ruimtelijk als functioneel een versnipperd karakter.

De ontwikkeling van het perceel Hoekeindseweg 119 (in de visie wordt nummer 121 genoemd) is op basis van deze visie verder uitgewerkt. Het perceel is gelegen in de zuidpunt van de buffer tussen Bleiswijk en Bergschenhoek, ten westen van de N209. Belangrijke thema's bij ontwikkelingen in dit gebied zijn kleinschaligheid, een groene inpassing en het combineren van wonen en werken.
De driehoekige kavel loopt vanaf de Hoekeindseweg circa 200 meter de polder in. Hiermee ligt een deel van de kavel buiten de 100 meter brede bufferzone vanaf de Hoekeindseweg. De ineffciënte driehoekige vorm van de kavel zorgt er echter voor dat het perceel niet interessant is voor het realiseren van nieuw glastuinbouw. Daarom wordt deze overhoek betrokken bij de ontwikkeling van de groene kwaliteitsbuffer tussen Bleiswijk en Bergschenhoek.
Op basis van de geformuleerde randvoorwaarden gaat de stedenbouwkundige visie voor het perceel uit van circa vijf woon/werk combinaties inclusief de twee reeds bestaande woningen. Kenmerkend voor het plan is de ruime opzet die ervoor zorgt dat de ontwikkeling een groene uitstraling krijgt en waardoor tevens rekening gehouden wordt met de afstand tussen woningen en bedrijfsactiviteiten in verband met milieuhinder.
Vanwege de ligging aan de N209 en de Limiettocht dient veel aandacht uit te gaan naar een degelijke landschappelijke inpassing. Daarnaast is het wenselijk de aanwezige kasrelikten op het perceel te integreren in het uiteindelijke ontwerp en extra wateroppervlak te creëren door het verbreden van de bestaande watergangen.

De in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkeling voldoet aan de in de visie gestelde randvoorwaarden en criteria.

3.2 Regionale behoefte

A. Ladder voor duurzame verstedelijking

De Ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Milieu van het Rijk en per eind 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening. Overheden moeten op grond van het Bro alle nieuwe stedelijke ontwikkelingen motiveren aan de hand van de Ladder. Sinds 1 juli 2017 is de Laddersystematiek in het Besluit ruimtelijk ordening (Bro) gewijzigd. De Ladder is verankerd in artikel 3.1.6. lid 2 Bro en luidt als volgt:

'De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien'.

Op grond van artikel 1.1.1 lid 1 onder h van het Bro wordt onder 'bestaand stedelijk gebied' verstaan:
"bestaand stedenbouwkundig samenspel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij horende openbare of sociaal-culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur"

Is er sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling (NSO), dan is een plan Ladderplichtig. Een stedelijke ontwikkeling wordt in artikel 1.1.1 Bro gedefinieerd als een:
'Ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijk voorzieningen'.

De Ladder is alleen van toepassing op nieuwe stedelijke ontwikkeling. Daarvan is in beginsel sprake als het nieuwe bestemmingsplan meer bebouwing mogelijk maakt, of dat er een functiewijziging van zodanige aard en omvang plaats vindt dat om die reden sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Aan beide voorwaarden wordt bij in het bestemmingsplan voor Hoekeindseweg 119 voldaan. De bebouwingsmogelijkheden nemen toe en er wordt een bedrijfsbestemming (circa 4.500 m^2 bvo) met de mogelijkheid voor meerdere bedrijfs-/woon-werkwoningen toegekend aan de gronden in het plangebied waar dit op basis van het vigerende bestemmingsplan niet mogelijk is. Ofwel, het nieuwe bestemmingsplan voor Hoekeindseweg 119 is Ladderplichtig.

B. Verzorgingsgebied

Het bestemmingsplan voor Hoekeindseweg 119 voorziet in een kleinschalige ontwikkeling van wonen en werken. Gezien de kleinschalige omvang van de totaalontwikkeling en de beoogde kavels, richt het plan zich op een lokaal verzorgingsbereik.

De bedrijfsruimtemarkt is voor een groot deel een lokale markt. Onderzoek (PBL, 2007 & CBS, 2013) wijst uit dat circa 90 tot 95% van de bedrijfsverplaatsingen op bedrijventer-

reinen binnen de COROP-regio plaatsvindt[1]. Een groot deel (ruim 2/3e deel) blijft daarbij ook binnen de gemeentegrenzen, blijkt uit hetzelfde onderzoek. Onderzoek naar verhuisdynamiek binnen de gemeentegrenzen is beperkt. Uit diverse onderzoeken[2] komt naar voren dat:

- slechts 5% van alle bedrijven over de gemeentegrenzen wil verhuizen (en dus een sterke voorkeur heeft voor de eigen gemeente);
- circa 75% van de bedrijven verhuist binnen een straal van 5 kilometer rondom de bestaande vestiging;
- circa 40% van alle bedrijven verhuist binnen een straal van 1 kilometer rondom de bestaande vestiging.

Bovenstaande percentages zijn eveneens afhankelijk van het soort bedrijventerrein dat mogelijk wordt gemaakt. Een grootschalig logistiek terrein met grote bedrijven heeft een groter verzorgingsgebied dan een relatief klein, regulier bedrijventerrein gericht op het lokaal MKB. Voor de functies in het beoogde bestemmingsplan wordt dan ook uitgegaan van een lokaal verzorgingsgebied. De gemeente Lansingerland wordt als relevant verzorgingsgebied gehanteerd.

C. Hoekeindseweg 119 voorziet in een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte

Kwantitatieve én kwalitatieve behoefte aan kleinschalige kavels voor bedrijfsruimte

Vraag naar bedrijfsruimte tot 2.000 m2 bedraagt de komende tien jaar circa 6 tot 7 hectare

Voor het berekenen van de vraag naar bedrijventerrein/bedrijfsruimte in Lansingerland baseren we ons op de meest actuele bedrijventerreinenraming van de provincie Zuid-Holland (Stec Groep, 2017) en de verdieping voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) in bijzonder. Hieruit volgt een indicatieve totale kwantitatieve uitbreidingsvraag in de MRDH van naar verwachting circa 238 hectare in de periode 2016 t/m 2025. Uitgaande van een gelijkmatige vraagverdeling per jaar betekent dit een ruimtevraag voor de periode 2018 t/m 2025 van circa 190 hectare. Voor de periode 2026 t/m 2030 wordt een behoefte verwacht van circa 119 hectare; uitgaande van een gelijke verdeling over 2026 t/m 2030 betekent dit een gezamenlijke vraag voor de jaren 2026 en 2027 van circa 48 hectare. Voor de regio MRDH wordt daarmee voor de periode 2018 t/m 2027 (bestemmingsplanperiode) een totale vraag verwacht van circa 238 hectare netto. Hiervan is een groot deel voorzien voor grootschalige logistiek (circa 40%) en een deel voor bedrijven met een hoge milieucategorie (HMC-bedrijven) (circa 6%).

Op basis van de uitgifte van bedrijventerrein in de afgelopen tien jaar (2007-2016) is het marktaandeel in de vraag voor de gemeente Lansingerland bepaald. In totaal werd er in de MRDH circa 244 hectare netto uitgegeven; het aandeel van Lansingerland was met circa 64 hectare zo'n 26%. Wanneer de uitgifte van veiling gebonden bedrijventerreinen (deels agro-gerelateerd) en het regionaal bedrijventerrein Prisma niet wordt meegerekend, bedraagt het marktaandeel voor de gemeente Lansingerland voor reguliere bedrijventerreinen (MKB) circa 10%. De indicatieve vraag voor Lansingerland (exclusief de

[1] De COROP-regio is een regio-indeling ten behoeve van analytische doeleinden, de COROP-regio voor Lansingerland is de regio Groot-Rijnmond.

[2] Verhuizingen van bedrijven en groei van werkgelegenheid, Ruimtelijk Planbureau, 2007 (NAi Uitgevers Rotterdam). Bedrijven verhuizen vooral binnen eigen gemeente, CBS, donderdag 15 augustus 2013 (Artikel op de website).

vraag naar veilinggebonden en regionale bedrijventerreinen) komt daarmee op circa 24 hectare in de komende tien jaar.

In het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 bedraagt het maximum bruto vloeroppervlak voor bedrijven 4.500 m² met een maximum van 6 bedrijven. Het maximum bruto vloeroppervlak bedraagt 600 m² en voor één bedrijf binnen het plangebied maximaal 1.600 m². Om ook goed inzicht te krijgen in de kwalitatieve behoefte aan bedrijfsruimte, is het marktaandeel van bedrijfsruimte tot 2.000 m2 geanalyseerd. Hiervoor is naar het marktaandeel van het transactievolume (opname) van bedrijfsruimte tot 2.000 m2 gekeken (waarbij gerealiseerd wordt dat minimaal vijf van de zes bedrijven op de locatie een volume van maximaal 600 m2 hebben). Dit marktaandeel bedraagt circa 25 tot 30% binnen het totale transactievolume in Lansingerland. Wanneer dit aandeel wordt gehanteerd, volgt hieruit een indicatieve vraag naar bedrijfsruimte tot 2.000 m2 in Lansingerland van circa 6 tot 7 hectare netto.

Geen vergelijkbaar aanbod met beoogd profiel van Hoekeindseweg 119 beschikbaar
In Lansingerland is er momenteel een kwantitatief aanbod van bedrijventerreinen, exclusief het beschikbaar aanbod op de veilinggebonden bedrijventerreinen (Greenparc en Veilingterrein Bleiswijk) en het regionaal bedrijventerrein (Prisma) van circa 54 hectare (zie tabel 3.1).

Echter, het (kwalitatieve) profiel van deze terreinen is niet vergelijkbaar met het beoogde profiel van de kleinschalige bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119. Hieronder wordt dat kort nader toegelicht:

- De laatste bedrijfskavels op de locatie *Leeuwenhoekweg* zijn groter dan de beoogde omvang van de bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119 en bovendien alleen geschikt voor bedrijven met milieuhindercategorie 3.2 of 4.1 (ter vergelijking: de maximale milieuhindercategorie op Hoekeindseweg 119 bedraagt 2). Ook de vestiging van bedrijfswoningen en/of woon-werkeenheden is op deze locatie niet mogelijk. De gemeente Lansingerland werkt niet mee aan de ontwikkeling van nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen, units of boxen op deze locatie (ook om bedrijven ruimte te bieden die beter aansluiten bij het profiel van de locatie).

- *Bedrijventerrein Oudeland* is een hoogwaardig bedrijventerrein dat vooral geschikt is voor (middel)grote bedrijven. Het terrein beschikt weliswaar over twee kavels van 3.000 m2, maar deze kavels zijn onvergelijkbaar met de ruimte die op Hoekeindseweg 119 worden aangeboden. Het gaat om een randkavel op een schiereiland (driehoekig) en een (deels) ovale kavel in het middengebied van het bedrijventerrein. De ligging en vorm van beide kavels maakt dat deze kavels weinig geschikt zijn voor reguliere bedrijfsruimte, zoals die op de Hoekeindsweg 119 wel zijn beoogd. Overige kavels op Oudeland zijn, gezien het kaveloverzicht, groter dan 7.000 m2 en bieden daarmee meer bebouwingsmogelijkheden dan het totale planvolume op Hoekeindseweg 119. Dat Oudeland vooral bedoeld is voor grotere MKB bedrijven volgt ook uit het feit dat het merendeel van het uitgeefbaar aanbod bestaat uit kavels groter dan 2 hectare netto. Daaruit wordt ook geconcludeerd dat Oudeland niet alleen een lokaal verzorgingsgebied (zoals de beoogde reikwijdte van Hoekeindseweg 119) heeft, maar concurreert in een groter, bovenlokaal speelveld. Ook op Oudeland zijn geen bedrijfswoningen en/of woon-werkeenheden mogelijk.

Tabel 3.1: overzicht van uitgeefbaar aanbod van bedrijventerreinen in Lansingerland

Kern	Locatie	Uitgeefbaar (ha)	Toelichting

Bergschenhoek	Leeuwenhoekweg	1,5	• Geen mogelijkheid voor woon-werk eenheden en/of bedrijfswoningen • Alleen nog ruimte voor bedrijven met milieucategorie 3.2 of 4.1 • Op deze locatie is geen ruimte meer beschikbaar voor nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen, units of boxen.
Berkel en Rodenrijs	Oudeland	52,7	• Hoogwaardig bedrijventerrein voor (middel)grote MKB bedrijven • Merendeel van kavels op Oudeland zijn groter dan 2 hectare (bron: kaveloverzicht Oudeland). • Minimale kavelomvang bedraagt circa 3.000 m2 (maar betreft slechts twee kavels, waarvan één driehoekig op een schiereiland en één ovale kavel in het middengebied van het terrein). Overige kavels zijn allemaal groter dan 7.000 m2 (en daarmee groter dan totale volume op Hoekeindseweg 119) • Geen mogelijkheid voor woon-werk eenheden en/of bedrijfswoningen
Totaal		54,2	

Bron: gemeente Lansingerland, 2018

Leegstand van bedrijfsruimte onder frictieniveau in Lansingerland
Uit de analyse van het bestaande aanbod aan beschikbare bedrijfsruimte, blijkt dat in de gemeente Lansingerland het totale leegstandspercentage (aanbod-voorraadratio van 2,6%[3]) onder het gewenste frictieniveau (5%) ligt. Een frictieleegstand van 5% is wenselijk voor een gezonde bedrijfsruimtemarkt.
Dit betekent dat binnen het verzorgingsgebied van Hoekeindseweg 119, de behoefte niet of slechts zeer beperkt kan worden opgevangen in leegstaande bedrijfsruimte.

Toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte zorgt niet voor onaanvaardbare ruimtelijke effecten
Toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte is in verhouding tot de totale voorraad aan bedrijventerreinen (233 hectare, waarvan circa 50% bebouwd, oftewel zo'n 1,17 miljoen m^2) dermate beperkt, dat de ruimtelijke effecten op de bestaande voorraad nihil zijn. Onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand) als gevolg van deze nieuwe stedelijke ontwikkeling worden dan ook niet verwacht.

Conclusie – behoefte aan toevoeging van bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119
Geconcludeerd wordt dat er binnen de gemeente Lansingerland geen hard planaanbod beschikbaar is met een vergelijkbaar profiel als de beoogde nieuwe stedelijke ontwikkeling van Hoekeindseweg 119. De totale vraag naar bedrijfsruimte tot 2.000 m^2 bedraagt circa 6 tot 7 hectare. Het totale aanbod aan bedrijventerreinen, exclusief de veilinggebonden locaties en het regionale terrein voor grootschalige logistiek (Prisma), bedraagt circa 54 hectare netto. Kwalitatieve analyse van het planaanbod resulteert in de conclusie dat beide locaties zich vooral richten op (middel)grote bedrijven (>2.000 m2) die behoefte hebben aan ruimere kavels dan op Hoekeindseweg 119 worden aangeboden. De beoogde doelgroep voor de Hoekeindseweg 119 is daarmee niet te vergelijken met de eindgebruikers op Leeuwenhoekweg en Oudeland. Op Oudeland zijn twee kavels beschikbaar met een min of meer vergelijkbare omvang als op de Hoekeindseweg 119, maar beide kavels zijn door ligging en vorm, weinig geschikt voor de beoogde doelgroep (reguliere MKB bedrijven). Geconcludeerd wordt dat de vraag naar bedrijfsruimte van 600 tot maximaal 1.600 m2 (zoals beoogd op de Hoekeindseweg 119) binnen het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen niet of nauwelijks kan worden opgevangen. Bovendien ligt de leegstand in de gemeente onder frictieniveau (aanbod-voorraadratio van

[3] Bron: Cushman&Wakefield, januari 2018

2,6%). De toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte op een totale voorraad van circa 1,17 miljoen m2 zorgt daarmee niet voor onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand). Zowel kwantitatief als kwalitatief is er behoefte aan bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119.

Ontwikkeling van maximaal vijf bedrijfswoningen past binnen kwantitatieve en kwalitatieve behoefte

In regionaal verband (Regio Rotterdam) is de Woningmarktstrategie & Woonvisie Regio Rotterdam 2014-2020 opgesteld. Lansingerland was tot 2015 nog onderdeel van de WGR+ regio Stadsregio Rotterdam. Uit deze regionale woonvisie volgt dat Lansingerland per jaar gemiddeld 400 woningen mag toevoegen. Wanneer de markt aantrekt treden partijen in overleg. Ook zijn er afspraken gemaakt over het voldoende huisvesten van de sociale (primaire) doelgroep. Na opheffing van de Stadsregio Rotterdam zijn de Woningmarktafspraken 2014-2020 nog steeds kracht en monitort Lansingerland samen met de gemeente Rotterdam de afspraken voor subregio Noord. Daarnaast is er vanuit de gehele regio Rotterdam behoefte aan continuering van de regionale samenwerking. Op basis van een bestuursovereenkomst is er in een nieuwe vorm regionale afstemming van beleid, uitvoering en monitoring van regels over de verdeling van woonruimte en de ontwikkeling en samenstelling van de woningvoorraad.

In 2017 zijn de samenwerkende gemeenten van de regio Rotterdam gestart met de actualisatie van de regionale woonvisie. Om goedkeuring te krijgen, eist de Provincie Zuid-Holland het volgende van de regio:

1) In de periode 2020-2030 voldoende sociale voorraad in de regio Rotterdam realiseren;
2) Een meer evenwichtige regio: meer evenwicht in de spreiding, betaalbaarheid en beschikbaarheid van sociale huurwoningen.

De intentie van de regio is om onder gebruik making van regionale onderzoeksuitkomsten bovengenoemde onderwerpen medio 2018 vast te leggen in een convenant woningmarktafspraken. Op dit moment zijn de woningmarktafspraken 2014-2020 nog ons uitgangspunt. Wel is al duidelijk dat de regio en de provincie voor de toekomst een sterke focus heeft op het aandeel sociale woningen in randgemeenten zoals Lansingerland. Daarnaast speelt de verstedelijkingsagenda van de Provincie Zuid-Holland en de behoefte aan versnelling van woningbouw in het stedelijk gebied een belangrijk rol voor de aantallen te realiseren woningen.

De huidige planvoorraad in Lansingerland bedraagt circa 5.200 woningen (peildatum 1 januari 2018). Op basis van de meest actuele regionale afspraken en prognoses wordt geconcludeerd dat de behoefte (vraag) en het aanbod (programma) de komende tien jaar goed in lijn zijn. Er is geen overaanbod van harde plannen voor woningbouw in Lansingerland tot en met 2027. Volgens de woonvisie van Lansingerland is er ruimte voor nieuwe private ontwikkelingen die van meerwaarde kunnen zijn voor Lansingerland, bijvoorbeeld ‘wanneer daarmee een verkeerskundige, stedenbouwkundige of andere maatschappelijke uitdaging opgelost kan worden”. De beoogde ontwikkeling op Hoekeindseweg 119 is een goed voorbeeld van een dergelijke private ontwikkeling, waarbij een plangebied dat voor het grootste deel onbebouwd is (er staan slechts enkele kleinschalige gebouwen) wordt ontwikkeld tot combinatie van (bedrijfs)wonen en bedrijvigheid. De locatie is ook vanwege de omvang niet meer geschikt voor een glastuinbouwfunctie. Dat wordt ook in de uitspraak van de Raad van State (kenmerk 200707736/1) van 13 augustus 2008 bevestigd. De locatie is niet meer in gebruik en verloederd. Het is gewenst om deze locatie een nieuwe passende invulling te geven. Ge-

zien het karakter van het gebied en de directe omgeving ligt een combinatie van wonen en werken voor de hand. De kwaliteit van het gebied wordt door de zorgvuldige inpassing van de nieuwe functies in het gebied verbeterd.

Bedrijfswoningen zijn een specifiek, kwalitatief segment, waarvan in de gemeente Lansingerland momenteel geen planaanbod beschikbaar is. Bovendien is de leegstand in dit marktsegment onder frictieniveau (vergelijkbaar met de reguliere woningmarkt). Het toevoegen van enkele bedrijfswoningen voorziet daarmee in een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Bovendien heeft het toevoegen van maximaal vijf bedrijfswoningen op het totaal van 400 woningen per jaar in de gemeente geen ongewenste ruimtelijke effecten en heeft geen ongewenst effect op lokaal en regionaal niveau.

Overigens, in het Bro is geen ondergrens voor de minimale omvang van een nieuwe stedelijke ontwikkeling vastgesteld, jurisprudentie geeft daarover meer duidelijkheid. Bij toevoeging van woningen geldt bijvoorbeeld dat in beginsel sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling bij een woningbouwlocatie vanaf circa 12 woningen[4].

Behoefte aan ontwikkeling van 5 woon-werkeenheden in Lansingerland

De behoefte aan woon-werk eenheden (‘werken in huis’, ‘werken aan huis’ en ‘werken bij huis’) komt voornamelijk uit groei van de kleinere bedrijven. In het bijzonder voor nieuwe locaties komt de behoefte voort uit eenmanszaken en ZZP’ers. Bedrijven ontgroeien de woonomgeving – bijvoorbeeld omdat meer opslag- en werkruimte nodig is- en groeien op een woonwerk locatie door naar een onderneming met meer personeel. Ook in de gemeente Lansingerland stijgt het aantal werkzame personen (banen) minder snel dan het aantal vestigingen (bron: Lisa, 2017). Dit geeft aan dat bedrijven gemiddeld kleiner van schaal worden. In de Nederlandse bedrijfsruimtemarkt zien we dat gemiddeld ongeveer de helft van het aantal transacties kleinschalig vastgoed betrof (< 500 m2). Ook voor de gemeente Lansingerland gaat dit op.

Uit recente prognoses van woonwerkontwikkeling voor onder meer de gemeenten Arnhem, Beesel, Boekel, Hendrik-Ido-Ambacht en Roosendaal, wordt geconcludeerd dat gemiddeld circa 1 tot 3% van de totale woningbouwbehoefte is toe te rekenen aan woonwerkunits. In de gemeente Lansingerland zou dit, op basis van de meest actuele woningbouwprognoses van circa 400 woningen per jaar, zich vertalen in een actuele vraag van circa 4 woonwerk eenheden per jaar (uitgaande van de onderkant van de bandbreedte, 1% van de totale woningbouwbehoefte per jaar). Het type woon-werk eenheden kan daarbij variëren van werken in huis, werken aan huis en werken bij huis. Ook het soort bedrijfsruimte is verschillend: dit kan zowel gaan om een bedrijfshal of loods nabij of geschakeld aan de woning, als een meer kantoorachtige invulling. Op reguliere bedrijventerreinen, waar vaak ook hogere milieucategorieën toegestaan zijn, is een mix van wonen en werken moeilijk realiseerbaar. Onderhavig plan is ontwikkeld om te voorzien in een behoefte aan dergelijke bedrijven.

Momenteel beschikt de gemeente Lansingerland niet over hard planaanbod voor woonwerk eenheden. Het beoogde planaanbod voor Hoekeindseweg 119 van maximaal 5 woon-werkeenheden past daarmee goed binnen de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Daarbij is de toevoeging van maximaal vijf woon-werkkavels dermate beperkt in verhouding tot de totale woning- en bedrijfsruimtemarkt, dat de effecten op de bestaande voorraad nihil zijn.

[4] ABRvS 25 maart 2015; ECLI:NL:RVS:2015:953

4. WATER

4.1 Kader

4.1.1 Europees en rijksbeleid

Kaderrichtlijn water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) geeft een kader voor de bescherming van de ecologische en chemische kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Zo dienen alle waterlichamen in 2015 een “goede ecologische toestand” (GET) te hebben bereikt en dienen sterk veranderende c.q. kunstmatige wateren in 2015 een “goed ecologisch potentieel” (GEP) te hebben bereikt. De chemische toestand dient in 2015 voor alle wateren (natuurlijk en kunstmatig) goed te zijn.

Nationaal waterplan

Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van het wetsvoorstel Waterwet. Het Nationaal Waterplan is op 22 december 2009 in de Ministerraad vastgesteld en beschrijft de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Belangrijke onderdelen van het Nationaal Waterplan zijn het nieuwe beleid op het gebied van waterveiligheid, het beleid voor het IJsselmeergebied, het Noordzeebeleid en de Stroomgebiedbeheerplannen op grond van de KRW.

Bij de ontwikkeling van locaties in de stad wordt ernaar gestreefd dat de hoeveelheid groen en water per saldo toeneemt. Dit moet stedelijk gebied aantrekkelijk en leefbaar maken en houden. Bij de aanpak van de stedelijke wateropgave wordt rekening gehouden met verdergaande verstedelijking en klimaatverandering en zoveel mogelijk aangesloten bij de dynamiek van de stad. De combinatie van water en groen biedt volop kansen om het stedelijk watersysteem robuuster en klimaatbestendiger te maken.

Het beleid van de bovenstaande nota is doorvertaald naar het beleid van het hoogheemraadschap, de waterbeheerder van het gebied.

Waterwet

In de Waterwet zijn acht oude waterwetten samengebracht: de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de waterkering, de Grondwaterwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet verontreiniging zeewater, de Wet droogmakerijen en indijkingen (Wet van 14 juli 1904), de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (het zogenaamde 'natte gedeelte'), de Waterstaatswet 1900 en de Waterbodemparagraaf uit de Wet bodembescherming. De Waterwet regelt het beheer van de waterkeringen, het oppervlaktewater en het grondwater, verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening en zorgt voor een eenduidige bestuurlijke procedure en daarbij behorende rechtsbescherming voor besluiten. De Waterwet dient als paraplu om de Kaderrichtlijn Water (KRW) te implementeren en geeft ruimte voor implementatie van toekomstige Europese richtlijnen. De waterschappen krijgen een nieuwe bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekkingen, bemalingen en in-

filtraties, met uitzondering van onttrekkingen voor drinkwater, koude en warmteopslag en grote industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m3/jaar. Gemeenten krijgen verdergaande taken en bevoegdheden in het kader van de zorgplicht voor het inzamelen van afvalwater in de riolering en voor hemelwater en grondwater.

Nationaal Bestuursakkoord Water

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) is het kabinetsstandpunt over het waterbeleid in de 21e eeuw vastgelegd. De hoofddoelstellingen zijn: het waarborgen van het veiligheidsniveau bij overstromingen en het verminderen van wateroverlast. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan ruimtelijke maatregelen boven technische maatregelen. In het NBW is ook de watertoets als procesinstrument opgenomen. De watertoets is het proces van vroegtijdig informeren, adviseren en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Het doel van dit nieuwe instrument is waarborgen dat de waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet in beschouwing worden genomen als het gaat om waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Uitvoering van de watertoets betekent in feite dat de gemeente en de waterbeheerder samenwerken bij het uitwerken van ruimtelijke plannen, zodat problemen in het gebied zelf en de omgeving worden voorkomen. De watertoets is sinds 2003 verankerd in het Besluit ruimtelijke ordening 1985 (Bro 1985) en is overgenomen in het nieuwe Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en hiermee verplicht voor alle ruimtelijke plannen en besluiten. In 2008 is het NBW geactualiseerd met als doel de watersystemen in 2015 op orde te krijgen, met name op het gebied van wateroverlast en watertekort.

4.1.2. Provinciaal beleid

Op 1 januari 2010 is het *Provinciaal Waterplan 2010 - 2015* in werking getreden. Dit plan vervangt het provinciale Waterhuishoudingplan, dat was opgenomen in het Beleidsplan Groen, Water en Milieu 2006 - 2010 en in het Grondwaterplan 2007 - 2013. In het Provinciaal Waterplan zijn de opgaven van de Europese Kaderrichtlijn Water, het Nationaal Bestuursakkoord Water en het Nationaal Waterplan vertaald naar strategische doelstellingen voor Zuid-Holland. Het Provinciaal Waterplan beschrijft op hoofdlijnen wat de provincie in de periode tot 2015 samen met haar waterpartners wil bereiken. Het Waterplan heeft vier hoofdopgaven:

a. waarborgen waterveiligheid;
b. zorgen voor mooi en schoon water;
c. ontwikkelen duurzame zoetwatervoorziening;
d. realiseren robuust en veerkrachtig watersysteem.

In het plan zijn deze opgaven verder uitgewerkt in 19 thema's én voor drie gebieden, in samenhang met economische, milieu- en maatschappelijke opgaven. Dit heeft geleid tot een integrale visie op de ontwikkeling van de Zuid-Hollandse Delta, het Groene Hart en de Zuidvleugel van de Randstad.

In de *Verordening Ruimte* is regelgeving opgenomen voor de regionale en primaire waterkeringen. Voor bestemmingsplannen zijn randvoorwaarden opgenomen die een onbelemmerde werking, instandhouding en het onderhoud van de primaire en regio-

nale waterkeringen mogelijk maken, Dit geldt voor de beschermingszone en de kernzone die hoort bij de waterkeringen zoals opgenomen in de vastgestelde leggers van de waterschappen.

4.1.3 Beleid waterbeheerder, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Waterbeheerplan 2010-2015

Het Waterbeheerplan 2010-2015 is het eerste Waterbeheerplan waarin het beleid voor alle taken van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is opgenomen. Voor de gemeente Lansingerland zijn dit: de waterveiligheid waterkeringenbeheer; bescherming tegen overstroming), de zorg voor oppervlaktewater en grondwater, het beheer van de afvalwaterketen en emissies.

Accenten voor de komende jaren liggen op het op orde krijgen en houden van de basisbeheerstaken, kosteneffectiviteit en kostenbeheersing. Hierbij wordt voorrang gegeven aan de waterveiligheid. HHSK speelt proactief in op ruimtelijke ontwikkelingen (adviseren, kansen benutten, randvoorwaarden stellen). Samenwerking met partijen binnen en buiten het gebied is belangrijk. In de taakuitoefening houdt HHSK rekening met landschappelijke waarden, natuur, cultuurhistorie en (recreatief) medegebruik, voor zover dat niet ten koste gaat van een doelmatige behartiging van de waterschapstaken.

Stedelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument om de samenwerking en afstemming met gemeenten te bevorderen, en gezamenlijk tot een uitgebalanceerde aanpak te komen. Dit overigens met behoud van de wederzijdse taken en verantwoordelijkheden. De prioriteit binnen het stedelijke gebied ligt voor HHSK, naast de rioleringsinspanningen van de gemeenten, bij de maatregelen om te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Daarnaast wil HHSK in de waterplannen meer aandacht besteden aan het operationele beheer en onderhoud van het watersysteem, zoals baggerwerk in stedelijk gebied. Zowel voor de waterkwaliteit (schoon en aantrekkelijk water) als voor waterkwantiteit (water aan en afvoer; het voorkómen van wateroverlast) is het belangrijk dat dit goed wordt geregeld. Een belangrijke KRW-maatregel binnen de gemeente Lansingerland is het aansluiten van de glastuinbouwbedrijven (kassen) op de riolering. Vanuit het NBW is er een opgave om extra waterberging en afvoercapaciteit te realiseren zodat aan de wateroverlastnormering kan worden voldaan.

In de nota "Waterberging bij ruimtelijke ontwikkelingen" is het beleid geformuleerd over de waterberging bij ruimtelijke ontwikkelingen. Samenvattend betekent het beleid het volgende:

1. Aan ontwikkeling die een toename van het verhard oppervlak betekent met minder dan 500 m^2, worden geen waterbergingseisen gesteld.
2. Bij ontwikkelingen die een toename van het verharde oppervlak betekenen van minder dan 5 ha en die zijn gelegen in een overwegend onverhard blijvend weidegebied dat ruimschoots aan de normen voor wateroverlast voldoet, kan wor-

den volstaan met het graven van een aanvullende waterberging van 10% van de netto toename van het verhard oppervlak.

Bij de overige ontwikkelingen wordt aan de hand van de eigenschappen van het gebied vastgesteld hoeveel aanvullende waterberging benodigd is.

4.1.4. Gemeentelijk beleid

Waterplan Lansingerland

Op 29 april 2010 is het Waterplan Lansingerland vastgesteld. Het doel van het Waterplan is het maken van afspraken, waarmee een robuust, veilig en duurzaam watersysteem gerealiseerd kan worden. Dit watersysteem moet voldoen aan landelijke en Europese normen en moet gebaseerd zijn op een gezamenlijke visie van gemeente en hoogheemraadschappen. Onderdelen hiervan zijn:

a. een samenhangende beschouwing van de ambities, ruimtelijke ontwikkelingen en (water)problemen;
b. een integrale (ruimtelijke) visie op het grondwater, oppervlaktewater en de riolering;
c. een concreet maatregelenpakket voor de realisatie van maatregelen.

De doelgroep van het stedelijk Waterplan bestaat uit bestuurders (van de gemeente en de hoogheemraadschappen), bewoners, beleidsmakers en beheerders. Het Waterplan heeft geen wettelijke status, maar fungeert als koepelplan en integraal kader voor afspraken over watermaatregelen tussen gemeente en hoogheemraadschappen. Op 30 juni 2011 is de eindrapportage van het Waterplan vastgesteld.
In de eindrapportage van het Waterplan zijn de knelpunten en visie uitgewerkt tot een concreet maatregelenprogramma voor het watersysteem van Lansingerland. Het maatregelenpakket vormt een compleet pakket met samenhangende maatregelen. Bij de nadere uitwerking van deze maatregelen is het de bedoeling, dat er een integraal pakket tot uitvoering komt. Het waterplan vormt bovenal een samenwerkingsplan.

Gemeentelijk Rioleringsplan

In het vigerende Gemeentelijke Rioleringsplan staat beschreven hoe de gemeente omgaat met afvalwater, hemelwater en grondwater. De ambities voor de huidige planperiode concentreren zich met name op het in stand houden van het systeem, het vernieuwen van de basisrioleringsplannen (BRP's) en het uitbouwen van kennis over het functioneren van het systeem door meten en monitoren. Waar in de voorgaande planperiode de focus lag op maatregelen ter verbetering van het rioolstelsel zullen in deze planperiode nieuwe inzichten worden vergaard waar vervolgens weer nieuwe maatregelen uit zullen volgen. Ook wordt de samenwerking en afstemming binnen de (afval)waterketen tussen Lansingerland, het Hoogheemraadschap van Delfland, het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenwaard en andere gemeenten in de regio voortgezet en versterkt.

De gemeente hecht belang aan duurzaam verwerken van hemelwater, zoals het scheiden van schone en vuile waterstromen (daar waar kansen zijn) en het op locatie

vasthouden/verwerken van hemelwater, maar wel vanuit een realistisch oogpunt, waarbij ook de kosten die het met zich mee brengt worden meegewogen.

4.2 Onderzoek

Het plangebied Hoekeindseweg 119 ligt binnen de waterhuishoudkundige eenheid van de Polder Bleiswijk. Deze polder watert af op de Rotte, oorspronkelijk via de Limiettocht, maar na de aanleg van de N209, verloopt de afwatering buitenlangs richting het gemaal de Kooij.

Waterpeil

De Polder Bleiswijk kent verschillende peilgebieden. Het plangebied Hoekeindseweg ligt op de grens tussen twee peilgebieden, maar behoort in het geheel toe aan het peilgebied met -6,55m NAP.

Waterveiligheid

Het plangebied valt buiten de waterkering. Er vindt geen grondwateronttrekking plaats, noch andere werkzaamheden of activiteiten die van invloed zijn op de stabiliteit van de waterkering.

Oppervlaktewater

Rond en in het plangebied bevinden zich geen hoofdwatergangen. De afvoersloten rond en in het gebied vallen onder de categorie ‘overige watergangen’ en hebben naast afvoer een waterbergende functie. Het onderhoud van de watergangen ligt bij de eigenaren van de aanliggende percelen. Voor de overige watergangen is een beschermingszone gedefinieerd van één meter uit de boveninsteek van de waterlijn. Deze zone dient vrij te worden gehouden van bebouwing en verharding.
Het huidige peil van – 6,55m NAP wordt gehandhaafd. De adviesdrooglegging van het hoogheemraadschap bedraagt 1,30 meter. De eisen van de gemeente met betrekking tot de drooglegging zijn bepalend voor de uiteindelijke maaiveldpeilen.

Waterkwantiteit

Ten behoeve van de geplande ontwikkelingen binnen het plangebied, vinden activiteiten plaats, die van invloed zijn op de waterkwantiteit in het peilgebied van -6,55m NAP. Het betreft:
1) het dempen van een overige watergang midden in het plangebied ten behoeve van de planontwikkeling. Deze hoeveelheid water dient één op één te worden gecompenseerd binnen het peilgebied.
2) Ten behoeve van de planontwikkeling zal er sprake zijn van een toename van het verhard oppervlak. Hiervoor is aanvullende waterberging benodigd. Deze bedraagt 8,4% van het bruto oppervlak.
De te compenseren en aanvullende waterberging wordt gerealiseerd door de bestaande sloten langs het perceel te verbreden. Daar waar deze twee sloten samen komen, wordt een waterpartij gemaakt. Zo wordt enerzijds tegemoet gekomen aan de waterkwantiteit, ook de doorstroming van de bestaande sloten verbeterd door de verbreding van de watergangen en ontstaat een kavel die zowel waterhuishoudkundig als inrichtingstechnisch is geoptimaliseerd.

Afbeelding: Toekomstige waterkwantiteit plangebied

Waterkwaliteit

De verbreding van de watergangen draagt bij tot een verbeterd doorstroomprofiel. Aanvullend kan met een afkoppelbeleid in de nadere uitwerking van de planontwikkeling het schone regenwater rechtstreeks worden geloosd op het oppervlaktewater, waardoor geen onnodige belasting van het rioolstelsel optreedt. Ecologisch is binnen het gebied, ingeklemd tussen kassen en bedrijventerrein, weinig aanleiding en mogelijkheid voor natuurvriendelijke oevers en andere ecologische maatregelen. Wel kan in de uitwerking van de planontwikkeling onderzocht worden of natuurlijke zuivering via berminfiltratie nodig dan wel wenselijk is. Er zullen geen uitloogbare materialen worden toegepast in het plangebied.

Langs de Limiettocht is een bomenrij gepland, als landschappelijk versterking van de watergang en dieptewerking van de polder. Met de keuze van de boomsoort (bijvoorbeeld knotels of knotwilg) levert dit geen bedreiging voor de waterkwaliteit op.

4.3 Conclusie

De waterparagraaf is in de voorbereidingsfase van dit bestemmingsplan voorgelegd aan het hoogheemraadschap. Het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard heeft aangegeven akkoord te gaan met de inhoud van deze paragraaf.

5. ARCHEOLOGIE EN CULTUURHISTORIE

5.1 Archeologie

5.1.1 Kader

Wet op de archeologische monumentenzorg

In de Wet op de archeologische monumentenzorg (2007) zijn de uitgangspunten van het Verdrag van Malta (1992) binnen de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De wet regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen, waarbij in beginsel geldt: “de veroorzaker betaalt”. Het belangrijkste doel van de wet is het behoud van het bodemarchief “in situ” (ter plekke), omdat de bodem de beste garantie biedt voor een goede conservering van de archeologische waarden. Het is verplicht om in het proces van ruimtelijke ordening tijdig rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Op die manier komt er ruimte voor overweging van archeologievriendelijke alternatieven. Na de invoering van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving hebben provincies de bevoegdheid gekregen om zogenaamde attentiegebieden aan te wijzen. Dit zijn gebieden die archeologische waardevol zijn of naar verwachting waardevol zijn. Gemeenten zullen in dat geval verplicht worden hun bestemmingsplan(nen) in het desbetreffende gebied te herzien.

Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland hanteert het beleidsinstrument “Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS)”. In de CHS heeft de provincie bestaande en mogelijk te verwachten archeologische waarden in beeld gebracht. In het bijbehorende “Beleidskader Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland” zijn per waarderingscategorie algemene beleidsuitgangspunten geformuleerd. De waardering zoals vastgelegd in de cultuurhistorische hoofdstructuur geldt als uitgangspunt van beleid.

Gemeentelijk Archeologiebeleid

Sinds 7 maart 2017 is de geactualiseerde Beleidsnota Archeologie Lansingerland van kracht. Onderdeel van dit beleid is de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor het gemeentelijk grondgebied. Deze kaart geeft voor de hele gemeente Lansingerland inzicht in de archeologische waarden en verwachtingen in de bodem. Dit in combinatie met de daarbij behorende historisch landschappelijke context. Op basis van de kaart zijn concrete beleidsadviezen voor de omgang met het archeologische bodemarchief in de gemeente geformuleerd.

5.1.2 Onderzoek

Op de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart behorend bij de Beleidsnota Archeologie heeft het plangebied geen verwachtingswaarde.

5.1.3 Conclusie

Het aspect archeologie vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan. Aanvullend onderzoek is niet nodig.

5.2 Cultuurhistorie

5.2.1 Kader

Nota Belvedere
In de “Nota Belvedere; Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting” (1999) is door het rijk een visie gegeven op de wijze waarop met de cultuurhistorische kwaliteiten van gebieden en objecten in de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in Nederland kan worden omgegaan. Het behoud en de benutting van het cultureel erfgoed is van grote betekenis omdat het kwaliteit toevoegt aan de culturele dimensie van de ruimtelijke inrichting. De voornaamste opgave is dan ook het vinden van een verantwoord evenwicht tussen de diverse ruimtelijke opgaven en de bestaande cultuurhistorische kwaliteiten.

Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland
Kortheidshalve wordt verwezen naar paragraaf 5.1.1 waarin de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland reeds beschreven wordt.

Regioprofielen Cultuurhistorie
De provincie Zuid-Holland wil waardevolle cultuurhistorische elementen behouden of inpassen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Om dit richting te geven, zijn Regioprofielen Cultuurhistorie opgesteld. De zestien regioprofielen dienen als een handreiking en sturingskader voor gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en adviesbureaus om cultuurhistorie op te nemen in ruimtelijke plannen. Ze zijn een uitwerking van de algemene richtlijnen voor cultuurhistorie in ruimtelijke plannen zoals die staan in de provinciale Structuurvisie.

Nota CultuurhistoriePlus
De gemeente Lansingerland heeft de ambitie om uit te groeien tot een aantrekkelijke parkstad waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Om die ambitie te verwezenlijken voert de gemeente een uitgesproken ruimtelijk kwaliteitsbeleid. De Nota Cultuurhistorie Plus vormt hiervoor de basis en geeft voor het ruimtelijk kwaliteitsbeleid een beschrijving van de ruimtelijke geschiedenis van het gebied.
De Nota Cultuurhistorie Plus is bedoeld om de ruimtelijke kwaliteiten van de bestaande omgeving in Lansingerland te benoemen en te beschermen. Een goed begrip van de ontstaansgeschiedenis van de verschillende gebiedstypen maakt het makkelijker om nieuwe ontwikkelingen in te passen.

5.2.2 Onderzoek

De bodem van het gemeentelijk grondgebied bestaat in de huidige situatie uit zeeklei en veen. De oppervlakte zeeklei is verreweg het grootst en valt samen met de droog-

makerijen, polders die zijn ontstaan door het droogmalen van (veen)plassen. De zeeklei-bodems zijn wisselend van samenstelling en variëren van kalkhoudend en plaatselijk ook enigszins zandig tot kalkarm met een venige bovengrond en een slappe ondergrond. De zeeklei-afzettingen zijn gevormd in het Holoceen (het geologisch tijdvak vanaf circa 8000 voor Chr.), vooral tijdens het Subboreaal (3000 - 700 voor Chr.). Na het terugtrekken van de kustlijn, zo'n 5000 jaar geleden, kwam het huidige westelijk deel van Zuid-Holland boven water en ging het zand (afkomstig van de voormalige zeebodem en aangevoerd door Rijn en Maas) stuiven. Er ontstonden noord-zuid lopende complexen strandwallen. Via enkele gaten daarin had de zee vrije toegang tot een groot gebied achter de strandwallenkust. Daar werd zeeklei afgezet in een wadachtig milieu met zandplaten, getijdekreken, kwelders e.d. Toen de kust vanaf omstreeks 2200 voor Chr. meer en meer gesloten raakte, brak - onder invloed van de stagnerende afwatering – een periode van veengroei aan (Hollandveen). Het afgestorven, onverteerde plantaardig materiaal kon zich ophopen tot een meters dikke veenlaag. Waar de zee plaatselijk door de strandwallen heen brak kon nog wel klei worden afgezet (afzettingen Gantel Laag, 500 – 200 voor Chr.) en stopte de veengroei. De veenvorming verliep verder tot aan de ontginningen in de Vroege Middeleeuwen min of meer ongestoord. Na de Middeleeuwen ging men in de 16de/17de eeuw op grote schaal over tot afgraving en uitbaggering van veen in het kader van de turfwinning, de zogenaamde vervening. Deze geschiedde zo rigoureus dat na afloop niet alleen bijna alle veen was verdwenen, maar ook grote waterplassen waren ontstaan. Na droogmaking van deze veenplassen kwam de oude zeeklei weer aan de oppervlakte. Het veen in de gemeente Lansingerland bestaat uit bovenland, restanten van een ooit veel uitgebreider veengebied. In tegenstelling tot de omgeving is het bovenland niet afgegraven ten behoeve van de turfwinning. Het bovenland ligt in smalle stroken aan de randen van de droogmakerijen en valt grotendeels samen met de historische bebouwingslinten.

Afbeelding: Overzicht cultuur-historische structuren en elementen (Nota Cultuurhistorie Plus)

Afbeelding: Historische lintstructuur tussen de glastuinbouw

Bebouwingsstructuur

De eerste ontginningsassen (het lint Berkel en Rodenrijs, het lint Bleiswijk - Bergschenhoek en de Rottekade) zijn oorspronkelijke bebouwingslinten, die in de loop der eeuwen steeds verder zijn verdicht met arbeiderswoningen en boerderijen. Op kruispunten van wegen zijn de kernen van de dorpen ontstaan. Het plangebied aan de Hoekeindseweg maakt onderdeel uit van het historisch lint. Dit polderlint, ook wel 'bovenland' genoemd, ligt hoger dan de daarachter gelegen polders, die inmiddels vol staan met bedrijfsbebouwing en kassen. Het lint kent een duidelijke opbouw: een boezemvaart met een weg erlangs, langs deze weg de bebouwing en daarachter de droogmakerijen.

Het contrast tussen het oude lint met haar kleinschalige en historische bebouwing en de lager gelegen droogmakerijen is groot. Daar waar de linten als historisch kader nog duidelijk herkenbaar zijn, is van de geschiedenis van de vervening en droogmakerij alleen nog het hoogteverschil zichtbaar. De lage polderdelen zijn veelal volgebouwd met kassen en bedrijfsbebouwing.

Opvallend is het individuele karakter van het lint, met losse linten van vrijstaande woningen op een eigen kavel. De woningen zijn kleinschalig en kennen een wisselende positie en richting ten opzichte van het lint. Deze individuele opbouw van het lint wordt versterkt door het open karakter van het lint, waardoor regelmatig een blik op het diepe kavel erachter kan worden getoond. Van een duidelijke rooilijn is geen sprake. Tuinen en erven bepalen voor een belangrijk deel het groene karakter langs het lint.

Bebouwing

De bebouwing is divers. Door de individuele bouw van de woningen, meestal kavel voor kavel, is de architectuur onderling verschillend. Ze dateren uit verschillende tijden en kennen verschillende stijlen. Ze verschillen in grootte, dakvorm en kaprichting, hoewel de meest voorkomende dakvorm een variatie op het zadeldak is. Naast de verschillen in woningtype (van arbeiderswoning, tuinderswoning tot boerderijen en bedrijfsgebouwen) is ook het verschil in materiaal en kleurtype per pand opvallend. Aan het lint van de Hoekeindsweg is gemêleerd baksteen met traditionele dakpannen wel het overheersende beeld.

Waterstructuur

Het polderlint van de as Bergschenhoek - Bleiswijk, wordt aan de oostzijde begeleid door de hooggelegen boezemvaart. Ter plaatse van het plangebied is dit directe verband verbroken door de ligging van de N209. Parallel aan het ontginningslint zijn een aantal tochten herkenbaar, die de afwatering verzorgen. De Limiettocht is de overgang van twee ontginningsrichtingen en grenst direct aan het plangebied. De Limiettocht fungeert als belangrijke verbinding tussen de sloten en tochten in de laag gelegen polders en Rotte, waar het water via gemalen naar toe wordt gevoerd. Op de grens van Bovenland en droogmakerij is evenwijdig aan het lint een watergang, die echter niet overal even herkenbaar is in het landschap.

Landschap

Het water in dit van oorsprong veenweidegebied speelt een belangrijke rol in de herkenbaarheid van het landschap. Niets voor niets wordt vermeld dat mogelijke ontwikkelingen de kernkwaliteiten van het landschap dienen te respecteren. In de Verorde-

ning Ruimte van de Provincie wordt verwezen naar het Kwaliteitsatlas van het Groene Hart.

De kernkwaliteiten zijn benoemd als:

1. Landschappelijke diversiteit (bijvoorbeeld contrasten droog-nat, hoog-laag, open-dicht, groot-klein).
2. Veenweidekarakter (w.o. sloten, kades, dijken, lintdorpen, maar ook elementen, die blijvend zijn verdwenen voor het plangebied, zoals de openheid, vee en weide, rietlanden en moeras).
3. Openheid, waarmee het zicht op de horizon wordt bedoeld. Dit is schaars goed in de Randstad en soms alleen te verkrijgen in de randen.
4. Rust en stilte. Deze vierde kernkwaliteit is net als openheid een kwetsbare kernkwaliteit en schaars in de drukke Randstad.

Delen van de eerste twee kernkwaliteiten kunnen worden gerealiseerd, door rekening te houden met de cultuurhistorie en de waterstructuur. Met name de laatste kernkwaliteiten lijken door de grootschalige glastuinbouw uit het gebied gebannen. Het groene en landschappelijke karakter van het bovenland - de 'randen' - kunnen wel behouden en versterkt worden. Dit kan door de variatie in rooilijn, de doorzichten en kleinschalige vrijstaande bebouwing langs het open lint met grote groene erven en erfbeplanting te respecteren. Ook beplantingslijnen die de richting van het landschap benadrukken, hebben hun toegevoegde waarde en kunnen verder versterkt worden.

Historische bouwwerken

Binnen het plangebied staan een tweetal historische bouwwerken. Het betreft de schoorstenen die in de vorige eeuw gebruikt werden om de kassen te verwarmen. Een van de twee schoorstenen is inmiddels geheel begroeid met beplanting. De staat van onderhoud en de mogelijkheid om deze historische relicten van de vroege glastuinbouw te bewaren zal nader onderzocht moeten worden. Wanneer mogelijk dienen deze bouwwerken bewaard te worden als beelddragers van de bedrijvigheid in Lansingerland. Er bevinden zich verder geen beschermde monumenten in het plangebied.

5.2.3 Conclusie

In of in de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen monumenten. Bij de realisatie van de in het bestemmingsplan voorziene ontwikkelingen zal het karakter van het lint zoveel mogelijk worden behouden. Het bestemmingsplan doet daarmee geen afbreuk aan bestaande cultuurhistorische waarden.

6. Milieu

6.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke invloed het plan heeft op verscheidene milieuaspecten, zoals de bodemkwaliteit, akoestische aspecten, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Waar nodig dient een vertaling plaats te vinden naar de juridische regeling. Het uitgangspunt hierbij is dat de juridische regeling zowel de ruimtelijke kwaliteit als de milieukwaliteit voldoende dient te borgen.

6.2 Bodemkwaliteit

6.2.1 Kader

Wet bodembescherming

Als sprake is van ernstige bodemverontreiniging dan is de Wet bodembescherming (Wbb) van kracht. Het doel van de Wbb is in de eerste plaats het beschermen van de (land- of water-) bodem zodat deze kan worden benut door mens, dier en plant, nu en in de toekomst. Via de Wbb heeft de Rijksoverheid de mogelijkheid algemene regels te stellen voor de uitvoering van werken, het transport van stoffen en het toevoegen van stoffen aan de bodem. De Wbb kent een viertal regelingen die alle vier een ander onderdeel van bodembescherming voor hun rekening nemen:

- Een regeling voor de bescherming van de bodem waarin ook staat dat degene die de bodem verontreinigt, zelf verantwoordelijk is voor het verwijderen van de vervuiling. De overheid kan dwingen tot sanering als de verontreiniging na 1987 is ontstaan.
- Een bijzondere regeling voor de aanpak van nieuwe bodemverontreiniging die is ontstaan als gevolg van een ongewoon voorval (calamiteit).
- Een regeling voor de verontreiniging die is ontstaan voor de Wbb in werking trad in 1987 (historische bodemverontreiniging). Ook in die gevallen geldt dat de vervuiler zelf de verontreiniging verwijdert. Als er geen vervuiler (meer) is, omdat het bedrijf niet meer bestaat en er geen rechtsopvolger is, zal de sanering door de overheid worden uitgevoerd.
- Een regeling voor de aanpak van verontreiniging in de waterbodem. Rijkswaterstaat heeft vooral met deze regeling te maken. De regeling geldt voor alle waterbodemverontreiniging, of de vervuiling nu voor of na 1987 is ontstaan.

Ontwikkelingen kunnen pas plaatsvinden als de bodem, waarop deze ontwikkelingen gaan plaatsvinden, geschikt is of geschikt is gemaakt voor het beoogde doel. Bij nieuwbouwactiviteiten dient de bodemkwaliteit door middel van onderzoek in beeld te zijn gebracht. In het algemeen geldt dat nieuwe bestemmingen bij voorkeur op een schone bodem dienen te worden gerealiseerd.

Besluit bodemkwaliteit

Het doel van het Besluit bodemkwaliteit (2008) is de bodem beter te beschermen en meer ruimte te bieden voor nieuwe bouwprojecten. Ook geeft het besluit gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren.

Het Bouwstoffenbesluit (Bsb) is opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit. Het besluit heeft alleen betrekking op steenachtige bouwstoffen. Andere materialen worden in de praktijk ook toegepast als bouwstof maar vallen niet onder dit besluit. Voor grond en baggerspecie in oppervlaktewater en op landbodems gelden aparte regels die ook in het Besluit bodemkwaliteit zijn opgenomen; in tegenstelling tot bouwstoffen kunnen ze weer definitief deel gaan uitmaken van de bodem. Tot slot zijn in het Besluit bodemkwaliteit de kwaliteitsregels voor, ondermeer, bodemonderzoek, bodemsanering en laboratoriumanalyses die worden uitgevoerd door adviesbureaus, laboratoria en aannemers (bodemintermediairs) vastgelegd. Deze regels zijn bekend onder de naam Kwalibo (kwaliteitsborging in het bodembeheer). Kwalibo bevat ook maatregelen om de kwaliteit van ambtenaren die bodembeleid maken of uitvoeren en het toezicht en de handhaving te verbeteren.

Gemeentelijk bodembeleid

De gemeentelijke Bodemkwaliteitskaart geeft een beeld van de diffuse bodemkwaliteit (ook wel achtergrondkwaliteit genoemd) van de gemeente. In het daaraan gekoppelde Bodembeheerplan is aangegeven welke regels gelden met betrekking tot grondverzet binnen de gemeente. Ook moet in dat kader rekening worden gehouden met de door gemeente Lansingerland vastgestelde bodembeleidsnotitie, als het gaat om grensoverschrijdend grondverzet.

6.2.2 Onderzoek

In mei 2012 is door onderzoeksbureau SMA een verkennend bodemonderzoek voor dit plangebied uitgevoerd (zie bijlage 3). Over het algemeen geven de in het plangebied geconstateerde licht verhoogde gehalten in de grond en het grondwater geen aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek. Er dient wel rekening mee te worden gehouden dat verontreinigde grond niet zonder meer mag worden verplaatst op of van de onderzoekslocatie. Rond het half verharde pad dient door nader onderzoek naar de ernst (en omvang) van de geconstateerde sterke PAK- en matige zinkverontreiniging plaats te vinden. Daarnaast dient ook de matige loodverontreiniging ter plaatse van de bovengrondse stookolietank onderzocht te worden. Tenslotte dient de matige verontreiniging met 1,2-dichlooretheen in het grondwater ter plaatse van peilbuis 37 nader onderzocht te worden.

Tijdens het veldwerk heeft het onderzoeksbureau lagen met meer dan 50% bodemvreemd materiaal aangetroffen (puin). Deze lagen zijn in het onderzoek niet geanalyseerd omdat zij niet onder de Wet bodembescherming vallen. Deze lagen kunnen echter wel stoffen bevatten, die bij vermenging met grond, een nieuwe bodemverontreiniging kunnen veroorzaken. Geadviseerd wordt om deze lagen te verwijderen.

In oktober 2016 is n.a.v. het eerder uitgevoerde onderzoek aanvullend onderzoek uitgevoerd (zie bijlage 4). De in het plangebied geconstateerde gehalten in de grond en het grondwater geven volgens het onderzoeksbureau geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend of nader bodemonderzoek. Ter plaatse van deze locatie is geen geval van ernstige bodemverontreiniging geconstateerd waardoor er geen aanleiding

is tot een vorm van saneren of beheren. De milieuhygiënische kwaliteit van de grond vormt hiermee geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

6.2.3 Conclusie

Voor het onderhavige plangebied geldt dat de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem geen belemmering vormt voor de in dit bestemmingsplan beoogde ontwikkelingen.

6.3 Akoestische aspecten

6.3.1 Kader

De Wet geluidhinder biedt (Wgh) het wettelijk kader voor de toelaatbare geluidsbelasting vanwege een weg bij geluidsgevoelige bestemmingen, waaronder woningen. Overige akoestische aspecten met betrekking tot geluidszones van gezoneerde industrieterreinen, vliegvelden of spoorwegen zijn hier niet aan de orde. Ook maakt het bestemmingsplan geen bedrijven mogelijk die op een gezoneerd industrieterrein horen. Daarom is voor dit bestemmingsplan alleen het aspect wegverkeerslawaai relevant.

In zijn algemeenheid stelt de Wgh eisen aan de maximaal toegestane geluidsbelasting ten gevolge van de aanleg of wijziging van een weg, of bijvoorbeeld nieuwbouw van woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen. De Wgh is slechts van toepassing voor zover het gaat om geluidsgevoelige bestemmingen binnen de geluidszone van de weg. Binnen deze zone wordt de geluidsbelasting vastgesteld. De geluidsbelasting (Lden-waarde) wordt bepaald door het gewogen gemiddelde van de volgende geluidsniveaus:

- het equivalente geluidsniveau (Leq) over de dagperiode (07:00-19:00 uur);
- het equivalente geluidsniveau (Leq) over de avondperiode (19:00-23:00 uur), verhoogd met 5 dB;
- het equivalente geluidsniveau (Leq) over de nachtperiode (23:00-07:00 uur), verhoogd met 10 dB.

Op basis van artikel 82 lid 1 van de Wgh geldt voor de geluidsbelasting vanuit een weg op de gevel van een woning een voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Op basis van artikel 83 lid 1 Wgh mag een hogere waarde worden vastgesteld, met dien verstande dat deze waarde voor woningen in buitenstedelijk gebied 53 dB en voor woningen in stedelijk gebied 58 dB niet te boven mag gaan.

6.3.2 Onderzoek

De geprojecteerde bedrijfswoningen zijn gelegen binnen de op basis van de Wet geluidhinder als zodanig aangemerkte geluidzone langs de Hoekeindseweg (N209 en parallelweg), een buitenstedelijke weg. Daarom is het nodig om de geluidsbelasting op de geprojecteerde woningen nader te onderzoeken. In augustus 2012 is door onderzoeksbureau Sagro Milieu Advies Zeeland B.V. vervolgens een akoestisch onderzoek uitgevoerd. Dat onderzoek is in 2016 geactualiseerd (zie bijlage 5).

Het bestemmingsplan is flexibel opgesteld, zodat verschillende verkavelingen mogelijk zijn. Hiervoor zijn in de regels bepalingen opgenomen, waarbij bouwplannen gekoppeld worden aan een onderzoekplicht. In de onderzoeksrapporten moeten wordt aangetoond dat wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarden, vervolgens of hogere grenswaarden krachtens de Wet geluidhinder kunnen worden vastgesteld en waar zo nodig maatregelen worden toegepast.

Voor het uitgevoerde onderzoek zijn de mogelijke verkavelingsvarianten onderzocht. Het effect op de geluidscontour is bij alle varianten vergelijkbaar (zie volgende afbeelding).

Afbeelding: Geluidscontouren wegverkeerslawaai

Gebleken is, dat vanaf circa 90 meter afstand vanuit de voorste perceelsgrens wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB Lden. Ten aanzien van het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone bestaan vanuit het aspect wegverkeerslawaai geen belemmeringen. In het gebied tussen de 90 en 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens wordt de grenswaarde van 48 dB overschreden maar ligt het geluidsniveau als gevolg van wegverkeerslawaai lager dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Voor het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone moet een hogere grenswaarde worden vastgesteld. In het gebied tot 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens is in principe sprake van een geluidsniveau dat hoger ligt dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Het realiseren van een bedrijfswoning in deze zone is alleen mogelijk mits de woning wordt gesitueerd in de ‘geluidsluwte’ van een bedrijfsgebouw of als één van de volgende maatregelen wordt genomen:

- het treffen van overdrachtsmaatregelen (bijvoorbeeld schermen) om de geluidbelasting op de gevel te verminderen;
- het bouwplan zodanig inrichten dat zich achter de meest belaste gevels geen geluidgevoelige ruimten bevinden;

- het toepassen van dubbele gevels of vliesgevels waardoor de geluidbelasting op de feitelijke gevel in voldoende mate afneemt;
- het toepassen van ‘dove’ gevels, waarvoor de grenswaarden uit de Wet geluidhinder niet van toepassing zijn.

6.3.3 Conclusie

Omdat nog niet bekend is hoe de bedrijfsgebouwen en (bedrijfs)woningen precies binnen het plangebied zullen worden gesitueerd kan ook nog niet exact worden bepaald hoe hoog de geluidsbelasting op de woningen als gevolg van het wegverkeerslawaai zal zijn. Deze geluidsbelasting dient derhalve in het kader van de aanvraag omgevingsvergunning (vml. Bouwvergunning) nader te worden beschouwd. In dit bestemmingsplan is hiervoor een extra regeling (onderzoeksplicht) opgenomen.

6.4 Luchtkwaliteit

6.4.1 Kader

In Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer worden normen gesteld aan de luchtkwaliteit wat betreft een zestal stoffen. Voor de normen voor zwaveldioxide, koolmonoxide, benzeen en lood geldt dat overschrijding daarvan in Nederland nauwelijks valt te verwachten. De norm voor stikstofdioxide (NO_2) wordt in Nederland met name in de directe omgeving van drukke (snel)wegen overschreden. De norm voor fijn stof (PM_{10}) wordt eveneens op diverse locaties overschreden.

In de Wet milieubeheer is indirect een koppeling gelegd met ruimtelijke plannen. Deze koppeling houdt in dat bij het voorbereiden van ruimtelijke plannen, waaronder een bestemmingsplan, de gevolgen voor de luchtkwaliteit moeten worden onderzocht. De gevolgen hangen direct samen met de eventuele verkeersaantrekkende werking van het plan ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. Bij de start van een project moet onderzocht worden of het effect relevant is voor de luchtkwaliteit. Hierbij moet aannemelijk gemaakt worden, dat luchtkwaliteit ‘niet in betekende mate’ aangetast wordt. Daartoe is een algemene maatregel van bestuur ‘Niet in betekenende mate’ (Besluit NIBM) vastgesteld waarin de uitvoeringsregels zijn vastgelegd die betrekking hebben op het begrip NIBM. ‘Niet in betekende mate’ is sinds de inwerkingtreding van het nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit (NSL) gedefinieerd als 3% van de grenswaarde voor NO_2 en PM_{10}.

In de “Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)” wordt aangegeven op welke manier snel kan worden vastgesteld of de bijdrage van een nieuwbouwproject op de luchtkwaliteit valt onder de term 'niet in betekende mate'. De bijlage geeft een harde omschrijving van een aantal gevallen. Voor woningbouw bijvoorbeeld geldt bij één ontsluitingsweg een aantal van 1.500 nieuwe woningen netto (vervanging van bestaande woningen geldt als bijdrageneutraal). Bij twee ontsluitingswegen geldt een aantal van 3.000 woningen.

6.4.2 Onderzoek

In oktober 2016 is door onderzoeksbureau SMA het effect van de in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen op de luchtkwaliteit onderzocht (zie bijlage 6).

De verkeersaantrekkende werking als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling van het plangebied is op basis van kencijfers berekend op minimaal 319 en maximaal 391 motorvoertuigbewegingen. Gemiddeld betreft dit een verkeersaantrekkende werking van 355 mvt/etmaal. Het aandeel vrachtverkeer wordt ingeschat op maximaal 20%. Uit invoer van deze gegevens in de rekentool blijkt dat de extra verkeersgeneratie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling niet in betekenende mate bijdraagt aan een verslechtering van de luchtkwaliteit en dat nader onderzoek niet nodig wordt geacht. De in- en uitvoergegevens van de rekentool zijn op navolgend weergegeven.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

	Jaar van planrealisatie	2016
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	355
	Aandeel vrachtverkeer	20,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu g/m^3$	1,15
	PM_{10} in $\mu g/m^3$	0,12
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu g/m^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

Invoergegevens NIBM-tool (versie 2016)

6.4.3 Conclusie

Het voorliggende plan valt in het Besluit luchtkwaliteit daarom onder de kwalificatie "Niet in betekenende mate", dat wil zeggen dat het geen bijdrage levert aan een eventuele verslechtering van de luchtkwaliteit in de directe omgeving.

6.5 Milieuzonering

6.5.1 Kader

Voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een juiste afstemming tussen de verschillende voorkomende functies wonen noodzakelijk. In dit bestemmingsplan is gebruik gemaakt van de Staat van Bedrijfsactiviteiten (SvB) uit de VNG publicatie Bedrijven en milieuzonering d.d. 2009. In deze Staat wordt met behulp van een indeling in categorieën op basis van de SBI-codering aangegeven of de milieubelasting van een bedrijf of een bedrijfsactiviteit ten opzichte van een hindergevoelige functie toelaatbaar kan zijn. Aan deze categorieën worden be-

paalde omgevingstypen en/of richtafstanden gekoppeld. Onderscheid wordt gemaakt tussen de milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar, waarbij geldt dat de grootste richtafstand bepalend is voor de milieucategorie waarin de betreffende milieubelastende activiteit is ingedeeld. Het betreft hier een indicatieve algemene regeling en is met name bedoeld bij het bestemmen van nog niet verwezenlijkte situaties. Bij bestaande situaties kan worden afgeweken van de Staat van Bedrijfsactiviteiten. Steeds zal bekeken moeten worden of er specifieke omstandigheden zijn die een andere overweging rechtvaardigen.

6.5.2 Onderzoek

De gewenste afstand tussen een bedrijfsactiviteit en woningen (of andere gevoelige functies zoals scholen) wordt mede bepaald door het type gebied waarin de gevoelige functie zich bevindt. Conform de VNG-publicatie worden daarbij twee omgevingstypen onderscheiden: rustige woonwijk en gemengd gebied. De richtafstanden die zijn vermeld in de SvB "bedrijventerrein" gelden ten opzichte van een rustige woonwijk (of een vergelijkbaar omgevingstype). Voor een gemengd gebied (en daarmee te vergelijken gebieden) gelden kleinere afstanden. Daarnaast dient in de milieuzonering rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van eventuele bedrijfswoningen op een bedrijventerrein.

Omgevingstype rustige woonwijk
In een rustige woonwijk komen enkel wijkgebonden voorzieningen voor en vrijwel geen andere functies zoals kantoren of bedrijven. Langs de randen (in de overgang naar eventuele bedrijfsfuncties) is weinig verstoring door verkeer. Als daarmee vergelijkbare omgevingstypen noemt de VNG-publicatie onder meer een rustig buitengebied (eventueel met verblijfsrecreatie) en een stilte- of natuurgebied.

Omgevingstype gemengd gebied
In een gemengd gebied komen naast wonen ook andere functies voor, zoals winkels, horeca en kleine bedrijven. Daarmee vergelijkbare gebieden zijn lintbebouwingen in het buitengebied waarin functiemenging voorkomt en gebieden gelegen direct langs een hoofdinfrastructuur. Kenmerkend voor het omgevingstype gemengd gebied is dat sprake is van een zekere verstoring en dus van een relevant andere omgevingskwaliteit dan in een rustig woongebied.

Bedrijfswoningen
Een bedrijfswoning op een bedrijventerrein is een specifiek woningtype waar minder hoge eisen aan het woon- en leefklimaat kunnen worden gesteld. Bedrijfswoningen zijn in het algemeen minder milieugevoelig dan de omgevingstypen rustige woonwijk en gemengd gebied.

Te hanteren richtafstanden
De SvB "bedrijventerrein" onderscheidt een tiental milieucategorieën. De volgende tabel geeft voor beide omgevingstypen (rustige woonwijk en gemengd gebied) per milieucategorie inzicht in de gewenste richtafstanden. De richtafstand geldt tussen de grens van de bestemming die bedrijven toelaat en de uiterste situering van de gevel

van een woning die volgens het bestemmingsplan (of via vergunningvrij bouwen) mogelijk is. Daarbij gaat het nadrukkelijk om een richtafstand. Kleinere afwijkingen ten opzichte van deze afstand zijn mogelijk zonder dat hierdoor knelpunten behoeven te ontstaan.

milieucategorie	richtafstand (in meters) rustige woonwijk	richtafstand (in meters) gemengd gebied
1	10	0
2	30	10
3.1	50	30
3.2	100	50
4.1	200	100
4.2	300	200
5.1	500	300
5.2	700	500
5.3	1.000	700
6	1.500	1.000

Omgevingskenmerken

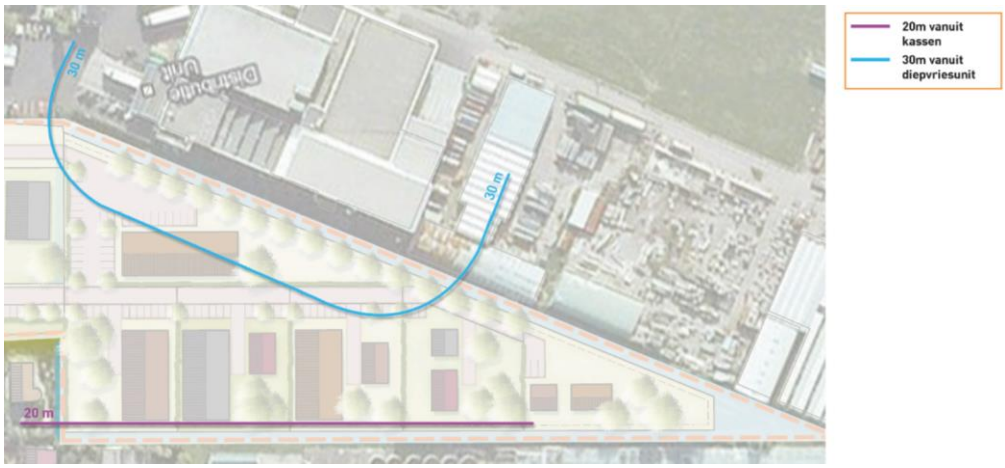
De omgeving van het plangebied voldoet aan alle kenmerken van ‘gemengd gebied’, zoals hierboven geformuleerd. Het is van oorsprong een lint bebouwing in het buitengebied, met functiemenging, dat in de tijd getransformeerd is naar een bedrijventerrein op de gronden achter de lintbebouwing. Het geheel ligt binnen de invloedssfeer van de provinciale weg N209, met haar eigen akoestische belasting op de omgeving.

Inwaartse milieuzonering

In de omgeving komen bedrijven voor uit de categorieën 2 en 3.1:

Naam /omschr.	SBI-2008	SBI omschrijving	richtafstand gemengd gebied
Diepvriesunit BV	52102,052109/A	distributiecentra, pak- en koelhuizen	30 m
Havero	4752	Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	10 m
Glastuinbouw	011, 012, 013	Kassen met verwarming	10 m
Kavel 2 t/m 6	-	Max. milieucat. 2	10 m

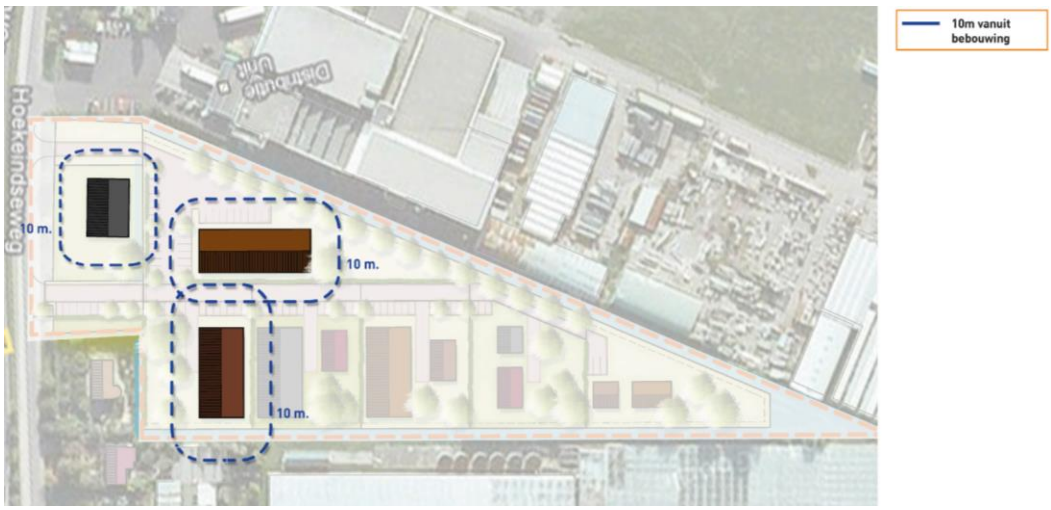
Op de afbeelding Milieucontouren inwaarts is de milieucontour van de omliggende bedrijven op het plangebied inzichtelijk gemaakt.

Afbeelding: Milieucontouren inwaarts

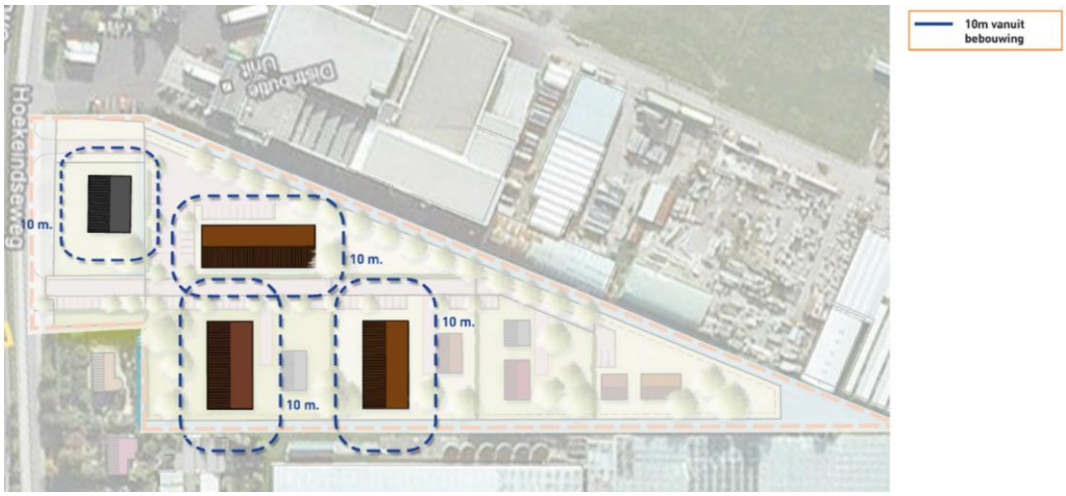
Uitwaartse milieuzonering

De planontwikkeling voorziet in een gemengd bedrijventerrein (categorieën 1 en 2), met bedrijfswoningen op de bedrijfskavel. Bedrijven van categorie 2 kennen een maximale milieuzonering van 10 meter. Afhankelijk van verkavelingsvariant dient hiermee rekening gehouden te worden bij de situering van de bijbehorende bedrijfswoningen. Voor de overige nieuwe bedrijvigheid (categorie 1) geldt binnen een gemengd gebied geen beperkingen naar de omgeving.

Afbeelding: uitwaartse milieuzonering variant 1

Om eventuele overlast te voorkomen is de afstand van bedrijfsgebouwen tot bestaande woonpercelen langs de Hoekeindseweg in alle varianten 20 meter. Langs de perceelsgrens van de bestaande woningen geldt dat hier slechts activiteiten zijn toegestaan, die vallen onder milieucategorie 1. Uitzonderingen vormen activiteiten die vallen onder milieucategorie 2, waarbij uit een uitgevoerd mlieukundig onderzoek volgt dat de hinder hiervan veglijkbaar is met de hinder van activiteiten die vallen onder milieucategorie 1.

Afbeelding: uitwaartse milieuzonering variant 3

6.5.3 Conclusie

Het bestemmingsplan maakt bedrijven van categorieën 1 en 2 mogelijk. Bij vestiging van bedrijven van categorie 2 dient rekening te worden gehouden met een minimale afstand tot bedrijfswoningen van 10 meter. De afstand tot bestaande woningen buiten het plangebied is altijd minimaal 20 meter tot aan de perceelgrens van betreffende woningen. De afstand van activiteiten uit milieucategorie 2 tot de perceelgrens van de bestaande woningen bedraagt minimaal 10 meter. De verbeelding van het bestemmingsplan voorziet in een bouwvlak, waarbinnen bedrijfswoningen zijn toegestaan. Hierdoor is gewaarborgd dat deze geen belemmeringen vormen voor bedrijven buiten het onderhavige bestemmingsplangebied.

6.6 Externe veiligheid

6.6.1 Kader

Externe veiligheid richt zich op het beheersen van activiteiten die een risico voor de omgeving kunnen opleveren, zoals milieurisico's, transportrisico's en risico's die kunnen optreden bij de productie, het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen in inrichtingen. Bij de (her)inrichting van een gebied bepaalt de externe veiligheidssituatie mede de ruimtelijke (on)mogelijkheden.

In het kader van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gelezen in samenhang met de regels omtrent externe veiligheid moet worden onderzocht of er sprake is van aanwezigheid van risicobronnen in de nabijheid van de locatie waarop het Wro besluit betrekking heeft en dienen het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR), en de eventuele toename hiervan, berekend te worden.

Het PR is de kans per jaar dat een persoon op een bepaalde plaats overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen, indien hij onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting of langs een vervoersas. De normstelling heeft de status

van een grenswaarde die niet overschreden mag worden. Voor kwetsbare objecten wordt in zowel bestaande als nieuwe situaties het niveau van 10^{-6} per jaar als grenswaarde gehanteerd. Nieuwe beperkt kwetsbare objecten zijn alleen toegestaan onder een gewichtige motivering. Bestaande beperkt kwetsbare objecten zijn toegestaan binnen de PR 10^{-6} contour.

Het GR kan worden beschouwd als de maat van maatschappelijke ontwrichting in geval van een calamiteit (en drukt dus de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal 10 personen overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit). De normstelling heeft de status van een oriënterende waarde. Deze waarde is geen vastgestelde wettelijke norm. Desondanks hebben overheden en betrokken private instellingen een inspanningsverplichting om te voldoen aan deze oriënterende waarde en dient een toename van het GR bestuurlijk te worden verantwoord.

Besluit externe veiligheid inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) uit 2004 legt veiligheidsnormen op aan overheden die besluiten nemen over bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld chemische fabrieken, LPG-tankstations en spoorwegemplacementen waar goederentreinen met gevaarlijke stoffen rangeren. Deze bedrijven verrichten soms risicovolle activiteiten dichtbij (beperkt) kwetsbare objecten waaronder woningen, ziekenhuizen, scholen, winkels, horecagelegenheden en sporthallen. Hierdoor ontstaan risico's voor mensen die in de buurt ervan wonen of werken. Het besluit verplicht gemeenten en provincies bij het verlenen van milieuvergunningen en het maken van bestemmingsplannen met externe veiligheid rekening te houden. Dit betekent bijvoorbeeld dat woningen op een bepaalde afstand moeten staan van een bedrijf dat werkt met gevaarlijke stoffen.

Regelgeving transport van gevaarlijke stoffen over wegen, spoor en water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water is het Basisnet ontwikkeld. Om het Basisnet wettelijk te verankeren zijn de Wet Basisnet, het Besluit transportroutes externe veiligheid (Bevt) en de Regeling Basisnet van kracht.

In het Bevt zijn grens- en richtwaarden opgenomen voor het PR. In nieuwe situaties is de grenswaarde voor het PR ter plaatse van kwetsbare objecten 10^{-6} per jaar, voor beperkt kwetsbare objecten in nieuwe situaties geldt een richtwaarde van 10^{-6} per jaar. Voor routes die tot het basisnet behoren, moet de basisnetafstand in acht worden genomen. Deze afstand geeft de maximale 10^{-6} contour voor het plaatsgebonden risico vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen weer.

In het de Bevt is vastgelegd, dat in de toelichting bij een besluit moet worden ingegaan op de mogelijkheden tot voorbereiding en bestrijding van rampen en de mogelijkheden voor personen om zichzelf in veiligheid te brengen, indien dit besluit is gelegen binnen het invloedsgebied van een transportroute waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Een verantwoording van het groepsrisico is nodig voor het gebied dat op minder dan 200 meter van een route of tracé ligt (het groepsrisico-inventarisatiegebied). Tenzij het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde en het groepsrisico niet meer dan 10% toeneemt.

Regelgeving transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen

Op 1 januari 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) in werking getreden. Het Bevb regelt onder andere welke veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden rond buisleidingen met gevaarlijke stoffen. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarmee zijn nieuwe kwetsbare objecten binnen de PR 10^{-6} contour niet toegestaan. Ook is vastgesteld dat wanneer binnen het invloedsgebied van een buisleiding een ruimtelijk besluit wordt genomen, de verantwoordingsplicht van toepassing is. Het Bevb gaat uit van een belemmerde strook van 4 of 5 meter, afhankelijk van de werkdruk. Voor deze strook geldt een bouwverbod en een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden. Net als bij het Bevi worden de risicoafstanden en rekenmethodiek die volgen uit het Bevb opgenomen in een regeling, de Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb).

6.6.2 Onderzoek

In oktober 2013 is door DCMR onderzoek uitgevoerd en advies uitgebracht over het aspect externe veiligheid. Dat onderzoek is in 2016 geactualiseerd (zie bijlage 7). Het onderzoek bevestigd eerder getrokken conclusies.

Uit het onderzoek is gebleken dat er twee risicobronnen zijn die van invloed kunnen zijn op het onderhavige plangebied. Het gaat hierbij om de provinciale weg N209 en de hogedruk aardgasleiding W521-01. De ligging van de risicobronnen ten opzichte van het plangebied is in onderstaande afbeelding weergegeven.

Provinciale weg N209

De N209 ligt op ongeveer 50 meter van het plangebied. De weg is geen officieel aangewezen route voor gevaarlijke stoffen, maar deze weg wordt wel gebruikt voor de bevoorrading van tankstations en de diverse propaantanks in het buitengebied.
Volgens tellingen worden over het traject Hillegersberg-Bergschenhoek de volgende stoffen vervoerd:

Categorie	LF1	LF2	LT1	LT2	GF3
aantal	1401	1612	31	377	106

Voor het vervolgtraject (Bergschenhoek-Bleiswijk) zijn er geen tellingen. Aangenomen mag worden dat hierover ook gevaarlijke stoffen worden getransporteerd, maar dat de aantallen niet hoger zijn dan op het genoemde wegvak. Het invloedsgebied van deze transportroutes bedraagt 880 meter (op basis van het toxisch scenario, LT2). Voor de berekening van het groepsrisico is uitsluitend de stofklasse GF3 relevant. Het invloedsgebied hiervan bedraagt 350 meter. Het gehele plangebied valt binnen dit invloedsgebied.

Volgens de Handleiding risicoanalyse transport (HART) hoeft niet altijd gerekend te worden, maar mag in eerste instantie met vuistregels worden gewerkt.

De N209 is een provinciale weg buiten de bebouwde kom. Toepassing van de vuistregels voor het wegdeel langs het plangebied levert op dat er geen sprake is van een PR 10^{-6} contour ter plaatse, omdat de drempelwaarden voor dit wegtype niet worden overschreden. Voor het betreffende wegvak geldt op grond van de vuistregels van de HART tevens dat het groepsrisico minder is dan 10% van de oriëntatiewaarde bij een bevolkingsdichtheid van minder dan 90 personen per hectare. Gelet op de omgeving (voornamelijk tuinbouw en bedrijvigheid) is dat in deze situatie het geval, zodat een berekening van het groepsrisico niet noodzakelijk is.

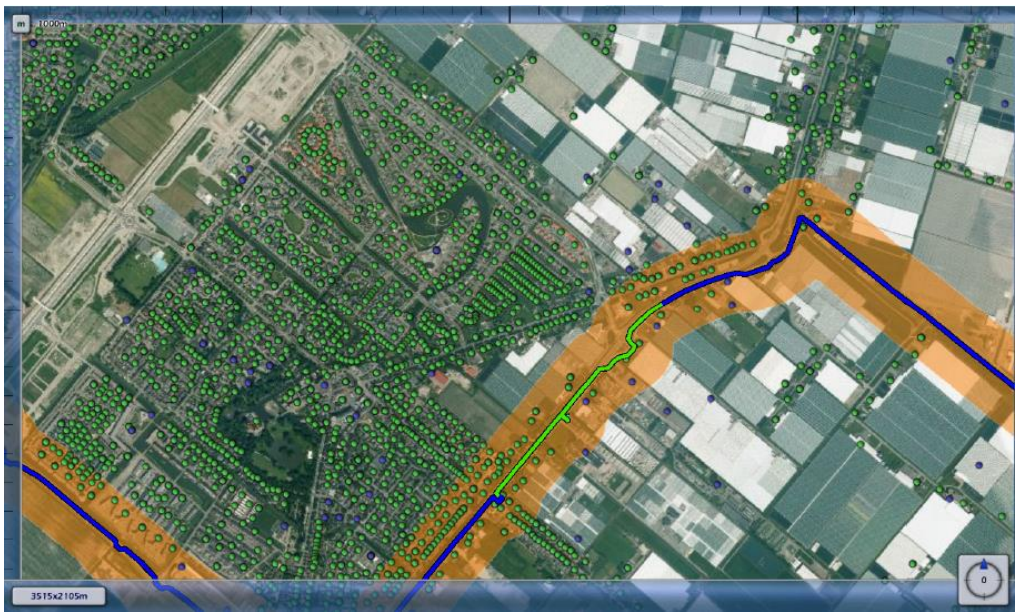
Het plan is in het kader van het vooroverleg voorgelegd aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen. De reactie van de Veiligheidsregio is behandeld in de notitie ‘Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen’ d.d. 22 december 2016 (zie bijlage 11).

Hogedruk Aardgasleiding W521-01

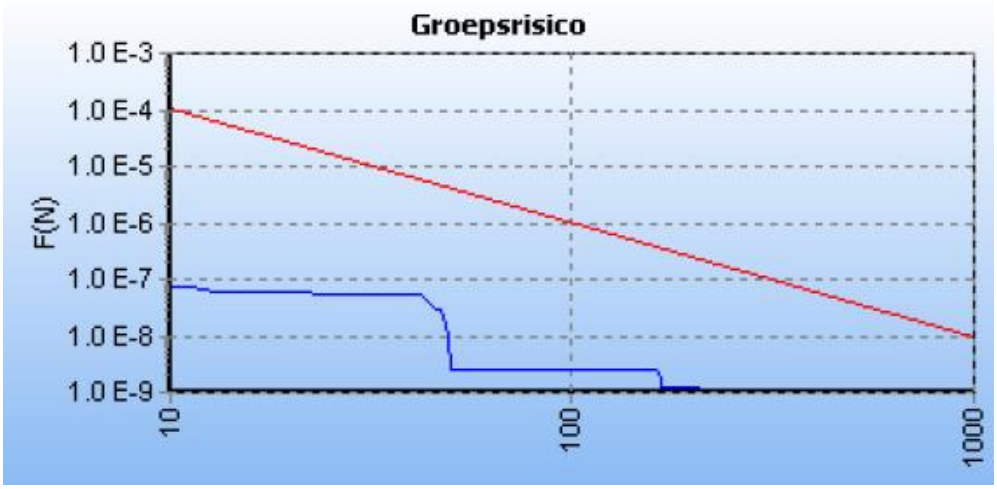
De gasleiding loopt grotendeels langs de Leeuwenhoekweg en slaat af bij de Hoekeindseweg. De leiding heeft een diameter van 12 inch en een druk van 40 bar.

Ter plaatse van het plangebied heeft de leiding geen PR 10^{-6} contour waarmee rekening behoeft te worden gehouden. Omdat de leiding buiten het plangebied loopt, speelt ook de belemmeringenstrook voor dit bestemmingsplan geen rol. Alleen moet rekening worden gehouden met het invloedsgebied van 140 meter. Het invloedsgebied is in volgende afbeelding met geel weergegeven. Het invloedsgebied valt nog net over het meest zuidelijke punt van het plangebied.

Met het rekenprogramma Carola is (voor een eerder advies) een berekening van het groepsrisico gemaakt als gevolg van deze leiding ter hoogte van het noorden van Bergschenhoek. In volgende afbeelding is het leidingdeel weergegeven (groen) waarvoor de berekening is gemaakt en de populatieverdeling die bij de berekening is gebruikt.

Het groepsrisico is in bijgaande fN-curve weergegeven. Uit de grafiek blijkt dat het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde.

Omdat de populatie rond het leidingdeel ten noorden van het berekende stuk nog lager is, zal het groepsrisico ook voor dit deel lager zijn dan 10% van de oriëntatiewaarde. De toename als gevolg van dit plan is minimaal, omdat slechts een klein deel van het plangebied binnen het invloedsgebied ligt. Volgens het Bevb behoeft het groepsrisico daarom niet uitgebreid verantwoord te worden. Wel zal het plan worden voorgelegd aan de VRR voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen.

6.6.3 Conclusie

Voor het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 zijn twee risicobronnen van toepassing, namelijk de N209 en de hogedruk aardgasleiding W521-01. Geen van beide risicobronnen heeft een PR 10^{-6} contour die over het plangebied reikt. Ook de belemmeringenstrook van de buisleiding reikt niet tot het plangebied. Voor beide risicobronnen geldt dat het groepsrisico ter plaatse laag is en dat de toename als gevolg van de uit-

voering van het plan verwaarloosbaar is. Een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico is daarom niet noodzakelijk. Het plan is in het kader van het vooroverleg voorgelegd aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen. De reactie van de Veiligheidsregio is behandeld in de notitie 'Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen' d.d. 22 december 2016 (zie bijlage 11). De gemaakte opmerkingen hebben geen gevolgen voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

6.7 Natuur en landschap

6.7.1 Kader

Gebiedsbescherming

Vanaf 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De natuurgebieden zijn nu Natuurnetwerk Nederland. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grotere wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden)

Natura 2000 is een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn. De betreffende onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied.

Beschermde natuurmonumenten

Natuurmonumenten is een onafhankelijke vereniging die natuur, landschap en cultuurhistorie veiligstelt door gebieden aan te kopen, te beheren en te beschermen. Natuurmonumenten zet zich in voor een leefbaar Nederland met voldoende ruimte voor het voortbestaan van de natuur in al haar verschijningsvormen. Natuur, het landschap en de daarmee samenhangende cultuurgeschiedenis zijn onmisbaar voor het welzijn van de mens. De onderzoekslocatie behoort niet tot een beschermd natuurmonument.

Wetlands

Onder wetlands worden waterrijke gebieden verstaan, bijvoorbeeld moerassen of veengebieden. Deze natuurgebieden hebben belangrijke functies, onder andere voor trekvogels, vissen en andere waterdieren. Wetlands en de planten- en diersoorten die erin leven, worden beschermd door het Ramsar Verdrag uit 1971.
De onderzoekslocatie behoort niet tot een gebied dat is aangemerkt als wetland.

Op basis van de wet bestaan er voor de voorgenomen ontwikkeling van het onderzoeksgebied geen belemmeringen. Zodoende is deze ontwikkeling in het kader van deze wet niet vergunningplichtig.
Behalve op basis van de Wet natuurbescherming kan gebiedsbescherming ook van toepassing zijn op basis van overige planologische wet- en regelgeving:

Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS)
Het NN bestaat uit een netwerk van natuurgebieden. Het doel is de instandhouding en ontwikkeling van deze natuurgebieden, om daarmee een groot aantal soorten en ecosystemen te laten voortbestaan. Op circa 2,5-3 km bevinden zich terreinen die zijn aangemerkt als NN.

EHS-gebieden (groen), onderzoeksgebied (rode ster)

Nationale Parken
Nationale Parken zijn de meest waardevolle natuurgebieden van Nederland. Daarom worden ze ook wel de parels van de NN genoemd. In Nationale Parken is goed zichtbaar hoe de natuur en de mens kunnen samengaan. Mensen kunnen er volop wandelen, fietsen en kanoën, terwijl er ook bijzondere en kwetsbare dier- en plantensoorten leven. De betreffende onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een nationaal park.

Nationale Landschappen
Nederland kent twintig Nationale Landschappen. Deze gebieden hebben een unieke combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen. Daarmee vertellen ze het

verhaal van het Nederlandse landschap. De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Nationale landschap.

Soortenbescherming

Het beschermen, ontwikkelen en beheren van natuurgebieden is niet altijd genoeg om de verscheidenheid aan planten- en dierensoorten in stand te houden. Bovendien komen veel soorten ook buiten natuurgebieden voor. Daarom is er soortenbescherming. Soortenbescherming was in Nederland geregeld middels de Flora- en Faunawet en is nu opgegaan in de Wet natuurbescherming.

Beschermde soorten

Onder deze wet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht

In de Wet Natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen
De wet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Ruimtelijke ingrepen
Als bij ruimtelijke ingrepen een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten is een ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming.

6.7.2 Onderzoek

Door onderzoeksbureau Ecoresult is in oktober 2017 een Natuurtoets in het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte uitgevoerd (zie bijlage 8). Hierbij is naast een bureauonderzoek ook een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Met behulp van deze natuurtoets is een eerste inschatting gemaakt van de mogelijke effecten van de ingreep op de ecologische waarden op en rondom het plangebied. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt of het plan passend is binnen de wet- en regelgeving met betrekking tot natuurwaarden, of in dit kader vergunningen of ontheffingen moeten worden aangevraagd, en of eventueel aanvullend ecologisch onderzoek nodig wordt geacht.

Uit het onderzoek is het volgende gebleken.

A. Beschermde gebieden.

Wet natuurbescherming
Op basis van de afstand van het plangebied tot Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand niet uit te sluiten dat de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden zullen worden aangetast. Aanvullend onderzoek in de vorm van een Aeriusberekening is noodzakelijk. Uit dit nader onderzoek zal blijken of het aanvragen van een ontheffing of vergunning nodig is.

Verordening ruimte
Op basis van de afstand van het plangebied tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en belangrijke weidevogelgebieden, en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te sluiten dat de activiteiten negatieve gevolgen hebben op het Natuurnetwerk Nederland. Aanvullend onderzoek en het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

B. Beschermde soorten.

Soorten Vogelrichtlijn

Huismus

Ter plaatse van de woning Hoekeindseweg 121 is de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de huismus niet uit te sluiten. De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op deze (potentieel) aanwezige nestplaatsen. Aanvullend onderzoek is nodig in de periode 1 april – 15 mei. Indien de huismus aanwezig is dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn alvorens met verstorende en/of sloopwerkzaamheden kan worden gestart.

Ransuil

Het plangebied is potentieel geschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van de ransuil. Aanvullend onderzoek is nodig. Eén aanvullend veldonderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode november-februari om te bepalen of potentiele rust- en verblijfsplaatsen en winterroestplaatsen van de ransuil in bomen aanwezig zijn. Daarnaast dient het aanvullend onderzoek te bestaan uit twee veldbezoeken in de periode 20 februari – 20 juli om de functie van het plangebied voor de ransuil in kaart te brengen. Indien nestplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met de werkzaamheden kan worden gestart.

Soorten Habitatrichtlijn

Vleermuizen

De woning Hoekeindseweg 121 en de tuindersschoorsteen zijn geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor gebouw bewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op deze potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Aanvullend onderzoek is nodig. Aanvullend onderzoek is nodig in de periode 15 mei tot en met 15 juli en tussen 15 augustus tot 1 oktober. In totaal zijn 5 bezoeken nodig. Indien vleermuizen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met verstorende en/of sloopwerkzaamheden kan worden gestart.

Nationaal beschermde soorten

Het plangebied is potentieel geschikt voor Nationaal beschermde faunasoorten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstellingsbesluit van kracht is. Voor deze soorten is er geen ontheffing vereist en daarom is aanvullend onderzoek niet noodzakelijk. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals egel, haas, konijn, vos, bunzing, wezel, hermelijn, verschillende soorten muizen, bastaardkikker, meerkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

6.7.3 Conclusie

Op grond van de uitgevoerde Natuurtoets is gebleken dat een aantal aanvullende onderzoeken uitgevoerd moeten worden. Uit de resultaten van die onderzoeken zal blijken of er eventueel een ontheffing(en) nodig is/zijn op grond van de Wet natuurbescherming. Eventuele ontheffingen zijn nodig voordat met verstorende en/of sloopwerkzaamheden kan worden gestart.

6.8 Duurzaamheid

6.8.1 Kader

Nationaal klimaatbeleid
Teneinde de Kyotodoelstellingen te realiseren, is landelijk klimaatbeleid geformuleerd. De korte termijn doelstelling voor Nederland is de uitstoot van de belangrijkste broeikasgassen in de periode van 2008 - 2012 met 6% terug te dringen ten opzichte van 1990. Op de lange termijn wil de overheid de overgang naar een duurzame energiehuishouding bereiken (een aandeel van twintig procent duurzame energie in 2020) en verdere beperking van de CO2-uitstoot realiseren (30% in 2020 ten opzichte van 1990). Dit is verwoord in het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4).
De Nederlandse overheid wil de helft van de nodige emissiereductie behalen met binnenlandse maatregelen en de andere helft uit het buitenland met behulp van de flexibele instrumenten uit het Kyoto-protocol.

Het landelijke klimaatbeleid kent vier concrete doelstellingen die van toepassing zijn op de ontwikkeling van een gebied:

- in geval van nieuwbouw: het realiseren van een EPC (energieprestatiecoëfficiënt)-verscherping van tien procent ten opzichte van het bouwbesluit;
- in geval van nieuwbouwprojecten > 250 woningen (of 25.000 m2 bedrijvigheid): het realiseren van een EPL (energieprestatie op locatie) van 7,2;
- in geval van herstructureringsopgaven > 250 woningen (of 25.000 m2 bedrijvigheid): het realiseren van een EPL van 6,5;
- het realiseren van vijf procent duurzaam opgewekt energiegebruik in gemeenten in 2010.

Klimaatagenda gemeente Lansingerland
Een duurzaam beleid is niet alleen beter voor de toekomst van mens en milieu, maar levert ook belangrijk economisch voordeel op. Het is dan ook niet meer dan logisch dat Lansingerland zicht de komende jaren gaat ontwikkelen tot een duurzame, energieneutrale gemeente, met een klimaatbestendig, leefbaar en gezond bedrijfsleven. Daarbij geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld, maar vraagt de gemeente ook iets van inwoners en ondernemers. In het Actieprogramma Realistisch Duurzaam (2015) wordt een aantal concrete projecten genoemd.

Tijdens de klimaatconferentie van Parijs is afgesproken dat in 2050 de uitstoot van CO2 wereldwijd terug gebracht moet zijn tot 80-95 procent ten opzichte van 1990. In

Lansingerland gaan we daarom voorlopig uit van de doelstelling om in 2050 vrijwel energieneutraal te zijn (conform de afspraken in Parijs). Naar verwachting wordt eind 2018 de nieuwe duurzaamheidsvisie Lansingerland vastgesteld.

Door bijvoorbeeld rekening te houden met bijvoorbeeld een zongerichte situering van bedrijfspanden, kan al in een vroeg stadium van de planontwikkeling worden bewerkstelligd dat de mogelijkheden voor efficiënt gebruik van energie en de inzet van nieuwe energiebronnen kunnen worden benut. Hierbij moet gedacht worden aan:

- zongericht verkavelen of bouwen: Het zodanig inrichten van het bedrijventerrein dat zoveel mogelijk passieve en actieve zonne-energie wordt benut. Dit kan passief bijvoorbeeld door opwarming door de zon van het gebouw of actief. Voorbeelden van het actief benutten van zonne-energie zijn zonnepanelen voor elektriciteitsopwekking en zonneboilers voor warmwater.
- compact bouwen: Hierbij wordt gekozen voor een bouwvorm, waarbij de verhouding tussen het gebruiksoppervlak (vloeroppervlak) en het verliesoppervlak (gevels en daken) zo gunstig mogelijk is en de transmissieverliezen klein zijn.
- warmtelevering door gebruik van restwarmte: Een voorbeeld hiervan is het gebruik in woningen of bedrijven van restwarmte die vrijkomt bij elektriciteitscentrales, industrie en afvalverbranding.
- warmteopwekking door een kleinschalige warmte- krachtinstallatie. Dit betreft het gebruik maken van overige duurzame energiebronnen, bijvoorbeeld aardwarmte, koude- of warmteopslag in de bodem, zonne-energie, biomassacentrales en warmtepompen.

6.8.2 Conclusie

In de herontwikkeling is rekening gehouden met flexibiliteit ten aanzien van programma en positionering van dat programma. Daarmee wordt in de toekomst voldoende flexibiliteit geboden aan een duurzame planontwikkeling op basis van de toekomstige wensen en eisen. Binnen de herontwikkeling is voldoende mogelijkheid om voor het totaal, of per kavel, de verschillende duurzaamheidsaspecten (passief en actief) in te passen. Compact bouwen en zongericht verkavelen zijn al binnen de verkavelingsopzet voorzien.

6.9 Bezonning

6.9.2 Onderzoek

In het kader van dit bestemmingsplan is in mei 2018 een bezonningsstudie uitgevoerd (zie bijlage 9). In deze studie is het effect van de huidige planologische bebouwingsmogelijkheden op de schaduwwerking vergeleken met het effect van de in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte bebouwingsvarianten. Gebleken is dat de schaduwwerking niet significant zal veranderen.

6.9.3 Conclusie

De in dit bestemmingsplan opgenomen bebouwingsmogelijkheden zullen geen verslechtering van de bezonning van objecten in de directe omgeving als gevolg hebben en vormt daarom geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

6.10 Milieueffectrapportage

6.10.1 Kader

Op 1 april 2011 is het Besluit milieueffectrapportage gewijzigd. In het besluit wordt onderscheid gemaakt in m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten en m.e.r.-plichtige activiteiten. Het aantal situaties waarvoor een m.e.r. verplicht moet worden uitgevoerd is verminderd. Er zijn nu meer situaties waar eerst beoordeeld kan worden of een m.e.r. moet worden uitgevoerd.

Het komt er op neer dat voor elk besluit of plan dat betrekking heeft op activiteit(en) die voorkomen op de D-lijst die beneden de drempelwaarden vallen een toets moet worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Voor deze toets, die dus een nieuw element is in de m.e.r.-regelgeving, wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd.

6.10.2 Onderzoek

De hiervoor genoemde vormvrije m.e.r.-beoordeling kan tot twee conclusies leiden:

1. belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten: er is geen m.e.r. (-beoordeling) noodzakelijk;
2. belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn niet uitgesloten: er moet een m.e.r.-beoordeling plaatsvinden of er kan direct worden gekozen voor m.e.r.

De diepgang van de vormvrije m.e.r.-beoordeling hangt af van:

1. de aard van de voorgenomen activiteit;
2. de (gevoeligheid van de) omgeving waarin de activiteit is gesitueerd;
3. de maatschappelijke aandacht voor de activiteit;
4. mate van beschikbaarheid van informatie, bijvoorbeeld over de gevoeligheid van gebieden.

Aangezien het voorliggende bestemmingsplan betrekking heeft op een ontwikkeling van geringe schaal is een zeer beperkte vormvrije beoordeling aan de orde.

6.10.3 Conclusie

De herontwikkeling leidt slechts in geringe omvang tot nieuwe emissies of nieuwe verkeersaantrekkende werking. Het ruimtebeslag is vergelijkbaar met de bestaande situatie. Er zijn geen gevoelige gebieden in de nabijheid die beïnvloed zouden kunnen worden door de herontwikkeling. De herontwikkeling is getoetst op eventuele effecten op alle relevante milieueffecten (zie paragrafen 6.1 t/m 6.8). De herontwikkeling valt niet binnen de in bijlage C en D opgenomen categorieën van het Besluit m.e.r.. De ontwikkeling zit onder de drempelwaarde van categorie D11.2 Een m.e.r. is daarom niet noodzakelijk. Het bovenstaande in aanmerking genomen besluit het college dat een MER voor dit plan niet noodzakelijk is (zie bijlage 10).

7. UITVOERBAARHEID

7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.1.1 Plan(vormings)proces

De Wro bevat geen procedurevoorschriften met betrekking tot de inspraak, en is in Wro zelf niet verplicht gesteld. Dat neemt niet weg dat het de gemeente vrij staat toch inspraak te verlenen bijvoorbeeld op grond van de gemeentelijke inspraakverordening. In relatie daarmee bepaalt artikel 150 van de Gemeentewet onder meer dat in een gemeentelijke inspraakverordening moet worden geregeld op welke wijze personen en rechtspersonen hun mening kenbaar kunnen maken. In het kader van de Verordening Interactieve Beleidsvorming, Inspraak Burgerinitiatief Lansingerland 2013 is het voorontwerp bestemmingsplan voor iedereen ter inzage gelegd. Het resultaat van de inspraak is verwoord in een inspraakverslag, dat opgenomen is als separate bijlage.

7.1.2 Conclusie

Er zijn inspraakreacties ontvangen en n.a.v. van deze inspraakreacties is het ontwerp van het bestemmingsplan op een aantal punten aangepast. Zo is de afstand van de in dit bestemmingsplan voorziene bedrijfsgebouwen tot bestaande woningen aan de Hoekeindseweg vergroot. Voor meer details wordt hier verwezen naar de bijlage 11.

7.2 Economische uitvoerbaarheid

Tussen initiatiefnemer en de gemeente Lansingerland is een anterieure overeenkomst gesloten, waardoor de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan gewaarborgd is.

7.3 Handhavingsaspecten

Het bestemmingsplan is bindend voor zowel de overheid als de burger. De primaire verantwoordelijkheid voor controle en handhaving ligt bij de gemeente. Handhaving kan worden omschreven als elke handeling die erop gericht is de naleving van regelgeving te bevorderen of een overtreding te beëindigen. Het doel van handhaving is om de duurzame bescherming van mens en omgeving te waarborgen. Binnen het kader van het bestemmingsplan heeft regelgeving met name betrekking op de Wet ruimtelijke ordening en de Woningwet. Bij overtreding van deze regelgeving moet gedacht worden aan bouwen zonder omgevingsvergunning voor het bouwen, bouwen in afwijking van een verleende vergunning, het handelen zonder of in afwijking van een noodzakelijke vergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en voor werkzaamheden (de vroegere aanlegvergunning) en het gebruik van gronden en opstallen in strijd met de gebruiksregels van het bestemmingsplan of een afwijking. Er zijn twee vormen handhaving te onderscheiden: preventieve en repressieve handhaving.

Preventieve handhaving bestaat uit actief toezicht door of namens de gemeente door bijvoorbeeld regelmatige controles op de uitvoering van vergunningen en regelmatige

gebiedscontroles. Vervolgens worden in het kader van preventieve handhaving duidelijke en maatschappelijk geaccepteerde regels opgesteld en aandacht besteed aan communicatie en voorlichting.

Repressieve handhaving bestaat uit de aanwending van publiekrechtelijke middelen bij geconstateerde overtredingen, zoals het opleggen van een dwangsom of het uitoefenen van bestuursdwang. Daarnaast is het mogelijk strafrechtelijke middelen toe te passen en privaatrechtelijk actie te ondernemen bij inbreuk op het eigendomsrecht van de gemeente. Repressieve handhaving heeft als primaire doel een einde te maken aan een specifieke overtreding van de Wro of de Woningwet.

8. PROCEDURE

8.1 Voorbereidingsfase

8.1.1 Inspraak

Het voorontwerpbestemmingsplan is conform de gemeentelijke inspraakverordening voorafgaand aan de formele bestemmingsplanprocedure voor inspraak vrijgegeven. Gedurende de inspraaktermijn is een ieder in de mogelijkheid gesteld schriftelijke en/of mondeling te reageren op het bestemmingsplan. De binnengekomen inspraakreacties zijn samengevat en beantwoord en in een separate bijlage bij dit bestemmingsplan opgenomen (“Notitie Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen”, bijlage 11).

8.1.2 Overleg

Conform artikel 3.1.1 van het Bro hebben burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg gepleegd met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met de rijks- en provinciale diensten die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. In dit kader is het voorontwerpbestemmingsplan voor advies toegezonden aan verschillende instanties. De overlegreacties zijn in een separate bijlage samengevat en beantwoord.

8.2 Ontwerpfase

Na afronding van de inspraakprocedure en het vooroverleg is de formele bestemmingsplanprocedure gestart. De aanpassingen die volgen uit de inspraakreacties en de overlegreacties zijn in het ontwerpbestemmingsplan verwerkt.

Op de voorbereiding van een bestemmingsplan is artikel 3.8 Wro (gelezen in samenhang met afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht) van toepassing. Het ontwerpbestemmingsplan heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn is een ieder in de gelegenheid gesteld schriftelijk en/of mondeling een zienswijze op het plan in te dienen. De ontvangen zienswijzen zijn samengevat en beantwoord in de ‘Nota zienswijzen en staat van wijzigingen’, zie bijlage 12.

8.3 Vaststellingsfase

Tegen het besluit tot vaststelling staat, voor belanghebbenden, direct beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Direct na de beroepstermijn treedt, indien tijdens de beroepstermijn geen verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, het plan in werking waarna tot planrealisatie kan worden overgegaan.

Inhoudsopgave

Regels		**3**
Hoofdstuk 1	**INLEIDENDE REGELS**	**4**
Artikel 1	Begrippen	4
Artikel 2	Wijze van meten	10
Hoofdstuk 2	**BESTEMMINGSREGELS**	**11**
Artikel 3	Bedrijventerrein	11
Artikel 4	Groen	15
Artikel 5	Verkeer	16
Artikel 6	Water	17
Hoofdstuk 3	**ALGEMENE REGELS**	**18**
Artikel 7	Anti-dubbeltelregel	18
Artikel 8	Algemene bouwregels	19
Artikel 9	Algemene gebruiksregels	20
Artikel 10	Algemene afwijkingsregels	22
Artikel 11	Algemene wijzigingsregels	23
Artikel 12	Algemene procedureregels	24
Hoofdstuk 4	**OVERGANGS- EN SLOTREGELS**	**25**
Artikel 13	Overgangsrecht	25
Artikel 14	Slotregel	26

Regels

Hoofdstuk 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

1.1 Plan:

het bestemmingsplan 'Hoekeindseweg 119' met identificatienummer NL.IMRO.1621.BP0130-VAST van de gemeente Lansingerland.

1.2 Bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

Verdere begrippen in alfabetische volgorde:

1.3 Aan- en uitbouw:

een uitbreiding van het hoofdgebouw die qua afmetingen ondergeschikt is aan het hoofdgebouw en in functioneel opzicht deel uitmaakt van het hoofdgebouw.

1.4 Aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.5 Aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.6 Achtergevel:

de gevel exclusief de aan- en uitbouwen aan deze gevel, aan de achterzijde van een gebouw.

1.7 Achtergevelrooilijn:

de lijn waarin de achtergevel van een gebouw is gelegen alsmede het verlengde daarvan.

1.8 Ambachtelijk en/of verzorgend bedrijf:

1. een bedrijf voor de uitoefening van producerende en/of verzorgende ambachten, met uitzondering van detailhandelsambachten, garagebedrijven en andere autoverzorgende bedrijven, waar – voor een belangrijk deel in handwerk – goederen worden vervaardigd, verwerkt, bewerkt, geïnstalleerd of hersteld, voornamelijk direct ten behoeve van de uiteindelijke gebruiker en/of verbruiker en welke wordt gekenmerkt door hetgeen is vermeld onder 2;
2. een bedrijf waarvan de uitoefening plaats heeft onder (één van) de volgende omstandigheden:
    - het productieproces, wordt grotendeels “met de hand” of althans niet in hoofdzaak geautomatiseerd, of met behulp van werktuigen die door energiebronnen buiten de menselijke arbeidskracht worden aangedreven, uitgevoerd;
    - voor zover van laatstbedoelde werktuigen gebruik wordt gemaakt zijn deze als ondergeschikt te beschouwen aan de menselijke handvaardigheid.

Bedrijven welke zich richten op persoonlijke of zakelijke dienstverlening zoals kapsalons, wasserettes, kantoren al dan niet met baliefunctie, worden hieronder niet begrepen.

1.9 Ander bouwwerk:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde.

1.10 Antennedrager:

een antennemast of andere constructie bedoeld voor de bevestiging van een antenne.

1.11 Antenne-installatie:

een installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een techniekkast opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie.

1.12 Archeologische waarde:

de aan een gebied toegerekende waarde in verband met de kennis en de studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteit uit het verleden.

1.13 Automatenhal:

een bedrijf dat in hoofdzaak bestaat uit het bieden van gelegenheid voor het spelen met gokkasten en spelletjesautomaten.

1.14 Bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.15 Bebouwingspercentage:

het percentage van de oppervlakte van een bestemmings- of bouwvlak dat mag worden bebouwd.

1.16 Bedrijf aan huis:

het, onder voorwaarden, uitoefenen van bedrijfsmatige activiteiten aan huis:

- die in de als bijlage 1 bij deze regels opgenomen Staat van Bedrijfsactiviteiten zijn aangeduid als milieucategorie 1, voor zover de bedrijven in de bedoelde lijst niet zijn doorgehaald, of daarmee gelijk kunnen worden gesteld wat betreft de gevolgen voor de omgeving; en
- geen horeca of detailhandel zijnde; en
- geen sterke publieksaantrekkend werking hebben

in de woning en de daarbij behorende aan- en uitbouwen en bijgebouwen, met behoud van de woonfunctie.

1.17 Bedrijfsgebonden kantoor:

het gedeelte van een bedrijf waarbinnen administratieve en daarmee gelijk te stellen bedrijfsactiviteiten ten behoeve van dat bedrijf worden uitgeoefend.

1.18 Bedrijfsgebouw:

een gebouw, geen kas zijnde**,** dat blijkens zijn indeling en inrichting kennelijk is bestemd om te worden gebruikt als bedrijfsruimte voor de uitoefening van een of meer bedrijfsactiviteiten.

1.19 Bedrijfsmatige activiteiten:

een activiteit, gericht op het bedrijfsmatig voortbrengen, vervaardigen, bewerken, opslaan, installeren en/of herstellen van goederen dan wel het bedrijfsmatig verlenen van diensten, aan huis verbonden beroepen daaronder niet begrepen.

1.20 Bedrijfsvloeroppervlakte:

de totale oppervlakte van alle bouwlagen van kantoren, winkels en/of bedrijven met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen en overige dienstruimten, zoals werkkasten, kantine, toiletten en douches.

1.21 Bedrijfswoning:

een woning in of bij een gebouw of op een terrein, slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of terrein noodzakelijk is.

1.22 Bedrijfsmatige werkruimte:

een werkruimte waarbinnen beroeps- of bedrijfsmatig diensten worden verleend - geen dienstverlenend bedrijf zijnde - en ambachtelijke en/of verzorgende bedrijvigheid plaatsvindt, overwegend door middel van handwerk, waarbij de aard (qua milieuplanologische hinder) en omvang van de bedrijfsactiviteiten zodanig is dat deze activiteiten in een woning kunnen worden uitgeoefend en de activiteiten geen onevenredige afbreuk doen aan het woon- en leefmilieu in de directe omgeving.

1.23 Beroep aan huis:

het beroepsmatig uitoefenen van in hoofdzaak niet publieksaantrekkende en kleinschalige activiteiten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, educatief, kunstzinnig, ontwerptechnisch, maatschappelijk of daarmee gelijk te stellen gebied, in de woning en de daarbij behorende aan- en uitbouwen en bijgebouwen, met behoud van de woonfunctie.

1.24 Beroepsmatige activiteiten:

het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, educatief, kunstzinnig, ontwerptechnisch, maatschappelijk of hiermee gelijk te stellen gebied, die door de aard (qua milieuplanologische hinder) en de omvang in een woning en daarbij behorende gebouwen, met behoud van de woonfunctie kunnen worden uitgeoefend en de activiteiten geen onevenredige afbreuk doen aan het woon- en leefmilieu in de directe omgeving.

1.25 Beroepsmatige werkruimte:

een werkruimte waarbinnen beroepsmatig diensten worden verricht op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, educatief, kunstzinnig, ontwerptechnisch, maatschappelijk of hiermede naar de aard gelijk te stellen beroep dat door zijn aard en omvang zodanig is dat deze activiteiten in een woning kunnen worden uitgeoefend en de activiteiten geen onevenredige afbreuk doen aan het woon- en leefmilieu in de directe omgeving.

1.26 Bestaand gebruik:

het gebruik dat op het moment van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaat en in overeenstemming is met het voorheen geldend planologische regime.

1.27 Bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.28 Bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.29 Bijgebouw:

een al dan niet vrijstaand, niet voor bewoning bestemd gebouw, dat in functioneel opzicht en qua afmeting ondergeschikt is aan een op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw.

1.30 Bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.31 Bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.32 Bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.33 Bouwperceelsgrens:

de grens van een bouwperceel.

1.34 Bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.35 Bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.36 Detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen, het uitstallen ten verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan diegenen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit Onder detailhandel wordt niet begrepen een afhaalpunt van een webwinkel.

1.37 Erf:

het al dan niet bebouwde perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een gebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw;

1.38 Hoofdgebouw:

een gebouw, dat op een bouwperceel door zijn aard, constructie of afmetingen dan wel gelet op de bestemming als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel valt aan te merken.

1.39 Gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.40 Geldende grenswaarde:

de krachtens de Wet geluidhinder geldende maximaal toegestane geluidbelasting;

1.41 Geluidsgevoelig object:

een geluidsgevoelige gebouw, terrein en/of ruimte zoals gedefinieerd in de Wet geluidhinder.

1.42 Hogere grenswaarde:

de krachtens de Wet geluidhinder vastgestelde hogere maximaal toegestane geluidbelasting;

1.43 Kantoor:

een gebouw of een deel van een gebouw welke door haar indeling en inrichting kennelijk is bestemd om uitsluitend te worden gebruikt voor administratieve en daarmee gelijk te stellen werkzaamheden (al dan niet met een baliefunctie).

1.44 Kap:

een dakafdekking van een gebouw waarbij bij een horizontale projectie ten minste 65% van het gebouw wordt afgedekt met hellende dakvlakken.

1.45 Milieucategorie:

een aan een bedrijfsactiviteit toegekende categorie volgens de in de bijlage bij de regels opgenomen Staat van Bedrijfsactiviteiten.

1.46 Onderkomen:

een voor verblijf geschikt, al dan niet aan hun bestemming onttrokken, voer- of vaartuig, ark, woonboot, kampeermiddel en soortgelijke verblijfsmiddelen, voor zover deze niet als bouwwerk zijn aan te merken.

1.47 Openbaar gebied

openbaar toegankelijk gebied: weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen uitsluitend bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer;

1.48 Overkapping:

een kapconstuctie over een ruimte of ander bouwwerk met maximaal twee gesloten wanden (al dan niet tot de constructie behorend).

1.49 Peil:

1. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang aan een weg grenst of op ten hoogste 1 meter afstand van die weg ligt: de hoogte van de weg;
2. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet aan de weg grenst of op meer dan 1 meter afstand van die weg ligt: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang;
3. voor een ander bouwwerk: de hoogte van de weg waaraan het bouwwerk is gelegen of, indien het bouwwerk niet direct aan de weg is gelegen, de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte terrein;
4. indien wordt gebouwd in of aan een dijk, waterkering of in gebieden waar het peil op een perceel een verhang kent van meer dan 1 meter:
    a. indien de hoofdtoegang van het hoofdgebouw aan de weg grenst of op ten hoogste 1 meter afstand van die weg ligt: de hoogte van de weg, waarbij dit peil zich uitstrekt tot een zone van ten hoogste 4 meter achter de achtergevelrooilijn van een op bedoeld perceel aangegeven hoofdgebouw, mits het een aangebouwd bijbehorend bouwwerk aan het hoofdgebouw betreft;
    b. indien de hoofdtoegang van het hoofdgebouw niet aan de weg grenst of op meer dan 1 meter afstand van die weg ligt: het peil wordt bepaald door de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkt terrein;
    c. voor vrijstaande bijbehorende bouwwerken wordt het peil bepaald door de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkt terrein.

Een en ander voor zover in deze regels niet anders is bepaald.

1.50 Perceel:

zie 'bouwperceel'.

1.51 Perceelsgrens:

zie 'bouwperceelgrens'.

1.52 Prostitutie:

het zich beschikbaar stellen voor het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.53 Seksinrichting:

een voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig is, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotisch pornografische aard plaatsvinden.

Onder een seksinrichting wordt in elk geval verstaan:

1. een prostitutiebedrijf, waaronder begrepen een erotische massagesalon;
2. een seksbioscoop of sekstheater; hieronder wordt verstaan een inrichting of daarmee gelijk te

stellen gelegenheid waarin vertoningen van erotische en/of pornografische aard worden gegeven;
3. een seksautomatenhal, hieronder wordt verstaan een inrichting of daarmee gelijk te stellen gelegenheid waarin door middel van automaten filmvoorstellingen en/of liveshow van erotische en/of pornografische aard kunnen worden gegeven;
4. een seksclub of parenclub;

al dan niet in combinatie met elkaar.

1.54 Sekswinkel:

een voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarbinnen detailhandel in goederen van erotisch-pornografische aard plaatsvindt.

1.55 Straatmeubilair:

al dan niet zijnde bouwwerken ten behoeve van openbare (nuts)voorzieningen, zoals:

1. verkeersgeleiders, verkeersborden, lichtmasten, zitbanken en bloembakken;
2. telefooncellen, abri's, kunstobjecten, gedenktekens, speeltoestellen en draagconstructies voor reclame;
3. kleinschalige bouwwerken ten behoeve van (openbare) nutsvoorzieningen met een inhoud van ten hoogste 50 m^3 en een bouwhoogte van ten hoogste 3 m, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van telecommunicatie, energievoorziening en brandkranen;
4. afvalinzamelsystemen.

1.56 Verbeelding:

de kaart van het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119.

1.57 Voorgevel:

de gevel of gevels, exclusief de aan- en uitbouwen aan deze gevel, die georiënteerd is (zijn) op het openbaar gebied.

1.58 Voorgevelrooilijn:

de denkbeeldige lijn die buitenwerks strak loopt langs de voorgevel van een gebouw tot aan de perceelsgrenzen.

1.59 Wet geluidhinder:

de geldende wet houdende regels inzake het voorkomen of beperken van geluidhinder.

1.60 Woning:

een complex van ruimten, dat blijkens zijn indeling en inrichting bestemd is voor de huisvesting van één huishouden.

1.61 Zijgevelrooilijn:

de bouwgrens evenwijdig aan de zijgevel van een gebouw.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bebouwde oppervlakte:

van een (bouw)perceel, een bouwvlak of ander terrein, buitenwerks en neerwaarts geprojecteerd, als het totaal van de (grond)oppervlakten van alle op het terrein gelegen gebouwen en andere bouwwerken;

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 de breedte (lengte of diepte) van een gebouw:

tussen (de lijnen getrokken door) de buitenzijde van de gevels en/of het hart van de scheidsmuren (op 1 meter boven peil). Wanneer de gevels niet evenwijdig lopen of verspringen wordt het gemiddelde genomen van de kleinste en grootste maat.

2.4 de bedrijfsvloeroppervlakte:

binnenwerks als het totaal van alle vloeroppervlakten ten dienste van kantoren, winkels en/of bedrijven, met inbegrip van de daarbij behorende magazijnen en overige dienstruimten.

2.5 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.6 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.7 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

Hoofdstuk 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Bedrijventerrein

3.1 Bestemmingsomschrijving

3.1.1 Algemeen

De voor 'Bedrijventerrein' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. bedrijfsactiviteiten zoals opgenomen in milieucategorie 1 en/of 2 van de als bijlage 1 opgenomen Staat van Bedrijfsactiviteiten, voor zover de bedrijven in die lijst niet zijn doorgehaald;
b. bedrijfswoningen;
c. buitenopslag ten behoeve van het eigen bedrijf;

met de daarbij behorende voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen en bedrijfsgebonden kantoren;

met daaraan ondergeschikt:

d. verhardingen, wegen en paden;
e. in- en uitritten;
f. tuinen, erven en terreinen;
g. groenvoorzieningen;
h. nutsvoorzieningen;
i. water;

met dien verstande dat:

j. de verkeersaantrekkende werking hiervan in overeenstemming is met de functie en vormgeving van de wegen in de nabije omgeving.

3.1.2 Specifiek

Ter plaatse van de functieaanduiding 'bedrijf van categorie 1' is het uitoefenen van bedrijfsactiviteiten die voorkomen in milieucategorie 2, zoals vermeld in de bij deze regels behorende bijlage 1: Staat van Bedrijfsactiviteiten niet toegestaan, tenzij de bedrijfsactiviteiten ter plaatse van deze gronden in vergelijking met een bedrijf dat valt onder milieucategorie 1, een gelijke of mindere milieuhinder ten aanzien van de aspecten gevaar, geur en stof veroorzaakt.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

a. Op de in lid 3.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd;
b. gebouwen dienen uitsluitend binnen de aangewezen bouwvlakken te worden gebouwd.

3.2.2 Hoofdgebouwen

Voor hoofdgebouwen geldt dat:

a. de goothoogte maximaal 6 meter bedraagt, indien niet anders op de verbeelding is aangegeven;
b. de bouwhoogte maximaal 12 meter bedraagt, indien niet anders op de verbeelding is aangegeven;
c. de onderlinge afstand bedraagt minimaal 5 meter;
d. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt minimaal 2 meter.

3.2.2a Voorwaardelijke verplichting - 1

De bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen mogen pas gebouwd worden als de gronden zijn verkaveld, en de gebouwen en woningen de bouwvorm krijgen, conform de principes van de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat als Bijlage 2 bij de regels is opgenomen.

3.2.2b Voorwaardelijke verplichting - 2

De bouw van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen is uitsluitend toegestaan indien voorzien wordt in de realisatie en instandhouding van een landschappelijke inpassing binnen de bestemming 'Bedrijventerrein'

en 'Verkeer', een en ander conform de inrichtingsschets/beplantingsplan zoals opgenomen in de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat is opgenomen als Bijlage 2 bij de regels.

3.2.3 Bedrijfswoningen

Voor bedrijfswoningen geldt dat:

a. maximaal één bedrijfswoning per bedrijf met een maximum van vijf bedrijfswoningen in het plangebied is toegestaan;
b. ter plaatse van de functieaanduiding 'wonen uitgesloten' geen bedrijfswoningen zijn toegestaan;
c. de goothoogte maximaal 5 meter bedraagt;
d. de bouwhoogte maximaal 10 meter bedraagt;
e. een maximum grondoppervlak van 150 m^2 per bedrijfswoning;
f. een maximum woonoppervlak van 350 m^2 per bedrijfswoning;
g. bij aanvragen voor een omgevingsvergunning een onderzoeksplicht geldt, waarbij de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bedrijfswoning, een geluidsrapport over dient te leggen waarin onderzocht is of wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarden, vervolgens of hogere grenswaarden krachtens de Wet geluidhinder kunnen worden vastgesteld en waar zo nodig maatregelen worden toegepast.

3.2.4 Bedrijven

Voor bedrijven geldt dat:

a. het totaal maximum bruto vloeroppervlak voor bedrijfsgebouwen in de bestemming 'Bedrijventerrein' 4.500 m^2 bedraagt, verdeelt over maximaal zes bedrijsgebouwen;
b. het maximum bruto vloeroppervlak per bedrijfsgebouw 600 m^2 bedraagt en voor één bedrijfsgebouw binnen het plangebied maximaal 1.600 m^2;
c. de minimale afstand van bedrijfsgebouwen van milieucategorie 2 zoals bedoeld in de als bijlage 1 opgenomen Staat van Bedrijfsactiviteiten tot (bedrijfs-)woningen minimaal 10 meter bedraagt.

3.2.5 Gecombineerde woon/werk eenheden

Voor een hoofdgebouw waarin één bedrijf en één bedrijfswoning gecombineerd wordt, geldt dat:

a. de onder lid 3.2.3 f en 3.2.4 b aangegeven maxima bij elkaar opgetelt mogen worden;
b. de goothoogte maximaal 6 meter bedraagt ;
c. de bouwhoogte maximaal 12 meter bedraagt ;

3.2.6 Andere bouwwerken

Bij ieder hoofdgebouw mogen andere bouwwerken worden gebouwd, waarbij de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan:

a. 1 meter voor erf- en terreinafscheidingen en andere bouwwerken voor de voorgevelrooilijn;
b. 2 meter voor erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevelrooilijn;
c. 3 meter voor overige andere bouwwerken.

3.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bouwwerken ten behoeve van:
    1. de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals een samenhangend straat- en bebouwingsbeeld;
    2. de verkeersveiligheid;
    3. de sociale veiligheid;
    4. het behoud van parkeervoorzieningen;
    5. de functionele en ruimtelijke structuur, zoals aansluiting op (structurele) groenelementen en waterelementen;
    6. de bebouwingsmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden en/of bezonning van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
    7. het milieu.
b. Burgemeester en wethouders kunnen, indien akoestisch onderzoek daartoe aanleiding geeft, nadere eisen stellen aan bouwplannen die voorzien in de realisering van (bedrijfs-) woningen ten aanzien van de situering van de woningen en het toepassen van voorzieningen die verband houden met de geluidbelasting.

3.4 Specifieke gebruiksregels

3.4.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, zoals bedoeld in artikel 9 'Algemene gebruiksregels' lid 1, wordt in ieder geval gerekend het gebruik van:

a. bouwwerken, niet zijnde de bedrijfswoning, voor bewoning;
b. gronden en/of bouwwerken voor bedrijfsactiviteiten anders dan bedoeld in lid 3.1;
c. gronden en/of bouwwerken voor (bedrijfsgebonden) detailhandel;
d. gronden en/of bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
e. onbebouwde terreinen voor de opslag van caravans, boten en overige zaken;
f. gronden en/of bouwwerken voor de opslag van vuurwerk.

3.4.2 Bedrijfsgebonden kantoren

Bedrijfsgebonden kantoren maken onderdeel uit van een bedrijfsgebouw waarbij per bedrijf het bedrijfsvloeroppervlakte voor kantoren niet meer mag bedragen dan 50% van de totale bedrijfsvloeroppervlakte van bedrijfsgebouwen met een maximum van 200 m^2 per bedrijfsgebouw.

3.4.3 Parkeren

Voor parkeren geldt:

a. parkeren is alleen op eigen terrein toegestaan;
b. er dient voorzien te worden in voldoende parkeergelegenheid overeenkomstig de 'Nota Parkeernormen gemeente Lansingerland' die op 29 april 2014 in werking is getreden, of de rechtsopvolger daarvan;
c. van het bepaalde onder b. kan worden afgeweken, indien kan worden aangetoond dat op andere wijze is voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

3.4.4 Buitenopslag

Voor buitenopslag geldt dat:

a. de hoogte niet meer mag bedragen dan 5 meter;
b. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens mag niet minder bedragen dan 3 meter;
c. ter plaatse van de aanduiding 'opslag uitgesloten' geldt dat de buitenopslag niet is toegestaan.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de gebruiksregels voor:

3.5.1 Gelijk te stellen bedrijven

de vestiging van bedrijven en bedrijfsactiviteiten die naar aard en invloed op de omgeving gelijk te stellen zijn met de in lid 3.1 bedoelde bedrijven.

3.5.2 Bedrijfsgebonden detailhandel

het gebruik van bouwwerken voor bedrijfsgebonden detailhandel, met uitzondering van voedingsmiddelen en genotsmiddelen, op voorwaarde dat:

a. er sprake is van detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd;
b. het detailhandel betreft als ondergeschikt en niet-zelfstandig onderdeel van de bedrijfsvoering, waarbij de winkelvloeroppervlakte niet meer bedraagt dan 20% van de totale bedrijfsvloeroppervlakte met een maximum van 200 m^2;
c. de detailhandel geen onevenredige afbreuk doet aan de distributiestructuur binnen de gemeente waarmee met name dient te worden gelet op het kernwinkelgebied.

3.5.3 Parkeren

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd af te wijken van de in lid 3.4.3 aangegeven parkeernormen, indien:

a. de specifieke bedrijfssituatie daartoe aanleiding geeft;
b. op een nadere wijze kan worden voorzien in de parkeerbehoefte van het bedrijf;

op voorwaarde, dat voldoende parkeermogelijkheden aanwezig blijven met betrekking tot toekomstige

bedrijfsontwikkelingen.

3.5.4 Algemene randvoorwaarden voor afwijken van de gebruiksregels

De genoemde afwijkingen bij een omgevingsvergunning kunnen slechts worden verleend mits:

a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals een samenhangend straat- en bebouwingsbeeld;
    2. de verkeersveiligheid;
    3. de sociale veiligheid;
    4. het gewenste voorzieningenniveau;
    5. de functionele en ruimtelijke structuur, zoals aansluiting op (structurele) groenelementen en waterelementen;
    6. de bebouwingsmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden en/of bezonning van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
    7. het milieu;
b. de verkeersaantrekkende werking in overeenstemming is met de functie en vormgeving van de wegen in de nabije omgeving;
c. voorzien wordt in de (extra) parkeerbehoefte.

Artikel 4 Groen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. water;

met de daarbij behorende:

c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

met daaraan ondergeschikt:

d. wegen en paden.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd.

Artikel 5 Verkeer

5.1 Bestemmingsomschrijving

5.1.1 Algemeen

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen en pleinen;
b. fietspaden en/of -stroken en voetpaden;
c. ongebouwde parkeervoorzieningen;
d. overdekte fietsenstallingen;
e. geluidsafschermende en veiligheidsvoorzieningen;
f. voorzieningen van algemeen nut;
g. bermen, groenvoorzieningen en water;
h. waterhuishoudkundige voorzieningen;
i. in- en uitritten.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

Op de in lid 5.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend andere bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

5.2.2 Andere bouwwerken

Op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden mogen andere bouwwerken ten dienste van de genoemde bestemmingen worden gebouwd met een maximum bouwhoogte van 3 meter, waaronder straatmeubilair, bruggen en overige kunstwerken.

5.3 Specifieke gebruiksregels

5.3.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, zoals bedoeld in artikel 9 'Algemene gebruiksregels' lid 1, wordt in ieder geval gerekend het gebruik:

a. van bouwwerken voor bewoning;
b. van gronden en/of bouwwerken voor een verkooppunt voor motorbrandstoffen;
c. van ongebouwde parkeervoorzieningen en terreinen voor de opslag van caravans, boten en overige zaken;
d. van gronden en/of bouwwerken voor prostitutie;
e. van gronden en/of bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
f. van gronden en/of bouwwerken voor het opslaan van vuurwerk.

Artikel 6 Water

6.1 Bestemmingsomschrijving

6.1.1 Algemeen

De voor “Water” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water;
b. de waterhuishouding (waterberging,-aanvoer en -afvoer, (hoofd)watergangen, e.d.);
c. groenvoorzieningen;
d. taluds.

6.2 Bouwregels

Op de in lid 6.1 bedoelde gronden mogen uitsluitend andere bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd met een maximum bouwhoogte van 1 meter.

6.3 Afwijken van de bouwregels

6.3.1 Bruggen dammen en andere bouwwerken

a. De bouw van bruggen, indien dit noodzakelijk is voor de bereikbaarheid van een aanliggend perceel en de waterstaatkundige belangen dit gedogen. Alvorens toepassing te geven aan deze bepaling dient advies te worden ingewonnen bij de waterbeheerder en de wegbeheerder;
b. de bouw van dammen (al dan niet met duikers), vlonders, aanlegplaatsen en/of kaden, indien de waterstaatkundige belangen dit gedogen. Alvorens toepassing te geven aan deze bepaling dient advies te worden ingewonnen bij de waterbeheerder;
c. het bouwen van andere bouwwerken tot een hoogte bouwhoogte van maximaal 5 meter, indien de waterstaatkundige belangen dit gedogen. Alvorens toepassing te geven aan deze bepaling dient advies te worden ingewonnen bij de waterbeheerder.

6.3.2 Algemene randvoorwaarden voor afwijken van de bouwregels

De genoemde afwijkingen bij een omgevingsvergunning kunnen slechts worden verleend mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals een samenhangend straat- en bebouwingsbeeld;
b. de verkeersveiligheid;
c. de sociale veiligheid;
d. het gewenste voorzieningenniveau;
e. de functionele en ruimtelijke structuur, zoals aansluiting op (structurele) groenelementen en waterelementen;
f. de bebouwingsmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden en/of bezonning van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
g. het milieu.

6.4 Specifieke gebruiksregels

6.4.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, zoals bedoeld in artikel 9 'Algemene gebruiksregels' lid 1, wordt in ieder geval gerekend het gebruik van water als ligplaats en/of opslag van boten en overige zaken.

6.4.2 Vergunning

Voor werkzaamheden aan of in deze bestemming, niet behorende tot het normale onderhoud, dient een (Keur)vergunning te worden aangevraagd bij het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

Hoofdstuk 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Algemene bouwregels

8.1 Bestaande bouwwerken

Bouwwerken, welke niet voldoen aan het bepaalde in de bouwregels, zijn toegestaan en mogen worden herbouwd voor zover deze rechtsgeldig zijn gebouwd of een rechtsgeldige bouwtitel hebben op het tijdstip van ter inzage legging van het ontwerp van dit plan. De bestaande, afwijkende maatvoering geldt dan als maximale maatvoering.

8.2 Ondergeschikte bouwdelen

8.2.1 Hoogte

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van goot- en bouwhoogten worden ondergeschikte bouwdelen van bouwwerken, zoals schoorstenen, antennes, liftopbouwen, opbouwen voor technische systemen, zonnepanelen en daarmee gelijk te stellen onderdelen waarvan de overschrijding van de goot- en/of bouwhoogte niet meer bedraagt dan 1 meter of 10%, buiten beschouwing gelaten.

8.2.2 Bouw- en bestemmingsgrenzen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen binnen bouw-, bestemmings- en aanduidingsgrenzen en bij de bepaling het bebouwde oppervlakte worden ondergeschikte bouwdelen van bouwwerken, zoals:

a. plinten, pilasters, luifels, kozijnen, gevelversieringen, balkons, brandtrappen, ventilatiekanalen, uitspringende schoorsteenwanden, gevel- en kroonlijsten, overstekende daken en daarmee gelijk te stellen onderdelen waarvan de overschrijding van de bouwgrens of de bestemmingsgrens niet meer bedraagt dan 0,5 meter;
b. luifels bij winkels waarvan de overschrijding van de bouwgrens of de bestemmingsgrens niet meer dan 1 meter bedraagt;

buiten beschouwing gelaten.

8.2.3 Bestaande ondergeschikte bouwdelen

Bouwwerken, welke niet voldoen aan het bepaalde in de leden 8.2.1 en 8.2.2, zijn toegestaan voor zover deze rechtsgeldig zijn gebouwd of een rechtsgeldige bouwtitel hebben op het tijdstip van ter inzage legging van het ontwerp van dit plan. De bestaande, afwijkende maatvoering geldt dan als maximale maatvoering.

8.3 Bouw van geluidsgevoelige objecten

De bouw van geluidsgevoelige objecten is uitsluitend toegestaan, indien voldaan kan worden aan de in de Wet geluidhinder geldende normen of vastgestelde hogere waarden.

Artikel 9 Algemene gebruiksregels

9.1 Bestaand gebruik

Het gebruik van gronden dat niet voldoet aan de gebruiksregels, niet zijnde bouwregels,van dit plan is toegestaan en mag worden voortgezet, mits:

a. het gebruik bestond ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerp van dit plan, en;
b. het gebruik in overeenstemming is met het voorheen geldend planologische regime;
c. de omvang van het gebruik niet mag worden vergroot.

9.2 Gebruik van onbebouwde gronden

9.2.1 Algemeen verbod

Het is verboden de in het plan begrepen gronden voor zover en zo lang zij onbebouwd blijven te gebruiken voor doeleinden, welke in strijd zijn met de in het plan gegeven bestemmingen.

9.2.2 Specifiek verbod

Onverminderd het bepaalde in lid 9.2.1 is het in elk geval verboden de gronden te gebruiken voor:

a. het storten of lozen van puin, vuil of andere vaste of vloeibare afvalstoffen;
b. het opslaan van goederen, zoals vaten, kisten, bouwmaterialen, werktuigen, machines of onderdelen hiervan;
c. het opslaan van onklare voer- en vaartuigen of onderdelen hiervan;
d. het plaatsen of geplaatst houden van onderkomens.

9.2.3 Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 9.2.2 is niet van toepassing op:

a. vormen van gebruik als bedoeld in lid 9.2.2, die verenigbaar zijn met het doel waarvoor de grond ingevolge de bestemming, de bestemmingsomschrijving en/of de overige regels mag worden gebruikt;
b. het opslaan van bouwmaterialen, puin en specie in verband met normaal onderhoud, dan wel ter verwezenlijking van de bestemming.

9.3 Gebruik van bouwwerken

9.3.1 Algemeen verbod

Het is verboden de in het plan begrepen bouwwerken te gebruiken voor doeleinden, welke in strijd zijn met de in het plan gegeven bestemmingen.

9.3.2 Specifiek verbod

Onverminderd het bepaalde in lid 9.3.1 is het in ieder geval verboden:

a. de in het plan toegestane bouwwerken te gebruiken voor/als seksinrichting;
b. de bouwwerken, welke zijn gebouwd na een door het bevoegd gezag verleende omgevingsvergunning te gebruiken voor andere doeleinden dan waarvoor de omgevingsvergunning werd verleend;
c. de bouwwerken waarvan het gebruik slechts mogelijk was na een door het bevoegd gezag verleende omgevingsvergunning, te gebruiken voor andere doeleinden dan waarvoor de omgevingsvergunning werd verleend.

9.4 Ondergeschikte bouwdelen

Voor zover het gebruik van ondergeschikte bouwdelen zoals bedoeld in lid 8.2 niet past binnen de desbetreffende bestemming, worden deze gebruiksregels buiten beschouwing gelaten.

9.5 Afwijken van de algemene gebruiksregels

9.5.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de algemene gebruiksregels voor:

a. het gebruik van een deel van de bedrijfswoningen, vrijstaande en / of aangebouwde bijgebouwen voor / als bedrijfsmatige werkruimten, mits:
   1. de woonfunctie in overwegende mate blijft gehandhaafd;
   2. de effecten van het bedrijf / de bedrijfsactiviteiten geen onevenredige afbreuk doen aan het woon- en leefmilieu in de directe omgeving, zoals:
      - ambachtelijke en/of verzorgende bedrijven genoemd in milieucategorie 1 van de in als bijlage 1 bij deze planregels opgenomen “Staat van bedrijfsactiviteiten”, voor zover de bedrijven in de bedoelde lijst niet zijn doorgehaald, of daarmee naar de aard (qua milieuplanologische hinder) gelijk te stellen bedrijven/bedrijfsactiviteiten; bedrijven/bedrijfsactiviteiten die, op basis van de Wet milieubeheer/Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, niet vergunningplichtig zijn;
   3. de totale bedrijfsvloeroppervlakte per wooneenheid niet meer dan 25% bedraagt met een maximum van 50 m^2;
   4. de bedrijfsactiviteiten geschieden door degene die op het perceel woonachtig is;
   5. het bedrijf / de bedrijfsactiviteiten geen verkeersaantrekkende werking hebben;
   6. op eigen terrein wordt voorzien in de eigen parkeerbehoefte naast het oorspronkelijk aantal parkeerplaatsen op eigen terrein voor de woonfunctie;
   7. er detailhandelsactiviteiten mogen plaatsvinden op voorwaarde dat:
      - er sprake is van detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd;
      - het detailhandel betreft als ondergeschikt en niet zelfstandig onderdeel van de bedrijfsvoering;
      - de detailhandel geen onevenredige afbreuk doet aan het voorzieningenniveau binnen de gemeente;
b. het medegebruik van bedrijfswoningen voor detailhandel in beroepsmatige werkruimten, op voorwaarde, dat:
   1. er sprake is van detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd;
   2. het detailhandel betreft als ondergeschikt en niet-zelfstandig onderdeel van de bedrijfsvoering;
   3. de detailhandel geen onevenredige afbreuk doet aan de distributiestructuur binnen de gemeente waarmee met name dient te worden gelet op het kernwinkelgebied.

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels

10.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van deze regels ten behoeve van:

a. het bouwen van niet voor bewoning bestemde bouwwerken ten dienste van het openbaar nut en de waterhuishouding, zoals gasdrukregelstations, duikers, keermuren en bruggen, gemalen, wachthuisjes, telefooncellen en transformatorhuisjes, waarvan de bouwhoogte niet meer dan 4 m en de inhoud niet meer dan 75 m^3 mag bedragen;
b. het bouwen van niet voor bewoning bestemde kunstobjecten, waarvan de bouwhoogte niet meer dan 5 meter mag bedragen;
c. overschrijding van bouwgrenzen, niet zijnde bestemmingsgrenzen, maatvoeringsgrenzen en overige aanduidingen op de verbeelding, indien bij definitieve uitmeting of verkaveling blijkt dat deze afwijking in het belang van een juiste verwezenlijking van het plan redelijk, gewenst of noodzakelijk is en de structuur van het bestemmingsplan niet wordt aangetast. De overschrijdingen mogen echter niet meer dan 3 meter bedragen en het bouwvlak mag met niet meer dan 10% worden vergroot;
d. het afwijken van de voorgeschreven maatvoering van bouwwerken (waaronder bouwhoogte, bebouwingsoppervlakte, onderlinge afstand, afstand tot perceelsgrenzen) met ten hoogste 10%;
e. het afwijken van de voorgeschreven goot- en bouwhoogte van bouwwerken met ten hoogste 1 meter;
f. het afwijken van de voorgeschreven maatvoering voor ondergeschikte bouwdelen zoals bepaald in artikel 8 'Algemene bouwregels' leden 8.2.1 en 8.2.2 waarbij de overschrijding van de bouwhoogte, bouwgrens en/of de bestemmingsgrens niet meer bedraagt dan 3 meter;
g. de bouw van antennemasten voor communicatiedoeleinden, waarbij de bouwhoogte niet meer dan 45 meter mag bedragen en waarbij het beleid gericht is op:
    1. een landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische inpassing van deze voorzieningen waarbij geldt dat geen onevenredige afbreuk mag plaatsvinden van de visuele kwaliteit van gebouw en omgeving en landschappelijke gebieden, open landschappen en monumenten zoveel mogelijk vrij moeten blijven van bebouwing;
    2. een situering bij voorkeur bij sportcomplexen, op of aan de randen van bedrijventerreinen, aan de randen van woonwijken en in de tussengebieden tussen woonwijken en bedrijventerreinen;
    3. een maximale “site-sharing” en gebruik van bijvoorbeeld hoogspanningsmasten, tenzij dit redelijkerwijs niet mogelijk is.
h. de bouw van andere bouwwerken tot 15 meter.

10.2 Algemene randvoorwaarden voor afwijken

De genoemde afwijkingen bij een omgevingsvergunning kunnen slechts worden verleend mits:

a. de geluidsbelasting op de gevel van geluidsgevoelige gebouwen niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende grenswaarde uit de Wet geluidhinder of de vastgestelde hogere grenswaarde;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals een samenhangend straat- en bebouwingsbeeld;
    2. de verkeersveiligheid;
    3. de sociale veiligheid;
    4. het aantal parkeervoorzieningen;
    5. de functionele en ruimtelijke structuur, zoals aansluiting op (structurele) groenelementen en waterelementen;
    6. de bebouwingsmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden en/of bezonning van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
    7. het milieu.

Artikel 11 Algemene wijzigingsregels

11.1 Algemeen

Burgemeester en wethouders zijn, overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening, bevoegd het plan te wijzigen, indien de wijziging betrekking heeft op:

a. het bouwen van niet voor bewoning bestemde bouwwerken ten dienste van het openbaar nut en de waterhuishouding met een inhoud van ten hoogste 150 m^3 en een bouwhoogte van ten hoogste 6 meter;
b. een andere situering en/of begrenzing van bestemmingsvlakken, bouwvlakken en/of aanduidingen, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwaanvragen nodig zijn ter uitvoering van een bouwplan op voorwaarde, dat de oppervlakte van het betreffende bestemmingsvlak dan wel bouwvlak met niet meer dan 20% zal worden gewijzigd;
c. het wijzigen van de per aanduiding of in de planregels gegeven maten en afmetingen met ten hoogste 20%, indien, in verband met ingekomen bouwaanvragen, deze wijzigingen nodig of wenselijk zijn.

11.2 Dubbelbestemmingen en aanduidingen

11.2.1 Wijzigen dubbelbestemmingen en aanduidingen

Burgemeester en wethouders zijn, overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening, bevoegd het plan te wijzigen, indien de wijziging betrekking heeft op:

a. het toevoegen van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' of de aanduiding 'archeologische waarden', indien uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat sprake is van een gebied met hoge oudheidkundige waarden die gehandhaafd dienen te blijven;
b. het geheel verwijderen en/of wijzigen van gebiedsaanduidingen, indien dit:
    1. in verband met de herinrichting van inrichtingen en bedrijven wenselijk en/of vereist is; en/of
    2. in verband met gewijzigde milieuhinder, wetgeving en/of beschermingsregimes wenselijk en/of vereist is.

11.2.2 Algemene randvoorwaarden voor wijzigen

Burgemeester en wethouders verlenen slechts medewerking aan een wijziging van het plan, mits:

a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals een samenhangend straat- en bebouwingsbeeld;
    2. de verkeersveiligheid;
    3. de sociale veiligheid;
    4. het aantal parkeervoorzieningen;
    5. de functionele en ruimtelijke structuur, zoals aansluiting op (structurele) groenelementen en waterelementen;
    6. de bebouwingsmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden en/of bezonning van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
    7. het milieu.
b. voldaan wordt aan de onderzoeksverplichting op de volgende onderdelen:
    1. luchtkwaliteit;
    2. parkeerbehoefte;
    3. geluid;
    4. bodemkwaliteit;
    5. watertoets;
    6. archeologie;
    7. externe veiligheid (afweging van het groepsrisico);
    8. ecologie, toetsing Flora- en faunawet;
    9. economische uitvoerbaarheid en kostenverhaal.

Artikel 12 Algemene procedureregels

Een beslissing omtrent het stellen van nadere eisen wordt niet genomen dan nadat belanghebbenden gedurende twee weken, na publicatie van het voornemen tot het stellen van nadere eisen in een van overheidswege uitgegeven blad of een dag-, nieuws- of huis-aan-huisblad, in de gelegenheid zijn gesteld schriftelijk zienswijzen tegen die voorgenomen nadere eisen bij burgemeester en wethouders in te dienen.

Hoofdstuk 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 13 Overgangsrecht

13.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een (omgevings)vergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

c. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

13.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld onder a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 14 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan 'Hoekeindseweg 119'.

Inhoudsopgave

Bijlage bij regels **3**

Bijlage 1 **Staat van Bedrijfsactiviteiten** **4**

Bijlage 2 **Beeldkwaliteitsparagraaf** **27**

Bijlage bij regels

Bijlage 1 Staat van Bedrijfsactiviteiten

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW										
0111, 0113		Akkerbouw en fruitteelt (bedrijfsgebouwen)	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	0	Tuinbouw:										
0112	1	- bedrijfsgebouwen	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	2	- kassen zonder verwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	3	- kassen met gasverwarming	10	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	L
0112	4	- champignonkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	5	- champignonkwekerijen met mestfermentatie	100	10	30 C	10	100	3.2	1 G	1	B	
0112	6	- bloembollendroog- en prepareerbedrijven	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1	B	
0112	7	- witlofkwekerijen (algemeen)	30	10	30 C	10	30	2	1 G			
0121		Fokken en houden van rundvee	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0122	0	Fokken en houden van overige graasdieren:										
0122	1	- paardenfokkerijen	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0122	2	- overige graasdieren	50	30	30 C	0	50	3.1	1 G	1		
0123		Fokken en houden van varkens	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	0	Fokken en houden van pluimvee:										
0124	1	- legkippen	200	30	50 C	0	200 D	4.1	1 G	1		
0124	2	- opfokkippen en mestkuikens	200	30	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	3	- eenden en ganzen	200	50	50 C	0	200	4.1	1 G	1		
0124	4	- overig pluimvee	100	30	50 C	0	100 D	3.2	1 G	1		
0125	0	Fokken en houden van overige dieren:										
0125	1	- nertsen en vossen	200	30	30 C	0	200	4.1	1 G	1		
0125	2	- konijnen	100	30	30 C	0	100	3.2	1 G	1		
0125	3	- huisdieren	30	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0125	4	- maden, wormen e.d.	100	0	30 C	10	100	3.2	1 G	1		
0125	5	- bijen	10	0	30 C	10	30	2	1 G	1		
0125	6	- overige dieren	30	10	30 C	0	30 D	2	1 G	1		
014	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:										
014	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
014	2	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o.<= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
014	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
014	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
0142		KI-stations	30	10	30 C	0	30	2	1 G	1		
02	-											

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
02	-	BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW										
020		Bosbouwbedrijven	10	10	50	0	50	3.1	1 G	1		
05	-											
05	-	VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN										
0501.1		Zeevisserijbedrijven	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
0501.2		Binnenvisserijbedrijven	50	0	50 C	10	50	3.1	1 G	1		
0502	0	Vis- en schaaldierkwekerijen										
0502	1	- oester-, mossel- en schelpenteeltbedrijven	100	30	50 C	0	100	3.2	1 G	1		
0502	2	- visteeltbedrijven	50	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		
10	-											
10	-	TURFWINNING										
103		Turfwinningbedrijven	50	50	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
11	-											
11	-	AARDOLIE- EN AARDGASWINNING										
111	0	Aardolie- en aardgaswinning:										
111	1	- aardoliewinputten	100	0	200 C	200 R	200	4.1	1 G	2	B	L
111	2	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: < 10.000.000 N m3/d	30	0	500 C	200 R	500	5.1	1 G	1	B	
111	3	- aardgaswinning incl. gasbeh.inst.: >= 10.000.000 N m3/d	50	0	700 C Z	200 R	700	5.2	1 G	1	B	
14	-											
14	-	WINNING VAN ZAND, GRIND, KLEI, ZOUT, E.D.										
1421	0	Steen-, grit- en krijtmalerijen (open lucht):										
1421	1	- algemeen	10	100	200	10	200 D	4.1	2 G	1		
1421	2	- steenbrekerijen	10	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	2		
144		Zoutwinningbedrijven	50	10	100 C	30	100	3.2	2 G	1	B	
145		Mergel- en overige delfstoffenwinningbedrijven	10	200	500 C	50	500	5.1	3 G	3		
15	-											
15	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN										
151	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:										
151	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2	2 G	1		
151	2	- vetsmelterijen	700	0	100 C	30	700	5.2	2 G	2		
151	3	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
151	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
151	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1	1 G	1		
151	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
151	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1	1 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
151	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	50	3.1	2 G	1		
152	0	Visverwerkingsbedrijven:										
152	1	- drogen	700	100	200 C	30	700	5.2	2 G	2		
152	2	- conserveren	200	0	100 C	30	200	4.1	2 G	2		
152	3	- roken	300	0	50 C	0	300	4.2	1 G	2		
152	4	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50 C	30	300 D	4.2	2 G	2		
152	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2	1 G	1		
152	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1	1 G	1		
1531	0	Aardappelprodukten fabrieken:										
1531	1	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1531	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1	1 G	1		
1532, 1533	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:										
1532, 1533	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2	1 G	1		
1532, 1533	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2	2 G	2		
1532, 1533	4	- met drogerijen	300	10	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1532, 1533	5	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100 C	10	300	4.2	2 G	2		
1541	0	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1541	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100 C	30 R	200	4.1	3 G	2	B	
1541	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1542	0	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:										
1542	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100 C	100 R	200	4.1	3 G	2	B	
1542	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
1543	0	Margarinefabrieken:										
1543	1	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200 C	30 R	200	4.1	3 G	2		
1543	2	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3	B	
1551	0	Zuivelprodukten fabrieken:										
1551	1	- gedroogde produkten, p.c. >= 1,5 t/u	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	2	- geconcentreerde produkten, verdamp. cap. >=20 t/u	200	30	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	2		
1551	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	1		
1551	4	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	2		
1551	5	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300 C	50 R	300	4.2	3 G	2		
1552	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	2		
1552	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
1561	0	Meelfabrieken:										
1561	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G	2		
1561	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G	2		
1561		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G	2		
1562	0	Zetmeelfabrieken:										
1562	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1562	2	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	3		
1571	0	Veevoerfabrieken:										
1571	1	- destructiebedrijven	700	30	200 C	50	700 D	5.2	3 G	3		
1571	2	- beender-, veren-, vis-, en vleesmeelfabriek	700	100	100 C	30 R	700 D	5.2	3 G	3		
1571	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1571	4	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. >= 10 t/u water	700	200	300 C Z	50	700	5.2	3 G	3		
1571	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G	3		
1571	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
1572		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G	2		
1581	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:										
1581	1	- v.c. < 2500 kg meel/week	30	10	30 C	10	30	2	1 G	1		
1581	2	- v.c. >= 2500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1582		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2	2 G	2		
1583	0	Suikerfabrieken:										
1583	1	- v.c. < 2.500 t/j	500	100	300 C	100 R	500	5.1	2 G	2	B	
1583	2	- v.c. >= 2.500 t/j	1000	200	700 C Z	200 R	1000	5.3	3 G	3	B	
1584	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:										
1584	1	- Cacao- en chocoladefabrieken: p.o. > 2.000 m²	500	50	100	50 R	500	5.1	2 G	3		
1584	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2	2 G	2		
1584	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1584	4	- Suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	300	4.2	2 G	2		
1584	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2	2 G	2		
1584	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
1585		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1	2 G	2		
1586	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:										
1586	1	- koffiebranderijen	500	30	200 C	10	500 D	5.1	2 G	1		
1586	2	- theepakkerijen	100	10	30	10	100	3.2	2 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
1587		Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	200	4.1	2 G	1		
1589		Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	200 D	4.1	2 G	2		
1589.1		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	200	4.1	2 G	2		
1589.2	0	Soep- en soeparomafabrieken:										
1589.2	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2	2 G	2		
1589.2	2	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	300	4.2	2 G	2		
1589.2		Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	200	4.1	2 G	2		
1591		Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200 C	30	300	4.2	2 G	2		
1592	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:										
1592	1	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200 C	30 R	200	4.1	1 G	2		
1592	2	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300 C	50 R	300	4.2	2 G	3	B	
1593 t/m 1595		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2	1 G	1		
1596		Bierbrouwerijen	300	30	100 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
1597		Mouterijen	300	50	100 C	30	300	4.2	2 G	2		
1598		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2	3 G	2		
16	-											
16	-	VERWERKING VAN TABAK										
160		Tabakverwerkende industrie	200	30	50 C	30	200	4.1	2 G	1		
17	-											
17	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL										
171		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2	2 G	1		
172	0	Weven van textiel:										
172	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G	1		
172	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G	2		
173		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
174, 175		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1	1 G	1		
1751		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G	2	B	L
176, 177		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1	1 G	2		
18	-											
18	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT										
181		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1	1 G	1		
182		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
183		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1	1 G	1	B	L
19	-											
19	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)										

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
191		Lederfabrieken	300	30	100	10	300	4.2	2 G	2	B	L
192		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1	2 G	2		
193		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1	2 G	1		
20	-											
20	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.										
2010.1		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2010.2	0	Houtconserveringsbedrijven:										
2010.2	1	- met creosootolie	200	30	50	10	200	4.1	2 G	2	B	L
2010.2	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
202		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
203, 204, 2(	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
203, 204, 2(	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
205		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G	1		
21	-											
21	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN										
2111		Vervaardiging van pulp	200	100	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
2112	0	Papier- en kartonfabrieken:										
2112	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G	2		
2112	2	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200 C Z	50 R	200	4.1	2 G	2		
2112	3	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	3 G	2		
212		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	0	Golfkartonfabrieken:										
2121.2	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	2		
2121.2	2	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200 C Z	30 R	200	4.1	2 G	2		
22	-											
22	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
221		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
2221		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2	3 G	2	B	L
2222		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2	3 G	2	B	
2222.6		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2	1 P	1	B	
2223	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G	1		
2223	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G	1		
2224		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G	1	B	
2225		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G	1	B	
223		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
23	-											
23	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN										
231		Cokesfabrieken	1000	700	1000 C Z	100 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
2320.1		Aardolieraffinaderijen	1500	100	1500 C Z	1500 R	1500	6	3 G	3	B	L
2320.2	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	L
2320.2	B	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2320.2	C	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	300 D	4.2	2 G	2	B	L
233		Splijt- en kweekstoffenbewerkingsbedrijven	10	10	100	1500	1500 D	6	1 G	2	B	
24	-											
24	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN										
2411	0	Vervaardiging van industriële gassen:										
2411	1	- luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	10	0	700 C Z	100 R	700	5.2	3 G	3		
2411	2	- overige gassenfabrieken, niet explosief	100	0	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		L
2411	3	- overige gassenfabrieken, explosief	100	0	500 C	300 R	500	5.1	3 G	3		L
2412		Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200 C	200 R	200 D	4.1	3 G	3	B	L
2413	0	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:										
2413	1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2413	2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	50	500 C	700 R	700 D	5.2	3 G	3	B	L
2414.1	A0	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:										
2414.1	A1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200 C	300 R	300 D	4.2	2 G	3	B	L
2414.1	A2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	1000	30	500 C	700 R	1000 D	5.3	2 G	2	B	L
2414.1	B0	Methanolfabrieken:										
2414.1	B1	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200 C	100 R	200	4.1	2 G	2	B	
2414.1	B2	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	3	B	
2414.2	0	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):										
2414.2	1	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	L
2414.2	2	- p.c. >= 50.000 t/j	500	0	300 C Z	200 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2415		Kunstmeststoffenfabrieken	500	300	500 C	500 R	500	5.1	3 G	3	B	L
2416		Kunstharsenfabrieken e.d.	700	30	300 C	500 R	700	5.2	3 G	3	B	L
242	0	Landbouwchemicaliënfabrieken:										
242	1	- fabricage	300	50	100 C	1000 R	1000	5.3	3 G	3	B	L
242	2	- formulering en afvullen	100	10	30 C	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	
243		Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2	B	L
2441	0	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:										
2441	1	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200 C	300 R	300	4.2	1 G	2	B	L

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
2441	2	- p.c. >= 1.000 t/j	300	10	300 C	500 R	500	5.1	2 G	2	B	L
2442	0	Farmaceutische produktenfabrieken:										
2442	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1	2 G	1	B	L
2442	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
2451		Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200 C	100 R	300	4.2	3 G	2	B	
2452		Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50 C	50 R	300	4.2	2 G	2		
2461		Kruit-, vuurwerk-, en springstoffenfabrieken	30	10	50	1000 V	1000	5.3	1 G	2	B	
2462	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:										
2462	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2	3 G	2	B	L
2462	2	- met dierlijke grondstoffen	500	30	100	50	500	5.1	3 G	2	B	
2464		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2	3 G	2	B	L
2466	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1	3 G	2	B	
2466	B	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100 C	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
247		Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300 C	200 R	300	4.2	3 G	3	B	L
25	-											
25	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF										
2511		Rubberbandenfabrieken	300	50	300 C	100 R	300	4.2	2 G	2	B	
2512	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:										
2512	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1	1 G	1		
2512	2	- vloeropp. >= 100 m2	200	50	100	50 R	200	4.1	2 G	2	B	
2513		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2	1 G	2		
252	0	Kunststofverwerkende bedrijven:										
252	1	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	200	4.1	2 G	2		
252	2	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	300	4.2	2 G	2	B	L
252	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1	2 G	1		
26	-											
26	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN										
261	0	Glasfabrieken:										
261	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2	1 G	1		L
261	2	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	2		L
261	3	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	300	4.2	1 G	1		L
261	4	- glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	500	200	300 C Z	50 R	500	5.1	2 G	2		L
2615		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1	1 G	1		
262, 263	0	Aardewerkfabrieken:										

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
262, 263	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G	1		L
262, 263	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2		L
264	A	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	200	4.1	2 G	2		L
264	B	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	200	4.1	2 G	2		
2651	0	Cementfabrieken:										
2651	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	300	500 C	30 R	500	5.1	2 G	2		
2651	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	500	1000 C Z	50 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2652	0	Kalkfabrieken:										
2652	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2652	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3		
2653	0	Gipsfabrieken:										
2653	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	2		
2653	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2661.1	0	Betonwarenfabrieken:										
2661.1	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
2661.1	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
2661.1	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G	3	B	
2661.2	0	Kalkzandsteenfabrieken:										
2661.2	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2661.2	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3		
2662		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2	2 G	2		
2663, 2664	0	Betonmortelcentrales:										
2663, 2664	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	100 R	100	3.2	3 G	2		
2663, 2664	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	3		
2665, 2666	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:										
2665, 2666	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G	2		
2665, 2666	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G	2	B	
267	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:										
267	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G	2		
267	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G	1		
267	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G	2		
267	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	3		
2681		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2		
2682	A0	Bitumineuze materialenfabrieken:										
2682	A1	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	300	4.2	3 G	2	B	L

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
2682	A2	- p.c. >= 100 t/u	500	200	200 Z	50	500	5.1	3 G	3	B	L
2682	B0	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):										
2682	B1	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300 C Z	30	300	4.2	2 G	2		
2682	B2	- overige isolatiematerialen	200	100	100 C	50	200	4.1	2 G	2		
2682	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2	2 G	2		
2682	D0	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	200	4.1	3 G	2	B	L
2682	D1	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300 Z	50	300	4.2	3 G	2	B	L
27	-											
27	-	VERVAARDIGING VAN METALEN										
271	0	Ruwijzer- en staalfabrieken:										
271	1	- p.c. < 1.000 t/j	700	500	700	200 R	700	5.2	2 G	2	B	
271	2	- p.c. >= 1.000 t/j	1500	1000	1500 C Z	300 R	1500	6	3 G	3	B	L
272	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:										
272	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G	2	B	
272	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	1000 Z	50 R	1000	5.3	3 G	2	B	
273	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:										
273	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G	2		
273	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G	3	B	
274	A0	Non-ferro-metaalfabrieken:										
274	A1	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
274	A2	- p.c. >= 1.000 t/j	200	300	700 Z	50 R	700	5.2	2 G	3	B	
274	B0	Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen e.d.:										
274	B1	- p.o. < 2.000 m2	50	50	500	50 R	500	5.1	2 G	2	B	
274	B2	- p.o. >= 2.000 m2	200	100	1000 Z	100 R	1000	5.3	3 G	3	B	
2751, 2752	0	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:										
2751, 2752	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2751, 2752	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
2753, 2754	0	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:										
2753, 2754	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	2	B	
2753, 2754	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	3	B	L
28	-											
28	-	VERVAARD. VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)										
281	0	Constructiewerkplaatsen:										
281	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
281	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
281	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
281	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	3	B	
2821	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:										
2821	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
2821	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G	3	B	
2822, 2830		Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
284	A	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	200	4.1	1 G	2	B	
284	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
284	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
2851	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:										
2851	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	10	- stralen	30	200	200	30	200 D	4.1	2 G	2	B	L
2851	11	- metaalharden	30	50	100	50	100 D	3.2	1 G	2	B	
2851	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2	2 G	2	B	L
2851	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
2851	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
2851	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2	1 G	1	B	L
2851	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	
2852	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2	1 G	2	B	
2852	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	2	B	
287	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:										
287	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
287	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G	3	B	
287	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
287	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	2	B	
29	-											
29	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN										
29	0	Machine- en apparatenfabrieken:										
29	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	1	B	
29	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	30	200	30	200 D	4.1	3 G	2	B	
29	3	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30	300 D	4.2	3 G	2	B	

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
30	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS										
30	-											
30	A	Kantoormachines- en computerfabrieken	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
31	-											
31	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.										
311		Elektromotoren- en generatorenfabrieken	200	30	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
312		Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	200	4.1	1 G	2	B	L
313		Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	200 D	4.1	2 G	2		L
314		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2	2 G	2	B	L
315		Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	300	4.2	2 G	2	B	L
316		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2	1 G	1		
3162		Koolelektrodenfabrieken	1500	300	1000 C Z	200 R	1500	6	2 G	3	B	L
32	-											
32	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.										
321 t/m 323		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d.	30	0	50	30	50 D	3.1	2 G	1	B	
3210		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1	1 G	2	B	
33	-											
33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN										
33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d.	30	0	30	0	30	2	1 G	1		
34	-											
34		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS										
341	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven										
341	1	- p.o. < 10.000 m2	100	10	200 C	30 R	200 D	4.1	3 G	2	B	
341	2	- p.o. >= 10.000 m2	200	30	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	2	B	L
3420.1		Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	200	4.1	2 G	2	B	
3420.2		Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
343		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2		
35	-											
35	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)										
351	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:										
351	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
351	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G	1	B	
351	3	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
351	4	- metalen schepen >= 25m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	100	100	500 C Z	50	500	5.1	2 G	3	B	

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
3511		Scheepssloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G	3	B	
352	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:										
352	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
352	2	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30 R	300	4.2	2 G	2	B	
353	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:										
353	1	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	200	4.1	2 G	2	B	
353	2	- met proefdraaien motoren	100	30	1000 Z	100 R	1000	5.3	2 G	2	B	
354		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	2	B	
355		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
36	-											
36	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.										
361	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2	2 G	2	B	
361	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P	1		
362		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2	1 G	1	B	
363		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2	2 G	2		
364		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
365		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	2		
3661.1		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2	1 P	1		
3661.2		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1	2 G	2		
37	-											
37	-	VOORBEREIDING TOT RECYCLING										
371		Metaal- en autoschredders	30	100	500 Z	30	500	5.1	2 G	3	B	
372	A0	Puinbrekerijen en -malerijen:										
372	A1	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	300	4.2	2 G	2		
372	A2	- v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700	10	700	5.2	3 G	3		
372	B	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	300	4.2	2 G	2		
372	C	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300 C	50	300	4.2	3 G	2	B	
40	-											
40	-	PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER										
40	A0	Elektriciteitsproduktiebedrijven (electrisch vermogen >= 50 MWe)										
40	A1	- kolengestookt (incl. meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	100	700	700 C Z	200	700	5.2	2 G	3	B	L
40	A2	- oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	100	100	500 C Z	100	500	5.1	2 G	3	B	L
40	A3	- gasgestookt (incl. bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth,in	100	100	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	3		
40	A4	- kerncentrales met koeltorens	10	10	500 C	1500	1500 D	6	1 P	3		
40	A5	- warmte-kracht-installaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	30	30	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	2		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
40	B0	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:										
40	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2	2 G	1		L
40	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:										
40	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1	B	
40	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1	1 P	1	B	
40	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2	1 P	2	B	
40	C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300 C Z	50	300	4.2	1 P	2	B	
40	C5	- >= 1000 MVA	0	0	500 C Z	50	500	5.1	1 P	2	B	
40	D0	Gasdistributiebedrijven:										
40	D1	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300 C	100	300	4.2	1 P	1		
40	D2	- gascompressorstations vermogen >= 100 MW	0	0	500 C	200 R	500	5.1	1 P	2		
40	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		
40	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1	1 P	1		
40	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:										
40	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2	1 P	2		
40	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
40	F0	windmolens:										
40	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2	1 P	2		
40	F2	- wiekdiameter 30 m	0	0	200 C	50	200	4.1	1 P	2		
40	F3	- wiekdiameter 50 m	0	0	300 C	50	300	4.2	1 P	3		
41	-											
41	-	WINNING EN DITRIBUTIE VAN WATER										
41	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:										
41	A1	- met chloorgas	50	0	50 C	1000 R	1000 D	5.3	1 G	2		L
41	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1	1 G	2		
41	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:										
41	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P	1		
41	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2	1 P	1		
41	B3	- >= 15 MW	0	0	300 C	10	300	4.2	1 P	2		
45	-											
45	-	BOUWNIJVERHEID										
45	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2	2 G	2	B	

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
45	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	1	B	
45	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1	B	
50	-											
50	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS										
501, 502, 504		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1	B	
502		Groothandel in vrachtauto's (incl. import)	10	10	100	10	100	3.2	2 G	1		
5020.4	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	100	3.2	1 G	1		
5020.4	B	Autobeklederijen	0	0	10	10	10	1	1 G	1		
5020.4	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1	1 G	1	B	L
5020.5		Autowasserijen	10	0	30	0	30	2	3 P	1		
503, 504		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2	1 P	1		
505	0	Benzineservisestations:										
505	1	- met LPG > 1000 m3/jr	30	0	30	200 R	200	4.1	3 P	1	B	
505	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30	50 R	50	3.1	3 P	1	B	
505	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2	3 P	1	B	
51	-											
51	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING										
511		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
5121	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	2		
5121	1	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300 Z	50 R	300	4.2	2 G	2		
5122		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5123		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
5124		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1	2 G	1		
5125, 5131		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5132, 5133		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1	2 G	1		
5134		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
5135		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2	2 G	1		
5136		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2	2 G	1		
5137		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2	2 G	1		
5138, 5139		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
514		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2	2 G	1		
5148.7	0	Grth in vuurwerk en munitie:										
5148.7	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2	2 G	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
5148.7	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1	2 G	1		
5148.7	3	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	10	0	30	500 V	500	5.1	2 G	1		
5148.7	4	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton	10	0	30	1000 V	1000	5.3	2 G	1		
5148.7	5	- munitie	0	0	30	30	30	2	2 G	1		
5151.1	0	Grth in vaste brandstoffen:										
5151.1	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1	2 P	2		
5151.1	2	- kolenterminal, opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
5151.2	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:										
5151.2	1	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m3	50	0	50	200 R	200 D	4.1	2 G	2	B	L
5151.2	2	- vloeistoffen, o.c. >= 100.000 m3	100	0	50	500 R	500 D	5.1	2 G	2	B	L
5151.2	3	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	300 D	4.2	2 G	2		
5151.3		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2	2 G	2	B	
5152.1	0	Grth in metaalertsen:										
5152.1	1	- opslag opp. < 2.000 m2	30	300	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
5152.1	2	- opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	700 Z	10	700	5.2	3 G	3	B	
5152.2 /.3		Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		
5153	0	Grth in hout en bouwmaterialen:										
5153	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1	2 G	2		
5153	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	1		
5153.4	4	zand en grind:										
5153.4	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2	2 G	2		
5153.4	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2	1 G	1		
5154	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:										
5154	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1	2 G	2		
5154	2	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	30	2	1 G	1		
5155.1		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
5155.2		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2	1 G	1		
5156		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2	2 G	2		
5157	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2	2 G	2	B	
5157	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
5157.2/3	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2	2 G	2	B	
5157.2/3	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	2	B	
5162	0	Grth in machines en apparaten:										
5162	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2	2 G	2		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
5162	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1	2 G	1		
517		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30	0	30	2	2 G	1		
52	-											
52	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN										
52	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
5211/2,5246/9		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1	2 P	1		
5222, 5223		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1	1 P	1		
5224		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1	1 P	1		
5231, 5232		Apotheken en drogisterijen	0	0	0	10	10	1	1 P	1		
5246/9		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2	3 P	1		
5249		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1	1 P	1		
5261		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1	2 G	1		
527		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P	1		
55	-											
55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING										
5511, 5512		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	10	0	10	10	10	1	2 P	1		
552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keuken)	30	0	50 C	30	50	3.1	2 P	1		
553		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1	2 P	1		
554	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2	2 P	1		
5551		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1	1 P	1		
5552		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P	1		
60	-											
60	-	VERVOER OVER LAND										
601	0	Spoorwegen:										
601	1	- stations	0	0	100 C	50 R	100 D	3.2	3 P	2		
601	2	- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	30	30	300 C	300 R	300 D	4.2	3 G	2		
6021.1		Bus-, tram- en metrostations en -remises	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	2		
6022		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
6023		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2	2 G	1		
6024	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2	3 G	1		
6024	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
603		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P	1	B	
61, 62	-											
61, 62	-	VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT										

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
61, 62	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
63	-											
63	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER										
6311.1	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. zeeschepen:										
6311.1	1	- containers	0	10	500 C	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	2	- stukgoederen	0	30	300 C	100 R	300 D	4.2	3 G	3	B	
6311.1	3	- ertsen, mineralen e.d., opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	1000 C Z	50	1000	5.3	3 G	3	B	
6311.1	4	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	500 C Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.1	5	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	700	700 C Z	100	700	5.2	3 G	3	B	
6311.1	6	- olie, LPG, e.d.	300	0	100 C	1000 R	1000	5.3	2 G	3	B	L
6311.1	7	- tankercleaning	300	10	100 C	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:										
6311.2	1	- containers	0	10	300	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	10	- tankercleaning	300	10	100	200 R	300	4.2	1 G	2	B	
6311.2	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2	2 G	2	B	
6311.2	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	4	- ersten, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	50	500	700 Z	50	700	5.2	3 G	3	B	
6311.2	5	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	300	4.2	2 G	2		
6311.2	6	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	300 Z	100 R	500	5.1	3 G	3		
6311.2	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G	2	B	
6311.2	8	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	3	B	
6311.2	9	- olie, LPG, e.d.	100	0	50	700 R	700	5.2	2 G	3	B	L
6312		Veem- en pakhuisbedrijven, koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1	2 G	2		
6321	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		L
6321	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2	2 G	1		
6322, 6323		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
6323	A	Luchthavens	200	50	1500 C	500 R	1500 D	6	3 P	3	B	L
6323	B	Helikopterlandplaatsen	0	50	500	50	500	5.1	1 P	2		
633		Reisorganisaties	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
634		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1	1 P	1		
64	-											
64	-	POST EN TELECOMMUNICATIE										
641		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
642	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
642	B0	zendinstallaties:										

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
642	B1	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2	1 P	2		
642	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
642	B3	- GSM en UMTS-steunzenders	0	0	0 C	10	10	1	1 P	2		
65, 66, 67	-											
65, 66, 67	-	FINANCIELE INSTELLINGEN EN VERZEKERINGSWEZEN										
65, 66, 67	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1	1 P	1		
70	-											
70	-	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED										
70	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
71	-											
71	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN										
711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	1		
712		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1		
713		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	1	B	
714		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2	2 G	2		
72	-											
72	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE										
72	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
72	B	Switchhouses	0	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
73	-											
73	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK										
731		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P	1		
732		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
74	-											
74	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING										
74	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1	2 P	1		
747		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1	1 P	1	B	
7481.3		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2	2 G	1	B	
7484.3		Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200 C	50 R	200	4.1	3 G	2		
7484.4		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
75	-											
75	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN										
75	A	Openbaar bestuur (kantoren e.d.)	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
7522		Defensie-inrichtingen	30	30	200 C	100	200 D	4.1	3 G	1	B	

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
7525		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1	1 G	1		
80	-											
80	-	ONDERWIJS										
801, 802		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2	1 P	1		
803, 804		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2	2 P	1		
85	-											
85	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG										
8511		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2	3 P	2		
8512, 8513		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
8514, 8515		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
853	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
853	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
90	-											
90	-	MILIEUDIENSTVERLENING										
9001	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:										
9001	A1	- < 100.000 i.e.	200	10	100 C	10	200	4.1	2 G	1		
9001	A2	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200 C Z	10	300	4.2	2 G	1		
9001	A3	- >= 300.000 i.e.	500	10	300 C Z	10	500	5.1	3 G	2		
9001	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P	1		
9002.1	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1	2 G	1		
9002.1	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	1	B	
9002.1	C	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:										
9002.2	A1	- mestverwerking/korrelfabrieken	500	10	100 C	10	500	5.1	3 G	3		
9002.2	A2	- kabelbranderijen	100	50	30	10	100	3.2	1 G	1	B	L
9002.2	A3	- verwerking radio-actief afval	0	10	200 C	1500	1500	6	1 G	1		
9002.2	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1	1 G	2		L
9002.2	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2	1 G	2	B	L
9002.2	A6	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300 C Z	50	300 D	4.2	3 G	3	B	L
9002.2	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2	1 G	1	B	L
9002.2	B	Vuilstortplaatsen	300	200	300	10	300	4.2	3 G	3	B	
9002.2	C0	Composteerbedrijven:										
9002.2	C1	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	300	4.2	2 G	2	B	
9002.2	C2	- niet-belucht v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr	700	300	100	30	700	5.2	2 G	2	B	
9002.2	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2	2 G	2	B	

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
9002.2	C4	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	200	4.1	3 G	2	B	
9002.2	C5	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	200	4.1	3 G	1	B	L
91	-											
91	-	DIVERSE ORGANISATIES										
9111		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9131		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9133.1	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2	2 P	1		
9133.1	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1	1 P	1		
92	-											
92	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE										
921, 922		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	1		
9213		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9232		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9233		Recreatiecentra, vaste kermis e.d.	30	10	300	10	300 D	4.2	3 P	3		
9234		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2	2 P	1		
9234.1		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9251, 9252		Bibliotheken, musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9253.1		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2	3 P	1		
9261.1	0	Zwembaden:										
9261.1	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1	3 P	1		
9261.1	2	- niet overdekt	30	0	200	10	200	4.1	3 P	1		
9261.2	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	1		
9261.2	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9261.2	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2	2 P	1		
9261.2	D	Stadions en open-lucht-ijsbanen	0	0	300 C	50 R	300	4.2	3 P	2		
9261.2	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1	2 P	1		
9261.2	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
9261.2	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	2		
9261.2	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9261.2	I	Kunstskibanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1	2 P	2		
9262	0	Schietinrichtingen:										
9262	1	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200 C	10	200	4.1	2 P	1		
9262	10	- buitenbanen met voorzieningen: pistoolbanen	10	0	1000	200	1000	5.3	1 P	1		
9262	11	- buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	0	0	30	30	30	2	1 P	1		
9262	2	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10 C	10	10	1	1 P	1		

LIJST 1 - ACTIVITEITEN

SBI-CODE		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES			
-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	VISUEEL	BODEM	LUCHT
9262	3	- vrije buitenbanen: kleiduiven	0	0	200	300	300	4.2	2 P	1		L
9262	4	- vrije buitenbanen: schietbomen	0	0	500	1500	1500	6	1 P	1		
9262	5	- vrije buitenbanen: geweerbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
9262	6	- vrije buitenbanen: pistoolbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	1		
9262	7	- vrije buitenbanen: boogbanen	0	0	10	200	200	4.1	1 P	1		
9262	8	- buitenbanen met voorzieningen: schietbomen	10	0	300	500	500	5.1	2 P	1		
9262	9	- buitenbanen met voorzieningen: geweerbanen	10	0	1000	1500	1500	6	2 P	1		
9262	B	Skelter- en kartbanen, < 8 uur/week in gebruik	50	30	500 C	30	500	5.1	2 P	1	B	
9262	C	Skelter- en kartbanen, >=8 uur/week in gebruik	50	50	1000 C Z	30	1000	5.3	2 P	1	B	
9262	D	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., < 8 uur/week in gebruik	100	50	700	50	700	5.2	3 P	1	B	
9262	E	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., >=8 uur/week in gebruik	100	100	1500 Z	50	1500	6	3 P	1	B	
9262	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9262	G	Jachthavens met diverse voorzieningen	10	10	50 C	30	50	3.1	3 P	1	B	
9271		Casino's	10	0	30 C	0	30	2	3 P	1		
9272.1		Amusementshallen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	1		
9272.2		Modelvliegtuig-velden	10	0	300	100	300	4.2	1 P	1		
93	-											
93	-	OVERIGE DIENSTVERLENING										
9301.1	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50 C	30	50	3.1	2 G	1		
9301.1	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	50	3.1	2 G	1		L
9301.2		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	30	2	2 G	1	B	L
9301.3	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	30	2	1 G	1		
9301.3	B	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9302		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P	1		
9303	0	Begrafenisondernemingen:										
9303	1	- uitvaartcentra	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	2	- begraafplaatsen	0	0	10	0	10	1	2 P	1		
9303	3	- crematoria	100	10	30	10	100	3.2	2 P	2		L
9304		Fitnesscentra, badhuizen en sauna-baden	10	0	30 C	0	30	2	1 P	1		
9305	A	Dierenasiels en -pensions	30	0	100 C	0	100	3.2	1 P	1		
9305	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P	1		

Bijlage 2 Beeldkwaliteitsparagraaf

BEELDKWALITEITSPARAGRAAF

1. Algemeen

De Verordening Ruimte (provincie 1e herziening 2011)

De Verordening Ruimte benoemt dat "bestemmingsplannen voor gronden, gelegen buiten de bebouwingscontouren of binnen maar aansluitend aan de bebouwingscontouren, zoals aangegeven op kaart 1 (Lid3)", een beeldkwaliteitsparagraaf dienen te bevatten, waarin -voor zover relevant- tenminste aandacht wordt besteed aan de volgende aspecten:
- de kernkwaliteiten (zie Kwaliteitsatlas Groene Hart)
- de belangrijkste kwaliteiten van de landschapstypen en aardkundige waarden
- de belangrijkste kwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd
- de openheid van het landschap
- de historische structuurlijnen en cultuurhistorische objecten
- de bebouwingskarakteristieken ter plaatse (architectuur, stedenbouw en openbare ruimte)
- de ordeningsprincipes en ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap

Voor zover relevant zijn bovenstaande onderwerpen in de voorgaande hoofdstukken behandeld.

Welstand

De Nota Cultuurhistorie Plus (gemeente 2010) benoemt twee gebieden, waar het plangebied onderdeel van uit maakt: de historische polderlinten en de woon-/werklinten in het glastuinbouwgebied. Het welstandsbeleid voor het historisch polderlint is 'vrij met excessenregeling', voor het glastuinbouwgebied 'vrij'. De samenhang wordt vooral bepaald door het landschappelijke raamwerk.

2. Contrast

Historisch polderlint vs droogmakerij

De regels of randvoorwaarden, zoals omschreven in de Visie Transformatiegebied maken geen onderscheid tussen het bovenland en de droogmakerij. Dit is opvallend: uit de cultuurhistorische analyse komt duidelijk het verschil naar voren in historische identiteit en kwaliteit tussen beide: het bovenland als een zorgvuldig bewaard gebleven kleinschalig ontginningsas vs de grootschalige polders daarachter, die enkele keren transformeerden in ondergrond en gebruik, maat en identiteit. De duidelijke beeldkwaliteitsregels zoals omschreven in de Visie Transformatiegebied lijken zich te concentreren op ontwikkelingen binnen het lint, daar waar de opgave binnen het plangebied zich met name richt op de ontwikkeling binnen de invloedssfeer van de daarachtergelegen lage polderdelen.
Als aanvulling op de omschreven beeldkwaliteit voor de eerstelijnsbebouwing, richt dit hoofdstuk zich op de beeldkwaliteit van de tweedelijnsbebouwing.

3. Beeldkwaliteit van de droogmakerij

Referentiekader

De bebouwing in de polder is monotoon en monofunctioneel in vergelijking met de diversiteit aan het lint. Ook de schaal verschilt ten opzichte van de kleinschalige woningen in de eerstelijnsbebouwing langs het lint. De bebouwing in de polder is veel grootschaliger, waarbij de bedrijfsruimten, maar vooral de kassencomplexen de onderliggende maat en richting teniet hebben gedaan.
In de omgeving komt nog wat oorspronkelijke agrarische bebouwing voor: de bedrijfswoning gekoppeld aan de grotere schuur of loods daarachter. Deze lijkt nog het meest het gebruiken als referentie voor de woon-/werkcombinaties in de lager gelegen polder.

Richting op de kavel

Zoals de Visie Transformatiegebied en de Verordening Ruimte aangeven, is vooral het landschap bepalend in het raamwerk van maat en schaal op de kavel. Inpassing van bestaande richtingen in het landschap bepaalt in grote mate de maat, richting en dieptewerking van de polder. Dit kan door bijvoorbeeld de versterking van bestaande waterlijnen met erfafscheidingen of perceelbeplanting in inheemse soorten. De bebouwing is aan het landschap ondergeschikt, maar mag die richting wel versterken.

Binnen het plangebied komen twee richtingen samen, waarbij de landschap met name de richting haaks op het lint versterkt. De richting van de bebouwing kan haaks of parallel aan het lint. Om deze (variatie in) richting te krijgen, dient het gebouw ook een richting te krijgen, door bijvoorbeeld de lengtemaat van een gebouw tenminste 1,5 keer de breedtemaat van dat gebouw te laten zijn. Deze richting wordt verder benadrukt door de toepassing van een zadeldak of een variatie daarop. De keuze voor de richting wordt vrij gelaten.

Bouwvorm en bouwhoogte

Het volume van een bedrijfsgebouw wordt in de Visie Transformatiegebied beperkt tot 500m². Dit lijkt wat beperkt in vergelijking tot de omliggende bedrijvigheid en kassen. Aan de andere kant is het wel weer een schaalsprong ten opzichte van de kleinschaligheid langs het lint.

Een combinatie van bedrijfswoning en bedrijfsloods is per kavel mogelijk, waarbij een verspringing in de rooilijn, goothoogte en nokhoogte wel belangrijk is om het onderscheid te behouden. Vanwege de lage ligging van de polder ten opzichte van het bovenland, lijkt een verhoging van de daklijn voor woningen naar anderhalve laag inpasbaar, zonder aantasting van de bestaande ruimtelijke kwaliteit. Daarmee is een verhoging van de nokhoogte, met behoud van de daklijn op maximaal 4,5 meter onder voorwaarden mogelijk. Van belang is de toepassing van eenzelfde dakhelling (>40 graden) voor alle bebouwing.
Een mogelijk betere oplossing is de integratie van wonen binnen het werkvolume. Dan is een noodzakelijk onderscheid in nok- en goothoogte niet meer aan de orde, maar kunnen beide functies onder één volume vallen. Daarmee wordt zowel het aantal volumes op de kavel beperkt en en kan ook de toename van verharding beperkt worden. Wel is het dan nodig om flexibel om te gaan met het maximaal aantal m² per bouwvolume.

De maximale goot- en nokhoogte van 5 en 10 meter biedt voldoende ruimte voor zowel een goede plattegrond als een goede inpassing van de bouwvorm in haar agrarische omgeving.

Het is goed te streven naar een eenduidige eigentijdse bouwvorm, zonder teveel aantastingen van de hoofdvorm.

Materialisatie

Belangrijk binnen de polder tussen de bedrijfsbebouwing is de afstemming tussen vorm en materialisatie. Door te kiezen voor een samenhang tussen de verschillende bouwvormen, wordt een familie in bouwvorm en materialisatie bewerkstelligt die pas binnen de monotonie van de bedrijvigheid, maar voldoende individualiteit per woning geeft.

Materialisatie kan traditioneel, maar ook heel eigentijds en vernieuwend. Kleurgebruik en onderling kleurverschil kan, maar zoals de welstand al aangeeft: vrij met excessenregeling. Fel kleurgebruik en vloekende tonen worden niet gewaardeerd. Aardse kleuren hebben de voorkeur.

Groen en beplanting

De richtlijnen met betrekking tot landschap staan een versterking van de agrarische polderstructuur voor met inheemse beplantingsstructuren. Koppeling van waterlijnen met opgaande beplanting versterkt elkaar.

Door grote kavels met grote tuinen uit te geven wordt het groene karakter met doorzichten en ruimtebeleving verder versterkt. Hoge beplantingslijnen parallel aan het lint zijn ongewenst: dit zou de mogelijkheid voor lange doorzichten over de diepte van de kavel belemmeren.

Erfafscheidingen

Bij voorkeur lage erfscheidingen om zo het zicht op weelderig beplante erven en tuinen te behouden. De erfafscheidingen zijn natuurlijk, van beplanting, of in hout hekwerk.
Ook de te realiseren parkeerplaatsen op eigen terein dienen met groen omkleed te worden.

Bron: Nota van uitgangspunten Hoekeindseweg Lansingerland d.d. 24 januari 2012; Stijlgroep landschap en stedelijke ruimte

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

De inpassing van de woon-werk kavels in een omgeving achter het lint wordt niet alleen bepaald door de kwaliteit die met het plan wordt gerealiseerd, maar ook door de bestaande omgeving, die het plangebied omsluit.

Om onafhankelijk van de bestaande omgeving van kassen en bedrijfsloodsen de ruimtelijke beleving en kwaliteit te kunnen borgen, is in het inrichtingsplan gekozen voor een groene omkadering van het plangebied, waarmee een eigen landschappelijke lijst en horizon wordt geboden voor de ontwikkeling. Hiermee wordt de ruimtelijke kwaliteit van het plan zelfstandig bepaald en niet langer beïnvloedt door de activiteiten en ambities van de aangrenzende kavels.

Voor de realisatie van de bedrijfskavels is naast de toets op architectonische beeldkwaliteit ook een inrichtingsplan van de onbebouwde ruimte op de kavels gewenst om de landschappelijke inpassing van de functies en activiteiten in haar omgeving te kunnen toetsen. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- versterking en beleving van de richting en dieptewerking van de polderverkaveling

- verbetering van de zichtbaarheid en functionaliteit van de bestaande waterlijnen

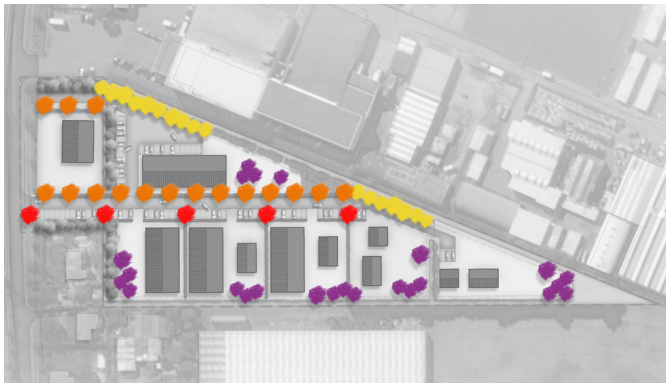
- verbeteren van de landschappelijke natuurwaarden en waterkwaliteit door toepassing van natuurvriendelijke ecologische oevers en diervriendelijke erfafscheidingen

- het bieden van een duurzame buitenruimte als biotoop voor flora en fauna

- toepassing van gebiedseigen landschapstypologie en beplanting

Voor de ruimtelijke inpassing in de omgeving wordt specifiek aandacht gevraagd voor een groene overgang van de kavels aan het lint naar de achterliggende functies.

Bomen

De bomenlijnen maken de lijnen en richtingen in het landschap zichtbaar. Op de kavels staan losse boomgroepen.

Watergangen

Bestaande watergangen worden versterkt en verbreed t.b.v. de leesbaarheid van het polderlandschap en de waterkwaliteit.

Onderbeplanting

De onderbeplanting ondersteunt bestaande landschapsstructuren en benadrukt de omkadering van de lintkavels. Natuurlijke oevers met riet dragen daar aan bij.

Erfafscheidingen

Erfafscheidingen zijn landschappelijk en bij voorkeur wintergroen.

Toepassing van beplanting

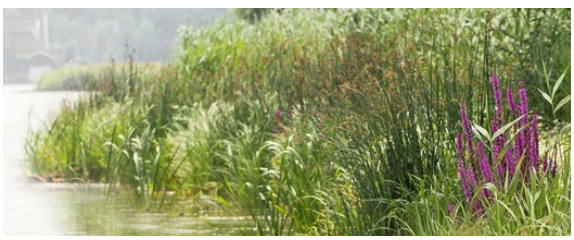
Voor de inrichting van de kavels kan gedacht worden aan de volgende opbouw en soorten:

Bomen o.a.:
- Berk
- Els
- Kleinbladige linde
- Wilg
- Gele kornoelje
- Gewone vogelkers
- Veldesdoorn

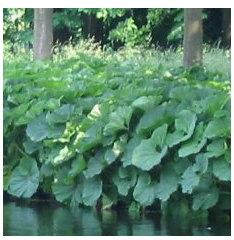
Struiken o.a.:
- Gelderse roos
- Gele kornoelje
- Hazelaar
- Liguster
- Sleedoorn
- Veldesdoorn
- Vlier

Oeverbeplanting o.a.:
- Riet
- Gele lis
- Groot hoefblad
- Kattenstaart
- Koninginnekruid
- Lisdodde

Erfafscheidingen o.a.:
- hekwerk met Klimop (wintergroen)
- haag Liguster (half wintergroen)

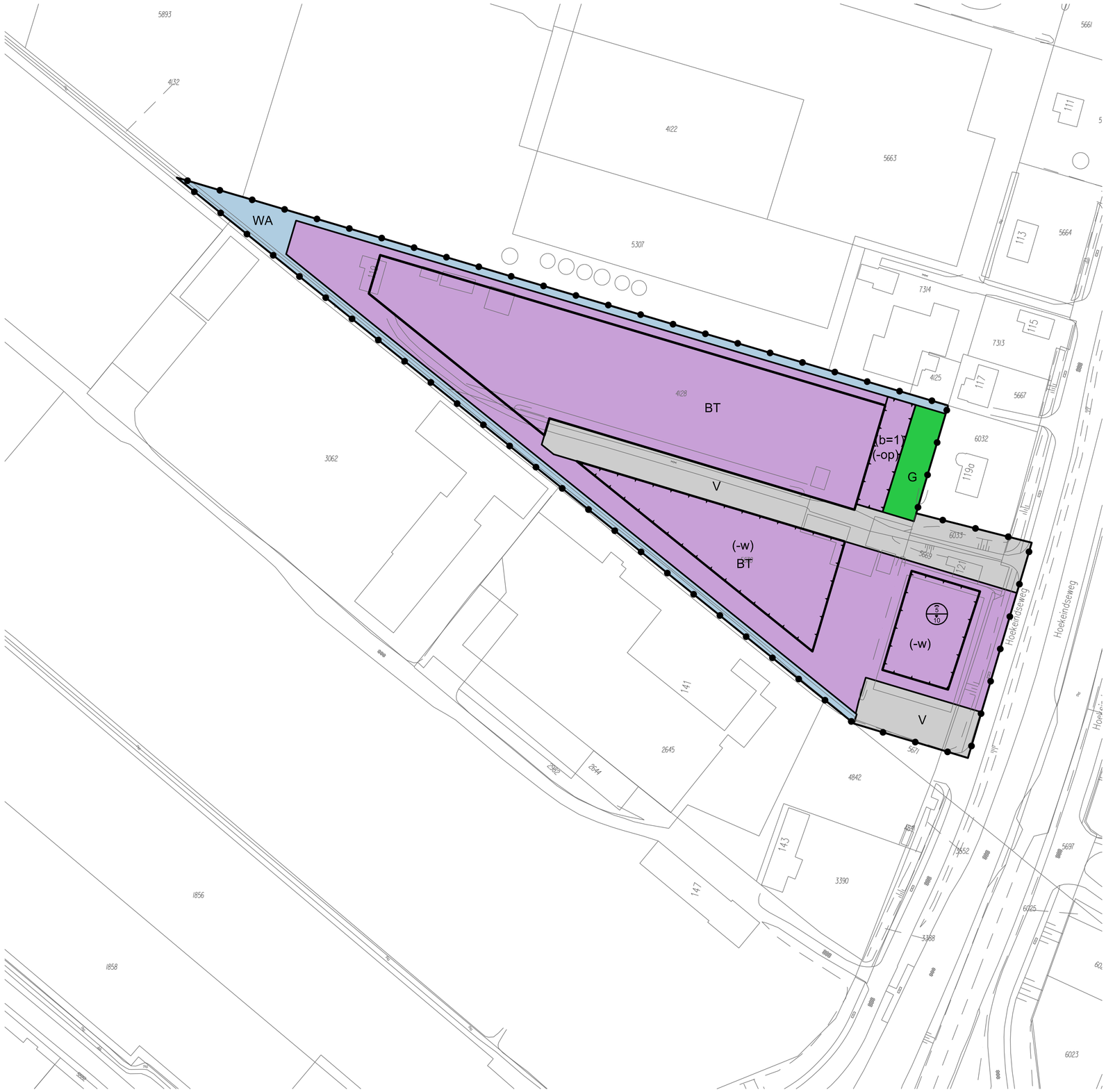

GEMEENTE Lansingerland

Plangebied

Plangebiedgrens

Bestemmingen

BT Bedrijventerrein

G Groen

V Verkeer

WA Water

Functieaanduidingen

(b=1) bedrijf van categorie 1

(-op) opslag uitgesloten

(-w) wonen uitgesloten

Bouwvlak

bouwvlak

Maatvoeringaanduidingen

maatvoeringsvlak

maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)

Verklaringen

topografische gegevens en bestaande ondergrond

0 25 75m

Planinformatie

Datum	Planstatus
	Concept
10 juni 2014	Voorontwerp
16 juni 2017	Ontwerp
5 juni 2018	Vastgesteld
	Onherroepelijk
	Geconsolideerde versie

Informatie bij	Gemeente Lansingerland
Gemaakt door	Van Riezen & Partners Bureau voor planologie en planontwikkeling FREDERIKSPLEIN 1 1017 XK AMSTERDAM T.: 020 – 625 70 25 F.: 020 – 625 63 76 H.: vanriezenenpartners.nl E.: info@vanriezenenpartners.nl
Schaal	1 : 1000
Papierformaat	A2
Plancode	NL.IMRO.1621.BP0130-VAST

Bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

GEMEENTE Lansingerland

Bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”

Bijlagen bij toelichting

5 juli 2018 **Vastgesteld**

Inhoudsopgave

Bijlagen bij toelichting		**3**
Bijlage 1	**Notitie verkeer, SMA (30 april 2018)**	**4**
Bijlage 2	**Beeldkwaliteitsparagraaf, Stijlgroep (mei 2018)**	**10**
Bijlage 3	**Verkennend bodemonderzoek, SMA (3 mei 2012)**	**17**
Bijlage 4	**Nader bodemonderzoek, SMA (18 oktober 2016)**	**89**
Bijlage 5	**Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai, SMA (24 oktober 2016)**	**149**
Bijlage 6	**Notitie luchtkwaliteit, SMA (24 oktober 2016)**	**195**
Bijlage 7	**Externe veilgheid Hoekeindseweg, DCMR (31 oktober 2016)**	**199**
Bijlage 8	**Natuurtoets, Ecoresult (31 oktober 2017)**	**207**
Bijlage 9	**Bezonningsdiagrammen, Stijlgroep (14 mei 2018)**	**239**
Bijlage 10	**M.e.r.-beoordelingsbesluit (29 mei 2018)**	**257**
Bijlage 11	**Notitie Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen (16 juni 2017)**	**259**
Bijlage 12	**Nota zienswijzen en staat van wijzigingen (5 juli 2018)**	**273**

Bijlagen bij toelichting

Bijlage 1 Notitie verkeer, SMA (30 april 2018)

MILIEU EN RUIMTE

Notitie verkeer BP Hoekeindseweg 119 Lansingerland

Kenmerk: 23169008-NOT-VERK-02

Datum: 30-04-2018

Auteur: [redacted]

Verkeerskencijfers

Het plan voorziet in een combinatie van bedrijvigheid en (bedrijfs)wonen. De planvorming is nog gaande en wordt mede bepaald door potentiële kopers. Er is daarom gekozen om een flexibele regeling in het bestemmingsplan op te nemen. Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid om bedrijven met één bedrijfswoning per bedrijf toe te staan. In totaal zijn in het plangebied maximaal 5 bedrijfswoningen toegestaan. De bedrijven zijn maximaal van categorie 2 van de bij de regels horende Staat van Bedrijfsactiviteiten. In totaal is het bruto vloeroppervlak (bvo) van bedrijven beperkt tot maximaal 4.500 m^2 in het plangebied, waarbij per bedrijf een maximum bvo van 600 m^2 is toegestaan. Als uitzondering is één bedrijf met een bvo van 1.600 m^2 toegestaan. Een combinatie van een bedrijfswoning met een bedrijf in één gebouw is ook mogelijk.

De nieuwe functies binnen het plangebied (bedrijven en bedrijfswoningen) zullen in zekere mate een verkeersaantrekkende werking hebben. De verkeersaantrekkende werking vanuit functies kan worden ingeschat met behulp van de verkeerskencijfers uit CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie'. Deze kencijfers zijn bepaald voor diverse bestemmingen en functies.

Omdat het bestemmingsplan nog enige flexibiliteit biedt kan op voorhand nog niet exact worden aangegeven welk type bedrijvigheid en welke soort functies zich binnen het plangebied zullen vestigen. Om toch een inschatting te kunnen maken van de orde van grootte van de verkeersaantrekkende werking vanuit de nieuwe functies is in onderhavige situatie gerekend met de kencijfers voor de functie bedrijfsverzamelgebouw. Deze keuze kan als volgt worden gemotiveerd:

- Binnen het plangebied zijn alleen bedrijven van categorie 1 en 2 en woon-/werkkavels toegestaan
- Binnen het plangebied is het totale bruto vloeroppervlak (bvo) van alle bedrijven samen beperkt tot maximaal 4.500 m^2.
- Per bedrijf mag 50% van het bvo worden gebruikt ten behoeve van aan de bedrijfsfunctie ondergeschikte kantoorruimte met een maximum van 200 m^2 per bedrijf.
- Het totaal beschikbare bvo van 4.500 m^2 kan worden gebruikt ten behoeve woon-werkkavels (loodsen/schuren), bedrijfshallen en ondergeschikte kantoorruimte.
- De nieuw te realiseren functies binnen het plangebied zijn gericht op bedrijvigheid, al dan niet in combinatie met wonen.
- Binnen de CROW-publicatie 317 met verkeerskencijfers is met betrekking tot bedrijvigheid de hoofdgroep 'werken' opgenomen.
- Binnen deze hoofdgroep 'werken' wordt onderscheid gemaakt naar de functies:
    - Kantoor (zonder baliefunctie)

  - Commerciële dienstverlening (kantoor met baliefunctie)
  - Bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief (industrie, laboratorium, werkplaats)
  - Bedrijf arbeidsextensief/bezoekersextensief (loods, opslag, transportbedrijf)
  - Bedrijfsverzamelgebouw (gelijkwaardige mix van kantoren(zonder baliefunctie), arbeidsextensieve en arbeidsintensieve bedrijven.
- Op basis van de toegestane functies (milieucat. 1 en 2, ondergeschikte kantoorruimte) mag worden aangenomen dat binnen het plangebied zich een gelijkwaardige mix van bedrijvigheid zal vestigen welke op basis van de CROW-systematiek is toe te rekenen aan de functies kantoor (zonder baliefunctie), arbeidsintensief en arbeidsextensief.
- Binnen de CROW-systematiek is voor een dergelijke mix van bedrijvigheid expliciet de functie 'bedrijfsverzamelgebouw' opgenomen.

Verkeersgeneratie

De verkeersgeneratie als gevolg van de nieuwe functies binnen het plangebied kan worden bepaald op basis van het totale programma. Uitgaande van een mix van functies zoals voorgaand beschreven mag voor de bedrijfsmatige activiteiten worden uitgegaan van maximaal 4.500 m^2 bvo waarvoor de kencijfers voor verkeersgeneratie conform de categorie 'bedrijfsverzamelgebouw' van toepassing zijn. Ongeacht de mate van stedelijkheidsgraad geldt voor deze categorie in de omgevingstypen 'rest bebouwde kom' en 'buitengebied' een verkeersgeneratie van 7,0 tot 8,7 motorvoertuigbewegingen per 100 m^2 bvo. Voor een totaal van 4.500 m^2 bvo resulteert dit in een verkeersgeneratie van 280 tot 348 motorvoertuigbewegingen per etmaal.

Binnen het plangebied zijn eveneens 5 bedrijfswoningen toegestaan. Ook vanuit deze 'woonfunctie' zal sprake zijn van extra verkeersgeneratie. Voor vrijstaande koopwoningen geldt ongeacht de stedelijkheidsgraad in het omgevingstype 'rest bebouwde kom' of 'buitengebied' een verkeersgeneratie van 7,8 tot 8,6 motorvoertuigbewegingen per etmaal. Voor de 5 woningen tezamen impliceert dit een verkeersgeneratie van 39 tot 43 motorvoertuigbewegingen per etmaal.

De totale verkeersgeneratie vanuit zowel de bedrijfs- als woonfuncties binnen het plangebied komt hiermee op 319 tot 391 motorvoertuigbewegingen per etmaal.

Functie	**Aantal**	**Kencijfer verkeersgen.**	**Per**	**Verkeersgeneratie**
Bedrijfsverzamelgebouw	4.500 m^2	7,0 (min) – 8,7 (max)	100 m^2 bvo	315 (min) – 392 (max)
Koopwoning, vrijstaand	5 stuks	7,8 (min) – 8,6 (max)	woning	39 (min) – 43 (max)
Totale verkeersgeneratie in motorvoertuigbewegingen per etmaal				**354 (min) – 435 (max)**

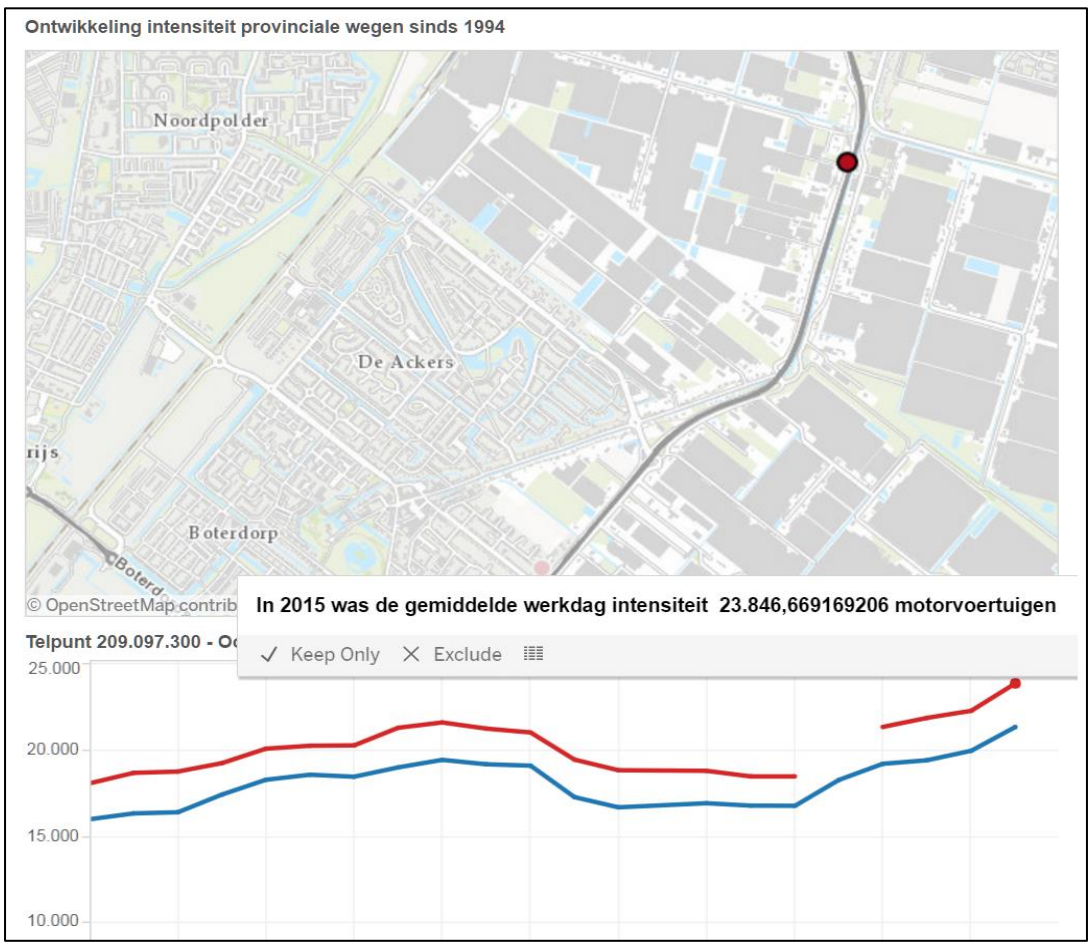
Verkeersintensiteit Hoekeindseweg (parallelweg west)

Omdat het plangebied extern wordt ontsloten via de Hoekeindseweg (westelijke parallelweg van de N209) dient de extra verkeersgeneratie als gevolg van de nieuwe functies geheel opgeteld te worden bij de bestaande verkeersintensiteit op deze weg. Gegevens over de huidige verkeersintensiteit ter plaatse van de Hoekeindseweg zijn in beginsel – mede ook vanwege de uit te voeren lucht- en geluidsberekeningen gebaseerd op de Regionale Verkeer en MilieuKaart (RVMK) waarin een waarde van 1.940 motorvoertuigbewegingen (mvt) per (werkdag)etmaal is gegeven. Een toename van deze verkeersintensiteit met 354 (min) tot 435 (max) mvt/etmaal impliceert een totale etmaalintensiteit van 2.294 (min) tot 2.375(max) mvt/etmaal. De gemeente Lansingerland heeft in september 2017 nog een verkeerstelling uitgevoerd, waaruit is gebleken dat de huidige verkeersbelasting ter hoogte van het perceel Hoekeindseweg 119 circa 650 motorvoertuigen per etmaal voor een gemiddelde weekdag is.

Aangenomen wordt dat het totaal aan extra motorvoertuigbewegingen als gevolg van de nieuwe functies zal worden afgewikkeld via het wegvak tussen de aansluiting van het plangebied op de Hoekeindseweg en de aansluiting van de Hoekeindseweg op de N209. Een toename van de verkeersintensiteit met 435 (max) mvt/etmaal impliceert daarmee in de praktijk een verkeerstoename van een kleine 67%. Dit is een toename van verkeer die zonder meer zal opvallen. De toekomstig te verwachten verkeersintensiteit van circa 1085 mvt/etmaal is echter nog steeds een lage intensiteit die ook goed past bij het type weg dat de Hoekeindseweg is en bovendien beduidend lager is dan de waarden van de RVMK. Omdat bij de aansluiting van de Hoekeindseweg op de N209 een verkeersregelinstallatie aanwezig is, en op rijbaan van de Hoekeindseweg (parallelweg west) suggestiestroken zijn gemarkeerd, wordt aangenomen dat ten behoeve van deze toename in verkeersintensiteit geen verkeerskundige aanpassingen van het bestaande wegennet nodig zijn.

Verkeersintensiteit N209

Medio 2015 bedroeg de gemiddelde werkdagintensiteit op de N209 ter hoogte van het plangebied ca. 23.850 mvt/etmaal (*bron: website provincie Zuid-Holland*). De extra verkeersgeneratie vanuit de nieuwe functies binnen het plangebied is geraamd op 319 tot 391 motorvoertuigbewegingen per etmaal, afgerond ca. 400 mvt/etmaal. Aangenomen wordt dat alle (gemotoriseerd) verkeer als gevolg van de nieuwe functies via de N209 zal worden afgewikkeld. Hierbij zal naar verwachting ca. 50% van het verkeer in noordelijke en 50% in zuidelijke richting worden afgewikkeld. In beide richting is er dus sprake van een toename van de verkeersintensiteit met ca. 200 mvt/etmaal. Als gevolg van de nieuwe functies binnen het plangebied wordt de verkeersintensiteit op de N209 dus 23.850 (huidig) + 200 (extra verkeer in beide richtingen) = 25.850 mvt/etmaal.

Bron: http://staatvan.zuid-holland.nl/Paginas/Factsheets/Intensiteiten-Provinciale-wegen.aspx

Autonome groei verkeer

In 2005 bedroeg de gemiddelde werkdagintensiteit in het betreffende telpunt op de N209 (zie voorgaande afbeelding)19.442 mvt/etmaal. In 2015 is deze intensiteit gestegen tot 23.846 mvt/etmaal. Dit is een stijging van de verkeersintensiteit met globaal 2% per jaar ($19.422 \times 1{,}02^{10} = 23.700$). Deze stijging in verkeersintensiteit is toe te schrijven aan de autonome groei van het autoverkeer. In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient gerekend te worden met de geldende verkeersintensiteiten in het prognosejaar, welke doorgaans op 10 jaar na vaststelling van het bestemmingsplan wordt gekozen. Uitgaande van vaststelling van het bestemmingsplan medio 2016 geldt als prognosejaar 2026.

Parkeren

Vanuit de nieuwe functies binnen het plangebied zal behoefte bestaan aan parkeervoorzieningen. De totale parkeerbehoefte binnen het plangebied kan indicatief worden bepaald op basis van de Nota parkeernormen Gemeente Lansingerland die in 2014 is vastgesteld en van toepassing is.

Voor de functie 'bedrijfsverzamelgebouw' (gelijkwaardige mix van kantoren (zonder baliefunctie), arbeidsextensieve en arbeidsintensieve bedrijven) is de parkeernorm van 2,0 parkeerplaatsen per 100 m^2 bvo van toepassing. Voor totaal 4.500 m^2 bvo impliceert dit een parkeerbehoefte van 90 parkeerplaatsen.

Voor vrijstaande koopwoningen in het buitengebied (Rest Lansingerland) geldt een parkeernorm van 2,4 parkeerplaatsen per woning. Voor de totaal 5 woningen impliceert dit een parkeerbehoefte van 12 parkeerplaatsen. Dit is inclusief 0,3 parkeerplaats per woning ten behoeve van bezoekers.

De totaal geraamde parkeerbehoefte vanuit het geheel aan functies binnen het plangebied bedraagt hiermee 102 parkeerplaatsen. In deze berekening is nog geen rekening gehouden met mogelijk dubbelgebruik van openbaar toegankelijke parkeerplaatsen. Op basis van de in de gemeentelijke parkeernota opgenomen 'aanwezigheidspercentages' is de parkeerbehoefte op het maatgevend moment (werkdagmiddag) 85 parkeerplaatsen.

De daadwerkelijke parkeerbehoefte per kavel is afhankelijk van het type bedrijf dat zich zal vestigen en de grootte in m^2 bvo. Omdat het bestemmingsplan hiertoe nog enige flexibiliteit biedt is de parkeerbehoefte per kavel nog niet exact te bepalen. Het totaal benodigde aantal parkeerplaatsen per kavel dient derhalve nader bepaald te worden in het kader van de aanvraag omgevingsvergunning.

Bijlage 2 Beeldkwaliteitsparagraaf,Stijlgroep (mei 2018)

BEELDKWALITEITSPARAGRAAF

1. Algemeen

De Verordening Ruimte (provincie 1e herziening 2011)

De Verordening Ruimte benoemt dat "bestemmingsplannen voor gronden, gelegen buiten de bebouwingscontouren of binnen maar aansluitend aan de bebouwingscontouren, zoals aangegeven op kaart 1 (Lid3)", een beeldkwaliteitsparagraaf dienen te bevatten, waarin -voor zover relevant- tenminste aandacht wordt besteed aan de volgende aspecten:
- de kernkwaliteiten (zie Kwaliteitsatlas Groene Hart)
- de belangrijkste kwaliteiten van de landschapstypen en aardkundige waarden
- de belangrijkste kwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd
- de openheid van het landschap
- de historische structuurlijnen en cultuurhistorische objecten
- de bebouwingskarakteristieken ter plaatse (architectuur, stedenbouw en openbare ruimte)
- de ordeningsprincipes en ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap

Voor zover relevant zijn bovenstaande onderwerpen in de voorgaande hoofdstukken behandeld.

Welstand

De Nota Cultuurhistorie Plus (gemeente 2010) benoemt twee gebieden, waar het plangebied onderdeel van uit maakt: de historische polderlinten en de woon-/werklinten in het glastuinbouwgebied. Het welstandsbeleid voor het historisch polderlint is 'vrij met excessenregeling', voor het glastuinbouwgebied 'vrij'. De samenhang wordt vooral bepaald door het landschappelijke raamwerk.

2. Contrast

Historisch polderlint vs droogmakerij

De regels of randvoorwaarden, zoals omschreven in de Visie Transformatiegebied maken geen onderscheid tussen het bovenland en de droogmakerij. Dit is opvallend: uit de cultuurhistorische analyse komt duidelijk het verschil naar voren in historische identiteit en kwaliteit tussen beide: het bovenland als een zorgvuldig bewaard gebleven kleinschalig ontginningsas vs de grootschalige polders daarachter, die enkele keren transformeerden in ondergrond en gebruik, maat en identiteit. De duidelijke beeldkwaliteitsregels zoals omschreven in de Visie Transformatiegebied lijken zich te concentreren op ontwikkelingen binnen het lint, daar waar de opgave binnen het plangebied zich met name richt op de ontwikkeling binnen de invloedssfeer van de daarachtergelegen lage polderdelen.
Als aanvulling op de omschreven beeldkwaliteit voor de eerstelijnsbebouwing, richt dit hoofdstuk zich op de beeldkwaliteit van de tweedelijnsbebouwing.

3. Beeldkwaliteit van de droogmakerij

Referentiekader

De bebouwing in de polder is monotoon en monofunctioneel in vergelijking met de diversiteit aan het lint. Ook de schaal verschilt ten opzichte van de kleinschalige woningen in de eerstelijnsbebouwing langs het lint. De bebouwing in de polder is veel grootschaliger, waarbij de bedrijfsruimten, maar vooral de kassencomplexen de onderliggende maat en richting teniet hebben gedaan.
In de omgeving komt nog wat oorspronkelijke agrarische bebouwing voor: de bedrijfswoning gekoppeld aan de grotere schuur of loods daarachter. Deze lijkt nog het meest het gebruiken als referentie voor de woon-/werkcombinaties in de lager gelegen polder.

Richting op de kavel

Zoals de Visie Transformatiegebied en de Verordening Ruimte aangeven, is vooral het landschap bepalend in het raamwerk van maat en schaal op de kavel. Inpassing van bestaande richtingen in het landschap bepaalt in grote mate de maat, richting en dieptewerking van de polder. Dit kan door bijvoorbeeld de versterking van bestaande waterlijnen met erfafscheidingen of perceelbeplanting in inheemse soorten. De bebouwing is aan het landschap ondergeschikt, maar mag die richting wel versterken.

Binnen het plangebied komen twee richtingen samen, waarbij de landschap met name de richting haaks op het lint versterkt. De richting van de bebouwing kan haaks of parallel aan het lint. Om deze (variatie in) richting te krijgen, dient het gebouw ook een richting te krijgen, door bijvoorbeeld de lengtemaat van een gebouw tenminste 1,5 keer de breedtemaat van dat gebouw te laten zijn. Deze richting wordt verder benadrukt door de toepassing van een zadeldak of een variatie daarop. De keuze voor de richting wordt vrij gelaten.

Bouwvorm en bouwhoogte

Het volume van een bedrijfsgebouw wordt in de Visie Transformatiegebied beperkt tot 500m². Dit lijkt wat beperkt in vergelijking tot de omliggende bedrijvigheid en kassen. Aan de andere kant is het wel weer een schaalsprong ten opzichte van de kleinschaligheid langs het lint.

Een combinatie van bedrijfswoning en bedrijfsloods is per kavel mogelijk, waarbij een verspringing in de rooilijn, goothoogte en nokhoogte wel belangrijk is om het onderscheid te behouden. Vanwege de lage ligging van de polder ten opzichte van het bovenland, lijkt een verhoging van de daklijn voor woningen naar anderhalve laag inpasbaar, zonder aantasting van de bestaande ruimtelijke kwaliteit. Daarmee is een verhoging van de nokhoogte, met behoud van de daklijn op maximaal 4,5 meter onder voorwaarden mogelijk. Van belang is de toepassing van eenzelfde dakhelling (>40 graden) voor alle bebouwing.
Een mogelijk betere oplossing is de integratie van wonen binnen het werkvolume. Dan is een noodzakelijk onderscheid in nok- en goothoogte niet meer aan de orde, maar kunnen beide functies onder één volume vallen. Daarmee wordt zowel het aantal volumes op de kavel beperkt en en kan ook de toename van verharding beperkt worden. Wel is het dan nodig om flexibel om te gaan met het maximaal aantal m² per bouwvolume.

De maximale goot- en nokhoogte van 5 en 10 meter biedt voldoende ruimte voor zowel een goede plattegrond als een goede inpassing van de bouwvorm in haar agrarische omgeving.

Het is goed te streven naar een eenduidige eigentijdse bouwvorm, zonder teveel aantastingen van de hoofdvorm.

Materialisatie

Belangrijk binnen de polder tussen de bedrijfsbebouwing is de afstemming tussen vorm en materialisatie. Door te kiezen voor een samenhang tussen de verschillende bouwvormen, wordt een familie in bouwvorm en materialisatie bewerkstelligt die pas binnen de monotonie van de bedrijvigheid, maar voldoende individualiteit per woning geeft.

Materialisatie kan traditioneel, maar ook heel eigentijds en vernieuwend. Kleurgebruik en onderling kleurverschil kan, maar zoals de welstand al aangeeft: vrij met excessenregeling. Fel kleurgebruik en vloekende tonen worden niet gewaardeerd. Aardse kleuren hebben de voorkeur.

Groen en beplanting

De richtlijnen met betrekking tot landschap staan een versterking van de agrarische polderstructuur voor met inheemse beplantingsstructuren. Koppeling van waterlijnen met opgaande beplanting versterkt elkaar.

Door grote kavels met grote tuinen uit te geven wordt het groene karakter met doorzichten en ruimtebeleving verder versterkt. Hoge beplantingslijnen parallel aan het lint zijn ongewenst: dit zou de mogelijkheid voor lange doorzichten over de diepte van de kavel belemmeren.

Erfafscheidingen

Bij voorkeur lage erfscheidingen om zo het zicht op weelderig beplante erven en tuinen te behouden. De erfafscheidingen zijn natuurlijk, van beplanting, of in hout hekwerk.
Ook de te realiseren parkeerplaatsen op eigen terein dienen met groen omkleed te worden.

Bron: Nota van uitgangspunten Hoekeindseweg Lansingerland d.d. 24 januari 2012; Stijlgroep landschap en stedelijke ruimte

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

De inpassing van de woon-werk kavels in een omgeving achter het lint wordt niet alleen bepaald door de kwaliteit die met het plan wordt gerealiseerd, maar ook door de bestaande omgeving, die het plangebied omsluit.

Om onafhankelijk van de bestaande omgeving van kassen en bedrijfsloodsen de ruimtelijke beleving en kwaliteit te kunnen borgen, is in het inrichtingsplan gekozen voor een groene omkadering van het plangebied, waarmee een eigen landschappelijke lijst en horizon wordt geboden voor de ontwikkeling. Hiermee wordt de ruimtelijke kwaliteit van het plan zelfstandig bepaald en niet langer beïnvloedt door de activiteiten en ambities van de aangrenzende kavels.

Voor de realisatie van de bedrijfskavels is naast de toets op architectonische beeldkwaliteit ook een inrichtingsplan van de onbebouwde ruimte op de kavels gewenst om de landschappelijke inpassing van de functies en activiteiten in haar omgeving te kunnen toetsen. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- versterking en beleving van de richting en dieptewerking van de polderverkaveling

- verbetering van de zichtbaarheid en functionaliteit van de bestaande waterlijnen

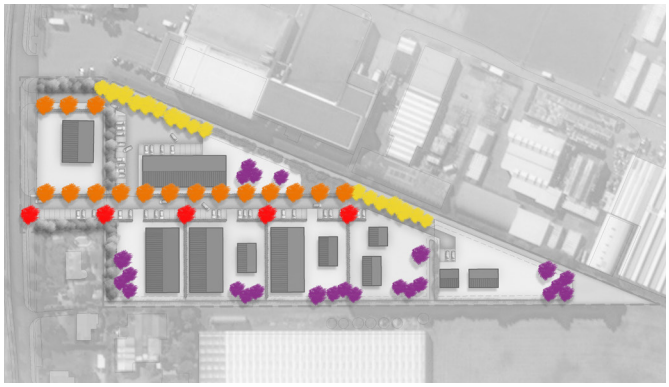
- verbeteren van de landschappelijke natuurwaarden en waterkwaliteit door toepassing van natuurvriendelijke ecologische oevers en diervriendelijke erfafscheidingen

- het bieden van een duurzame buitenruimte als biotoop voor flora en fauna

- toepassing van gebiedseigen landschapstypologie en beplanting

Voor de ruimtelijke inpassing in de omgeving wordt specifiek aandacht gevraagd voor een groene overgang van de kavels aan het lint naar de achterliggende functies.

Bomen

De bomenlijnen maken de lijnen en richtingen in het landschap zichtbaar. Op de kavels staan losse boomgroepen.

Watergangen

Bestaande watergangen worden versterkt en verbreed t.b.v. de leesbaarheid van het polderlandschap en de waterkwaliteit.

Onderbeplanting

De onderbeplanting ondersteunt bestaande landschapsstructuren en benadrukt de omkadering van de lintkavels. Natuurlijke oevers met riet dragen daar aan bij.

Erfafscheidingen

Erfafscheidingen zijn landschappelijk en bij voorkeur wintergroen.

Toepassing van beplanting

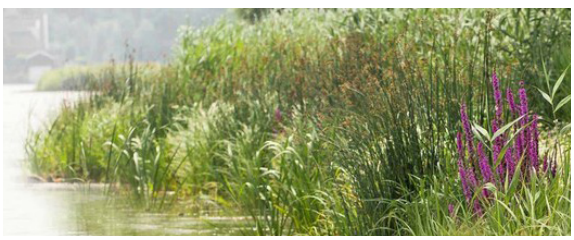
Voor de inrichting van de kavels kan gedacht worden aan de volgende opbouw en soorten:

Bomen o.a.:
- Berk
- Els
- Kleinbladige linde
- Wilg
- Gele kornoelje
- Gewone vogelkers
- Veldesdoorn

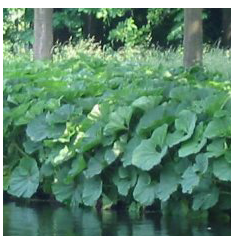
Struiken o.a.:
- Gelderse roos
- Gele kornoelje
- Hazelaar
- Liguster
- Sleedoorn
- Veldesdoorn
- Vlier

Oeverbeplanting o.a.:
- Riet
- Gele lis
- Groot hoefblad
- Kattenstaart
- Koninginnekruid
- Lisdodde

Erfafscheidingen o.a.:
- hekwerk met Klimop (wintergroen)
- haag Liguster (half wintergroen)

Bijlage 3 Verkennend bodemonderzoek, SMA (3 mei 2012)

sma

MILIEU EN RUIMTE

Eindrapport verkennend bodemonderzoek
Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectnummer: 23120057
3 mei 2012

Opdrachtgever: De Zeeuwse Projektbouwmij Fraanje B.V.
Postbus 1
4456 ZG Lewedorp

Opgesteld door: Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Auteur: [redacted]
Telefoon:
Autorisatie:

kwaliteitswaarborg bodembeheer BRL SIKB
2001, 2002

Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Heinkenszandseweg 22
4453 VG 's-Heerenhoek

Postbus 25
4453 ZG 's-Heerenhoek
T +31 113 352 222
F +31 113 352 208

E info@smazeelandbv.nl
I www.smazeelandbv.nl

Rabobank Beveland 34.60.39.169
BIC RABONL2U
IBAN NL63 RABO 0346 0391 69
BTW nr. NL8044.04.070.B01
KvK Middelburg 22038560

Inhoudsopgave

SAMENVATTING 3

1. INLEIDING 5

1.1. AANLEIDING EN DOEL 5
1.2. REFERENTIEKADER 5
1.3. BETROUWBAARHEID 6
1.4. OPBOUW RAPPORT 7

2. VOORONDERZOEK 8

2.1. LOCATIEBESCHRIJVING EN HISTORISCHE GEGEVENS 8
2.2. REGIONALE BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 9
2.3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE 9

3. VELDWERK 11

3.1. UITVOERING VELDWERK 11
3.2. RESULTATEN VELDWERK 11

4. CHEMISCHE ANALYSE 12

4.1. ANALYSESTRATEGIE 12
4.2. ANALYSERESULTATEN 13
4.3. INTERPRETATIE RESULTATEN 13

5. CONCLUSIES 15

LITERATUURLIJST 17

LIJST VAN BIJLAGEN 18

Samenvatting

Door De Zeeuwse Projektbouwmij Fraanje B.V. (ZPF B.V.) is aan SMA Zeeland B.V. de opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek op een locatie gelegen aan de Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland.

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen herinrichting van de betreffende locatie. Op de locatie zullen bedrijfswoningen inclusief loods worden ontwikkeld.

Het doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen of het voormalige, dan wel huidige gebruik van de onderhavige locatie en zijn omgeving heeft geleid tot verontreiniging van de bodem (grond en grondwater).

Voormalige bovengrondse stookolietank
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en het grondwater verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en vluchtige aromaten.

De hypothese "verdacht" kan op grond van de onderzoeksresultaten worden verworpen. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk geen verontreinigingen met de verdachte parameters geconstateerd.

Bovengrondse stookolietank
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en het grondwater verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en vluchtige aromaten.

De hypothese "verdacht" kan op grond van de onderzoeksresultaten worden verworpen. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk geen verontreinigingen met de verdachte parameters geconstateerd.

Half verhard pad
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met zware metalen en PAK.

Vanwege de geconstateerde verontreinigingen dient de hypothese gehandhaafd te blijven. In de grond zijn een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd. Tevens zijn licht verhoogde gehalten van andere zware metalen en minerale olie geconstateerd.

Overig terrein/algemene bodemkwaliteit
Op basis van het vooronderzoek was het niet aannemelijk om andere bodemverontreinigingen op de hiervoor vermelde deellocaties en bodemverontreinigingen op het overige deel van de onderzoekslocatie te verwachten. Voor het onderzoek is zodoende uitgegaan van de hypothese "onverdacht".

De hypothese "onverdacht" dient verworpen te worden. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk verhoogde concentraties geconstateerd.

In de bovengrond ter plaatse van de voormalige bovengrondse stookolietank, de bovengrondse stookolietank en het overig terrein zijn, plaatselijk, licht verhoogde gehalten van zware metalen en PAK geconstateerd. In de bovengrond ter plaatse van de bovengrondse stookolietank is tevens een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd.

In het grondwater zijn, plaatselijk, licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd. In het grondwater uit peilbuis 37 is tevens een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) geconstateerd.

Slotconclusie

Er dient een nader bodemonderzoek naar de ernst (en omvang) van de volgende verontreinigingen te worden uitgevoerd:

- de sterke PAK- en matige zinkverontreiniging in de grond ter plaatse van het half verharde pad;
- de matige loodverontreiniging in de grond ter plaatse van de bovengrondse stookolietank;
- de matige verontreiniging met 1,2-dichlooretheen (cis + trans) in het grondwater ter plaatse van peilbuis 37.

De op de onderzoekslocatie geconstateerde licht verhoogde gehalten in de grond en het grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van nader bodemonderzoek. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat verontreinigde grond niet zonder meer mag worden verplaatst op of van de onderzoekslocatie. De eventuele mogelijkheden dienen in overleg met het bevoegd gezag te worden bepaald.

Op de onderzoekslocatie zijn lagen met meer 50 % bodemvreemd materiaal aanwezig. Deze lagen zijn niet geanalyseerd omdat ze niet onder het beleid van de Wet Bodembescherming vallen. Deze lagen kunnen echter wel stoffen bevatten die, bij vermenging met grond, een nieuwe bodemverontreiniging kunnen veroorzaken. Vermenging met (bijvoorbeeld onder-, boven-, een naastgelegen) grond dient daarom voorkomen te worden.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

Door De Zeeuwse Projektbouwmij Fraanje B.V. (ZPF B.V.) is aan SMA Zeeland B.V. de opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek op een locatie gelegen aan de Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland.

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen herinrichting van de betreffende locatie. Op de locatie zullen bedrijfswoningen inclusief loods worden ontwikkeld.

Het doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen of het voormalige, dan wel huidige gebruik van de onderhavige locatie en zijn omgeving heeft geleid tot verontreiniging van de bodem (grond en grondwater).

1.2. Referentiekader

Onderzoeksopzet
De onderzoeksopzet is afgeleid van de NEN 5740 (lit.4). Het onderzoek bestaat uit: vooronderzoek, veldonderzoek, chemische analyses, interpretatie en toetsing.

Toetsingskader
De analyseresultaten van de grond worden conform de Wet bodembescherming getoetst aan de achtergrondwaarden (AW2000), tussenwaarden en interventiewaarden (lit.1). De analyseresultaten van het grondwater worden getoetst aan de streefwaarden, tussenwaarden en interventiewaarden.

De achtergrondwaarden hebben betrekking op achtergrondgehalten van stoffen die van nature voorkomen, of op detectiegrenzen bij stoffen die niet van nature voorkomen. In principe is sprake van een onbeïnvloede bodemkwaliteit. De streefwaarden grondwater geven aan wat het ijkpunt is voor de milieukwaliteit op de lange termijn, uitgaande van verwaarloosbare risico's voor het ecosysteem. De interventiewaarden bodemsanering geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Ze zijn representatief voor het verontreinigingsniveau waarboven sprake is van een geval van ernstige (bodem) verontreiniging.

Er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde. In enkele specifieke situaties kan bij gehalten onder de interventiewaarden ook sprake zijn van een geval van ernstige verontreiniging. Dit geldt voor de zogenaamde gevoelige functies:

- moestuin/volkstuin,
- plaatsen waar vluchtige verbindingen aanwezig zijn in het grondwater in combinatie met hoge grondwaterstanden en/of in de onverzadigde bodem onder bebouwing.

Als een geval van ernstige verontreiniging is vastgesteld dan is sprake van een potentieel risico dat aanleiding geeft tot een vorm van saneren of beheren.

De tussenwaarde is het gemiddelde van de achtergrondwaarde/streefwaarde en de interventiewaarde. De tussenwaarde is de concentratiegrens waarboven in beginsel nader onderzoek moet worden uitgevoerd, omdat het vermoeden van ernstige bodemverontreiniging bestaat.

De achtergrond-, streef-, tussen- en interventiewaarden worden in het vervolg, samenvattend, toetsingswaarden genoemd.

De norm voor barium in grond is tijdelijk ingetrokken. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg ds (interventiewaarde barium voor een standaardbodem (bodem met 10% humus en 25% lutum)).

1.3. Betrouwbaarheid

Het hier gerapporteerde bodemonderzoek is uitgevoerd op zorgvuldige wijze, in overeenstemming met de geldende richtlijnen en de gebruikelijke inzichten en methoden. SMA Zeeland B.V. beschikt over een kwaliteitsmanagementsysteem (NEN-EN-ISO 9001: 2008) en veiligheidsmanagementsysteem (VGM Checklist Aannemers) waarbinnen de kwaliteit van de werkzaamheden dusdanig wordt beheerst en gewaarborgd dat haar diensten zo goed mogelijk aan de eisen en doelstellingen van de opdrachtgever voldoen.

Het milieukundige veldwerk is uitgevoerd op basis van de richtlijnen van de BRL SIKB 2000 en conform de hierbij van toepassing zijnde protocollen en NEN-normen. SMA Zeeland B.V. beschikt hiertoe over het procescertificaat "Veldwerk voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" op basis van de Beoordelingsrichtlijn SIKB 2000 voor de protocollen 2001, 2002, 2003 en 2018. Dit procescertificaat is uitsluitend van toepassing op de activiteiten inzake het milieukundige veldwerk, beginnend bij de acceptatie van het veldwerk, en eindigend bij de overdracht van de veldwerkgegevens en monsters.

In het kader van de waarborging van de onafhankelijkheid verklaart SMA Zeeland B.V. dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de in dit kader gestelde eisen van de BRL SIKB 2000 en de daarbij behorende protocollen.

De chemische analyses van dit onderzoek zijn uitgevoerd door een daartoe door de Raad van Accreditatie geaccrediteerd laboratorium.

Een verkennend onderzoek is erop gericht met beperkte middelen vast te stellen of er bodemverontreiniging aanwezig is. Dit impliceert dat de conclusies van het verkennend onderzoek slechts een beperkte reikwijdte hebben. Door het verkennend karakter en het daarmee samenhangende beperkt

aantal boringen en analyses, betekent dit concreet dat een mogelijk aanwezige verontreiniging over het hoofd gezien kan worden. Het verkennend onderzoek garandeert derhalve nooit dat de onderzochte locatie geheel schoon is of anderszins, dat met het verkennend onderzoek alle eventueel aanwezige verontreinigingen worden gedetecteerd.

Verder geldt dat de resultaten van het onderhavige onderzoek een momentopname vormen van de bodemkwaliteit. Na de uitvoering en rapportage van dit onderzoek zouden activiteiten kunnen plaatsvinden die de milieuhygiënische kwaliteit van grond en grondwater op de onderzoekslocatie kunnen beïnvloeden. Voorbeelden hiervan zijn het bouwrijp maken van de locatie of het aanvoeren van grond van elders. Een andere factor kan bijvoorbeeld zijn het transport van verontreinigende stoffen via het grondwater van buiten de onderzoekslocatie. Gezien deze overwegingen, dienen de hier gerapporteerde onderzoeksresultaten met meer voorzichtigheid gebruikt en geïnterpreteerd te worden naarmate de tijd toeneemt die verlopen is na de uitvoering van het onderzoek.

Op basis van de uit dit bodemonderzoek verkregen gegevens kan in principe geen uitspraak gedaan worden over de toepassingsmogelijkheden van eventueel van de locatie af te voeren grond. Hiervoor dient onderzoek plaats te vinden conform het Besluit bodemkwaliteit.

SMA Zeeland B.V. kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele schade of anderszins voor eventuele gevolgen die voortkomen uit het gebruik en de interpretatie van de in dit rapport gepresenteerde onderzoeksgegevens.

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd, tenzij met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van SMA Zeeland B.V.

1.4. Opbouw rapport

Het rapport is als volgt ingedeeld. In de navolgende hoofdstukken komen achtereenvolgens het vooronderzoek (hst.2), het veldwerk (hst.3) en de chemische analyses met de bespreking van de resultaten (hst.4) aan de orde. Het laatste hoofdstuk bevat de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek.

Een overzichtskaart is te vinden in bijlage 1. In bijlage 2 is de situatietekening opgenomen. De boorbeschrijvingen en de toetsingstabellen zijn opgenomen in de bijlage 3 en 4. In bijlage 5 zijn de analyserapporten van het laboratorium opgenomen. In bijlage 6 zijn de historische kaarten en luchtfoto's opgenomen.

2. Vooronderzoek

In dit hoofdstuk worden het bodemgebruik in het verleden en de resultaten van eventuele voorgaande onderzoeken besproken. Dit heeft geleid tot een hypothese over de mogelijke verontreinigingssituatie van de onderzoekslocatie.

2.1. Locatiebeschrijving en historische gegevens

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland. Deze locatie is kadastraal bekend als gemeente Bleiswijk, sectie C, nummers 4128 en 5670 en heeft een oppervlakte van 16.016 m^2.

In bijlage 1 zijn een omgevingskaart en de kadastrale kaart opgenomen. In bijlage 2 zijn de situatietekeningen opgenomen.

Volgens informatie die op sites www.bodemloket.nl en www.dcmr.nl wordt weergegeven en informatie afkomstig van de opdrachtgever, is op de onderzoekslocatie niet eerder een bodemonderzoek uitgevoerd.

Locatiebezoek en informatie huidige bewoner
Op 2 april 2012 is de locatie bezocht door een adviseur van SMA Zeeland B.V. en is gesproken met de heer ıg. De heer woont ter plaatse van de Hoekeindseweg 119 en is bekend met de locatie omdat hij daar in het verleden een glastuinbouwbedrijf heeft gehad. De heer ı heeft daar op biologische wijze geteeld.

De glastuinbouwactiviteiten zijn jaren geleden al gestaakt. Er staat nu alleen nog ter plaatse van het oostelijke deel van de onderzoekslocatie een niet in gebruik zijnde (vervallen) kas. De overige kassen zijn afgebroken. Op een aantal plaatsen zijn nog wel funderingen zichtbaar. Een deel van de onderzoekslocatie is braakliggend (er staan nu bramenstruiken), een deel was is gebruik als paardenbak en een deel is in gebruik als siertuin/grasveld.

De ketelhuizen zijn nog aanwezig maar worden niet meer als zodanig gebruikt. Er is een bovengrondse stookolietank aanwezig (niet meer in gebruik, inhoud circa 20 m^3). Naast het noordelijk gelegen ketelhuis ligt een betonplaat. Volgens de heer stond hier vroeger een stookolietank met een inhoud van circa 20 m^3.

Volgens de heer ; is het woonhuis ter plaatse van Hoekeindseweg 119 omstreeks 1964 gebouwd. De verwarming geschiedt door middel van een gasgestookte ketel. Bij het woonhuis heeft geen olietank gelegen/gestaan.

Vanaf de Hoekeindseweg ligt een halfverhard pad richting het woonhuis ter plaatse van Hoekeindseweg 119.

2.2. Regionale bodemopbouw en geohydrologie

Ter plaatse van de onderzoekslocatie wordt, zo blijkt uit de grondwaterkaart van Nederland, een deklaag van circa 10-15 meter dikte aangetroffen. De slecht doorlatende deklaag wordt gevormd door holocene klei- en veenafzettingen behorende tot de Formatie van Naaldwijk en Nieuwkoop gelegen op en naast enkele vroeg-holocene peri-mariene afzettingen behorende tot de Formatie van Echteld.

De grondlaag tussen circa 15 meter beneden NAP (m-NAP) en circa 30 m-NAP vormt het eerste watervoerend pakket. Dit pakket bestaat uit pleistocene (grof)zandige, soms grindhoudende afzettingen behorende tot de Formaties van Kreftenheye en Urk. Mogelijk zijn er enkele kleilagen in dit watervoerend pakket ingeschakeld.

Het eerste watervoerend pakket wordt gescheiden van het tweede watervoerend pakket door de voornamelijk bruingekleurde klei- en leemlagen van de Formatie van Waalre. Deze scheidende laag is vermoedelijk zo'n 10 tot 20 meter dik. Over de exacte samenstelling en dikte van het tweede watervoerende pakket zijn weinig gegevens voorhanden.

Op basis van in de nabijheid van het plangebied gelegen boringen en daarvan afgeleid kaartmateriaal, afkomstig van onder andere TNO en de voormalige RDG, is het in tabel 2.1 vereenvoudigde bodemmodel geformuleerd door SMA Zeeland. De bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie kan hiervan afwijken.

Tabel 2.1 Geohydrologisch overzicht ter plaatse van de onderzoekslocatie

Typering	Diepte (m-mv)	Lithologie	Formatie(s)
Deklaag	0-10	Zandige klei, Veen	Nieuwkoop, Naaldwijk, Echteld
1e watervoerend pakket	10-35	Zand, Grind	Kreftenheye, Urk
Scheidende laag	35-45	Klei	Waalre

2.3. Hypothese en onderzoeksstrategie

Ter plaatse van de locatie "Voormalige bovengrondse stookolietank" en de locatie "Bovengrondse stookolietank" is de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en is het grondwater verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en vluchtige aromaten. Deze deellocaties worden conform de strategie VEP onderzocht.

Ter plaatse van de locatie "Halfverhard pad" is de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met zware metalen en PAK. Er wordt uitgegaan van diffuus, heterogeen verdeelde verontreinigingen. In het grondwater worden geen verontreinigingen verwacht. Deze deellocatie wordt conform de strategie VED-HE onderzocht.

Op basis van het vooronderzoek is het vooralsnog niet aannemelijk om bodemverontreinigingen op het overige deel van de onderzoekslocatie te verwachten. Voor het onderzoek wordt zodoende uitgegaan van

de hypothese "onverdacht". Het onderzoek ter plaatse van het onverdachte terreindeel wordt uitgevoerd volgens de strategie voor bodemonderzoek op een onverdachte locatie (ONV).

Een beschrijving van de veldwerkzaamheden en de resultaten daarvan, volgt in hoofdstuk 3

3. Veldwerk

In dit hoofdstuk worden de uitvoering en de resultaten van het veldwerk besproken.

3.1. Uitvoering veldwerk

Het veldwerk (verrichten van boringen en het plaatsen van peilbuizen) is op 11 en 12 april 2012 uitgevoerd conform de in paragraaf 2.3 vermelde onderzoeksstrategie. Er zijn in totaal 37 boringen verricht (18 boringen tot 0,5 m-mv, 7 tot 1,0 m-mv, 9 boringen tot 2,0 m-mv en 3 peilbuizen).

De boringen 32 t/m 34 (inclusief peilbuis 34) zijn ter plaatse van de locatie "Voormalige bovengrondse stookolietank" verricht. De boringen 35 t/m 37 (inclusief peilbuis 37) zijn ter plaatse van de locatie "Bovengrondse stookolietank" verricht.

De boringen 27 t/m 31 zijn ter plaatse van het half verharde pad verricht. De overige boringen zijn, voor zover mogelijk, gelijkmatig over het overig terrein verdeeld geplaatst. De boorlocaties zijn weergegeven op de situatietekeningen in bijlage 2.

De peilbuizen zijn op 25 april 2012 bemonsterd.

3.2. Resultaten veldwerk

Het opgeboorde bodemmateriaal is zintuiglijk beoordeeld. Tijdens het veldwerk zijn zintuiglijk geen verontreinigingen met minerale olie waargenomen.

Ter plaatse van de boringen 27 (traject 0,00-0,25 m-mv), 35 (traject 0,00-0,60 m-mv) en 36 (traject 0,20-0,75 m-mv) zijn lagen met meer dan 50 % bodemvreemd materiaal aangetroffen. Indien er sprake is van een bijmenging van meer dan 50 % bodemvreemd materiaal, is er volgens de Wet Bodembescherming geen sprake van grond en valt de desbetreffende laag niet onder het beleid van de Wet Bodembescherming.

Voor gedetailleerde informatie met betrekking tot de bodemopbouw en de eventuele aanwezigheid van bodemvreemde bijmengingen wordt verwezen naar de boorprofielen in bijlage 3.

Van het opgeboorde bodemmateriaal is per halve meter en/of per (zintuiglijk afwijkende) bodemlaag een monster genomen.

De pH en Ec van het grondwater zijn in het veld gemeten. De resultaten van deze metingen zijn weergegeven in de toetsingstabellen in bijlage 4.

4. Chemische analyse

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de keuze van de geanalyseerde monsters en de parameters waarop deze zijn geanalyseerd. Vervolgens worden de analyseresultaten en de eventuele overschrijdingen van de toetsingswaarden geïnterpreteerd. De toetsingstabellen zijn opgenomen in bijlage 4.

4.1. Analysestrategie

In de onderstaande tabel is weergegeven welke monsters ter analyse zijn ingezet. Ook is weergegeven op welke parameters geanalyseerd is.

Tabel 4.1.1 Inzet grondmonsters ter analyse

(Meng) monster	Boring	Bodemlaag (cm-mv)	Zintuiglijke waarnemingen/ reden analyse	Analyse (parameters)
Voormalige bovengrondse stookolietank				
M02	33	0-50	Bovengrond	NEN- grondpakket
Bovengrondse stookolietank				
M01	37	0-30	Bovengrond	NEN- grondpakket
Half verhard pad				
M03	31	0-20	Bovengrond, sterk puinhoudend, brokken asfalt	NEN- grondpakket
MM01	28,29	0-30	Bovengrond, sterk puinhoudend	NEN- grondpakket
MM02	27,30,31	20-70	Ondergrond, geen bodemvreemde bijmengingen	NEN- grondpakket
Overig terrein				
M04	6	0-25	Bovengrond, matig kolengruishoudend	NEN- grondpakket
MM03	1,2,3,4,5,7	0-50	Bovengrond	NEN- grondpakket
MM04	8,9,10,11,12	0-50	Bovengrond	NEN- grondpakket
MM05	13,14,15,16, 25,26	0-50	Bovengrond	NEN- grondpakket
MM06	18,19,20,21, 22,24	0-50	Bovengrond	NEN- grondpakket
MM07	35,36	60-125	Ondergrond	NEN- grondpakket
MM08	1,2,6,9,12	50-125	Ondergrond	NEN- grondpakket
MM09	15,17,23	50-150	Ondergrond	NEN- grondpakket

NEN grondpakket: barium, cadmium, cobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, PCB, PAK (10-VROM), minerale olie (GC).

Tabel 4.1.3 Inzet grondwatermonsters ter analyse

Monster-nummer	Peilbuis	Filtertraject (cm-mv)	Opmerkingen	Analyse (parameters)
Voormalige bovengrondse stookolietank				
34-1-1	34	150-250	*	NEN-grondwaterpakket
Bovengrondse stookolietank				
37-1-1	37	150-250	*	NEN-grondwaterpakket
Overig terrein				
23-1-1	23	150-250		NEN-grondwaterpakket

NEN grondwaterpakket: barium, cadmium, cobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink, vluchtige aromaten en naftaleen, vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen, minerale olie;

*: Tevens gebruikt om de algemene grondwaterkwaliteit van de gehele onderzoeklocatie te bepalen.

4.2. Analyseresultaten

In de toetsingstabellen (bijlage 4) is te zien in welke mate de grond(meng)monsters en de grondwatermonsters verontreinigd zijn. De analyseresultaten zijn getoetst aan het toetsingskader uit de Wet Bodembescherming. De analyserapporten van het laboratorium zijn opgenomen in bijlage 5

4.3. Interpretatie resultaten

Voormalige bovengrondse stookolietank

Tijdens het veldwerk zijn, in de boringen die ter plaatse van deze deellocatie zijn verricht, zintuiglijk geen verontreinigingen met minerale olie waargenomen. Ter verificatie is een grondmonster (M02) van de bovengrond geanalyseerd op een NEN-pakket (minerale olie maakt deel uit van het NEN-pakket). Er is voor gekozen om op een NEN-pakket te analyseren om tevens een beeld te krijgen van de algemene bodemkwaliteit.

In het grondmonster M02 is bij de chemische analyse ook geen verontreiniging met minerale olie geconstateerd. Er zijn wel licht verhoogde gehalten zware metalen en PAK geconstateerd.

In het grondwatermonster uit peilbuis 34 zijn geen verontreinigingen met minerale olie en/of vluchtige aromaten geconstateerd. Wel is er een licht verhoogd gehalte barium geconstateerd.

Bovengrondse stookolietank

Tijdens het veldwerk zijn, in de boringen die ter plaatse van deze deellocatie zijn verricht, zintuiglijk geen verontreinigingen met minerale olie waargenomen. Ter verificatie is een grondmonster (M01) van de bovengrond geanalyseerd op een NEN-pakket (minerale olie maakt deel uit van het NEN-pakket). Er is

voor gekozen om op een NEN-pakket te analyseren om tevens een beeld te krijgen van de algemene bodemkwaliteit.

In het grondmonster M01 is bij de chemische analyse ook geen verontreiniging met minerale olie geconstateerd. Er zijn wel een matig verhoogd gehalte lood en licht verhoogde gehalten kobalt, koper, kwik, molybdeen, nikkel, zink en PAK geconstateerd.

In het grondwatermonster uit peilbuis 37 zijn geen verontreinigingen met minerale olie en/of vluchtige aromaten geconstateerd. Wel zijn er een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) en licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd.

Half verhard pad
Het grondmonster M03 betreft de sterk puinhoudende bovengrond ter plaatse van boring 31. In deze bovengrond zijn tevens brokken asfalt aangetroffen. In het grondmonster zijn licht verhoogde gehalten zware metalen, PAK en minerale olie geconstateerd.

Het grondmengmonster MM01 betreft de sterk puinhoudende bovengrond ter plaatse van de boringen 28 en 29. In het grondmengmonster zijn een sterk verhoogd gehalte PAK, een matig verhoogd gehalte zink en licht verhoogde gehalten lood en minerale olie geconstateerd.

In het grondmengmonster MM02 (ondergrond) zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Overig terrein

Bovengrond
Het grondmonster M04 betreft de matig kolengruishoudende bovengrond ter plaatse van boring 6. In het grondmonster zijn licht verhoogde gehalten zware metalen en PAK geconstateerd.

In de grondmengmonsters MM03 en MM05 zijn licht verhoogde gehalten lood geconstateerd.

In het grondmengmonster MM04 zijn licht verhoogde gehalten kwik, lood en zink geconstateerd.

In het grondmengmonster MM06 zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Ondergrond
In de grondmengmonsters MM07, MM08 en MM09 zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Grondwater
In het grondwatermonster uit peilbuis 23 zijn licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd.

5. Conclusies

In dit hoofdstuk wordt de verontreinigingssituatie getoetst aan de hypothese. Tenslotte wordt de conclusie van het onderzoek weergegeven.

Voormalige bovengrondse stookolietank
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en het grondwater verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en vluchtige aromaten.

De hypothese "verdacht" kan op grond van de onderzoeksresultaten worden verworpen. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk geen verontreinigingen met de verdachte parameters geconstateerd.

Bovengrondse stookolietank
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en het grondwater verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met minerale olie en vluchtige aromaten.

De hypothese "verdacht" kan op grond van de onderzoeksresultaten worden verworpen. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk geen verontreinigingen met de verdachte parameters geconstateerd.

Half verhard pad
Ter plaatse van deze deellocatie was de grond verdacht op het voorkomen van verontreinigingen met zware metalen en PAK.

Vanwege de geconstateerde verontreinigingen dient de hypothese gehandhaafd te blijven. In de grond zijn een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd. Tevens zijn licht verhoogde gehalten van andere zware metalen en minerale olie geconstateerd.

Overig terrein/algemene bodemkwaliteit
Op basis van het vooronderzoek was het niet aannemelijk om andere bodemverontreinigingen op de hiervoor vermelde deellocaties en bodemverontreinigingen op het overige deel van de onderzoekslocatie te verwachten. Voor het onderzoek is zodoende uitgegaan van de hypothese "onverdacht".

De hypothese "onverdacht" dient verworpen te worden. In zowel de grond als het grondwater zijn namelijk verhoogde concentraties geconstateerd.

In de bovengrond ter plaatse van de voormalige bovengrondse stookolietank, de bovengrondse stookolietank en het overig terrein zijn, plaatselijk, licht verhoogde gehalten van zware metalen en PAK geconstateerd. In de bovengrond ter plaatse van de bovengrondse stookolietank is tevens een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd.

In het grondwater zijn, plaatselijk, licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd. In het grondwater uit peilbuis 37 is tevens een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) geconstateerd.

Slotconclusie

Er dient een nader bodemonderzoek naar de ernst (en omvang) van de volgende verontreinigingen te worden uitgevoerd:

- de sterke PAK- en matige zinkverontreiniging in de grond ter plaatse van het half verharde pad;
- de matige loodverontreiniging in de grond ter plaatse van de bovengrondse stookolietank;
- de matige verontreiniging met 1,2-dichlooretheen (cis + trans) in het grondwater ter plaatse van peilbuis 37.

De op de onderzoekslocatie geconstateerde licht verhoogde gehalten in de grond en het grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van nader bodemonderzoek. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat verontreinigde grond niet zonder meer mag worden verplaatst op of van de onderzoekslocatie. De eventuele mogelijkheden dienen in overleg met het bevoegd gezag te worden bepaald.

Op de onderzoekslocatie zijn lagen met meer 50 % bodemvreemd materiaal aanwezig. Deze lagen zijn niet geanalyseerd omdat ze niet onder het beleid van de Wet Bodembescherming vallen. Deze lagen kunnen echter wel stoffen bevatten die, bij vermenging met grond, een nieuwe bodemverontreiniging kunnen veroorzaken. Vermenging met (bijvoorbeeld onder-, boven-, een naastgelegen) grond dient daarom voorkomen te worden.

Literatuurlijst

1. Ministerie VROM, *Circulaire Bodemsanering 2009*. Staatscourant nr. 67, 7 april 2009

2. Ministeries van VROM en VW, *Regeling Bodemkwaliteit,* Staatscourant nr. 247, 20 december 2007

3. Ministeries van VROM en VW, *Wijziging Regeling Bodemkwaliteit,* Staatscourant nr. 122, 27 juni 2008

4. Nederlands Normalisatie Instituut, *NEN 5740, Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond*, ICS 13.080.05, Delft, januari 2009

5. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, *Beoordelingsrichtlijn voor het SIKB procescertificaat Veldwerk bij Milieuhygiënisch Bodemonderzoek, BRL SIKB 2000, versie 3.2*, Gouda, 13 maart 2007

6. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, *Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen, VKB-protocol 2001, versie 3.1*, Gouda, 13 maart 2007

7. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Het nemen van grondwatermonsters, *VKB-protocol 2002, versie 3.2*, Gouda, 13 maart 2007

Lijst van Bijlagen

Bijlage 1: Omgevingskaart en kadastrale kaart
Bijlage 2: Situatietekeningen
Bijlage 3: Boorprofielen
Bijlage 4: Toetsingstabellen
Bijlage 5: Analyserapporten laboratorium

sma

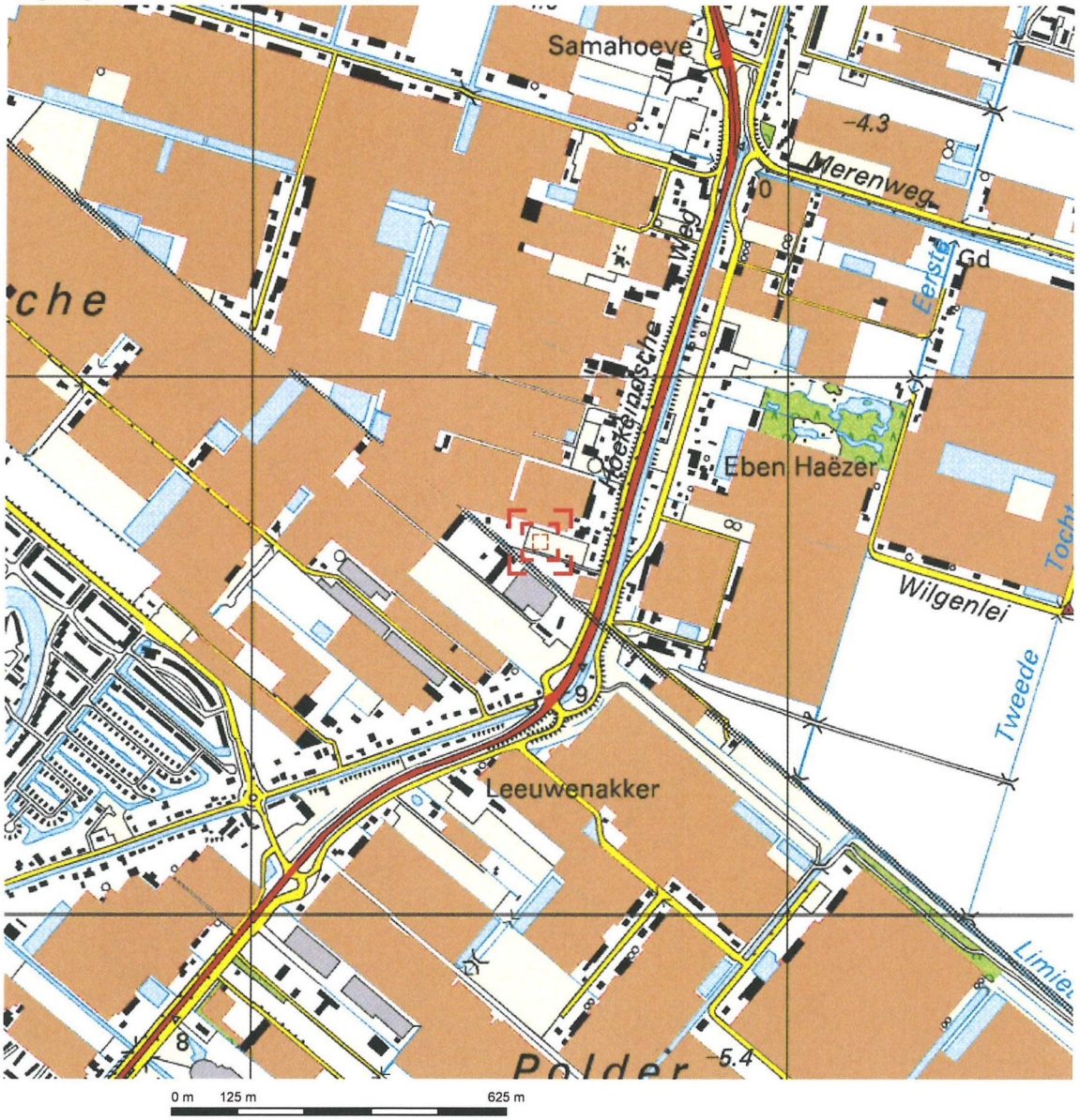
MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 1

Omgevingskaart en kadastrale kaart

Omgevingskaart

Klantreferentie: 23120057

Deze kaart is noordgericht.

Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object BLEISWIJK C 4128
Hoekeindseweg , BLEISWIJK

© De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster.

bebouwd gebied
a huizenblok, groot gebouw
b huizen
c hoogbouw
d kas

wegen
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
wandelgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
weg in ontwerp
viaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

spoorwegen
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: dubbelspoor
spoorweg: driesporig
spoorweg: vijfsporig
a station b leadperron
tram
a metro bovengronds b metrostation

hydrografie
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b brug
c vonder d koedam
a grondduiker b stuw
c duiker d sluis

bodemgebruik
a weide met sloten
b bouwland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f weide met populieren
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m dras en riet
n heg en houtwal

overige symbolen
a kerk, moskee
b toren, hoge koepel
c kerk, moskee met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis b postkantoor
c politiebureau d wegwijzer
a kapel b kruis
c vlampijp d telescoop
a windmolen b watermolen
c windmolentje d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed b monument
c poldergemaal
a begraafplaats
b boom c paal
d opslagtank
a kampeerterrein
b sportcomplex
c tekenhuis
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Uittreksel Kadastrale Kaart

Uw referentie: 23120057

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer

25 Huisnummer

Kadastrale grens

Voorlopige grens

Bebouwing

Overige topografie

Schaal 1:2000

Kadastrale gemeente	BLEISWIJK
Sectie	C
Perceel	4128

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 29 maart 2012
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

sma

MILIEU EN RUIMTE

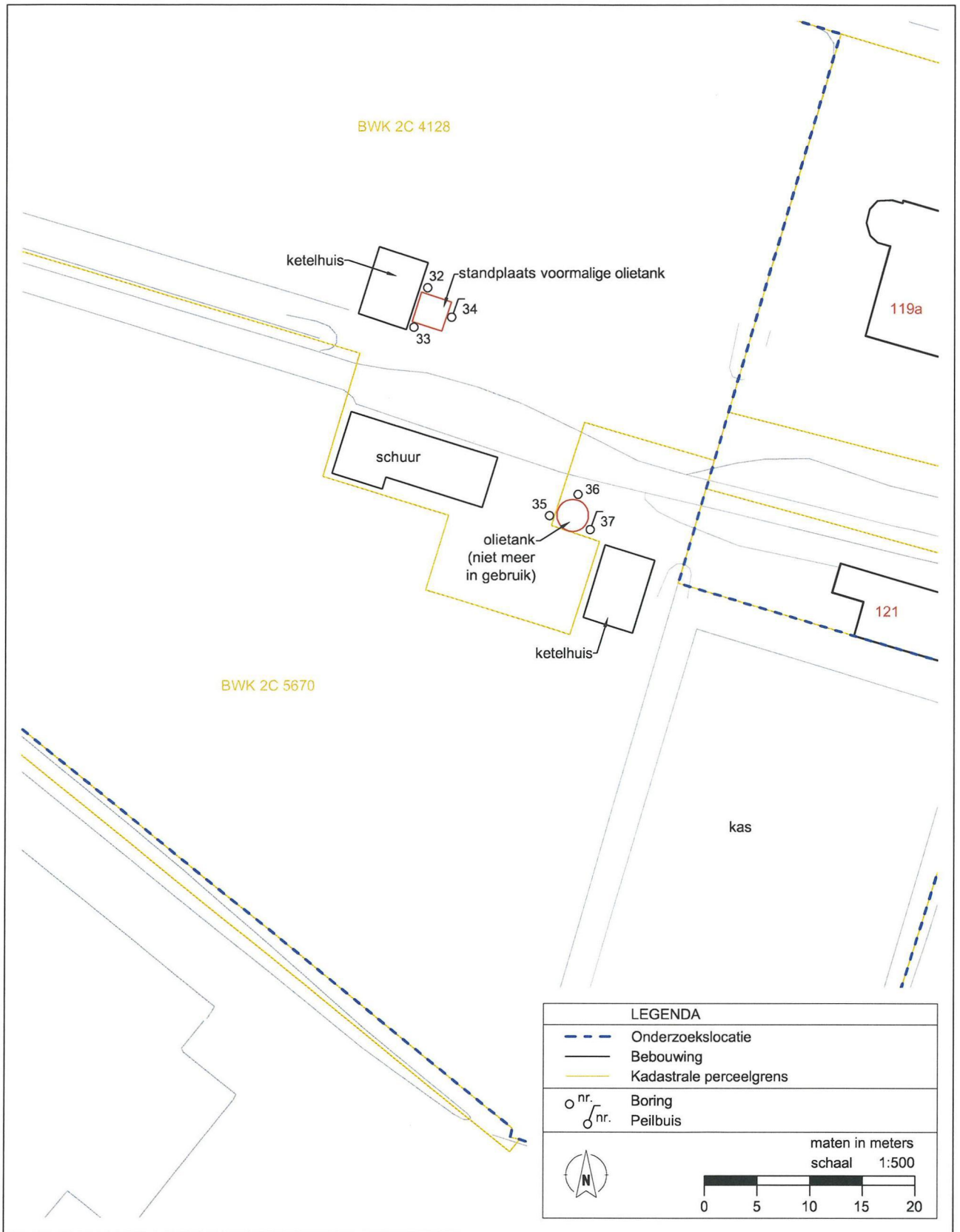
Bijlage 2

Situatietekeningen

sma
MILIEU EN RUIMTE
Postbus 25 4453 ZG
's-Heerenhoek
tel.: 0113 - 35 22 22
www.smazeelandbv.nl

Project:	Hoekeindseweg 119 - 121 te Bleiswijk	Projectnr.: 23120057	Schaal: 1:1000
Opdr.gever:	ZPF B.V.	Formaat: A3	Tekeningnr.: 1 van 2
Onderdeel:	Verkennend bodemonderzoek	Getekend:	Datum: 26-04-2012

sma
MILIEU EN RUIMTE
Postbus 25 4453 ZG
's-Heerenhoek
tel.: 0113 - 35 22 22
www.smazeelandbv.nl

Project:	Hoekeindseweg 119 - 121 te Bleiswijk	Projectnr.:	23120057	Schaal:	1:500
Opdr.gever:	ZPF B.V.	Formaat:	A4	Tekeningnr.:	2 van 2
Onderdeel:	Detailtekening (voormalige) olietanks	Getekend:		Datum:	26-04-2012

sma

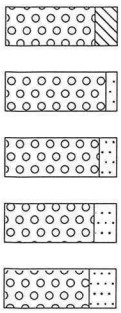
MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 3

Boorprofielen

Legenda (conform NEN 5104)

grind

Grind, siltig

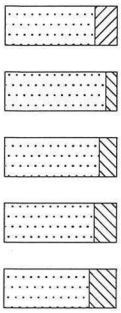
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

Zand, kleïig

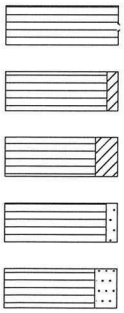
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

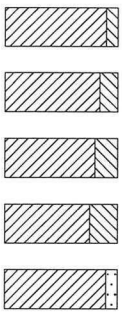
Veen, zwak kleïig

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

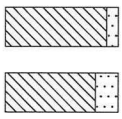
Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

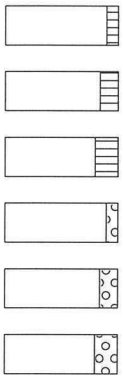
leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

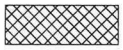
geroerd monster

ongeroerd monster

volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

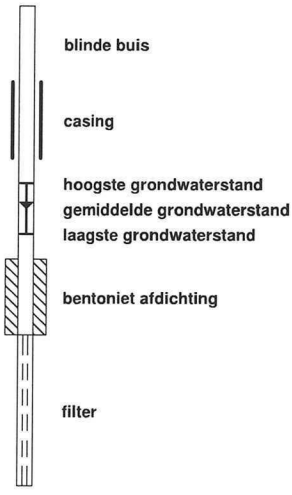

slib

water

peilbuis

blinde buis

casing

hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand

bentoniet afdichting

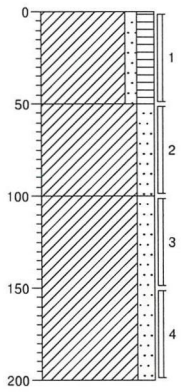
filter

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 01

Datum: 11-4-2012

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

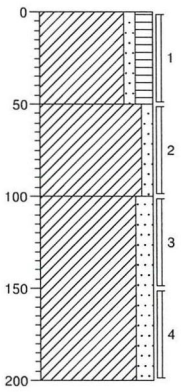
-50 Klei, matig zandig, grijsbruin

-100 Klei, matig zandig. neutraalgrijs

-200

Boring: 02

Datum: 11-4-2012

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

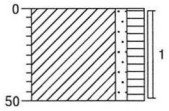
-50 Klei, zwak zandig, grijsbruin

-100 Klei, matig zandig, neutraalgrijs

-200

Boring: 03

Datum: 11-4-2012

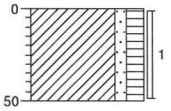

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

-50

Boring: 04

Datum: 11-4-2012

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

-50

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

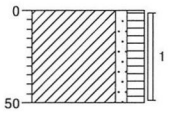
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 05

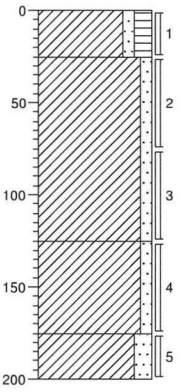
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 06

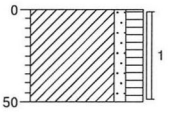
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, matig kolengruishoudend, grijsbruin
-25
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-125
Klei, zwak zandig, neutraalgrijs
-175
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-200

Boring: 07

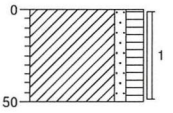
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 08

Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

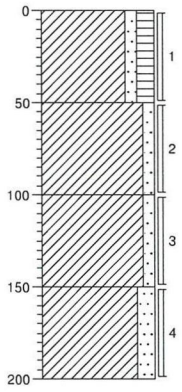
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 09

Datum: 11-4-2012

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

-50 Klei, zwak zandig, grijsbruin

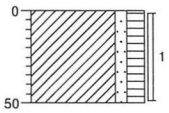
-100 Klei, zwak zandig, neutraalgrijs

-150 Klei, matig zandig, neutraalgrijs

-200

Boring: 10

Datum: 11-4-2012

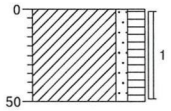

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin

-50

Boring: 11

Datum: 11-4-2012

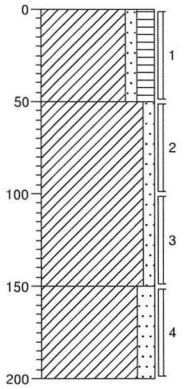

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, donkerbruin

-50

Boring: 12

Datum: 11-4-2012

0 Klei, zwak zandig, matig humeus, donkerbruin

-50 Klei, zwak zandig, neutraalgrijs

-150 Klei, matig zandig, neutraalgrijs

-200

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

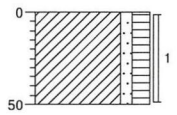
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 13

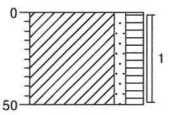
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Boring: 14

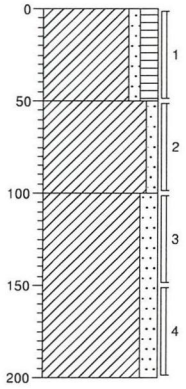
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, donkerbruin
-50

Boring: 15

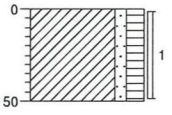
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-100
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-200

Boring: 16

Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

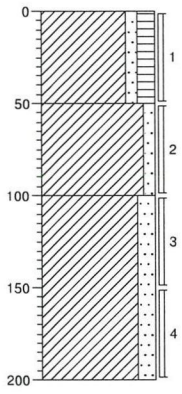
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 17

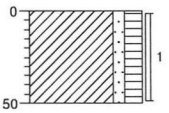
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-100
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-200

Boring: 18

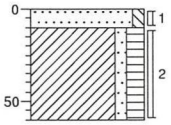
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 19

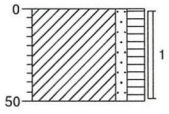
Datum: 11-4-2012

0
-10
Zand, uiterst fijn, zwak siltig, geelbruin, vml paardenbak
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-60

Boring: 20

Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

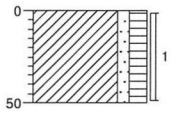
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 21

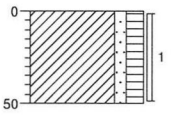
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 22

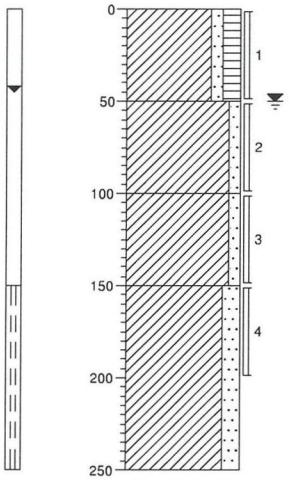
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 23

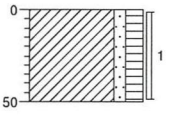
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-100
Klei, zwak zandig, neutraalgrijs
-150
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-250

Boring: 24

Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

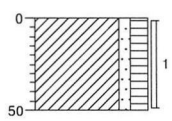
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 25

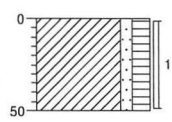
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 26

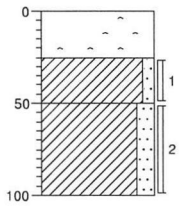
Datum: 11-4-2012

0
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-50

Boring: 27

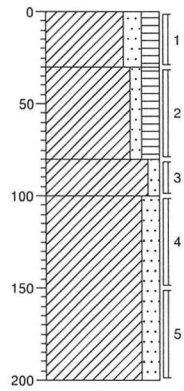
Datum: 12-4-2012

0
▲ Volledig puin, brokken asfalt
-25
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-100

Boring: 28

Datum: 12-4-2012

0
▲ Klei, matig zandig, matig humeus, sterk puinhoudend, grijsbruin
-30
Klei, zwak zandig, matig humeus, grijsbruin
-80
Klei, zwak zandig, grijsbruin
-100
Klei, matig zandig, neutraalgrijs
-200

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

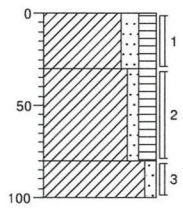
Projectcode: 23120057

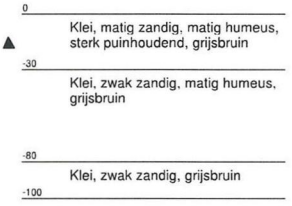
Opdrachtgever: ZPF B.V.

Bijlage: 3

Boring: 29

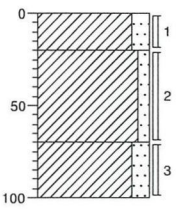
Datum: 12-4-2012

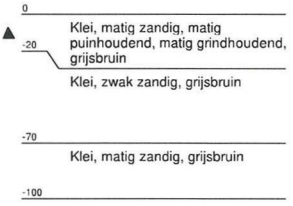

Boring: 30

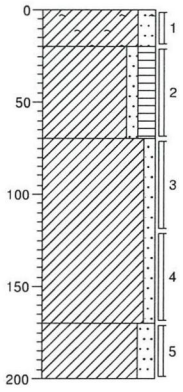
Datum: 12-4-2012

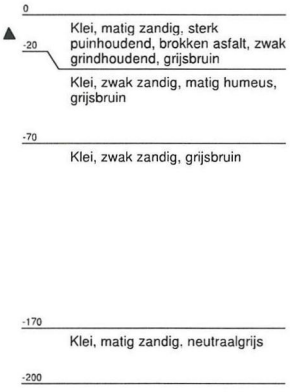

Boring: 31

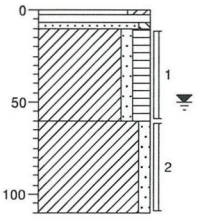
Datum: 12-4-2012

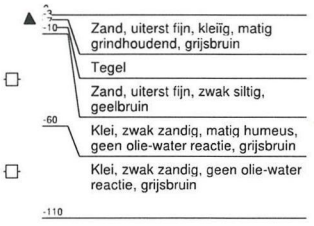

Boring: 32

Datum: 12-4-2012

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

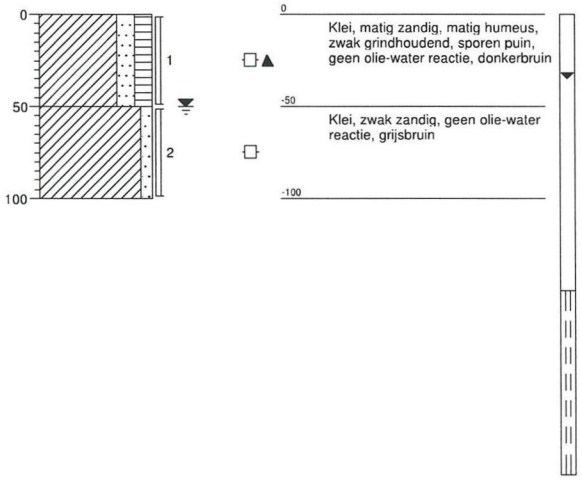
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

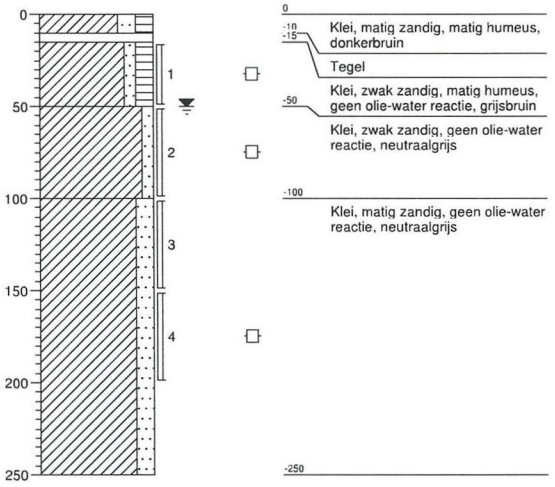
Boring: 33

Datum: 12-4-2012

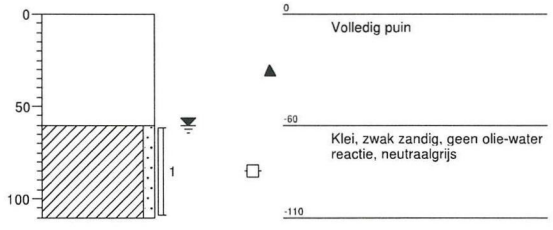
Boring: 34

Datum: 12-4-2012

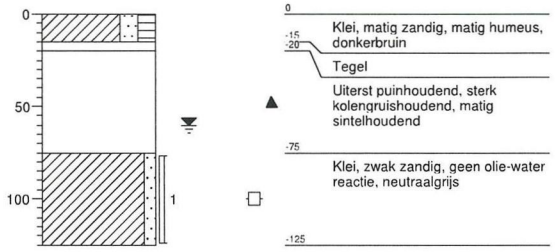
Boring: 35

Datum: 12-4-2012

Boring: 36

Datum: 12-4-2012

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

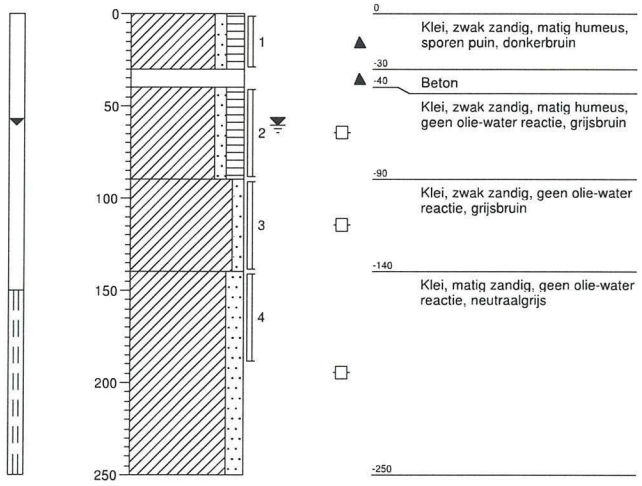
Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

Bijlage: 3

Boring: 37

Datum: 12-4-2012

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23120057

Opdrachtgever: ZPF B.V.

Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 4

Toetsingstabellen

sma

MILIEU EN RUIMTE

Projectnaam Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk
Projectcode 23120057

Tabel 1: Aangetroffen gehaltes (mg/kg d.s.) in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Monsternummer	M01		M02		M03		M04	
Boring	37		33		31		06	
Van (cm-mv)	0		0		0		0	
Tot (cm-mv)	30		50		20		25	
Humus (% op ds)	15.6		10.1		6.06		19	
Lutum (% op ds)	15.5		13.6		2.7		20.1	
Barium [Ba]	106		265		363		115	
Cadmium [Cd]	0,62	--	0,44	--	0,26	--	0,97	*
Kobalt [Co]	10,9	*	8,5	--	7,2	*	8,1	--
Koper [Cu]	63,4	*	46,7	*	19	--	33,1	--
Kwik [Hg]	0,192	*	0,127	--	0,0636	--	0,553	*
Lood [Pb]	365	**	187	*	45,4	*	120	*
Molybdeen [Mo]	1,7	*	< 1,5	--	< 1,5	--	< 1,5	--
Nikkel [Ni]	31,6	*	32,3	*	14,1	*	22,3	--
Zink [Zn]	286	*	311	*	114	*	332	*
Naftaleen	0,019		0,011		< 0,010		0,045	
Fenanthreen	0,323		0,118		0,25		0,499	
Anthraceen	0,173		0,038		0,035		0,146	
Fluorantheen	1,55		0,285		0,671		1,05	
Chryseen	0,993		0,401		0,338		0,76	
Benzo(a)anthraceen	0,566		0,224		0,207		0,426	
Benzo(a)pyreen	0,507		0,179		0,207		0,572	
Benzo(k)fluorantheen	0,363		0,14		0,15		0,328	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	0,264		0,091		0,168		0,471	
Benzo(g,h,i)peryleen	0,274		0,114		0,168		0,515	
PAK 10 VROM	5,03	*	1,6	*	2,2	*	4,82	*
PCB (som 7)	0,0087	--	0,0039	--	0,0039	--	0,0078	--
PCB 28	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 52	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 101	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 118	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 138	0,0024		< 0,0008		< 0,0008		0,0022	
PCB 153	0,0022		< 0,0008		< 0,0008		0,002	
PCB 180	0,0018		< 0,0008		< 0,0008		0,0014	
Minerale olie C10 - C40	58,1	--	70,1	--	312	*	49,9	--

Tabel 2: Aangetroffen gehaltes (mg/kg d.s.) in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Monsternummer	MM01		MM02		MM03		MM04	
Boring	28,29		27,30,31		01,02,03,04,05,07		08,09,10,11,12	
Van (cm-mv)	0		20		0		0	
Tot (cm-mv)	30		70		50		50	
Humus (% op ds)	8.86		4.72		8.31		11.2	
Lutum (% op ds)	7.7		28.6		26.1		15.6	
Barium [Ba]	256		71,8		67,1		58,7	
Cadmium [Cd]	0,31	--	< 0,20	--	< 0,20	--	0,25	--
Kobalt [Co]	4,9	--	7,4	--	7,5	--	6,7	--
Koper [Cu]	15,6	--	9,6	--	16,4	--	26,8	--
Kwik [Hg]	0,069	--	0,135	--	0,0976	--	0,171	*
Lood [Pb]	67,6	*	40,7	--	56,5	*	77,2	*
Molybdeen [Mo]	< 1,5	--	< 1,5	--	< 1,5	--	< 1,5	--
Nikkel [Ni]	13,6	--	20,7	--	20,2	--	18,3	--
Zink [Zn]	278	**	58,3	--	96,7	--	127	*
Naftaleen	0,02		< 0,010		< 0,010		0,012	
Fenanthreen	1,67		0,023		0,064		0,075	
Anthraceen	0,411		< 0,010		0,018		0,022	
Fluorantheen	16,6		0,055		0,108		0,125	
Chryseen	9,67		0,041		0,083		0,105	
Benzo(a)anthraceen	4,35		0,025		0,045		0,047	
Benzo(a)pyreen	3,49		0,021		0,046		0,06	
Benzo(k)fluorantheen	3,02		0,014		0,032		0,046	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	2,0		0,013		0,03		0,042	
Benzo(g,h,i)peryleen	2,1		0,016		0,035		0,048	
PAK 10 VROM	43,3	***	0,222	--	0,467	--	0,583	--
PCB (som 7)	0,0122	--	0,0039	--	0,0039	--	0,0039	--
PCB 28	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 52	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 101	0,0013		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 118	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 138	0,0034		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 153	0,0035		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 180	0,0023		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
Minerale olie C10 - C40	287	*	< 20,0	--	< 20,0	--	< 20,0	--

Tabel 3: Aangetroffen gehaltes (mg/kg d.s.) in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Monsternummer	MM05		MM06		MM07		MM08	
Boring	13,14,15,16,25,26		18,19,20,21,22,24		35,36		01,02,06,09,12	
Van (cm-mv)	0		0		60		50	
Tot (cm-mv)	50		60		125		125	
Humus (% op ds)	9.35		7.36		4.4		3.28	
Lutum (% op ds)	22.2		20.8		33.6		13.2	
Barium [Ba]	61,5		69,2		58,3		42,7	
Cadmium [Cd]	< 0,20	--	< 0,20	--	< 0,20	--	< 0,20	--
Kobalt [Co]	7,2	--	6,0	--	10,2	--	6,1	--
Koper [Cu]	21,5	--	14,6	--	5,8	--	6,5	--
Kwik [Hg]	0,139	--	0,0946	--	< 0,0500	--	< 0,0500	--
Lood [Pb]	62,5	*	43,4	--	33,1	--	22,1	--
Molybdeen [Mo]	< 1,5	--	< 1,5	--	< 1,5	--	< 1,5	--
Nikkel [Ni]	19,7	--	16	--	24,7	--	15,3	--
Zink [Zn]	109	--	89,5	--	64,9	--	44,4	--
Naftaleen	0,017		0,015		0,021		0,01	
Fenanthreen	0,064		0,086		0,02		0,012	
Anthraceen	0,022		0,013		< 0,010		< 0,010	
Fluorantheen	0,152		0,161		0,022		0,015	
Chryseen	0,137		0,107		0,016		0,011	
Benzo(a)anthraceen	0,061		0,046		0,013		< 0,010	
Benzo(a)pyreen	0,086		0,063		< 0,010		< 0,010	
Benzo(k)fluorantheen	0,065		0,047		< 0,010		< 0,010	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	0,053		0,04		< 0,010		< 0,010	
Benzo(g,h,i)peryleen	0,062		0,044		< 0,010		< 0,010	
PAK 10 VROM	0,719	--	0,622	--	0,127	--	0,087	--
PCB (som 7)	0,0039	--	0,0039	--	0,0039	--	0,0039	--
PCB 28	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 52	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 101	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 118	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 138	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 153	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
PCB 180	< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008		< 0,0008	
Minerale olie C10 - C40	24,8	--	22,4	--	< 20,0	--	< 20,0	--

Tabel 4: Aangetroffen gehaltes (mg/kg d.s.) in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Monsternummer	MM09	
Boring	15,17,23	
Van (cm-mv)	50	
Tot (cm-mv)	150	
Humus (% op ds)	2.77	
Lutum (% op ds)	16.7	
Barium [Ba]	37,7	
Cadmium [Cd]	< 0,20	--
Kobalt [Co]	6,2	--
Koper [Cu]	< 5,0	--
Kwik [Hg]	< 0,0500	--
Lood [Pb]	21,3	--
Molybdeen [Mo]	< 1,5	--
Nikkel [Ni]	14,5	--
Zink [Zn]	38,3	--
Naftaleen	0,013	
Fenanthreen	0,015	
Anthraceen	< 0,010	
Fluorantheen	0,038	
Chryseen	0,024	
Benzo(a)anthraceen	0,011	
Benzo(a)pyreen	< 0,010	
Benzo(k)fluorantheen	< 0,010	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	< 0,010	
Benzo(g,h,i)peryleen	< 0,010	
PAK 10 VROM	0,137	--
PCB (som 7)	0,0039	--
PCB 28	< 0,0008	
PCB 52	< 0,0008	
PCB 101	< 0,0008	
PCB 118	< 0,0008	
PCB 138	< 0,0008	
PCB 153	< 0,0008	
PCB 180	< 0,0008	
Minerale olie C10 - C40	< 20,0	--

Toelichting bij de tabel:

Toetsing:

	= geen toetsnorm aanwezig
--	= kleiner dan detectiegrens en/of kleiner of gelijk aan toetsnorm(en)
*	= groter dan achtergrondwaarde (AW) en kleiner of gelijk aan de tussenwaarde (T)
**	= groter dan T en kleiner of gelijk aan de interventiewaarde (I)
***	= groter dan I

Tabel 5: Aangetroffen gehaltes (µg/l) in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Monsternummer	23-1-1		34-1-1		37-1-1	
Datum	24-4-2012		24-4-2012		24-4-2012	
pH	6,99		7,2		7,07	
Ec (µS/cm)	1500		950		898	
GWS (cm-mv)	45		35		60	
Van (cm-mv)	150		150		150	
Tot (cm-mv)	250		250		250	
Barium [Ba]	87,2	*	102	*	188	*
Cadmium [Cd]	< 0,4	--	< 0,4	--	< 0,4	--
Kobalt [Co]	< 20,0	--	< 20,0	--	< 20,0	--
Koper [Cu]	< 15,0	--	< 15,0	--	< 15,0	--
Kwik [Hg]	< 0,050	--	< 0,050	--	< 0,050	--
Lood [Pb]	< 15,0	--	< 15,0	--	< 15,0	--
Molybdeen [Mo]	< 5,0	--	< 5,0	--	< 5,0	--
Nikkel [Ni]	18,3	*	< 15,0	--	19,3	*
Zink [Zn]	< 65,0	--	< 65,0	--	< 65,0	--
Benzeen	< 0,20	--	< 0,20	--	< 0,20	--
Ethylbenzeen	< 0,30	--	< 0,30	--	< 0,30	--
Tolueen	< 0,30	--	< 0,30	--	< 0,30	--
Xylenen (som)	0,18	--	0,18	--	0,18	--
meta-/para-Xyleen (som)	< 0,17		< 0,17		< 0,17	
ortho-Xyleen	< 0,08		< 0,08		< 0,08	
Styreen (Vinylbenzeen)	< 0,30	--	< 0,30	--	< 0,30	--
Naftaleen	< 0,05	--	< 0,05	--	< 0,05	--
Vinylchloride	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
Dichloormethaan	< 0,20	--	< 0,20	--	< 0,20	--
1,1-Dichloorethaan	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
1,2-Dichloorethaan	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
1,1-Dichlooretheen	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	0,21	--	0,21	--	12,5	**
cis-1,2-Dichlooretheen	< 0,10		< 0,10		11,9	
trans-1,2-Dichlooretheen	< 0,10		< 0,10		0,49	
Dichloorpropaan	0,53	--	0,53	--	0,53	--
1,1-Dichloorpropaan	< 0,25		< 0,25		< 0,25	
1,2-Dichloorpropaan	< 0,25		< 0,25		< 0,25	
1,3-Dichloorpropaan	< 0,25		< 0,25		< 0,25	
Trichloormethaan (Chloroform)	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
1,1,1-Trichloorethaan	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
1,1,2-Trichloorethaan	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
Trichlooretheen (Tri)	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
Tetrachloormethaan (Tetra)	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
Tetrachlooretheen (Per)	< 0,10	--	< 0,10	--	< 0,10	--
Monochloorbenzeen	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
Dichloorbenzenen (som)	1,26	--	1,26	--	1,26	--
1,2-Dichloorbenzeen	< 0,60		< 0,60		< 0,60	
1,3-Dichloorbenzeen	< 0,60		< 0,60		< 0,60	
1,4-Dichloorbenzeen	< 0,60		< 0,60		< 0,60	
Tribroommethaan (bromoform)	< 0,60	--	< 0,60	--	< 0,60	--
Minerale olie C10 - C40	< 50,0	--	< 50,0	--	< 50,0	--

Toelichting bij tabel 5:

Toetsing:

	= geen toetsnorm aanwezig
--	= kleiner dan detectiegrens en/of kleiner of gelijk aan toetsnorm(en)
*	= groter dan streefwaarde (S) en kleiner of gelijk aan de tussenwaarde (T)
**	= groter dan T en kleiner of gelijk aan de interventiewaarde (I)
***	= groter dan I

Tabel 6: Voor humus en lutum gecorrigeerde normen voor grond van de Wet Bodembescherming (mg/kg d.s.)

humus (% op ds)	2.77			3.28			4.4			4.72		
lutum (% op ds)	16.7			13.2			33.6			28.6		
	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I
Barium [Ba]	139	406	674	118	344	570	243	709	1175	212	619	1027
Cadmium [Cd]	0,44	5,0	9,5	0,43	4,9	9,3	0,56	6,3	12	0,53	6,1	12
Kobalt [Co]	11	76	141	9,5	65	120	19	130	241	17	114	211
Koper [Cu]	30	85	141	28	80	131	42	121	200	39	112	185
Kwik [Hg]	0,13	16	31	0,12	15	30	0,16	19	38	0,15	18	36
Lood [Pb]	41	237	433	39	227	415	52	300	549	49	284	520
Molybdeen [Mo]	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190
Nikkel [Ni]	27	52	76	23	45	66	44	84	125	39	74	110
Zink [Zn]	104	320	536	95	290	486	157	483	809	143	439	735
PAK 10 VROM	1,5	21	40	1,5	21	40	1,5	21	40	1,5	21	40
PCB (som 7)	0,0055	0,14	0,28	0,0066	0,17	0,33	0,0088	0,22	0,44	0,0094	0,24	0,47
Minerale olie C10 - C40	53	719	1385	62	851	1640	84	1142	2200	90	1225	2360

Tabel 7: Voor humus en lutum gecorrigeerde normen voor grond van de Wet Bodembescherming (mg/kg d.s.)

humus (% op ds)	6.06			7.36			8.31			8.86		
lutum (% op ds)	2.7			20.8			26.1			7.7		
	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I
Barium [Ba]	53	156	258	164	480	795	197	575	953	84	245	407
Cadmium [Cd]	0,42	4,7	9,0	0,54	6,1	12	0,58	6,6	13	0,49	5,5	11
Kobalt [Co]	4,6	31	58	13	89	165	16	106	197	6,9	47	88
Koper [Cu]	23	65	107	35	102	168	40	114	188	28	80	132
Kwik [Hg]	0,11	13	26	0,14	17	34	0,15	18	36	0,12	14	29
Lood [Pb]	35	200	366	46	267	487	50	288	526	39	227	415
Molybdeen [Mo]	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190
Nikkel [Ni]	13	25	36	31	59	88	36	70	103	18	34	51
Zink [Zn]	67	206	346	123	379	635	141	432	724	86	265	444
PAK 10 VROM	1,5	21	40	1,5	21	40	1,5	21	40	1,5	21	40
PCB (som 7)	0,012	0,31	0,61	0,015	0,38	0,74	0,017	0,42	0,83	0,018	0,45	0,89
Minerale olie C10 - C40	115	1573	3030	140	1910	3680	158	2156	4155	168	2299	4430

Tabel 8: Voor humus en lutum gecorrigeerde normen voor grond van de Wet Bodembescherming (mg/kg d.s.)

humus (% op ds)	9.35			10.1			11.2			15.6		
lutum (% op ds)	22.2			13.6			15.6			15.5		
	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I	AW	T	I
Barium [Ba]	173	505	837	120	351	582	132	387	641	132	385	638
Cadmium [Cd]	0,57	6,5	12	0,54	6,1	12	0,57	6,5	12	0,64	7,2	14
Kobalt [Co]	14	94	173	9,7	66	123	11	73	134	11	72	134
Koper [Cu]	38	108	179	33	93	154	35	99	164	37	108	178
Kwik [Hg]	0,14	17	35	0,13	16	31	0,14	16	32	0,14	17	33
Lood [Pb]	48	278	508	43	251	460	45	262	479	48	277	506
Molybdeen [Mo]	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190	1,5	96	190
Nikkel [Ni]	32	62	92	24	46	67	26	49	73	26	49	73
Zink [Zn]	131	401	672	106	325	545	114	349	584	120	368	617
PAK 10 VROM	1,5	21	40	1,5	21	40	1,7	23	45	2,3	32	62
PCB (som 7)	0,019	0,48	0,94	0,020	0,52	1,0	0,022	0,57	1,1	0,031	0,80	1,6
Minerale olie C10 - C40	178	2426	4675	192	2621	5050	213	2906	5600	296	4048	7800

Tabel 9: Voor humus en lutum gecorrigeerde normen voor grond van de Wet Bodembescherming (mg/kg d.s.)

humus (% op ds)	19		
lutum (% op ds)	20.1		
	AW	T	I
Barium [Ba]	160	467	775
Cadmium [Cd]	0,72	8,1	16
Kobalt [Co]	13	87	161
Koper [Cu]	43	123	203
Kwik [Hg]	0,15	18	36
Lood [Pb]	52	304	556
Molybdeen [Mo]	1,5	96	190
Nikkel [Ni]	30	58	86
Zink [Zn]	139	426	714
PAK 10 VROM	2,9	39	76
PCB (som 7)	0,038	0,97	1,9
Minerale olie C10 - C40	361	4931	9500

Toelichting bij de tabellen 6 t/m 9:

De toetsingsnormen zoals vermeld in de Wet Bodembescherming worden gecorrigeerd voor de geldende lutum- en humuswaarden. In bovenstaande tabel worden de normen gegeven bij de voorkomende lutum- en humuswaarden in dit onderzoek.

AW = Achtergrondwaarde zoals vermeld in het Besluit Bodemkwaliteit
T = Tussenwaarde zoals vermeld in de Wet Bodembescherming
I = Interventiewaarde zoals vermeld in de Wet Bodembescherming

Tabel 10: Grondwaternormen van de Wet Bodembescherming (µg/l)

	S	T	I
Barium [Ba]	50	338	625
Cadmium [Cd]	0,40	3,2	6,0
Kobalt [Co]	20	60	100
Koper [Cu]	15	45	75
Kwik [Hg]	0,050	0,18	0,30
Lood [Pb]	15	45	75
Molybdeen [Mo]	5,0	153	300
Nikkel [Ni]	15	45	75
Zink [Zn]	65	433	800
Benzeen	0,20	15	30
Ethylbenzeen	4,0	77	150
Tolueen	7,0	504	1000
Xylenen (som)	0,20	35	70
Styreen (Vinylbenzeen)	6,0	153	300
Naftaleen	0,010	35	70
Vinylchloride	0,010	2,5	5,0
Dichloormethaan	0,010	500	1000
1,1-Dichloorethaan	7,0	454	900
1,2-Dichloorethaan	7,0	204	400
1,1-Dichlooretheen	0,010	5,0	10,0
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	0,010	10,0	20
Dichloorpropaan	0,80	40	80
Trichloormethaan (Chloroform)	6,0	203	400
1,1,1-Trichloorethaan	0,010	150	300
1,1,2-Trichloorethaan	0,010	65	130
Trichlooretheen (Tri)	24	262	500
Tetrachloormethaan (Tetra)	0,010	5,0	10,0
Tetrachlooretheen (Per)	0,010	20	40
Monochloorbenzeen	7,0	94	180
Dichloorbenzenen (som)	3,0	27	50
Tribroommethaan (bromoform)			630
Minerale olie C10 - C40	50	325	600

Toelichting bij de tabel:

S = Streefwaarde zoals vermeld in de Wet Bodembescherming
T = Tussenwaarde zoals vermeld in de Wet Bodembescherming
I = Interventiewaarde zoals vermeld in de Wet Bodembescherming

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 5

Analyserapporten laboratorium

SMA Zeeland BV

Postbus 25
's-Heerenhoek
4453 ZG Nederland

RAPPORTAGE AS-3000

rapportnummer	**A110790**
datum opdracht	16/04/2012
datum rapportage	20/04/2012
datum reprint	
pagina	1 van 7

Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Geachte,

Hierbij zenden wij u de analyse resultaten van het door Envirocontrol uitgevoerde laboratoriumonderzoek.
De gerapporteerde analyseresultaten hebben enkel betrekking op de door u aangeleverde monsters en voorzien van uw referenties.

Het analyserapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd tenzij met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Envirocontrol.

De analyses zijn uitgevoerd conform de methode zoals omschreven op het analyserapport waarbij geldt:

Q	behorende tot de IEC-ISO 17025 accreditatie
AS3xxx	behorende tot de AS-3000 erkenning gevolgd door referentie methode

Op aanvraag zenden wij u een overzicht van de analysemethodieken met een beschrijving van de meetonzekerheid. Er wordt standaard een blancocorrectie uitgevoerd voor de volgende bepalingen in het AS3000-bodempakket: minerale olie, PAK, PCB, OCB en EOX.

Verificatieprocedure bevoegd gezag
Ter verficatie van de authenciteit van het door Envirocontrol afgeleverde analyserapport is er de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om via www.envirocontrol.be en envirocontrol@nalyse toegang te krijgen tot een verificatiemodule. Hiertoe kunt u de algemene accountgegevens aanvragen via +32 51 656297.

De te gebruiken verificatiecode voor dit rapport is: 19A1107902312005702

Voor eventuele vragen en/of opmerkingen omtrent het uitgevoerde onderzoek, kunt u ons altijd contacteren.

In vertrouwen u hiermede te hebben geïnformeerd, verblijven wij

hoogachtend,

namens Envirocontrol BVBA

directeur hoofd laboratorium

SMA Zeeland BV

datum opdracht 16/04/2012
datum rapportage 20/04/2012
datum reprint

Rapportnummer A110790
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

L12041821	grond	12/04/2012	M01	37 (0-30)
L12041822	grond	12/04/2012	M02	33 (0-50)
L12041823	grond	12/04/2012	M03	31 (0-20)

				L12041821	L12041822	L12041823
drogestof (veldnat)	Q AS-3010	2 NEN-ISO 11465 NEN 6499	%	**68.4**	**71.4**	**83.8**
Organische stof (humus)	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**15.6**	**10.1**	**6.06**
Lutum	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**15.5**	**13.6**	**2.7**
Barium [Ba]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**106**	**265**	**363**
Cadmium [Cd]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**0.62**	**0.44**	**0.26**
Cobalt [Co]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**10.9**	**8.5**	**7.2**
Koper [Cu]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**63.4**	**46.7**	**19**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN-ISO 16772	mg/kgds	**0.192**	**0.127**	**0.0636**
Lood [Pb]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**365**	**187**	**45.4**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**1.7**	**<1.5**	**<1.5**
Nikkel [Ni]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**31.6**	**32.3**	**14.1**
Zink [Zn]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**286**	**311**	**114**
Naftaleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.019**	**0.011**	**<0.010**
Fenanthreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.323**	**0.118**	**0.25**
Anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.173**	**0.038**	**0.035**
Benzo(a)anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.566**	**0.224**	**0.207**
Chryseen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.993**	**0.401**	**0.338**
Fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**1.55**	**0.285**	**0.671**
Benzo(k)fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.363**	**0.14**	**0.15**
Benzo(a)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.507**	**0.179**	**0.207**
Benzo(g,h,i)peryleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.274**	**0.114**	**0.168**
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.264**	**0.091**	**0.168**
PAK 10 VROM som 0,7	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**5.03**	**1.6**	**2.2**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3010	7 NEN 6978 / NEN 6972 / NEN 6975	mg/kgds	**58.1**	**70.1**	**312**
PCB28	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB52	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB101	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB118	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB138	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0024**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB153	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0022**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB180	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0018**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB som 7 factor 0.7	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0087**	**0.0039**	**0.0039**

SMA Zeeland BV

Rapportnummer A110790
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

datum opdracht 16/04/2012
datum rapportage 20/04/2012
datum reprint

L12041824	grond	12/04/2012	M04	06 (0-25)
L12041825	grond	12/04/2012	MM01	28 (0-30) 29 (0-30)
L12041826	grond	12/04/2012	MM02	27 (25-50) 30 (20-70) 31 (20-70)

				L12041824	L12041825	L12041826
drogestof (veldnat)	Q AS-3010	2 NEN-ISO 11465 NEN 6499	%	**70.2**	**74.3**	**73.9**
Organische stof (humus)	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**19**	**8.86**	**4.72**
Lutum	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**20.1**	**7.7**	**28.6**
Barium [Ba]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**115**	**256**	**71.8**
Cadmium [Cd]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**0.97**	**0.31**	**<0.20**
Cobalt [Co]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**8.1**	**4.9**	**7.4**
Koper [Cu]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**33.1**	**15.6**	**9.6**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN-ISO 16772	mg/kgds	**0.553**	**0.069**	**0.135**
Lood [Pb]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**120**	**67.6**	**40.7**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<1.5**	**<1.5**	**<1.5**
Nikkel [Ni]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**22.3**	**13.6**	**20.7**
Zink [Zn]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**332**	**278**	**58.3**
Naftaleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.045**	**0.02**	**<0.010**
Fenanthreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.499**	**1.67**	**0.023**
Anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.146**	**0.411**	**<0.010**
Benzo(a)anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.426**	**4.35**	**0.025**
Chryseen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.76**	**9.67**	**0.041**
Fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**1.05**	**16.6**	**0.055**
Benzo(k)fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.328**	**3.02**	**0.014**
Benzo(a)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.572**	**3.49**	**0.021**
Benzo(g,h,i)peryleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.515**	**2.1**	**0.016**
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.471**	**2**	**0.013**
PAK 10 VROM som 0,7	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**4.82**	**43.3**	**0.222**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3010	7 NEN 6978 / NEN 6972 / NEN 6975	mg/kgds	**49.9**	**287**	**<20.0**
PCB28	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB52	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB101	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**0.0013**	**<0.0008**
PCB118	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB138	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0022**	**0.0034**	**<0.0008**
PCB153	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.002**	**0.0035**	**<0.0008**
PCB180	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0014**	**0.0023**	**<0.0008**
PCB som 7 factor 0.7	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0078**	**0.0122**	**0.0039**

SMA Zeeland BV

datum opdracht 16/04/2012
datum rapportage 20/04/2012
datum reprint

Rapportnummer A110790
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

L12041827	grond	12/04/2012	MM03	01 (0-50) 02 (0-50) 03 (0-50) 04 (0-50) 05 (0-50) 07 (0-50)
L12041828	grond	12/04/2012	MM04	08 (0-50) 09 (0-50) 10 (0-50) 11 (0-50) 12 (0-50)
L12041829	grond	12/04/2012	MM05	13 (0-50) 14 (0-50) 15 (0-50) 16 (0-50) 25 (0-50) 26 (0-50)

				L12041827	L12041828	L12041829
drogestof (veldnat)	Q AS-3010	2 NEN-ISO 11465 NEN 6499	%	**70.1**	**69.3**	**68.9**
Organische stof (humus)	Q AS-3010	3 NEN 5754	% op DS		**11.2**	
		4 NEN 5753/C1	% op DS	**8.31**		**9.35**
Lutum	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**26.1**	**15.6**	**22.2**
Barium [Ba]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**67.1**	**58.7**	**61.5**
Cadmium [Cd]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<0.20**	**0.25**	**<0.20**
Cobalt [Co]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**7.5**	**6.7**	**7.2**
Koper [Cu]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**16.4**	**26.8**	**21.5**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN-ISO 16772	mg/kgds	**0.0976**	**0.171**	**0.139**
Lood [Pb]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**56.5**	**77.2**	**62.5**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<1.5**	**<1.5**	**<1.5**
Nikkel [Ni]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**20.2**	**18.3**	**19.7**
Zink [Zn]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**96.7**	**127**	**109**
Naftaleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**	**0.012**	**0.017**
Fenanthreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.064**	**0.075**	**0.064**
Anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.018**	**0.022**	**0.022**
Benzo(a)anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.045**	**0.047**	**0.061**
Chryseen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.083**	**0.105**	**0.137**
Fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.108**	**0.125**	**0.152**
Benzo(k)fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.032**	**0.046**	**0.065**
Benzo(a)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.046**	**0.06**	**0.086**
Benzo(g,h,i)peryleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.035**	**0.048**	**0.062**
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.03**	**0.042**	**0.053**
PAK 10 VROM som 0,7	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.467**	**0.583**	**0.719**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3010	7 NEN 6978 / NEN 6972 / NEN 6975	mg/kgds	**<20.0**	**<20.0**	**24.8**
PCB28	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB52	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB101	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB118	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB138	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB153	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB180	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB som 7 factor 0.7	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0039**	**0.0039**	**0.0039**

SMA Zeeland BV

Rapportnummer A110790
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

datum opdracht 16/04/2012
datum rapportage 20/04/2012
datum reprint

L12041830	grond	12/04/2012	MM06	18 (0-50) 19 (10-60) 20 (0-50) 21 (0-50) 22 (0-50) 24 (0-50)
L12041831	grond	12/04/2012	MM07	35 (60-110) 36 (75-125)
L12041832	grond	12/04/2012	MM08	01 (50-100) 02 (50-100) 06 (75-125) 09 (50-100) 12 (50-100)

				L12041830	L12041831	L12041832
drogestof (veldnat)	Q AS-3010	2 NEN-ISO 11465 NEN 6499	%	**71.9**	**55.2**	**70.5**
Organische stof (humus)	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**7.36**	**4.4**	**3.28**
Lutum	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**20.8**	**33.6**	**13.2**
Barium [Ba]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**69.2**	**58.3**	**42.7**
Cadmium [Cd]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<0.20**	**<0.20**	**<0.20**
Cobalt [Co]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**6**	**10.2**	**6.1**
Koper [Cu]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**14.6**	**5.8**	**6.5**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN-ISO 16772	mg/kgds	**0.0946**	**<0.0500**	**<0.0500**
Lood [Pb]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**43.4**	**33.1**	**22.1**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<1.5**	**<1.5**	**<1.5**
Nikkel [Ni]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**16**	**24.7**	**15.3**
Zink [Zn]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**89.5**	**64.9**	**44.4**
Naftaleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.015**	**0.021**	**0.01**
Fenanthreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.086**	**0.02**	**0.012**
Anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.013**	**<0.010**	**<0.010**
Benzo(a)anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.046**	**0.013**	**<0.010**
Chryseen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.107**	**0.016**	**0.011**
Fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.161**	**0.022**	**0.015**
Benzo(k)fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.047**	**<0.010**	**<0.010**
Benzo(a)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.063**	**<0.010**	**<0.010**
Benzo(g,h,i)peryleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.044**	**<0.010**	**<0.010**
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.04**	**<0.010**	**<0.010**
PAK 10 VROM som 0,7	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.622**	**0.127**	**0.087**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3010	7 NEN 6978 / NEN 6972 / NEN 6975	mg/kgds	**22.4**	**<20.0**	**<20.0**
PCB28	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB52	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB101	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB118	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB138	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB153	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB180	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**	**<0.0008**	**<0.0008**
PCB som 7 factor 0.7	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0039**	**0.0039**	**0.0039**

SMA Zeeland BV

datum opdracht 16/04/2012
datum rapportage 20/04/2012
datum reprint

Rapportnummer A110790
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

L12041833 grond 12/04/2012 MM09 15 (50-100) 17 (50-100) 23 (50-100) 23 (100-150)

				L12041833
drogestof (veldnat)	Q AS-3010	2 NEN-ISO 11465 NEN 6499	%	**69.2**
Organische stof (humus)	Q AS-3010	3 NEN 5754	% op DS	**2.77**
Lutum	Q AS-3010	4 NEN 5753/C1	% op DS	**16.7**
Barium [Ba]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**37.7**
Cadmium [Cd]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<0.20**
Cobalt [Co]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**6.2**
Koper [Cu]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<5.0**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN-ISO 16772	mg/kgds	**<0.0500**
Lood [Pb]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**21.3**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**<1.5**
Nikkel [Ni]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**14.5**
Zink [Zn]	Q AS-3010	5 NEN 6961 / NEN 6966:C1	mg/kgds	**38.3**
Naftaleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.013**
Fenanthreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.015**
Anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**
Benzo(a)anthraceen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.011**
Chryseen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.024**
Fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.038**
Benzo(k)fluorantheen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**
Benzo(a)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**
Benzo(g,h,i)peryleen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**<0.010**
PAK 10 VROM som 0,7	Q AS-3010	6 NEN 6972 NEN 6974 NEN-ISO 18287	mg/kgds	**0.137**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3010	7 NEN 6978 / NEN 6972 / NEN 6975	mg/kgds	**<20.0**
PCB28	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB52	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB101	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB118	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB138	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB153	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB180	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**<0.0008**
PCB som 7 factor 0.7	Q AS-3010	8 NEN 6980 / NEN 6972 / NEN 6974	mg/kgds	**0.0039**

Informatie disclaimers

Conform de diverse richtlijnen worden aangeboden monsters beoordeeld op de geschiktheid voor analyse. In dit kader worden de houdbaarheid, fysieke staat van aanlevering beoordeeld en eventuele negatieve invloeden welke de betrouwbaarheid van het analyseresultaat kunnen beïnvloeden zullen door middel van een disclaimer worden gerapporteerd.

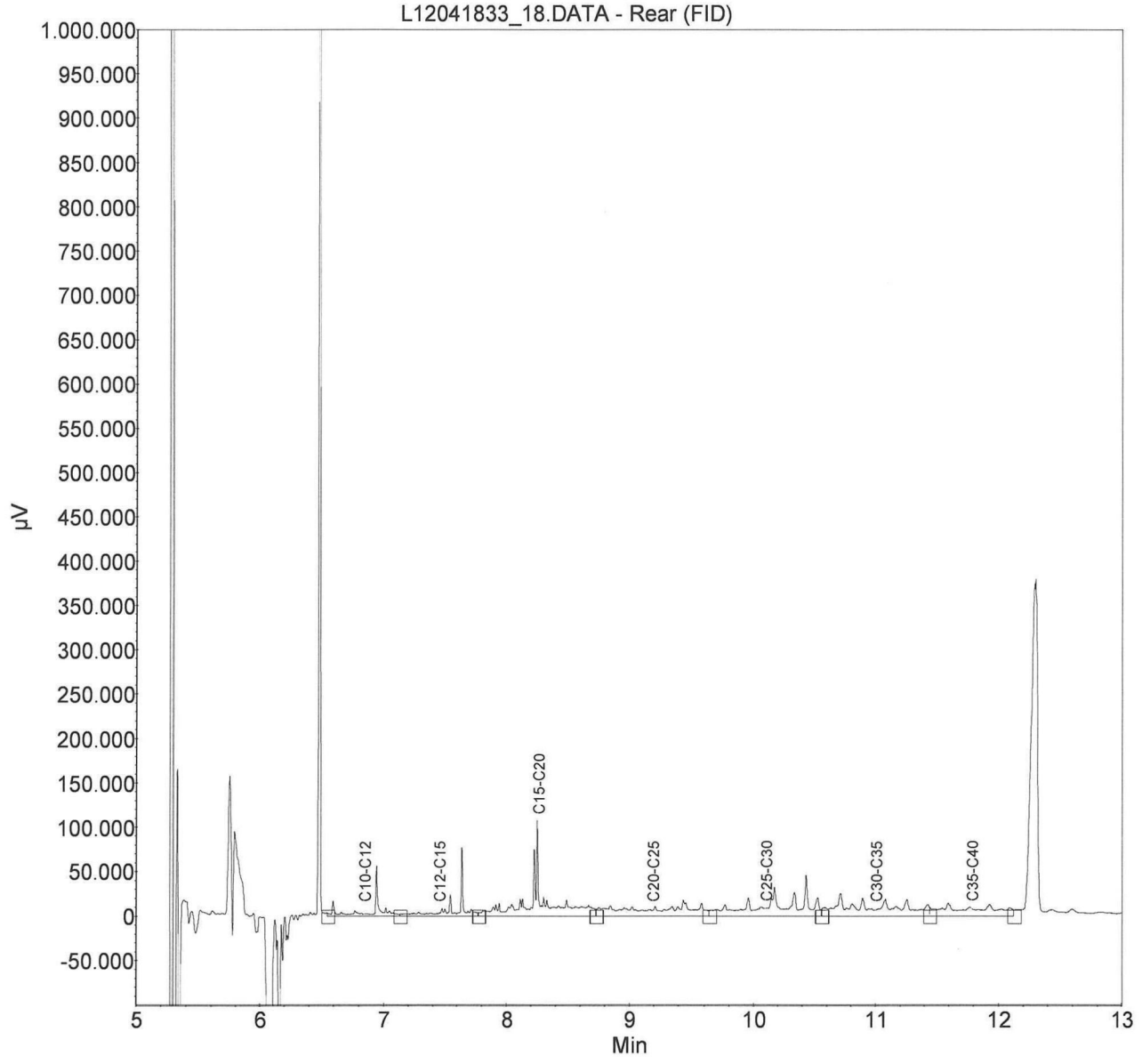
Indien de disclaimer de bepaling van het droge stof gehalte betreft dan heeft dit geen invloed op de overige gerapporteerde waarden tenzij hiervoor expliciet een disclaimer aanwezig is. Het gehalte aan droge stof wordt enkel gebruikt om te komen tot een vergelijkbare waarde onafhankelijk van het gehalte vocht.

Voor de monsters welke zijn aangeboden gelden de navolgende disclaimers:

L12041823 Voor de cryogene vermaling is minder dan 140 gram in behandeling genomen omwille van onvoldoende grond.

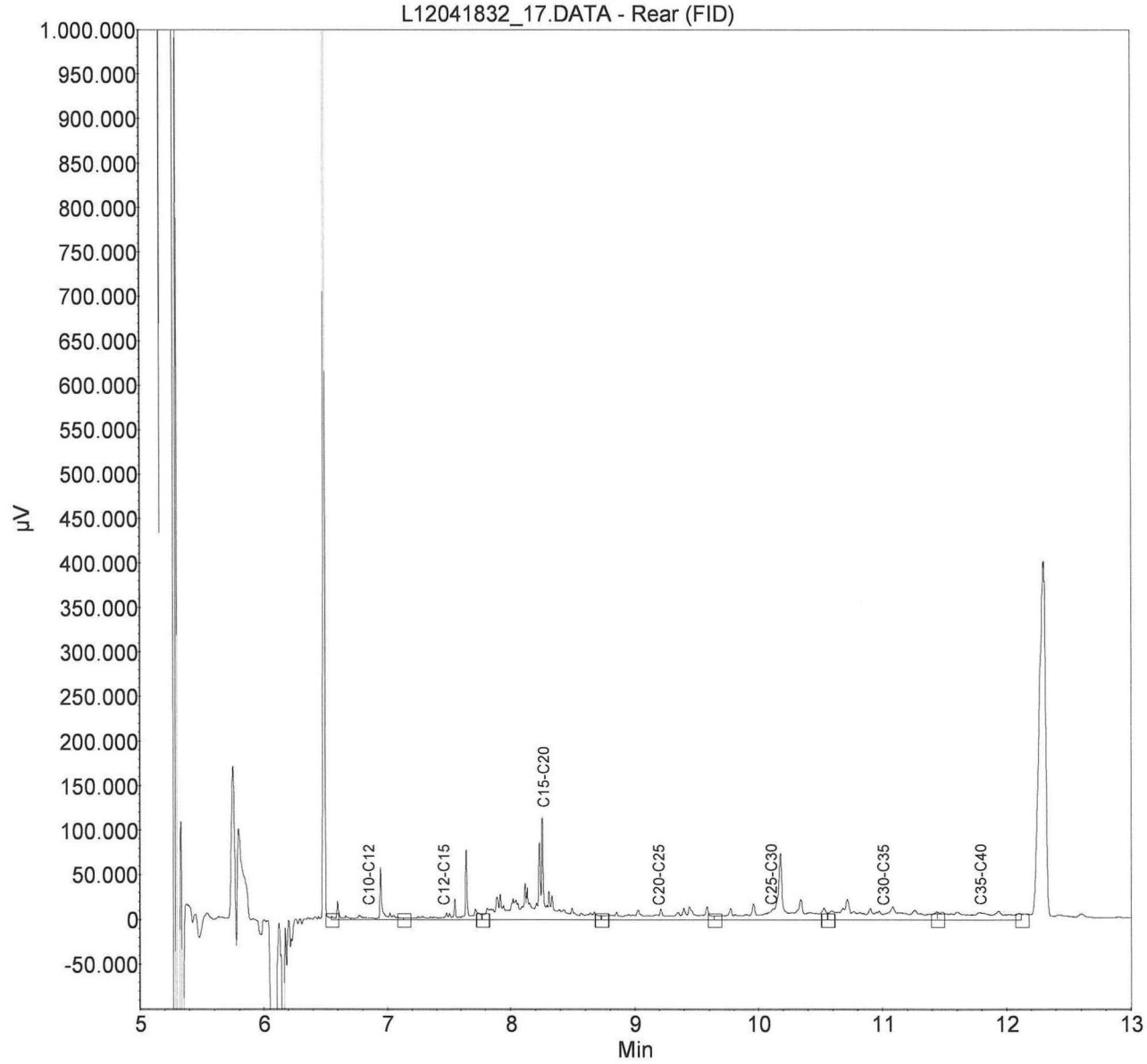
Monster: L12041833_18
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,22	5,498	2553,5	56210,7
2	C12-C15	7,45	0,27	6,728	3124,9	76773,7
3	C15-C20	8,25	0,93	22,898	10634,8	107667,7
4	C20-C25	9,19	0,61	14,933	6935,2	18215,7
5	C25-C30	10,10	0,83	20,434	9490,3	46035,7
6	C30-C35	11,00	0,75	18,289	8493,9	25304,7
7	C35-C40	11,78	0,46	11,220	5211,0	14317,7
Total			4,08	100,000	46443,6	344526,0

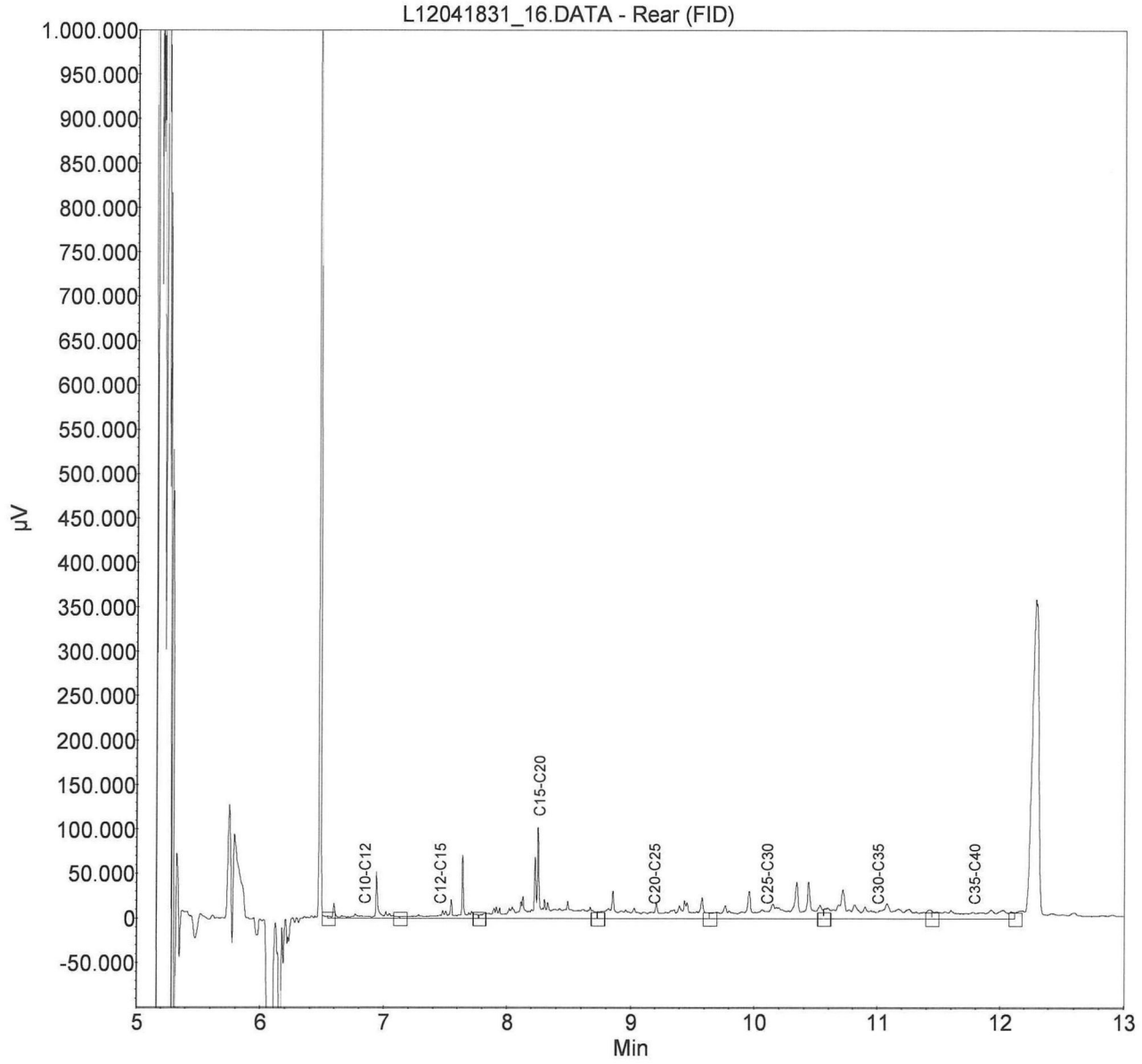
Monster: L12041832_17
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,21	5,332	2393,2	58843,4
2	C12-C15	7,45	0,28	7,042	3160,6	77731,4
3	C15-C20	8,25	1,21	30,615	13741,0	119738,4
4	C20-C25	9,19	0,45	11,445	5137,0	14587,4
5	C25-C30	10,10	0,77	19,553	8775,8	73838,4
6	C30-C35	11,00	0,64	16,189	7266,2	22975,4
7	C35-C40	11,78	0,39	9,824	4409,2	9418,4
Total			3,94	100,000	44883,0	377132,7

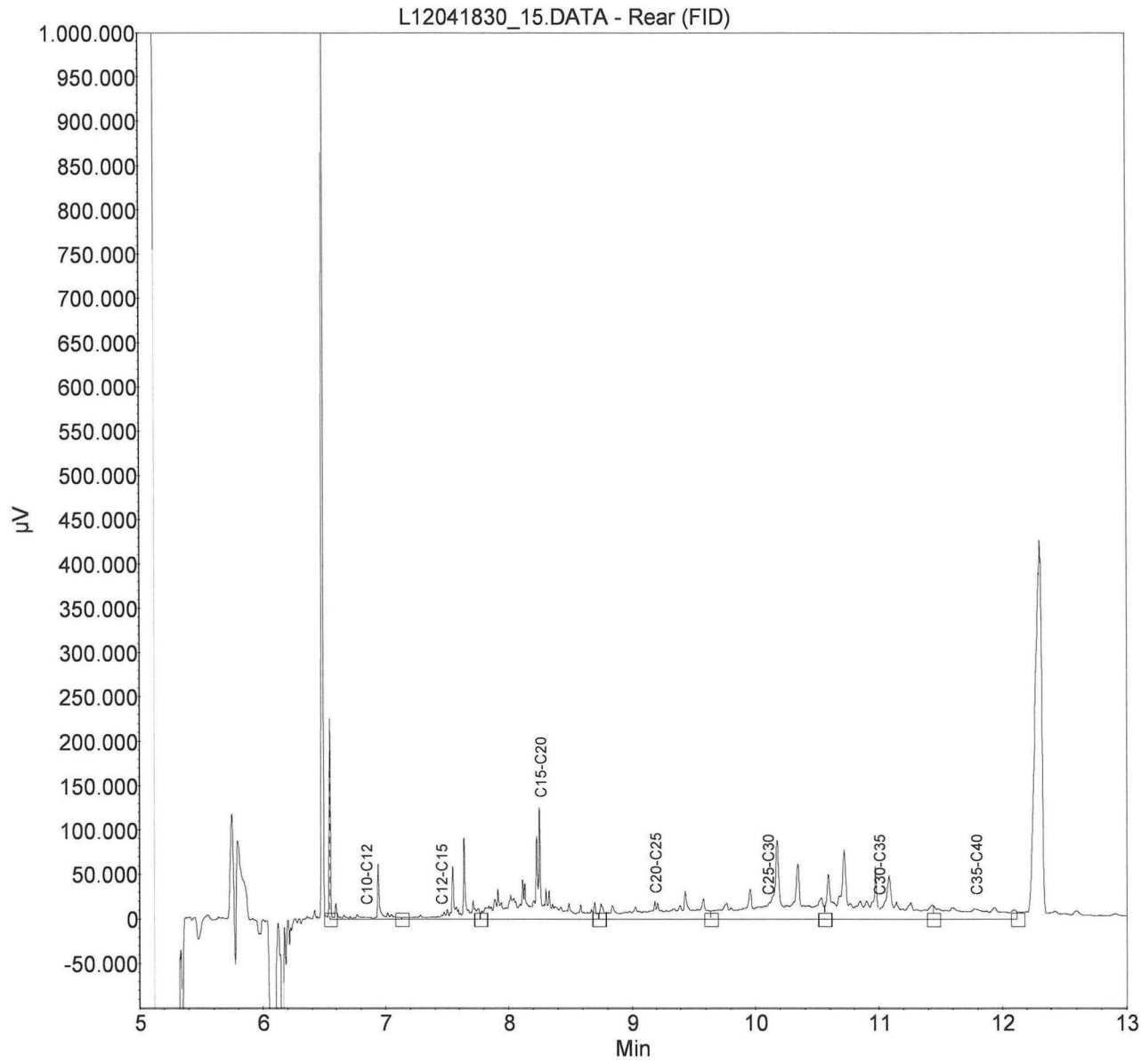
Monster: L12041831_16
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,19	4,593	2116,9	52053,8
2	C12-C15	7,45	0,25	6,285	2896,7	70709,8
3	C15-C20	8,25	0,90	22,315	10283,9	103889,8
4	C20-C25	9,19	0,68	16,833	7757,3	30570,8
5	C25-C30	10,10	0,85	20,913	9637,7	41222,8
6	C30-C35	11,00	0,77	18,966	8740,4	32661,8
7	C35-C40	11,78	0,41	10,095	4652,2	10151,8
Total			4,05	100,000	46085,1	341260,3

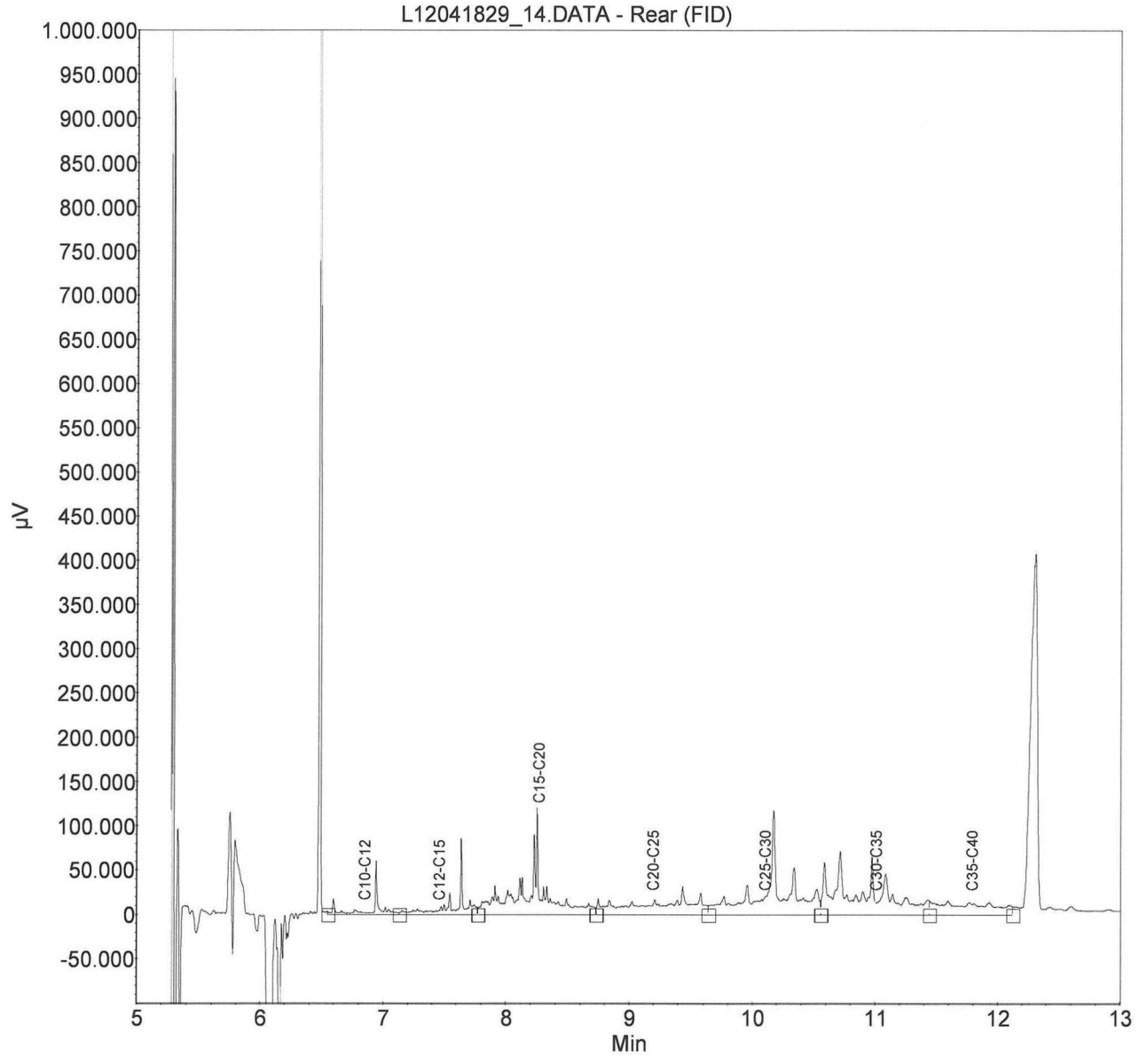
Monster: L12041830_15
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,32	4,938	3607,9	225839,8
2	C12-C15	7,45	0,43	6,752	4932,8	91281,8
3	C15-C20	8,25	1,38	21,520	15723,1	125909,8
4	C20-C25	9,19	0,82	12,714	9288,8	31480,8
5	C25-C30	10,10	1,42	22,121	16161,7	88624,8
6	C30-C35	11,00	1,50	23,288	17014,3	78285,8
7	C35-C40	11,78	0,56	8,668	6333,0	14685,8
Total			6,42	100,000	73061,5	656108,4

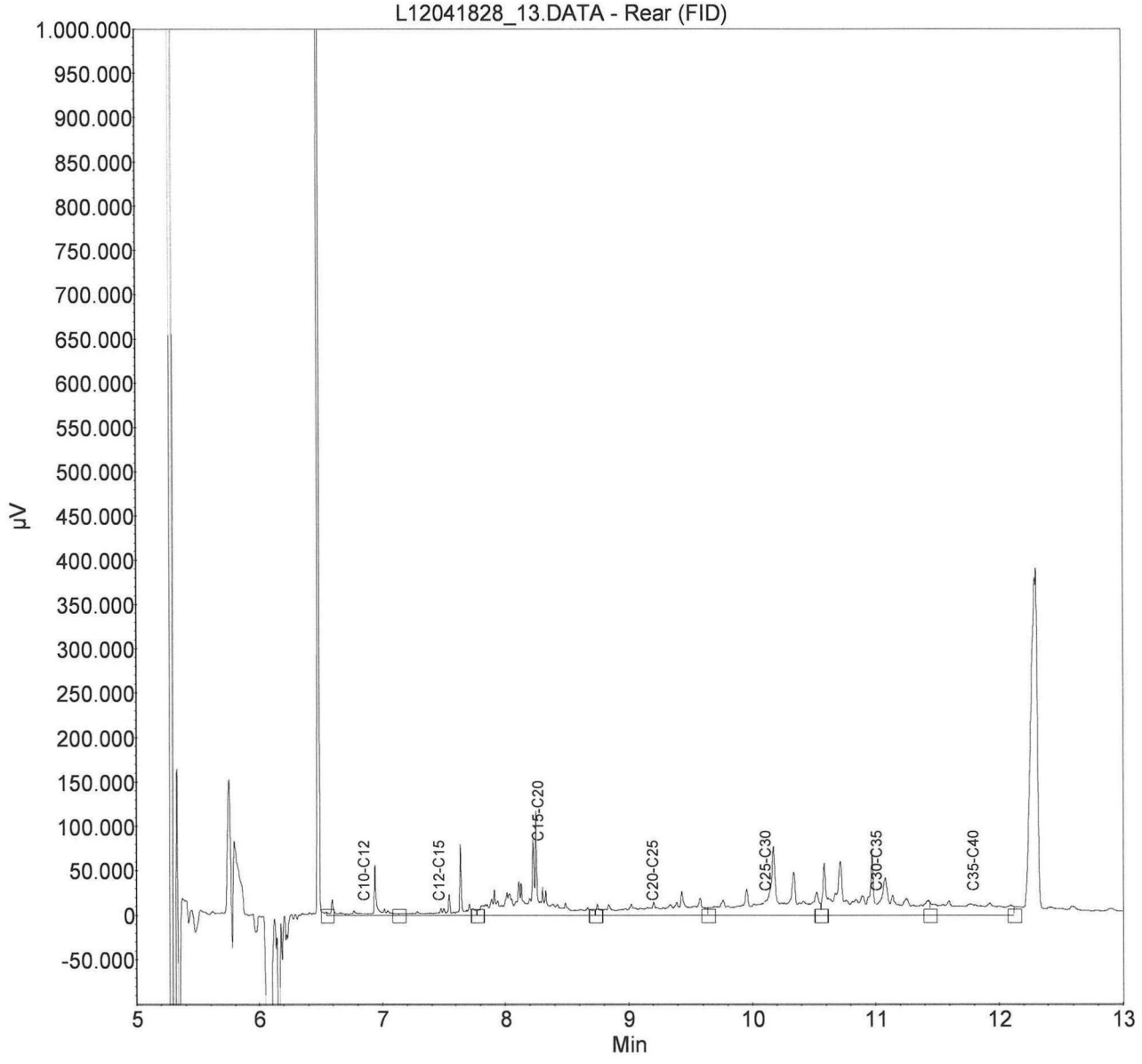
Monster: L12041829_14
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,21	3,110	2413,0	60581,7
2	C12-C15	7,45	0,38	5,635	4373,0	86361,7
3	C15-C20	8,25	1,42	20,845	16175,1	120505,7
4	C20-C25	9,19	0,90	13,269	10296,5	32158,7
5	C25-C30	10,10	1,61	23,544	18269,8	117432,7
6	C30-C35	11,00	1,66	24,274	18836,3	71394,7
7	C35-C40	11,78	0,64	9,324	7235,2	16071,7
Total			6,82	100,000	77598,7	504506,9

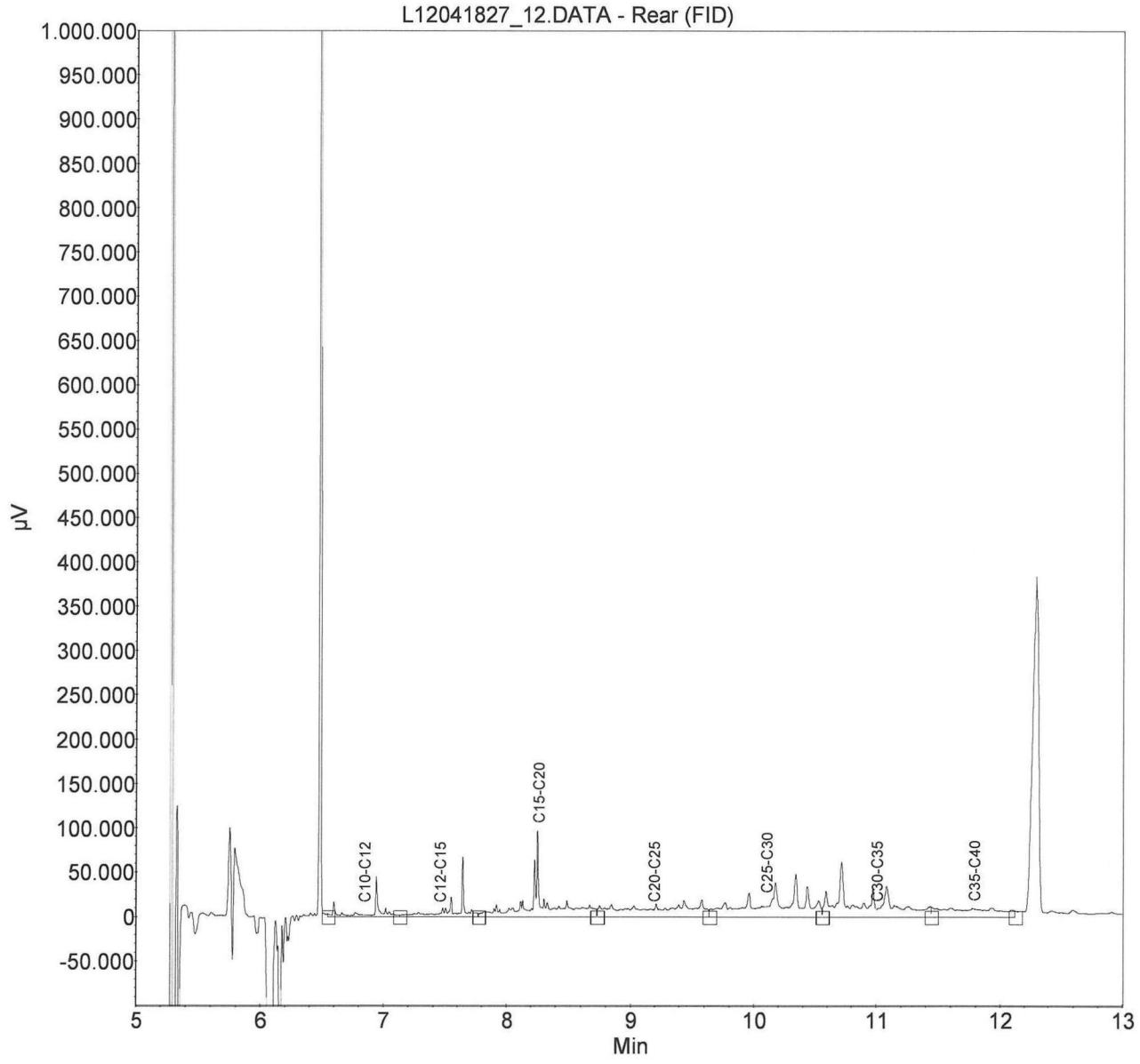
Monster: L12041828_13
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,20	3,445	2260,1	56528,3
2	C12-C15	7,45	0,28	4,777	3133,9	79109,3
3	C15-C20	8,25	1,21	20,914	13720,1	116795,3
4	C20-C25	9,19	0,69	11,926	7823,5	26369,3
5	C25-C30	10,10	1,27	21,973	14414,5	77747,3
6	C30-C35	11,00	1,50	26,062	17097,4	74226,3
7	C35-C40	11,78	0,63	10,903	7152,8	15922,3
Total			5,77	100,000	65602,4	446697,9

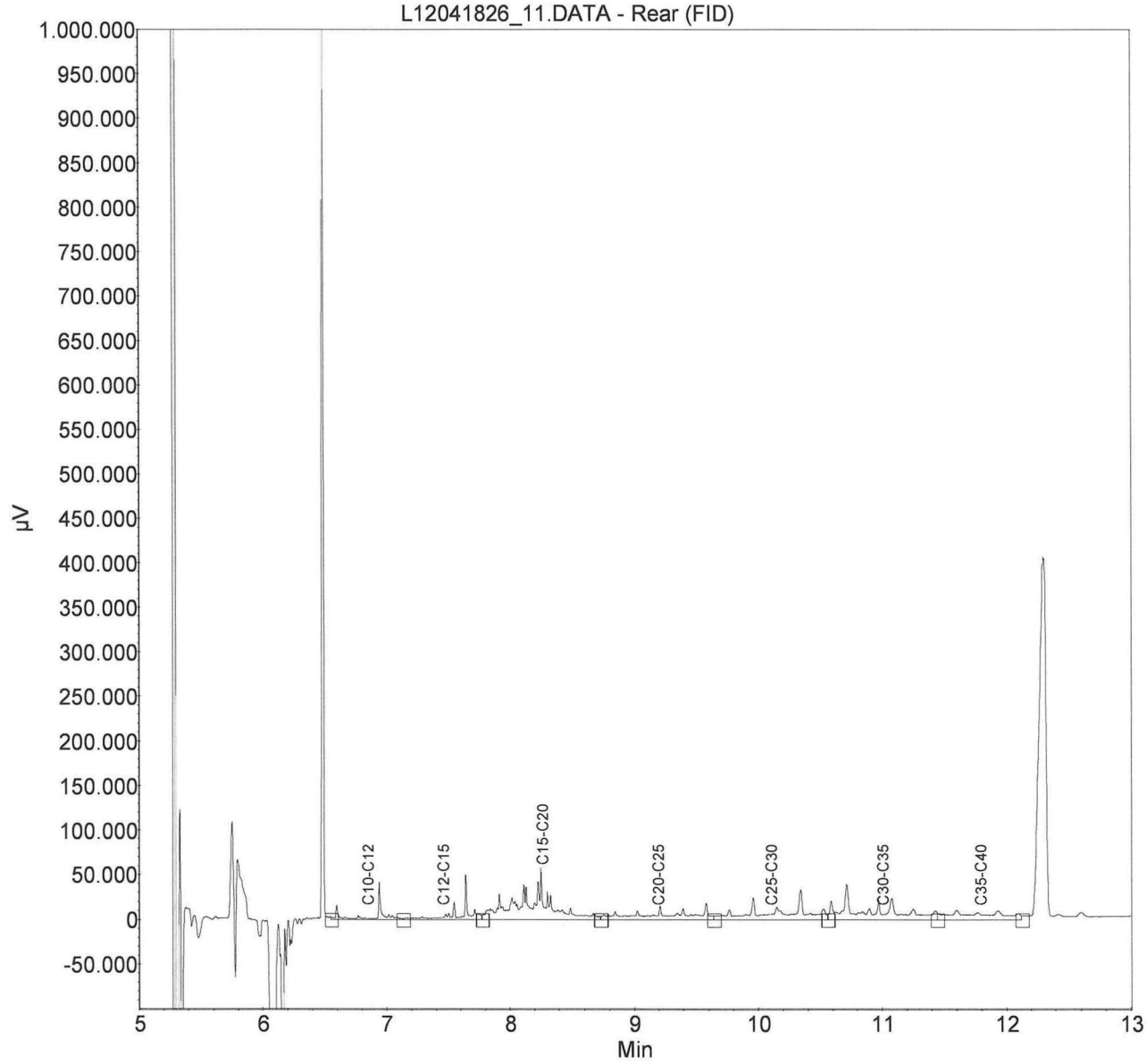
Monster: L12041827_12
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,19	4,036	2175,6	45364,0
2	C12-C15	7,45	0,28	5,827	3141,2	67112,0
3	C15-C20	8,25	0,88	18,501	9972,5	98815,0
4	C20-C25	9,19	0,75	15,893	8566,8	19352,0
5	C25-C30	10,10	1,09	23,092	12447,2	48472,0
6	C30-C35	11,00	1,08	22,698	12234,9	62359,0
7	C35-C40	11,78	0,47	9,952	5364,6	11512,0
Total			4,74	100,000	53902,7	352986,2

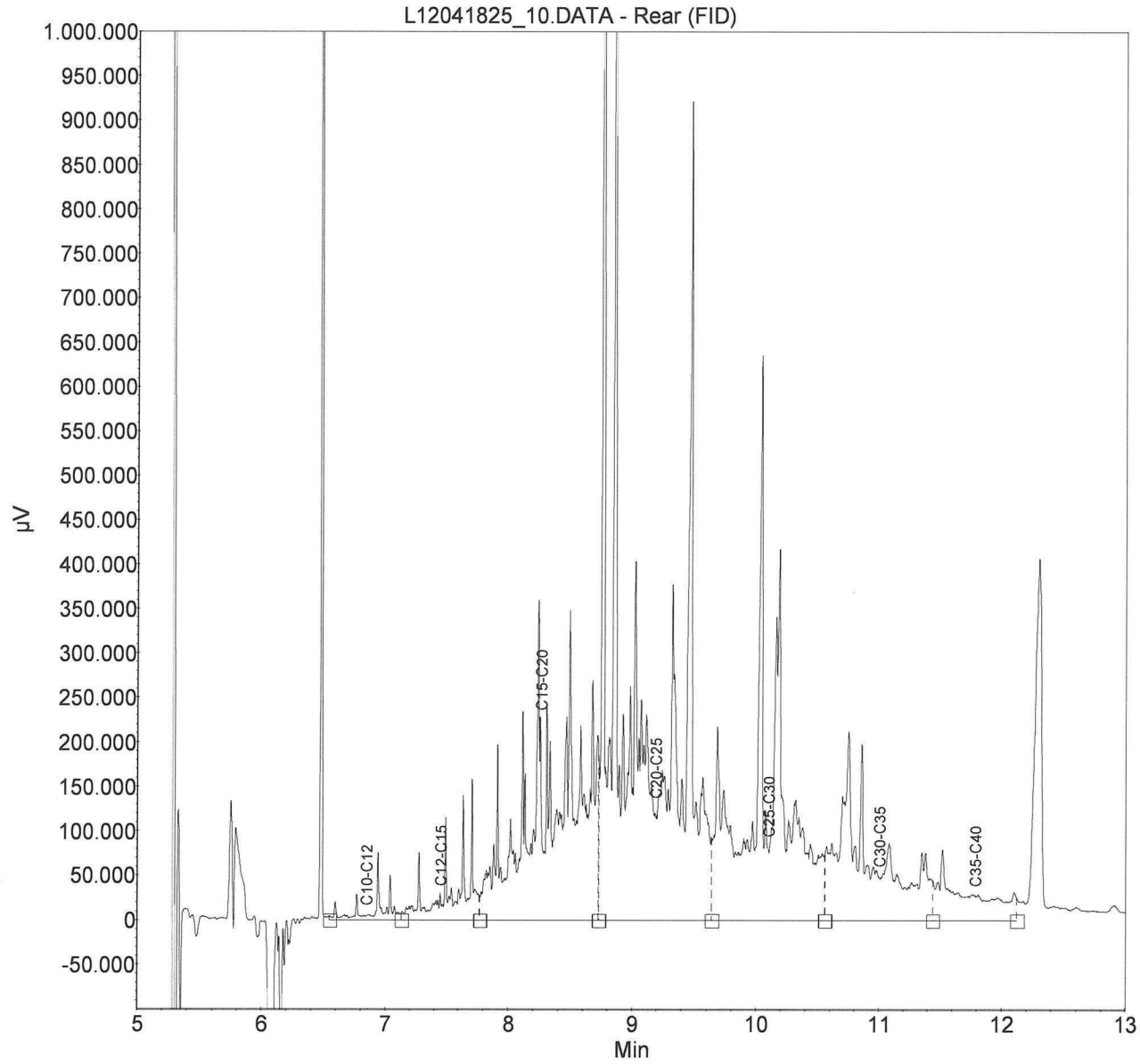
Monster: L12041826_11
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,16	4,633	1795,2	41447,4
2	C12-C15	7,45	0,22	6,446	2497,4	49681,4
3	C15-C20	8,25	1,02	29,863	11570,4	57610,4
4	C20-C25	9,19	0,41	11,900	4610,6	18529,4
5	C25-C30	10,10	0,57	16,616	6437,8	33967,4
6	C30-C35	11,00	0,69	20,231	7838,4	39204,4
7	C35-C40	11,78	0,35	10,311	3995,1	10449,4
Total			3,40	100,000	38744,9	250889,7

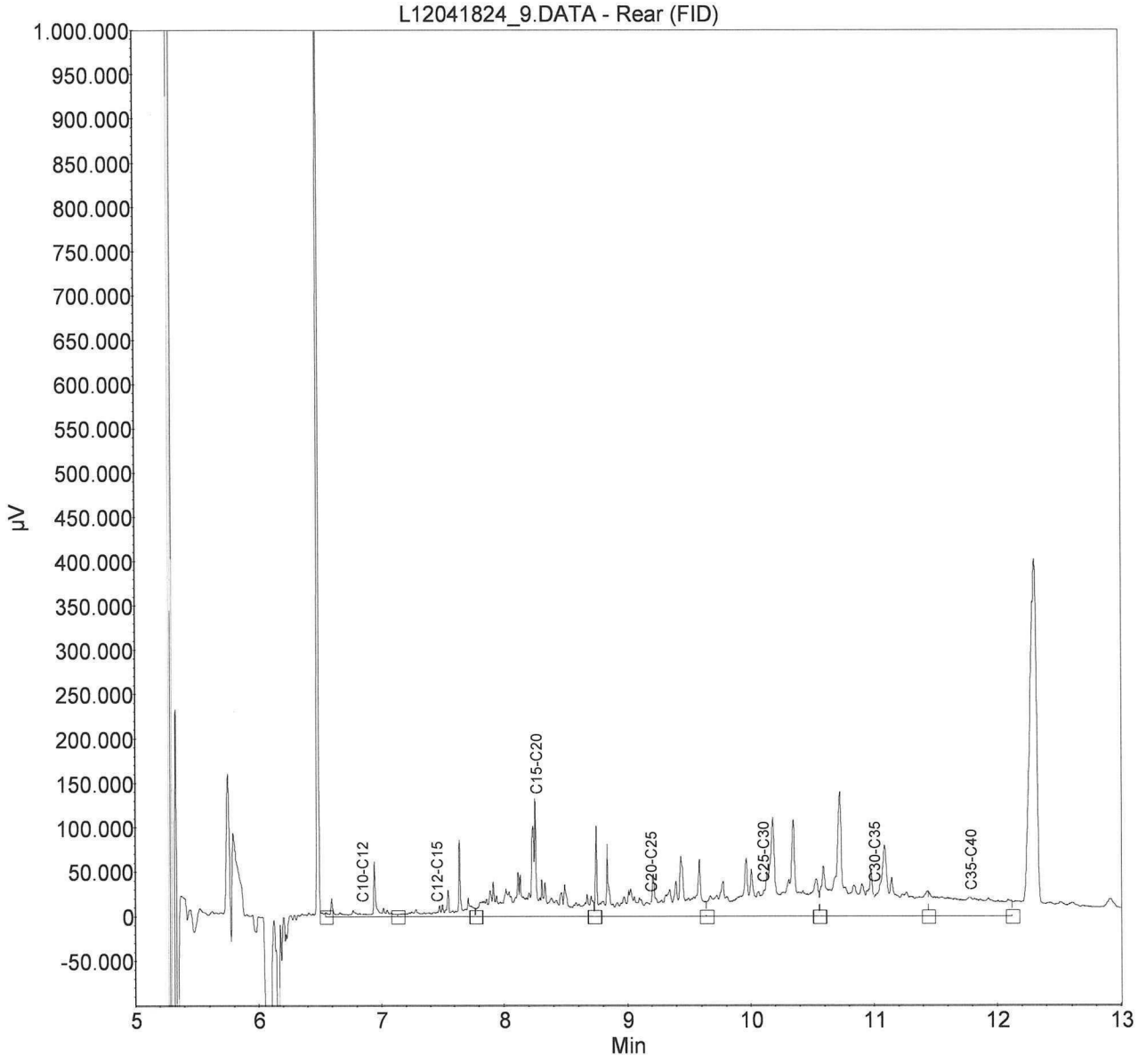
Monster: L12041825_10
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,44	0,946	5027,2	75505,4
2	C12-C15	7,45	1,42	3,034	16118,4	158120,4
3	C15-C20	8,25	9,36	20,054	106523,2	360242,4
4	C20-C25	9,19	18,58	39,796	211393,5	1780416,4
5	C25-C30	10,10	9,88	21,158	112388,5	635584,4
6	C30-C35	11,00	5,27	11,284	59939,6	212744,4
7	C35-C40	11,78	1,74	3,728	19804,4	79631,4
Total			46,68	100,000	531194,9	3302244,8

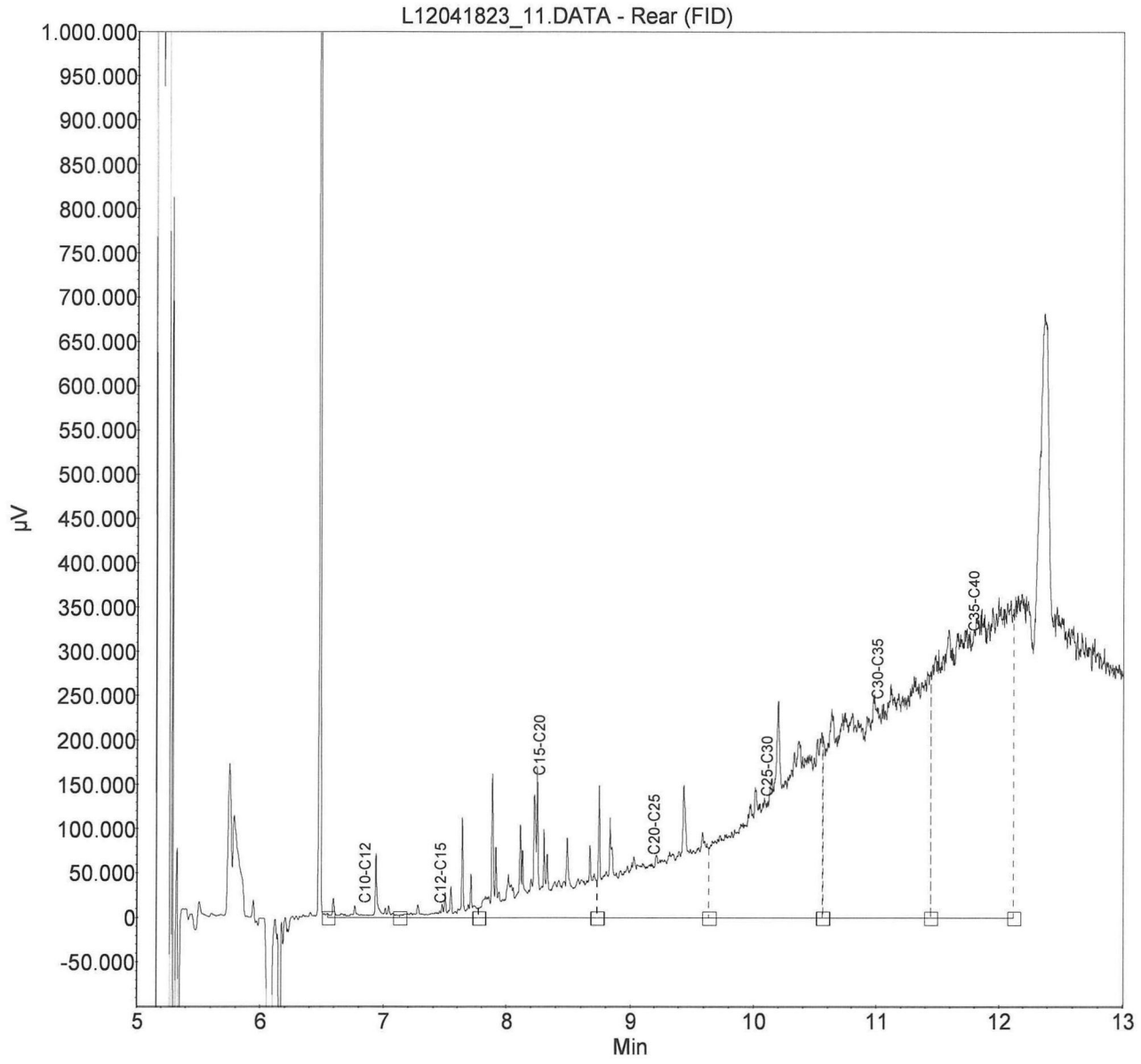
Monster: L12041824_9
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,25	2,396	2879,4	61847,0
2	C12-C15	7,45	0,41	3,896	4681,9	85789,0
3	C15-C20	8,25	1,84	17,431	20946,7	132013,0
4	C20-C25	9,19	1,81	17,106	20556,9	101776,0
5	C25-C30	10,10	2,56	24,200	29081,3	110781,0
6	C30-C35	11,00	2,59	24,532	29480,7	140205,0
7	C35-C40	11,78	1,10	10,439	12545,4	28347,0
Total			10,56	100,000	120172,4	660758,2

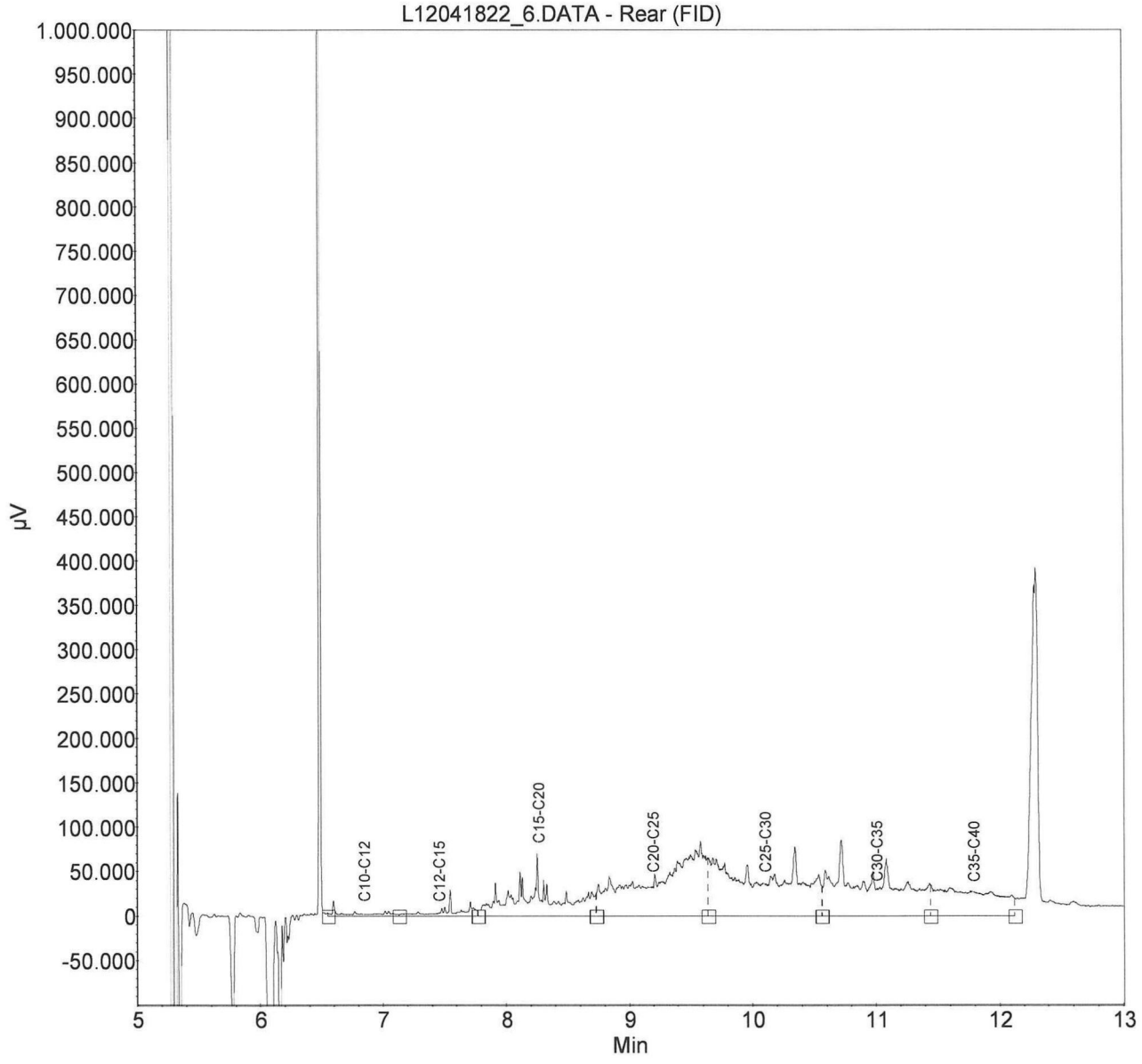
Monster: L12041823_11
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,29	0,497	3246,4	72059,8
2	C12-C15	7,45	0,54	0,943	6156,7	112990,8
3	C15-C20	8,25	3,46	6,036	39422,7	169295,8
4	C20-C25	9,19	5,30	9,227	60270,1	148969,8
5	C25-C30	10,10	11,05	19,245	125701,8	243593,8
6	C30-C35	11,00	17,85	31,104	203160,2	278227,8
7	C35-C40	11,78	18,91	32,948	215206,7	361359,8
Total			57,40	100,000	653164,5	1386497,6

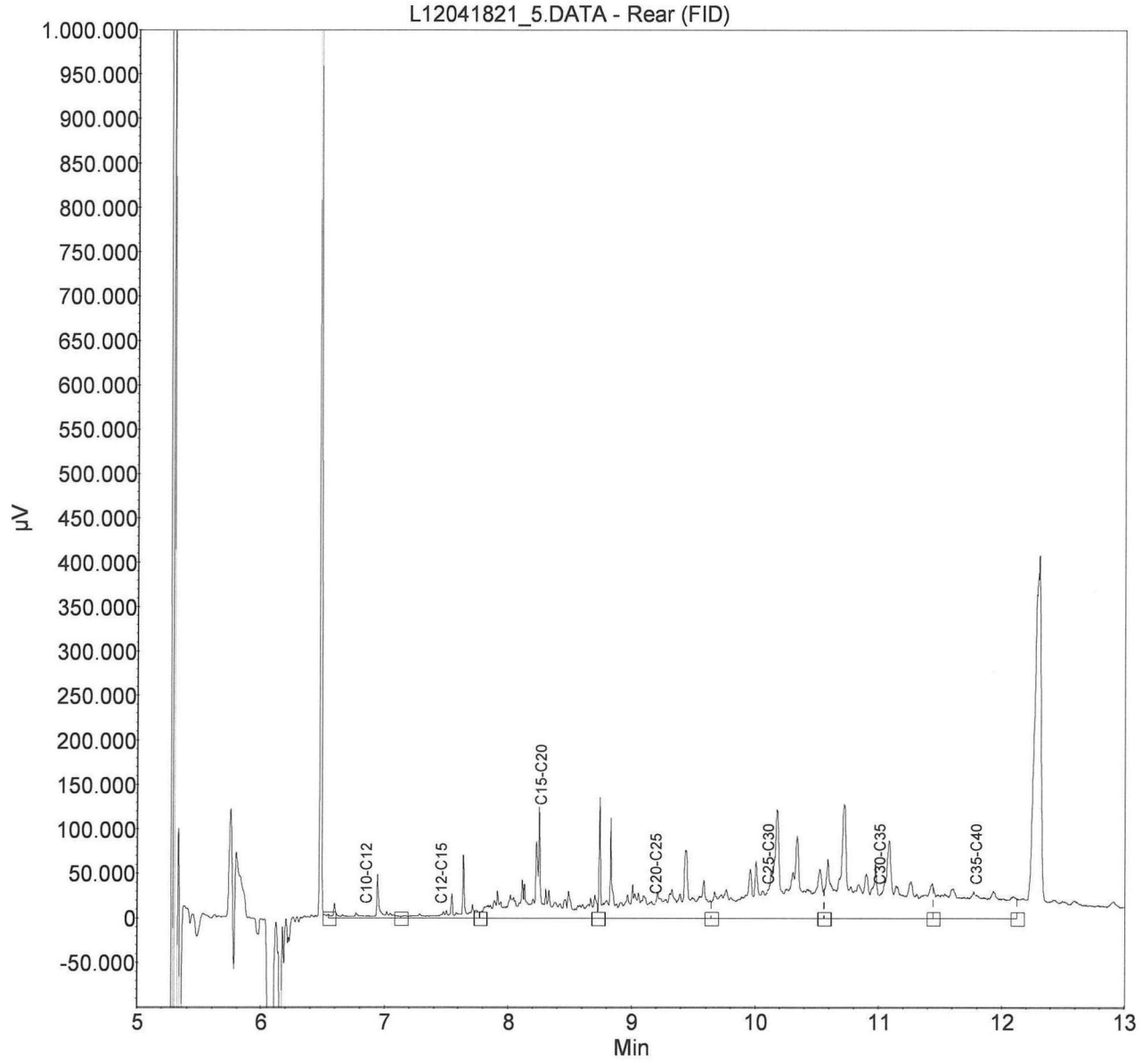
Monster: L12041822_6
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,13	0,972	1445,0	17394,1
2	C12-C15	7,45	0,24	1,801	2676,9	29385,1
3	C15-C20	8,25	1,55	11,843	17604,6	70573,1
4	C20-C25	9,19	3,46	26,524	39429,3	84038,1
5	C25-C30	10,10	3,41	26,087	38779,4	77526,1
6	C30-C35	11,00	2,75	21,087	31346,8	85597,1
7	C35-C40	11,78	1,53	11,687	17372,6	34698,1
Total			13,06	100,000	148654,6	399211,8

Monster: L12041821_5
Verdunning : /

Index	Name	Time [Min]	Quantity [mg/l]	Area % [%]	Area [µV.Min]	Height [µV]
1	C10-C12	6,84	0,21	1,834	2361,5	48769,3
2	C12-C15	7,45	0,31	2,722	3504,6	70772,3
3	C15-C20	8,25	1,58	13,976	17994,6	125143,3
4	C20-C25	9,19	1,99	17,546	22590,3	135909,3
5	C25-C30	10,10	2,86	25,269	32533,7	121754,3
6	C30-C35	11,00	2,92	25,848	33279,1	128608,3
7	C35-C40	11,78	1,45	12,805	16486,5	35297,3
Total			11,31	100,000	128750,3	666254,0

SMA Zeeland BV

Postbus 25
's-Heerenhoek
4453 ZG Nederland

RAPPORTAGE AS-3000

rapportnummer	**B111168**
datum opdracht	25/04/2012
datum rapportage	27/04/2012
datum reprint	
pagina	1 van 2

Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Geachte,

Hierbij zenden wij u de analyse resultaten van het door Envirocontrol uitgevoerde laboratoriumonderzoek.
De gerapporteerde analyseresultaten hebben enkel betrekking op de door u aangeleverde monsters en voorzien van uw referenties.

Het analyserapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd tenzij met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Envirocontrol.

De analyses zijn uitgevoerd conform de methode zoals omschreven op het analyserapport waarbij geldt:

Q	behorende tot de IEC-ISO 17025 accreditatie
AS3xxx	behorende tot de AS-3000 erkenning gevolgd door referentie methode

Op aanvraag zenden wij u een overzicht van de analysemethodieken met een beschrijving van de meetonzekerheid. Er wordt standaard een blancocorrectie uitgevoerd voor de volgende bepalingen in het AS3000-bodempakket: minerale olie, PAK, PCB, OCB en EOX.

Verificatieprocedure bevoegd gezag
Ter verficatie van de authenciteit van het door Envirocontrol afgeleverde analyserapport is er de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om via www.envirocontrol.be en envirocontrol@nalyse toegang te krijgen tot een verificatiemodule. Hiertoe kunt u de algemene accountgegevens aanvragen via +32 51 656297.

De te gebruiken verificatiecode voor dit rapport is: 19B1111682312005702

Voor eventuele vragen en/of opmerkingen omtrent het uitgevoerde onderzoek, kunt u ons altijd contacteren.

In vertrouwen u hiermede te hebben geïnformeerd, verblijven wij

hoogachtend,

namens Envirocontrol BVBA

directeur hoofd laboratorium

SMA Zeeland BV

pagina 2 van 2

datum opdracht 25/04/2012

Rapportnummer B111168

datum rapportage 27/04/2012

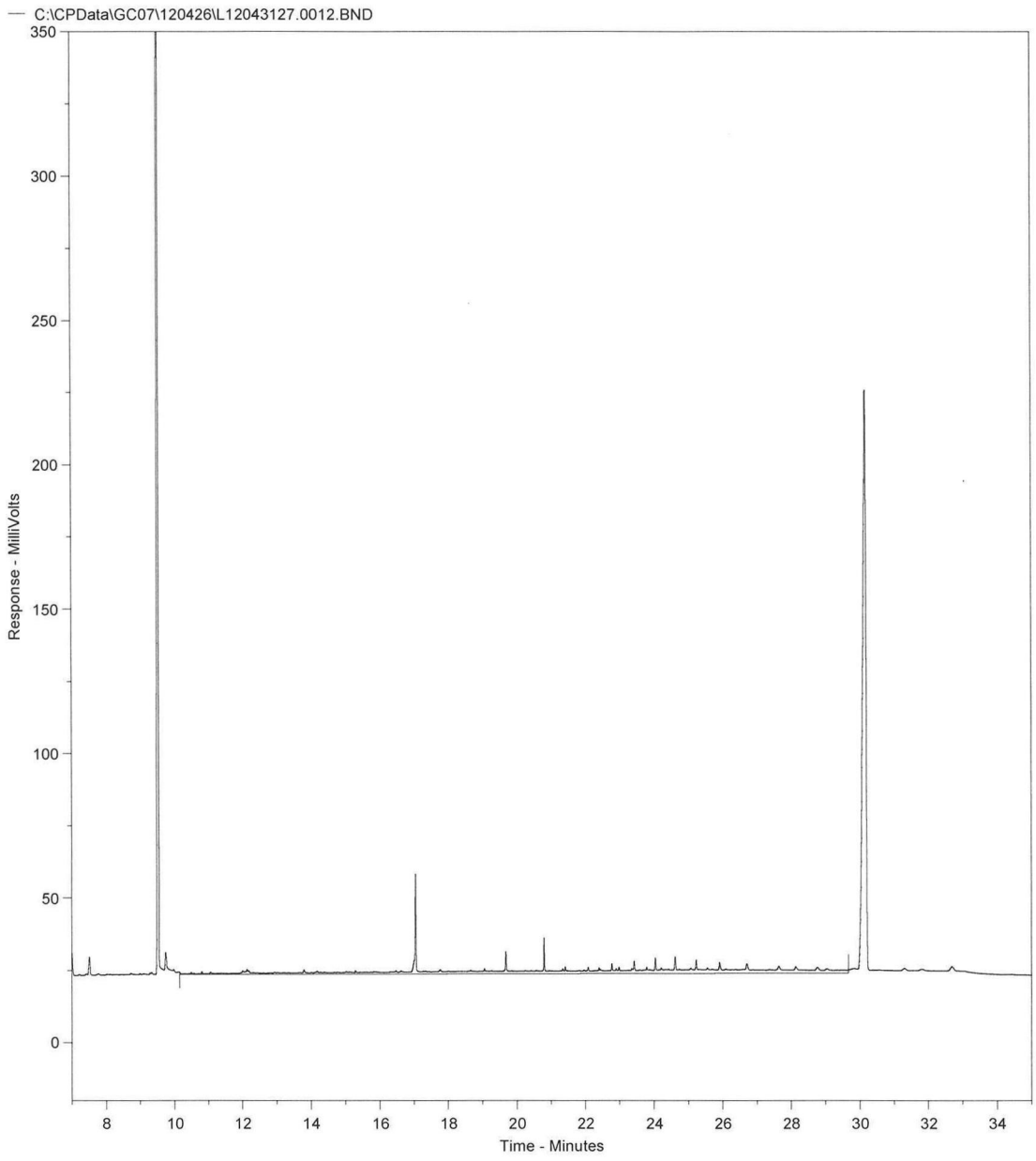
Project 23120057 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

datum reprint

L12043125	grondwater	24/04/2012	23-1-1	23 (150-250)
L12043126	grondwater	24/04/2012	34-1-1	34 (150-250)
L12043127	grondwater	24/04/2012	37-1-1	37 (150-250)

				L12043125	L12043126	L12043127
Barium [Ba]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**87.2**	**102**	**188**
Cadmium [Cd]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<0.4**	**<0.4**	**<0.4**
Cobalt [Co]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<20.0**	**<20.0**	**<20.0**
Koper [Cu]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<15.0**	**<15.0**	**<15.0**
Kwik niet-vluchtig (Hg)	Q AS-3110	3 NEN-EN-ISO 17852	µg/l	**<0.050**	**<0.050**	**<0.050**
Lood [Pb]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<15.0**	**<15.0**	**<15.0**
Molybdeen [Mo]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<5.0**	**<5.0**	**<5.0**
Nikkel [Ni]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**18.3**	**<15.0**	**19.3**
Zink [Zn]	Q AS-3110	3 NEN 6966/C1	µg/l	**<65.0**	**<65.0**	**<65.0**
Minerale olie C10-C40	Q AS-3110	5 NEN-EN-ISO 9377-2	µg/l	**<50.0**	**<50.0**	**<50.0**
Benzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.20**	**<0.20**	**<0.20**
Tolueen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.30**	**<0.30**	**<0.30**
Ethylbenzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.30**	**<0.30**	**<0.30**
2-Xyleen (ortho-Xyleen)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.08**	**<0.08**	**<0.08**
Xyleen (som meta + para)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.17**	**<0.17**	**<0.17**
Xyleen (som)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**0.18**	**0.18**	**0.18**
Styreen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.30**	**<0.30**	**<0.30**
Naftaleen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.05**	**<0.05**	**<0.05**
Dichloormethaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.20**	**<0.20**	**<0.20**
Trichloormethaan (Chloroform)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
Tetrachloormethaan (Tetra)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
1,1-Dichloorethaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,2-Dichloorethaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,1,1-Trichloorethaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
1,1,2-Trichloorethaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
1,1-Dichlooretheen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
cis-1,2-Dichlooretheen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**11.9**
trans-1,2-Dichlooretheen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**0.49**
Dichloorethenen (som)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**0.21**	**0.21**	**12.5**
Trichlooretheen (Tri)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
Tetrachlooretheen (Per)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
1,1-Dichloorpropaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.25**	**<0.25**	**<0.25**
1,2-Dichloorpropaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.25**	**<0.25**	**<0.25**
1,3-Dichloorpropaan	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.25**	**<0.25**	**<0.25**
Dichloorpropaan (som)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**0.53**	**0.53**	**0.53**
Monochloorbenzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,2-Dichloorbenzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,3-Dichloorbenzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,4-Dichloorbenzeen	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
Dichloorbenzenen (som)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**1.26**	**1.26**	**1.26**
Vinylchloride	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.10**	**<0.10**	**<0.10**
Tribroommethaan (bromoform)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**<0.60**	**<0.60**	**<0.60**
1,2-Dichlooretheen (som cis + trans)	Q AS-3130	1 NEN-EN-ISO 15680	µg/l	**0.14**	**0.14**	**12.4**

L12043127.0012.RAW

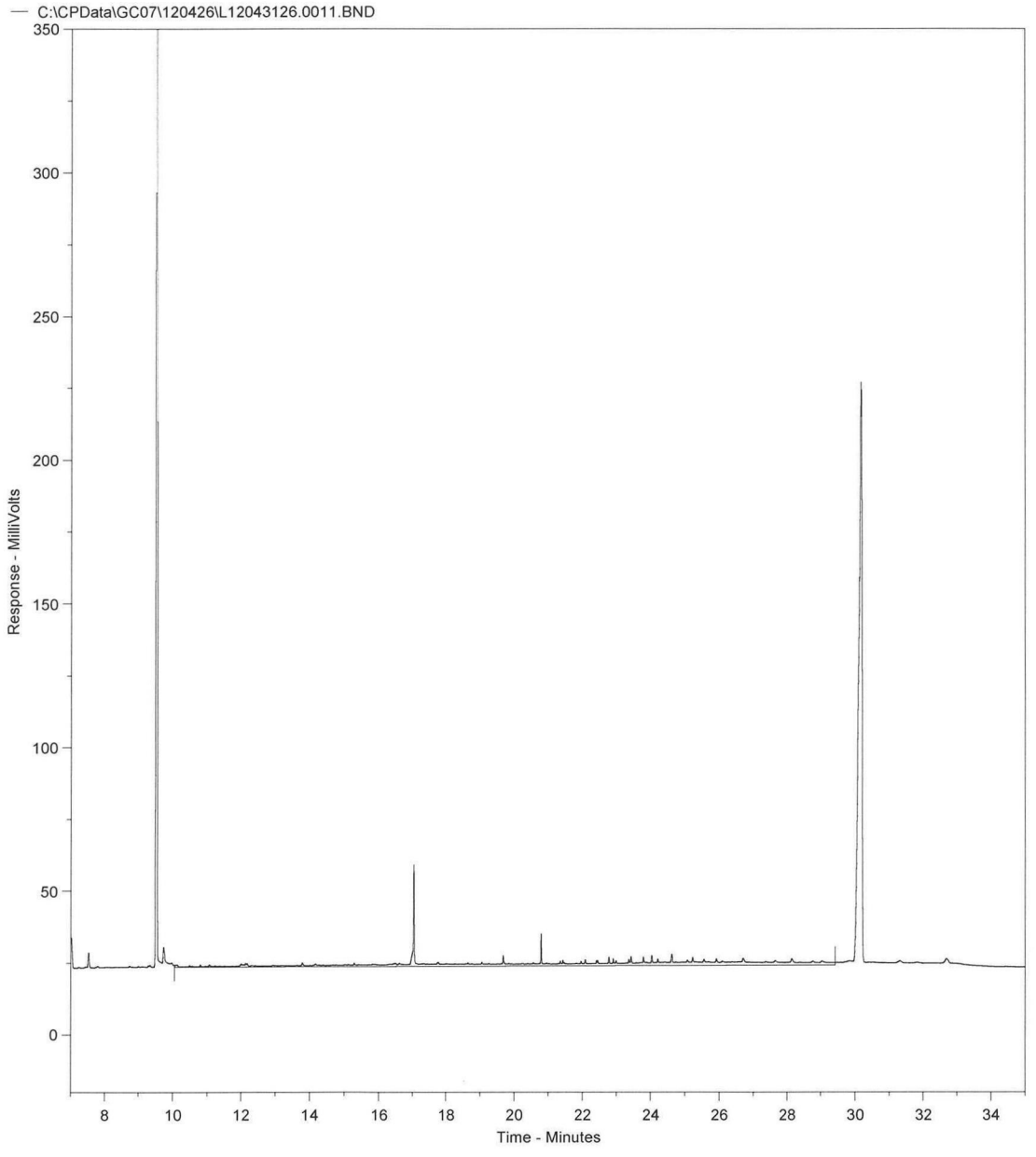

Concentratie C10-C40 in extract bedraagt -0.76 mg/l
Totale oppervlakte C10-C40 bedraagt 1115012.0

Fractieverdeling

fractie C10-C12	9.21	%
fractie C12-C15	3.68	%
fractie C15-C20	29.21	%
fractie C20-C25	15.85	%
fractie C25-C30	9.16	%
fractie C30-C35	19.5	%
fractie C35-C40	13.39	%

L12043126.0011.RAW

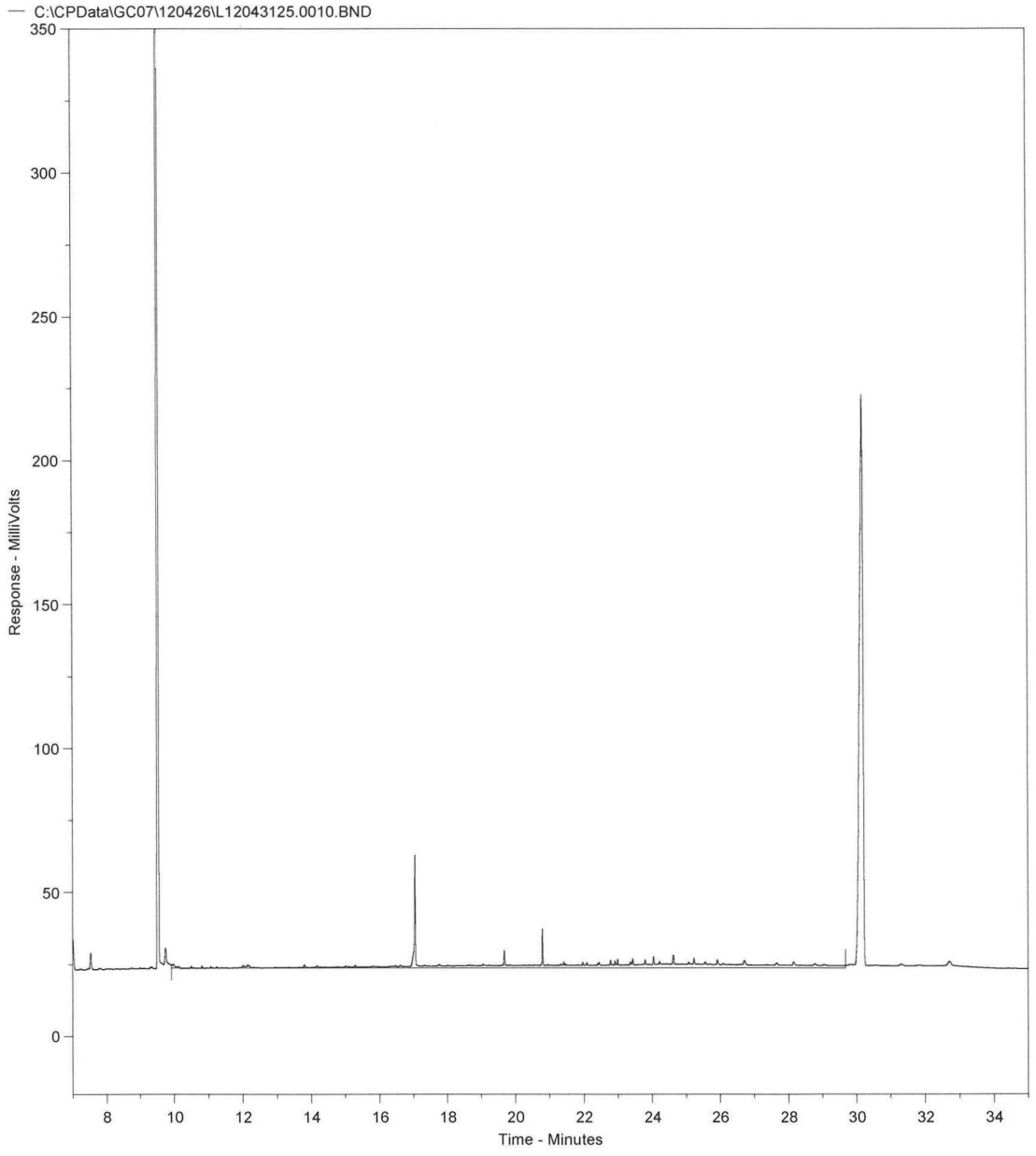

Concentratie C10-C40 in extract bedraagt -1.03 mg/l
Totale oppervlakte C10-C40 bedraagt 922739.3

Fractieverdeling

fractie C10-C12	6.21	%
fractie C12-C15	4.73	%
fractie C15-C20	32.82	%
fractie C20-C25	15.62	%
fractie C25-C30	12.61	%
fractie C30-C35	16.03	%
fractie C35-C40	11.98	%

L12043125.0010.RAW

Concentratie C10-C40 in extract bedraagt -0.97 mg/l
Totale oppervlakte C10-C40 bedraagt 964464.5

Fractieverdeling

fractie C10-C12	6.92	%
fractie C12-C15	3.72	%
fractie C15-C20	34.82	%
fractie C20-C25	16.76	%
fractie C25-C30	11.02	%
fractie C30-C35	14.53	%
fractie C35-C40	12.23	%

Bijlage 4 Nader bodemonderzoek, SMA (18 oktober 2016)

sma

MILIEU EN RUIMTE

Rapport nader bodemonderzoek
en verkennend bodemonderzoek
Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectnummer: 23160192
18 oktober 2016

Opdrachtgever: ZPF B.V.
Postbus 1
4456 ZG Lewedorp

Opgesteld door: Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Auteur:
Telefoon: 0113-352 222
Autorisatie:

Manager SMA Zeeland B.V.

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
2001, 2002

Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Heinkenszandseweg 22
4453 VG 's-Heerenhoek

Postbus 25
4453 ZG 's-Heerenhoek
T +31 113 352 222
F +31 113 352 208

E info@smazeelandbv.nl
I www.smazeelandbv.nl

Rabobank Beveland 34.60.39.169
BIC RABONL2U
IBAN NL63 RABO 0346 0391 69
KvK Middelburg 22038560
BTW nr. NL8044.04.070.B01

Inhoudsopgave

SAMENVATTING 3

1. INLEIDING 6

1.1. AANLEIDING EN DOEL 6
1.2. REFERENTIEKADER 6
1.3. BETROUWBAARHEID 7

2. VOORONDERZOEK TEN BEHOEVE VAN HET VERKENNEND ONDERZOEK 10

2.1. LOCATIEBESCHRIJVING EN HISTORISCHE GEGEVENS 10
2.2. REGIONALE BODEMOPBOUW EN GEOHYDROLOGIE 12
2.3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE 13

3. ONDERZOEKSSTRATEGIE NADER ONDERZOEK 14

4. VELDWERK 15

4.1. UITVOERING VELDWERK 15
4.2. RESULTATEN VELDWERK 15

5. CHEMISCHE ANALYSE 16

5.1. ANALYSESTRATEGIE 16
5.2. ANALYSERESULTATEN 17
5.3. INTERPRETATIE RESULTATEN NADER BODEMONDERZOEK 18
5.4. INTERPRETATIE RESULTATEN VERKENNEND BODEMONDERZOEK 19

6. CONCLUSIES 20

LITERATUURLIJST 22

LIJST VAN BIJLAGEN 23

Samenvatting

Door ZPF B.V. is aan SMA Zeeland B.V. opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een nader bodemonderzoek en een verkennend bodemonderzoek ter plaatse van de Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland.

Aanleiding voor het nader bodemonderzoek zijn de resultaten van het in 2012 uitgevoerde bodemonderzoek (SMA Zeeland B.V., *Eindrapport verkennend bodemonderzoek Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk*, projectnummer: 23120057, d.d. 3 mei 2012). De volgende, tijdens dat onderzoek geconstateerde, verontreinigingen gaven aanleiding tot nader onderzoek:

- in de bovengrond ter plaatse van boring 37 is een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd;
- in het mengmonster van de sterk puinhoudende grond ter plaatse van de boringen 28 en 29 (verricht in het pad vanaf het woonhuis Hoekeindseweg 119 naar de openbare weg) zijn een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd;
- in het grondwater uit peilbuis 37 is een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) geconstateerd.

Doel van het onderhavige nader onderzoek is het bepalen van de ernst van de bovenvermelde verontreinigingen in de grond en het verifiëren van het in het grondwater geconstateerde gehalte 1,2-dichlooretheen.

Tijdens het in 2012 uitgevoerde onderzoek maakten de kadastrale percelen Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033 geen deel uit van de onderzoekslocatie. Inmiddels is ook op deze percelen een herinrichting voorgenomen. Doel van het verkennend onderzoek is inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van de bodem (grond en grondwater) ter plaatse van de hier vermelde kadastrale percelen.

Resultaten nader bodemonderzoek

<u>Deellocatie Boring 37</u>
Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn drie boringen (de boringen 108 t/m 109) rondom boring 37 verricht om na te gaan of in de nabijheid van deze boring sterk verontreinigde grond aanwezig is. Per boring is de meest verdachte grond geanalyseerd op lood. In de grondmonsters 108-1, 109-1 en 110-1 zijn de gehalten lood verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde maar niet ten opzichte van de interventiewaarde.

Geconcludeerd wordt dat ter plaatse van deze deellocatie geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde) met betrekking tot lood in de grond; er zijn namelijk geen verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd.

Deellocatie Pad

Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn ter plaatse van deze deellocatie de boringen 111 t/m 116 verricht. Net naast de boringen 28 en 29 zijn respectievelijk de boringen 112 en 114 verricht. De overige boringen zijn zodanig verdeeld dat er, bij het constateren van sterke verontreinigingen, gelijk bepaald kan worden of er meer of minder dan 25 m^3 sterk verontreinigde grond aanwezig is (in verband met het bepalen van de ernst van de verontreinigingen). Per boring is de meest verdachte laag geanalyseerd op zink en PAK.

In de grondmonsters 111-1, 112-1 en 113-1 zijn de gehalten zink en PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In het grondmonster 114-1 is het gehalte PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In de grondmonsters 115-1 en 116-1 zijn de gehalten zink en PAK niet verhoogd.

Geconcludeerd wordt dat ter plaatse van deze deellocatie geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging met betrekking tot zink en PAK in de grond. Met betrekking tot zink zijn er namelijk geen verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd en met betrekking tot PAK zijn er alleen ter plaatse van de boringen 28 en 29 verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd (en niet ter plaatse van de overige boringen) waardoor geconcludeerd kan worden dat de hoeveelheid grond met een gehalte boven de interventiewaarde minder dan 25 m^3 bedraagt.

Deellocatie Peilbuis 37

Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek is deze peilbuis bemonsterd en is het grondwater geanalyseerd op vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (1,2-dichloorethenen maken deel uit van het analysepakket 'gehalogeneerde koolwaterstoffen'). In het grondwatermonster 37-1-1 is het gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) verhoogd ten opzichte van de interventiewaarde.

Slotconclusie nader bodemonderzoek

- Ter plaatse van de deellocaties 'Boring 37' en 'Pad' is geen sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging met betrekking tot lood, zink en PAK in de grond. De geconstateerde gehalten geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend of nader bodemonderzoek. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat verontreinigde grond niet zonder meer mag worden verplaatst op of van de onderzoekslocatie. De eventuele mogelijkheden dienen in overleg met het bevoegd gezag te worden bepaald;
- er dient een nader bodemonderzoek naar de ernst van de in het grondwater geconstateerde verontreiniging met 1,2-dichlooretheen (cis + trans) te worden verricht.

Resultaten verkennend bodemonderzoek ter plaatse van de percelen kadastraal bekend als Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033.

De hypothese was dat de bovengrond en het grondwater verdacht waren op het voorkomen van licht verhoogde gehalten van de parameters die worden geanalyseerd middels NEN-5740-standaardpakketten. Deze hypothese dient op grond van de onderzoeksresultaten te worden aanvaard. In de bovengrond zijn namelijk verhoogde gehalten ten opzichte van de achtergrondwaarde/streefwaarde geconstateerd.

De hypothese was dat de ondergrond onverdacht was op het voorkomen van verontreinigingen. Deze hypothese dient op grond van de onderzoeksresultaten te worden aanvaard. In de ondergrond zijn namelijk geen verhoogde gehalten geconstateerd.

De op deze locatie (de percelen kadastraal bekend als Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033) geconstateerde gehalten in de grond en het grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend of nader bodemonderzoek. Ter plaatse van deze locatie is geen geval van ernstige bodemverontreiniging geconstateerd waardoor er geen aanleiding is tot een vorm van saneren of beheren.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

Door ZPF B.V. is aan SMA Zeeland B.V. opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een nader bodemonderzoek en een verkennend bodemonderzoek ter plaatse van de Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland.

Aanleiding voor het nader bodemonderzoek zijn de resultaten van het in 2012 uitgevoerde bodemonderzoek (SMA Zeeland B.V., *Eindrapport verkennend bodemonderzoek Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk*, projectnummer: 23120057, d.d. 3 mei 2012). De volgende, tijdens dat onderzoek geconstateerde, verontreinigingen gaven aanleiding tot nader onderzoek:

- in de bovengrond ter plaatse van boring 37 is een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd;
- in het mengmonster van de sterk puinhoudende grond ter plaatse van de boringen 28 en 29 (verricht in het pad vanaf het woonhuis Hoekeindseweg 119 naar de openbare weg) zijn een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd;
- in het grondwater uit peilbuis 37 is een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) geconstateerd.

Doel van het onderhavige nader onderzoek is het bepalen van de ernst van de bovenvermelde verontreinigingen in de grond en het verifiëren van het in het grondwater geconstateerde gehalte 1,2-dichlooretheen.

Tijdens het in 2012 uitgevoerde onderzoek maakten de kadastrale percelen Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033 geen deel uit van de onderzoekslocatie. Inmiddels is ook op deze percelen een herinrichting voorgenomen. Doel van het verkennend onderzoek is inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van de bodem (grond en grondwater) ter plaatse van de hier vermelde kadastrale percelen.

1.2. Referentiekader

<u>Onderzoeksopzet nader bodemonderzoek</u>
Het nader onderzoek is conform de NTA 5755 (lit.5) uitgevoerd. Dit gebeurt door middel van het verrichten van systematisch geplaatste boringen en het uitvoeren van gerichte analyses.

<u>Onderzoeksopzet verkennend bodemonderzoek</u>
De onderzoeksopzet is afgeleid van de NEN 5740 (lit.4). Het onderzoek bestaat uit: vooronderzoek, veldonderzoek, chemische analyses, interpretatie en toetsing.

<u>Toetsingskader</u>
De voor de standaardbodem (lutum 25% en organische stof 10%) gecorrigeerde analyseresultaten van de grond worden conform de Wet bodembescherming getoetst aan de achtergrondwaarden (AW2000) en interventiewaarden (lit.1). De analyseresultaten van het grondwater worden getoetst aan de streefwaarden

en interventiewaarden. Daarnaast worden de (gecorrigeerde) analyseresultaten van grond en grondwater getoetst aan de tussenwaarden.

De achtergrondwaarden hebben betrekking op achtergrondgehalten van stoffen die van nature voorkomen, of op detectiegrenzen bij stoffen die niet van nature voorkomen. In principe is sprake van een onbeïnvloede bodemkwaliteit. De streefwaarden grondwater geven aan wat het ijkpunt is voor de milieukwaliteit op de lange termijn, uitgaande van verwaarloosbare risico's voor het ecosysteem. De interventiewaarden bodemsanering geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Ze zijn representatief voor het verontreinigingsniveau waarboven sprake is van een geval van ernstige (bodem) verontreiniging.

Er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde. In enkele specifieke situaties kan bij gehalten onder de interventiewaarden ook sprake zijn van een geval van ernstige verontreiniging. Dit geldt voor de zogenaamde gevoelige functies:

- moestuin/volkstuin,
- plaatsen waar vluchtige verbindingen aanwezig zijn in het grondwater in combinatie met hoge grondwaterstanden en/of in de onverzadigde bodem onder bebouwing.

Als een geval van ernstige verontreiniging is vastgesteld dan is sprake van een potentieel risico dat aanleiding geeft tot een vorm van saneren of beheren.

De achtergrond-, streef-, en interventiewaarden worden in het vervolg, samenvattend, toetsingswaarden genoemd.

De norm voor barium in grond is tijdelijk ingetrokken. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg ds (interventiewaarde barium voor een standaardbodem (bodem met 10% humus en 25% lutum)).

1.3. Betrouwbaarheid

Het hier gerapporteerde bodemonderzoek is uitgevoerd op zorgvuldige wijze, in overeenstemming met de geldende richtlijnen en de gebruikelijke inzichten en methoden. SMA Zeeland B.V. beschikt over een kwaliteitsmanagementsysteem (NEN-EN-ISO 9001: 2008) en veiligheidsmanagementsysteem (VGM Checklist Aannemers) waarbinnen de kwaliteit van de werkzaamheden dusdanig wordt beheerst en gewaarborgd dat haar diensten zo goed mogelijk aan de eisen en doelstellingen van de opdrachtgever voldoen.

Het milieukundige veldwerk is uitgevoerd op basis van de richtlijnen van de BRL SIKB 2000 en conform de hierbij van toepassing zijnde protocollen. SMA Zeeland B.V. beschikt hiertoe over het procescertificaat "Veldwerk voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" op basis van de Beoordelingsrichtlijn SIKB 2000 voor de protocollen 2001, 2002, 2003, 2018. Dit procescertificaat is uitsluitend van toepassing op de activiteiten inzake het milieukundige veldwerk, beginnend bij de acceptatie van het veldwerk, en eindigend bij de overdracht van de veldwerkgegevens en monsters.

In het kader van de waarborging van de onafhankelijkheid verklaart SMA Zeeland B.V. dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de in dit kader gestelde eisen van de BRL SIKB 2000 en de daarbij behorende protocollen.

De chemische analyses van dit onderzoek zijn uitgevoerd door een daartoe door de Raad van Accreditatie geaccrediteerd laboratorium.

Een verkennend onderzoek is erop gericht met beperkte middelen vast te stellen of er bodemverontreiniging aanwezig is. Dit impliceert dat de conclusies van het verkennend onderzoek slechts een beperkte reikwijdte hebben. Door het verkennend karakter en het daarmee samenhangende beperkt aantal boringen en analyses, betekent dit concreet dat een mogelijk aanwezige verontreiniging over het hoofd gezien kan worden. Het verkennend onderzoek garandeert derhalve nooit dat de onderzochte locatie geheel schoon is of anderszins, dat met het verkennend onderzoek alle eventueel aanwezige verontreinigingen worden gedetecteerd.

Het nader onderzoek is erop gericht om te bepalen of ter plaatse van de nader te onderzoeken verontreinigingen sprake is van de aanwezigheid van sterk verontreinigde grond en, indien er sprake is van de aanwezigheid van sterk verontreinigde grond, te bepalen hoeveel sterk verontreinigde grond aanwezig is. Niettemin blijft bij dergelijk bodemonderzoek de mogelijkheid bestaan dat een verontreiniging niet volledig wordt afgeperkt. Dit is met name mogelijk bij verontreinigingen die zintuiglijk niet goed zijn waar te nemen. Daarom dienen de resultaten van het onderzoek op zorgvuldige wijze te worden geïnterpreteerd.

Verder geldt dat de resultaten van het onderhavige onderzoek een momentopname vormen van de bodemkwaliteit. Na de uitvoering en rapportage van dit onderzoek zouden activiteiten kunnen plaatsvinden die de milieuhygiënische kwaliteit van grond en grondwater op de onderzoekslocatie kunnen beïnvloeden. Voorbeelden hiervan zijn het bouwrijp maken van de locatie of het aanvoeren van grond van elders. Een andere factor kan bijvoorbeeld zijn het transport van verontreinigende stoffen via het grondwater van buiten de onderzoekslocatie. Gezien deze overwegingen, dienen de hier gerapporteerde onderzoeksresultaten met meer voorzichtigheid gebruikt en geïnterpreteerd te worden naarmate de tijd toeneemt die verlopen is na de uitvoering van het onderzoek.

Op basis van de uit dit bodemonderzoek verkregen gegevens kan geen uitspraak worden gedaan over de aan- of afwezigheid van asbest. Hiervoor dient onderzoek plaats te vinden conform de NEN 5707

(Inspectie en monsterneming van asbest in bodem en partijen grond) en/of de NEN 5897 (Inspectie en monsterneming van asbest in bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat).

Op basis van de uit dit bodemonderzoek verkregen gegevens kan in principe geen uitspraak gedaan worden over de toepassingsmogelijkheden van eventueel van de locatie af te voeren grond. Hiervoor dient onderzoek plaats te vinden conform het Besluit bodemkwaliteit.

SMA Zeeland B.V. kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele schade of anderszins voor eventuele gevolgen die voortkomen uit het gebruik en de interpretatie van de in dit rapport gepresenteerde onderzoeksgegevens.

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd, tenzij met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van SMA Zeeland B.V.

2. Vooronderzoek ten behoeve van het verkennend onderzoek

In dit hoofdstuk wordt het vooronderzoek besproken. Dit heeft geleid tot een hypothese over de mogelijke verontreinigingssituatie van de onderzoekslocatie.

2.1. Locatiebeschrijving en historische gegevens

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Hoekeindseweg 121 te Bleiswijk in de gemeente Lansingerland, heeft een oppervlakte van circa 580 m^2 en betreft de percelen kadastraal bekend als Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033. De regionale ligging is weergegeven op een omgevingskaart in bijlage 1. In bijlage 1 zijn tevens kadastrale kaarten opgenomen.

Op de onderzoekslocatie staat een woonhuis. Ten westen van het woonhuis is een klein gedeelte van het onbebouwde terrein voorzien van een trottoirtegel-verharding. Ten noorden van het woonhuis ligt een uitpad (gedeelte van het pad vanaf het woonhuis Hoekeindseweg 119 naar de openbare weg). Ter plaatse van de rijsporen liggen grindtegels. Het overige deel van het pad is begroeid met gras. Verder is ook het overige deel van het onbebouwde terrein begroeid met gras.

Locatiebezoek en informatie huidige bewoner(s)
In week 39 van 2016 is locatie geïnspecteerd door een adviseur bodemonderzoek van SMA Zeeland B.V. en is gesproken met de heer [redacted] (wonende ter plaatse van de Hoekeindseweg 119) en de heer [redacted] (wonende ter plaatse van de Hoekeindseweg 121). Beide heren zijn sinds lange tijd bekend met de locatie en hebben ter plaatse van de in 2012 onderzochte locatie glastuinbouwbedrijven gehad waar op biologische wijze is geteeld. Volgens [redacted] (eerste bewoner) is zijn woonhuis omstreeks 1960 gebouwd en heeft er nooit een olietank bij gelegen/gestaan. In de beginjaren werd het woonhuis gestookt door middel van warm water dat afkomstig was vanuit het ten westen van de onderzoekslocatie gesitueerde ketelhuis. In dit ketelhuis werd warm water voor (hoofdzakelijk) de verwarming van de kassen geproduceerd. Na de beginjaren is het woonhuis verwarmd door middel van een gasgestookte ketel.

Tijdens de locatie-inspectie zijn geen zaken naar voren gekomen die wijzen op de aanwezigheid van een (potentiële) puntbron.

Eerder uitgevoerde bodemonderzoeken
Volgens de heren [redacted] is er op de onderzoekslocatie niet eerder een bodemonderzoek uitgevoerd. Wel is in 1995 door VanderHelm Milieubeheer B.V. een bodemonderzoek uitgevoerd op het terrein ten noorden van de onderzoekslocatie. Dat onderzoek is onder andere uitgevoerd ten behoeve dan de bouw van het woonhuis Hoekeindseweg 119a. Dat terrein behoorde in het verleden tot het terrein van de heer [redacted]. Volgens informatie afkomstig van de sites www.dcmr.nl en www.bodemloket.nl is er op die locatie een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd (rapport opgesteld door Van der Helm, d.d. 25-04-1995) en zijn tijdens dat bodemonderzoek hooguit licht verhoogde gehalten in de grond en het grondwater geconstateerd. Door de DCMR is geconcludeerd dat de locatie voldoende is onderzocht.

Op het terrein ten westen en ten zuiden van de onderzoekslocatie is in 2012 door SMA Zeeland B.V. een bodemonderzoek verricht (zie *Eindrapport verkennend bodemonderzoek Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk*, projectnummer: 23120057, d.d. 3 mei 2012). In dit rapport is de volgende verontreinigingssituatie vermeld:

Voormalige bovengrondse stookolietank
Tijdens het veldwerk zijn, in de boringen die ter plaatse van deze deellocatie zijn verricht, zintuiglijk geen verontreinigingen met minerale olie waargenomen. Ter verificatie is een grondmonster (M02) van de bovengrond geanalyseerd op een NEN-pakket (minerale olie maakt deel uit van het NEN-pakket). Er is voor gekozen om op een NEN-pakket te analyseren om tevens een beeld te krijgen van de algemene bodemkwaliteit.

In het grondmonster M02 is bij de chemische analyse ook geen verontreiniging met minerale olie geconstateerd. Er zijn wel licht verhoogde gehalten zware metalen en PAK geconstateerd.

In het grondwatermonster uit peilbuis 34 zijn geen verontreinigingen met minerale olie en/of vluchtige aromaten geconstateerd. Wel is er een licht verhoogd gehalte barium geconstateerd.

Bovengrondse stookolietank
Tijdens het veldwerk zijn, in de boringen die ter plaatse van deze deellocatie zijn verricht, zintuiglijk geen verontreinigingen met minerale olie waargenomen. Ter verificatie is een grondmonster (M01) van de bovengrond geanalyseerd op een NEN-pakket (minerale olie maakt deel uit van het NEN-pakket). Er is voor gekozen om op een NEN-pakket te analyseren om tevens een beeld te krijgen van de algemene bodemkwaliteit.

In het grondmonster M01 is bij de chemische analyse ook geen verontreiniging met minerale olie geconstateerd. Er zijn wel een matig verhoogd gehalte lood en licht verhoogde gehalten kobalt, koper, kwik, molybdeen, nikkel, zink en PAK geconstateerd.

In het grondwatermonster uit peilbuis 37 zijn geen verontreinigingen met minerale olie en/of vluchtige aromaten geconstateerd. Wel zijn er een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) en licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd.

Half verhard pad
Het grondmonster M03 betreft de sterk puinhoudende bovengrond ter plaatse van boring 31. In deze bovengrond zijn tevens brokken asfalt aangetroffen. In het grondmonster zijn licht verhoogde gehalten zware metalen, PAK en minerale olie geconstateerd.

Het grondmengmonster MM01 betreft de sterk puinhoudende bovengrond ter plaatse van de boringen 28 en 29. In het grondmengmonster zijn een sterk verhoogd gehalte PAK, een matig verhoogd gehalte zink en licht verhoogde gehalten lood en minerale olie geconstateerd.

In het grondmengmonster MM02 (ondergrond) zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Overig terrein

Bovengrond
Het grondmonster M04 betreft de matig kolengruishoudende bovengrond ter plaatse van boring 6. In het grondmonster zijn licht verhoogde gehalten zware metalen en PAK geconstateerd.

In de grondmengmonsters MM03 en MM05 zijn licht verhoogde gehalten lood geconstateerd.

In het grondmengmonster MM04 zijn licht verhoogde gehalten kwik, lood en zink geconstateerd.

In het grondmengmonster MM06 zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Ondergrond
In de grondmengmonsters MM07, MM08 en MM09 zijn geen verontreinigingen met de onderzochte parameters geconstateerd.

Grondwater
In het grondwatermonster uit peilbuis 23 zijn licht verhoogde gehalten barium en nikkel geconstateerd.

2.2. Regionale bodemopbouw en geohydrologie

Ter plaatse van de onderzoekslocatie wordt, zo blijkt uit de grondwaterkaart van Nederland, een deklaag van circa 10-15 meter dikte aangetroffen. De slecht doorlatende deklaag wordt gevormd door holocene klei- en veenafzettingen behorende tot de Formatie van Naaldwijk en Nieuwkoop gelegen op en naast enkele vroeg-holocene peri-mariene afzettingen behorende tot de Formatie van Echteld.

De grondlaag tussen circa 15 meter beneden NAP (m-NAP) en circa 30 m-NAP vormt het eerste watervoerend pakket. Dit pakket bestaat uit pleistocene (grof)zandige, soms grindhoudende afzettingen behorende tot de Formaties van Kreftenheye en Urk. Mogelijk zijn er enkele kleilagen in dit watervoerend pakket ingeschakeld.

Het eerste watervoerend pakket wordt gescheiden van het tweede watervoerend pakket door de voornamelijk bruingekleurde klei- en leemlagen van de Formatie van Waalre. Deze scheidende laag is vermoedelijk zo'n 10 tot 20 meter dik. Over de exacte samenstelling en dikte van het tweede watervoerende pakket zijn weinig gegevens voorhanden.

Op basis van in de nabijheid van het plangebied gelegen boringen en daarvan afgeleid kaartmateriaal, afkomstig van onder andere TNO en de voormalige RDG, is het in tabel 2.1 vereenvoudigde bodemmodel

geformuleerd door SMA Zeeland. De werkelijke bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie kan hiervan afwijken.

Tabel 2.1 Geohydrologisch overzicht ter plaatse van de onderzoekslocatie

Typering	Diepte (m-mv)	Lithologie	Formatie(s)
Deklaag	0-10	Zandige klei, Veen	Nieuwkoop, Naaldwijk, Echteld
1e watervoerend pakket	10-35	Zand, Grind	Kreftenheye, Urk
Scheidende laag	35-45	Klei	Waalre

2.3. Hypothese en onderzoeksstrategie

Op basis van het vooronderzoek zijn de bovengrond en het grondwater verdacht op het voorkomen van licht verhoogde gehalten van de parameters die worden geanalyseerd middels NEN-5740-standaardpakketten. Er wordt uitgegaan van diffuse, heterogeen verdeelde verontreinigingen (onderzoeksstrategie: VED-HE-NL).

De ondergrond is onverdacht op het voorkomen van verontreinigingen (onderzoeksstrategie: ONV-NL).

3. Onderzoeksstrategie nader onderzoek

Aanleiding voor het nader bodemonderzoek zijn de resultaten van het in 2012 uitgevoerde bodemonderzoek (SMA Zeeland B.V., *Eindrapport verkennend bodemonderzoek Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk*, projectnummer: 23120057, d.d. 3 mei 2012). De volgende, tijdens dat onderzoek geconstateerde, verontreinigingen gaven aanleiding tot nader onderzoek:

- in de bovengrond ter plaatse van boring 37 is een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd;
- in het mengmonster van de sterk puinhoudende grond ter plaatse van de boringen 28 en 29 (verricht in het pad vanaf het woonhuis Hoekeindseweg 119 naar de openbare weg) zijn een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd;
- in het grondwater uit peilbuis 37 is een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (som cis + trans) geconstateerd.

Doel van het onderhavige nader onderzoek is het bepalen van de ernst van de bovenvermelde verontreinigingen in de grond en het verifiëren van het in het grondwater geconstateerde gehalte 1,2-dichlooretheen (som cis + trans).

De volgende onderzoeksstrategie wordt gehanteerd:

Deellocatie Boring 37
Het verrichten van drie boringen tot 1,0 m-mv rondom boring 37 om na te gaan of in de nabijheid van deze boring sterk verontreinigde grond aanwezig is. Per boring wordt de meest verdachte grond geanalyseerd op lood, lutum en organische stof.

Deellocatie Pad
Het verrichten van zes boringen tot circa 0,7 m-mv en het per boring analyseren van de meest verdachte laag op PAK, zink, lutum en organische stof. Er worden boringen net naast de boringen 28 en 29 verricht. De overige boringen worden zodanig verdeeld dat er, bij het constateren van sterke verontreinigingen, gelijk bepaald kan worden of er meer of minder dan 25 m^3 sterk verontreinigde grond aanwezig is (in verband met het bepalen van de ernst van de verontreinigingen).

Deellocatie Peilbuis 37
Het bemonsteren van deze peilbuis. Het grondwater wordt geanalyseerd op vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (1,2-dichloorethenen maken deel uit van het analysepakket 'gehalogeneerde koolwaterstoffen').

4. Veldwerk

In dit hoofdstuk worden de uitvoering en de resultaten van het veldwerk besproken.

4.1. Uitvoering veldwerk

Het veldwerk (verrichten van de boringen en het plaatsen van de peilbuis) is op 30 september 2016, conform de in paragraaf 2.3 en hoofdstuk 3 vermelde onderzoeksstrategieën, uitgevoerd door de erkende veldwerkers en van Ingenieursbureau Mol. In totaal zijn zestien boringen (nr. 101 t/m 116) verricht.

De boorlocaties zijn weergegeven op de situatietekening in bijlage 2.

Het grondwater (peilbuis 102 en peilbuis 37) is op 7 oktober 2016 bemonsterd door de erkende veldwerker

Boringen in het kader van het verkennend onderzoek
Ten behoeve van het verkennend onderzoek zijn de boringen 101 t/m 107 verricht. Boring 102 is afgewerkt met een peilbuis. De peilbuis is ten westen van het woonhuis geplaatst zodat deze stroomafwaarts van het woonhuis staat (het maaiveld ten westen van het woonhuis ligt lager dan het waterpeil in de vaart die ten oosten van de N209 ligt (de N209 ligt direct naast en ten oosten van de Hoekeindseweg). De overige boringen zijn, voor zover mogelijk (o.a. rekening houdend met de ligging van kabels/leidingen) gelijkmatig verdeeld over de locatie geplaatst.

Boringen in het kader van het nader onderzoek
Deellocatie Boring 37
Ter plaatse van deze deellocatie zijn de boringen 108 t/m 110 verricht.

Deellocatie Pad
Ter plaatse van deze deellocatie zijn de boringen 111 t/m 116 verricht. Boring 112 is net naast boring 28 verricht en boring 114 is net naast boring 29 verricht.

4.2. Resultaten veldwerk

Tijdens het veldwerk is het opgeboorde bodemmateriaal zintuiglijk beoordeeld. Voor gedetailleerde informatie met betrekking tot de bodemopbouw en de aanwezigheid van bodemvreemde bijmengingen wordt verwezen naar de boorprofielen in bijlage 3. Van het opgeboorde bodemmateriaal is per halve meter en/of per (zintuiglijk afwijkende) bodemlaag een monster genomen.

De pH, Ec en troebelheid van het grondwater zijn in het veld gemeten. De resultaten van deze metingen zijn weergegeven in de toetsingstabellen in bijlage 4.

5. Chemische analyse

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de keuze van de geanalyseerde monsters en de parameters waarop deze zijn geanalyseerd. Vervolgens worden de analyseresultaten gepresenteerd evenals de eventuele overschrijdingen van de toetsingswaarden.

5.1. Analysestrategie

In de tabellen 5.1.1 t/m 5.1.4 is weergegeven welke monsters ter analyse zijn ingezet. Ook is weergegeven op welke parameters geanalyseerd is.

Tabel 5.1.1 Inzet grondmonsters ter analyse, in het kader van het nader onderzoek

Grond-monster	Boring + traject (m-mv)	Grond soort	Tijdens het veldwerk waargenomen bodemvreemde bijmengingen	Analyse (parameters)
108-1	108 (0,00 - 0,50)	Zand	zwak baksteenhoudend	lood, lutum, organische stof
109-1	109 (0,00 - 0,50)	Zand	zwak baksteenhoudend, zwak koolashoudend	lood, lutum, organische stof
110-1	110 (0,00 - 0,50)	Zand	zwak baksteenhoudend	lood, lutum, organische stof
111-1	111 (0,00 - 0,30)		zwak koolashoudend, zwak grindhoudend, sterk baksteenhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof
112-1	112 (0,00 - 0,30)		zwak grindhoudend, zwak koolashoudend, sterk baksteenhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof
113-1	113 (0,00 - 0,35)		zwak koolashoudend, zwak grindhoudend, sterk baksteenhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof
114-1	114 (0,00 - 0,20)		zwak grindhoudend, sterk baksteenhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof
115-1	115 (0,00 - 0,24)		sterk baksteenhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof
116-1	116 (0,00 - 0,15)		sterk baksteenhoudend, zwak grindhoudend	zink, PAK, lutum, organische stof

Tabel 5.1.2 Inzet grondwatermonsters ter analyse, in het kader van het nader onderzoek

Grondwater-monster	Peilbuis	Filterdiepte (m -mv)	Analyse (parameters)
37-1-1	37	1,50 - 1,50	Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen

Tabel 5.1.3 Inzet grond(meng)monsters ter analyse, in het kader van het verkennend onderzoek

(Meng) monsters	Boring + traject (m-mv)	Grond soort	Tijdens het veldwerk waargenomen bodemvreemde bijmengingen	Analyse (parameters)
103-1	103 (0,00 - 0,50)	Klei	zwak baksteenhoudend	pakket A
104-1	104 (0,00 - 0,50)	Zand	matig baksteenhoudend	pakket A
MM01	101 (0,50 - 1,00) 102 (1,00 - 1,50) 103 (0,50 - 1,00) 104 (1,00 - 1,50) 107 (0,50 - 1,00)	Klei	-	pakket A

Pakket A: standaardpakket onderzoek landbodem:
barium, cadmium, kobalt, koper, lood, nikkel, zink, kwik, molybdeen, PCB's, PAK (10-VROM), minerale olie (GC), percentages lutum en organische stof.

\- geen bodemvreemde bijmengingen waargenomen.

Tabel 5.1.4 Inzet grondwatermonsters ter analyse, in het kader van het verkennend onderzoek

Grondwater-monster	Peilbuis	Filterdiepte (m -mv)	Reden analyse	Analyse (parameters)
102-1-1	102	2,00 - 3,00	Bepalen algemene grondwaterkwaliteit	pakket B

pakket B: standaardpakket grondwater:
barium, cadmium, kobalt, koper, lood, nikkel, zink, kwik, molybdeen, vluchtige aromaten en naftaleen, vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen, minerale olie;

5.2. Analyseresultaten

De resultaten van de toetsing van de analyseresultaten aan het toetsingskader uit de Wet bodembescherming zijn weergegeven in de tabellen 5.2.1 en 5.2.2. In deze tabellen wordt een index weergegeven. Deze index geeft het volgende aan:

- index ≤ 0,00: gehalte onder de achtergrond-/streefwaarde;
- index > 0,00 en ≤ 1,00: gehalte groter dan de achtergrond-/streefwaarde, maar kleiner dan de interventiewaarde;
- index > 1,00: gehalte groter de interventiewaarde.

De toetsingstabellen, waarin de getoetste analyseresultaten zijn opgenomen, zijn opgenomen in bijlage 4. De analyserapporten van het laboratorium zijn opgenomen in bijlage 5.

Tabel 5.2.1 Toetsing analyseresultaten grond(meng)monsters aan Wet bodembescherming

(Meng) monsters	Boring + traject (m-mv)	> generieke achtergrondwaarde	> interventiewaarde
103-1	103 (0,00 - 0,50)	Kwik [Hg] (-) Lood [Pb] (0,06) PAK 10 VROM (0,04)	-
104-1	104 (0,00 - 0,50)	Kobalt [Co] (0,04) Nikkel [Ni] (0,15) Koper [Cu] (0,15) Zink [Zn] (0,12) Cadmium [Cd] (-) Lood [Pb] (0,01)	-
108-1	108 (0,00 - 0,50)	Lood [Pb] (0,55)	-
109-1	109 (0,00 - 0,50)	Lood [Pb] (0,24)	-
110-1	110 (0,00 - 0,50)	Lood [Pb] (0,29)	-
111-1	111 (0,00 - 0,30)	Zink [Zn] (0,11) PAK 10 VROM (0,04)	-
112-1	112 (0,00 - 0,30)	Zink [Zn] (0,04) PAK 10 VROM (-)	-
113-1	113 (0,00 - 0,35)	Zink [Zn] (0,02) PAK 10 VROM (0,01)	-
114-1	114 (0,00 - 0,20)	PAK 10 VROM (0,01)	-
115-1	115 (0,00 - 0,24)	-	-
116-1	116 (0,00 - 0,15)	-	-
MM01	101 (0,50 - 1,00) 102 (1,00 - 1,50) 103 (0,50 - 1,00) 104 (1,00 - 1,50) 107 (0,50 - 1,00)	-	-

Tabel 5.2.2. Toetsing analyseresultaten grondwatermonsters aan Wet bodembescherming

Monster	Peilbuis	Filterdiepte (m -mv)	> streefwaarde	> interventiewaarde
102-1-1	102	2,00 - 3,00	Molybdeen [Mo] (-) Barium [Ba] (0,04) Naftaleen (-)	-
37-1-1	37	1,50 - 2,50	1,1-Dichlooretheen (0,01)	cis + trans-1,2-Dichlooretheen (1,55)

5.3. Interpretatie resultaten nader bodemonderzoek

Deellocatie Boring 37

Tijdens het in 2012 uitgevoerde verkennend bodemonderzoek was ter plaatse van boring 37 een matig verhoogd gehalte lood geconstateerd. Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn drie boringen (de boringen 108 t/m 109) rondom boring 37 verricht om na te gaan of in de nabijheid van deze boring sterk verontreinigde grond aanwezig is. Per boring is de meest verdachte grond geanalyseerd op lood. In de grondmonsters 108-1, 109-1 en 110-1 zijn de gehalten lood verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde maar niet ten opzichte van de interventiewaarde.

Deellocatie Pad

Tijdens het in 2012 uitgevoerde verkennend bodemonderzoek is in het mengmonster van de sterk puinhoudende grond ter plaatse van de boringen 28 en 29 (verricht in het pad vanaf het woonhuis Hoekeindseweg 119 naar de openbare weg) een sterk verhoogd gehalte PAK en een matig verhoogd gehalte zink geconstateerd. Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn ter plaatse van deze deellocatie de boringen 111 t/m 116 verricht. Net naast de boringen 28 en 29 zijn respectievelijk de boringen 112 en 114 verricht. De overige boringen zijn zodanig verdeeld dat er, bij het constateren van sterke verontreinigingen, gelijk bepaald kan worden of er meer of minder dan 25 m^3 sterk verontreinigde grond aanwezig is (in verband met het bepalen van de ernst van de verontreinigingen). Per boring is de meest verdachte laag geanalyseerd op zink en PAK.

In de grondmonsters 111-1, 112-1 en 113-1 zijn de gehalten zink en PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In het grondmonster 114-1 is het gehalte PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In de grondmonsters 115-1 en 116-1 zijn de gehalten zink en PAK niet verhoogd.

Deellocatie Peilbuis 37

Tijdens het in 2012 uitgevoerde verkennend bodemonderzoek is in het grondwater uit peilbuis 37 een matig verhoogd gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) geconstateerd. Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek is deze peilbuis bemonsterd en is het grondwater geanalyseerd op vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (1,2-dichloorethenen maken deel uit van het analysepakket 'gehalogeneerde koolwaterstoffen'). In het grondwatermonster 37-1-1 is het gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) verhoogd ten opzichte van de interventiewaarde.

5.4. Interpretatie resultaten verkennend bodemonderzoek

Van de bovengrond zijn de grondmonsters 103-1 (zwak baksteenhoudend zandig klei) en 104-1 (matig baksteenhoudend zand) geanalyseerd. In beide grondmonsters zijn de gehalten aan zware metalen verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde.

Van de ondergrond is het grondmengmonster MM01 geanalyseerd. In het grondmengmonster zijn geen verhoogde gehalten geconstateerd.

In het grondwatermonster 102-1-1 zijn de gehalten molybdeen, barium en naftaleen verhoogd ten opzichte van de streefwaarde.

6. Conclusies

Resultaten nader bodemonderzoek

Deellocatie Boring 37

Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn drie boringen (de boringen 108 t/m 109) rondom boring 37 verricht om na te gaan of in de nabijheid van deze boring sterk verontreinigde grond aanwezig is. Per boring is de meest verdachte grond geanalyseerd op lood. In de grondmonsters 108-1, 109-1 en 110-1 zijn de gehalten lood verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde maar niet ten opzichte van de interventiewaarde.

Geconcludeerd wordt dat ter plaatse van deze deellocatie geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (er is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging indien voor ten minste één stof de gemiddelde gemeten concentratie van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde) met betrekking tot lood in de grond; er zijn namelijk geen verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd.

Deellocatie Pad

Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek zijn ter plaatse van deze deellocatie de boringen 111 t/m 116 verricht. Net naast de boringen 28 en 29 zijn respectievelijk de boringen 112 en 114 verricht. De overige boringen zijn zodanig verdeeld dat er, bij het constateren van sterke verontreinigingen, gelijk bepaald kan worden of er meer of minder dan 25 m^3 sterk verontreinigde grond aanwezig is (in verband met het bepalen van de ernst van de verontreinigingen). Per boring is de meest verdachte laag geanalyseerd op zink en PAK.

In de grondmonsters 111-1, 112-1 en 113-1 zijn de gehalten zink en PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In het grondmonster 114-1 is het gehalte PAK verhoogd ten opzichte van de achtergrondwaarde. In de grondmonsters 115-1 en 116-1 zijn de gehalten zink en PAK niet verhoogd.

Geconcludeerd wordt dat ter plaatse van deze deellocatie geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging met betrekking tot zink en PAK in de grond. Met betrekking tot zink zijn er namelijk geen verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd en met betrekking tot PAK zijn er alleen ter plaatse van de boringen 28 en 29 verhogingen ten opzichte van de interventiewaarde geconstateerd (en niet ter plaatse van de overige boringen) waardoor geconcludeerd kan worden dat de hoeveelheid grond met een gehalte boven de interventiewaarde minder dan 25 m^3 bedraagt.

Deellocatie Peilbuis 37

Tijdens het onderhavige nader bodemonderzoek is deze peilbuis bemonsterd en is het grondwater geanalyseerd op vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (1,2-dichloorethenen maken deel uit van het analysepakket 'gehalogeneerde koolwaterstoffen'). In het grondwatermonster 37-1-1 is het gehalte 1,2-dichlooretheen (cis + trans) verhoogd ten opzichte van de interventiewaarde.

Slotconclusie nader bodemonderzoek

- Ter plaatse van de deellocaties 'Boring 37' en 'Pad' is geen sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging met betrekking tot lood, zink en PAK in de grond. De geconstateerde gehalten geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend of nader bodemonderzoek. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat verontreinigde grond niet zonder meer mag worden verplaatst op of van de onderzoekslocatie. De eventuele mogelijkheden dienen in overleg met het bevoegd gezag te worden bepaald;
- er dient een nader bodemonderzoek naar de ernst van de in het grondwater geconstateerde verontreiniging met 1,2-dichlooretheen (cis + trans) te worden verricht.

Resultaten verkennend bodemonderzoek ter plaatse van de percelen kadastraal bekend als Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033.

De hypothese was dat de bovengrond en het grondwater verdacht waren op het voorkomen van licht verhoogde gehalten van de parameters die worden geanalyseerd middels NEN-5740-standaardpakketten. Deze hypothese dient op grond van de onderzoeksresultaten te worden aanvaard. In de bovengrond zijn namelijk verhoogde gehalten ten opzichte van de achtergrondwaarde/streefwaarde geconstateerd.

De hypothese was dat de ondergrond onverdacht was op het voorkomen van verontreinigingen. Deze hypothese dient op grond van de onderzoeksresultaten te worden aanvaard. In de ondergrond zijn namelijk geen verhoogde gehalten geconstateerd.

De op deze locatie (de percelen kadastraal bekend als Gemeente Bleiswijk, sectie C, nrs. 5669 en 6033) geconstateerde gehalten in de grond en het grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend of nader bodemonderzoek. Ter plaatse van deze locatie is geen geval van ernstige bodemverontreiniging geconstateerd waardoor er geen aanleiding is tot een vorm van saneren of beheren.

Literatuurlijst

1. *Circulaire Bodemsanering 2013.* Staatscourant nr. 16675, 27 juni 2013

2. Ministeries van VROM en VW, *Regeling Bodemkwaliteit,* Staatscourant nr. 247, 20 december 2007

3. Ministeries van VROM en VW, *Wijziging Regeling Bodemkwaliteit,* Staatscourant nr. 122, 27 juni 2008

4. Nederlands Normalisatie Instituut, *NEN 5740, Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond*, ICS 13.080.05, Delft, februari 2016

5. Nederlands Normalisatie Instituut, *NTA 5755, Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van nader onderzoek - Onderzoek naar de aard en omvang van bodemverontreiniging*, ICS 13.080.05, Delft, juli 2010

6. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, *Beoordelingsrichtlijn voor het SIKB procescertificaat Veldwerk bij Milieuhygiënisch Bodemonderzoek, BRL SIKB 2000, versie 5*, Gouda, 12 december 2013

7. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, *Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen, protocol 2001, versie 3.2*, Gouda, 12 december 2013

8. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Het nemen van grondwatermonsters, *protocol 2002, versie 4*, Gouda, 12 december 2013

Lijst van Bijlagen

Bijlage 1: Omgevingskaart en kadastrale kaarten
Bijlage 2: Situatietekening
Bijlage 3: Boorprofielen
Bijlage 4: Toetsingstabellen
Bijlage 5: Analyserapporten laboratorium

sma

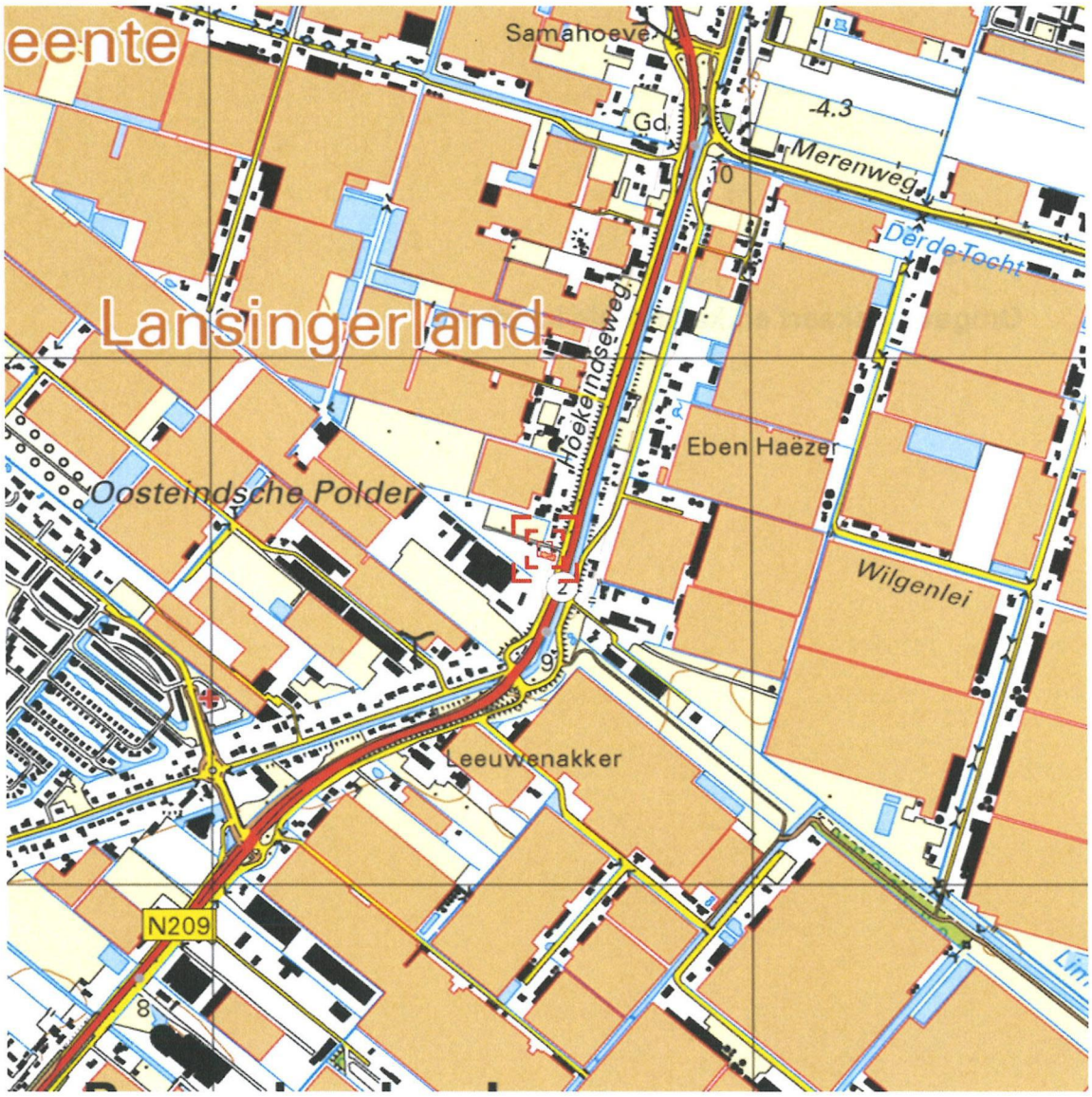
MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 1

Omgevingskaart en kadastrale kaarten

Omgevingskaart

Klantreferentie: 23160192

0 m 125 m 625 m

Deze kaart is noordgericht.

Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object BLEISWIJK C 5669
Hoekeindseweg 121, 2665 KC BLEISWIJK
CC-BY Kadaster.

BEBOUWING
a bebouwd gebied
b gebouwen
c hoogbouw
d kas

WEGEN
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
voetgangersgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
viaduct
aquaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

SPOORWEGEN
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: meersporig
a station b spoorweg in tunnel
tramweg
a sneltram b sneltramhalte
a metro bovengronds
b metrostation

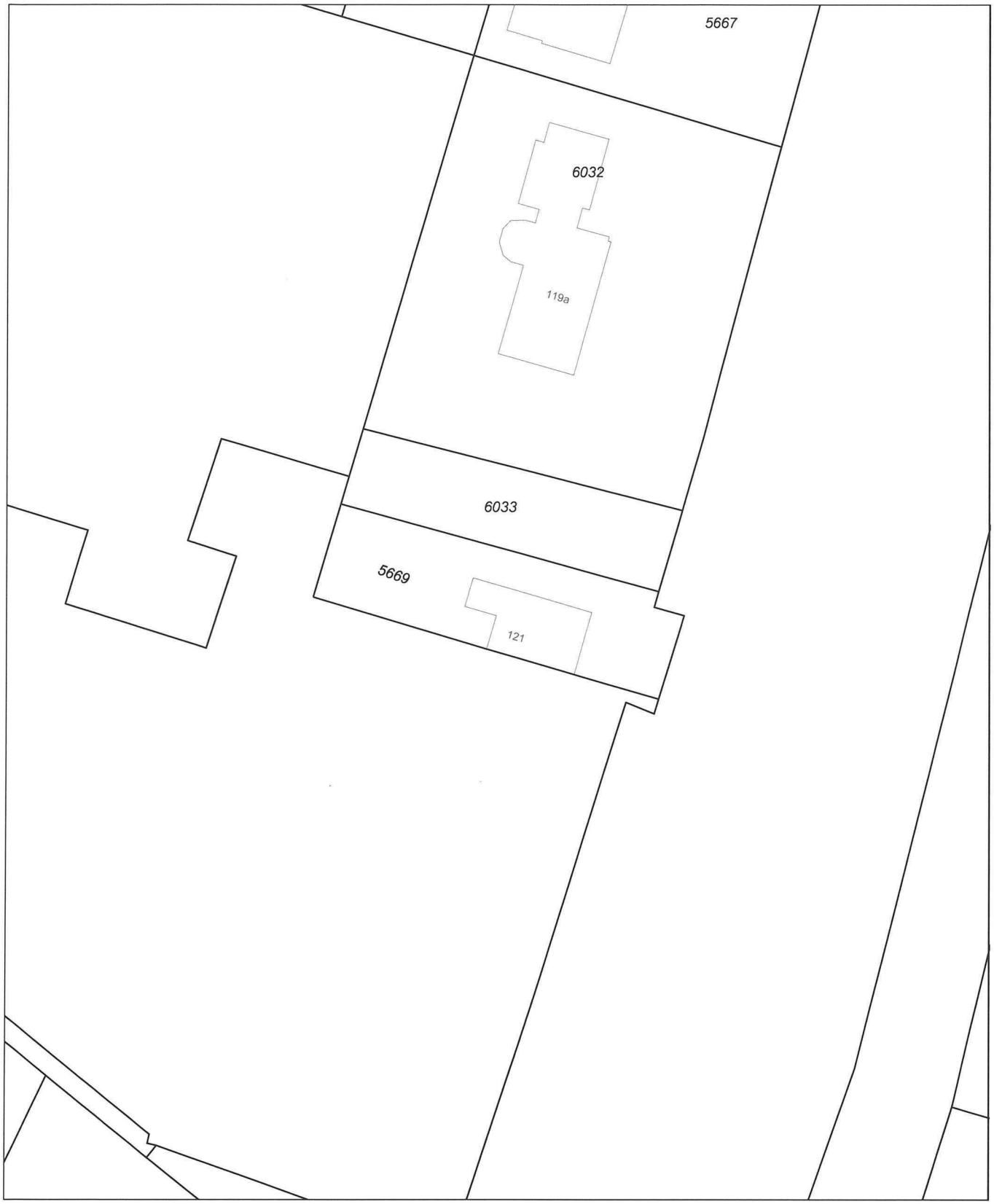
HYDROGRAFIE
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b stuwen
c koedam
a duiker b grondduiker
c afsluitbare duiker

BODEMGEBRUIK
a grasland met sloten
b akkerland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f grasland met populierenopstand
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m drasland, moeras
n rietland
o dodenakker, begraafplaats
p overig bodemgebruik

OVERIGE SYMBOLEN
a religieus gebouw
b toren, hoge koepel
c religieus gebouw met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis
b postkantoor
c politiebureau
d wegwijzer
a kapel
b kruis
c vlampijp
d telescoop
a windmolen
b waterradmolen
c windmotor
d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed
b monument
c gemaal
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
a paal b grenspunt c boom
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Uittreksel Kadastrale Kaart

Uw referentie: 23160192

	Deze kaart is noordgericht
12345	Perceelnummer
25	Huisnummer
	Vastgestelde kadastrale grens
	Voorlopige kadastrale grens
	Administratieve kadastrale grens
	Bebouwing
	Overige topografie

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 14 oktober 2016
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Schaal 1:500

Kadastrale gemeente	BLEISWIJK
Sectie	C
Perceel	5669

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Uittreksel Kadastrale Kaart

Uw referentie: 23160192

0 m 20 m 100 m

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer

25 Huisnummer

Vastgestelde kadastrale grens

Voorlopige kadastrale grens

Administratieve kadastrale grens

Bebouwing

Overige topografie

Schaal 1:2000

Kadastrale gemeente	BLEISWIJK
Sectie	C
Perceel	4128

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 23 september 2016
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 2

Situatietekening

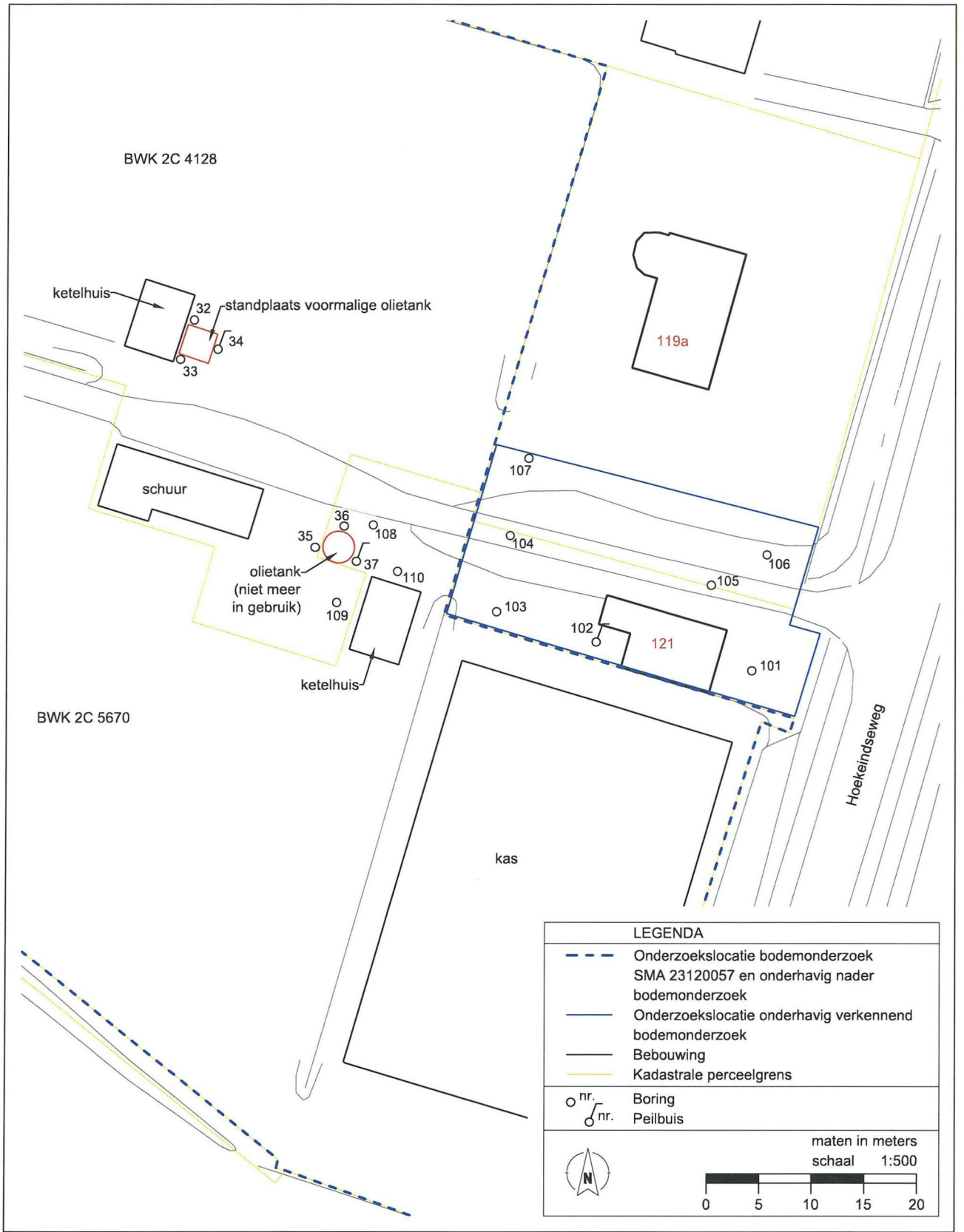
LEGENDA

- Onderzoekslocatie bodem-onderzoek SMA 23120057 en onderhavig nader bodemonderzoek
- Onderzoekslocatie onderhavig verkennend bodemonderzoek
- Bebouwing
- Kadastrale perceelgrens
- nr. Boring
- nr. Diepe boring
- nr. Peilbuis

maten in meters
schaal 1:1000
0 10 20 30 40

sma
MILIEU EN RUIMTE
Postbus 25 4453 ZG
's-Heerenhoek
tel.: 0113 - 35 22 22
www.smazeelandbv.nl

Project:	Hoekeindseweg 119 - 121 te Bleiswijk	Projectnr.: 23160192	Schaal: 1:1000
Opdr.gever:	ZPF B.V.	Formaat: A3	Tekeningnr.: 1 van 2
Onderdeel:	Nader bodemonderzoek en verkennend bodemonderzoek	Getekend:	Datum: 14-10-2016

sma
MILIEU EN RUIMTE
Postbus 25 4453 ZG
's-Heerenhoek
tel.: 0113 - 35 22 22
www.smazeelandbv.nl

Project:	Hoekeindseweg 119 - 121 te Bleiswijk	Projectnr.:	23160192	Schaal:	1:500
Opdr.gever:	ZPF B.V.	Formaat:	A4	Tekeningnr.:	2 van 2
Onderdeel:	Nader bodemonderzoek en verkennend bodemonderzoek	Getekend:		Datum:	14-10-2016

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 3

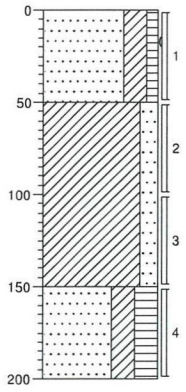
Boorprofielen

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 101

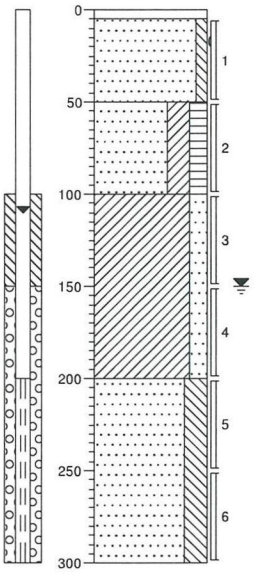
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, kleiïg, zwak humeus, neutraal grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, neutraal grijsbruin
-150
Zand, matig fijn, kleiïg, sterk humeus, donker zwartbruin
-200

Boring: 102

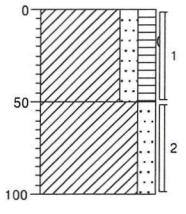
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 tegel
-5
Volledig tegel
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak baksteenhoudend, licht grijsbruin
-50
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donker grijsbruin
-100
Klei, matig zandig, neutraal bruingrijs
-200
Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak schelphoudend, neutraalgrijs
-300

Boring: 103

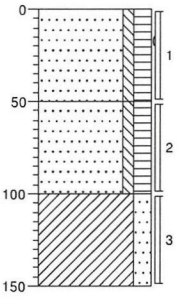
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Klei, matig zandig, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donker grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, zwak roesthoudend, neutraal bruingrijs
-100

Boring: 104

Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, matig baksteenhoudend, donker grijsbruin
-50
Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donker grijsbruin
-100
Klei, matig zandig, neutraal bruingrijs
-150

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23160192

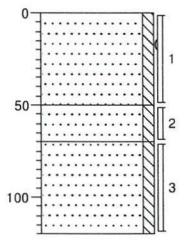
Bijlage: 3

sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 105

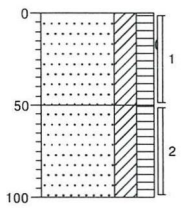
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, zwak siltig, sporen baksteen, zwak grindhoudend, licht grijsbruin
-50
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak baksteenhoudend, licht grijsbruin
-70
Zand, matig fijn, zwak siltig, licht grijsbruin
-120

Boring: 106

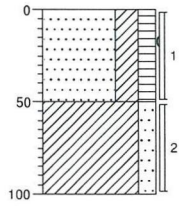
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, sporen baksteen, donker grijsbruin
-50
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, donker grijsbruin
-100

Boring: 107

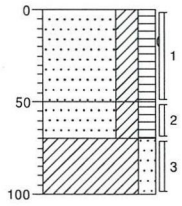
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, sporen baksteen, donker grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, zwak roesthoudend, neutraal grijsbruin
-100

Boring: 108

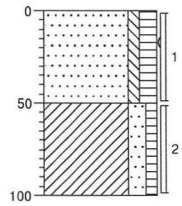
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donker grijsbruin
-50
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, donker grijsbruin
-70
Klei, matig zandig, zwak roesthoudend, neutraal grijsbruin
-100

Boring: 109

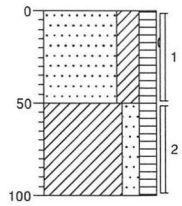
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 groenstrook
Zand, matig fijn, zwak siltig, matig humeus, zwak baksteenhoudend, zwak koolashoudend, donker grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, zwak humeus, zwak roesthoudend, neutraal grijsbruin
-100

Boring: 110

Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

0 gras
Zand, matig fijn, kleiïg, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donker grijsbruin
-50
Klei, matig zandig, matig humeus, donker grijsbruin
-100

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23160192

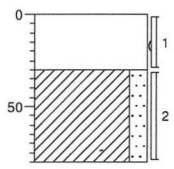
Bijlage: 3

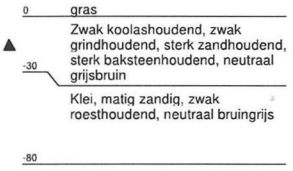
sma

MILIEU EN RUIMTE

Boring: 111

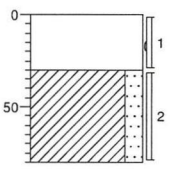
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

Boring: 112

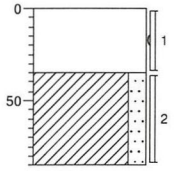
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

Boring: 113

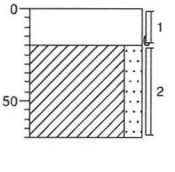
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

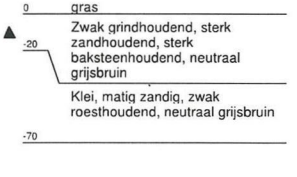

Boring: 114

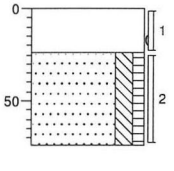
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

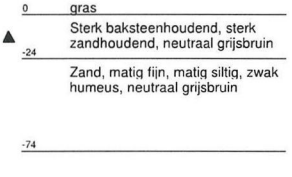

Boring: 115

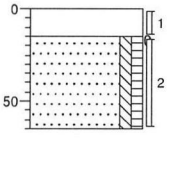
Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

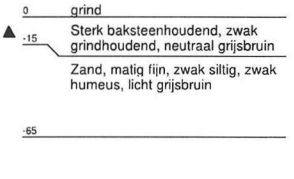

Boring: 116

Datum: 30-09-2016
Veldwerker: PRI

Projectnaam: Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk

Projectcode: 23160192

Bijlage: 3

Projectnummer	A1967	Datum uitvoering	30-09-2016
Adres werklocatie	Hoekeindseweg 119- 121 te Bleiswijk		

Verantwoording

☒ Hierbij verklaard ondergetekende dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van de BRL 2000 en 2100. Ondergetekende heeft geen enkel belang bij de resultaten van het onderzoek.

☒ Ingenieursbureau Mol is een onafhankelijk gecertificeerd advies- en onderzoeksbureau en verklaart geen belangen te hebben bij de resultaten of uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek.

☒ Hierbij verklaard ondergetekende dat het veldwerk voor de aangekruiste protocollen geheel volgens de eisen zoals gesteld in dat protocol is uitgevoerd.

☒ Het procescertificaat van Ingenieursbureau Mol en het hierbij behorende keurmerk zijn uitsluitend van toepassing op de activiteiten betreffende de monsterneming en overdracht van monsters, inclusief de daarbij behorende veldwerkregistratie, aan een erkend laboratorium (of aan de opdrachtgever, die ingeval van monsters aan grond of bouwstoffen voor nuttige toepassingen dan zelf in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit is erkend).

Opmerkingen met betrekkingen tot ondersteuning door middel van mechanische avegaar boringen:
- Boringen worden uitgevoerd tot maximaal 10 m onder maaiveld.
- De eisen voor afdichting van de boringen conform § 7.1 van het protocol 2101 zijn niet van toepassing, omdat de eisen uit de BRL SIKB 2000 in deze voorrang hebben omdat er een bodemonderzoek wordt uitgevoerd.
- Voorkomen van verspreiding van verontreinigingen wordt voorkomen door alle voorzorgsmaatregelen te treffen die in de BRL SIKB 2000 worden vermeld.
- Scheidende lagen worden gedetecteerd op dezelfde wijze als dat in de BRL SIKB 2000 is voorgeschreven.
- Het boorsysteem zal altijd avegaar zijn omdat we geen ander systeem hebben.

☒ **Protocol 2001**

Naam: Handtekening: Datum: 30-09-16

☒ **Protocol 2002**

Naam: Handtekening: Datum: 07-10-16

☐ **Protocol 2101**
Mechanisch boren

Naam: Handtekening: Datum:

Projectleider

Naam: Handtekening: Datum: 30-09-16 (alleen puinlaag)

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 4

Toetsingstabellen

Tabel 1: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		103-1			104-1			108-1		
Boring(en)		103			104			108		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,00 - 0,50		
Humus	% ds	10			2,8			14		
Lutum	% ds	26			3,2			15		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds	71	69 (6)		62	209 (6)				
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,57	0,56	-0	*0,37*	*0,60*	*0*			
Kobalt [Co]	mg/kg ds	9,5	9,2	-0,03	*6,9*	*21,4*	*0,04*			
Koper [Cu]	mg/kg ds	33	32	-0,05	*32*	*62*	*0,15*			
Kwik [Hg]	mg/kg ds	*0,21*	*0,21*	*0*	0,06	0,08	-0			
Lood [Pb]	mg/kg ds	*80*	*79*	*0,06*	*37*	*56*	*0,01*	*290*	*312*	*0,55*
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0			
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	20	19	-0,25	*17*	*45*	*0,15*			
Zink [Zn]	mg/kg ds	120	117	-0,04	*96*	*211*	*0,12*			
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	<0,034		<0,050	<0,035				
Fenanthreen	mg/kg ds	0,20	0,20		0,093	0,093				
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	<0,034		<0,050	<0,035				
Fluorantheen	mg/kg ds	0,77	0,75		0,20	0,20				
Chryseen	mg/kg ds	0,44	0,43		0,11	0,11				
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,44	0,43		0,10	0,10				
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,49	0,48		0,12	0,12				
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,25	0,25		0,058	0,058				
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,34	0,33		0,10	0,10				
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,20	0,20		0,074	0,074				
PAK 10 VROM	mg/kg ds		*3,1*	*0,04*		0,93	-0,01			
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	3,2			0,93					
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB (7) (som, 0.7 factor)	mg/kg ds	0,0049			0,0049					
PCB (som 7)	mg/kg ds		<0,0048	-0,02		<0,018	-0			
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	<0,0007		<0,0010	<0,0025				
MINERALE OLIE										
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	<35	<24	-0,03	<35	<88	-0,02			

8,88 : <= Achtergrondwaarde
>AW : > Achtergrondwaarde

8,88 : > Interventiewaarde
6 : Heeft geen normwaarde
: verhoogde rapportagegrens
GSSD : Gestandaardiseerde meetwaarde
Index : (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Projectcode: 23160192

Tabel 2: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		109-1			110-1			111-1		
Boring(en)		109			110			111		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,00 - 0,30		
Humus	% ds	15			8,3			10		
Lutum	% ds	11			9,9			13		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Lood [Pb]	mg/kg ds	*150*	*167*	*0,24*	*150*	*187*	*0,29*			
Zink [Zn]	mg/kg ds							*150*	*202*	*0,11*
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds							0,070	0,069	
Fenanthreen	mg/kg ds							0,29	0,29	
Anthraceen	mg/kg ds							<0,050	<0,035	
Fluorantheen	mg/kg ds							0,61	0,60	
Chryseen	mg/kg ds							0,49	0,49	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds							0,38	0,38	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds							0,39	0,39	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds							0,27	0,27	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds							0,43	0,43	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds							0,27	0,27	
PAK 10 VROM	mg/kg ds								*3,2*	*0,04*
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds							3,2		

Tabel 3: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		112-1			113-1			114-1		
Boring(en)		112			113			114		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,30			0,00 - 0,35			0,00 - 0,20		
Humus	% ds	9,3			11			9,3		
Lutum	% ds	9,9			11			9,8		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Zink [Zn]	mg/kg ds	*110*	*164*	*0,04*	*110*	*154*	*0,02*	82	123	-0,03
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	<0,035		<0,050	<0,031		<0,050	<0,035	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,17	0,17		0,27	0,24		0,26	0,26	
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	<0,035		<0,050	<0,031		<0,050	<0,035	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,35	0,35		0,54	0,48		0,48	0,48	
Chryseen	mg/kg ds	0,22	0,22		0,27	0,24		0,23	0,23	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,17	0,17		0,19	0,17		0,15	0,15	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,18	0,18		0,24	0,21		0,18	0,18	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,13	0,12		0,11	0,11	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,18	0,18		0,21	0,19		0,17	0,17	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,15	0,15		0,17	0,15		0,12	0,12	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		*1,6*	*0*		*1,9*	*0,01*		*1,8*	*0,01*
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	1,6			2,1			1,8		

8,88 : <= Achtergrondwaarde
>AW : > Achtergrondwaarde

8,88 : > Interventiewaarde
6 : Heeft geen normwaarde
: verhoogde rapportagegrens
GSSD : Gestandaardiseerde meetwaarde
Index : (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 4: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		115-1			116-1			MM01		
Boring(en)		115			116			101, 102, 103, 104, 107		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,24			0,00 - 0,15			0,50 - 1,50		
Humus	% ds	6,2			5,2			1,2		
Lutum	% ds	12			11			12		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN										
Barium [Ba]	mg/kg ds							24	41 (6)	
Cadmium [Cd]	mg/kg ds							<0,20	<0,21	-0,03
Kobalt [Co]	mg/kg ds							5,8	9,7	-0,03
Koper [Cu]	mg/kg ds							<5,0	<5,4	-0,23
Kwik [Hg]	mg/kg ds							<0,05	<0,04	-0
Lood [Pb]	mg/kg ds							<10	<9	-0,09
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds							<1,5	<1,1	-0
Nikkel [Ni]	mg/kg ds							11	18	-0,26
Zink [Zn]	mg/kg ds	74	109	-0,05	76	117	-0,04	30	47	-0,16
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	<0,035		<0,050	<0,035		<0,050	<0,035	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,082	0,082		0,096	0,096		<0,050	<0,035	
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	<0,035		<0,050	<0,035		<0,050	<0,035	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,18	0,18		0,20	0,20		<0,050	<0,035	
Chryseen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,088	0,088		<0,050	<0,035	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,077	0,077		<0,050	<0,035		<0,050	<0,035	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,11	0,11		0,081	0,081		<0,050	<0,035	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,061	0,061		<0,050	<0,035		<0,050	<0,035	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,096	0,096		0,076	0,076		<0,050	<0,035	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,066	0,066		0,063	0,063		<0,050	<0,035	
PAK 10 VROM	mg/kg ds		0,85	-0,02		0,74	-0,02		<0,35	-0,03
Pak-totaal (10 van VROM) (0.7 facto	mg/kg ds	0,85			0,74			0,35		
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB (7) (som, 0.7 factor)	mg/kg ds							0,0049		
PCB (som 7)	mg/kg ds								<0,025	0,01
PCB 28	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 52	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 101	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 118	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 138	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 153	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
PCB 180	mg/kg ds							<0,0010	<0,0035	
MINERALE OLIE										
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds							<35	<123	-0,01

8,88	: <= Achtergrondwaarde
>AW	: > Achtergrondwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 5: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		AW	WO	IND	I
METALEN					
Cadmium [Cd]	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kobalt [Co]	mg/kg ds	15	35	190	190
Koper [Cu]	mg/kg ds	40	54	190	190
Kwik [Hg]	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood [Pb]	mg/kg ds	50	210	530	530
Molybdeen [Mo]	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Nikkel [Ni]	mg/kg ds	35	39	100	100
Zink [Zn]	mg/kg ds	140	200	720	720
PAK					
PAK 10 VROM	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	190	190	500	5000

Tabel 6: Gemeten concentraties in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Watermonster		102-1-1			37-1-1		
Datum		7-10-2016			7-10-2016		
Grondwaterstand (m-mv)		1,10			1,40		
EC (µS/cm)		670			520		
pH		7,28			7,09		
Troebelheid (NTU)		101			355		
		Meetw	**GSSD**	**Index**	**Meetw**	**GSSD**	**Index**
METALEN							
Barium [Ba]	µg/l	*73*	*73*	*0,04*			
Cadmium [Cd]	µg/l	<0,20	<0,14	-0,05			
Kobalt [Co]	µg/l	2,1	2,1	-0,22			
Koper [Cu]	µg/l	<2,0	<1,4	-0,23			
Kwik [Hg]	µg/l	<0,05	<0,04	-0,04			
Lood [Pb]	µg/l	<2,0	<1,4	-0,23			
Molybdeen [Mo]	µg/l	*5,9*	*5,9*	*0*			
Nikkel [Ni]	µg/l	<3,0	<2,1	-0,22			
Zink [Zn]	µg/l	44	44	-0,03			
AROMATISCHE VERBINDINGEN							
Benzeen	µg/l	<0,20	<0,14	-0			
Ethylbenzeen	µg/l	<0,20	<0,14	-0,03			
Tolueen	µg/l	<0,20	<0,14	-0,01			
Xylenen (som)	µg/l		<0,21	0			
meta-/para-Xyleen (som)	µg/l	<0,20	<0,14				
ortho-Xyleen	µg/l	<0,10	<0,07				
Xylenen (som, 0.7 factor)	µg/l	0,21					
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0,20	<0,14	-0,02			
PAK							
Naftaleen	µg/l	*0,042*	*0,042*	*0*			
PAK 10 VROM	-		0,00060[11]				
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN							
Vinylchloride	µg/l	<0,20	<0,14	0,03	<0,20	<0,14	0,03
Dichloormethaan	µg/l	<0,20	<0,14	0	<0,20	<0,14	0
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,20	<0,14	-0,01	<0,20	<0,14	-0,01
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,20	<0,14	-0,02	<0,20	<0,14	-0,02
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,10	<0,07	0,01	*0,13*	*0,13*	*0,01*
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0,14	0,01		31	1,55
cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,10	<0,07		28	28	
trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,10	<0,07		2,5	2,5	
Dichloorpropanen (0,7 som, 1,1+1,2+1,3)	µg/l	0,42			0,42		
Dichloorpropaan	µg/l		<0,42	-0		<0,42	-0
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0,20	<0,14		<0,20	<0,14	
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0,20	<0,14		<0,20	<0,14	
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0,20	<0,14		<0,20	<0,14	
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,20	<0,14	-0,01	<0,20	<0,14	-0,01
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,10	<0,07	0	<0,10	<0,07	0
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,10	<0,07	0	<0,10	<0,07	0
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,20	<0,14	-0,05	0,56	0,56	-0,05
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,10	<0,07	0,01	<0,10	<0,07	0,01
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,10	<0,07	0	<0,10	<0,07	0
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,20	<0,14[14]		<0,20	<0,14[14]	
Dichloorethenen (som, 0.7 factor)	µg/l	0,21			31		
1.2-Dichloorethenen (som, 0.7 facto	µg/l	0,14			31		
MINERALE OLIE							
Minerale olie C10 - C40	µg/l	<50	<35	-0,03			

8,88	: <= Streefwaarde
8,88	: > Streefwaarde
8,88	: > Interventiewaarde
11	: Enkele parameters ontbreken in de berekening van de somfractie
14	: Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
2	: Enkele parameters ontbreken in de som
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.0.0 -

Tabel 7: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		S	S Diep	Indicatief	I
METALEN					
Barium [Ba]	µg/l	50	200		625
Cadmium [Cd]	µg/l	0,4	0,06		6
Kobalt [Co]	µg/l	20	0,7		100
Koper [Cu]	µg/l	15	1,3		75
Kwik [Hg]	µg/l	0,05	0,01		0,3
Lood [Pb]	µg/l	15	1,7		75
Molybdeen [Mo]	µg/l	5	3,6		300
Nikkel [Ni]	µg/l	15	2,1		75
Zink [Zn]	µg/l	65	24		800
AROMATISCHE VERBINDINGEN					
Benzeen	µg/l	0,2			30
Ethylbenzeen	µg/l	4			150
Tolueen	µg/l	7			1000
Xylenen (som)	µg/l	0,2			70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	6			300
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l			150	
PAK					
Naftaleen	µg/l	0,01			70
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
Vinylchloride	µg/l	0,01			5
Dichloormethaan	µg/l	0,01			1000
1,1-Dichloorethaan	µg/l	7			900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	7			400
1,1-Dichlooretheen	µg/l	0,01			10
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,01			20
Dichloorpropaan	µg/l	0,8			80
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	6			400
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	0,01			300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	0,01			130
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	24			500
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	0,01			10
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	0,01			40
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l				630
MINERALE OLIE					
Minerale olie C10 - C40	µg/l	50			600

sma

MILIEU EN RUIMTE

Bijlage 5

Analyserapporten laboratorium

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

SMA Zeeland B.V.

HEINKENSZANDSEWEG 22
4453 ZG 'S-HEERENHOEK

Datum	07.10.2016
Relatienr	35004560
Opdrachtnr.	611617

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 611617 Bodem / Eluaat**

Opdrachtgever	35004560 SMA Zeeland B.V.
Uw referentie	23160192 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk
Opdrachtacceptatie	03.10.16
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij U de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.
De analyses zijn geaccrediteerd volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025, tenzij anders vermeld bij toegepaste methoden en uitgevoerd overeenkomstig de onderzoeksmethoden die worden genoemd in de meest actuele versie van onze verrichtingenlijst van de Raad voor Accreditatie, accreditatienummer L005.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Indien u gegevens wenst over de meetonzekerheden van een methode, kunnen wij u deze op verzoek verstrekken.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

AL-West B.V. **ers, Tel. +31/570788115**
Klantenservice

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
TESTING RvA L 005

DOC-13-8912586-NL-P1

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **611617 Bodem / Eluaat**

Monsternr.	*Monstername*	*Monsteromschrijving*
723135	30.09.2016	103 (0-50)
723136	30.09.2016	104 (0-50)
723137	30.09.2016	108 (0-50)
723138	30.09.2016	109 (0-50)
723139	30.09.2016	110 (0-50)

		Eenheid	723135 103 (0-50)	723136 104 (0-50)	723137 108 (0-50)	723138 109 (0-50)	723139 110 (0-50)
Algemene monstervoorbehandeling							
S	Voorbehandeling dmv breken (AS3000)		--	--	--	--	--
S	Voorbehandeling conform AS3000		++	++	++	++	++
S	Droge stof	%	61,0	93,6	70,9	77,6	75,1
	IJzer (Fe2O3)	% Ds	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0
Klassiek Chemische Analyses							
S	Organische stof	% Ds	10,2 x)	2,8 x)	14,0 x)	15,2 x)	8,3 x)
Fracties (sedigraaf)							
S	Fractie < 2 µm	% Ds	26	3,2	15	11	9,9
Voorbehandeling metalen analyse							
S	Koningswater ontsluiting		++	++	++	++	++
Metalen (AS3000)							
S	Barium (Ba)	mg/kg Ds	71	62	--	--	--
S	Cadmium (Cd)	mg/kg Ds	0,57	0,37	--	--	--
S	Kobalt (Co)	mg/kg Ds	9,5	6,9	--	--	--
S	Koper (Cu)	mg/kg Ds	33	32	--	--	--
S	Kwik (Hg)	mg/kg Ds	0,21	0,06	--	--	--
S	Lood (Pb)	mg/kg Ds	80	37	290	150	150
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg Ds	<1,5	<1,5	--	--	--
S	Nikkel (Ni)	mg/kg Ds	20	17	--	--	--
S	Zink (Zn)	mg/kg Ds	120	96	--	--	--
PAK (AS3000)							
S	*Anthraceen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050	--	--	--
S	*Benzo(a)anthraceen*	mg/kg Ds	0,44	0,10	--	--	--
S	*Benzo(ghi)peryleen*	mg/kg Ds	0,20	0,074	--	--	--
S	*Benzo(k)fluorantheen*	mg/kg Ds	0,25	0,058	--	--	--
S	*Benzo-(a)-Pyreen*	mg/kg Ds	0,49	0,12	--	--	--
S	*Chryseen*	mg/kg Ds	0,44	0,11	--	--	--
S	*Fenanthreen*	mg/kg Ds	0,20	0,093	--	--	--
S	*Fluorantheen*	mg/kg Ds	0,77	0,20	--	--	--
S	*Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen*	mg/kg Ds	0,34	0,10	--	--	--
S	*Naftaleen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050	--	--	--
S	**Som PAK (VROM) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	3,2 #)	0,93 #)	--	--	--

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
TESTING RvA L 005

DOC-13-8912586-NL-P2

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht 611617 Bodem / Eluaat

Monsternr.	*Monstername*	*Monsteromschrijving*
723140	30.09.2016	111 (0-30)
723141	30.09.2016	112 (0-30)
723142	30.09.2016	113 (0-35)
723143	30.09.2016	114 (0-20)
723144	30.09.2016	115 (0-24)

		Eenheid	723140 111 (0-30)	723141 112 (0-30)	723142 113 (0-35)	723143 114 (0-20)	723144 115 (0-24)
Algemene monstervoorbehandeling							
S	Voorbehandeling dmv breken (AS3000)		--	++	--	--	--
S	Voorbehandeling conform AS3000		++	++	++	++	++
S	Droge stof	%	79,0	81,7	78,0	82,0	86,8
	IJzer (Fe2O3)	% Ds	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0	<5,0
Klassiek Chemische Analyses							
S	Organische stof	% Ds	10,1 x)	9,3 x)	11,2 x)	9,3 x)	6,2 x)
Fracties (sedigraaf)							
S	Fractie < 2 µm	% Ds	13	9,9	11	9,8	12
Voorbehandeling metalen analyse							
S	Koningswater ontsluiting		++	++	++	++	++
Metalen (AS3000)							
S	Barium (Ba)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Cadmium (Cd)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Kobalt (Co)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Koper (Cu)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Kwik (Hg)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Lood (Pb)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Nikkel (Ni)	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	Zink (Zn)	mg/kg Ds	150	110	110	82	74
PAK (AS3000)							
S	*Anthraceen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050
S	*Benzo(a)anthraceen*	mg/kg Ds	0,38	0,17	0,19	0,15	0,077
S	*Benzo(ghi)peryleen*	mg/kg Ds	0,27	0,15	0,17	0,12	0,066
S	*Benzo(k)fluorantheen*	mg/kg Ds	0,27	0,11	0,13	0,11	0,061
S	*Benzo-(a)-Pyreen*	mg/kg Ds	0,39	0,18	0,24	0,18	0,11
S	*Chryseen*	mg/kg Ds	0,49	0,22	0,27	0,23	0,11
S	*Fenanthreen*	mg/kg Ds	0,29	0,17	0,27	0,26	0,082
S	*Fluorantheen*	mg/kg Ds	0,61	0,35	0,54	0,48	0,18
S	*Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen*	mg/kg Ds	0,43	0,18	0,21	0,17	0,096
S	*Naftaleen*	mg/kg Ds	0,070	<0,050	<0,050	<0,050	<0,050
S	**Som PAK (VROM) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	3,2 #)	1,6 #)	2,1 #)	1,8 #)	0,85 #)

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

DOC-13-8912586-NL-P3

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **611617 Bodem / Eluaat**

Monsternr.	*Monstername*	*Monsteromschrijving*
723145	30.09.2016	116 (0-15)
723146	30.09.2016	101 (50-100) 102 (100-150) 103 (50-100) 104 (100-150) 107 (50-100)

		Eenheid	723145 116 (0-15)	723146 101 (50-100) 102 (100-150) 103 (50-100) 104 (100-150) 107 (50-100)
Algemene monstervoorbehandeling				
S	Voorbehandeling dmv breken (AS3000)		--	--
S	Voorbehandeling conform AS3000		++	++
S	Droge stof	%	86,4	73,1
	IJzer (Fe2O3)	% Ds	<5,0	<5,0
Klassiek Chemische Analyses				
S	Organische stof	% Ds	5,2 x)	1,2 x)
Fracties (sedigraaf)				
S	Fractie < 2 µm	% Ds	11	12
Voorbehandeling metalen analyse				
S	Koningswater ontsluiting		++	++
Metalen (AS3000)				
S	Barium (Ba)	mg/kg Ds	--	24
S	Cadmium (Cd)	mg/kg Ds	--	<0,20
S	Kobalt (Co)	mg/kg Ds	--	5,8
S	Koper (Cu)	mg/kg Ds	--	<5,0
S	Kwik (Hg)	mg/kg Ds	--	<0,05
S	Lood (Pb)	mg/kg Ds	--	<10
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg Ds	--	<1,5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg Ds	--	11
S	Zink (Zn)	mg/kg Ds	76	30
PAK (AS3000)				
S	*Anthraceen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
S	*Benzo(a)anthraceen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
S	*Benzo(ghi)peryleen*	mg/kg Ds	0,063	<0,050
S	*Benzo(k)fluorantheen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
S	*Benzo-(a)-Pyreen*	mg/kg Ds	0,081	<0,050
S	*Chryseen*	mg/kg Ds	0,088	<0,050
S	*Fenanthreen*	mg/kg Ds	0,096	<0,050
S	*Fluorantheen*	mg/kg Ds	0,20	<0,050
S	*Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen*	mg/kg Ds	0,076	<0,050
S	*Naftaleen*	mg/kg Ds	<0,050	<0,050
S	**Som PAK (VROM) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	0,74 #)	0,35 #)

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur
ppa. Elly van Pel

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
RvA TESTING L 005

DOC-13-8912596-NL-P4

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **611617 Bodem / Eluaat**

		Eenheid	723135 103 (0-50)	723136 104 (0-50)	723137 108 (0-50)	723138 109 (0-50)	723139 110 (0-50)
Minerale olie (AS3000/AS3200)							
S	Koolwaterstoffractie C10-C40	mg/kg Ds	<35	<35	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C10-C12	mg/kg Ds	<3	<3	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C12-C16	mg/kg Ds	<3	<3	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C16-C20	mg/kg Ds	<4	<4	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C20-C24	mg/kg Ds	<5	<5	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C24-C28	mg/kg Ds	11	<5	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C28-C32	mg/kg Ds	13	<5	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C32-C36	mg/kg Ds	<5	<5	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C36-C40	mg/kg Ds	<5	<5	--	--	--
Polychloorbifenylen (AS3000)							
S	*PCB 28*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 52*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 101*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 118*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 138*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 153*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	*PCB 180*	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	--	--	--
S	**Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	0,0049 #)	0,0049 #)	--	--	--

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur

kwaliteitswaarborg bodembeheer BRL SIKB
TESTING RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **611617 Bodem / Eluaat**

		Eenheid	723140 111 (0-30)	723141 112 (0-30)	723142 113 (0-35)	723143 114 (0-20)	723144 115 (0-24)
Minerale olie (AS3000/AS3200)							
S	Koolwaterstoffractie C10-C40	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C10-C12	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C12-C16	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C16-C20	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C20-C24	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C24-C28	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C28-C32	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C32-C36	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
	Koolwaterstoffractie C36-C40	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
Polychloorbifenylen (AS3000)							
S	*PCB 28*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 52*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 101*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 118*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 138*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 153*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	*PCB 180*	mg/kg Ds	--	--	--	--	--
S	**Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	--	--	--	--	--

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING
RvA L 005

DOC-13-8912586-NL-P6

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **611617 Bodem / Eluaat**

		Eenheid	723145 116 (0-15)	723146 101 (50-100) 102 (100-150) 103 (50-100) 104 (100-150) 107 (50-100)
Minerale olie (AS3000/AS3200)				
S	Koolwaterstoffractie C10-C40	mg/kg Ds	--	**<35**
	Koolwaterstoffractie C10-C12	mg/kg Ds	--	**<3**
	Koolwaterstoffractie C12-C16	mg/kg Ds	--	**<3**
	Koolwaterstoffractie C16-C20	mg/kg Ds	--	**<4**
	Koolwaterstoffractie C20-C24	mg/kg Ds	--	**<5**
	Koolwaterstoffractie C24-C28	mg/kg Ds	--	**<5**
	Koolwaterstoffractie C28-C32	mg/kg Ds	--	**<5**
	Koolwaterstoffractie C32-C36	mg/kg Ds	--	**<5**
	Koolwaterstoffractie C36-C40	mg/kg Ds	--	**<5**
Polychloorbifenylen (AS3000)				
S	*PCB 28*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 52*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 101*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 118*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 138*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 153*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	*PCB 180*	mg/kg Ds	--	**<0,0010**
S	**Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7)**	mg/kg Ds	--	**0,0049** #)

Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

x) Gehaltes beneden de rapportagegrens zijn niet mee inbegrepen.
#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.
S) Erkend volgens AS SIKB 3000

Het organische stof gehalte wordt gecorrigeerd voor het lutum gehalte, als geen lutum bepaald is wordt gecorrigeerd als ware het lutum gehalte 5,4%

Begin van de analyses: 30.09.2016
Einde van de analyses: 07.10.2016

De onderzoeksresultaten hebben alleen betrekking op het aangeleverde monstermateriaal . Monsters met onbekende herkomst kunnen slechts beperkt gecontroleerd worden op plausibiliteit .

AL-West B.V. I ... s, Tel. +31/570788115
Klantenservice

Dit electronisch gegenereerde rapport is gecontroleerd en vrijgegeven. In overeenstemming met de vereisten van NEN EN ISO/IEC 17025:2005 voor eenvoudige rapportage is dit rapport met digitale handtekening rechtsgeldig.

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
RvA TESTING L 005
DOC-13-8012586-NL-P7

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

***Opdracht* 611617 Bodem / Eluaat**

Toegepaste methoden

Vaste stof

eigen methode: n) Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

Gelijkwaardig aan NEN 5739: n) IJzer (Fe2O3)

NEN-EN12880; AS3000 en AS3200; Glw. NEN-ISO11465: Droge stof

Protocollen AS 3000: Organische stof Voorbehandeling dmv breken (AS3000) Voorbehandeling conform AS3000 Lood (Pb) Koper (Cu) Nikkel (Ni) Kobalt (Co) Cadmium (Cd) Molybdeen (Mo) Kwik (Hg) Barium (Ba) Zink (Zn) Koolwaterstoffractie C10-C40 Som PAK (VROM) (Factor 0,7) Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7)

Protocollen AS 3000 / Protocollen AS 3200: Koningswater ontsluiting Fractie < 2 µm

n) Niet geaccrediteerd

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING RvA L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

CHROMATOGRAM for Order No. 611617, Analysis No. 723135, created at 05.10.2016 07:19:03

Monsteromschrijving: 103 (0-50)

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

DOC-13-8912624-NL-P1

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

CHROMATOGRAM for Order No. 611617, Analysis No. 723136, created at 05.10.2016 07:13:32

Monsteromschrijving: 104 (0-50)

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. Elly van Bakkeren

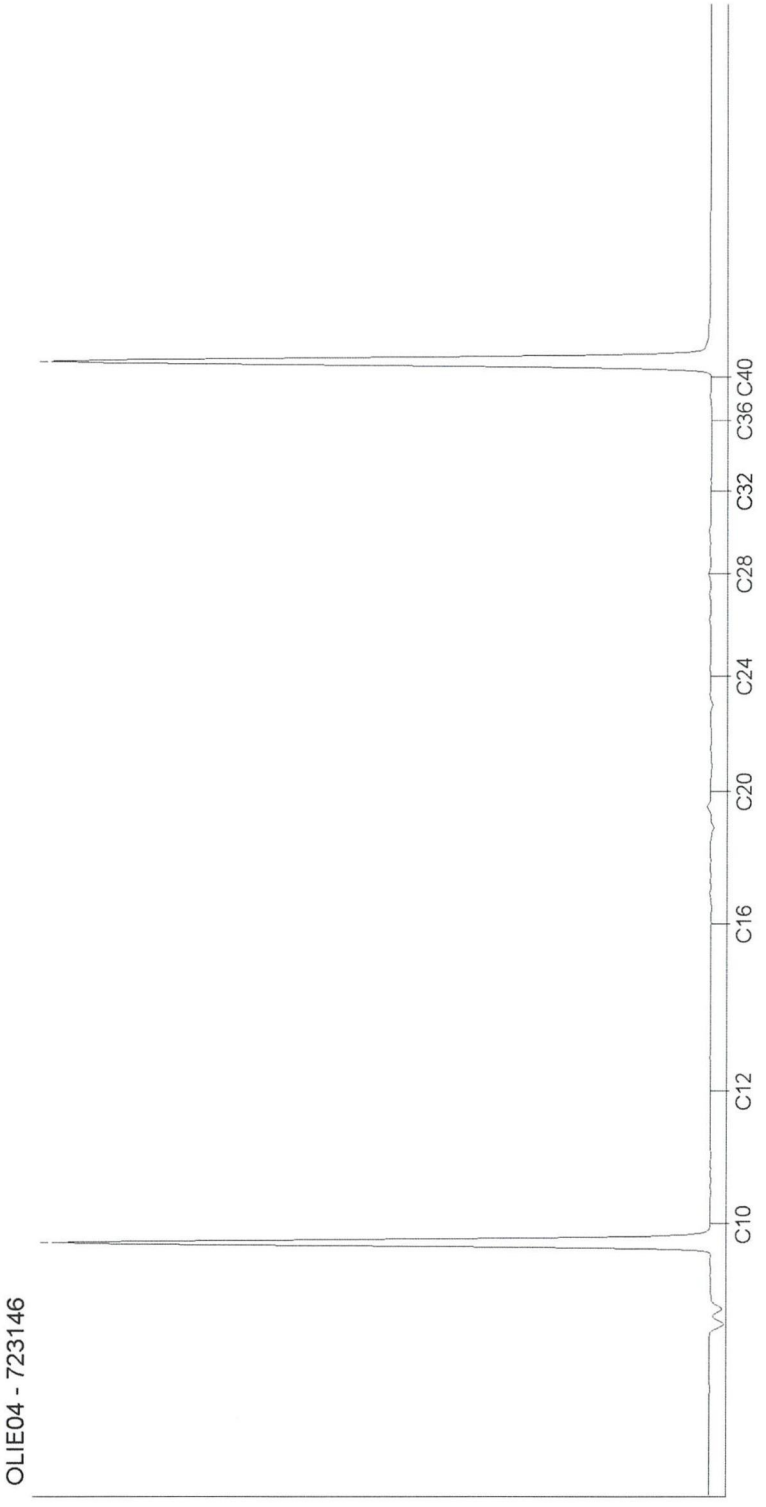
DOC 13-891/2624-NL-P2

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

CHROMATOGRAM for Order No. 611617, Analysis No. 723146, created at 05.10.2016 08:16:26

Monsteromschrijving: 101 (50-100) 102 (100-150) 103 (50-100) 104 (100-150) 107 (50-100)

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur

DOC-13-8912624-NL-P3

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

SMA Zeeland B.V.

HEINKENSZANDSEWEG 22
4453 ZG 'S-HEERENHOEK

Datum	12.10.2016
Relatienr	35004560
Opdrachtnr.	613400

ANALYSERAPPORT

***Opdracht* 613400 Water**

Opdrachtgever	35004560 SMA Zeeland B.V.
Uw referentie	23160192 Hoekeindseweg 119-121 te Bleiswijk
Opdrachtacceptatie	10.10.16
Monsternemer	Opdrachtgever

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij U de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.
De analyses zijn geaccrediteerd volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025, tenzij anders vermeld bij toegepaste methoden en uitgevoerd overeenkomstig de onderzoeksmethoden die worden genoemd in de meest actuele versie van onze verrichtingenlijst van de Raad voor Accreditatie, accreditatienummer L005.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Indien u gegevens wenst over de meetonzekerheden van een methode, kunnen wij u deze op verzoek verstrekken.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen U met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

AL-West B.V. **s, Tel. 31/570788115**
Klantenservice

Kamer van Koophandel Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.: NL 811132559 B01
Directeur

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

RvA TESTING L 005

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

Opdracht **613400 Water**

Monsternr.	*Monsteromschrijving*	*Monstername*	*Monsternamepunt*
732955	102-1-1	07.10.2016	
732956	37-1-1	07.10.2016	

		Eenheid	732955 102-1-1	732956 37-1-1
Metalen (AS3000)				
S	Barium (Ba)	µg/l	**73**	--
S	Cadmium (Cd)	µg/l	**<0,20**	--
S	Kobalt (Co)	µg/l	**2,1**	--
S	Koper (Cu)	µg/l	**<2,0**	--
S	Kwik (Hg)	µg/l	**<0,05**	--
S	Lood (Pb)	µg/l	**<2,0**	--
S	Molybdeen (Mo)	µg/l	**5,9**	--
S	Nikkel (Ni)	µg/l	**<3,0**	--
S	Zink (Zn)	µg/l	**44**	--
Aromaten (AS3000)				
S	Benzeen	µg/l	**<0,20**	--
S	Tolueen	µg/l	**<0,20**	--
S	Ethylbenzeen	µg/l	**<0,20**	--
S	*m,p-Xyleen*	µg/l	**<0,20**	--
S	*ortho-Xyleen*	µg/l	**<0,10**	--
S	**Som Xylenen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,21** #)	--
S	Naftaleen	µg/l	**0,042**	--
S	Styreen	µg/l	**<0,20**	--
Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)				
S	Dichloormethaan	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	**<0,10**	**<0,10**
S	1,1-Dichloorethaan	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	1,2-Dichloorethaan	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	**<0,10**	**<0,10**
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	**<0,10**	**<0,10**
S	Vinylchloride	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	*1,1-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	**0,13**
S	*Cis-1,2-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	**28**
S	*trans-1,2-Dichlooretheen*	µg/l	**<0,10**	**2,5**
S	**Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,14** #)	**31**
S	**Som Dichlooretheen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,21** #)	**31**

Kamer van Koophandel Direc' ·-·-
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
TESTING RvA L 005

DOC-13-8030471-NL-P2

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

***Opdracht* 613400 Water**

		Eenheid	732955 102-1-1	732956 37-1-1
Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)				
S	Trichlooretheen (Tri)	µg/l	**<0,20**	**0,56**
S	Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	**<0,10**	**<0,10**
S	*1,1-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	*1,2-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	*1,3-Dichloorpropaan*	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
S	**Som Dichloorpropanen (Factor 0,7)**	µg/l	**0,42** #)	**0,42** #)
Broomhoudende koolwaterstoffen				
S	Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	**<0,20**	**<0,20**
Minerale olie (AS3000/AS3200)				
S	Koolwaterstoffractie C10-C40	µg/l	**<50**	--
	Koolwaterstoffractie C10-C12	µg/l	**<10**	--
	Koolwaterstoffractie C12-C16	µg/l	**<10**	--
	Koolwaterstoffractie C16-C20	µg/l	**<5,0**	--
	Koolwaterstoffractie C20-C24	µg/l	**<5,0**	--
	Koolwaterstoffractie C24-C28	µg/l	**<5,0**	--
	Koolwaterstoffractie C28-C32	µg/l	**<5,0**	--
	Koolwaterstoffractie C32-C36	µg/l	**<5,0**	--
	Koolwaterstoffractie C36-C40	µg/l	**<5,0**	--

Verklaring:"<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.
S) Erkend volgens AS SIKB 3000

Begin van de analyses: 10.10.2016
Einde van de analyses: 12.10.2016

De onderzoeksresultaten hebben alleen betrekking op het aangeleverde monstermateriaal . Monsters met onbekende herkomst kunnen slechts beperkt gecontroleerd worden op plausibiliteit .

AL-West B.V. I **...ders, Tel. 31/570788115**
Klantenservice

Dit electronisch gegenereerde rapport is gecontroleerd en vrijgegeven. In overeenstemming met de vereisten van NEN EN ISO/IEC 17025:2005 voor eenvoudige rapportage is dit rapport met digitale handtekening rechtsgeldig.

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB
RvA TESTING L 005
DOC-13-8830471-NL-P3

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

***Opdracht* 613400 Water**

Toegepaste methoden

eigen methode: n) Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

Protocollen AS 3100: Kwik (Hg) Barium (Ba) Koper (Cu) Kobalt (Co) Cadmium (Cd) Nikkel (Ni) Molybdeen (Mo) Lood (Pb) Zink (Zn) Dichloormethaan Tribroommethaan (bromoform) Trichloormethaan (Chloroform) Benzeen Tolueen Tetrachloormethaan (Tetra) 1,1-Dichloorethaan Ethylbenzeen 1,2-Dichloorethaan Som Xylenen (Factor 0,7) Naftaleen 1,1,1-Trichloorethaan Styreen 1,1,2-Trichloorethaan Vinylchloride Som Dichlooretheen (Factor 0,7) Trichlooretheen (Tri) Tetrachlooretheen (Per) Som Dichloorpropanen (Factor 0,7) Koolwaterstoffractie C10-C40

Protocollen AS 3100: n) Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7)

n) Niet geaccrediteerd

Kamer van Koophandel Directeur
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

TESTING RvA L 005

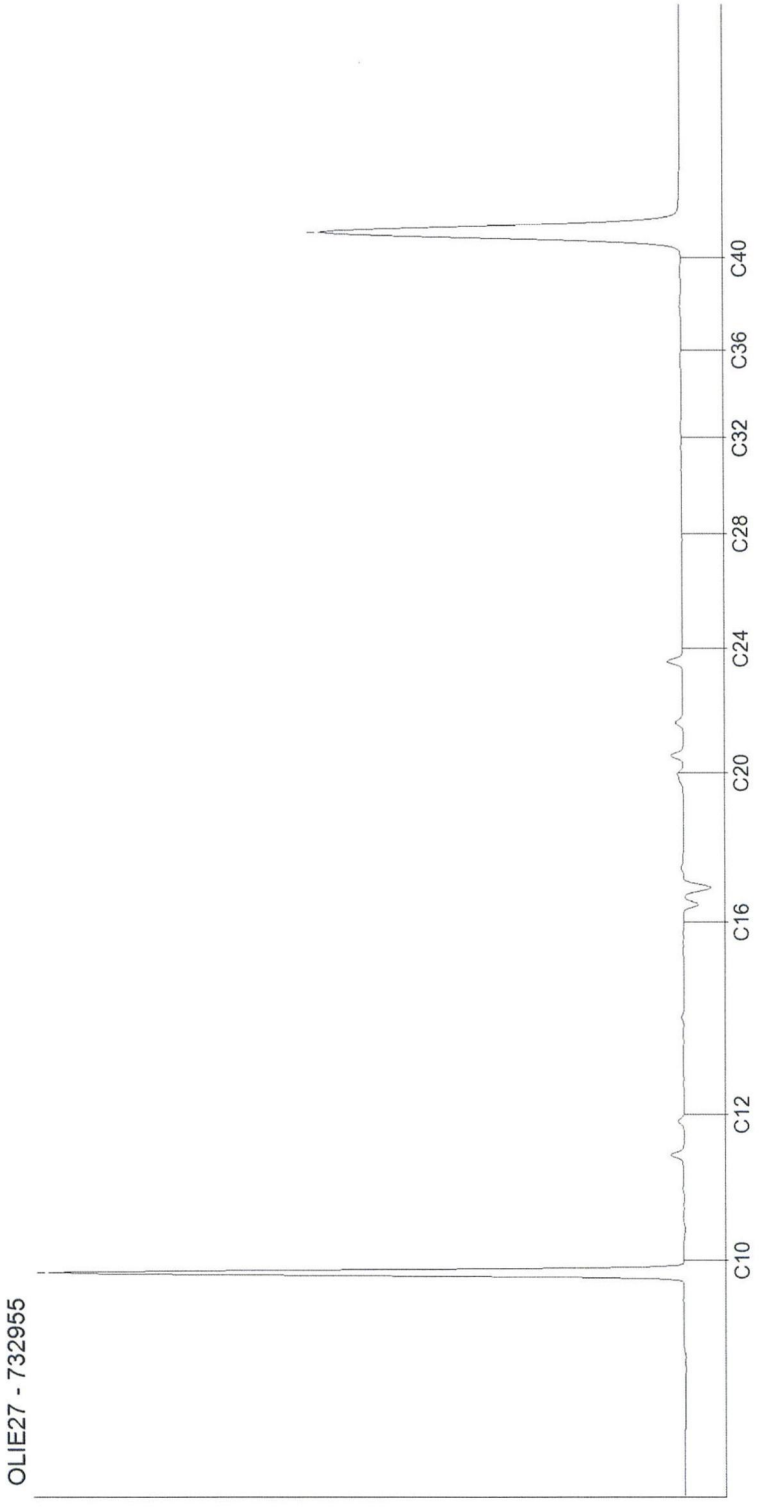
DOC-13-8830471-NL-P4

AL-West B.V.
Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Postbus 693, 7400 AR Deventer
Tel. +31(0)570 788110, Fax +31(0)570 788108
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP
Your labs. Your service.

CHROMATOGRAM for Order No. 613400, Analysis No. 732955, created at 12.10.2016 07:33:30

Monsteromschrijving: 102-1-1

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
pr
em

DOC-13-8930543-NL-P1

Bijlage 5 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai,SMA (24 oktober 2016)

sma

MILIEU EN RUIMTE

Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai
Gemeente Lansingerland,
Hoekeindseweg 119
Projectnr. 23169008
24 oktober 2016

MILIEU EN RUIMTE

sma

MILIEU EN RUIMTE

Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai
Gemeente Lansingerland,
Hoekeindseweg 119
Projectnr. 23169008
24 oktober 2016

Opdrachtgever: Fraanje aannemingsbedrijf

Opgesteld door: Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Doc.nr. 23169008-RAP-AOW-01
Auteur:
Telefoon: 0113-352 222
Autorisatie:
Manager SMA Zeeland B.V.

Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Heinkenszandseweg 22
4453 VG 's-Heerenhoek

Postbus 25
4453 ZG 's-Heerenhoek
T +31 113 352 222
F +31 113 352 208

E info@smazeelandbv.nl
I www.smazeelandbv.nl

Rabobank Beveland 34.60.39.169
BTW nr. NL8044.04.070.B01
KvK Middelburg 22038560

Samenvatting

In het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging voor het plangebied aan de Hoekeindseweg 119 te Lansingerland moet worden aangetoond dat de geluidsbelasting vanuit wegverkeerslawaai ter plaatse van geluidgevoelige objecten voldoet aan de eisen ten aanzien van een goede ruimtelijke ordening.

Op basis van de Wet geluidhinder gelden (bedrijfs)woningen als geluidsgevoelige objecten. Indien geluidsgevoelige objecten worden gerealiseerd binnen de zone van een in het kader van de Wet geluidhinder gezoneerde weg is een onderzoek nodig om de akoestische effecten inzichtelijk te maken en de besluitvorming te ondersteunen.

In zijn algemeenheid kan het volgende worden gesteld:

- Vanaf circa 90 meter afstand vanuit de voorste perceelsgrens wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB L_{den}. Ten aanzien van het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone bestaan vanuit het aspect wegverkeerslawaai geen belemmeringen.
- In het gebied tussen de 90 en 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens wordt de grenswaarde van 48 dB overschreden maar ligt het geluidsniveau als gevolg van wegverkeerslawaai lager dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Voor het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone moet een hogere grenswaarde worden aangevraagd.
- In het gebied tot 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens is in principe sprake van een geluidsniveau dat hoger ligt dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Het realiseren van een bedrijfswoning in deze zone is alleen mogelijk mits de woning wordt gesitueerd in de 'geluidsluwte' van een bedrijfsgebouw of als één van de volgende maatregelen wordt genomen:
    - het treffen van overdrachtsmaatregelen (bijvoorbeeld schermen) om de geluidbelasting op de gevel te verminderen;
    - het bouwplan zodanig inrichten dat zich achter de meest belaste gevels geen geluidgevoelige ruimten bevinden;
    - het toepassen van dubbele gevels of vliesgevels waardoor de geluidbelasting op de feitelijke gevel in voldoende mate afneemt;
    - het toepassen van 'dove' gevels, waarvoor de grenswaarden uit de Wet geluidhinder niet van toepassing zijn.

Omdat nog niet bekend is hoe de bedrijfsgebouwen en (bedrijfs)woningen precies binnen het plangebied worden gesitueerd kan ook nog niet exact worden bepaald hoe hoog de geluidsbelasting op de woningen als gevolg van het wegverkeerslawaai zal zijn. Deze geluidsbelasting dient derhalve in het kader van de aanvraag omgevingsvergunning (vml. bouwvergunning) nader te worden beschouwd.

Inhoudsopgave

Samenvatting 2
1 Inleiding **4**
2 Wegverkeerslawaai **5**
2.1 Situatie 5
3 Wettelijk kader **8**
3.1 Wet geluidhinder 8
3.2 Eisen met betrekking tot de geluidbelasting L_{den} 8
4 Berekening **10**
4.1 Toegepaste rekenmethode 10
4.2 Uitgangspunten 10
4.2.1 Verkeersgegevens N209 en Hoekeindseweg (parallelweg west) 10
4.3 Invoergegevens rekenmodel 11
4.4 Berekening geluidsbelasting L_{den} [dB] 11
4.4.1 Toetspunten 11
4.4.2 Toetsing geluidsbelasting 11
5 Conclusie **17**

Bijlagen

1. Gemiddelde verkeersintensiteiten
2. Invoergegevens rekenmodel
3. Berekeningsresultaten

1 Inleiding

In het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging voor het plangebied aan de Hoekeindseweg 119 te Lansingerland moet worden aangetoond dat de geluidsbelasting vanuit wegverkeerslawaai ter plaatse van geluidgevoelige objecten voldoet aan de eisen ten aanzien van een goede ruimtelijke ordening.

Op basis van de Wet geluidhinder gelden (bedrijfs)woningen als geluidsgevoelige objecten. Indien geluidsgevoelige objecten worden gerealiseerd binnen de zone van een in het kader van de Wet geluidhinder gezoneerde weg is een onderzoek nodig om de akoestische effecten inzichtelijk te maken en de besluitvorming te ondersteunen.

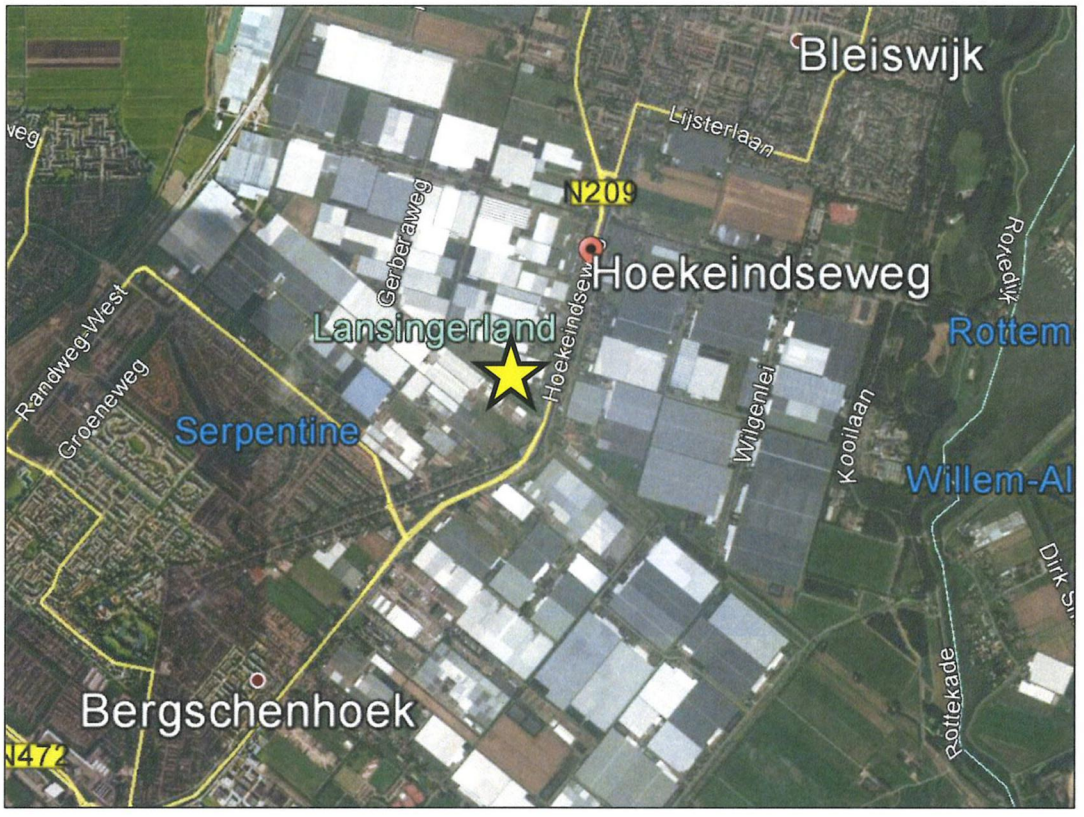
Door Fraanje aannemingsbedrijf is hiertoe aan SMA Zeeland B.V. opdracht verleend voor het uitvoeren van een akoestisch onderzoek om de geluidsbelasting vanuit het wegverkeerslawaai op de geprojecteerde bedrijfswoningen inzichtelijk te maken.

Het doel van dit onderzoek is het inzichtelijk maken van de geluidsbelasting vanuit het wegverkeer op de N209 en de westelijke parallelweg (Hoekeindseweg) ter plaatse van de geprojecteerde bedrijfswoningen binnen het plangebied aan Hoekeindseweg 119 te Lansingerland.

2 Wegverkeerslawaai

2.1 Situatie

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Hoekeindseweg te midden van het kassengebied tussen Bergschenhoek en Bleiswijk. Langs de oostzijde van het plangebied ligt de N209 welke fungeert als lokale verbindingsweg tussen Bergschenhoek en Bleiswijk. Het plangebied wordt ontsloten via de parallelweg aan de N209, namelijk de Hoekeindseweg. De N209 bestaat uit 2 rijbanen waar een maximumsnelheid van 80 km/uur geldt. De parallelweg bestaat eveneens uit 2 rijbanen. Hier bedraagt de maximum snelheid 60 km/uur. Op basis van de Wet geluidhinder gelden deze wegen als gezoneerd. Voor wegen bestaande uit 1 of 2 rijbanen buiten de bebouwde kom bedraagt de zonering 250 meter gemeten vanuit de buitenste begrenzing van de rijbaan van de weg. Deze zone bestrijkt geheel onderhavig plangebied.

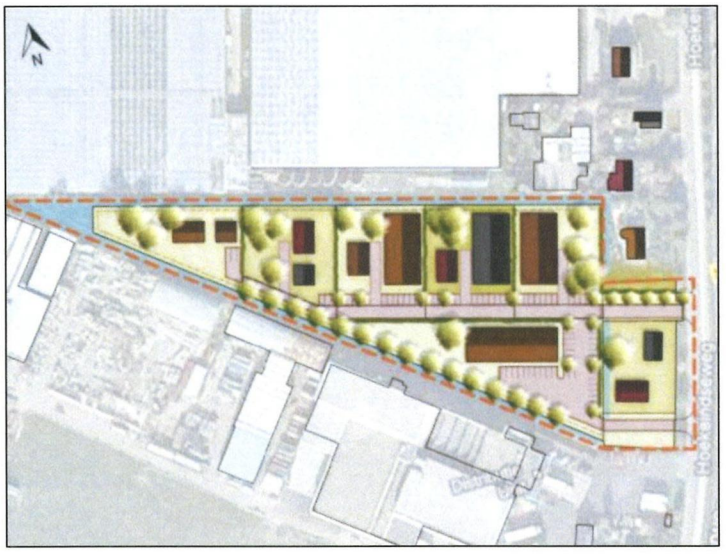
Ligging plangebied in de regio – plangebied gemarkeerd met gele ster

Het plan voorziet in een combinatie van bedrijvigheid en (bedrijfs)wonen. De planvorming is nog gaande en wordt mede bepaald door potentiële kopers. Er is daarom gekozen om een flexibele regeling in het bestemmingsplan op te nemen. Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid om bedrijven met één bedrijfswoning per bedrijf toe te staan. In totaal zijn in het plangebied maximaal 5 bedrijfswoningen toegestaan. Een combinatie van een bedrijfswoning met een bedrijf in één gebouw is ook mogelijk.

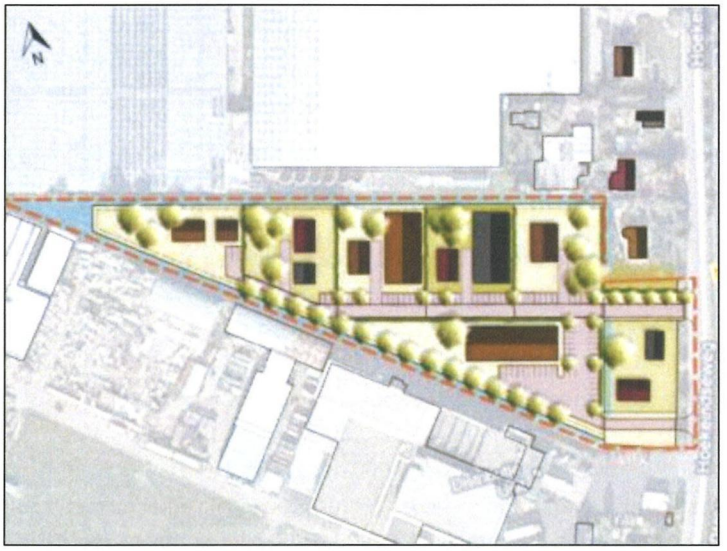
Bedrijfswoningen gelden op basis van de Wet geluidhinder (Wgh) als gevoelig object, waarvoor – indien gelegen binnen de geluidzone van een weg – bepaald moet worden of wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde voor wegverkeerslawaai van 48 dB.

Omdat het bestemmingsplan nog enige flexibiliteit biedt ten aanzien van de te vestigen bedrijven, al dan niet in combinatie met een bedrijfswoning, is nog niet exact aan te geven waar de toekomstige bedrijfswoningen en bedrijfsgebouwen binnen het plangebied gesitueerd worden. Deze situering van de gebouwen binnen het plangebied is echter wel van invloed op de akoestische situatie.

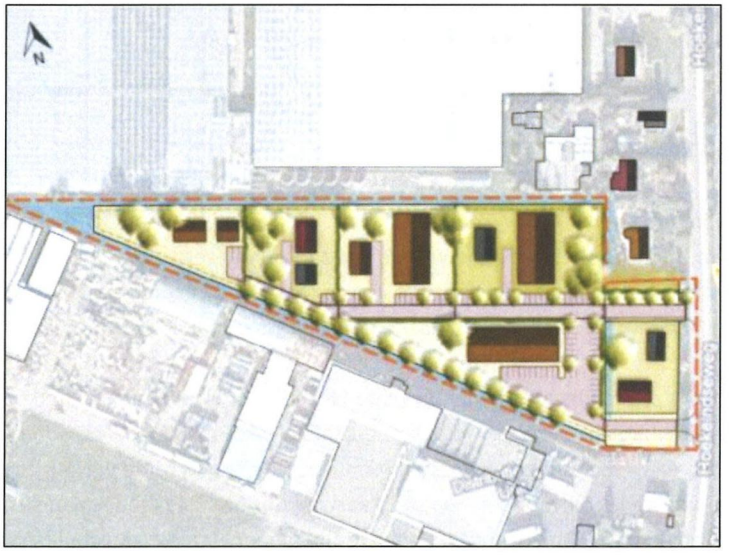
Om toch inzicht te krijgen in de te verwachten toekomstige akoestische situatie is voor een drietal verkavelingsvarianten de geluidsbelasting op de (bedrijfs)woningen berekend. Het betreft de volgende verkavelingsvarianten:

Verkavelingsvariant 1

Verkavelingsvariant 2

Verkavelingsvariant 3

3 Wettelijk kader

3.1 Wet geluidhinder

De wet geluidhinder biedt het wettelijk kader voor de toelaatbare geluidsbelasting vanwege een weg bij geluidsgevoelige bestemmingen, waaronder woningen. In zijn algemeenheid stelt de Wet geluidhinder (Wgh) eisen aan de maximaal toegestane geluidsbelasting ten gevolge van de aanleg of wijziging van een weg, of bijvoorbeeld nieuwbouw van woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen. De wet geluidhinder is slechts van toepassing voor zover het gaat om geluidsgevoelige bestemmingen binnen de geluidszone van de weg. Binnen deze zone wordt de geluidsbelasting vastgesteld.

De geluidsbelasting (L_{den}-waarde) wordt bepaald door het gewogen gemiddelde van de volgende geluidsniveaus:

- het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de dagperiode (07:00-19:00 uur);
- het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de avondperiode (19:00-23:00 uur), verhoogd met 5 dB;
- het equivalente geluidsniveau (L_{eq}) over de nachtperiode (23:00-07:00 uur), verhoogd met 10 dB.

Op basis van artikel 82 lid 1 van de Wgh geldt voor de geluidsbelasting vanuit een weg op de gevel van een woning een voorkeursgrenswaarde van 48 dB L_{den}. Op basis van artikel 83 lid 1 Wgh mag een hogere waarde worden vastgesteld, met dien verstande dat deze waarde voor woningen in buitenstedelijk gebied 53 dB en voor woningen in stedelijk gebied 58 dB niet te boven mag gaan.

3.2 Eisen met betrekking tot de geluidbelasting L_{den}

Op basis van de Wet geluidhinder dient voor alle omliggende zoneplichtige geluidbronnen de te verwachten geluidbelasting op de gevels in kaart te worden gebracht. Voor nieuw te realiseren woningen binnen de zone van een weg geldt hiertoe een voorkeursgrenswaarde van 48 dB, waarbij gezien de ligging van de onderzoekslocatie buiten de bebouwde kom een maximale ontheffingswaarde geldt van 53 dB.

Op basis van artikel 110g van de Wet geluidhinder mag voor wegen met een snelheid van 70 km/h of meer op de berekende waarde een aftrek in rekening worden gebracht van 2 dB. Indien de geluidbelasting op de gevel boven de voorkeursgrenswaarde doch onder de maximale ontheffingswaarde ligt kan door het college van B&W ontheffing worden verleend voor een hogere grenswaarde. Aan dit verzoek kan slechts medewerking worden verleend indien maatregelen gericht op het terugbrengen van de geluidbelasting onvoldoende doeltreffend zijn of stuiten op bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard. Mocht de geluidbelasting op de gevel boven de maximale ontheffingswaarde liggen, dan is woningbouw in principe niet toegestaan. In voorkomende gevallen

kan worden onderzocht of er alsnog mogelijkheden zijn om tot een inpasbare situatie te komen. Eventuele mogelijkheden kunnen zijn:

- het treffen van bronmaatregelen om de geluidemissie vanwege de weg te beperken;
- het treffen van overdrachtsmaatregelen (bijvoorbeeld schermen) om de geluidbelasting op de gevel te verminderen;
- de afstand van de gevels tot de geluidbron vergroten, waardoor de belasting afneemt;
- het bouwplan zodanig inrichten dat zich achter de meest belaste gevels geen geluidgevoelige ruimten bevinden;
- het toepassen van dubbele gevels of vliesgevels waardoor de geluidbelasting op de feitelijke gevel in voldoende mate afneemt;
- het toepassen van 'dove' gevels, waarvoor de grenswaarden uit de Wet geluidhinder niet van toepassing zijn.

4 Berekening

4.1 Toegepaste rekenmethode

De berekeningen voor de gevelgeluidbelasting zijn uitgevoerd conform Standaard Reken Methode 2 uit het Reken- en Meetvoorschrift geluidhinder 2012. Bij de berekeningen is gebruik gemaakt van het computerprogramma Geomilieu – module wegverkerslawaai (versie V4.10) van DGMR. Een gedetailleerd overzicht van de ingevoerde gegevens evenals de resultaten zijn opgenomen in de bijlagen bij deze rapportage.

4.2 Uitgangspunten

4.2.1 Verkeersgegevens N209 en Hoekeindseweg (parallelweg west)

De binnen de akoestische berekening gehanteerde verkeersintensiteiten zijn overgenomen uit de Notitie verkeer *(23169008 –NOT-VERK-01)* bij de ruimtelijke onderbouwing. De verkeersintensiteit op de N209 is – inclusief de extra verkeersgeneratie als gevolg van de nieuwe functies binnen het plangebied – berekend op maximaal 25.850 mvt/etmaal. Ter plaatse van de Hoekeindseweg (parallelweg west) is deze verkeersintensiteit berekend op maximaal 2.331 mvt/etmaal.

Met behulp van de rekenapplicatie VI-Lucht en Geluid van infomil *(bron:http://www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/luchtkwaliteit/slag/rekeninstrumenten-0/inschatten/)* zijn deze verkeersintensiteiten doorgerekend naar het prognosejaar 2026. Op basis van een aantal kenmerken van onderhavige wegen is met behulp van deze applicatie tevens een onderscheid gemaakt naar het voertuigtype (licht, middel en zwaar) en het dagdeel waarbinnen de verkeersbewegingen plaatsvinden. Binnen de systematiek voor het beoordelen van wegverkeerslawaai wordt namelijk onderscheid gemaakt naar de perioden van de dag waarbinnen de verkeersintensiteiten optreden. Er wordt onderscheid gemaakt naar de volgende perioden:

- Dagperiode: van 07:00 uur tot 19:00 uur
- Avondperiode: van 19:00 uur tot 23:00 uur
- Nachtperiode: van 23:00 uur tot 07:00 uur

Op basis van deze verdeling naar voertuigtype en dagdeel kan worden berekend hoeveel lichte, middelzware en zware motorvoertuigen gemiddeld per uur een bepaald wegvak passeren. Een overzicht van de gehanteerde wegkenmerken, ingevoerde verkeersintensiteiten en berekende gemiddelde verkeersintensiteiten per voertuigtype en dagdeel voor zowel de Hoekeindseweg (parallelweg west) en de N209 zijn opgenomen als bijlage 1 bij deze rapportage.

4.3 Invoergegevens rekenmodel

Naast de verkeersintensiteiten op de betreffende wegvakken zijn in het Geomilieu-rekenmodel ook de volgende fysiek-ruimtelijke gegevens ingevoerd:

Bodemgebieden (verharde en onverharde terreinen)
Gebouwen (woningen, aanbouwen en bedrijfsgebouwen
Hoogtelijnen (afwijkende terreinhoogten t.o.v. omliggend terrein)
Toetspunten (ter plaatse van geprojecteerde woningen)

Deze invoergegevens zijn zo goed mogelijk conform de werkelijkheid gemodelleerd. Een overzicht van alle in het rekenmodel ingevoerde items is opgenomen als bijlage 2 bij deze rapportage.

4.4 Berekening geluidsbelasting L_{den} [dB]

4.4.1 Toetspunten

Teneinde de geluidsbelasting als gevolg van wegverkeer op de gevels van de nieuw te realiseren (bedrijfs)woningen te bepalen zijn in het rekenmodel toetspunten ingevoerd. Ter plaatse van deze toetspunten wordt de geluidsimmissie als gevolg van het wegverkeer berekend. De toetspunten bevinden zich op 10 centimeter buiten de voor-, achter- en zijgevels van de geprojecteerde woningen op een hoogte van respectievelijk 1,50 en 4,50 m.

4.4.2 Toetsing geluidsbelasting

Op basis van de gemiddelde uur-intensiteiten per wegvak is de geluidsimmissie als gevolg van het wegverkeer in de toetspunten berekend. Voor variant 1 ziet de berekende geluidsbelasting in de toetspunten er als volgt uit:

Geluidsimmissie in toetspunten variant 1			**Berekende geluidsimmissie in dB**			
Toetspunt	**Omschrijving**	**Hoogte**	**Dag**	**Avond**	**Nacht**	**Lden**
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,5	66	62	60	68
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,5	65	61	59	67
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,5	64	60	57	65
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,5	63	59	56	64
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,5	62	59	56	64
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,5	62	58	56	64

T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,5	60	57	54	62
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,5	60	56	53	62
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,5	51	48	45	53
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,5	49	45	43	51
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,5	49	45	43	51
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,5	47	43	41	49
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,5	47	43	40	49
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,5	46	42	40	48
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,5	45	41	39	47
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,5	45	41	38	46
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,5	44	40	38	46
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,5	44	40	38	46
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,5	42	39	36	44
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,5	42	38	36	44
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,5	40	36	34	42
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,5	38	34	31	39

Op basis van artikel 110g van de Wet geluidhinder (Wgh110g) mag voor wegen met een snelheid van 70 km/h of meer op de berekende waarde een aftrek in rekening worden gebracht van 2 dB.

De geluidsimmissie in de toetspunten bedraagt na deze aftrek van 2 dB en na afronding:

VERKAVELINGSVARIANT 1			
Toetspunt	**Omschrijving**	**Hoogte**	**Geluidsimmissie Lden in dB na 2 dB aftrek cf. Wgh110g**
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,5	66
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,5	65
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,5	63
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,5	62
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,5	62
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,5	62
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,5	60
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,5	60
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,5	51
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,5	49
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,5	49
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,5	47

VERKAVELINGSVARIANT 1			
Toetspunt	**Omschrijving**	**Hoogte**	**Geluidsimmissie Lden in dB na 2 dB aftrek cf. Wgh110g**
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,5	47
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,5	46
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,5	45
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,5	44
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,5	44
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,5	44
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,5	42
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,5	42
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,5	40
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,5	37

Op basis van artikel 82 lid 1 van de Wgh geldt voor de geluidsbelasting vanuit een weg op de gevel van een woning een voorkeursgrenswaarde van 48 dB (L_{den})

Alle toetspunten waar wordt voldaan aan deze voorkeursgrenswaarde van 48 dB (na 2 dB aftrek cf. Wgh110g) zijn in bovenstaande tabel groen gemaarkeerd. In deze situatie (variant 1) zou in deze punten vanuit het aspect wegverkeeslawaai geen belemmering bestaan voor het bouwen van een (bedrijfs)woning. Het treffen van maatregelen ter voorkoming van geluidshinder of het vaststellen van een hogere grenswaarde is hier niet nodig.

De toetspunten waar sprake is van een overschrijding van de voorkeursgrenswaarde van 48 dB, maar de geluidsimmissie lager ligt dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB zijn oranje gemarkeerd. In deze situatie (variant 1) zou voor deze woningen (toetspunten) een hogere grenswaarde moeten worden aangevraagd.

De toetspunten waar de berekende geluidsimmissie hoger ligt dan 53 dB zijn rood gemarkeerd. Woningbouw is hier in principe niet toegestaan. In voorkomende gevallen kan wel worden onderzocht of er alsnog mogelijkheden zijn om tot een inpasbare situatie te komen. Zie hiertoe ook paragraaf 3.2 van deze rapportage.

In navolgende tabellen is weergegeven hoe hoog de berekende geluidsimmissie is (na aftrek van 2 dB cf. Wgh110g) in de toetspunten in verkavelingsvariant 2 en 3. Ook hier is aangegeven of voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB (groen), of de berekende waarde voldoet aan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB (oranje) of dat sprake is van een overschrijding van de maximale ontheffingswaarde (rood).

VERKAVELINGSVARIANT 2			
Naam	**Omschrijving**	**Hoogte**	**Geluidsimmissie Lden in dB na 2 dB aftrek cf. Wgh110g**
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,5	66
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,5	65
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,5	63
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,5	62
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,5	62
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,5	62
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,5	60
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,5	60
T08-O_B	Woonwerk oost	4,5	57
T08-Z_B	Woonwerk zuid	4,5	56
T08-O_A	Woonwerk oost	1,5	54
T08-Z_A	Woonwerk zuid	1,5	53
T08-N_B	Woonwerk noord	4,5	53
T08-N_A	Woonwerk noord	1,5	51
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,5	49
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,5	49
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,5	47
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,5	47
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,5	47
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,5	46
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,5	45
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,5	44
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,5	44
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,5	44
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,5	43
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,5	42
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,5	40
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,5	37

VERKAVELINGSVARIANT 3			
Naam	**Omschrijving**	**Hoogte**	**Geluidsimmissie Lden in dB na 2 dB aftrek cf. Wgh110g**
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,5	66
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,5	65
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,5	63
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,5	62
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,5	62
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,5	62
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,5	60
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,5	60
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,5	51
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,5	49
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,5	47
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,5	46
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,5	46
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,5	45
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,5	44
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,5	44
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,5	44
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,5	43
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,5	42
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,5	42
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,5	41
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,5	39

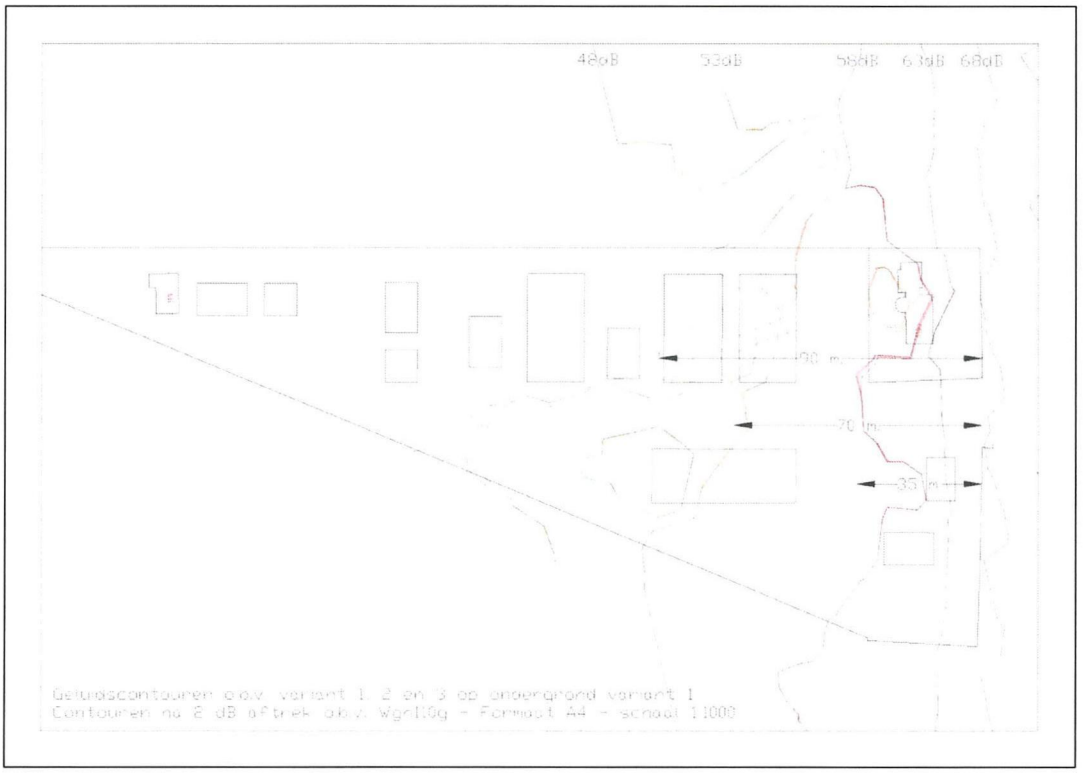
Omdat de exacte situering van de woningen op de kavels nog niet bekend is, is middels geluidscontourkaarten inzichtelijk gemaakt waar de contouren met gelijke geluidsimmissie als gevolg van het wegverkeerslawaai liggen. Hiertoe zijn voor de 3 verkavelingsvarianten kaarten gemaakt met de geluidscontouren op een hoogte van 1,50 meter. De geluidscontouren op deze hoogte mogen representatief worden geacht voor de te verwachten geluidsbelasting op de begane grond van de geprojecteerde woningen.

In de kaarten zijn de berekende geluidscontouren weergegven zonder de 2 dB aftrek op basis van Wgh110g. In de kaarten zijn daarom de 50 dB-contour en de 55 dB-contour weergegeven. De 50 dB-contour geeft hierbij de 48 dB-contour na 2 dB aftrek weer, en de 55 dB-contour staat voor de 53 dB-contour na 2 dB aftrek.

Zolang de woningen binnen deze 50 of 55 dB-contour worden gesitueerd wordt in principe voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB (na aftrek van 2 dB cf. Wgh110g) of de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. De berekende geluidsbelasting in de toetspunten en de geluidscontour-kaarten zijn opgenomen als bijlage 3 bij deze rapportage.

5 Conclusie

Ter verduidelijking zijn de geluidscontouren (gecorrigeerd voor 2dB aftrek o.b.v. Wgh110g) zoals deze optreden bij de 3 verschillende varianten geprojecteerd op één kaartbeeld (op een ondergrond conform variant 1).

Op deze kaart is te zien dat de geluidscontouren als gevolg van het wegverkeerslawaai bij de 3 varianten niet zo veel van elkaar afwijken.

In zijn algemeenheid kan het volgende worden gesteld:

- Vanaf circa 90 meter afstand vanuit de voorste perceelsgrens wordt voldaan aan de voorkeurs-grenswaarde van 48 dB L_{den}. Ten aanzien van het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone bestaan vanuit het aspect wegverkeerslawaai geen belemmeringen.
- In het gebied tussen de 90 en 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens wordt de grenswaarde van 48 dB overschreden maar ligt het geluidsniveau als gevolg van wegverkeerslawaai lager dan

de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Voor het realiseren van (bedrijfs)woningen in deze zone moet een hogere grenswaarde worden aangevraagd.

- In het gebied tot 70 meter vanuit de voorste perceelsgrens is in principe sprake van een geluidsniveau dat hoger ligt dan de maximale ontheffingswaarde van 53 dB. Het realiseren van een bedrijfswoning in deze zone is alleen mogelijk mits de woning wordt gesitueerd in de 'geluidsluwte' van een bedrijfsgebouw of als één van de volgende maatregelen wordt genomen:
    - het treffen van overdrachtsmaatregelen (bijvoorbeeld schermen) om de geluidbelasting op de gevel te verminderen;
    - het bouwplan zodanig inrichten dat zich achter de meest belaste gevels geen geluidgevoelige ruimten bevinden;
    - het toepassen van dubbele gevels of vliesgevels waardoor de geluidbelasting op de feitelijke gevel in voldoende mate afneemt;
    - het toepassen van 'dove' gevels, waarvoor de grenswaarden uit de Wet geluidhinder niet van toepassing zijn.

Omdat nog niet bekend is hoe de bedrijfsgebouwen en (bedrijfs)woningen precies binnen het plangebied zullen worden gesitueerd kan ook nog niet exact worden bepaald hoe hoog de geluidsbelasting op de woningen als gevolg van het wegverkeerslawaai zal zijn. Deze geluidsbelasting dient derhalve in het kader van de aanvraag omgevingsvergunning (vml. Bouwvergunning) nader te worden beschouwd.

Bijlagen

1. Gemiddelde verkeersintensiteiten
2. Invoergegevens rekenmodel
3. Berekeningsresultaten

1. GEMIDDELDE VERKEERSINTENSITEITEN

VI-Lucht & Geluid

20-10-2016 12:11:53

Invoer algemeen

gemeente	Bleiswijk (pc4: 2665, stedelijkheidsgraad 5)
straat	Hoekeindseweg parallelweg west
wegcategorie	Buiten de bebouwde kom; 1x2; snelheid max. 80 km/h; met fietsvoorzieningen

Invoer huidige situatie

databron	verkeersmodel
naam van het model	Telgegevens provincie Zuid-Holland 1995-2015
basisjaar	2016
periode van de dag	etmaal werkdag
vrachtverkeer apart geteld	vrachtverkeer onbekend
aantal motorvoertuigen (model)	2.331
etmaalfactor motorvoertuigen	1,0
geschat aantal autobussen per etmaal (twee richtingen)	0
aanvullende vragen:	
is de weg onderdeel van de aan/afvoerroute van een bedrijventerrein ?	ja
is de weg onderdeel van een voorkeurroute voor vrachtverkeer ?	nee
ligt de weg in een gebied waarvoor venstertijden gelden ?	nee
ligt de weg in een gebied waar een nachtelijk parkeerverbod voor vrachtverkeer geldt ?	nee

Invoer toekomstige situatie

naam van het model	Telgegevens provincie Zuid-Holland 1995-2015
prognosejaar	2026
periode van de dag	etmaal werkdag
vrachtverkeer apart geteld	vrachtverkeer onbekend
aantal motorvoertuigen	2.898
etmaalfactor motorvoertuigen	1,0
geschat aantal autobussen per etmaal (twee richtingen) in 2026	0
aanvullende vragen:	
wordt de weg onderdeel van de aan/afvoerroute van een bedrijventerrein ?	ja
wordt de weg onderdeel van een voorkeurroute voor vrachtverkeer ?	nee
ligt de weg in een gebied waarvoor venstertijden gaan gelden ?	nee
ligt de weg in een gebied waar een nachtelijk parkeerverbod voor vrachtverkeer gaat gelden ?	nee

jaarlijks autonoom groeipercentage intensiteit (uit model)	2,2%
jaarlijks autonoom groeipercentage voor fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,0%
jaarlijks autonoom groeipercentage voor fractie zwaar vrachtverkeer	-0,7%

Uitvoer

	2016			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	1.529	99	54	16
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	373	25	7	6
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	196	12	5	4
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	2.098	136	66	26
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,729	0,728	0,818	0,622
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,105	0,224
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,093	0,088	0,078	0,154
Fractie bus	0,000			

	2020			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	1.674	108	59	17
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	407	27	7	6
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	207	13	5	4
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	2.289	148	72	28
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,732	0,731	0,821	0,624
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,103	0,225
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,091	0,085	0,076	0,151
Fractie bus	0,000			

	2026 (NU + 10 jaar)			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	1.929	125	68	20
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	467	31	8	7
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	227	14	6	5
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	2.623	170	82	32
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,735	0,734	0,826	0,627
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,101	0,226
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,087	0,081	0,074	0,147
Fractie bus	0,000			

	2030			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	2.099	136	74	22
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	507	34	9	8
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	239	14	6	5
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	2.846	184	89	35
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,738	0,737	0,829	0,629
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,185	0,099	0,227
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,084	0,079	0,072	0,144
Fractie bus	0,000			

VI-Lucht & Geluid

20-10-2016 12:20:54

Invoer algemeen

gemeente	Bleiswijk (pc4: 2665, stedelijkheidsgraad 5)
straat	N209
wegcategorie	Buiten de bebouwde kom; 1x2; snelheid max. 80 km/h; met fietsvoorzieningen

Invoer huidige situatie

databron	verkeersmodel
naam van het model	Telgegeven provincie Zuid-Holland 1995-2015
basisjaar	2016
periode van de dag	etmaal werkdag
vrachtverkeer apart geteld	vrachtverkeer onbekend
aantal motorvoertuigen (model)	23.700
etmaalfactor motorvoertuigen	1,0
geschat aantal autobussen per etmaal (twee richtingen)	0
aanvullende vragen:	
is de weg onderdeel van de aan/afvoerroute van een bedrijventerrein ?	ja
is de weg onderdeel van een voorkeurroute voor vrachtverkeer ?	nee
ligt de weg in een gebied waarvoor venstertijden gelden ?	nee
ligt de weg in een gebied waar een nachtelijk parkeerverbod voor vrachtverkeer geldt ?	nee

Invoer toekomstige situatie

naam van het model	Telgegeven provincie Zuid-Holland 1995-2015
prognosejaar	2026
periode van de dag	etmaal werkdag
vrachtverkeer apart geteld	vrachtverkeer onbekend
aantal motorvoertuigen	29.648
etmaalfactor motorvoertuigen	1,0
geschat aantal autobussen per etmaal (twee richtingen) in 2026	0
aanvullende vragen:	
wordt de weg onderdeel van de aan/afvoerroute van een bedrijventerrein ?	ja
wordt de weg onderdeel van een voorkeurroute voor vrachtverkeer ?	nee
ligt de weg in een gebied waarvoor venstertijden gaan gelden ?	nee
ligt de weg in een gebied waar een nachtelijk parkeerverbod voor vrachtverkeer gaat gelden ?	nee

jaarlijks autonoom groeipercentage intensiteit (uit model)	2,3%
jaarlijks autonoom groeipercentage voor fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,0%
jaarlijks autonoom groeipercentage voor fractie zwaar vrachtverkeer	-0,7%

Uitvoer

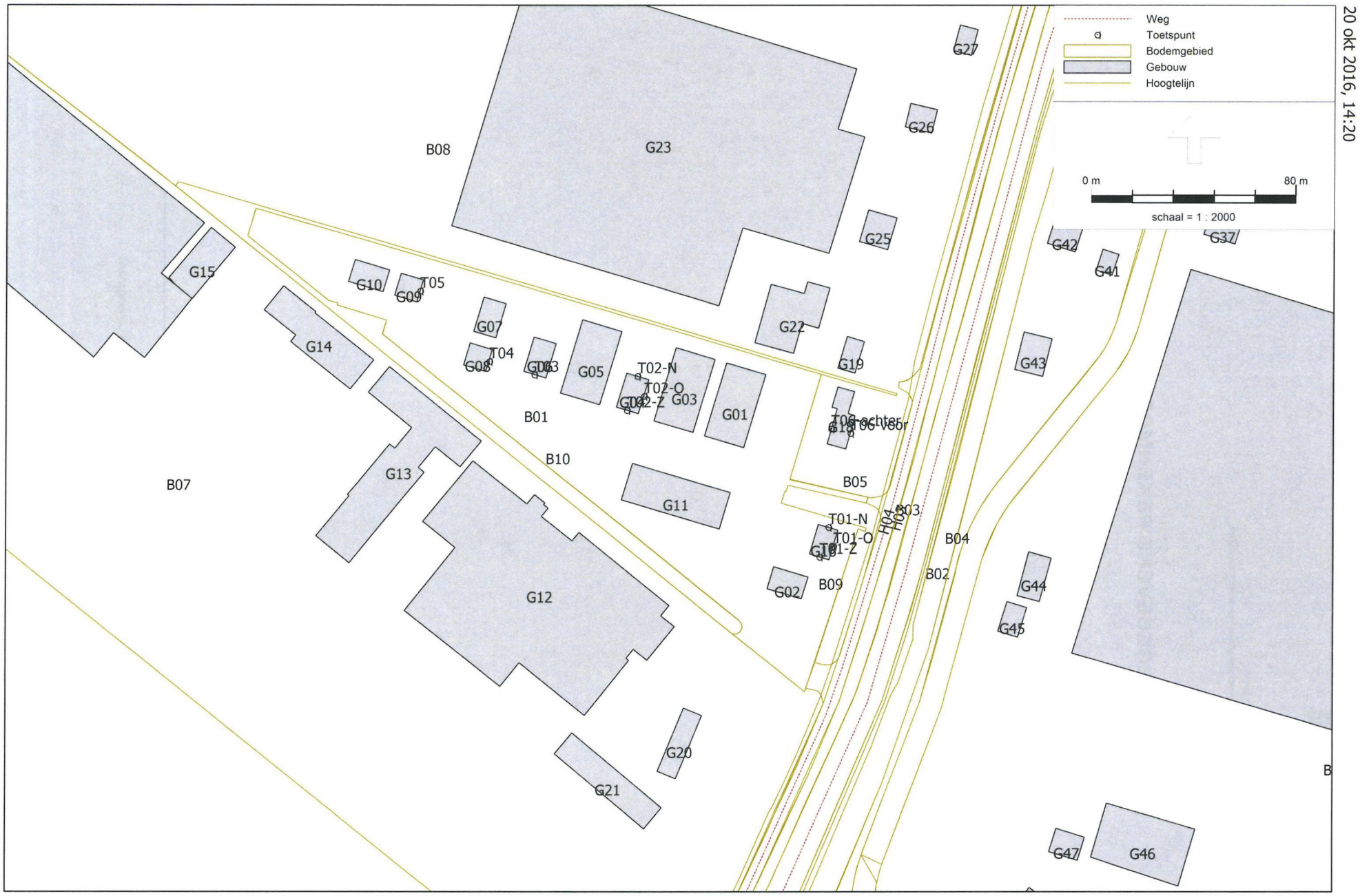
	2016			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	15.551	1.006	547	161
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	3.788	254	70	58
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	1.991	122	52	40
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	21.330	1.382	669	259
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,729	0,728	0,818	0,622
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,105	0,224
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,093	0,088	0,078	0,154
Fractie bus	0,000			

	2020			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	17.067	1.104	600	177
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	4.148	278	75	64
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	2.114	129	56	43
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	23.329	1.511	731	284
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,732	0,731	0,821	0,624
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,103	0,225
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,091	0,085	0,076	0,151
Fractie bus	0,000			

	2026 (NU + 10 jaar)			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	19.742	1.277	694	205
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	4.781	321	85	74
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	2.319	141	62	48
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	26.842	1.739	840	327
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,735	0,734	0,826	0,627
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,184	0,101	0,226
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,087	0,081	0,074	0,147
Fractie bus	0,000			

	2030			
Grootheid	Etmaal	Gem. uur Dag	Gem. uur Avond	Gem. uur Nacht
Intensiteit personenauto's [mvt]	21.525	1.393	756	224
Intensiteit middelzwaar vrachtverkeer [mvt]	5.203	349	91	81
Intensiteit zwaar vrachtverkeer [mvt]	2.455	149	66	51
Intensiteit bus [mvt]	0			
Totale intensiteit [mvt]	29.183	1.891	912	356
Aandeel gem. D-, A- en N-uur in totale etmaalintensiteit		0,065	0,031	0,012
Fractie personenauto's	0,738	0,737	0,829	0,629
Fractie middelzwaar vrachtverkeer	0,178	0,185	0,099	0,227
Fractie zwaar vrachtverkeer	0,084	0,079	0,072	0,144
Fractie bus	0,000			

2. INVOERGEGEVENS REKENMODEL

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1] , Geomilieu V4.10

Modelitems

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M	Hdef.	Type	Cpl	Cpl_W	Helling	Wegdek	V(MR(D))	V(MR(A))	V(MR(N))	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))
W02	N209	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W11	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
W01	Hoekeindseweg parallelweg west	0,00	--	Relatief	Intensiteit	False	1,5	0	W0	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)
W02	80	80	80	80	80	26848,00	6,48	3,13	1,22	--	--	--	--	--	73,43	82,52	62,69	--	18,46	10,11	22,63	--
W01	60	60	60	60	60	2624,00	6,48	3,12	1,22	--	--	--	--	--	73,53	82,93	62,50	--	18,24	9,76	21,88	--

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250
W02	8,11	7,37	14,68	--	--	--	--	--	1277,00	694,00	205,00	--	321,00	85,00	74,00	--	141,00	62,00	48,00	--	90,19	99,77	104,64
W01	8,24	7,32	15,62	--	--	--	--	--	125,00	68,00	20,00	--	31,00	8,00	7,00	--	14,00	6,00	5,00	--	81,06	89,70	96,35

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250	LE (N) 500	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k
W02	110,01	112,80	108,01	102,63	93,53	86,21	95,26	100,14	106,00	109,32	104,29	98,86	89,69	84,44	93,70	98,66	104,19	106,21	101,55	96,17
W01	100,68	105,12	101,75	95,07	86,38	76,90	85,18	91,67	96,71	101,63	98,14	91,41	82,22	75,30	83,74	90,49	94,91	98,58	95,21	88,55

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (N) 8k	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k	LE (P4) 4k	LE (P4) 8k
W02	87,11	--	--	--	--	--	--	--	--
W01	80,27	--	--	--	--	--	--	--	--

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Grids, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	DeltaX	DeltaY
GR01	Grid	1,50	0,00	10	10

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
T01-O	Bedrijfswoning 01 oost	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T02-Z	Bedrijfswoning 02 zuid	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T03	Bedrijfswoning 03	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T04	Bedrijfswoning 04	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T05	Bedrijfswoning 05	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T06-voor	Hoekeindseweg 119a voorgevel	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T01-N	Bedrijfswoning 01 noord	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T01-Z	Bedrijfswoning 01 zuid	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T02-O	Bedrijfswoning 02 oost	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja
T02-N	Bedrijfswoning 02 noord	0,00	Eigen waarde	1,50	4,50	--	--	--	--	Ja

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Bf
B01	Bodemgebied plangebied water	0,00
B02	Bodemgebied Hoekeindseweg	0,00
B03	Bodemgebied Hoekeindseweg water	0,00
B04	Bodemgebied Hoekeindseweg berm	1,00
B05	Bodemgebied Hoekeindseweg berm	1,00
B06	Bodemgebied	1,00
B07	Bodemgebied	1,00
B08	Bodemgebied	1,00
B09	Bodemgebied	1,00
B10	Bodemgebied plangebied	1,00

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
G04	Woning kavel 02	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G03	Loods kavel 02	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G06	Woning kavel 03	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G05	Loods kavel 03	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G07	Loods kavel 04	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G08	Woning kavel 04	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G09	Woning 05	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G10	Loods kavel 05	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G11	Bedrijfsgebouw	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G12	Hoekeindseweg 141	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G13	Bedrijf	4,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G14	Bedrijf	4,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G15	Bedrijf	4,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G16	Verv. woning 121	7,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G18	Hoekeindseweg 119a	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G19	Hoekeindseweg 117	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G20	Hoekeindseweg 143	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G21	Hoekeindseweg 147	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G22	Bedrijf	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G23	Kas	3,50	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G24	Kas	3,50	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G25	Woning Hoekeindseweg	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G26	Woning Hoekeindseweg	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G27	Woning Hoekeindseweg	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G28	Woning Hoekeindseweg	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G29	Kas	3,50	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G30	Kas	3,50	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G31	Kas	3,50	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G32	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G33	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G34	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G35	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G36	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G37	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G38	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G39	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G40	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G41	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G42	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G43	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G44	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

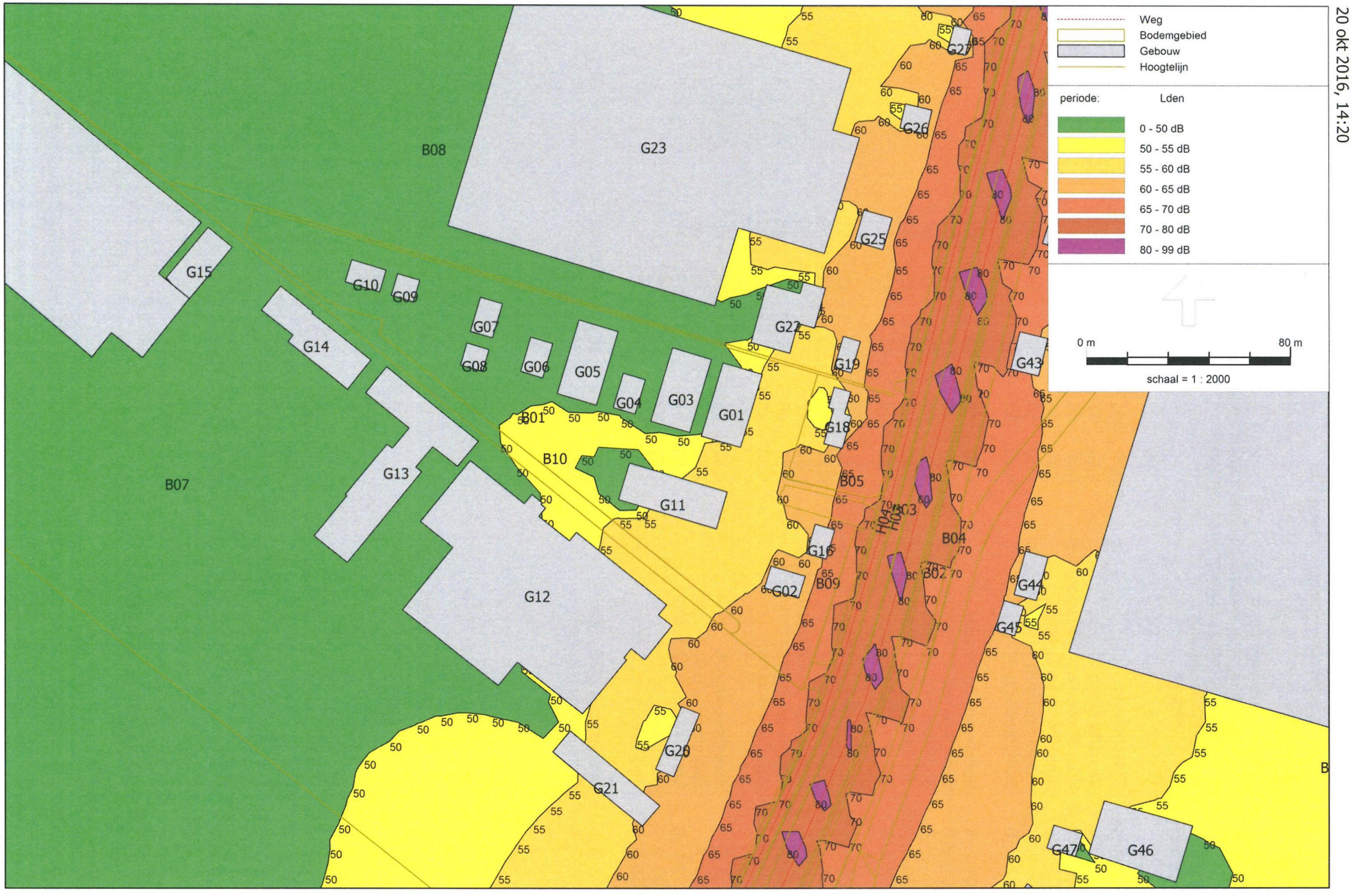
Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Gebruiksfunctie	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
G45	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G46	Bedrijf	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G47	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G48	Woning	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G01	Loods kavel 01	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
G02	Loods Hoekeindseweg 121	9,00	0,00	Eigen waarde		0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - versie van Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Hoekeindseweg 119 Bleiswijk
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Hoogtelijnen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO_H
H01		--
H02	0-lijn	0,00
H03	Rijbaan N209	2,50
H04	Rijbaan parallelweg	2,00

3. BEREKENINGSRESULTATEN

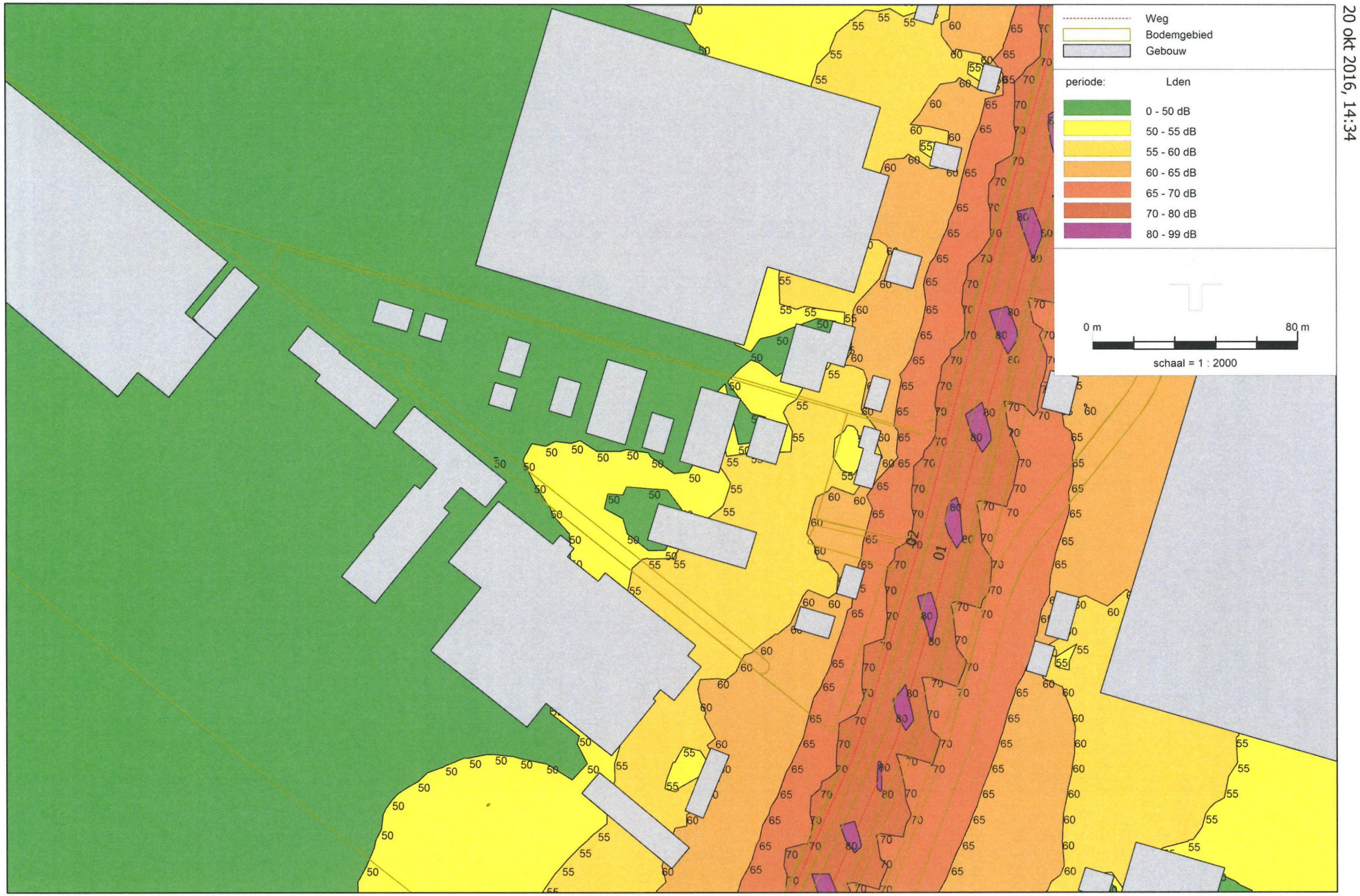
Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1] , Geomilieu V4.10

Geluidscontouren variant 1

Rapport: Resultatentabel
Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 1
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,50	66	62	60	68
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,50	65	61	59	67
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,50	64	60	57	65
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,50	63	59	56	64
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,50	62	59	56	64
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,50	62	58	56	64
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,50	60	57	54	62
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,50	60	56	53	62
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,50	51	48	45	53
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,50	49	45	43	51
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,50	49	45	43	51
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,50	47	43	41	49
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,50	47	43	40	49
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,50	46	42	40	48
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,50	45	41	39	47
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,50	45	41	38	46
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,50	44	40	38	46
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,50	44	40	38	46
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,50	42	39	36	44
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,50	42	38	36	44
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,50	40	36	34	42
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,50	38	34	31	39

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

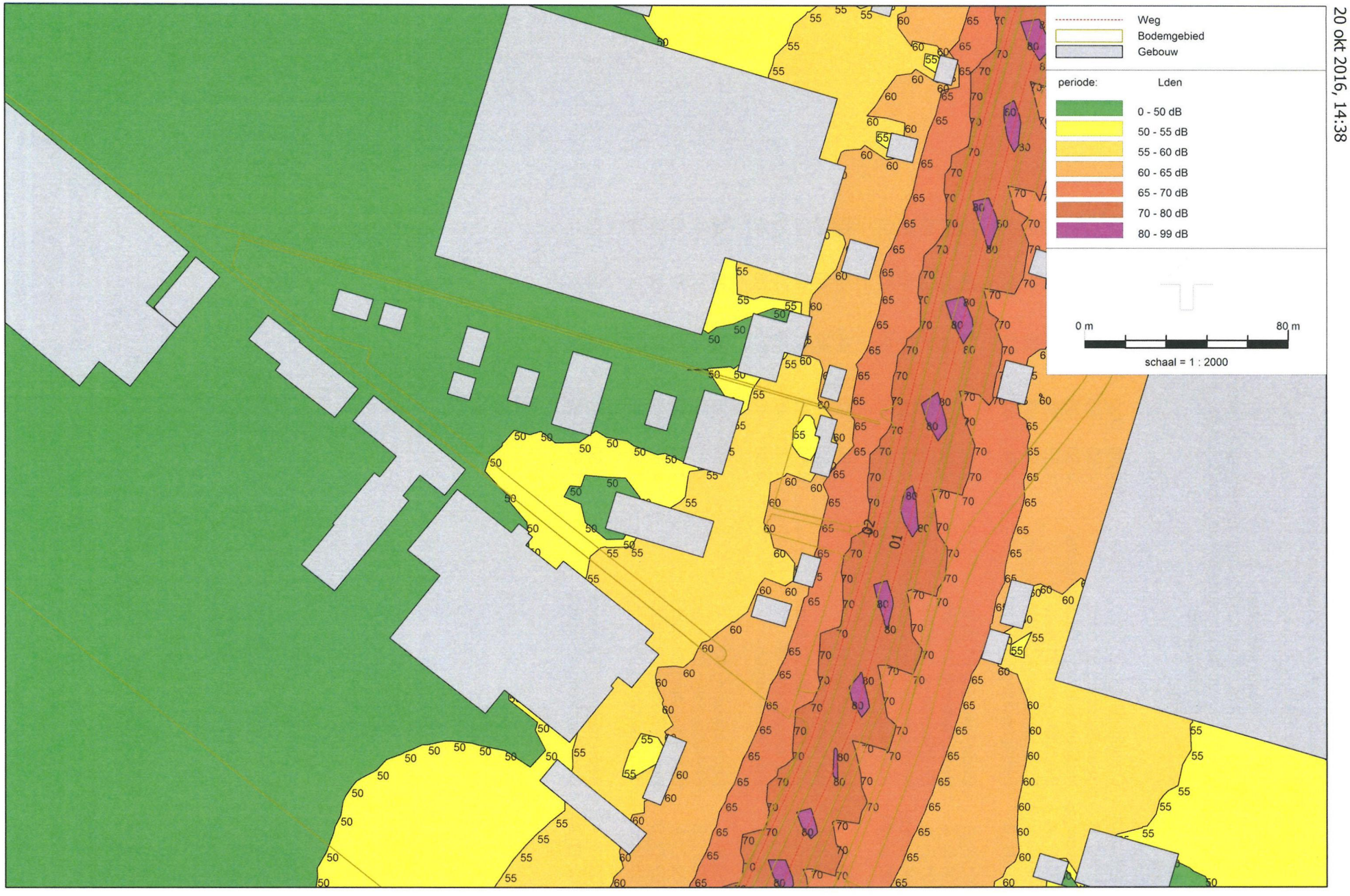
Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 2] , Geomilieu V4.10

Geluidscontouren variant 2

Rapport: Resultatentabel
Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,50	66	62	60	68
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,50	65	61	59	67
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,50	64	60	57	65
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,50	63	59	56	64
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,50	62	59	56	64
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,50	62	58	56	64
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,50	60	56	54	62
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,50	60	56	53	62
T08-O_B	Woonwerk oost	4,50	57	53	50	59
T08-Z_B	Woonwerk zuid	4,50	56	52	50	58
T08-O_A	Woonwerk oost	1,50	54	51	48	56
T08-Z_A	Woonwerk zuid	1,50	54	50	47	55
T08-N_B	Woonwerk noord	4,50	53	49	47	55
T08-N_A	Woonwerk noord	1,50	51	47	44	53
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,50	49	46	43	51
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,50	49	46	43	51
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,50	47	43	41	49
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,50	47	43	41	49
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,50	47	43	41	49
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,50	46	42	40	48
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,50	45	41	39	47
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,50	45	41	38	46
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,50	44	40	38	46
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,50	44	40	38	46
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,50	43	39	36	45
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,50	42	38	36	44
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,50	40	36	34	42
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,50	38	34	31	39

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Actualisatie wegverkeerslawaai Hoekeindseweg 119 Bleiswijk - Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 3] , Geomilieu V4.10

Geluidscontouren variant 3

Rapport: Resultatentabel
Model: Actualisatie akoestisch onderzoek Hoekeindseweg 119 - variant 3
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
T01-O_B	Bedrijfswoning 01 oost	4,50	66	62	60	68
T06-voor_B	Hoekeindseweg 119a voorgevel	4,50	65	61	59	67
T01-O_A	Bedrijfswoning 01 oost	1,50	64	60	57	65
T06-voor_A	Hoekeindseweg 119a voorgevel	1,50	63	59	56	64
T01-N_B	Bedrijfswoning 01 noord	4,50	62	59	56	64
T01-Z_B	Bedrijfswoning 01 zuid	4,50	62	58	56	64
T01-N_A	Bedrijfswoning 01 noord	1,50	60	57	54	62
T01-Z_A	Bedrijfswoning 01 zuid	1,50	60	56	53	62
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	4,50	51	47	45	53
T06-achter	Hoekeindseweg 119a achtergevel	1,50	49	45	42	51
T04_B	Bedrijfswoning 04	4,50	47	44	41	49
T03_B	Bedrijfswoning 03	4,50	47	43	40	48
T02-Z_B	Bedrijfswoning 02 zuid	4,50	46	42	40	48
T04_A	Bedrijfswoning 04	1,50	45	42	39	47
T05_B	Bedrijfswoning 05	4,50	45	41	38	46
T03_A	Bedrijfswoning 03	1,50	45	41	38	46
T02-N_B	Bedrijfswoning 02 noord	4,50	44	40	38	46
T02-Z_A	Bedrijfswoning 02 zuid	1,50	43	39	37	45
T02-O_B	Bedrijfswoning 02 oost	4,50	43	39	36	44
T05_A	Bedrijfswoning 05	1,50	42	39	36	44
T02-N_A	Bedrijfswoning 02 noord	1,50	41	37	35	43
T02-O_A	Bedrijfswoning 02 oost	1,50	39	35	33	41

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geluidscontouren o.b.v. variant 1, 2 en 3 op ondergrond variant 1
Contouren na 2 dB aftrek o.b.v. Wgh110g - Formaat A4 - schaal 1:1000

Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Heinkenszandseweg 22
4453 VG 's-Heerenhoek

Postbus 25
4453 ZG 's-Heerenhoek

T +31 113 352 222
F +31 113 352 208
E info@smazeelandbv.nl
I www.smazeelandbv.nl

Bijlage 6 Notitie luchtkwaliteit, SMA (24 oktober 2016)

sma

MILIEU EN RUIMTE

Notitie luchtkwaliteit BP Hoekeindseweg 19 Lansingerland

Kenmerk: 23169008-NOT-LKW-01

Datum: 24-10-2016

Auteur:

Luchtkwaliteit

Door de uitstoot van uitlaatgassen door onder andere de industrie en het verkeer komen schadelijke stoffen in de lucht. Vooral langs drukke wegen kunnen de concentraties van verschillende stoffen zo hoog zijn dat deze de gezondheid kunnen aantasten. Om te voorkomen dat de gezondheid wordt aangetast door luchtverontreiniging dient bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden te worden met de luchtkwaliteit ter plaatse.

De achtergrondwaarde voor fijnstof (PM10) en stikstofdioxide (NO2) zijn resp. ongeveer 17,9 en 17,8 microgram/m^3 *(bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN)*. De achtergrondwaarde overschrijdt de wettelijke grenswaarde van 40 microgram/m^3 niet.

Hoewel het plangebied deels is gelegen binnen binnen de 50-meter-zone van een provinciale weg geldt op grond van het Besluit gevoelige bestemmingen geldt geen onderzoeksplicht. Het ontwikkelingsplan voorziet immers niet in de realisatie van nieuwe gevoelige bestemmingen (de volgende gebouwen met de bijbehorende terreinen zijn een gevoelige bestemming op basis van het Besluit gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen): scholen, kinderdagverblijven, en verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen). Wel moet worden aangetoond dat door het verkeer van en naar de locatie aan de wettelijke grenswaarden wordt voldaan.

De Wet Luchtkwaliteit is op 15 november 2007 in werking getreden en hierin staan de hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen zoals beschreven in de Wet milieubeheer. De Wet Luchtkwaliteit voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het ´Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)'. Van bepaalde projecten met getalsmatige grenzen is vastgesteld dat deze 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan de luchtverontreiniging.

In de algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate' (Besluit NIBM) en de ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM) zijn de uitvoeringsregels vastgelegd die betrekking hebben op het begrip NIBM. In deze regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit worden uitgevoerd.

Het besluit NIBM legt vast, wanneer een project niet in betekende mate bijdraagt aan de concentratie van een bepaalde stof. Een project is NIBM, als aannemelijk is dat het project een toename van de concentratie veroorzaakt van maximaal 3%. De 3% grens wordt gedefinieerd als 3% van de grenswaarde

voor de jaargemiddelde concentratie fijnstof (PM10) of stikstofdioxide (NO2). Dit komt overeen met 1,2 microgram/m³ voor zowel fijnstof en NO2.

De verkeersaantrekkende werking als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling van het plangebied is op basis van kencijfers berekend op minimaal 319 en maximaal 391 motorvoertuigbewegingen. Gemiddeld betreft dit een verkeersaantrekkende werking van 355 mvt/etmaal. Het aandeel vrachtverkeer wordt ingeschat op maximaal 20%. Uit invoer van deze gegevens in de rekentool blijkt dat de extra verkeersgeneratie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling niet in betekenende mate bijdraagt aan een verslechtering van de luchtkwaliteit en dat nader onderzoek niet nodig wordt geacht.

De in- en uitvoergegevens van de rekentool zijn op navolgend weergegeven.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

	Jaar van planrealisatie	2016
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	355
	Aandeel vrachtverkeer	20,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu g/m^3$	1,15
	PM_{10} in $\mu g/m^3$	0,12
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu g/m^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

Invoergegevens NIBM-tool (versie 2016)

Implementatie van Standaard RekenMethode 1 op basis van de worst-case benadering

Type gegevens		NO_2	PM_{10}
Rekenjaar	Jaar van planrealisatie	2016	2016
Weggegevens	Breedte van de ontsluitingsweg	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegrand	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegas	7,5	7,5
	rekenparameter a	0,000488	0,000488
	rekenparameter b	-0,0308	-0,0308
	rekenparameter c	0,59	0,59
	verdunningsfactor	0,38645	0,38645
Autonoom verkeer	Aantal voertuigbewegingen	6887	nvt
	Percentage vrachtverkeer	0%	nvt
Extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	355	355
	Percentage vrachtverkeer	20%	20%
Autonoom + extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	7242	nvt
	Percentage vrachtverkeer	1,0%	nvt
Emissiefactoren NO_X en PM_{10} (gram/km)	Licht verkeer	0,534	0,0394
	Vrachtverkeer	12,919	0,2462
Emissiefactoren NO2 (gram/km)	Licht verkeer	0,135	nvt
	Vrachtverkeer	0,7418	nvt
Emissies NO_X en PM_{10} (microgram/m/s)	Autonoom	42,56	nvt
	Extra verkeer	12,37	0,33
	Autonoom + Extra verkeer	54,94	nvt
Fractie direct uitgestoten NO_2	Licht verkeer	0,25	nvt
	Vrachtverkeer	0,06	nvt
Gemiddelde fractie direct uitgestoten NO_2	Autonoom	0,253	nvt
	Extra verkeer	0,085	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	0,215	nvt
Overige invoergegevens	Bomenfactor	1,5	1,5
	Regiofactor meteorologie	1,05	1,05
Parameters	B	0,6	0,6
	K	100	100
Jaargemiddelde bijdrage NO_X	Autonoom	16,0	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	20,7	nvt
Locatiespecifieke achtergrondconcentraties	Jaargemiddelde in µg NO_2/m^3	33,98	nvt
	Jaargemiddelde in µg O_3/m^3	38,62	nvt
Jaargemiddelde NO2 concentraties	Totaal autonoom jaargemiddelde in µg/m^3	40,5	nvt
	Bijdrage autonome verkeer in µg/m^3	6,52	nvt
	Bijdrage autonome+extra verkeer in µg/m^3	7,67	nvt
	Maximale bijdrage extra verkeer in µg/m^3	1,15	0,12

Bijlage 7 Externe veilgheid Hoekeindseweg, DCMR (31 oktober 2016)

Gemeente Lansingerland
01 Inkomende Post d.d. 01/11/2016
I16.40743

DCMR milieudienst Rijnmond

Parallelweg 1
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

Gemeente Lansingerland
T.a.v. de heer
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Ons kenmerk	Uw kenmerk	Aantal bijlagen	Datum
999918133_9999212040	-	notitie	31 oktober 2016

Contactpersoon	Telefoonnummer	Afdeling
	010 - 246 8107	Account en Omgeving

Onderwerp
Adviesbrief

Geachte heer

In oktober 2013 adviseerde de DCMR u over het aspect externe veiligheid in relatie tot het bestemmingsplan Hoekeindseweg. Recent is gebleken dat de initiatiefnemer wijzigingen in het plan heeft aangebracht. Zo is bijvoorbeeld het plangebied uitgebreid. Op uw verzoek hebben wij ons eerdere advies derhalve geactualiseerd. Daarbij hebben wij uiteraard ook rekening gehouden met de wijzigingen in de relevante wetgeving. Ons geactualiseerde advies treft u bijgaand aan. De conclusie van het advies blijft ongewijzigd.

Voor het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 zijn twee risicobronnen van toepassing, namelijk de N209 en de hogedruk aardgasleiding W521-01.

Geen van beide risicobronnen heeft een PR 10^{-6}contour die over het plangebied reikt. Ook de belemmeringenstrook van de buisleiding reikt niet tot het plangebied.

Voor beide risicobronnen geldt dat het groepsrisico ter plaatse laag is en dat de toename als gevolg van de uitvoering van het plan verwaarloosbaar is. Een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico is daarom niet noodzakelijk. Wel moet het plan worden voorgelegd aan de VRR voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen.

Hoogachtend,

namens de directeur DCMR Milieudienst Rijnmond,

bureauhoofd ruimte en leefomgeving

Notitie

DCMR milieudienst Rijnmond

Aan
Gemeente Lansingerland t.a.v

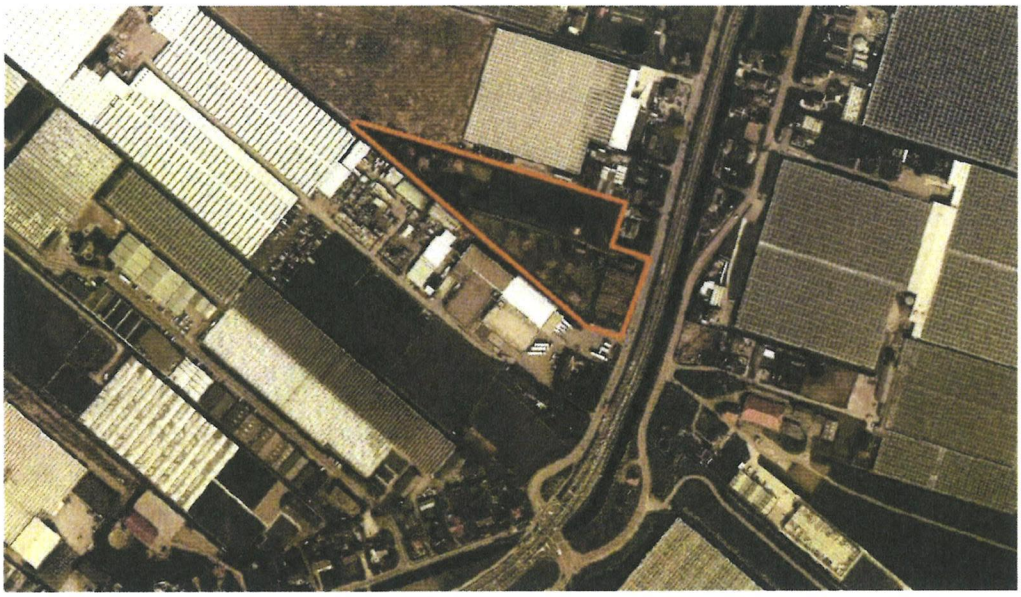
Kopie aan

Datum	Documentnummer	Project	Auteur
18 oktober 2016	21662615		

Onderwerp
Externe veiligheid Hoekeindseweg

Inleiding

De gemeente Lansingerland overweegt een nieuw bestemmingsplan op te stellen voor het perceel dat behoort bij de Hoekeindseweg 119 in Bleiswijk. Het nieuwe bestemmingsplan heeft als doel om ter plaatse een combinatie van bedrijven en bedrijfswoningen te realiseren. Daarnaast behelst het plan de nieuwebouw van de woning aan de Hoekeindseweg. In onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven.

Het plan voorziet in de mogelijkheid om bedrijven te realiseren met maximaal één bedrijfswoning per bedrijf. In totaal worden maximaal vijf bedrijfswoningen toegestaan. De gemeente heeft de DCMR verzocht te adviseren over het aspect externe veiligheid.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor het aspect externe veiligheid wordt onderscheiden in een toetsingskader voor inrichtingen en een toetsingskader voor transport.

Inrichtingen
Voor inrichtingen, die op grond van hun activiteiten relevant zijn voor de externe veiligheid, is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) van belang. Dit besluit is per 26 oktober 2004 in werking getreden. Het Bevi stelt onder andere dat het aspect externe veiligheid moet worden betrokken bij het vaststellen van bestemmingsplannen.

In het Bevi wordt onderscheid gemaakt tussen het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Het PR is de kans per jaar dat een persoon op een bepaalde plaats overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen, indien hij onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren rondom een inrichting of langs een vervoersas. Voor het PR is een maximaal toelaatbaar niveau van 10^{-6} per jaar vastgesteld, dat in nieuwe situaties niet mag worden overschreden. Kwetsbare functies mogen in principe niet voorkomen binnen de PR 10^{-6} contour. Het gaat dan om functies en objecten waar zich personen gedurende een langere tijd kunnen bevinden.
Het GR drukt de kans per jaar uit dat een groep mensen van een bepaalde omvang komt te overlijden als direct gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Voor het groepsrisico geldt een oriëntatiewaarde. Het groepsrisico wordt weergegeven in een fN-curve, waarbij f de kans op jaarbasis weergeeft en N het aantal slachtoffers. De gemeente heeft een verantwoordingsplicht als het groepsrisico toeneemt en/of de oriëntatiewaarde overschrijdt.

Tegelijkertijd met het Bevi is de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) in werking getreden waarin onder meer veiligheidsafstanden tot kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn opgenomen voor categoriale bedrijven zoals LPG-tankstations. Voor bedrijven die niet onder de Revi vallen worden de veiligheidsafstanden bepaald in een kwantitatieve risicoanalyse (QRA).

Transport
Voor het transport van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water is het Basisnet ontwikkeld. Om het Basisnet wettelijk te verankeren zijn de Wet Basisnet, het Besluit transportroutes externe veiligheid (Bevt) en de Regeling Basisnet van kracht.

In het Bevt zijn grens- en richtwaarden opgenomen voor het PR. In nieuwe situaties is de grenswaarde voor het PR ter plaatse van kwetsbare objecten 10^{-6} per jaar; voor beperkt kwetsbare objecten in nieuwe situaties geldt een richtwaarde van 10^{-6} per jaar. Voor routes die tot het basisnet behoren, moet de basisnetafstand in acht worden genomen. Deze afstand geeft de maximale 10^{-6} contour voor het plaatsgebonden risico vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen weer.

In de Bevt is vastgelegd dat in de toelichting bij een besluit moet worden ingegaan op de mogelijkheden tot voorbereiding en bestrijding van rampen en de mogelijkheden voor personen om zichzelf in veiligheid te brengen, indien dit besluit is gelegen binnen het invloedsgebied[1] van een transportroute waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Een verantwoording van het groepsrisico is nodig voor het gebied dat op minder dan 200 meter van een route of tracé ligt (het groepsrisico-inventarisatiegebied), tenzij het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde en het groepsrisico niet meer dan 10% toeneemt.

Per 1 januari 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) van kracht geworden. Dit besluit geeft milieukwaliteitseisen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en regelt onder andere het actualiseren van ruimtelijke reserveringen voor buisleidingen in bestemmingsplannen en de voorbereiding op calamiteiten.
In het Bevb is een verplichting opgenomen om buisleidingen in bestemmingsplannen op te nemen. Ook is een verplichting opgenomen dat buisleidingen binnen 5 jaar in alle

[1] In de Rijnmondregio wordt hiervoor in overleg met de VRR de zogenaamde C-zone gehanteerd, die door de VRR is aangeleverd.

bestemmingsplannen van Nederland opgenomen dienen te worden. Op basis van artikel 13 wordt een belemmeringenstrook voorgeschreven van 5 meter waarin het oprichten van nieuwe bouwwerken wordt verboden en waarbinnen een vergunningenstelsel van toepassing moet zijn.

Risicobronnen

Er zijn twee risicobronnen van invloed op het plangebied. Dit zijn de N209 en de hogedruk aardgasleiding W521-01. De ligging van de risicobronnen ten opzichte van het plangebied is in onderstaande afbeelding weergegeven.

N209

De N209 grenst direct aan het plangebied. De weg is geen officieel aangewezen route voor gevaarlijke stoffen, maar deze weg wordt wel gebruikt voor de bevoorrading van tankstations en de diverse propaantanks in het buitengebied.

Volgens tellingen worden over het traject Hillegersberg-Bergschenhoek de volgende stoffen vervoerd:

Categorie	LF1	LF2	LT1	LT2	GF3
aantal	1401	1612	31	377	106

Voor het vervolgtraject (Bergschenhoek-Bleiswijk) zijn geen tellingen. Aangenomen mag worden dat hierover ook gevaarlijke stoffen worden getransporteerd, maar dat de aantallen niet hoger zijn dan op het genoemde wegvak. Het invloedsgebied van deze transportroutes bedraagt 880 meter (op basis van het toxisch scenario, LT2). Voor de berekening van het groepsrisico is uitsluitend de stofklasse GF3 relevant. Het invloedsgebied hiervan bedraagt 350 meter. Het gehele plangebied valt binnen dit invloedsgebied.

Volgens de Handreiking risicoanalyse transport (HART) hoeft niet altijd gerekend te worden, maar mag in eerste instantie met vuistregels worden gewerkt.

De N209 is een provinciale weg buiten de bebouwde kom. Toepassing van de vuistregels voor het wegdeel langs het plangebied levert op dat er geen sprake is van een PR 10^{-6} contour ter plaatse, omdat de drempelwaarden voor dit wegtype niet worden overschreden.

Voor het betreffende wegvak geldt op grond van de vuistregels van de HART tevens dat het groepsrisico minder is dan 10% van de oriëntatiewaarde bij een bevolkingsdichtheid van minder dan 90 personen per hectare. Gelet op de omgeving (voornamelijk tuinbouw en bedrijvigheid) is dat in deze situatie het geval, zodat een berekening van het groepsrisico niet noodzakelijk is.

Het plan moet wel worden voorgelegd aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen.

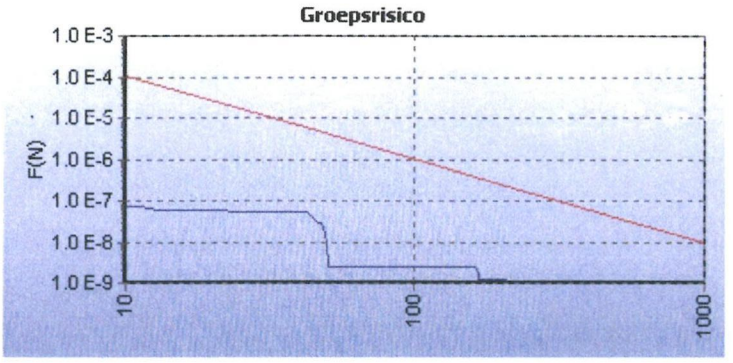
W521-01
De gasleiding W521-01 loopt grotendeels langs de Leeuwenhoekweg en slaat af bij de Hoekeindseweg. De leiding heeft een diameter van 12 inch en een druk van 40 bar.

Ter plaatse van het plangebied heeft de leiding geen PR 10^{-6} contour waarmee rekening behoeft te worden gehouden. Omdat de leiding buiten het plangebied loopt, speelt ook de belemmeringenstrook voor dit bestemmingsplan geen rol. Alleen moet rekening worden gehouden met het invloedsgebied van 140 meter. Het invloedsgebied is in onderstaande afbeelding met geel weergegeven. Het invloedsgebied valt nog net over het meest zuidelijke punt van het plangebied.

Met het rekenprogramma Carola is (voor een eerder advies) een berekening van het groepsrisico gemaakt als gevolg van deze leiding ter hoogte van het noorden van Bergschenhoek. In onderstaande afbeelding is het leidingdeel weergegeven (groen) waarvoor de berekening is gemaakt en de populatieverdeling die bij de berekening is gebruikt.

Het groepsrisico is in bijgaande fN-curve weergegeven. Uit de grafiek blijkt dat het groepsrisico lager is dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde.

Omdat de populatie rond het leidingdeel ten noorden van het berekende stuk nog lager is, zal het groepsrisico ook voor dit deel lager zijn dan 10% van de oriëntatiewaarde. De toename als gevolg van dit plan is minimaal, omdat slechts een klein deel van het plangebied binnen het invloedsgebied ligt. Volgens het Bevb behoeft het groepsrisico daarom niet uitgebreid verantwoord te worden. Wel moet het plan worden voorgelegd aan de VRR voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen.

Conclusie

Voor het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 zijn twee risicobronnen van toepassing, namelijk de N209 en de hogedruk aardgasleiding W521-01.

Geen van beide risicobronnen heeft een PR 10^{-6}contour die over het plangebied reikt. Ook de belemmeringenstrook van de buisleiding reikt niet tot het plangebied.

Voor beide risicobronnen geldt dat het groepsrisico ter plaatse laag is en dat de toename als gevolg van de uitvoering van het plan verwaarloosbaar is. Een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico is daarom niet noodzakelijk. Wel moet het plan worden voorgelegd aan de VRR voor advies over zelfredzaamheid en bestrijding van rampen.

Bijlage 8 Natuurtoets, Ecoresult (31 oktober 2017)

Natuurtoets

In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte

Ondertitel	Plangebied: Hoekeindseweg 119, Bleiswijk
Opsteller	[redacted]
Datum	31-10-2017
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20171013v01
Aantal pagina's	37
Opdrachtgever	SMA Zeeland B.V.
Contactpersoon	[redacted]
Collegiale toets	[redacted]
Wijze van citeren	[redacted] 2017. Natuurtoets. In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte. Plangebied: Hoekeindseweg 119, Bleiswijk. Rapportkenmerk ER20171013v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding....5
1.1 Aanleiding....5
1.2 Doel....5
1.3 Leeswijzer....5
2 Toelichting onderzoekskader....7
2.1 Wet natuurbescherming....7
2.2 Verordening ruimte....8
3 Omschrijving plangebied....11
3.1 Algemeen....11
3.2 Beschrijving....11
3.3 Voorgenomen ontwikkelingen....13
3.4 Planning....14
4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden....15
4.1 Wet natuurbescherming....15
4.2 Verordening ruimte....16
5 Onderzoeksresultaten beschermde soorten....19
5.1 Algemeen....19
5.2 Soorten Vogelrichtlijn....20
5.3 Soorten Habitatrichtlijn....23
5.4 Nationaal beschermde soorten....26
6 Conclusies en aanbevelingen....29
6.1 Beschermde gebieden....29
6.2 Beschermde soorten....29
6.3 Aanbevelingen....31
7 Geraadpleegde bronnen....33
7.1 Literatuur....33
7.2 Internet....33
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied....35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van SMA Zeeland B.V. heeft Ecoresult B.V. een natuurtoets uitgevoerd. Het plangebied voor deze natuurtoets betreft Hoekeindseweg 119, Bleiswijk, gemeente Lansingerland, provincie Zuid-Holland. De aanleiding voor dit onderzoek is herontwikkeling ten behoeve van bedrijfsbebouwing met woningen. Hiertoe wordt de bestaande bebouwing gesloopt en beplanting gekapt (zie verder hoofdstuk 3). Deze werkzaamheden kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze natuurtoets zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld dient te worden.

1.2 Doel

Door middel van een oriënterend bronnen- en veldonderzoek zal worden onderzocht of de geplande werkzaamheden kunnen leiden tot:

- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige soorten flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Of een negatief effect op anderzijds beschermde natuurgebieden op provinciaal niveau (o.a. bijzondere provinciale natuurgebieden, bijzondere provinciale landschappen, belangrijke weidevogel gebieden). In het kader van de Verordening ruimte.

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waar aan getoetst wordt. Vervolgens wordt het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden per beschermingsregime de

voor het plangebied relevante beschermde gebieden en beschermde soorten beschreven en beoordeeld. In de conclusie worden de resultaten van dit oriënterend onderzoek samengevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welk aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een bronvermelding en een fotobijlage van het plangebied ten tijde van het oriënterend veldbezoek.

2 Toelichting onderzoekskader

2.1 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze nieuwe wet is een vervanging en samenbundeling van drie voorgaande wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet[1]. Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden: per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen:

2.1.1 Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde dier- en plantsoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Invloeden (ook van buitenaf) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

2.1.2 Bescherming van soorten

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als "andere soorten"). Als bevoegd gezag heeft iedere afzonderlijke provincie (een aantal) algemene soorten uit deze derde categorie vrijgesteld van ontheffingsplicht. Wel geldt altijd voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen[2].

1 www.rvo.nl
2 Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodsbepalingen volgens de Wnb

2.1.3 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van de Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. In deze natuurtoets blijft de bescherming van houtopstanden buiten beschouwing.

2.2 Verordening ruimte

In de verordening ruimte is het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vastgelegd. Het Natuurnetwerk

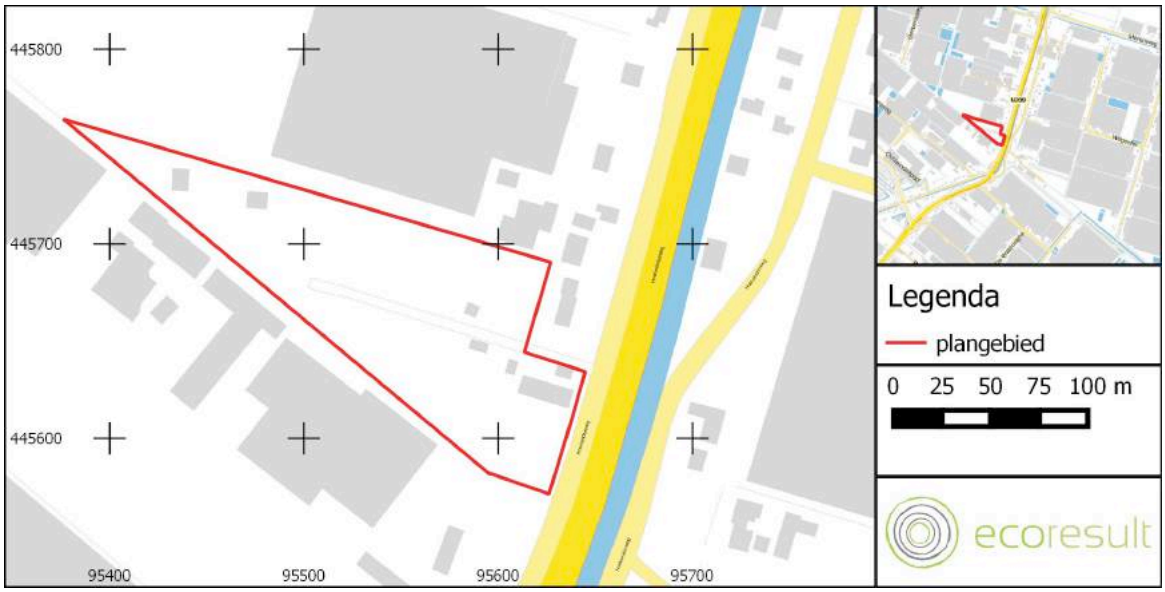
Nederland (NNN) is een netwerk van groene gebieden, voorheen bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het NNN wordt beschermd via het planologisch kader. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de provinciale Verordening ruimte zijn verwerkt. Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het "nee, tenzij" principe en is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van het NNN.

Naast het NNN kan de provincie planologische bescherming aan gebieden toekennen door hen aan te wijzen als "bijzondere provinciale natuurgebieden" of "bijzondere provinciale landschappen". Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de bescherming van belangrijke weidevogelgebieden. Het NNN kent geen uniform beschermingsregime. Iedere provincie kan een eigen invulling geven aan bijvoorbeeld compensatie. Het beschermingsregime van overige op provinciaal niveau beschermde gebieden kan sterk verschillen tussen provincies.

3 Omschrijving plangebied

3.1 Algemeen

Het plangebied betreft een driehoekige kavel, ten noorden van de bebouwde kom van Bergschenhoek. Het plangebied betreft Hoekeindseweg 119, te Bleiswijk, gemeente Lansingerland, provincie Zuid-Holland, zie Afbeelding 1.

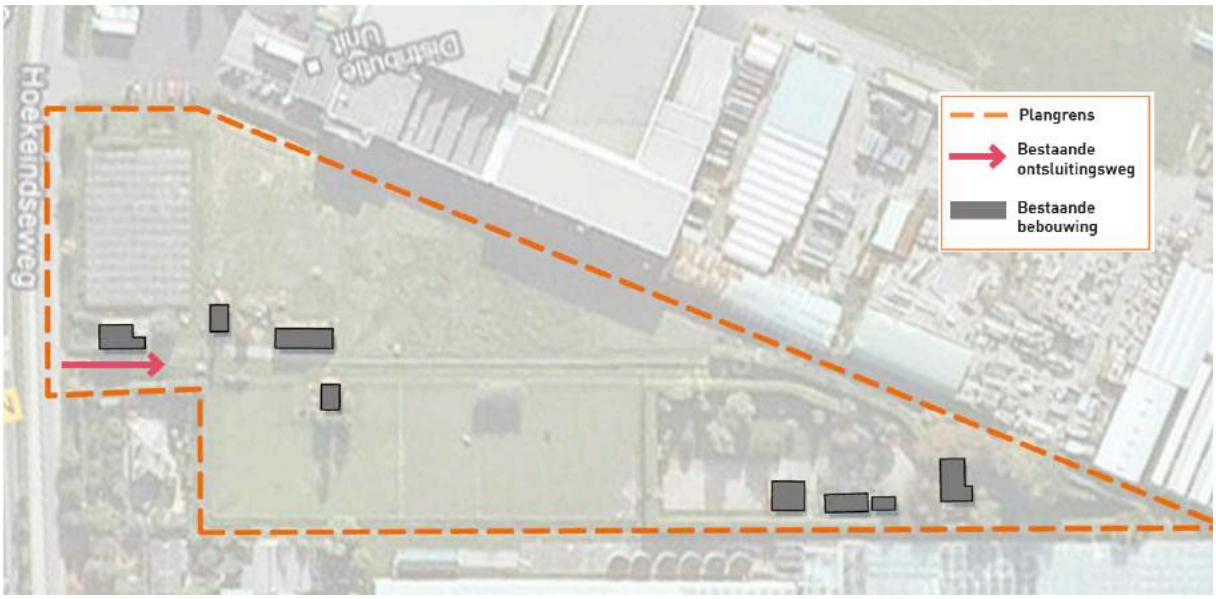
Afbeelding 1: Ligging plangebied. Voor de regionale ligging zie de kaartinzet rechtsboven. Het plangebied is rood gemarkeerd. Kaartbron: PDOK.

3.2 Beschrijving

- Het plangebied bestaat uit een driehoekig perceel met diverse bebouwing, braamstruiken, bomen, ruigte en grasweide.
- De zuidzijde grenst aan een bedrijf in diepvriesproducten en een handel in tuinmaterialen. De noordzijde grenst aan glastuinbouwbedrijven. Aan de noordwestzijde bevindt zich grasland. Aan de oostzijde grenst het plangebied aan de Hoekeindseweg. Voor een plattegrond van de huidige situatie, zie Afbeelding 2.
- Aan de straatkant staat in het plangebied een bakstenen huis met spouwmuur en dakpannen. Dit pand heeft als adres Hoekeindseweg 121.

- Ten zuiden van deze woning bevinden zich sterk vervallen glastuinbouwkassen. Deze zijn al lange tijd niet meer in gebruik. Het glas is ook op diverse plaatsen stuk. In de kas is ruigte ontstaan met soorten zoals brandnetel, vlinderstruik en kleefkruid.
- Vanuit deze kassen lopen er buizen naar de tuindersschoorsteen. De tuindersschoorsteen is ongeveer 18 meter hoog en heeft een dubbele wand van bakstenen. Aan de tuindersschoorsteen zitten metalen grepen bevestigd die bovenin los zitten, waardoor openingen zijn ontstaan.
- In het midden van het plangebied staat een vervallen houten schuur. De schuur heeft overal kieren en gaten. Er groeit een klimop over het dak en door de zijkanten van de schuur naar binnen toe. In de schuur staat een trailer (voor een boot) en gereedschap zoals een grasmaaier opgeslagen. De vloer van de schuur ligt vol met kattenuitwerpselen, ook zijn er 3 houten kisten met stro neergelegd die bedoeld zijn als kattenmanden.
- Tegenover de houten schuur staat een houten garage met de naam "ketelhuis". Het ketelhuis is voorzien van een metalen golfplaten dak. In de dakgoot groeit gras.
- In de westpunt van het driehoekige plangebied staat één woonhuis met houten gevelbetimmering (Hoekeindseweg 119). Het dak heeft dakpannen en een dakgoot. Spleten zijn afwezig in de gevels en tussen de dakbedekking. Deze woning met tuin wordt afgeschermd van de omgeving door een dichte haag van coniferen van ongeveer 5 tot 7 meter hoog. Deze coniferenhaag vormt een driehoek en loopt rondom het woonhuis heen in de westpunt van het plangebied.
- Naast het huis staat een in gebruik zijnde open garage zonder deur, bestaande uit golfplaten die bevestigd zijn aan een metalen constructie.
- Op de grasweide staat een houten stalschuur met dakpannen. Hierin bevinden zich twee paardenboxen. Het plafond is van gipsplaten. Door een gat in de gipsplaten zijn de dakpannen direct zichtbaar.
- Op de grasweide staat ook een kleine open hooischuur zonder deur. Daarin liggen strobalen op gestapeld.
- Vanaf de Hoekeindseweg loopt een grind pad dat over gaat in een onverharde weg. Deze loopt tot aan het woonhuis in de westpunt van het plangebied.
- Aan de zuidzijde van het pad is het dicht gegroeid met struiken met name braamstruiken en haagwinde.
- Aan de noordzijde van het pad is grasland en ruigte.
- Centraal in het plangebied langs het pad staat een aantal hoge bomen (wilgen). O

- De grasweide bevindt zich in de afgeschermde driehoek van de coniferenhaag. Het gras is kort en daarop bevindt zich een schommel en enkele vrijstaande bomen (boomgroepen).
- Open water is aanwezig in de vorm van kavelsloten. Twee van deze kavelsloten lopen langs de noord- en zuidzijde en begrenzen het plangebied. Een derde kavelsloot loopt tussen de glastuinbouwkassen en de braamstruiken in. Deze derde sloot is waarschijnlijk ondergronds verbonden met de andere kavelsloten. Langs de noordzijde van het onverharde pad loopt een ondiepe sloot. Tijdens het veldbezoek stond er weinig water in deze ondiepe sloot.
- In het plangebied is geen verlichting aanwezig. Wel zal er licht zijn van de glastuinbouwbedrijven ten noorden buiten het plangebied.
- Kelders zijn voor zo ver zichtbaar afwezig.

Afbeelding 2: Het plangebied met de huidige situatie. Bron: Stijlgroep landschap en ruimte, 18 augustus 2015. Gekantelde weergave.

Zie bijlage 1 voor een foto-impressie van het plangebied.

3.3 Voorgenomen ontwikkelingen

De bestaande bebouwing wordt gesloopt en de beplanting wordt gerooid. Hierna wordt het plangebied geheel bouwrijp gemaakt. Hierna zal het plangebied verdeeld worden in 7 kavels met woon- en/of bedrijfsbebouwing, zie Afbeelding 3. Het gebied zal met verharde wegen worden ontsloten ten behoeven van de bedrijfsbebouwing en –woningen. Tevens zal terreinverharding plaats vinden ten behoeve van de parkeerplaatsen.

Afbeelding 3: Inrichtingsplan voor het plangebied Hoekeindseweg119. De oranje stippellijn is de contour van het plangebied. Kaartbron: Stijlgroep landschap en ruimte, 18 augustus 2015.

3.4 Planning

De exacte planning van de voorgenomen ontwikkelingen is op dit moment nog niet bekend.

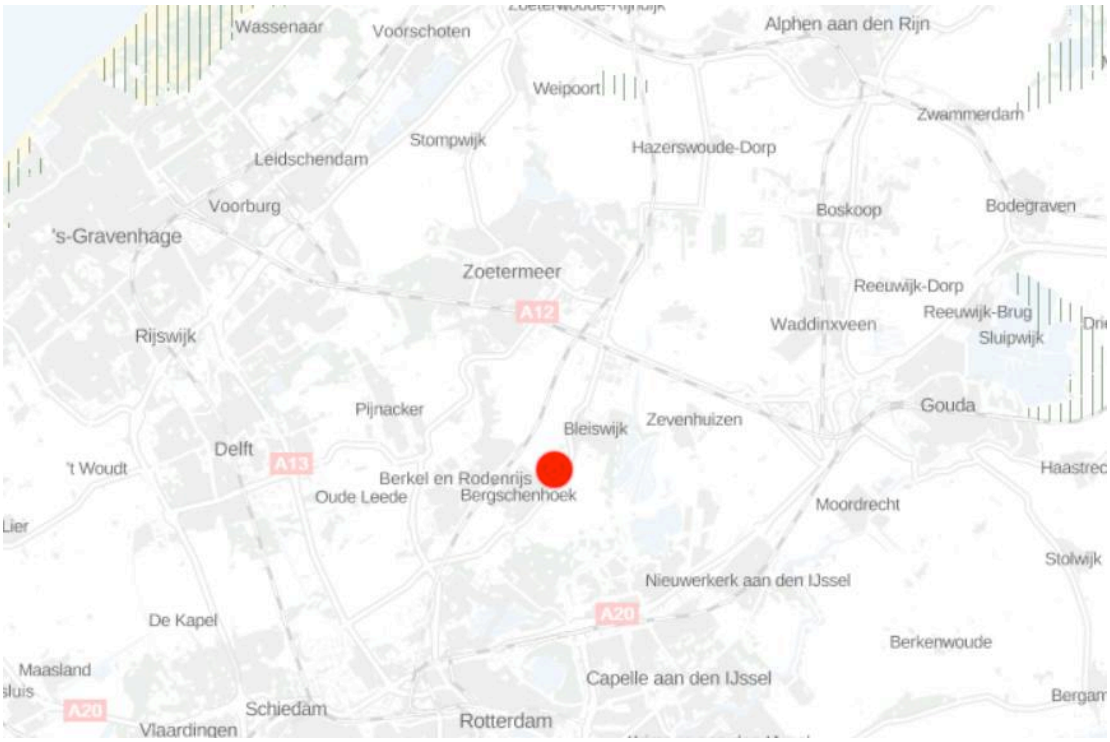
4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 Wet natuurbescherming

4.1.1 Natura 2000

Het plangebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied[3], zie Afbeelding 4. Op een afstand van circa 18 km (ten westen) van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied "Meijendel & Berkheide". Op een afstand van 16 km (ten oosten) ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein". Invloeden (ook van buitenaf) mogen de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen. Negatief effect (door geluid, trilling of verlichting) op bovengenoemde gebieden valt uit te sluiten op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden. Een (significant) negatief effect als gevolg van stikstofdepositie is niet redelijkerwijs uit te sluiten. De beoogde ontwikkeling zorgt voor een toename van het aantal motorvoertuigbewegingen ten opzichte van de bestaande situatie. In de huidige situatie wordt het plangebied enkel bewoond. De herontwikkeling gaat gepaard met een toename van stikstofuitstoot op deze locatie. Er is daarom als gevolg van het huidige plan niet uitgesloten dat er géén toename van stikstofdepositie op de omringende N2000-gebieden plaats vindt. Aanvullend onderzoek middels een Aerius-berekening is nodig. Daarmee kan bepaald worden of een ontheffing als bedoeld in artikel 2.7 van de Wnb moet worden aangevraagd.

3 Bron: http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN

Afbeelding 4: De ligging van Natura 2000-gebieden (gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN

4.2 Verordening ruimte

4.2.1 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is niet gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN)[4]. De meest dichtstbijzijnde onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn het Koornmolengat gelegen ten noordoosten van het plangebied op een afstand van 5 km en de polders van Oude Leede gelegen ten westen van het plangebied op een afstand van 4 km[5]. Dichtstbijzijnde ecologische verbindingszone betreft een watergang tussen de N209 en de Bergweg Zuid, tussen Bergschenhoek en Rotterdam, op een afstand van 3 kilometer. Overige ecologische verbindingszones liggen op een afstand van circa 6 kilometer. Gezien de grote afstand tussen het plangebied en de desbetreffende NNN gebieden zal er geen sprake van (tijdelijk) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze onderdelen van het NNN. Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De verordening wordt niet overtreden.

4 http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN
5 http://pzh.b3p.nl/viewer/app/EHS

4.2.2 Overige beschermde gebieden

Provincie Zuid-Holland onderscheidt naast het NNN ook Belangrijke Weidevogelgebieden[6]. De dichtst bijzijnde belangrijke weidevogelgebieden, Oude Leede en de Ackerdijksche plassen, bevinden zich op 4,5 km ten westen van het plangebied, aan de noordzijde van de luchthaven Rotterdam The Haque Airport. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied valt uit te sluiten dat er sprake is van negatieve impact op bovengenoemd gebied. Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk.

Afbeelding 5: Ligging van het Natuurnetwerk Nederland, ecologische verbindingszones en Belangrijke weidevogelgebieden ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN

6 http://pzh.b3p.nl/viewer/app/EHS

5 Onderzoeksresultaten beschermde soorten

5.1 Algemeen

Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 13-10-2017 door [redacted] en [redacted], ecologisch deskundigen[7] bij Ecoresult B.V. Het complete plangebied is – daar waar nodig – met hulp van een verrekijker (Leica Trinovid 10x42) en zaklampen onderzocht.

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is geraadpleegd om een indruk te krijgen over de aanwezigheid van beschermde soorten rondom het plangebied. De tabellen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op waarnemingen uit de NDFF database van de afgelopen 5 jaar.

Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten te maken.

7 Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true

5.2 Soorten Vogelrichtlijn

5.2.1 Bronnenonderzoek

Soort	Soortgroep	Afstand
Boomvalk	Vogels	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	0 - 1 km
Havik	Vogels	0 - 1 km
Huismus	Vogels	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	0 - 1 km
Roek	Vogels	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	0 - 1 km
Zwarte Wouw	Vogels	1 - 5 km

Tabel 2: Waargenomen vogels met vaste rust- of verblijfplaatsen binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd op 12-10-2017.

5.2.2 Verkennend veldonderzoek

5.2.2.1 Jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is geschikt als vaste rust- en verblijfplaats en voortplantingsplaats voor een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in gebouwen en bomen. Bij het woonhuis Hoekeindseweg 121 is de huismuis niet uit te sluiten. Dit woonhuis heeft dakpannen en een dakgoot dat potentieel geschikt is voor de huismus als vaste rust- en verblijfplaats. Rondom deze woning is jaarrond groen struweel aanwezig waar huismus kan schuilen, ook zijn badderplaatsen en zanderige plaatsen aanwezig. De overige bebouwing in het plangebied is niet geschikt voor de huismus. Doordat er tussen de dakbedekking en dakbeschot van de andere gebouwen geen geschikte ruimte aanwezig is, zijn er geen plekken aanwezig waar huismus nestgelegenheden kunnen vinden. De bebouwing in het plangebied is ongeschikt voor overige gebouwbewonende vogelsoorten zoals gierzwaluw, slechtvalk en kerkuil. Voor de slechtvalk is de bebouwing te laag. Voor de kerkuil en gierzwaluw zijn de openingen niet groot genoeg en zijn geen geschikte invliegopeningen aanwezig. Daarnaast zijn er

geen sporen (poep en braakbalen) van de kerkuil gevonden. Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van ransuil is in de dichte coniferenhaag en de wilgen centraal in het plangebied niet uit te sluiten. De beplanting is dicht begroeid, waardoor afwezigheid van nesten en rustende dieren niet kan worden vastgesteld. Voor de steenuil biedt het plangebied en directe omgeving (glastuinbouw) een te klein oppervlak aan leef- en foerageergebied. Daarnaast zijn er geen sporen (braakballen en poepstrepen) gevonden. Hierdoor is de steenuil redelijkerwijs uit te sluiten. Het plangebied is ongeschikt voor de gele grote kwikstaart door het ontbreken van stromend water. De soort komt als broedvogel bovendien enkel voor in het oosten van Nederland. Door het ontbreken van bos of half open bos zijn redelijkerwijs voortplantingsplaatsen uit te sluiten voor soorten zoals sperwer, havik en boomvalk. In het plangebied en directe omgeving zijn in de bomen geen grote boomnesten (of sporen hiervan) gevonden. Wel is het plangebied geschikt als potentieel jachtgebied (op bijv. muizen) voor roofvogels zoals buizerd en kerkuil, maar niet essentieel. Dit omdat er (vooral aan de oostzijde) langs de weg (Hoekeindseweg) alternatief potentieel geschikt jachtgebied is.

5.2.2.2 Niet jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is potentieel geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten. Het plangebied is geschikt voor een selectie van deze soorten (zogenaamde categorie 5-soorten[8]), zoals de spreeuw, koolmees en pimpelmees.

5.2.2.3 Algemene broedvogels

Het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels. Dit betreffen struik- en boombroeders zoals winterkoning, merel, houtduif, kauw en roodborst.

5.2.3 Effectbeoordeling en toetsing

5.2.3.1 Jaarrond beschermde nesten

Aanwezigheid van voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied van vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats in gebouwen kan niet worden uitgesloten.

De woning Hoekeindseweg 121 is potentieel geschikt voor voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus. Omdat de bebouwing wordt gesloopt kan het gebeuren dat jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden weggenomen. Aanvullend veldonderzoek ter plaatse van de

8 https://mijn.rvo.nl/documents/20448/98667/Lijst+jaarrond+beschermde+vogelnesten/

woning is daardoor nodig om te bepalen of:

- Of de huismus in het plangebied tot nestelen komt en om hoeveel nesten dit gaat. Ook moet worden onderzocht of het plangebied tot het functioneel leefgebied behoort. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode 1 april - 15 mei. Totaal zijn 2 veldonderzoeken nodig. De tussenliggende tijd tussen beide veldonderzoeken is minimaal 10 dagen. De aanpak voor het aanvullend veldonderzoek is conform de eisen[9] die het bevoegd gezag hieraan stelt. Indien huismussen aanwezig zijn dient een ontheffing of vergunning in bezit te zijn voordat met verbodsbepaling overtredende werkzaamheden kan worden gestart.

In het plangebied zijn potentieel geschikte voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil aanwezig in de vorm van een dichte coniferen en de wilgen centraal in het plangebied. In het kader van de planontwikkeling zullen alle bomen gerooid worden. Hierdoor kunnen mogelijk negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil plaats vinden. Eén aanvullend veldonderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode november - februari om te bepalen of potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen en winterroestplaatsen van ransuil in bomen aanwezig zijn. Daarnaast dient het aanvullend onderzoek te bestaan uit twee veldbezoeken in de periode 20 februari - 20 juli om de functie van het plangebied voor de ransuil in kaart te brengen. Indien nestplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met de werkzaamheden gestart kan worden.

5.2.3.2 Niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In dit geval zijn er geen omstandigheden die jaarrond bescherming van deze nesten rechtvaardigen. Het betreft hier een lokaal en regionaal algemene vogels zoals de koolmees en pimpelmees, de gunstige staat van instandhouding van deze soorten is goed. Er zijn daarnaast talrijke alternatieven in de directe omgeving. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van niet jaarrond beschermde soorten zijn onder andere te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken (15 maart – 15 augustus). In gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord.

5.2.3.3 Algemene vogels

Het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels. Nesten van

9 Kennisdocument Huismus

algemene vogels vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de wet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn onder andere te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door onder andere buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 15 maart – 15 augustus).

5.3 Soorten Habitatrichtlijn

5.3.1 Bronnenonderzoek

Soort	Soortgroep	Afstand
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Watervleermuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Rugstreeppad	Amfibieën	1 - 5 km
Gevlekte witsnuitlibel	Insecten - Libellen	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	1 - 5 km
Meervleermuis	Zoogdieren	1 - 5 km

Tabel 3: Waargenomen habitatrichtlijnsoorten binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd 12-10-2017.

5.3.2 Verkennend veldonderzoek

5.3.2.1 Vleermuizen

Het woonhuis (Hoekeindseweg 121, gelegen direct aan de Hoekeindseweg) en de tuindersschoorsteen zijn geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). Geschikte openingen die toegang bieden tot de spouwmuur en de ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschot zijn aanwezig. Zie Afbeelding 6 en Afbeelding 7.

Soort	Functie	Locatie
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats	Woning Hoekeindseweg 121
Ruige dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats	Woning Hoekeindseweg 121
Laatvlieger	Kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats	Woning Hoekeindseweg 121
Alle soorten	Vliegroute, foerageergebied (beide niet essentieel)	Gehele plangebied

Tabel 4: Functionaliteit (potentieel) van het plangebied voor vleermuizen

Afbeelding 6: Opening onder de dakgoot, kan toegang geven aan vleermuizen tot de daarachter gelegen ruimtes. Foto: M. Oomen, Ecoresult B.V.

Afbeelding 7: woonhuis aan de straatkant. Openingen onder dakpannen. Geschikt voor vleermuizen Foto: M. Oomen, Ecoresult B.V.

In de bomen binnen het plangebied zijn geen holtes waargenomen. Daar waar klimop om de stam groeit, zijn deze niet geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen door het gebrek aan een open invliegopening. Geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen (watervleermuis en rosse vleermuis) zijn daarom afwezig.
Het plangebied is geschikt als foerageergebied en vliegroute, niet essentieel. In de directe omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare en betere locaties aanwezig die (kunnen) fungeren als vliegroute en foerageergebied (tuinen, velden, weilanden en bomenrijen langs de Hoekeindseweg).

5.3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is ongeschikt voor grondgebonden zoogdieren uit de Habitatrichtlijn. Dichtstbijzijnde waarnemingen van grondgebonden zoogdieren is op een afstand van 5 a 10 kilometer en betreft de bever[10]. In het plangebied is geen groot open water aanwezig, alleen smalle zeer ondiepe kavelsloten. Dit sluit de aanwezigheid uit van de bever.

5.3.2.3 Overige Habitatrichtlijnsoorten

Overige Habitatrichtlijnsoorten te weten amfibieën, planten, reptielen, dagvlinders, libellen, vissen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren worden in het plangebied niet verwacht. Geschikte habitats zijn

10 NDFF, geraadpleegd 12-10-2017

afwezig of het plangebied ligt niet in het bekende verspreidingsgebied van betreffende soorten. Rugstreeppad is niet te verwachten in het plangebied, door de ligging op grote afstand van bekende populaties ten westen van Berkel en Rodenrijs en ten oosten van het plangebied, in de Eendrachtspolder. Het plangebied ligt sterk geïsoleerd van deze gebieden, vanwege de aanwezigheid van dichtbebouwd gebied, kassencomplexen en verkeerswegen. Hierdoor is het plangebied redelijkerwijs onbereikbaar voor de soort. Het plangebied maakt geen deel uit van laagveenmoerassen en rivieren. Hierdoor is het plangebied ongeschikt voor beschermde libellen zoals de gevlekte witsnuitlibel.

5.3.3 Effectbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling gaat in op de soorten die in het plangebied voor kunnen komen. De aanwezigheid van zomer- en paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van laatvlieger in de woning aan Hoekeindseweg 121, langs de Hoekeindseweg, is niet uit te sluiten. De werkzaamheden kunnen invloed hebben op potentieel aanwezig geschikte verblijfplaatsen. Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Aanvullend onderzoek ter plaatse van de woning Hoekeindseweg 121 is nodig in de periode 15 mei tot en met 15 juli en 15 augustus tot 1 oktober (middels 5 bezoeken) om te bepalen of voortplantingsplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig zijn. De tussenliggende tijd tussen de veldonderzoeken is minimaal 20 dagen. De aanpak voor het aanvullend veldonderzoek is conform de eisen[11] die het bevoegd gezag hieraan stelt. Indien vleermuizen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met verbodsbepaling overtredende werkzaamheden kan worden gestart.

11 Vleermuisprotocol 2017

5.4 Nationaal beschermde soorten

5.4.1 Bronnenonderzoek NDFF

Soort	Soortgroep	Afstand
Alpenwatersalamander	Amfibieën	0 - 1 km
Bruine kikker	Amfibieën	0 - 1 km
Gewone pad	Amfibieën	0 - 1 km
Kleine watersalamander	Amfibieën	0 - 1 km
Bosmuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Bunzing	Zoogdieren	0 - 1 km
Dwergmuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Egel	Zoogdieren	0 - 1 km
Haas	Zoogdieren	0 - 1 km
Hermelijn	Zoogdieren	0 - 1 km
Huisspitsmuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Konijn	Zoogdieren	0 - 1 km
Veldmuis	Zoogdieren	0 - 1 km
Vos	Zoogdieren	0 - 1 km
Wezel	Zoogdieren	0 - 1 km
Bastaardkikker	Amfibieën	1 - 5 km
Meerkikker	Amfibieën	1 - 5 km
Ringslang	Reptielen	1 - 5 km
Muurbloem	Vaatplanten	1 - 5 km

Tabel 5: Waargenomen Nationaal beschermde soorten (Andere soorten § 3.3 Wnb) binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd 12-10-2017.

5.4.2 Verkennend veldonderzoek

5.4.2.1 Vaatplanten

Het groen in en rondom het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit zeer algemene soorten welke wijzen op voedselrijke omstandigheden, zoals brandnetel, smeerwortel, braamstruiken, ridderzuring, kleefkruid, en paardenbloem. Dit sluit de aanwezigheid van veel beschermde soorten van zeer specifieke habitats uit (voedselarme bodems). Op alle muren is gezocht maar muurbloem en andere muurvegetatie is niet aangetroffen. De NDFF database of andere bronnen maken eveneens geen melding van beschermde vaatplanten in de omgeving. Beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen en zijn niet te verwachten in het plangebied door het vroegere gebruik en de functie als tuin.

5.4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Het gehele plangebied is enkel geschikt voor Nationaal beschermde soorten zoogdieren waarvoor in Zuid-Holland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. de egel, haas, konijn, vos, bunzing, wezel, hermelijn en verschillende soorten muizen. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt ten allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat eventuele schadelijke effecten op deze soorten zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden, of daar direct aan voorafgaand.

5.4.2.3 Amfibieën en reptielen

Het gehele plangebied is geschikt voor het merendeel van de Nationaal beschermde soorten amfibieën waarvoor in Zuid-Holland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. de bastaardkikker, meerkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad. Wel geldt ten allen tijde de zorgplicht. De in de NDFF opgenomen alpenwatersalamander betreft naar verwachting uitgezette exemplaren, het plangebied ligt namelijk ver buiten het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soort (de hogere zandgronden in Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant)[12]. Tussen deze uitgezette populaties en het plangebied zijn geen directe waterverbindingen aanwezig, waardoor het plangebied redelijkerwijs niet bereikbaar is. Aanwezigheid van ringslang kan uit gesloten worden door afwezigheid van venige en zandige bodems en afwezigheid van waterrijk habitat en goede verbindingen.

5.4.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het plangebied is enkel geschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals egel, haas, konijn, vos, bunzing, hermelijn, wezel, bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker, meerkikker, verschillende soorten muizen, bastaardkikker, meerkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden, of direct daaraan voorafgaand.

12 https://www.verspreidingsatlas.nl/A111#

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Beschermde gebieden

6.1.1 Wet natuurbescherming

Op basis van de afstand tot het plangebied en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand niet uit te sluiten dat de activiteiten de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden zullen aantasten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk in de vorm van een Aeriusberekening. Uit dit nader onderzoek zal blijken of het aanvragen van een ontheffing of vergunning is niet nodig.

6.1.2 Verordening ruimte

Op basis van de afstand tussen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Belangrijke weidevogelgebieden en het plangebied en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te sluiten dat de activiteiten negatieve effecten hebben op de Natuurnetwerk Nederland. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

6.2 Beschermde soorten

6.2.1 Soorten Vogelrichtlijn

6.2.1.1 Huismus

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot negatief effect op (potentieel) aanwezige nestplaatsen van de huismus. Verbodsbepalingen Art 3.1 lid 2, 4 en 5 van de Wnb kunnen worden overtreden. Aanvullend veldonderzoek is in de periode 1 april - 15 mei nodig. Indien huismus aanwezig is dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met verstorende en/of sloopwerkzaamheden kan worden gestart.

6.2.1.2 Ransuil

Het plangebied is potentieel geschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil. Eén aanvullend veldonderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode november - februari om te bepalen of potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen en winterroestplaatsen van ransuil in bomen aanwezig zijn. Daarnaast dient het aanvullend onderzoek te bestaan uit twee veldbezoeken in de periode 20 februari - 20 juli om de functie van het plangebied voor de ransuil in kaart te brengen. Indien nestplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met de werkzaamheden gestart kan worden.

6.2.1.3 Algemene vogels en niet jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is geschikt voor voortplantingsplaatsen voor algemene vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. In gebruik zijnde nesten mogen in principe nooit worden verstoord. Door buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 augustus) te werken zijn schadelijke effecten op nesten van algemene vogels te voorkomen.

6.2.2 Soorten Habitatrichtlijn

6.2.2.1 Vleermuizen

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot negatief effect op potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Aanvullend onderzoek is nodig in de periode 15 mei tot en met 15 juli en tussen 15 augustus tot 1 oktober in totaal zijn 5 bezoeken nodig. Indien vleermuizen aanwezig zijn dient een ontheffing Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met verstorende en/of sloopwerkzaamheden kan worden gestart.

6.2.3 Nationaal beschermde soorten

Het plangebied is potentieel geschikt voor Nationaal beschermde faunasoorten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstellingsbesluit van kracht is. Voor deze soorten is er geen ontheffing vereist en daarom is aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals egel, haas, konijn, vos, bunzing, wezel, hermelijn, verschillende soorten muizen, bastaardkikker, meerkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te

denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

6.3 Aanbevelingen

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel "natuurinclusief bouwen", heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met flora en fauna in het nieuwe ontwerp.

- Behoud indien mogelijk de bomen in het plangebied. Dit verhoogt de natuurkwaliteit binnen het plangebied.
- Maak gebruik van inheems gebiedseigen plantmateriaal.
- Breng in de gebouwen vogelnestkasten aan voor gebouwbewonende vogels of plaats vogelvides.
- Creëer verblijfplaatsen voor vleermuizen in de spouwmuren van de bebouwing.
- Streef naar inpassing van planten en dieren die in en rond het plangebied hun habitat (kunnen) vinden. In Tabel 2, Tabel 3 en Tabel 5 wordt opgesomd om welke soorten het gaat. Neem contact op met de deskundig ecoloog voor inrichtingsadviezen.
- Streef naar een zo ecologisch mogelijk beheer van het groen. Doel van het beheer is dan structurele aanwezigheid van holle, oude bomen voor soorten die gebruik maken van holen. Ook lage vegetatie, struiken, rillen, wallen, etc voor kleine zoogdieren, amfibieën en vogels.
- Ecoresult B.V. kan u hierover adviseren en u kunt dit opnemen in de nieuwe situatie.

7 Geraadpleegde bronnen

7.1 Literatuur

Anon., 2015. Lansingerland. Kaarten t.b.v. bestemmingsplan. Stijlgroep Landschap en Stedelijke Ruimte, Rotterdam

[redacted] 2012. Ecologische quickscan Gemeente Lansingerland, Hoekeindseweg 119. SMA Zeeland B.V., 's Heerenhoek

7.2 Internet

Beschermde soorten

NDFF Verspreidingsatlas – https://www.verspreidingsatlas.nl/

Wilde Planten – http://wilde-planten.nl/

Reptielen en amfibieën – http://ravon.nl/

Vogels – https://www.sovon.nl/

Libellen en vlinders – https://www.vlinderstichting.nl/

Beschermde gebieden

http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN

Kadaster

https://bagviewer.kadaster.nl/

Kennisdocumenten soorten

https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

Nationale Databank Flora en Fauna

http://app.quickscanhulp.nl/Kadaster

Natuurwetgeving
http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01#Hoofdstuk2
www.rvo.nl

Spelregels EHS
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2007/07/01/spelregels-ehs-beleidskader-voor-compensatiebeginsel-ehs-saldobenadering-en-herbegrenzen-ehs

Vleermuisprotocol 2017
http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol

Verordening ruimte 2014 (geconsolideerd, in werking per 12 januari 2017)
https://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Het woonhuis aan de Hoekeindseweg 121 met links de onverharde weg en rechts de glastuinbouwkassen. Foto: [redacted], Ecoresult B.V.

De tuindersschoorsteen met recht de glastuinkassen (niet meer in gebruik zijnde) en links de braamstruiken. Foto: [redacted] Ecoresult B.V.

Het pad met links de braamstruiken en rechts grasland met ruigte. De kijkrichting is naar het westen. De westpunt van het plangebied is afgeschermd door een haag van coniferen (op de achtergrond). Foto: [redacted] Ecoresult B.V.

Binnen de driehoekige haag van coniferen is een grasweide met paardenstal (rechts) en woonhuis (op de achtergrond). De kijkrichting is naar het westen. Foto: [redacted] Ecoresult B.V.

Bijlage 9 Bezonningsdiagrammen,Stijlgroep (14 mei 2018)

BEZONNINGS DIAGRAMMEN

Hoekeindseweg - Lansingerland

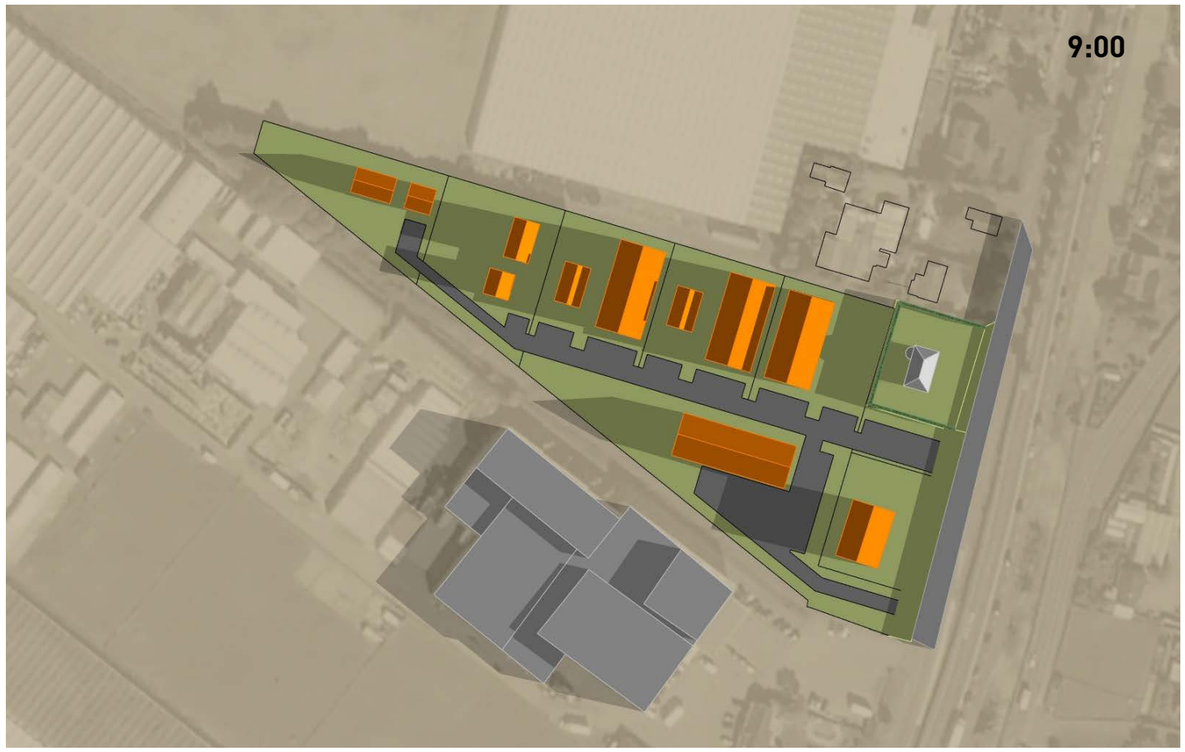
Stijlgroep
landscape and urban design

51023-S-3D01-01 14.05.2018

Bezonningsdiagrammen VARIANT 1

zonsopkomst: 6.30 uur
zonsondergang: 19.00 uur

21 maart

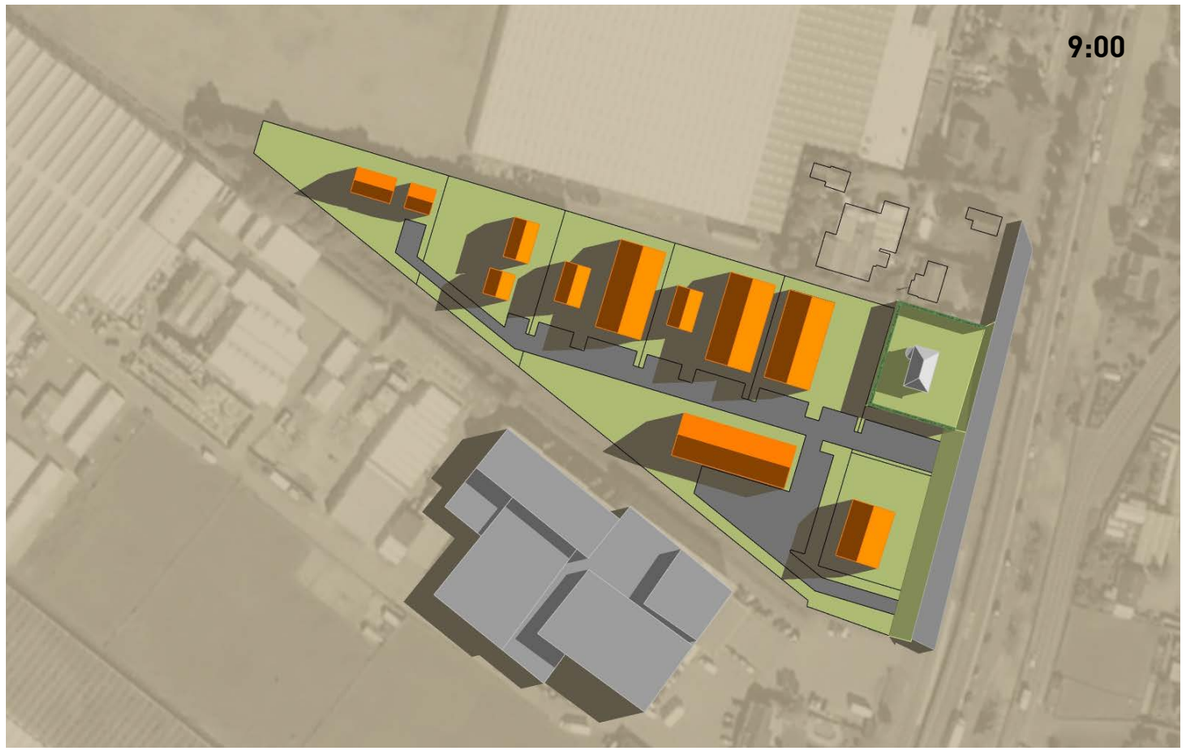

Bezonningsdiagrammen VARIANT 1

zonsopkomst: 5.30 uur
zonsondergang: 22.00 uur

21 juni

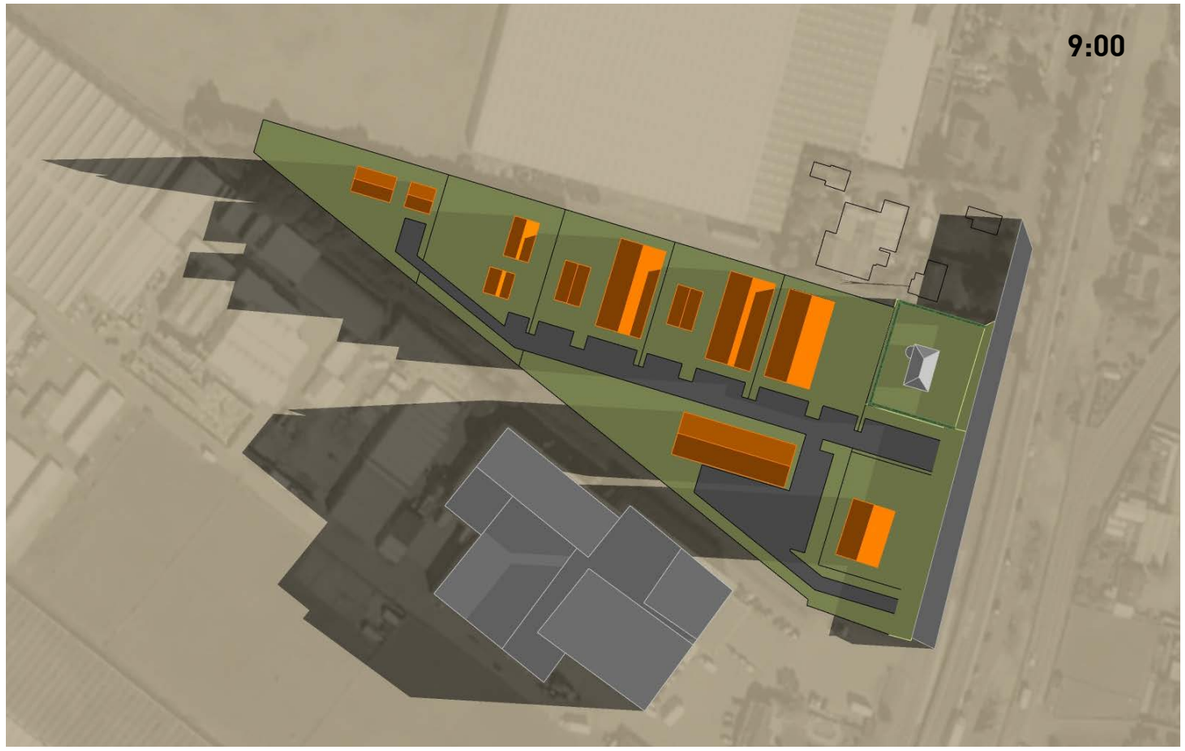

Bezonningsdiagrammen VARIANT 1

zonsopkomst: 7.30 uur
zonsondergang: 19.45 uur

21 september

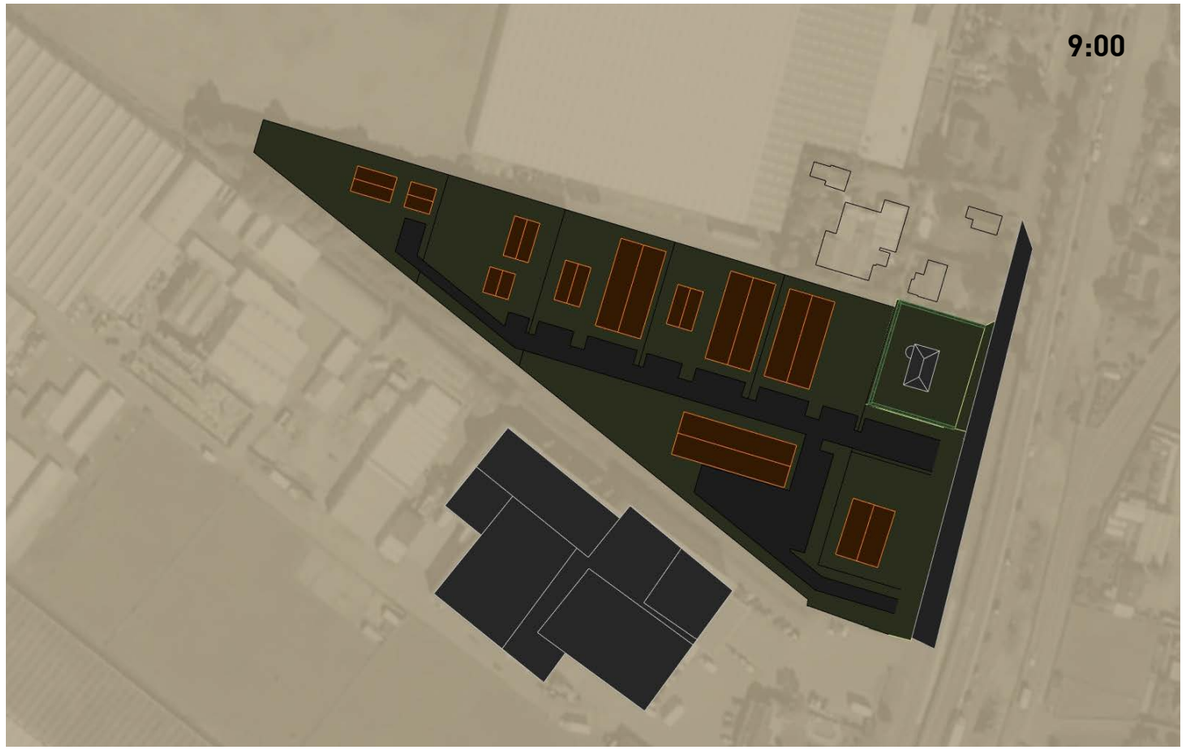

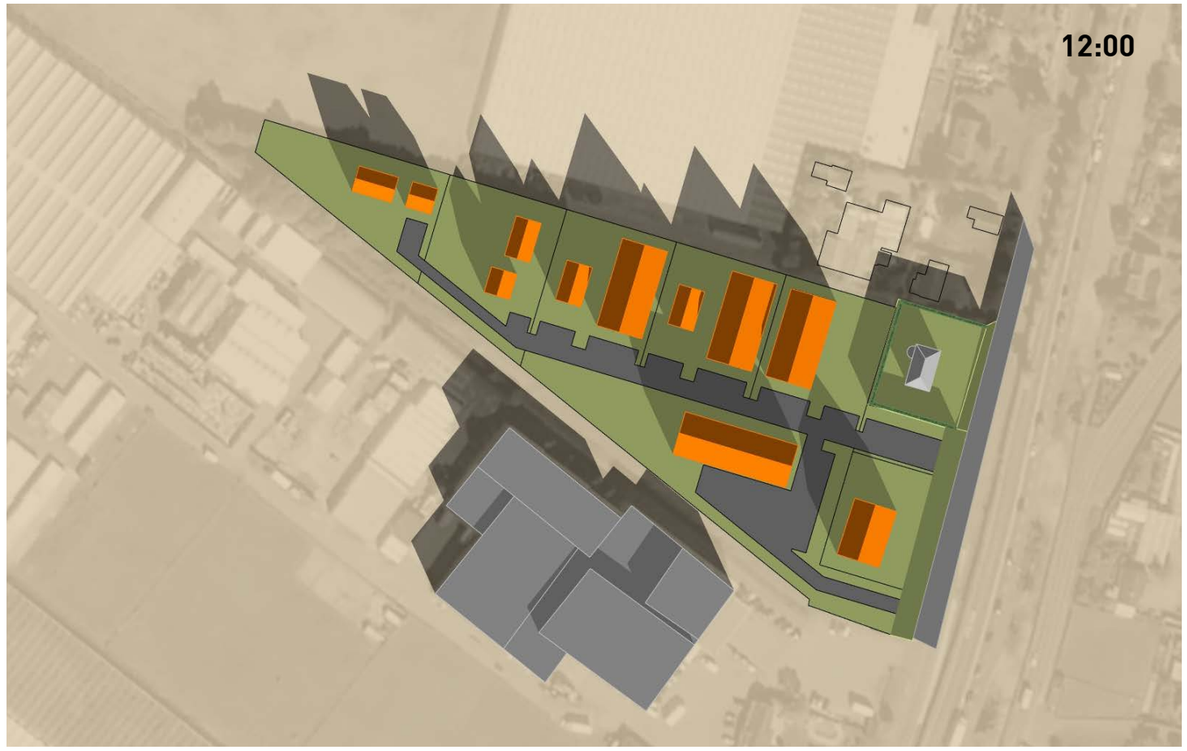

Bezonningsdiagrammen VARIANT 1

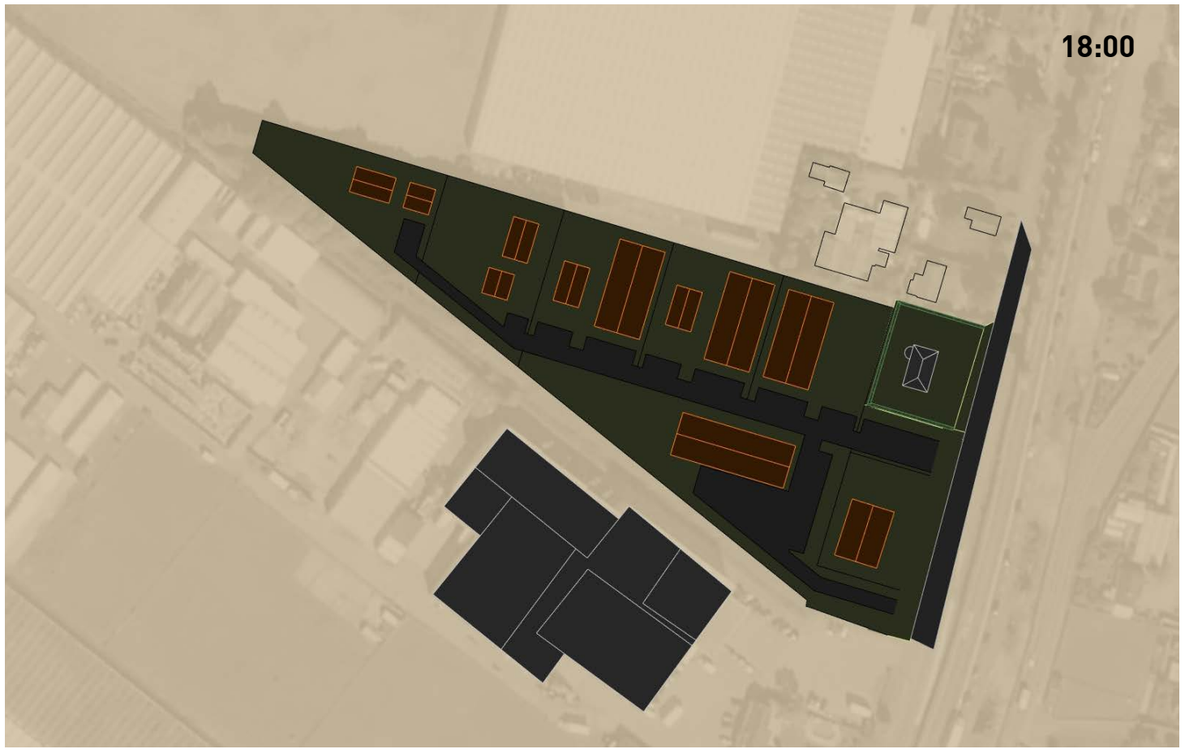
zonsopkomst: 8.45 uur
zonsondergang: 16.30 uur

21 december

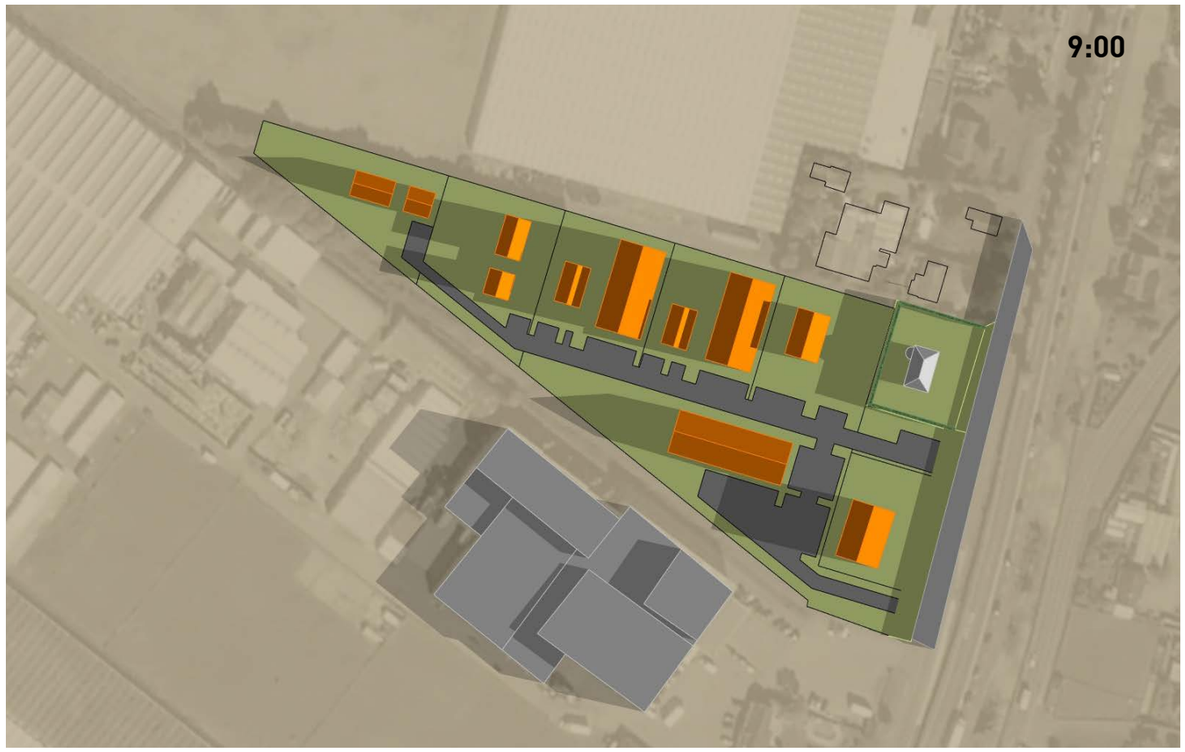

Bezonningsdiagrammen VARIANT 2

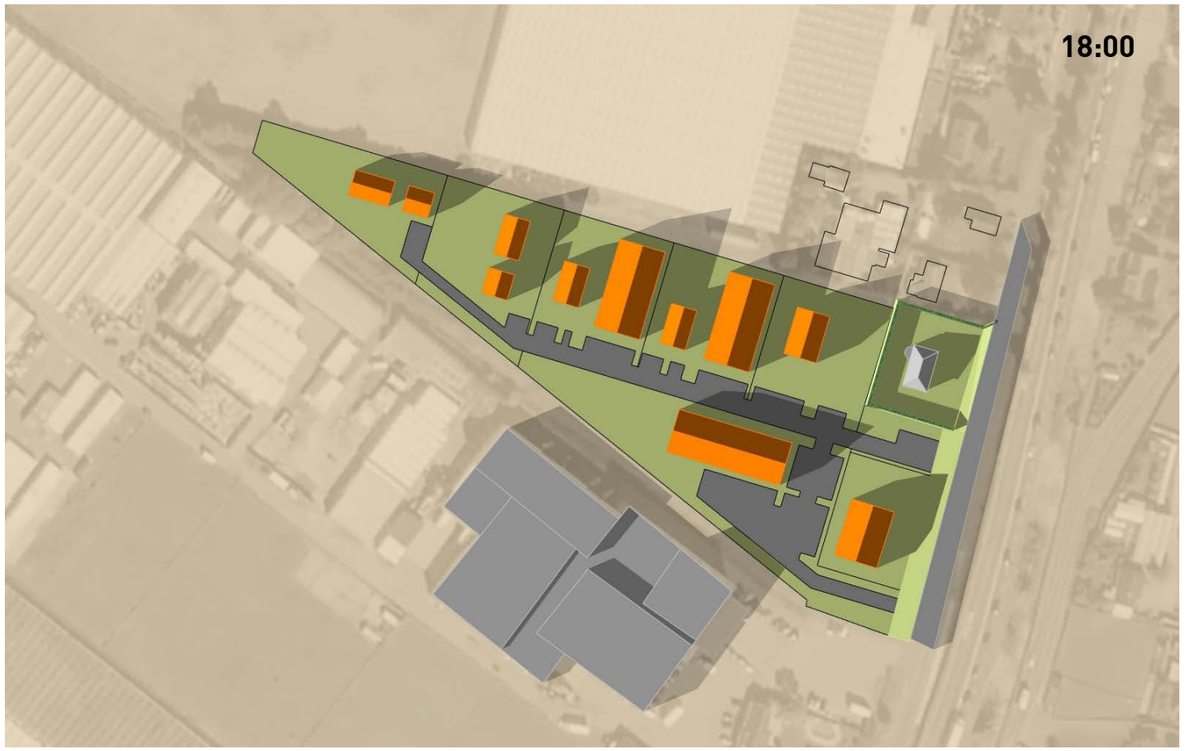
zonsopkomst: 6.30 uur
zonsondergang: 19.00 uur

21 maart

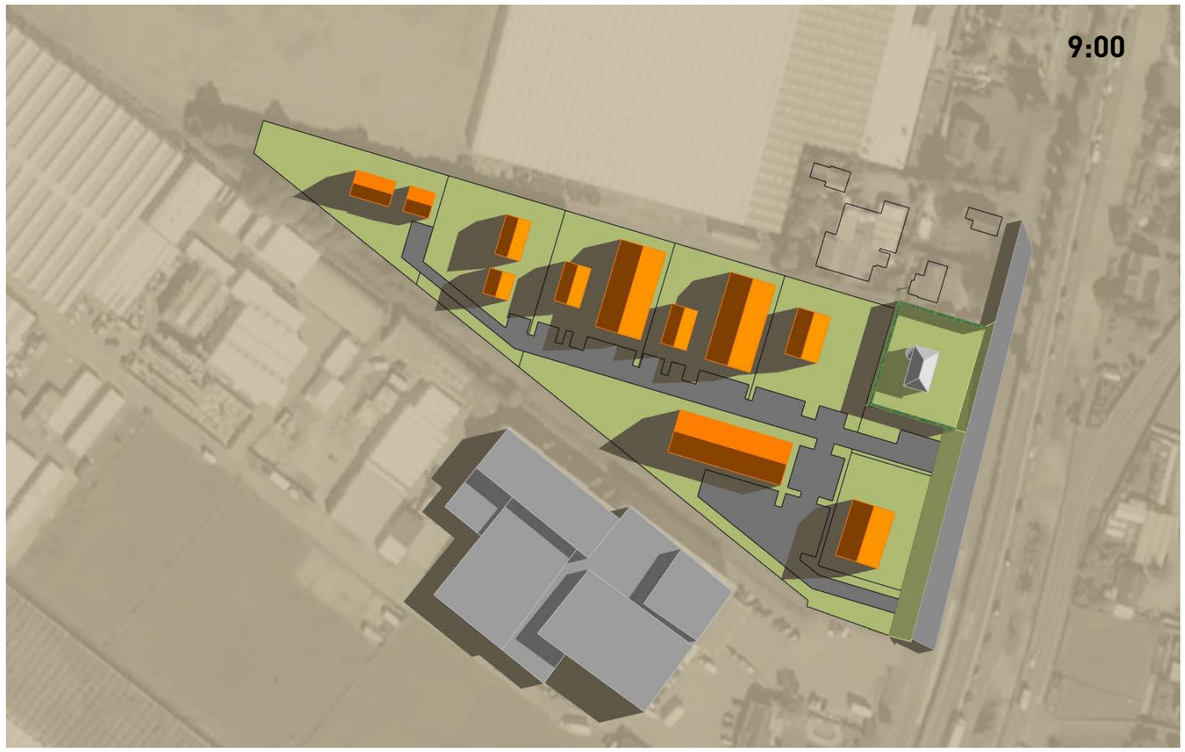

Bezonningsdiagrammen VARIANT 2

zonsopkomst: 5.30 uur
zonsondergang: 22.00 uur

21 juni

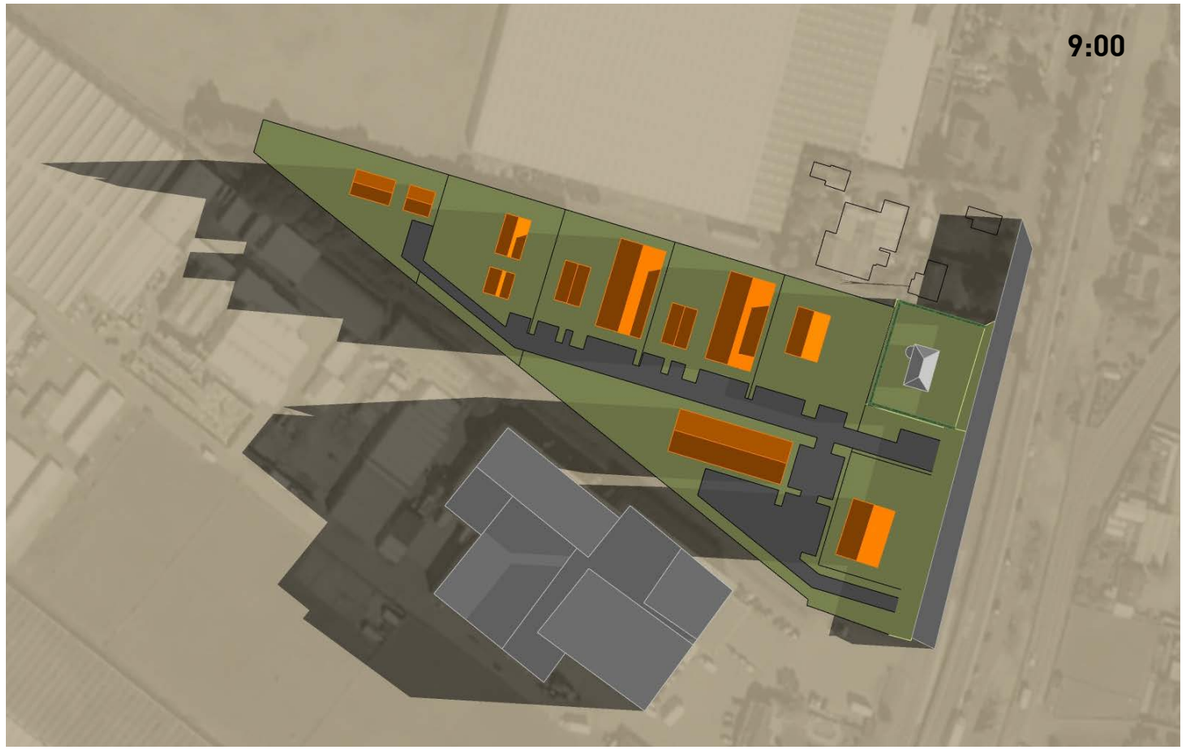

Bezonningsdiagrammen VARIANT 2

zonsopkomst: 7.30 uur
zonsondergang: 19.45 uur

21 september

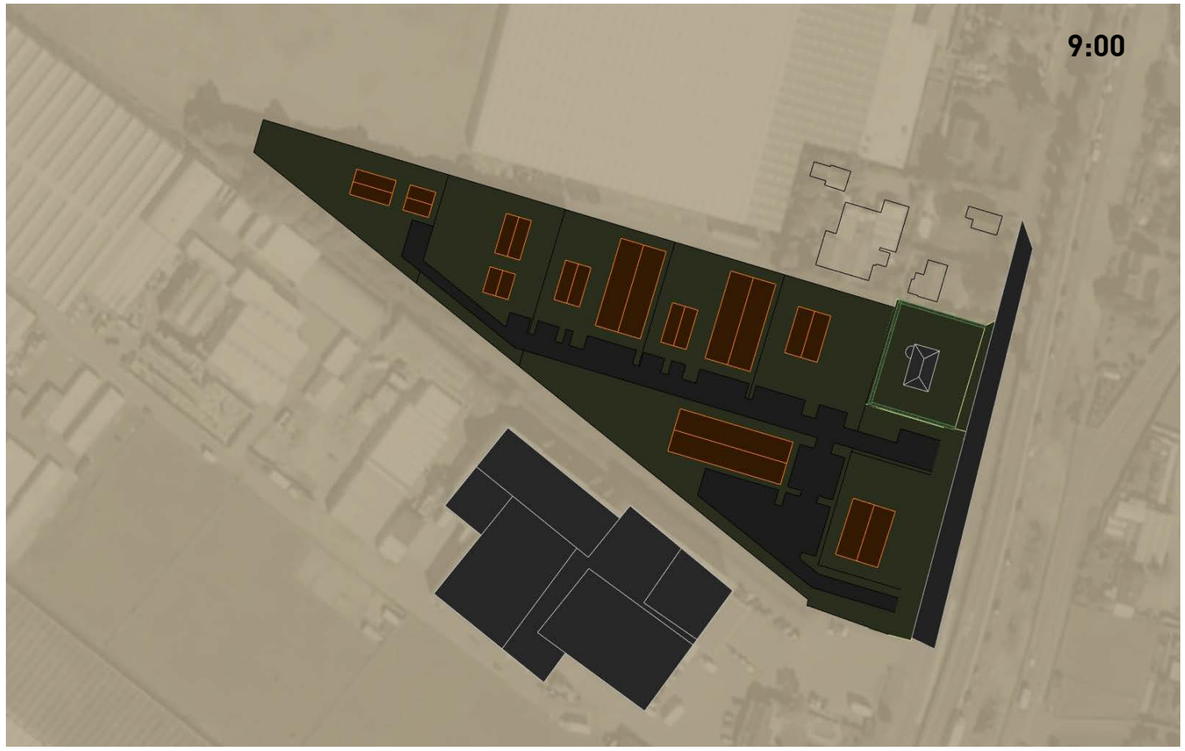

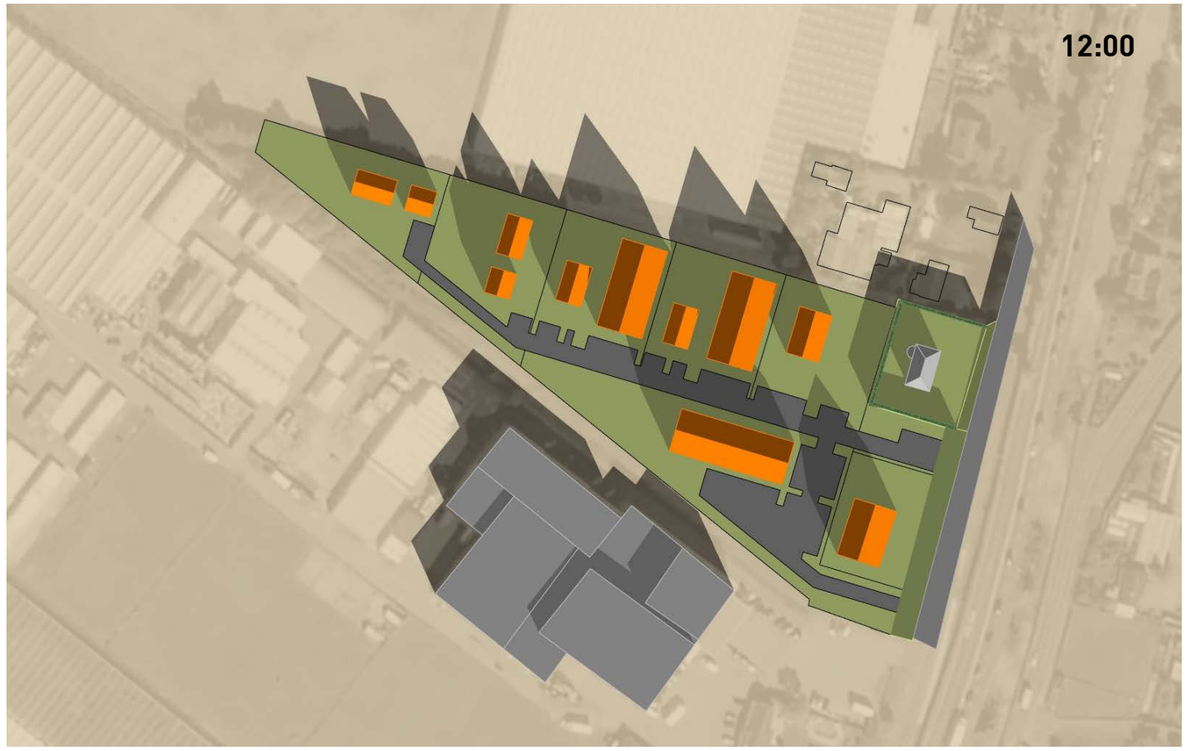

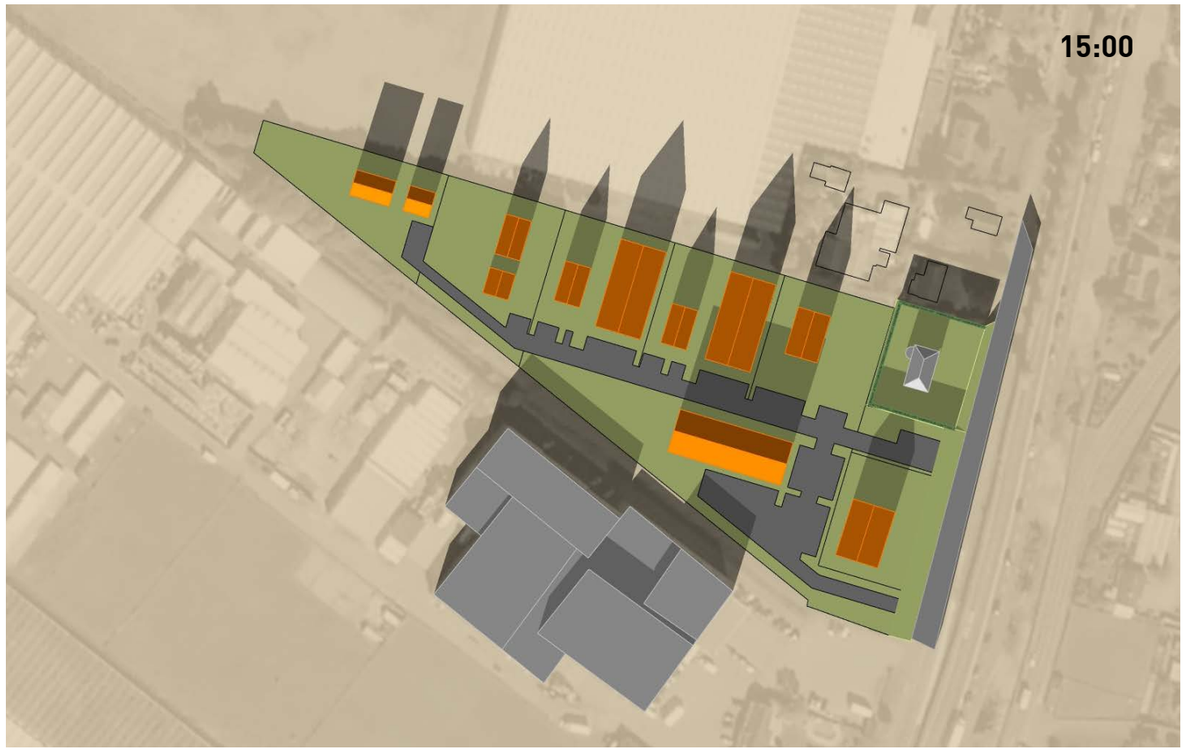
Bezonningsdiagrammen VARIANT 2

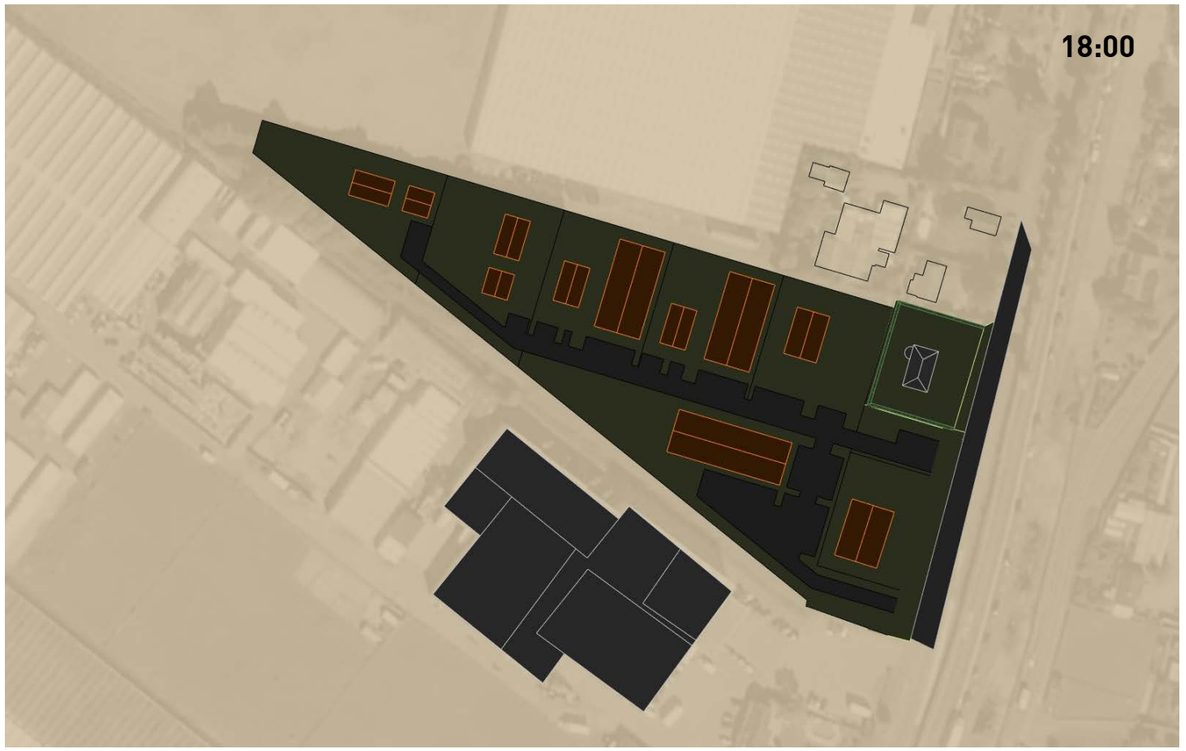
zonsopkomst: 8.45 uur
zonsondergang: 16.30 uur

21 december

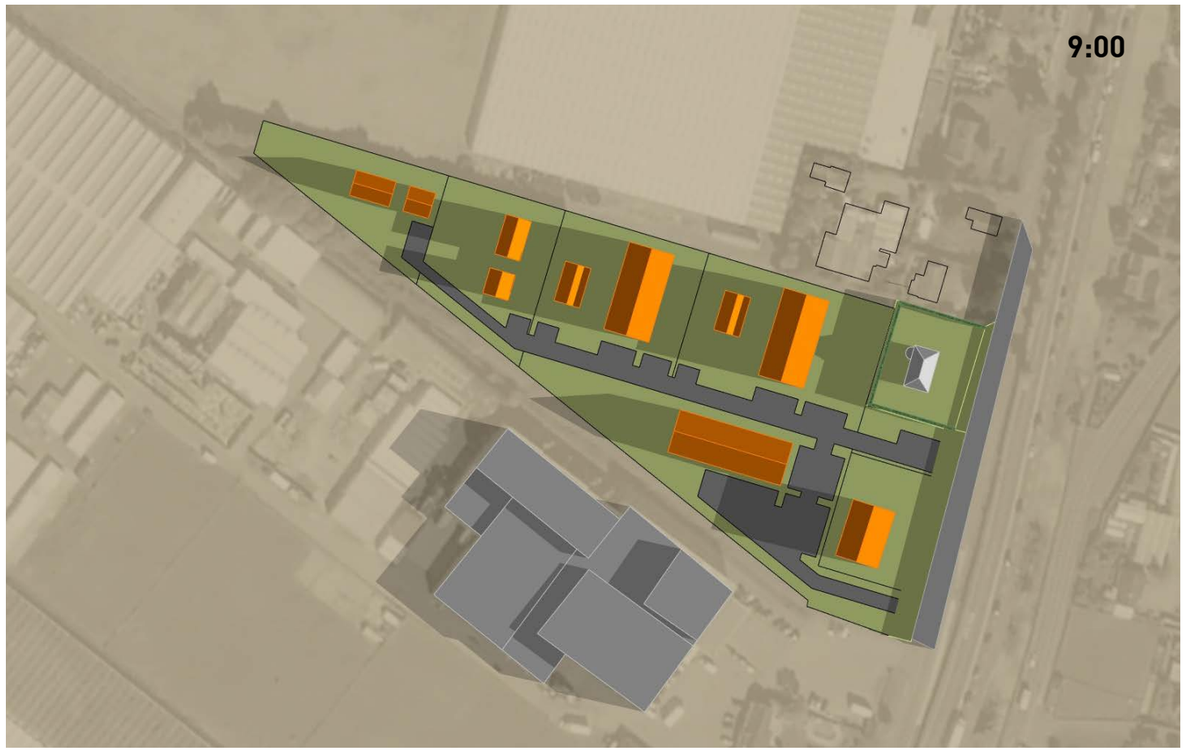

Bezonningsdiagrammen VARIANT 3

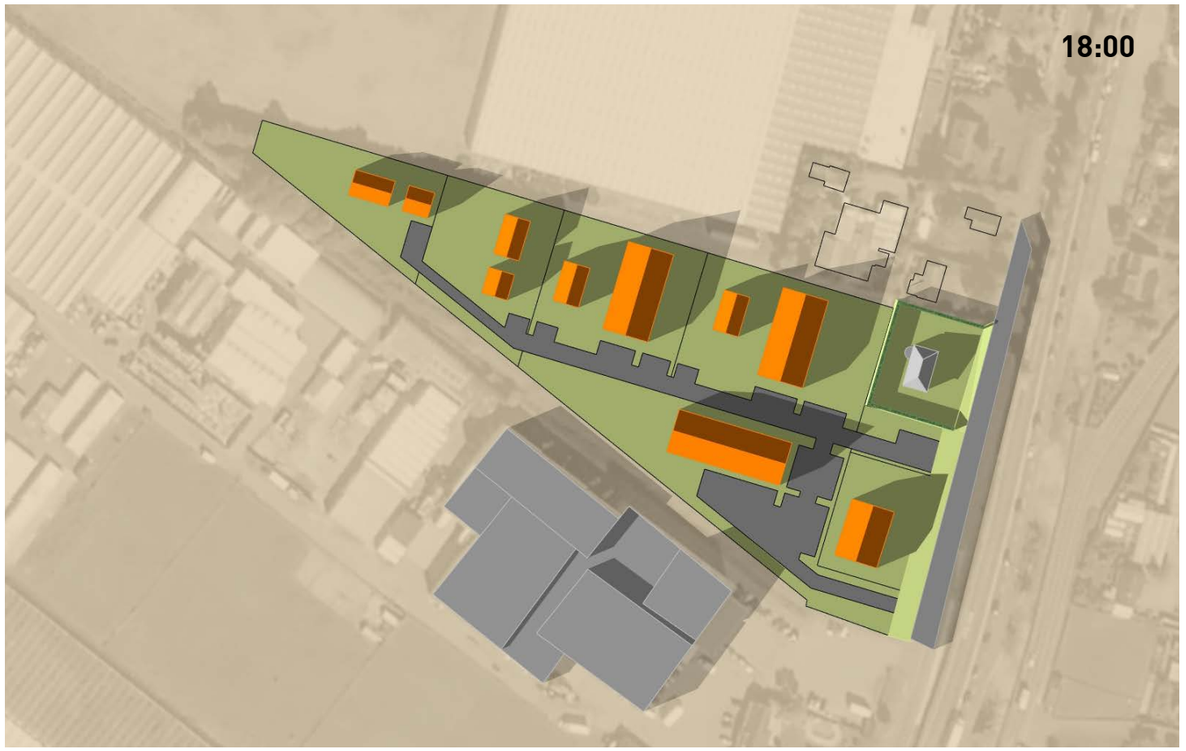
zonsopkomst: 6.30 uur
zonsondergang: 19.00 uur

21 maart

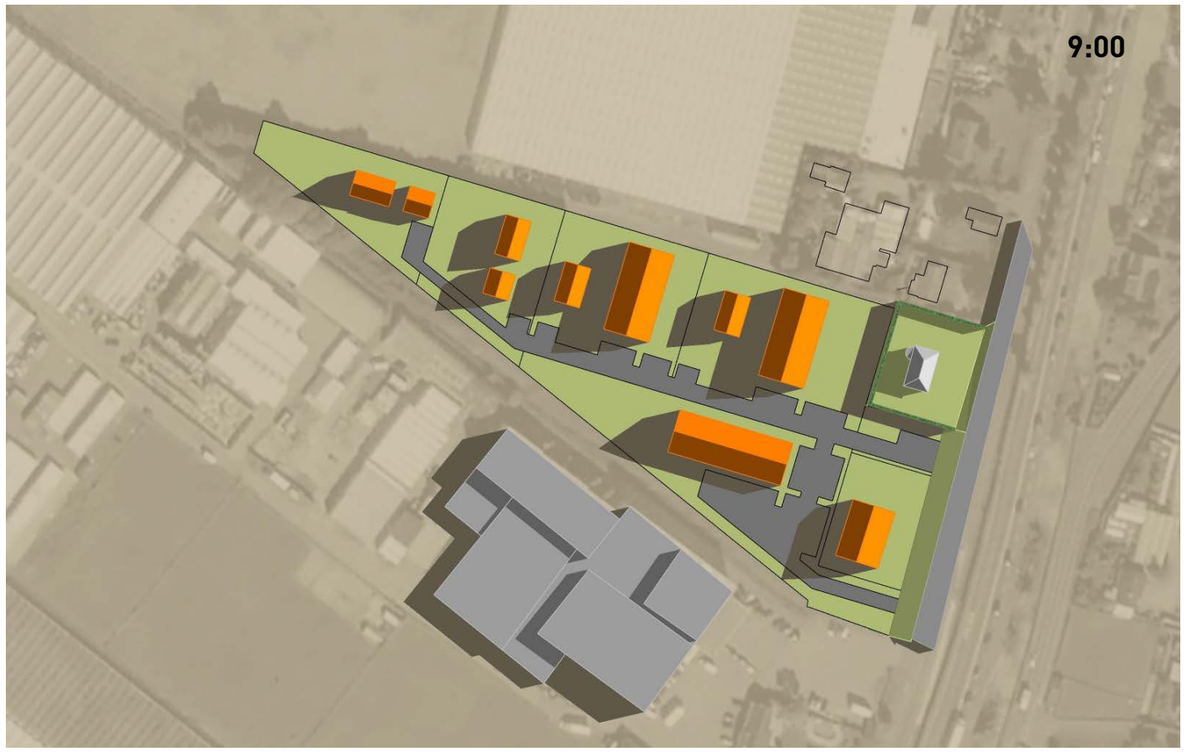

Bezonningsdiagrammen VARIANT 3

zonsopkomst: 5.30 uur
zonsondergang: 22.00 uur

21 juni

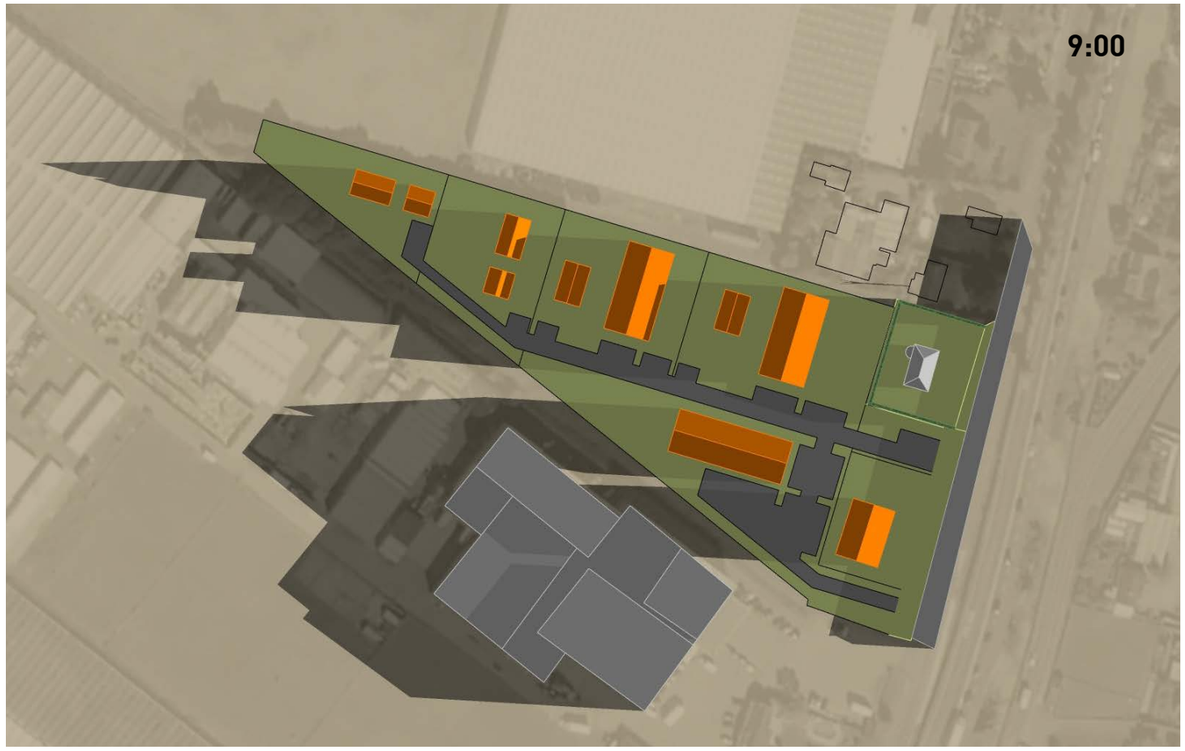

Bezonningsdiagrammen VARIANT 3

zonsopkomst: 7.30 uur
zonsondergang: 19.45 uur

21 september

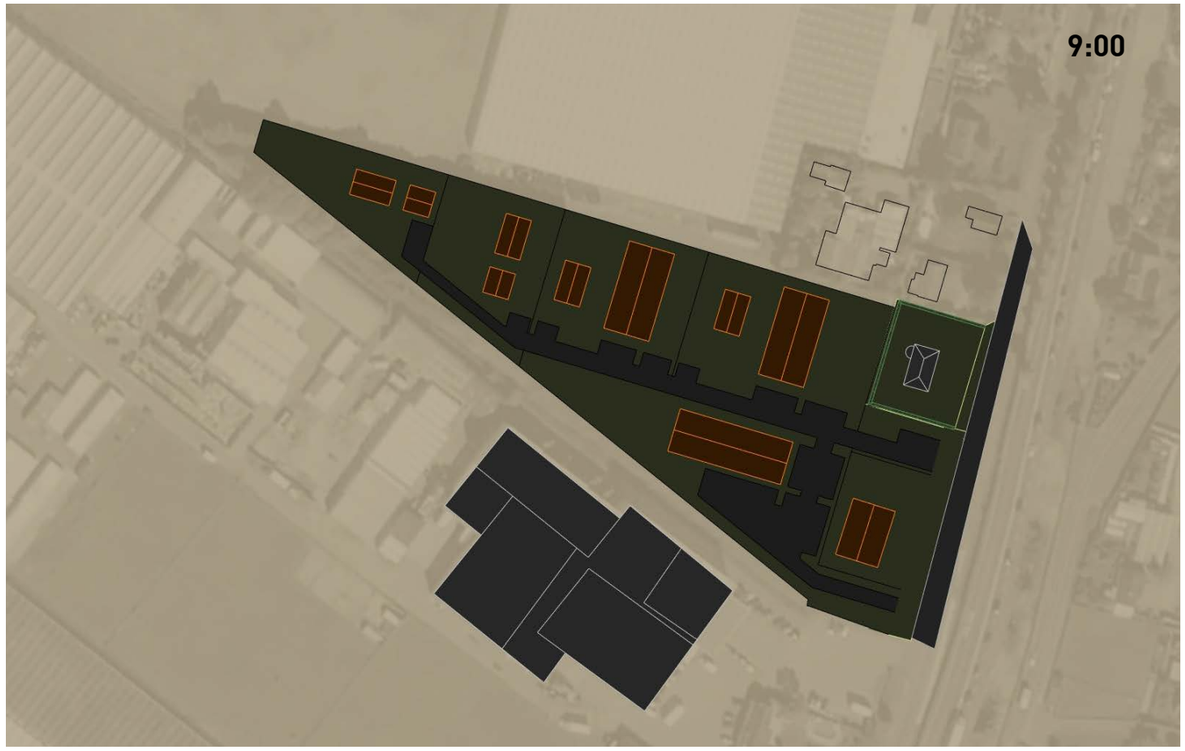

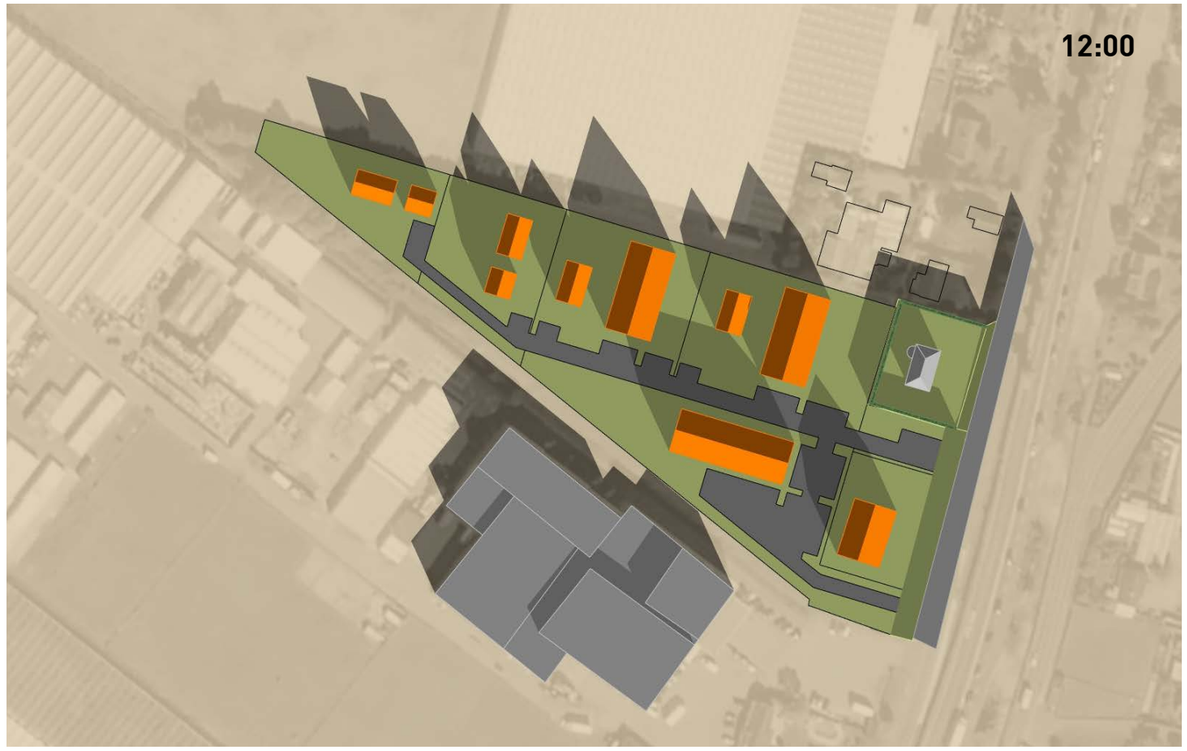

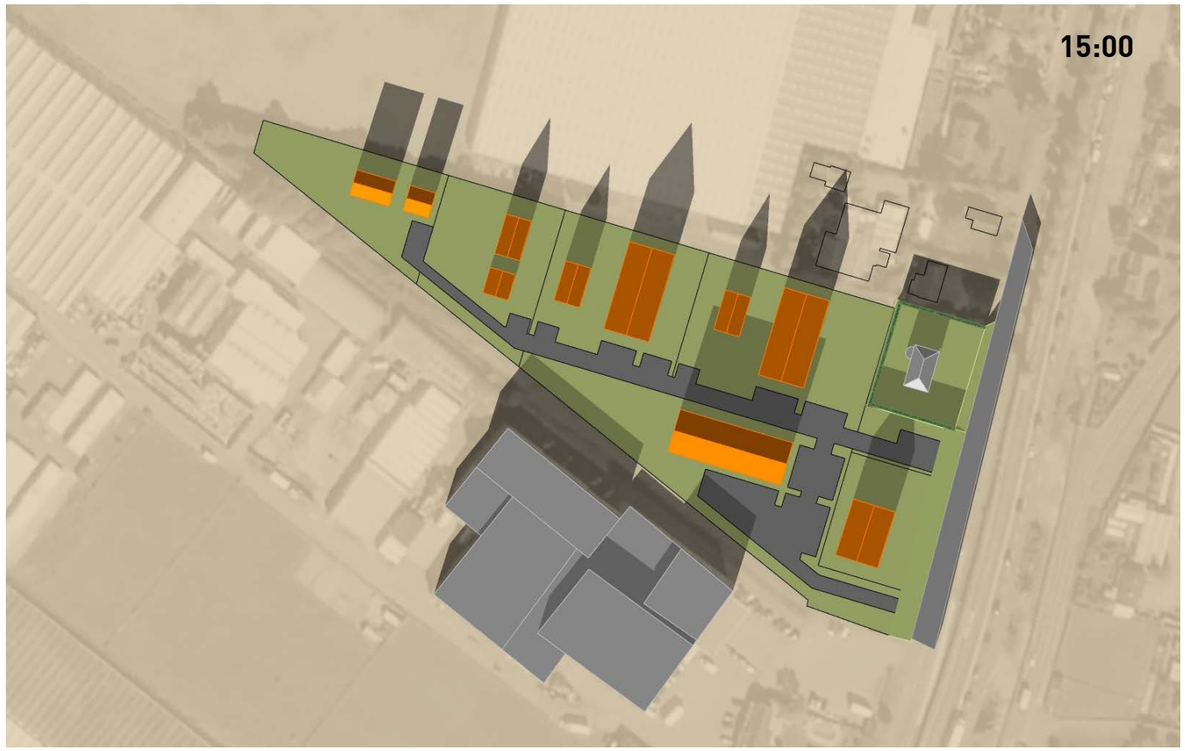
Bezonningsdiagrammen VARIANT 3

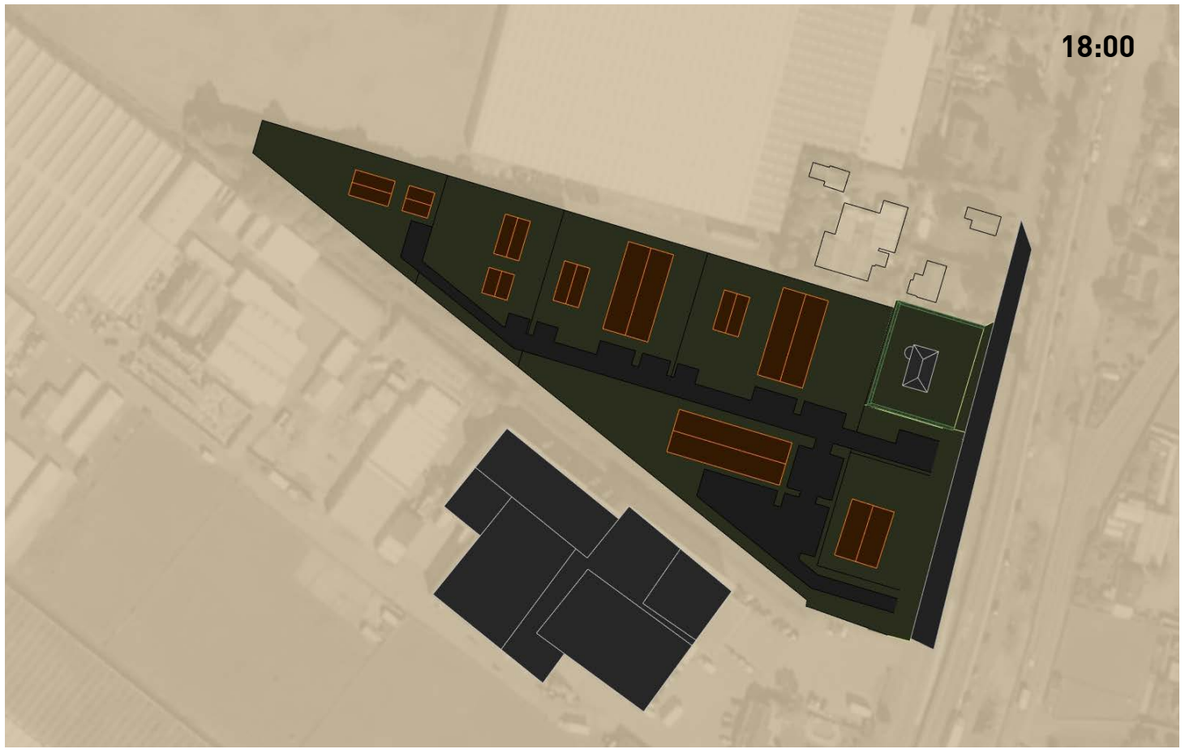
zonsopkomst: 8.45 uur
zonsondergang: 16.30 uur

21 december

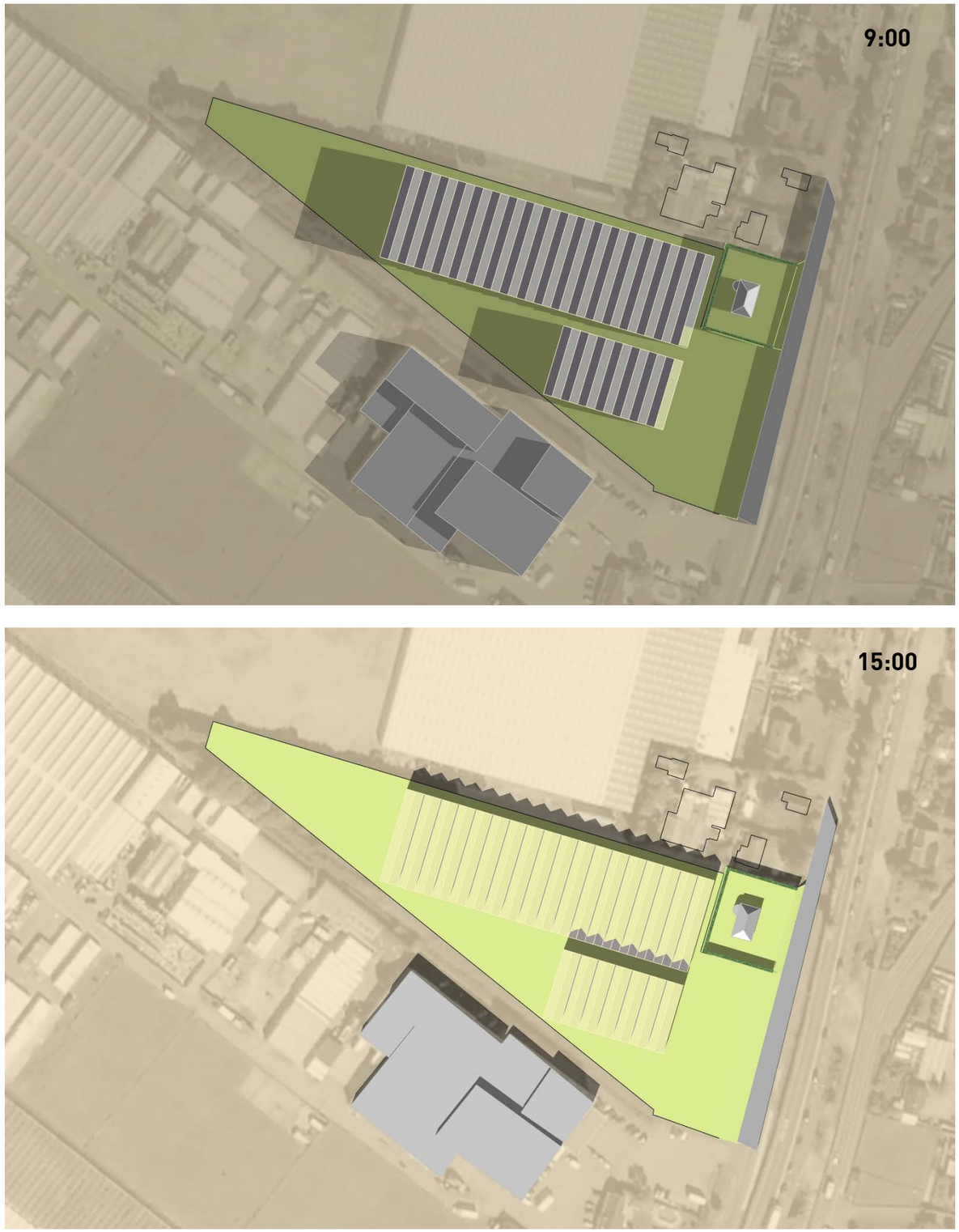

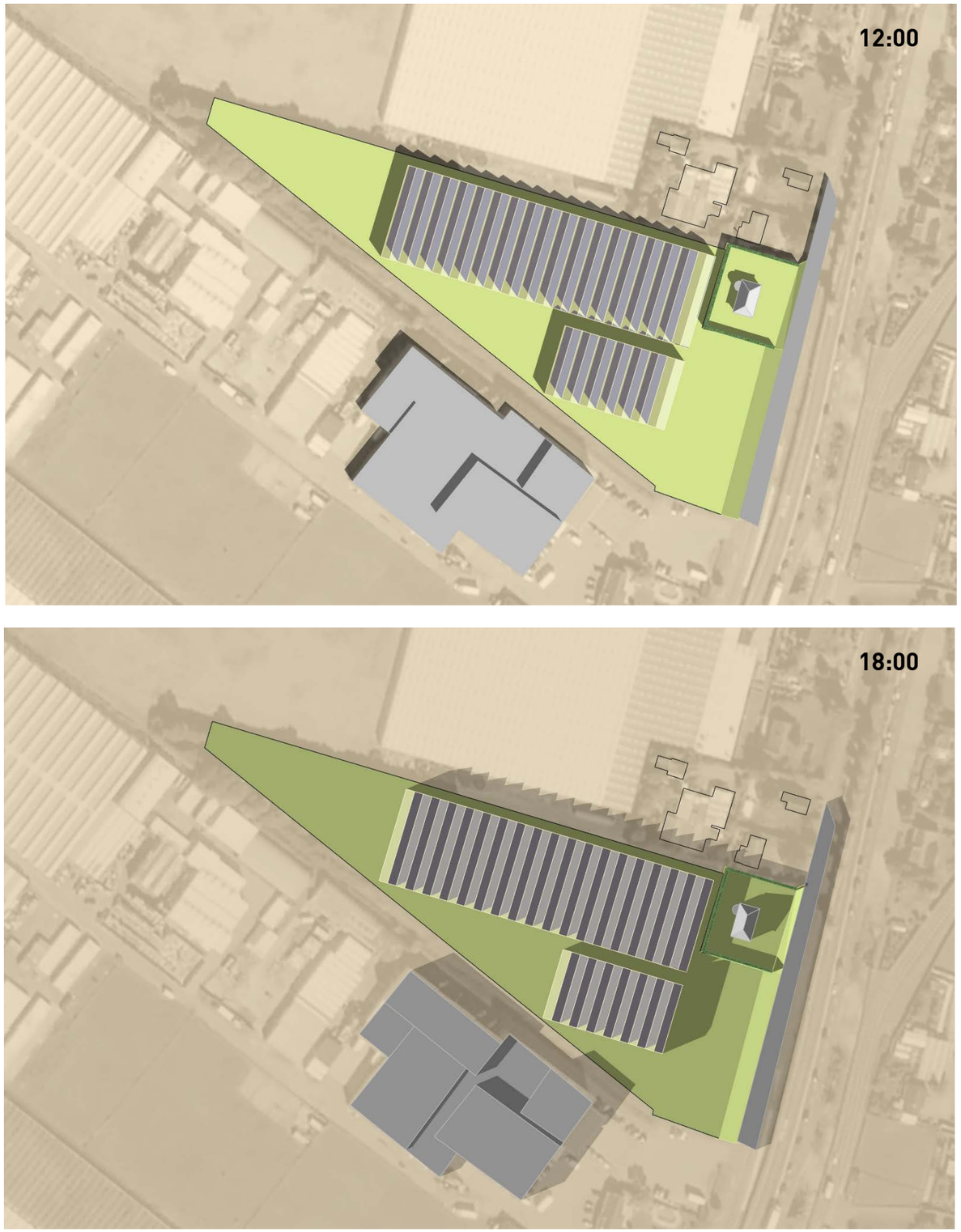

Bezonningsdiagrammen VARIANT KASSEN

zonsopkomst: 6.30 uur
zonsondergang: 19.00 uur

21 maart

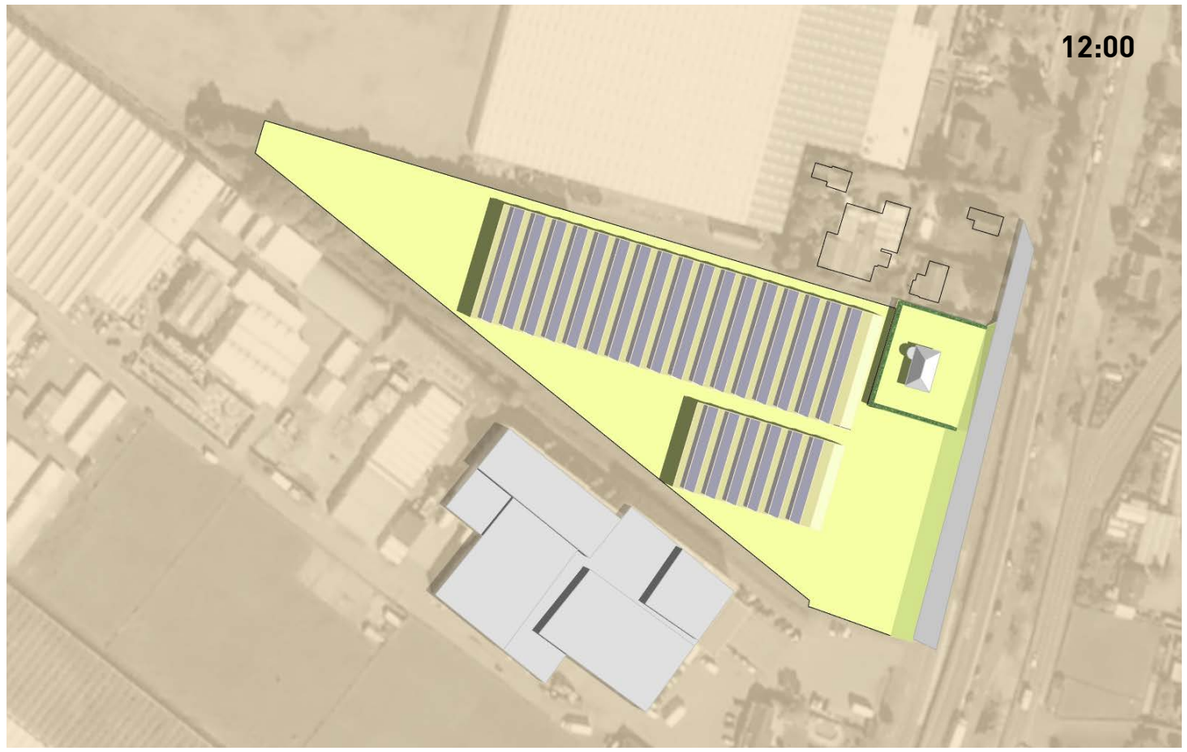

Bezonningsdiagrammen VARIANT KASSEN

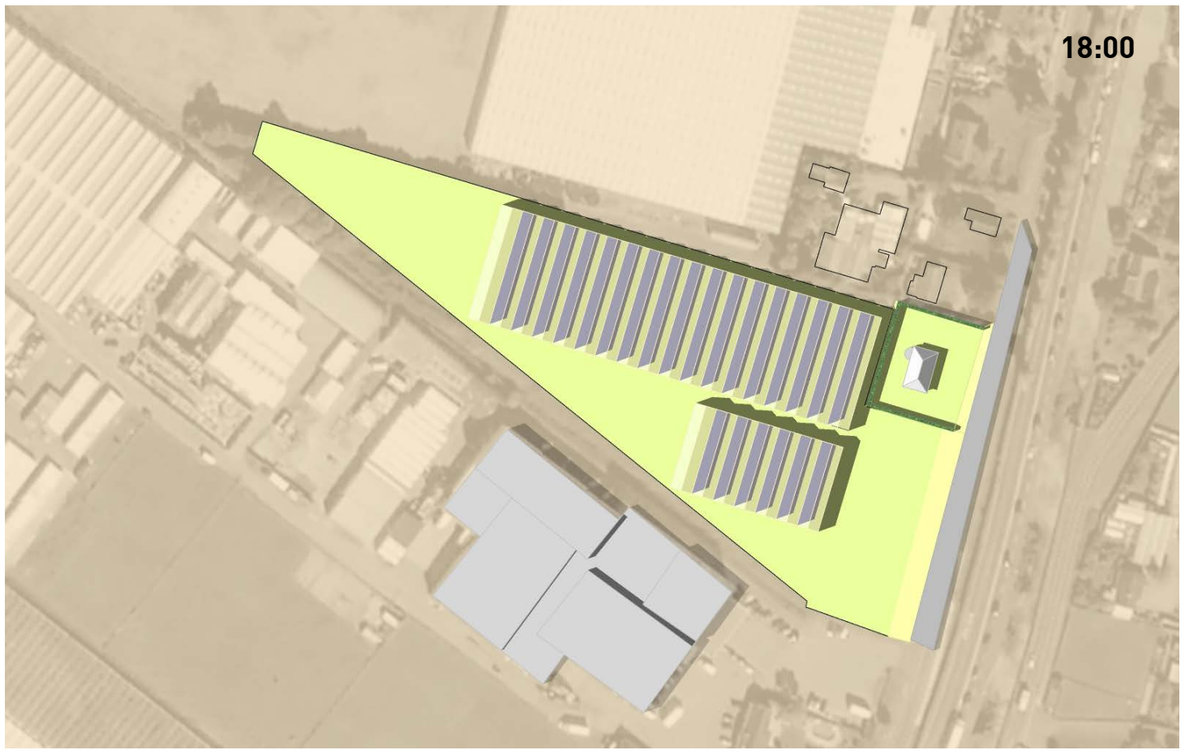
zonsopkomst: 5.30 uur
zonsondergang: 22.00 uur

21 juni

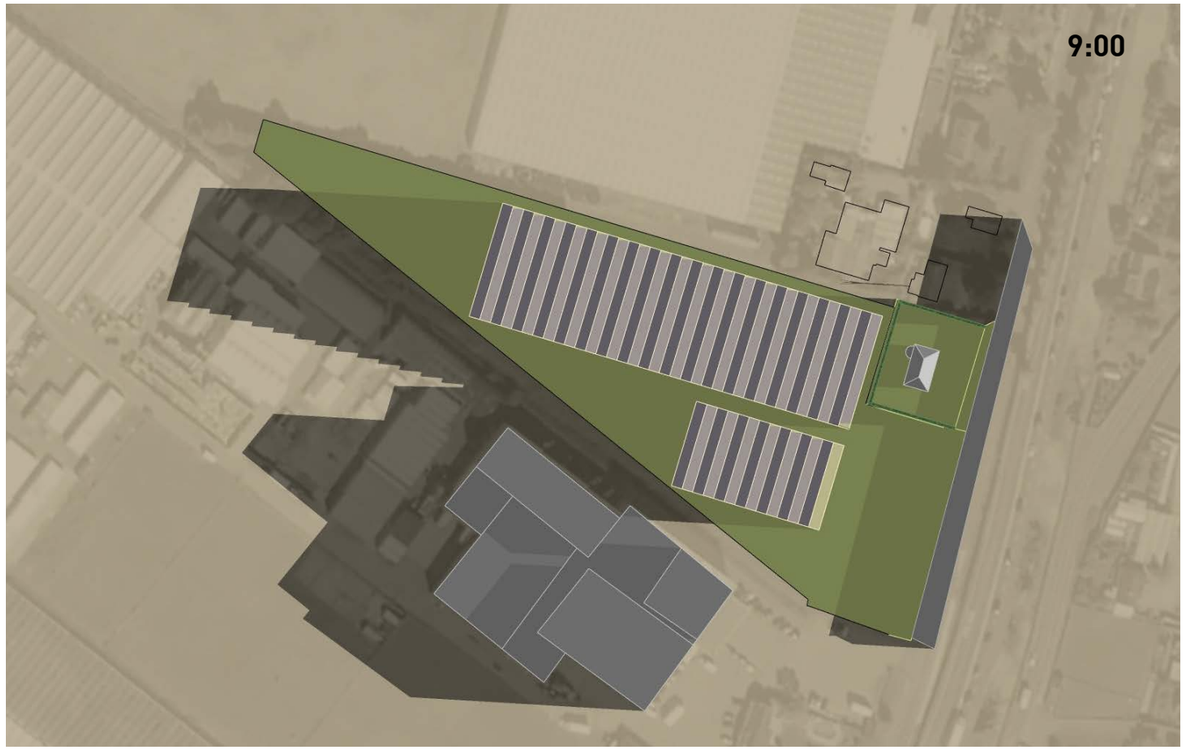

Bezonningsdiagrammen VARIANT KASSEN

zonsopkomst: 7.30 uur
zonsondergang: 19.45 uur

21 september

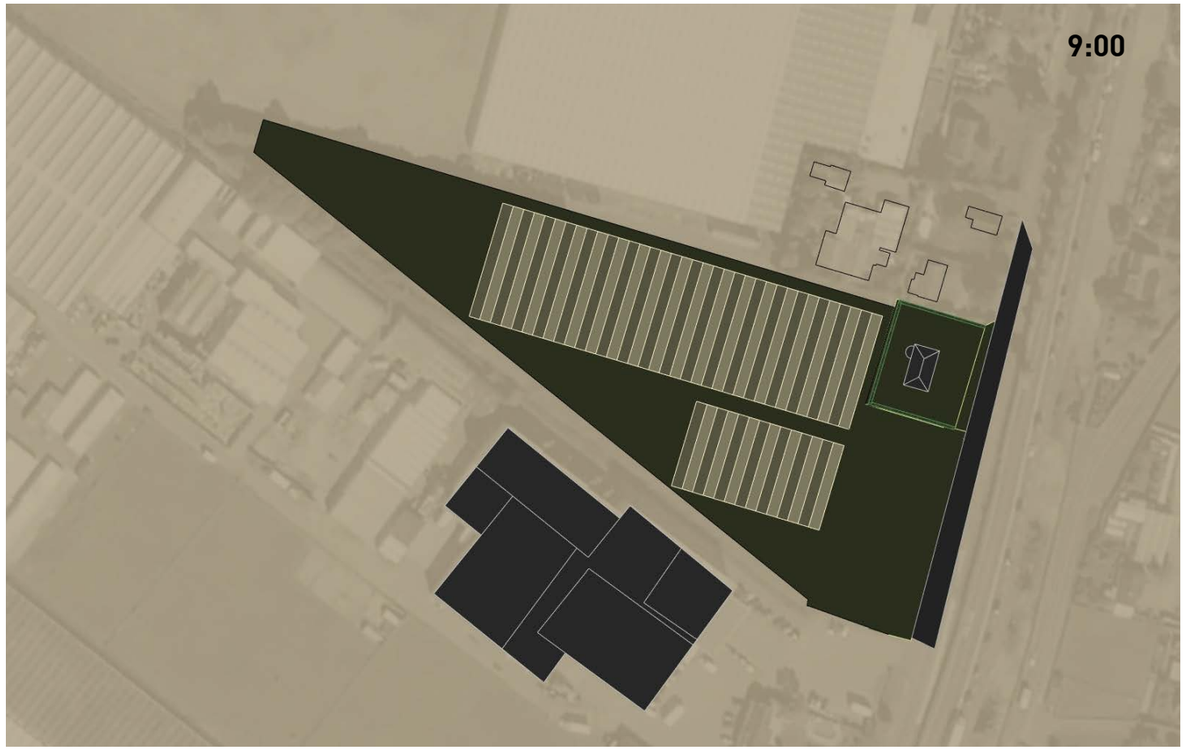

Bezonningsdiagrammen VARIANT KASSEN

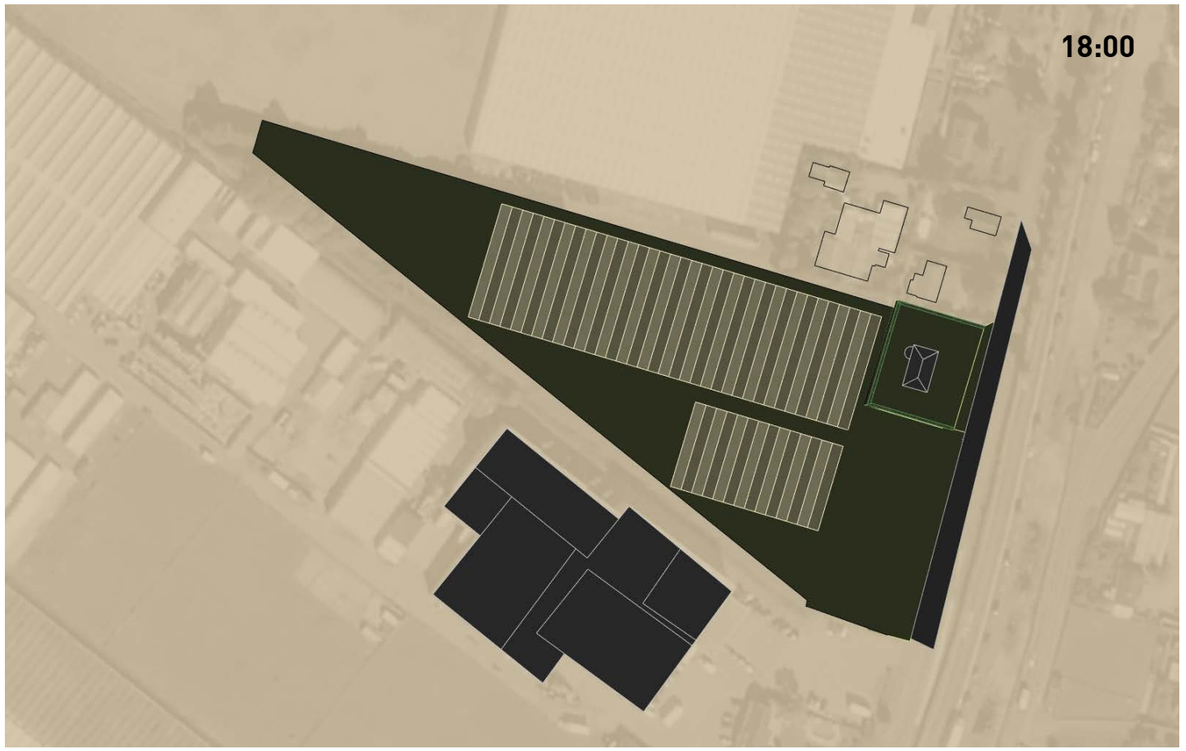
zonsopkomst: 8.45 uur
zonsondergang: 16.30 uur

21 december

Bijlage 10 M.e.r.-beoordelingsbesluit(29 mei 2018)

Collegebesluit

Datum college 29 mei 2108
Registratienummer T18.07111

Onderwerp
M.e.r.-beoordelingsbesluit bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29 mei 2018

Overwegende dat
- de gemeente Lansingerland van plan is het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen;
- de ontwikkeling niet valt binnen de in bijlage C en D opgenomen categorieën van het Besluit m.e.r. omdat de ontwikkeling onder de drempelwaarde van categorie D11.2 uitkomt;
- uit paragraaf 6.9 van de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan blijkt dat voor de ontwikkeling geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten zijn.

Gelet op
- het bepaalde in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.

Besluit(en)
Dat een MER voor het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” niet noodzakelijk is.

Aldus vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland 29 mei 2018,

Het college van burgemeester en wethouders van Lansingerland,

Ron Jeltema
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage 11 Notitie Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen (16 juni 2017)

Bestemmingsplan ‘Hoekeindseweg 119‘

Notitie
Inspraak- en overlegreacties en ambtshalve wijzigingen

Identificatiecode:	**NL.IMRO.1621.BP0130-ONTW**
Datum:	**16 juni 2017**
Corsa:	**T17.08674**

Inhoudsopgave **Blz.**

Hoofdstuk 1 Inspraak
1.1 Inleiding 2
1.2 Procedure 2
1.3 Samenvatting inspraakreacties, gemeentelijke reactie en conclusie per inspraakreactie 2

Hoofdstuk 2 Overleg 9

Hoofdstuk 3 Ambtshalve wijzigingen
3.1 Inleiding 11
3.2 Ambtshalve wijzigingen en motivering 11

1 INSPRAAK

1.1 Inleiding

Het voorontwerp bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” heeft in het kader van de Verordening Interactieve Beleidsvorming, Inspraak Burgerinitiatief Lansingerland 2013 vier weken ter inzage gelegen. Conform het bepaalde in deze verordening is ter afronding een eindverslag opgesteld.
Het eindverslag bevat een overzicht van de gevolgde inspraakprocedure (paragraaf 1.2), een weergave van de inspraakreacties die tijdens de inspraakprocedure naar voren zijn gebracht en een gemeentelijke beoordeling van deze inspraakreacties, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het bestemmingsplan wordt overgegaan (paragraaf 1.3).

1.2 Procedure

In het Gemeenteblad van 8 juli 2014 is bekend gemaakt dat met ingang van 9 juli 2014 het voorontwerp bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vier weken voor inspraak ter visie ligt. Het voorontwerp was beschikbaar en raadpleegbaar op de gemeentelijke viewer en de landelijke voorziening (www.ruimtelijkeplannen.nl).
Gedurende deze termijn is een ieder in de gelegenheid gesteld schriftelijke inspraakreacties op het voorontwerp wijzigingsplan in te dienen.

1.3 Inspraakreacties en gemeentelijke beoordeling en conclusie per inspraakreactie

De volgende inspraakreacties zijn ontvangen:

1. **Inspreker 1**
   Inspraakreactie ontvangen op 5 augustus 2014, geregistreerd: I14.34376

De reactie is binnen de termijn verzonden. De reactie is hieronder (ambtshalve) samengevat en voorzien van een gemeentelijke beoordeling en conclusie.

Samenvatting

a. Inspreker vindt dat de nieuwe bebouwing te dicht bij zijn woonhuis komt te staan. Hierdoor wordt zijn privacy aangetast en verslechterd zijn wooncomfort. Hij vreest verder een waardedaling van zijn woning en denkt dat zijn complete achtertuin in de schaduw komt te liggen.

b. Door het beoogde dempen van de sloot tussen zijn perceel en het plangebied, komt een natuurlijke grens te vervallen, waardoor ook de veiligheid in gevaar zou komen.

c. Inspreker vindt, dat de nieuwe ontsluiting voor veel overlast zal zorgen. Inspreker vindt één toegangsweg voor het gehele plangebied onvoldoende.

d. Inspreker vindt dat er geen behoefte is aan nieuwe industrieterreinen, vooral gezien de leegstand in de regio.

e. Inspreker stelt dat geen rekening is gehouden met omwonenden.

Beoordeling

a. De afstand van de nieuwe bebouwing (bouwvlak) tot de perceelgrens van inspreker wordt vergroot van 10 naar 20 meter. Binnen die strook van 20 meter is een groenbestemming opgenomen en de bestemming 'bedrijventerrein', zonder bouwvlak. Op grond van het geldende bestemmingsplan is achter het perceel van inspreker bebouwing (kassen, bedrijfsgebouwen etc.) toegestaan. Volgens algemene jurisprudentie bestaat er geen recht op een blijvend vrij uitzicht. Gelet daarop en de afstand van 20 meter tussen de perceelsgrens en de mogelijke bebouwing is er sprake van een aanvaardbare situatie.

b. Het plan voorziet niet in het dempen van de sloot, die grenst aan het perceel van inspreker.

c. Besloten is een tweede ontsluiting op te nemen in het plangebied. Hierdoor wordt het verkeer verdeeld. De tweede ontsluiting grenst aan, en ontsluit, het zuidelijk deel van het plangebied. Verkeersonderzoek (zie bijlage 1 van de toelichting) heeft uitgewezen dat door de verkeerstoename als gevolg van de kleinschalige ontwikkeling (maximaal 4.000 m2 bvo voor de bedrijfsmatige activiteiten) in het plangebied geen verkeerskundige aanpassingen van het bestaande wegennet nodig zijn. Er worden dan ook geen verkeerskundige problemen verwacht. Bedrijven die wel passen in milieucategorie 1 of 2, maar ongewenst zijn vanwege de verkeersaantrekkende werking (en/of om andere redenen), zijn doorgehaald op de Staat van Bedrijfsactiviteiten. Dergelijke bedrijven zijn dus niet mogelijk binnen het plangebied.

d. De in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte combinatie van bedrijven met bedrijfswoningen faciliteren een bijzondere niche in de markt. Het gaat hierbij niet om een standaard bedrijventerrein, maar om een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit. Er wordt dus voorzien in een bijzondere behoefte anders op andere bedrijventerrein. Naar verwachting is er voldoende vraag voor voorziene ontwikkeling.

e. Er wordt rekening gehouden met omwonenden door de afstand tussen de bebouwing en de perceelsgrens te vergroten naar 20 meter (zie punt a) en een tweede ontsluiting op te nemen (zie punt c).

Conclusie

Naar aanleiding van de inspraakreactie zijn een aantal aanpassingen in het ontwerp bestemmingsplan doorgevoerd. Ten eerste is de afstand van de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte bebouwing tot de perceelgrens van bestaande woningen vergroot naar 20 meter. Ten tweede is in het ontwerp bestemmingplan een tweede verkeersontsluiting opgenomen, zodat de verkeersbewegingen over twee wegen verdeeld kunnen worden.

2. **Stichting Achmea Rechtsbijstand, namens inspreker 2.**

Inspraakreactie ontvangen op 5 augustus 2014, geregistreerd: I14.34504

De reactie is binnen de termijn verzonden. De reactie is hieronder (ambtshalve) samengevat en voorzien van een gemeentelijke beoordeling en conclusie.

Samenvatting

a. Feitelijke situatie: Inspreker geeft aan dat zijn perceel direct grenst aan het plangebied. Hij vreest dat de nu voorziene nieuwbouw zijn privacy, uitzicht en rust zou kunnen aantasten.

b. Financiële haalbaarheid en noodzaak: Inspreker vraagt zich af of er überhaupt vraag is naar de ontwikkeling van bedrijfsruimten, gezien de leegstand in de regio. Bestaande bedrijventerreinen bieden volgens inspreker voldoende ruimte voor uitbreiding.

c. Onmogelijkheid: Inspreker vindt dat het plan in strijd is met een eerdere uitspraak van de Raad van State m.b.t. woningbouw binnen het plangebied. Aanwezige bedrijfspanden zouden het volgens inspreker niet toelaten om hier woningen te realiseren. Dat wordt nog versterkt door de nu in het bestemmingsplan voorziene bedrijfspanden. Deze zullen een negatief effect hebben op bestaande woningen in de directe omgeving.

d. Verkeer: Inspreker geeft aan dat in de huidige situatie het verkeer op de Hoekeindseweg al voor veel overlast zorgt. Er vinden volgens inspreker veel ongevallen plaats met fietsende scholieren. De weg kan de stroom fietsers in de ochtend en in de middag volgens inspreker niet meer aan. Vaak wordt met 4 of 5 fietsen naast elkaar gefietst, opgeteld in beide richtingen dus 10 fietsen. Een toename van het verkeer door de beoogde ontwikkeling zal de hiervoor beschreven problematiek nog versterken. In- en uitritten van bedrijven aan de Hoekeindseweg zijn volgens inspreker te smal voor grotere voertuigen. Door grotere draaicirkels van vrachtwagens is het groen langs de wegen behoorlijk aangetast. Volgens inspreker kan de Hoekeindseweg geen extra aansluitingen meer aan.

e. Onvoldoende belangenafweging: Inspreker vindt dat onvoldoende belangenafweging heeft plaatsgevonden. Door de in het bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen wordt zijn woongenot direct aangetast, door een verslechtering van zijn uitzicht, de bezonning en de toename van geluid- en stankoverlast.

Omdat de kavels al lang niet meer in gebruik zijn voor glastuinbouw, vindt de inspreker dat een vergelijking van wat in het huidige bestemmingsplan mogelijk is met de in het nu voorliggende bestemmingsplan te vergelijken niet kan. Dit inzicht wordt volgens de inspreker gedeeld door de provincie en de uitspraak door de Raad van State van 13 augustus 2008.

Inspreker meldt dat zich direct naast de adressen Hoekeindseweg 119 en 141 illegale bebouwing bevindt en dat de gemeente hier niet handhavend optreedt. Hij

vreest daarom ook dat door onderhuur van de nu voorziene panden ongewenste toestanden ontstaan, zoals het uitvoeren van bedrijvigheden die niet passen bij de toegestane milieucategorieën, waar volgens inspreker weer niet door de gemeente handhavend zal worden opgetreden. Inspreker vreest verder dat bij leegstand van de panden een toename van criminaliteit zou kunnen plaatsvinden.

Inspreker vindt dat de toegestane milieucategorieën te veel mogelijk zouden maken. Hotels, cafe's detailhandel in vuurwerk, een meubelstoffeerderij of een autoplaatwerkerij vindt hij onwenselijke ontwikkelingen. De genoemde voorbeelden zullen volgens inspreker direct overlast geven door de vele bezoekers, nachtelijke activiteiten of machines die voor geluidsoverlast zullen zorgen.

f. Toelichting, verbeelding en regels: Inspreker vindt dat de toelichting, plankaart en de regels van het bestemmingsplan op een aantal punten onvolledig en/of onduidelijk zijn. Inspreker vraagt zich af of het opnemen van een onderzoeksplicht voor een geluidsonderzoek voldoende is. Volgens inspreker is onvoldoende aangetoond dat een aanvaardbaar leef- en woongenot kan worden gewaarborgd.
Volgens inspreker ogen de regels rommelig. Artikel 4.2.1 staat volgens inspreker niet op zijn plaats onder 3.2.
Verder zijn aanduidingen op de plankaart niet duidelijk genoeg en worden nergens toegelicht. Volgens inspreker dient de plankaart hierop aangepast te worden.
Inspreker vindt dat artikelen 3.1.1 onder h en i nog ruimte voor interpretatie overlaten. Dat geldt ook voor artikel 3.4.3. Hij vindt ook dat een onderzoekplicht moet worden opgenomen voor het verkeer.
Inspreker vraagt waarom in artikel 3.2.2 onder d niet het woord 'minimaal' is opgenomen ten aanzien van de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens?
Tenslotte merkt inspreker op dat een maximale bouw- en goothoogte voor de bedrijfswoningen ontbreken.

g. Flora en Fauna: Volgens inspreker bevinden zich beschermde planten en dieren in het plangebied, die een belemmering vormen voor de uitvoerbaarheid van het plan.

h. Procedure: Inspreker vindt het geen goede zaak dat inspraak tijdens de zomervakantie heeft plaatsgevonden, ook dient het als voordeel voor de gemeente vanwege een aankomende wijziging in de regelgeving. Inspreker vindt het ook nalatig dat hij niet per bewonersbrief op de hoogte is gesteld van het voorontwerp bestemmingsplan. Inspreker heeft ook geen informatie over het plan ontvangen in de lokale krant. Inspreker zou de krant, waarin stond dat het plan ter inzage wordt gelegd, graag willen ontvangen. Inspreker is nu toevallig op het plan gestoten.
Inspreker behoud zich voor, deze inspraakreactie aan te vullen. Hij geeft ook aan bereid te zijn om mee te werken aan alternatieven.
Tenslotte vraagt de inspreker om het plan niet vast te stellen zonder plan tegemoetkomend aan de inspraakreactie aan te passen.

Beoordeling

a. Feitelijke situatie: De afstand van de nieuwe bebouwing (bouwvlak) tot de perceelgrens van inspreker wordt vergroot van 10 naar 20 meter. Binnen die strook

van 20 meter is een groenbestemming opgenomen en de bestemming ‘bedrijventerrein’, zonder bouwvlak. Op grond van het geldende bestemmingsplan is achter het perceel van inspreker bebouwing (kassen, bedrijfsgebouwen etc.) toegestaan. Volgens algemene jurisprudentie bestaat er geen recht op een blijvend vrij uitzicht. Gelet daarop en de afstand van 20 meter tussen de perceelsgrens en de mogelijke bebouwing is er sprake van een aanvaardbare situatie.

b. Financiële haalbaarheid en noodzaak: De in dit bestemmingsplan mogelijk gemaakte combinatie van bedrijven met bedrijfswoningen faciliteren een bijzondere niche in de markt. Het gaat hierbij niet om een standaard bedrijventerrein, maar om een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit. Er wordt dus voorzien in een bijzondere behoefte anders op andere bedrijventerrein. Naar verwachting is er voldoende vraag voor voorziene ontwikkeling.

c. Onmogelijkheid: Niet wordt ingezien dat het plan in strijd zou zijn met de uitspraak van de Raad van State van 13 augustus 2008. Door de Raad van State is geoordeeld dat de provincie (goedkeuringsbesluit van het bestemmingsplan) zich ten oprechte op het standpunt heeft gesteld dat de bestemming “Agrarische doeleinden” met als subbestemming “Glastuinbouw” voor het perceel uitvoerbaar is. Goedkeuring is onthouden aan de bestemming glastuinbouw. Met die uitspraak is het onderliggende bestemmingsplan Overbuurtse Polder uit 1989 weer van kracht geworden. Dat bestemmingsplan maakt ook glastuinbouw mogelijk op het perceel. De uitspraak van de Raad van State is mede aanleiding geweest om voor het perceel een andere ontwikkeling dan glastuinbouw mogelijk te maken. In 2011 heeft de provincie op de functiekaart het perceel gewijzigd van glastuinbouwbedrijvengebied naar stads- en dorpsgebied. Argumenten daarvoor waren onder andere dat door de vorm en ligging het perceel niet bruikbaar is voor glastuinbouw en dat een kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling, in aansluiting op de naastgelegen bedrijven en woningen aan het lint Hoekeindseweg voor de hand ligt.

   Bij de situering van de bedrijfswoningen is rekening gehouden met de richtafstanden, die horen bij de betreffende milieucategorieën van de betreffende bedrijven. De toegelaten categorieën zijn daarnaast beperkt tot maximaal categorie 2. Met een richtafstand van 10 meter (categorie 2) vormen deze geen belemmering voor de realisatie van de bedrijfswoningen. Deze zullen ook geen negatief effect hebben op bestaande woningen in de directe omgeving.

d. Verkeer: Verkeersonderzoek (zie bijlage 1 van de toelichting) heeft uitgewezen dat door de verkeerstoename als gevolg van de kleinschalige ontwikkeling (maximaal 4.000 m2 bvo voor de bedrijfsmatige activiteiten) in het plangebied geen verkeerskundige aanpassingen van het bestaande wegennet nodig zijn. Er worden dan ook geen verkeerskundige problemen verwacht. Bedrijven die wel passen in milieucategorie 1 of 2, maar ongewenst zijn vanwege de verkeersaantrekkende werking (en/of om andere redenen), zijn doorgehaald op de Staat van Bedrijfsactiviteiten. Dergelijke bedrijven zijn dus niet mogelijk binnen het plangebied.

Het gedrag van fietsers, zoals door inspreker wordt beschreven, is echter niet via een bestemmingsplan te sturen. Ook kunnen ruimtelijke ontwikkelingen niet hierdoor beïnvloed worden.

Besloten is een tweede ontsluiting op te nemen in het plangebied. Hierdoor wordt het verkeer verdeeld. De tweede ontsluiting grenst aan, en ontsluit, het zuidelijk deel van het plangebied. Bij de inrichting van de voorziene toegangswegen wordt rekening gehouden met de draaicirkels van vrachtwagens. Bij de in het voorontwerp bestemmingsplan aangewezen verkeersontsluiting gaat het overigens om een bestaande aansluiting.

e. Onvoldoende belangenafweging: Alle relevante aspecten zijn bij de voorbereiding van het bestemmingsplan onderzocht. Uit de conclusies blijkt dat het plan ruimtelijk aanvaardbaar is. Daarnaast heeft naar aanleiding van de inspraakreactie overleg met inspreker plaatsgevonden, dat ook tot een aanpassing van het plan heeft geleid (zie punt a van de beantwoording).

   De gronden binnen dit bestemmingsplan worden weliswaar al voor een bepaalde tijd niet meer gebruikt voor glastuinbouw, maar het is wél een bestaand recht. Zie verder de beantwoording onder punt c.

   In het bestemmingsplan is ook een handhavingsparagraaf opgenomen. De gemeente zal, als dat nodig is, handhavend optreden.

   Dit bestemmingsplan voorziet niet in horeca. Hotels, cafe's en nachtzaken zijn daarom niet toegestaan. Dat geldt ook voor detailhandel in vuurwerk. Een autoplaatwerkerij valt in categorie 3.2 en is daarom niet toegestaan. Een meubelstoffeerderij wél, om dat deze voor weinig overlast in de omgeving zorgt. Er zijn alleen bedrijven uit categorie 1 en 2 toegestaan. In artikel 3.1.1 lid a van de regels wordt verwezen naar de Staat van Bedrijfsactiviteiten. In de Staat van Bedrijfsactiviteiten zijn de bedrijven die weliswaar in categorie 1 of 2 vallen, maar ongewenst zijn in het plangebied, doorgehaald. Dat betekent dat die bedrijven niet mogelijk zijn.

f. Toelichting, plankaart en regels: Het bestemmingsplan is flexibel opgesteld, zodat verschillende verkavelingen mogelijk zijn. Hiervoor zijn in de regels bepalingen opgenomen, waarbij bouwplannen gekoppeld worden aan een onderzoeksplicht. In de onderzoeksrapporten moet aangetoond worden dat wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarden, vervolgens of hogere grenswaarden krachtens de Wet geluidhinder kunnen worden vastgesteld en waar zo nodig maatregelen worden toegepast. In het akoestisch onderzoek (zie bijlage 5 bij de toelichting) is aangegeven onder welke situaties / voorwaarden de realisatie van een bedrijfswoning vanuit akoestisch oogpunt mogelijk is.

   Het klopt dat de nummering van artikel 4.2.1 niet juist is. Deze moet zijn 3.2.2. Vervolgens veranderd ook de nummering van alle opvolgende artikelen.

Alle aanduidingen zijn weergegeven in de legenda van de verbeelding (plankaart). Verder zijn de aanduidingen expliciet in de regels genoemd in onder anderen artikel 3.2.3 onder b.

In artikel 3.4.3 wordt duidelijk aangegeven wat de parkeernormen zijn voor de beoogde ontwikkelingen. Dat blijkt ook uit de toelichting van het bestemmingsplan.

Het opnemen van een onderzoeksplicht voor het verkeer is niet nodig. Zie de beantwoording onder punt d.

In het ontwerp bestemmingsplan zal in artikel 3.2.2 onder ‘d’ het woord ‘minimaal’ worden toegevoegd.

Voor de bedrijfswoningen is in het voorontwerp het maximale volume bepaald door de combinatie van een maximum voetprint met een maximum woonoppervlak. In het ontwerp bestemmingsplannen worden de maximale goot- en bouwhoogte van de bedrijfswoningen vastgelegd in de regels onder artikel 3.23 lid c en d.

g. Flora en Fauna: Onderzoek heeft uitgewezen dat zich geen beschermde planten en dieren in het plangebied bevinden, die een belemmering vormen voor de uitvoerbaarheid van het plan (zie paragraaf 6.7 van de toelichting en bijlage 8 bij de toelichting).

h. Procedure: Het voorontwerp bestemmingsplan heeft conform de Verordening Interactieve Beleidsvorming, Inspraak Burgerinitiatief Lansingerland 2013 na publicatie in het Gemeenteblad op 8 juli 2014 ter inzage gelegen.

Het ontwerp bestemmingsplan zal conform artikel 3.8 Wro gepubliceerd worden in het Gemeenteblad en de Staatscourant en gedurende 6 weken ter inzage liggen, zodat een ieder voldoende tijd heeft om een zienswijze op het ontwerp in te dienen. Inspreker wordt ook persoonlijk geïnformeerd.

De alternatieven zijn n.a.v. de inspraakreactie voorgelegd aan inspreker.

Conclusie
Naar aanleiding van de inspraakreactie zijn een aantal aanpassingen in het ontwerp bestemmingsplan doorgevoerd. Ten eerste is de afstand van de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte bebouwing tot de perceelgrens van bestaande woningen vergroot naar 20 meter. Ten tweede is in het ontwerp bestemmingplan een tweede verkeersontsluiting opgenomen, zodat de verkeersbewegingen over twee wegen verdeeld kunnen worden. Ten derde zijn een aantal redactionele aanpassingen van de regels doorgevoerd.

2 OVERLEG

Overeenkomstig artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is gelegenheid tot overleg geboden met betrekking tot het voorontwerp bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119”. Gelet op de aard en inhoud van het plan zijn de onderstaande instanties per mail van 4 juli 2014 uitgenodigd om binnen een termijn van 5 weken te reageren:

- Provincie Zuid-Holland
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
- N.V. Nederlandse Gasunie
- Dunea
- Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond
- Stedin B.V. (Eneco Netbeheer)
- Pipeline Control
- Kamer van Koophandel Haaglanden
- Ondernemend 3B

Van deze 9 instanties hebben er 3 gereageerd. Dunea heeft aangegeven geen opmerkingen te hebben op het bestemmingsplan. Na het invullen van het e-formulier van de provincie is naar voren gekomen dat het plan niet in strijd is met de provinciale belangen. De overige instanties hebben niet gereageerd.

De inhoudelijke reacties zijn hieronder (ambtshalve) samengevat en voorzien van een gemeentelijke beoordeling en conclusie.

1. **Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard**
   Overlegreactie ontvangen op 14 juli 2014, geregistreerd: I14.31263

Samenvatting
Het hoogheemraadschap geeft aan in te stemmen met de vaststelling van het bestemmingsplan, mits in een onderhoudsplicht voor het extra gegraven oppervlaktewater wordt voorzien. Dit dient ook met toekomstige eigenaren, na vertrek van de ontwikkelende partij, duidelijk gecommuniceerd worden.

Beoordeling
Dit punt zal in de verkoopovereenkomsten van betreffende panden worden opgenomen.

Conclusie
De reactie leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

2. **Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond**
Overlegreactie ontvangen op 22 juli 2014, geregistreerd: I14.32329

Samenvatting
In haar reactie adviseert de Veiligheidsregio om zorg te dragen voor een goede voorlichting en instructie van de aanwezige personen zodat met weet hoe te handelen tijdens een calamiteit door middel van de campagne “Goed voorbereid zijn heb je zelf in de hand”.

Beoordeling
Er wordt kennis genomen van het advies. Het bestemmingsplan is geen instrument voor publieksvoorlichting inzake het handelen bij rampen. De Gemeente communiceert hierover via de daarvoor geschikte en beschikbare middelen.

Conclusie
De overlegreactie geeft geen aanleiding tot aanpassingen van het bestemmingsplan.

3 AMBTSHALVE WIJZIGINGEN

3.1 Inleiding

Op basis van een ambtshalve beoordeling van het voorontwerp bestemmingsplan "Hoekeindseweg 119" zijn op een aantal onderdelen punten geconstateerd die gewijzigd/verbeterd/geactualiseerd kunnen worden. De wijzigingen zijn hieronder weergegeven. De wijzigingen worden verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan.

3.2 Ambtshalve wijzigingen

1. *Actualisatie beleid:*
   De beschrijving van het beleid, met name op provinciaal niveau is geactualiseerd. N.a.v. de ladder van duurzame verstedelijking is in een extra paragraaf de regionale behoefte van de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen gemotiveerd.

2. *Actualisatie onderzoeken (bijlagen de toelichting):*
   De meeste onderzoeken waren niet meer actueel en zijn daarom in 2016 geactualiseerd.

3. *Actualisatie verkaveling en afstanden*

   N.a.v. inspraak, overleg en nieuwe inzichten is de beoogde verkaveling en de afstand tot woningen in de directe omgeving aangepast. Hierdoor is het nodig geweest om de tekst in de toelichting, de regels en de verbeelding van het bestemmingsplan aan te passen. Ook wordt het plangebied vergroot.

   Toelichting: Op diverse plekken in de toelichting is de tekst aangepast aan de nieuwe situatie.

   Regels: Artikel 3.1.2 'Specifiek' is geschrapt, bedrijven van milieucategorie 2 zijn nu in principe overal toegestaan, mits aan de minimale afstandseis wordt voldaan. In de Staat van Bedrijfsactiviteiten zijn de bedrijven uit categorie 1 en 2 doorgehaald die ongewenst zijn in het plangebied. Artikel 3.1.1 a is daarom ook aangepast.
   Verder zal in artikel 3.2.3 onder 'd' het woord 'minimaal' worden toegevoegd. In artikel 3.2.4 onder c en d wordt nu ook voorzien in een maximale goot- en nokhoogte voor bedrijfswoningen. De bestemming "Groen" is toegevoegd. Omdat er geen archeologische verwachting meer van toepassing is voor het plangebied is de dubbelbestemming in de regels geschrapt.

   Verbeelding: Het plangebied wordt vergroot met het perceel direct aan de Hoekeindseweg tussen de twee ontsluitingswegen. Daarnaast worden de in artikel 3.1.2 (voorontwerp bestemmingsplan) beschreven aanduidingen geschrapt. Het bouwvlak wordt zodanig aangepast dat de afstand tot de percelen van de bestaande woningen minimaal 20 meter bedraagt. Binnen een strook van 10 meter langs de perceelgrens met de bestaande woningen aan de Hoekeindseweg zijn geen bedrijfsactiviteiten toegestaan. De aanduiding ten aanzien van de archeologische dubbelbestemming is geschrapt.

4. *Tweede ontsluitingsweg*

Toelichting: Betreffende tekstpassages zijn conform de nieuwe situatie aangepast.
Verbeelding: De betreffende gronden worden voor verkeer bestemd.

Bijlage 12 Nota zienswijzen en staat van wijzigingen (5 juli 2018)

Nota zienswijzen en staat van wijzigingen

bestemmingsplan
“Hoekeindseweg 119”

NL.IMRO.1621.BP0130-VAST
T18.07141
5 juli 2018

Inhoudsopgave **Blz.**

Hoofdstuk 1	**Zienswijzen**	**2**
1.1	Inleiding	2
1.2	Procedure	2
1.3	Zienswijze, gemeentelijke reactie en conclusie	2
1.4	Eindconclusie zienswijzen	17
Hoofdstuk 2	**Staat van wijzigingen**	**17**
2.1	Inleiding	17
2.2	Ambtshalve wijzigingen en motivering	17
Hoofdstuk 3	**Overzicht wijzigingen**	18

1. ZIENSWIJZEN

1.1 Inleiding

Overeenkomstig het bepaalde in de Wet ruimtelijke ordening is op de voorbereiding van een bestemmingsplan de afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De nota zienswijzen bevat een overzicht van de gevolgde procedure (paragraaf 1.2) en een weergave van de zienswijzen en een gemeentelijke reactie op de zienswijzen, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het bestemmingsplan wordt overgegaan (paragraaf 1.3).

1.2 Procedure

In de Staatscourant en in het gemeenteblad van 17 juli 2017 is bekend gemaakt dat met ingang van 18 juli 2017 tot en met 28 augustus 2017 het ontwerpbestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” met identificatienummer NL.IMRO.1621.BP0130-ONTW ter inzage lag. Het plan was in te zien via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl en via de viewer van de gemeentelijke website. Gedurende deze termijn werd een ieder in de gelegenheid gesteld zienswijzen op het genoemde ontwerpbestemmingsplan in te dienen.

1.3 Zienswijze, gemeentelijke reactie en conclusie

De volgende zienswijzen zijn ontvangen:

1. **Reclamant 1: De Haij & Van der Wende advocaten namens [omwonende]**
   Brief d.d. 18 augustus 2017, ingekomen 21 augustus 2017 (I17.29898)

2. **Reclamant 2: Stichting Achmea Rechtsbijstand namens [omwonende]**
   Brief d.d. 28 augustus 2017, ingekomen per fax op 28 augustus 2017, per post op 1 september 2017 (I17.31324)

3. **Reclamant 3: Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond**
   Brief d.d. 17 juli 2017, ingekomen 24 juli 2017 (I17.26953)

De ontvangen zienswijzen zijn tijdig verstuurd, ontvankelijk en worden inhoudelijk beoordeeld. Hieronder is een (ambtshalve) samenvatting gemaakt van de zienswijzen en is per zienswijze een gemeentelijke beoordeling en conclusie vermeld.

Reclamant 1:

Samenvatting

a. Relatie met bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk

Reclamant stelt dat het plangebied van onderhavig bestemmingsplan onderdeel had moeten zijn van het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Het bevreemdt reclamant dat het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk eerder is vastgesteld dan het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119. Door het plangebied Hoekeindseweg 119 uit de besluitvorming omtrent het buitengebied te halen heeft dat tot gevolg dat de samenhang tussen beide bestemmingsplannen niet goed uit te verf komt, hoewel zij onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk is consoliderend van aard. Het uitbreiden en faciliteren van bedrijfsgronden in combinatie met bedrijfswoningen, strookt niet met de groenstructuur in het direct aangrenzende deel van het buitengebied en niet met het consoliderende karakter van het grotere plan. Het bestemmingsplan is in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 zou ook consoliderend van aard moeten zijn, in lijn met het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk.

b. Strijdigheid met de gemeentelijke structuurvisie

Uit de gemeentelijke structuurvisie deel A blijkt dat het plangebied bestemd is voor glastuinbouw met groene verbindingen. Het plan voorziet in de ontwikkeling van gronden met bedrijven in combinatie met bedrijfswoningen. Dat is strijdig met de structuurvisie en om die reden onwenselijk.

c. Behoefte aan bedrijven en bedrijfswoningen

In de notitie inspraak- en overlegreacties staat dat de mogelijk gemaakte combinatie van bedrijven en bedrijfswoningen een bijzondere niche in de markt faciliteren. Omdat het niet zou gaan om een standaard bedrijventerrein, maar om een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit. Hieruit blijkt niet dat de met het plan beoogde ontwikkeling een objectieve behoefte bestaat. Waaruit blijkt de behoefte aan gronden met bedrijven in combinatie met bedrijfswoningen? Reclamant heeft het idee dat de ruimtelijke ontwikkeling wordt gedicteerd door projectontwikkelingsinitiatieven. Dat is ongewenst. Een toelichting op de behoefte waar het plan in zou voorzien en de noodzaak daarvan is volgens reclamant onontbeerlijk.

d. Bezonningsplan

Reclamant voorziet dat de in het bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen zijn gebruiksgenot aantasten, met name het uitzicht, de bezonning en de toename van geluidsoverlast. Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan zijn de bebouwingsmogelijkheden teruggebracht op de bedrijfskavel naast het perceel van reclamant. Het is echter niet duidelijk wat de gevolgen daarvan zijn. Is er een bezonningsplan opgesteld? Zo nee, op welke andere wijze is dan aandacht aan dit aspect besteed. Gevreesd wordt dat achtertuin in de schaduw komt te liggen.

e. M.e.r.-beoordeling

Reclamant legt een relatie tussen de bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk en Hoekeindseweg 119 en de gevolgen voor de m.e.r.-plicht. Is er sprake van een noodzakelijke, voorafgaande toetsing? Zo ja, dat zou dan een forse nieuwe vertraging op gaan leveren, die wellicht niet nodig was geweest als de plangebieden niet waren gesplitst. Reclamant wil graag weten wat effectief de extra vertraging is. En is van mening dat er een m.e.r.-beoordeling dient plaats te vinden.

f. Strijdigheid met provinciaal beleid

Het bestemmingsplan verhoudt zich niet met de structuurvisie Zuid-Holland 2020. Het uitbreiden en faciliteren van bedrijfsgronden in combinatie met bedrijfswoningen strookt niet met de hoofdopgave: “verbondenheid tussen stad en land”. Een van provinciale belangen is de versterking van het stedelijk netwerk en de verbetering van interne en externe bereikbaarheid. Dat gaat uit van “intensief benutten van ruimte in bestaand bebouwd gebied”. Het plangebied is echter in de huidige situatie voor het grootste deel onbebouwd. Het provinciaal belang versterking van het stedelijk netwerk is derhalve geen argument voor de vaststelling van het plan Hoekeindseweg 119.

De provinciale Verordening Ruimte 2014 geeft ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit aan dat een bestemmingsplan kan voorzien in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, maar onder een aantal voorwaarden. Volgens reclamant past de ruimtelijke ontwikkeling niet binnen de bestaande gebiedsidentiteit. In dat geval dient de ruimtelijke kwaliteit te zijn gewaarborgd door een integraal ontwerp, waarin ook aandacht is besteed aan de fysieke en visuele overgang naar de omgeving, daar is evenmin sprake van.

g. Planschade

Reclamant geeft aan dat bij de vaststelling van het bestemmingsplan hij aanzienlijke schade zal lijden en zich dien aangaande alle rechten voorbehoudt.

Beoordeling

a. Relatie met bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk

Er bestaat geen relatie met het bestemmingsplan voor het buitengebied van Bleiswijk afgezien van het feit dat de plannen aan elkaar grenzen. Er is dan ook geen reden te veronderstellen dat onderhavig bestemmingsplan consoliderend van aard moet zijn, in lijn met het bestemmingplan Buitengebied Bleiswijk. Het plangebied Hoekeindseweg 119 is nooit onderdeel geweest van het plangebied voor het Buitengebied Bleiswijk. Bovendien is de gemeenteraad bevoegd om voor elk afzonderlijke ontwikkeling en/of gebied een bestemmingsplan vast te stellen.

Voordat het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk is vastgesteld was aan de westzijde van de N209 het bestemmingsplan Overbuurtsche Polder van kracht. Tegen dat bestemmingsplan is ten aanzien van het perceel Hoekeindseweg 119 beroep ingesteld bij de Raad van State. De Raad van State heeft bij uitspraak van 13 augustus 2008 geoordeeld dat de provincie (goedkeuringsbesluit van het bestemmingsplan) zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat de bestemming "Agrarische doeleinden" met als subbestemming "Glastuinbouw" voor het perceel uitvoerbaar is. Deze uitspraak is mede aanleiding geweest om voor het perceel een andere ontwikkeling dan glastuinbouw mogelijk te maken.

Het bestemmingsplan en de ontwikkeling staat los van het glastuinbouwgebied. Door de vorm en ligging is het perceel niet bruikbaar voor glastuinbouw. De beoogde kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling sluit aan op de naastgelegen bedrijven (o.a. Diepvriesunit) en de woningen aan het lint Hoefweg.

b. Strijdigheid met de gemeentelijke structuurvisie

In paragraaf 3.1.3 van de toelichting wordt ingegaan op de structuurvisie. Daarin is een uitsnede weergegeven van de bij de visie behorende plankaart. De ontwikkeling is niet in strijd met de structuurvisie. Het plangebied ligt in de bestemming 'behoud cultuurhistorisch waardevolle karakter linten' en niet in de bestemming 'glastuinbouw'. In bovengenoemde paragraaf is uiteengezet dat het plan past bij de schaal en maat van het lint en daarom in lijn is met de structuurvisie.

De aanduiding 'uitbouw groene recreatieve routes' betreft een gewenste recreatieve verbinding tussen de noordkant van het Annie M.G. Schmidtpark en de Rottemeren, aansluitend op het bestaande (recreatief) fietspad ten oosten van de N209. Op dit moment worden geen plannen ontwikkeld voor deze verbinding. Het is dan nu ook geen reden om de planontwikkeling aan de Hoekeindseweg 119 tegen dan wel aan te houden. Het betreft daarnaast een indicatief tracé. Bij de mogelijke toekomstige planontwikkeling zal een tracé worden bepaald, rekening houdend met allerlei fysieke barrières en belemmeringen. In het plangebied wordt een strook vrij gehouden van bebouwing (de bouwvlakken liggen niet strak op de grens van het plangebied). Er is in het plangebied voldoende ruimte om een verbinding mogelijk te maken, het plan maakt het niet onmogelijk.

c. Behoefte aan bedrijven en bedrijfswoningen

Zoals in het ontwerpbestemmingsplan onder paragraaf 3.2 van de toelichting over de regionale behoefte is beschreven maakt dit plan de combinatie van bedrijven met bedrijfswoningen mogelijk en faciliteert daarmee een bijzondere niche in de markt. Het gaat hierbij niet om een standaard bedrijventerrein, maar een kleinschalige ontwikkeling van hoge kwaliteit.

Toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte is in verhouding tot de totale voorraad aan bedrijventerreinen (233 hectare, waarvan circa 50% bebouwd, oftewel zo'n 1,17 miljoen m^2)

dermate beperkt, dat de ruimtelijke effecten op de bestaande voorraad nihil zijn. Onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand) als gevolg van deze nieuwe stedelijke ontwikkeling worden dan ook niet verwacht.
Geconcludeerd wordt dat er binnen de gemeente Lansingerland geen hard planaanbod beschikbaar is met een vergelijkbaar profiel als de beoogde nieuwe stedelijke ontwikkeling van Hoekeindseweg 119. De totale vraag naar bedrijfsruimte tot 2.000 m^2 bedraagt circa 6 tot 7 hectare. Het totale aanbod aan bedrijventerreinen, exclusief de veilinggebonden locaties en het regionale terrein voor grootschalige logistiek (Prisma), bedraagt circa 54 hectare netto. Kwalitatieve analyse van het planaanbod resulteert in de conclusie dat Oudeland en Leeuwenhoekweg zich vooral richten op (middel)grote bedrijven (>2.000 m2) die behoefte hebben aan ruimere kavels dan op Hoekeindseweg 119 worden aangeboden. De beoogde doelgroep voor de Hoekeindseweg 119 is daarmee niet te vergelijken met de eindgebruikers op Leeuwenhoekweg en Oudeland. Op Oudeland zijn twee kavels beschikbaar met een min of meer vergelijkbare omvang als op de Hoekeindseweg 119, maar beide kavels zijn door ligging en vorm, weinig geschikt voor de beoogde doelgroep (reguliere MKB bedrijven). Geconcludeerd wordt dat de vraag naar bedrijfsruimte van 600 tot maximaal 1.600 m2 (zoals beoogd op de Hoekeindseweg 119) binnen het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen niet of nauwelijks kan worden opgevangen. Bovendien ligt de leegstand in de gemeente onder frictieniveau (aanbod-voorraadratio van 2,6%). De toevoeging van maximaal 4.500 m2 bedrijfsruimte op een totale voorraad van circa 1,17 miljoen m2 zorgt daarmee niet voor onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand). Zowel kwantitatief als kwalitatief is er behoefte aan bedrijfsruimte op Hoekeindseweg 119.

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van paragraaf 3.2 van de toelichting.

d. <u>Bezonningsplan</u>
Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan is in het ontwerpbestemmingsplan de afstand van de nieuwe bebouwing (bouwvlak) tot de perceelsgrens van reclamant vergroot van 10 naar 20 meter. Binnen die strook is een groenbestemming opgenomen en de bestemming “bedrijventerrein” zonder bouwvlak. Op grond van deze aanpassing wordt niet verwacht dat er in de achtertuin van reclamant schaduwhinder kan ontstaan.

Naar aanleiding van deze zienswijze is een bezonningsplan opgesteld voor de gangbare momenten (21 maart/september, juni en december). Uit het bezonningsplan blijkt dat bij de maximaal toelaatbare bebouwingsvariant er geen schaduwwerking optreedt op de tuin van reclamant. Uit het bezonningsplan blijkt eveneens wat het effect is van de eigen erfbeplanting op het perceel van reclamant. Het bezonningsplan wordt als bijlage bij de toelichting gevoegd.

Zie verder de beantwoording onder 2 e.

e. M.e.r.-beoordeling

Bij de beantwoording onder punt a is ingegaan op het feit dat er geen relatie bestaat tussen onderhavig bestemmingsplan en het bestemmingsplan Buitengebied Bleiswijk. Zo kan er ook geen relatie worden gelegd tussen de bestemmingsplannen en de m.e.r.-plicht. Het zijn afzonderlijke bestemmingsplannen waarbij afzonderlijk is geoordeeld of er sprake is van een m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht.

In paragraaf 6.9 wordt ingegaan op de milieueffectrapportage. Geconcludeerd is dat een MER niet aan de orde is omdat de ontwikkeling niet valt binnen de in bijlage C en D opgenomen categorieën van het Besluit m.e.r. (ruimschoots onder de drempelwaarden). De extra toetsing waar reclamant op doelt (vormvrije m.e.r.-beoordeling) is met de onderzoeken bij dit plan (hoofdstuk 6 van de toelichting) al uitgevoerd en levert dus geen extra vertraging op.

Op 16 mei 2017 is het Besluit milieueffectrapportage aangepast. Voor dit plan heeft dat tot gevolg dat er een apart besluit moet worden genomen bij de vaststelling van het bestemmingsplan over het al dan niet maken van een MER of een mer-beoordeling. Dit besluit zal door het college voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan worden genomen.

f. Strijdigheid met provinciaal beleid

Mede naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State (zie punt a) heeft de provincie in 2011 op de functiekaart het perceel gewijzigd van glastuinbouwbedrijvengebied naar stads- en dorpsgebied. Argumenten daarvoor waren onder andere dat door de vorm en ligging het perceel niet bruikbaar is voor glastuinbouw en dat een kleinschalige bedrijfsmatige ontwikkeling, in aansluiting op de naastgelegen bedrijven en woningen aan het lint Hoekeindseweg voor de hand ligt.

In paragraaf 3.1.2 van de toelichting is beschreven dat het plan in overeenstemming is met het provinciale beleid. De ruimtelijke ontwikkeling past binnen de bestaande gebiedsidentiteit. De bij het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsparagraaf en de paragrafen 2.3, 4.2 en 5.2 van de toelichting gaan ook in op de fysieke en visuele overgang van het plan naar de omgeving en inpassing in de omgeving.

g. Planschade

Binnen 5 jaar na onherroepelijk worden van dit plan kan reclamant een verzoek om planschade indienen. Dat verzoek wordt dan in behandeling genomen conform de Planschadeverordening Lansingerland 2010. De kern voor de beoordeling van de aanvraag om planschade wordt gevormd door de planologische vergelijking. Deze bestaat uit de vergelijking tussen het huidige planologische regime (dus niet de feitelijke situatie) en het nieuwe planologische regime. Voor deze vergelijking zijn de Wet ruimtelijke ordening en de rechtspraak over planschade van belang.

Conclusie

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het (ontwerp)bestemmingsplan op de volgende punten:

- Het bezonningsplan wordt als bijlage opgenomen bij de toelichting;
- Paragraaf 6.9 wordt geactualiseerd en het college zal voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan een afzonderlijk besluit nemen;
- Paragraaf 3.2 wordt aangepast door de behoefte uitgebreid toe te lichten.

Reclamant 2:

Samenvatting

a. <u>Flora en Fauna onderzoek</u>

De Ecologische Quikscan is van 7 juni 2012 en daarmee niet meer actueel. Het rapport is niet geactualiseerd. Indien een bestuursorgaan inderdaad gebruik maakt van gegevens en onderzoeken die ouder zijn dan twee jaar, dan vereisen het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel, dat het bevoegde bestuursorgaan nader motiveert waarom die gegevens nog immer actueel zijn. Aan deze verzwaarde motiveringsplicht is in dit geval niet voldaan. Dit vormt een gebrek aan het bestreden besluit.

b. <u>Verkeersonderzoek</u>

Reclamant geeft aan dat het verkeersonderzoek geen grondslag biedt voor de conclusie in de toelichting. De bezwaren uit de inspraakreactie ten aanzien van de gevolgen voor het verkeer worden herhaald:

- De Hoekeindseweg kan de stroom fietsers niet aan die zowel in de ochtend als in de middag gebruik maakt van beide zijdes van de weg. Deze fietsen vaak met 4 of 5 naast elkaar, opgeteld 10 fietsers naast elkaar. Er hebben al ongelukken plaatsgevonden. Daar dient bij de planvorming rekening mee te worden gehouden. Het intensiveren van het verkeer door een bedrijventerrein te plaatsen zal het gevaar groter maken dan het reeds is. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom moet daar rekening mee worden gehouden in het ontwerpbestemmingsplan. In het bestemmingsplan komt de verkeersveiligheid/het garanderen daarvan onvoldoende aan de orde.
- De weg is te smal voor een goede draaicirkel. Door het toevoegen van stelconplaten in de berm kunnen de draaicirkels gehaald worden. Groenvoorzieningen zijn hierdoor aangetast of verdwenen. De Hoekeindseweg is niet gebouwd op een extra aansluiting. Door het toevoegen van een extra ontsluiting ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan worden de bezwaren van reclamant niet weggenomen maar nemen juist toe.
- Het mogelijk maken van twee ontsluitingen impliceert naar de mening van reclamant dat 1 ontsluiting voor een bedrijventerrein met deze grootte kennelijk niet volstond. Maar dat zegt meteen iets over de grootte en impact op de directe omgeving van dit plan. Die is aanzienlijk en dat wordt onvoldoende erkend door de gemeente.

- De extra ontsluiting doet echter niets aan de drukte op de Hoekeindseweg. De intensiteit op de Hoekeindseweg zal enkel toenemen. De functie van de weg als connectie tussen twee dorpen is niet berekend op de intensiteit.
- De aansluitingen van de Hoekeindseweg naar de N209 zijn niet aangepast naar het gebruik van vrachtwagens vanwege de beperkte draaicirkel. Een vrachtwagen die voor het stoplicht staat blokkeert beide zijdes van de weg met als gevolg grote opstoppingen voor auto's en fietsers.

c. Ladder Duurzame Verstedelijking

De Ladder is van toepassing ten opzichte van deze ruimtelijke ontwikkeling. Er is sprake van een stedelijke ontwikkeling. Er dient onderzoek gedaan te worden naar de behoefte aan dit soort gecombineerde bedrijfspanden/woningen. In de inspraaknota en de toelichting op het bestemmingsplan wordt gesproken over een bijzondere niche in de markt. Waarop deze bewering is gebaseerd is onduidelijk. Er wordt alleen over een verwachting gesproken dat er voldoende vraag is. Elke onderbouwing in de vorm van een (markt)onderzoek ontbreekt. Ten aanzien van de stelling dat de ontwikkeling van hoge kwaliteit is en zich in een niche markt bevindt beschouwt reclamant als aannames. Deze aannames zijn geen feiten en voldoen daarom niet. Reclamant geeft aan dat er in de gemeente meerdere vergelijkbare initiatieven zijn die al geruime tijd te koop staan. Hiermee staat ook de financiële haalbaarheid van het bestemmingsplan ter discussie.

d. Woningbouwbeleid

Reclamant vraagt zich af hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot het eigen woningbouwbeleid. Een onderbouwing hoe deze ontwikkeling past binnen de woningvoorraad en voorziet in een behoefte in de regio ontbreekt. Dit maakt het besluit qua motivering en zorgvuldigheid gebrekkig.

e. Afstand tot perceelsgrenzen

De bedoeling van het plan is dat er binnen 20 meter van de perceelsgrens van de bestaande woningen geen bedrijven komen in milieucategorie 2. Dat is echter niet vastgelegd op de plankaart. Op de plankaart zijn geen functieaanduidingen vastgelegd waarin deze beperking is opgenomen. In de huidige opzet kunnen tot aan de perceelsgrens van reclamant bedrijven in zowel milieucategorie 1 en 2 gevestigd worden. Achter op het perceel van reclamant staan schuren, daarvandaan zal ook afstand van 20 meter in acht genomen moeten worden.

f. Voorgenomen afstanden geen garanties op minder overlast

Reclamant ziet graag de strook Groen van 10 meter uitgebreid naar een groenbestemming van 20 meter. Nu kan op een strook van 10 meter opslag plaatsvinden of parkeren van (grote) voertuigen, gepaard gaande met geluid, stank en andere soort overlast.

Het is onduidelijk wat binnen de eerste 10 meter is toegestaan. Daar moet meer duidelijkheid over komen om te voorkomen dat dit leidt tot ongewenste toekomstige handhavingstrajecten.

Er dient een regeling opgenomen te worden waarbij een bestemming Groen wordt opgenomen voor de betreffende strook grond die bedrijfsmatig gebruik en bebouwing uitsluit.

g. Lijst van uitgesloten bedrijven

Er blijven bedrijven uit de Staat van Bedrijfsactiviteiten toegestaan die vergelijkbaar zijn qua overlast met de wel uitgesloten (doorgestreepte) bedrijven. Als voorbeeld wordt genoemd dat hotels, cafés en nachtzaken niet zijn toegestaan. Echter dansscholen en fitnesscentra zijn niet doorgestreept. Beide zijn avond/nacht zaken met een hoog horeca gehalte. Daarnaast zijn veel bedrijven niet doorgehaald die wel degelijk een grote belasting zullen geven op het wegennet. Reclamant heeft daarom de lijst met bedrijven toegevoegd en daarbij de bedrijven doorgehaald die naar mening van reclamant eveneens uitgesloten moeten worden om de overlast zoveel als mogelijk te beperken.

h. Groene inpassing

Op bladzijde 19 van de toelichting wordt gesproken over de vereiste groene inpassing op grond van de Visie Transformatiegebied. Uit het bestreden besluit blijkt echter niet hoe deze groene inpassing gegarandeerd wordt. Er kan dan ook niet gezegd worden dat er in dit opzicht wordt voldaan aan het gemeentelijk beleid.

i. Nadelige gevolgen voor het woon- en leefgenot

Uit het ontwerpbesluit blijkt niet dat voldoende rekening is gehouden met de belangen van reclamant en andere bewoners aan de Hoekeindseweg. Het gaat om de volgende factoren:

- Het woongenot zal direct afnemen;
- Het vrije uitzicht zal compleet verdwijnen;
- Gevolgen voor de zonuren;
- Geluidsoverlast;
- Stankoverlast.

j. Handhaafbaarheid

Het gebied direct naast Hoekeindseweg 119 en 141 kent op dit moment meerdere illegale bebouwingen/hallen. De gemeente heeft tot op heden nog geen zichtbare actie ondernomen op deze bebouwingen. Reclamant herhaalt dan ook zijn vrees voor de standvastigheid van de gemeente namens de bewoners naar een ontwikkelaar.

Gevreesd wordt voor onderhuur aan bedrijven die niet voldoen aan het bestemmingsplan, of voor bedrijfsuitbreidingen die niet voldoen aan het bestemmingsplan. De eerder aangehaalde daadkracht van de gemeente en het vertrouwen dat de gemeente adequaat zal reageren heeft reclamant niet. In het verleden heeft een rechtszaak moeten plaatsvinden voor de geluidsoverlast van de koelunits op een dak van een pad gelegen aan de Hoekeindseweg. Ook hier heeft de gemeente geen vuist kunnen maken. Daarnaast vreest reclamant dat wanneer enkele bedrijfsruimtes leegkomen dat deze gevoelig worden voor criminaliteit en hij vreest dan ook voor zijn veiligheid.

k. Waardedaling woning

Reclamant vreest dat zijn woning in waarde daalt na realisering van het bestemmingsplan. Omdat bij planschadeclaims een steeds groter deel van het nadeel voor eigen risico blijft, hoort dit nadeel zo klein mogelijk te blijven. Een goede ruimtelijke ordening vraagt dat het nadeel voor omwonenden waar mogelijk wordt beperkt. Een reden te meer om te zoeken naar andere locaties, waar geen of minder planschade te verwachten valt.

l. Ontwerpbestemmingsplan niet vaststellen

Gevraagd wordt het bestemmingsplan niet vast te stellen. En anders wordt gevraagd tegemoet te komen aan de zienswijze en het plan aan te passen. Reclamant is ten allen tijde bereid om mee te denken over een alternatieve oplossing.

Beoordeling

a. Flora en Fauna onderzoek

Zoals reclamant terecht aangeeft verdient het aanbeveling om het onderzoek uit 2012 te actualiseren of te motiveren waarom de gegevens uit het onderzoek van 2012 nog actueel zijn. Het onderzoek is geactualiseerd. Uit het geactualiseerde onderzoek d.d. 31 oktober 2017 is gebleken dat er een aantal nadere onderzoeken noodzakelijk zijn. Deze nadere onderzoeken zijn in gang gezet maar zijn op het moment van schrijven van deze nota nog niet afgerond. Het staat evenwel de vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg omdat er pas gestart kan worden met verstorende en/of sloopwerkzaamheden wanneer de aanvullende onderzoeken zijn afgerond en eventueel een ontheffing is verleend op basis van de Wet natuurbescherming.

Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd en het nieuwe onderzoek zal het onderzoek uit 2012 vervangen in de bijlagen bij de toelichting.

b. Verkeersonderzoek

Het aantal fietsers dat via de Hoekeindseweg fietst is (op basis van de verkeerstellingen uit september 2017) zonder meer behoorlijk. Niet onlogisch omdat er langs de N209 geen fietspaden aanwezig zijn en de fietsers daarom samen met het overige verkeer gebruik maken van de parallel gelegen verkeersinfrastructuur. Ter hoogte van het plangebied is dit de Hoekeindseweg. Een erftoegangsweg buiten de bebouwde kom, waarvoor een maximumsnelheid van 60 km/uur geldt. De huidige relatief lage verkeersbelasting duidt er op dat de Hoekeindseweg vooral alleen wordt gebruikt door bestemmingsverkeer en daarmee goed functioneert. Dat fietsers in groepsverband (vooral in de piekperioden de schoolgaande jeugd) met meer dan het wettelijk maximum aantal van 2 naast elkaar fietsen is te wijten aan het fiets-/verkeersgedrag waarvoor de wegbeheerder niet verantwoordelijk kan worden gehouden. Dat

fietsers ervoor kiezen om in voorkomende gevallen met meer dan twee naast elkaar te fietsen houdt echter ook verband met het relatief beperkte aandeel snelverkeer. Er zijn in de huidige situatie op bepaalde wegvakken Hoekeindseweg méér fietsers dan automobilisten, waardoor fietsers letterlijk ook meer de ruimte krijgen en dan ook nemen om met meerderen naast elkaar te fietsen. Wanneer de verhouding tussen het aandeel fiets- en autoverkeer wijzigt en het autoverkeer toeneemt zullen fietsers minder gemakkelijk met teveel naast elkaar fietsen en daarmee worden de fietsers meer gedwongen zich aan de geldende verkeersregels (maximaal met twee naast elkaar) te houden. De intensivering van het verkeer vind slechts plaats op een klein deel van de Hoekeindseweg, namelijk van het kruispunt met de N209 tot een van de twee ingangen tot het bedrijventerrein, een afstand van circa 200 meter.

De Hoekeindseweg is als erftoegangsweg (buiten de bebouwde kom) bij uitstek een type weg die bedoeld is voor het ontsluiten van erven. Dat er bij een (nieuwe) erfaansluiting aanpassingen plaatsvinden om het type verkeer dat moet worden ontsloten op een adequate wijze te accommoderen is een logisch gevolg. Niet alleen in het belang van het type bestemmingsverkeer met bijbehorende bochtstralen waarmee gerekend moet worden, maar juist ook om te voorkomen dat bij het in- of uitrijden verkeersonveilige situaties op de Hoekeindseweg ontstaan vanwege ongewenste extra benodigde manoeuvres van vrachtverkeer. Een erfaansluiting die voorziet in voldoende manoeuvreerruimte is verkeersveiliger en de gevolgen ervan voor het huidige groen zijn ondergeschikt aan het belang van de verkeersveiligheid op de Hoekeindseweg.

De beoogde nieuwe uitrit biedt vanwege de benodigde bochtstralen voor het vrachtverkeer meer mogelijkheden voor de inrichting van het plangebied vanwege het ruimtebeslag ter plaatse van de noordelijk gelegen insteekweg naar de verschillende bedrijfskavels die daaraan komen te liggen. Voor de hoeveelheid te verwerken verkeer (intensiteit) is een tweede erfaansluiting zeker niet noodzakelijk, maar wel wenselijk in het voordeel van de reclamant. Waardoor een deel van het toekomstig te verwachten (vracht-)verkeer niet langs de woning van reclamant zal rijden. Het is nog wel aan de wegbeheerder (provincie Zuid-Holland) om te bepalen of toestemming wordt verleend voor deze uitrit waar de planontwikkelaar vanuit is gegaan.

Ten gevolge van het plan neemt de hoeveelheid van het verkeer op de Hoekeindseweg toe. Op basis van kengetallen is de te verwachten verkeerstoename berekend op ruim 400 motorvoertuigbewegingen per etmaal. Volgens het recent uitgevoerde verkeersonderzoek (mechanische dwarsdoorsnedetelling) is de verkeersbelasting op de Hoekeindseweg in de huidige situatie gemiddeld circa 640 motorvoertuigen op een weekdag en circa 665 motorvoertuigen per etmaal op een werkdag. De intensiteiten op de Hoekeindseweg zullen daarmee ten gevolge van het plan naar verwachting op een waarde van circa 1.085 mvt/etmaal uitkomen. Voor een 60 km-zone erftoegangsweg (bubeko) is dat een geringe hoeveelheid verkeer. Bij een verkeersbelasting boven de 3.000 mvt/etmaal wordt van een erftoegangsweg (bubeko) ge-

steld dat deze van een hogere categorie is. Daarbij geldt ook nog dat de parallelle wegenstructuur niet bedoeld is voor doorgaand verkeer en zo ook niet voor verkeer tussen de kernen Bergschenhoek en Bleiswijk, dat zoveel mogelijk gebruik dient te maken van de N209. De huidige relatief lage verkeersbelasting duidt er ook op dat deze parallelstructuur vooral alleen wordt gebruikt door bestemmingsverkeer en daarmee goed functioneert. Er is derhalve geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat de Hoekeindseweg het huidige maar ook het toekomstige bestemmingsverkeer niet kan verwerken.

De aansluiting van de Hoekeindseweg op de N209 ter plaatse van het met een verkeersregelinstallatie (VRI) geregelde kruispunt is met toepassing van overrijdbare bochtverruimingen (rammelstroken) ingericht op het verwerken van grotere voertuigen, zoals deze de huidige percelen bedienen en daarmee ook de nieuw beoogde ontwikkeling op het perceel Hoekeindseweg 119. Het kruispunt is zonder meer geschikt om vrachtverkeer op een adequate wijze te kunnen verwerken.

Paragraaf 2.3.3 van de toelichting wordt naar aanleiding van het bovenstaande geactualiseerd (recente verkeerstelling). Ook wordt bijlage 1 bij de toelichting (notitie verkeer) geactualiseerd.

c. Ladder Duurzame Verstedelijking

De financiële haalbaarheid van het plan staat niet ter discussie. Er is een overeenkomst gesloten tussen gemeente en ontwikkelaar. Daarmee is de planvorming financieel haalbaar. De ontwikkelaar ontwikkelt het plangebied voor eigen rekening en risico. Ten aanzien van de behoefte naar de beoogde bedrijfskavels en woon-werkkavels wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 1c.

d. Woningbouwbeleid

Bedrijfswoningen zijn een specifiek, kwalitatief segment, waarvan in de gemeente Lansingerland momenteel geen planaanbod beschikbaar is. Bovendien is de leegstand in dit marktsegment onder frictieniveau (vergelijkbaar met de reguliere woningmarkt). Het toevoegen van enkele bedrijfswoningen voorziet daarmee in een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Bovendien heeft het toevoegen van maximaal vijf bedrijfswoningen op het totaal van 400 woningen per jaar in de gemeente geen ongewenste ruimtelijke effecten en heeft geen ongewenst effect op lokaal en regionaal niveau.

In de nieuwe paragraaf 3.2 van de toelichting wordt hierop ook uitgebreider ingegaan.

e. Afstand tot perceelsgrenzen

De afstand is juist wel opgenomen op de verbeelding. Binnen een afstand van 20 meter vanaf de perceelsgrens bij de woning tot het bouwvlak van de bestemming “Bedrijventerrein” is geen bebouwing mogelijk. Gezien van het perceel van reclamant is er eerst een 10 meter

strook met de bestemming “Groen” en vervolgens 10 meter een bedrijfsbestemming zonder bouwvlak. Per abuis is de functieaanduiding niet opgenomen op de verbeelding waarbij een koppeling is gelegd naar artikel 3.2.4 lid d. Dat wordt hersteld.
Niet wordt ingezien waarom een afstand van 20 meter tot de schuren in acht moet worden genomen. De schuren hebben geen woonfunctie. Er is bij het plan rekening gehouden met de afstand tot de woningen.

Verder wordt verwezen naar de beantwoording onder 2 f.

f. Voorgenomen afstanden geen garanties op minder overlast

In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming “Groen” niet meer is toegestaan.

Opslag op onbebouwde gronden/terreinen wordt in beperkte mate toegestaan. Daarvoor wordt aan artikel 3 een regeling toegevoegd zodat duidelijk is wat de maximale maatvoering en afstanden zijn. Ter plaatse van de strook bedrijven met categorie 1 (zie beantwoording 2 e) wordt de aanduiding opgenomen “specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten”.

Parkeren op de bestemming “Bedrijventerreinen” buiten het bouwvlak is mogelijk. Het is niet aannemelijk dat dat zal leiden tot overlast. Gelet op de toegestane milieucategorie zijn koelwagens etc. uitgesloten.

g. Lijst van uitgesloten bedrijven

Ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan zijn in het ontwerpbestemmingsplan een aantal bedrijven doorgehaald. Het gaat te ver om nog meer bedrijven op de lijst door te halen. Er moeten ook nog wel een aantal mogelijkheden overblijven voor de ontwikkeling anders staat de haalbaarheid van het plan voor de ontwikkelaar onder druk. De hinder voor reclamant wordt beperkt door het vastleggen van de maximale milieucategorie en afstanden tot de woning.

h. Groene inpassing

Aan de bestemming “Bedrijventerrein” wordt een voorwaardelijke verplichting voor de landschappelijke inpassing toegevoegd. Daarbij wordt verwezen naar het Beeldkwaliteitsplan. Het bestaande Beeldkwaliteitsplan wordt aangevuld met een inrichtingsschets/beplantingsplan als landschappelijke inrichting. Het Beeldkwaliteitsplan ziet ook op de inrichting van het perceel met de bestemming “Groen”.

In aanvulling daarop wordt een allonge gesloten op de anterieure overeenkomst, maar dat valt in feite buiten het bestemmingsplan omdat het een privaatrechtelijke overeenkomst betreft tussen de gemeente en de ontwikkelaar.

i. Nadelige gevolgen voor het woon- en leefgenot

Ten opzichte van de feitelijke situatie is er sprake van een wijziging voor het woon- en leefgenot. Er is echter met de planvorming op zorgvuldige wijze rekening gehouden met de belangen van reclamant. Zie daarvoor de beantwoording van de overige punten van deze zienswijze. Er is sprake van een ontwikkeling die past op de locatie.

j. Handhaafbaarheid

Het perceel naast Hoekeindseweg 119 en 141 heeft al geruime tijd de aandacht van de gemeente. De illegale situatie is geïnventariseerd en hangende een handhavingstraject wordt door de eigenaar gewerkt aan een plan dat een einde maakt aan de illegale bebouwing. Het college van burgemeester en wethouders heeft eind augustus 2017 besloten in principe medewerking te verlenen aan een herziening van het bestemmingsplan waarbij de nieuwe bedrijfsbebouwing, ter vervanging van de illegale bebouwing, ruimtelijk en landschappelijk goed wordt ingepast.

Het gebruik van de gebouwen dient overeenkomstig het bestemmingsplan plaats te vinden. Is dat niet het geval dan zal er handhavend worden opgetreden conform het handhavingsbeleid van de gemeente Lansingerland. Dat kan in gang worden gezet door inventarisatie van de gemeente of doordat er een verzoek om handhaving wordt ingediend door derden. Het spreekt voor zich dat de ontwikkelaar als uitgever van de gronden zelf in de hand heeft welke bedrijven zich vestigen. Bij de verkoop van een bestaand gebouw aan een ander zal bij de verkoop duidelijk worden gemaakt welke functies mogelijk zijn op grond van het bestemmingsplan.

Is er sprake van criminele activiteiten in de een van de gebouwen dan is dat een zaak voor handhaving door de politie en het Openbaar Ministerie en een mogelijke sluiting van het pand op last van de burgemeester op grond van zijn bevoegdheid in het kader van de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

k. Waardedaling woning

Binnen 5 jaar na onherroepelijk worden van dit plan kan reclamant een verzoek om planschade indienen. Dat verzoek wordt dan in behandeling genomen conform de Planschadeverordening Lansingerland 2010. De kern voor de beoordeling van de aanvraag om planschade wordt gevormd door de planologische vergelijking. Deze bestaat uit de vergelijking tussen het huidige planologische regime (dus niet de feitelijke situatie) en het nieuwe planologische regime. Voor deze vergelijking zijn de Wet ruimtelijke ordening en de rechtspraak over planschade van belang.

Door een aantal planaanpassingen is het risico op planschade beperkt. Het zoeken naar een andere locatie voor deze ontwikkeling is niet aan de orde.

l. <u>Ontwerpbestemmingsplan niet vaststellen</u>

Reclamant is betrokken geweest in de fase tussen voorontwerp en ontwerpbestemmingsplan. Het plan is aangepast door meer afstand tussen de woning en het bouwvlak van de bestemming bedrijven. Daarnaast is een tweede ontsluiting opgenomen om het verkeer te spreiden en daarmee te voorkomen dat al het verkeer over de ontsluiting naast de woning van reclamant wordt geleid. Alles overwegende wordt de raad voorgesteld het bestemmingsplan vast te stellen.

Conclusie

De zienswijze geeft aanleiding tot aanpassing van het (ontwerp)bestemmingsplan op de volgende punten:

- Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd naar aanleiding van de geactualiseerde ecologische quick scan.
- De ecologische quickscan d.d. 31 oktober 2017 wordt toegevoegd aan de bijlagen bij de toelichting en vervangt de ecologische quickscan uit 2012.
- Paragraaf 2.3.3 wordt geactualiseerd.
- Bijlage 1 bij de toelichting wordt geactualiseerd en vervangt de notitie verkeer uit 2016.
- De functieaanduiding 'bedrijf van categorie 1' wordt opgenomen op het perceel achter dat van reclamanten, tussen de groenstrook en het bouwvlak.
- In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming "Groen" niet meer is toegestaan.
- Aan artikel 3.1.1 wordt een lid toegevoegd waarin buitenopslag wordt benoemd;
- Aan artikel 3.4.4 wordt een specifieke gebruiksregel voor buitenopslag toegevoegd;
- De functieaanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten' wordt opgenomen op dezelfde strook als die van de functieaanduiding 'bedrijf van categorie 1';
- Bij artikel 3 wordt een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de landschappelijke inpassing.

Reclamant 3:

Samenvatting

De VRR kan zich vinden in de wijze waarop haar vooroverlegreactie is verwerkt in het ontwerpbestemmingsplan.

Beoordeling

Hiervan wordt kennis genomen.

Conclusie

De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

1.4 Eindconclusie zienswijzen

De zienswijzen geven aanleiding tot aanpassingen van het ontwerpbestemmingsplan op de punten zoals aangegeven in de puntsgewijze conclusies bij de beoordeling van de zienswijzen. In hoofdstuk 3 is een opsomming van deze wijzigingen opgenomen.

2. STAAT VAN WIJZIGINGEN

2.1 Inleiding

Op basis van een ambtshalve beoordeling van het ontwerpbestemmingsplan zijn op een aantal onderdelen punten geconstateerd die verbeterd/verduidelijkt kunnen worden. Het betreft diverse redactionele aanpassingen in de plantoelichting die niet uitputtend worden opgesomd. Daarnaast hebben zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan in het plangebied die leiden tot onderstaande ambtshalve wijzigingen.

2.2 Ambtshalve wijzigingen en motivering

<u>Regels</u>
Wijziging 1:
Artikel 3.2.6 lid d wordt verwijderd.
Motivering
In artikel 3.2.3 lid a staat al dat er maximaal 5 bedrijfswoningen zijn toegestaan.

Wijziging 2:
Artikel 3.2.4 d wordt verplaatst naar een nieuw artikel 3.1.2 (Specifiek*)*.
Motivering
Dat is de gebruikelijke plaats dergelijke functieaanduidingen. Een uitzondering ten opzichte artikel 3.1.1. onder a (Algemeen).

Wijziging 3:
Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting gekoppeld (nieuw artikel 3.2.2a, de rest vernummerd):
"3.2.2a *Voorwaardelijke verplichting -1*
De bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen mogen pas gebouwd worden als de gronden zijn verkaveld, en de gebouwen – en woningen de bouwvorm krijgen, conform de principes van de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat als bijlage 2 bij de regels is opgenomen"

Motivering
In aanvulling op hetgeen in de regels is bepaald is het voor de uitvoering van het plan wenselijk dat de gebouwen en bedrijfswoningen worden gerealiseerd conform de bepalingen uit de Beeldkwaliteitsparagraaf.

Wijziging 4:
In artikel 3.2.4 lid a en lid b worden de woorden 'bedrijf' en 'bedrijven' vervangen door 'bedrijfsgebouw(en)'.
Motivering:
Bij de maatvoering en aantallen gaat het om de bedrijfsgebouwen zoals gedefinieerd in artikel 1.18. Het kan voorkomen dat er in één bedrijfsgebouw meerdere bedrijven/bedrijfsactiviteiten zijn gevestigd.

Wijziging 5:
Artikel 3.4.3 lid b en c worden vervangen door te verwijzen naar de Nota parkeernormen.
Motivering:
Paragraaf 2.3.3. van de toelichting (verkeer) en bijlage 1 bij de toelichting (verkeer) zijn geactualiseerd. Ook ten aanzien van het parkeren. De wijziging van artikel 3.4.3 lid b en c sluit daarop aan.

3 OVERZICHT WIJZIGINGEN

Voor de volledigheid is hieronder een opsomming opgenomen van de wijzigingen in de regels en de aanpassingen in de toelichting ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan die voortkomen uit de beoordeling van de zienswijzen en de ambtshalve beoordeling.

<u>Regels</u>

- In artikel 4.1 wordt lid d verwijderd waardoor parkeren binnen de bestemming "Groen" niet meer is toegestaan;

- Aan artikel 3.1.1 wordt lid c toegevoegd:
  "c. buitenopslag ten behoeve van het eigen bedrijf"

- Aan artikel 3.4.4 wordt een specifieke gebruiksregel toegevoegd:
  "Buitenopslag

Voor buitenopslag geldt dat:

a. de hoogte niet meer mag bedragen dan 5 meter;

b. de afstand tot de zijdelingse perceelgrens niet minder mag bedragen dan 3 meter;

c. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein-buitenopslag uitgesloten' buitenopslag niet is toegestaan."

- Artikel 3.2.6 lid d wordt verwijderd.

- Artikel 3.2.4 d wordt verplaatst naar een nieuw artikel 3.1.2 (Specifiek*)*.

- Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting gekoppeld (nieuw artikel 3.2.2a, de rest vernummerd):
  "3.2.2a *Voorwaardelijke verplichting -1*
  De bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen mogen pas gebouwd worden als de gronden zijn verkaveld, en de gebouwen - en woningen de bouwvorm krijgen, conform de principes van de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat als bijlage 2 bij de regels is opgenomen"

- Aan artikel 3.2 wordt een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de landschappelijke inpassing (nieuw artikel 3.2.2b, de rest vernummerd):
  3.2.2b Voorwaardelijke verplichting - 2
  De bouw van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen is uitsluitend toegestaan indien voorzien wordt in de realisatie en instandhouding van een landschappelijke inpassing binnen de bestemming 'Bedrijventerrein' en 'Verkeer', een en ander conform de inrichtingsschets/beplantingsplan zoals opgenomen in de Beeldkwaliteitsparagraaf, dat is opgenomen als bijlage 2 bij de regels.

- In artikel 3.2.4 lid a en lid b worden de woorden 'bedrijf' en 'bedrijven' vervangen door 'bedrijfsgebouw(en)'.

- Artikel 3.4.3 lid b en c komen als volgt te luiden:
  b. er dient voorzien te worden in voldoende parkeergelegenheid overeenkomstig de 'Nota Parkeernormen gemeente Lansingerland' die op 29 april 2014 in werking is getreden, of de rechtsopvolger daarvan.
  c. van het bepaalde onder b. kan worden afgeweken, indien kan worden aangetoond dat op andere wijze is voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

<u>Toelichting</u>

- Het bezonningsplan wordt als bijlage opgenomen bij de toelichting;

- Paragraaf 6.9 wordt geactualiseerd en het college zal voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan een afzonderlijk besluit nemen;

- Paragraaf 3.2 wordt aangepast door de behoefte uitgebreid toe te lichten;

- Paragraaf 6.7.2 wordt geactualiseerd naar aanleiding van de geactualiseerde ecologische quick scan;

- De ecologische quickscan d.d. 31 oktober 2017 wordt toegevoegd aan de bijlagen bij de toelichting en vervangt de ecologische quickscan uit 2012.

- Paragraaf 2.3.3 wordt geactualiseerd.

- Bijlage 1 bij de toelichting wordt geactualiseerd en vervangt de notitie verkeer uit 2016.

<u>Verbeelding</u>

- De functieaanduiding ‘bedrijf van categorie 1’ wordt opgenomen op het perceel achter dat van reclamanten, tussen de groenstrook en het bouwvlak;

- De functieaanduiding ‘specifieke vorm van bedrijventerrein – buitenopslag uitgesloten’ wordt opgenomen op dezelfde strook als die van de functieaanduiding ‘bedrijf van categorie 1’;

Collegebesluit

Datum college 29 mei 2108
Registratienummer T18.07111

Onderwerp
M.e.r.-beoordelingsbesluit bestemmingsplan Hoekeindseweg 119

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29 mei 2018

Overwegende dat
- de gemeente Lansingerland van plan is het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” vast te stellen;
- de ontwikkeling niet valt binnen de in bijlage C en D opgenomen categorieën van het Besluit m.e.r. omdat de ontwikkeling onder de drempelwaarde van categorie D11.2 uitkomt;
- uit paragraaf 6.9 van de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan blijkt dat voor de ontwikkeling geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten zijn.

Gelet op
- het bepaalde in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.

Besluit(en)
Dat een MER voor het bestemmingsplan “Hoekeindseweg 119” niet noodzakelijk is.

Aldus vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland 29 mei 2018,

Het college van burgemeester en wethouders van Lansingerland,

Ron Jeltema
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

De gemeenteraad van Lansingerland

Afdeling
Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Erwin Zwijnenburg
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 25 juni 2018
Ons kenmerk U18.07155
Uw brief van

Onderwerp **bestemmingsplan Hoekeindseweg 119**

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de commissie Ruimte van 19 juni is het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Hoekeindseweg 119 behandeld. Daarbij heeft mevrouw Citterbartová gewezen op de achterhaalde tekst van paragraaf 6.8.1. van de toelichting.

Door wethouder Arends is toegezegd de betreffende tekst te actualiseren. Hierbij treft u de aangepaste tekst aan. In de pdf van het bestemmingsplan is deze wijziging verwerkt.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

Drs. Ingrid den Heeten
hoofd afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling

Bijlage(n): aanpassing paragraaf 6.8.1 van de toelichting

6.7.3 Conclusie

Omdat op de onderzoekslocatie niet is gelegen in een beschermd gebied een ook geen strikt beschermde soorten zijn aangetroffen en deze hier ook niet worden verwacht, wordt nader ecologisch onderzoek niet nodig geacht. Dientengevolge is een aanvraag van een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden niet nodig.

6.8 Duurzaamheid

6.8.1 Kader

Nationaal klimaatbeleid
Teneinde de Kyotodoelstellingen te realiseren, is landelijk klimaatbeleid geformuleerd. De korte termijn doelstelling voor Nederland is de uitstoot van de belangrijkste broeikasgassen in de periode van 2008 - 2012 met 6% terug te dringen ten opzichte van 1990. Op de lange termijn wil de overheid de overgang naar een duurzame energiehuishouding bereiken (een aandeel van twintig procent duurzame energie in 2020) en verdere beperking van de CO2-uitstoot realiseren (30% in 2020 ten opzichte van 1990). Dit is verwoord in het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4).
De Nederlandse overheid wil de helft van de nodige emissiereductie behalen met binnenlandse maatregelen en de andere helft uit het buitenland met behulp van de flexibele instrumenten uit het Kyoto-protocol.

Het landelijke klimaatbeleid kent vier concrete doelstellingen die van toepassing zijn op de ontwikkeling van een gebied:
- in geval van nieuwbouw: het realiseren van een EPC (energieprestatiecoëfficiënt)-verscherping van tien procent ten opzichte van het bouwbesluit;
- in geval van nieuwbouwprojecten > 250 woningen (of 25.000 m2 bedrijvigheid): het realiseren van een EPL (energieprestatie op locatie) van 7,2;
- in geval van herstructureringsopgaven > 250 woningen (of 25.000 m2 bedrijvigheid): het realiseren van een EPL van 6,5;
- het realiseren van vijf procent duurzaam opgewekt energiegebruik in gemeenten in 2010.

Klimaatagenda gemeente Lansingerland
Een duurzaam beleid is niet alleen beter voor de toekomst van mens en milieu, maar levert ook belangrijk economisch voordeel op. Het is dan ook niet meer dan logisch dat Lansingerland zich de komende jaren gaat ontwikkelen tot een duurzame, energieneutrale gemeente, met een klimaatbestendig, leefbaar en gezond bedrijfsleven. Daarbij geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld, maar vraagt de gemeente ook iets van inwoners en ondernemers. In het Actieprogramma Realistisch Duurzaam (2015) wordt een aantal concrete projecten genoemd.

Tijdens de klimaatconferentie van Parijs is afgesproken dat in 2050 de uitstoot van CO2 wereldwijd terug gebracht moet zijn tot 80-95 procent ten opzichte van 1990. In Lansingerland gaan we daarom voorlopig uit van de doelstelling om in 2050 vrijwel

energieneutraal te zijn (conform de afspraken in Parijs). Naar verwachting wordt eind 2018 de nieuwe duurzaamheidsvisie Lansingerland vastgesteld.

Door bijvoorbeeld rekening te houden met bijvoorbeeld een zongerichte situering van bedrijfspanden, kan al in een vroeg stadium van de planontwikkeling worden bewerkstelligd dat de mogelijkheden voor efficiënt gebruik van energie en de inzet van nieuwe energiebronnen kunnen worden benut. Hierbij moet gedacht worden aan:

- zongericht verkavelen of bouwen: Het zodanig inrichten van het bedrijventerrein dat zoveel mogelijk passieve en actieve zonne-energie wordt benut. Dit kan passief bijvoorbeeld door opwarming door de zon van het gebouw of actief. Voorbeelden van het actief benutten van zonne-energie zijn zonnepanelen voor elektriciteitsopwekking en zonneboilers voor warmwater.
- compact bouwen: Hierbij wordt gekozen voor een bouwvorm, waarbij de verhouding tussen het gebruiksoppervlak (vloeroppervlak) en het verliesoppervlak (gevels en daken) zo gunstig mogelijk is en de transmissieverliezen klein zijn.
- warmtelevering door gebruik van restwarmte: Een voorbeeld hiervan is het gebruik in woningen of bedrijven van restwarmte die vrijkomt bij elektriciteitscentrales, industrie en afvalverbranding.
- warmteopwekking door een kleinschalige warmte- krachtinstallatie. Dit betreft het gebruik maken van overige duurzame energiebronnen, bijvoorbeeld aardwarmte, koude- of warmteopslag in de bodem, zonne-energie, biomassacentrales en warmtepompen.

Verwijderd: De gemeente Lansingerland heeft de ambitie vastgesteld om in 2025 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Duurzaamheid maakt bij de gemeente Lansingerland onderdeel uit van de ambities uit het collegeprogramma en wordt gehanteerd als leidend principe, of het nu gaat om energiegebruik, woningbouw of sociale structuren. Op bedrijventerrein Weg en Land liggen kansen voor duurzaamheid met betrekking tot energie. ¶

6.8.2 Conclusie

In de herontwikkeling is rekening gehouden met flexibiliteit ten aanzien van programma en positionering van dat programma. Daarmee wordt in de toekomst voldoende flexibiliteit geboden aan een duurzame planontwikkeling op basis van de toekomstige wensen en eisen. Binnen de herontwikkeling is voldoende mogelijkheid om voor het totaal, of per kavel, de verschillende duurzaamheidsaspecten (passief en actief) in te passen. Compact bouwen en zongericht verkavelen zijn al binnen de verkavelingsopzet voorzien.

6.9 Milieueffectrapportage

6.9.1 Kader

Op 1 april 2011 is het Besluit milieueffectrapportage gewijzigd. In het besluit wordt onderscheid gemaakt in m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten en m.e.r.-plichtige activiteiten. Het aantal situaties waarvoor een m.e.r. verplicht moet worden uitgevoerd is verminderd. Er zijn nu meer situaties waar eerst beoordeeld kan worden of een m.e.r. moet worden uitgevoerd.

Het komt er op neer dat voor elk besluit of plan dat betrekking heeft op activiteit(en) die voorkomen op de D-lijst die beneden de drempelwaarden vallen een toets moet worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten.